

XCHI'DXYI CUUBI DXIOHS NIN BIE'GALUU'YI DAADA JESUCRISTU

**EL NUEVO TESTAMENTO
en el zapoteco de Chichicapan**

La Liga Bíblica
Las Sagradas Escrituras para Todos

El Nuevo Testamento
en el zapoteco de Chichicapan

La Liga Bíblica 5C primera edición 1990 [zpv]
La Liga Bíblica versión electrónica 2009

Publicado por

© La Liga Bíblica 1990

Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente esta obra bajo las siguientes condiciones:

- ▶ Reconocimiento. Reconozca a la Liga Bíblica los derechos que tiene en la impresión o distribución de esta obra, deslindándola de responsabilidad alguna por cualquier uso que se le de a la presente publicación.
- ▶ No comercial. No puede utilizar esta obra para fines lucrativos.
- ▶ Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra a partir de ésta.

Índice

San Mateo	1
San Marcos	79
San Lucas	126
San Juan	209
Hechos	266
Romanos	344
1 Corintios	379
2 Corintios	412
Gálatas	432
Efesios	444
Filipenses	455
Colosenses	463
1 Tesalonicenses	472
2 Tesalonicenses	478
1 Timoteo	482
2 Timoteo	492
Tito	499
Filemón	503
Hebreos	505
Santiago	529
1 Pedro	537
2 Pedro	547
1 Juan	553
2 Juan	562
3 Juan	564
Judas	566
Apocalipsis	569

Dxyi'dxyi ra' rii' nin baca'h San Mateu xcweenta Jesucristu

Bwiinn ra' rii' guhca xtulbaa' Jesuhs

(Lc. 3.23-38)

1 Dee' naa lah ra' bwiinn ra' nin
guhca ra' xtulbaa' Jesucristu,
llii'n Davihd, llii'n Abrahn.

2 Abrahn guhca xtaada Isaac,
Isaac guhca xtaada Jacob, Jacob
guhca xtaada Judah cun bwihtsi ra'
bi, **3** Judah guhca xtaada Fares cun
Zara, ya xmaah ra' bi guhca Tamar.
Fares guhca xtaada Esrom, Esrom
guhca xtaada Aram, **4** Aram guhca
xtaada Aminadab, Aminadab guhca
xtaada Naasohn, Naasohn guhca
xtaada Salmohn, **5** Salmohn guhca
xtaada Booz ya xmaah bi guhca
Rahab. Booz guhca xtaada Obed, ya
xmaah bi guhca Rut. Obed guhca
xtaada Isaí, **6** Isaí guhca xtaada
rrehyi Davihd, ya rrehyi Davihd
guhca xtaada Salmohn ya xmaah bi
guhca nin guhca che'hla Urías.

7 Salmohn guhca xtaada Roboam,
Roboam guhca xtaada Abías, Abías
guhca xtaada Asa, **8** Asa guhca
xtaada Josafat, Josafat guhca
xtaada Joram, Joram guhca xtaada
Uzías, **9** Uzías guhca xtaada Jotam,
Jotam guhca xtaada Acaz, Acaz
guhca xtaada Ezequías, **10** Ezequías

guhca xtaada Manasehs, Manasehs
guhca xtaada Amohn, Amohn
guhca xtaada Josías, **11** Josías
guhca xtaada Jeconías cun bwihtsi
ru bi nin guyuu' la'n dxyih ra'
nin batidxitloh ra' bwiinn Israel
trabaju duxa chin gwah ra' ba ziga
esclavo loh ra' bwiinn Babilonia.

12 Ya chin gudii'dxi ra' dxyih nin
guhca ra' bwiinn chi esclavo loh
ra' bwiinn Babilonia, chi'chi guyuu'
llii'n Jeconías nin biria'hlah Salatiel,
ya Salatiel guhca xtaada Zorobabel.

13 Zorobabel guhca xtaada Abiud,
Abiud guhca xtaada Eliaquim,
ya Eliaquim guhca xtaada Azor.

14 Azor guhca xtaada Sadoc, Sadoc
guhca xtaada Aquim, Aquim guhca
xtaada Eliud, **15** Eliud guhca xtaada
Eleazar, Eleazar guhca xtaada
Matahn, Matahn guhca xtaada
Jacob, **16** Jacob guhca xtaada Joseh
nin guhca che'hla María, María nin
guhca xmaah Jesuhs, Daada xteenn
nu'h.

17 Pwihsi guyuu' ts'i'dah famihyi
ra' ba desde la'n dxyih ra' nin
gubahan guehtu Abrahn cun hasta
la'n dxyih za nin gubahanyi guehtu
rrehyi Davihd, ya za ts'i'hdahan
desde guehtu Davihd hasta chin

gwahyi ra' bwiinn Israel prehsu lahdxyi bwiinn Babilonia, ya za tsihdahan desde la'n dxyih ra' nin gwah ra' ba prehsu loh ra' bwiinn Babilonia cun para hasta la'n dxyihyi nin guulaa Jesucristu.

Chin guulaa Jesucristu

(Lc. 2.1-7)

¹⁸Chin guulaa Jesucristu guhca squii': María xmaah Ni'h badi'hi xchi'dxyi bi la'h tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Joseh tin guchinaa ra' ba, per loh nin nagahdxi guidxi' Joseh la'h María la'María nu'a llii'nla pur xcweenta xquelrnabwa' Spíritu Saantu Dxiohs, ¹⁹ya Joseh xpwiinn ndxi'hw María, guhca ba tuhbi bwiinn za'ca ni'chin gulu'cha'yisi ba la'n lasto' ba ziga guzahca María, ya chi'chi bwi'hnn Joseh lligaaba rala'n zi ñusaa'n ba la'h María tin ayi ñahcabwa' nin tuhbi bwiinn, ²⁰ya lligaaba chi nuu Joseh guunn ba chin bagañi' tuhbi xaanja Dxiohs loh ba loh nin na'llgahsi ba rahbi aanjla chi loh Joseh:

—iJoseh, llahga guehtu Davihd!, ayi guidxyihbi lu'h guica'ha lu'h María gaca bi che'hlala lu'h laasii llii'n bi nin gaalaa llii'n Spíritu Saantun, ²¹ya bado'yi'hnn nin gaalaa chi cwe'helah tu bi Jesuhs, laasii la'h Ni'h guta'h Ni'h la'h ra' nin gaca xpwiinn Ni'h loh xtuhlda ra' ba.

²²Garaa ra' dee' guhca tin guzohba dxyi'dxyi ziga nin bazia'ñih Dxiohs loh xigaaba bwiinn nin baca'h xchi'dxyi Dxiohs chin rahbi Ni'h:

²³Zu'a llii'n tuhbi dxa'pa nin nagahdxi guidxi'tii' tuhbi ndxi'hw,

ya chin gaalaa llii'n bi guiria'lah bado'yi'hnn chi Emanuel (nin rza'loh Dxiohs nabahannee la'h nu'h).

²⁴Ya chin badi'chi baca'lda chi loh Joseh, bwi'hnn ba ziga guhdzi aanjla chi loh ba, guca'ha ba María ²⁵ya guhpadaa ba la'h María hastayi chin guulaa llii'n María nin gule'helah Joseh Jesuhs.

**Chin gwanee ra' rrehyi mahgu
ra' tuhbi guelrgaa'da para la'h
bado'yi'hnn nin laa Jesuhs**

2 Chin guulaa Jesuhs guihdxyi Belehn xteenn Judea la'n dxyih ra' chi gunabwa' rrehyi Herodes, nee la'n dxyih chi gahcaza badzihna ra' rrehyi mago ra' nin ze' ra' nez hasta rtahn gubiwdxni nez loh guihdxyi Jerusalehn, ya nin guhca xtsi'n ra' ba naa basi'dxi ra' ba xcweenta dxih ra' nin nuu llaa'ndxibaa!, ²ya chin badzihna ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Cuun xchi'h rrehyi xteenn ra' bwiinn Israel, nin gue'du guulaa? Laasii bidia'ha nu gutahn dxih xteenn ñi'h nez hasta rtahnn gubiwdxni, ni'chin nin zo'pa gazu'nllihbi nu nez loh ñi'h, —rahbi ra' ba.

³Ya chin bihn rrehyi Herodes nin guhdzi ra' rrehyi mago ra' chi dxyihgah si guhca ziahan loh xigaaba ba; zi'chi gahca za guzahca ra' garaa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn. ⁴Ya seguihdu gunabwa' rrehyi Herodes gwaca'ha ra' ba la'h ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' snuhn bixohza cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, tin gunaabadxii'dxyi rrehyi Herodes

loh ra' ba caa chi'h nahpa gaalaa
Crixtu, ⁵chi'chi rahbi ra' ba:

—La'n guihdxyi Belehn xteenn
Judea, laasii zi'chi baca'h tuhbi
daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs,
squii' baca'h ba:

⁶ Ya yi'h guihdxyi Belehn, yuh
xteenn Judea, tayi yi'h dxi'h
naa lu'h bi'tu'hnn ru loh ra'
guihdxyi li'hi,

nee nnah yi'h gaca lu'h tuhbi
guihdxyi nin gaalaa tuhbi
bwiinn nin guinabwa' nin
guluu'yi neziuh za'ca la'h
guihdxyi Israel xte'nnahn.

⁷ Ya chi'chi ziga moda rala'n
gudihdxyi Herodes la'h ra' rrehyi
mahgu ra' chi tin gunaabadyi'dxyi
ba loh ra' ba cuuca biinnloh dxih
nin bwa'ha ra' ba dxih chi, ⁸ya
chin guyaloh gunaabadyi'dxyi ba
lwehgu gahca guxe'hla ba la'h ra'
ba para guihdxyi Belehn, ya rahbi
Herodes loh ra' ba:

—Gulcheh ri'chi, ya chin gadxeela
tun, guunn tu borsi na'h tin
chegazullibizahn loh ñi'h.

⁹ Ya chin guyaloh guñi' Herodes
loh ra' ba lwehgu guna'zu nehza ra'
mahgu chi para guihdxyi Belehn,
ya dxih nin bwa'ha ra' ba biinloh
chi ni'chi badi'hi sehn guhcabwa'
ra' ba guulaa Jesuhs ya ñiidxiuu
dxih chi delaanta loh ra' ba ya pur
luulchima guza'bidxyii'hin nez
hasta guulaa Jesuhs, ¹⁰ya chin
bwa'ha ra' mahgu chi guza'bidxyii
dxih chi nez hasta guulaa Jesuhs
biahxi duxa ra' ba. ¹¹Lwehgu
guyuu'tii ra' ba hasta la'n yuu'
chi, ya bwa'ha ra' ba bado'yilhn
cun María xmaah ñi'h, ya lwehgu
bazu'nllihbi ra' ba nez loh ñi'h,

ya chi'chi guxaala ra' ba yihca
cohsa za'ca nin gwanee ra' ba nin
naa ohro, ya'hla cun mirra, ¹²ya
seguihdu bwi'hnn xca'lida ra' ba
borsi la'h ra' ba loh na'xgahsi ra'
ba tin ayi guibia'gariinee ra' ba
dxyi'dxyi loh Herodes, ya mas
cha'yi guibia'garii ra' ba stuhbi
neziuh para lahdxyi ra' ba.

**Chin ballu'nnee ra' ba la'h
Jesuhs para guihdxyi Egiptu
chin guhca ñi'h bado'yilhn**

¹³Pwihsii babii si ra' rrehyi mahgu
ra' chi, baluu'yiloh tuhbi xaanja
Dxiohs loh Joseh loh baca'lida rahbi
ba:

—Gwastii tin guca'ha bado'yilhn
cun xmaah ñi'h, tin gulchechuula'n
para guihdxyi Egiptu, ya bia'h
ri'chi hastayi chin gu'nnahn borsi
yi'h, laasii Herodes nuu ba lligaaba
gadxi'hyi ba bado'yilhn tin gachi
ñi'h.

¹⁴Ya lwehgu gwastii gahca
Joseh tin guca'ha ba bado'yilhn
cun xmaah ñi'h hohra gue'la chi
guna'zunehza ba para guihdxyi
Egiptu, ¹⁵ya ri'chi guyuu' ra' ba
hastayi chin guhchi Herodes. Squii'
guhca tin guzohba dxyi'dxyi ra'
nin bazia'ñih Dxiohs loh xigaaba
ra' bwiinn nin guñi' xcweenta ñi'h
chin rahbi ñi'h: "Hasta guihdxyi
Egiptuyi gudiidxyi hn Llii'nahn."

**Herodes gunabwa' gachi
ra' bado'yilhn**

¹⁶Ya chin guhcabwa' Herodes
basagui'hi ra' rrehyi mahgu chi la'h
ba, bidxyi'chi duxa ba, ya gunabwa'
ba gachi ra' garaatii' ra' bado'yilhn
ra' nin nuu chiohpa yihza cun para

nin nuu ra' la mas paaldaa bwe'hw.
 Dee' guhca ra'n loh guihdxyi
 Belehn cun garaa ra' za guihdxyi ra'
 nin guyuu' gahxu cwee' guihdxyi
 chi, bwi'hnn ban ziga dxyih nin
 guhdzi rrehyi mahgu ra' chi loh ba
 bwa'ha ra' ba dxih chi llaa'ndxibaan,
¹⁷ ya squii' guzohba dxyi'dxyi ra'
 nin baca'h guehtu profeta Jeremías
 chin rahbi ba:

¹⁸ Rsiaa'ha nin guyuu' loh
 guihdxyi Ramah, ñihsabwii
 naltaa cun guelnalasa duxa
 ni'chi naa Raquel,
 nin ru'n duxa pur xcweenta
 ra' llii'n bi, ya ayi guclaa'dzi
 bi ñia'ldesto' bi laasii la'h ra'
 llii'n bi chi guhchi la.

¹⁹ Per ya chin guhchi Herodes,
 baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs
 loh Joseh loh baca'lda loh guihdxyi
 Egipto, ²⁰ rahbi aanjla chi:

—Gwastii, tin guca'ha biñi'n cun
 xmaah Ñi'h tin gwah para lahdxyi
 ra' bwiinn Israel, laasii la'h ra' nin
 guclaa'dzi ñahchi biñi'n la'h ra' ba
 barah guhchi.

²¹ Ya chi'chi gwastii Joseh tin
 guca'ha ba biñi'n cun xmaah Ñi'h;
 guna'zunehzanee ba para lahdxyi
 ra' bwiinn Israel, ²² per chin bihn
 Joseh canabwa' Arquelau loh
 guihdxyi Judea xlugahri Herodes
 xtaada bi, guyuu' guelrzaa' Joseh
 ñah ba para guihdxyi chi; per guñi'
 xca'lda ba pur xcweenta Dxiohs tin
 maha gwah ba para loh yuh nin
 rnabwa' guihdxyi Galilea, ²³ ya chin
 badzihns ba ri'chi guyuu' ba loh
 guihdxyi nin laa Nazaret. Guhca
 squii' tin guzohba dxyi'dxyi ra' nin
 guñi' ra' bwiinn nin guñi' xcweenta

xchi'dxyi Dxiohs: "Ziria'hlah Ñi'h
 bwiinn guihdxyi Nazaret."

Xcweenta nin baluu'yi Jwahn
 xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn loh
 dahan desiertu

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.9-28)

3 Pwihsa la'n dxyih ra'
 chi badzihns Jwahn nin
 ruro'bañihsa loh dahan desiertu
 xteenn Judea tin baluu'yi ba
 xchi'dxyi Dxiohs, ² ya rahbi Jwahn:
 —Gulgasaguu'dzi sto' tu nez loh
 Dxiohs laasii la'h xquelrnabwa' Ñi'h
 badzihns gahxu.

³ La'h Jwahn ruze'ta profeta Isaías
 chin baca'h ba squii':

Ziuu' tuhbi rsiaa'ha nin guñi'
 jweersi roo' loh dahan
 desiertu: "Gulgui'hnn
 za'ca xneziuh Dxiohs, nee
 gulgasanchii za xneziuh Ñi'h
 la'n lasto' tu."

⁴ Ya xahba Jwahn guhcacha'yi cun
 dxyihdxiyahdxi camehyu neezaa
 biyi'bidu'h tuhbi du'hdxihdxi
 la'n tihxi Jwahn, ya nin guhca
 xquelwahw Jwahn guhca bwi'tsisuu
 cun xtsihsn bwe'sehra nin nuu
 la'n dahan. ⁵ Bwiinn guihdxyi
 Jerusalehn ra' cun garaa ra' bwiinn
 guihdxyi ra' xteenn Judea cun
 bwiinn guihdxyi nin rii gahxu
 gadiidxi gui'w Jordahn biria'h ra'
 ba tin baca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi
 Dxiohs nin ruluu'yi Jwahn, ⁶ ya
 guyu'lohsa baxo'baduhlida ra' ba
 xtuhlida ra' ba chi'chi baro'bañihsa
 Jwahn la'h ra' ba loh gui'w Jordahn.

⁷ Ya chin bwa'ha Jwahn ziahan ra'
 bwiinn fariseu cun bwiinn saduceu
 ra' cagadzihns ra' tin guro'bañihsa

Jwahn la'h ra' ba, chi'chi rahbi
Jwahn:

—iLa'h tu bwiinn naxihn ra' nin
naa ziga zi bwe'lde ña'laa'dzi!
¿Chyuulla gudxixtee! loh tu tin
cadxi'hyi tu canehza ta'h tu loh
xjwisi Dxiohs nin gue'du gadzih?
⁸Gulgacha'h ziga nabahan tu
tin guluu'y i pa'h tu basaguu'dzi
sto' tu nez loh Dxiohs, ⁹nee ayi
guunn tu lligaaba lasaca duxa
tu pur nin naa tu llahga guehtu
Abrahn, laasii rñi'n loh tu sidela
guiclaa'dzi Dxiohs hasta dxiah nin
na' rii' zahca guunn Ñi'hñ llahga
guehtu Abrahn, ¹⁰nee neezaa la'h
dxi'ba yahga na'siin la llaa'n ra'
yahga tin garaa yahga ra' nin ayi
rcah ninahxi za'ca loh Ñi'h, garaa
ra' yahga chi chyuuga ra'n tin
guica'dxih ra'n. ¹¹Na'h guchiin nin
cañi'n loh tu, na'h ruro'bañi'sahn
cun ñihsa pur nin rusaguu'dzi sto'
ra' bwiinn xcweenta xtuhlda ra' ba
nez loh Dxiohs. Per stuhbi bwiinn
nin ze'na'hla na'h zuro'bañihsa ba
la'h bwiinn ra' cun Spíritu Saantu.
Bwiinn chi lasahca duxa ru ba que
na'h, per nin para guti'dxi'hñ tahba
ba ayi lasahca'hn. ¹²Nee la'h xpahla
ba nuu listu la naa ba tin cwe'he
ba dxihlli dxaaba ra' loh trihgu ya
chin cha'lloh gusiaa ba loh trihgu
chi'chi gutiaa'ha ban gagu'cha'yí
ban ya dxihlli chi guca'dxih ba per
ayi chuu dxyih dxiu'yin.

Chin guro'bañihsa Jesuhs loh gui'w Jordahn

(Mr. 1.9-11; Lc. 3:21-22)

¹³Pwihsa biria'h Jesuhs guihdxyi
Galilea tin gwah Ñi'h hasta rwa'a'
gui'w Jordahn, hasta zuu Jwahn

tin baro'bañihsa Jwahn la'h Ñi'h.
¹⁴Galah nin nagahdxi guro'bañihsa
Jwahn la'h Ñi'h rahbi Jwahn loh
Ñi'h:

—iYi'h rchi'hn guro'bañihsa lu'h
na'h nee la'la'ga'h Yi'h ze' lu'h loon
tin guro'bañi'sahn Yi'h!

¹⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh Jwahn:

—Nicala basaa'n gacan zi'chi nnah,
laasii nahpa guidi'hnn nu'h ziga
rclaa'dzi Dxiohs gaca.

¹⁶Ya chin guya'loh guro'bañihsa
Jesuhs, Iwehgu guzu'nchii Jesuhs
loh ñihsa, hohra chi gahca billaala
dxibaa', ya bwa'ha Jesuhs ze'yehta
Spíritu Saantu nez yihca Ñi'h ziga
zi tuhbi palohmw'i'hn, ¹⁷chi'chi
bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nez
llaa'ndxibaa' guñi' Dxiohs rahbi
Ñi'h:

—Dee' naa Llii'nahn nin
nadzii'hihn nee riahxi duxa'hn pur
xcweenta bi.

Gudxi'hyi bwiinndxaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Ya seguihdu gwanee Spíritu
Saantu la'h Ñi'h loh dahan
desiertu tin guidu'hun gu ñuhnn
bwiinndxaba gahn ñusagui'hi ba
la'h Ñi'h, ²ya guyuu' Ñi'h nez chi
chywa'h dxyih chywa'h gue'la ya
loh dxyih ra' chi cun gue'la ra' chi
ayi gudahw Ñi'h nin tahi guehta
ya bichia'hán Ñi'h, ³chi'chi badzih
bwiinndxaba hasta zuu Ñi'h tin
guiclaa'dzi ba ñusagui'hi ba la'h
Ñi'h, ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n
Dxiohs, guhdzi loh dxiah ra' ca
dxiahcan guehta.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guehta si dxi'h gahw bwiinn guunn para guibahan ra' ba, sino que rchi'hñ neezaa guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h nin rre'h rwaan' Ñi'h.”

⁵Ya chi'chi guca'ha bwiinndxaaba chi guna'zu nehzanee ba la'h Ñi'h loh guihdxyi Jerusalehn hasta zohba guidol' roo' tin baca'lh ba la'h Ñi'h hasta puntayi xteenn campanariu chi, ⁶chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, bala'ha yi'h desde ri'ca hasta loh yuh, laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Zixe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gaapaa ra' ba yi'h, ya cun naa ra' aanjla ra' chi zina'zu ra' ba yi'h tin ayi guire'lda lu'h nin tuhbi dxiah.”

⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinndxaaba chi:

—Neezaa caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guunn tu pwexta la'h Dxiohs nin rnabwa!”

⁸Ya lulchimatii' gwanee bwiinndxaaba chi la'h Jesuhs yihca tuhbi dahan roo' duxa, tin desde yihca dahan chi baluu'yi bwiinndxaaba chi la'h Ñi'h garaatii' guihdxyi ra' cun ciudahd ra' nin rii loh guidxyiyuh, ⁹chi'chi rahbi bwiinndxaaba chi loh Ñi'h:

—Na'h zuni'hihn garaatii' ra' dee' yi'h sidela guzu'nllihbi lu'h nez loon nee gaann za lu'h na'h.

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinndxaaba chi:

—iBwaa bwiinndxaaba!, laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Xtaada Dxiohs si lu'h gaann lu'h, nee loh si Ñi'h chuu lu'h tin guunn lu'h xtsi'n Ñi'h.”

¹¹Ya bwa'ha si bwiinndxaaba chi ayi bwi'hnn ba gahn ñusagui'hi ba la'h Jesuhs, mas cha'yí basaa'n ba la'h Ñi'h, ya hohrchipahca badzihna paaldaa ra' aanjla nin bie'nee nin gudahw Jesuhs.

Guzo'baloh Jesuhs cayuhnn Ñi'h xtsi'n Ñi'h

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹²Chin bihn Jesuhs ñie'w Jwahn la'n lahtsidxi'ba, chi'chi guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h para loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea, ¹³ya chin gudii'dxi Ñi'h loh guihdxyi Nazaret nahpa gwazahrutii' Ñi'h hasta badzihna Ñi'h loh guihdxyi Capernaum, nez rwaan' laguhn xteenn guihdxyi Zabulohn cun Neftalih. ¹⁴Guhca squii' tin guya'loh guzohba dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Dxiohs baca'h guehtu profeta Isaías chin baca'h ba squii':

¹⁵Yuh xteenn Zabulohn cun Neftalih, stuhbi lahdu gui'w Jordahn, rwaan' ñihsado', cun loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea, lahdxyi ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel,

¹⁶cun neezaa guihdxyi nin guca'nzaa loh nacahyi; la'ra' ba bwa'ha tuhbi lla'ñih roo', tuhbi lla'ñih nin basia'ñih para la'h ra' bwiinn ra' nin gubahan ra' loh xpacaala guelguhchi.

¹⁷Pwihsa desde la'n dxyih ra' chi guza'loh cagaluu'yi Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Gulgasaguu'dzi sto' tu nez loh Dxiohs, laasii la'h xquelrnabwa' Dxiohs badzihna gahxu.

**Jesuhs gudihdxyi la'h tahpa bwiinn
nin gaca xpwiinn Ñi'h**
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

18 Gaduhbi nin zeezah Jesuhs rwaal' laguhn xteenn guihdxyi Galilea bwa'ha Ñi'h chiohpa bwiinn, bwiinn ra' chi naa ra' ba tuhs i bwihtsi. Tuhbi ba laa Simohn nin laa za Pehdru, ya stuhbi ba laa Andrehs. Xtsi'n ra' ba naa riate'he ra' ba bwehlda, ya gaduhbi riigala'ha ra' ba dxihxi bwelda loh ñihsa chi, **19** chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—Gultana'hla na'h, laasii nnah gu'nnahn la'h tu nin guluu'y i xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn xlawaal'ha nin riate'he tu bwehlda.

20 Ya hohra chi gahca basia'han ra' ba xchihxi bwehlda ra' ba ya zenee ra' chi'h ba Jesuhs. **21** Ya delanta ru, bwa'ha la'ga'h Jesuhs la'h schiohpa bwiinn ra' nin naa tuhs i bwihtsi ra' za, tuhbi ba laa Jacobo cun stuhbi ba laa Jwahn, llii'n Zebedeu la'h ra' ba, ya ri'chi riinee ra' ba xtaada ra' ba la'n tuhbi laancha riiyuhnn za'ca ra' ba dxihxi bwehlda. Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba, **22** ya seguihdu basia'han ra' ba laancha chi cun xtaada ra' ba ya zenee ra' chi'h ba la'h Ñi'h.

**Jesuhs baluu'y i xchi'dxyi Dxiohs la'h
ziahán ra' bwiinn**
(Lc. 6.17-19)

23 Ya guca'nzaa Jesuhs gaduhbi loh guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea tin baluu'y i Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' garaa ra' la'n guido' bi'ti'hn ra', cun neezaa basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn cun xi

chi'h zi gueldxyihdxyi nin guhca ra' ba, **24** ya guza'bi dxyl'dxyi pur ziga rusiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn gaduhbitii' loh guihdxyi xteenn Siria, ya bie'nee ra' bwiinn chi lasaa' ra' ba nin rahcallu'hu cun cuun chi'h zi gueldxyihdxyi; nin nuu guelnayaan cun nin rahca yihca ñi'h, neezaa nin nuu bwiinndxaaba sto' ra' ñi'h, nin rachiaa' ra', nin ayi guhca ñiñi'bi ra', nin badiaa'ha ñaa' ra' ñi'h cun naa ra' ñi'h; garaa ra' bwiinn chi basiaca Jesuhs, **25** ya ziahan duxa ra' bwiinn gwana'hla la'h Ñi'h: bwiinn Galilea ra', bwiinn guihdxyi ra' xteenn Decápolis, bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra', bwiinn Judea ra', cun bwiinn nin ze' stuhbi lahdu rwaal' gui'w Jordahn gwana'hla la'h Jesuhs.

**Bwii'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h
ra' bwiinn loh tuhbi dahan**

5 Chin bwa'ha Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan duxa, guna'zu Ñi'h gucah Ñi'h yihca tuhbi dahan, ya ri'chi zohba Ñi'h chin badzihn ra' bwiinn ra' nin gulii Ñi'h gaca ra' xpwiinn Ñi'h, **2** ya ri'chi guzo'baloh baluu'y i Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h:

Dichohsa ra' bwiinn squii'
(Lc. 6.20-23)

3—Dichohsa ra' bwiinn nin naann cha'y i rchi'hn duxa ra' ba xquelrahcanee Dxiohs, laasii xteenn ra' ba naa dxibaa' hasta nuu Dxiohs.

4' Dichohsa ra' bwiinn nin ru'n nnah laasii rahcabwa' ra' ba nahpa ra' duhlda, per zadzihn dxyih nin zuguu'nasaa Dxiohs sto' ra' ba.

5' Dichohsa ra' bwiinn nin
nado'laa'dzi, bwiinn ra' nin
ruzo'badxiahga ziga xclaa'dzi
Dxiohs gaca, laasii zahcanee Dxiohs
la'h ra' ba loh guelnabahan nin
guibahan ra' ba loh guidxyiyuh rii!.

6' Dichohsa ra' bwiinn nin
cachia'han cun nin cadxahga ñihsa,
laasii pur nin sa'loh guunn ra' ba
nin xclaa'dzi Dxiohs guunn ra' ba,
pwihsi la'h gahca Ñi'h zahcanee
Ñi'h la'h ra' ba tin guza'loh ra' ba
ziga xclaa'dzi Ñi'h guunn ra' ba.

7' Dichohsa ra' bwiinn nin
ralahsasto' lasaa' ra' ñi'h, pwihsi
la'h Dxiohs zalahsasto' Ñi'h la'h ra'
ba.

8' Dichohsa ra' bwiinn nin
xclaa'dzi gaca nayaa sto' ra' ñi'h
nez loh Dxiohs laasii zahcanee Ñi'h
la'h ra' ba gaca nayaa sto' ra' ba tin
zi'chi gwa'ha ra' ba la'h Ñi'h.

9' Dichohsa ra' bwiinn nin
rusacwachidxyiisto' la'h bwiinn nin
rdxindxinee lasaa' ñi'h, laasii la'h
ra' ba ziria'hlah ra' ba llii'n Dxiohs.

10' Dichohsa ra' bwiinn nin
cagatii'dxiloh guelrza'cazii pur nin
ruzo'badxiahga ra' ba xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs, laasii xteenn ra'
ba naa nin gudi'hi Dxiohs la'h ra'
ba nez dxibaa'.

11' Dichohsa tu chin guiñi'yah
bwiinn la'h tu nee gusa'cazii
ra' ba la'h tu pur xcweenta nin
riachiisto' tu xchi'dxyi'hn nee chin
gugu'chi dxixi'hw ra' ba la'h tu cun
ziahana ra' dxyi'dxyi xiin ra', 12 per
guldxiahxi cun garaa nin gusa'ca
ra' ba la'h tu, laasii llaa'ndxibaa'yí
zuni'hi Dxiohs ziroo' ru la'h tu pur
xcweenta xtsi'n tu, pwihsi zi'chi
gahca za bwi'hnnee ra' ba la'h ra'

guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi
Dxiohs basa'cazii ra' ba la'h daada
ra' chi galohyi que la'h tu.

Zihdxi xteenn loh guidxyiyuh

(Mr. 9.50; Lk. 14.34-35)

13' La'h tu naa tu ziga zihdxi loh
guidxyiyuh rii', per sidela la'h
zihdxi chi guñihchin xquelnallihin,
ayi ru xi gallu'yiti'hin, ya zi'chi
ziuu'bwihih loh neziuh ya garaa ra'
bwiinn zuzu'nñaa' ra' ba yiican.

Bia'ñih xteenn loh guidxyiyuh

14' La'h tu naa tu ziga tuhbi
bia'ñih loh guidxyiyuh rii'; laasii
tuhbi guihdxyi nin rii' yihca tuhbi
dahan ayi nuu chuula'nan, 15 ayi
za nuu guca'dxih lu'h tuhbi bia'ñih
ya gusie'w lu'h tuhbi cajohn
yihcan. Mas cha'yí sa'bin guiya' tin
gusia'ñin loh ra' nin rii la'ñuu'.

16' Pwihsa zi'chi za la'h tu gulgui'hnn
pur guzia'ñih xpiá'ñih tu nez loh
ra' bwiinn, tin gacabwa' ra' ba
nee gwa'ha ra' ba dzi'n za'ca nin
ruhnn tu, tin guíñi' za'ca ra' ba pur
xcweenta Daada Dxiohs nin nuu
dxibaa'.

Jesuhs ruluu'yí xa naa lehyi

17 Rahbi za Jesuhs:

—Ayi guunn tu lligaaba na'h
ze'l dahntin guñihchiloon xlehyi
guehtu Moisehs o xcweenta ziga
baca'h guehtu daada ra' nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs; aaca ayi par ni'chi
dxí'h ze'l dahntin, sino que ze'l dahntin
gu'nnahn soobaa garaa dxyi'dxyi
nin baca'h ra' ba. 18 Pwihsa guchiin
nin rñi'n loh tu, rgu'bwa'n gaduhbi
nin nagahdxi ñichiloh dxibaa'
cun guidxyiyuh ayi nuu chapitii

lehyi nee ayi za nuu guira'ha nin tuhbi lehtra xteenn lehyi hasta que no nahpa gaca garaa ra' nin rñi' loh dxihtsi chi, ¹⁹ ni'chin bwiinn nin ayi guzo'badxiahga ziga naa lehyi, nicala naan tuhbi dxyi'dxyi bi'ti'hn, ya nin ayi ruluu'yí par guzo'badxiahga ra' bwiinn xcweenta lehyi, gulliaa' gaca lasahca ba lahdxyi Dxiohs llaa'ndxibaa', per bwiinn nin guzo'badxiahga xcweenta lehyi nee guluu'yí za ba snuhn bwiinn guzo'badxiahga ra' ba lehyi pwihsí bwiinn lasahca duxa gaca ba lahdxyi Dxiohs, ²⁰ pwihsí cañi'n loh tu sidela ayi guunnza'ca ru tu xtsi'n Dxiohs nee cun ayi guibahan za'ca ru za tu loh Dxiohs nee loh xcweenta ra' mwehsu nin ruluu'yí lehyi cun loh xcweenta ra' bwiinn fariseu ra', ayi chu'tii tu loh ra' xpiwinn Dxiohs nez dxibaa'.

**Jesuhs ruluu'yí xa naa xcweenta
guelnadxyi'chi**
(Lc. 12.57-59)

²¹Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihn xa gucahpwehn ra' xtaada guldoor' ra' tu chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' squii': “Ayi chiinn lu'h bwiinn, laasii nin chiinn bwiinn zahca za guelguxchisi xcweenta ba.” ²²Per na'h rñi'n cuun chi'h zi bwiinn nin guidxyi'chinee bwihtsi ñi'h zahca ba bwiinn duhlda loh ra' guxchisi, ya cuun chi'h zi bwiinn nin gahbi loh bwihtsi ñi'h: “Bwiinn nahda”, o gusio'ba ba la'h bwihtsi ba zahca ba tuhbi bwiinn duhlda nez loh ra' guxchisi nin dzi'baloh; ya cuun chi'h zi bwiinn nin guiñi'

tohnta duxa loh bwihtsi ñi'h ziga bwiinn tohnta o bwiinn loh mbah tii', bwiinn chi guzee para gabihldxyi. ²³Pwihsí sidela yi'h badzihnnée lu'h tuhbi guhn loh bacu'ga nee dxiagannasto' lu'h nahpa bwihtsi lu'h xiilla cun yi'h, ²⁴Mas cha'yí gusia'han lu'h guhn chi nez loh bacu'ga bachí'h chee lu'h galoh chegañi'nee lu'h bwihtsi lu'h tin dxia'lda sto' bi, ya chi'chiyi gabia'garii lu'h la'n guido' chegasia'han lu'h guhn nin ze'nee lu'h loh bacu'ga xteenn guido'.

²⁵'Sidela chyuulla xclaa'dzi guinaaba guxchisi yi'h, mas cha'yí lwehgu basia'lda dxyi'dxyi cun la'h ba gaduhbi nin nagahdxi chedxiaaba lu'h la'n naa ra' guxchisi, laasii sidela ayi chi'hyi lu'h xa guunn lu'h galoh, guxchisi dzi'baloh ra' chi zuti'dxi ra' ba yi'h loh ra' guixa'ga ya guixa'ga ra' chi zula'ha ra' ba yi'h la'n lahtsidxi'ba, ²⁶ya na'pahn siguhra ayi gabwe'he ra' ba yi'h ri'chi hasta que no cwachi lu'h multa nin guinaaba ra' ba loh lu'h chi'chiyi guta'h ra' ba yi'h.

**Jesuhs ruluu'yí ayi guunn
bwiinn guelgubwihlli**

²⁷Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihndxiahga desde galohyi za'bi dxyi'dxyi: “Ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli.” ²⁸Per na'h rñi'n cuun chi'h zi bwiinn nin chuuloh si tuhbi gunna'h, bwiinn chi la'h ba biaaba la loh duhlda pur nin guza'bi sto' ba la'h gunna'h chi, ²⁹pwihsí zi'chi, sidela la'h bizloh derehchu lu'h rluu'yí gusiaaban yi'h loh duhlda, mas cha'yí cwe'he lu'hn

cu'bwih lu'hni zihtu, laasii mas cha'yí guñihchi lu'h tuhbi bizloh si lu'h xlawa'a'ha guzee gaduhbi tiixi lu'h gabihldxyi. ³⁰Ya sidela la'h naa lu'h nin naa lahdu derehchu rluu'yi gusiaaban yi'h loh duhlda, bacyuu'gan ya bala'han zihtu; mas cha'yí guñihchi lu'h tuhbi naa si lu'h xlawa'a'ha guzee gaduhbi tiixi lu'h para gabihldxyi.

**Jesuhs baluu'yi ziga cayahca
xcweenta ra' bwiinn nin rlaa'ha
lasaa' ra' cun che'hla ñi'h**
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹Rahbi za Ñi'h:

—Neezaa biinloh dxyi'dxyi ra' rii'l desde galohyi: “Cuun chi'h zi bwiinn nin taa'ha che'hla ñi'h, nahpa rca'h ba loh dxihtsi pur nin rlaa'ha ba che'hla ba.” ³²Per na'h rñi'n loh tu, sidela la'h tuhbi ndxi'hw taa'ha ba che'hla ba nicala ayi naa gunna'h chi'h bwiinn gubwihlli, ndxi'hw chi zuhnn dxiaaba gunna'h chi loh guelgubwihlli chuu xtuh bi, ya nin guchinaa cun tuhbi gunna'h gubwihlli, naa za ba tuhbi bwiinn gubwihlli.

**Jesuhs ruluu'yi xcweenta ziga
rudi'hi xchi'dxyi bwiinn**

³³Rahbi za Ñi'h:

—Neezaa bihnn tu za'bí dxyi'dxyi bihnn ra' xtaada guldoó' tu des galohyi: “Ayi gucwe'za lu'h guza'loh lu'h dxyi'dxyi nin guiní' lu'h loh Dxiohs.” ³⁴Per na'h rñi'n ayi cu'tii lu'h lah Dxiohs nee cun lah ziahanru xica ra' cohsa chin rudi'hi xchi'dxyi lu'h; nin par dxibaa', laasii dxibaa' naa lahdxyi Dxiohs,

³⁵nee nin loh guidxyiyuh za, laasii guidxyiyuh naa ziga zi hasta rzuh ñaa' Ñi'h, nin guihdxyi Jerusalehn za laasii guihdxyi chi naa xteenn Rehyi nin lasahca ru, ³⁶nin la'h za tu ayi gucha'garwaal tu naa gahca tu laasii ayi nuu guunn tu nachitsi o nagasa tuhbi dxi'h dxyihchyiha tu. ³⁷Sidela gahbi tu “Uuhn”, nahpa gaca uuhn, per sidela gahbi tu “Coh”, nahpa za gacan coh, laasii nin gudzii'baru dxyi'dxyi yihca dxyi'dxyi ra' nin naa xnehza rii', nadxaaba ni'chi.

**Jesuhs ruluu'yi xa guunn lu'h cun
nin rclaa'dzi gusa'cazii yi'h**
(Lc. 6.29-30)

³⁸Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihn dez galohyi guza'bi dxyi'dxyi: “Bizloh cun bizloh, nee lahyi cun lahyi.” ³⁹Per na'h rñi'n, ayi xi guunnee lu'h nin gusa'cazii yi'h; mas cha'yí sidela ni'chi cha'zi tuhbi lahdu cwahsa derehchu lu'h, neezaa stuhbi lahdu badi'hi. ⁴⁰Sidela chyuulla xclaa'dzi childxyinee yi'h tin cwe'hellu'hu ba xcamilli lu'h, neezaa xchiquehta lu'h basaa'n guica'ha ba. ⁴¹Sidela chyuulla guunn jweersi yi'h gu'a lu'h tuhbi cargo pur tuhbi milla, gwanee si ba chiohpan, ⁴²ya cuun chi'h zi bwiinn nin guinaaba xiilla loh lu'h badi'hin nee ayi gwa'ha dxaaba lu'h loh bwiinn nin rdxí'hn.

**Ayi cwe'hesto! lu'h bwiinn
nin rdxyi'chinee yi'h**

⁴³Rahbi za Ñi'h:

—Bihn za tu nuu dxyi'dxyi dez galohyi rñi'n: “Gaantsii'hi lu'h xmihgu lu'h, ya bidxyi'chinee

la'h nin rdxyi'chinee yi'h." ⁴⁴ Per na'h rñi'n gulgantsii'hi la'h nin rdxyi'chinee la'h tu ya gulcwihdxyi-gulguinaaba loh Dxiohs pur bwiinn nin ca'hnna'hla guunn mahla la'h tu, ⁴⁵ tin zi'chi gaca tu llii'n Xtaada tu nin nuu dxibaa', pwihs i la'h Ñi'h rni'hi Ñi'h gubihdxyi rzia'ñih yiha ra' bwiinn nin rusaguu'dzi sto' ra' ñi'h nez loh Ñi'h nee cun neezaa para la'h ra' bwiinn nin rusahcaloh xchi'dxyi Ñi'h; nee rusiaaba za Ñi'h ñihsadxiah para la'h ra' bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Ñi'h, cun neezaa la'h za ra' bwiinn nin rusahcaloh xcweenta xchi'dxyi Ñi'h. ⁴⁶ Ya sidela yi'h gantsii'hi lu'h nin nadzii'hi yi'h, ¿cuun xchi'h guelnaza'ca nin guica'ha tu? Hasta nin rusadxihlli impwestu para Roma ruhnn ra' zi'chi. ⁴⁷ Ya sidela gugahpaDxiohs tu la'h si nin naa ra' bwihtsi tu, ¿cuun xchi'h nin naa bwen nin cayuhnn tu? ¿Tayi zi'chi gahca dxi'h ruhnn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel? ⁴⁸ Gulgahca naza'catii', ziga naza'catii' za Xtaada tu nin nuu dxibaa'!

**Jesuhs ruluu'yi cuun nin
naa bwen guunn bwiinn**

6 Rahbi za Jesuhs:

—Ayi guti'chi tu dxyi'dxyi pur dzi'n za'ca si nin ruhnn tu tin sola gwa'ha ra' bwiinn xi ruhnn tu, laasii sidela sola guti'chi tu dxyi'dxyi pur xtsi'n za'ca tu ayi xi guica'ha tu loh Xtaada tu nin nuu dxibaa', ² ni'chin chin rudi'hi lu'h guhn la'h tuhbi bwiinn prohbi ayi za guuyi lu'hn loh bwiinn ziahan ziga ruhnn ra' bwiinn rusagui'hi ra' nez la'n guido' cun loh neziuh

ra' nezloh ra' bwiinn ziahan tin dxiahxinee ra' bwiinn chi la'h ra' ba. Na'h rñi'n la'ra' ba guca'ha guelnaza'ca nin ruhn tucahri guica'ha ra' ba. ³ Chin gudi'hi lu'h guhn la'h bwiinn prohbi, ayi gusadxihn lu'h la'h chyuulla nin rucha'ga lu'h; ⁴ bwi'hnnan per sola yi'h si naann lu'h, ya Xtaada lu'h nin nuu dxibaa' gwa'ha Ñi'h xa cayuhnn lu'h cweenta chi cun sola yi'h si naann lu'h, pwihs i zadxihlli Ñi'h bwen nin guunn lu'h chi.

**Jesuhs ruluu'yi xa cwidxyi-guinaaba
lu'h loh Dxiohs**

(Lc. 11.2-4)

5 Rahbi za Ñi'h:

—Chin cwidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, ayi guunn tu ziga ruhnn ra' bwiinn rusagui'hi ra' nin riuu'sto' ra' ñi'h gaca lasahca ra' nez loh ra' bwiinn nee la'n guido' o loh neziuh ra' ya rzu'nchiigah ra' ba rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs nicala loh dxiaa' ra' laasii riuu'sto' ra' ba guluu'yi ra' ba ziga ruhnn ra' ba tin guini'l za'ca bwiinn pur la'h ra' ba, ya guchiin nin rñi'n, cun sola ziga ruhnn ra' ba rii' la'h ra' ba bwi'hnn gahn nin guica'ha ra' ba, ⁶ per yi'h chin cwidxyi-guinaaba lu'h loh Dxiohs, biuu'garii la'ñihdzi lu'h, basie'w rwaa' yihdzi lu'h chihpa ya chi'chi gudihdxyi-gunaaba loh Xtaada Dxiohs lu'h, laasii zi'chi la'h Ñi'h zuunee Ñi'h yi'h hohra chi, ya gwa'ha Xtaada lu'h cayuhnn lu'h ziga rclaa'dzi Ñi'h guunn lu'h zuni'hi Ñi'h guelnaza'ca yi'h. ⁷ Nee loh cabwihdxyi-canaaba lu'h loh Ñi'h ayi guunn ziahan xchi'dxyi lu'h ziga ruhn ra' bwiinn nin ayi naa ra'

bwiinn Israel; ruhnn ra' ba lligaaba chin rñi' ra' ba ziahan dxyi'dxyi loh canaaba ra' ba loh Dxiohs, mahzi ru cweenta guunn Dxiohs xchi'dxyi ra' ba per lliaa' zi ni'chi. ⁸Ni'chin ayi gaca tu ziga naa ra' ba, laasii la'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' la'h Ni'h naann la cuun nin rchi'hnu tu galoh nin guinaaba tu loh Ni'h. ⁹La'h tu nahpa cwidxyi tu Dxiohs squii':

Xtaa'dahn nin nuu dxibaa',
xclaa'dzihm garaa ra' bwiinn
guiñi' za'ca ziga laa lu'h,
¹⁰xclaa'dzizahn gadzihm dxyih
dxi' lu'h guinabwa' lu'h loh
guidxyiyuh ziga rnabwa' lu'h
dxibaa'.

¹¹Rna'ba'hñ guillii-guillii guni'hi
lu'h guehta guida'w nu,
¹²cun basia'lida gahca sto' lu'h
xtuhlda nu nin rañihchi nu
loh Yu'bili'h ziga rasaguu'dzi
sto' nu xcweenta bwiinn nin
ruñihchi loh nu,
¹³nee ayi za gusaa'n lu'h co'bañuh
bwiinnxaaba la'h nu chin
guiclaa'dzi ba sino que
guhlda'h la'h nu loh ba, (laasii
xteenn lu'h naa guelrnabwa'
cun gueljweersi, cun lla'ñih
nin naa para tu'pazi).

¹⁴'Laasii sidela la'h tu gusaguu'dzi
sto' tu cun bwiinn nin ruñihchi
xilla zi'chi za Xtaada tu nin nuu
dxibaa' zia'lida za sto' Ni'h xtuhlda
tu, ¹⁵per sidela ayi gusaguu'dzi sto'
tu pur bwiinn nin ruñihchi xilla loh
tu, pwihsyi ayi za dxia'ldesto' Xtaada
tu nin nuu dxibaa' xtuhlda tu.

Jesuhs ruluu'yi xa guunn ra'
bwiinn chin gucwaah'han ra' ba

¹⁶Rahbi za Ni'h:

—Chin gucwaah'han tu, ayi guunn nalaasa loh tu ziga ruhnn ra' bwiinn nin rusagui'hi bwiinn ra' nin ruluu'yi nez loh ra' bwiinn chin rucwaah'han ra' ba ruhnn nalaasa loh ra' ba tin gwa'ha pa'hcaa bwiinn riigacwaah'han ra' ba. Guchiin nin rñi'n loh tu cun sola ziga ruhnn ra' ba zica'ha ra' ba nin ruhnn tucahri guica'ha ra' ba.
¹⁷Ni'chin yi'h chin gucwaah'han lu'h, gudxi'bi za'ca loh lu'h, ¹⁸tin zi'chi ayi gacabwa' ra' bwiinn nuugacwaah'han lu'h, tin Xtaada si lu'h nin nuu dxibaa' gwa'ha cuun nin cayuhnn lu'h ya zi'chi zuni'hi Ni'h guelnaza'ca yi'h.

Guelnaza'ca nin nuu llaa'ndxibaa'

(Lc. 12.33-34)

¹⁹Rahbi za Ni'h:

—Ayi cwachicwa'h tu guelnaza'ca xteenn tu loh guidxyiyuh rii', nez rii'ra' maan nin ruñihchiloh lahdxi cun guba'n, ²⁰sino que cwachicwa'h lu'h xixteenn lu'h dxibaa' nez ayi maan nin guñihchilohon, nez ayi za guba'n cwaanan. ²¹Pwihsyi nez chuu xquelnaza'ca lu'h ri'chi za chuu sto' lu'h.

Bia'ñih nin nuu tihxi bwiinn

(Lc. 11-34-36)

²²Rahbi za Ni'h:

—Bizloh bwiinn naa ziga bia'ñih xteenn tihxi ba; pwihsyi sidela la'h bizloh lu'h naza'can, gaduhbi za tihxi lu'h gahpa bia'ñih; ²³per sidela la'h bizloh lu'h rahcan, gaduhbi za tihxi lu'h nuu loh nacahyi, ipwihsyi nacahyi duxa guiñah gaduhbi tihxi lu'h!

Dxiohs cun mweeyi

²⁴Ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn dzi'n loh chiohpa ballwaa'n, laasii

zidxyi'chinee ba tuhbi ballwaa'n chi ya stuhbi ba zahca nadzii'hi ba, o guca'sto' ba tuhbi ba ya stuhbi ba zibwe'hesto' ba. Ya ni'chin ayi nuu guca'sto' ba la'h Dxiohs sidela xquelnaza'ca si ba cadxi'hyi ba loh guidxyiyuh rii!.

Rahcanee Dxiohs la'h ra' Ilii'n Ñi'h

²⁵ Ni'chin nin na'h guini'l loh tu, ayi guunn tu ziahan lligaaba pur nin gahw tu o pur nin guee tu para guibahan tu, nee ayi za chuu tu ziahan lligaaba ca nehza sah xahba tu nin gacu tu. ²⁶ Tayi ziroo' ru dxi'h lasahca xquelnabahan bwiinn loh ziga nin rahw ra' ba, ya neezaa tihxi bwiinn ziroo' ru lasahcan loh ziga lahdxii nin rahcu ba? ²⁷ Gulgui'hnn lligaaba maani'lhn ra' nin rzuh loh bwiinh xaloh nabahan ra' ma ayi raa'n ra' ma, ayi za rataa'ha ra' ma guina'h, nee ayi za rgu'cha'y i ra' ma ñihza la'n yuu' ziga ruhnn tu, per nicala ayi xi nahpa ra' ma, Xtaada Dxiohs tu nin nuu dxibaa' rudi'hi xi rahw ra' ma. Pwihs i la'h tu, ²⁸ tayi ruhn tu lligaaba mahzi ru lasahca tu loh maani'lhn ra'? ²⁹ Pwihs i nicala riuu' ru tu ziahan lligaaba, ³⁰ xa guunn lu'h guchioo' ru lu'h xquelnabahan lu'h mas tuhbi hohra? ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ⁹⁹⁹⁹

ra' rii!. ³⁰ Sidela zi'chi rzuhcha'yi Dxiohs la'h ra' cwa'n nagaa ra' nin rñiah joosca ra' nin rii loh dahan nee guillii guica'dxihin loh dxih, ni'chin ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵

lu'h loh bwihtsi lu'h: "Da'nee
loh lu'h gabwe'hhehn dxihlli nin
nuu'hun"? ⁵ iBwiinn nin nihin ria'zi
dxyi'dxyi yihca ñi'h! Babwe'hexgah
baltaadxiu nin nuu loh lu'h, ya tin
zi'chi dxiin loh lu'h gabwe'he lu'h
dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi
lu'h.

⁶ 'Ayi gudi'hi tu xohsa za'ca
Dxiohs la'h chyuu chi'h zi bwiinn
ra' nin naa ra' zigazi bwehcu
ra', tin ayi gabia'gariinee ra' ba
la'h tu chindxinee ra' ba la'h tu
hasta dxyigah guzu'hyi ra' ba la'h
tu. Zi'chi gahca za cohsa ra' nin
lasahca ru ayi gudi'hi tun loh
chyuu chi'h zi bwiinn laasii nuu
ra' ba naa ra' ba zigazi cuuchi,
rbwe'hesto' ra' ba cohsa za'ca ra'
chi ya naa ra' ba ziga cuuchi nin
guzu'ñaa' ra' ba yihtan.

Gulguinaaba, gulchi'hyi, nee gulgasihdzi rwaa' lee'

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ Rahbi za Ñi'h:
—Gulchezah gulguinaaba nin
rchi'hn tu, pwihs Dxoios zuni'hi
Ñi'h nin guinaaba tu; sidela xiilla
chezah chi'hyi tu zidxeela tun, ziga
nin guiclaa'dzi tu; sidela chezah
gusihdzi tu rwaa' yuu' pwihs
zillaalan, ⁸ laasii bwiinn nin riazah
canaaba xiilla rca'ha ban; ya
bwiinn nin riazah cadxi'hyi xiilla
rdxeela ban; ya bwiinn nin riazah
cagasihdzi rwaa'lee' rllaalan tin
riuu'tii ba. ⁹ Ni'chin la'h tu sidela
chyuulla tuhbi tu guinaaba llii'n tu
nin gahw bi, ñta ziaalla tu gudi'hi
tu dxiah gahw bi xlaawaa'ha
guehta? ¹⁰ o ñgu gudi'hi tu tuhbi
bwe'lda gahw bi chin guinaaba bi

bwehld? ¹¹ Pwihs la'h tu nicala
naa tu bwiinn nadxaaba ra' per
naann tu xa gudi'hi tu cohsa za'ca
la'h ra' llii'n tu; ixi la'hxchi'h
Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi
dxia'han gudi'hi Ñi'h cohsa za'ca
la'h ra' bwiinn nin guinaaban
loh Ñi'h! ¹² Pwihs, zi'chi garaa
ra' cohsa nin xclaa'dzi tu guunnee
ra' bwiinn la'h tu, zi'chi za
gulgui'hnnan la'h ra' ba, laasii dee
ra' naa nin rnabwa' xlehyi Moisehs
cun neezaa zigapa'h nin baca'h
ra' guehtu daada ra' nin guñil'
xchi'dxyi Dxiohs.

Cweenta xteenn rwaa' lee' nin nade'he

(Lc. 13-24)

¹³ Rahbi za Ñi'h:

—Gulgui'hnn jweersi chu'tii tu
nez rwaa' lee' bi'tu'hn, laasii rwaa'
lee' cun loh neziuh nin zee para
gabihi'dxyi nabi'hyin, ya ziahan ra'
bwiinn rna'zu nehz chi, ¹⁴ per rwaa'
lee' cun loh neziuh nin rianee la'h
bwiinn loh guelnabahan nacuubi
bi'ti'hnan nee nagahnzan; ni'chin
gullia'a'hayi'hn naa ra' bwiinn nin
radxeela neziuh yi'hn chi.

Riuu'nbwa' bwiinn yahga pur nin reah lohon

(Lc. 6.43-44)

¹⁵ 'Gulgahca nasiin pur bwiinn
ra' nin rclaa'dzi gusagui'hi la'h ra'
bwiinn; rñi' si ra' ba ruluu'yi ra'
ba xchi'dxyi Dxiohs, nee rluu'yi si
nado'laa'dzi ra' ba ziga tuhbi lli'i'hyi,
per nez la'n lasto' ra' ba naa ziga
zi tuhbi maan nin laa lohbo nin
ña'laa'dzi duxa, ¹⁶ per xtsi'n ra' ba
zuhnn tin dxiu'nbwa' ra' tu la'h ra'

ba, pwihs i la'h tu naann ayi rcah uhva loh yahguichaa', ayi za rcah ñiigu loh yaguihchi. ¹⁷Pwihs i garaa ra' yahga za'ca rcah ra' ñinahxi za'ca lohon, ya yahga dxaaba ra' rcah za ñinahxi dxaaba loh ra'n. ¹⁸Yahga za'ca ra' ayi nuu guicah ñinahxi dxaaba loh ra'n, ya nin yahga dxaaba za ayi nuu guicah ñinahxi za'ca loh ra'n, ¹⁹ya garaa ra' yahga nin ayi rcah ñinahxi za'ca loh ra' ñi'h, chyuuga ra'n tin guica'dxih ra'n. ²⁰Zi'chi gahca za zahca dxiu'nbwa' tu bwiinn za'ca laasii ruhnn ra' ba dzi'n za'ca.

**Ayi garaa ra' dxi'h tu chu'tii hasta
nuu Dxiohs nez dxibaa'**

(Lc. 13-25-27)

²¹'Ayi garaa ra' dxi'h nin rñi' loon: "iBallwaa'n, ballwaa'n!", chu'tii loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa', sino que la'h si nin guzo'badxiahga guunn ziga rclaa'dzi Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca. ²²Ziuu' ziahan ra' nin guiñi' loon: "iBallwaa'n, ballwaa'n! ¿Tayi la'h dxi'h nu bachidi'yidxyi'dxyi nu xchi'dxyi lu'h pur lah Yu'bilu'h, nee pur lah za Yu'bilu'h babwe'he nu bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn, nee cun lah za Yu'bilu'h bachidi'hnn nu ziahan dzi'n roo' ra'?" ²³Per chi'chi guiñi'n loh ra' ba: "Ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h tu; imas cha'y i gulchesuu nez loon laasii la'h tu nin ruhnn ganaalla dzi'n dxaaba ra!"

**Chiohpa bwiinn ra' nin
bwi'hnncha'yi ra' chiohpa yuu'**

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴Rahbi za Ñi'h:

—Ni'chin bwiinn nin riuu'-ria'i xchi'dxyi'hnn, bwiinn chi naa ziga tuhbi bwiinn nasiin nin bwi'hnn yihdzi ñi'h yihca tuhbi dxiahnguihdzi, ²⁵biaaba ñihsadxiah xiin ya biehta ñisyuhdo' gui'w ra' cun bwiinh duxa tin ñuhcwihin yuu' chi per ayi bwi'hnnan gahn, laasii chihpa bidxi'dxiu simientu xteenn yuu' chi yihca dxiah chi. ²⁶Per bwiinn ra' nin rca'dxiahga si xchi'dxyi'hnn ziga zi xiilla dxyi'dxyi si ra' nee ayi riuu' ayi ria'zi ra' ban bwiinn pa'hyi nin bwi'hnn yihdzi ñi'h loh tuhbi playi yuhlli, ²⁷ya biaaba tuhbi ñihsadxiah xiin ya biehta ñisyuhdo' gui'w ra' cun bwiinh duxa ya bacwihin yuu' chi nin rraxtra yuu' chi ayi bia'han.

²⁸Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs loh garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi, badxyigaa' loh ra' ba cwenta ziga ruluu'yi Ñi'h, ²⁹laasii ruluu'yi Ñi'h zigapa'h tuhbi nin nahpa guelrnabwa', ayi ziga dxi'h ruluu'yi ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs.

**Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin
rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h**

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 Ya chin biehta Jesuhs yihca dahan chi, ziahan duxa ra' bwiinn zie'gana'hla la'h Ñi'h, ²ya loh zeezah Ñi'h gwabiiga tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h nez loh Jesuhs, lwehgu bazu'nllihbi ba loh Ñi'h chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Daada, sidela zizi'guehlda lu'h zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h.

³Ya chi'chi basaga'h Jesuhs naa Ni'h tin cun naa Ni'h bidxi' Ni'h tiхи xi ba, chi'chi rahbi Ni'h:

—Xclaa'dzihn dxiaa tiхи xi lu'h.

Ya hohra chi gahca guñihchiloh ra' guii'dxiu chi tiхи xi bwiinn chi ya biaca ba gueldxyihdxyi chi,⁴ ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Ayi chyuloo guuyitii' lu'h xa biaca lu'h, sola gwagaluu'yи tiхи xi lu'h la'h si bixohza tin gwa'ha ba la'lу'h biaca, nee chenee za lu'h tuhbi guelguhn xcweenta nin biaca lu'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin garaa ra' bwiinn gacabwa' ra' ba la'lу'h biaca gueldxyihdxyi nin guhca lu'h.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi xmooza capitahn Romanu

(Lc. 7.1-10)

⁵Ya loh guyuu'tii Jesuhs rwaan' guihdxyi Capernaum, badzihh tuhbi capitahn Romanu loh Ni'h tin gudxi'hn ba loh Jesuhs,⁶ rahbi ba:

—Daada, tuhbi xmoo'zahn cayahcallu'hu rwaan' yiidzihh, ayi nuu guin'i'bi bi nee nugasa'cazzii guelnayaan duxa la'h bi.

⁷Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ziza'hn tin gusia'cahn la'h bi.

⁸Ya chi'chi rahbi capitahn chi:

—Xtaa'dahn na'h, ayi xi lasahca'hn tin bwe'zi guzee Yu'bilu'h rwaan' yiidzihh; cun sola guñi' lu'h tuhbi xchi'dxyi Yu'bilu'h pur gueldxyihdxyi rii' ya zaria'han tiхи xi xmoo'zahn,⁹ laasii neezaa na'h naan xmooza ra' bwiinn nin rnabwa' na'h, ya zi'chi gahca za na'h rnabwa'n suldahdu, ya chin ra'pihn loh tuhbi ra' ba: "Gwah", riah ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi

ba: "Gudaal", ri' ba; ya chin ra'pihn loh xmoo'zahn: "Bwi'hnn dee!", ruhnn ban.

¹⁰Ya chin bihn Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', badxyigaa' duxa loh Ni'h, chi'chi rahbi Ni'h loh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ni'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nin loh ra' bwiinn Israel nagahdxi guidxeela'hn nin tuhbi bwiinn nin mahzi riachii ru sto' ni'h xchi'dxyi'hn ziga riachiisto' ndxi'hw rii'hin,¹¹ nee rñi'n loh tu ziahan ra' bwiinn dxi' nez lahdu hasta rtahn gubihdxyi cun nez lahdu hasta ria'zi gubihdxyi, ya zizohbanee ra' ba la'h guehtu Abrahn, cun la'h guehtu Isaac cun guehtu Jacob loh mweella llaa'ndxibaa' hasta nuu Dxiohs,¹² per bwiinn Israel ra' nin ayi guyuu'-guya'zi xchi'dxyi Dxiohs, bwiinn ra' chi guxe'hla Dxiohs loh nacahyi hasta guti'dxiloh ra' ba guelrza'cazzii duxa, ri'chi hasta dxigah sihdzi gahw loh lahyi ra' ba cun gu'n nalasa duxa ra' ba.

¹³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh capitahn chi:

—Gubia'garii yihdzi lu'h, laasii nnah gaca ziga gwachiisto' lu'h na'h.

Ya hohra chi gahca biaca xmooza capitahn chi.

Basiaca Jesuhs la'h xnaan swehgra Pehdru

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴Chi'chi gwah Jesuhs yihdzi Pehdru, ri'chi bwa'ha Jesuhs cayahcallu'hu xnaan swehgra Pehdru jwerta roo' nuu ba llia'h, na' ba loh lu'h, ¹⁵ya bidxi' si Jesuhs naa naan chi, ya lwehgu baria'h

Ilia'h chi tihxi ba, ya chin gwastii naan chi lwehgu bwi'hnn ba tuhbi guelwahw para la'h ra' ba.

**Jesuhs basiaca la'h ziahan ra'
bwiinn nin rahcallu'hu**
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16 Ya hohra nin ze'bwihi gue'l a gwanee ra' bwiinn la'h ziahan ra' bwiinn nin guyuu' bwiinndxaba sto' ra' ñi'h loh Jesuhs, ya cun tuhbigah si dxyi'dxyi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinndxaba ra' chi lwehgu si baria'h ra' bwiinndxaba ra' chi, ya cun neezaa basiaca Ñi'h la'h garaatii' ra' bwiinn ra' nin guhcallu'hu ra'. **17** Squii' guhca tin guzohba dxyi'dxyi xcweenta ziga guñi' guehtu Isaías chin guñi' ba: "La'h ba guca'ha xqueldxyihdxyi ra' nu'h, ya zenee za ba xquelnayaan ra' nu'h."

**Bwiinn ra' nin guclaa'dzi ñana'hla
la'h Jesuhs**
(Lc. 9.57-62)

18 Ya chin bwa'ha Jesuhs ziahan ra' bwiinn rii gadiidxi Ñi'h, chi'chi gunabwa' Ñi'h tiidxinee Ñi'h xpwiinn ra' Ñi'h stuhbi lahdu rwaal laguhn, **19** ya ri'chi gwabiiga tuhbi mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs loh Jesuhs ya rahbi ba:
—Mwehsu, xclaa'dzihnh dxie'lda na'hla'hn Yu'bi lu'h nez hasta chi'h zi guzee lu'h.

20 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwee'zu nahpa ra' ma guil'dxiu hasta riuu' ra' ma, ya maani'hnn ra' nuu xpichiehza ra' ma, per na'h ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, nin hasta gucu'ga'hn ayi na'pahn.

21 Ya chi'chi rahbi tuhbi nin naa xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Daada, mas cha'yí basaa'n na'h guziaa'hahn tin chegaca'tsixgaa'n xtaa'dahn.

22 Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guda'na'hla si na'h, ya basaa'n guca'tsi ra' bwiinn guuchi la'h ra' lasaa' bwiinn guuchi ra' ba.

**Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwihi roo' loh
ñihsado'**

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Ya chin guyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi laancha, cun neezaa ra' xpwiinn Ñi'h, **24** ya loh zeezahnee laancha chi la'h Ñi'h cun xpwiinn Ñi'h guzo'baloh tuhbi bwihi roo' loh ñihsado' chi ya ola xteenn ñihsado' chi hasta dxyigah rbi'hyin yihca laancha chi, ya la'h Jesuhs mwversi hohra chi guta'llgahsi Ñi'h, **25** ya chi'chi gwagacwa'n ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h tin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—iDaada, bata'h xquelnabahan ra' nu'h laasii la'h nu'h caza'bi ñihsa!

26 Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa rdxyihbi duxa tu?
iLli'balla gulliaa'ha naa ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs!

Guya'loh si guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gwasu'nchii Ñi'h tin gunabwa' Ñi'h la'h bwihi cun ñihsado' chi tin guridxyii ra'n, ya dxyii si babwih ra'n, **27** ya garaa ra' xpwiinn ra' Ñi'h badxyigaa' duxa loh ra' ba, chi'chi tuhbigah ra' ba gunaabadyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii?

iBwa'ha hasta bwihi cun ñihsado' ruzo'badxiahga ra' xchi'dxyi ba!

**Bwiinn Gadara ra' nin guyuu'
bwiinndxaaa ra' sto' ra' ñi'h
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)**

28 Ya chin badzihns Jesuhs nez stuhbi lahdu rwaa' laguhn xteenn Gadara, ri'chi la'h chiohpa ra' bwiinn nin nuu bwiinndxaaa sto' ra' ñi'h baria'h lahda ra' ba', ya chi'chi gwabiiga ra' ba loh Jesuhs, nez chi ña'laa'dzi duxa ra' ba nin tuhbi bwiinn ayi nuu sah neziuh chi, **29** ya lwehgu guzo'baloh rbwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Cuun nin rclaa'dzi lu'h guunnee lu'h la'h nu, Jesuhs Llili'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa'? ¿Ta ze' lu'h rii' tin gusa'cazii lu'h la'h nu galoh nin ria'dxi ru guiga'ha chieempa?

30 Nee gahxu ri'chi riiyahw ra' nuhn ra' cuuchi loh dahan chi, **31** ya gudxi'hn ra' bwiinndxaaa ra' nin nuu sto' ra' bwiinn chi loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—Sidela yi'h gabwe'he lu'h la'h nu sto' bwiinn ra' rii', basaa'n chu'tii nu sto' ra' cuuchi ri'chi.

32 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinndxaaa ra' chi:

—iGulcheh!

Ya chi'chi baria'h ra' bwiinndxaaa ra' chi sto' ra' ndxi'hw ra' chi ya chi'chi guyuu'tii ra' ba sto' ra' cuuchi, ya hohra gahca chi, garaatii' ra' cuuchi ra' chi gwatsi'bichii ra' ma rwaa' tuhbi guee'la, ya ri'chi gwaa'ñihsa ra' ma, **33** ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa ra' la'h cuuchi ra' chi zi'chi guhca, ballu'n ra' ba ziaa ra' ba, ya chin badzihns ra' ba lahdxyi ra' ba bwii'yidxyi'dxyi ra' ba garaa ziga

guzahca ra' ba nee cun neezaa ziga babwe'he Jesuhs bwiinndxaaa sto' ra' bwiinn, **34** ya chi'chi garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' chi biria'h ra' ba tin gwah ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya chin badzihns ra' ba hasta zuu Ñi'h gunaaba ra' ba loh Ñi'h tin bare'h Ñi'h lahdxyi ra' ba.

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin
ayi guhca ñiñi'bi**

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Ya chin guyaloh guhca ra' dee', gucah Jesuhs la'n tuhbi laancha tin gudii'dxi Ñi'h rwaa' laguhn ya badzihns Ñi'h lahdxyi Ñi'h, **2** ya ri'chi gwanee ra' bwiinn tuhbi bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi, na' ba loh tuhbi lu'h, ya chin bwa'ha Jesuhs ziga riachiisto' ra' bwiinn chi la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin rahcallu'hu chi:
—Biahxi xii'hihn; la'h xtuhlda lu'h basia'pitiin.

—**3** Ya chi'chi la'h paaldaa ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi Moisehs nin rii ri'chi bwi'hnn ra' ba lligaaba:

—iDxyi'dxyi ra' nin guñi' dee'
naan dxyi'dxyi ra' nin rñi'yah la'h Dxiohs!

4 Per la'h Jesuhs la'h Ñi'h guhcabwa' cuun lligaaba nin riiyuhn ra' ba ni'chin gunaabadyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa nuu tu lligaaba dxaaba ra'? **5** ¿Cuun nin mahzi ayi guinagahn guin'i'n? ¿Ta ga'pihn: “La'h xtuhlda lu'h basia'pitiin”, o ga'pihn: “Gwastii tin guzah”?

6 Pwihs iiii' gulu'yi'hn nez loh tu tin gwa'ha tu na'h naan Llili'n Dxiohs

nin naa ndxi'hw nee na'pahn
guelrnabwa' para gusia'pitii
xtuhlda ra' bwiinn guidxyiyuh.

Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn
nin ayi guhca ñiñi'bi chi:

—Gwastii, tin guca'ha xlu'hn lu'h
batiaa'hан tin bwaa yihdzi lu'h.

⁷ Ya seguihdhu gahca gwastii
bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi chi
chi'chi bana'zu nehza ba ziaa
para yihdzi ba, ⁸ ya bwiinn ra'
nin rii ri'chi chin bwa'ha ra' ba
nin bwi'hnn Jesuhs, bidxyihbi
ra' ba ya guzo'baloh cagadi'hi
ra' ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs
pur nin baluu'yí Ñi'h nahpa Ñi'h
guelrnabwa' rusia'pitii Ñi'h xtuhlda
ra' bwiinn.

Jesuhs gudihdxyi la'h Mateu

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Ya chin guya'loh ni'chi, chi'chi
baria'h Jesuhs ri'chi, ya delaanta
ru bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn
nin laa Mateu, zohba ba tuhbi
lahta hasta rusadxihlli ba xcweenta
impweestu para Roma, ya chi'chi
rahbi Jesuhs loh ba:

—Guda'ná'hla na'h.

Chi'chi gwasu'nchii Mateu tin
zeena'hla ba la'h Jesuhs, ¹⁰ ya
loh nin zohbayahw Jesuhs tuhbi
guelwahw loh mwella rwaa' yihdzi
Mateu ri'chi badzihn za ziahan ra'
nin rusadxihlli xcweenta impwestu
Roma, cun snuhn ra' bwiinn nin
ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs,
ya guzo'banee ra' ba la'h Ñi'h
hasta zuu mwella tuhsii junta cun
xpwiinn Ñi'h, ¹¹ ya chin bwa'ha
ra' bwiinn guido' nin laa fariseu
ra' zohbanee Jesuhs la'h ra' bwiinn
duhlda ra' chi loh mweella, chi'chi

gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh ra'
xpwiinn Ñi'h rahbi ra' ba:

—*¿Xixnaa rahwnee xmwehsu tu
la'h ra' nin rusadxihlli xcweenta
impwestu cun bwiinn duhlda ra?*

¹² Ya chin bihn Jesuhs riiñi' ra' ba
zi'chi chi'chi rahbi Ñi'h:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi
rchi'hñ chee ra' ba loh dutohra,
ni'chin mas cha'yi radxi'hyi
dutohra hasta rahcallu'hu ra'
bwiinn, ¹³ ni'chin nnah guldxiaa
tin gulgasidxi xcweenta nin ze'
loh Xchi'dxyi Dxiohs tin gacabwa'
tu nin rñi'in: "Na'h rclaa'dzihn
galahsa sto' tu lasaa' tu, ayi
rclaa'dzihn guni'hi tu guhn na'h."
Pwihsa na'h ayi ze'ldatiidxi dxidxi
la'h ra' bwiinn nin naza'ca sino
que ze'l dahntin cwiidxihn la'h ra'
bwiinn nin nuu ra' xtuhlda ñi'h.

Xcweenta guel rucwaa'han

(Mr. 2.18-22; Lc. 33-39)

¹⁴ Xpwiinn ra' Jwahn nin
ruro'bañihsa gwabiiga ra' ba loh
Jesuhs tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba
loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—La'h nu cun bwiinn fariseu ra'
ziahan racwaa'han nu; *¿xixnaa*
chi'hi la'h ra' xpwiinn ra' lu'h ayi
rucwaa'han ra' ba?

¹⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—*¿Ta zahca cwihi nalaasa bwiinn
ra' nin bidu'hun zee ra' saa'
gaduhbi nin zuunee nu'binbahyi
la'h ra' bwiinn saa' chi? Per
ziuu' dxyih chin guiria'caa nin
bachinaa loh ra' ba chi'chisihni ayi
ru cheezah saa' ya zucwaa'han ra'
bwiinn saa' ra' chi, ¹⁶ nee ayi za nin
tuhbi bwiinn nin dxiu'nza'ca tuhbi
lahdzi yu'xa guunn ban rramieenda*

cun tuhbi lahdxii cuubi laasii ayi dxia'han za'can nahpa lahdxii cuubi chyi rgoo'bañuhun la'h lahdxii yu'xa chi ya rdxi'llun la'h lahdxii yu'xa chi ya zi'chi riazahtii' ruzu'hyin la'h lahdxii yu'xa chi, ¹⁷ ya zi'chi za vihnnu cuubi ayi guida'h la'n dxihdxii yu'xa, laasii zichehzan dxihdxii yu'xa chi, ya zi'chi ziñihchiloh vihnmu chi cun dxihdxii chi. Ni'chin nahpa guida'h vihnnu cuubi la'n dxyihdxyi cuubi tin zi'chi nin tuhbi ra'n ayi ñichilohon.

**Llii'ndxa'pa Jairu cun xcweenta
tuhbi gunna'h nin bidxi' xahba
Jesuhs**

(*Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56*)

¹⁸ Ya gaduhbi nin cañi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', badzihns tuhbi ndxi'hw nin lasahca loh ra' bwiinn Israel, ya lwehgu bazu'nllihbi ba loh Jesuhs, chi'chi rahbi ba:

—La'h llii'ndxa'pa'hn guy'a'loh guhchi nnahpa'h, per sidela yi'h sah lu'h ya gudzii'ba naa lu'h yihca bi, zibia'garii xquelnabahan bi.

¹⁹ Ya hohra chi gahca zeenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin zeenee Ñi'h la'h xtaada dxa'pa chi, ²⁰ ya loh zeezah Jesuhs guyuu' tuhbi gunna'h nin zeena'hla la'h Ñi'h; gunna'h rii' naa la ts'i'h bichiohpa yihza canee bi tuhbi gueldxyihdxyi xteenn nin naa bi gunna'h ya hohra chi gwabiiga bi nez dihtsi Jesuhs ya bidxi' bi loh xahba Ñi'h, ²¹ laasii bwi'hnn bi lligaaba:

—Sidela na'h guidxi'n loh xahba Jesuhs ziaaca'hn.

²² Per la'h Jesuhs lwehgu gubia'garii Ñi'h bwa'ha-bwa'ha Ñi'h loh gunna'h chi, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulahchidxyii sto' lu'h xii'hihn; pur nin gwachiisto' lu'h na'h ni'chin nnah la'h lu'h biaca.

Ya sequihdu desde hohra chi gahca biaca gunna'h chi, ²³ ya loh zee gahdzihns Jesuhs rwaa' yihdzi bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel, bwa'ha Ñi'h riiyu'lda ra' muusca para chegaca'tsi ra' ba la'h dxa'pwi'hn chi, cun nee ra' za bwiinn ra' nin rii ra' ri'chi ru'n duxa ra' ba pur nin guhchi dxa'pwi'hn chi, ²⁴ chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgaria'h la'n ca, laasii dxa'pwi'hn rii' ayi guhchi dxi'h bi, sino que na'llgahsi si bi.

Ya bwiinn ra' chi chin bihn ra' ba guñi' Jesuhs zi'chi, sola ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h, ²⁵ chi'chi babwe'he Jesuhs la'h ra' bwiinn chi la'ñuu' chi, chi'chi guna'zu Ñi'h naa dxa'pwi'hn chi, ya hohra chi gahca gwastii bi, ²⁶ ya bidi'chi dxyi'dxyi loh garaa ra' guihdxyi ra' nin rii gadiidxi guihdxyi chi bacwa'hn Jesuhs la'h dxa'pwi'hn chi loh guelguhchi.

**Cweenta xteenn chiohpa
bwiinn nin ayi riin loh ñi'h**

²⁷ Ya loh nin baria'h Jesuhs nez bacwa'hn Ñi'h la'h dxa'pwi'hn nin guhchi, gwana'hla chiohpa bwiinn nin ayi riin loh ñi'h la'h Jesuhs zeebwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—iBalahsa sto' lu'h la'h nu, llii'n guehtu Davihd!

²⁸ Ya chin guyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi yuu', chi'chi gwabiiga ra' garoopa bwiinn ra' nin rahca loh ñi'h chi nez zuu Jesuhs, ya chi'chi

gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra'
bwiinn ra' chi rahbi Ñi'h:

—cTa ruhnn tu lligaaba zahca
gusia'cahn loh tu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Zuhnn lu'h gahn daada.

²⁹ Ya chi'chi cun naa Ñi'h bidxi'
Ñi'h loh ra' ba, cun rahbi za Ñi'h:

—Nahpa zohba gahca ziga
riachiisto' tu zahca gusia'cahn loh
tu.

³⁰ Ya zi'chi zi gubia'garii bwa'ha
ra' bwiinn chi, ya guñi' Jesuhs loh
ra' ba rahbi Ñi'h:

—Nee ayi guuyi tu dxyi'dxyi tin
ayi garia'caa dxyi'dxyi xcweenta
ziga gubia'garii gwa'ha bizloh tu.

³¹ Per la'h ra' bwiinn chi ayi
gudxihp sto' ra' ba, lwehgu
bati'chi ra' ba dxyi'dxyi gaduhbitii'
guihdxyi chi nin basiaca Jesuhs
bizloh ra' ba.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn goopa

³² Ya loh nin babii ra' bwiinn
nin biaca loh ra' ñi'h, paaldaa
ra' bwiinn badzihnnree ra' ba la'h
tuhbi bwiinn goopa nin nuu tuhbi
bwiinndxaaa sto' ñi'h loh Jesuhs,
³³ ya loh nin babwe'chedxia'hla
Jesuhs bwiinndxaaa chi sto'
bwiinn goopa chi, lwehgu
guzo'baloh cañi' ba, ya bwiinn ra'
badxyigaa' duxa loh ra' ba rahbi ra'
ba:

—iNagahdxi chyu gwa'ha loh
guihdxyi Israel dzi'n roo' ra' ziga
nin dxyudia'ha nu'h nnah!

³⁴ Per la'h ra' bwiinn fariseu ra'
guñi' ra' ba rahbi ra' ba:

—Yu'pi nin naa ballwaa'n loh ra'
bwiinndxaaa badi'hi guelrnabwa'

la'h ni'ca, ni'chin rahca rabwe'he ba
bwiinndxaaa sto' ra' bwiinn.

Jesuhs ralahsasto' Ñi'h la'h ra' bwiinn

³⁵ Ya ca'nzaa Jesuhs ziahan
ra' guihdxyi ra' cun rraandxu ra',
ca'ngaluu'y i Ñi'h dxyi'dxyi cuubi
xteenn xquelrnabwa' Dxiohs la'n
guido' bi'tu'hn ra' cada tuhbigah
lahta, nee cun neezaa ca'ngasiaca
Ñi'h la'h ra' bwiinn cun garaaloh
gueldxyihdxyi nin rahca ra' ba,
cun guelnayaan nin nuu tihxri ra'
ba, ³⁶ ya chin bwa'ha Jesuhs loh ra'
bwiinn, balahsa duxa sto' Ñi'h la'h
ra' ba, pur nin ayi gaann ra' ba xi
guunn ra' ba nee bibiin lasto' ra' ba,
laasii naa ra' ba ziga lli'hyi ra' nin
ayi ballwaa'n ra' ñi'h, ³⁷ ya chi'chi
rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchii pa'hcaan nuu ziahan
duxa ra' bwiinn guidxyiyuh nin
ayi nu'nbwa' xchil'dxyi'hn, nee
gulliaa'y i'hn naa ra' bwiinn nin
guluu'yin la'h ra' ba, nee naa
ra' ba ziga tuhbi li'hn ziahan per
sola paaldaa dxii' mooza, ayi
ziahan ra' ba; ³⁸ ni'chin nin nahpa
gulguinaaba loh Daada nin rnabwa'
li'hn chi tin guixe'hla ba mooza ra'
tin guzia'tii ra' ba li'hn chi.

Gulii Jesuhs ts'i'h bichiohpa bwiinn ra' nin guhca xpooxtla Ñi'h (Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs
la'h gadzi'h bichiohpa
bwiinn nin guhca xpooxtla Ñi'h tin
badi'hi Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba
tin gabwe'he ra' ba bwiinndxaaa
sto' ra' bwiinn, nee tin gusiaca
za ra' ba la'h ra' bwiinn cun

cuun chi'h zi gueldxyihdxyi cun guelnayaan nin rahca tihxi ra' ba. ²Dee' ra' naa la'h ra' gadzi'h bichiohpa bwiinn ra' nin guhca xpooxtla Jesuhs: mwer tuhbi ba naa Simohn nin gule'helah za ra' ba Pehdru, cun bwihtsi ba nin laa Andrehs; cun Jacobo neezaa bwihtsi ba nin laa Jwahn, llii'nnga'n Zebedeu la'h ra' ba; ³cun neezaa Felipe, Bartolomeh, Tomahs, cun Mateu nin basadxihlli xcweenta impwestu para Roma; cun Jacobo llii'n Alfeu, cun Lebeu nin rñi' ra' ba Tadeu; ⁴cun neezaa Simohn nin guyuu' lahda ra' Cananista, cun Judas Iscariote nin biu'ntriehgu la'h Jesuhs loh ra' bwiinn nin gunaaba guhchi Ñi'h.

**Jesuhs gulu'nehza la'h gadzi'h
bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin
bagaluu'yi ra' ba xa naa
xquelrnabwa' Dxiohs**

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-16)

⁵Ya chi'chi gulu'nehza Jesuhs la'h gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin gwagaluu'yi ra' ba dxyi'dxyi cuubi za'ca xteenn xquelrnabwa' Dxiohs ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi chee tu loh guihdxyi ra' nin rii ra' bwiinn ziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nee ayi za chee tu loh guihdxyi ra' nin rnabwa' Samaria. ⁶Mas cha'yi gulcheh loh guihdxyi ra' hasta rii ra' bwiinn Israel nin naa ra' ziga lli'hyi ra' nin rii za'bi, ⁷tin gulgahbi loh ra' ba la'h hohra biga'ha guinabwa' Dxiohs la'h ra' ba. ⁸Nee gulgasiacaca gahca la'h ra' bwiinn dxyihdxyi, neezaa gulgacwa'n la'h ra' bwiinn loh guelguhchi, cun gulgasiacaca

za tihxi ra' bwiinn nin rahchyi guii'dxyu tin dxiaca ra' ba, cun neezaa gulgabwe'he bwiinndxaba sto' ra' bwiinn. Ziga zi bagaa'dahn guelrnabwa' rii' la'h tu zi'chi za gulgagaa'da xtsi'n tu la'h ra' bwiinn nin rii guihdxyi ra' hasta gadzihn tu, ⁹nee ayi za chenee tu ohro nin plahta nin cohbre la'n dxihdxyi mweeyi tu; ¹⁰nin buxa ayi za chenee tu para loh neziuh. Ayi za chenee tu chiohpa nehza xahba tu, sino que nin nahcu si tu chenee tu; nin tahba tu nin buxtohn, laasii bwiinn nin ruhnn dzi'n rga'ha rca'ha ba nin gahw ba.

¹¹'Ya chin gadzihn tu tuhbi guihdxyi o tuhbi rraandxu, ri'chi gulchi'hyi tuhbi bwiinn nin naza'ca naa xmohda ñi'h ya guldxia'han yihdzi ba hasta dxyihyti nin garia'h tu ri'chi, ¹²ya chin chu'tii tu rwa'a' yuu' chi, gulgaga'paDxiohs la'h ra' bwiinn nin nuu yuu' chi. ¹³Ya sidela la'h ra' bwiinn nin nuu yuu' chi naa ra' bwiinn nin nu'nbwa' Dxiohs zica'ha ra' ba guelrbwihdxyii sto'. Per sidela la'h ra' ba ayi naa ra' ba bwiinn za'ca nahpa zabia'garii guelrbwihdxyiisto' chi loh tu, ¹⁴ya sidela la'h ra' ba ayi gusaa'n ra' ba chuu tu rwa'a' yihdzi ra' ba o ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn nin guluu'yi tu loh ra' ba; gulgaria'h rwa'a' yihdzi ra' ba o rwa'a' guihdxyi chi ya ri'chi gultsihbi ñaa' tu ziga tuhbi sehn nanchii guyuu' xtuhlda ra' ba. ¹⁵Guchiin nin rñi'n loh tu dxyih nin gaca jwisi loh guihdxyiyuh ziroo' ru guelrsa'cazii dxiaaba loh guihdxyi ra' chi que ziga guhca loh guihdxyi xteenn ra' bwiinn Sodoma

cun loh guihdxyi xteenn ra' bwiinn
Gomorra.

**Xcweenta nin guidxyi'chinee ra'
bwiinn la'h xpwiinn Jesucristu**

16Rahbi za Ñi'h:

—iGulguia'haloh! Na'h guixe'hla'hn la'h tu ziga zi lli'hyi ra' loh ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga zi bweew; pwihsı gulgahca nasiin ziga zi bwe'lda per nee gulgahca za nado'laa'dzi ziga palohmwi'hn ra', **17**nee gulgahca nasiin pur xcweenta bwiinn ra' laasii ziu'n ra' ba ntriehgu la'h tu loh ra' guxchisi ra', ya zidxi'l dxinee za ra' ba la'h tu la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta gadiaa'ha tu chin cwidxyi tu Dxiohs, **18**nee hasta zianee ra' ba la'h tu nez loh ra' guxchisi, cun nezloh xpwiinn gubierna ra', pur xcweenta nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn; ya pur ni'chin zahca guiñi' tu xchi'dxyi'hn loh ra' ba cun loh za ra' bwiinn ziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, **19**per chin chenee ra' ba la'h tu loh ra' guxchisi ayi guunn tu ziahan lligaaba xa guiñi' tu, o xi gahbi tu loh ra' ba laasii chin zo'baloh guiñi' tu Dxiohs gahca guni'hi dxyi'dxyi ra' nin guiñi' tu loh ra' ba, **20**laasii ayi guunn tu lligaaba la'h tu naa tu nin guiñi', sino que Spíritu Santu xteenn Xtaada tu nin nuu dxibaa' naa nin guiñi' pur xcweenta tu.

21'Bwiinn ra' nin nuu ra' bwihtsi ra' ñi'h ziu'n ra' ba ntriehgu bwihtsi ra' ba tin gachi ra' bi, ya zi'chi za guunn ra' paah ra' cun llii'n ra'ba ya llii'n ra' ba ziahsa ra' bi tin ziu'n ra' bi ntriehgu la'h ra' xcuzahn ra' bi tin gachi ra' ba.

22'Ya garaatii' ra' bwiinn
guidxyiyuh guidxyi'chinee la'h tu

pur nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. Per bwiinn nin chezahnee dzi'tsi xchi'dxyi'hn hasta la'n dxyih nin guibia'gariin loh guidxyiyuh stuhbi, bwiinn chi gaca xpwii'nnahn.

23Chin guica'hnnna'hla ra' ba la'h tu tuhbi guihdxyi, gulgalu'n tin gulchee para stuhbi guihdxyi; pwihsı rñi'n loh tu pweda nin nagahdxi garah loh guihdxyi ra' xteenn Israel guica'nzaa tu chin la'h dxyih ba bazaar' dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi.

24'Nin tuhbi bwiinn nin rusi'dxi ayi lasahca ru ba loh xmwehsu ba, ya zi'chi gahca za tuhbi mooza ayi xi guilasahca ba loh daada nin naa xballwaa'n ba. **25**Ni'chin cun dxia'hán bwiinn nin rusi'dxi, gaca ba ziga naa xmwehsu ba, ya mooza gaca ba ziga naa xballwaa'n ba, ya sidela guiñi' ra' bwiinn la'h nin naa ballwaa'n xteenn tuhbi yuu' Belzebuu, lliaal lla bwiinn ra' nin nuu rwaa' yihdzi ba, ¿cuunlla nin guiñi' ra' ba loh ra' bwiinn chi?

Chyu nahpa guidxyihbi ra' bwiinn

(Lc. 12.2-9)

26Rahbi za Jesuhs:

—Pwihsı rñi'n loh tu ayi guidxyihbi tu la'h ra' ba laasii ayi nuu xi tiidxi rala'n, nahpa zadxeelan; nee zi'chi za xilla nin chuula'n nahpa zaria'caa'han.

27Dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu loh dxyigahsi, gulguiñi'n loh ra' bwiinn loh bia'nih xteenn gubihdxyi radxyii; ya dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu dxyigahsi chi, dxyigah gulcwidxyidxiah chin guiñi' tun desde yihca yuu' loh ra' bwiinn. **28**Ayi guidxyihbi tu la'h ra'

bwiinn nin chiinn la'h bwe'ltilhx
tu, laasii la'h xaalma tu ayi gaca
chiinn ra' ban, ni'chin mas chay'i
gulguidxyihbi la'h Dxiohs laasii la'h
Ñi'h zahca chiinntii' Ñi'h la'h tu
nee cun zahca za cu'nehza Ñi'h la'h
tu gabihldxyi par tu'pazi.

²⁹Ya la'h tu naann la rdoo'
chiohpa maani'hn pur tuhbi ga'y
per nin tuhbi ra' maani'hn chi ayi
riaaba loh yuh sidela la'h xtaada
tu ayi gusaan' Ñi'hn. ³⁰Zi'chi
gahca za la'h tu, hasta dxyichyihca
tu la'n nagaabala, ³¹ni'chin nin
ayi guidxyihbi tu, laasii la'h tu
ziroo' ru lasahca tu loh ziahan ra'
maani'hn.

**Nin riu'nbwa' la'h Jesuhs loh ra'
bwiinn**

(Lc. 12.8-9)

³²Rahbi za Ñi'h:
—Ya cuun chi'h zi ra' bwiinn nin
guze'ta xcwee'ntahn loh ra' bwiinn,
zi'chi za na'h ziñi'n xcweenta
bwiinn chi loh Xtaa'dahn nin
nuu dxibaa', ³³per bwiinn ra' nin
guiñi' ayi naa ra' ba xpwii'nn ra'n,
zi'chi za na'h ziñi'n loh Xtaa'dahn
nin nuu dxibaa' ayi naa ra' ba
xpwii'nnra'n.

**Pur xcweenta Jesuhs rlaa'ha lasaa'
bwiinn**

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Rahbi za Ñi'h:
—Ayi guunn tu lligaaba
guelrbahchidxyiisto' ze'l dane'hn
loh guidxyiyuh rii', sino que pur
na'h zilaa'ha lasaa' ra' ba. ³⁵Na'h
ze'l dahn tin pur na'h zidxyi'chinee
tuhbi ndxi'hw la'h xtaada ba, ya
dxa'pa zidxyi'chinee za bi la'h

xmaah bi, ya guyihdzi zidxyi'chinee
za bi la'h xnanswehgra bi. ³⁶Ni'chin
lasaa' gahca ra' tuhbi bwiinn
ziga nuu ra' ba rwaal' tuhbi yuu'
zidxyi'chinee lasaa' ra' ba.

³⁷'Bwiinn nin ruca'h ru sto' ñi'h
la'h xtaada ñi'h cun xmaah ñi'h,
mahziru que ziga na'h, bwiinn ra'
chi ayi gallu'yi gaca xpwii'nahn;
zi'chi gahca za bwiinn nin nadzii'hi
ru llii'nga'n ra' ñi'h o llii'ndxa'pa ra'
ñi'h que ziga na'h bwiinn ra' zi'chi
ayi gallu'yi gaca ra' xpwii'nnahn,
³⁸ya bwiinn ra' nin ayi gu'a xcruhzi
ñi'h tin dxie'na'hla ba na'h bwiinn
chi ayi naa ba tuhbi xpwii'nnahn.
³⁹Ya bwiinn nin rdxilhyi si xa ta'h
xquelnabahan ba zuñihchi ban, per
bwiinn nin guñihchi xquelnabahan
ñi'h pur na'h zadxeela ban.

Guel rgaa'da

(Mr. 9.41)

⁴⁰Rahbi za Ñi'h:

—Bwiinn ra' nin guni'hi rwaal'
yihdzi ñi'h dxia'han tu cun gaduhbi
sto' ra' ba pwihsu zuni'hi za ra' ba
rwaal' yihdzi ba dxia'hanahn cun
gaduhbi sto' ra' za ba; zi'chi gahca
za sidela guunn ra' ba zi'chi na'h
cun gaduhbi sto' ra' ba zuhnn za
ra' ba zi'chi cun la'h Xtaa'dahn
nin nuu dxibaa' nin gulu'nehza
na'h loh guidxyiyuh rii'. ⁴¹Bwiinn
nin guni'hi yihdzi ñi'h dxia'han
tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi
Dxiohs laasii ze' ba pur xcweenta
Dxiohs, zica'ha za ba la'h gahca
ziga tuhbi guelnaza'ca nin rca'ha
bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.
Zi'chi gahca za la'h bwiinn nin
guni'hi yihdzi ñi'h dxia'han tuhbi
ndxi'hw nin naa za'ca xmohda ñi'h

laasii naa ba bwiinn za'ca, zica'ha za ba la'gahca ziga guelnaza'ca nin guica'ha ndxi'hw nin naa za'ca xmohda ñi'h chi. ⁴²Ya cuun chi'h zi za bwiinn nin gudi'hi nicala tuhbi llihga ñihsa naga'ldiuh la'h ra' bwiinn gulliaa'yi'hn ra' rii' nin naa ra' xpwi'nnahn, guchiin nin rñi'n zica'ha ra' ba tuhbi cohsa za'ca.

Guxe'hla Jwahn nin ruro'bañihsa
xpwiinn ba tin gwaganaabadxyi'dxyi
ra' ba loh Jesuhs

(Lc. 7.18-35)

11 Ya chin guya'loh
 bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs loh
 ra' xpwiinn Ñi'h xa guunn ra' ba
 xtsi'l Ñi'h, chi'chi guna'zu nehza
 Ñi'h loh guidxyi ra' nin rnabwa'
 guihdxyi chi tin zee galuu'yi Ñi'h
 xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn,
²ya gaduhbi nin nuu Jwahn nin
 ruro'bañihsa la'n lahtsi dxi'ba, bihn
 ba xcweenta dzi'n ra' nin cayuhnn
 Jesuhs, ni'chin nin guxe'hla
 Jwahn paaldaa ra' xpwiinn ba ³tin
 gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh
 Jesuhs sidela la'hpa'h Ñi'h naa Ñi'h
 Crixtu o ñibweza ru ba dxi' stuhbi
 bwiinn, ⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh
 ra' ba:

—Guldxiaa tin gulgahbi loh
 Jwahn garaa ra' nin caywa'ha tu
 cun nin cayihn tu; ⁵gulgahbi la'h ra'
 bwiinn nin rahcaloh ñi'h, la'hlo
 ra' ba biaca, bwiinn ra' nin ayi nuu
 sah la'h ra' ba rzah, bwiinn ra' nin
 rahchyi guil'dxyu tihxi ñi'h la'h
 guil'dxyu chi guñihchiloh tihxi ra'
 ba, bwiinn ra' nin rahca dxiahga
 ñi'h la'h dxiahga ra' ba ballaala,
 bwiinn ra' nin guhchi la'h ra' ba
 babahn loh guelguhchi, ya bwiinn

prohibi ra' nin cabweeza gacanee
 Dxiohs la'h ra' ba, la'h ra' ba
 cagazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs
 nin guta'h la'h ra' ba loh duhlda.

⁶iDichohsa naa ra' bwiinn nin ayi
 gusaa'n xcweenta ziga riachiisto' ra'
 ba na'h!

⁷Ya chin babii ra' xpwiinn Jwahn
 loh Jesuhs chi'chi guzo'baloh guñi'
 Ñi'h xcweenta Jwahn loh ra' bwiinn,
 rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca gwaguia'ha tu loh
 dahan? ¿Ta tuhbi ñihta nin biehla
 gudzihbi bwihi? ⁸Ya sidela ayi ni'chi
 dxi'h, ¿xiilla gwaguia'ha si chi'h tu?
 ¿Ta gwaguia'ha tu tuhbi ndxi'hw
 nin nahcu lahdxi za'ca? La'h tu
 naann tu sola yihdzi tuhbi bwiinn
 nin rnabwa' duxa nuu bwiinn
 ra' nin nahcu lahdxi za'ca. ⁹Ya
 nnaha xchi'h, ¿xi pur biria'h chi'h
 tu? ¿Ta tin gwaguia'ha tu tuhbi
 bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs?
 Zi'chi pwihsi, tuhbi bwiinn nin naa
 bwiinn nin mahziru lasahca que
 ziga daada ra' nin guñi' xchi'chi
 Dxiohs. ¹⁰Xcweenta Jwahn ni'chi
 ruze'ta loh Xchihtsi Dxiohs hasta
 rahbi squii':

Zixe'hla'hn tuhbi xpwi'nnahn
 galohti'i' tin la'h ba
 guzuhnayaa neziuh nin guzee
 lu'h.

¹¹'Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa
 ra' ziga bwiinn ra' nin raalaa ra'
 loh guidxyiyuh rii' pur gunna'h,
 nagahdxi dxiinloh nin tuhbi bwiinn
 nin nagahdxi gaca lasahcatil' ziga
 Jwahn nin ruro'bañihsa, per nin naa
 bi'tu'hntii' loh xquelrnabwa' Dxiohs
 ni'chi mahzi lasahca loh Jwahn.

¹²'Dez la'n dxyih ra' nin guzo'baloh
 ruluu'yi Jwahn, cun para hasta nnahyi

nuu ziahan duxa ra' bwiinn nin xclaa'dzi chuu ra' loh xquelrnabwa' Dxiohs lajweersi, ya snuhn ra' ba lajweersi xclaa'dzi ra' ba cwe'hellu'hu ra' ba loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs.

¹³Garaa ra' bwiinn ra' nin guñi'

xchi'dxyi Dxiohs cun ziga naa xlehyi Moisehs guñi'xgah ra' ba xcweenta ziga cohsa ra' nin gaca, cun para la'n dxyihyi nin bi' Jwahn, ¹⁴ya sidela xclaa'dzi tu chechiisto' tu dxyi'dxyi rii', la'gahca Jwahn naa Elías ndxi'hw xteenn Dxiohs nin nahpa dxi'!

¹⁵Bwiinn ra' nin zohballalaalaa dxiahga ra' ñi'h, gulchuu' gulcha'zi dxyi'dxyi rii'. ¹⁶¿Cuun nin xñäh ziga xñäh ra' bwiinn nin rii nabahan la'n dxyih ra' rii'? Rluu'yi ra' ba ziga zi xñäh ra' nuhn biñi'n nin riidzihta loh dxiaa' hasta rdoo' xica, ya cañi' ra' bi loh ra' lasaa' ra' bi jweersi roo: ¹⁷"Bachidxi'lida nu bichiiwuun tin ñudxia'ha tu per ayi badxia'ha tu; bachidxi'lida nalaasa za nu tin ñi'n tu, per ayi za bi'n tu."

¹⁸Laasii bi' Jwahn nin ayi gudahw ba ziahan nin ayi za gwaa' ba vihnnu, nee rahbi tu nuu tuhbi bwiinndxaaa sto' Jwahn. ¹⁹Ya lwehgu gahca badzihh Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, rahw ba nee ree' za ba vihnnu, ya rahbi tu naa ba tuhbi nin rahw chi'h zi cun ree' chi'h zi, cun naa za ba nin rdx'a'ga loh ra' bwiinn nin rsadixihlli impwestu cun bwiinn nin ayi ruzo'badxiahanga lehyi, per xquelnsasin Dxiohs naa raria'caa ruluu'yi xcweenta bwiinn ra' nin ruzo'badxiahanga xchi'dxyi Ñi'h.

Guihdxyi ra' nin ayi bazo'badxiahanga xchi'dxyi Jesucristu

(Lc. 10.13-15)

²⁰Ya chi'chi guzo'baloh Jesuhs gudxihndxinee dxyi'dxyi Ñi'h la'h

ra' bwiinn guihdxyi ra' nin bwa'ha dzi'n roo' ra' nin bwi'hnn Ñi'h, laasii la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi ayi rusaguu'dzi sto' ra' ba nez loh Dxiohs, ya chi'chi rahbi Jesuhs:

²¹—iProhbi za la'h tu bwiinn guihdxyi Corazihn, cun neezaa la'h za tu bwiinn guihdxyi Betsaida prohbi za la'h tu!, laasii sidela la'h ra' bwiinn guihdxyi Tiru cun bwiinn guihdxyi Sidohn ñwa'ha ra' ba dzi'n roo' ra' nin bwi'hnna'hn nez loh tu, nahpa ñazah ra' ba xneziuh Dxiohs nee ñahcu ra' za ba lahdxi lluhn cun ñuro'ba ra' ba cobadeh yiha ra' ba. ²²Ni'chin chin guunn Dxiohs jwisi loh guidxyiyuh rii' mahzi ru gusa'cazii Ñi'h la'h tu loh ra' bwiinn Tiru cun bwiinn Sidohn ra!. ²³Ya la'h tu bwiinn guihdxyi Capernaum, ¿ta ruhnn chi'h tu lligaaba par dxibaa' gacah tu? iSidela nnah mas la'n gueeta gabihldxyi dxehta tu!, laasii sidela loh guihdxyi Sodoma ñu'mnahm dzi'n roo' ra' nin bwi'hnna'hn loh tu, guihdxyi chi nahpa ñazah za'ca hasta la'n dxyih ra' rii'. ²⁴Ni'chin nnah rñi'n loh tu la'n dxyih nin gaca jwisi loh guidxyiyuh, ziroo' ru guelrza'cazii guni'hi Dxiohs la'h tu que ziga guza'ca ra' bwiinn guihdxyi Sodoma.

Gultaa' na'hl a na'h ya zahpa tu guelruzi'laa'dzi

(Lc. 10.21-22)

²⁵Ya la'n dxyih ra' chi rahbi Jesuhs:

—Zuxchiilli lu'h Xtaa'dahn nin rnabwa' dxibaa' cun loh guidxyiyuh, laasii cagaluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nado'laadzi nin naa ziga bwheeza ra' cohsa ra' nin guluu'la'n lu'h loh ra' bwiinn naann ra', cun loh nin

rahcabwa', ya baluu'yi lu'h'n nez
loh ra' bwiinn ra' nin ayi xi dxiuu.
²⁶Zi'chi, Paah, laasii zi'chi ruhn
lu'h lligaaba naa bwen gaca.

²⁷'Laasii la'h Xtaa'dahn biu'n
ntriehgu garaatii' loon, ya ayi
chu nu'nbwa' la'h Llii'n Ni'h; sola
la'h Daada Dxiohs nu'nbwa' Ni'h
la'h Llii'n Ni'h. Ya ayi za chyu
nu'nbwa' la'h Daada Dxiohs, sola
Llii'n Ni'h nu'nbwa' la'h Ni'h, cun
neezaa bwiinn ra' nin gudihdxyi
Llii'n Ni'h dxiu'nbwa' la'h Xtaada
Ni'h. ²⁸Gultaa' nez loon garaa
tu nin babadxahga cun nin
cagasi'naa'ha ra' duhlda, laasii
na'h guni'hihn guelrzi'laa'dzi la'h
tu, ²⁹per gulgas'i'dxi guunn tu
dzi'n nin gulu'yil'h'n la'h tu, nee
gulgas'i'dxigahca xcwee'ntahn
laasii naan bwiinn naguu'dzi
sto' cun nahpa zahn paseensi
la'h tu, ya sidela guunn tu squii'
zidxeela tu hasta gapa xaalma
tu guelruzi'laa'dzi, ³⁰laasii dzi'n
nin gulu'yil'h'n la'h tu cun garaa
nin gusagwa'hn la'h tu, ayi xi
guinaa'ha ra'n.

Batiaa'ha ra' xpwiinn Jesuhs trihgu
dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn
Israel

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 Ya dxyih nin ruzi'laa'dzi
ra' bwiinn Israel, zeezah
Jesuhs loh yuh ra' hasta na' trihgu,
pwihs la'n dxyih chi bichia'hn ra'
xpwiinn Ni'h, ya chi'chi guzo'baloh
bachywa'h ra' ba trihgu tin gullo'ba
ra' ba bwii'dzi'hn ra' chi gudahw
ra' ban, ²ya chin bwa'ha ra' nuhn
bwiinn guido' nin laa fariseu ni'chi
chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Bwa'ha cayuhnn ra' xpwiinn
lu'h ziga nin ayi rusaa'n lehyi gaca
dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn
Israel.

³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
ba:

—⁴Ta nagahdxi gu'lda tu loh
Xchihtsi Dxiohs hasta rni' cuun
nin bwi'hnn guehtu Davihd tuhbi
dxyih nin bichia'hn ba cun garaa ra'
xpwiinn ba? ⁴Pwihs guyuu'tii ba
la'n xquido' Dxiohs tin gudahw ba
pahn nin ayi nuu gahw ra' bwiinn
ziga xpwiinn ba o ziga la'h za ba,
laasii la'h dxi'h ra' bixohza rahca
rahw pahn chi. ⁵O ⁵nagahdxi
gu'lda tu loh xchihtsi lehyi Moisehs
xa ruhnn ra' bixohza la'n guido'
dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn
Israel, ruhnn ra' ba xtsi'n ra' ba,
per ayi xi xtuhlda ra' ba? ⁶Pwihs
rni'n loh tu rii', zuu tuhbi nin
lasahca ru loh ziga lasahca guido'
roo!. ⁷Pwihs la'h tu ayi guhcabwa'
tu xi zee loh Xchi'dxyi Dxiohs rii':
“Pwihs nin xclaa'dzihm guunn tu
galahsasto' tu la'h ra' bwiinn lasaa'
tu xlawa'a'ha guni'hi tu guhn na'h.”
Sidela ñahcabwa' tun ayi ñudzii'ba
tu duhlda yihca bwiinn nin ayi
xi xtuhlda ñi'h, ⁸laasii la'h Llii'n
Dxiohs nin naa ndxi'hw naa Daada
loh dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn
Israel.

Bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Ya chin babii Jesuhs ri'chi, chi'chi
guyuu'tii Ni'h la'n tuhbi xquido'
bi'tu'h'n ra' bwiinn Israel, ¹⁰ya la'n
guido' chi zohba tuhbi ndxi'hw nin
gubihdzi naa ñi'h, ya laasii riidxi'hyi
bwiinn Israel ra' chi xa guca'chiah

dxixi'hw ra' ba la'h Ņi'h, ni'chin nin rahbi ra' ba loh Ņi'h:

—čTa rusaa'n lehyi gusiaca lu'h tuhbi bwiinn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel?

¹¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Chyu tuhbi ndxi'hw nin dxiaala'ba
loh tu nahpa tuhbi lli'hyi ya sidela
la'h ma dxiaaba ma la'n tuhbi bizee
dxyih nin ruzi'laa'dzi tu, čtayi chi'h
gabwe'he tu ma la'n bizee dxyih
chi gahca nicala naa dxyih nin
ruzilaa'dzi tu? ¹²Pwihs ziahan
duxa ru lasahca tuhbi bwiinn loh
tuhbi lli'hyi, pwihs ni'chin nin
zusaa'n lehyi chyu guunn tuhbi
bwen la'h stuhbi bwiinn dxyih nin
rzi'laa'dzi bwiinn.

¹³Ya chi'chi rahbi Ņi'h loh
ndxi'hw nin gubihsa naa ūi'h chi:
—Batsi'yi naa lu'h.

Ya batsi'yi naa ba ya lwehgu
gahca biacan, ¹⁴per chin baria'h ra'
bwiinn fariseu ra' ri'chi guzo'baloh
canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba
xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba
la'h Jesuhs.

Tuhbi dxyi'dxyi nin ūi'i' xcweenta Jesuhs

¹⁵Ya chin guhcabwa' Jesuhs cuun
lligaaba nin riiyuhnn ra' bwiinn
fariseu ra' chi, lwehgu baria'h Ņi'h
ri'chi, ya gwana'hla ziahan duxa ra'
bwiinn la'h Ņi'h, ya basiaca za Ņi'h
garaa gueldxyihdxyi nin rahca ra'
bwiinn ra' chi, ¹⁶ya gunabwa' Ņi'h
ayi guze'ta ra' ba chyu naa Ņi'h
¹⁷tin guzohba dxyi'dxyi nin ūi'i'
guehtu profeta Isaías chin rahbi ba:

¹⁸Rii' la'h bwiinn nin guliin
zuu, nin riahxine'hn cun nin
nugu'nasaa sto'n;

ya zudi'hihn Spírituhn la'h ba
nee zuluu'yi ba xcweenta
xquelguxchisi Dxiohs loh ra'
bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn
Israel.

¹⁹Ayi dxiaala'ba guiñi' ba,
ayi za cwidxyidxiah ba, ayi
za chuu nin dxiaala'ba
rsiaa'ha ba loh neziuh ra',

²⁰ayi za chi'chi ba ūihta nin
guhchii la, nin ayi za gusiuyi
ba mwehchi nin gue'du
rbwe'he guhxa, hastayi
dxyih nin gwa'ha ba gaca
guelguxchisi loh guidxyiyuh.

²¹La'h si ba chechiisto' ra' bwiinn
nin ayi naa bwiinn Israel tin
guta'h ba la'h ra' ba loh duhlda.

Baca'chiah ra' bwiinn, bwiinn dxiaaba rahcanee la'h Jesuhs

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²²Ya gwanee ra' bwiinn tuhbi
lasaa' ra' ba nin guyuu' tuhbi
bwiinn dxiaaba sto' ūi'h loh Jesuhs,
bwiinn chi ayi riin loh ba cun
bia'hon goopa za ba, ya bwi'hnn
Jesuhs gahn gubia'garii bwa'ha ba
cun bañi' za ba ya zi'chi zi biaca ba,
²³ya garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi
guzzo'baloh canaabadxyi'dxyi loh
lasaa' gahca ra' ba rahbi ra' ba:
—čTayiga llahga dxi'h guehtu
Davihd dee'?

²⁴Ya chin bihn ra' bwiinn fariseu
dxyi'dxyi ra' rii', rahbi ra' ba:
—Ndxi'hw rii' rabwe'he
bwiinn dxiaaba sto' ra' bwiinn
laasii Belzebuu nin rnabwa' la'h ra'
bwiinn dxiaaba cayahcanee la'h ba.

²⁵Ya chin guhcabwa' Jesuhs xa
naa lligaaba nin riiyuhnn ra' ba,
chi'chi rahbi Ņi'h loh ra' ba:

—Garaa ra' bwiinn nin nuu loh tuhbi guelrnabwa' nin rbahchi xchih tuhbi cwa'h bwiinn tin chindxinee lasaa' ra' ba pwihsı nahpa ñichiloh guelrnabwa' chi; ya tuhbi guihdxyi hasta rii ra' tuhbi jwamihyi bwiinn sidela rlaa'ha lasaa' ra' ba ziahan cwa'h tin chindxinee lasaa' ra' ba nahpa ziñihchiloh ra' ba. ²⁶ Ya zi'chi gahca za sidela la'h bwiinndxaba rabwe'he gahca ba la'h nin naa za bwiinndxaba sto' ra' bwiinn pwihsı zilaa'ha lasaa' ra' ba, ya pwihsı ɿxaalla cheezah chuu xquelrnabwa' ra' ba? ²⁷ Ya la'h tu rahbi tu rabwe'hehn bwiinndxaba sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' bwiinndxaba, per sidela zi'chi ñahca, ɿcuun xchi'h nin rudi'hi guelrnabwa' la'h ra' xpwiiinn tu tin rabwe'he ra' ba bwiinndxaba? Ni'chin la'h gahca ra' ba zuluu'yi ra' ba billi'n loh xigaaba tu. ²⁸ Ya sidela na'h rabwe'hehn bwiinndxaba sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ni'chi ruluu'yi la'h xquelrnabwa' Dxiohs badzihh loh tu.

²⁹ ɿXa guunn tuhbi bwiinn nin ruhnn guba'n chu'tii yihdzi tuhbi ndxi'hw nin nahpa tuhbi bwiinn nin rulaloh yihdzi ba tin para ayi cwe'hellu'hu ba nin nahpa ndxi'hw chi? Sola nin guunn guba'n chi galoh guchi'bidi'u ba la'h bwiinn chi, zi'chi sihn zuhnn ba gahn cwe'hellu'hu ba nin nahpa bwiinn chi.

³⁰ Bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi na'h rdxyi'chinee ba na'h, ya bwiinn ra' nin ayi rahcanee na'h guidiaa'ha ra' bwiinn la'laga'h cabwe'hecaa ra' ba bwiinn loon.

³¹ Pwihsı ni'chin nin rñi'n loh tu gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' bwiinn cun garaa dxyi'dxyi dxaaba nin guini' ra' ba loh Ñi'h, per sidela la'hra' ba guini'yah ra' ba la'h Spíritu Saantu Dxiohs, ayi gusia'pitii Ñi'h xtuhlda chyu chi'h zi nin guini'yah la'h Lii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, per bwiinn nin guini'yah la'h Spíritu Saantu ayi dxia'ldatii' sto' Dxiohs xtuhlda bwiinn chi nin loh guidxyiyuh rii' nee nin loh guidxyiyuh nacuubi nin gue'du dxi'.

Riuu'nbwa' bwiinn yahga pur nin rcah lohon

(Lc. 6:43-45)

³³ Rahbi za Ñi'h:

—Gulgahpaabiñih za'ca tuhbi yahga ñinahxi, ya zi'chi zicah ñinahxi za'ca lohon; per sidela la'h tu ayi gaapaabiñih za'ca tu tuhbi yahga ñinahxi, pwihsı zi'chi za ñinahxi dxaaba guicah lohon. Ya zi'chi riu'nbwa' bwiinn yahga pur nin rcah lohon. ³⁴ iLa'h tu bwiinn nin naa ra' ziga zi bwe'lda ña'laa'dzi! ɿXa xclaa'dzi tu guini' tu dxyi'dxyi za'ca sidela la'h gahca tu nadxaaba naa tu? Ya sto' tu rdahla dxyi'dxyi dxaaba nin rñi' rwaa' tu.

³⁵ Bwiinn za'ca rñi' ba dxyi'dxyi za'ca laasii dxyi'dxyi za'ca chi nuu sto' ba, ya bwiinn nadxaaba rñi' za ba dxyi'dxyi dxaaba laasii dxyi'dxyi dxaaba chi nuu sto' ba, ³⁶ ya na'h rñi'n loh tu dxyih nin gaca jwisi loh guidxyiyuh garaa ra' bwiinn chixtee' ra' ba loh Dxiohs gallee dxyi'dxyi dxaaba nin guñi' ra' ba. ³⁷ Pwihsı pur dxyi'dxyi nin guiria'h

rwa'a' tu zuhnn guiñi' Dxiohs
bwiinn za'ca tu, o pur xchi'dxyi za
tu chi zuhnn guñihchi tu nez loh
Dxiohs.

**Bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h
canaaba ra' ba guunn Jesuhs tuhbi
dzi'n roo ziga tuhbi sehn**

(*Mr. 8.12; Lc. 11-29-32*)

³⁸ Ya chi'chi rahbi nuhn
bwiinn fariseu ra' nee cun nuhn
ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs loh Jesuhs:

—Mwehsu, xclaa'dzi nu guidia'ha
nu guunn lu'h tuhbi dzi'n roo' ziga
tuhbi sehn.

³⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—La'h tu ayi nnaa tu guunn tu
nin xclaa'dzi Dxiohs sino que sola
nin xclaa'dzi tu, yannah rnaaba
tu gu'nnahn tuhbi dzi'n roo' tin
gwa'ha tun, per sola sehn xteenn
guehtu Jonahs daada nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa
roo' guni'hihn la'h tu. ⁴⁰Pwihs
ziga guyuu' guehtu Jonahs sto'
bwehlda chohnna dxyih nee
chohnna gue'la, pwihs zi'chi za
la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw
ziuu' za ba chohnna dxyih cun
chohnna za gue'la la'n loh yuh.

⁴¹ Ya bwiinn chieempa ra' xteenn
guihdxyi Níive ziazu'nchii ra' ba
chin gaca jwisi chin guunn Dxiohs
guelguxchisi loh ra' bwiinn nin
rii nabahan nnah tin guca'chiah
ra' ba la'h tu, laasii la'h ra' bwiinn
guihdxyi Níive chi biu'garii
ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs
chin gwagaluu'yi guehtu Jonahs
xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba nee
na'h nin nuu'huhn lahda tu mahzi
lasahcahn loh Jonahs per ayi

ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn.
⁴²Neezaa tuhbi naani'hn nin
guhca rrehyna loh yuh ra' nez
lahdu la'n gueeta chesu'nchii ba
tin guca'chiah ba la'h ra' bwiinn
nin rii nabahan loh guidxyiyuh
nnah laasii la'h ba biria'h ba rwa'a'
guihdxyiyuh yi tin baca'dxiahga ba
guelrahcabwa' duxa xteenn guehtu
Salomohn, yannah nuu'huhn
lahda tu naan nin mahzi lasahca
xchi'dxyi ñi'h loh Salomohn per ayi
ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn.

**Bwiinndxaaa nin rabia'garii sto'
bwiinn**

(*Lc. 11.24-26*)

⁴³Rahbi za Ñi'h:

—Ya chin raria'h tuhbi
bwiinndxaaa sto' tuhbi bwiinn,
chi'chi rca'nzaa ba loh dahan desierto
tin rdxi'hyi ba canehza guzi'laa'dzi ba,
per ayi rdxeelan, ⁴⁴ya chi'chi ruhnn
ba lligaaba: “Mas chal'yi gabia'garii
rwa'a' yihdzihh hasta biria'hn.” Ya
chin radzihh ba ri'chi, bwa'ha ba sto'
bwiinn nin baria'h ba galoh chuhla
biahcan ziga zi tuhbi yuu' nin biyo'ba
la'n ñi'h. ⁴⁵Chi'chi riah bwiinndxaaa
chi tin riagatiaa'ha ba zagahdzi
bwiinndxaaa nin mahzi rusa'cazzii
que ziga ruhnn bwiinn dxaaba chi, ya
zi'chi tuhsa juunta riuu'tii ra' garaa ra'
bwiinndxaaa ra' chi sto' bwiinn chi,
ya mahzi nalaasa ru guunnee ra' ba
la'h bwiinn chi que ziga galoh, pwihs
zi'chi saca ra' bwiinn ya'dxi, nin rii
nabahan loh guidxyiyuh nnah.

Xmaah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h

(*Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21*)

⁴⁶Loh zeezah gahca cañi' Jesuhs
loh ra' bwiinn chin badzihh xmaah

Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h nez dihtsi jwehra, ya guclaa'dzi ra' ba ñiñi' ra' ba loh Jesuhs per ayi guhcan cun rii ra' chi'h ba nez dihtsi jwehra,⁴⁷ ya guyuu' tuhbi bwiinn nin gwaguihtsi loh Jesuhs rahbi ba loh Ñi'h:

—Xmaah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h rii ra' dihtsi jwehra ri'chi, ya xclaa'dzi ra' ba guñi' ra' ba loh lu'h.

⁴⁸ Ya sola squii' rahbi Jesuhs loh bwiinn nin gwagañi' loh Ñi'h:

—¿Cuun nin naa xmaa'hn, nee cuun ra' za nin naa ra' bwihtsi ra'n?

⁴⁹ Chin guyal'loh guñi' Ñi'h squii', chi'chi baluu'yi Ñi'h cun naa Ñi'h nez hasta rii ra' bwiinn nin naa ra' xpwiinn Ñi'h, ya chi'chi rahbi la'ga'h Ñi'h:

—Bwiinn ra' rii' naa xmaa'n cun bwihtsi ra'n,⁵⁰ laasii garaa ra' nin ruhnn ziga xclaa'dzi Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca, bwiinn ra' chi naa bwihtsi ra'n cun bizaal'nahn, cun xmaa'n.

Xcweenta tuhbi bwiinn nin gulahchi biñih

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 Ya dxyih chi gahca biria'h Jesuhs rwaal' yuu' chi tin gwah Ñi'h hasta rwaal' laguhn, ya chin badzihñ Ñi'h ri'chi guzohba Ñi'h rwaal' laguhn chi,² ya laasii badiaa'ha ziahan bwiinn ri'chi, ni'chin gucah Ñi'h la'n tuhbi laancha, ya hasta la'nyi laancha chi guzohba Ñi'h. Ya garaa ra' bwiinn rii ra' hasta rwaal'yi ñihsa chi,³ bwii'yidxyi'dxyinee Ñi'h ziahan cweenta si la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:
—Gulgaca'dxiahga; biria'h tuhbi bwiinn zeetachi ba biñih loh dahan,

⁴ya loh zeezah ba loh neziuh biaaba nuhn xooba ba loh nezyuh, ya lwehgu biaaba ra' maani'hn loh neziuh chi tin gudahw ra' ma llooba chi,⁵ ya stuhbi lahta biaaba nuhnah lahda dxiah hasta ayi ziahan yuh, ya lwehgu gutahnan laasii ayi guhca biñihin gueeta loh yuh,⁶ per chin biga'han gubiwdxii bacal'dxihi gubiwdxii la'han laasii ayi guyuu' xcopha loh yuh chi nee zigala ayi guna'zu xtulbaa'han lahda dxiah chi ni'chin gubiwdzin.⁷ Ya snuhn llooba chi biaaba lahda yaguihchi ra', ya yaguihchi ra' chi ayi basaa'nan ñiroo' biñih chi sola guhcan dxihlli bachiidxiah, ni'chin nin ayi xi guyuu' lohon,⁸ per biñih nin biaaba loh yuh za'ca, ni'chiiyi badi'ihi jusehchi za'ca; ya nuu ra' ñihza xteenn lloobwi'hn nin biaaba loh yuh guhcan ziahan llooba, ya snuhn ra'n nalayi gucah llooba tiixi ñihza xteenn tuhbigah ra' lloobwi'hn nin gurih loh yuh, ya snuhn ra'n galda bitsi'h si lloobwi'hn gucah tiixi tuhbigah ra' ñihza xteenn lloobwi'hn nin gurih loh yuh.⁹ Pwihs i bwiinn nin zohballaala dxiahga ñi'h chuu ba cha'zi ba dxyi'dxyi ra' rii'.

Xixnaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta ra' rii'

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs loh Ñi'h tin rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa ruu'yidxyi'dxyi lu'h puura cwenta si loh ra' bwiinn?

¹¹ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—La'h tu sihn zuluu'yi Dxiohs xcweenta cosa rala'n ra' xteenn

xquelrnabwa' Ñi'h tin gacabwa' tun, per la'h ra' bwiinn puura cweenta si guluyi'hn. ¹²Pwihsí bwiinn nin nahpa la guelrahcabwa' zica'ha ru ban loh guelrahcabwa' nin nahpa la ba, ya zi'chi zahpa ba ziahán roo' guelrahcabwa', per bwiinn nin ayi xi nahpa pa'h hasta loh gulliaa'hyi'hn nin nahpa ba ziyapitiil'hin loh ba, ¹³pwihsí ni'chin nin rñi'n cweenta si loh ra' bwiinn, laasii la'h ra' ba rwa'ha ra' ba per ayi riin loh ra' ba; neezaa rihñ dxiahga ra' ba per ayi ria'zi dxyi'dxyi yihca ra' ba, ¹⁴tin pur xcweenta ra' ba soobaa dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu profeta Isaías chin rahbi ba:

Nicala pur mas nin
guca'dxiahga dzil'tsi ra'
bwiinn, per ayi cha'zi ra' ba
dxyi'dxyi,
ya zi'chi za nicala pur mas nin
guta'tsi dzil'tsi ra' ba ayiza
dxiin loh ra' ba,

¹⁵laasii lasto' ra' bwiinn ra' rii la'n biahca dxiipa, ya dxiahga ra' ba rihñ ra' ba naa'ha duxa, ya loh ra' ba ñie'wun ni'chin ayi rwa'ha loh ra' ba, cun ayi rihñ za dxiahga ra' ba, ya sto' ra' ba la'n biahca dxiipa, tin ayi dxie'na'hla ra' ba na'l'hee tin ayiza gusia'ca ra'n ba.

¹⁶'Per la'h tu, dichohsa tu laasii rwa'ha za'ca bizloh tu nee rihnn za'ca za dxiahga tu, ¹⁷pwihsí guchiin nin rñi'n ziahán ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cun ziahán za bwiinn za'ca ra' guclaa'dzi ra' ba ñwa'ha ra' ba nin riiywa'ha tu per ayi bwa'ha ra' ban, neezaa guclaa'dzi ra' ba ñihñ ra' ba

dxyi'dxyi ra' nin rigaca'dxiahga tu nnah per ayi za bihn ra' ban.

**Jesuhs guñi' xapa'h naa xcweenta
bwiinn nin gulahchi biñih**

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸Rahbi za Ñi'h:

—Pwihsí gulgaca'dxiahga xa naa xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih, nee xa naa ra' za sto' cada tuhbigah bwiinn ziga cada tuhbigah lahta hasta biaaba llooba chi. ¹⁹Bwiinn ra' nin rihñ dxyi'dxyi xteenn xquelrnabwa' Dxiohs, nee ayi ria'zi dxyi'dxyi ra' chi la'ñihca ra' ba, bwiinn ra' chi naa ziga llooba nin biaaba loh nezyuh, ya lwehgu gahca radzihñ bwiinnxaaba ya rabwe'he dxia'hla ba xchi'dxyi Dxiohs nin guhca biñih sto' bwiinn chi, ²⁰ya llooba nin biaaba lahda dxiah naa ziga bwiinn ra' nin ria'zi xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ya rca'ha ban cun riahxi duxa sto' ra' ba, ²¹per ya laasii ayi nahpa ra' ba ziga dulbaa' cha'yí, ni'chin nin ayi riazahnee ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun gaduhbi xigaaba ra' ba, ya balaaqui'hn si rza'cazii ra' ba o rdxyi'chinee ra' bwiinn la'h ra' ba pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ni'chin rbwe'he sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ²²Ya llooba nin biaaba lahda yaguihchi ra', naa ziga bwiinn nin bihn xchi'dxyi Dxiohs, per mahzi riuu' ba lligaaba xtsi'n ba tin gapa ba cohsa za'ca xteenn loh guidxyiyuh rii', ya guelnaza'ca chi rusagui'hi la'h ba ya dee' naa nin ruzia'tii xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ba, ni'chin nin ayi ria'han guelnaza'ca la'n lasto' bwiinn rii', ²³ya llooba

nin biaaba loh yuh za'ca ni'chi
naa ziga bwiinn nin rihn xchi'dxyi
Dxiohs ya riuu' ba ria'zi ban,
neezaa naa ra' ba ziga guña'h nin
guzohba ñihza nin gucah ziahan
llooba pur tuhbi llooba nin biaaba
loh yuh za'ca chi, ya stuhbi ñihza
chi gucah mas garooldallee llooba
pur tuhbi za llooba nin biaaba
ri'chi, ya stuhbin ziga ñihza nin
gucah galda bitsi'h llooba pur tuhbi
za llooba nin biaaba stuhbi lahta
loh yuh chi.

Xcweenta trihgu cun dxihlldahan nin guyuu' loh trihgu

24 Ya bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs
stuhbi cweenta loh ra' bwiinn chi
rahbi Ñi'h:
—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa
ziga tuhbi ndxi'hw nin bwi'hnn
biñih trihgu za'ca loh xtahan ñi'h,
25 per chin na'llgahsi ra' ba, badzihn
tuhbi bwiinn nin rdxi'chinee la'h
bwiinn nin naa xteenn ñi'h loh
yuh chi ya loh guel llahn bwi'hnn
biñih ba dxihlldahan loh trihgu ya
chin bwi'hnn ni'chi gahn ziaa chi'h
ba. **26** Ya chin guhca guroo' trihgu
badzii'ban doh, neezaa dxihlldahan
chi la'guroo', **27** ya chi'chi
gwaguihtsi ra' mooza loh ballwaa'n
nin naa xteenn ñi'h trihgu chi
rahbi ba: "Daada, trihgu nin
bwi'hnn biñih lu'h loh dahan agaa
ganaalladxi'hnn, nee nnah Ɂcalla
nehza chi'h guzaa dxihlldahan nin
nuu lohon?" **28** Chi'chi rahbi daada
nin naa xteenn ñi'h trihgu chi loh
mooza: "Pwehda tuhbi bwiinn nin
rdxyi'chinee na'h bwi'hnn ni'ca."
Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra'
mooza loh daada chi rahbi ra' ba:

"¿Ta xclaa'dzi lu'h chogata'dxu nu
dxihlldahan ra' chi loh trihgu?"
29 Per ballwaa'n chi squii' rahbi ba:
"Ayi chegaxu tun laasii nagah nezii
trihgu chegaxu tu. **30** Mas cha'yi
gusaa'n tu chioo'hon hasta chin
chapitii li'hn; ya chi'chi cu'nenezahn
mooza ra' nin chete'hecaa galoh
dxihlldahan chi ya guunn ra'
ban pur manuhlla tin guica'dxih
ra'n, ya chi'chiyi gagu'cha'yi ra'
xmo'zahn trihgu la'n yuu!"

Cweenta xteenn bwii'dzi mortahsa

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 Neezaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs
cweenta rii' loh ra' bwiinn rahbi Ñi'h:
—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa
ziga zi tuhbi bwii'dzi bi'tu'hn xteenn
mortahsa nin bwi'hnn biñih tuhbi
bwiinn loh xtahan ba. **32** Nicala naa
bwii'dzi mortahsa bwii'dzi bi'tu'hn
ru loh ra' garaa ra' bwii'dzi ra', per
chin rahca guroo'hon, rahcan guroo'
ru loh ra' garaa ra' yahga roo', ya
loh llii'dzin ruhnn ra' maani'hnn
xpichiehza ra' ma.

Cweenta xteenn levaduhra

(Lc. 13.20-21)

33 Neezaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs
stuhbi cweenta ya rahbi Ñi'h:
—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa
ziga levaduhra nin gugu'chinaa tuhbi
gunna'h loh chohnna madxihdu
harihn, ya levaduhra chi nahpa
rusadxihin la'h cohba harihn chi.

Xixnaa baluu'yi Jesuhs ganaalla si cweenta ra'

(Mr. 4.33-34)

34 Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs garaa
ra' dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' bwiinn

cun ganaalla si cweenta ra' ra' si;
 ya dela sin ayi cweenta ra' ayi
 xi ruu'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra'
 bwiinn. ³⁵Squii' guhca tin guzohba
 dxyi'dxyi ziga guñi' tuhbi guehtu
 daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
 chin baca'h ba loh dxichtsi:

Zuu'yidxyi'dxyi'hñ ganaalla
 cweenta si ra',
 nee ziñi'n dxyi'dxyi rala'n
 ra' nin nuu galohyi galoh
 nin gulahchixchih Dxiohs
 guidxyiyuh.

**Jesuhs guñi' xapa'h naa xcweenta
 dxihlldahan nin guyuu' loh trihgu**

³⁶Ya chin guluhlla si
 bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs loh ra'
 bwiinn, chi'chi guyuu'tii Ñi'h
 la'niuu' nez rii ra' xpiinn Ñi'h, ya
 chi'chi gwabiiga ra' xpiinn Ñi'h
 hasta zuu Ñi'h tin gunaaba ra' ba
 loh Ñi'h guuyidxyi'dxyi Ñi'h loh ra'
 ba xi zee loh xcweenta dxihlldahan
 loh ra' ba. ³⁷Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin ruhnn biñih bwii'dzi
 biñih za'ca bwiinn chi naa Llii'n
 Dxiohs nin naa ndxi'hw, ³⁸ya loh
 dahan naa ziga bwiinn guidxyiyuh
 ra', ya bwii'dzi biñih za'ca naa ziga
 xpiinn Dxiohs, ya dxihlldahan
 naa ziga la'h ra' xpiinn
 bwiinndxaba, ³⁹ya bwiinn nin
 bwi'hnn biñih dxihlldahan naa
 bwiinndxaba, ya jusehchi naa
 ziga chin ñichiloh guidxyiyuh,
 ya nin gutia'a'ha jusehchi naa ra'
 xaanjla Dxiohs, ⁴⁰ya ziga rdia'a'ha
 ra' cwa'n tin rca'dxihin, zi'chi za
 saca ra' bwiinn nin ayi guclaa'dzi
 ñuzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs
 chin gaca jwisi loh guidxyiyuh.
⁴¹Ya Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw

zixe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gabwii
 ra' ba garaa ra' bwiinn nin bwi'hnn
 dzi'n dxaaba ra' ziga bwiinn nin
 ruhnn riuu' xtuhlda stuhbi bwiinn,
 cun nin ayi ruhnn xnehza tin ayi
 chuu ra' ba loh guelrnabwa' xteenn
 Ñi'h, ni'chin nahpa guica'dxih ra'
 bwiinn ra' chi, ⁴²ya zi'chi zi guzee
 ra' ba la'n horna xteenn gabihldxi,
 ya ri'chi zu'n ra' ba, hasta loh
 lahyi ra' ba dxihln guida'w tantu
 guel nalaasa nin saca ra' bwiinn
 ri'chi, ⁴³ya garaa ra' bwiinn nin
 guza'loh guunn ziga xclaa'dzi
 Dxiohs gaca, zahca ra' ba ziga zi
 tuhbi bia'ñih xteenn gubiwdxii loh
 guelrnabwa' xteenn Xtaada ra' ba
 nin nuu dxibaa!. Ni'chin bwiinn nin
 zohballaala dxiahga ra' ñi'h chuu
 ra' ba cha'zi ra' xchi'dxyi Dxiohs.

Xcweenta cohsa za'ca duxa

⁴⁴Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs
 naa ziga tuhbi cohsa za'ca duxa
 nin nuula'n taayi loh yuh, ya
 tuhbi ndxi'hw rdxeela cohsa za'ca
 duxa chi, ya loh rdxeela ban
 rusie'wgahca ba yihsan ya riahx
 duxa ba rbia'garii ba tin riagatoo'
 ba garaa nin nahpa ba tin rzi' ba
 loh yuh hasta bidxeela ba cohsa
 za'ca chi.

Xcweenta tuhbi perla nin lasahca duxa

⁴⁵Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa
 za zigazi tuhbi bwiinn nin ruhnn
 guri'xi nin rca'nzaa rca'ndxi'hyi
 perla nin lasahca mweeyi roo!, ⁴⁶ya
 chin rdxeela ba tuhbi perla nin
 lasahca mweeyi chi, rbia'garii ba

tin riagatoo' ba garaa ra' nin nahpa
ba tin ruza'h ba mweeyi rzi' ba
perla chi.

Cweenta xteenn dxihxi bwehlda

⁴⁷Rahbi za Ni'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa za ziga zi tuhbi dxihxi bwehlda, ya rna'zu garaaloh bwehlda la'nan,
⁴⁸ya chin riadxah la'n dxihxi bwehlda, rabwe'hecaa ra' bwiinnan rwaa' ñihsa, ya ri'chigahca rzohba ra' bwiinn nin riate'he bwehlda ra', tin rbwii ra' ba bwehlda nin mahzi gallu'yi; tin riuu'cha'yi ra' ma la'n tipi ya riuu'bwihih ra' nin ayi gallu'yi chi. ⁴⁹Zi'chi za gunnee Dxiohs la'h ra' bwiinn chin gaduhbi guidxyiyuh, zixe'hla Dxiohs xaanjla Ni'h tin gabwii ra' ba bwiinn duhlda ra' loh ra' bwiinn za'ca ⁵⁰tin gula'h ra' aanjla chi la'h ra' bwiinn ya'dxi ra' chi loh dxih xteenn gabihldxi, ya ri'chi gu'n ra' ba hasta dxigah gahwchihpa loh lahyi ra' ba, tantu guelnalasa nin saca ra' ba.

Cohsa za'ca nacuubi cun cohsha za'ca nin guyu'xa

⁵¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—¿Gu rahcabwa' tu garaa ra'
dxyi'dxyi ra' rii?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Uhn, Rahcabwa' nun Daada.

⁵²Ya chi'chi rahbi la'ga'h Jesuhs loh ra' ba:

—Chin rusi'dxi tuhbi bwiinn nin naann lehyi xcweenta guelrnabwa'
Dxiohs nin nuu dxibaa', naa ba ziga zi tuhbi ballwaa'n xteenn tuhbi yuu'
nin nahpa ziahan nin naza'ca ra',
ya rahca rbwii ba nin nacuubi cun
nin guyu'xa loh ra'n.

Gubia'garii Jesuhs loh guihdxyi
Nazaret nez hasta bie'roo' Ni'h
(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³Ya chin guya'loh

bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs dxyi'dxyi
ra' rii', babii Ni'h nez chi ⁵⁴chi'chi
gwah Ni'h loh guihdxyi Nazaret nez
hasta bie'roo' Ni'h, tin guzo'baloh
baluu'yi Ni'h xchi'dxyi Dxiohs la'n
xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn ra' chi,
ya bwiinn ra' badxyigaa' duxa loh
ra' ba la'h Ni'h, chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Canehza basi'dxi dee' garaa
ra' nin ruluu'yi ba? ¿Xi pur rahca
ruhnn ba dzi'n roo' ra'? ⁵⁵¿Tayi dee
dxi'h nin naa llii'n carpinteru nee
tayi María dxi'h laa xmaah ba, nee
tayi la'h dxi'h za ba nin naa bwihtsi
Jacobo, Joseh, Simohn, cun Judas?
⁵⁶Nee ¿tayi rii dxi'h nuu ra' bizaal'n
ni'ca tuhsa junta cun la'h ra' nu'h?
¿Calla nehza basi'dxi chi'h ni'ca
garaa ra' nin cagaluu'yi ba?

⁵⁷Ya pur nin cayuhnn ra' ba
lligaaba chi, ni'chin ayi gwachiisto'
ra' ba xchi'dxyi Jesuhs, per chi'chi
rahbi Ni'h loh ra' bwiinn ra' chi:

—Garaa lahta ruzo'badxiahga
ra' bwiinn xchi'dxyi tuhbi profeta,
per lahdxyi ba cun yihdzi ba ayi
ruz'o'badxiahga ra' bwiinn xchi'dxyi
ba.

⁵⁸Ya ayi bwi'hnn Ni'h ziahan
dzi'n roo' ra' ri'chi, laasii ayi
gwachiisto' ra' bwiinn chi xchi'dxyi
Ni'h.

Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin
ruro'bañihsa

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 La'n dxyih gahca ra' chi naa
Herodes gobernador loh

guihdxyi Galilea, ya bihn ba za'bi dxyi'dxyi xcweenta Jesuhs, ²ni'chin rahbi Herodes loh ra' xpwiinn ba nin rii hasta rnabwa' ba:

—Dee naa Jwahn nin ruro'bañihsa, pwehda babahn ba loh ra' bwiinn guuchi, ni'chin nin nahpa ba guelrnabwa' tin ruhnn ba dzi'n roo ra' ca.

³Laasii la'h gahca Herodes gunabwa' birwa'h yihca Jwahn, cun basie'w za ba la'h Jwahn lahtsidxi'ba, cun bachil'bidu'h ba la'h Jwahn cun cadehn. Bwi'hnn Herodes squii' pur Herodías xcunna'h bwihtsi ba nin biria'hlah Felipe, ⁴laasii rahbi Jwahn loh Herodes:

—Ayi naa bwen cwe'hellu'hu lu'h xcunna'h bwihtsi lu'h.

⁵Ya chin bihn Herodes dxyi'dxyi ra' rii' lwehgu guclaa'dzi Herodes ñidiinn ba la'h Jwahn per ayi bwi'hnn ban hohra chi gahca laasii bidxyihbi ba la'h ra' bwiinn, ⁶per dxyihyi nin guhca dxyihlah Herodes, chi'chi badxia'ha llili'ndxa'pa Herodías pur nin guhca dxyihlah Herodes galaayi loh ra' ba, ya pur nin badxia'ha dxap'a chi biahxi duxa Herodes, ⁷pwihs pur nin biuu'sto' ba badxia'ha dxap'a chi ni'chin bia'handxyi'dxyinee ba la'h bi zudi'hi ba nin chi'h zi guinaaba bi loh ba. ⁸Ya ziga la'h dxap'a chi galoh guñi'nee xmaah bi la'h bi, ni'chin rahbi bi loh Herodes:

—Xclaa'dzihni guni'hi lu'h na'h yihca Jwahn nin ruro'bañihsa loh tuhbi plahtu.

⁹Ya chin bihn Herodes ni'chi guyuu' nalaasa sto' ba, per pur nin la'bba badi'hi xchi'dxyi ba gudi'hi

ba nin chi'h zi guinaaba dxap'a chi loh ba ni'chin cun ayi xa ñuhnn ba, nee pur cun neezaa bwiinn ra' nin zohbanee ba loh mweella ni'chin ayi ñaca ñucha'h xchi'dxyi ba, ¹⁰ya gunabwa' ba birwa'h yihca Jwahn la'n lahtsidxi'ba, ¹¹ya lwehgu gwanee ra' ba yihca Jwahn loh tuhbi plahtu guca'h dxap'a chi, ya la'h bi badi'higah bin la'h xmaah bi. ¹²Ya seguihdu badzihni ra' bwiinn ra' nin guhca xpwiinn Jwahn tin bateesa ra' ba bwe'ltilhxi Jwahn tin baca'tsi ra' ban ya seguihdu gwagihtsi ra' ba loh Jesuhs xa guhchi Jwahn.

Jesuhs badi'hi guelwahw gudahw ga'yu mihiy bwiinn

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³Chin guyal'loh bihn Jesuhs xa guhchi Jwahn nin baro'bañihsa, chi'chi baria'h Ñi'h ri'chi tuhbi dxi'h Ñi'h, tin gucah Ñi'h la'n tuhbi laancha tin zee Ñi'h tuhbi lahta nez hasta ayi bwiinn ra', per la'h ra' bwiinn chin bihn ra' ba canehza zee Jesuhs, chi'chi biria'h ra' ba lahdxyi ra' ba, tin zeena'hla ñaa' ra' ba la'h Jesuhs nez loh dahan desiertu, ¹⁴ya loh nin biehta Jesuhs la'n laancha chi, bwa'ha Ñi'h loh ra' bwiinn chi, chi'chi basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' nin riinee ra' bwiinn ri'chi. ¹⁵Ya chin gurih gue'la, chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h cwee' Ñi'h ya rahbi ra' ba loh Ñi'h: —Bwa'ha la'h gudxyih guhca, nee hasta dxuu nu'h rii' ayi chyu bwiinn nuutii!. Mas cha'yí guñi' loh ra' bwiinn ca guziaa ra' ba nez rraandxu ra', tin nez chi si' ra' ba nin gahw ra' ba.

16 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi xchi'hn guziaa ra' ba; ila'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' ba!

17 Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ni'h:

—Ayi chyu nahpa ziahan
guelwahw gaya'n nu la'h ra' ba
ña'chi'ca ga'yu pahn cun chiohpa
bwehlda nuu!.

18 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulta'nee pahn chi cun bwehlda
chi rii!.

19 Chi'chi gunabwa! Ni'h guzohba
ra' bwiinn ziahan ra' chi loh cwa'n
nin rii ri'chi, chi'chi guca'ha Ni'h
pahn chi, cun garoopa bwehlda chi
gudzii'ban loh naa Ni'h, ya bwa'ha
Ni'h nez llaa'ndxibaa' tin badi'hi
Ni'h guelzuxchiilli la'h Dxiohs nin
nuu dxibaa', ya chi'chi gutaa'ha
Ni'h pahn ra' chi chi'chi badi'hi
Ni'h la'h ra' xpwiinn Ni'h ya la'h
ra' ba gudxi'zi ra' ban, tin gudahw
ra' bwiinn ziahan ra' chin, **20** ya
garaa ra' bwiinn ra' chi gudahw ra'
ba hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw
ra' ba, ya nin bwi'hnn sohbra ra'
chi guhca ra'n ts'i'h bichiohpa tipi,
21 ya bwiinn ra' nin gudahw ra' chi
guhca ra' ba ziga chi'h ga'yu mihyi
bwiinn ra' nin naa ra' si ndxi'hw
ya ayi guinacwenta ra' biñi'n cun
gunna'h ra'.

Jesuhs guzah loh ñihsa

(*Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21*)

22 Ya chin guya'loh dzi'n roo'
nin bwi'hnn Ni'h ri'chi, chi'chi
gunabwa! Ni'h la'h ra' xpwiinn Ni'h
tin gucah ra' ba la'n tuhbi laancha
tin zee ñiidxyuu ra' ba, ziga nahpa
gadzihm ra' ba stuhbi lahdru rwaa'
ñihsa chi, ya la'h Ni'h bia'hancah
ru Ni'h ri'chi, laasii gwa'ha Ni'h

dxiuu'nehza ra' bwiinn ziahan
ra' chi tin guziaa ra' ba. **23** Ya chin
guya'loh guñi' Ni'h loh ra' bwiinn
ziahan ra' chi, chi'chi gucah Ni'h
tuhbi dahan tin ri'chi gudihdxyi-
gunaaba Ni'h Xtaada Dxiohs Ni'h
tuhsi Ni'h. **24** Ya loh nin zeegah
laancha zihtu nez galaayi loh ñihsa
chi, ya guzo'baloh rteesa bwihi
ñihsa, ya rca'nchii'hin la'h laancha
nee neezaa laasii mwehrsii xnehz
bwihi zeenee ra' ba laancha chi,
25 ya natehyi'hn run guca'ha Jesuhs
zeezah Ni'h loh ñihsa chi, **26** ya chin
bwa'ha ra' xpwiinn Ni'h la'h Ni'h
zezah loh ñihsa, bidxyihbi duxa ra'
ba, ya hasta gudihdxyidxiah ra' ba
pur nin bidxyihbi duxa ra' ba ya
rahbi ra' ba:

—iPweda tuhbi pantasma ni'ca!

27 Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—iGulgadi'hi balori sto' tu; na'h
gahcan, ayi guidxyihbi tu!

28 Ya chi'chi rahbi Pehdru loh Ni'h:

—Daada, sidela yi'hin, gunabwa'
dxie'l'dahn hasta zuu Yu'bilu'h nee
sa'hn loh ñihsa.

29 —iGudaa! —Rahbi Jesuhs.

Ya chi'chi biehta Pehdru la'n
laancha, tin guzo'baloh zeezah ba
loh ñihsa chi para hasta zuu Jesuhs,
30 per chin bwa'ha Pehdru balaaca
bwihi duxa nin zuu loh ñihsa
chi, bidxyihbi duxa ba, chi'chi
guzo'baloh zeeza'bi ba loh ñihsa, ya
gudihdxyidxiah ba rahbi ba:

—iBalda'h na'h Daada!

31 Ya hohra chi gahca guna'zu
Jesuhs naa Pehdru, ya rahbi Ni'h
loh ba:

—Ndxi'hw nin ayi riachiisto' ni'h
na'h; ñixnaa ayi gwachiisto' lu'h
xchi'dxyi'hn?

³²Ya chin biuu'nee Ñi'h la'h ba la'n laancha chi lwehgu si guleeza bwihi chi, ³³ya chi'chi rahbi ra' snuhn ra' xpwiinn Ñi'h nin nuu la'n laancha chi:

—iGuchiica Yu'bilu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

Jesuhs basiaca la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu loh guihdxyi Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴Ya chin guyaloh gudii'dxinee Ñi'h la'h ra' ba loh laguhn, badzihnnée Ñi'h la'h ra' ba guihdxyi Genesaret, ³⁵ya chin biu'nbwa' ra' bwiinn guihdxyi chi la'h Jesuhs, batil'chi ra' ba dxyi'dxyi loh guihdxyi ra' nin rii gadiidxi guihdxyi Genesaret chi tin gwanee ra' ba bwiinn dxyihdxyi ra' hasta zuu Jesuhs tin basiaca Ñi'h la'h ra' ba, ³⁶ya gudxi'hñ ra' ba bidxi' ra' ba mas loh lahdxí niñ nahcu Ñi'h, ya garaa ra' bwiinn nin bidxi' loh xahba Ñi'h biaca ra' ba.

Gallee nin rgu' duhlda sto' ra' bwiinn

(Mr. 7.1-23)

15 Seguihdu gwabiiga paaldaa ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs hasta zuu Jesuhs; bwiinn ra' rii' gue'du badzihñ ra' ba ze' ra' ba nez guihdxyi Jerusalehn, ya rahbi ra' ba loh Jesuhs:

²—¿Xixnaa ayi ruzo'badxiahga ra' xpwiinn lu'h xcweenta costumbre ra' nin basia'hannee ra' xtaada guldoor' ra' nu'h la'h nu'h? ¿Xixnaa ayi rdxi'bi naa ra' ba chin rahw ra' ba pahn?

³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Neezaa la'h tu xixnaa ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs tin gaca za chezahnee tu xchi'dxyi bwiinn guuhla ra' chi? ⁴Laasii la'h Dxiohs guñi' Ñi'h rahbi Ñi'h: "Bazo'badxiahga xchi'dxyi xpaah lu'h cun xmaah lu'h, ya bwiinn nin gusahcaloh la'h xpaah ñi'h cun xmaah ñi'h nahpa gachi bwiinn chi." ⁵Per la'h tu rusaa'n tu rahbi tuhbi bwiinn loh ra' xcuzaahn ba: "Ayi nuu gacane'hn yi'h laasii garaa ra' nin na'pahn la'n badi'higuhna'hn loh Dxiohs", ⁶ya garaa ra' bwiinn nin rñi' squii' ayi ru nahpa gacanee ra' ba la'h xcuzaahn ba, ya zil'chi rbwe'hesto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ya ruhnn tu nin naa xigaaba si tu. ⁷iBwiinn rusagui'hi ra!! Nayaa-nayaa guñi' guehtu profeta Isaías xcweenta tu chin baca'h ba squii':

⁸Bwiinn ra' rii' rbwihdxyi-rnaaba na'h cun rwaal' ra' ba, per sto' ra' ba zihtu ria'hanan nez loon.

⁹Lliaa'ha zi naa ziga raann ra' ba na'h, laasii ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi ra' bwiinn guidxyiyuh ra'.

¹⁰Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' bwiinn ya rahbi Ñi'h loh ra' ba: —Gulgahca'dxiahga nee gulchuu'-gulcha'zi dxyi'dxyi ra' rii': ¹¹Ayi nin rahw dxi'h bwiinn rgu'tii duhlda sto' ba, sino que rwaal' bwiinn rre'h dxyi'dxyi dxaaba nin rusiaaba la'h ba loh duhlda.

¹²Ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs hasta zuu Ñi'h ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Ta naann lu'h be'he ra' bwiinn fariseu bidxyi'chi ra' ba chin bihn

ra' ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi'
lu'h?

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Garaa ra' yahga ra' nin
ayi bwi'hnn biñih Xtaa'dahn
nin nuu dxibaa', ziya'dxu ra'n
cun gaduhbi xtulbaa' ra'n.

¹⁴Gulgasaa'n ra' ba, laasii bwiinn
dxie'pa ra' ba nee laasii za la'h
ra' ba zeegaluu'yi ra' ba neziuh
la'h snuhn ra' bwiinn dxie'pa,
ya sidela zi'chi tuhbi dxie'pa
guluu'yi ba neziuh la'h stuhbi
dxie'pa garoopa ra' ba ziaaba ra'
ba la'n tuhbi guii'dxiu.

¹⁵Chi'chi rahbi Pehdru:
—Bwii'yidxyi'dxyi loh nu pur
cweenta rii!.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:
—¿Ta neezaa tu ayi rahcabwa'
tu dxyi'dxyi ra' rii? ¹⁷¿Tayi
rahcabwa' tu garaa guelwahw nin
rahw bwiinn radzihnan hasta la'n
buxa sto' ba, ya chin radii'dxin
la'n zi'h ba, chi'chiyi riuu'bwihiñ?
¹⁸Per dxyi'dxyi dxaaba ra' nin
ria'h rwaa' bwiinn, ni'chi sihn
riinlohon sto' ba, ya dxyi'dxyi
dxaaba ra' chi naa nin rgu'tii la'h
bwiinn loh duhlda, ¹⁹laasii sto'
bwiinn riinloh lligaaba dxaaba
ra' ziga xcweenta nin rdxii
bwiinn lasaa' ba, guelgubwhihlli,
guelgubaa'n, cun ziga bwiinn nin
ruu'yidxyi'dxyi dxyi'dxyi dxixi'hw
ra', cun nin rgu'dii la'h bwiinn,
²⁰ya lligaaba dxaaba ra' rii'
rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda;
per nin rahw bwiinn nicala ayi
guzo'badxiahangga ba xchi'dxyi
bwiinn chi'bi naa ba, ayi naa dee
ziga dxiaaba bwiinn loh duhlda.

Xcweenta ziga gwachiisto' gunna'h
cananea xchi'dxyi Dxiohs
(Mr. 7.24-30)

²¹Ya chin babii Jesuhs ri'chi,
guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h loh
guihdxyi xteenn Tiru cun Sidohn,
²²ya ri'chi nuu tuhbi gunna'h
cananea ya chin bwa'ha bi la'h
Jesuhs gwabiiga bi loh Ñi'h dxyigah
rbwihdxyidxiah bi rahbi bi:

—iLlii'n guehtu Davihd, balahsa
sto' lu'h na'h! iLaasii llii'n
dxa'pa'hnuu tuhbi bwiiinndxaaba
sto' bi nin caza'cazii duxa la'h bi!

²³Ya cun ayi guñi'tii' Jesuhs loh
bi, ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn
Ñi'h hasta zuu Ñi'h tin gunaaba ra'
ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—Guhdzi loh gunna'h ca guziaa
bi, ¿xixnaa ze'bwihdxyidxiah bi
gaduhbi nin ze'na'hla bi la'h nu'h?

²⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Dxiohs gulu'nehza Ñi'h na'h
para la'h ra' bwiinn nin naa ra' ziga
lli'hyi nin biza'bi nin rii ra' loh
guihdxyi Israel.

²⁵Per gunna'h chin cun
bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs ya
rahbi bi:

—iDaada, rna'ba'hn gacanee lu'h
na'h!

²⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi naa bwen chyu guzia'tii
guehta loh ra' llii'n ra'n tin guica'ha
ra' bwehcua'r.

²⁷Chi'chi rahbi gunna'h chi loh
Jesuhs:

—Zi'chi Daada; per nee bwehcua
ra' rahw taayi guehta ra' nin riaaba
llaa'nmweella xballwaa'n ma.

²⁸Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gunna'h, ziroo' duxa riachiisto' lu'h na'h; zahca gaca ziga xclaa'dzi lu'h.

Ya hohra chi gahca biaca llii'ndxa'pa gunna'h chi.

**Jesuhs basiaca la'h ziahan
ra' bwiinn nin guhecallu'hu**

²⁹ Ya loh nin babii Jesuhs ri'chi gwah Ni'h nez rwaal laguhn xteenn Galilea, ya chin badzihن Ni'h ri'chi gucah Ni'h yihca tuhbi dahan ya guzohba Ni'h yihca dahan chi,
³⁰ nee seguihdu badiaa'ha ziahan roo' ra' bwiinn yihca dahan hasta zohba Jesuhs, ya bwiinn ra' chi ze'nee ra' bwiinn dxyihdxyi ra' nin ayi riin loh ra' ni'h, cwee' ra', bwiinn nin rahca ñaa' ni'h, goopa ra', cun bwiinn ra' nin rahca ra' ziahan ru gueldxyihdxyi ra'; ya batsiiga ra' ba garaa ra' bwiinn ra' chi hasta zuu Jesuhs ya basiaca Ni'h la'h ra' ba, ³¹ ya pur nin basiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi badxyigaa' duxa loh snuhn ra' bwiinn nin rii ri'chi laasii bwa'ha ra' ba la'h bwiinn cwee' ra' cun bwiinn nin rahca ra' ñaa' ni'h la'h ra' biaca zi'chi za nin naa ra' dxie'pa biaca ra' za ba, ya zi'chi garaa ra' ba chin bwa'ha ra' ba garaa nin bwi'hnn Jesuhs, guzo'baloh badi'hi ra' ba guelzuxchiilli loh Xchiohs bwiinn Israel.

Jesuhs baya'n tahpa mihyi ra' bwiinn

³² Chi'chi gudihdxyi Jesuhs xpwiiinn Ni'h tin rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Ralahsa sto'n la'h ra' bwiinn ra' ca laasii la'h chohnna dxyih

guhca la riinee ra' ba na'h, nee ayi nahpa ra' ba nin gahw ra' ba. Ayi xclaa'dzihن guxe'hla ra'ln ba rwaal yihdzi ra' ba ziga nagahdxi gahw ra' ba, laasii nagah dxiahgaduhbi ra' ba cun guelrchia'han loh neziuh.

³³ Chi'chi rahbi ra' xpwiiinn Ni'h loh Ni'h:

—¿Per canehza choca'ha nu'h xi gahw garaa ra' bwiinn ca?, laasii nez dxuu nu'h rii ayi xi nuutii'hin, nee nin ayiza chyu bwiinn nuu rrandxu.

³⁴ Chi'chi gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba rahbi Ni'h:

—¿Paaldaa pahn nahpa tu ri'ca?

—Gahdzhin —rahbi ra' ba— cun muhn bwehldi'hnn.

³⁵ Ya chi'chi gunabwa! Ni'h guzohba ra' bwiinn ra' chi loh yuh, ³⁶ chi'chi guca'hа Ni'h gagaadzii pahn chi guna'zu Ni'hnn cun naa Ni'h, cun bwehlda ra' chi, ya chin guyaloh badi'hi Ni'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur guelwahw chi, badi'hi Ni'hnn la'h ra' xpwiiinn Ni'h tin gudxi'zi ra' ban loh ra' gadahpa mihyi ra' bwiinn ra' chi. ³⁷ Ya garaa ra' ba gudahw ra' ba hasta ayi ru gunnah ra' ba ñahw ra' ba, ya chin guyaloh gudahw ra' gadahpa mihyi bwiinn ra' chi za gahdzi tipi guelwahw bia'hancah. ³⁸ Garaa ra' bwiinn nin gudahw ra' guhca ra' ba ziga tahpa mihyi ndxi'hw ra' si, ya gunna'h ra' cun biñi'n ra' nin ayi guinagaaba.
³⁹ Ya chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn ra' chi tin biuu'nehza ra' ba ya bacah chi'h Ni'h la'n laancha tin zee Ni'h loh guihdxyi nin laa Magdala.

**Bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra'
rnaaba guunn Jesuhs tuhbi sehn**

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 Bwiinn fariseu ra' cun
saduceu ra' gwabiiga ra' ba

hasta zuu Jesuhs, laasii xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba prehba la'h Ñi'h gu zahca guunn Ñi'h tuhbi sehn nin guinaaba ra' ba, ziga tuhbi sehn nin dxiinloh nez dxibaa!, ²ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gudxyih nin rwa'ha tu rahca naxñaa llaa'ndxibaa' chi'chi rahbi tu: "Bayinnahsihn ayi dxiaaba ñihsadxiah guillii laasii naxñaa dxibaa!", ³ya ziga chin rwa'ha tu naxñaa rñah rsiiyi chi'chi rahbi tu: "Nadxyih ziaaba ñihsadxiah, laasii neezaa nuu ra' xcayhi llaa'ndxibaa." Pwihsi sidela la'h tu cha'y i tu rahcabwa' tu sehn ra' nin rwa'ha tu llaa'ndxibaa!, ⁴xixnaa chi'h sehn xteenn ra' dxyih rii! ayi rahcabwa' tu? Nee ⁵xixnaa ayi nnaa tu guunn tu nin xclaa'dzi Dxiohs gaca sino que nin xclaa'dzi si tu nee nnah canaaba tu tuhbi sehn? Per ayi guni'hihn sehn chi la'h tu. Sola sehn xteenn guehtu Jonahs guni'hihn.

Ya chin guyaloh ni'chi cun basia'han Ñi'h la'h si ra' ba, ya zee chi'h Ñi'h stuhbi nehza.

Xcweenta xlevaduhra ra' bwiinn fariseu (Mr. 8.14-21)

⁵Ya chin gudii'dxicaa ra' xpwiinn Ñi'h stuhbi lahdu rwaa' laguhn bia'ldesto' ra' ba ñahnee ra' ba pahn nin ñahw ra' ba nez chi, ⁶chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgua'ha dziltsi, nee gulgaahca nasiin tin ayi garia'caa tu ziga naa xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun bwiinn saduceu ra'.

⁷Chi'chi guzo'baloh ra' ba cayuhnn ra' ba lligaaba:

—Dee guñi' Jesuhs loh nu'h laasii ayi chyu nu'a pahn.

⁸Ya chin guhcabwa' Jesuhs cuun lligaaba nin nuu ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—iLli'ballaa gulliaa'ha riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs! ⁹¿Tayi rahcabwa'tii' tu, nee ta nin ayi za riagannahsto' tu xcweenta gaga'yu pahn nin gudxi'zi'h loh ga'yu mihiy ra' bwiinn, ya paaldaa tipi guhca nin bia'hancah? ¹⁰Nee éta nin gagaadzii pahn nin gudxi'zi'h loh tahpa mihiy ra' bwiinn ayi riagannahsto' tu, ta nin paaldaa tipi nin bia'hancah ayi riagannahsto' tu? ¹¹¿Xixnaa chi'h ayi rahcabwa' tu dxyi'dxyi nin cañi'n ayi naan pur pahn? Nin rñi'n loh tu naa gulgaahca nasiin tin ayi garia'caa tu ziga naa xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun saduceu ra'.

¹²Chi'chi guhcabwa' ra' ba ayi levaduhra pahn dxi'h baze'ta Jesuhs sino que ziga naa dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi ra' bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra'!

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu (Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³Ya chin badzihh Jesuhs loh guihdxyi Cesarea xteenn Filipu, gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca rahbi ra' bwiinn naahn?

¹⁴Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Nuu ra' bwiinn rahbi ra' ba yi'h naa lu'h Jwahn nin ruro'bañihsa, ya snuhn ra' ba rahbi Elías naa lu'h, ya snuhn ra' ba rahbi naa lu'h Jeremías o chyuulla stuhbi ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

15 Chi'chi rahbi Ņi'h:

—Ya la'h xchi'h tu, ḋxi nnaa tu chyu na'h?

16 Chi'chi rahbi Simohn Pehdru loh Ņi'h:

—Yi'h naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi llaa'ndxibaa'!

17 Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:

—Dichohsa lu'h, Simohn llii'n Jonahs, laasii ayi guhca bwiinn zi nin basia'ñih loh xigaaba lu'h cuun ziga guñi' lu'h, sino que naan Xtaa'dahn nin nuu dxibaa'. **18** Ya na'h rñi'n Pehdru laa lu'h, (ziga laa "Dxiah bi'ti'hñ"), per yihca dxiah roo' rii' gunncha'yi'hn xquido'n nin naa ziga xpwiinn ra'n, ya nin guelrnabwa' xteenn gabihldxyi ayi guunn gahn gutsihyi la'han, **19** ya zuni'hihn guelrnabwa' yi'h tin guluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nin gwachii sto' ūi'h xchi'dxyi'hn; nee xi chi'hzi nin gusaa'n lu'h guunn ra' ba, o xi chi'hzi nin ayi gusaa'n lu'h guunn ra' ba; zuhnn Dxiohs para soobaa xchi'dxyi lu'h.

20 Ya chi'chi baca'hpwehn Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ņi'h tin ayi chyuloo chixtee' ra' ba la'h Ņi'h naa Ņi'h Crixtu.

Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ņi'h xa gachi Ņi'h

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

21 Ya hohra chi gahca guzo'baloh guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ņi'h nahpa chee Ņi'h guihdxyi Jerusalehn, laasii ri'chi nahpa guti'dxiloh Ņi'h guelrza'cazii duxa lahtsi naa ra' bwiinnguuhla ra', cun bixohza ra' nin rnabwa' la'h

ra' bixohza, cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs; neezaa rahbi Ņi'h:

—Nahpa zidxiinn ra' ba na'h, per chin dxiohnna dxyih guhchi'hn zabahnahn loh guelguhchi.

22 Ya chi'chi biria'caanee Pehdru la'h Ņi'h tuhbi lahdu chi'chi rahbi ba loh Ņi'h:

—iPer la'h Dxiohs ayi naa Ņi'h saca lu'h zi'chi!

23 Ya chi'chi gubia'garii Jesuhs rahbi Ņi'h loh Pehdru:

—iBiria'caa loon bwiinndxaba!, laasii rusiin lu'h na'h loh lligaaba dxaaba, laasii yi'h ayi nuu lu'h xigaaba Dxiohs la'l'a'ga'h xigaaba bwiinn guidxyiyuh ruhnn lu'h.

24 Chi'chi rahbi Ņi'h loh ra' xpwiinn Ņi'h:

—Sidela chyu xclaa'dzi gaca xpwiinnah, nahpa dxia'ldasto' ba xquelnabahan ba tin guica'ha ba xcruhzi ba (dxyi'dxyi rii' nin ruze'ta cruhzi naa guti'dxiloh ba trabahjw); pwihsa dela guunn ba zi'chi, zahca dxie'na'hla ba na'h, **25** laasii bwiinn nin xclaa'dzi guhlda'h xquelnabahan ūi'h zuñihchi ban, per bwiinn nin si'guehlda guñihchi xquelnabahan ūi'h pur na'h zadxeela ban. **26** ḋXix gallu'yi guica'ha tuhbi bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh sidela la'h ba guñihchi ba xquelnabahan ba?

27 Laasii zi' dxyih nin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh lla'ñih xteenn Xtaada Ņi'h nin nuu dxibaa' cun neezaa xaanjla Ņi'h dxie'nee Ņi'h, ya chi'chi zidxihlli Ņi'h la'h ra' cada tuhbigah bwiinn zigachi'h zi nin guhca xtsi'n ba dela dzi'n za'ca o dela dzi'n dxaaba. **28** Guchiin nin

rñi'n loh tu, mas paaldaa ra' bwiinn nin rii ra' rii' nabahan gahca ra' ba chin guibia'garii Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, dxi! Ñi'h loh guelrnabwa' xteenn Ñi'h.

Bidxa'h ziga xñah Jesuhs

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Chin gudii'dxi xo'pa dxyih, chi'chi guca'ha Jesuhs la'h Pehdru cun Jacobo cun Jwahn bwihtsi Jacobo, zenee Ñi'h la'h si ra' ba yihca tuhbi dahan roo', ²ya ri'chi bwa'haloh ra' ba bidxa'h ziga rñah Jesuhs loh Ñi'h guñah ziga bia'ñih xteenn gubiadxyi, ya xahba Ñi'h biahca labwehen ziga zi tuhbi bia'ñih. ³Ya hohra chi gahca baluu'yiloh guehtu Moisehs cun Elías cañi'nee ra' ba loh Jesuhs, ⁴chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs: iDaada, bwenduxa dxuu nu'h rii! Sidela yi'h nnaa lu'h gu'nnahn chohnna yuu' bi'tu'hn: tuhbin par Yu'bilu'h, stuhbin gaca xteenn Moisehs ya stuhbin gaca xteenn Elías.

⁵Ya gaduhbi nin cañi' Pehdru zi'chi, guza'bi tuhbi xcahyi nin bidu'bi la'h ra' ba ya la'n xcahyi chi bihn ra' ba guñi' tuhbi rsiaa'ha nin rahbi:

—Dee' naa Llili'nahn nin nadzii'hihn, riahxine'hn bi; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi bi.

⁶Ya chin bihn ra' gadxiohnna xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi hasta loh yuh guhta gurloh ra' ba laasii bidxyihbi duxa ra' ba, ⁷ya chi'chi gwabiiga Jesuhs hasta na'gurloh ra' ba chi'chi bidxi! Ñi'h la'h ra' ba ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchestii; ayi guidxyihbi tu.

⁸Ya chin guteesa loh ra' ba tin bwa'ha ra' ba loh Ñi'h, ya ayi ru bwa'ha ra' ba bwiinn ra' nin bwiil'dxyi'dxyinee Jesuhs ri'chi, tuhsí Ñi'h zuu Ñi'h ri'chi, ⁹ya gaduhbi nin zeeyehtanee Ñi'h la'h ra' ba dahan chi, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi chyuloo guuyi tu nin baluu'yiloh loh tu hastayi chin gabahan Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

¹⁰Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahbi ra' mwehsu nin ruluu'yи xlehyi Moisehs nahpa galoh Elías dxi?

¹¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiica galoh Elías nahpa dxi', tin la'h ba guunn xnehza ba garaa ra' nin ayi naa za'ca. ¹²Per na'h rñi'n loh tu la'h Elías bi' la per la'h ra' ba ayi biu'nbwa' ra' ba la'h ba sino que bwi'hnnnee ra' ba la'h ba ziga guclaa'dzi ra' ba, pwihsí zi'chi gahca za la'h Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ziza'cazii Ñi'h lahtsinaa ra' ba.

¹³Ya chi'chi guhcabwa' ra' xpwiinn Ñi'h cagaze'ta Ñi'h Jwahn nin baro'bañilhsa.

**Jesuhs basiaca la'h tuhbi bi'nxtuhbi
nin guyuu' tuhbi bwiinndxaaba sto'
ñi'h**

(Mr. 9.14-29; Lc. 37-43)

¹⁴Ya chin badzihñ Ñi'h hasta rii ra' bwiinn, chi'chi gwabiiga tuhbi ndxi'hw hasta zuu Jesuhs, chi'chi bazu'nllihbi ba loh Ñi'h ya rahbi ba loh Ñi'h:

¹⁵—Daada, balahsasto' lu'h la'h llii'nahn, laasii nalasa duxa rahca

bi; ziahan la riaaba bi loh bwehla o
loh ñihsa, ¹⁶rii' bie'ldane'hñ bi loh
ra' xpwiinn lu'h per ayi bwi'hnn ra'
ba gahn ñaca bi.

¹⁷Chi'chi rahbi Jesuhs: iAyi
bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra'
ñi'h xchi'dxyi'hñ! iBwiinn nahda
ra! ?Hasta balaaca chi'h nin
chu'ne'hñ la'h tu? ?Hasta balaaca
chi'h gaca gu'nahn waanta la'h tu?
iGuda'nee llii'n lu'h rii'!

¹⁸Ya chi'chi gunabwa' Jesuhs loh
bwiinndxaaba chi tin baria'h ba
sto' bi'nxtuhbi chi ya desde hohra
chi gahca biaca bi. ¹⁹Ya chi'chi
bwii'yidxyi'dxyinee ra' xpwiinn
Ñi'h la'h Ñi'h tuhbi lahdu'hñ ya
gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h
rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa ayi chyu bwi'hnn gahn
ñabwe'he bwiinndxaaba chi sto'
bi'nxtuhbi chi la'h nu?

²⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Laasii ayi riachiisto' tu xchi'dxyi
Dxiohs. Ya sidela la'h tu ñachiisto'
tu xchi'dxyi Dxiohs nicala ziga zi
madxihdu ziga chi'h tuhbi bwii'dzi
mortahsa, ñahca ñahbi tu loh dahan
rii': “Biya'dxu rii' tin gwah stuhbi
lahta”, ya ñiya'dxun, ya ayi xi ñuhnn
gahn la'h tu. ²¹Per bwiinndxaaba ra'
squii' ayi raria'hñ ra' ba sto' bwiinn
sidela ayi guinaaba duxa tu loh
Dxiohs cun gucwaa'hñan za tu.

Jesuhs guñi' la'ga'h xa gachi Ñi'h
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²²Ya gaduhbi nin ca'nzanee Ñi'h
la'h ra' xpwiinn Ñi'h nez guihdxyi
xteenn Galilea rahbi Jesuhs loh ra'
ba:

—Nahpa zuti'dxi ra' bwiinn
duhlda na'h loh ra' nin rnabwa',

²³nee chiinn ra' za ba na'h per chin
dxiohnna dxyih zabahanahn loh
guelguhchi.

Ya chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h
dxyi'dxyi ra' chi guyuu' nalaasa
duxa sto' ra' ba.

Cweenta xteenn impwestu guido'

²⁴Ya chin badzihnnee Jesuhs la'h
gallee ra' xpwiinn Ñi'h guihdxyi
Capernaum, ri'chi gwagañi' ra' nin
ruteesa xmweeyi guido' loh Pehdru,
ya gunaabadyi'dxyi ra' ba loh
Pehdru rahbi ra' ba:

—¿Xmwehsu lu'h tayi rdxihlli ba
xmweeyi guido'?

²⁵Chi'chi rahbi Pehdru:

—Rdxihlli ban.

Ya loh zeeyuu'tii Pehdru rwaa'
yuu' mwergaloh guñi' Jesuhs rahbi
Ñi'h loh ba:

—¿Xi lligaaba ruhn lu'h pur ni'ca
Simohn? ¿Chyuloo rusadxihlli ra'
rrehyi ra' nin rii' loh guidxyiyuh; gu loh
ra' llii'n ba o loh ra' bwiinn ziit u ra'?

²⁶Chi'chi rahbi Pehdru:

—Loh ra' bwiinn ziit u ra'.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsa zi'chi za nin naa ra' llii'n ra'
ba ayi nahpa chilli ra' ba mweeyi chi,
²⁷per tin ayi gasahcaloh nu'h bwiinn ra'
ca gwah rwaa' laguhn, ya ri'chi bala'ha
answehlu ya mwerdo'tii' bwehlda nin
guina'zu lu'h loh answehlu, rwaa' ma
guire'h tuhbi mweeyi; ya la'hchin chilli
lu'h para na'h nee cun xcweenta za lu'h,
ya chenee lu'h mweeyi chi tin chilli
lu'h loh ra' ba.

¿Chyu mahzi lasahca ru?

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 Ya la'n dxyih gahca ra' chi
gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h

loh Ñi'h tin gunaabadyi'dxyi ra' ba
loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Chyu mahzi lasahca loh
guelrnabwa' xteenn Dxiohs?

²Ya chi'chi guca'ha Jesuhs tuhbi
biñi'n gudi'dzi Ñi'h ya bazuh Ñi'h
la'h bi galaayi ra' ba, ³chi'chi rahbi
Ñi'h loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu sidela
la'h tu ayi gucha'h tu loh xigaaba
tu tin dxiaca nagu'dzi lasto' tu ziga
naa lasto' biñi'n rii', pwihsu ayi gaca
chu'tii tu loh guelrnabwa' xteenn
Dxiohs. ⁴Nin mahzi lasahca loh
guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa
bwiinn nin rusaguu'dzi sto' ñi'h
loh Dxiohs laasii riahca ba ziga zi
biñi'n rii', ⁵ya bwiinn nin guca'sto'
ñi'h la'h tuhbi biñi'n ziga biñi'n rii'
pur laan, neezaa na'h zuca'sto' ba.

Rllu'n riezgu dxiaaba bwiinn loh duhlda

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

6Neezaa rahbi Ñi'h:

—Ya cuun chi'h zi nin guunn
para dxiaaba tuhbi biñi'n bi'tu'hn
rii' loh duhlda pur nin riachiisto'
ra' bi na'h, mas cha'yi guiyi'bi
tuhbi dxiah roo' nin rucadzii
maan dohba yahnn bwiinn chi
tin gula'ha ra' ba la'h ba loh
ñihsado!. ⁷iGulgua'hagah la'h tu
bwiinn guidxyiyuh, laasii nuu nin
rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda!
Nee Ayi dxia'dxi nin guunn zi'ca,
per iprohbi za la'h bwiinn nin
guunn pur chuu xtuhlda snuhn ra'
bwiinn! ⁸Pwihsu ni'chin sidela la'h
naa lu'h, o ñaa' lu'h gusiaaba yi'h
loh duhlda, mas cha'yi guchyuu'ga
lu'hn ya cu'bwihi lu'hn zihtu; mas
cha'yi chu'tii lu'h loh guelrnabwa'

xteenn Dxiohs nicala ayi tuhbi ñaa'
lu'h o tuhbi llehcu lu'h xlawaah'a
zohba llehcu lu'h cun ñaa' lu'h
nin guunn chee lu'h loh dxih par
tu'pazi. ⁹Ya sidela neezaa bizloh
lu'h gusiaaba yi'h loh duhlda, mas
cha'yi gule'hen bachi'h gulu'bwhin
zihtu nez ayi gwa'ha ru lu'hn; mas
cha'yi chu'tii lu'h loh guelnabahan
nacuubi nin guni'hi Dxiohs cun
tuhbi si bizloh lu'h xlawaah'a cun
garoopa bizloh lu'h nin guunn
guza'hla yi'h loh bwehla duxa
xteenn gabihldxyi.

Cweenta xteenn lli'yi nin biza'bi

(Lc. 15.3-7)

10Rahbi za Ñi'h:

—Pwihsu gulguia'ha gah tin
ayi cwe'hesto' tu la'h ra' bwiinn
nin naa ziga biñi'n bi'tu'hn ra'
rii', pwihsu rñi'n loh tu xaanjla
ra' bi guillii-guillii rii' ra' ba loh
Xtaal'dahn nin nuu dxibaa!, ¹¹laasii
la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw
ze' loh guidxyiyuh tin guta'h Ñi'h
la'h ra' bwiinn duhlda ra' nin
biza'bi loh duhlda.

12Rahbi za Ñi'h:

—¿Xa lligaaba ruhnn tu sidela la'h
tuhbi ndxi'hw nahpa tuhbi gaywa'h
lli'hyi ya guiza'bi tuhbi ma? ¿Tayi
cwachigah dxih ba za noventa
y nueve ma loh dahan, bachi'h
cheegadxi'hyi ba lli'hyi nin biza'bi?

¹³Ya sidela la'h ma gadxeela ma,
rñi'n loh tu ¿tayi dxiahxinee ru
dxih ba lli'hyi chi loh ziga za
noventa y nueve ma? ¹⁴Pwihsu
zi'chi za la'h Xtaada tu nin nuu
dxibaa' ayi xclaa'dzi ba guiza'bi nin
tuhbi ra' nin naa biñi'n bi'ti'hn ra'
rii' loh duhlda.

**Dxia'lda sto' tu gallee nin guñihchi
bwihtsi tu loh tu**

(Lc. 17.3)

15Rahbi za Ñi'h:

—Sidela la'h bwihtsi lu'h ruñihchi loh lu'h; guñi'nee bi yi'h si pur nin bwi'hnn bi, ya sidela la'h bi guzo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h, ba bwi'hnn lu'h gahn bazo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h. **16**Ya sidela la'h bi ayi guzo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h, gudihdxyi bi cun nee tuhbi o chiohpa bwiinn tin zi'chi garaa nin guíñi' tu dxihn dxiahga ra' bwiinn chi tuhbi ba o chiohpa ba hasta chohnna ba, tin la'h ra' ba gaca ziga nin dxihn dxiahga garaa nin guíñi' loh lasaa' tu. **17**Ya sidela la'h bi ayi guzo'badxiahga gahca bi xchi'dxyi ra' bwiinn chi, gwaguihtsi lu'h loh ra' bwiinn guido' xteenn Jesucristu; ya sidela la'h za bi ayi guzo'badxiahga gahca bi xchi'dxyi ra' bwiinn guido', ya chi'chi bwi'hnn la'hbi ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nin ayi nu'n'bwa' xchi'dxyi Dxiohs, ziga tuhbi nin rteesa mweeyi xteenn Roma.

18'Pwihsu guchiin nin rñi'n loh tu garaa ra' xtuhlda bwiinn nin gusia'lida sto' tu loh guidxyiyuh rii', garaa za ni'chi ra' zusia'lida sto' Dxiohs xcweenta ra' ba, ya duhlda ra' nin ayi dxia'ldesto' tu loh guidxyiyuh rii' ayi za chapitii ra'n nez llaa'ndxibaa' loh Dxiohs.

19Zi'chi gahca za rñi'n loh tu, sidela la'h chiohpa tu cwihi guunn tuhsu xigaaba loh guidxyiyuh rii' tin cwidxyi-guinaaba tu nin guiclaa'dzi tu loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' zuni'hi Ñi'h nin

guinaaba tu, **20**laasii nez hasta cwihi chiohpa o chohnna bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h na'h ri'chi la'n zu'h galaayi ra' ba.

21Ya chi'chi gwabiiga Pehdru loh Jesuhs tin gunaabadyi'dxyi ba loh Ñi'h rahbi ba:

—Daada, ¿mas paaldaa bweelta guñihchi bwi'tsihn loon, ya chi'chi gusia'ldesto'n nin bwi'hnnnee bi na'h? ¿Ta hasta gahdzi?

22Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:

—Ayi gahdzi si dxi'h sino que hasta setenta bweelta gahdzi.

**Cweenta xteenn xmooza
rrehyi nin ayi gunah ñia'ldesto'
ñi'h xtuhlda bwiinn**

23Laasii guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi rrehyi nin bwi'hnn cweenta balaaca nuza'bi ra' xmooza ba loh ba. **24**Gue'du guzo'baloh guunn ba cweenta chin badzihnnree ra' ba tuhbi nin nuza'bi ziahan miyohn loh ba, **25**ya laasii la'h mooza chi ayi nahpa ba mweeyi tin chiilli ba loh rrehyi chi, chi'chi gunabwa' rrehyi chi tin gudoo' ba ziga zi tuhbi guidxa'h, cun nee xcunna'h ba, cun garaa ra' llii'n ba nee cun garaa za nin nahpa ba tin zi'chi gadxilli ba garaa nin nuza'bi ba, **26**ya chi'chi gwah mooza chi bazu'nllihbi ba loh rrehyi chi tin gunaaba duxa ba rahbi ba: “Daada, balahsa sto' lu'h na'h guleeza schiohpa-schoon dxyih zidxiillihni nuza'bi'hnn loh lu'h.” **27**Ya chi'chi balahsa sto' rrehyi la'h mooza chi, pwihsu basia'ldesto' ba nin nuza'bi bwiinn chi loh ba ya bata'h ba la'h mooza chi, **28**per chin guyaloh baria'h

mooza chi rwaal' yihdzi rrehyi,
 chi'chi badxi'löh ba stuhbi xmooza
 rrehyi, ya bwiinn chi nuza'bi loh ba
 gulliaa'yil'hñ mweeyi, ya guca'ha ba
 guna'zu ba yahnn bwiinn chi guxi'
 ban chi'chi rahbi ba loh bwiinn
 chi: "iGudxihlli loon nin nuza'bi
 lu'h!"²⁹ Chi'chi guca'ha bwiinn chi
 bazu'nlihbi ba loh mooza chi rahbi
 ba: "iBalahsasto' lu'h na'h, guleeza
 si chiohpa o hasta choon dxyih
 zidxihllihñ loh lu'h!"³⁰ Ya cun ayi
 bihn ba dxyi'dxyi, cun gunaaba
 guxchisi ba la'h bwiinn chi tin bie'w
 ba la'n lahtsidxi'ba tin gudxihlli
 ba nin nuza'bi ba.³¹ Pwihsí badi'hi
 duxa llahn la'h ra' snuhn xmooza
 rrehyi, ya gwaguihtsi ra' ba loh
 rrehyi garaa nin bwi'hnn mooza
 chi,³² ya chi'chi gudihdxyi rrehyi
 la'h mooza chi ya rahbi rrehyi loh
 ba: "iMooza nin ayi gallu'yitii! Na'h
 basia'ldesto'n garaa nin nuza'bi lu'h
 loon.³³ Pwihsí zi'chi za yi'h nahpa
 ñalahsasto' lu'h la'h bwiinn lasaa'
 lu'h ziga za balahsasto'n yi'h."³⁴ Ya
 loh nin bagaduhbi llahn duxa rrehyi
 chi lwehgu gunabwa' ba la'h ra'
 xpwiinn ba tin basa'cazii ra' ba la'h
 mooza chi tin chiilli ba garaa nin
 nuza'bi ba.

³⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Zi'chi za guunnee Xtaa'dahn
 nin nuu dxibaa' la'h tu sidela la'h
 cada tuhbigah tu ayi gusia'ldesto'
 tu xtuhlda ra' bwihtsi tu, per desde
 la'n lasto' tu.

Jesuhs baluu'yi cweenta nin rlaa'ha
 lasaa' ra' bwiinn che'hla ra' ba

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 Ya guyal'loh guñi' Jesuhs
 dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi

guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h loh
 guihdxyi ra' xteenn Galilea ya
 chin badzihñ Ñi'h loh guihdxyi
 ra' xteenn Judea nin ria'han nez
 lahdú rtahn gubiwdxii xteenn gui'w
 Jordahn,² ziahan bwiinn gwana'hla
 la'h Ñi'h, ri'chi basiaca Ñi'h la'h ra'
 bwiinn dxyihdxyi ra',³ ya chi'chi
 gwabiiga ra' paaldaa ra' bwiinn
 fariseu ra' hasta zuu Jesuhs, ya ziga
 nuu ra' ba lligaaba gwa'ha ra' ba ta
 zahca gusia'garii Ñi'h xchi'dxyi ra'
 ba, ni'chin gunaaba dxyi'dxyi ra' ba
 loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Ta rusaa'n lehyi taa'ha bwiinn
 che'hla ba pur xiilla si tuhbi
 llahn'i hn?

⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lða tu loh
 Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' ziga
 gulahchixchih Dxiohs la'h ndxi'hw
 cun gunna'h?⁵ Ni'chin rahbi Ñi'h:
 "Ndxi'hw nahpa rre'caa ba loh
 xpaah ba cun loh xmaah ba tin
 zi'chi rca'ha ba la'h gunna'h nin
 raaca che'hla ba, ya garoopaa ra' ba
 naa ra' ba tuhbi si bwiinn."⁶ Pwihsí
 ya zi'chi ayi ru naa ra' ba chiohpa
 bwiinn sino que tuhbi si bwiinn.
 Pwihsí ni'chin nin ayi nuu taa'ha
 bwiinn che'hla ba laasii Dxiohs
 bachil'dxiu-bacha'ga la'h ra' ba.

⁷ Chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' ba
 stuhbi loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa chi'h basia'hannet
 guehtu Moisehs dxihtsi la'h nu:
 "Cun gudi'hi ndxi'hw tuhbi dxihtsi
 la'h xcunna'h ba, bachil'h zi'chi ba
 guruu'n lasaa' ra' ba?"

⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Laasii dxi'bi dxiipa sto' tu
 ni'chin nin basaa'n guehtu Moisehs
 taa'ha tu che'hla tu, per galoh

ayi guhca zi'chi. ⁹Ya na'h rñi'n loh tu chyu chi'h zi bwiinn nin guilaat'ha che'hla ñi'h sidela ayi xi quelgubwihlli bwi'hnn che'hla ba, nee guica'ha ba stuhbi gunna'h bwiinn chi rgu'tii ba duhlda, zi'chi za ndxi'hw nin guica'ha gunna'h nin ba bilaa'ha che'hla ñi'h rgu'tii za ba duhlda.

¹⁰Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Sidela la'h dee' naa nin caa loh xchi'dxyi Dxiohs pur xcwenta tuhbi ndxi'hw cun che'hla ba, ayi naa bwen guica'ha lasaa' ra' ba tin guchinaa ra' ba.

¹¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Ayi garaa dxi'h tu gacabwa' tu dxyi'dxyi ra' rii' sino que la'h dxi'h ra' nin badi'hi Dxiohs lligaaba za'ca yihca ra' ñi'h ni'chi si ra' naa nin rahcabwa' ra'n. ¹²Pwihs nuu ra' ziga bwiinn ra' nin ayi guchinaa ra', bwiinn chi naa guulaa ra' ba, ya nuu ra' ba rahca ra' ba ziga bwiinn nin ayi rchinaa laasii lasaa' bwiinngahca ra' ba ruhnn capohn la'h ra' ba, ya nuu ra' ba ayi rchinaa ra' ba laasii xclaa'dzi ra' ba guunn si ra' ba xtsi'n Dxiohs; ni'chin bwiinn nin gaca guunn ziga naa dxyi'dxyi ra' rii' guunn ban.

Bwi'hnntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³Ya gwanee ra' bwiinn la'h ra' biñi'n tin gudzii'ba naa Jesuhs yihca ra' bi, neezaa tin cwidxyi-guinaaba Ñi'h loh Dxiohs pur la'h ra' bi; ya la'h ra' xpwiinn Ñi'h bwi'hnn ña'laa'dzi ra' ba loh ra' bwiinn ra' nin zenee ra' biñi'n hasta zuu Jesuhs, ¹⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulgasaan dxie'biiga ra' biñi'n ra' ca hasta zu'hnn, ayi gucwew'za tu la'h ra' bi, laasii loh xquelrnabwa' Dxiohs naa xteenn ra' bwiinn nado'laa'dzi nin naa ziga la'h ra' biñi'n ra' ca.

¹⁵Ya chin guyaloh badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' biñi'n, lwehgu babii Ñi'h ri'chi.

**Tuhbi bi'nxtuhbi nin nuu ziahan
xixteenn ñi'h**

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶Ya chi'chi badzihh tuhbi bi'nxtuhbi hasta zuu Jesuhs ya rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, mwehsu cha'y: iXa ni'ca nahpa gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahane'hnn Dxiohs par tu'pazi chin gachi'hn?

¹⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h na'h cha'yilhn? Ayi nin tuhbi bwiinn nin naa cha'y, sola tuhbi dxi'h Dxiohs; ya sidela yi'h xclaa'dzi lu'h guibahanee lu'h Dxiohs llaa'ndxibaa', bazo'badxiaahga xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh xlehyi Moisehs.

¹⁸Chi'chi rahbi bi:

—Ziga cuun ra' dxyi'dxyi?

Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca za lu'h bwiinn gubwihlli, ayi cwaan lu'h, ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw, ¹⁹nee gaca nadzii'hi za lu'h xcuzahn lu'h, nee gaca nadzii'hi za lu'h bwiinn lasaa' ra' lu'h ziga nadzii'hi gahca za lu'h yi'h gaca.

²⁰Chi'chi rahbi bi'nxtuhbi chi:

—Garaatii' dxyi'dxyi ra' ca cagazo'badxiaagahñin desde biñi'na'hnn: ¿Cuunn xchi'h ni'ca nin caya'dxi? —rahbi bi.

21 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Sidela yi'h xclaa'dzi lu'h gaca lu'h bwiinn za'ca nin ayi xi xcweenta ñi'h dxia'dxi loh Dxiohs, guca'ha garaa xixteenn lu'h nin nahpa lu'h batoo' ra'n, bachi'h chi'zi lu'h mweeyi chi guica'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, tin zi'chi zica'ha lu'h guelnaza'ca nin nuu llaa'ndxibaa', ya chi'chi bachi'h guda'na'hla na'h.

22 Ya chin bihn bi'nxtuhbi chi dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh bi, guhca nalaasa sto' bi laasii rricu bi, **23** chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nagahn duxa chu'tii tuhbi bwiinn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs, **24** pwihs i rñi'n loh tu stuhbi, ayi guinagahn ru tiidxi tuhbi camehyu llaa'n tuhbi guihchiguulla que ziga tiidxi tuhbi bwiinn rricu loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs.

25 Ya chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' Ñi'h, badxyigaa' duxa ra' ba pur dxyi'dxyi ra' chi, ya chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Pwihs chyuulla ta'h chi'h loh duhlda?

26 Chi'chi bwa'ha dzi'tsi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Para bwiinn ra', nagahn ra' dee'; per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

27 Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'h nu dxugasaan garaa nin nadxiapa nu tin dxio'pana'hla nu Yu'bilu'h; ¿cuun xchi'h nin gachica'ha nu?

28 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihs guchiinn nin rñi'n loh tu xpwiinn ra'n nin ze'na'hla ra'

na'h, chin gusacuubi Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw garaa ra' cohsa chin soobaa ba loh yagaxiyyi llaa'ndxibaa', neezaa la'h tu ziga naa tu xpwiinnah soobaa za tu loh gadzi'h bichiohpa yahgaxiyyi nin zuu llaa'ndxibaa' tin guunn tu guelguxchisi loh gadzi'h bichiohpa xjwamihyi Israel, **29** ya garaa ra' nin rigasaa'n yihdzi ra' ñi'h pur na'h, bwihtsi ra' ñi'h, bizaan'ra' ñi'h, xtaada ra' ñi'h cun xmaah ra' ñi'h, llii'n ra' ñi'h, loh xuh ra' ñi'h; zica'ha ra' ba garaa ra' ni'chi stuhbi gaywa'h bwelta mahzi ru, nee neezaa guica'ha ra' ba guelnabahan nacuubi nin ayi ñichilohtii', **30** per nnah garaa ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' lligaaba lasahca ra' ba nnah, ni'chi ra' nin ayi gaca lasahca chi'chi, ya nin ayi lasahca nnah ni'chi ra' gaca lasahca chi'chi.

Cweenta xteenn paaldaa ra' mooza

20 Rahbi za Jesuhs: —
Guelrnabwa' xteenn
Dxiohs naa ziga tuhbi ballwaa'n nin nahpa taayii loh yuh, ya biria'h ba zee chi'hyi ba mooza ra' rsiiyi gah tin guunn ra' mooza ra' chi xtsi'n ba hasta nahpa ba yahga uhva ra', **2** ya chin bia'hannee dxyi'dxyi ba la'h ra' mooza chi balaaca chiilli ba la'h ra' ba, chi'chi guxe'hla ba la'h mooza ra' chi loh xtahan ba tin zeegui'hnn ra' ba dzi'n. **3** Ya hohra chi biria'h la'ga'h ba ziga chi'h xcaga' rsiiyi, ya loh dxiaa' chi bwa'ha ba spaaldaa ra' mooza rii zi ayi xi dzi'n nahpa ra' ba, **4** chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh ra' mooza ra' chi: "Neezaa la'h tu gulchegui'hnn xtsi'na'hn ya

zidxiillihن la'h tu ziga naa bwen
guunn tu gahn." Ya chi'chi zee
ra' chi mooza ra' chi loh xtahan
ballwaa'n chi. ⁵Ya ziga chi'h
lahyidxyih biria'h ba stuhbi, ⁶cun
neezaa mahzi ru gudxyih gwah
ba, cun neezaa ziga chi'h xcaga'yu
gudxyih gwah ba stuhbi loh
dxiaa' chi ya hohra chi bidxeela
ba spaaldaa mooza ra' nin ayi xi
dzi'n cayuhnn ra', ⁷chi'chi rahbi
ba loh ra' mooza ra' chi: "¿Xixnaa
rii tu rii' la'h tu gaduhbi dxyih nee
ayi xi dzi'n riuyuhnn tu?" Chi'chi
rahbi ra' mooza ra' chi: "Laasii ayi
chu bwiinn runi'hi dzi'n guidi'hnn
nu." Chi'chi rahbi ballwaa'n chi:
"Gulcheh neezaa tu loh xuun tin
guunn za tu dzi'n ri'chi." ⁸Ya chin
gurih gue'la, chi'chi rahbi ballwaa'n
chi loh xmooza ba nin rnabwa' loh
ra' snuhn ra' mooza: "Babwiwdxii
garaa ra' mooza, tin gudxihlli la'h
ra' ba, ya guzo'baloh gudxihlli la'h
ra' bwiinn nin luulchima guyuu'tii
loh dzi'n cun ya zi'chi guza'loh
lu'h chiilli lu'h la'h ra' bwiinn ra'
nin mwer guyuu'tii ra' loh dzi'n."
⁹Pwihs i lwehgu gwabiiga ra' mooza
ra' nin guyuu'tii loh dzi'n ziga
chi'h xcaga'yu gudxyih ya garaa
ra' mooza ra' chi guhlla ra' ba ziga
chi'h ruhnn mooza gahn tuhbi
dxyih, ¹⁰ya chin biga'ha hohra nin
gahlla ra' mooza ra' nin bwi'hnn
dzi'n gaduhbi dxyih, bwi'hnn ra' ba
lligaaba guyahlli ru ñahlla ra' ba;
per neezaa cada tuhbigha ra' ba
guhlla ra' ba zi'chi gahca xcweenta
nin bwi'hnn ra' ba dzi'n. ¹¹Ya
chin guzo'baloh cayahlla ra' ba
chi'chi guzo'baloh cadxyi'chinee
ra' ba la'h ballwaa'n chi, ¹²rahbi

ra' ba: "Mooza ra' nin mwer guhlla
ra' tuhbi si hohra bwi'hnn ra' ba
dzi'n nee ziga gahca cayahlla nu
nnah gudxihlli lu'h la'h ra' ba, nee
la'h nu mahzi ru bat'i'dxiloh nu
loh gubiwdxiiyilda'h nee bidi'hnn
ru za nu dzi'n que la'h ra' ba loh
gaduhbi dxyih." ¹³Ya chi'chi rahbi
ballwaa'n chi loh ra' ba: "Mihgu
ra', ayi xi mweeyi cagasia'pitii'hihn
yiheca xchi'h tu. ¿Tayi ya bia'han
dxi'h nu'h balaaca gahlla tu tuhbi
dxyih? ¹⁴Pwihs i la'h xmweeyi tu
chi'h dee' tin guldxiaa, laasii na'h
xclaa'dzihni chiillihih la'h ra' mooza
nin luulchima guyuu'tii loh dzi'n
ziga gudxiillihni la'h tu, ¹⁵laasii
na'h rnabwa'n xmweeyi'hihn, o ¿gu
rdxyi'chinee tu na'h pur nin naan
bwiinn za'ca?" ¹⁶Ni'chin nnah
nin naa ra' luulchimatii' gaca
nin naa mwergaloh; ya nin naa
ra' mwergaloh nnah ni'chi gaca
luulchimatii' ra'.

**Nin riohnna guñi' Jesuhs loh ra'
xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h**
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷Ya loh nin zeezah Jesuhs loh
neziuh para guihdxyi Jerusalehn,
gudiwdxii Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h
cwee' zi neziuh tin rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

¹⁸—Pwihs i ziga rwa'ha tu
nnah, zoo nu'h par loh guihdxyi
Jerusalehn hasta guti'dxi ra' bwiinn
na'h nin naan Llili'n Dxiohs nin
naa ndxi'hw tin gaca'hn ntriehgu
loh ra' bwiinn nin rnabwa' ra' loh
ra' bixohza ra' cun loh ra' mwehsu
ra' nin ruluu'yi ra' xlehyi Moisehs,
ni'chi ra' guinaaba gachi'hn, ¹⁹ya
guti'dxi ra' ba na'h loh ra' bwiinn

ziitu tin gullihdzinee ra' ba na'h, nee neezaa guca'yahga ra' ba na'h cun cwarta, cun guca'h za ra' ba na'h loh cruhzi; per chin dxiohnna dxyih zabaanahn.

Dxyi'dxyi nin gunaaba xmaah

Jacobo cun Jwahn

(*Mr. 10.35-45*)

20 Ya chi'chi gwabiiga xnaan llii'n Zebedeu tuhsu junta cun garoopa llii'n ba gwabiiga ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya bazu'nllihbi ra' ba loh Ni'h tin gunaaba ra' ba tuhbi bweni'hn loh Ni'h, **21** chi'chi rahbi Jesuhs loh xnaan ra' bi:

—iXi ni'ca xclaa'dzii lu'h?

Chi'chi rahbi naani'hn chi:

—Gunabwa' loh xquelrnabwa' lu'h tin soobaa tuhbi llii'nahn xlahdu derehchu lu'h stuhbi bi xlahdu rrabwehsa lu'h.

22 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h tu nin ayi gaann tu xiin rdxii'hn tu; eta ruhnn tu lligaaba zuhnn tu gahn guti'dxiloh tu loh guelrza'cazzii nin guti'dxiloon?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Zidi'hnn nu gahn.

23 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu zuhnn tu gahn guti'dxiloh tu guelrza'cazzii rii', per ziga rnaaba tu soobaa tu xlahdu derehchu'hn o xlahdu rrabwehsa'hn, ayi na'h dxi'h na'pahn guelrnabwa' tin guni'hiin la'h tu, sino que la'h ra' bwiinn ra' nin guliila Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' la'h ra' ba guica'ha ra' ban.

24 Ya chin bihn ra' za tsi'h xpwiinn Ni'h dxyi'dxyi ra' rii' bidxyi'chinee ra' ba la'h ra' garoopa bwihtsi ra' ba, **25** ya chi'chi

gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Pwihsu la'h tu naann tu, loh ra' nin rnabwa' ra' rnabwa' ra' ba ziga chi'h zi naa xigaaba ra' ba, ya nin naa ziga bwiinn lasahca ra' loh ra' ba, ruhnnee ra' ba la'h ra' ba ziga chi'h zi nin xclaa'dzii ra' ba, **26** per la'h tu ayi zi'chi dxi'h gaca tu; mas cha'yii guunn bwiinn nin xclaa'dzii gaca lasahca loh tu, ziga tuhbi mooza zi, **27** nee bwiinn nin xclaa'dzii gaca mwergaloh loh tu nahpa gaca ba ziga mooza nin gullia'yii'hn ru lasahca loh tu, **28** laasii la'h Llii'n Dxiohs ayi bi' Ni'h tin gaca tu mooza loh Ni'h, sino que la'h Ni'h bi' Ni'h tin gaca Ni'h mooza loh garaatii' bwiinn nee tin cun tihxi za Ni'h chiilli Ni'h xtuhlda ra' ziahan ra' bwiinn nin ta'h loh duhlda.

**Jesuhs basiaca loh chiohpaa bwiinn
nin ayi biin loh ni'h**

(*Mr. 10.46-52; Lc. 35-43*)

29 Ya loh nin baria'h Jesuhs guihdxyi Jericoh, ziahan bwiinn gwana'hla la'h Ni'h, **30** ya rwaa' neziuh chi zohba chiohpaa bwiinn nin ayi riin loh Ni'h, ya chin bihn ra' ba zeedii'dxi Jesuhs ri'chi, chi'chi guñi' ra' ba jwersiroo' rahbi ra' ba:

—iJesuhs Llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h la'h nu!

31 Ya bidxyi'chi ra' bwiinn rahbi ra' ba:

—iGuldxiahcadxyii!

Per la'h ra' ba mahzi ru jweersi roo' rbwihdxyidxiah ra' ba:

—iLlii'n guehtu Davihd, balasasto' lu'h la'h nu!

³²Chi'chi guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ni'h gwaca'ha ra' ba la'h ra' bwiinn chi, ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi gunaabadyi'dxyi Ni'h loh ra' ba rahbi Ni'h:
—¿Xini'ca xclaa'dzi tu gu'nnahn pur la'h tu?

³³Chi'chi rahbi ra' bwiinn nin rahca loh ra' ni'h chi:
—Daada, xclaa'dzi nu guidia'ha nu.

³⁴Chi'chi balahsasto' Jesuhs la'h ra' ba, ya bidxi' Ni'h loh ra' ba ya hohra chi gahca ballaala loh ra' ba, ya seguihdu zeena'hla ra' ba la'h Jesuhs.

**Chin guyuu'tii Jesuhs rwaai'
guihdxyi Jerusalehn ziga Rehyi**
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 Ya chin zeegadzih
gahxu'hn ra' ba guihdxyi
Jerusalehn, badzihn ra' ba tuhbi
guihdxyi bi'tu'hn nin laa Betfageh,
cwee' dahan nin laa Olivo, ri'chi
gux'e'hla Jesuhs la'h chiohpa
xpwiinn Ni'h ²rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Gulcheh loh rrandexu nin
naa gahxu nezii', ri'chi zwa'ha
tu cadu'h tuhbi buhrra cun
llii'n ma. Ya gulgaxachi ma tin
dxie'nee tu ma, ³ya sidela chyulla
guinaabadxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa
cagaxachi tu buhrra ca?”, gulgahbi
loh ba: “Tuhbi Daada nin mahzi
rnabwa' cach'i'hn la'h ma tin tsiiba
ba ma”, ya seguihdu gahca zusaa'n
ra' ba dxie'nee tu ma.

⁴Dee guhcan tin guzohba
dxyi'dxyi ra' nin baca'h tuhbi
guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi
Dxiohs cadxyih chin baca'h ba
squii':

5 Gulgahbi loh ra' bwiinn
guihdxyi Siohn: “Bwa'ha,
la'h xrrehyi lu'h ze' nez
loh tu ziga zi tuhbi bwiinn
nado'laa'dzi, dzi'ba ba tuhbi
buhri'hn, llii'n tuhbi maan
nin ruhnn dzi'n.”

6 Ya gwah ra' xpwiinn Jesuhs tin
bwi'hnn ra' ba ziga guhdzi Jesuhs
loh ra' ba, ⁷ya gwanee ra' ba
buhrra chi cun llii'n'i'hn ma hasta
zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra'
ba xahba ra' ba dihtsi ma tin loh
lahdxi chi guzohba Ni'h dihtsi ma,
⁸ya ziahan duxa ra' bwiinn rii ri'chi
ya loh neziuh hasta zeedii'dxinee
buhri'hn chi la'h Ni'h gudxyihxi
ra' ba xahba ra' ba, ya snuhn ra'
ba gudxyihxi llii'dzi yahga ra' nez
zeedii'dxi Ni'h, ⁹ya bwiinn ra' nin
zee ñiidxiuu loh Jesuhs cun bwiinn
ra' nin ze'na'hla nez dihtsi Ni'h
rahbi ra' ba:

—iBwi'hntaa'y i Dxiohs yihca
rrehyi llii'n Davihd! iLasahca duxa
naa nin ze' pur xcweenta Yu'bi
Dxiohs! iRachiñi' za'ca duxa nu'h pur
xcweenta Dxiohs nin nuu dxibaa'!

10 Ya chin guyuu'tii Jesuhs
guihdxyi Jerusalehn garaa ra'
bwiinn Jerusalehn chi badxyigaa'
duxa loh ra' ba, ya ziahan duxa ra'
ba rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Chyu ni'ca?

11 Ya snuhn ra' bwiinn rahbi ra' ba:
—La'h ba nin naa Jesuhs, ndxi'hw
nin ruluu'y i xchi'dxyi Dxiohs nin ze'
nez guihdxyi Nazaret xteenn Galilea.

Jesuhs basiaa la'n gido' roo'
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Ya chin guyuu'tii Jesuhs la'n
gido' roo', babwe'hexia'hla Ni'h

la'h ra' garaatii' ra' bwiinn ra' nin ruhnn guri'xi cun nin riizi' ra' xica la'n guido', cun badi'xi za Ni'h xmweella ra' bwiinn ra' nin rucha'h ra' xmweeyi ra' bwiinn, cun neezaa babwe'he Ni'h la'h ra' bwiinn ra' nin riigatoo' palohma ra', ¹³ya chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Loh Xchihtsi Dxiohs rñi!: “Yiidzihnn gaca hasta cwidxyi-guinaaba tu na'h”, per la'h tu cayuhnn tun ziga zi tuhbi cwehva hasta riuu' ra' guba'n.

¹⁴Ya neezaa gwabiiga ra' bwiinn ra' nin rahca ñaa' ra' Ni'h cun bwiinn ra' nin rahca loh ra' Ni'h hasta zuu Jesuhs ya basiaca Ni'h la'h ra' ba, ¹⁵per chin bwa'ha ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza ra' cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs dzi'n roo' ra' nin cayuhnn Jesuhs, nee neezaa bihn ra' ba riibwiidxiydxiyah ra' biñi'n la'n guido' squii!: “iBwi'hnntaa'yí Dxiohs yihca llii'n guehtu Davihd!”, chi'chi mahzi ru bidxyi'chi duxa ra' ba ¹⁶ya rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—¿Gu rihn lu'h nin riiñi' ra' ni'ca ra?*

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'n rihn, per ¿ta nagahdxi gu'llda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii!: “Cun xchi'dxyi ra'n nin ru'lda ra' biñi'n i'hñ ra' cun bweel'zu'hn ra' nin ree' duuda guluu'yi Lu'h balaaca guelrnabwa' nin nahpa Lu'h.”?

¹⁷Ya chi'chi basia'hangah Ni'h la'h ra' ba ri'chi, chi'chi guna'zu nehza Ni'h para guihdxyi Betania; ri'chi batil'dxi gue'la Ni'h.

**Jesuhs guluu'dii la'h yahga ñiigu nin
ayi gucah ñiigu loh Ni'h**

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Ya tuhbi rsiiyi chin gubia'garii Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn,

bie'suh bichia'han Ni'h, ¹⁹ya cwee' neziuh bwa'ha Ni'h zohba tuhbi llaa'n yahga ñiigu ya gwabiigagah Ni'h cwee'hen, per ganaalla batahga caa loh yahga chi, ya chi'chi rahbi Ni'h loh yahga chi: —Nin stuhbi ayi ru guibia'garii guicah ñinahxi loh lu'h.

Ya hohra chi gahca gubihdzi yahga ñiigu chi, ²⁰ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ni'h nin guhca ri'chi badxyigaa' duxa loh ra' ba ya gunaabadyi'dxyi ra' ba loh Ni'h rahbi ra' ba:

—¿Xa guhca xinaa gubihdzi yahga ñiigu ca lwehgu gahca?

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu sidela la'h tu riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nee ayi guunn chiohpa sto' tu, ayi nin bwi'hnn si dxii'hnn cun yahga ñiigu rii' gaca guunn tu sino que neezaa loh tuhbi dahan gahbi tu: “Biya'dxu ri'ca tin bala'ha yi'h loh ñihsado”, zahca gacan, ²²ya garaa ra' nin guinaaba tu loh Dxiohs chin cwidxyi-guinaaba tu Ni'h, gaduhbi sto' tu gulchechii sto' tu, tin zi'chi zica'ha tu nin guinaaba tu.

Gunaabadxyi'dxyi ra' ba chyu naa Jesuhs

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi rii', chi'chi guyuu'tii Ni'h la'n guido' roo', ya gaduhbi nin nuu Ni'h la'n guido' roo' chi chi'chi gwabiiga ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun bwiinn guuhla ra' xteenn bwiinn Israel ra' hasta zuu Jesuhs, ya gunaabadyi'dxyi ra' ba loh Ni'h rahbi ra' ba:

—¿Cun chyu xquelrnabwa'
cayuhnn lu'h ni'ca ra'? ¿Chyu
bani'hi guelrnabwa' ca yi'h?
24-25 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
ba:

—Neezaa na'h
guina'badxyi'dxyi'hnn tuhbi
dxyi'dxyi loh tu: ¿Chyu guxe'hla
la'h Jwahn bie'garo'bañihsa ba?
¿Ta Dxiohs guxe'hla la'h ba o tuhbi
bwiinn zi? Sidela la'h tu chixtee'
tu loon guelgunabadxyi'dxyi rii',
neezaa na'h zidixxtee'hehn loh tu
cun chyu xquelrnabwa' ruhnn ra'n
garaa ra' dzi'n ra' rii'.

Ya hohra chi guzo'baloh
canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba
rahbi ra' ba:

—Sidela la'h nu'h guidi'tsi nu'h:
“Dxiohs guxe'hla la'h Jwahn”,
chi'chi nnaa ba loh nu'h: “¿Xixnaa
chi'h ayi bazo'badxiahga tu
xchi'dxyi ba?”, ²⁶nee ayi za nuu
guidi'tsi nu'h: “Tuhbi bwiinn
zi guxe'hla la'h Jwahn”, laasii
rdxyihbi nu'h la'h ra' bwiinn
guihdxyi, laasii garaa ra' ba nahpa
ra' ba la'h Jwahn ziga daada nin rñi'
xchi'dxyi Dxiohs.

²⁷Ni'chin rahbi ra' ba:

—Ayi chyu gaann chyu guxe'hla
la'h Jwahn.

Pwihsi chi'chi rahbi za Ñi'h:

—Ayi za chixtee'hehn loh tu chyu
guxe'hla na'h cayu'nnahn dzi'n ra'
rii'.

**Cweenta xteenn chiohpa llii'n tuhbi
bwiinn nin bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs**

28 Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi
Jesuhs rahbi Ñi'h:

—¿Xi lligaaba ruhnn tu pur
dxyi'dxyi ra' rii'? Tuhbi ndxi'hw

guyuu' chiohpa llii'nga'n ba, ya
rahbi ba loh nin naa llii'n galoh
ba: “Xii'hihn, gwagui'hnn dzi'n
loh xuun hasta rii ra' yahga uhva
ra!”. ²⁹Chi'chi rahbi llii'n ba loh
ba: “iAyi chaa'hahn!”, per ya loh
zuu gahca bi bwi'hnn bi lligaaba
gwah bi. ³⁰Ya chi'chi gwagañi' ba
loh stuhbi llii'n ba, ya zi'chi gahca
rahbi ba loh bi, ya rahbi bi loh
ba: “Yoo, daada; la'n chaa'ha”, per
ayi gwah bi. ³¹Ya loh garoopa bi,
¿cuun tuhbi bi nin bazo'badxiahga
xchi'dxyi xpaah ra' bi?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Nin mwer guñi' ba loh ñi'h.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, la'h
ra' bwiinn ra' nin ruteesa xmweeyi
Roma cun gunna'h dxaaba ra'
la'guñiidxiuu ra' guyuu'tii loh
guelrnabwa' xteenn Dxiohs que
la'h tu, ³²laasii la'h Jwahn nin
baro'bañihsa bie'galuu'yi la'h tu
xa nahpa guibahan tu, per la'h tu
ayi gwachiisto' tu la'h Jwahn; per
la'h ra' bwiinn nin ruteesa mweeyi
cun gunna'h dxaaba ra' gwachiisto'
ra' ba xchi'dxyi Jwahn. Per la'h tu
nicala bihn tu dxyi'dxyi ra' rii' ayi
bacha'h tu xigaaba tu tin ñachiisto'
tu.

Cweenta xteenn mooza ya'dxi ra' nin

bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³'Gulgaca'dxiahga stuhbi
cweenta rii': Tuhbi ballwaa'n
xteenn taayii loh yuh bwi'hnn
biñih ba yahga uhva ra', ya bwi'hnn
ban lee' neezaa guda'hn ba tuhbi
gui'dxyu tin guhcan hasta guxi'h
ba uhva ra'; neezaa bwi'hnn ba

tuhbi torre loh xuh ba, chi'chi badi'hi ba loh xuh ba garoolda la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn dizi'n, zee chi'h ba zihtu.³⁴ Ya chin biga'ha dxyih nin gabwe'he ra' ba xli'hn ra' ba, chi'chi guxe'hla ballwaa'n chi paaldaa ra' xmooza ba tin zeegalli'hi ra' ba li'hn nin guica'ha ba loh ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ba garoolda,³⁵ per la'h ra' bwiinn ra' chi xlawaan'ha fiudi'hi ra' ba li'hn nin fiica'ha ballwaa'n chi la'la'ga'h guna'zu ra' ba la'h ra' xmooza ba gudxi'l'dxyihdxyi ra' ba paaldaa ra' ba ya spaaldaa ra' ba gudxiinn ra' ba, ya spaaldaa ra' ba basihdzi dxiah ra' ba,³⁶ ya chi'chi gulu'nehza ballwaa'n chi ziahan ru xmooza ba, per la'h ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ballwaa'n chi zi'chi gahca bwi'hnnree ra' ba la'h xmooza ra' ba chi ziga za bwi'hnnree ra' ba la'h nin naa ra' galoh.³⁷ Ya pur luulchima gulu'nehza ba la'h yu'pi llili'n ba laasii bwi'hnn ba lligaaba nasto' ba: "Zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi llili'nahn."³⁸ Per chin bwa'ha ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ballwaa'n chi garoolda la'h llili'n ba, chi'chi rahbi loh lasaa'ra' ba: "Bwa'ha, dee chi sihn naa nin guica'ha gaduhbi loh yuh rii'; gulchoo'ho gachidxiinn nu'h la'h bi tin la'h nu'h gachica'ha nu'h gaduhbi loh yuh rii!"³⁹ Pwihsi guna'zu ra' ba la'h bi, chi'chi babwe'he ra' ba la'h bi nez rwaa' yuh chi, ya nez chi gudxiinn ra' ba la'h bi.⁴⁰ Yannah chin dxie'guia'ha ballwaa'n xteenn loh yuh chi, ñxini'ca gunnee ba la'h ra' bwiinn nin guu'n loh xuh ba garoolda?

⁴¹ Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs: —Zidiixiinn ba la'h ra' bwiinn ya'dxi ra' chi, ya gudi'hi ba loh yuh chi gaan ra' spaaldaa ra' bwiinn nin rñaloh gudi'hi li'hn nin guica'ha ba.

⁴² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —¿Ta nagahdxi gu'l'ida tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii?:

Dxiah nin ayi biuu'sto' ra'
mwehsu albañihyi, dxiah chi
naa dxiah nin rzohba xchihhn
yuu' nin ria'ha.

Dee' nin bwi'hnn Dxiohs, nin
naa tuhbi dizi'n nin gadxyigaa'
loh nu'h.

⁴³ Pwihsi ni'chin nin rñi'n loh tu ziapitii guelrnabwa' xteenn Dxiohs loh tu ya zidiil'dxin loh ra' bwiinn nin dxiu'n ntriehgu li'hn xteenn guelrnabwa' chi loh Dxiohs,⁴⁴ ya chyu chi'h zi bwiinn nin dxiaaba yihca dxiah chi zahca ba ziahan taa'ha, ya sidela la'h dxiah chi dxiaaba yihca bwiinn zusiu'yin la'h ra' ba.

⁴⁵ Ya chin bihn ra' bwiinn ra'
nin rnabwa' loh ra' bixohza cun
bwiinn fariseu ra' dxyi'dxyi chi
gwasaa ra' ban laasii yihca ra' ba
guñi' Ñi'h,⁴⁶ ya guclaa'dzi ra' ba
ñinal'zu ra' ba la'h Jesuhs hohra chi
gahca, per bidxyihbi ra' ba la'h ra'
bwiinn laasii bwiinn ra' ruhnn ra'
ba lligaaba naa Jesuhs tuhbi bwiinn
nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

Cweenta xteenn tuhbi saa'

22 Ya guzo'baloh guñi' la'ga'h Jesuhs stuhbi cweenta rahbi Ñi'h:

²—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi rrehyi nin bwi'hnn tuhbi saa' par llili'n ba,³ ya

guxe'hla ba xmooza ba yihdzi
 nin bidu'hun ra' chee ra' saa', per
 ayi gunnah ra' ba ñi' ra' ba, ⁴ya
 chi'chi guxe'hla la'ga'h rrehyi chi
 spaaldaa ra' xmooza ba ya rahbi ba
 loh ra' xmooza ba squii': "Gulguiñi'
 loh ra' bwiinn nin bidu'hun: la'h
 guelwahw naa listu la laasii
 gudxi'nnahn xcuu'n ra'n cun
 xquidxa'h ra'n nin basaroo'zahn,
 yannah la'h guelwahw naa la,
 ni'chin gultaa' saa!" ⁵Per la'h ra'
 bwiinn nin bidu'hun chi ayi gwah
 ra' ba; tuhbi bwiinn chi sola loh
 xuh ba gwah ba dxyih chi, ya
 stuhbi ba loh guelguri'xi ba gwah
 ba dxyih chi, ⁶ya snuhn ra' ba
 guna'zu ra' ba la'h ra' xmooza
 rrehyi, gudxi'l'dxyihdxyi ra' ba la'h
 xmooza rrehyi chi'chi gudxiinn
 ra' ba la'h ra' mooza ra' chi. ⁷Ya
 chi'chi bidxyi'chi duxa rrehyi chi
 ya gunabwa' ba la'h ra' suldahdu ba
 gwachiin la'h ra' bwiinn ya'dxi chi
 cun neezaa gunabwa' ba guca'dxi
 ra' ba lahdxyi ra' bwiinn ya'dxi
 ra' chi. ⁸Ya chi'chi rahbi rrehyi
 chi loh ra' xmooza ba: "La'h garaa
 naa para saa', per la'h ra' bwiinn
 ra' nin bidu'hun ra' ayi ballu'yi ra'
 ba ñah ra' ba saa'; ⁹ni'chin nnah
 gulcheh loh neziuh roo' ra' ya
 bwiinn chi'h zi nin gadxi'loh tu
 gulta'nee ra' ba loh saa' rii!" ¹⁰Ya
 chi'chi biria'h ra' xmooza ba chi
 zee ra' ba loh neziuh ra' ya bwiinn
 chi'h zi ra' nin badxi'loh ra' ba
 nicala bwiinn nadxaaba ra' cun
 bwiinn za'ca ra' gwanee ra' ba loh
 saa', ya zi'chi hasta bagadxah ra'
 bwiinn nez bwi'hnncha'yi rrehyi
 chi guelwahw, ¹¹ya chin guyuu'tii
 rrehyi chi gwaguia'ha ba loh ra'

bwiinn nin gwaca'ha ra' xmooza
 ba nez neziuh ra', chi'chi bwa'ha
 ba loh tuhbi bwiinn nin dxal'ga loh
 ra' bwiinn chi ayi nahcu ba lahdxi
 ziga nin nahcu ra' bwiinn saa' ra'
 chi. ¹²Chi'chi rahbi ba loh bwiinn
 chi: "Mihgu, ḥxaloh guyuu'tii lu'h
 rii' nee ayi nahcu lu'h lahdxi nin
 nahcu ra' bwiinn saa' ra' nin rii'
 ra' rii?" Ya cun ayi basia'garii
 bwiinn chi dxyi'dxyi, ¹³ya chi'chi
 rahbi rrehyi chi loh ra' xmooza ba:
 "Gulgachi'bidu'h ñaa'-naa bwiinn
 ca tin gulgal'a ha ba loh nacahyi
 hasta guti'dxiloh ba guelrsa'cazzi
 hasta gahw lahyi ba cun nalasa
 duxa gu'n ba", ¹⁴laasii ziahan ra' ba
 gacarihdxyi per gullia'y'i'hn naa ra'
 nin guibwi'hi.

**Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi pur
 mweeyi nin rutiaa'ha bwiinn ra'
 xcweenta impweestu**

(Mr. 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Ya chin guyu'loh guñi' Ni'h
 dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gwabiiga
 ra' bwiinn fariseu ra' hasta zuu
 Jesuhs laasii bia'han dxyi'dxyi ra'
 ba chi'hyi ra' ba xa guñihchi Jesuhs
 pur dxyi'dxyi nin rñi' Ni'h, ¹⁶pwihs
 chi'chi guxe'hla ra' ba paaldaa ra'
 xpwiinn ra' ba nin guunn ziga zi
 bwiinn za'ca tin gunaabadyi'dxyi
 ra' ba loh Ni'h cun paaldaa ra' za
 xpwiinn Herodes, tin guñi' ra' ba
 loh Ni'h squii':

—Mwehsu, naann nu xnehza rñi'
 lu'h nee ruluu'yi za lu'h zigapa'h
 naa xnehza xcweenta xchi'dxyi
 Dxiohs, nee ayiza rwa'ha za'ca lu'h
 loh tuhbi bwiinn ya stuhbiga'h
 ba gwa'ha dxaaba lu'h loh ñi'h.
¹⁷Yannah gunnah loh nu, ḥta

zachidixihlli nu o ayi chyu chiilli
mweeyi xcweenta impweestu loh
rrehyi César?

¹⁸Per Jesuhs la'h Ñi'h guhcabwa'
la xi lligaaba nuu ra' ba, ni'chin
rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Bwiinn dxixi'hw ra', ¿xixnaa
xclaa'dzi tu guunn tu prehba na'h?

¹⁹Gulgulu'y'i na'h tuhbi xmweeyi
tu na'h nin rdxihlli tu xcweenta
impweestu loh César.

Chi'chi baluu'y'i ra' ba tuhbi
mweeyi nin laa denariu la'h Ñi'h,
²⁰ya gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh
ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Chyu yihca dee' caa loh
mweeyi rii', nee cun dxyi'dxyi nin
caa lohon, nee chyu laa dee'?

²¹Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Yihca César.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Pwihsu gulgadi'hi la'h César nin
naa xteenn ba, nee gulgadi'hi za
la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

²²Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra'
rii', badxyigaa' duxa loh ra' ba, ya
chi'chi basaa'n ra' ba la'h Ñi'h ziaa
ra' chi'h ba.

**Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi
xcweenta guelgabahan ra' bwiinn
guuchi.**

(*Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40*)

²³Ya la'n dxyih chi gahca,
badzihnn ra' nuhn bwiinn saduceu
ra' loh Jesuhs, ya bwiinn saduceu
ra' chi ruhnn ra' ba lligaaba
ayi gabahan ra' bwiinn guuchi,
²⁴chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, basia'hannnee Moisehs
dxihtsi la'h nu'h loh chi rn'i: "Sidela
la'h chyuulla tuhbi ndxi'hw gachi
ba nee ayi chyu llii'n ba guyuu!",

nahpa guica'ha bwihtsi ba la'h
xcunna'h ba nin bia'han viuhda tin
chuu llii'n ba xcweenta bwihtsi ba
nin guhchi." ²⁵Pwihsu loh nu guyuu'
gahdzi bwihtsi bwiinn ndxi'hw
ra', nin mwergaloh chi bachinaa
ba, ya guhchi ba, ya ayi chyu
llii'n ba guyuu!. Pwihsu basia'h
ba xcunna'h ba, ya seguihdu
guca'ha bwihtsiraroopa ba la'h
gunna'h chi, ²⁶per ayi chyu llii'n
bwihtsiroopa ba chi guyuu!, chi'chi
guca'hala'ga'h bwihtsi riohnna
ba la'h gahca gunna'h chi, zi'chi
gahca za ayi chyu llii'n ba guyuu'
cun gunna'h chi, ya hasta basaa'
gagaadzii bwihtsi ra' ba guca'ha
la'h gunna'h chi per ayi chyu llii'n
ra' ba guyuu'tii!, ²⁷ya pur luulchima
guhchi garaa ra' ndxi'hw ra' nin
guca'ha la'h gunna'h chi neezaa
gunna'h chi guhchi. ²⁸Yannah, chin
gabahan ra' ba loh guelguhchi,
¿cuunpa'h xchi'h loh gagaadzii ra'
ndxi'hw ra' chi naa che'hla gunna'h
chi, laasii garaa ra' ba guca'ha ra'
ba la'h gunna'h chi?

²⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu rche'h duxa yihca tu
laasii ayi nu'nbwa' za'ca tu loh
Xchihtsi Dxiohs nee ayi za nu'nbwa'
tu xa naa guelrnabwa' xteenn
Dxiohs, ³⁰laasii chin gabahan ra'
bwiinn guuchi nin guhchi, ndxi'hw
cun gunna'h ayi ru guchinaa ra'
ba, laasii gaca ra' ba ziga zi aanjla
ra' nin rii dxibaa' nnah, ³¹ya ziga
gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi,
¿ta nagahdxi gu'lda tu loh dxihtsi
hasta caa nin guñi' Dxiohs rahbi
Ñi'h: ³²"Na'h naan Xchiohs Abrahn,
Xchiohs Isaac, cun Xchiohs Jacob"?
iNi'chin Dxiohs ayi naa Ñi'h

Xchiohs ra' bwiinn guuchi sino que naa Ñi'h Xchiohs ra' bwiinn ra' nin gaca nabahan ra' para tu'pazi!

³³Ya chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs badxyigaa' duxa loh ra' ba pur dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Ñi'h.

Xchi'dxyi Moisehs nin lasahcaru

(Mr. 12.28-34)

³⁴Ya chi'chi' badiaa'ha ra' bwiinn fariseu ri'chi laasii bihn ra' ba basiahcadxyii Jesuhs la'h ra' bwiinn saduceu ra', ³⁵ya ni'chin tuhbi mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, para guunn ba prehba la'h Jesuhs, gunaabadyi'dxyi ba rahbi ba:

³⁶—Mwehsu, ¿cuun nin naa dxyi'dxyi nin gunabwa! Dxiohs nin naa mahzi lasahca loh lehyi?

³⁷Chi'chi' rahbi Jesuhs loh ba: —“Gaca nadzii'hi lu'h Xtaada Dxiohs lu'h cun gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbi xaalma lu'h, nee cun gaduhbi xigaaba za lu'h.” ³⁸Dxyi'dxyi rii' nin gunabwa! Dxiohs naa dxyi'dxyi nin mahzi lasahca loh garaa nin naa xchi'dxyi Dxiohs; ³⁹ya nin raroopan rñi' squii': “Gaca nadzii'hi lu'h lasaa' lu'h ziga nadzii'hi za lu'h yi'h gahca.” ⁴⁰Pwihs garoopa dxyi'dxyi rii' xteenn xlehyi Moisehs naa ziga dulbaa' loh ra' snuhn ra' dxyi'dxyi lehyi, ziga xlehyi guehtu Moisehs o ziga xlehyi ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih.

¿Chyu llii'n la'h Crixtu?

(Mr. 12.35-37; Lc. 41-44)

⁴¹Ya gaduhbi nin rii gahca ra' bwiinn fariseu ra' ri'chi,

gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba ⁴²rahbi Ñi'h:

—¿Xi lligaaba ruhnn tu pur Crixtu? ¿Chyu naa llii'n ñi'h la'h Crixtu?

Chi'chi' rahbi ra' ba:

—Llii'n guehtu Davihd.

⁴³Chi'chi' rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa chi'h baze'ta guehtu Davihd, chin basañi' Spíritu Saantu yihca ba? Rahbi ba: “Daada naa Crixtu loh ba”, laasii la'hgahca guehtu Davihd rahbi ba:

⁴⁴Daada Dxiohs rahbi loh nin naa Daada loon:

“Guzohba xlahdu nanchiin hastayi gadzihh dxyih nin gutsii'gahn garaa bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h hasta zuu ñaa' lu'h tin gacabwa' ra' ba yi'h naa lu'h nin rnabwa' garaatii.”

⁴⁵¿Xaalla gaca chi'h Crixtu llii'n guehtu Davihd sidela la'h gahca guehtu Davihd guñi' Crixtu naa Daada loh ba?

⁴⁶Ya nin tuhbi ra' ba ayi guhca ñusia'garii nin tuhbi dxyi'dxyi loh Jesuhs, ya desde dxyihyi chi nin stuhbi ra' ba ayi biaalla ñinaabadxyi'dxyi xiilla stuhbi dxyi'dxyi loh Jesuhs.

**Jesuhs baluu'yi xapa'h naa xmohda
ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra'
nin ruluu'yi xlehyi Moisehs**

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 Chi'chi' guzo'baloh cañi'nee Jesuhs la'h ra' bwiinn cun la'h ra' xpiwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn fariseu

ra' ruluu'yi ra' ba ziga naa xlehyi Moisehs. ³Pwihsi rñi'n loh tu gulgazo'badxiahga xchi'dxyi zi ra' ba per ayi chezahnee tu xmahn ba, laasii la'h ra' ba rñi' ra' ba tuhbi dxyi'dxyi mahzi guriinyi nin rare'caa ra' ba ruhnn ra' ba.

⁴¿Xixnaa rusagu'a ra' ba nin naa'lha la'h ra' bwiinn nin ayi chipa ra' bwiinn, ya la'h ra' ba nin tuhbi bacwihnaa ra' ba ayi rñi'bi ra' ban?

⁵Ruhnn ra' ba squii' tin rdxi'hyi ra' ba nez gadxyigaa' loh ra' bwiinn nin ruhnn ra' ba, nee riuu' za sto' ra' ba rcah dxyi'dxyi ra' nin caa loh Xchi'dxyi Dxiohs locah ra' ba cun nez rwaal' llehcu ra' ba loh xahba ra' ba, nee neezaa ruhnn guroo' ra' ba luhlla xahba ra' ba tin guluu'yi ra' ba bwiinn za'ca duxa ra' ba loh snuhn ra' bwiinn, ⁶nee rdxi'hyi za ra' ba nez rzohba ra' ba delantatii' hasta rahca guelwahw za'ca nee zi'chi gahcaza ruhnn ra' ba la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta radiaal'ha ra' bwiinn Israel puur delantatii' riasohba ra' ba, ⁷nee xclaa'dzi za ra' ba garaa ra' bwiinn chi'h zi nin gadxa'ga la'h ra' ba loh neziuh gugahpa Dxiohs la'h ra' ba cun gaduhbi sto' ra' ba nee tin guiñi' za ra' bwiinn loh ra' ba: "Mwehsu", ni'chi xclaa'dzi ra' ba.

⁸Ya rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Per la'h tu ayi chi'hyi tu canehza guiñi' bwiinn ra' loh tu: "Mwehsu", laasii tuhbi dxil'h xmwehsu tu naa Crixtu, ⁹nee ayi za guiñi' tu loh chyuulla: "Paah" loh guidxyiyuh laasii tuhbi dxil'h Xtaada tu nuu'; la'h Ñi'h nuu dxibaa!. ¹⁰Nee nin ayi za chi'hyi

tu canehza guiñi' bwiinn loh tu: "Ballwaa'n", laasii la'h dxil'h Crixtu naa Ballwaa'n. ¹¹Bwiinn nin mahzi dzi'baloh loh tu nahpa gaca ba ziga mooza loh ra' snuhn ra' bwiinn ¹²laasii bwiinn nin ruhnn lligaaba gaca lasahca ayi gaca lasahca ba, per bwiinn nin gaguu'dzi sto' ñi'h zahca lasahca ba.

¹³Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn:

—iProhbi la'h tu, mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra'! La'h tu ayi nnaa tu guixaala tu rwaal' yuu' hasta naa guelnabwa' xteenn Dxiohs tin chu'tii ra' snuhn ra' bwiinn, nee neezaa la'h tu ayi nnaa tu chu'tii tu loh xnehza Dxiohs nin ayi za rusaa'n tu chu'tii ra' bwiinn ra' nin xclaa'dzi chu'tii ra'!

¹⁴iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw duxa ra'! ¿Xixnaa rusia'pitii tu yihdzi ra' gunna'h viuhda ra' ya lwehgu gahca rbwihdxyi-rnaaba tu loh Dxiohs xchihrool'? Per nin cabweeza la'h tu ziroo' ru guelrza'cazzii dxiaaba yihca tu.

¹⁵iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', bwiinn dxixi'hw bwiinn nahda ra'! La'h tu ca'nzaa tu loh guihdxyi ra' cun rdii'dxi za tu stuhbi lahdu loh ñihsado' ra' tin cañi'nee tu bwiinn ra' tin gaann ra' ba Dxiohs ziga ruluu'yi tu, ya chin ruhnn tu gahn riuu'tii ba loh xcweenta ziga ruluu'yi tu, ruhnn tu ba ziga naa xigaaba tu mas chiohpa rutsiiga tu la'h bwiinn chi gabihldxyi hasta caa tu bwa' la'h tu.

¹⁶'iProhbi za la'h tu mwehsu
 ra' cun fariseu ra' nin naa ra' ziga
 bwiinn dxie'pa ra!! Rñi' tu rahbi
 tu: "Bwiinn nin rñi' chihpa: Pur lah
 guido' roo' zu'nnañin, bwiinn chi
 ayi nahpa guza'loh ba dxyi'dxyi nin
 guñi' ba, per sidela guiñi' chihpa
 ba: Pur ohro xteenn guido' roo'
 zu'nnañin, bwiinn chi sihn nahpa
 guza'loh xchi'dxyi ba nin guñi'
 ba." ¹⁷iBwiinn nahda ra' bwiinn
 dxie'pa ra!! ¿Cuun nin lasahca ru?
 ¿Ta ohro o guido' nin ruhnntaa'yí
 yihca ohro? ¹⁸Nee neezaa rahbi
 tu: "Sidela chyulla guiñi' chihpa:
 Pur lah bacu'ga xteenn guido'
 roo' zu'nnañin, bwiinn chi ayi xi
 guilasahca xchi'dxyi ba, per sidela
 la'h bwiinn chi rñi' chihpa ba: Pur
 lah guhn nin dzi'ba loh bacu'ga
 chi zu'nnañin, bwiinn chi nahpa
 guza'loh xchi'dxyi ba nin guñi' ba."
¹⁹iBwiinn nahda ra' bwiinn dxie'pa
 ra!! ¿Cuun nin lasahca ru? ¿Ta
 guhn, o bacu'ga nin ruhnntaa'yí
 la'h guhn? ²⁰Pwihsa bwiinn nin
 rñi' chihpa pur bacu'ga nee pur nin
 dzi'ba yihcan rñi' chihpa ra' ba;
²¹ya bwiinn ra' nin rñi' chihpa pur
 guido' ayi rñi' chihpa ba pur guido'
 si sino que nee pur la'h Dxiohs nin
 nuu ri'chi; ²²nee ra' za bwiinn nin
 rñi'chihpa pur llaa'ndxibaa', neezaa
 rñi' chihpa ba pur yahgaxiiyi
 xteenn Dxiohs cun la'h za Ñi'h.

²³'iProhbi za la'h tu mwehsu
 ra' nin ruluu'yi lehyi cun fariseu
 ra', bwiinn dxixi'hw ra!! La'h tu
 rdxihlli tu tuhbigah tantu yihca
 tuhbi tsil'hgah loh Dxiohs xcweenta
 menta, anihs, cun cumihn; per
 ayi ruzo'badxiahga tu dxyi'dxyi
 lehyi ra' nin mahzi lasahca ziga

guelnabahan nayaan nee ziga
 guelralahsasto' la'h bwiinn, nee
 cun guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs.
 Dee ra' nahpa guunn tu nee snuhn
 ra' xchi'dxyi lehyi chi. ²⁴iLa'h tu,
 nin naa ra' ziga bwiinn dxie'pa
 ra' nin xclaa'dzzi guluu'yi neiziu!
 Mahzi riuu' tu dxyi'dxyi lehyi nin
 gullia'a ha lasahca per dxyi'dxyi nin
 lasahca duxa ayi riuu' tu ayi ria'zi
 tun, naa tu ziga bwiinn nin rbwe'he
 tuhbi balaaza loh xplahtu ñi'h nee
 ichi'chi rabhbii ba tuhbi camehyu!

²⁵'iProhbi za la'h tu mwehsu
 ra' nin ruluu'yi lehyi cun fariseu
 ra', bwiinn nahda bwiinn dxixi'hw
 ra!! Pwihsa la'h tu rdxii'bi tu nez
 dihtsi xiilla nin guee tu ñihsa la'n
 ñi'h cun plahtu, per nez la'n lasto'
 tu gadxah chihpa guelguba'n cun
 garaaloh lligaaba dxaaba nin ruhnn
 tu. ²⁶Bwiinn fariseu dxie'pa ra',
 galoh chi'bi tu nez la'n nin guee
 tu nin gahw tu tin zi'chi dxiaa
 gaduhbin.

²⁷'iProhbi za la'h tu mwehsu
 ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn
 fariseu ra', bwiinn dxixi'hw duxa
 ra!! Naa tu ziga zi ba' ra' nin
 da'bi guii'w dihtsi ñi'h ya rluu'yi
 za'can per la'n ba' chi ganaalla
 dzihta bwiinn guuchi nuu la'nan
 cun garaaloh nin ayi gallu'yi ra'.
²⁸Zi'chi naa tu la'h tu; nez dihtsi
 tu rluu'yi tu bwiinn za'ca tu loh
 ra' bwiinn, per la'n lasto' tu mahzi
 gadxah chihpan dxyi'dxyi dxixi'hw
 ra' nee sola nuu za'bitil' tu loh zi ra'
 nin naa xigaaba tu.

²⁹'iProhbi za la'h tu mwehsu
 ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn
 fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra!!
 La'h tu ruhnncha'yí tu xpa' ra'

guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih neezaa rzuhcha'y i tu xpa' ra' bwiinn za'ca,³⁰ ya chi'chi rñi' tu rahbi tu: "Sidela la'h nu'h ñuu' ra' nu'h la'n dxyih ra' nin guyuu' ra' xtaada guldoo' ra' nu'h, ayi chyu ñahcanee la'h ra' ba tin ñachidiinn ra' nu'h la'h ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs."

³¹ Ya cun garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' la'h gahca tu rahaocabwa' tu naa tu llahga ra' guehtu xtatitaroo' tu nin gudxiinn la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih,
³² ini'chin neezaa tu gulgaza'lloh dzi'n ra' nin bwi'hnn ra' xtatita ra' tu nin gudxiinn la'h ra' bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs!

³³ iBwiinn ra' nin naa ra' ziga zi bwe'lida ra'! iLlii'n nin naa ziga bwe'lida ña'laa'dzi ra'! ¿Xa guunn tu tin ta'h tu tin ayi chee tu gabihldxyi? ³⁴ Laasii na'h zil'xe'hla'hn xpwiiinn ra'n nin guñi' xchi'dxyi'hn cun bwiinn nin gapa ra' guelnaann ra', cun mwehsu ra', per la'h tu zidxiinn tu paaldaa ra' ba cun guca'h ra' tu ba loh cruhzi, ya snuhn ra' ba childxyihdxyi tu la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta radiaa'ha tu, nee guica'na'hla za tu la'h ra' ba guihdxyi cun guihdxyi ra'. ³⁵ Ni'chin yihca tu dxiaaba gallee llarihn bwiinn za'ca ra' nin billi'hi loh guidxyiyuh desde llarihn guehtu Abel hastayi llarihn guehtu Zacarías llii'n Berequías nin gudxiinn ra' xtaada guldoo' tu la'n guido' hasta naa bacu'ga.
³⁶ Ni'chin nin guchiin nin rñi'n loh tu garaa ra' llarihn ra' bwiinn ra' rii' dxiaaba yihca ra' bwiinn nin rii nabahan loh guidxyiyuh nnah.

Bi'n Jesuhs pur guihdxyi Jerusalehn (Lc. 13.34-35)

37 Rahbi za Jesuhs:

—iProhbi za la'h tu bwiinn guihdxyi Jerusalehn! Rdxiainn tu la'h ra' daada ra' nin ze'galuu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h tu cun, rsi'dzi dxiah tu yihca daada ra' nin rxe'hla Dxiohs guluu'yi xchi'dxyi Ñi'h la'h tu. iZiahana guclaa'dzihnn ñutiaa'hahn la'h ra' xpwiiinn lu'h Jerusalehn, ziga zi rutiaa'ha dxiidxi cu'ca llii'n ma la'n xihyi ma, per ayi gunnah ra' ba! ³⁸ Ni'chin nnah nahpa zia'han da'tsi xquido' roo' tu,
³⁹ nee rñi'n loh tu ayi ru guibia'garii gwa'ha tu na'h sola hastayi gadzihnn dxyih nin gahbi tu: "Bwi'hnnntaa'yi Dxiohs yihca bwiinn nin ze' pur lah Ñi'h nin ca'ha Ñi'h."

Guñi'xgah Jesuhs zibwihs guido' roo' guihdxyi Jerusalehn (Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 Ya chin baria'h Jesuhs la'n guido' tin guziaa Ñi'h stuhbi nehza, chi'chi gwabiiga ra' xpwiiinn Ñi'h loh Ñi'h tin rahbi ra' ba ziga xñah guido' roo' chi,² ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta riiywa'ha tu xa xñah guido' ca nnah? Per rñi'n loh tu zadzihnn dxyih nin cwihs garaa ra' nin riiywa'ha tu nnah, nee nin tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa' ca ayi dxia'hancaa.

Sehn ra' nin guluu'yiloh chin gaca jwisi

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Ya chi'chi gwanee Ñi'h la'h ra' xpwiiinn Ñi'h yihca tuhbi dahan nin

laa Olivo, ya loh nin zohba Jesuhs ri'chi, chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h mwedxi rala'n:

—Xclaa'dzi nu nnaa lu'h loh nu cuuca gaca ra' ni'chi ra'; ḥxa naa sehn ra' chin gabia'garii dxi' lu'h stuhbi chin amwer gaduhbi guidxyiyuh?

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin tin ayi gusaa'n tu gusagui'hi ra' bwiinn la'h tu, ⁵laasii ziahan ra' bwiinn dxi' nee nnaa ra' ba loh tu: "Na'h naan Cixtu", nee zusagui'hi ra' ba ziahan ra' bwiinn, ⁶nee zihn za tu ca chi'h zi nehza gaca guehrru nee nez hasta xclaa'dzi chuu ra' guehrru, per ayi guidxyihbi tu laasii nahpa galoh gaca ra' dee' per nagahdxi gadzihh dxyih nin ñichiloh guidxyiyuh, ⁷laasii zuca'nee tuhbi guihdxyi la'h stuhbi guihdxyi neezaa tuhbi guelrnabwa' zuca'nee la'h stuhbi guelrnabwa'; neezaa chuu gueldxyihdxyi cun gubihh cun gaca za lluh roo' ziahan lahta ra' loh guidxyiyuh. ⁸Garaa ra' dee' dxi' galoh per gaca ra'n nin gue'du guzo'baloh zi guelrza'cازii nin gaca loh guidxyiyuh.

⁹Neezaa zidi'i'dxi tu loh ra' bwiinn ra' nin guunn guelguxchisi la'h tu, nee zidxiinn za ra' ba paaldaa tu, ya neezaa garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zidxyi'chinee ra' ba la'h tu pur nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. ¹⁰Nee chin gadzihh dxyih ra' chi ziahan ra' bwiinn zibwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, zidxyi'chinee lasaa' ra' ba cun gutoo' lasaa' za ra' ba, ¹¹neezaa ziahan ra' bwiinn nin dxi' nnaa ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi

Dxiohs ya zi'chi zusagui'hi ra' ba ziahan ra' bwiinn, ¹²neezaa pur ziahan ra' nin sa'loh, ziahan ra' bwiinn ayi ru gaca nadzii'hi lasaa' ra' ba ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba. ¹³Per bwiinn nin cheezahti' chechii dzi'tsi sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, hasta chin gadzihh dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh, bwiinn chi ta'h loh jwisi, ¹⁴ya dxyi'dxyi xteenn xquelrnabwa' Dxiohs nahpa chuu ra' bwiinn nin guluu'yin loh gaduhbi guidxyiyuh tin guidi'chin loh garaa ra' guihdxyi ra' hasta rii ra' bwiinn tin dxiu'nbwa' ra' ban, ya chin ba bidi'chi xchi'dxyi Dxiohs loh gaduhbi guidxyiyuh, chi'chi gaduhbi guidxyiyuh.

¹⁵Pwihsa baca'h guehtu profeta Daniel xcweenta nin rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda; chin dxiinh tu la'h dee' cayahca loh yuu' Saantu la'n guido' roo' —bwiinn nin gu'lida dee' zahcabwa' ba dxyi'dxyi ra' rii!—, ¹⁶pwihsa garaa ra' bwiinn ra' nin rii guihdxyi Judea nahpa gullu'n ra' ba chechuu la'n ra' ba loh dahan, ¹⁷ya bwiinn ra' nin caa ra' yihca yuu' ayi dxiehta ra' ba tin chete'he ra' ba xixteenn ra' ba la'n yuu', ¹⁸ya bwiinn ra' nin zuu ra' loh dahan ayi guibia'garii rwaa' yihdzi ba tin chegalli'hi ba xahba ba, ¹⁹nee iprohbi za la'h ra' gunna'h nin nu'a llia'n la'n dxyih ra' chi o gunna'h ra' nin ca'ha bado'! ²⁰Gulguinaaba loh Dxiohs ayi gacan bwe'hw ra' nin rahca guelnahlda, nee nin dxyih za nin ruzi'laa'dzi tu, ²¹laasii zuti'dxiloh tu ziahan ra' ya'dxi nin gaca, nin nagahdxi gwa'ha tu nin guduhbi dxyih dez chin gurihxchih guidxyiyuh, nee

nin ayi za gaca run. ²²Ya sidela la'h Dxiohs ayi guchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih chi, ayi chyu bwiinn ta'htii'; per zuchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih chi pur bwiinn ra' nin gulii Ñi'h gaca xpwiinn Ñi'h.

²³Ya sidela chylla bwiinn guiñi' loh tu la'n dxyih ra' chi: "Gulgua'ha rii'; la'h Crixtu zuu", o guiñi' ra' ba loh tu: "R'i'chi la'h Crixtu zuu", ayi chechiisto' tu ba, ²⁴laasii dxi' ziahan ra' bwiinn nin gusagui'hi la'h ra' bwiinn nee guunn ra' ba tiidxi ra' ba ziga Crixtu nee guunn za ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo' ra' tin zi'chi zusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn, pwehda hasta nee ra' bwiinn nin gulii Dxiohs guiclaa'dzi ra' ba gusagui'hi ra' ba, per ayi guunn ra' ba gahn. ²⁵Pwihs i ni'chin la'guñi'xgaa'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu. ²⁶Pwihs i sidela guiñi' ra' ba loh tu: "Gulgua'ha ri'chi; la'h Ñi'h zuu nez loh dahan desiertu", ayi chee tu ri'chi, o guiñi' za ra' ba loh tu: "Bwa'ha rii' la'h Ñi'h zuu la'n yuu' rii'", ayi za chechiisto' tu, ²⁷laasii ziga zi tuhbi du'h guzi'w nin rzia'ñih nez rtahn gubiwdxii cun nez hasta ria'zi gubiwdxii, pwihs i zi'chi gaca chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²⁸Hasta na' tiхи bwiinn guuchi ri'chi gadiaa'ha ra' bwiichi ra'.

Chin gabia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹Rahbi za Jesuhs:

—Pwihs i ziga gaca guelrza'cازىي la'n dxyih ra' chi, neezaa loh gubiwdxii gacahyi ya bwe'hw

ayi ru guzia'ñih bwe'hw, ya dxih llaa'ndxibaa' ra' zo'baloh dxiaaba ra'n loh guidxyiyuh, ya hasta gaduhbi llaa'ndxibaa' ziñi'bi duxan, ³⁰ya chi'chiyi gwa'ha tu sehn nez llaa'ndxibaa' xteenn Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ya garaa ra' guihdxyi ra' nin rii loh guidxyiyuh, zu'n ra' ba, ya gwa'ha ra' ba la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ze' Ñi'h la'n xcahyi llaa'ndxibaa' cun gaduhbi xquelrnabwa' Ñi'h cun lla'ñih roo' Ñi'h, ³¹ya zigu'nehza Ñi'h xaanjla Ñi'h tin jweersi roo' gucwidxa' ra' ba trompehta tin gadiaa'ha ra' bwiinn ra' nin bibwi'hi loh gadahpa xnehra bwihi nez tuhbi lahdru rwaa' guidxyiyuh cun para stuhbi lahdun.

³²Pwihs i gulgasi'dxi ziga dxyih ra' xteenn yahga ñiigu; chin rbwe'he ra' yahga ñiigu bwii'n pwihs i ya naann tu la'h bwe'hw nin gaca nalda'h biga'ha, ³³pwihs i zi'chi gahca za chin gwa'ha tu la'h garaa ra' dee' cayahca, la'h gahca tu gacabwa' tu la'h dxyih ze'gadzihna gahxu gabia'garii Llii'n Dxiohs; hasta rwaa' lee' ze'gadzihna Ñi'h. ³⁴Pwihs i ni'chin guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' dee' gaca galoh, zwa'ha ra' bwiinn nin riinabahan la'n dxih ra' chi ya'dxi ra' rii'. ³⁵Dxibaa' cun guidxyiyuh ziñihchiloh ra'n, per xchi'dxyi'hn ayi ñichilohon, nahpa cha'löh xchi'dxyi'hn, ³⁶per ziga dxyih o hohra nin gacan, ayi nin tuhbi nin gacabwa' xohran nin aanjla ra' ayi gaann ra' ba xohra gacan, nee ninn Llii'n za Dxiohs ayi gaann Ñi'h xohra gacan; sola la'h yu'pi Dxiohs sihn naann Ñi'h xohra gacan.

37 Rahbi za Ñi'h:

—Ziga guhca la'n dxyih ra' nin guyuu' guehtu Noeh, zi'chi gahca za gaca chin gabia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi loh guidxyiyuh.

38 Pwihs i la'n dxyih ra' chi chin nagahdxi guñihchiloh ñihsa la'h ra' bwiinn chi, gudahw ra' ba gwaa' za ra' ba, bachinaa za ra' ba cun gule'hedxi'hn za ra' ba llii'ndxa'pa ra' ba tin bachinaa ra' bi, cun hasta la'n dxyihyi ra' nin guyuu'tii guehtu Noeh la'n barcu roo' nin bwi'hnncha'y i ba,

39 pwihs i cun ayi guhcabwa' ra' bwiinn ra' chi hastayi chin bwa'ha ra' ba la'h ra' ba cañihchiloh loh ñihsa, ya zi'chi guñihchiloh garaa ra' ba loh ñihsa. Pwihs i zi'chi za gaca chin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi.

40 La'n dxyih ra' chi rii' ra' chiohpa ndxi'hw ra' loh dahan; tuhbi si ba guzee ya stuhbi ba dxia'hancah.

41 Zi'chi gahca za riyuhta ra' chiohpa gunna'h tuhbi si za ba guzee ya stuhbi ba dxia'hancah.

42 Pwihs i gulcwhinasiin, laasii ayi gaann tu xohra dxi' Daada xteenn tu stuhbi,

43 nee neezaa gulgacabwa' dxyi'dxyi ra' rii': sidela la'h tuhbi bwiinn gacabwa' ba xohra chu'tii tuhbi guba'n yihdzi ba gue'la, nahpa soobaa nasiin ba ayi gasi ba tin ayi gusa'n ba chu'tii guba'n chi cwaan xixteenn ba yihdzi ba.

44 Pwihs i ni'chin neezaa la'h tu gulgahca nasiin laasii dxyih nin ayi ruhnn tu lligaaba dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw pwehda hohra chi dxi' Ñi'h.

Xcweenta nin guunn tuhbi mooza za'ca cun tuhbi mooza dxaaba

(Lc. 12.41-48)

45 Rahbi za Ñi'h:

—¿Cuun nin naa mooza za'ca nin mahzi rahcabwa'? Bwiinn chi naa bwiinn nin gusia'han xballwaa'n ñi'h loh ra' snuhn xmooza ba, tin gudi'hi bwiinn chi guelwahw gahw ra' ba gaduhbi dxyih ra' nin ayi chunee ba la'h ra' xmooza ba.

46 Bwen duxa naa para la'h mooza chi sidela chin gabia'garii xballwaa'n ba gwa'ha ba cayuhnn mooza chi ziga xclaa'dzi ba guunn mooza chi,

47 pwihs i guchiin nin rñi'n loh tu, la'h ballwaa'n chi zuhnn ba la'h mooza chi nin dzi'baloh tin gapa ba garaatii' ra' nin nahpa ballwaa'n chi.

48 Per sidela la'h mooza chi guunn ba lligaaba dxaaba ayi guibia'gariigah xballwaa'n ba

49 ya so'baloh ba gusa'cazii ba la'h ra' snuhn ra' xmooza xballwaa'n ba, ya so'baloh gahw ba guee ba mascahyi cun snuhn ra' lasaa' bwinngwaa' ba,

50 pwihs i dxyih nin ayi nuu ba lligaaba gabia'garii xballwaa'n ba dxyih chi guibia'garii xballwaa'n ba,

51 ya chi'chi gudi'hi xballwaa'n ba la'h ba tuhbi guelrza'cazii duxa tin guzeenee ba la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn dxixi'hw hasta guzee ra' bwiinn chi ya ri'chi hasta zu'n duxa ra' ba hasta guida'w loh lahyi ra' ba ri'chi tantu nin dxiagaduhbillahnnee sto' ra' ba la'hgahca ra' ba.

Cweenta xteenn ts'i'h dxa'pa ra'

25 Guñi' za Jesuhs rahbi Ñi'h: —Pwihs i guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi ts'i'h dxa'pa ra' nin bi'a ra' xlampara ra' ñi'h nin riuu' nsehchi ya gwah ra' bi tuhbi saa' tin gwaguia'ha ra' bi

la'h ndxi'hw nin bachinaa. ²Ga'yu dxa'pa ra' chi naa bwiinn nin ayi guinasiin ya za ga'y u ra' bi naa bwiinn nasiin, ³ya la'h ra' dxa'pa nin ayi guinasiin, loh zenee ra' ba xlampara ra' ba bia'l dasto' ra' ba ñanee ra' ba nsehchi nin ñuu' la'n xlampara ra' bi ⁴per la'h ra' dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi gwanee ra' bi butehyi nsehchi mahzi de gadxah xlampara ra' bi. ⁵Ya guhcata'h nin bachinaa ayi bie'gah ba, chi'chi guna'zu baca'lda la'h garaatii' ra' bi ya cun guta'xgahsi ra' bi. ⁶Ya ziga chi'h garoolda gue'la bihn ra' bi tuhbi rsiaa'ha nin guñi!: "iLa'h nin bachinaa zie!! iGulguria'h, gulchegachi'loh la'h ba!" ⁷Ya hohra chi gwastii gallu'n garaa ra' dxa'pa ra' chi tin bwi'hnnza'ca ra' bi xlampara ra' bi, ⁸ya lwehgu la'h ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin, rahbi ra' bi loh dxa'pa ra' nin nasiin ra': "Gulta'hee nuhn nsehchi chuu la'n xlampara nu, laasii la'h xlampara nu dxiu'y i." ⁹Ya chi'chi rahbi dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi loh ra' bi: "Pwehda ayi chyu guni'hiñin laasii lwehgu nin para la'h nu ayi gaaldan; mas cha'y i gulcheh hasta rdoo'hon tin guls'i nin guichi'hn tu." ¹⁰Ya gaduhbi nin zee si' ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin ra' chi xnsehchi ra' bi, bie' nin bachinaa, ya la'h ra' dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi biu'gariinee ra' bi la'h nin bachinaa chi la'n yuu' ya riinee ra' bi la'h nin bachinaa chi hasta cayahca saa', ya cun bie'w rwaa' yuu' chi, ¹¹ya seguihdu gubia'garii ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin ra' ya rahbi ra' bi: "iDaada, daada! iGuxaala rwaa' yuu' tin gachid xu'tii

nu!" ¹²Ya chi'chi rahbi daada chi: "Guchiin nin rñi'n loh tu ayi nu'nbwa'n la'h tu."

¹³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin laasii ayi gaann tu hohra nin dxyih nin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi.

Cweenta xteenn mweeyi

¹⁴Rahbi za Jesuhs:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi bwiinn, chin la'h ba guiria'h lahdxyi ba guzee ba zihtu, chi'chi gudihdxyi ba la'h ra' xmooza ba ya basia'hannee ba xixteenn ba la'h ra' ba.

¹⁵Tuhbi ba basia'hannee ba ga'yu mihiy xmweeyi ba, ya la'h stuhbi xmooza ba basia'hannee ba schiohpa mihiy xmweeyi ba loh ziga guhca xigaaba ba, ya la'h stuhbi ba basia'hannee ba tuhbisi mihiy xmweeyi ba, ya chi'chi guna'zu nehza ba zee chi'h ba zihtu. ¹⁶Pwihs i la'h mooza nin guca'ha ga'yu mihiy chi bwi'hnn ba mweeyi chi guri'xi ya bwi'hnn ba gahn yihca mweeyi chi za ga'yu mihiy yihcan. ¹⁷Pwihs i z'i chi gahca za bwi'hnn mooza nin guca'ha chiohpa mihiy, bwi'hnn za ba gahn schiohpa mihiy yihca mweeyi chi. ¹⁸Per la'h bwiinn nin guca'ha tuhbisi mihiy mweeyi, nin bwi'hnn ba guca'ha ba xmweeyi xballwaa'n ba guluu'cha'y i ban la'n tuhbi guii'dxiu nin guda'hn ba loh yuh.

¹⁹Ya chin guhca xchih chi'chi gubia'garii ballwaa'n chi, chi'chi gudihdxyi ba la'h ra' xmooza ba tin balaaba ra' ba xmweeyi ba nin bia'hannee ra' xmooza ba. ²⁰Ya

mwergaloh za mooza nin guca'ha ga'y u mihiy mweeyi badzihnnee ba za ga'y u mihiy mweeyi, chi'chi rahbi ba: "Daada, la'h ga'y u mihiy xmweeyi lu'h dee' ya za ga'y u mihiy bwi'hnnan gahn galoo ziga chi'h naan." ²¹ Chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh mooza chi: "Bwengahca bwi'hnn lu'h; yi'h naa lu'h tuhbi mooza za'ca, tuhbi mooza nin rzo'badxiahga xchi'dxyi'h n laasii yi'h bwi'hnn lu'h tuhbi bwen. Guyuu'tii gudii'dxi tin guca'b i'hnyi'h n yi'h stuhbi dzi'n roo ru; gudii'dxi tin biahxinee na'h." ²² Ya chi'chi badzihnn tuhbi mooza nin bia'hannnee chiohpa mihiy xmweeyi ballwaa'n chi ya chi'chi rahbi mooza chi loh ba: "Daada, bani'hi lu'h chiohpa mihiy mweeyi na'h yannah rii' la'h schiohpan nin bwi'hnnan gahn dee", ²³ chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh mooza chi: "Bwen gahca za ziga bwi'hnn lu'h, naa lu'h tuhbi mooza za'ca tuhbi mooza nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi'h pwihs pur loh gulliaa'y i'hnn nin bani'hihn yi'h per bwen bwi'hnn lu'h ni'chin nin guni'hihn mahzi ru nin guinabwa' lu'h, yannah guyuu'tii tin biahxinee na'h." ²⁴ Per ya chin badzihnn mooza nin bia'hannnee tuhbi mihiy mweeyi si, rahbi ba loh xballwaa'n ba: "Daada na'h na'nnzahn yi'h naa lu'h tuhbi bwiinn nadxipa dxyi'dxyi; rataa'ha lu'h guiñ a'h hasta ayi gulahchi lu'h biñih nee raca'ha za lu'h hasta ayi naa xteenn lu'h, ²⁵ pwihs ni'chin nin bidxyiibih ya gwatu'cha'y i'h xmweeyi lu'h la'n tuhbi guii'dxiu loh yuh, per nnah la'h xmweeyi lu'h dee", ²⁶ chi'chi

rahbi ballwaa'n chi: "iMooza
dxaaba! iMooza raa'lла! Pwihsı ﴿ta
nnah lu'h na'h raca'hahn hasta ayi
naa xte'mnahn nee rataa'ha zahn
guiña'h hasta ayi gula'chihhn biñih?
²⁷ Pwihsı ﴿xixnaa chi'h ayi gwanee
lu'h xmwee'yihn ca baancu tin
nnah nin gubia'gariin ﴿nuni'hi lu'h
xmwee'yihn cun llii'nahn?" ²⁸ Ya
rahbi ballwaa'n chi loh ra' bwiinn
nin rii ra' ri'chi: "Gulguica'ha
gulgabwe'hellu'h mweeyi nin
guca'ha ba tin gulgadi'hihn la'h
mooza nin nahpa ts'i'hin, ²⁹ laasii
la'h bwiinn nin nahpa mahzi run
ziahан run guica'ha ba, per la'h
bwiinn nin ayi xi nahpa hasta nin
ruhnn ba lligaaba nahpa ba chapiti
loh ba, ³⁰ yannah gulgal'a'ha ba
hasta nacahyi hasta gu'n ba, hasta
loh lahyi ba guida'w ri'chi."

Jwisi xteenn guihdxyi ra'

31 Rahbi za Ni'h:

—Ya chin dxi' Llii'n Dxiohs nin
naa ndxi'hw cun loh lla'ñih Ñi'h
nee cun garaa za xaanjla Ñi'h tin
chi'chi soobaa Ñi'h loh xagaxiyyi
Ñi'h hasta naa loh lla'ñih xteenn
Ñi'h, ³²ya garaa ra' bwiinn galée
guihdxyi ra' gadiaa'ha loh Ñi'h, ya
ri'chi gabwii Ñi'h la'h ra' xpwiinn
Ñi'h ziga zi rabwi'hi lli'hyi loh
ra' chihba, ³³ya lli'hyi ra' chi
cwihi xlahdu derehchu Ñi'h, ya
nin naa ziga chihva ra' ni'chi
ra' gadiaa'ha xlahdu rrabwehsa
Ñi'h, ³⁴ya chi'chi guiñi' Rehyi loh
ra' nin rii xlahdu derehchu Ñi'h:
“Gultaab'iiga la'h tu laasii la'h tu
naa tu nin bwi'hnntaa'yí Xtaa'dahn,
ni'chin nnah gulguica'ha nin naa
guelrnabwa' nin guhcacha'yí

para la'h tu galoh chin nagahdxi cwihxchih guidxyiyuh, ³⁵laasii chin bichia'hanahn la'h tu bani'hi tu nin gudaawuhn; bidxahgazahn ñihsa pwihsa bani'hi za tu nin gwaa'hahn; guca'nzahn ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nee bani'hi za tu rwaa' yihdzi tu bia'hanahn; ³⁶bia'dxi xaabahn pwihsa bani'hi za tu lahdxii gu'tahn; guhcallu'hu zahn nee bie'guia'ha za tu na'h; bie'wu'hñ ya bie'guia'ha tu na'h." ³⁷Ya garaa ra' nin bwi'hnn ra' gahn loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs ziñi'ra' ba squii!: "Daada Dxiohs, ¿cuuca lla bidia'ha nu yi'h zuuchia'han lu'h nee bani'hi nu guelwahw gudahw lu'h?, nee ¿cuuca za bidia'ha nu yi'h rdxahga lu'h ñihsa nee bani'hi za nu ñihsa gwaa' lu'h?, ³⁸neezaa ¿cuuca za bidia'ha nu yi'h ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nee bani'hi za nu hasta guyuu' lu'h?, o ¿cuuca bia'dxyi lu'h lahdxii nee bani'hi za nu lahdxii guhta lu'h?, ³⁹o ¿cuuca bidia'ha za nu yi'h rahcallu'hu lu'h?, o ¿cuuca bie'w lu'h nee bio'padia'ha nu yi'h?" ⁴⁰Ya squii' guiñi' Rehyi: "Pwihsa guchiin nin rñi'n loh tu, pwihsa loh garaa ra' nin bwi'hnn ra' tu la'h tuhbi ra' bwihtsi ra'n rii' nin gulliaalha lasahca pwihsa bwi'hnn tun para na'h gahca."

⁴¹Ya chi'chi' guiñi' Rehyi loh ra' bwiinn nin rii xlahdu rrabwehsa Ñi'h squii!: "Gulchesuu la'h tu bwiinn nin dzi'ba dii ra'; mas cha'yi gulcheh loh bwehla xteenn gabihldxyi nin ayi dxiu'yitii' nin guhcacha'yi para la'h bwiinndxaba cun garaa ra' xaanjla ba, ⁴²laasii chin bichia'hanahn ayi bani'hi tu nin ñaawuhn; bidxaagahn ñihsa

per ayi bani'hi tu ñihsa ñee'hehn; ⁴³guca'nzahn ziga zi tuhbi bwiinn ziitu per ayi za bani'hi tu hasta ñia'hanahn'; bia'dxyi xaabahn pwihsa ayi za bani'hi tu xaabahn; guhcallu'huhn cun guyuu'zahn la'n lahtsidxi'ba per ayi za bie'guia'ha tu na'h." ⁴⁴Ya chi'chi' guiñi' ra' bwiinn chi squii!: "Daada, ¿cuuca lla bidia'ha nu yi'h cun guelrchia'han o rdxahga lu'h ñihsa o guca'nzaa lu'h ziga zi tuhbi bwiinn ziitu o chin bia'dxyi xahba lu'h o chin guhcallu'hu lu'h o chin bie'w lu'h nee ayi chyu ñahcanee yi'h?" ⁴⁵Ya chi'chi' guiñi' Rehyi loh ra' ba: "Guchiin nin rñi'n loh tu, pur garaa ra' nin ayi ñahcanee tu la'h tuhbi ra' bwiinn rii nin riachiisto' xchi'dxyi'hn nin gulliaalha ru lasahca, pwihsa ni'chin nin para na'h ayi bwi'hnn tun." ⁴⁶Pwihsa la'h ra' bwiinn ra' squii' guzee ra' loh guelrza'cazii par tu'pazi ya la'h ra' bwiinn nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs guzee ra' ba loh guelnabahan nacuubi nin ayi ñichilohtii' nez dxibaa!.

**Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra'
ba tin guina'zu ra' ba la'h Jesuhs**
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi' rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:
²—Pwihsa la'h tu naann tu ria'dxi schiohpa dxyih lañih pascu ze'gadzih, ya la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw zahca Ñi'h nttriehgu loh ra' bwiinn duhlda tin guca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi.
³Pwihsa la'n dxyih ra' chi bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza,

cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cun xpwiinn guuhla ra' bwiinn Israel; badiaa'ha ra' ba loh laa'yitaa'ha xteenn yihdzi Caifahs, nee Caifahs chi naa nin rnabwa' la'h ra' bixohza la'n dxyih ra' chi, ⁴ya ri'chi bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba gusagui'hi ra' ba la'h Jesuhs tin guina'zu ra' ba la'Ni'h tin chiinn ra' ba la'h Ni'h, ⁵ya rahbi ra' ba:

—Ayi chyu chiinn la'h Jesuhs loh dxyih lañih tin ayi gabihxinee ra' bwiinn la'h nu'h.

Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi nahxi yihca Jesuhs
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Ya loh guihdxyi Betania zuu Jesuhs rwaal' yihdzi Simohn, tuhbi bwiinn nin guhchyi guii'dxiu tihxi ñi'h, ⁷ya ri'chi badzihn tuhbi gunna'h nin nu'a tuhbi butehyi'hn nsehchi nahxi nin lasahca mweeyi roo', ya loh zohba Jesuhs hasta zuu mweella, chi'chi guda'bi gunna'h chi nsehchi chi yihca ñi'h, ⁸ya chin bwa'ha ra' xpwiinn ñi'h ni'chi, bidxyi'chi duxa ra' ba ya guzo'baloh rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa calli'hi si nsehchi ca?
⁹La'gah dxi'h ñutoo' gunna'h ca ni'ca ziahan duxa mweeyi lasahcan tin ñahcanee ba la'h ra' bwiinn prohbi.

¹⁰Ya chin bihn Jesuhs zi'chi riiñi' ra' ba chi'chi rahbi ñi'h:

—¿Xixnaa rusio'ba tu yihca gunna'h rii'? ¹¹Pwihsy bwiinn prohbi ra' zibahannee tu la'h ra' ba garaa dxyih, per na'h gulliaa'y'i'hn ra' dxyih guibahanee tu na'h loh guidxyiyuh rii', ¹²laasii nin

cayuhnn gunna'h rii' caga'bi bi nsehchi ti'xihn, naan bwen tin caguihn bi ti'xihn pur nin guiga'tsin, ¹³pwihsy guchiin nin rñi'n loh tu hasta chi'h zi chu sa'bi xchi'dxyi Dxiohs loh gaduhbi guidxyiyuh ziza'bi za dxyi'dxyi ziga nin bwi'hnn gunna'h rii' tin dxiagannasto' tu la'h bi.

Judas Iscariote batoo' la'h Jesuhs

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴Ya chin guhca squii', Judas Iscariote nin naagahca tuhbi xpwiinn Jesuhs, gwagañi' loh ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, ¹⁵rahbi Judas loh ra' ba:
—¿Balaaca mweeyi guni'hi tu na'h sidela na'h guti'dxi'hn Jesuhs loh tu?

Ya la'h ra' bwiinn chi badi'hi ra' ba gahlda bitsi'h mweeyi plahta la'h Judas, ¹⁶ya hohra chi gahca cadxi'hyi ba xa guunn ba guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' bwiinn chi.

Luulchima nin gudahwxchihnee Jesuhs la'h ra' xpwiinn ñi'h

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

¹⁷Ya mwer dxyih xteenn lañih nin rahw ra' bwiinn Israel pahn nin ayi rahcacha'y'i cun levaduhra, gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs loh ñi'h rahbi ra' ba loh ñi'h:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hnncha'y'i nu guelwahw nin naa xchih pascu?

¹⁸Ya chi'chi rahbi ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh lahda guihdxyi yihdzi tuhbi bwiinn, gulgahbi loh ba squii': “Nnah Daada Mwehsu: La'h xohra'hn ze'gadzihngahxu, ya

rwaa' yihdzi lu'h gahwne'hn la'h ra' xpwiin'nn ra'n xchih pascu."

¹⁹ Ya bazo'badxiahga ra' ba ziga guñi' Ni'h guunn ra' ba, pwihs i gwagui'hnncha'y i ra' ba xchih pascu, ²⁰ ya chin gurih gue'la badzihnnnee Jesuhs la'h ra' snuhn xpwiinn Ni'h ya gurihnee ra' xpwiinn Ni'h la'h Ni'h hasta zuu mweella, ²¹ ya gaduhbi nin riiyahwnee ra'ba la'h Ni'h rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu naa nin gutoo' na'h.

²² Ya chi'chi guhca nalasa sto' ra' ba, ya chi'chi guzo'baloh gunaabbadxyi'dxyi ra' ba loh Ni'h tuhbigha ra' ba rahbi ra' ba:

—Daada, ñta na'h gu'nnahn zi'chi?

²³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn nin gahw loh xplaa'tuhn, bwiinn chi nin gutoo' na'h. ²⁴ La'h Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guina'zunehza ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs, per iprohbi za la'h bwiinn nin gutoo' la'h Ni'h! Mas cha'y i la'h bwiinn chi ayi ñaalaa ba loh guidxyiyuh.

²⁵ Ya chi'chi rahbi Judas nin cadxi'hyi xa gutoo' la'h Ni'h:

—Mwehsu, ñta na'hán?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h.

²⁶ Ya gaduhbi nin riiyahw ra' ba chi'chi guca'ha Jesuhs tuhbi pahn tin badi'hi Ni'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, ya chin guya'loh badi'hi Ni'h guelzuxchiilli loh Dxiohs xcweenta pahn chi, chi'chi gudxi'zi Ni'h pahn chi loh ra' xpwiinn Ni'h ya rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Gulgahw pahn rii', laasii dee' naa ziga bwe'lti'xihn.

²⁷ Ya chi'chi guca'ha Ni'h tuhbi copa vihnnu ya zi'chigahca za badi'hi Ni'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur copa chi, chi'chi gudxi'zi Ni'h copa chi loh ra' xpwiinn Ni'h ya rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Garaa tu gulguee nin nuu la'n copa rii', ²⁸ laasii dee' naa ziga rihi n nin nuu'huhn, tin rihi rii' naa nin gaca dxyi'dxyi cuubi nin gusia'hane Dxiohs la'h bwiinn ra'; pwihs i rihi n nin guilli'hihn gaca nin guta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, ²⁹ per rñi'n loh tu ayi ru guibia'garii guee'neen ñihsa uhva la'h tu stuhbi hastayi gadzihm dxyih nin guee'heñin la'h tu loh guelrnabwa' xteenn Xtaa'dahn nin nuu dxibaa'!

Jesuhs guñi' nahpa guiñi' Pehdru ayi nu'n'bwa'tii ba la'h Ni'h

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ya chin guya'loh bi'l'danee ra' ba la'h Ni'h tuhbi himno, chi'chiyi zenee ra' ba la'h Ni'h yiha tuhbi dahan nin laa Olivo, ³¹ ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Garaatii' tu zusaa'n tu na'h nnahgue'la, pwihs i ziaal'han Xchihtsi Dxiohs: "Zidxi'nnahn la'h nin rahpa lli'hyi ya ziaal'han biza'bi ra' lli'hyi ra", ³² per na'h, chin gabahna'hn loh guelguhchi galoruhn guzaa'hahn loh guihdxyi xteenn Galilea que la'h tu.

³³ Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Nicala garaa ra' xpwiinn lu'h gusa'a'n yi'h, per na'h ayi gusa'a'n yi'h.

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h nnahgue'la gahca guiñi' lu'h, galoh

guca'yahnn dxiidxinguhla, guiñi'
lu'h chohnna bwelta ayi nu'nbwa'tii'
lu'h na'h.

35 Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:
—Nicala gachineezahn yi'h per ayi
gusa'na'hn yi'h.

Nee zi'chi gahca za guñi' ra' garaa
snuhn xpwiinn Ni'h.

**Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs Xtaada
Dxiohs Ni'h loh weerta nin laa
Getsemanii**

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Ya chi'chi guna'zunehzanee
Ni'h la'h ra' xpwiinn Ni'h tuhbi
lahta nin laa Getsemanii, ya rahbi
Ni'h loh ra' xpwiinn Ni'h ri'chi:

—Gulsohba rii' gaduhbi nin
chaa'hahn cwiidxyi-guina'ba'hn loh
Dxiohs.

37 Ya nez chi hasta gwanee Ni'h
la'h Pehdru cun garoopa llii'n
Zebedeu, guzo'baloh cayahca
guerbiin duxa cun guelnalasa duxa
la'n lasto' Ni'h, **38** chi'chi rahbi Ni'h
loh ra' ba:

—Sto'n nuu tuhbi guelnalaasa
xteenn guelguhchi; guldxia'han si
rii' nee ayi gasi tu.

39 Ya gwah Jesuhs stuhbi'tu'h
ru delanta galoh hasta bia'h
ra' xpwiinn Ni'h, ri'chi guhta
gurloh Ni'h loh yuh, tin gudihdxyi-
gunaaba Ni'h gacanee Xtaada
Dxiohs Ni'h la'h Ni'h guti'dxiloh
Ni'h guelrza'cازى، squii' guñi' Ni'h:

—Paah, ñtayi gaca gucha'h
xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h
loh guelrza'cازى nin guti'dxloon?
Per sidela ayi nuu'hun ayi za xi
ruhnn guti'dxilooñin.

40 Ya chin bwaa Ni'h hasta bia'h
ra' xpwiinn Ni'h, bwa'ha Ni'h la'h

ra' ba na'xgahsi pur guelnalasa nin
nuu sto' ra' ba, chi'chi rahbi Ni'h
loh Pehdru:

—¿Tayi guhca ñizohbanah tu
mas tuhbi hohra? **41** Gulchestii tin
gulguinaaba loh Dxiohs tin ayi
gusagui'hi bwiinnndaaba la'h tu;
spíritu tu ziroo' nada'hnan, per
bwe'ltilhxi tu casi'naa'duxan.

42 Ya nin raroopa zeegañi'nee Ni'h
Xtaada Dxiohs Ni'h rahbi Ni'h:

—Paah, sidela nahpa guti'dxiloon
guelrza'cازى، nicala gaca ziga naa
xigaaba lu'h.

43 Ya chin bwaa Ni'h hasta bia'h
ra' xpwiinn Ni'h nin zenee Ni'h
nez chi, la'h ra' ba na'xgahsi stuhbi
laasii basi'naa'ha baca'lda la'h ra'
ba, **44** ya cun basia'han Ni'h la'h ra'
ba tin gwaganaaba Ni'h loh Xtaada
Dxiohs Ni'h tin gacanee Ni'h la'h
Ni'h, ya nin riohnna pwihsı ziga
guñi' Ni'h mwerghaloh zi'chi gahca
guñi' Ni'h, **45** ya chi'chi gubia'garii
Ni'h hasta bia'h loh ra' xpwiinn Ni'h
ya rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Gulgaz'i'laadzi laasii la'h hohra
biga'ha too Llii'n Dxiohs nin naa
ndxi'hw loh ra' bwiinn duhlda.

46 Gulchestii tin gulcho'ho, laasii
la'h nin gutoo' na'h ze'biiga gahxu.

Squii' guhca chin bina'zu Jesuhs

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47 Pwihsı cañi' gahca Jesuhs zi'chi
chin badzih Judas, tuhbi gahca
nin naa xpwiinn Ni'h loh gadzi'h
bichiohpaa xpwiinn Ni'h, ze'nee ba
ziahn duxa ra' bwiinn nin nu'a
spahda cun garrohta. Bwiinn ra' rii'
ze' ra' ba pur xquelrnabwa' bixohza
ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun

xcweenta za ra' bwiinn guuhla ra'
xteenn Israel,⁴⁸ ya badi'hi Judas
tuhbi sehn la'h ra' ba rahbi Judas:

—Bwiinn nin gucha'garwaa'hahn
loh ñi'h bwiinn chi naa la'h Jesuhs;
lwehgu guina'zu tu la'h ba.

⁴⁹ Ya pwihs chin gwabiiga Judas
hasta zuu Jesuhs chi'chi rahbi ba
loh Ñi'h:

—iChaan, mwehsu!

Chi'chi bacha'garwaa' ba loh Ñi'h,
⁵⁰ chi'chi rahbi Jesuhs loh Judas:

—Mihgu, nin xclaa'dzi lu'h guunn
lu'h, bwi'hnnan nnah.

Ya chi'chi gwabiiga ra' bwiinn
nin ze'nee Judas tin guna'zu ra' ba
la'h Jesuhs,⁵¹ ya chin bwa'ha tuhbi
xpwiinn Jesuhs ni'chi, gule'he ba
spahda ba ya bacyuu'ga ba tuhbi
lahdu dxiahga derehchu tuhbi
xmooza bixohza nin rnabwa' loh ra'
bixohza,⁵² chi'chi rahbi Jesuhs loh
xpwiinn Ñi'h chi:

—Baguu'chayi spahda lu'h, icun
sol ni'ca!, laasii garaa ra' bwiinn
nin rbwihdxihndxinee spahda, cun
spahda za gahchi ba.⁵³ ¿Tayi gaann
lu'h sidela na'h guina'ba'hn loh
Xtaa'dahn cu'nehza ba nnah gahca
mas ts'i'h bichiohpa mihiy aanjla
ra' zixe'hla ba la'h ra' ba?⁵⁴ Per ixa
gaca soobaa dxyi'dxyi nin caa loh
Xchihtsi Dxiohs rñi'n nahpa gaca
garaa ra' dee' la'h gahca ziga nin
cayahca?

⁵⁵ Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi
Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan chi
rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa ze' tu nu'a tu spahda
cun garrohta tin guina'zu tu na'h
ziga zi tuhbi guba'hn? Garaa dxyi
nin balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs
la'n guido' ayi guna'zu tu na'h,

⁵⁶ per garaa ra' dee' nahpa gaca tin
soobaa dxyi'dxyi ziga guñi'xgah ra'
guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi
Dxiohs nin caa loh Xchihtsi Dxiohs.

Ya hohra chi gahca garaa ra'
xpwiinn Ñi'h basaa'n la'h Ñi'h cun
ziaa ra' ba.

Jesuhs loh xquelguxchisi ra' bixohza
ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55,
63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ya garaa ra' bwiinn ra' nin
guna'zu la'h Jesuhs gwanee ra' ba
la'h Ñi'h rwaal' yihdzi Caifahs, nin
naa bixohza roo' loh ra' bixohza;
ri'chi badiaa'ha ra' mwehsu ra' nin
ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn
guuhla ra' xteenn bwiinn Israel ra'!

⁵⁸ Nee Pehdru gwana'hla la'h ra'
bwiinn nin zenee la'h Ñi'h zihtu-
zihtu na'hla Pehdru hasta badzihn
ba rwaal' yihdzi bixohza nin rnabwa'
nin laa Caifahs, ya guyuu'tii Pehdru
rwaal' yihdzi ba zohba Pehdru lahda
ra' guixa'ga ra' xteenn guido' nin rii
ri'chi tin cagalda'tsi ba guidia'han
xa cha'loh garaa ra' nin cayahca ra'
chi.

⁵⁹ Bixohza ra' nin rnabwa' loh
ra' smuhn ra' bixohza cun garaa
ra' bwiinn ra' nin rnabwa' ra'
cadxi'hyi ra' ba xi chi'h zi tuhbi
dxyi'dxyi nicala dxyi'dxyi dxixi'hw
nin guca'chiah ra' ba la'h Jesuhs
tin guinaaba ra' ba gachi Ñi'h,

⁶⁰ per ayi bidxeela ra' ba xa ñuhnn
ra' ba nicala ziahan ra' bwiinn
guclaa'dzi ñusiaaba la'h Ñi'h loh
xica dxyi'dxyi dxixi'hw ra' per
ayi bwi'hnn ra' ba gahn, ya pur
luulchima badzihn schiohpa bwiinn
⁶¹ nin guñi' ra' rahbi ra':

—Ndxi'hw rii' rahbi loh ra' bwiinn:
“Zahca gutsiyyihx xquido' Dxiohs ya
chohnna si dxyih dxiu'nza'cañin.”

62 Ya chi'chi gwasu'nchii bixohza
nin rnabwa' loh ra' bixohza tin
gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs
rahbi ba:

—¿Xixnaa ayi guíñi' lu'h? ¿Xini'ca
cañi' ra' bwiinn ra' rii' ziga
nuugaca'chiah ra' ba yi'h?

63 Per la'h Jesuhs cun ayi guíñi'
Ñi'h, chi'chi rahbi bixohza chi loh
Ñi'h stuhbi:

—Pur lah Dxiohs nin nuu nabahan
dzi'tsi dxibaa', rnabwa'n loh lu'h
guíñi' dxyi'dxyi nin guchii sidela
yi'h naa lu'h Crixtu Llili'n Dxiohs.

64 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h gahca guíñi' lu'h, nee
neezaa na'h rñi'n loh tu zwa'ha
tu na'h so'ba'hn xlahdu derehchu
Xtaada Dxiohsa'hn nin nuu dxibaa',
nee cun zwa'haloh za tu na'h
chin dxie'l dahm loh xcayhi nez
llaa'ndxibaa'.

65 Ya chi'chi guca'ha bixohza nin
rnabwa' loh ra' bixohza chi xahba ba
gudxi'llu ban ziga tuhbi sehn nin ayi
riachiisto' ba la'h Ñi'h, ya rahbi ba:

—iXchi'dxyi ndxi'hw rii naa ra'n
dxyi'dxyi xiinh ra' loh Dxiohs! ¿Xi
xchi'hn ru chi'h, bwe'zi chyu xi
nnaa ru loh nu'h? La'hgahca tu
bihndxiahga tu xchi'dxyi bwiinn rii'
ziga rñi'yah ba la'h Dxiohs. **66** ¿Xa
rwa'ha tu bwiinn squii'?

Chi'chi rahbi ra' bwiinn ra' chi:

—Nahpa ba duhlda pur xchi'dxyi
ba, ni'chin nahpa gachi ba.

67 Ya chi'chi bachahnxihin ra' ba
loh Jesuhs cun guy'a'zi ra' ba loh
Ñi'h, ya snuhn ra' ba gudahpa loh
Ñi'h **68** ya rahbi ra' ba:

—Pwihs iyi'h ziga naa lu'h Crixtu,
guhcabwa' chyuñin nin gudahpa
loh lu'h.

Guhdzi Pehdru ayi nu'nbwa'tii' ba la'h Jesuhs

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;

Jn. 18-15-18, 25-27)

69 Ya gaduhbi nin zohba Pehdru
laa'yitiaa'ha xteenn rwaal' yihdzi
bixohza nin rnabwa' chi, chi'chi
badzihx tuhbi gunna'h nin ruhnn
dzi'n ri'chi ziga mooza, ya gwabiiga
bi hasta zohba Pehdru chi'chi rahbi
bi loh ba:

—Neezaa lu'h guca'nzanee lu'h
Jesuhs nin naa bwiinn guihdxyi
Galilea.

70 Per Pehdru guíñi' ba loh garaatii'
ra' bwiinn ra' nin rii' ra' ri'chi rahbi
ba:

—iAyi rahcabwa'n xini'ca cañi' lu'h!

71 Ya lwehgu zee Pehdru nez rwaal'
yuu' chi, nez chi bwa'ha stuhbi
bwiinn la'h ba ya rahbi bwiinn chi
loh ra' snuhn ra' bwiinn:

—Nee ndxi'hw ca guca'nzanee
Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret.

72 Ya chi'chi basagui'hi Pehdru
stuhbi hasta guíñi' chihpa ba rahbi
ba:

—iAyi nu'nbwa'n bwiinn ca!

73 Ya snuhn si rahca, bwiinn ra'
nin rii' ri'chi gwabiiga ra' hasta zuu
Pehdru ya rahbi ra' ba loh Pehdru:

—Guchii nee lu'h naa lu'h tuhbi
xpwiinn Jesuhs, cun sola rluu'yi
ziga rñi' lu'h.

74 Ya chi'chi guzo'baloh cagu'dii
ba nee cañi' chihpa ba rahbi ba:

—iAyi nu'nbwa'n la'h bwiinn ca!

Pwihs iohra chi gahca
baca'yahnn dxiidxinguhla,

75 ya chi'chi bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh ba rahbi Ñi'h: "Galoh nin guca'yahnn dxiidxinguhla mas chohnna ziñi' lu'h ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h", ya hohra chi gahca baria'h Pehdru ri'chi guzo'baloh cayu'n ba nalasa duxa.

Jesuhs loh xquelguxchisi Pilahtu

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 Ya chin barah gue'la, garaa ra' bwiinn ra' nin rnabwa' ra' la'h ra' bixohza ra' cun bwiinn guuhla ra' xpwiinn Israel ra' bwi'hnn ra' ba dxyi'dxyi tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs, ²ya gwanee ra' ba la'h Ñi'h, yi'bidu'h Ñi'h nez loh Pilahtu, nin naa gobernador Romanu.

Xeweenta ziga guhchi Judas nin batoo' la'h Jesuhs

³ Ya chi'chi la'h Judas nin batoo' la'h Jesuhs, chin bwa'ha ba la'h Jesuhs guzee tin gachi Ñi'h, chi'chi guhca nalasa duxa sto' ba, ya basia'garii ba gagahlda bitsi'h mweeyi plata nin guca'ha ba loh ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' loh ra' bixohza ra' cun bwiinn guuhla ra'. ⁴Squii' rahbi Judas loh ra' ba:
—Guyuu' duxa xtul'dahn laasii batoo'hohn la'h tuhbi bwiinn nin ayi xi duhlda nahpa.

Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Judas:
—¿Xiilla mpoorta chi'h nu pur cweenta chi? iCweenta chi naa xcweenta gahca lu'h!

⁵ Ya chi'chi bala'ha Judas mweeyi ra' chi la'n guido', ya baria'h chi'h ba la'n guido' chi'chi gwagaxi'h yahnn ba, ⁶ya chi'chi batiaa'ha

ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza mweeyi chi, ya rahbi ra' ba: Mweeyi rii' guyuu'dxiiman cun rihn; ayi nuu dxiucha'yin hasta riuu'cha'yi mweeyi guelguhn ra'!

⁷Pwihs loh nin guyu'loh bwi'hnn ra' ba lligaaba pur mweeyi chi chi'chi guzi' ra' ban taayii loh yuh xteenn tuhbi daada nin ruhnncha'y'i guihsu tin ri'chi guiga'tsi ra' bwiinnziitu ra'. ⁸Pwihs ni'chin hasta la'n dxyih ra' rii' laa yuh chi loh dahan rihn. ⁹Pwihs squii' baria'caa dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu Jeremías tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih chin rahbi ba: "Guca'ha ra' ba gahlda bitsi'h mweeyi plata, ziga si bazo'ba ra' bwiinn Israel lasahca bwiinn ca, ¹⁰ya cun mweeyi chi guzi' ra' ba yuh loh bwiinn nin ruhnncha'y'i guihsu zigapa'h nin gunabwa' Dxiohs loon."

Jesuhs loh Pilahtu

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Pwihs chin badzihnnree ra' ba la'h Jesuhs loh Pilahtu nin naa gobernador, gunaabadyi'dxyi ba loh Jesuhs rahbi ba:

—¿Ta yi'h naa lu'h rrehyi loh ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h gahca guñi' lu'hnn.

¹² Ya loh nin riigaca'chiah dxixi'hw bixohza ra' nin rnabwa' chi cun neezaa bwiinn guuhla ra' la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h, ¹³ya chi'chi gunaabadyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h rahbi ba:

—¿Tayi rihn lu'h balaaca nin cañi' ra' bwiinn pur yi'h?

¹⁴ Per cun ayi guñi'tii' Jesuhs nin tuhbi dxyi'dxyi, ya pur nin bwi'hnn

Jesuhs squii' nin ayi rahcabwa'
Pilahtu xa ñuhnn ba.

**Gunaaba ra' ba guca'h Pilahtu la'h
Jesuhs loh cruhzi**

(*Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16*)

15 Ya garaa dxyih nin rahca lañih nahpa Pilahtu costumbre ruta'h ba tuhbi ra' bwiinn nin ñie'w la'n lahtsidxi'ba, bwiinn nin rnaaba ra' bwiinn rla'h, **16** pwihsa la'n dxyih ra' chi ñie'w tuhbi bwiinn nin laa Barrabahs nin guza'bi xchi'dxyi ñi'h pur dзи'n dxaaba,

17 ya gunaabadyi'dxyi Pilahtu loh ra' bwiinn ra' nin rigaca'chiah la'h Jesuhs rahbi ba loh ra' ba:

—¿Cuun bwiinn nin xclaa'dzi tu guhlda'hn: ta la'h Barrabahs o la'h Jesuhs nin naa Crixtu?

18 Laasii guhcabwa' za Pilahtu la'h ra' ba batí'dxi ra' ba la'h Jesuhs loh ba pur nin rwa'ha ra' ba ziahan bwiinn riachiisto' ra' ñi'h la'h Ñi'h, **19** ya gaduhbi nin zohba Pilahtu loh yagaxiyyi hasta ruhnn ba guelguxchisi, guxe'hla che'hla ba rsohn loh ba rahbi ba squii':

—Ayi xi gunnee lu'h la'h bwiinn ca ayi xi xtuhlda ba, tin nabaa gue'la guñi' xca'lda'hn cohsa roo' pur la'h ba.

20 Per la'h ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' cun bwiinn guuhla ra'bachí'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn ra' tin gunaaba ra' bwiinn gula'h Barrabahs ya la'h Jesuhs gunaaba ra' ba gachi Ñi'h, **21** ya chi'chi rahbi Pilahtu stuhbi:

—Ziga loh garoopa ra' bwiinn ra' rii', ¿cuun nin xclaa'dzi tu guhlda'hn?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—iLa'h Barrabahs!

22 Chi'chi gunaabadyi'dxyi Pilahtu loh ra' bwiinn chi rahbi ba:

—Ya ¿cuun xchi'h nin xclaa'dzi tu cun guune'hn Jesuhs, nin laa Crixtu?

Chi'chi rahbi garaa ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhzi!

23 Ya chi'chi rahbi Pilahtu:

—¿Per xi mahla bwi'hnn ba?

Per ya la'h ra' ba mahzi ru jwersi roo' gudihdxyidxiah ra' ba, rahbi ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhzi!

24 Ya chin bwa'ha Pilahtu ayi nuu xa guunn ba laasii riichihipa ra' bwiinn chi gaca nin xclaa'dzi ra' ba, hasta chaasa ru ra' ba cun dxixi'hw, chi'chi gunabwa' Pilahtu gwaca'h tuhbi xpwinn ba ñihsa tin gudxi'bi naa ba nez delanta loh ra' bwiinn ziahan chi ya rahbi ba loh ra' ba:

—Ayi xi duhlda na'pahn pur nin gachi bwiinn za'ca rii'; xtuhlda tun la'h tu.

25 Chi'chi rahbi ra' bwiinn ziahan ra' chi:

—iLa'h nu cun llii'n ra' nu yihca nu tsiba xquelguhchi bwiinn ca!

26 Ya chi'chi bata'h Pilahtu la'h Barrabahs, lwehgu gunabwa' ba guca'yahga Jesuhs chi'chi batí'dxi ba la'h Ñi'h nez loh ra' xsuldaahu ba tin guca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi, **27** per galoh Pilahtu gwanee ra' ba la'h Jesuhs hasta naa palasiu ya ri'chi badiaa'ha ra' ba garaa ra' ba gadidixi Ñi'h. **28** Ya chi'chi gule'he ra' ba xahba Jesuhs chi'chi bagahcu ra' ba la'h Ñi'h tuhbi lahdxi murahdu **29** ya yihca Ñi'h guluu' ra' ba tuhbi curohn guihchi nin bwi'hnncha'yí ra' ba cun tuhbi

taa'ha ñihta guluu' ra' ba naa Ñi'h
nin naa lahdu derehchu, chi'chi
bazu'nnlihbii ra' ba loh Ñi'h ya
guzo'baloh ballihdzinee ra' ba la'h
Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—iPar tu'pazi guibahan xrrehyi ra'
bwiinn Israel!

³⁰Neezaa bachahnxihin ra' ba
loh Ñi'h, ya cun ñihta gahca nin
nuu naa Ñi'h rdxinn ra' ba yihca
Ñi'h. ³¹Ya chin guyaloh bwi'hnnee
ra' ba la'h Ñi'h zi'chi, gule'he ra' ba
lahdxi murahdu nin bagahcu ra' ba
la'h Ñi'h, chi'chi bagahcu gahca ra'
ba nin naa xahba Ñi'h ya chi'chiyi
zenee ra' ba la'h Ñi'h tin guicah
Ñi'h loh cruhzi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhzi

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³²Ya chin zenee ra' ba la'h Ñi'h
tin guicah Ñi'h loh cruhzi, loh
neziuh badxa'ga ra' ba tuhbi bwiinn
guihdxyi Cirene nin laa Simohn,
guna'zu ra' ba la'h ba tin basagu'a
ra' ba la'h ba xcruhzi Jesuhs, ³³ya
chin badzihnnree ra' ba la'h Jesuhs
tuhbi lahta hasta laa yihca bwiinn
guuchi. ³⁴Ri'chi badi'hi ra' ba
vihnnu nin nuuchi ñihsa cwa'n
naltaa ziah gwaa' Jesuhs, per chin
bwi'hnn Ñi'h prehban ayi gunnah
Ñi'h nee' Ñi'hn. ³⁵Ya chin guyaloh
baca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi,
chi'chi gudzihta ra' suldahdu baraja
tin basaa' ra' ba sweerta tin biga'zi
xahba Jesuhs guca'ha ra' ba. ³⁶Ya
chi'chi gurih ra' ba ri'chi tin guhpa
ra' ba la'h Ñi'h, ³⁷ya yihca xcruhzi
Ñi'h baca'h ra' ba dxyi'dxyi nin rñii'
xi pur guhchi Ñi'h, ya dxyi'dxyi
chi rñii' squii!: “Dee' naa Jesuhs,
xrrehyi ra' bwiinn Israel.”

³⁸Neezaa gucah schiohpa bwiinn
guba'n loh stuhbigah cruhzi cwe'
xcruhzi Ñi'h, ya xcruhzi Ñi'h guzuh
galaayi xcruhzi ra' ba, ³⁹ya garaa
ra' bwiinn ra' nin rdii'dxi nez chi
rñi'bi ra' ba yihca ra' ba, chi'chi
rñi'yah ra' ba la'h Ñi'h ⁴⁰rahbi ra'
ba loh Ñi'h:

—¿Tayi yi'h dxilh nin nnaa lu'h
gucwih lu'h guido' ya chohnna si
dxyih dxiu'n za'ca lu'hn? iBiehta
loh cruhzi ca sidela guchii lu'h laa
lu'h Llii'n Dxiohs!

⁴¹Ya zi'chi gahca za ballihdzinee
ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra'
bixohza la'h Ñi'h cun mwehsu ra'
nin ruluul'yi xlehyi Moisehs cun
bwiinn guuhla ra' rahbi ra' ba loh
Ñi'h:

⁴²—Balda'h ba paaldaa ra' bwiinn
loh ziahan xica gueldxyihdxyi
galoh, per nnah ayi nuu guhlda'h
ba la'h gahca ba. Pwihsidela la'h
ba naa ba rrehyi loh ra' bwiinn
Israel, pwihsidexiehta ba loh cruhzi
tin zi'chi chechiisto' nu'h la'h ba!
⁴³Nnah ba riachiisto' ba Dxiohs,
pwihsiduhida'h Dxiohs la'h ba
sidela nadzii'hi Ñi'h la'h ba, laasii
nnah za ba Llii'n Dxiohs la'h ba!

⁴⁴Nee hasta bwiinn guba'n ra'
nin caa loh schiohpa cruhzi cwe'
xcruhzi Ñi'h zi'chi za guñi' tohnta
ra' ba loh Ñi'h.

Hohra nin guhchi Jesuhs

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵Desde laa'yidxyih hasta
xcachohnna gudxyih bacahyi loh
gaduhbitii' guidxyiyuh. ⁴⁶Hohr chi
gahca guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h:

—iAyy Paah! ¿Xixnaa gule'hesto'
lu'h na'h?

⁴⁷ Ya paaldaa ra' bwiinn nin rii ri'chi bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h ya rahbi ra' ba:

—Pwehda cabwihdxyi ni'ca la'h
Elías.

⁴⁸ Ya hohra chi gahca baca'h tuhbi ra' ba carrih zetooba ba tuhbi esponja tin gulu' ban loh vihnnu naltaa baca'h ban yihca tuhbi ñihta tin baca'h ban rwaa! Ñi'h, ⁴⁹ per rahbi snuhn ra' ba:

—Basaa'n guidia'ha nu'h ta zi'
Elías dxie'galda'h la'h ba.

⁵⁰ Ya chi'chi guñi' Jesuhs jweersi roo' stuhbi chi'chi guhchi Ñi'h, ⁵¹ ya hohra chi biga'lllu lahdxyi roo' nin za'bi la'n guido' roo' desde guiya' hasta la'n gueeta tin guhcan chiohpa taa'ha, ya loh guidxyiyuh guhca lluh roo' cun dxiahltah ra' gucahra'n bwihi, ⁵² ya ba' ra' billala ra'n, ya ziahan ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs babahn ra' ba loh guelguhchi hohra chi, ⁵³ ya baria'h ra' ba la'n ba' dxyih nin babahn za Jesuhs loh guelguhchi tin guyuu'tii ra' ba loh guihdxyi Jerusalehn nee bwa'ha ziahan ra' bwiinn la'h ra' ba. ⁵⁴ Ya chin bwa'ha capitahn Romanu cun garaa ra' nin zuunee ba cayahpa ra' ba la'h Jesuhs, cayahca lluh, cun garaa ra' nin cayahca hohra chi, bidxyihbi duxa ra' ba chi'chi rahbi ra' ba:

—iGuchii bwiinn ca naa ba Llili'n Dxiohs!

⁵⁵ Nee ziahan ra' za gunna'h nin bacha'ga xmweeyi ñi'h tin bwi'hnn ra' ba ayuhda la'h Jesuhs, bwiinn ra' rii' ze'nee ra' ba la'hÑi'h desde guihdxyi Galilea rii ra' ba zihtu riyywa'ha ra' ba nin cayahca ri'chi. ⁵⁶ Loh ra' gunna'h ra' chi dxa'ga

María Magdalena cun María xmaah Jacobo cun xmaah Joseh cun xmaah llii'n Zebedeu.

Chin biga'tsi Jesuhs

(*Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42*)

⁵⁷ Ya chin gurih gue'la, badzihn tuhbi ndxi'hw rricu nin laa Joseh bwiinn guihdxyi Arimatea ba, naa za ba tuhbi xpwiinn Jesuhs. ⁵⁸ Joseh rii' gwaguia'ha ba loh Pilahtu tin gwaganaaba ba bwe'ltilhxi Jesuhs ya lwehgu za gunabwa' Pilahtu gudi'hi ra' ban la'h ba. ⁵⁹ Chi'chi batehta Joseh la'h Ñi'h loh cruhzi, chi'chi batu'bi ba la'h Ñi'h tuhbi lahdxi sabna nayaa nin naa lahdxi linu, ⁶⁰ chi'chi baca'tsi ba tihxi Jesuhs la'n tuhbi ba' dxiah cuubi nin naa xteenn ba, ba' chi gue'du guya'lohon. Ya chin guya'loh bie'w rwaa! ba' chi cun tuhbi dxiah roo', ziaa chi'h Joseh, ⁶¹ per la'h María Magdalena cun stuhbi María bia'han ra' ba rwaa! ba' chi.

Bwiinn ra' nin guhpa rwaa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs

⁶² Ya chin gudii'dxi dxyih nin rahcacha'yí nin rahw ra' bwiinn Israel loh xlañih ra' ba, barah gue'la chi gwah ra' bixohza ra' nin rnabwa' snuhn ra' bixohza cun bwiinn fariseu ra' loh Pilahtu, ⁶³ tin rahbi ra' ba:

—Daada, riagannasto' nu guñi' bwiinn dxixi'hw chi chin nabahan ba nnaa ba: "Chin dxiohnna dxyih guhchi'hn zabahanahn loh guelguhchi", ⁶⁴ ni'chin nnah gux'e'hla paaldaa xsuldaahu lu'h chegapa rwaa! ba' hasta chin

gaca chohnna dxyih, tin ayi chee ra' xpwiinn ba gue'la chegale'he la'h ba, ya chi'chiyi gahbi ra' ba loh ra' bwiinn la'h ba babahan loh guelguhchi, tin ayi nnagah luulchima dxyi'dxyi dxixi'hw chi guunn garia'caa xiilla tuhbi ya'dxi roo' loh nin guhca galoh.

⁶⁵Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—La'h tu nahpa tu tuhbi cwa'h suldahdu; gulchenee ra' ba tin gulgasie'w dzi'tsi rwaa' ba' ziga naa dzi'n za'ca nin ruhnn tu.

⁶⁶Pwihsi gwah ra' ba tin basie'w dzi'tsi ra' ba rwaa' ba' chi cun baca'hza ra' ba tuhbi sehyu xteenn gobernador loh dxiah nin bie'w rwaa' ba' chi; ya basia'han ra' ba suldahdu ra' ri'chi.

Chin babahn Jesuhs loh guelguhchi

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 Chin gudii'dxi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, rsiyido' mwer dxyih nin rzo'baloh xmahn gwaguia'ha María Magdalena cun stuhbi María rwaa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs, ²per la'tuhbi lluh roo' guhcalo hohrachi laasii hohra chi biehta tuhbi xaanjla Dxiohs nez llaa'ndxibaa', ya badzihn aanjla chi rwaa' ba' chi chi'chi gudoo'ba aanjla chi dxiah nin ñie'w rwaa' ba', chi'chi guzohba ba yihcan. ³Xñah ba ziga zi tuhbi du'h guzi'w, ya xahba ba xñah labwehtii' zigazi guii'ga, ⁴ya chin bwa'ha ra' suldahdu nin riiyahpa rwaa' ba' chi loh aanjla chi bidxyihbi duxa ra' ba hasta bia'han ra' ba ziga zi bwiinn guuchi ra', ⁵ya chi'chi guñi' aanjla chi loh ra' gunna'h chi rahbi ba:

—Ayi guidxyihbi tu, na'h la'n guhcabwa' rii gadxi'hyi tu la'h Jesuhs, nin guhchi loh cruhzi.

⁶Ayi Ñi'h rii la'h Ñi'h babahn loh guelguhchi ziga gahca guñi' Ñi'h. Nicala gultaal'guia'ha hasta biga'tsi Ñi'h ayi la Ñi'h. ⁷Guldxiaa nnahpa'h tin gulgahbi loh ra' xpwiinn Jesuhs la'h Ñi'h babahn loh guelguhchi, ya galoh ru Ñi'h guzee Ñi'h nez guihdxyi ra' xteenn Galilea que la'htu; ya ri'chi zwa'ha tu loh Ñi'h; pwihsi dee' naa dxyi'dxyi nin nahpa guíñi'n loh tu.

⁸Ya chi'chi ziaa ra' gunna'h ra' chi carrih neezaa tuhbi'tu'hn bidxyihbi ra' ba cun neezaa riahxi duxa ra' ba tin gwaguihtsi gallu'n ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h nabahan, ⁹ya hohra chi gahca baluu'yiloh Jesuhs loh ra' gunna'h ra' chi, chi'chi bagahpaDxiohs Ñi'h la'h ra' ba, ya gwabiiga ra' gunna'h chi hasta zuu Jesuhs gudi'dzi ra' ba ñaa' Ñi'h bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h, ¹⁰chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi guidxyihbi tu; gulcheguihtsi loh ra' bwiitsi ra'n guzee ra' ba nez Galilea ya ri'chi zwa'ha ra' ba loon.

Dxyi'dxyi ra' nin bwii'yidxyi'dxyi ra' bwiinn nin gohpa rwaa' ba'

¹¹Ya gaduhbi ziaa ra' gunna'h ra' chi, gubia'garii ra' za paaldaa suldahdu ra' loh guihdxyi Jerusalehn tin gwaguihtsi ra' ba loh ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza garaa ra' nin bwa'ha ra' ba guhca rwaa' ba!. ¹²Hohr chi gwah ra' bixohza ra' chi gwagañi' ra' ba loh ra' bwiinn guuhla ra' xteenn bwiinn Israel ra' tin bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba, ya

chi'chi badi'hi ra' ba mweeyi roo'
la'h ra' suldahdu ra' chi¹³ya rahbi
ra' ba loh ra' suldahdu ra' chi:

—Squii' gulgahbi loh ra' bwiinn:
“Bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn
Jesuhs bie'gale'he bwe'ltilhxi
Jesuhs gaduhbi nin na'xgahsi nu”,
¹⁴ya sidela la'h dxyi'dxyi garia'ca
loh Pilahtu, la'h nu gachiñi' nu
loh ba ayi xi lligaaba guunn tu
zachizu'hnee nu la'h tu.

¹⁵Ya chi'chi guca'ha ra' suldahdu
ra' chi mweeyi, ya bwi'hnn ra' ba
ziga guhdzi ra' bwiinn chi loh ra'
ba, ya ziga bachi'hyi ra' ba la'h ra'
suldahdu guiñi' ra' ba zi'chi za rñi'
ra' bwiinn Israel ra' hasta nnadxyih.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'bi Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Pwihsu guna'zu nehza gadzi'h
bituhbi ra' xpwiinn Jesuhs tin
gwah ra' ba nez guihdxyi Galilea,
loh dahan nin guhdzi Jesuhs

gadxa'ga ra' ba la'h Ñi'h,¹⁷ya
chin bwa'ha ra' ba loh Jesuhs,
bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h nicala
spaaldaa ra' ba ayi riachiisto' ra'
ba la'h Ñi'h,¹⁸ya chi'chi gwabiiga
Jesuhs loh ra' ba tin rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—Na'h lana'paa garaatii'
guelrnabwa' llaa'ndxibaa' cun
loh guidxyiyuh,¹⁹ni'chin nnah
gulchehnee xchi'dxyi'hn loh
garaa ra' bwiinn guidxyiyuh tin
gulgui'hn la'h ra' ba xpwiinn ra'n
cun gulgaro'bañihsa la'h ra' ba
pur lah Daada Dxiohs cun lah
Llii'n Ñi'h, cun lah Spíritu Santu,
²⁰nee gulgaluu'y i la'h ra' ba
guzo'badxiahga ra' ba garaa ra'
dxyi'dxyi ra' nin guna'bwa'n loh tu,
nee gulgacabwa' za na'h la'n zu'nee
la'h tu hasta chin gadzihm dxyih
nin gaduhbi guidxyiyuh.

Pwihsu guna'zu nehza gadzi'h
bituhbi ra' xpwiinn Jesuhs tin
gwah ra' ba nez guihdxyi Galilea,
loh dahan nin guhdzi Jesuhs

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Marcu xcweenta Jesucristu

Baluu'yi Jwahn nin ruro'bañihsa

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Squiil' guza'loh dxyi'dxyi cuubi
nin naa xcweenta Jesucristu,
Llii'n Dxiohs. **2** Baca'h guehtu Isaías
squiil':

Bwa'ha —rahbi Dxiohs loh Llii'n
Ñi'h— zixe'hla'hn mwergaloh
nin guiñi' xchi'dxyi'hn,

la'h ba guzee ñiidxiuu tin
guunn za'ca ba xneziuh lu'h.

3 Ziuu' ba tuhbi lahta loh dahan
desiertu, ya jweersi roo' za'bi
rsiaa'ha guiñi' ba rsiaa'ha loh
ra' bwiinn:

“Gulgui'hnn za'ca xneziuh
Dxiohs, gulgui'hnn
derekchun.”

4 Pwihsu bi' Jwahn tin
baro'bañihsa ba la'h ra' bwiinn nez
loh dahan desiertu, ya rahbi Jwahn:
—Gulgasaguu'dzi sto' tu nee cun
chioobañañhsa za tu, tin zi'chi
gusia'pitii Dxiohs xtuhlda tu.

5 Ya la'h ra' bwiinn guihdxyi
Jerusalehn cun garaa ra' bwiinn
guihdxyi ra' nin rnabwa' Judea
biria'h ra' ba tin zeegaca'dxiahga
ra' ba dxyi'dxyi ra' nin rñi' Jwahn,
ya cun neezaa baxo'baduhlda

ra' ba garaa xtuhlda ra' ba,
chi'chi baro'bañihsa Jwahn la'h
ra' ba loh gui'w Jordahn. **6** Nin
guhca xahba Jwahn naa dxihdxi
camehyu, neezaa biyi'bi du'h
tuhbi du'hdxihdxi la'n tihxi
Jwahn, ya nin gudahw Jwahn
guhca bwi'tsisuu cun dzihn la'n
dahan, **7** neezaa rahbi Jwahn loh ra'
bwiinn:

—Di'itsihz zi' stuhbi bwiinn nin
lasahcaru loon; ayi lasahca'hn loh
bwiinn nin dxi' chi, hasta gaca'hn
mooza nin cwe'he tahba ba ñaa' ba
ayi lasahca'hn. **8** Na'h ruro'bañi'sahn
la'h tu cun ñihsa, per la'h ba cu'tii
ba Spíritu Saantu la'n lasto' tu.

Jwahn baro'bañihsa la'h Jesuhs

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 La'n dxyih chigah ra' badzihh
Jesuhs ze' Ñi'h nez guihdxyi
Nazaret distrihtu xteenn guihdxyi
Galilea, ya baro'bañihsa Jwahn
la'h Ñi'h loh gui'w Jordahn, **10** ya
loh nin baria'h Jesuhs loh ñihsa,
bwa'ha Ñi'h billaala dxibaa' chi'chi
biehta Spíritu Saantu yiha Jesuhs
zigazi tuhbi palohmwi'hn. **11** Hohr
chi gahca biehn ra' ba tuhbi rsiaa'ha
guñi' Dxiohs nez dxibaa' rahbi Ñi'h:

—Yi'h naa lu'h Llii'nahn nin nadzii'hihn, nee riahxi duuxa'hn pur yi'h.

**Gudxi'hyi bwiinnndaaba xa
ñusagui'hi ba la'h Jesuhs**
(Mt. 4.11-12; Lc. 4.1-13)

¹²Ya seguihdu gahca gwanee Spíritu Saantu la'h Jesuhs loh tuhbi dahan desiertu, ¹³ya guyuu! Ni'h nez chi chwa'ha dxyih chwa'ha gue'la nez lahda ra' maan duuxa, ya gudxi'hyi bwiinnndaaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs tin ayi ñuzo'badxiahga Ni'h xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin chin guya'loh bwi'hnnnee bwiinnndaaba la'h Ni'h zi'chi, chi'chi badzihna ra' aanjla ra' tin gwanee ra' ba xlimentu Jesuhs.

**Jesuhs guzo'baloh cayuhnn xtsi'n
Xtaada Ni'h guihdxyi Galilea**
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴Yaque guya'loh basie'w ra' ba la'h Jwahn nin ruro'bañihsa la'n latsidxi'ba, chi'chi zee Jesuhs nez guihdxyi Galilea ya ri'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ni'h xchi'dxyi guelrnabwa' xteenn Dxiohs, ¹⁵rahbi Ni'h loh ra' bwiinn:

—La'h dxyih nin baca'hbwa' Dxiohs badzihna, pronta guinabwa' Ni'h, ni'chin gulgasagu'dzi sto' tu pur xtuhlda tu, ya gulchechiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nin guta'h la'h tu loh duhlda.

**Jesuhs gudihdxyi la'h ra' tahma
bwiinn tin gaca ra' ba xpwiinn Ni'h**
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶Ya guyuu! tuhbi dxyih zeezah Jesuhs rwaal' ñisado' xteenn Galilea ya ri'chi bwa'ha Ni'h chiohpa

bwiinn rigala'h ra' ba dxihxi bwehlda loh ñihsa; tuhbi ba laa Simohn ya stuhbi ba naa bwihtsi ba nin laa Andrehs, ¹⁷chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gultaa'n'a'hla na'h, tin desde nnahdxyih cwiidxi tu bwiinn ra' xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs xlawaa'ha riate'he tu bwehlda.

¹⁸Hohrchi gahca basia'han ra' ba xchihxi bwehlda ra' ba ya chi'chi zeenee ra' ba la'h Jesuhs. ¹⁹Ya mas delaanta ru bwa'ha Jesuhs la'h Jacobo cun la'h Jwahn llii'n Zebedeu, rii ra' ba cwee' laancha ra' ba cagadxihba ra' ba dxihxi bwehlda, ²⁰ya gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin chena'hla ra' ba la'h Ni'h, ya basia'han ra' ba Zebedeu xtaada ra' ba hasta zuu xlaancha ba cun xmooza ba, ya chi'chiyi zeenee Jacobo cun Jwahn la'h Jesuhs.

**Xcweenta tuhbi ndxi'hw nin
babwe'he Jesuhs tuhbi bwiinnndaaba
sto' ñi'h guihdxyi Capernaum**
(Lc. 4.31-37)

²¹Chin badzihnnnee ra' ba la'h Jesuhs guihdxyi Capernaum, chi'chi badzihna dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra', nee gwah Jesuhs la'n xquido' bi'ti'hn ra' ba tin baluu'yi Ni'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ²²ya badxyigaa' loh ra' bwiinn chi ziga forma nin baluu'yi Ni'h la'h ra' ba zigapa'h tuhbi bwiinn nin rnabwa', ayi ziga dxi'h ruhnn ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, ²³nee la'n guido' chi zuu tuhbi ndxi'hw nin guyuu' tuhbi bwiinnndaaba sto' ñi'h, ya gudidxyidxiah bwiinnndaaba nin nuu sto' ndxi'hw chi rahbi ba:

24—iAyy, basaa'n la'h nu ayi xi guunnee lu'h la'h nu, Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret! ¿Xixnaa ze'gañichiloh lu'h la'h nu? iNa'h nu'n'bwa'n yi'h, yi'h nin naa lu'h Bwiinn Saantu nin gulu'nehza Dxiohs!

25Chi'chi gudxyildxyineedxyi'dxyi Jesuhs la'h bwiinndxaba chi rahbi Ñi'h:

—iBata'w rwaa' lu'h tin baria'h sto' bwiinn ca!

26Chin bihn bwiinndxaba chi dxyi'dxyi ra' rii', gudxiindxiah bwiinndxaba chi la'h ndxi'hw chi, chi'chi gudidxyidxiah bwiinndxaba chi chin baria'h ba sto' bwiinn chi, **27**ya garaa ra' ba badxyigaa' loh ra' ba rahbi ra' ba:
—¿Xi ni'ca ra'? iPwehda nacuubi ra' dxyi'dxyi ra' rii' nin ruluu'y'i ba, ya hasta bwiinndxaba ra' ruzo'badxiahga xchi'dxyi ba!

28Ya lwehgu bidi'chi dxyi'dxyi xcweenta nin bwi'hnn Jesuhs loh garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' xteenn distrihtu Galilea.

Basiaca Jesuhs la'h xnaanswehgra Simohn Pehdru

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29Chin baria'h Jesuhs la'n guido' bi'ti'hn chi, chi'chi zenee Ñi'h Jacobo cun Jwahn cun snuhn ra' xpwiinn Ñi'h yihdzi Simohn cun Andrehs, **30**ya xnaanswehgra Simohn jweertaroo' nuu ba llia'h, ya chin badzihn Jesuhs chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h nuu naani'hn chi llia'h, **31**chi'chi guyuu'tii Ñi'h hasta na' ba, ya guna'zu Ñi'h naa ba tin gutestii Ñi'h la'h ba, ya hohra chi gahca baria'h llia'h chi tihx

naani'hn chi, chi'chi gwastii ba tin bwi'hnncha'y'i ba nin gudahw ra' ba.

Basiaca Jesuhs ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32Ya hohra nin zohbaya'zi gubihdxyi, para cwihi gue'la la hohra chi gwanee ra' bwiinn guihdxyi garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu cun nin nuu ra' bwiinndxaba sto' ra' Ñi'h, **33**ya badiaa'ha gaduhbi guihdxyi ra' ba rwaa' yuu' hasta nuu Jesuhs, **34**ya basiaca Jesuhs garaaloh gueldxyihdxyi nin rahca ra' ziahan bwiinn, ya laasii nu'n'bwa' ra' bwiinndxaba ra' chi chyu naa Jesuhs, ni'chin nin ayi basaa'n Ñi'h ñiñi' ra' bwiinndxaba chi chyu naa Ñi'h.

Jesuhs baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa'
Galilea

(Lc. 4.42-44)

35Ya chin barah gue'la, rsiiyido' run biria'h Jesuhs guihdxyi chi tin gwah Ñi'h tuhbi lahta hasta ayi chyu bwiinn nuu' tin gudihdxi-gunaaba Ñi'h la'h Xtaada Dxiohs Ñi'h. **36**Ya seguihdu Simohn cun snuhn ra' xpwiinn Ñi'h bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h, **37**ya chin badxeela ra' ba la'h Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ziahan ra' bwiinn xclaa'ddzi gwa'ha yi'h.

38Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Gulchoo'ho guihdxyi ra' nin ria'han ra' gahxu tin nahpa gulu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi tin ni'chin gulu'nehza Dxiohs na'h loh guidxyiyuh.

39 Ya zi'chi guca'nzaa Jesuhs gaduhbi nehza guihdxyi Galilea tin baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn ra' xteenn ra' guihdxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi Galilea, neezaa babwe'he Ñi'h bwiinndxaaba ra' sto' ra' nuu ra' bwiinn.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 Ya tuhbi dxyih, gwah tuhbi ndxi'hw nin rahchyi guii'dxiu gaduhbitii' tihxi ñi'h loh Jesuhs, tin bazu'nllihbi ba nez loh Jesuhs ya chi'chi guñi'nalaasa ba loh Ñi'h rahbi ba:

—Na'h na'nnahn zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h sidela zizi'guehlda lu'h —rahbi ndxi'hw chi.

41 Ya balahsasto' Jesuhs la'h ndxi'hw chi, chi'chi basaga'h Ñi'h naa Ñi'h tin cun naa Ñi'h bidixi' Ñi'h tihxi ba chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn chi:

—Xclaa'dzihnn gusia'cahn yi'h; la'lul'h biaca.

42 Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h zi'chi lwehgu si guñichiloh gueldxyihdxyi chi tihxi ndxi'hw chi, **43** ya gunabwa' Jesuhs loh ba ayi xi guuyitii' ba loh ra' bwiinn nin basiaca Ñi'h la'h ba, **44** chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Sola chee lu'h loh bixohza tin gwa'ha ba la'lul'h biaca, ya chin cha'loh gwa'ha ba tihxi lu'h, badi'hi tuhbi guelrgaa'da ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin gacabwa' ra' bwiinn la'lul'h biaca.

45 Per la'h ndxi'hw chi ayi gudxihpaa sto' ba, mahzi ru bat'i'chi

ba dxyi'dxyi xcweenta nin basiaca Jesuhs la'h ba. Ni'chin nin bia'han Jesuhs loh dahan laasii ayi ñahca ñiu'garii Ñi'h labwenutii', laasii ñuta'wnaa ra' bwiinn la'h Ñi'h bwiinn garaa nehza nin zeegui'ha la'h Ñi'h.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin ayi guheca ñiñi'bi

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2 Chin gudii'dxi paaldaa dxyih, gubia'garii Jesuhs stuhbi loh guihdxyi Capernaum, ya bihn ra' bwiinn zuu Jesuhs la'n tuhbi yuu', **2** ya badiaa'ha ra' ziahan bwiinn ri'chi, ya hasta ayi ru nuu ñadzihnn ra' ba rwaa' pweerta xteenn yuu' chi, ya la'h Jesuhs cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba, **3** ya hohra pa'h chi badzihnnree ra' tahpa bwiinn la'h stuhbi bwiinn na' bwiinn chi loh tuhbi lu'h, ayi nuu ñiñi'bi ba, **4** ya ndxi'hw ra' chi guclaa'dzii ra' ba ñiutii' ra' ba hasta zuu Jesuhs, per ayi bidxeela ra' ba canehz ñiu'tiinee ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi laasii ziahan bwiinn rii ri'chi, ni'chin mejor gucah ra' ba yiha yuu', chi'chi baxaala ra' ba yiha yuu' hasta batehta ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi cun xlul'h ba hasta nez loh Jesuhs, **5** ya chin bwa'ha Jesuhs nin bwi'hnn ra' ba gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin rahcallu'hu chi:

—Llii'nahn, la'h xtuhlda ra' lu'h basia'pitiilahn.

6 Ri'chi zohba ra' paaldaa ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi, ya bwi'hnn ra' ba lligaaba: **7** “Xixnaa

rñi' ndxi'hw ca zi'ca? iCañi'yah ba la'h Dxiohs chin rñi' ba squii! i'Tuhbidxi'h Dxiohs rusia'pitii duhlda!" ⁸Ya la'h Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa' xi lligaaba riiyuhnn ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cayahca naxihn yihca tu cun lligaaba nin riiyuhnn tu na'h cañi'yaan la'h Dxiohs. ⁹Cuun nin ayi guinagahn ga'pihn loh ndxi'hw rii': "La'xtuhlda lu'h basia'pitii Dxiohs", laasii ayi nin tuhbi nin gwa'ha gu rahca'hn, per sidela ga'pihn: "Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa", zahca gwa'ha tu gu biaca bi o ayi biaca bi. ¹⁰Yannah tin gacabwa' tu na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelrnabwa' loh guidxyiyuh tin gusia'pitiin gallee xtuhlda tu, ni'chin cañi'n loh bwiinn rahcallu'hu rii', ¹¹rñi'n: "Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa yihdzi lu'h."

¹²Ya hohra chi gahca gwastii ndxi'hw chi batiaa'ha ba xlu'hn ba ya nez delaanta loh gallee ra' bwiinn nin rii ri'chi, ya bare'h ba la'n yuu' chi, chi'chi badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn cun neezaa badi'ihi ra' ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs, rahbi ra' ba:

—iBayinnahsihn bidia'han nu'h tuhbi dzi'n roo'!

Jesuhs gudihdxyi la'h Levih

¹³Ya seguihdu gwah Jesuhs rwaal laguhn xteenn Galilea stuhbi, ya ri'chi badiaa'ha ziahan bwiinn, ya baluu'yi Jesuhs la'h ra' ba, ¹⁴ya ri'chi biria'h Ñi'h tin zee Ñi'h stuhbi nehza, ya loh nin gudii'dxi Jesuhs gahxu cwee' tuhbi caseta xteenn

impweestu bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn nin laa Levih nin rsadixihlli impweestu, llii'n Alfeu; zohba ba loh tuhbi yagaxiiyi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gudaa'na'hla na'h.

Lwehgu si gwasu'nchii Levih ya zeenee ba la'h Ñi'h.

Guñi' Jesuhs xinaa rahwnee Ñi'h la'h ra' bwiinn duhlda

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁵Ya tuhbi dxyih, gwanee Jesuhs la'h xpwiinn Ñi'h rwaal yihdzi Levih laasii baguhn ba gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw rwaal yihdzi ba, ya neezaa ziahan ra' nin rusadixihlli impwestu para Roma cun snuhn ra' bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xlehyi guehtu Moisehs zohba ra' ba loh mweella cun Jesuhs tuhsi juunta cun garaa xpwiinn Ñi'h, ziahan za naa xpwiinn Ñi'h, ¹⁶ya chin bwa'ha ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn fariseu ra' cayahwnee Jesuhs la'h ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—iXixnaa rahwnee xmwehsu tu la'h ra' bwiinn nin rusadixihlli impwestu cun bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xlehyi Moisehs?

¹⁷Chin bihn Jesuhs xi guñi' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi xchi'hn ra' ba dutohra, mejor chee dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn; na'h ayi ze'ldatiidxiydzi'hn la'h ra' bwiinn za'ca sino que ze'l dahntin cwiidxyihh la'h ra' bwiinn nin nuu xtuhlda ra' ñi'h.

**Jesuhs gudxixtee' xinaa ayi
rucwaa'hан ra' xpwiinn Ñi'h**

¹⁸Guyuu' tuhbi dxyih cagacwaalhan
ra' xpwiinn ra' Jwahn nin ruro'bañihsa
cun xpwiinn ra' fariseu, ni'chin gwah
ra' paaldaa ra' bwiinn hasta zuu Jesuhs
tin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xpwiinn ra' Jwahn cun xpwiinn
ra' fariseu ra' rucwaa'hан ra' ba,
ya xpwiinn ra' lu'h Ɂxixnaa ayi
rucwaa'hан ra' ba?

¹⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—ɁTa zahca gucwaa'hан bio'za loh
tuhbi saa' gaduhbi nin riinee ra' ba
la'h nu'binbahyi? Zi'chilla na'h ayi
nuu gucwaa'hан ra' xpwiil'nnra'n
gaduhbi nin nuuneera'n ba, ²⁰per
ziuu' dxyih nin gucwaa'hан ra' ba
chin cwe'caa ra' ba nin bachinaa.
²¹Sidela chezahnee ra' ba xcweenta
dxyi'dxyi cuubi ra' nin rulu'yil'h
la'h ra' ba tuhsii cun costumbre yu'xa
ra' nin ayi gallu'yii, naa ra' ba ziga
tuhbi bwiinn nin ruhnn rramieenda
tuhbi lahdxicuubi cun tuhbi lahdxii
yu'xa, pwihsii ayi nin tuhbi bwiinn
nin ruhnn zi'chi laasii lahdxicuubi chi
rgo'bañuhun lahdxiyu'xa chi ya mahzi
ru rga'llu ziroo' run, ²²o, neezaa naa
ra' ba ziga tuhbi dxihdxi yu'xa ya
guida'h vihnnu cuubi la'n dxihdxi chi
ya cun bwih jweerta chi zichiezan
dxihdxi yu'xa chi ya ziñichi vihnnu
chi cun dxihdxi, ni'chin mejor guida'h
vihnnu cuubi la'n dxihdxi cuubi.

**Batiaa'ha xpwiinn Jesuhs trihgu
dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn**

Israel

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³Nee tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi
ra' bwiinn Israel, zeezahnee

Jesuhs la'h xpwiinn Ñi'h nez
loh yuh hasta na' trihgu, ya
bachywa'h ra' xpwiinn Ñi'h trihgu,
chi'chi gullo'ba ra' ban tin bire'h
bwii'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ban,
²⁴ya nuhn ra' bwiinn fariseu ra'
nin rii nez chi bwa'ha ra' ba nin
cayuhnn ra' xpwiinn Jesuhs chi'chi
rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—ɁXixnaa ruhnn ra' xpwiinn lu'h
nin ayi naa xnehza guunn bwiinn
dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn
Israel?

²⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—ɁTa nin tuhbi nagahdxi gu'l'da
tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi'
xa bwi'hnn guehtu Davihd cun
xpwiinn ba chin bichia'hан ra' ba?

²⁶Pwihsii guyuu'tii Davihd la'n
xquido' Dxiohs chin guhca guehtu
Abiatar bixohza nin rnabwa' la'h
ra' bixohza, guca'ha Davihd pahn
nin nuu la'n guido' chi, nee naa ra'n
ziga guhn nez loh Dxiohs ya la'h
Davihd cun xpwiinn ba gudahw
ra' ba pahn chi, nee zohba loh
xchi'dxyi Dxiohs bixohza si gahw
pahn chi.

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

²⁷—Dxyih nin ruzi'laa'dzi ra'
bwiinn guhcan para bwiinn ra',
ayi bwiinn dxi'h para dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn, ²⁸ni'chin
na'h, ziga naan Llii'n Dxiohs nin
naa ndxi'hw, hasta nee dxyih
nin ruzi'laa'dzi bwiinn na'pahn
dxyi'dxyi guiñi'n cuun nin naa
xnehza guunn bwiinn.

Bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 Chin guhca stuhbi dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel

guyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi guido' bi'ti'hñ, ya la'n guido' chi zohba tuhbi ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h, ²ya cayahpa dizi'tsi ra' bwiinn la'h Ñi'h gu zusiaca Jesuhs la'h bwiinn nin rahcallu'hu dxiyih chi nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn laasii xclaa'dzi ra' ba chetachi ra' ba xquelchiah Ñi'h nezloh ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel, ³chi'chi rahbi Jesuhs loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Gwasu'nchii, tin gudaa'biiga galaayi rii'.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn dxixi'hw chi:

—¿Cuun nin rusaa'n lehyi gaca dxiyih nin razi'laa'dzi nu'h? ¿Ta dizi'n za'ca o dizi'n dxaaba? ¿Ta zalda'h nu'h bwiinn loh guelguhchi o zasaa'n nu'h gachi ba?

Per la'h ra' bwiinn chi cun ayi guñi'tii' ra' ba, ⁵chi'chi bwa'ha nadxyi'chi Jesuhs loh ra' garaa ra' bwiinn nin rii gadiidxi Ñi'h ya guhca nalaasa sto' Ñi'h laasii bwa'ha Ñi'h ayi riaa lasaa' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Batsi'yí naa lu'h.

Ya chin batsi'yí naa ndxi'hw chi lwehgu si biaca naa ba, ⁶ya la'h ra' bwiinn dxixi'hw ra' chi o sea bwiinn fariseu ra' biahca ra' ba tuhsí cun bwiinn ra' nin naa ra' xpartihdu Herodes tin bwi'hnn ra' ba lligaaba xa gadxiinn ra' ba la'h Jesuhs.

Basiaca Jesuhs ziahan ra' bwiinn rwaa' laguhn xteenn Galilea

⁷⁻⁸Ya seguihdu zeenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h rwaa' laguhn

xteenn Galilea, ya zeena'hla ra' ziahan bwiinn la'h Ñi'h laasii rihnn ra' ba ruhn Ñi'h ziahan dizi'n roo' nee xclaa'dzi ra' ba gwa'ha ra' ba dizi'n roo ra' nin ruhn Ñi'h. Bwiinn ra' chi guhca ra' bwiinn

guihdxyi Galilea cun bwiinn guihdxyi Jerusalehn cun ziahan ru ra' bwiinn guihdxyi Judea cun bwiinn guihdxyi Idumea, bwiinn stuhbi lahdu gui'w Jordahn, cun bwiinn guihdxyi Tiru cun Sidohn.

⁹⁻¹⁰Ya basiaca Jesuhs ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu ra', ya tantu guclaa'dzi ra' ba ñidxi' ra' ba tihxí Jesuhs tin dxiacra' ba ni'chin hasta baca'hnaa lasaa' ra' ba tin ñabiiga ra' ba gahxu cwee' Jesuhs, ni'chin nin rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h tin batisiga ra' ba tuhbi laancha mahs balaaqi'hnez loh ñihsa tin ayi ñidxi' ru ra' bwiinn la'h Ñi'h nee ayiza xa ñute'h ra' bwiinn la'h Ñi'h, ¹¹ya guyuu' ra' paaldaa ra' bwiinn nin guyuu' ra' bwiinndxaaba sto' ra' ñi'h, ya chin zeebiiga ra' ba nezloh Jesuhs ruzu'nllihbi ra' ba nezloh Ñi'h ya jweersi roo' rbwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Yi'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

¹²Per la'h Jesuhs gunabwa' Ñi'h la'h ra' bwiinndxaaba ra' chi tin ayi ñiñi' ra' ba chyu naa Ñi'h.

**Jesuhs gulii la'h ra' gadzi'h
bichiohpa ra' bwiinn nin gaca ra'
xpooxtla Ñi'h**

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³Ya chi'chi gucah Jesuhs yiheca tuhbi dahan, ya ri'chi gudihdxyi Ñi'h la'h ra' paaldaa ra' bwiinn nin rclaa'dzi Ñi'h tin gusi'dxi Ñi'h

la'h ra' ba, ya chin badzihna ra' ba hasta zuu Jesuhs,¹⁴ gulii Ñi'h la'h ra' gadzi'h bichiohpa ra' bwiinn nin gaca xpooxxtla Ñi'h tin bwi'hnn ra' ba cumpahñu la'h Ñi'h, ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h cu'neezahn la'h tu tin chegaluu'yí tu xchi'dxyi Dxiohs garaa ra' guihdxyi.

¹⁵Nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba tin basiaca ra' ba la'h ra' bwiinn ra' nin rahcallu'hu cun nin basa'cazzi ra' bwiiinndxaaa basiaca ra' ba,¹⁶ya loh gadzi'h bichiohpa ra' xpwiinn Ñi'h guhca ra' Simohn nin gule'helah Ñi'h Pehdru;¹⁷ Jacobo cun Jwahn llii'n Zebedeu, nin bire'hlah ra' ziga apodo Boanerges, ya nin zee dxyi'dxyi rii' naa llii'n du'h guzi'w;¹⁸ Andrehs, Felipe, Bartolomeh, Mateu, Tomahs, Jacobo llii'n Alfeu, Tadeu cun neezaa Simohn nin guyuu' lahda ra' cananista,¹⁹cun Judas Iscariote, nin batoo' la'h Jesuhs loh ra' bixohza.

Baca'hchiah ra' bwiinn, bwiiinndxaaa rahcanee la'h Jesuhs

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

²⁰Ya chil'chi biu'gariihee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi yuu', ya stuhbi la'ga'h badiaa'ha ziahan roo' bwiinn ri'chi, ya nin ayi nuu xa ñahwnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h.²¹ Chin bihn ra' lasaa' Jesuhs zi'chi cazahca Ñi'h, gwagui'ha ra' ba cuun Ñi'h laasii bwi'hnn ra' ba lligaaba cache'h loh xigaaba Ñi'h,²²neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yí lehyi nin ze' ra' guihdxyi Jerusalehn rahbi ra' ba: —Belzebuu nin rnabwa' la'h ra' bwiiinndxaaa cayahcanee la'h

ndxi'hw rii' ni'chin rahca rabwe'he ba bwiinndxaaa sto' ra' bwiinn.

²³Chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin guñi' Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xa guunn Belzebuu gabwe'he ba la'hgahca lasaa' bwiinndxaaa nin rnabwa' ba?²⁴Sidela la'h tuhbi gubieerna cwachi ra' ba partihdu tin childxinee lasaa' ra' ba, pwihsi nahpa ziñichiloh guelrnabwa' chi.²⁵Zi'chigahca za sidela la'h tuhbi famihyi bwiinn childxinee lasaa' ra' ba pwihsi la'h famihyi chi ayi chuu'hun xchih,²⁶ya zi'chi za sidela la'h Belzebuu rabwe'he la'h ra' bwiiinndxaaa, ayiza chuu xchih xquelrnabwa' ba laasii lwehgu cha'loh xquelrnabwa' ba.

²⁷Ayi nuu chyu chu'tii yihdzi tuhbi bwiinn nin nuu ziroo' xjweersi ñi'h tin cwaan ba; sola nin guunn ba galoh guchi'bidi'hu ba la'h bwiinn chi zi'chisihn zuhnn ba gahn cwaan ba xixteenn bwiinn chi.

²⁸Gulgaca'dxiahga nin guiñi'n loh tu: nicala chyulla guiñi'yah la'h Dxiohs o chuu xtuhlda bwiinn chi, zahca gusia'pitii Ñi'h xtuhlda ba,²⁹per sidela chyulla guiñi'yah la'h Spíritu Saantu Dxiohs zahca ba tuhbi bwiinn duhlda duxa ya nin ayi gusia'pitii Dxiohs xtuhlda bwiinn chi.

³⁰Squii' guñi' Jesuhs laasii rahbi ra' bwiinn dxixi'hw chi cayahcanee bwiinndxaaa la'h Ñi'h.

Xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹⁻³²Ya xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h badzihna ra' ba hasta cagaluu'yí Ñi'h, per ayi guhca ñabiiga ra' ba hasta zuu Ñi'h laasii

dxi'bi ziahan ra' bwiinn rii ri'chi, ni'chin guyuu' nin badi'hi rsohn la'h ra' bwiinn nin zohba gadiidxi cwee' Jesuhs rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xmah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h rii ra' dihtsi jwehra xclaa'dzi ra' ba guini' ra' ba loh lu'h.

³³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—¿Cuun nin naa xmaa'hn cun bwi'tsi ra'n?

³⁴Chi'chi bwa'ha dzi'tsi Ñi'h loh ra' garaa ra' bwiinn nin zohba gadiidxi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Rii la'h ra' nin naa ra' ziga xmaa'hn cun ziga bwi'tsi ra'n rii',
³⁵pwihs chyu chi'h zi bwiinn

nin guunn nin xclaa'dzi Dxiohs gaca, ni'chi naa ziga bwi'tsihn, bizaanahn, cun xmaa'hn.

Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih

(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

4 Stuhbi bweelta guzo'baloh cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn rwaa' laguhn xteenn Galilea, ya badiaa'ha ziahan bwiinn ri'chi, ni'chin gucah Ñi'h la'n tuhbi laancha nin zuu rwaa' laguhn chi tin gwabiigan loh ñihsa, ya rwaa' laguhn chi badiaa'ha ra' ba tin baca'dxiahga ra' ba nin guñi' Ñi'h loh ra' ba hasta la'n laancha nin zohba Ñi'h, ²ya bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h ziahan ra' dxyi'dxyi loh ra' ba per cweenta ra' zi, ya loh cayuu'yidxyi'dxyinee Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h:

³—Gulgaca'dxiahga: tuhbi ndxi'hw biria'h ba zeetachi ba biñih,
⁴ya gaduhbi zeezah ba biaaba nuhnan loh nezyuh, ya gudahw ra'

maani'hn ra'n, ⁵ya snuhnan biaaba lahda dxiah hasta nuu gulliaa' yuh, ya chin gutahnan, ⁶lwehgu gahca bacwihdzi gubihdxyi la'han laasii ayi guyuu' xtulbaa'han gueeta loh yuh ni'chin gubihdzin, ⁷ya snuhnan biaaba la'n dulbaa' xteenn yaguihchi ra', ya chin guroo'ru yaguihchi ra' chi bwi'hnn bacaalan ni'chin ayi xi li'hnn badi'hi bwii'dzi biñih chi, ⁸ya snuhnan biaaba loh yuh za'ca, ni'chiyi guroo' gucah tuhbin ziga treinta lloobwi'hnn tihxin ya stuhbin nalyila gucah llooba tihxi ñihza xteenn tuhbigah lloobwi'hnn nin gurih loh yuh, ya stuhbin gucah ziahan llooba tihxi tuhbigah ñihza nin naa tuhbi llooba biñih chi.

⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela riuu' tu ria'zi tu dxyi'dxyi ra' rii', gulgaca'dxiahgan.

Jesuhs bwii'yidxyi'dxyi xa naa xquelrwii'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' Xpwiinn Ñi'h

¹⁰Ya chin badi'chi ra' nuhn bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi gwabiiga gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h cun spaaldaa ra' bwiinn nin zena'hla la'h Ñi'h tin gunaabadyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h xi zee loh dxyi'dxyi ra' nin baluu'yi Ñi'h, ¹¹chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu Dxiohs rñi' loh tu tin gacabwa' tu cohsa ra' xteenn xquelrnabwa' Ñi'h; per la'h ra' bwiinn nin ayi xclaa'dzi dxie'na'hla na'h ni'chin nin rñi'n cweenta ra' si loh ra' bwiinn, ¹²laasii nicala dxihn ra' ba nin rñi'n nee gwa'ha ra' ba per ayi gacabwa' ra' ba nee

nin ayi gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra'
bwiinn chi.

Jesuhs bwii'yidxyi'dxyi xa naa xcweenta biñih

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—¿Tayi rahcabwa' tu dxyi'dxyi
ra' rii'? ¿Xaalla gacabwa' chi'h
tu snuhn ra'h? ¹⁴Ndxi'lhw nin
bwi'hnn biñih chi naa ziga nin
ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁵ya nuu
ra' bwiinn nin naa ra' ziga biñih
nin biaaba loh neziuh rihnn ra' ba
xchi'dxyi Dxiohs, per chin babihnn
ra' ban chi'chi ze' bwiinndxaaba
mahziru rusia'pitii ba xchi'dxyi
Dxiohs nin nabiñih sto' bwiinn chi
tin dxia'ldesto' ba xchi'dxyi Dxiohs,
¹⁶ya snuhn ra' bwiinn naa ziga
biñih nin biaaba lahda dxiah hasta
nuu gulliaa' yuh, ni'chi ra' naa
ziga bwiinn ra' nin ruca'dxiahga ra'
xchi'dxyi Dxiohs ya guca'ha ra' ban
cun guuxta, ¹⁷per coma naa ra' ba
zigazi biñih nin ayi ziahan xtulbaa'
ñi'h, ni'chin ayi riazah za'ca ra'
ba ziga naa xnehza, ni'chilan
chin rza'cazzii ra' ba pur xchi'dxyi
Dxiohs o chin rre'guna'hla bwiinn
ra' la'h ra' ba, ya cun rbwe'hesto'
ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁸ya snuhn
ra' ba naa ziga biñih nin biaaba
lahda ra' yaguihchi; ni'chi ra' naa
ziga bwiinn ra' nin rca'dxiahga zi
xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁹ya mahzi ru
riuu' ra' ba guelrzaa' xica ra' cohsa
xteenn guidxyiyuh rii' cun rza'bi
sto' ra' ba gapa ra' ba mwueyi
nin rusagui'hi la'h ra' bwiinn cun
rza'biza sto' ra' ba gapa ra' ba
garaaloh cohsa ra' nin rbwe'hecaa
xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ra' ba
ya lliaa' si rahca ziga bihndxiahga

ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ²⁰ya nuu
za ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga
xchi'dxyi Dxiohs nee riachiisto' ra'
ban, naa ra' ba ziga tuhbi ñihza
nin rcah ziga treinta llooba, o ziga
ñihza nin gucah mas garooldallee
llooba tihx ñi'h o nin gucah ziahan
llooba tihx ñi'h.

Xcweenta bia'ñih

²¹Rahbi za Jesuhs loh ra' ba:
—Ayi nin tuhbi nin guca'dxih
tuhbi bia'ñih rala'n nee chuula'nan
la'n tuhbi caja o zuu'hun llaa'n
tuhbi lu'hun; mas cha'yi za'bin guuya'
tin guzia'ñih za'can. ²²Zi'chi gahca
za ayi nin tuhbi cohsa nin chuula'n
nahpa zadzihh dxyih nin gwa'ha ra'
ba xiñin, ²³ni'chin nin zohballaala
dxiahga ñi'h gulgaca'dxiahga.

²⁴Neezaa rahbi Jesuhs:
—Gulgua'ha loh nin rihh tu,
cun madxihudu gahca nin rudi'hi
tu Dxiohs guni'hi mahzirun ziga
madxihudu chi la'h tu neezaa zuni'hi
Ñi'h ziahanrun la'h tu. ²⁵Pwihsi
nin nahpan, ziahanrun guica'ha,
per nin ayi xi nahpa hasta nin
ruhnn ba lligaaba naa xteenn ba
ziria'hallu'hun loh ba.

Xcweenta bwii'dzi biñih

²⁶Neezaa rahbi Jesuhs:
—Ziga naa xquelrnabwa' Dxiohs
naa ziga biñih nin ruhnn biñih
tuhbi bwiinn loh yuh, ²⁷para
la'h bwiinn chi zeezah chi'zi
xquelnabahan ba ziga guillii-
guillii ruhnn ba dzi'n cun rahsi
ba gaduhbi nin rtahn biñih cun
rroo'hon nin ayi gaann ba, ²⁸laasii
la'h yuh chi ruchioo' la'han;
rtahnan ziga tuhbi cwa'n nagaa,

rroo'hon, rahcan doh, ya seguihdu rahcan llooba. ²⁹Ya chin la'n naa llooba para gacan guehta, lwehgu rusia'pitii ba li'hn chi laasii la'h dxyih badzihn nin chapitii'hin.

Xcweenta bwii'dzi mortahsa

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:
—¿Cuun nin rñah ziga rñah xquelrnabwa' Dxiohs, o xi tuhbi cweenta nin galuu'yí nu'h xa naa'han? ³¹Naan ziga tuhbi bwii'dzi mortahsa nin rahca biñih loh yuh, nee bwii'dzi chi naa bi'tu'hnru loh ra' garaa bwii'dzi nin nuu gaduhbi guidxyiyuh, ³²rahca biñihin, rroo'hon, ya loh yahga chi ruhnn ra' maani'hn xpichieesa ra' ma la'n xpacaalan.

Forma ziga ruluu'yí Jesuhs la'h ra' bwiinn

(Mt. 13.34-35)

³³Ya bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs ziahán cweenta loh ra' bwiinn hasta guhcabwa' ra' bwiinn, ³⁴nee garaa xpwiinn Ñi'h chin bia'hannée Ñi'h la'h si ra' ba, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba; per loh ra' bwiinn zi ayi gudxixtee! Ñi'h xa naa cweenta ra' chi.

Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwiinh roo' loh laguhn xteenn Galilea

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵Ya gudxyih dxyih chi gahca, rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:
—Gulchoo'ho choo nu'h stuhbi lahdu rwaa' ñihsa ca.

³⁶Ya guyuu'tii ra' ba la'n laancha hasta zohba Jesuhs, ya basia'han ra' chi ba la'h ra' bwiinn ziahán

ra' chi, ya zee ra' chi'h ba tuhbi loh ñihsa cun neezaa spaaldaa ra' laancha zeenee la'h ra' ba stuhbi lahdu rwaa' ñihsa chi, ³⁷ya gaduhbi zeezah ra' ba loh ñihsa guzo'baloh tuhbi bwiinh roo' gutesea bwiinh chi ñihsa ya guyuu'tii ñihsa la'n laancha. ³⁸Gaduhbi na'llgahsi Jesuhs la'n laancha chi nucu'ga Ñi'h tuhbi almahdu, chi'chi bacwa'hn ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h, rahbi ra' ba:
—iMwehsu! iLa'nú'h caza'bi ñihsa nee para yi'h zigazi ayi xi cayahcatii!

³⁹Chi'chi lwehgu gwastii Jesuhs tin guñi' Ñi'h loh bwiinh chi cun loh ñihsa tin guridxyii ra'n, ⁴⁰chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa rdxyihbi duxa tu?
¿Xixnaa ayi riachiisto' tu Dxiohs?

⁴¹Ya rdxyihbi duxa ra' ba chi'chi gunaabadyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—iChyuulla naa bwiinn rii? iHasta bwiinh cun ñihsa ruzo'badxiahga xchi'dxyi ba!

Tuhbi bwiinn guihdxyi Gadara nin guyuu' ziahán bwiinndxaaba sto' ñi'h

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 Ya badzihn ra' ba loh yuh xteenn Gadara nin rii stuhbi lahdu rwaa' ñihsa chi, ²baria'h Jesuhs la'n barcu, lwehgu badxi'loh Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin nuu bwiinndxaaba sto' ñi'h, ³ya guyuu' bwiinn chi lahda ra' ba!. Guhca yo'ba duxa xigaaba ba ya nin tuhbi ayi chyu bwi'hnn gahn ñuchi'lbidu'h la'h ba cun cadehn. ⁴Ziahán la guhcadu'h prohbi bwiinn chi cun cadehn, cun dxi'ba

ra' nin rchi'bi suldahdu naa bwiinn, per la'h ba bacyuu'ga ban pur xquelnadxipa bwiinndxaaa nin nuu sto' ba, ya ayi chyu bwi'hnn gahn ñusacwa'chidxyii sto' ba,
⁵ya dxyih nague'la ca'nzaa ba ca'nbwihdxidxiah ba loh dahan cun lahda ba' ra', cun neezaa gudxi'lidxihdxiyi ba la'h gahca ba cun dxiah,
⁶ya zihturooru bwa'ha bwiinn nin guyuu' bwiinndxaaa chi sto' ñi'h la'h Jesuhs, ni'chin ballu'n ba gwah ba nez loh Ñi'h bazu'nllihbi ba,
⁷chi'chi guñi' ba jwersi, rahbi ba:

—¿Xix ze' lu'h rii', Jesuhs Llili'n Dxiohs nin nuu nabahan dzil'tsi dxibaa'? iRdx'i'na'hn loh lu'h ayi gusa'cazii lu'h na'h!

⁸Guñi' bwiinndxaaa chi squii' laasii guñi' Jesuhs:

—iBaria'h sto' bwiinn ca bwiinndxaaa!

⁹Chi'chi gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh bwiinndxaaa chi rahbi Ñi'h:

—¿Chyu laa lu'h?

Chi'chi rahbi ba:

—Legiohn.

Rahbi ba zi'chi laasii ziahan bwiinndxaaa naa ra' ba nuu ra' ba sto' bwiinn chi,
¹⁰ya gunaabaa'ba' bwiinndxaaa chi tin ayi guixe'hla Jesuhs la'h ra' ba stuhbi guihdxyi,
¹¹ni'chin nez chi riiyahw nuhn cuuchi loh dahan gahxu nez zuunee Jesuhs la'h bwiinn nin nuu bwiinndxaaa chi sto' ñi'h,
¹²ya gudxi'hn ra' bwiinndxaaa chi tin gusaa'n Jesuhs chu'tii ra' bwiinndxaaa chi sto' ra' cuuchi,
¹³ya chin guzi'guehlda Jesuhs chu'tii ra' bwiinndxaaa chi sto' ra' cuuchi, chi'chi baria'h ra'

bwiinndxaaa chi sto' bwiinn chi tin guyuu'tii ra' ba sto' cuuchi, ya naa ra' cuuchi chi ziga chiohpa mihyi, ya gwatsi'bichii ra' cuuchi chi rwaa' tuhbi guee'la ri'chi gwaa'ñihsa ra' cuuchi chi.
¹⁴Ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa la'h ra' cuuchi chi ni'chi lwehgu ballu'n ra' ba gwaguihsti ra' ba loh ra' bwiinn guihdxyi cun bwiinn rraandxu ra', biria'h ra' bwiinn tin gwaguia'ha ra' ba nin guhca ri'chi.
¹⁵Ya chin badzihn ra' ba nez zuu Jesuhs, bwa'ha ra' ba la'h bwiinn nin baria'h bwiinndxaaa ra' sto' ñi'h la'bba zohba, nahcu ba lahdxi ayi xi rahca ru yiheca ba, ni'chin bwiinn ra' nin bwa'ha ra' ni'chi bidxyihbi duxa ra' ba.
¹⁶Ya bwiinn ra' nin bwa'haloh xa guhca, bwii'yidxyi'dxyi ra' ba xa basiaca Jesuhs la'h ndxi'hw nin guyuu' bwiinndxaaa xto' ñi'h chi cun ziga guza'ca ra' cuuchi,
¹⁷ya garaa ra' ba gunaabaa ra' ba dxiuu'nehza Jesuhs guihdxyi chi.
¹⁸Ya chin biuu'garii Jesuhs la'n laancha, chi'chi gunaabaa ndxi'hw nin baria'h bwiinndxaaa ra' sto' ñi'h loh Jesuhs tin ñizi'guelda Ñi'h ñana'hla ba la'h Ñi'h,
¹⁹per la'h Ñi'h gunabwa' Ñi'h dxia'hant si ba, ya rahbi Ñi'h loh ba:

—Babia'garii rwaa' yihdzi lu'h tin batich'i dxyi'dxyi loh ra' lasaa' ra' lu'h loh ra' xamihgu lu'h garaa nin bwi'hneen yi'h nee neezaa nin balahsasto'n yi'h.

²⁰Ya ziaachi'h ba, tin batich'i ba dxyi'dxyi loh guihdxyi Decápolis pur bwen nin bwi'hnn Jesuhs la'h ba, ya garaa ra' bwiinn chi badxyigaa' duxa loh ra' ba.

Llii'ndxa'pa Jairu neezaa tuhbi gunna'h nin bidxi' xahba Jesuhs
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Chin babia'garii Jesuhs stuhbi lahud rwaal' ñihsa chi, badiaa'ha ra' ziahan ra' bwiinn ri'chi, ya rwaal' ñihsa chi zuu Ñi'h, **22** hohr nin badzihns tuhbi ndxi'hw nin laa Jairu, bwiinn chi guhca tuhbi nin rnabwa' tuhbi guido' bi'ti'hn, ya bazu'nllihbi ba nezloh Jesuhs, **23** chi'chi guñi' nalaasa ba, tin gunaaba ba chenee ba la'h Jesuhs rwaal' yihdzi ba ya rahbi ba:

—Llii'ndxa'pa'hn ya mweerla gachi; bwi'hnn tuhbi bwen yo'ho choo nu'h tin gudzii'ba naa lu'h yihca bi tin dxiaca bi nee tin guta'h lu'h xquelnabahan bi.

24 Ya loh zeenee Jesuhs la'h Jairu, neezaa ziahan duxa ra' bwiinn zeena'hla la'h ra' ba, hasta bate'h ra' ba la'h Ñi'h, **25** ya loh ra' bwiinn ziahan chi dxa'ga tuhbi gunna'h nin rahcallu'hu xcweenta hasta naa ba gunna'h cun rihn; guhca la ts'i'h bichiohpa yihza cayahcallu'hu ba, **26** lliaa'h zi bañihchi ba xmweeyi ba guca'ha ra' nin ruhn rramwehdxi la'laga'h mahzi guzallu'hu ba. **27** Ni'chin chin bihn ba rusiaca Jesuhs la'h bwiinn, ni'chin gwabiiga gunna'h chi nez dihtsi Ñi'h bidxi' ba loh xahba Ñi'h, **28** laasii bwi'hnn ba lligaaba: "Sidela na'h guidxi'n xahba Ñi'h ziaca'hn." **29** Ya hohra gahca nin bidxi' ba rwaal' xahba Ñi'h, guleeza calli'hi llarihn ba chi'chi biin ba baria'h gueldxyihdxi chi tihxiba, **30** ya neezaa guhcabwa' Jesuhs basiaca xquelrnabwa' Ñi'h la'h tuhbi bwiinn,

ni'chin basia'gariiloh Ñi'h nezloh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h, tin gunaabadyi'dxyi Ñi'h, rahbi Ñi'h: —¿Chyu ni'ca bidxi' na'h?

31 Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h: —Bwiinn ziahan ra' rii' rca'naa, nee rnaabadxyi'dxyi tii' lu'h:
"¿Chyuñin bidxi' na'h?"

32 Per la'h Ñi'h bwa'ha dizi'tsi Ñi'h loh ra' ba tin gwa'ha Ñi'h loh nin bidxi' rwaal' xahba Ñi'h, **33** ya chin guhcabwa' gunna'h chi la'h Jesuhs naann nuu tuhbi nin bidxi' la'h Ñi'h, chi'chi bidxyihbi bi ya lwehgu bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs, ya gudxixtee' bi garaa ziga nin guzahca bi, **34** chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Xii'hihn, la'h lu'h biaca laasii gwachiisto' lu'h na'h. Bwaa nnah, gulahchidxyii sto' lu'h ayi ru xi gaca lu'h.

35 Ya gaduhbi nin cañi' gahca Jesuhs ni'chi badzihns ra' nin ze' rwaal' yihdzi Jairu, ya rahbi ra' ba loh Jairu:

—La'h llii'n lu'h guhchi la; ayiru xi molesta guunn lu'h la'h daada mwehsu ca.

36 Ya chin bihn Jesuhs ni'chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Jairu:

—Ayi guidxyihbi lu'h, cun sola gwachiisto' lu'h ziaca llii'ndxa'pa lu'h.

37 Ya chi'chi zeenee Ñi'h la'h Jairu, nee cun sola chohnna xpwiinn Ñi'h, ziga Pehdru cun Jacobo cun la'h Jwahn bwihtsi Jacobo, **38** ya chin badzihns Ñi'h rwaal' yihdzi Jairu bwa'ha Ñi'h riiyu'n cun hasta guñihchi cweenta ra' ba laasii guhchi llii'ndxa'pa Jairu, **39** ya chin guyuu'tii Jesuhs rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi ru'n tu; na'llgahsi zi bi.

⁴⁰Ya sola ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h laasii para la'h ra' ba guhchi bi, ya chi'chi babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn la'n yuu' chi ya xpaah si dxa'pa chi cun xmaah bi cun gadxioonna xpwiaan Ñi'h guyuu'tiinee Ñi'h hasta na' dxa'pa chi, ⁴¹chi'chi guna'zu Ñi'h naa bi, ya guñi! Ñi'h loh bi, rahbi Ñi'h:

—iTalita cumi! —Naa dxyi'dxyi ziga guiñi! Ñi'h rahbi Ñi'h: iGwastii dxa'pwi'hn!

⁴²Ya hohra chi gahca gubia'garii xquelnabahan dxa'pwi'hn chi, chi'chi gwastii bi tin zuuzaa bi nee guyuu' za bi ts'i'h bichiohpa yihza, ya bwiinn ra' nin bwa'ha babahn dxa'pwi'hn rii' badxyigaa' duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba ni'chi, ⁴³ya ri'chi gahca gunabwa' Jesuhs ayi chyulootii' guuyi ra' ba cohsa ra' chi tin ayi chyu gacabwa', ya chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulgadi'hi xi gahw bi.

Jesuhs gubia'garii nez guihdxyi Nazaret

6 Ya chi'chi babii Jesuhs ri'chi tin gwah Ñi'h nez guihdxyi nin bie'roo' Ñi'h, guihdxyi chi laa Nazaret nee zeezahnee Ñi'h la'h ra' xpwiaan Ñi'h, ²ya chin guhca dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, guzo'baloh baluu'yi Jesuhs xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn nin nuu loh guihdxyi chi, ya chin bihn ra' bwiinn ziahan chi xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Jesuhs, chi'chi gunaabadyi'dxyi loh lasaa' ra' ba nee badxyigaa' duxa za loh ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Ca nehza basi'dxi dee' ziahan dxyi'dxyi ra' rii'? ¿Ca nehza gwaca'ha ndxi'hw ca lligaaba nasiin cun dzi'n roo ra' nin ruhnn ba? ³¿Tayi ni'ca dxi'h nin naa carpinteru, llii'n María cun bwihtsi Jacobo, Joseh, Judas, cun Simohn? ¿Nee tayi lahda guihdxyi dxi'h rii' nuu ra' bizaa'n ni'ca?

⁴Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi tuhbi daada nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs naa ra' ba bwiinn lahdxyi pa'h ba, bwiinn lasaa' ba, cun bwiinn xfamihyi gahca ba.

Ni'chin ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ⁵Ya ayi nuu ñuhnn Ñi'h nin tuhbi dzi'n roo' ri'chi, sola basiaca Ñi'h mas paaldi'hn ra' bwiinn dxyihdxyi cun sola badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' ba, ⁶nee badxyigaa' duxa za loh Ñi'h pur nin ayi gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, ya ca'ngaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs loh guihdxyi bi'tu'hn ra' cun rrandxu ra' nin ria'han gahxu nez chi.

Guxe'hla Jesuhs tsi'h bichiohpa xpwiaan Ñi'h tin guunn ra' ba xtsi'n Dxiohs

⁷Ya seguihdu batiaa'ha Jesuhs gadzi'h bichiohpa xpwiaan Ñi'h ya chi'chi guzo'baloh guxe'hla Ñi'h chiohpagah ra' ba cada tuhbigah guihdxyi, nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba tin babwe'he ra' ba bwiinnndxaaba sto' ra' bwiinn, ⁸ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi xi chenee tu loh nehza, nin buxa nin guehta nin mweeyi; cun sola baxtohn chenee tu,⁹ nee guca'h si tu tahba tu ñaa' cun gacu tu tuhbi si za neezaa xahba tu.

¹⁰ Ya rahbi Ñi'h:

—Cuun chi'h zi yihdzi bwiinn nin gadzihn tu ri'chi guldxia'hан hastayi gadzihn dxyih garia'h tu guihdxyi chi,¹¹ ya guihdxyi nin ayi guunn cweenta ra' ba xchi'dxyi tu talgu'nsi garia'h tun, per tsuibixgah tu tahba tu tin ni'chi gaca tuhbi sehn guyuu' xtuhlda ra' ba, laasii guchiin nin rñi'n loh tu dxyih nin guunn Dxiohs jwisi mahzi ru gusa'cazii Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guihdxyi ra' nin ayi xclaa'dzii guca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs que loh bwiinn chieempa ra' nin guyuu' guihdxyi Sodoma cun Gomorra.

¹² Ya chi'chi guna'zunehza ra' ba guriin-guriin guihdxyi, bagaluul'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tin gusagu'dzii sto' ra' bwiinn,
¹³ ya babwe'he ra' ba ziahan bwiinndxaba sto' ra' bwiinn, neezaa guda'bi ra' ba nsehchi tihxi ra' bwiinn ra' nin rahcallu'hu ya biaca ra' ba.

Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin baro'bañihsa la'h ra' bwiinn

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Chin gudii'dxi dxiahga rrehyi Herodes nin cayuhnn Jesuhs laasii cagaze'ta ra' ziahan bwiinn nin cayuhnn Ñi'h, chi'chi rahbi Herodes:

—¿Ta Jwahngah ni'ca babahn loh guelguhchi, ni'chin nin zeezahnee ba guelnabwa' ra' rii?

¹⁵ Ya snuhn ra' ba rahbi:

—La'h la'guehtu Elías ni'ca.

Ya snuhn ra' ba rahbi:

—Ni'ca naa stuhbi guehtu profeta nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa o chyuulla stuhbi profeta.

¹⁶ Ya chin bihn Herodes dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi ba:

—¿Ta la'h Jwahn nin gunabwa'n birwa'ha yihca ñi'h dee' babahn loh guelguhchi?

¹⁷ Laasii la'h gahca Herodes gunabwa' bina'zu Jwahn cun biyi'bidu'h ba cun cadehn la'n lahtsidxi'ba pur Herodías xcunna'h Felipe bwihtsi Herodes nin bwi'hnn che'bla Herodes,¹⁸ nee laasii guñi' Jwahn rahbi ba:

—Ayi naa bwen cwe'hellu'hu lu'h xcunna'h bwihtsi lu'h.

¹⁹ Ya pur ni'chi bidxyi'chinee Herodías la'h Jwahn, ni'chin guclaa'dzii ba gachi Jwahn per ayi rdxela ba xa gachi Jwahn,²⁰ laasii rdxiyibbi Herodes la'h Jwahn laasii naann ba Jwahn naa tuhbi ndxi'hw za'ca tuhbi ndxi'hw saantu ya ni'chin bala'hloh Herodes la'h Jwahn loh Herodías ya gaduhbi sto' ba ruca'dxiahga ba xchi'dxyi Jwahn nicala ayi rahcabwa' za'ca ban.²¹ Per guyuu' xa bwi'hnn Herodías nin guclaa'dzii bi gaca chin badzihn tuhbi dxyih nin rahca laa Herodes, chi'chi gunabwa' Herodes guhcacha'yi tuhbi xchih para garaa ra' xpwiinn ba tin gudahwnee Herodes la'h ra' ba cun lasaa' bwiinn rnabwa' ba nin naa ra' bwiinn Galilea,²² ya chin guyuu'tii llili'ndxa'pa gahca Herodías la'n hasta rii ra' Herodes cun garaa ra' xpwiinn ba loh mwella, chi'chi

badxia'ha dxa'pa chi, ya biu'sto'
duxa rrehyi Herodes cun garaa ra'
nin zohbanee ba loh mweella ziga
badxia'ha dxa'pa chi, chi'chi rahbi
Herodes loh dxa'pa chi:

—Gunaaba nin chi'h zi xclaa'dzi
lu'h loon, ya na'h zuni'hiñin —
rahbi Herodes—²³nee guchiin,
garaa nin chi'h zi guinaaba lu'h
loon zuni'hiñin —rahbi Herodes loh
dxa'pa chi.

²⁴Ya baria'h dxa'pa chi ri'chi,
chi'chi rahbi bi loh xmaah bi:

—¿Xi ni'ca guina'ba'hn?

Chi'chi rahbi xmaah bi:

—Gunaaba yihca Jwahn nin
ruro'bañihsa.

²⁵Ya chi'chi biu'garii dxa'pa chi
carrih hasta zohba rrehyi Herodes,
ya gunaaba bi rahbi bi:

—Xclaa'dzihnn nnahgahca guni'hi
lu'h yihca Jwahn nin ruro'bañihsa
na'h la'n tuhbi plahtu.

²⁶Ya chi'chi guyuu' nalaasa
duxa sto' rrehyi Herodes, per pur
xchi'dxyi ba nin guñi' ba, nee pur
bihndxiahga ra' nin zohbanee ba
loh mweella ni'chin nin ayi nuu xa
ñiñi' ba ñahbi ba:

—Ayi guni'hihn yihca Jwahn yi'h.

²⁷Ya chi'chi gulu'nehza Herodes
tuhbi xpwiinn ba zeca'ha yihca
Jwahn nin ruro'bañihsa, ya la'n
lahtsidxi'ba bacywa'h bwiinn chi
yihca Jwahn. ²⁸Ya gwanee ba yihca
Jwahn la'n tuhbi plahtu tin badi'hi
ban la'h dxa'pa chi, ya dxa'pa
chi badi'higah bin la'h xmaah bi.
²⁹Ya chin bihn ra' xpwiinn Jwahn
nin ruro'bañihsa zi'chi guhca,
gwagalli'hi ra' ba tihx Jwahn
baca'tsi ra' ban la'n tuhbi ba'.

Badi'hi Jesuhs xi gudahw ra' ga'yu mihyi bwiinn

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰Ya chin babia'garii ra' xpwiinn
Jesuhs, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi ra'
ba loh Jesuhs garaa nin bwi'hnn
ra' ba cun nin bagaluu'yi ra' ba nez
gwah ra' ba, ³¹chi'chi rahbi Jesuhs
loh ra' xpwiinn zi Ñi'h:

—Gulcho'ho guidxia'chi nu'h rii'
tin guzi'laa'dzi tu.

Laasii ziaa-zie' ra' bwiinn ri'chi,
ya nin ayi riooba ñahwnee ra'
ba la'h Ñi'h, ³²ya zeenee ra' ba
la'hsi Ñi'h la'h si ra' ba la'n tuhbi
laancha nez hasta ayi chyu bwiinn
nuu', ³³per ziahan duxa ra' bwiinn
bwa'ha ra' ba bire'h laancha chi
zee'hen, nee biu'nbwa' za ra' ba
la'h ra' ba ya chi'chi garaa ra'
bwiinn guihdxyi ra' nin rii ri'chi
ballu'n ra' ba hasta nez chi ya
galoh ra' ba badzihnn ra' ba hasta
zeenee laancha chi la'h Jesuhs cun
xpwiinn Ñi'h, ³⁴ya chin baria'h
Jesuhs la'n laancha bwa'ha Ñi'h
ziahan duxa naa ra' bwiinn nin rii
ri'chi chi'chi balahsasto' Ñi'h la'h ra'
ba laasii naa ra' bwiinn chi zigazi
lli'hyi nin ayi xballwa'n ñi'h, ya
chi'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h
ziahan dxyi'dxyi la'h ra' ba, ³⁵ya
chin guhca gudxyih gwabiiga ra'
xpwiinn Ñi'h, rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ya mwer la'h gue'la cwihi la
laasii hasta dxuu nu'h rii' ayi xi
nuutii!. ³⁶Baxe'hla ra' ba guziaa ra'
ba rraandxu ra' o lahda guihdxyi
ra' tin chi'hyi ra' ba nin gahw ra' ba
laasii ayi xi nahpa ra' ba para gahw
ra' ba.

³⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ni'h:
—iLa'h tu gulgadi'hi nin gahw ra'
bwiinn ca!

Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ni'h loh
Ni'h:

—¿Ta xclaa'dzi lu'h chosi'n nu
chiohpa gaywa'ha denariu pahn tin
gahw ra' bwiinn ra' ca? (Chiohpa
gaywa'ha denariu naa ziga guunn
tuhbi ndxi'hw gahn loh xo'pa
bwe'hw garoolda.)

³⁸ Chi'chi gunaabadyi'dxyi Ni'h
loh ra' ba rahbi Ni'h:

—¿Spaaldaa pan nahpa tu?
Gulchegua'ha spaaldan.

Ya chin bwa'ha ra' ba chi'chi
rahbi ra' ba:

—Zaga'yu dxi'h pahn cun
schiohpa dxi'h bwehlda.

³⁹ Chi'chi guñi' Ni'h loh ra'
xpwiinn Ni'h tin gulahchixnehza
ra' ba la'h ra' ba loh cwa'n nagaa
ra' nin rii ri'chi. ⁴⁰ Ya guriixnehza
ra' ba cada tuhbigah cwa'h, ziga
tuhbigah gaywa'h ra' ba cun
chwa'ha bitsi'hgah ra' ba, ⁴¹ ya
seguihdu guca'ha Ni'h gaga'yu
pahn chi cun garoopa bwehlda
chi, ya guteesa loh Ni'h nez llaa'n
dxibaa' tin badi'hi Ni'h guel
zuxchiilli loh Dxiohs pur guelwahw
chi, chi'chi gutaa'ha Ni'h pahn
chi, badi'hi Ni'h la'h ra' xpwiinn
Ni'h tin gudxi'zi ra' ban nez loh
ra' bwiinn ziahan ra' chi. Zi'chi
gahca za bwi'hnn Ni'h cun garoopa
bwehlda, ⁴² ya garaa ra' ba gudahw
ra' ba hasta que no gwadxah ra' ba
hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw
ra' ba, ⁴³ ya chin guya'loh gudahw
ra' ba bidiaa'ha zatsi'bi chiohpa
tipi pahn cun bwehlda ra' nin

bia'hancah, ⁴⁴ ya bwiinn ra' nin
gudahw ra' chi guhca ra' ba ziga
gal'yu mihyi ndxi'hw.

Jesuhs guzah loh ñihsa

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵ Ya seguihdu gunabwa! Jesuhs
gucah ra' xpwiinn Ni'h la'n laancha
tin zeeñiidxiuu ra' ba stuhbi lahdu
rwaal' ñihsa xteenn guihdxyi
Betsaida gaduhbi nin cañi'nee
Ni'h la'h ra' bwiinn ziahan nin
bia'hancah ri'chi tin dxiuu'nehza
ra' ba para lahdxyi ra' ba. ⁴⁶ Ya chin
guya'loh bwa'ha Ni'h biuu'nehza
ra' bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi
gucah Ni'h tubbi dahan tin ri'chi
gudihdxyi-gunaaba Ni'h loh Xtaada
Dxiohs Ni'h. ⁴⁷ Ya chin gurih gue'la,
la'h laancha chi zeezahla galaayi
loh ñihsa chi, ya la'h Ni'h tubbi
dxi'h Ni'h zuu Ni'h loh dahan. ⁴⁸ Per
chin bwa'ha Ni'h cadii'dxi xpwiinn
Ni'h guelrza'cazii laasii zuu bwih
roo' nin ayi rusaa'n guzee ra' ba nez
hasta nahpa guzee ra' ba loh ñihsa
chi, ya nateh roo' run zeezah Jesuhs
loh ñihsa chi nez hasta bwa'ha
Ni'h zeezahne laancha chi la'h ra'
xpwiinn Ni'h, per bwi'hnn Ni'h
zigazi ñidi'i'dxi Ni'h zihtu roo' galoh
hasta zeenee laancha chi la'h ra'
ba. ⁴⁹ Ya chin bwa'ha ra' ba zeezah
Ni'h loh ñihsa chi, bwi'hnn ra' ba
lligaaba naa Ni'h tuhbi ajma ni'chin
gudihdxyidxiah ra' ba, ⁵⁰ laasii garaa
ra' ba bwa'ha ra' ba zeezah Ni'h loh
ñihsa chi ni'chin bidxyihbi duxa ra'
ba, per seguihdu gahca guñi' Ni'h
loh ra' ba, rahbi Ni'h:

—iGulgadi'hi balohr sto' tu;
na'han —rahbi Ni'h— ayi
guidxyihbi tu!

51 Lwehggu gucah Ñi'h la'n laancha chi, ya hohra chi gahca za guleeza bwihi chi, ya biahxi duxa ra' xpwiinn Ñi'h chi chin bwa'ha ra' ba loh Ñi'h, **52** pwihsyi ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta Ñi'h nicala bwa'ha ra' ba milahgru nin bwi'hnn Ñi'h pur pahn ra', per ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta xquelrnabwa' Ñi'h, zeezah rahca nahda lasto' ra' ba.

Basiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn dxyihdxyi guihdxyi Genesaret
(Mt. 14.34-36)

53 Ya chin guya'lloh gudii'dxi ra' ba loh ñihsa chi, chi'chi badzihni ra' ba loh yuh xteenn Genesaret, ri'chi baca'du'h ra' ba laancha, **54** ya gaduhbi nin cagare'h ra' ba la'n laancha biu'nbwa' ra' bwiinn chi la'h Jesuhs, **55** ya chi'chi gubia'garii ballu'n ra' bwiinn chi nez loh guihdxyi ra' nin rii gadiidxi guihdxyi chi tin bagalli'hi ra' ba xpwiinn dxyihdxyi ra' ba ya nu'a ra' ba la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi loh lu'hn ra' tin zeenee ra' ba la'h ra' ba hasta chi'lh zi bihn ra' ba zuu Jesuhs, **56** ya garaa lahta nicala loh dxiaa' ra' o nicala lahda guihdxyi ra' o loh dahan ra' rnaaba ra' ba mas xahba zi Ñi'h guidxi' ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi, ya garaa ra' bwiinn dxyihdxyi nin bidxi' xahba Ñi'h biaca ra' ba.

Nin ruñihchi lasto' bwiinn
(Mt. 15.1-20)

7 Ya tuhbi dxyih, guyuu' paaldaa ra' bwiinn fariseu cun paaldaa ra' mwehsu ra' nin ruluu'y i xlehyi Moisehs, ze' ra' ba nez guihdxyi Jerusalehn ya

badiaa'ha ra' ba loh Jesuhs. **2** Ya loh nin bwa'ha ra' fariseu ra' chi ayi bidxi'bi naa ra' xpwiinn Jesuhs chin gudahw ra' ba, **3** ni'chin guñi' tohnta ra' ba, laasii ayi bwi'hnn ra' xpwiinn Ñi'h ziga naa xcostumbre ra' ba nee neezaa snuhn ra' bwiinn Israel ra' nin zeezahnee xcostumbre ra' rii' laasii guehtu xtatita roo' ra' ba basia'haneen la'h ra' ba, laasii bwiinn Israel ra' chi guillii-guillii rdxii'bi naa ra' ba chin rahw ra' ba. **4** Ya ziga chin razah bwiinn Israel ra' chi loh dxiaa' sidela ayi guidxi'bi naa ra' ba loh ra' ba cun ñaa' ra' ba, ayi rahw ra' ba, zi'chi za gudahla ra' ziahana roo' ra' costumbre ra' nin riazahnee ra' ba; zi'chi za rusiaa ra' ba xqihsu ra' ba nee cun xtraxtra ra' ba, nee cun xtraxta dxii'ba ra' ba. **5** Chi'chi rahbi ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' xteenn lehyi:

—¿Xixnaa ayi rdxii'bi naa ra' xpwiinn lu'h chin rahw ra' ba tin guunn ra' ba ziga naa costumbre nin basia'hannetra ra' guehtu xtatita roo' ra' nu'h la'h nu'h?

6 Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—iBwiinn rusagui'hi bwiinn ra'!
Guchii guehtu Isaías ziga baca'h ba xcweenta ziga ruhn tu:

Rñi' tu ziga zi nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Dxiohs, per sto' tu zihtu ria'han loh xquelrnabwa' Dxiohs.

7 Lliaa'h naa zi ruzu'nllihbi tu nez loon, laasii la'h tu ruluu'y i tu nin naa gahca xcostumbre tu nee rahbi tu naa ra'n nin gunabwa' Dxiohs.

8 Nee la'h tu ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs, sino que zeena'hla tu nin naa xigaaba ra' bwiinn guidxyiyuh.

⁹Rahbi za Ñi'h:
—iBayilaa ruhnn bwiinn
nasiin tu, nee cagasaa'n za tu
tuhbi lahdu garaa ra' xchi'dxyi
Dxiohs tin zeezahnee tu ziga naa
xcostumbre tu nin xigaaba ra'
bwiinn guidxyiyuh! ¹⁰Ziga rahbi
guehtu Moisehs: “Guhca nadzii'hi
la'h xpaah lu'h cun xmaah lu'h,
ya nin cu'dii la'h xpaah ñi'h o
xmaah ñi'h nahpa chiin tu ba.”

¹¹Per la'h tu ruluu'yí tu ayi nahpa
guzo'badxiahga bwiinn xchi'dxyi
xcuzahn ra' ba, ruchi'hyi tu la'h ra'
ba tin guiñi' ra' ba squii!: “Ayi nuu
gacane'hn yi'h laasii bwi'hnna'hn
lligaaba gudi'hihn guhn garaa nin
na'pahn la'h Dxiohs.” ¹²Ya garaa
nin rñi' squii' ayi ru ruhnn ra' ba
jweersi gacanee ra' ba la'h xcuzahn
ra' ba, ¹³ya pur xcostumbre tu
ruhnn ayi ruzo'badxiahga ra' ba
xchi'dxyi Dxiohs, ya ziahan ru
cohsa ra' nin naa ra' zi'chi ruhnn tu.

¹⁴Chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra'
bwiinn, tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgaca'dxiahga dzi'tsi garaa
tu. ¹⁵Nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh
duhlda ayi naan guelwahw nin
rahw ra' ba, sino que dxyi'dxyi
dxixi'hw nin riinloh sto' ra' ba,
ni'chi naa nin rgu'tii la'h ra' ba loh
duhlda. ¹⁶Ni'chin nin riuu'-ria'zi
dxyi'dxyi gulgacabwa' nin ze' ra'
loh dxyi'dxyi ra' rii'.

¹⁷Ya chin babii Jesuhs lahda
ra' bwiinn ziahan ra' chi, ya
biu'garii Ñi'h la'n yuu', chi'chi
gunaabadxyi'dxyi ra' nin ruluu'yí
Ñi'h tin para gacabwa' ra' ban,
¹⁸chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—¿Ta neezaa tu ayi rahcabwa'
tu? ¿Tayi rahcabwa' tu ayi naa

bwiinn bwiinn duhlda pur nin
rahw ra' ba? ¹⁹Nin rahw bwiinn ayi
radzihnan tiхи sto' bwiinn sino
que radzihnan hasta la'n buxa nin
nuu cwee' sto' bwiinn, ya raria'han
nez hasta riuu'bwhin.

Zi'chi guñi' Ñi'h tin baluu'yí Ñi'h
nayaa naa garaatii' xica nin rahw
bwiinn.

²⁰Neezaa rahbi Ñi'h:

—Dxyi'dxyi nin rre'h rwaa' ra'
bwiinn, ni'chi sihn rgu'tii la'h
ra' ba loh duhlda, ²¹laasii sto' ra'
bwiinn rre'h ra' lligaaba dxaaba ra'
ziga guelgubwihlli cun guelrbaa'n,
guelrdxiinn bwiinn, ²²guelrcahnee
che'vla stuhbi bwiinn, guelrza'bisto'
xixteenn bwiinn, guelnadxaaba,
guelrusagui'hi lasaa' ñi'h, nin ayi
xtuhyyitii' loh ñi'h ziga xcweenta
dzi'n dxaaba ra', guelrwa'ha dxaaba
la'h stuhbi bwiinn, guelrudzii'ba dii
yihca lasaa' ñi'h, guelnayachi, cun
lu'h bwiinn sto' ra' nahda. ²³Garaa
ra' lligaaba dxaaba ra' rii' rre'h
sto' bwiinn ni'chi nin rgu'tii la'h ra'
bwiinn loh duhlda.

**Tuhbi gunna'h nin ayi naa bwiinn
Israel gunaaba ba tuhbi ayuda loh
Jesuhs**

(Mt. 15.21-28)

²⁴Ya ri'chi biria'h Jesuhs zee Ñi'h
para guihdxyi Tiru cun Sidohn, ya
chin badzihñ Ñi'h ri'chi, bidxeela
Ñi'h tuhbi yuu' hasta guyuu' Ñi'h
laasii ayi guclaa'dzi Ñi'h ñahcabwa'
bwiinn nuu Ñi'h ri'chi, per ayi
guhca zi'chi. ²⁵Laasii lwehgu bihn
xmaah tuhbi dxa'pa nin guyuu'
tuhbi bwiinndxaaba sto' ñi'h la'h
Jesuhs nuu ri'chi, ni'chin gwah ba
hasta nuu Ñi'h ya chin bwa'ha ba

loh Jesuhs bazu'nllihbi ba nezloh
 Ñi'h,²⁶ ya gunna'h chi ayi naa ba
 bwiinn Israel sino que naa ba tuhbi
 bwiinn sirofenicia, per loh nin
 gunaaba ba tin gabwe'he Jesuhs
 bwiinndxaaba chi sto' llii'ndxa'pa
 ba,²⁷ rahbi Jesuhs loh ba:

—Basaa'n gahwxgah ra' llii'n ra'n,
 laasii ayi naa bwen chyu cooba
 xpahn ra' llii'n ra'n ya chubwihin
 loh bwehcu.

²⁸ Chi'chi rahbi gunna'h chi:

—Guchii lu'h daada, per hasta
 bwehcu ra' rahw ra' guehta
 biuyi'hñ nin riaaba llaa'n mwella
 nin rahw ra' llii'n ra' lu'h.

²⁹ Chi'chi rahbi Ñi'h loh gunna'h
 chi:

—Bwehngahca guñi' lu'h, zahca
 guziaa lu'h, ya la'h bwiinndxaaba
 chi baria'h sto' llii'ndxa'pa lu'h.

³⁰ Ya chin bwaa gunna'h chi
 yihdzi ba gwaguia'ha ba loh lu'hñ
 la'h llii'ndxa'pa ba bwiinndxaaba
 chi baria'hala sto' bi.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi goopa nin ayi riin dxiahga ñi'h

³¹ Ya chin baria'h Jesuhs guihdxyi
 Tiru, chi'chi gudii'dxi Ñi'h nez
 guihdxyi Sidohn cun garaa ra'
 nezloh guihdxyi ra' nin rnabwa'
 Decápolis, ya zi'chi zi badzihn
 Ñi'h hasta rwaa' laguhn xteenn
 Galilea,³² ya chin guyuu' Ñi'h
 la'n guihdxyi xteenn Decápolis,
 gwanee paaldaa ra' bwiinn la'h
 tuhbi ndxi'hw nin naa goopa loh
 Ñi'h, ya gudxi'hn ra' ba gudzii'ba
 naa Ñi'h yihca bwiinn goopa chi
 tin dxiaca ba,³³ ya chi'chi gwanee
 Ñi'h la'h bwiinn goopa chi tuhbi
 lahdhu nez hasta ayi chyu bwiinn

rii', ri'chi gulu'tee Ñi'h bacwihin naa
 Ñi'h la'n dxiahga bwiinn goopa chi,
 neezaa bagahdxyi xihin Ñi'h yihca
 bacwihin naa Ñi'h ya bidxi' Ñi'h
 luudxyii ba,³⁴ chi'chi bwa'ha Ñi'h
 nez llaa'ndxibaa' guñi' biin lasto'
 Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw
 chi:

—iEfata! —Naa ziga guiñi' lu'h:
 iBillaala!

³⁵ Ya hohra chi gahca ballaala
 dxiahga bwiinn goopa chi, neezaa
 luudxyi ba guhca bañi',³⁶ chi'chi
 rahbi Jesuhs loh ndxi'hw chi:

—Ayi chyuloo tii' chixtee' lu'h pur
 nin basiaacahn yi'h.

Per lohbihnn ba ayi xi guuyi
 ba mahzi ru batich'i ba dxyi'dxyi
 chi,³⁷ ya garaa ra' bwiinn nin bihn
 dxyi'dxyi chi badxyigaa' loh ra' ba
 neezaa rahbi ra' ba:

—iGaraa nin ruhnn ba naa dzi'n
 za'ca! iHasta bwiinn gwe'ta rallaala
 ba dxiahga ñi'h ya goopa ra' ruhnn
 ba pur rañi' ra' ba!

Bayan Jesuhs tahpa mihyi bwiinn (Mt. 15.32-39)

8 Ya la'n dxyih ra' chi badiaa'ha
 ziahan la'ga'h bwiinn, ya ayi
 nahpa ra' ba xi gahw ra' ba, ni'chin
 gudihdxyi Jesuhs la'h ra' xpwiinn
 Ñi'h rahbi Ñi'h:

²—Ralahsa duxa sto'n la'h ra'
 bwiinn rii' laasii la'h chohnna
 dxyih naa nuunee ra' ba na'h, nee
 ayi nahpa ra' ba nin gahw ra' ba,
³ ya sidela na'h gaxe'bla ra'n ba
 rwaa' yihdzi ra' ba llahsaa ra' ba,
 zadzahga ra' ba loh nezyuh, laasii
 nuu ra' ba zihtu ze' ra' ba.

⁴ Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h
 loh Ñi'h:

—Per nez rii' ayi chyu nuutii', ayi xa guidi'hnn nu'h guidxeela xi gahw ra' ba.

5 Chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Paaldaa pahn nahpa tu ri'ca?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Gahdzin.

6 Chi'chi gunabwa! Ñi'h guzohba garaa bwiinn chi, ya chi'chi guca'ha Ñi'h gagaadzii pahn chi tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Xtaada Dxiohs Ñi'h, ya chi'chi gudxi'zi Ñi'hn loh ra' xpwiinn Ñi'h tin para gudxi'zi ra' ban loh ra' bwiinn ziahan chi, **7** zi'chi gahca bwi'hnn Ñi'h cun nuhn bwehlda bi'tu'hn badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, chi'chi gudxi'zi gahca ra' za xpwiinn Ñi'h ma loh ra' bwiinn ziahan chi, **8** ya garaa ra' ba gudahw ra' ba hasta gwadxah ra' ba, ya chin guya'loh gudahw ra' ba bidiaa'ha za gahdzi tipi taa'ha pahn cun bwehlda ra' chi, **9** ya naa ra' bwiinn chi ziga tahpa mihyi, ya seguihdu guhdzi Ñi'h tin biuu'nehza ra' ba, **10** ya lwehgu zeenee Ñi'h garaa xpwiinn Ñi'h la'n tuhbi laancha hasta loh guihdxyi xteenn Dalmanuta.

Gunaaba ra' bwiinn fariseu guunn Jesuhs tuhbi milahgru

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Chin badzihnn ra' nuhn bwiinn fariseu hasta zuu Jesuhs guzo'baloh biahyi ra' ba gadiidxi Ñi'h tin canaaba ra' ba loh Ñi'h guunn Ñi'h tuhbi milahgru nin Dxiohs si nin nuu llaa'n dxibaa' zahca guunn, tin guluu'yi gu guchii Dxiohs gulu'nehza la'h Jesuhs loh guidxyiyuh, ya cagalda'tsi si ra' ba

guidu'hun xi guunn Ñi'h. **12** Chi'chi bibiin la'n lasto' Jesuhs, ya rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn fariseu chi:

—¿Xixnaa chi'h rnaaba tu gu'nnahn milahgru ra'? Guchiin nin rñi'n loh tu, nin tuhbi dzi'n roo' ayi gu'nnahn nezloh tu.

13 Ya cun basaa'n Ñi'h la'h ra' ba ri'chi lwehgu bacah Ñi'h la'n laancha zeenee chi'h Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h stuhbi lahdru rwaa' ñihsa.

Xcweenta levaduhra ra' bwiinn fariseu

(Mt. 16.5-12)

14 Ya bia'l dasto' ra' xpwiinn Ñi'h ñu'a ra' ba pahn, per la'n laanchayi nuu ra' ba chin bwa'ha ra' ba tuhbi dxi'h pahn nahpa ra' ba, nee loh ñihsa la za ni'chi zeenee laancha la'h ra' ba hohrchi, **15** nee hohrachi gahca za rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulgua'ha cuun xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun xpwiinn Herodes.

16 Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—Guchii nin guñi' mwehsu laasii ayi chyu nahpa pahn.

17 Per guhcabwa! Jesuhs ayi guhcabwa' ra' xpwiinn Ñi'h xa naa dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh ra' ba ni'chin rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa rahbi tu ayi nahpa tu pahn? ¿Ta nagahdxi gacabwa' tu? iXi'balla nahda sto' tu, nee dxiahga tu ñie'wun! **18** iNuu dxiahga tu cun bizloh tu, per rluu'yi ayi riin loh tu cun dxiahga tu ayi rihnan! ¿Tayi riagannasto' tu? **19** Chin gudxi'zi'hn gaga'yu pahn loh ga'yu mihyi bwiinn, ¿paaldaa tiipin bidiaa'ha?

- Tsi'h bichiohpan —rahbi ra'
xpwiinn Ñi'h:
20 Chi'chi rahbi Ñi'h:
 —Ya chin gudxi'zi'hn gahdzi pahn
loh tahpa mihiy bwiinn, ɔpaaldaa
tiipin bidiaa'ha chin guya'loh
gudahw ra' ba?
 —Gahdzin —rahbi ra' xpwiinn
Ñi'h.
21 Chi'chi rahbi Ñi'h:
 —¿Ta nagahdxi gacabwa' tu?

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi
bwiinn nin ayi riin loh ñi'h**

22 Ya chin badzihna ra' ba tuhbi
guihdxyi nin laa Betsaida, ri'chi
gwanee ra' bwiinn guihdxyi chi
tuhbi bwiinn nin rahca loh ñi'h
hasta zuu Jesuhs, ya guñi'nee
ra' ba la'h Ñi'h tin guidxi! Ñi'h
la'h bwiinn nin rahca loh ñi'h
chi, **23** chi'chi guna'zu Jesuhs naa
bwiinn nin rahca loh ñi'h chi,
gwanee Ñi'h la'h ba hasta rwa'
guihdxyi, chi'chi bagahdxi Ñi'h
rwa'a' bizloh ba cun xihin Ñi'h,
neezaa badzii'ba naa Ñi'h yihca ba
chi'chi gunaabadyi'dxyi Ñi'h loh
ba gu rwa'ha ba, **24** ya guzo'baloh
caywa'ha bwiinn nin rahca loh ñi'h
chi, chi'chi rahbi ba:

—La'n rwa'ha la'h ra' ndxi'hw ra',
rnah ra' ba zigazi yahga nagaa ra'
nin rzah ra'.

25 Chi'chi baca'h garoopa naa Ñi'h
loh bwiinn chi stuhbi, ya chi'chiyi
bwa'ha za'ca ba garaatii' ra' cohsa
nayaa-nayaa, **26** chi'chi gunabwa'
Ñi'h cun rabbi Ñi'h loh ba:

—Ayi guziaa loh guihdxyi; mahzi
zigazi du'h bwaa yihdzi lu'h nee ayi
chuloo gahbi lu'h xa biaca lu'h.

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

- 27** Ya seguihdu zenee Jesuhs
la'h ra' xpwiinn Ñi'h nez lahda
guihdxyi ra' xteenn guihdxyi
Cesarea cun Filipi, ya loh neziuh
gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra'
xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:
 —¿Chyu ni'ca rahbi ra' bwiinn
naan?
28 Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:
 —Nuhn ra' bwiinn rahbi yi'h naa
lu'h Jwahn nin baro'bañihsa, ya
snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h
Elías, ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa
lu'h stuhbi ra' guehtu profeta ra'
nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

29 Chi'chi rahbi Ñi'h:
 —Ya la'h xchi'l tu, ¿xi nna tu
chu naan?
 Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:
 —Yi'h nin naa lu'h Crixtu Llii'n
Dxiohs nin dxule'za nu.
30 Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra'
xpwiinn Ñi'h ayi xi guuyi ra' ba
chu naa Ñi'h loh nin tuhbi bwiinn.

Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ñi'h xcweenta ziga gachi Ñi'h

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

- 31** Chi'chi guzo'baloh Jesuhs
cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' xpwiinn
Ñi'h, rahbi Ñi'h:
 —Nahpa zidi'dxi'hn trabahjw duxa,
ya bwiinn guhla ra' xteenn guido'
cun bixohza ra' nin rnabwa' la'h
ra' bixohza, cun mwehsu ra' nin
ruluu'yi xlehyi Moisehs, zusacaloh
ra' ba na'h nee zidxiinn za ra' ba
na'h, per chin dxiohnna dxyih
zabana'hn loh ra' bwiinnguuchi.

³²Garaa dxyi'dxyi ra' rii' guñi' Ni'h loh ra' ba nayaa-nayaa, ya pur ni'chi gwanee Pehdru la'h Ni'h tuhbi lahdu tin guñi'nee ba loh Ni'h tin ayi ñiza'ca Ni'h zi'chi, ³³per chi'chi basia'garii loh Jesuhs bwa'ha Ni'h loh ra' xpwiinn Ni'h, chi'chi rahbi Ni'h loh Pehdru:

—iGwasuu loh xnezyuun Satanahs! iYi'h ayi ruhnn lu'h xigaaba xteenn Dxiohs, pur xigaaba si bwiinn guidxyiyuh cayuhnn lu'h!

³⁴Chi'chi gudihdxyi Ni'h la'h ra' bwiinn cun garaa xpwiinn Ni'h, chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:
 —Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi gaca tuhbi xpwi'nnahn, gulgasia'ldasto' tu garaa ra' nin rza'bisto' tu guunn tu, nee guldxia' xcruhzi tu (nin zee loh dxyi'dxyi rii' naa gusaa'n lu'h gudzii'ba xquelnabahan lu'h pur xcweenta Jesucristu) bachi'h gulta'na'hla na'h —rahbi Ni'h—
³⁵laasii bwiinn nin xclaa'dzi ayi guñihchi xquelnabahan ñi'h zuñihchi ban, per bwiinn nin guñihchi xquelnabahan ñi'h pur na'h, nee pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, zibahan ba par tu'pazi loh xquelnabwa' Dxiohs. ³⁶Laasii ñxi gallu'yi guica'ha tuhbi bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh sidela guñihchi ba xquelnabahan ba?, ³⁷o neezaa ñbalaaca chiilli tuhbi bwiinn xcweenta xquelnabahan ba? ³⁸Neezaa sidela chyuulla tuhbi bwiinn gatuhyi loh ba na'h, o pur xchi'dxyi'hn nezloh ra' bwiinn nin rusahcaloh loh Dxiohs cun nin nuu loh ra' bwiinn nin nuu xtuhlda ra' ñi'h, neezaa na'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw zatuhyi loon

pur bwiinn chi chin gabia'garii stuhbi cun gaduhbi xquelnabwa' Xtaadahn cun ziahan xaanjla Ni'h.

9 Chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:
 —Nee guchiin nin rñi'n loh tu, nuu ra' bwiinn nin dxa'ga loh tu zwa'ha ra' ba gadzihx xquelnabwa' Dxiohs galoh nin gachi ra' ba.

Bidxa'h ziga rñah Jesuhs

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

²Chin gudii'dxi xo'pa dxyih, chi'chi gwanee Jesuhs la'h dxi'h ra' Pehdru, Jacobo, cun Jwahn yihca tuhbi dahan roo', nee ri'chi bwa'ha ra' xpwiinn Ni'h chi bidxa'h ziga rñah Ni'h, ³ya xahba Ni'h biahca labwehen dxyi'gah guhcabacha'han, ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn gahn gaca labweh ziga guhca labweh nachitsi xahba Ni'h, ⁴ya ri'chi baluu'yiloh Elías cun guehtu Moisehs, cayuu'yidxyi'dxyinee ra' ba la'h Ni'h, ⁵chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—iMwehsu, bwen gahca dxuu nu'h rii'! iLa'h nu guidi'hnncha'yi chohnna yuu' dxillaa'; tuhbin para Yu'bilu'h, stuhbin para Moisehs, ya stuhbin para la'h Elfás!

⁶Dxyigah zi'chi guñi' Pehdru laasii rdxyihbi duxa ba cun schiohpa lasaa' ba ni'chin guñi' ba zi'chi, ⁷ya hohra chi gahca bi' tuhbi xcahyi dxyi'gah si bia'pa ra' ba la'n xcahyi chi, ya la'n xcahyi chi guñi' tuhbi rsiaa'ha nin rahbi:

—Dee naa Llii'nahn nin nadzii'hihn; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi bi.

⁸Ya mas balaaqi'hn rahca lwehgu bwa'ha ra' ba tuhsil Jesuhs zuu ri'chi, ya la'n xcahyi

chi guñihchiloh Moisehs cun Elías,
 9 ya chin biehtanee Ñi'h la'h ra'
 ba dahan roo' chi; chi'chi rahbi
 Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h chi ayi
 xi guuyi ra' ba cuun nin bwa'ha
 ra' ba hastayi chin gabahan Llili'n
 Dxiohs nin naa ndxi'hw loh bwiinn
 guuchi, 10 ya bazo'badxiahga ra'
 ba xchi'dxyi Ñi'h ayi gudxixtee'
 ra' ba nin bwa'ha ra' ba, per
 ziahan bwelta gunaabadyi'dxyi
 loh lasaa' ra' ba cuun nin naa nin
 gabahan loh guelguhchi, 11 ya
 gunaabadyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs
 rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahbi ra' mwehsu ra'
 nin ruluu'yí xlehyi Moisehs nahpa
 galoh Elías dxi' que no la'h Crixto?

12 Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
 —Pwihsu guchii galoh Elías dxi'
 tin dxi'u'na'ca ba garaatii'; neezaa
 rahbi loh Xchihtsi Dxiohs nahpa
 guti'dxiloh Llili'n Dxiohs trabahjw
 duxa nee zusa'caloh za ra' ba la'h
 Ñi'h, 13 per rñi'n loh tu la'h Elías bi'
 la ya la'h ra' bwiinn bwi'hnnree ra'
 ba la'h ba zigachi'zi guclaa'dzi ra'
 ba ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi ndxi'hw
 nin guyuu' tuhbi bwiinndxaaa sto'
 ñi'h

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Ya chin babia'garii Ñi'h hasta rii
 ra' snuhn xpwiinn Ñi'h bwa'ha Ñi'h
 ziahan duxa bwiinn rii gadiidxi ra'
 ba, nee cadxihldxyinee dxyi'dxyi
 paaldaa ra' mwehsu nin ruluu'yí
 xlehyi Moisehs la'h ra' xpwiinn Ñi'h,
 15 ya chin bwa'ha ra' bwiinn ziahan
 chi la'h Jesuhs, badxyigaa' loh ra'
 ba hasta ballu'n ra' ba bagachi'loh
 ra' ba la'h Ñi'h tin baga'paDxiohs ra'

ba la'h Ñi'h, 16 chi'chi rahbi Jesuhs
 loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xi ni'ca ruu'yidxyi'dxyinee tu
 la'h ra' ba?

17 Chi'chi rahbi tuhbi ra' bwiinn
 chi loh Ñi'h:

—Mwehsu, rii' ze'l dane'hn
 llii'nahn laasii nuu tuhbi
 bwiinndxaaa sto' bi nin basia'han
 goopa la'h bi tin gabwe'he lu'h
 bwiinndxaaa chi sto' bi, 18 laasii
 chin rusa'cazii bwiinndxaaa chi
 la'h bi, rdxiindxiah bwiinndxaaa
 chi la'h bi loh yuh, rbwe'he
 ba bitsi'hn rwaa' bi, nee hasta
 dxyigah rsihdzi loh lahyi bi. Squii'
 ruhnnee ba la'h bi nee cagasiu'nga
 gueldxyihdxyi chi la'h bi, ni'chin
 nin guna'ba'hn loh ra' xpwiinn lu'h
 tin ñabwe'he ra' ba bwiinndxaaa
 chi sto' bi per ayi bwi'hnn ra' ba
 gahn.

19 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
 garaa bwiinn ziahan nin rii ri'chi:

—iAyy, bwiinn ra' nin ayi
 riachiisto' ra' ñi'h! iBwiinn
 naxihiñ ra'! ¿Balaaca xchi'hla nin
 gu'nnahn waanta chuu'huhn loh tu?
 iGulta'a'nee llii'ngaa'n lu'h rii'!

20 Ya chi'chi gwanee ra' ba la'h
 bi'nxuhbi chi loh Jesuhs, per
 chin bwa'ha bwiinndxaaa chi
 la'h Jesuhs, chi'chi gudxiindxiah
 bwiinndxaaa chi la'h bi loh yuh,
 dxyigah na'du'bi bi loh yuh zohba
 bitsi'hn rwaa' bi, 21 chi'chi rahbi
 Jesuhs loh xpah bi:

—¿Dez cuuca guna'zu
 gueldxyihdxyi rii' la'h bi?

Chi'chi rahbi xpaah bi loh Ñi'h:

—Dez chin naa bi biñi'n, 22 nee
 ziahan la xclaa'dzi bwiinndxaaa
 ca gadxiinn la'h bi; rula'h

bwiinndxaaa ca la'h bi loh bwehla,
loh ñihsa; per sidela zidxeela xa
guunn lu'h balahsasto' lu'h la'h nu
nee bwi'hnn ayuda la'h nu.

²³Chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn
chi:

—¿Xa mohda rnaabadxyi'dxyi
lu'h sidela, zahca gacane'hn yi'h?
iGaraa zahca gacane'hn la'h ra'
bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h zahca
gacanee Dxiohs la'h ra' ba!

²⁴Chi'chi guzo'baloh jweersi cañi'
xpaah bi'nxtuhbi chi loh Ñi'h, rahbi
ba:

—iRiachiisto'n! iBwi'hnn
cumpahñu na'h tin mahzi ru
chechisto'n!

²⁵Ya chin bwa'ha Jesuhs
cagadiaa'ha ziahan bwiinn chi'chi
rahbi Ñi'h loh bwiinndxaaa chi:

—Bwiinndxaaa nin bwi'hnn
gwe'ta cun goopa la'h bi'nxtuhbi
rii', na'h canabwa'n loh lu'h tin
baria'h sto' bi nee ayi dxiu'garii ru
lu'h sto' bi.

²⁶Chi'chi gudidxiyidxiah
bwiinndxaaa chi cun dxyigah
guidxiindxiah ba la'h bi, lwehgu
baria'h ba sto' bi, ya basaa'n ba
la'h bi zigazi bwiinn guuchi, ya
bwi'hnn ra' bwiinn ziahan nin rii
ri'chi lligaaba guhchi bi, ²⁷per la'h
Ñi'h lwehgu guteesa Ñi'h la'h bi, ya
lwehgu gwasu'nchii bi'nxtuhbi chi.

²⁸Chi'chi biuu'garii Ñi'h la'ñuu', ya
ri'chi gunaabadxyi'dxyi rala'n ra'
xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h tin ayi chyu
bwiinn ñwa'ha ya rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa la'h nu ayi chyu
bidi'hnn gahn ñabwe'he
bwiinndxaaa chi?

²⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ziga lasaa' bwiinndxaaa rii',
ayi gaca cwe'he tu ba sidela ayi
cwidxi-guinaaba tu loh Dxiohs,
neezaa sidela ayi gucwaalhan tu.

**Jesuhs guñi' stuhbi la'ga'h xa gachi
Ñi'h**

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰Chin babii ra' ba ri'chi,
badii'dxi ra' ba nez loh guihdxyi ra'
xteenn Galilea, ya guclaa'dzi Jesuhs
ayi chyu ñahcabwa' canechez nuu
Ñi'h, ³¹ni'chin baluu'yi Ñi'h la'h ra'
xpwiinn Ñi'h nee rahbi za Ñi'h:

—Nahpa zuti'dxi ra' bwiinn
duhlda na'h loh ra' nin rnabwa',
ya zidxiinn ra' ba na'h, per
chin dxiohnna dxyih guhchi'hn,
zabahna'hn loh ra' bwiinn guuchi.

³²Per la'h ra' xpwiinn Ñi'h
ayi guhcabwa' ra' ba xi zee loh
dxyi'dxyi ra' chi, nee bidxyihbi
za ra' ba ñinaaba dxyi'dxyi ra' ba
xiñin zee loh ra'n.

Jesuhs guñi' chyu mahzi lasahca

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³Chin badzihnnnee Ñi'h la'h
ra' xpwiinn Ñi'h loh guihdxyi
Capernaum, biuu'garii Jesuhs la'n
tuhbi yuu', chi'chi rahbi Ñi'h loh ra'
ba:

—¿Xiñin ze'yuu'yidxyi'dxyi tu
chin zo'pa nu'h loh neziuh?

³⁴Ya ayi guñi'tii' ra' xpwiinn Ñi'h,
laasii la'h ra' ba ze'yuu'yidxyi'dxyi
ra' ba chyu tuhbi ra' ba naa nin
mahzi lasahca, ³⁵ya lwehgu
guzohbagah Ñi'h chi'chi gudihdxyi
Ñi'h la'h gadzi'h bichiohpa ra'
xpwiinn Ñi'h chi'chi rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—Sidela xclaa'dzi tuhbi tu gaca lasahca, nahpa gaca tu tuhbi bwiinn nin nado'laadzi ru loh ra' garaa lasaa' tu.

³⁶Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi biñi'n bi'tu'hn, ya bazuh Ñi'h la'h bi galaayi ra' ba chi'chi gudi'dzi Ñi'h la'h biñi'ni'hn chi, chi'chi rahbi Ñi'h:

³⁷—Chyu chi'zi bwiinn nin gacanee tuhbi biñi'n squii', zahcanee za ba na'h, nee bwiinn nin rahcanee na'h, ayi na'h dxi'hn rahcanee ba sino que nee Xtaada Dxiohsa'hn nin gulu'nehza na'h rahcanee ba.

**Bwiinn nin ayi rñi'yah la'h nu'h,
xlahdu nu'h nuu ba**

(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)

³⁸Seguihdu rahbi Jwahn loh Ñi'h:
—Mwehsu, bidia'ha nu loh tuhbi bwiinn nin rabwe'he bwiinndxaaa sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' lah lu'h, ya bachidi'tsi nu loh ba ayi ru guunn ba zi'chi laasii ayi nee dxi'h ba ca'nzhahnee ba la'h nu'h.

³⁹Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—Gulgasa'a'n bwiinn chi laasii bwiinn nin ruhn dzi'n roo ra' cun xquelrnabwa' laan ayi xñi'yah ba na'h, ⁴⁰tin bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi childxinee la'h nu'h xlahdu gahca nu'h nuu ra' ba.
⁴¹Guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin guni'hi nicala tuhbi bahsu ñihsa la'h tu laasii naa tu xpwi'nn ra'n, Dxiohs gudi'hi prehmiu la'h ba.

Rriezgu chuu xtuhlda ra' bwiinn

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴²Rahbi za Ñi'h:

—Chyu chi'h zi nin gusiaaba la'h biñi'n bi'tu'hn ra' rii loh duhlda pur nin riachiisto' ra' bi na'h, mas cha'y'i gula'ha ra' ba la'h ba loh ñihsado' cun guchi'bi ra' ba tuhbi dxiah roo' yahnn ba, ⁴³nee sidela naa lu'h rutsiigan yi'h loh duhlda, mas cha'y'i guchyuu'ga lu'hn; tin mas cha'y'i chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs dxiuca lu'h xlawa'a'ha chee lu'h gabihldxyi cun garoopa naa lu'h hasta ayi dxiuu'yiti' dxih, ⁴⁴hasta tiidxi bwiinn trabajw duxa para tu'pazi. ⁴⁵Ya sidela gadzihh dxyih gutsiiga ñaa' lu'h yi'h loh duhldabachyuu'gan; mas cha'y'i chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs dxiuca lu'h xlawa'a'ha garoopa ñaa' lu'h, chee lu'h loh bwehla xteenn gabihldxi, ⁴⁶hasta tiidxi bwiinn trabajw duxa para tu'pazi. ⁴⁷Nee sidela la'h tuhbi bizloh lu'h gusiaaban yi'h loh duhlda, gule'hen; mas cha'y'i chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs nicala cun tuhbi si bizloh lu'h xlawa'a'ha chenee garoopan yi'h loh dxih xteenn gabihldxyi ⁴⁸hasta tiidxi bwiinn trabajw duxa nin ayi cha'löh, nee ayi garia'h ra' ba ri'chi, ⁴⁹laasii ziga rrohba zihdxi yihca xi chi'h zi guelwahw, zi'chi za chioobaa bwehla yihca garaa ra' bwiinn. ⁵⁰Bwen naa zihdxi, per sidela guñihchin guelnallii, ñxaalla guunn chi'h tu dxiaca za'can? Zi'chi gahca la'h tu, gulgahca ziga zihdxi nin nallii tin gaca gallu'yí tu loh ra' bwiinn guidxyiyuh, nee gulguibahannee za'ca lasaa' tu.

**Jesuhs baluu'yi ayi nuu taa'ha
bwiinn che'vla ba**

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 Seguihdu babii Jesuhs loh guihdxyi Capernaum, tin

zee Ñi'h para guihdxyi xteenn
 Judea cun loh guihdxyi xteenn yuh
 nin rii stuhbi lahdu gui'w Jordahn,
 ya ri'chi badiaa'ha ziahan bwiinn,
 chi'chi guzo'baloh cagaluu'yi
 Ñi'h la'h ra' bwiinn chi ziga naa
 xcostumbre Ñi'h.² Hohr chi badzih
 ra' paaldaa bwiinn fariseu ri'chi,
 per ya la'h ra' ba guclaa'dzi ra' ba
 guunn ra' ba prehba la'h Ñi'h tin
 gwa'ha ra' ba zahca gusia'garii Ñi'h
 dxyi'dxyi nin gunaabadyi'dxyi ra'
 ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¿Ta naa bwen taa'ha tuhbi
 bwiinn la'h che'hla ba?

³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
 —¿Cuun nin ruluu'yi xlehyi
 Moisehs la'h tu?

⁴ Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:
 —Basaa'n Moisehs la'h ra' ndxi'hw
 cun sola tuhbi dxihtsi riahsa
 xcweenta nin rlaa'ha ra' ba che'hla
 ra' ba, ya bachi'h rusaa'n ra' ba
 che'hla ra' ba.

⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
 —Baca'h Moisehs zi'chi, laasii
 tantu bwiinn dxiipa tu, ⁶ per chin
 gurihxchih guidxyiyuh: “Ndxi'hw
 cun gunna'h bwi'hnn Dxiohs” ziga
 rñi' loh Xchihtsi Ñi'h.⁷ Neezaa rñi'
 loh Xchihtsi Ñi'h: “Ni'chin chin
 ruchinaa tuhbi ndxi'hw, rre'caa
 ba loh xtaada ba loh xmaah ba
 ya rbahannee ba la'h gunna'h nin
 raaca che'hla ba, ⁸ ya garoopa ra'
 ba naa ba zigazi tuhsí bwiinn”;
 naa ra' ba zigazi tuhbi bwiinn
 xlawa'a'ha chiohpa bwiinn.⁹ Dxiohs
 bachi'dxiu-bacha'ga la'h ra' ba,
 ni'chin nin ayi nuu taa'ha ra' ba.

¹⁰ Ya chin rii ra' ba la'n stuhbi
 yuu', gunaabadyi'dxyi ra' xpwiinn
 Ñi'h loh Ñi'h xcweenta gahca nin

rlaa'ha lasaa' bwiinn, ¹¹ chi'chi
 rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sidela la'h tuhbi bwiinn taa'ha
 ba che'hla ba ya guica'ha ba stuhbi
 gunna'h, ya zi'chi canee lasaa' zi ra' ba
 zigazi xtu'h ra' ba, ¹² ya sidela la'h tuhbi
 gunna'h taa'ha ba la'h xpwiinn ndxi'hw
 ba ya guica'ha ba stuhbi ndxi'hw,
 bwiinn chi nabahan gubwihlli zi ra' ba.

Bwi'hnntaa'yí Jesuhs yiheca ra' biñi'n
 (Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Ya tantu guclaa'dzi ra' bwiinn chi
 dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs, hasta
 xpiñi'n ra' ba gwanee ra' ba loh Ñi'h,
 tin badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' bi, per
 chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi
 guzo'baloh riidxihldxyinee dxyi'dxyi ra'
 ba la'h ra' bwiinn nin ze'nee ra' biñi'n
 ra' chi loh Jesuhs, ¹⁴ ya chin bwa'ha
 Jesuhs zi'chi cayahca, chi'chi bidxyi'chi
 Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h
 chi:

—Gulgasaan dxie'biiga ra' biñi'n
 hasta zu'h, ayi ru gucwé'za tu la'h
 ra' bi, laasii xquelrnabwa' Dxiohs naa
 xteenn ra' bwiinn nin nado'laadzi ziga
 biñi'n ra' rii!, ¹⁵ nee guchiin nin rñi'n
 loh tu, bwiinn nin ayi chechiisto' ñi'h
 xchi'dxyi Dxiohs zigazi naa tuhbi biñi'n
 nin ruzo'badxiaha xchi'dxyi xtaada
 ñi'h, bwiinn chin ayi chuu ra' ba loh
 xquelrnabwa' Dxiohs.

¹⁶ Chi'chi gudi'dzi Ñi'h la'h ra' biñi'n
 chi, nee tin badzii'ba naa Ñi'h yihca ra'
 bi nee gunaababa gahca Ñi'h loh Dxiohs
 tin gacanee Ñi'h la'h ra' biñi'n ra' chi.

**Tuhbi ndxi'hw ricu nin nuu ziahan
 xixteenn ñi'h**

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Ya tuhbi dxyih gaduhbi nin
 cagu'guihn Jesuhs guzee Ñi'h

stuhbi nehza, badzihns gallu'n
tuhbi ndxi'hw hasta zuu Jesuhs,
ya lwehgu bazu'nllihbi bi nezloh
Jesuhs, ¹⁸chi'chi rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, mwehsu cha'yí, ćxa ni'ca
gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa'
guibahane'hn Dxiohs para tu'pazi
chin gachi'hn?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h naan cha'yí'hn?
Ayi nin tuhbi bwiinn cha'yí naa
xmohda ñi'h sola tuhbi dxi'h Dxiohs
naa cha'yí. ¹⁹La'lú'h naann la nin
rnabwa' loh Xchihtsi Dxiohs: "Ayi
chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca lu'h
bwiinn gubwihlli, ayi cwaan lu'h,
ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw, ayi
gusagui'hi la'h bwiinn, nee gaca
nadzii'hi lu'h xcuzahn ra' lu'h."

²⁰Chi'chi rahbi ndxi'hw chi loh
Ñi'h:

—Mwehsu, garaatii' ra' dxyi'dxyi
ca cagazo'badxiaagahn dez chin
guhca'hn biñi'n.

²¹Chin bwa'ha Jesuhs loh ndxi'hw
chi, guhca nadzii'hi sto' Ñi'h la'h bi,
chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:

—Stuhbi dxi'h cohsa ria'dxyi
guunn lu'h; bwaa tin batoo' garaa
xixteenn lu'h ya chi'chi chi'zi
lu'h mweeyi chi guica'ha ra'
bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa,
ya zi'chi zaapa lu'h guelnaza'ca
llaa'ndxibaa', nee lwehgu gahca
da'na'hla na'h tin gu'a lu'h xcruhzi
lu'h.

²²Ya chin bihn ndxi'hw chi
dxyi'dxyi ra' nin guñi' Ñi'h, guhca
nalaasa sto' bi laasii ziahana roo'
xica nahpa bi, ²³chi'chi biahyi
Jesuhs tin bwa'ha Ñi'h loh ra'
xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—iNagahn duxa par chu'tii tuhbi
bwiinn rricu loh xquelrnabwa'
Dxiohs!

²⁴Ya badxyigaa' duxa loh ra'
xpwiinn Ñi'h chin bihn ra' ba nin
guñi' Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h stuhbi:

—Llia'n ra', illi'balla nagahn
naa para chu'tii bwiinn rricu loh
xquelrnabwa' Dxiohs! ²⁵Mas ayi
guinagahn ru tiidxi tuhbi camehyu
llaa'n tuhbi guihchi guulla, que
no ziga tiidxi tuhbi rricu loh
xquelrnabwa' Dxiohs.

²⁶Chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h
zi'chi chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Chyuulla gaca chi'h ta'h loh
duhlda?

²⁷Chi'chi bwa'ha Ñi'h loh ra' ba
ya rahbi Ñi'h:

—Para bwiinn ra', nagahn ra' dee';
per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

²⁸Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—La'h nu la'nu dxugasaa'n garaa
nin nadxiaapa nu, tin zo'pana'hla
nu yu'bilu'h.

²⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nee guchiin nin rñi'n loh tu,
ziga bwiinn nin nugasaa'n yi hdzi
ñi'h, xpaah ñi'h, xmaah ñi', bwihtsi
ra' ñi'h, che'hla ñi'h, llia'n ñi'h, o
xuh ra' ñi'h pur xcwee'ntahn cun
pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs,

³⁰zica'ha ra' ba garaa ni'chi stuhbi
gaywa'h bweelta mahzi ru loh
guidxyiyuh rii' nicala zidxyi'chinee
bwiinn la'h ra' ba, per llaa'ndxibaa'

zica'ha ra' ba guelnabahan nin
ayi ñichilohtii' chin gachi ra' ba,

³¹laasii chin gadzihns dxyi' nin
guunn Dxiohs jwisi loh guidxyiyuh,
garaa ra' bwiinn nin ruhnn lligaaba
lasahcaduxa ra' ba nnah ayi gaca
lasahcatii' ra' ba chi'chi, ya bwiinn

ra' nin ayi lasahca nnah ni'chi ra'
gaca lasahca chi'chi.

**Nin rioonna bweelta guñi' Jesuhs
loh ra' xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h**
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Ya loh zeezah ra' ba loh neziuh
para guihdxyi Jerusalehn ñiidxyuu
Jesuhs ya dihtsi Ñi'h na'hl a gadzi'h
bichiohpa ra' xpwiinn Ñi'h laasii
rdxyihbi ra' ba nee coma guihdxyi
chi nahpa chiinn ra' ba la'h Ñi'h, ya
neezaa bwiinn ra' nin zee na'hl a
la'h Ñi'h rdxyihbi ra' ba, ya chi'chi
gule'caa Jesuhs gadzi'h bichiohpa
nin naa xpwiinn Ñi'h tin rahbi Ñi'h
loh ra' ba cuun nin saca Ñi'h, squii'
rahbi Ñi'h:

33—Gulgua'ha, rñi'n loh tu, la'h
nu'h zoo para guihdxyi Jerusalehn,
ya na'h ziga naan bwiinn nin
gulu'nehza Dxiohs loh guidxyiyu,
zuti'dxi ra' bixohza nin rnabwa' la'h
ra' bixohza na'h cun mwehsu ra' nin
ruluu'y i lehyi zuti'dxi ra' ba na'h
loh nin guunn guelguxchisi na'h.
Nee guinabwa' ra' ba gachi'hn cun
guti'dxi ra' ba na'h loh ra' bwiinn
ziitu, **34** ni'chi ra' gusa'cazii na'h cun
gullihdzinee ra' ba na'h, guchahn
xihin ra' ba loon cun gadxiinn ra'
ba na'h, per chin dxiohnna dxyih
zabahana'hn —rahbi Ñi'h.

**Jacobo cun Jwahn gunaaba tuhbi
bwehni'hn loh Jesuhs**
(Mt. 20.20-28)

35 Jacobo cun Jwahn, llii'n
Zebedeu, gwabiiga ra' loh Jesuhs ya
rahbi ra' ba loh Ñi'h:
—Mwehsu, xclaa'dzi nu guunn
lu'h tuhbi bwen nin gachinaaba nu
loh yu'bilu'h la'h nu.

36 Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—¿Xini'ca bweni'hnca xclaa'dzi tu
gu'nnahn la'h tu?

37 Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:
—Chin guinabwa' lu'h loh lla'ñih
xteenn lu'h, xclaa'dzi nu zohbanee
nu yi'h; tuhbi nu xlahdu derehchu
lu'h stuhbi nu xlahdu rrabwehsa
lu'h.

38 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Nin ayi gaann tu xiñin nin
rnaaba tu. ¿Ta ziza'caziinee tu na'h
cun gachinee za tu na'h?

39 Chi'chi rahbi ra' ba:
—Nicala gachinee nu yi'h.
Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—Guchii tu ziza'caziinee tu
na'h nee zahchinee za tu na'h
ziga gachi'hn, **40** per ayi na'pahn
derechu guñaan loh tu cuun nin
zohba xlahdu derechu'hn o xlahdu
rrabwehsa'hn; sola Dxiohs cwii
la'h ra' bwiinn nin so'baneen llaa'n
dxibaa'!

41 Ya chin bihn zatsi'h xpwiinn
Ñi'h nin gunaaba Jacobo cun
Jwahn, bidxyi'chinee ra' ba la'h ra'
ba, **42** chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h
ra' ba ya rahbi Ñi'h:

—Ba naann tu nin rnabwa' loh
ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn
Israel naa ra' ba ziga dxi'ba nin
naguihdzi; neezaa cuun chi'h zi
bwiinn nin lasahca loh ra' ba ruhnn
zi'chi, **43** per cun la'h tu ayi gaca
tu zi'chi, ya nin xclaa'dzi gaca nin
mahzi lasahca nahpa gacanee ba
la'h ra' lasaa' ba. **44** Zi'chi gahca
za nin xclaa'dzi gaca nin mahzi
guinabwa' loh tu, nahpa gaca ba
ziga tuhbi mooza loh tu, **45** laasii
na'h, Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw,
ayi ze'lda dxi'hn para guunn

bwiinn sirba loon, sino que na'h ze'l dahnn tin gu'nnahn sirba, nee gudi'hi zan xquelnabahanahn para la'h ra' ziahan ra' bwiinn tin ta'h ra' ba loh duhlda.

Jesuhs basiacaca la'h tuhbi bwiinn nin laa Bartimeu ayi biin loh ba
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Ya chi'chi Jesuhs cun garaa za xpwiainn Ni'h gudii'dxinee Ni'h la'h ra' ba nez guihdxyi nin laa Jericoh, ya zeena'hla za ziahan ra' bwiinn la'h Ni'h, ya loh neziuh xteenn rwaal' guihdxyi chi zohba tuhbi bwiinn nin rahca loh ni'h nin biria'hlah Bartimeu llii'n Timeu, rzohba ba rbwe'he ba cardah, **47** ya chin gudii'dxidxiahga ba zeedii'dxi Jesuhs nin ze' loh guihdxyi Nazaret ri'chi, chi'chi guñi' ba jweersi roo', rahbi ba:

—iJesuhs llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

48 Ya bidxyi'chi ziahan ra' bwiinn ni'chin rahbi ra' ba loh ba:

—iBiacadxyi! iAyi rní' lu'h zi'ca!

Per la'h ba mahzi ru jwersi roo' ru cañi' ba:

—iLlii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

49 Ya guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ni'h gwaca'ha ra' ba bwiinn chi ya rahbi ra' ba loh ba:

—Bazuhchihpa sto' lu'h, gwasu'nchii; yi'h cabwihdxyi ba.

50 Ya lwehgu gule'caa bwiinn chi lahdxii nin caa dihtsi ba tin gudxihxii ban loh yuh, chi'chi gwasu'nchii gallu'n ba ya gwah ba hasta zuu Ni'h, **51** chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—¿Xini'ca xclaa'dzi lu'h gu'nnahn pur yi'h?

Chi'chi rahbi bwiinn nin rahca loh ni'h chi:

—Mwehsu, xclaa'dzihh guunn lu'h gwa'hahn.

52 Chi'chi rahbi Ni'h:

—Zahca guziaa lu'h, la'h lu'h biaca laasii gwachiisto' lu'h na'h.

Ya hohra chi gahca biaca bizloh ba, ya zena'hla ba la'h Jesuhs loh nehza.

Guyu'tii Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 Ya chin zeegadzihh Ni'h guihdxyi ra' nin laa Betfageh cun guihdxyi Betania nin ria'hah gahxu loh guihdxyi Jerusalehn nee gahxu za loh dahan nin laa Olivo, guxe'hla Jesuhs chiohpa xpiwiinn Ni'h ²tin rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Gulcheh loh guihdxyi nin naa gahxu ru, ya chin gadzihh tu ri'chi, ri'chi zwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra nin nadxyi'bi nin nagahdxi gaca nado'tii'; guxachi tu ma, tin dxie'nee tu ma, ³ya sidela chyuulla guinaabadxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa rigaxachi tu ma?” squil' guñi' tu loh bwiinn chi: “Tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hn ma”, per lwehgu gahca gusia'garii ba ma.

4Pwihs i gwah ra' ba ya badxeela ra' ba hasta cadu'h buhrra chi gahxu rwaal' tuhbi pwerta xteenn tuhbi yuu', chi'chi guxachi ra' ba buhrra chi, ⁵neezaa gunaabadxyi'dxyi nuhn ra' bwiinn nin rii ri'chi loh ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xini'ca ruhnn tu? ¿Xinaa riigaxachi tu buhrra ca?

⁶Chi'chi rahbi ra' ba ziga rahbi Jesuhs guiñi' ra' ba, ya cun basaa'n ra' ndxi'hw ra' chi zeenee ra' xpwiinn Ni'h buhrra chi, ⁷ya chin baganee ra' ba ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma, tin guzohba Jesuhs dihtsi ma, ⁸ya ziahan ra' bwiinn gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba loh neziuh nez hasta zeedii'dxinee ma la'h Ni'h, ya snuhn ra' ba bachyuu'ga llii'dzi xteenn ra' yahga loh dahan tin gudxyihxi ra' ban loh neziuh hasta tiidxi Ni'h, ⁹ya nuhn ra' bwiinn nin zeeñiidxiuu nez loh Jesuhs, cun snuhn ra' ba nin na'hla la'h Ni'h, guza'loh cañi' ra' ba jweersiroo', rahbi ra' ba:

—iBwen duxa naa Dxiohs!
iBwi'hnn taa'yi Dxiohs yihsa
rrehyi nin ze' pura xcweenta
Dxiohs! ¹⁰iBwi'hnn taa'yi Dxiohs
la'h guelrnabwa' nin ze' xcweenta
xpaah Davihd nu'h! iZuxchiilli
Dxiohs!

¹¹Ya loh nin guyuu'tii Jesuhs loh
guihdxyi Jerusalehn, lwehgu gwah
Ni'h la'n guido' roo' ya bwa'hasi za
Ni'h gadiidxitii' nee zigala coma
gudxyihla ni'chin lwehgu gahca
gubia'gariinee Ni'h xpwiinn Ni'h
para guihdxyi Betania.

Jesuhs gulu'dii la'h tuhbi yahga ñiigu

(Mt. 21.18-19)

¹²Ya chin barah gue'la, babiinnee
Ni'h xpwiinn Ni'h guihdxyi Betania,
bie'suh bichia'han Ni'h, ¹³chi'chi
bwa'ha Ni'h tuhbi yahga ñiigu zihtu
dxyigah nagaa rñah yahga chi cun
batahga, ni'chin gwagui'a'ha Ni'h
gu nuu xi ñinahxi caa loh yahga chi,

per ayi bidxeela Ni'h nin tuhbin
laasii ayi chi'chi dxi'h rcrah ñinahxi,
¹⁴ya delanta loh ra' xpwiinn Ni'h
rahbi Ni'h loh yahga chi:

—Ayiru chuu dxyih guicah
ñinahxi loh lu'h.

Jesuhs basiaa la'n guido' roo'

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵Zee chi'h Jesuhs para
Jerusalehn cun xpwiinn Ni'h, per
loh nin guyuu'tii Ni'h la'n guido'
roo', guzo'baloh babwe'hedxia'hla
Ni'h la'h ra' bwiinn nin cayuhnn
guri'xi ra', garaa nin riigatoo' cun
nin riizi' xica ra' ri'chi; nee nezii-
nezi'chi gulu'bwihih Ni'h xmweella
ra' bwiinn nin rucha'h mweeyi cun
xagaxiiyi ra' nin rutoo' palohmma
ra', ¹⁶ya ayi ru basaa'n Ni'h chyu
bwiinn ñidii'dxi nez hasta zohba
guido' roo' cun xica cohsa ra',
¹⁷baluu'yi Ni'h la'h ra' bwiinn rahbi
Ni'h:

—La'tu naann la xa rñi' Dxiohs
ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs:
“Yiidzihn gaca tuhbi yuu' hasta dxi'
ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh,
tin cwidxyi-guinaaba ra' ba na'h”,
iper la'h tu cayuhnn tun ziga
zi tuhbi cwehva hasta riuu' ra'
guba'n!

¹⁸Ya chin bihnn ra' bixohza ra'
nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun
mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi
nin bwi'hnn Jesuhs, gudxi'hyi ra'
ba xa chiinn ra' ba la'h Ni'h, per
guyuu' ra' ba guelnadxyi'bi la'h
ra' bwiinn, laasii garaa ra' bwiinn
badxyigaa' duxa xcweenta ziga
ruluu'yi Ni'h, ¹⁹ya chin gurih
gue'la, biria'h Ni'h lahda guihdxyi
chi.

**Jesuhs baluu'yi la'h ra' xpwiinn
Ñi'h xa cwidxyi-guinaaba ra' ba loh**

Dxiohs

(Mt. 21.20-22)

20 Ya chin barah gue'l'a rsiyido' gudii'dxinee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h hasta zohba yahga ñiigu nin gulu'dii Ñi'h, ya yahga chi gubihdzi la hasta cun nee xtulbaa'han, **21** ya loh nin bagannasto! Pehdru nin guñi' Ñi'h, chi'chi rabbi ba loh Ñi'h:
—Mwehsu, ibwa'ha! iLa'h yahga ñiigu nin gulu'dii lu'h la'n gubihdzila!

22 Chi'chi rabbi Ñi'h:
—Gulchechiisto' tu Dxiohs,
23 pwihsu na'pahn siguhra sidela chyulla gahbi loh dahan rii!: “Biya'dxu ri'ca tin gwah loh ñihsado”, zuzo'badxiahgan xchi'dxyi ba sidela ayi guunn chiohpa sto' ba. **24** Ni'chin nin rñi'n loh tu sidela xiilla guinaaba tu loh Dxiohs, zuni'hi Ñi'h, ni'chin nin gulchechiisto' tu la'h Ñi'h.
25 Chin cwidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, sidela nuu chyuulla bwiinn rdxyi'chine tu, gulsia'ldesto' tu xtuhlda ba, tin para dxia'ldesto' sto' Xtaada tu nin nuu dxibaa' xtuhlda tu. **26** Sidela ayi dxia'ldesto' tu xtuhlda chyuulla bwiinn, neezaa Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'ldesto' za ba xtuhlda tu.

Gunaabadxyi'dxyi ra' ba chyu naa**Jesuhs**

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Ya chin gubia'gariinee Ñi'h la'h ra' ba para guihdxyi Jerusalehn, gwah Ñi'h la'n guido' roo' stuhbi, ya ri'chi zeezah Ñi'h chin badzihm

ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun nuhn mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi, cun nuhn bwiinn guhla ra', **28** ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Chyu bani'hi guelrnabwa' yi'l'h tin ruhnn lu'h dzi'n ra' nin cayuhnn lu'h?, o ¿chyu xquelrnabwa' cayuhnn lu'h?

29 Chi'chi rabbi Jesuhs loh ra' ba:
—Neezaa na'l' guina'badxyi'dxyi'hn loh tu tuhbi rsohn, ya sidela chixtee' tu, zidxixtee'zahn cun chyu xquelrnabwa' ru'nnahñin. **30** Guldxixtee' loon: ¿Chyu guxe'hla la'h Jwahn bie'garo'bañihsa ba? ¿Ta Dxiohs gulu'nehza la'h ba o bwiinn zi ra'?

31 Chi'chi rabbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xa guidi'tsi nu'h? Sidela la'h nu'h guidi'tsi nu'h: “Dxiohs gulu'nehza la'h ba”, **32** chi'chi nnaa ba loh nu'h: “¿Xixnaa chi'h ayi gwachiisto' tu xchi'dxyi ba?”, ¿o zidi'tsi nu'h: “Tuhbi bwiinnzi guxe'hla la'h Jwahn.”?

Per ayi guhdzi ra' ba zi'chi laasii bidxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn, laasii bwiinn ra' nin rii nez chi ruhnn lligaaba Dxiohs guxe'hla la'h Jwahn, **33** pwihsu cun rabbi ra' bwiinn dxixi'hw chi loh Ñi'h:

—Ayi chyu gaann chyu guxe'hla la'h Jwahn.

Chi'chi rabbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pwihsu zigasi za ayi nnaa tu chixtee' tu nin canaabadyi'dxyi'hn loh tu, zi'chi za na'h ayi chixte'hn loh tu chyu bani'hi guelrnabwa' na'h cayu'nnahn dzi'n ra' rii!.

Cwenta xteenn ra' mooza dxaaba nin bia'hannee ra' nuhn yahga uhva ra'

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 Ya gwazah bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta rii', rabbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn, bwi'hnn biñih ba nuhn yahga uhva ra' loh xuh ba, chi'chi bwi'hnn ba lee' gadiidxi loh yuh chi, neezaa bwi'hnn ba tuhbi tanque hasta guixi'h uhba ra', cun bwi'hnncha'yí za ba tuhbi yuu' roo' nin naa ziga tuhbi torre, ya basia'hannee ba loh yuh chi la'h paaldaa bwiinn ra' tin gaapa ra' ban garoolda, ya chin gabwe'hecaan li'hn nahpa gaca garoolda li'hn chi guica'ha ra' ba, ya zee chi'h ba zihtu roo', ²per chin badzihh dxyih nin guunn garoolda ra' ba li'hn, chi'chi guxe'hla ballwaa'n nin naa xteenn ñi'h loh yuh tuhbi xmooza ba, tin gwagañi' ba loh ra' bwiinn nin bia'hannee loh xuh ba tin ñudi'hi ra' ba li'hn nin ruhnn tucahri ñaca'ha ba, ³per xlawaah'a ñudi'hi ra' ba nin ruhnn tucahri ñaca'ha mooza chi, mejor gudxi'lðxyihdxyi ra' ba la'h mooza chi ya ayi chi'h xi badi'hi ra' ba ñaca'ha ba. ⁴Seguihdu guxe'hla ba stuhbi xmooza ba loh ra' ba, ya mooza chi basihdzidxiah ra' ba la'h ba gutaa'ha ra' ba yiheba nee biguii za ra' ba loh ba, ⁵per guxe'hla ba snuhn ra' xmooza ba. Nuhn ra' ba gudxi'lðxyihdxyi ra' ba, ya snuhn ra' mooza chi gudxiinn ra' bwiinn nadxaaba ra' chi.

⁶'Per bia'dxyi llii'n ba nin nadzii'hi duxa ba, ya luulchima guxe'hla ba llii'n ba, laasii bwi'hnn ba lligaaba: "Pwehda zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi llii'nahn." ⁷Per chin badzihh bi, rahbi loh lasaa' ra' nin raa'n loh xuh ba: "Bwa'ha ni'casihn nin dxia'hannee gaduhbi loh yuh rii'; gulchoo'ho gachidxiinn nu'h bi tin

la'h si nu'h gachica'ha nu'h gaduhbi loh yuh rii!" ⁸Pwihsu guna'zu ra' ba la'h bi, gudxiinn ra' ba la'h bi ya chi'chi bagala'ha ra' ba xcweerpu bi rwaal' yuh chi.

⁹Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsu, ñxi ruhnn tu lligaaba gunnee daada nin naa xteenn ñi'h yahga uhva ra' la'h ra' bwiinn nin gudxiinn la'h llii'n ba? Zi' ba tin dxie'chiin ba garaa ra' bwiinn nin gudxiinn la'h llii'n ba, ya chin cha'loh gachi ra' bwiinn chi, chi'chi gudi'hi ba loh yuh chi la'h ra' guriin bwiinn. ¹⁰Pwehda nagahdxii gu'lda tu loh Xchi'dxyi Dxiohs rahbi:

Dxiah nin gule'hecaa ra'
mwehsu albañihyi, dxiah
chi baria'caa naa dxiah za'ca
nnah.

¹¹ Dxiohs bwi'hnn lligaba zi'chi gaca, nee naan tuhbi bwen duxa para la'h nu'h.

¹²Ya chi'chi guclaa'dzi bwiinn dxixi'hw ra' chi ñina'zu ra' ba la'h Ñi'h hohra chi gahca, laasii gwasaña' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh ra' ba, per bidxyihbi ra' ba ñuhnn ra' ban, laasii rii ziahan roo' bwiinn ri'chi mejor ziaa ra' chi'h ba.

Dxyi'dxyi cweenta xteenn impwestu

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³Chi'chi guxe'hla ra' bwiinn dxixi'hw chi paaldaa ra' bwiinn fariseu loh Jesuhs cun neezaa ra' nin naa xpwiinn Herodes tin ñiñi' Ñi'h xilla dxyi'dxyi ra' nin ñuhnn guelguxchisi la'h Ñi'h, ¹⁴ya chin badzihh ra' ba rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, naann nu xnehza rñi' lu'h cun ganaalla dxyi'dxyi nin

guchii, ayi ruhnn lu'h cweenta chyu chi'h zi bwiinn sino que ruluu'yi lu'h cun gaduhbi sto' lu'h xneziuh za'ca Dxiohs; ñita naa xnehza gachidxilli nu impwestu loh rrehyi César o ayi chyu chiilli?

¹⁵Per lwehgu guhcabwa! Jesuhs xa naa xigaaba ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa ruhnn tu lligaaba guunn tu prehba na'h cun xchixi'hw tu? Gulgaluu'yi tuhbi xmweyi tu na'h tin gwa'hañin.

¹⁶Chi'chi badi'hi ra' ban, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Chyu yiha caa lohon, cun chyu laa caa lohon?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Xteenn emperador.

¹⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgadi'hi la'h César nin naa xteenn ba, nee gulgadi'hi za la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

Ya badxyigaa! duxa loh ra' ba nin guñi! Ñi'h.

Guñi' Jesuhs xcweenta nin gabahan bwiinn loh ra' bwiinn nin guhchi

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸Ya chi'chi gwah paaldaa ra' bwiinn nin laa saduseu ra', tin gwaguia'ha ra' ba loh Jesuhs, per saduceu ra' chi ayi riachiisto' ra' ba gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, ni'chin nin gunabadxyi'dxyi ra' ba cweenta ra' rii' loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

¹⁹—Mwehsu, basia'hannee Moisehs dxihtsi la'h nu'h, loh dxihtsi chi caa: "Sidela chyuulla tuhbi ndxi'hw nin bachinaa gachi nen ayi chyu llii'n ra' ba guyuu' cun xcunna'h ba, ni'chin nahpa guica'ha

bwihtsi ba la'h gunna'h chi tin chuu llii'n ra' ba xcweenta guehtu guhla bwihtsi ba." ²⁰Guidi'hnn nu'h nuu gahdzi ndxi'hw ya garaa ra' ba naa tuhisi bwihtsi ra'; bwiinn galoh bachinaa ba ya guhchi ba, per ayi chyu llii'n ba guyuu' cun xcunna'h ba, ²¹ya chi'chi guca'ha bwihtsi raroopa ba la'h gunna'h viuhda chi per ayi za chyu llii'n ra' ba guyuu', ²²ya zi'chi gahca za cada tuhbigah ra' ba hasta que no bachinaa gagaadzii ra' ba la'h gunna'h chi, chi'chi neezaa gunna'h chi guhchi per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu' cun gunna'h chi. ²³Yannah, chin gabia'garii gabahan ra' ba, ²⁴cuun pa'h xchi'hi nin naa che'bla gunna'h chi?, laasii gagaadzii ra' ba bachinaa la'h gunna'h chi.

²⁴Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cache'h yiha tu, laasii ayi nu'nbwa' tu loh Xchi'dxyi Dxiohs cun xcweenta xquelrnabwa! Dxiohs. ²⁵Chin gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, gaca ra' ba ziga aanjla ra'; ayiru guchinaa ra' ba, ²⁶ya loh ziga nin gabahan ra' bwiinn nin guchi, ñita nagahdxí gu'lða tu loh dxihtsi nin baca'h guehtu Moisehs xcweenta la'n yaguichaa' nin gurih bwehla? Dxiohs rahbi loh Moisehs: "Na'h naan Xchiohs Abrahn, Xchiohs Isaac, cun Xchiohs Jacobo." ²⁷Pwihsí sidela la'h Dxiohs naa xpwíinn Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' rii', ayi naa ra' ba bwiinn guuchi laasii nabahannee ra' ba la'h Ñi'h. Ni'chin nin cache'h duxa yiha tu.

Jesuhs guñi' cuun xchi'dxyi lehyi Moisehs nin mahzi lasahca

(Mt. 22.34-40)

²⁸Ya chin badzihñ tuhbi mwehsu nin ruluu'yi lehyi, biooba ru

bihñ dxiahga ba bwengahca
basia'garii dxyi'dxyi Jesuhs,
ni'chin nin gwabiiga ba loh Ñi'h
tin gunaabadyi'dxyi ba squii' loh
Jesuhs:

—¿Cuun xchi'dxyi xlehyi Moisehs
nin mahzi lasahca loh garaa ra'
dxyi'dxyi lehyi?

²⁹Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Squii' rñi' dxyi'dxyi nin mahzi
lasahca: "Gulgaca'dxiahga bwiinn
Israel ra', Xtaada Dxiohs nu'l naa
tuhbi dxi'h sola Dxiohs. ³⁰Gantsii'hi
lu'h la'h Xtaada Dxiohs lu'h cun
gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbitii'
xaalma lu'h, cun gaduhbi lligaaba
lu'h, nee cun gaduhbi za xjweersi
lu'h." ³¹Zi'chi gahca za rñi' nin
raroopa dxyi'dxyi: "Gantsii'hi lu'h
bwiinn ra' ziga nadzii'hi lu'h yi'h
gahca." Ayi ru dxyi'dxyi nin mahzi
lasahca loh dxyi'dxyi ra' rii'.

³²Chi'chi rahbi mwehsu chi loh
Jesuhs:

—Bwengahca, mwehsu; guchii
dxyi'dxyi nin rñi' lu'h: Tuhbi dxi'h
Dxiohs nuu, nee ayi stuhbi Ñi'h
caalla nehza, ³³nee nahpa gantsii'hi
lu'h la'h Ñi'h cun gaduhbi sto' lu'h,
cun gaduhbi xaalma lu'h, cun
gaduhbi xjweersi lu'h, nee cun
gaduhbi xigaaba lu'h; nee gantsii'hi
lu'h bwiinn ra' ziga nadzii'hi
lu'h yi'h gahca, ya dee ra' mahzi
lasahcan loh Dxiohs loh ziga xiilla
guhn nin gudi'hi lu'h loh Ñi'h.

³⁴Chin bwa'ha Jesuhs xnehza guñi'
mwehsu chi chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Ayi zihtu ru dxi'h ria'han lu'h
loh xquelrnabwa' Dxiohs.

Ya nin stuhbi ra' ba ayi biaalla
ñinaabadxyi'dxyi ru xiilla dxyi'dxyi
loh Ñi'h.

¿Chyu llili'n naa Crixtu?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵Chin nuugaluu'yí Jesuhs
xchi'dxyi Dxiohs la'n guido', chi'chi
rahbi Ñi'h:

—¿Xa mohda rñi' ra' mwehsu
nin ruluu'yí lehyi Crixtu naa llili'n
guehtu Davihd? ³⁶Pwihsí guehtu
Davihd gahca, pur Spíritu Saantu
guñi' ba rahbi ba:

Daada Dxiohs rahbi loh Daada
nin rnabwa' na'h:

"Guzohba xlahdu nanchiin
hastayi gadzihñ dxyih
gutsi'gahn garaa ra' nin
rdxyi'chinee yi'h nez ñaa'
lu'h."

³⁷Sidela la'h guehtu Davihd
rahbi: "Crixtu guinabwa' na'h",
çxaalla gaca chi'h Crixtu llili'n
Davihd?

Ya ziahan nin rii ri'chi nasaa
baca'dxiahga ra' ba nin cañi' Jesuhs.

**Badzii'ba Jesuhs duhlda yihca ra'
mwehsu nin ruluu'yí xlehyi Moisehs**
(Lc. 21:1-4)

³⁸Ya loh nin cagaluu'yí Jesuhs
rahbi Ñi'h:

—Gulgaca nasiin tin ayi
gusagui'hi ra' mwehsu nin ruluu'yí
xlehyi Moisehs la'h tu, laasii
riuu'sto' ra' ba rahcu ra' ba lahdxi
nu'hla nin riuu' hasta yahnn ra' ba,
nee xclaa'dzi ra' ba garaa bwiinn
gucha'garwaa' naa ra' ba nez loh
dxiaa', ³⁹nee rdxil'hyi ra' ba puur
yagaxiiyi za'ca nin lasahca rzohba
ra' ba la'n guido', nee cun hasta
rahca za guelwahw, ⁴⁰neezaa
rbwe'hellu'hu ra' ba yiuhdzi gunna'h
viuhda ra', ya hohra chi gahca

xchih rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh
Dxiohs tin guiñah ra' ba zigazi
bwiinn naza'ca duxa, per la'h ra' ba
nalasa ru zuhnnee Dxiohs la'h ra'
ba.

**Xcweenta tuhbi gunna'h viuhda
nin gulahchi guhn loh Dxiohs**

⁴¹ Ya tuhbi bweelta zohba Jesuhs
nez zuu ra' alcansía nin riuu' mweysi
guelguhn, caywa'ha Ñi'h xa rula'h
ra' bwiinn mweeyi la'n alcansía
ra' chi, neezaa ziahan ra' bwiinn
rricu riigala'ha za ziahan mweeyi,
⁴² ya hohra chi gahca badzihn tuhbi
viuhda prohbi, bala'ha ba chiohpa
mweyi ga'yu'hn la'n alcansía
chi, ⁴³ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, gunna'h
viuhda prohbi ca ziahan ru mweeyi
bala'h ba loh snuhn ra' bwiinn nin
bala'ha ra' mweeyi la'n alcansía ca,
⁴⁴ pwihsa garaa ra' ba nin ria'hancah
si rula'ha ra' ba, per gunna'h ca loh
xquelprohbi ba, bala'ha ba garaa
meewyi'hn nin nahpa ba, hasta nin
ñio'h xquehta ba.

Badi'hi Jesuhs rsohn cwihi guido' roo'

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 Chin baria'h Jesuhs la'n
guido' roo', chi'chi guñi'
tuhbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h,
rahbi ba:

—Mwehsu, ibwa'ha dxiah roo ra'
ca nee bwa'ha yuu' rooza ra' ca!

² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—¿Ta rwa'ha lu'h yuu' roo rii'
nnah? Per zadzihn dxyih nin ayi
dxia'hancah nin tuhbi dxiah nin
dzi'ba yihca lasaa' ra', garaa ra'n
zibwihs ra'n.

**Sehn ra' nin gaca chin amwerla
ñichiloh guidxyiyuh**

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Lwehgu zeenee Ñi'h la'h ra'
xpwiinn Ñi'h tuhbi dahan nin laa
Olivo nin ria'hant gahxu hasta
zohba guido', ri'chi zohba Ñi'h, chin
gunaabadxyi'dxyi ra' Pehdru cun
Jacobo cun Jwahn neezaa Andrehs
loh Jesuhs squii':

⁴ —Gunnah loh nu, ¿cuuca gaca
cohsa ra' ca, nee xa naa sehn ra'
nin gaca chin amweer la'n gaca ra'?

⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgahca nasiin tin ayi chyuulla
gusagui'hi la'h tu, ⁶laasii zi' ziahan
ra' bwiinn nnaa ra' ba: "Na'h naan
Crixtu", ya zi'chi gusagui'hi ra' ba
ziahan bwiinn.

⁷ 'Chin dxiinn tu cayahca guehrru
riidxiinn lasaa' ra' bwiinn o
guelnadxyi'bi xteenn guehrru, ayi
xi lligaaba guunn tu laasii zi'chi
nahpa gaca, per nagahdxi gadzihn
dxyih nin ñichiloh guidxyiyuh.

⁸ Tuhbi lahdxyi bwiinn guca'nee
la'h stuhbi lahdxyi bwiinn, neezaa
paaldaa ra' gubieerna chindxinee
la'h spaaldaa ra' ba, nee gaca lluh
roo' ra' ziahan lahta, nee chuu za
gubihs ziahan lahta, per galoh
gaca garaa ra' cohsa ra' rii' gue'du
so'baloh zi guelrsa'cazii ni'chi.

⁹ 'Gulgaca nasiin laasii zina'zu ra'
ba la'h tu neezaa zuti'dxi ra' ba la'h
tu loh ra' guxchisi, nee guca'yahga
ra' ba la'h tu la'n xquido' bi'tu'hn
ra' ba, cun zuti'dxi ra' ba la'h tu
loh ra' gobernador ra' cun loh
ra' rrehyi ra' tin gaca guiñi' tu
xchi'dxyi'hn loh ra' ba. ¹⁰ Galoh
nin nagahdxi gaduhbi guidxyiyuh,

nahpa guidi'chi xchi'dxyi Dxiohs
loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh,
¹¹nee ayi xi lligaaba guunn tu xa
guiñi' tu loh ra' ba chin guina'zu ra'
ba la'h tu, chin guti'dxi ra' ba la'h
tu loh ra' nin rnabwa!. Gulguiñi' loh
ra' ba nin guluu'yi Dxiohs la'n lasto'
tu guiñi' tu, laasii ayi la'h dxi'h tu
nin guiñi' sino que Spíritu Saantu
nin rbweeza la'n lasto' tu gacanee
la'h tu. ¹²Ndxi'hw ra' zuti'dxi ra'
ba bwihtsi ra' ba loh guelguhchi,
cun nee daada ra' cun llii'n ra' ba
ya llii'n ra' ba zuca'nee ra' bi la'h
ra' ba, tin guti'dxi ra' bi la'h ra'
ba loh guelguhchi, ¹³ya garaa ra'
bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee
ra' ba la'h tu laasii riachiisto' tu
xchi'dxyi'hn, per bwiinn nin ayi
cwe'hesto' ñi'h xchi'dxyi'hn bwiinn
chi ta'h loh duhlda tin guziaa ba
dxibaa!.

¹⁴'Ya chin gwa'ha tu nin naa
guelraxyi'chinee loh Dxiohs, nin
naa guelruñichiloh loh Dxiohs ziga
baze'ta guehtu profeta Daniel; chin
gwa'ha tu zuu ni'chi nez ayi ruhnn
tucahri suu'hun, ni'chi bwiinn
ra' nin rii guihdxyi Judea nahpa
gullu'n ra' ba para loh dahan, ¹⁵ya
bwiinn nin caa yihca yihdzi ñi'h
ayi dxieeta ra' ba chegale'he ra'
ba xixteenn ra' ba la'n yihdzi ra'
ba, ¹⁶ya bwiinn ra' nin rii ra' la
loh dahan ayi ru guibia'garii ra'
ba chegalli'hi ra' ba xahba ra' ba.
¹⁷iProhbi la'h ra' gunna'h nin nu'a
llii'n ra' la'n dxyih ra' chi o gunna'h
ra' nin ca'ha bado! ¹⁸Gulguinaaba
loh Dxiohs ayi gaca cohsa ra' rii'
loh bwe'hw nin rahca nahlda,
¹⁹laasii guelrza'cazii nin chuu loh
guidxyiyuh la'n dxyih ra' chi gacan

guelrza'cazii roo ru loh xichi'zi
stuhbi guelrza'cazii nin guhca cun
nin cayahca dez chin gulahchixchih
Dxiohs guidxyiyuh, nee ayi
guibia'garii stuhbi guelrza'cazii
ziga ni'chi, ²⁰nee sidela la'h Dxiohs
ayi guchyuu'ga Ñi'h yihca ra'
dxyih ra' chi, ayi chyu ta'h tii'; per
zuchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih chi
laasii nadzii'hi Ñi'h la'h ra' bwiinn
ra' nin bibwi'hi ra' la gaca ra'
xpwiinn Ñi'h.

²¹'Nee chin gadzihn dxyih ra'
chi, sidela chyuulla nnaa loh tu:
"iBwa'ha, la'h Crixtu zuu rii!", o
"iBwa'ha, ri'chi la'h ba zuu!", ayi
chechiisto' tu bwiinn nin nnah
zi'chi, ²²laasii bwiinn ra' nin rñi'
si, nnah naa ra' ba Crixtu nin rñi'
xchi'dxyi Dxiohs ya zuhnn ra' ba
sehn ra' cun dzi'n roo' ra' tin zi'chi
gusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn,
nee sidela ñahca pwehda hasta
nee bwiinn ra' nin gulii Dxiohs
guiclaa'dzi ra' ba gusagui'hi ra'
ba. ²³Ni'chin nin gulgaca nasiin.
Loh garaa ra' cohsa ra' rii' la'n
guñi'neen la'h tu.

**Jesuhs guñi' xa gaca dxyih nin
gabia'garii Ñi'h loh guidxyiyuh**
(Mt. 24.29-35, 42.44; Lc. 21.25-36)

²⁴Rahbi za Ñi'h:

—Per chin cha'loh ra' dxyih
xteenn guelrza'cazii chi, zacahyi
loh gubihdxyi neezaa bwe'hw ayi
gudi'hi ru bia'ñih, ²⁵neezaa dxih
nin nuu llaa'ndxibaa' dxiaaba ra'n
hasta nee cohsa ra' nin rbahchi
xnehza dxih nin nuu llaa'ndxibaa'
guiñi'bi, ²⁶ya chi'chi gwa'ha
ra' bwiinn gadzihna'hn ziga
bwiinn nin gulu'nehza Dxiohs,

dxie'ldahn la'n xcahyi cun gaduhbi
guelrnabwa' cun lla'ñih, ²⁷ ya
guixe'hla ra'n xaanjla'hn gaduhbitii'
loh guidxyiyuh cun gaduhbitii'
dxibaa' tin gutiaa'ha ra' ba la'h ra'
bwiinn nin gulii Dxiohs.

²⁸Gulguia'ha loh tuhbiyahga
ñiigu; chin gwa'ha tu la'ra' Yahga
cabwe'he bwii'ni'hn, la'hgahca
tu rahcabwa' tu lwehgu radzih
bwe'hw nin dxiaaba ñihsadxiah,
²⁹zi'chi gahca za chin gwa'ha tu
la'ra' cohsa ra' rii' cayahca, la'h
gahca tu gacabwa' tu lwehgu
gahca guibia'gariin tin guinabwa'n.
³⁰Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa
cohsa ra' rii' gacan galoh gachi
ra' bwiinn nin rii nabahan ra'
la'n dxyih ra' rii!. ³¹Dxibaa' cun
guidxyiyuh ziñichiloh ra'n per
xchi'dxyi'hn ayi ñichiloh ra'n,
³²per dxyih cun hohra nin gaca
cohsa ra' chi ayi chyu gaann; nin
xaanjla ra' Dxiohs ayi gaann ra',
cun na'h nin naan Llii'n Dxiohs ayi
ga'nnahn xohra gaca cohsa ra' chi,
sino que yu'bi Xtaadasihn naann
xohra gacan, ³³ni'chin nin gulgaca
nasiin laasii ayi chyu gaann xohra
gadzih dxyih ra' chi. ³⁴Gacan ziga
tuhbi ndxi'hw nin rusia'han yihdzi
ñi'h, bachi'h zee ba zihtu roo', ya
rusia'hannnee ba garaatii' la'h
xmooza ba, cada tuhbicah ra' ba
cun dzi'n nin nahpa guunn ra' ba,
ya rahbi ba loh mooza nin rahpa
rwaa' lee' guhlda'tsi ba. ³⁵Zi'chi
za gulcwihsin laasii la'h tu naa tu
ziga la'h ra' ba nin ayi gaann tu
cuuca guibia'garii xballwa'n tu; ayi
gaann tu gu gudxyih gabia'garii
ba o garoolda gue'la, o gucahyi,
o rsiiyido', ³⁶tin ayi darpwenta

guibia'garii ba nee na'llgahsi si
tu. ³⁷Nin rñi'n loh tu cañi'n loh
garaatii' tu; igulcwihsin para
hohra chi!

Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guina'zu ra' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 Ria'dxyi schiohpa dxyih
para lañih paascu
chin rahw ra' ba pahn nin ayi
rahcacha'y i cun leavaduhra, ya
bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra'
bixohza cun mwehsu ra' nin
ruluu'yi lehyi Moisehs, cadxi'hyi
ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra'
ba la'h Jesuhs pur guelrusagui'hi
nin xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba,
²pwihs nuhn ra' ba rahbi:

—Ayi chyu chiinn la'h Jesuhs
dxyih lañih tin ayi chasa ra' bwiinn
guihdxyi chindxyinee ra' ba la'h
nu'h.

Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi nahxi yihca Jesuhs

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³Chin nuu Jesuhs tuhbi guihdxyi
nin laa Betania, gwah Ñi'h yihdzi
Simohn nin guhchyi guii'dxiu tihx
ñi'h; ri'chi zohba Jesuhs hasta zuu
mweella chin badzih tuhbi gunna'h
nin gwanee tuhbi mwehdxi bi'tu'hn
nsehchi nahxi nin lasahcaduxa
mweeyi ziahan, seguihdu gutaa'ha
bi yahnn mwehdxi chi, chi'chi
guda'bi bi nsehchi chi yihca Jesuhs,
⁴ya bidxyi'chi nuhn ra' nin rii ri'chi,
chi'chi rabbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xixnaa calli'n nsehchi nahxi
ca? ⁵Ñahca ñidoo'hon mas chohnna
gaywa'h denariu, tin ñahcanee'hen
la'h ra' bwiinn prohbi.

Ya ni'chin cañi'yah ra' ba la'h gunna'h chi, ⁶ya rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgasa'a'n bi; ¿xixnaa cayuhnn tu llahn la'h bi? Naa bwen nin bwi'hnn bi, ⁷pwihs i bwiinn prohbi zwa'ha tu loh ra' ba gaduhbi nin guibahan dxi'h tu nee zahca gacaneet tu la'h ra' ba chin xclaa'dzi chi'h zi tu; per na'h ayi gaduhbi nin guibahan tu gwa'ha tu na'h o chuunee la'h tu. ⁸Gunna'h rii' bwen gahca bwi'hnn bi cun nin guhca bwi'hnn bi: guda'bigah bi nsehchi nahxi na'h, tin chee xcwee'rpuhn la'n ba!. ⁹Guchiin nin rñi'n loh tu, ca chi'zi lahta xteenn guidxyiyuh hasta gadzihh xchi'dxyi Dxiohs ziñi' ra' za ba xcweenta nin bwi'hnn gunna'h rii' pur na'h, tin dxiagannasto' tu la'h bi.

Judas batoo' la'h Jesuhs

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰Pwihs i seguihdu guca'ha Judas Iscariote, nin naa tuhbi xpwiinn Jesuhs loh gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ni'h, gwaguihtsi ba loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza tin dxiu'u'n ntriehgu Judas la'h Jesuhs loh ra' ba, ¹¹ya chin bihn ra' ba zi'chi guunn Judas biahxi ra' ba, ni'chin guhdzi ra' ba gudi'hi ra' ba nuhn mweeyi la'h Judas sidela guunn ban, chi'chi guza'loh gudxi'hyi Judas xa guunn ba para dxiu'u'n ba ntriehgu la'h Jesuhs loh ra' ba.

Lulchima nin gudahwxchihnee

Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ni'h

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

¹²Ya mwer dxyih lañih chin rahw ra' bwiinn Israel pahn nin ayi

rahcacha'yí cun levaduhra, chin rdxiaa'ra' ba lli'hyi nin gahw ra' ba xchih paascu, pur nin riaganna sto' ra' ba dxyih chi nin bare'h ra' ba loh guihdxyi Egiptu, chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' xpwiinn Ni'h loh Ni'h rahbi ra' ba:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hnncha'yí nu guelwahw xteenn xchih paascu rii'?

¹³Chi'chi guxe'hla Ni'h chiohpa xpwiinn Ni'h ya rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Gulcheh lahda guihdxyi. Ri'chi zadxa'ga tu tuhbi bwiinn nin nu'a tuhbi rii' ñihsa; chena'hla tu la'h ba, ¹⁴ya hasta dxiu'garii ba gulguiñi' loh nin naa yihdzi ñi'h ri'chi: "Nnaa mwehsu: ¿Canehza ria'han cwaartu hasta gahwchihnee ba xpwiinn ba xchih paascu rii'?" ¹⁵Ya la'h bwiinn chi lwehgu si guluu'yí ba hasta naa cwaartu roo' nin nuu guiya' la'n naa listu la. Ri'chi gulguiguinh nin guida'wxchih nu'h.

¹⁶Chi'chi guna'zu nehza ra' xpwiinn Ni'h tin zee ra' ba lahda guihdxyi chi, ya guyaa bare'caa garaatii' nin guhdzi Jesuhs, chi'chi bwi'hnncha'yí ra' ba xchih paascu ri'chi para garaa ra' ba cun la'h Ni'h, ¹⁷ya chin guhca guxiin badzihhnee Jesuhs la'h ra' snuhn ra' xpwiinn Ni'h, ¹⁸ya loh riiyahw ra' ba rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu ziga cayahwnee tu na'h rii' zutoo' na'h.

¹⁹Chi'chi guhca nalaasa sto' ra' xpwiinn Ni'h, ya gunaabadyi'dxyi ra' ba tuhbigah ra' ba loh Ni'h, rahbi ra' ba:

—¿Ta na'han?

20 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Bwiinn chi naa tuhbi nin naa
tu ts'i'h bichiohpa xpwiilnnahn,
nin nuugagahdxyi xpahn ñi'h
loh xplahtuhn ziga gahca na'h.

21 Guchii nahpa ziaa'hahn ziga naan
Lili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, iper
prohbi za la'h bwiinn nin gutoo'
na'h! Mas cha'yí ayi ñaalaa ba loh
guidxyiyuh rii'!

22 Ya loh gaduhbi nin riiyahw
ra' ba, guca'ha Jesuhs tuhbi pahn,
tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh
Dxiohs, hohra chi gutaa'ha Ñi'h
gudxi'zi Ñi'h loh ra' ba, chi'chi
rahbi Ñi'h:

—Gulguica'han, laasii dee nin naa
ziga ti'xihn.

23 Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi
cohpa vihnnu, ya chin guyaloh
badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh
Dxiohs, chi'chi badi'hi Ñi'h loh la'h
ra' ba tin gudxi'zi loh lasaa' ra' ba
vihnnu chi, **24** chi'chi rahbi Ñi'h:
—Vihnnu rii' naa ziga rihn nin
nuu'huhn, nin guilli'hihn chin
chiinn ra' ba na'h xcweenta ziahan
ra' bwiinn guidxyiyuh, **25** nee
guchiin nin rñi'n loh tu, ayi ru
guibia'garii guee'hehn vihnnu la'h
tu, hasta que no guee'heñin stuhbi
hasta rnabwa' Dxiohs llaa'ndxibaa'.

Rahbi Jesuhs guiñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii' ba la'h Ñi'h

26 Ya chin guyaloh bi'lدا ra' ba
tuhbi himno, chi'chi gwah ra' ba
tuhbi dahan nin laa Olivo, **27** ri'chi
rahbi Jesuhs:

—Garaatii' tu gusaa'n tu na'h
nnague'la, laasii rñi'n loh Xchihtsi
Dxiohs: "Gusaa'n Ñi'h chiinn ra' ba
la'h baxtohra, ya lli'hyi ra' zullu'n

ra' ma." **28** Per chin gabahana'hn,
galooruhn guzaa'ñiidxiuhn nez loh
guihdxyi Galilea que la'h tu.

29 Chi'chi rahbi Pehdru:

—Nicala garaa ra' ba gusaa'n ra'
ba yi'h, per na'h ayi gusa'na'hn yi'h.

30 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h, nnah
gue'la gahca antes nin guca'hyahn
dxidxinguhla chiohpa bweelta,
ziñi' lu'h chohnna bweelta ayi
nu'nbwa'tii' lu'h na'h.

31 Chi'chi rahbi Pehdru:

—Nicala gachi za nu'h, ayi
gasa'na'hn yi'h.

Nee zi'chi gahca za rahbi ra' ru
gallee xpwiinn Ñi'h.

Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs loh Xtaada Dxiohs Ñi'h loh weerta nin Iaa Getsemanii

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Ya chin badzihnnée Ñi'h la'h ra'
xpwiinn Ñi'h tuhbi lahta hasta laa
Getsemanii, chi'chi rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—Gulsohba rii' gaduhbi nin
cwidxyi-guina'ba'hn loh Xtaadahn
nin nuu dxibaa' tin gacanee Ñi'h
na'h.

33 Ya gwanee Ñi'h la'h Pehdru,
Jacobo, cun Jwahn, ri'chi guhca
nalasa duxa sto' Ñi'h, **34** chi'chi
rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—La'n lasto'n nuu tuhbi
guelnalasa xteenn guelguhchi,
guldxia'han si rii' ayi gasi tu.

35 Ya seguihdu gwah Jesuhs
delanta ru, tin ri'chi baru'hn Ñi'h
hasta loh yuh, tin gudihdxyi-
gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs
Ñi'h tin ñulda'h Xtaada Ñi'h la'h
Ñi'h loh trabahjw duxa nin nahpa

tiidxi Ñi'h chi, ³⁶ya loh cabwihdxyi-canaaba Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Paah, ¿tayi gaca gucha'h xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h loh trabahjw duxa nin ti'dxi'hn? Per ayi gacan ziga naa xigaa'bahn sino que ziga naa xigaaba lu'h.

³⁷Ya seguihdu gwasu'nchii Ñi'h tin gwagua'hha Ñi'h cuun ra' xpwiin Ñi'h, ya chin badzihñ Ñi'h nez rii ra' ba, bwa'ha Ñi'h la'h ra' ba na'xgahsi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—Simohn, ¿ta na'xgahsi lu'h? ¿Ta nin tuhbi hohra ayi bwi'hnn lu'h waanta ñiria'xca'lda lu'h? ³⁸Ayi gasiru tu, mas cha'yí gulcwihdxyi-gulguinaaba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h tu tin ayi gusagui'hi bwiinndaaba la'h tu. Lasto' tu xclaa'dzi guunn tu xnehza per tihxi tu casi'naa'han.

³⁹Chi'chi biria'caa Ñi'h stuhbi nez rii ra' ba tin gudihdxyi-gunaaba la'ga'h Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h cun dxyi'dxyi gahca nin guñi' Ñi'h galoh, ⁴⁰ya chin gubia'garii Ñi'h stuhbi, la'h ra' ba na'xgahsi laasii nuu duxa baca'lda loh ra' ba, ya nin ayi gaann ra' ba xa ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Ñi'h hohra chi, ⁴¹ya nin riohnma bweelta rbia'garii Ñi'h chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Ta zezahtii' na'xgahsi tu? Gulchestii tin la'h hohra biga'ha guina'zu bwiinn duhlda la'h Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ⁴²Gulchestii tin gulcho'ho, laasii la'h nin guunn ntriehgu na'h ze'gadzihñ.

Chin bina'zu Jesuhs

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³Ya gaduhbi nin cañi'gahca Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h,

badzihñ Judas nin naa tuhbi gahca xpwiinn Ñi'h cun ziahan ra' bwiinn nin nu'a ra' spahda cun garrohta, zee ra' ba pur xchi'dxyi ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun pur xchi'dxyi ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun pur xchi'dxyi ra' bwiinn guuhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel. ⁴⁴Ya Judas nin biu'n ntriehgu la'h Ñi'h rahbi loh ra' bwiinn duhlda chi nin naa tuhbi sehn gaca squii':

—Bwiinn nin gucha'ga rwaa'hahn, bwiinn chi naa la'h ba; guina'zu tu ba nee gulgahpa dzi'tsi la'h ba.

⁴⁵Pwihsí seguihdu gwabiiga Judas hasta zuu Jesuhs chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—iChaan Mwehsu!

Chi'chi bacha'garwaa' ba loh Ñi'h, ⁴⁶ya lwehgu gwabiiga ra' ba tin guna'zu ra' ba la'h Ñi'h, ⁴⁷per tuhbi ndxi'hw nin zuu hasta zuu Jesuhs gule'he bi tuhbi spahda tin bacyuu'ga bi dxiahga xmooza bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza, ⁴⁸chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—¿Xixnaa rluu'yi nee xpahda cun garrohta nu'a tu ze' tu, tin guina'zu tu na'h ziga zi tuhbi guba'n?

⁴⁹¿Xixnaa chin balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h tu la'n guido' roo' garaa dxyih ayi guna'zu tu na'h? Per squii' gaca tin baria'caa ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs.

⁵⁰Ya chi'chi garaa ra' xpwiinn Ñi'h basaa'n la'h Ñi'h cun biahchi ra' ba, ⁵¹ya chin zeenee bwiinn duhlda ra' chi la'h Jesuhs neezaa tuhbi bi'nxtuhbi na'hlala'h Ñi'h du'bi bi tuhbi sahbna; guna'zu ra' ba la'h bi ⁵²per biria'tii' bi la'n

sahbna chi ya bwi'hnn bi gahn
ballu'n bi ziaa lla'teh chi'h bi.

**Gwanee ra' ba Jesuhs loh bixohza
roo'**

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55,
63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ya seguihdu gwanee ra' ba la'h
Ñi'h loh bixohza nin mahzi rnabwa',
ri'chi badiaa'haza snuhn ra' bixohza
nin nahpa balaaqui'hn guelrnabwa'
cun neezaa bwiinn guhla ra' xteenn
ra' bwiinn Israel, cun neezaa
mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs, ⁵⁴ ya Pehdru zihtu-zihtu
na'hla ba hasta laa'yitiaa'ha xteenn
yihdzi bixohza roo', zohba Pehdru
dxa'ga ba loh ra' bwiinn nin rahpa
ri'chi, tin cagabihdxinee Pehdru
la'h ra' ba. ⁵⁵ La'h ra' bixohza
nin rnabwa' la'h ra' bixohza, cun
garaa ra' bwiinn guhla ra' cun
nin naa ra' guxchisi, cadxi'hyi
xiilla tuhbi xquelchiah Jesuhs tin
gachi Ñi'h, per ayi bidxeela ra'
ban. ⁵⁶ Nee ziahan ra' ba guñi' ra'
ba puur dxyi'dxyi dxixi'hw pur
la'h Ñi'h, per dxyi'dxyi nin guñi'
ra' ba pur la'h Ñi'h ayi naa ra'n
tuhbiloh sino que guriin-guriin,
⁵⁷ per gwasu'nchii snuhn ra' ba tin
baca'chiah ra' ba la'h Jesuhs, rahbi
ra' ba:

⁵⁸ —Garaa nu bihn nu guñi'
ba: "Na'l gucwiiñ guido' rii' nin
bwi'hnncha'yi ra' bwiinn, ya chin
dxiohnna dxyih, guunncha'yi'hn
stuhbin nin ayi gaca cha'yi cun naa
ra' bwiinn."

⁵⁹ Per nicala squii' rahbi
ra' ba per guriin-guriin guhca
xchi'dxyi cada tuhbigha ra' ba,
⁶⁰ ya chi'chi gwasu'nchii bixohza

roo' nin rnabwa' galaayi ra' tin
gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs
squii':

—¿Tayi chixtee' lu'h? ¿Xi dee
nugaca'chiah ra' ba yi'h?

⁶¹ Per la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h,
chi'chi gunaabadxyi'dxyi ba stuhbi
loh Ñi'h:

—¿Ta yi'h naa lu'h Crixtu, Llii'n
Dxiohs nin nabahan dzi'tsi?

⁶² Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'han, ya la'h tu zwa'ha tu
Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw
soobaa Ñi'h xlahdu derehchu
Dxiohs nin rnabwa'tii', nee zwa'ha
za tu guibia'gariin la'n xcahyi
llaa'ndxibaa'.

⁶³ Ya chi'chi guca'ha bixohza nin
rnabwa' chi gudxi'llu ba lahdxii nin
nahcu ba, ziga tuhbi sehn cañi'yah
Jesuhs la'h Dxiohs, ni'chin rahbi ba:

—iAyi xi xchi'hn ru nu'h dxihnn
nu'h! ⁶⁴ La'hту bihn la xa guñi'yah
ba la'h Dxiohs. Nnahaxchi'h, ^{xi}
nnaa tu pur ni'ca?

Ya garaa ra' ba gunaaba ra' ba
gachi Ñi'h. ⁶⁵ Ya nuu ra' ba bachah
xihin ra' ba loh Ñi'h cun neezaa
basie'w ra' ba loh Ñi'h chi'chi
guya'zi ra' ba loh Ñi'h, ya rahbi ra'
ba:

—iGuhcabwa' chyuñin nin guya'zi
loh lu'h!

Ya seguihdu gudahpa ra' guixa'ga
ra' loh Ñi'h.

**Guñi' Pehdru ayi nu'nawa'tii ba la'h
Jesuhs**

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Ya loh zohba Pehdru laa'yitiaa'ha
la'n gueeta chi, gudii'dxi tuhbi
gunna'h nin ruhnn dzi'n ri'chi,

67 chi'chi bwa'ha bi la'h Pehdru zohba ba gabihdxyi za ba cwee' dxih nin rii ri'chi, ni'chin rahbi bi loh Pehdru:

—Nee yi'h guyuu'nee lu'h la'h Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret.

68 Chi'chi rahbi Pehdru:

—iAyi nu'nbwa'n ba, nee nin ayiza rahcabwa'n xini'ca nin cañi' lu'h!

Lwehgu gwasuu ba nez hasta riuu'tii' ra' ba, ya hohra chi baca'hyahnn tuhbi dxiidxinguhla.

69 Ya chin bwa'ha gunna'h chi la'h Pehdru stuhbi, rahbi bi loh ra' nin rii ri'chi:

—iGulgua'h! iBwiinn ca naa tuhbi xpwiinn Jesuhs!

70 Per basagui'hi la'ga'h Pehdru stuhbi, ya mas balaaqui'hn rahca rahbi ra' nin rii ri'chi loh Pehdru:

—iGuchii pa'can! iNee lu'h naa lu'h tuhbi xpwiinn Jesuhs, laasii naa lu'h tuhbi bwiinn Galilea!

71 Chi'chi guzo'baloh guñi' chihpa Pehdru rahbi bi:

—iAyi nu'nbwa'tii'hihn la'h ndxi'hw ca nin ayi ga'nnahn xiñin nin riñi' tu loon!

72 Ya hohra chi gahca baca'hyahnn dxiidxinguhla nin raroopa bweelta, ya hohra chi bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh bi: "Galoh nin guca'hyahnn dxiidxinguhla chiohpa bweelta, ya ziñi' lu'h nin rioonna bweelta ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h." Ya chi'chi bwi'hnn bi lligaaba xcweenta ra' dxyi'dxyi ra' rii chi'chi guzo'baloh cayu'n bi nalasa duxa.

Jesuhs delanta loh xquelrnabwa' Pilahtu

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28.38)

15 Ya chin barah guella,
chi'chi badiaa'ha bixohza

nin rnabwa' la'h garaa ra' bixohza cun bwiinnguuuhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cun garaa ra' guixa'ga xteenn guido'; ya guluhlla si juunta chi chi'chi guna'zu ra' ba la'h Jesuhs bachi'bidiu'h ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi biu'n ntriehgu ra' ba la'h Ñi'h loh Pilahtu, **2** chi'chi gunaabadyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h rahbi ba:

—¿Ta yi'h naa lu'h xrrehyi ra'
bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pilahtu:

—Zi'chi; yi'h gahca guñi' lu'h.

3 Ya la'h ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza baca'chiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h ziahan cohsa ra', **4** chi'chi gunaabadyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h stuhbi rahbi ba:

—¿Tayi guñi' lu'h? iBwa'ha ziahan cohsa ra' nin cagaca'chiah ra' ba yi'h!

5 Per cun ayi guñi'tii' Jesuhs, tin mahzi ru badxyigaa' Pilahtu pur xcweenta Ñi'h.

Gunaaba ra' ba baca'h Pilahtu la'h Jesuhs loh cruhzi

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

6 Ya ziga garaa yihza nin rahca lañih paascu, ruta'h Pilahtu tuhbi bwiinn nin ñie'w, ya ruta'h ba cuun chi'h zi nin rnaaba ra' bwiinn rla'h.

7 Ya la'n dxyih ra' chi ñie'w tuhbi ndxi'hw nin laa Barrabahs, pur gudxiinn ba nuhn ra' bwiinn cun garaa nin naa xpwiinn ba ñie'wnnee ba laasii gudxihndxinee ra' ba la'h gubieerna César, **8** ya chin badiaa'ha ra' bwiinn ri'chi chi'chi gunaaba ra' ba loh Pilahtu, tin guunn ba ziga naa xcostumbre ba gazohba yihza,

ruta'h ba tuhbi ra' bwiinn nin
ñie'w, ⁹chi'chi rahbi Pilahtu loh ra'
bwiinn chi:

—¿Ta xclaa'dzi tu guta'hn la'h
xrehyi ra' bwiinn Israel ra'?

¹⁰Squii' guñi' Pilahtu laasii
guhcabwa' ba batil'dxi bixohza
ra' nin rnabwa' la'h Ñi'h loh ba
laasii cadxyi'chinee ra' ba la'h Ñi'h
xixnaa riana'hla ziahan bwiinn
la'h Ñi'h, ¹¹per bixohza ra' chi,
bachí'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn tin
gunaaba ra' ba gula'h Barrabahs
xlawaa'ha Jesuhs, ¹²chi'chi rahbi
Pilahtu loh ra' ba:

—¿Cuun xchi'h nin xclaa'dzi tu
gu'nnahn cun nin rñi' tu rrehyi ra'
bwiinn Israel?

¹³Ya chi'chi guñi' ra' ba jweersi
roo' rahbi ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhzi!

¹⁴Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—¿Per xi mahla cayuhnn ba?

Per la'h ra' ba cun mahzi ru
jweersi roo' rahbi ra' ba stuhbi:

—iBaca'h ba loh cruhzi!

¹⁵Ya la'h Pilahtu, coma ayi
xclaa'dzi ba dxia'hán mahla
ba loh ra' bwiinn, ya bata'h ba
la'h Barrabahs; ya gunabwa' ba
guca'yahga Jesuhs cun cwaarta,
chi'chi biu'n ba ntriehgu la'h Ñi'h,
tin baca'h ra' xsuldahtu ba la'h
Ñi'h loh cruhzi, ¹⁶ya gwanee ra'
suldahtu la'h Jesuhs laa'yitiaa'ha
xteenn palahsiu, ri'chi badiaa'ha
ra' gaduhbi batayohn suldahtu,
¹⁷chi'chi bagahcu ra' ba la'h Ñi'h
tuhbi lahdxí murahdu, ya yihca
Ñi'h guluu' ra' ba tuhbi curohnna
guihchii, ¹⁸chi'chi guzo'baloh
cabwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra'
ba:

—iPara tu'pazi guibahan xrehyi
bwiinn Israel ra'!

¹⁹Chi'chi guzo'baloh riigachiehlda
ra' ba tuhbi ñihta yihca Ñi'h, cun
bachahnxihin ra' za ba loh Ñi'h,
chi'chi riigazu'nllihbi ra' ba nez
loh Ñi'h, tin bwi'hnn ra' ba ziga zi
nin cayaann la'h Ñi'h, ²⁰ya chin
guya'loh basa'cazii ra' ba la'h Ñi'h,
chi'chi babwe'he ra' ba lahdxí
murahdu chi tihxi Ñi'h, chi'chi
gubia'garii bagahcu ra' ba nin naa
xahba Ñi'h, ya lwehgu zeenee ra' ba
la'h Ñi'h tin guicah Ñi'h loh cruhzi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhzi

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹Chi'chi badxi'löh ra' ba la'h
tuhbi bwiinn guihdxyi Cirene nin
laa Simohn xtaada Alejandru cun
Rufu, gue'du zie' ba gwah ba dahan,
ya loh bachí'lloh ra' ba la'h ba
ri'chi, bwi'hnn ra' ba jweersi la'h ba
tin bi'a ba xcruhzi Jesuhs, ²²chi'chi
zeenee ra' ba la'h Jesuhs tuhbi
lahta hasta laa Gólgota (nin zee
loh xchi'dxyi ra' ba yihca bwiinn
guuchi), ²³neezaa badi'hi ra' ba
vihnnu nin nuchi mihrra ñee' Ñi'h,
per ayi gwaa' Ñi'h. ²⁴Ya lwehgu
baca'h ra' ba Ñi'h loh cruhzi, ya
suldahtu ra', gudzihta ra' ba baraja,
tin zi'chi guyuu' nin guca'ha biga'zi
xahba xahba Jesuhs.

²⁵Xcaga' rsiiyi hohra nin baca'h
ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi, ²⁶ya
dxyi'dxyi nin caa yihca xcruhzi
Ñi'h caa'han xi pur guhchi Ñi'h
rñi'n squii': "Dee naa xrehyi ra'
bwiinn Israel." ²⁷Neezaa chiohpa ra'
bwiinn guba'n gucah ra' loh cruhzi
cwe' xcruhzi Jesuhs; tuhbi ba lahdu
derehchu Ñi'h, stuhbi ba xlahdu

rrabwehsa Ñi'h. ²⁸Squii' guzohba xchi'dxyi Dxiohs hasta rahbi: "Loh ra' bwiinn mahla zuti'dxi ra' ba la'h ba." ²⁹Ya nin gudii'dxi ra' ri'chi guñi' tohnta ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—iBwehnu yi'h! ¿Tayi nnaa dxii'h lu'h gucwihi lu'h guido' ya chohnna si dxyih nnaa lu'h guunn lu'h stuhbin? ³⁰iYannah balda'h yi'h gahca tin biehta loh cruhzi ca!

³¹Zi'chi gahca za bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi ya rahbi ra' ba:

—Balda'h ba paaldaa ra' bwiinn, per nnah ayi nuu guhlda'h gahca ba la'h ba. ³²Dxiehta ba loh cruhzi ca ziga naa ba Crixtu nin dxule'za nu'h, nee ziga naa za ba rrehyi loh ra' bwiinn Israel tin guidia'ha loh nu'h ya zi'chi chechiisto' nu'h la'h ba.

Neezaa tuhbi ra' nin caa loh stuhbi cruhzi tuhbi cwee' lahdu xcruhzi Ñi'h guñi' tohnta loh Ñi'h.

Guhchi Jesuhs

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³Ya chin guhca ziga chi'h laa'yidxyih hohra chi bi' tuhbi gue'la gaduhbiti' guidxyiyuh hasta xcachohnna gudxyih bia'ñih, ³⁴ya hohra chi gahca guñi' Jesuhs jweersi roo' rahbi Ñi'h:

—iElo!, Elo!, ¿lama sabactani? — Squii' rñi' dxyi'dxyi ra' rii': iXtaada Dxiohsa'hn, Xtaada Dxiohsa'hn!, ¿xixnaa basaa'n lu'h na'h?

³⁵Ya nuu ra' nin rii ri'chi bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h ya rahbi ra' ba:

—iGulgaca'dxiahga! iCabwihdxyi ba la'h Elías!

³⁶Ya chi'chi ballu'n tuhbi ra' ba tin bagahdxyi ra' ba tuhbi esponja loh vihnnu naltaa, ya cun yihca tuhbi ñihta baca'h ra' ban rwaa'! Ñi'h, ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—Gulgasa'a'n, guidia'ha ra' nu'h ta zi'l Elías dxie'gateeta la'h ba loh cruhzi.

³⁷Per hohra chi gahca gudihdxyidxiah Ñi'h jweersi roo' ya lwehgu si guhchi Ñi'h, ³⁸ya lahdxi na'lida nin za'bi la'n guido' roo' biga'llun desde guiya' hasta la'n gueeta, guhcan chiohpa taa'ha. ³⁹Ya chin bwa'hah capitahn romanu nin rnabwa' nin zuu gahxu hasta caa Jesuhs loh cruhzi xa guhchi Ñi'h, chi'chi rahbi ba:

—Guchii bwiinn ca, naa ba Llii'n Dxiohs.

⁴⁰Neezaa guyuu' paaldaa ra' gunna'h nin gurih zihtu; loh ra' ba dxa'ga María Magdalena cun María xmaah Jacobo nin bi'ti'hn cun Joseh cun Salomeh. ⁴¹Gunna'h ra' rii' naa nin gwana'hla la'h Jesuhs nee bwi'hnn za ra' ba cumpahñu la'h Ñi'h chin guyuu' Ñi'h nez guihdxyi Galilea, nee ri'chi rii za ziahan ru gunna'h ra' nin gwana'hla la'h Ñi'h hasta guihdxyi Jerusalehn.

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²Chin gurih gue'la, neezaa guhca dxyih chi bispra xteenn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ⁴³ni'chin bi' Joseh tuhbi bwiinn guihdxyi Arimatea, Joseh rii' naa tuhbi nin dxa'ga loh ra' nin rnabwa' la'n guido' roo' xteenn ra'

bwiinn Israel, cabweeza ba gadzihns xquelrnabwa' Dxiohs. Ni'chin nin bazuhchihpa sto' ba tin gwah ba loh Pilahtu, tin gwaganaaba ba si'guehlda Pilahtu tin batehta Joseh bwe'ltilhxi Jesuhs loh cruhzi.⁴⁴ Badxyigaa' duxa loh Pilahtu chin bihn ba la'h Ni'h guhchi, chi'chi gudihdxyi ba capitahn nin cayahpa la'h Ni'h, tin gunaabadyi'dxyi Pilahtu gu guchii guhchi Ni'h,⁴⁵ ya chin barah batil'dxi cweenta capitahn chi, chi'chi guzi'guehlda Pilahtu tin bagate'ta Joseh bwe'ltilhxi Ni'h loh cruhzi,⁴⁶ ya guzi' Joseh tuhbi lahdxia sahna batu'bi ban bwe'ltilhxi Ni'h chin batehta ba Ni'h loh cruhzi, chi'chi baca'tsi ba bwe'ltilhxi Ni'h la'n tuhbi ba' dxiah, ya lwehgu bata'w ba rwa'a' ba' dxiah chi cun tuhbi dxiah roo',⁴⁷ ya la'h María Magdalena cun María xmaah Joseh bwa'ha ra' ba ca biga'tsi bwe'ltilhxi Jesuhs.

Jesuhs babahn loh guelguhchi

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 Chin gudii'dxi dxyih nin ruzi'lla'a'dzi ra' bwiinn Israel, chi'chi guzi' ra' María Magdalena cun María xmaah Jacobo, cun Salomeh nsehchi nahxi ra', tin cheeta'bi ra' ban bwe'ltilhxi Jesuhs,² ya mwer dxyih xteenn xmahn chi, gwah ra' gunna'h chi rwa'a' ba' hasta biga'tsi bwe'ltilhxi Ni'h, nee rsiiyigah gwah ra' ba hohra pa'h nin zohbatahn gubiadxhi,³ ya zeeñi' loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyu ni'ca cooba dxiah roo' chi rwa'a' ba?

⁴ Per chin bwa'ha ra' ba rwa'a' ba', la'h dxiah roo' nin bie'w rwa'a'

ba' chi la'n bido'ba la,⁵ per chin zeeyuu'tii ra' ba rwa'a' ba' chi bwa'ha ra' ba zohba tuhbi ndxi'hw lahdu derechu xteenn la'n ba' chi, nahcu ba tuhbi lahdxia nin rca'bacha'h, ya la'h ra' gunna'h chi bidxyihbi duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba loh ndxi'hw chi,⁶ per lwehgu guñi' ndxi'hw chi rahbi ba:

—Ayi guidxyihbi tu, la'n naann la cagadxi'hyi tu la'h Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret nin gucah loh cruhzi. Ayi Ni'h rii', la'h Ni'h babahn. Gulguia'ha hasta badzii'ba tu bwe'ltilhxi Ni'h.⁷ Ni'chin nnah guldxiaa tin gulgahbi loh ra' xpwiinn Ni'h cun loh Pehdrus: "Galoh Ni'h chee ñiidxiuu Ni'h para guihdxyi Galilea que la'h tu; ya ri'chi zwa'ha tu Ni'h ziga pa'h gunah Ni'h."

⁸ Chi'chi baria'tii' ra' gunna'h chi la'n ba' cun rdxyihbi duxa ra' ba, ayi xi guhdzi ra' ba loh nin tuhbi bwiinn.

Jesuhs baluu'yiloh loh María

Magdalena

(Jn. 20.11-18)

⁹ Chin babahan Jesuhs loh guelguhchi tuhbi rsiiyido' mwer dxyih xteenn xmahn, baluu'yiloh Jesuhs mwergaloh loh María Magdalena nin babwe'he Jesuhs gahdzi bwiinndxaba sto' ñii'h.

¹⁰ La'h ba gwagihtsi ba loh bwiinn ra' nin guca'nzahnee Jesuhs, gaduhbi nuu nalasa sto' ra' ba, cun riiyu'n ra' ba pur la'h Ni'h.¹¹ Ya chin bihn ra' bwiinn chi nabahan Jesuhs nee bihn ra' za ba bwa'ha María Magdalena la'h Ni'h, ayi gwachiisto' ra' ba.

**Jesuhs baluu'yiloh loh ra' chiohpa
xpwiinn Ñi'h**
(Lc. 24.13-35)

12Gudii'dxi si dee' chin
baluu'yiloh la'ga'h Jesuhs loh
ra' chiohpa xpwiinn Ñi'h stuhbi
foorma la'ga'h, loh nin zeezah ra'
ba loh neziuh para loh dahan, **13**ya
lwehgu gahca gwaguihtsi ra' ba loh
ra' snuhn lasaa' ra' ba, per nin la'h
za ra' ba ayi gwachiisto' ra' ba.

**Jesuhs baluu'yiloh loh ra' gadzi'h
bituhbi ra' xpwiinn Ñi'h**
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14Ya pur lulchima baluu'yiloh
Jesuhs loh ra' gadzi'h bituhbi ra'
xpwiinn Ñi'h gaduhbi nin zohba ra'
ba loh mwella, chi'chi gudxihndxi
Jesuhs la'h ra' ba, laasii naa ra' ba
bwiinn nahda duxa ayi gwachiisto'
ra' ba la'h ra' bwiinn nin bwa'ha
la'h Ñi'h nabahan Ñi'h, **15**chil'chi
rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh gaduhbitii' loh
guidxyiyuh, tin gulcheh galuu'yi
xchi'dxyi Dxiohs nin guhlda'h la'h
ra' bwiinn loh duhlda. **16**Ya bwiinn
nin chechiisto' ñi'h dxyi'dxyi ra' rii'
nee chioobaañihsa za ra' ba bwiinn

chi zila'h loh duhlda, ya bwiinn
nin ayi chechiisto' ra' ñi'h bwiinn
ra' chi ziñihchi loh duhlda, **17**ya
sehn ra' rii' guunn ra' bwiinn nin
chechiisto' ra' ñi'h: Ya cun laan
zahca gabwe'he tu bwiinndxaba
ra' sto' ra' bwiinn, nee guini' za
tu stuhbi dxyi'zah cuubi nin
ayi rahcatii' tu, **18**zi'chiza sidela
guina'zu tu bwe'lida ñala'dzi ra', ayi
xi guunnee ma la'h tu, ya sidela
guee tu xiilla cohsa nin rdxiinn la'h
bwiinn, ayi za xi guunnee'hen la'h
tu; nee neezaa zahca gudzii'ba naa
tu yihca ra' bwiinn dxyihdxyi tin
dxiaca ra' ba.

Jesuhs bacah llaa'n dxibaa'
(Lc. 24.50-53)

19Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h loh
ra' xpwiinn Ñi'h lwehgu ziaagacah
Ñi'h para llaa'n dxibaa' tin guzohba
Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs, **20**ya
seguihdu bidi'chi ra' ba tin zee
galuu'yi ra' ba xchi'dxyi Ñi'h ziahan
lahta, ya neezaa guhcanee Ñi'h la'h
ra' ba tin bwi'hnn ra' ba sehn ra'
cun dzi'n roo' ra'!

Pwihsi guya'loh dxyi'dxyi ra' nin
bacal' San Marcu pur Jesucristu.
Zi'chi gaca pwihsi.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Lucas xcweenta Jesucristu

RgahpaDxiohs Lucas la'h Tiófilo

1 Ziahan bwiinn gudxi'hyi
ra' ba xa baca'xnehza ra'
ba dxyi'dxyi xteenn cweenta
nin gudii'dxi loh nu garaa nin
bw'i'hnn Jesuhs. ²Ya basia'han ra'
ba dxyi'dxyi chi loh nu zigapa'h
baluu'y i ra' nin bwa'haloh garaa
nin guhca desde guzohbalohon,
pwihsi basia'han za ra' ba dxyi'dxyi
loh nu zigapa' baluu'y i ra' nin
guhcanee bidii'chi xchi'dxyi Jesuhs.
³Zi'chi gahca na'h bw'i'hnnna'h
lligaaba guca'xnehza'h n cweenta
rii' para yu'bilu'h Daada Tiófilo,
ziga guna'badxyi'dxyi'h n desde
guza'lohon, ⁴tin gacabwa' lu'h xa
naa dxyi'dxyi nin baluu'y i ra' ba
yu'bilu'h.

**Guñi' xaanjla Dxiohs gaalaa
Jwahn nin ruro'bañnihsa**

⁵Chin guhca Herodes rrehyi
distrigu xteenn Judea la'n dxyi'h
ra' za chi, guyuu' tuhbi bixohza
nin biria'lah Zacarías nee guhca
za ba tuhbi xpwiinn guehtu
Abías. Ya che'hla ba biria'hlah
Elizabet neezaa guhca ba llahga
guehtu bixohza Arohn. ⁶Nee

nayaa gubahan garoopa ra' ba
nezloh Dxiohs, bazo'badxiahga
ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin
bwa'ha za'ca Dxiohs la'h ra' ba.
⁷Per ayi guyuu' llii'n ra' ba laasii
la'h Elizabet nagahdx chyu llii'n
ba gudi'hi Dxiohs nee ya zigala
bwiiñu'xa ra' ba.

⁸Guyuu' tuhbi dxyih biga'ha
xgruhpo Zacarías guunn ra' ba
dzi'n xteenn bixohza loh Dxiohs.
⁹Zi'chi naa xcostuumbre bixohza
ra' la'n dxyih ra' chi. Gwah ra' ba
tuhbi pweexta dia'han chyu guunn
tucahri chutii guunn guxa'hla la'n
guido' roo'. Per bwi'hnn tucahri
la'h Zacarías. Guyu'tii ba hasta nuu
bacu'ga xteenn Dxiohs tin guunn
ba guxa'hla. ¹⁰Ya gaduhbi cayuhnn
ba guxa'hla la'n guido', ziahan
roo' bwiinn rii rwaa' guido' chi,
cabwiwdx-canaaba ra' ba loh Dxiohs.
¹¹Chi'chi baluu'yiloh tuhbi xaanjla
Dxiohs loh Zacarías, zu'ncchii aanjla
chi lahdu derehchu xteenn bacu'ga.
¹²Chin bwa'ha Zacarías loh aanjla
chi, ayi guhcabwa' ba xa ñuhnn ba
taantu bidxyihbi duxa ba. ¹³Chi'chi
guñi' aanjla chi, rahbi ba loh ba:
—Zacarías, ayi guidxyihbi
lu'h, laasii garaa dxyi'dxyi nin

gudxi'hn-gunaaba lu'h loh Dxiohs
bihnn Ñi'hn, la'llii'n che'hla lu'h
chuu' ya chin gaalaa bi cwe'helah
lu'h bi Jwahn,¹⁴ ya ziahxi duxa
lu'h chin gaalaa llii'n che'hla lu'h
neezaa bwiinn ra' dxiahxi ra' ba
chin gwa'ha ra' ba la'llii'n che'hla
lu'h guulaa,¹⁵ tin bado' chi gaca
bi tuhbi bwiinn nin lasahca duxa
loh Dxiohs. Ayi guee bi vihnmu
nee nin tuhbiza clahsa ñihsa nin
rusuhdzi la'h bwiinn, ya zibweeza
Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto'
bi dez chin nuu gahca bi sto' xmah
bi.¹⁶ Nee zuhnn bi gusagu'dzisto'
ziahhan bwiinn Israel tin guibia'garii
ra' ba loh Yu'bi Dxiohs.

Rahbiza aanjla chi:

¹⁷—Guzee llii'n lu'h nezloh
Daada nin guixe'hla Dxiohs nee
gaca bi ziga guhca tuhbi guehtu
daada nin biria'lah Elías, nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa roo'.
Zibweeza Spíritu Saantu xteenn
Dxiohs lasto' bi ziga guleeza Ñi'h
lasto' Elías, tin la'h bi gaba'chi
za'ca bi garaa daada ra' cun llii'n
ra' ba, tin guzo'badxiahga garaa
ra' nin rusahcaloh loh xchi'dxyi
Dxiohs. Zi'chi guunn bi cwii nasiin
ra' bwiinn para dxyih nin gadzihn
Daada Crixtu nin guixe'hla Dxiohs.

¹⁸Chi'chi gunaabadyi'dxyi
Zacarías loh aanjla chi squii':
—¿Xa mohda gacabwa'n guchii
lu'h chuu llii'n che'hla'hn tin
na'h bwiñyu'hxalah, zi'chiza
che'hla'hn?

¹⁹Chi'chi rahbi aanjla chi loh ba:
—Na'h naan aanjla Gabriel,
nuu'uhn loh Dxiohs. Yannah
guxe'hla Dxiohs na'h ze'l dane'hn
tuhbi dxyi'dxyi za'ca loh lu'h.²⁰ Per

ya ziga ayi gwachiibwen sto' lu'h
ni'chin nnah ziruu'gabwih lu'h
ayi gaca guñi' lu'h zia'han goopa
lu'h laasii ayi gwachiisto' lu'h
nin guñaan loh lu'h, ya hastayi
chin gaalaa llii'n che'hla lu'h
chi'chiyi gañi' lu'h nee dxyi'dxyi
rii' zizohban nahpa gadzihn dxyih
gaalaa llii'n che'hla lu'h.

²¹Ya gaduhbi cayahca ni'chi,
rii bwiinn nez dihtsi chi, chi'chi
bwi'hnn ra' ba lligaaba:

—¿Xixnaa cayahcata'h Zacarías
la'n guido?

²²Ya chin baria'h Zacarías la'n
guido', ayila guhca ñiñi' ba loh
ra' bwiinn nin riibweeza la'h ba.
Chi'chi guhcabwa' ra' bwiinn chi
bwa'ha ba tuhbi cohsa roo' la'n
guido', ya chi'chi puura sehn zi
cayuhnn ba loh ra' bwiinn cun
bia'han goopa ba.²³ Ya guya'loh si
bwi'hnn ba dzi'n la'n guido', chi'chi
baria'h ba ziaa ba para yihdzi ba.

²⁴Chin gudii'dxi dxyih ra' rii',
biin nuu llii'n Elizabeth che'hla
Zacarías, chi'chi ga'yu bwe'hw
guyu'la'n ba, nasto' ba:²⁵“Squii'
cayuhnn Daada Dxiohs cumpahñu
na'h tin ayi cwe'hesto' bwiinn na'h
laasii ayi guyuu' llii'nahn.”

Neezaa guyuu' rsohn gaalaa Jesuhs

²⁶Ya chin guhca xo'pa bwe'hw
chi'chi guxe'hllala'ga'h Dxiohs
xaanjla Ñi'h nin laa Gabriel loh
tuhbi guihdxyi nin laa Nazaret nin
nuu lahda lahda guihdxyi ra' nin
nuu rregiohn Galilea,²⁷ tin guñi'
aanjla chi loh tuhbi dxa'pa nin
laa María. Ya dxa'pa chi nagahdxi
guidxi' ndxi'hw la'h bi neezaa
guyuu'-guya'zi bi dxyi'dxyi tin

guchinaa bi tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Joseh. Ya Joseh chi naa llahga tuhbi guehtu rrehyi chieempa roo' nin biria'lah Davihd. ²⁸Chin guyu'tii aanjla chi hasta nuu María, chi'chi rahbi ba loh María:

—Chaan María, dichohsa duxa lu'h laasii gulii Dxiohs yi'h loh garaatii' gunna'h nin rii guidxyiyuh, zuhnn Ni'h compahñu yi'h, zahcanee Ni'h yi'h.

²⁹Ya chin bwa'ha María cañi' aanjla chi dxyi'dxyi ra' chi loh bi, badxyigaa' bi pur nin guhdzi ba loh bi, ya bwi'hnn bi lligaaba: "¿Xixni'ca cañi' ba loon?" ³⁰Chi'chi rahbi laga'h aanjla chi loh bi:

—Ayi guidxyihbi lu'h María, Dxiohs gulii yi'h zuhnn Ni'h compahñu yi'h. ³¹Yannah baca'dxiahga dxyi'dxyi rii' María. La'l'u'h gu'a llii'n, ya chin gaalaa xbadoyi'hn lu'h chi cwe'helah lu'h bi Jesuhs. ³²Laasii gaca bi tuhbi bwiinn nin mahzi lasahca, neezaa guíñi' bwiinn la'h bi naa bi Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', nee gacaza bi rrehyi ziga guhca guehtaguhla xtatiitaroo bi nin biria'lah Davihd nin guhca rrehyi ca chiempa roo', ³³tin guinabwa' bi loh garaa ra' bwiinn Israel nee tin guinabwa'za bi gaduhbitii' chieempa, ya ayi chuu dxyih garia'h bi guelrnabwa' chi.

³⁴Chi'chi gunabadxyi'dxyi María loh aanjla chi squii':

—¿Xa garia'caa dee' ziga ayi cane'hn nin tuhbi ndxi'hw?

³⁵Chi'chi rahbi aanjla chi:

—Gacan pur gadzihn Spíritu Saantu loh lu'h; Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa'

guunn Ni'h yi'h zigazi guidu'bi lu'h xcahyi. Ni'chin llii'n lu'h nin gaalaa gaca bi tuhbi bwiinn saantu, ya zibwe'helah bwiinn la'h bi Llii'n Dxiohs. ³⁶Neezaa tuhbi lasaa' lu'h nin laa Elizabet la'ba nu'a llii'n la ayi xi guunn nicala guyu'xa ba. Ziga rahbi ra' bwiinn ayi ñuu' llii'n ba nee nnah guhca la xo'pa bwe'hw nuu llii'n ba. ³⁷Para Dxiohs garaatii' rahca; ayi nin tuhbi cohsa nin guunn gahn la'h Ni'h.

³⁸Ya chi'chi rahbi María:

—Ziga naan xmooza Dxiohs, ñta na'h chi'hn gu'nnahn ayi soobaa xchi'dxyi Dxiohs?

Chi'chi baria'h aanjla chi ziaa chi'h ba par dxibaa'.

María gwahguia'ha cuun Elizabet

³⁹Ya la'n dxyih ra' chi carrih biria'h María, zee bi tuhbi guihdxyi bitu'hn nin rii la'n dahan Judea, ⁴⁰ya chin badzihn bi, lwehgu guyu'tii bi yihdzi Zacarías, chi'chi bagahpa Dxiohs bi Elizabet. ⁴¹Ya chin bihn Elizabet xchi'dxyi María, biñi'bi llii'n ba sto' ba, chi'chi gwadxah la'n lasto' Elizabet Spíritu Saantu, ⁴²chi'chi guñi' ba jweersi, rahbi ba loh María:

—Dxiohs bwi'hnnntaa'y i yihca lu'h mahziru que gunna'h ra' nin rii guidxyiyuh neezaa llii'n lu'h bwi'hnnntaa'y i Ni'h yihca bi. ⁴³Chyuulla naan ni'chin nin ze'guia'h xmah Xchiohsa'hn na'h.

⁴⁴Bwa'ha, chin bihnna'hn xchi'dxyi lu'h, biñi'bi llii'nahn sto'n taantu riahxi bi. ⁴⁵Baayi yi'h bwi'hnnntaa'y i Dxiohs yihca lu'h sahca nin gwachistio' lu'h xchi'dxyi Ni'h, zuhnn Ni'h soobaadxxyi'dxyi nin gunnah Ni'h loh lu'h.

- 46** Chi'chi rahbi María:
Cun gaduhbi xahlma'hn rñi'n
jweersi roo nahpa Dxiohs
- 47** ya lasto'n riahxin xcweenta
Dxiohs nin guhlda'h na'h loh
duhlda,
- 48** laasii Dxiohs gulii na'h, nicala
ayi gaca lasahca'hn, per
zuhnn Ñi'h compahñu na'h.
Desde nnah chyuchi'hzi bwiinn
nin guibahan loh guidxyiyuh
guiñi' ba
pur taantu nin bwi'nntaa'yí
Dxiohs na'h loh garaa
gunna'h nin rii guidxyiyuh,
- 49** laasii Dxiohs nin nahpa garaa
guelrnabwa' la'Ñi'h bwi'hnn
ziahán cohsa roo' para na'h,
saantu duxa naa lah Ñi'h,
- 50** ya nahpa zalahsasto' Ñi'h la'h
bwiinn nin guidxyihb xchi'dxyi
Ñi'h tin guzo'badxiahga ra' ban.
Nicala hasta mahzi bwiinn
chieempa nee nicalaza
biñi'n nin nagahdxi gaalaa
zalahsasto' Ñi'h,
- 51** ya la'h Ñi'h baluu'yi Ñi'h
rnabwa' Ñi'h, bacu'dzi Ñi'h
la'h ra' bwiinn nin ruhnn
lligaaba nayaachi,
- 52** ya babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn
nin lasahca, nin gunabwa'
tin dxiu'garii ra' bwiinn nin
nado'laa'dzi
tin guinabwa' ra' ba xslugahri ra'
bwiinn ra' chi.
- 53** La'Ñi'h badi'hila cohsa za'ca la'h
bwiinn nado'laa'dzi,
ya bwiinn nin nuu xi rahw Ñi'h
nin ruhnn lligaaba ayi xi
xchi'hnn ba la'hÑi'h la'hza
Ñi'h gule'caala la'h ra' ba
tuhbi lahdu

tin ayi xi guica'ha ra' ba.
54 Bwi'hnn Ñi'h cumpahñu la'h ra'
bwiinn Israel nin naa xpwiinn
Ñi'h,
ayi bia'l dasto' Ñi'h nahpa
balahsasto' Ñi'h la'h ra' ba,
55 laasii guzilguehlda Dxiohs
gacanee Ñi'h la'h xtatiita
Abrahn nu'h cun neezaa
garaa llahga ba.
56 Ya bia'han María chohnna
bwe'hw yihdzi Elizabet, chi'chi
babia'garii bi para lahdxyi bi.

Ya badzihm dxyih guulaa Jwahn
nin guro'bañihsa la'h ra' bwiinn
57 Ya chin badzihm dxyih nin
guulaa llili'n Elizabet, chi'chi guulaa
tuhbi ndxi'hw. **58** Chi'chi gwah
garaa xpisihn ba cun lasaa' ra' ba
gwaguia'h laasii riahxinee ra' ba
la'h ba pur basaa'n Dxiohs guyuu'
llili'n ba. **59** Ya chin guhca xuhnna
dxyih chi'chi gwah ra' ba tin baca'h
ra' ba tuhbi bwa' tihxí bi hasta naa
bi ndxi'hw ziga tuhbi sehn tin para
gacabwa' bwiinn naa bi xpwiinn
Dxiohs. Ya la'h ra' ba guclaa'dzi
ra' ba ñuzo'ba ra' ba lah bi ziga laa
xpah bi. **60** Chi'chi rahbi xmah bi:
—Aaca, ayi guiria'lah bi Zacarías,
lah bi soobaa guiria'lah bi Jwahn.
61 Chi'chi rahbi garaa lasaa' ba:
—Ayi nin tuhbi lasaa' lu'h nin laa
Jwahn.
62 Chi'chi bwi'hnn ra' ba sehn loh
xpah bado'yi'hñ chi tin guidu'hun
xa xclaa'dzi ba guiria'lah llili'n ba.
63 Chi'chi gunaaba xpah bi tuhbi
dxihtsi tin baca'h ba: “Lah bi laa
Jwahn.”
64 Ya chin guya'lloh baca'h Zacarías
loh dxihtsi chi rñi'n Jwahn guiria'lah

bado'yi'hn chi, chi'chi lwehgusi bañi' ba, ya guzohbaloh cañi' ba jweersiroo' nin nahpa Dxiohs.

65 Chin bwa'ha garaa lasaa' ba nin rii gadiidxi la'Zacarías bañi', chi'chi badxyigaa' duxa ra' ba. Ya garaatii' cohsa ra' rii' bidi'chin gaduhbi la'n xtahan ra' bwiinn Judea. **66** Ya garaa ra' nin bihn ra'n, bwi'hnn ra' ba lligaaba, neezaa gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:
—¿Xiila'h guunn biñi'n rii' ze' dxyih?

Zi'chi guñi' ra' ba laasii rluu'yitii xa cayahpa Dxiohs la'h bi, **67** ya gwadxah lasto' Zacarías Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, guzo'baloh cañi' ba dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Dxiohs la'h ba, rahbi ba:

68 Zuxchilli Dxiohs nin nuu dxibaa' rahpa Ñi'h la'h bwiinn Israel saca nin bie'guia'ha Ñi'h cuun ra' ba
tin bie'gata'h za Ñi'h la'h ra' ba
loh xtuhlda ra' ba.

69 Nee guxe'hla Ñi'h tuhbi bwiinn nin ze' galda'h la'h nu'h loh duhlda,
ya gaca bwiinn chi llahga
guehtu Davihd nin guhca Ñi'h,
xpwiinn Dxiohs.

70 Dxi' daada chi tin soobaa
dxyi'dxyi nin guñi' daada ra'
nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
nahpa dxi' ba,

71 tin guta'h Ñi'h la'h nu'h loh ra'
nin rdxihldxinee la'h nu'h,
neezaa nin ruhnn ñalaa'dzi loh
nu'h,

72 tin ta'h nu'h ziga guhdzi Ñi'h
loh ra' xtatiita guldoor' ra'
nu'h ziga zuza'loh Ñi'h
xchi'dxyi Ñi'h.

73 Dxyi'dxyi chi nin guyu'tii Ñi'h
guelrzi'guehlda cun guehtu
xtatiita Abrahn nu'h.

74 Zulda'h Ñi'h la'h nu'h loh nin
rdxyi'chinee la'h nu'h, tin ayi
guidxyihibi nu'h guidi'hnn
nu'h xtsi'n Ñi'h,

75 tin gazo'badxiahga nu'h
xchi'dxyi Ñi'h neezaa
gantsii'hi lasaa' nu'h gaduhbi
chieempa nin guibahan nu'h.

76 Ya yi'h, xii'hihn —rahbi
Zacarías— ziria'lah lu'h
daada nin rñi' xchi'dxyi
Dxiohs nin nuu dxibaa',
tin guzee lu'h chegui'hnn
za'ca lu'h xneziuh Daada nin
guixe'hla Dxiohs,

77 tin gacabwa' bwiinn lasaa'
ra' nu'h gusia'pitii Dxiohs
xtuhlda ra' ba, tin ta'h ra' ba
lohon.

78 Gaca zi'chi laasii galahsasto'
Dxiohs la'h ra' ba.
Gacan ziga tuhbi lla'ñih nin
rarah gue'la chi'chi dxi'
gubihdxyi guicah guiyá' ñi'h,

79 tin dxia'ñih hasta rii ra' bwiinn
nin zohba loh nacahyi pur
xcweenta duhlda,
nee cun neezaa nin nuu ra'
xpacaala guelguhchi, tin
guluu'yi Daada chi xa guzoo
nu'h neziuh hasta cwidxyiisto'
nu'h.

80 Ya chin guroo' Jwahn llii'n
Zacarías, guhca nasiin bi laasii nuu
dzi'tsi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs
lasto' bi, neezaa guyuu' bi loh
dahan desiertu hasta chin badzih
dxyih baluu'yiloh bi loh ra' bwiinn
Israel tin guñi' bi xchi'dxyi Dxiohs
loh ra' ba.

**Chin guulaa Crixtu nin naa Llii'n
Dxiohs
(Mt. 1.18-25)**

2 Ya la'n dxyih ra' chi
gunabwa' rrehyi Augustu
César gucahlah garaatii' bwiinn
guidxyiyuh loh xchihtsi ba. **2** Dee
guhca mweer censo nin guhca loh
nin naa Cirenio gobernador xteenn
Siria. **3** Ya ziga garaatii' ra' bwiinn
nahpa chee ra' ba nez lahdxyi ra'
ba ziga nez hasta bie'roo' cada
tuhbi ra' ba tin gucahlah ra' ba,
4 ni'chin baria'h Joseh guihdxyi
Nazaret xteenn Galilea, tin gwah
ba guihdxyi Belehn xteenn Judea
hasta guulaa guehtu Davihd hasta
guulaa za ba, nee naa za ba llahga
guehtu Davihd naa Joseh, **5** tin
gwanee ba María nin guica'ha
ba tin gucahlah garoopa ra' ba
ri'chi, ya María la'bi nu'a llii'n la.
6 Gaduhbi nuu ra' ba ri'chi badzih
dxyih nin guulaa llii'n María.
7 Ni'chin naa mweer tuhbi llii'n
María nin guyuu!. Ya chin guulaa
bado'yi'hn, chi'chi batu'bi María
la'h bi lahdx, chi'chi gudxinxi ba
la'h bi la'n canua hasta rahw ra'
guidxa'h laasii baprah yuu' nin
rahlla guca'ha ra' bwiinn, ayi ca
ñia'hán ra' ba.

Xaanja ra' Dxiohs neezaa baxtohra ra'

8 Ya gahxu loh dahan guihdxyi
Belehn riiyahpa ra' baxtohra lli'hyi
gue'la. **9** Ya tuhsí goolpi baluu'yiloh
tuhbi xaanja Dxiohs loh ra' ba,
bazia'niih aanja chi xpie'ñih Dxiohs
gaduhbi hasta rii ra' baxtohra chi
ya bidxyihbi duxa ra' ba, **10** chi'chi
rahbi aanja chi loh ra' ba:

—Ayi guidxyihbi tu, laasii na'h
ze'l dane'hn tuhbi dxyi'dxyi za'ca
para la'h tu, ya cun dxyi'dxyi ra'
rii' ziahxi garaatii' bwiinn, **11** laasii
nnadxyih guulaa tuhbi bado' loh
guihdxyi xteenn guehtu Davihd
ya bado' chi ze'gata'h la'h tu loh
duhlda ya la'h Ni'h naa Crixtu nin
naa Daada. **12** Ya dee naa tuhbi
sehn para la'h tu, tin gadxeela tu
bado'yi'hn chi la'n tuhbi yuu' hasta
rii ra' guidxa'h, du'bi bi lahdx.

13 Ya chi'chi tuhsí goolpi
baluu'yiloh mahzi ziahnroo aanjla
nin cañi' xa lasahca duxa Dxiohs,
ya rahbi ra' ba:

14 Zuxchilli Dxiohs nin nuu dxibaa'
neezaa dxyiiriisto' ra' bwiinn
nin riahxinee la'h Ni'h.

15 Ya chin bacah ra' aanjla chi
dxibaa', chi'chi guñi'nee lasaa' ra'
baxtohra, rahbi ra' ba:

—Gulcho'ho guihdxyi Belehn, tin
chodia'ha nu'h nin guhca ri'chi, nin
guñi' xaanja Dxiohs loh nu'h.

16 Ya chi'chi zee ra' ba carrih,
seguihdu badxeela ra' ba María cun
Joseh, cun bado'yi'hn na' Ni'h la'n
canua hasta rahw ra' guidxa'h. **17** Ya
chin bwa'ha ra' ba la'h bado'yi'hn
cun María cun Joseh, chi'chi
gudxixtee' ra' ba nin guhdzi xaanja
ra' Dxiohs loh ra' ba. **18** Ya garaa
bwiinn nin bihn dxyi'dxyi nin
cañi' ra' baxtohra badxyigaa'lo
ra' ba. **19** Per María gulu'cha'yi
dzi'tsi ba garaatii' dxyi'dxyi ra' rii'
sto' ba, cayuhnn si ba lligaaba pur
xcweenta dxyi'dxyi ra' chi. **20** Ya
seguihdu gubia'garii ra' baxtohra
stuhbi bweelta hasta riiyahpa
ra' ba lli'hyi. Cagadi'hi za ra' ba
guelzuxchilli la'h Dxiohs pur garaa

nin bihn ra' ba cun garaa za nin bwa'ha ra' ba, tin garaa nin guhdzi aanjla loh ra' ba guhcan.

**Chin gwanee Joseh cun María
bado'yi'hn soobaalah bi**

²¹ Chin guhca xuhnna dxyih, chi'chi baca'h ra' ba tuhbi bwa' tihxi bi hasta naa bi ndxi'hw chi'chi bazo'ba ra' ba lah bi Jesuhs, lahgahca nin guhdzi aanjla chi loh María chin nagahdxi gaalaa llia'ba.

**Gwanee ra' ba la'h
bado'yi'hn loh Dxiohs**

²² Ya chin bazaa' dxyih biaa tihxi gunna'h nin guulaa llia'n ñi'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs, chi'chi gwanee ra' ba bado'yi'hn chi nez guihdxyi Jerusalehn la'n guido' roo' nin nuu guihdxyi chi tin gunaabagudxi'hn ra' ba gacanee Dxiohs la'h ñi'h gaduhbi nin guibahan ñi'h. ²³ Bwi'hnn ra' ba squii' laasii zi'chi caa loh xlehyi Moisehs: "Garaa llia'n galoh tu nin naa biñi'n ndxi'hw cwii ra' tu bi tin guunn bi xtsi'n Dxiohs." ²⁴ Ya neezaa badi'hi ra' ba loh Dxiohs ziga nin caa loh xlehyi Moisehs; chiohpa gulchieh o chiohpa palohmma.

²⁵ Ya la'n dxyih gahca chi guyuu' tuhbi bwiinn nin biria'lah Simeohn loh guihdxyi Jerusalehn. Guhca ba tuhbi bwiinn nayaa, bazo'badxiahga ba garaa xchi'dxyi Dxiohs, ya cabweeza ba dxi' Crixtu dxie'gata'h la'h ra' bwiinn Israel, neezaa rbweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ba. ²⁶ La'Spíritu Saantu badi'hi rsohn gwa'hxgah ba loh Crixtu

nin guxe'hla Dxiohs antes gachi ba. ²⁷ Bwiinn rii' la'ba badzihn la'n guido' guxe'hla Spíritu Saantu la'h ba, ri'chi zuu ba chin badzihn xpah bado'yi'hn cun xmah ñi'h la'n guido' chi tin guunn ra' ba ziga nin caa loh xlehyi Moisehs, ²⁸ ya ri'chi cabweeza Simeohn, ya chin bwa'ha ba loh bado'yi'hn, chi'chi gudi'dzi ba la'h ñi'h, chi'chi guza'loh cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs, rabbi ba:

²⁹ Daada Dxiohs, nicala nnah gusaa'n lu'h na'h garia'han loh guidxyiyuh, tin nnah riahxi'hn baza'loh lu'h dxyi'dxyi nin gunah lu'h loon, ziga naan xmooza lu'h,

³⁰ laasii nnah caywa'haloon Crixtu nin guxe'hla lu'h ze'gata'h la'h nu loh duhlda.

³¹ Bazuh lu'h ñi'h delaanta loh garaa bwiinn guidxyiyuh,

³² laasii la'h ñi'h naa bia'ñih nin guzial'ñih yihca snuhn ra' bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel,

ya pura xcweenta ñi'h ziñi' bwiinn guidxyiyuh chuhla naa bwiinn Israel.

³³ Ya Joseh cun xmah Jesuhs badxyigaa' ra' ba saca dxyi'dxyi nin bihn ra' ba pura xcweenta ñi'h.

³⁴ Ya chi'chi bwi'hnnntaa'yi Simeohn yihca Joseh cun xmah Jesuhs, chi'chi rabbi Simeohn loh María:

—Bwa'ha, nin zeegui'hnn bado'yi'hn rii' ziahan bwiinn Israel chebiiga ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs, zi'chi gahca pur la'h bi zuñihchi ziahan ra' ba. Zahca bi ziga tuhbi sehn, ya ziahan bwiinn childxinee la'h bi ayi chechiisto' ra' ba xchi'dxyi bi, ³⁵ ya zi'chiza

zuluu'yi ziga ruhnn cada tuhbigah ra' ba cuun lligaaba nin nuu lasto' ra' ba; garaa dee' gusahcazii yi'h, María. Chuu guelnalasa roo la'n lasto' lu'h ziga tuhbi spahda naa nin tiidxilahga sto' lu'h.

³⁶Zuu gahcaza tuhbi naani'hn nin biria'llah Ahnna ri'chi, rñi' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin ze'yaalda gaca. La'h ba naa llii'ndxa'pa Fanuehl nin naa xjwamihyi Ahser. Bwiinn guhla la ba; bachinaa ba chin guhca ba dxa'pwi'hn, gahdzi yihza gubahnee ba che'hla ba, chi'chi bia'han ba viuhda. ³⁷Naa ba tuhbi gunna'lviuhda nin nuu ochenta y cuatro yihza, ayi baria'tii' ba la'n guido!. Dxyih-nague'la gudihdxyi-gunaaba ba gacanee Dxiohs la'h ba, nee ziahanza bweelta bacwaa'han ba ayi gudahw ba tin gudihdxyi-gunaaba ba loh Dxiohs. ³⁸Ya gwabiiga ba loh Joseh cun xmah Jesuhs, badi'hi ba guelzuxchilli loh Dxiohs laasii badzihn Crixtu nin ze'galda'h la'h ra' bwiinn loh duhlda. Chi'chi guzo'baloh cañi' ba loh ra' bwiinn nin rii' la'n guido!, rahbi ba:

—La'Crixtu nin ze'gata'h la'h nu'h loh duhlda la'Ni'h badzihn loh guidxyiyuh.

Chin gubia'garii ra' ba para loh guihdxyi Nazaret

³⁹Ya chin baza'loh ra' ba garaa nin caa loh xlehyi Moisehs, chi'chi babia'garii ra' ba para nez Galilea, hasta naa loh guihdxyi Nazaret, hasta naa lahdxyi ra' ba. ⁴⁰Ya bado'yilhn mahzi ze'roo' Ni'h mahziza ze'yahpa Ni'h jweersi,

ze'yahca nasiin Ni'h de garaati'i' cohsa za'ca, ziga cayahcanee Xtaada Dxiohs Ni'h la'h Ni'h.

Chin guyu'tii Jesuhs la'n guido' roo' nin nuu guihdxyi Jerusalehn

⁴¹Ya Joseh cun María xmah Jesuhs cada tuhbigah yihza riah ra' ba loh guihdxyi Jerusalehn chin rahca lañih paascu. ⁴²Ya chin guyuu' Jesuhs tsil'h bichiohpa yihza, chi'chi gwah ra' ba nez loh guihdxyi Jerusalehn, ziga naa costuumbre lañih chi. ⁴³Ya chin guyaloh lañih chi, chi'chi gubia'garii ra' ba ya ayi bwa'ha ra' ba bia'hancaa Jesuhs guihdxyi Jerusalehn. ⁴⁴Ya bwi'hnn ra' ba lligaaba zie' Jesuhs lahda ra' bwiinn, nee ziga naa la tuhbi dxyih nehza ziagazah ra' ba, chi'chiyi badxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs loh ra' lasaa' ra' ba neezaa loh ra' nin nu'nbwa' ra' ba. ⁴⁵Per cun ayi badxeela ra' ba la'h Jesuhs, nahpa gubia'garii ra' ba para loh guihdxyi Jerusalehn tin bagadxi'hyi ra' ba la'h Ni'h. ⁴⁶Ya chin biohnna dxyih cagadxyi'hyi ra' ba la'h Ni'h, chi'chiyi badxeela ra' ba la'h Jesuhs la'n guido' roo' guihdxyi Jerusalehn, zohba Ni'h lahda nuhn mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cagaca'dxiahga Jesuhs neezaa canaabadyi'dxyi Ni'h loh ra' ba, ⁴⁷ya garaa nin bihn xchi'dxyi Ni'h badxyigaa' ra' ba taantu nasiin Jesuhs neezaa xa rusia'garii Ni'h dxyi'dxyi loh ra' mwehsu ra' chi. ⁴⁸Ya chin bwa'ha Joseh cun xmah Jesuhs la'h Ni'h, chi'chi badxyigaa' za ra' ba, chi'chi rahbi xmah Ni'h loh Ni'h:

—Xii'hihn, ḥxixnaa bwi'hnnee lu'h na'h zi'ca? Bwa'ha, xpah lu'h neen na'h iblaaca riacahsto' nu yi'h!

⁴⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—¿Xixnaa ayi gaann tu ca
gadxeela tu na'h? ḥTayi gaann tu
na'pa zu'nnahn xtsi'n Xpaa'n nin
nuu dxibaa'?

⁵⁰ Per la'h ra' ba ayi guhcabwa'
ra' ba nin guhdzi Jesuhs loh ra'
ba. ⁵¹ Ya seguihdu gubia'gariinee
Jesuhs la'h ra' ba nez guihdxyi
Nazaret, bazo'badxiahga Ñi'h
xchi'dxyi ra' ba. Nee xmah Ñi'h
gulu'cha'y si ba dxyi'dxyi ra' chi
la'n lasto' ba. ⁵² Ya despwehs
zezah zeyahca nasiin Jesuhs nee
zezah za zeroo' ru Ñi'h. Riahxinee
Dxiohs la'h Jesuhs zi'chi gahca za
riahxinee bwiinn la'h Ñi'h.

Guelruluu'yi xteenn Jwahn nin baro'bañihsa

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 La'n dxyih ra' chin guhca
tsi'ñu yihza naa Tiberio
César rrehyi, Ponciu Pilahtu naa
gobernador xteenn Judea; Herodes
naa gobernador guihdxyi Galilea;
Felipe, bwihtsi Herodes, naa
gobernador guihdxyi Iturea cun
guihdxyi Traconite; nee neezaa
Lisanias naa gobernador guihdxyi
Abilinia. ²La'n dxyih gahca ra'
chi naa Anahs neezaa Caifahs
bixohza roo' xteenn guido' roo'
guihdxyi Jerusalehn. La'n dxyih
gahca ra'za chi nuu Jwahn, lli'i'n
Zacarías, loh dahan, tin guñi'nee
Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h
Jwahn. ³Ni'chin guca'nzaa Jwahn
garaa ra' guihdxyi nin rii gadiidxi
gui'l'w Jordahn. Ri'chi baluu'yi ba

nahpa gusagu'dzisto' ra' bwiinn
nee choobaañihsa za ra' ba para
gusia'pitii Dxiohs xtuhsda ra' ba.

⁴Zi'chi caa loh xchihtsi guehtu
Isaías, tuhbi daada nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs, hasta rñi'n:
Jweersi roo' zihn ra' bwiinn
tuhbi rsiaa'ha loh dahan:
“Gulgui'hnn za'ca xneziuh
Dxiohs, nee gulgasanchii za
xneziuh Ñi'h la'n lasto' tu.”
⁵ Garaa ra' hasta naa bataa'ha loh
neziuh chi gadxyii'hin,
neezaa dahan cun lohmwi'hnn ra'
dxiahca tubilohon,
neezaa neziuh ra' hasta naa
liinguu ganchii ra'n, garaa ra'
loh neziuh dxaaba dxiahca
tubiloh ra'n;

⁶ ya garaa bwiinn guidxyiyuh
zwa'ha ra' ba la'h daada nin
guixe'hla Dxiohs guhlda'h
la'h ra' ba loh duhlda.

⁷ Chin bwa'ha Jwahn cagadiaa'ha
ziahhan roo ra' bwiinn tin
guro'bañihsa ba la'h ra' ba, chi'chi
rahbi Jwahn loh ra' ba:

—iLa'h tu bwiinn naxihn ra',
nin naa zigazi bwe'l'da ñalaa'dzi!
¿Chylla gudxixtee' loh tu tin
gullu'n tu loh xjwiisi Dxiohs nin
gue'du gaca? ⁸Gulgacha'h ziga
nabahan tu tin gaaldaa tu loh
xquelrnabwa' Dxiohs. Ayi guunn tu
lligaaba lasahca duxa tu pur naa tu
llahga guehtu Abrahn. Rñi'n loh tu
sidela zi'chi ñahca zi'chiza ñuhnn
Dxiohs lligaaba hasta dxiah ra'
ñuhnn Ñi'h llahga Abrahn, ⁹laasii
la'h dxi'bayahga na' liistu la tin
chuuya garaa yahga nin ayi xcah
ñinahxi za'ca loh Ñi'h, garaa ni'chi
chuuya tin guica'dxihin.

¹⁰Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' bwiinn loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Nahaxchi'h, ḥxa ni'ca guidi'hnn nu'h?

¹¹Chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Nin nuu chiohpa nehza xahba ni'h gudi'hi ba tuhbi nehzan la'h bwiinn nin ayi xi nahpatii', tin gacu ban; neezaa bwiinn nin nuu xi rahw ni'h chi'hzi ban cun bwiinn nin ayi xi nahpatii' gahw.

¹²Neezaa nuhn bwiinn nin rusadxihlli impweestu badzihnn ra' loh Jwahn tin guro'bañhsa Jwahn la'h ra' ba. Chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' ba loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, ḥxa guidi'hnn chi'h nu nnah la'hnu?

¹³Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayiru gusadxihlli tu guyahlli la'h ra' bwiinn; sola nahpa guunn tu zigachi'h canabwa' lehyi.

¹⁴Neezaa nuhn suldahdu gunaabadyi'dxyi ra' ba loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Ya la'haxchi'h nu, ḥxa guidi'hnn nu?

Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayi cwe'llu'h tu mweeyi loh bwiinn lajweersi, neezaa ayi gudzii'ba tu duhlda yihca bwiinn nin ayi xi ruhnn, neezaa dxia'han tu cunjoorma cun zigachi'h ruhnn tu gahn.

¹⁵Ya gaduhbi riidxyiisto' ra' bwiinn chi cayuhnn ra' ba lligaaba pwehda Jwahn naa Crixtu nin guixe'hla Dxiohs guidxyiyuh nin guhlda'h la'h ra' nu'h loh duhlda,

¹⁶chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, na'h ruro'bañhsahn bwiinn cun ñihsa,

per zi' stuhbi bwiinn nin guunn mas cohsa roo!. Zuro'ba ñihsa ba la'h bwiinn cun Spíritu Saantu nee neezaa cun bwehla. Ayi lasahca'hn para bwiinn nin dxi' chi, hasta para gaca'hn mooza nin cwe'he tahba ba ñaa' ba ayi lasahca'hn.

¹⁷Laasi la'h pahla nuu liistula naa ba tin gahxu ba trihgu tin cwe'he ba dxihlli lohon, chi'chi gutiaa'ha ban hasta riu'cha'yin; ya dxihlli chi guca'dxyih ban ayi dxu'yitii'run.

¹⁸Cun dxyi'dxyi ra' rii' neezaa ziaharu guelruu'yidxyi'dxyi bwii'yidxyi'dxyi Jwahn tin baluu'yi ba dxyi'dxyi cuubi la'h ra' bwiinn. ¹⁹Ya neezaa gudxihldxinee dxyi'dxyi Jwahn la'h Herodes laasii gule'llu'hu Herodes la'h Herodías nin naa che'hla bwihtsi ba nin laa Felipe, neezaa gudxihldxinee dxyi'dxyi Jwahn la'h Herodes laasii ziaharoo' cosa dxaaba nin bwi'hnn Herodes. ²⁰Ni'chin bidxyi'chi Herodes basie'w ba la'h Jwahn. Ya luulchimati'i bwi'hnn ziah Herodes snuhn ra' dzi'n dxaaba nin bwi'hnn ba.

Chin gurohbañhsa Jesuhs

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹Chin nagahdxi gaca dee' cagaro'bañhsa Jwahn ziah bwiinn, neezaa Jesuhs gurohbañhsa, ya gaduhbi cabwiwdx-canaaba Jesuhs loh Dxiohs, billaala dxibaa', ²²chi'chi biehta Spíritu Saantu yiha Jesuhs zigazi tuhbi palohmmwi'hnn, bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha guñi' Dxiohs nez dxibaa':

—Yi'h naa lu'h llii'nahn nin nadzii'hihn, nee riahxi duxa'hn pur Yi'h.

Bwiinn ra' rii' guhca xtulbaa' Jesuhs
(Mt. 1.1-17)

23 Galda bitsi'h yihza nuu Jesuhs chin guzo'baloh Ni'h cayuhnn Ni'h dzi'n nin badi'hi Xtaada Dxiohs Ni'h guunn Ni'h. Garaa ra' bwiinn gwachiisto' ra' ba naa Jesuhs llii'n Joseh ya Joseh guhca llii'n Elih. **24** Elih guhca llii'n Matat. Matat guhca llii'n Levih. Levih guhca llii'n Melqui. Melqui guhca llii'n Jana. Jana guhca llii'n Joseh. **25** Joseh guhca llii'n Matatías. Matatías guhca llii'n Amohs. Amohs guhca llii'n Nahum. Nahum guhca llii'n Esli. Esli guhca llii'n Nagai. **26** Nagai guhca llii'n Maat. Maat guhca llii'n Matatías. Matatías guhca llii'n Semei. Semei guhca llii'n Joseh. Joseh guhca llii'n Judah. **27** Judah guhca llii'n Joana. Joana guhca llii'n Resa. Resa guhca llii'n Zorobabel. Zorobabel guhca llii'n Salatiel. Salatiel guhca llii'n Neri. **28** Neri guhca llii'n Melqui. Melqui guhca llii'n Adi. Adi guhca llii'n Cosam. Cosam guhca llii'n Elmodam. Elmodam guhca llii'n Er. **29** Er guhca llii'n Josueh. Josueh guhca llii'n Eliezer. Eliezer guhca llii'n Jorim. Jorim guhca llii'n Matat. **30** Matat guhca llii'n Levih. Levih guhca llii'n Simeohn. Simeohn guhca llii'n Judah. Judah guhca llii'n Joseh. Joseh guhca llii'n Jonahn. Jonahn guhca llii'n Eliaquim. **31** Eliaquim guhca llii'n Melea. Melea guhca llii'n Mainahn. Mainahn guhca llii'n Matata. Matata guhca llii'n Natahn. **32** Natahn guhca llii'n Davihd. Davihd guhca llii'n Isaí.

Isaí guhca llii'n Obed. Obed guhca llii'n Booz. Booz guhca llii'n Salmohn. Salmohn guhca llii'n Naasohn. **33** Naasohn guhca llii'n Aminadab. Aminadab guhca llii'n Admin. Admin guhca llii'n Aram. Aram guhca llii'n Esrom. Esrom guhca llii'n Fares. Fares guhca llii'n Judah. **34** Judah guhca llii'n Jacob. Jacob guhca llii'n Isaac. Isaac guhca llii'n Abrahn Abrahnguhca llii'n Tareh. Tareh guhca llii'n Nacor. **35** Nacor guhca llii'n Serug. Serug guhca llii'n Ragau. Ragau guhca llii'n Peleg. Peleg guhca llii'n Heber. Heber guhca llii'n Sala. **36** Sala guhca llii'n Cainahn. Cainahn guhca llii'n Arfaxad. Arfaxad guhca llii'n Sem. Sem guhca llii'n Noeh. Noeh guhca llii'n Lamec. **37** Lamec guhca llii'n Matusalehn. Matusalehn guhca llii'n Enoc. Enoc guhca llii'n Jared. Jared guhca llii'n Mahaleel. Mahaleel guhca llii'n Cainahn. **38** Cainahn guhca llii'n Enohs. Enohs guhca llii'n Set. Set guhca llii'n Adahn. Adahn guhca llii'n Dxiohs.

**Gudxi'hyi bwiinndxaba xa
 ñusagui'hi ba la'h Jesuhs**
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 Per ya gadxah sto' nabahan Jesuhs Spíritu Saantu, chí'chi bare'h Ni'h guii'w Jordahn, tin gwanee Spíritu Saantu la'h Ni'h par loh dahan desiertu. **2** Ya guyuu' Ni'h nezchi chywa'h dxyih chywa'h gue'la, ya ri'chi badzihb bwiinndxaba tin guclaa'dzi ba ñusagui'hi ba la'h Jesuhs. Ya ayi xi gudahwtii' Jesuhs dxyih ra' chi ya bichia'hn Ni'h. **3** Ya rahbi bwiinndxaba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llili'n Dxiohs, guhdzi loh dxiah ra' ca dxiahcan guehta.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinndxaaa chi:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guehtasi dxi'h gahw bwiinn guunn para guibahan ra' ba; xchi'lhn neezaa guzo'badxiahga ra' ba garaa xchi'dxyi Dxiohs.”

⁵Ya chi'chi gwanee bwiinndxaaa la'h Jesuhs tuhbi dahan roo', chi'chi baluu'yi ba garaatii' guihdxyi ra' nin rii guidxyiyuh tin gwa'ha Jesuhs xa chuhla naa ra'n, ⁶chi'chi rahbi bwiinndxaaa loh Jesuhs:

—Na'lh guni'hihn garaatii' dee' yi'h tin guinabwa' ra' lu'hnee tin dxiahxi za lu'h, laasii xte'nnahn naa garaa dee', nee zahca gudi'hihnin la'h chyu chi'hzibwiinn nin xclaa'dzihn. ⁷Sidela guzu'nllihbi lu'h lohon, gaann lu'h na'h, garaatii' ni'ca guni'hihn yi'h.

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Daada Xchiohs si lu'h gaann lu'h, loh si Ni'h chuu lu'h guunn lu'h dzi'n.”

⁹Ya seguihdu gwanee bwiinndxaaa chi la'h Jesuhs yihca guido' roo' nin nuu guihdxyi Jerusalehn, ya ri'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llili'n Dxiohs, bala'ha yi'h desde ri'ca para loh yuh, ¹⁰laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs:

Zixe'hla Ni'h xaanjla Ni'h tin gaapa ra' ba yi'h,

¹¹ya cun naa ra' aanjla ra' chi zina'zu ra' ba yi'h tin ayi gura'lluudzidxiah ñaa' lu'h.

¹²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Neezaa caa loh xchihtsi Dxiohs: “Ayi guunn tu prehba la'h Dxiohs nin rnabwa!”

¹³Ya bwa'ha si bwiinndxaaa ayi bidxeela ba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs, mejor basaa'n ba la'h Ni'h tin guleeza ba stuhbi dxyih tin gusahcazii ru ba la'h Ni'h.

Guzo'baloh cayuhnn Jesuhs xtsi'n

Xtaada Ni'h

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Chi'chi gubia'garii Jesuhs nez guihdxyi Galilea, gadxah chihpastro' nabahan Ni'h Spíritu Saantu tin guunn Ni'h xtsi'n Xtaada Ni'h, ya bidil'chi xchi'dxyi Ni'h garaa guihdxyi ra' chi saca taantu nin nuu nabahan dzi'tsi Spíritu Saantu stro' Ni'h. ¹⁵Pwihs guzo'baloh nuugaluu'yi Ni'h xchi'dxyi Dxiohs garaa ra' la'n guido' bi'tu'hn nin nuu guihdxyi ra' chi, nee garaa bwiinn ruze'ta ra' ba xa na za'ca naa Jesuhs.

Jesuhs gubia'garii nez bie'roo' Ni'h

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Ya chi'chi gwah Jesuhs guihdxyi nez bie'roo' Ni'h, guihdxyi chi laa Nazaret. Chin guhca dxyih nin ruzi'laa'dzii ra' bwiinn Israel, chi'chi guyu'tii Jesuhs la'n guido' ziga naa xcostuumbre Ni'h, pwihs guzu'nchii Ni'h bi'lida Ni'h xchi'dxyi Dxiohs.

¹⁷Seguihdu badi'hi ra' ba dxihtsi nin bacal'ha Isaías; ya chin guxaala Jesuhs loh dxihtsi chi, chi'chi badxeela Ni'h hasta rñi' dxyi'dxyi ra' rii':

¹⁸Nuunee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs na'h laasii gulii Ni'h na'h ze'l dane'hn dxyi'dxyi za'ca loh ra' bwiinn prohbi,

neezaa tin guhlda'hn la'h
ra' bwiinn nin rnabwa'
bwiinndxaba,
neezaa tin guixaa'lahn loh ra'
bwiinn nin rahcaloh Ñi'h tin
gwa'ha ra' ba,
neezaa tin guhlda'hn la'h ra'
bwiinn nin cadii'dxi trabahu;

¹⁹ neezaa tin chixte'hn loh ra'
bwiinn la'dxyih badzihn
galahsasto' Dxiohs la'h ra' ba.

²⁰ Chi'chi bata'w Jesuhs loh
dxihtsi chi, ya basia'garii Ñi'h
loh bwiinn nin racanee la'n guido',
chi'chi guzohba Ñi'h. Ya garaa
ra' bwiinn nin rii la'n guido' chi
caywa'hadzi'tsi ra' ba loh Jesuhs,
²¹ ya guzo'baloh cañi' Jesuhs, rahbi
Ñi'h:
—La'dxyi'dxyi nin caa loh dxihtsi
rii' baria'caa para la'h tu. Na'h
gahca naan nin ruze'tan.

²² Ya garaa ra' ba guñi' za'ca ra'
ba pur Jesuhs, cun badxyigaa'za
ra' ba pur dxyi'dxyi za'ca nin guñi'
Jesuhs, ya rahbi loh lasaa' ra' ba:
—¿Per tayi dee dxi'h nin naa llii'n
Joseh?

²³ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
ba:
—Naa siguhra ziñi' tu loon:
“Dutohra, yi'h gahca basiaca yi'h”;
neezaa guñi' tu loon: “Neezaa
cohsa ra' nin bwi'hnn lu'h nez
guihdxyi Capernaum, neezaa rii'
bwi'hnnan hasta naa pa'h lahdxyi
lu'h.”

²⁴ Chi'chi zeezah cañi' Jesuhs loh
ra' ba, rahbi Ñi'h:
—Guchiin nin rñi'n loh
tu, nicala tuhbi daada nin
rñi' xchi'dxyi Dxiohs pwehda
zibwe'hesto' bwiinn lahdxyi ba

la'h ba, ni'chin pwehda ayi guunn
tu cweenta xchi'dxyi'hn. ²⁵Rñi'n
loh tu, chin gubahan guehtu Elías
guidxyiyuh ziahán gunna'hviuhda
guyuu' lahdxyi bwiinn Israel, ya
chin ayi xi ñihsadxiyah biaabatii'
loh chohnna yihza garolda
chi'chi guyuu' tuhbi gubihm duxa
loh gaduhbi guihdxyi chi, ²⁶per
ayi guxe'hla Dxiohs la'h Elías nin
tuhbi rwaa'yihdzi guna'hviuhda
loh garaa gunna'hviuhda nin
guyuu' guihdxyi chi; mejor
gux'e'hla Dxiohs la'h ba loh
tuhbi bwinnziitu, rwaa'yihdzi
tuhbi gunna'hviuhda nin guyuu'
guihdxyi Sarepta, gahxu guihdxyi
Sidohn. ²⁷Zi'chi gahcaza chin
gubahan guehtu Eliseu loh
guidxyiyuh, guyuu' ziahán
bwiinn guihdxyi Israel nin
guhchyi guii'dxyu yuu'dxi tihx
ra' Ñi'h, ya ayi basiaca Eliseu
nin tuhbi ra' ba; mejor basiaca
ba la'h tuhbi bwiinnziitu nin
biria'lah Naamahn, tuhbi bwiinn
guihdxyi ziit u nin laa Siria. Zi'chi
gahcaza na'h, ayi napa gu'nnaahn
dzi'n roo' loh tu laasii naan
bwiinn rii'.

²⁸ Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi
ra' chi, garaatii' ziga rii ra' ba
la'n guido' bidxyi'chi duxa ra'
ba, ²⁹chi'chi guñi'nee lasaa' ra'
ba tin babwe'heca'ha ra' ba la'h
Jesuhs hasta yihca tuhbi lohmma
nin ria'han gahxu rwaa' guihdxyi
chi, tin ñula'ha ra' ba la'h
Jesuhs la'n bataa'ha roo' nin nuu
ñaa' lohmma chi. ³⁰Ya nin ayi
guhcabwa' ra' ba badii'dxi Jesuhs
galaayillee ra' ba, ziaa chi'h Ñi'h
para stuhbi lahta.

**Ya guihdxyi Capernaum babwe'he
Jesuhs tuhbi bwiinndxaba sto'
tuhbi bwiinn
(Mr. 1.21-28)**

31 Chi'chi gwah Jesuhs guihdxyi Capernaum, tuhbi guihdxyi xteenn Galilea. Ya nezchi guza'loh cagasi'dxi Ni'h la'h ra' bwiinn chi chin badzihm dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel. **32** Ya badxyigaa' bwiinn ra' chi pura xchi'dxyi Jesuhs zigazi ruluu'yi Ni'h ziga tuhbi bwiinn naann, ziga tuhbi nin rnabwa!. **33** La'n guido' chi guyuu' tuhbi ndxi'hw nin guyuu' bwiinndxaba sto' Ni'h. Ya gudidxyidxiah bwiinndxaba ba, rahbi ba:

34 —iAyy, basaa'n la'h nu!
¿Xixze' lu'h rii' Jesuhs nin ze'
guihdxyi Nazaret? ¿Ta ze' lu'h tin guñihchiloh lu'h la'h nu? iNa'h nu'nbwa'n yi'h, yi'h nin naa lu'h Llii'n Saantu Dxiohs!

35 Ya chi'chi gudxindxinee dxyi'dxyi Jesuhs la'h bwiinndxaba chi, rahbi Ni'h:

—iBata'w rwaa' lu'h tin baria'h tiхи bwiinn ca!

Chi'chi gudxihndxiah bwiinndxaba chi la'h bwiinn chi nezloh garaa ra' ba, chi'chi baria'h ba sto' ba ya ayiru xi guelrza'cazii bwi'hnn bwiinndxaba chi la'h bwiinn chi. **36** Ya badxyigaa'loh garaa ra' ba, chi'chi guza'loh cañi' loh lassaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xi dxyi'dxyi ra' rii' rñi' bwiinn rii'? iBwa'ha xa rnabwa' daada rii' bwiinndxaba nee nahpa ruzo'badxiahga ra' bwiinndxaba

xchi'dxyi ba raria'h ra' ba sto' ra' bwiinn!

37 Chi'chi bidi'chi dxyi'dxyi nin bwi'hnn Jesuhs loh garaa ra' guihdxyi nin rii gadiidxi guihdxyi chi.

**Basiaca Jesuhs la'h xnaanswehgra
Simohn Pehdru**

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Ya chin baria'h Jesuhs la'n guido', chi'chi gwah Ni'h yihdzi Simohn Pehdru. Ya xnaanswehgra Simohn cayahcallu'hu jweertaroo' nuu ba llia'h, ya gunaaba ra' ba loh Jesuhs tin gusiaca Ni'h la'h naan chi. **39** Chi'chi gwabiiga Jesuhs loh naani'hn chi, tin gunabwa' Ni'h loh llia'h chi baria'han tiхxi bwiinn chi ya lwehguza baria'h llia'h chi, chi'chi gwastii naan chi, ya biguihn ba tuhbi guelwahw para la'h ra' ba.

Basiaca Jesuhs ziahan bwiinn

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40 Ya hohra nin zohbaya'zi gubihdxyi, gwanee ra' bwiinn guihdxyi garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu hasta nuu Jesuhs, tin badzii'banaa Jesuhs yihca ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi tin biaca ra' ba. **41** Ya ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi baria'h bwiinndxaba sto' ra' ba ya chin baria'h ra' bwiinndxaba tiхxi ra' ba, chi'chi gudidxyidxiah ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—iYi'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

Ya Jesuhs gunabwa' Ni'h la'h ra' ba tin ayi xi guuyi ra' ba ziga naann ra' ba naa Jesuhs Crixtu nin cabweeza ra' bwiinn guidxyiyuh.

**Baluu'yi Jesuhs xchi'dxyi Dxiohs la'h
ra' bwiinn Galilea**

(Mr. 1.35-39)

4² Ya chin barah gue'la, chi'chi
biria'h Jesuhs rwaal'guihdxyi chi
tin gwah Ñi'h tuhbi lahta hasta ayi
bwiinn. Ya ziahan bwiinn badxi'hyi
la'h Ñi'h, ya chin badxeela ra' ba
la'h Ñi'h ayi guclaa'dzi ra' ba
ñaria'h Jesuhs lahdxyi ra' ba,

4³ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Nahpa guluu'yi'hn xchi'dxyi
xquelrnabwa! Dxiohs ziahan
guihdxyi, ni'chin nin guxe'hla
Dxiohs na'h guidxyiyuh.

4⁴ Ya zi'chi guca'nzaa Jesuhs
guca'ngaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi
Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn ra'
xteenn guihdxyi ra' nin rnabwa'
Galilea.

Ya guna'zu ra' ba ziahan bwehlda

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 Ya guyuu' tuhbi dxyih zuu
Jesuhs rwaal' tuhbi laguhn
nin laa Genesaret. Chin badzihnsuu
ziahan bwiinn ri'chi, bata'wnaa ra'
ba la'h Jesuhs taantu xclaa'dzi ra'
ba dxihxi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs
nin ruluu'yi Ñi'h. **2** Ya ri'chi bwa'ha
Jesuhs chiohpa laancha nin ayi xi
nuu la'n ñi'h rii ra'n gahxu rwaal'
laguhn chi. Ayi chyu nuu tii' la'n ra'
laancha chi laasii hohrachi biria'h
ra' bwiinn chi tin cadxi'bi ra' ba
dxihxi nin rna'zu ra' ba bwehlda.
3 Chi'chi guyu'tii Jesuhs la'n
laancha xteenn Simohn ya gunaaba
Jesuhs gwanee Pehdru laancha chi
mahza za balaaqui'hn loh ñihsa
laasii tin ayi chyu bwiinn chebiiga
gahxu cwee' laancha chi, ya hasta

la'n laancha chi guzohba Jesuhs
chi'chi guza'loh cagaluu'yi Ñi'h
xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn
nin rii rwaa' ñihsa chi. **4** Ya chin
guya'loh baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi
Dxiohs, chi'chi rahbi Ñi'h loh
Simohn:

—Gulchenee laancha ca nez loh
ñihsa roo ru cun dxihxi bwehlda
tin guina'zu tu bwehlda.

5 Chi'chi rahbi Simohn loh Jesuhs:

—Mwehsu, gaduhbi gue'la
dxudi'hnn nu dzi'n per nin tuhbi
bwehlda ayi chyu guna'zu. Per
sidela zi'chi rnabwa' yu'bilu'h, la'nu
chogala'ha dxihxi stuhbweelta.

6 Ya chin bala'ha ra' ba dxihxi
bwehlda chi, bina'zu ziahanroo
bwehlda ya hasta guzohbaloh
caga'llu dxihxi taantu ziahan
bwehlda guna'zu ra' ba. **7** Chi'chi
bwi'hnn ra' ba sehn loh lasaa' ra'
ba nin nuu la'n stuhbi laancha tin
chebacanee ra' ba la'h ra' ba. Ya
chin badzihnsuu'ri'chi, chi'chi
babwe'he ra' ba dxihxi bwehlda ya
garoopa laancha chi gwadxahan
bwehlda ya amweer ñiza'bñihsa
ra'n. **8** Ya chin bwa'ha Simohn
Pehdru ni'chi, chi'chi bazu'nllihbi
ba nez loh Jesuhs, chi'chi rahbi ba
loh Ñi'h:

—Basaa'n na'h, Daada; mejor
gwah si tin na'h nuu xtul'dahn.

9 Zi'chi guñi' Simohn laasii
badxyigaa' ba nee cun garaa nin
canee ba badxyigaa'za laasii guna'zu
ra' ba bwehlda ziahan chi. **10** Neezaa
Jacobo cun Jwahn llii'n Zebedeu
neezaa ra' ba badxyigaa'loh ra' ba.
Per rahbi Jesuhs loh Simohn:

—Ayi guidxyihbi lu'h. Desde nnah
cwiidxyi lu'h bwiinn ra' xcweenta

xquelrnabwa' Dxiohs xlawa'a'ha riate'he lu'h bwehlda.

¹¹ Ya chin babwe'hecaa ra' ba laancha ra' chi rwaa' ñihsa, basia'han ra' ba garaatii' nin nahpa ra' ba ya chi'chi zenee ra' ba la'h Jesuhs.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxí Ñi'h

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-5)

¹² Chin guyuu' Jesuhs la'n tuhbi guihdxyi ra' chi, gwah tuhbi bwiinn loh Jesuhs rahchyi guii'dxiu gaduhbitii' tihxí ba, per chin bwa'ha ba loh Jesuhs chi'chi bazu'nllihbi ba baru'hn ba hasta loh yuh, ya guñi'nalaasa ba loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, sidela zizi'guehlda lu'h zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h.

¹³ Ya chi'chi basaga'h naa Jesuhs tin cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h tihxí bwiinn chi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Xclaa'dzihm dxiaa tihxí lu'h, la'lú'h biaca nnah.

Ya lwehgusi guñi'chiloh gueldxyihdxyi chi tihxí bwiinn chi. ¹⁴ Ya gunabwa' Jesuhs loh ba ayi xi guuyitii' ba loh ra' bwiinn xi bwi'hnn Ñi'h pur la'h ba, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Sola chegaluu'yi lu'h tihxí lu'h la'h bixohza tin gwa'ha ba la'lú'h biaca, neezaa chenee lu'h tuhbi guelrgaa'da nin biaca lu'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin gacabwa' ra' bwiinn la'lú'h biaca.

¹⁵ Per mahziru bidi'chi dxyi'dxyi pur garaa nin bwi'hnn Jesuhs, nee ziahan bwiinn badiaa'ha tin dxihm ra' ba xchi'dxyi Ñi'h neezaa

tin gusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu. ¹⁶ Ya Jesuhs ziahan bweelta biria'caa Ñi'h loh ra' bwiinn ra' tin riah Ñi'h nez hasta ayi chyu bwiinn gwa'hatii', tin ri'chi rbwihdxyi-rnaaba Ñi'h gacanee Xtaada Dxiohs Ñi'h nin nuu dxibaa' la'h Ñi'h.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin ayi guheca ñiñi'bi

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Ya tuhbi dxyih cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn nee nezachi zohba ra' nuhn bwiinn guido' nin laa fariseu, neezaa nuhn mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs. Ya mwehsu ra' chi ze' ra' ba guriin-guriin guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea neezaa rregiohn Judea neezaa guihdxyi Jerusalehn, ya Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nuu nabahandzi'tsi sto' Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu.

¹⁸ Ya seguihdu badzihm paaldaa ndxi'hw ra' nin ze'nee tuhbi bwiinn lasaa' ra' ba na' bwiinn chi loh tuhbi lu'hn ayi nuu ñiñi'bi ba. Ya ndxi'hw ra' chi guclaa'dzi ra' ba ñigu'tii ra' ba bwiinn nin rahcallu'hu chi la'ñuu' nezloh Jesuhs, ¹⁹ per ayi bidxeela ra' ba canehz ñu'tiinee ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi laasii bwiinn ziahan rii ri'chi, ni'chin mejor gucah ra' ba yihca yuu', chi'chi baxaala ra' ba hasta batehta ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi hasta zuu Jesuhs la'ñuu' chi. ²⁰ Ya chin bwa'ha Jesuhs riachiisto' ra' ba la'h Ñi'h ruhnn Ñi'h gahn rusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu, chi'chi rahbi Ñi'h loh nin rahcallu'hu chi:

—Mihgu, la'xtuhlda lu'h basia'pitiin nnah.

²¹ Chi'chi guza'loh ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', riyuuhnn ra' ba lligaaba, nastro' ra' ba: "¿Chyulla bwiinn rii' nin cañi'yah la'h Dxiohs? Ayi nin tuhbi bwiinn nin rusia'pitii xtuhlda bwiinn. i'Tuhbidxi'h Dxiohs ruhnnan!" ²² Ya Jesuhs la'Ni'h guhcabwa' xi lligaaba riyuuhnn bwiinn chi, chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:

—¿Xixnaa ruhnn tu lligaaba zi'ca?
²³⁻²⁴ Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelrnabwa' para gusia'tiin xtuhlda ra' bwiinn loh guidxyiyuh. Mwedxi ayi guinagahn ga'pihn loh bwiinn rii': "La'xtuhlda lu'h basia'tii Dxiohs", laasii chyuchi'hzi bwiinn zahca guini' zi'chi. Mahziru nagahn ga'pihn loh bwiinn rii': "Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h bwaa yihdzi lu'h." iBayinnah!, tin gacabwa' tu na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ni'chin min cañi'n loh bwiinn rii': "Loh lu'h rñaan: Gwastii, batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa yihdzi lu'h."

²⁵ Ya guya'lohsu guñi' Jesuhs zi'chi lwehgusi gwastii bwiinn chi, batiaa'ha ba xlu'hn ba, chi'chi ziaa ba badii'dxi ba lahda ra' garaa bwiinn chi, cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs.
²⁶ Ya chin bwa'ha ra' bwiinn nin rii gadiidxi la'n yuu' chi nin guhca, bidxyihbi ra' ba laasii guhca basia'tii Jesuhs xtuhlda bwiinn, rahbi ra' ba:
 —iBayinnahsihn bidia'han nu'h tuhbi cohsa roo'!

Jesuhs gudihdxyi la'h Levih

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ya chin guya'loh ni'chi, chi'chi baria'h Jesuhs ri'chi, chi'chi bwa'ha

Ñi'h loh tuhbi bwiinn nin rsadxihlli impweestu, bwiinn chi laa Levih, zohba ba tuhbi la'n hasta rahlla impweestu, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guda'na'hla na'h.

²⁸ Chi'chi gwasu'nchii Levih, basia'hlan ba garaatii' nin nahpa ba tin gwana'hla ba la'h Jesuhs. ²⁹ Ya chin badzihnnee Levih la'h Jesuhs rwaa' yihdzi ba chi'chi bwi'hnn ba tuhbi guelwahw roo', tin gudahwnee ba la'h Jesuhs. Ya ri'chi rii ra' ziahán roo' ru ra' bwiinn nin rsadxihlli impweestu, cun neezaa snuhn ra' bwiinn zi nin rii ra' ri'chi, ya garaa ra' ba zohbanee Jesuhs hasta zuu mweella. ³⁰ Chi'chi guzohbaloh cañi'yah ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi la'h xpwiinn Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahwnee tu, cun ree'nee tu bwiinn ra' nin rsadxihlli impweestu cun neezaa bwiinn nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs?

³¹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi xchi'hn ra' ba dutohra, mejor chee dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn. ³² Zi'chiza na'h, ayi ze'ldatiidxyidxi'hn bwiinn za'ca sino que ze'l dahin tin cwiidxyihnn bwiinn ra' nin nuu xtuhlda Ni'h tin gusaguu'dzi sto' ra' ba loh Dxiohs cun chezah ra' ba loh xquelña'ñih Ni'h.

Guelgunaabadxyi'dxyi xteenn ziga guelrucwaa'han

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ya chi'chi gunaabladxyi'dxyi bwiinn ra' chi loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Xpwiiinn ra' Jwahn nin
rro'bañihsa neezaa xpwiinn ra'
fariseu ziahan bweelta rucwaa'han
ra' ba tin rbwihdxi-rnaaba ra' ba
loh Dxiohs, ya xpwiinn lu'h rahw
si ra' ba. 2 Xixnaa ayi rucwaa'han
ra' ba?

34 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta zahca gucwaa'han bio'za loh
tuhbi saa' gaduhbi nin rinee ra' ba
nu'bimbahyi? Agaa guchii dxi'h ayi
nin tuhbi bwiinn nin guunn zi'chi.
Zi'chilla na'h ayi nuu gucwaa'han
ra' xpwi'nnahn gaduhbi nuune'h
ra'n ba. 35 Per ziuu' dxyih cwe'caa
ra' ba nin bachinaa ya ayiru chezah
saa', chi'chisihn zucwaa'han ra' ba.

36 Guñi'za Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii'
loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Ayi tuhbi bwiinn nin
guchyuu'ga tuhbi lahdxyi cuubi
gacan rramieenda cun tuhbi
lahdxyi yu'xa, laasii sidela guunn
ba zi'chi zuxi'hn ba xaba cuubi
ba neezaa tahiya lahdxyi cuubi
ninbachyuu'ga ba ayi dxia'han
za'can cun lahdxyi yu'xa. 37 Ya
ayiza nuu guida'h vinnu cuubi la'n
dxihdxi yu'xa, laasii vinnu cuubi
chi zichiehzan dxihdxi yu'xa cun
bwih jweerta nin radziiba lohon
zi'chi zilli'n vinnu cun dxihdxi za
chi. 38 Ni'chin mejor guida'h vinnu
cuubi la'n dxihdxi cuubi ya zi'chi
garoopan dxia'han za'can. 39 Cun
neezaa chyuchi'hzi bwiinn nin
guee galoh vinnu yu'xa pwehda
ayi guicla'adzi ba guee' ba vinnu
cuubi laasii guiñi' ba: "Vinnu yu'xa
mahzi chuhlan pur guyahan nuu'un
cadxyih." Zi'chi guiñi' ba laasii
la'ba nuu valohri la, ayi biin rwaa'
ba xi gwaa' ba.

Batiaa'ha xpwiinn Jesuhs trihgu dxyih
nin ruzi'laa'dzi bwiinn Israel ra'
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Nee tuhbi dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel,
zeezah Jesuhs cun bwiinn ra' nin
rusi'dxi Ñi'h nez loh yuh hasta na'
trihgu. Ya guzo'baloh ra' xpwiinn
Ñi'h chi riigachwa'ha ra' ba
trihgu tin gullo'ba ra' ban bire'h
bwi'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ba.
2 Ya nuhn bwiinn fariseu nin rii
nezchi gunaabadyi'dxyi ra' ba loh
Jesuhs, rahbi ra' ba:

—2 Xixnaa ayi ruzo'badxiahga
tu ziga naa lehyi, ziga ayi guunn
tu dzi'n dxyih nin ruzi'laa'dzi ra'
bwiinn Israel?

3 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—3 Ta nagahdxi gu'lida tu loh Xchihtsi
Dxiohs cuun nin bwi'hnn guehtu
Davihd tuhbi dxyih nin bichia'han ba
cun garaa ra' xpwiinn ba? 4 Guyu'tii
ba la'n xquido' Dxiohs tin gudahw
ba pahn nin ayi nuu gahw ra' zuuizi
bwiinn ra' la'n dxyih ra' chi laasii
guhcan nin gudii'dxi guhn loh Dxiohs.
La'h ba cun gudahw ban, neezaa
badi'hi ban la'h ra' bwiinn nin canee
ba ri'chi ya ayi xi bwi'hnn Dxiohs, nee
coma bixohza si rahca rahw pahn chi.

5 Neezaa rahbi Jesuhs:

—5 Zi'chi gahcaza na'h naan Llii'n
Dxiohs nin naa ndxi'hw, ni'chin
zahca guiñi'n loh ra' bwiinn xa naa
xnehza guunn ra' ba ziga dxyih nin
ruzilaa'dzi ra' bwiinn.

Bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Chin guhca stuhbi dxyih nin
ruzilaa'dzi ra' bwiinn Israel,

guyu'tii Jesuhs la'n tuhbi guido' bi'tu'hn, tin guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h bwiinn ra!. Ya ri'chi zohba tuhbi bwiinn nin gubihdzi tuhbi lahdu derehchu naa ñi'h. ⁷Ya mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi neezaa bwiinn fariseu riigalda'tsisi ra' ba tin gwa'ha ra' ba dia'han zusiaca Jesuhs la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi dxyih nin rzi'laa'dzi ra' ba tin zi'chi guidxeela ra' ba xa guca'chiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h. ⁸Ya la'h Jesuhs la'Ñi'h naannla cuun lligaaba nin riiyuhnn ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Gwasuhnchii, guda'biiiga galaayi rii!.

Chi'chi gwasu'nchii bwiinn chi, guzuh ba galaayi chi. ⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn dxixi'hw chi:

—Xclaa'dzihns
guinaabadxyi'dxyi'hn dee' loh tu: ¿Cuun nin rusaa'n lehyi gaca dxyih nin razi'laa'dzi nu'h? ¿Ta dzi'n za'ca o dzi'n dxaaba? ¿Ta zaldal'h nu'h bwiinn loh guelguhchi o zasaa'n nu'h gachi ba?

¹⁰Chi'chi bwa'ha Jesuhs loh garaa bwiinn nin rii gadiidxi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw chi:

—Batsi'yi naa lu'h.

Chin bwi'hnn ndxi'hw chi zi'chi, lwehgugahca biaca naa ba. ¹¹Ya bwiinn dxixi'hw ra' chi bidxyi'chi duxa ra' ba, chi'chi guza'loh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba xa guunnee ra' ba la'h Jesuhs.

**Gulii Jesuhs ts'i'h bichiohpa bwiinn
nin gaca xpooxsla Ñi'h**
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²Ya stuhbi dxyih gucah Jesuhs tuhbi dahan tin para gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h tin gacanee Dxiohs la'h Ñi'h, batidxi Ñi'h gue'la cabwihdxyi-canaaba Ñi'h loh Dxiohs. ¹³Ya chin barah gue'la, gudihdxyi Jesuhs xpwiinn ra' Ñi'h, chi'chi gulii Ñi'h ts'i'h bichiohpa ra' ba nin gule'helah Ñi'h pootla ra!. ¹⁴Dee ra' naa nin guhca xpooxsla Ñi'h: Simohn nin gule'helah Ñi'h Pehdru; cun Andrehs bwihtsi Simohn; Jacob cun Jwahn; neezaa Felipe cun Bartolomeh; ¹⁵neezaa Mateu cun Tomahs; neezaa Jacob llia'n Alfeu; neezaa Simohn nin guyuu' lahda ra' cananista; ¹⁶neezaa Judas bwihtsi Jacobo; cun Judas Iscariote, nin batoo' la'h Jesuhs loh ra' bixohza.

Baluu'yi Jesuhs ziahan ra' bwiinn
(Mt. 4.23-25)

¹⁷Seguihdu biehtanee Jesuhs la'h ra' ba dahan chi, tin gurih ra' ba hasta nataa!. Neezaa rii ziahan roo ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa' rregiohn Judea nee guihdxyi Jerusalehn nee ra' guihdxyi nin rii gadiidxi ñihsado', hasta nuu rregiohn Tiru cun Sidohn. ¹⁸La'h ra' ba ze' tin dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs nee tin dxiaca ra' ba gueldxyihdxyi nin rahca ra' ba. Cagasiaca Jesuhs la'h ra' ba, neezaa bwiinn ra' nin rdii'dxi trabahju laasii guyu'tii bwiinndxaba ra' sto' ra' ba, neezaa la'h ra' ba cagasiaca Ñi'h. ¹⁹Ya guclaa'dzii garaa bwiinn ñidxi' ra' ba tihxi Jesuhs

laasii taantu nin nuu nabahandzi'tsi
Spíritu Saantu sto' Ni'h nee bihn
gahca ra' ba garaa bwiinn nin rdxi'
tihxi Jesuhs cayaaca ra' ba.

**Nin rusiahxi la'h bwiinn cun nin
rgu'nalaasa la'h bwiinn**

(Mt. 5.1-12)

20 Ya chi'chi basia'garii Jesuhs loh
Ni'h loh ra' xpwiinn Ni'h, rahbi Ni'h
loh ra' ba:

—Dichohsa naa tu bwiinn ra' nin
gaca nado'laa'dzi nezloh Dxiohs
laasii xteenn tu naa garaa nin
rnabwa! Ni'h nez dxibaa!

21 Dichohsa tu, bwiinn ra' nin
rchia'hnn nah laasii zun'ihi Dxiohs
nin rnaaba tu loh Ni'h.

'Dichohsa tu, bwiinn nin ru'n
nnah pura rahcabwa' tu nuu
xtuhlda tu, laasii zadzihnn Dxyih nin
gusiahxi Dxiohs sto' tu.

22 Dichohsa tu chin guunn
ñña'lala'dzi ra' bwiinn loh tu, nee
chin gabwe'heca'haza ra' ba la'h tu
ditsijwehra, cun guiguii ra' ba loh
tu, neezaa chin cwe'hesto' ra' ba
la'h tu, ziga tuhbi cohsa xihn laasii
riachiisto' tu xchi'dxyi'hnn, ziga
naan Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

23 Guldixiahxi dxyih ra' nin saca tu
zi'chi neezaa guire'nchiehsa pur
taantu dxiahxi tu. Ni'chin gapa tu
tuhbi guelnaza'ca roo' llaa'ndxibaa'.
Nee zi'chi gahca guehtu xtaada ra'
bwiinn nin rguuii la'n dxyih ra' rii',
basa'cazzii ra' ba la'h daada ra' nin
guñi' xchi'dxyi Dxiohs ca chieempsa.

24 Per prohbi za la'h tu rricu ra'
laasii nnah si gapa tu cohsa za'ca.

25 Prohbi za la'h tu nin rahw
za'ca nnah laasii zibwichia'hhan tu
despwehsa.

'Prohbi za la'h tu nin rullihdzi
nnah ya despwehsa zibwiyu'n tu.

26 Prohbi za la'h tu sidela pura
cohsa za'ca rñi' snuhn bwiinn pur
la'h tu laasii zi'chi gahca guñi'
bwiinn chieempsa pur bwiinn ra'
nin bwii'yidxyi'dxyi xihn xlawaal'ha
ñuu'yidxyi'dxyi ra' ba xchi'dxyi
Dxiohs.

Gulgantsii'hi nin rdxyi'chinee la'h tu

(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 Rahbiza Jesuhs:

—La'h tu nin riigaca'dxiahga
xchi'dxyi'hnn, rñi'n dxyi'dxyi
rii' loh tu: gulgantsii'hi la'h
bwiinn nin rdxihldxinee la'h
tu, gulgui'hnn za bwen la'h ra'
bwiinn nin rdxyi'chinee la'h
tu; **28** gulgui'hnnntaa'y i yihca ra'
bwiinn nin rgu'dii la'h tu, neezaa
gulguinaaba loh Dxiohs guzia'tii
Ni'h xtuhlda ra' bwiinn nin rguui
loh tu. **29** Sidela chyuulla cha'zi
tuhbi lahdu cwahsa tu, neezaa
stuhbi lahdu gulgadi'hi gulgasaa'n
cha'zi ba la'h tu; nee sidela chyuulla
cwe'he xchiquehta tu, gulgasaa'n
cwe'he ba neezaa xmaanga tu.

30 Xichi'hzi nin guinaaba ra' ba loh
tu gulgadi'hin, nicala cwe'llu'hu ra'
ba xixteenn tu ayi guunn tu jweersi
gani'hi ra' ban. **31** Gulgui'hnnnee la'h
bwiinn ziga xclaa'dzi tu guunnee
ra' ba la'h tu. **32** Sidela la'h tu
nadzii'hi tu bwiinn ra' nin nadzii'hi
la'h tu, lliaa'si ni'chi, laasii zi'chi
gahcaza ruhnn ra' bwiinn duhlda.

33 Sidela guunn tu bwen la'hsi ra'
bwiinn nin ruhnn bwen la'h tu,
lliaa'si ni'chi laasii zi'chi gahcaza
ruhnn ra' bwiinn nin nabahan loh
duhlda. **34** Sidela rbwe'dxi'hnsi tu

mweeyi la'h ra' bwiinn nin xñah gadxillin, lliaa'zi ni'chi laasii zi'chi gahca rbwe'dxi'hn bwiinn duhlda mweeyi ya rbweeza ra' ba gadxilli ra' bwiinn chin loh ra' ba.³⁵ Ya la'h tu gulgantsii'hi bwiinn nin ayi guinadzii'hi la'h tu, ya guunn tu bwen la'h bwiinn nin ayi ruhnn bwen la'h tu, neezaa cwe'hexdi'hn tu mweeyi ayi guunn tu lligaaba gadxilli bwiinn chin loh tu. Sidela guunn tu garaa cohsa ra' chi, zahpa tu tuhbi guelnaza'ca roo' nee zahcaza tu llii'n Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'ndxibaa', laasii zi'chi gahca nadzii'hi ba la'h ra' bwiinn nin ayi rñi': "Zuxchilli lu'h" pur xiilla nin ruhnn Ñi'h pur la'h ra' ba neezaa bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta xchi'dxyi Ñi'h.³⁶ Gulgalahsasto'lasaa' tu ziga ralahaassto' Xtaada nu'h nin nuu dxibaa' garaa ra' bwiinn.

Gulgalahsasto'lasaa'

(Mt. 7.1-5)

³⁷ Rahbiza Jesuhs:

—Neezaa ayi guluu'yi xcwihin tu lasaa' tu tin ayiza guluu'yi xcwihin za Dxiohs la'h tu, ayiza gudzii'ba duhlda yihca lasaa' tu tin ayi za gudzii'ba duhlda Dxiohs yihca tu. Gusia'lda sto' tu garaa nin ruñihchi bwiinn lasaa' tu loh tu, tin gusia'l daza sto' Dxiohs garaa nin ruñihchi tu loh Ñi'h.³⁸ Gulgadi'hi nin xchi'hn ra' bwiinn ya ayi xi guelrzaa' chuu tu Dxiohs gahca gadxillin loh tu, nee zutarloo Ni'hn cun hasta guchah chihpa Ñi'hn, guiguihdzin, guiri'hin hasta tiidxisuu'hun rwaa' madxihudu nin badi'hi tu.

³⁹ Rahbiza Jesuhs:

—¿Ta zallu'yi tuhbi dxie'pa guicah ba naa stuhbi dxie'pa tin guluu'yi ba neziuh la'h stuhbi bwiinn dxie'pa? ¿Tayigah dxiaaba ra' ba calla la'n guii'dxiu garoopagah ra' ba?⁴⁰ ¿Ta lasahcaru tuhbi nin rusi'dxi que no tuhbi nin ruluu'yi la'h ba? Ya bwiinn nin rusi'dxi chi, chin gutuhlla ba scwehyi ba, chi'chiyyi gaca ba ziga guhca xmwehsu ba.⁴¹ ¿Xa guunn lu'h gwa'ha lu'h dxihlli'hn nin nuu la'n loh bwihtsi lu'h ziga ayi rusaa'n baltaadxiu nin nuu la'n loh gahca lu'h gwa'ha lu'h?⁴² ¿Xixnaachi'h rahbi lu'h loh bwihtsi lu'h gabwe'he lu'h dxihlli nin nuu loh bi nee ayi rabwe'hexgah lu'h baltaadxiu nin nuu la'n loh lu'h? ¡Bwiinn rusagui'hi! Babwe'hexgah baltaadxiu nin nuu la'n loh lu'h tin zi'chi gwa'ha za'ca lu'h gabwe'he lu'h dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi lu'h.

Riu'nbwa' bwiinn yahga pur nin xcah lohon

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Rahbiza Jesuhs:

—Ayi nin tuhbi yahga za'ca nin guicah ñinahxi dxaaba loh Ñi'h, nee ayiza yahga dxaaba nin guicah ñinahxi za'ca loh Ñi'h,⁴⁴ laasii cada yahga riu'nbwa' bwiinn ñinahxi nin xcah lohon. Ayi ruchyua'ha ra' ba ñiigu loh yaguihchi, ayiza ruchyua'ha ra' ba uhva loh yaguihcha'h.⁴⁵ Bwiinn za'ca rñi'za cohsa za'ca, laasii cohsa za'ca naa nin nuu sto' ba, nee bwiinn nadxaaba rñi' ba ganaalla cohsa dxaaba za, laasii ni'chi nuu sto' ba.

Cun rwaa' bwiinn rñi' ba dxyi'dxyi
nin nuu sto' ba.

**Bwiinn ra' nin bwi'hnncha'yí
chiohpa yuu'**
(Mt. 7.24-27)

46 Rahbi za Jesuhs:

—¿Xixnaa rñi' tu loon: “Ballwaa'n, ballwaa'n”, nee ayi ruhnn tu cweenta xchi'dxyi'hn? **47** Guiñaan loh tu chyu xñah ziga xñah bwiinn nin ruzo'badxiahga garaa nin rñi'n. **48** Xñah ba ziga xñah tuhbi bwiinn nin baza' tuhbi yuu'. Galoh guda'hnn ba gueeta roo' chi'chi bwi'hnn ba simieentu yihca tuhbi dxiah. Ya chin guya'loh yuu', chi'chi biaaba tuhbi ñihsadxiah xihn, bie'ta tuhbi ñihsyuhdo' gui'w hasta bwi'hnn bwiinn chi yuu'. Ya ñihsyuh chi guhcacaa'han tihxi yihdzi ba per nin blaaqu'i'hn ayi bañi'bin yuu' chi laasii dzi'tsi bidxi'dxiun yihca dxiah chi. **49** Ya bwiinn nin ayi rzo'badxiahga xchi'dxyi'hn nee ayiza ruhnn ba nin ra'pihn, xñah ba ziga xñah tuhbi bwiinn nin bwi'hnn tuhbi yihdzi Ñi'h zigachi'hzí guhcan, ayi xi simieentu bwi'hnn ba. Ya chin bie'ta ñihsyuhdo' chi'chi guhcacaa'han tihxi yuu' chi, ya gurih gaduhbitii' yuu' chi.

**Basiaca Jesuhs la'h xmooza tuhbi
bwiinn Romanu nin rnabwa'**
(Mt. 8.5-13)

7 Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn, chi'chi zee Ñi'h tuhbi guihdxyi' nin laa Capernaum. **2** Ri'chi nuu tuhbi bwiinn romano nin rnabwa' ziga rnabwa' tuhbi capitahn, gohpa ba tuhbi mooza guntsii'hi duxa ba la'h mooza chi,

ya loh nin cayahcallu'hu mooza chi amweerla la'h ba gachi. **3** Chin bihn capitahn chi ruu'yidxyi'dxyi' ra' bwiinn pur dzi'n roo'ra' nin cayuhnn Jesuhs, chi'chi guxe'hla ba paaldaa bwiinnguuhla xteenn Israel tin checa'ha ra' ba la'h Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi. **4** Ya chin badzihns ra' ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi guza'loh cañinee ra' ba la'h Ñi'h tin chegasiaca Ñi'h la'h xmooza capitahn chi, rahbi ra' ba:

—Capitahn rii' rga'ha gacanee lu'h, **5** laasii la'h ba nadzii'hi duxa ba la'h ra' bwiinn Israel; la'h gahca ba nin gule'he mweeyi guhcachala'yi xquido' bi'tu'hn nu.

6 Ya loh nin zeenee Jesuhs la'h ra' ba, ya zegadzihns ra' ba rwaa'yuu', chin badzihns paaldaa mihgu nin guxe'hla capitahn chi tin rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Squii' nnah capitahn: Daada, ayi gucwe'za lu'h xtsi'n lu'h pur na'h. **7** Chyuulla naan tin chut'ii lu'h rwaa' yihdzihns? **8** Pur ayi lasahca'hn ni'chin ayi bie'l dagadxyi'hyihih yu'bilu'h. Cun sola guini' si lu'h, nnahncaa xmoo'zahn dxiac, **9** laasii nuu bwiinn nin mahzi lasahca ziga lasahca'hn nee rnabwa' ra' ba na'h. Zi'chi gahcaza na'pahn mooza rnabwa'ra'n ba. Chin ra'pihn loh tuhbi ra' ba: “Gwah”, riah ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi ra' ba: “Gudaai”, ri' ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi ra' ba: “Guunn lu'h dee”, ruhnn ban. Ya yu'bilu'h sidela guinabwa' lu'h la'h llia'h rii' gahbi lu'h: “Baria'h tihxi bwiinn ca”, nahpa llia'h garia'han tihxi ba.

9 Ya chin bihn Jesuhs xchi'dxyi' capitahn chi, badxyigaa' loh Ñi'h

pur dxyi'dxyi ra' nin guñi' ba, ya biahyi Ñi'h tin guñi' Ni'h loh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nin loh ra' bwiinn Israel ayi badxeela'hñ nin tuhbi bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hñ ziga riachiisto' daada capitahn rii'hin.

¹⁰Ya chin babia'garii ra' bwiinn nin guxe'hla capitahn chi para yihdzi ba, chi'chi bwa'ha ra' ba la'xmooza ba chi biaca.

Bacwa'hn Jesuhs la'h llii'n tuhbi gunna'hviuhda loh guelguhchi

¹¹Ya la'n dxyih ra' chi gwah Jesuhs tuhbi guihdxyi nin laa Naihn, gwanee Ñi'h xpwiinn ra' Ñi'h neezaa ziahan ra' bwiinn zi gwana'hla la'h Ñi'h. ¹²Ya chin zegadzihn ra' ba gahxu rwaa' guihdxyi chi bwa'ha ra' ba ze'nee ra' bwiinn guihdxyi chi tuhbi guetaguhla zegaca'tsi ra' ba. Ya guetaguhla chi tuhbidi'h bi naa bi llii'nga'n tuhbi gunna'hviuhda. Ya ziahan bwiinn guihdxyi chi bwi'hnn compahñu la'h gunna'hviuhda chi zegaca'tsi ra' ba llii'nga'n ba. ¹³Ya chin bwa'ha Jesuhs ni'chi, chi'chi balahsasto' Ñi'h la'h gunna'hviuhda chi, rahbi Ñi'h:

—Ayiru gu'n lu'h.

¹⁴Chi'chi gwabiiga Jesuhs cwee' toombra nin na' bwiinnguuchi chi, ya guna'zu Ñi'h tihxi toombra chi. Chi'chi guleeza ra' bwiinn nin nu'a la'h guetaguhla chi. Chi'chi rahbi Jesuhs loh guetaguhla chi:

—Nu'bi, igwastii! Na'h cañi'n loh lu'h.

¹⁵Ya chin gwastii nu'bi nin guhchi chi, chi'chi guzohba bi, ya bañi' bi, chi'chi badi'hi Jesuhs la'h bi la'h xmah bi. ¹⁶Ya chin bwa'ha ra' bwiinn nin zegaca'tsi la'h bi bacwa'hñ Jesuhs la'h bi, chi'chi bidxyihbi duxa ra' ba laasii bwa'ha ra' ba guhca bacwa'hñ Jesuhs la'h nu'bi chi loh guelguhchi, ya guza'loh riiñi' ra' ba:

—iBayi Dxiohs sihn chuhla naa Ñi'h! iTuhbi bwiinn nin mahzi lasahca nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs la'ba badzihn nezloh nu'h!

Neezaa rahbi ra' ba:

—La'Dxiohs badzihn gacanee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h.

¹⁷Nee gaduhbi Judea bidi'chi dxyi'dxyi nin bwi'hnn Jesuhs, neezaa garaa ra' guihdxyi nin rii nezchi.

Xpwiinn Jwahn nin baro'bañihsa bwi'hnn tuhbi guelgunaabadxyi'dxyi loh Jesuhs
(Mt. 11.2-19)

¹⁸Ya xpwiinn ra' Jwahn nin ruro'bañihsa bwii'yidxyi'dxyi ra' ba loh Jwahn garaatii' nin bwi'hnn Jesuhs. ¹⁹Chi'chi gudihdxyi Jwahn chiohpa xpwiinn ba, tin guxe'hla Jwahn la'h ra' ba gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs:

—¿Ta yi'h naa lu'h Crixtu nin dxyubwe'za nu, o zachibwe'za nu stuhbi bwiinn?

²⁰Ya chin badzihn ra' bwiinn chi loh Jesuhs, chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Jwahn nin ruro'bañihsa guxe'hla la'h nu tin zo'paganaabadxyi'dxyi nu loh

yu'bilu'h, čta yi'h naa lu'h Crixtu nin dxyule'za nu o nahpa gachile'za nu stuhbi ba?

²¹ Ya hohragahca nin badzihn ra' ba, cagasiaca Jesuhs nuhn ra' bwiinn nin rahcallu'hu de guriinguriin gueldxyihdxyi, neezaa nin nuu bwiinnndaaba la'n lasto' ra' ñi'h ya ziahan ra' bwiinni'hn nin rahca loh ñi'h biaca loh ra' ba, ²² ya guhdzi Jesuhs loh ra' bwiinn nin guxe'hla Jwahn, rahbi Ñi'h:

—Gulcheguihtsi loh Jwahn garaa nin bwa'ha tu nee garaa nin bihn tu. Gulgahbi loh Jwahn: “Bwiinn ra' nin rahcaloh ñi'h la'loh ra' ba biaca, bwiinn ra' nin ayi nuu sah la'r'a' ba bazah, bwiinn ra' nin rahchi guii'dxiu tihxi ñi'h la'guii'dxiu chi guñihchiloh tihxi ra' ba, bwiinn ra' nin rahcadxiahga ñi'h, la'dxiahga ra' ba ballaala, bwiinn ra' nin guhchi la'r'a' ba babahn loh guelguhchi, ya bwiinn prohbi ra' nin cabweeza gacanee Dxiohs la'h ra' ba cagazo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guhlda'h la'h ra' ba loh duhlda. ²³Dichohsa ra' bwiinn nin riu'nbwa' na'h, nin ayi cwe'hesto' ñi'h na'h.”

²⁴ Ya chin ziaa ra' bwiinn nin guxe'hla Jwahn, chi'chi guzo'baloh cañi' Jesuhs loh ra' bwiinn xcweenta Jwahn, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca gwaguia'ha tu nezloh dahan? ¿Ta tuhbi bwiinn nin ziaa-zie' lligaaba ñi'h ziga tuhbi ñihta nin bieehla gudzihbi bwihi? ²⁵Sidela ayi guhca zi'chi, čxilla gwaguia'ha si chi'h tu? ¿Ta gwaguia'ha tu tuhbi bwiinn ziga nin nahcu lahdxi za'ca? Sola hasta nuu puura yuu' za'ca ziga xteenn

rrehyi guidxeela bwiinn zi'chi.

²⁶ ¿Xi gwaguia'ha chi'h tu? ¿Ta gwaguia'ha tu tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs? Guchiin, bwiinn chi mahzi lasahca ziga naa ba tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

²⁷ Laasii Jwahn naa ndxi'hw nin ruze'ta Xchihtsi Dxiohs hasta caa dxyi'dxyi ra' rii!: “Zixe'hla'hnu tubbi xpwi'i'nahnu dxi' loh lu'h tin la'h ba guzuhnayaa neziuh nin chee lu'h.”

²⁸ Ñaan loh tu, loh garaa bwiinn nin ayi rahlanee Spíritu Saantu ayi nin tuhbi ra' ba naa mahzi bwiinn lasahca loh Dxiohs que Jwahn. Per ya chyuchi'hzi bwiinn nin rahlanee Spíritu Saantu chuu ba loh xquelrnabwa' Dxiohs nin gue'du gadzihn, mahziru lasahca ba que Jwahn.

²⁹ Chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' rii!, neezaa bwiinn ra' nin rsadixihlli impweestu, guhcabwa' ra' ba ruhnn Dxiohs guelguxchiisi za'ca laasii baro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba. ³⁰ Per bwiinn fariseu ra' cun mwehsu ra' nin ruluu'y i xlehyi guehtu Moisehs gule'he sto' ra' ba guelnaza'ca nin ñuhnn Dxiohs para la'h ra' ba laasii ayi guclaa'dzi ra' ba ñuro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba.

³¹ Rahbi za Jesuhs loh ra' ba:

—¿Chyu bwiinn xñah ziga xñah bwiinn ra' rii!, nee xa naa ra' ba?

³² Xñah ra' ba ziga xñah ra' biñi'n nin zohbadzihta ziga loh dxiaa' nee rñi' ra' bi jweersi loh ra' lasaa' ra' bi: “Bachidxi'lida nu flauta tin ñudxialha tu per ayi badxia'ha tu; neezaa bidxi'lida rwaa' nu dxyi'dxyi nalaasa tin ñu'n tu, per ayi za bi'n tu.” ³³ Laasii bi' Jwahn nin ayi gudahw ba ziahan nee ayi za gwa'

ba nin tuhbi clahsa vihnnu ya la'h tu nnah tu: "Bwa'ha, pweda nuu tuhbi bwiinndxaaba lasto' Jwahn ni'chin ruhnn ba zi'chi." ³⁴Nee lwehgu badzihna'hn ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, raawuhn nee ree'zahn vihnnu ya la'h tu nnah tu: "Bwa'ha xa rahw lu'h nee bwa'ha xa ree' za lu'h vihnnu, nee bwa'ha xa radxa'ga lu'h loh ra' bwiinn duhlda nee neezaa loh ra' nin rsadixihlli impweestu." ³⁵Zi'chi rñi' tu pur garaa nin ruhnn Dxiohs, per bwiinn nin guchii rahcabwa' dxyi'dxyi, guuyi ra' ba xnehza duxa naa ziga ruhnn Dxiohs.

Gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw rwaa' yihdzi Simohn nin naa fariseu

³⁶Guñi' tuhbi bwiinn fariseu loh Jesuhs, rahbi ba:
—Dxi' lu'h rwaa' yiidzihn tin guida'w nu'h.

Ya gwanee Jesuhs la'h ba rwaa' yihdzi ba, chi'chi gurih ra' ba nez hasta zuu mweella. ³⁷Ya guyuu' tuhbi bwiinn guihdxi chi gahca nin naa tuhbi gunna'h dxaaba. Chin bihn bi zeetahwnee Jesuhs la'h bwiinn fariseu chi, chi'chi gwanee bi tuhbi mwehdxi bi'tu'hn nsehchi nahxi nin lasahca duxa mweeyi ya neezaa mwehdxi'hn lasahcazan.

³⁸Ya chin badzihnnee gunna'h chi mwehdxi'hn nsehchi'hn chi, bazu'nllihbi bi nez dihtsi Jesuhs, ya baru'hn bi, guzo'baloh cayu'n bi, ya cun ñihsabwii nin cayaaba loh bi gudxi'bi bi ñaa' Jesuhs, ya bacwihdzi gahca bi ñaa' Jesuhs cun dxyichiyhca bi, chi'chi bacha'garwaa' bi ñaa' Ñi'h, cun guda'bi bi nsehchi chi ñaa' Ñi'h.

³⁹Ya fariseu nin gunaaba gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw yihdzi ba, chin bwa'ha ba naa gunna'h chi, bwi'hnn ba lligaaba: "Sidela daada rii' guchii ba rñi' ba xchi'dxyi Dxiohs, nahpa gacabwa' ba chyu gunna'h rii' nin bie'dxi'n nez cwee' ba nee xa naa xtuhlda bi, laasii gunna'h rii' gunna'h dxaaba bi." ⁴⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinn fariseu chi:

—Simohn, na'pahn tuhbi dxyi'dxyi guiñi'n loh lu'h.

Chi'chi rahbi bwiinn fariseu chi loh Ñi'h:

—Gunnahan loon, mwehsu.

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Chiohpaa bwiinn nuza'bi mweeyi loh tuhbi bwiinn, ya ruhnn ba llii'n'an. Tuhbi ba nuza'bi ga'yu gaywa'h denario (ziga ruhnn tuhbi bwiinn gahn loh tuhbi yihza garoolda), stuhbi ba nuza'bi chywa'h bitsi'hsin (zigachi'h ruhnn tuhbi bwiinn gahn loh chiohpaa bwe'hw). ⁴²Nee coma ayi nahpa ra' ban ñadixihlli ra' ban, ya bwiinn chi guridxyiisto' ba pur mweeyi nin nuza'bi ra' bwiinn chi loh ba. Yannah gunnah guidia'han  cuun bwiinn nin mahzi gantsii'hi la'h bwiinn nin rbwe'dxi'hn mweeyi rii'?

⁴³Ya chi'chi rahbi Simohn loh Jesuhs:

—Pwehda bwiinn nin baza'bi ziahan mweeyi loh ba.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Xnehza guñi' lu'h.

⁴⁴Lwehgu bwa'ha Jesuhs loh gunna'h chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Simohn:

—Bwa'ha gunna'h rii'. Chin guyu'tiin rwaa' yihdzi lu'h, ayi

gule'he lu'h nuhn ñihsa ñidxi'bi ñaa'hahn, ya la'h bi gudxi'bi bin cun ñihsabwii nin biaaba loh bi, ya bacwihdzi gahca bin cun dxyichyihca bi; ⁴⁵ya yi'h ayiza bacha'garwaa' lu'h na'h ziga naa costumbre, ya la'h bi dez guyu'tiin cagacha'garwaa' bi ñaa'hahn.

⁴⁶Ayiza guda'bi lu'h nsehchi yi'cahn ziga naa costumbre ya la'h bi guda'bi bi nsehchi nahxi ñaa'hahn.

⁴⁷Ni'chin cañi'n loh lu'h la'garaatii' xtuhlda ziahana bi basia'pitiin laasii nadzii'hi bi Dxiohs gaduhbisto' bi. Ya bwiinn nin gulliaa' rusia'pitii Dxiohs xtuhlda ñi'h, gullia'za nadzii'hi ra' ba la'h Ñi'h.

⁴⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—La'xtuhlda lu'h basia'pitiilahn.

⁴⁹Ya chin bihn ra' garaa bwiinn nin zohbanee Ñi'h hasta zuu mweela dxyi'dxyi ra' chi, guzo'baloh riñi' loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyulla Daada rii'? iHasta xtuhlda ra' bwiinn rusia'pitii ba!

⁵⁰Per gwazahtii' guñi' Jesuhs loh gunna'h chi, rahbi Ñi'h:

—La'lú'h gula'h loh xtuhlda lu'h laasii gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'hnn. Bwaa nnah gulahchidxyiisto' lu'h.

Gunna'h ra' nin bwi'hnn cumpahñu la'h Jesuhs

8 Ya chin guhca dee', guca'nzaa Jesuhs ziahana guihdxyi cun rraandxu ra' batí'chi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin chu'tii ra' bwiinn loh xquelña'ñih Dxiohs, nee cun tsi'h bichiohpaza xpwiinn Ñi'h ca'nzanee Ñi'h, ²neezaa paaldaa ra' gunna'h ca'nzanee Ñi'h, ya gunna'h ra' chi

naa nin basiaca Jesuhs. Babwe'he Ñi'h bwiinndxaaba sto' paaldaa ra' ba ya spaaldaa ra' ba basiaca Ñi'h gueldxyihdxyi nin guhca ra' ba. Loh ra' ba ze! María nin laa Magdalena nin baria'h gahdzi bwiinndxaaba sto' Ñi'h. ³Neezaa Jwahna che'hla Chuza nin rahpa xixteenn Herodes neezaa Susahn, ya ziahanru chyuuca ra' gunna'h badxa'galasa'a' ra' ba tin bwi'hnn ra' ba cumpahñu la'h Jesuhs.

Yuh za'ca cun yuh nin ayi gallu'yi

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴Ya chi'chi biria'h ra' ziahan bwiinn ziahan guihdxyi ra' tin gwaguia'ha ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya chin badiaa'ha ra' ba loh Ñi'h, chi'chi gule'he Ñi'h tuhbi cweenta nin ruluu'yí, rahbi Ñi'h:

⁵—Biria'h tuhbi bwiinn zeegati'chi ba xpiñih ba. Ya gaduhbi cagati'chi ban biaaba nuhnan loh neziuh, lwehgu bazu'ñaa' bwiinn ra' yiycara'n ya gudahw gahcaza maani'hnra'n.

⁶Ya snuhnán biaaba lahda dxiah hasta nuu gullia' yuh, ya chin gutahnnan, lwehgu gahca gubihdzin laasii ayi guyuu' xcohpa ri'chi. ⁷Ya snuhnán biaaba la'n yaguihchi, ya gutahnee'hen yaguihchi ra' chi ya ayi basaa'n yaguihchi ra' chi ñiroo'hon ni'chin nin ayi xi guyuu' lohon. ⁸Ya snuhnán biaaba loh yuh za'ca, ni'chiyi guroo' guhcan, pur tuhbin guhcan tuhbi gaywa'h llooba.

Ya chin guya'löh guñi' Jesuhs ni'chi, chi'chi guñi' Ñi'h jweersi loh ra' bwiinn, rahbi Ñi'h:

—Sidela riuu' tu ria'zi tu dxyi'dxyi ra' rii', gulgaca'dxiahgan.

**Xixnaa bwii'yidxyi'dxyi
Jesuhs cweenta ra' rii'**

9 Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi xpwiiñ Ni'h loh Ni'h xiñin guñi' Ni'h. **10** Chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba: —Dxiohs gahca rñi' loh tu tin gacabwa' tu cohsa ra' xteenn xquelrnabwa' Ni'h. Ya cohsa ra' chi ayi guñi'nayaa Ni'hn loh ra' bwiinn. Ni'chin cweenta ra' si rñi'n loh ra' bwiinn tin gwa'ha ra' ba per ayi gacabwa' ra' ba; dxihn ra' ba per ayi gaann ra' ba xiñin.

**Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs xa naa
xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih**

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

Rahbiza Jesuhs:
11—Dee' naa nin rñi' cweenta nin guñi'n loh ra' bwiinn. Biñih ra' chi naa ziga xchi'dxyi Dxiohs. **12** Ya biñih nin biaaba loh neziuh ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs per ayi guyazi dxyi'dxyi chi lasto' ra' ba laasii naguihdzin lwehgu ze' bwiinndxaaba mahziru rusia'pitii ban tin para ayi chechiisto' ra' ba dxyi'dxyi chi nee ayi ta'h ra' ba loh duhlda. **13** Ya biñih nin biaaba lahda dxiah hasta nuu gullia' yuh, ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, guca'ha ra' ban cun guuxta zezahnee ra' ban paaldaa dxyih. Ya chin rzahcazii ra' ba saca riana'hla ra' ba dxyi'dxyi chi, mejor rbwe'hehesto' ra' ban laasii ayi nahpa ra' ba dulbaa' cha'y. **14** Ya biñih nin biaaba la'n yaguihchi, ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, ya chin zee ra' ba loh neziuh

ruhnnxa'ta ra' ba lligaaba xtsi'n ra' ba nee cohsa za'ca nin xclaa'dzi ra' ba guica'ha ra' ba, nee loh nasaa nabahan ra' ba. Pur lligaaba ra' chi ni'chin ayiru xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba dzi'n nin xclaa'dzi Dxiohs.

15 Ya biñih nin biaaba loh yuh za'ca ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs ya bwiinn chi rca'ha ban gaduhbi sto' ba. Ayi chuu dxyih gusaa'n ra' ban. Cun paseensi zezah ra' ba xneziuh Dxiohs. Bwiinn ra' chi naa ziga tuhbi yahga ninahxi nin rcah tuhbi cwa'h ninahxi za'ca loh ñi'h.

Xcweenta tuhbi bia'ñih

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20, 21-25)

Rahbiza Jesuhs:

16—Ayi tuhbi nin guca'dxih tuhbi bia'ñih rala'n o dxie'w yihcan, ayiza nin cu'tii'hin llaa'n tuhbi lu'hn. Mejor guza'bi lu'hn guiya' guzia'ñihin tin nin chu'tii'rwa'a' yihdzi lu'h gwa'ha za'ca ra' ba bia'ñih chi. **17** Zi'chi gahcaza garaa nin ñie'w loh Ni'h nahpa guillaalan tin gwa'ha ra' ba xiñin, nee garaa nin nuula'n nahpa gwa'ha ra' ba xiñin tin dxiu'nbwa' ra' ban. **18** Ya zi'chi gahca gulgaca'dxiahga za'ca tin garaa bwiinn nin rahcabwa' xchi'dxyi Dxiohs, mahziru gudi'hi Ni'h guelrahcabwa' la'h ra' ba. Ya la'h ra' nin ayi ruca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, zusia'pitii Ni'h dxyi'dxyi nin nuu sto' ra' ba.

Xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ni'h

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Chi'chi badzihm xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ni'h hasta cagaluu'yi Ni'h, per ayi guhca

ñabiiga ra' ba cwee' Ñi'h laasii
dxi'bi ziahan bwiinn rii ri'chi.

20 Chi'chi gwaguihtsi bwiinn loh
Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Xmah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h
rii ra' dihtsi yuu', xclaa'dzi ra' ba
gwa'ha ra' ba yi'h tin guini' ra' ba
loh lu'h.

21 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
bwiinn chi:

—Ayi la'si dxi'h ra' ba naa bwiinn
lasaa'hahn, sino que nee garaa ra'
bwiinn nin riuu' ria'zi xchi'dxyi'hun
nee guzo'badxiahga ra' ban bwiinn
chi naa xmaa'n cun bwiitsira'n.

Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwihrroo' loh ñihsa

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Guyuu' tuhbi dxyih guyu'tii
Jesuhs la'n tuhbi laancha cun
xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—Gulcho'ho choo nu'h stuhbi
lahdu rwaa' ñihsa ca.

Ya chi'chi zee ra' ba tuhbi loh
ñihsa. **23** Ya gaduhbi zeedii'dxi
ra' ba galaayi loh ñihsa chi,
guhta'llgahsi Jesuhs. Hohrchi
guzo'baloh tuhbi bwihrroo' loh
ñihsa nez zee ra' ba, ya guzo'baloh
guteesa ñihsa chi la'n laancha
amwer ñiza'biguee'lán ñihsa. **24** Ya
chi'chi gwah xpwiinn Jesuhs hasta
na'llgahsi Ñi'h, ya bacwa'hn ra' ba
la'h Ñi'h, rahbi ra' ba:

—iMwehsu, Mwehsu, babahn!
iAmweer la'nu'h sa'biguee'la ñihsa!

Chi'chi lwehgu gwastii Jesuhs,
guñi' Ñi'h loh bwihrroo' loh
ñihsa tin cweezan. Ya lwehgu
gahca guridxyii ra'n. **25** Ya chi'chi
rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa ayi riachiisto' tu Dxiohs
tin gacanee Ñi'h la'h tu?

Ya la'h ra' ba bidxyihbi duxa ra'
ba neezaa badxyigaa'loh ra' ba la'h
Jesuhs, ya gunaabadyi'dxyi loh
lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii?
iHasta bwihrroo' loh
neezaa badxyigaa'loh ra' ba la'h
Jesuhs, ya gunaabadyi'dxyi loh
lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba!

Tuhbi bwiinn Gadara nin guyuu' ziahan bwiinndxaba sto' ñi'h

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Ya chin badzihni ra' ba loh
yuh xteenn Gadara nin rii stuhbi
lahdu rwaa' ñihsa xteenn Galilea,
27 chi'chi baria'h Jesuhs la'n
laancha tin guzuh Ñi'h loh yuh,
chi'chi gwabiiga tuhbi bwiinn
guihdxyi chi. Bwiinn chi guhcal
xchih nuu bwiinndxaba sto' ba.
Ayi guhta ba lahdxii ayiza guyuu' ba
la'ñiuu' sino que puura lahda ra' ba'
guyuu' ba. **28** Ya chin bwa'ha ba la'h
Jesuhs, bazu'nllihbi ba nez loh Ñi'h
guñi' ba jweersi, rahbi ba:

—¿Xix ze'chuu lu'h rii!, Jesuhs
Llia'n Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi
dxibaa'? iRdxii'hna'hn loh lu'h ayi
gusa'cazii lu'h na'h!

29 Guñi' bwiinndxaba nin nuu
sto' bwiinn chi dxyi'dxyi rii' laasii
canabwa' Jesuhs la'h ba, tin garia'h
ba tihxii bwiinn chi. Ziahanla behsa
rdzihtanee bwiinndxaba chi la'h
prohbi bwiinn chi tin mahziru
sahcazii ba, ya guhcadu'h ba cun
cadehn biyi'bidzi'tsi naa ba cun
ñaa' ba cun dxi'ba ra' nin rchi'bi
suldaahu naa bwiinn, per la'h ba
bachyuu'ga ban pur xquelnadxipa
bwiinndxaba nin nuu sto' ba ya

bwiinndxaba chi gule'caa la'h ba zihtu hasta ayi bwiinn.³⁰ Chi'chi gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh bwiinndxaba chi, rahbi Ni'h:

—¿Chyu laa lu'h?

Chi'chi rahbi ba:

—Legiohn.

Squii rahbi ba laasii ziahan bwiinndxaba guyu'tii sto' ba.³¹ Ya bwiinndxaba ra' chi gunaaba loh Jesuhs ayi guixe'hla Ni'h la'h ra' ba gabihldxyi.³² Ya ri'chi riiyahw ziahan ra' cuuchi loh dahan chi gahxu nez rii ra' ba, ya gudxi'h'n ra' bwiinndxaba ra' chi tin gusaa'n Jesuhs chutii ra' ba la'n ra' ma. Ya chin guzi'guehlda Jesuhs guunn ra' bwiinndxaba chi zi'chi,³³ chi'chi baria'h ra' ba sto' bwiinn chi chi'chi biuu'garii ra' ba la'n cuuchi ra' chi. Ya chin guyu'tii ra' bwiinndxaba chi la'n ra' ma, chi'chi ballu'n ra' ma gwatsi'bilo h ra' ma rwaa' tuhbi bataa'ha caa tuhbi guee'la, ya ri'chi gwaa'ñihsa ra' ma guhchi ra' ma.³⁴ Ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa la'h ra' ma ni'chi bidxyihbi duxa ra' ba lwehgu ballu'n ra' ba tin gwaguihtsi ra' ba loh bwiinn guihdxyi cun bwiinn rrandxu ra' xcweenta nin guzahca ra' ba.³⁵ Chi'chi biria'h ra' bwiinn Gadara neezaa bwiinn guihdxyi ra' nin rii nehzchi zeeguia'ha ra' ba nin guhca loh dahan chi. Ya chin badzihna ra' ba nez hasta zuu Jesuhs, bwa'ha ra' ba la'bwiinn nin baria'h bwiinndxaba ra' sto' ñi'h la'ba zohba hasta zuu ñaa' Jesuhs, nahcu ba lahdxai ayi xi rahcaru yihca ba, ya bwiinn ra' nin bwa'ha ra' ni'chi bidxyihbiza ra' ba.³⁶ Ya bwiinn ra' nin bwa'haloh xa

guhca, bwii'yidxyi'dxyi ra' ba xa babwe'he Jesuhs bwiinndxaba ra' sto' bwiinn chi.³⁷ Chi'chi garaa ra' bwiinn Gadara neezaa ra' bwiinn guihdxyi nin rii nezchi, gunaaba ra' ba dxiu'nehza Jesuhs ri'chi laasii cadxyihbi duxa ra' ba. Ni'chin nin biu'garii Jesuhs la'n laancha chi tin gubia'garii Ni'h nez hasta ze' Ni'h.³⁸ Cun nee bwiinn nin baria'h bwiinndxaba ra' sto' ñi'h gunaaba ba loh Jesuhs si'guehlda Ni'h chenee ba la'h Ni'h, per gunabwa' Jesuhs dxia'hansi ba, rahbi Ni'h loh ba:

³⁹—Babia'garii rwaa' yihdzi lu'h tin batil'chi dxyi'dxyi loh lasaa' ra' lu'h xcweenta garaa nin bwi'hnnna'h'n pur yi'h.

Chi'chi ziaa ba, batil'chi ba dxyi'dxyi loh gaduhbi guihdxyi chi pur bwen nin bwi'hnn Jesuhs la'h ba.

Lii'ndxa'pa Jairu neezaa tuhbi gunna'h nin bidxi' xahba Jesuhs

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Ya chin babia'garii Jesuhs stuhbi lahdu rwaa' ñihsa, chi'chi bagahpaDxiohs bwiinn ra' nin riibweeza la'h Ni'h nez chi.

⁴¹ Chi'chi badzihna tuhbi bwiinn nin laa Jairu loh Jesuhs, bwiinn chi rnabwa' tuhbi guido' bi'tu'hn nin nuu guihdxyi chi, ya bazu'nllihbi ba nezloh Jesuhs, bwi'hnn nalaasa loh ba gunaaba ba chenee ba Jesuhs yihdzi ba,⁴² laasii tuhbidxi'h llii'ndxa'pa ba nuu. Nuu bi ts'i'h bichiohpa yihza, per cayahcallu'hu bi, amwer gachi bi.

Ya loh nin zeenee Jesuhs la'h Jairu para yihdzi ba, ziahanroo'za bwiinn

zee gadiidxi Ñi'h hasta dxiigah
bate'he ra' ba la'h Ñi'h. ⁴³Loh
ra' ba dxa'ga tuhbi gunna'h nin
rahcallu'hu. Guhcal a tsi'h bichiohpa
yihza cagasarhcazii gueldxyihdxyi
la'h bi. Lliaa'lzi bañihchi bi garaa
xmweeyi bi guca'ha ra' nin ruhnn
rramwehdxi. ⁴⁴Ya gwabiiga gunna'h
chi dihtsi Jesuhs tin bidxi' bi loh
xahba Ñi'h, hohrchigahca lwehgu
biaca bi. ⁴⁵Chi'chi gunaabadyi'dxyi
Jesuhs, rahbi Ñi'h:

—¿Chyuni'ca bidxi' na'h?

Ya garaa ra' ba rahbi ra' ba:

—Nin tuhbi nu.

Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Mwehsu, bwiinn ra' rgo'bañuh
xahba lu'h, rca'naa gahca ra' ba
yi'h; ¿xi para guinaabadxyi'dxyi
lu'h: "Chyuni'ca bidxi' na'h"?

⁴⁶Per rahbilaga'h Jesuhs:

—Nuu tuhbi bwiinn nin bidxi'
na'h laasii guhcabwa'n basiaca
xquelrnabwa'n la'h ba.

⁴⁷Ya chin guhcabwa' gunna'h
chi la'Jesuhs naann bidxi' bi xahba
Ñi'h, chi'chi bidxyihbi bi gwabiiga
bi guza'loh xchihchi bi, bazu'nllihbi
bi nez ñaa' Ñi'h, tin guhdzi bi
delaanta loh ra' bwiinn bidxi' bi
la'h Ñi'h nee hohrachi gahca biaca
bi gueldxyihdxyi nin rahca bi.

⁴⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Xii'lihn, guhca basia'cahn yi'h
pur gwachiisto' lu'h na'h. Bwaa
nnah, gulahchidxyiisto' lu'h.

⁴⁹Gaduhbi cañi' gahca Jesuhs
ni'chi badzih tuhbi bwiinn nin
ze' rwaa' yihdzi Jairu, rahbi ba loh
Jairu:

—La'llii'ndxa'pa lu'h guhchila;
ayiru gucwe'za lu'h xtsi'n Daada
Mwehsu ca.

⁵⁰Ya chin bihn Jesuhs ni'chi,
rahbi Ñi'h loh Jairu:

—Ayi guidxyihbi lu'h todes
chechiisto' lu'h na'h ziaca llii'n lu'h.

⁵¹Ya chin badzih ra' ba rwaa'
yihdzi Jairu, ayi basaa'n Jesuhs
ñu'tii garaa ra' bwiinn; Pehdru si
cun Jacobo cun Jwahn cun xpaah
dxa'pa chi cun xmaah bi guyu'tii
ra' ba la'ñuu'. ⁵²Garaa ra' bwiinn
nin rii rwaa' yuu' chi riyu'n ra' ba
pur la'h bi. Chi'chi rahbi Jesuhs loh
ra' ba:

—Ayi ru'n tu; na'llgahsizi bi, ayi
guhchidxi'h bi.

⁵³Ya sola ballihdzinee ra' ba la'h
Jesuhs laasii naann ra' ba guhchi
bi. ⁵⁴Chi'chi guna'zu Jesuhs naa bi,
guñi' Ñi'h jweersi, rahbi Ñi'h:

—iDxa'pw'i hn, gwastii!

⁵⁵Hohrchi gahca babia'garii
xquelnabahan bi ya gwastii bi,
guzohba bi. Chi'chi gunabwa'
Jesuhs gudi'hi ra' ba xi gahw
bi. ⁵⁶Ya xpaah bi cun xmaah bi
badxyigaa' duxa loh ra' ba per
gunabwa' Jesuhs ayi chyulootii'
guuyi ra' ba cohsa nin guhca ri'chi.

**Gux'e'hla Jesuhs gadzi'h bichiohpa
xpwiinn Ñi'h tin guunn ra' ba xtsi'n
Dxiohs**

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 Ya batiaa'ha Jesuhs gadzi'h
bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin
badi'hi Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba
tin gabwe'he ra' ba bwiinndxaba
ra' nin nuu sto' bwiinn ra' neezaa
gusiaca ra' ba bwiinn ra' nin
rahcallu'hu. ²Neezaa guxe'hla
Ñi'h la'h ra' ba tin guluu'yi ra' ba
la'h ra' bwiinn la'h hohra biga'ha
guinabwa' Dxiohs la'h ra' ba nee

gusiaca gahca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu xichi'hzi gueldxyihdxyi.
³Neezaa rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi xi chenee tu loh nehza, nin buxtohn nin buxa nin guehta nin mweeyi. Ayiza chenee tu chiohpa nehza xahba tu; nin nahcusi tu chenee tu. ⁴Nee cuunchi'hzi yihdzi bwiinn nin gadzihn tu ri'chi guldxia'hhan hastayi gadzihn dxyih garia'h tu guihdxyi chi. ⁵Ya guihdxyi nin ayi guunn cweenta ra' ba xchi'dxyi tu, talgu'nsi garia'h tun per tsiibixgah tu tahba tu tin ni'chi gaca tuhbi sehn guyuu' xtuhlda ra' ba pur ayi gunah ra' ba ñuca'dxiyahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yи tu.

⁶Chi'chi guna'zunehza ra' ba guriin-guriinn guihdxyi, tin zegaluu'yи ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nee cun zegasiaca gahcaza ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu.

Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin baro'bañihsa

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Chin gudii'dxidxiyahga gobernador Herodes garaa nin cayuhnn Jesuhs, biche'h ba ayi guhcabwa' ba xa ñuhnn ba lligaaba laasii riiñi' nuhn bwiinn rahbi la'guehtu Jwahn nin baro'bañihsa babahn. ⁸Ya snuhn ra' ba riiñi' rahbi la'guehtu Elías baluu'yiloh laga'h, ya snuhn ra' ba rahbi ni'ca naa stuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caachieemparoo', ⁹ya chi'chi rahbi Herodes:

—Na'h gahca gunabwa'n birwa'ha yihca Jwahn. ¿Chyuulla ni'ca chi'h riigaze'ta ra' bwiinn ra' ca?

Ya zeezah cadxi'hyi ba xa guia'ha ba la'h Jesuhs.

Jesuhs bay'a'n ga'yu mihiy bwiinn
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Ya chin babia'garii ra' xpwiinn Jesuhs, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi ra' ba garaa nin bwi'hnn ra' ba nez gwah ra' ba. Chi'chi dxyigahsi biahchinee Ñi'h la'h ra' ba nez ayi chyu bwiinn nuu' gahxu nez ria'h han guihdxyi nin laa Betsaida. ¹¹Ya chin gudii'dxidxiyahga ra' bwiinn zee ra' ba nezchi, bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h hasta que no badxeela ra' ba la'h Ñi'h, ya chi'chi baga'paDxiohs Jesuhs la'h ra' bwiinn chi, tin guza'loh cayuu'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba xcweenta ziga guinabwa' Dxiohs, ya basiaca gahca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu. ¹²Ya chin guhca gudxyih, gwabiiga gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Baxe'hla bwiinn ra' ca guziaa ra' ba rraandxu o la'n guihdxyi ra' tin nezchi chi'hyi ra' ba hasta dxia'hhan ra' ba nee guidxeela gahca ra' ba nin gahw ra' ba tin hasta dxuu nu'h rii' ayi xi nuutii'.

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—iLa'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' ba!

Ya rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Ayi chyu nahpa xi gahw ra' ba, ña'si zaga'yu dxi'h pahn cun schiohpa bwehlda nuu', ¿cayixchi'h chosil' nu nin gahw bwiinn ziahan ra' ca?

¹⁴Zi'chi rahbi ra' ba laasii bwa'ha ra' ba ziga ga'yu mihiy naa ra'

bwiinn ra' chi, chi'chi rahbi Jesuhs
loh ra' xpwiinn Ni'h:

—Gulcwahchixnehza ra' ba
chywa'h bitsi'hgah ra' ba loh cada
tuhbigah cwa'h ra' ba.

¹⁵ Ya zi'chi bwi'hnn ra' ba tin
guzohbaxnehza garaatii' ra' bwiinn
chi, ¹⁶ ya chi'chi guca'ha Jesuhs
gaga'yu pahn chi cun garoopa
bwehlda, ya guteesa loh Ni'h nez
guiya' tin badi'hi Ni'h guelzuxchilli
loh Dxiohs pur guelwahw chi. Ya
chi'chi gutaa'ha Ni'hn badi'hi Ni'hn
la'h ra' xpwiinn Ni'h tin gudxi'zi
ra' ban loh ra' bwiinn ziahan ra'
chi. ¹⁷ Ya gudahw garaa ra' ba hasta
gwadxah ra' ba hasta ayi gunahru
ra' ba ñahw ra' ba. Ya chin guya'loh
gudahw ra' ba, batiaa'ha ra'
xpwiinn Jesuhs nin bia'hancah chi,
ya guhcan tsil'h bichiohpa tipi.

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸ Tuhbi dxyih gaduhbi
cabwihdxyi-canaaba Jesuhs
loh Dxiohs tuhs i Ni'h badzihns
ra' xpwiinn Ni'h, chi'chi
gunaabadxyi'dxyi Ni'h loh ra' ba,
rahbi Ni'h:

—¿Chyuni'ca rahbi ra' bwiinn
naan?

¹⁹ Chi'chi rahbi ra' ba loh Ni'h:
—Nuhn ra' bwiinn rahbi yi'h naa
lu'h Jwahn nin ruro'bañihsa la'h
ra' bwiinn, ya snuhn ra' ba rahbi
yi'h naa lu'h guehtu Elías nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs cachieemparoo',
ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa
lu'h stuhbi guehtu daada nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs cachieempa.

²⁰ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ni'h
loh ra' ba, rahbi Ni'h:

—Ya la'haxchi'h tu, ¿xi nah tu
chuu na'h?

Chi'chi rahbi Pehdru loh Ni'h:
—Yi'h nin naa lu'h Crixtu Llii'n
Dxiohs nin dxule'za nu.

Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ni'h xa gachi Ni'h

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹ Ya chi'chi gunabwa' Jesuhs loh
ra' ba, rahbi Ni'h:

—Nin guiñaan loh tu ayi guuyi
tun loh nin tuhbi bwiinn.

²² Ya chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Na'h naan Llii'n Dxiohs nin
naa ndxi'hw. Nahpa zuti'dxiloon
trabahjw duxa; zusahcaloh
bwiinnguuuhla ra' nin rnabwa'
guido' xteenn Jerusalehn loon,
neezaa bioxhza ra' nin rnabwa' la'h
ra' bioxhza, neezaa bwiinn ra' nin
ruluu'yi xlehyi Moisehs zibwe'hesto'
ra' ba na'h, guuyi ra' ba ayi na'h
dxil'hna naan Crixtu nin cabweeza tu.
Zidxiinn ra' ba na'h per zabahna'hn
chin dxiohnna dxyih guhchi'hn.

²³ Chi'chi rahbi Ni'h loh garaa ra'
bwiinn:

—Sidela chyuulla tuhbi tu
xclaa'dzi dxie'na'hla na'h nahpa
dxia'ldasto' tu garaa xixteenn
tu nee xigaaba nin ruhn tu, tin
guillii-guillii nin guiñaansihn
guunn tu nee gaca tu zigazi tuhbi
bwiinn nin babadzihns hohra gachi,
²⁴ lasiin nin xclaa'dzi xquelnabahan
ni'h zuñihchi ban chin
gabwihxchih guidxyiyuh stuhbi;
ya nin guñihchisi xquelnabahan
ni'h xcweenta xchi'dxyi'hn bwiinn
chi zahpa ba guelnabahan nacuubi.
²⁵ Nicala garaa cohsa nin lasahca
nin nuu loh guidxyiyuh rii' guica'ha

tuhbi bwiinn per sidela ayi guunn cweenta ba xchi'dxyi'hnn mahs gueeta gabihldxyi guzee ba nee nicala cohsa ziahan chi gohpa ba ayi gallu'yin laasii ayi bwi'hnn ba cweenta xchi'dxyi Dxiohs,²⁶laasii bwiinn nin ratuhyi loh ñi'h pur na'h nee xcweenta xchi'dxyi'hnn, zatuhyiza loon la'h ba chin gobia'gariin stuhbi ziga tuhbi Rehyi cun gaduhbi xquelrnabwa' xteenn xtaa'dahn cun ziahan xaanjla Ñi'h,²⁷nee guchiin nin rñi'n loh tu, nuu bwiinn nin dxa'ga loh tu nahpa zwa'ha ra' ba gadzihns xquelrnabwa' Dxiohs antes que gachi ra' ba.

Bidxa'h ziga xñah Jesuhs

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Ziga xuhnna dxyiy gudii'dxi chin guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gwanee Ñi'h Pehdru cun Jwahn cun neezaa Jacobo gucah ra' ba yihca tuhbi dahan tin cwidxyi-guinaaba Jesuhs Xtaada Dxiohs Ñi'h.²⁹Ya gaduhbi cabwihdxyi-canaaba Ñi'h la'h Xtaada Dxiohs Ñi'h, baluu'yiloh guriin xñah Ñi'h nee xahba Ñi'h biahca labwehen ya gucabacha'han.³⁰Ya hohrachi gahca baluu'yiloh chiohpa Daada ra' nin cayuu'yidxyi'dxyinee la'h Ñi'h ya daada ra' chi naa guehtu Moisehs cun Elías.³¹Ya Daada ra' chi guhca bacha'hza ra' ba, ya rahbi ra' ba loh Jesuhs xcweenta nin gachi Ñi'h loh guihdxyi Jerusalehn.³²Ya Pehdru cun schiohpa lasaa' ba basi'naa'han baca'lida la'h ra' ba. Ya chin badi'chi baca'lida loh ra' ba, bwa'ha ra' ba rca'bacha'ha Jesuhs cun garoopa ra' daada nin cayuu'yidxyi'dxyinee la'h Ñi'h,³³ya

chin guhlda hohra nin la'h daada ra' chi dxiu'nehza, chi'chi rahbi Pehdru:

—Mwehsu, bwen duxa dxuu nu'h rii!. Basaa'n guidi'nncha'yi nu chohnna yuu' bi'tu'hn: tuhbin gaca xteenn yu'bilu'h, stuhbin gaca xteenn Moisehs, ya stuhbin gaca xteenn Elías.

Zi'chi guñi' Pehdru laasii ayi gaann ba xiñin guñi' ba.³⁴Ya gaduhbi cañi' Pehdru ni'chi, guza'bi tuhbi xcahyi nez yiheca ra' xpwiinn Jesuhs chi ya bia'pa ra' ba la'n xcahyi chi hohrchigahca bidxyihbi duxa ra' ba.³⁵Ya chi'chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nin guñi' la'n xcahyi chi:

—Dee naa Llii'nahn nin nadzii'hihn; gulgaca'dxiahga xchi'dxyi bi.

³⁶Ya chin guya'loh bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, bwa'ha ra'zi ba tuhsila Jesuhs zuu ri'chi. Ya gulu'cha'yisi ra' ba dxyi'dxyi ra' chi la'n lasto' ra' ba, ya ayi chyulootii' bwii'yidxyi'dxyi ra' ban.

Babwe'he Jesuhs tuhbi bwiinndxaaa sto' tuhbi bi'nxtuhbi

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷Ya chin barah gue'la biehta ra' ba rwaa' dahan chi, ya ziahanroo' bwiinn ra' riibweeza la'h Jesuhs;³⁸ya lahda bwiinn ra' chi dxa'ga tuhbi ndxi'hw nin guñi' jweersiroo', rahbi ba:

—Mwehsu, balahsasto' lu'h na'h gudaa' guia'ha lu'h llii'nahn laasii tuhbidxi'h la'h bi naa llii'nga'na'hn,³⁹tin gwa'ha lu'h na'zu tuhbi bwiinndxaaa lasto' bi hasta rusacwidxyidxiah ba la'h bi, rahca

bi ziga gueldxyihdxyirachia'
rbwe'he ba bitsi'hn rwaa' bi hasta
dxyigah rullu'lла ba la'h bi nee
guillii-guillii ruhnnee ba la'h bi
zi'chi ayi ruta'h ba la'h bi. ⁴⁰La'n
guna'bala loh xpwiinn ra' lu'h tin
ñabwe'he ra' ba la'h bwiinndxaaa
chi sto' bi, per ayi ruhnn ra' ba
gahn.

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
bwiinn chi:

—iAyi, bwiinn ra' nin ayi
riachiisto' ñi'h, bwiinn naxiin!
¿Balaaca chi'hlla chu'ne'hn la'h
tu tin gazuhlla'ñiihn yihca tu?
¿Balaaca chi'hlla nin gu'nnahn
waanta loh tu?

Chi'chi rahbi Ñi'h loh xtaada
bi'nxtuhbi chi:

—iGuda'nee llie'n lu'h rii!

⁴²Ya chin zebiiga bi'nxtuhbi
chi loh Jesuhs, gudxindxiah
bwiinndxaaa chi la'h bi
loh yuh guza'loh cana'zu
gueldxyihdxyirachia' chi la'h
bi chi'chi gunabwa' Jesuhs loh
bwiinndxaaa chi tin baria'h ba
sto' bi, ya lwehgu gahca biaca
bi, chi'chi badi'hi Ñi'h la'h bi la'h
xtaada bi. ⁴³Ya galiee ra' bwiinn
nin rii ri'chi badxyigaa' duxa loh ra'
ba pur nin bwi'hnn Jesuhs, guhca
babwe'he Ñi'h bwiinndxaaa sto'
bwiinn chi.

**Jesuhs guñi' stuhbilaga'h xa gachi
Ñi'h**

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ya gaduhbi nin riiyadxyigaa' ra'
bwiinn pur dzi'n roo' nin bwi'hnn
Jesuhs, rahbi gahca Ñi'h loh ra'
xpwiinn Ñi'h:

⁴⁴—Gulgaca'dxiahga za'ca garaa
dee', gulchuu' gulcha'zi dxyi'dxyi
ra' rii!. Na'h naan Llii'n Dxiohs nin
naa ndxi'hw per ziuu' nin gutoo'
na'h loh ra' bwiinn guihdxyiyuh.

⁴⁵Per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra'
ba xiñin ze' loh dxyi'dxyi ra' chi
laasii ayi basaa'n Dxiohs ñahcabwa'
ra' ba xiñin; ya bidxyihbi za ra' ba
ñinaabadxyi'dxyi ra' ba xii ze' loh
dxyi'dxyi ra' chi.

¿Chyu mahzi lasahcaru?

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Ya chi'chi guza'loh riiñi' ra'
xpwiinn Ñi'h cuun nin mahzi
lasahca loh ra' ba. ⁴⁷Per Jesuhs
talgu'nsi guhcabwa' Ñi'h lligaaba
nin nuu ra' ba. Chi'chi guca'ha Ñi'h
tuhbi biñi'n bi'tu'hn bazuh Ñi'h
cwee! Ñi'h, ⁴⁸chi'chi rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—Chyuchi'hzi bwiinn nin
nadzii'hi la'h biñi'n rii' xcwee'ntahn
nadzii'hi gahcaza ba na'h, ya sidela
nadzii'hi ba na'h, neezaa xtaa'dahn
nin guxe'hla na'h nadzii'hi ba. Nin
mahzi nado'laa'dzi loh tu, ni'chi
mahzi lasahca.

**Bwiinn nin ayi rñi'yah la'h nu'h,
xlahdu nu'h nuu ba**

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹Chi'chi rahbi Jwahn loh Ñi'h:

—Mwehsu, bidia'ha nu loh
tuhbi bwiinn nin rabwe'he
bwiinndxaaa sto' ra' bwiinn
cun xquelrnabwa' lah lu'h, ya
bachidi'tsi nu loh ba ayiru guunn
ba zi'chi laasii ayi needxi'h ba
ca'nzaa ba loh nu'h.

⁵⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgasa'a'n bwiinn nin ayi
rñi'yah la'h nu'h, tin bwiinn chi
xlahdu gahca nu'h nuu ba.

**Jesuhs guñi' nadxyi'chi
loh Jacobo cun Jwahn**

51 Ya chin ze'gadzihns dxyih
gacah Jesuhs dxibaa', chi'chi zee
Ñi'h guihdxyi Jerusalehn, ya ayi
bidxyihbitii' Ñi'h cun nin guti'dxiloh
Ñi'h ri'chi. **52** Ya seguihdu guxe'hla
Ñi'h paaldaa xpwiinn Ñi'h delaanta tin
chee ra' ba tuhbi guihdxyi'hn xteenn
Samaria chechi'hyi ra' ba canehza
dxia'han ra' ba ri'chi. **53** Ya bwiinn
samaritana ra' chi ayi guclaa'dzi ra'
ba ñu'tinee Jesuhs xpwiinn Ñi'h lahda
ra' ba laasii naann ra'ba guzee Jesuhs
cun xpwiinn Ñi'h guihdxyi Jerusalehn.
54 Ya chin bwa'ha Jacobo cun Jwahn
ni'chi, chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Daada, éta xclaa'dzi lu'h
gachinabwa' nu dxiaaba dxih llaa'n
dxibaal' tin ñihchiloh garaa ra' ba zigazi
bwi'hnn guehtu Elías cachieempa chi?

55 Chi'chi basia'gariiloh Jesuhs tin
bwa'ha Ñi'h loh ra' ba tin gudxihldxyi
Ñi'h la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:

—iNin ayi gaann tu chyuni'ca
rñi' la'n lasto' tu ni'chin nin rñi'
tu zi'ca! **56** Guxe'hla Xtaa'dahn
na'h loh guidxyiyuh, per ayi par
guñihchiloodxi'hn bwiinn ra' sino
que ze'l dahntin guhlda'hn la'h ra'
ba loh duhlda.

Chi'chi zee ra' ba stuhbi guihdxyi.

**Bwiinn ra' nin guclaa'dzi ñana'hla
la'h Jesuhs**

(Mt. 8.19-22)

57 Ya gaduhbi nin zee ra' ba loh
neziuh, badzihns tuhbi bwiinn nin
guñi' loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, na'h xclaa'dzihns
dxie'ldana'hla'hn yu'biliu'h nez
chi'hzi guzee lu'h.

58 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwee'zu nahpa ra' ma guii'dxiu
hasta riuu' ra' ma, maani'hn ra' nuu
xpichie'za ra' ma, per na'h ziga
naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'lhw,
nin hasta gucu'ga'hn ayi na'pahn.

59 Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh
stuhbi bwiinn:

—Guda'na'hlasi na'h.

Chi'chi rahbi bwiinn chi:

—Daada, mejor basaa'n
guziaa'hahn tin chegaca'tsixga'hn
xpaa'hn, chi'chiyi dxie'ldana'hla'hn
yu'biliu'h.

60 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Basaa'n guca'tsi ra'
bwiinnguuchi la'h ra' lasaa' bwiinn
guuchi ra' ba.

61 Chi'chi rahbi stuhbi ba loh
Jesuhs:

—Daada, na'h xclaa'dzihns
dxie'na'hla'hn yu'biliu'h, per galoh
gusaa'n lu'h na'h guziaa'hahn tin
chegui'tsihn loh ra' lasaa'hahn
yu'biliu'h dxie'ldana'hla'hn.

62 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin rcah naa garradu
ya gusia'gariiloh ba nez dihtsi ba
bwiinn chi ayi gallu'yí guunn dzi'n.
Zi'chilla bwiinn nin dxie'na'hla
na'h gusia'gariiloh ba nez dihtsi ba
ayiza gallu'yí ba gaca ba xpwiinn
Dxiohs.

**Guxe'hla Jesuhs setenta bwiinn
nin guluu'yi xchi'dxyi Dxiohs**

10 Ya chin guluhlla ni'chi
ra', gulii Jesuhs zasetenta
bwiinn ra', chi'chi guxe'hla Ñi'h
chiohpagah ra' ba cada tuhbigah

guihdxyi cun lugahri ra' nez nahpa tiidxi Ni'h despwehs. ²Chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Guchiipa'ca ba, cayahca duxa jusehchi per gulliaa' naa ra' bwiinn nin guunn dzi'n para gadiaa'ha ra'n ra' ban. Ni'chin nin gulguinaaba loh ballwaa'n xteenn li'hn chi tin guixe'hla ba ziahantu bwiinn nin guunn dzi'n gutiaa'ha xli'hn ba. ³Gulchee nnah, gulguia'ha xa rxe'hla'hn la'h tu zigazi lli'hyi nin rxe'hla'hn loh bweew ra' tin guunnee ra' ba la'h tu zigachi'hzi xclaa'dzi ra'ba. ⁴Ayi chenee tu manguchi mweeyi, ayiza chenee tu chiohpa nehza xahba tu nin xqueldxihdxyiza tu, nin ayiza guzi'laa'dzi tu caacazi tin ayi gugahpaDxiohs bwiinn la'h tu loh neziuh. ⁵Chin chu'tii tu rwaa' yihdzi tuhbi bwiinn, gahbi tu loh ra' ba: "Cwachidxiyisto' bwiinn ra' nin rii rii!" ⁶Ya sidela naa ba tuhbi bwiinn nin rdxa'gasto' ñi'h guelrbwidxiyisto', gulgasia'han guelrbwidxiyisto' para bwiinn ra' chi per sidela ayi nnah ra' ba, zibia'garii xquelbachidxiyisto' chi loh tu. ⁷Guldxia'han gahca rwaa' yihdzi bwiinn chi. Gulgahw nee gulguee' xiichi'hzi limentu nin guni'hi ra' ba tin nin ruhnn dzi'n nahpa ba derehchu gahlla ba, ayi rii, ri'chi rwaa' yihdzi bwiinn chee tu. ⁸Nee cuunchi'hzi guihdxyi nin chu'tii tu dxie'gachi'loh ra' ba la'h tu, nee gulgahw ninchi'hzi guni'hi ra' ba, ⁹ya gulgasiaaca garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu ri'chi gulgahbi gahca: "Bayinnah la'dxyih badzihnu guinabwa' Dxiohs bwiinn ra' nin xclaa'dzi chena'hla

la'h Ni'h." ¹⁰Ya sidela gadzihnu tu tuhbi guihdxyi hasta ayi guiclaa'dzi ra' ba la'h tu, mahz cha'y'i garia'h tu nez loh neziuh, chi'chi gahbi tu: ¹¹"Hasta yuh nin gucah ñaa' nu guidzihbi nun tin dxiaabara'n, tin ni'chi naa tuhbi sehn nin ayi guiclaa'dzi tu ñihnu tu xchi'dxyi nu. Gulgahcabwa' dee', la'xquelrnabwa' Dxiohs badzihnu gahxu loh tu." ¹²Guchiin nin rñi'n loh tu, chin gaca xjwiisi Dxiohs mahziru nalaasa gacan loh guihdxyi rii' que stuhbi guihdxyi nin laa Sodoma nin guyuu' cadxyih.

Guihdxyi ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Daada Jesucristu

(Mr. 11.20-24)

¹³Rahbiza Jesuhs:

—iProhbi la'h tu bwiinn guihdxyi Corazih! iProhbiza la'h tu bwiinn guihdxyi Betsaida! Sidela ñwa'ha ra' bwiinnziitu nin gubahan guihdxyi Tiru cun Sidohn milahgru ra' nin bwi'hnna'hn nez loh tu ñahca nalaasasto' ra' ba pur xtuhlda ra' ba, nen nahpa ñazah ra' ba xneziuh Dxiohs. Ñahcu ra' ba lahdxilluhn, ñuro'ba ra' ba cobadeh yihca ra' ba ziga tuhbi sehn nin ñacanalaasasto' ra' ba. ¹⁴Ya chin guunn Dxiohs guelguxchisi pur xtuhlda garaa bwiinn guidxyiyuh, mahziru gusahcazii Ni'h la'h tu, bwiinn Corazihun cun bwiinn Betsaida pur ayi gwachiisto' tu milahgru ra' chi. Ya bwiinn guihdxyi Tiru cun Sidohn gulliaa' sacazii ra' ba laasii ayi bwa'ha ra' ba milahgru ra' chi. ¹⁵Ya ziga la'h tu bwiinn guihdxyi Capernaum, ñta ruhnn tu lligaaba par dxibaa' gacah tu? Sidela nnah

imahziru la'n gueeta gabihldxyi
dxehta tu!

¹⁶Rahbiza Ñi'h loh ra' xpwiinn
Ñi'h:

—La'h nin guca'dxiahga xchi'dxyi
tu zuca'dxiahgaza ba xchi'dxyi'hñ;
ya bwiinn nin ayi guca'dxiahga
xchi'dxyi tu ayiza guca'dxiahga
ba xchi'dxyi'hñ; ya bwiinn nin ayi
guca'dxiahga xchi'dxyi'hñ neezaa
xchi'dxyi Xtaa'dahn nin guxe'hla
na'h ayi guca'dxiahga ba.

**Ya chin babia'garii setenta
bwiinn nin guxe'hla Jesuhs**

¹⁷Yah loh setenta bwiinn ra' chi
riahxi duxa ra' ba chin gubia'garii
ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Daada, neera'za bwiinndxaba
bazo'badxiahga xchi'dxyi nu chin
baze'ta nu lah lu'h.

¹⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Uuhn. Chin bañihchi Satanahs
xquelrnabwa' ba, chi'chi bwa'hahn
zigazi du'h guzi'w ze'yaaba ba nez
llaa'ndxibaa!. ¹⁹iGulgahcabwa!
Na'h bani'hihn xquelrnabwa'n
la'h tu, tin guzu'ñaa' tu yihca
bwe'lda, yihca llohbigrwa' per ayi
gahw ra' ma la'h tu, bani'hizahn
xquelrnabwa'n la'h tu tin guunn
tu gahn loh xquelrnabwa' ra'
bwiinndxaba tin ayi chuu nin
guunn mahla la'h tu. ²⁰Per ayi
dxiahxi tu pura ruzo'badxiahga
bwiinndxaba ra' xchi'dxyi tu;
guldxiahxi pur caa lah tu loh
xchihtsi Dxiohs nin nuu dxibaa!.

Biahxi Jesuhs

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹Hohrchi gahca biahxinee
Spíritu Saantu la'h Jesuhs laasii

rahbi Ñi'h loh Xtaada Ñi'h nin nuu
dxibaa':

—Zuxchilli lu'h Paah nin rnabwa'
dxibaa' cun guidxyiyuh laasii
cagaluu'yi lu'h bwiinn ra' nin ayi
rahcabwa'tii' cohsha ra' nin gulu'la'n
lu'h loh ra' bwiinn nin rluu'yi
naann garaatii'. Yoo Paah, sidela
zi'chi xclaa'dzi lu'h guunn lu'h.

²²Garaa ra' cohsha ra' rii' la'bani'hi
lu'h na'h Paah, sola xpaa'hn naann
cuun nin naa Llii'n ba, ayiru
stuhbi nin naann; ya neezaa Llii'n
ba sola la'h bi naann bi cuun nin
naa Xpaah bi, zi'chilla Daada nin
ruluu'yi Llii'n Ñi'h sola la'h bi
naann bi cuun nin naa Xpaah bi.

²³Chi'chi bwa'ha Jesuhs loh ra'
xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra'si
ba:

—Dichohsa ra' nin gwa'ha ra' garaa
nin caywa'ha tu, ²⁴laasii ziahan
daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
cadxyih cun rrehyi ra' guclaa'dzi
ra' ba ñwa'ha ra' ba cohsha ra' nin
caywa'ha tu ri'ca nee ayi bwa'ha ra'
ban; neezaa guclaa'dzi ra' ba ñih
ra' ba dxyi'dxyi ra' nin cayihn tu per
ayi bihn ra' ban.

Xcweenta tuhbi bwiinn Samaria

²⁵Chi'chi gwasu'nchii tuhbi
mwehsu nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs gwagañi' ba loh Jesuhs
laasii guclaa'dzi ba ñuche'h ba la'h
Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, mwehsu; ñxa ni'ca
gu'nnahn tin guibahne'hn Dxiohs
llaa'n dxibaa' para tu'pazi?

²⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh
mwehsu chi:

—Ñxa cañi' loh dxihxtsi xteenn
lehyi, xa ru'lda lu'hñ?

27 Chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:
—Gaca nadzii'hi lu'h Dxiohs
gaduhbi sto' lu'h cun gaduhbi
xalma lu'h, neezaa gaca nadzii'hi
lu'h garaa lasaa' lu'h zigazi
nadzii'hi lu'h yi'h gahca.

28 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Naa xnehza nin guñi' lu'h;
sidela guunn lu'h zi'chi zahpa lu'h
guelnabahan rii'.

29 Per guclaa'dzi mwehsu chi ñiñi'
za'ca bwiinn pur la'h ba, ni'chin
nin gunaabadyi'dxyi ba stuhbi loh
Jesuhs, rahbi ba:

—¿Chyuucaxchi'h ni'ca naa ra'
lasaa'hahn?

30 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Tuhbi bwiinn lahdxyi nu'h
biria'h guihdxyi Jerusalehn zee
ba guihdxyi Jericoh. Loh zeezah
ba biria'h nuhn guba'n loh ba,
gule'llu'hu ra' ba garaatii' nin
zenee ba, hasta lahdxii nin nahcu
ba guele'llu'hu ra' ba, nee badi'hi
goolpi ra' ba la'h ba, basia'han ra'
ba la'h ba zigazi nin guhchi, ziaa
ra' chi'h ba. **31** Ya chi'chi gudii'dxi
tuhbi bixohza lahdxyi nu'h, zee
ba neziuh chi. Ya chin bwa'ha ba
na' bwiinn chi, talgu'nsi bica'n
ba gudii'dxi ba stuhbi lahdu rwaa'
neziuh chi, zee chi'h ba. **32** Ya zi'chi
gahcaza bwi'hnn tuhbi bwiinn
levita, nin ruhnn dzi'n la'n guido'.
Chin badzihn ba hasta na' bwiinn
chi, talgu'nsi bica'n gahca ba stuhbi
lahdu rwaa' neziuh ziga bwi'hnn
gahca nin gudii'dxi galoh, zee chi'h
ba.

33 Ya seguihdu na'hla gahca
tuhbi bwiinnziitu nin naa tuhbi
bwiinn Samaria nin rzah biahja
nezchi; chin biga'ha ba hasta na'

bwiinn chi, balahsa duxasto' ba
la'h ba. **34** Chi'chi gwabiiga ba
hasta na' bwiinn chi ya bwi'hnn
ba rramwehdxi guda'bi ba arcoh
cun nsehchi tihxi bwiinn chi
cun batu'bi gahca ba veenda
tihxi bwiinn chi gaduhbi hasta
gudxi'lxdxyihdxyi ra' guba'n, chi'chi
basadzi'ba ba la'h ba xpuhrri'hn ba
ya zeneechi'h ba la'h ba hasta nuu
yuu' nin rahlla, ya chin badzihn
ra' ba ri'chi, batehta ba la'h ba
tin zenee ra' ba la'h ba la'ñuu'.

35 Ya chin barah gue'la, gule'he
ba chiohpa mweeyi badi'hi ba la'h
bwiinn nin rnabwa' yuu' chi, rahbi
ba: "Dxia'hannee lu'h bwiinn rii'
gaapa la'h lu'h ba, ya sidela ayi
gaaldaa mweeyisi rii' gadxiillih
gaaxtu nin guichi'hnru para la'h ba
chin gabia'gariin."

36 Chi'chi rahbi Jesuhs loh
mwehsu nin ruluu'yi lehyi chi:
—Loh gadxioonn ra' bwiinn nin
gudii'dxi nez guhta bwiinn prohbi
nin badi'hi goolpi ra' guba'n,
¿cuunn nin guntsii'hi la'h ba zigazi
nadzii'hi ba la'h gahca ba?

37 Chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:
—Nin balahsasto' ñi'h.
Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Gwah, zi'chipa'za guunn lu'h.

Jesuhs badzihn rwaa' yihdzi Marta cun María

38 Ya biria'h Jesuhs zezah Ñi'h
neziuh nin zee guihdxyi Jerusalehn.
Chin badzihn Ñi'h tuhbi guihdxyi
bi'tu'hn ri'chi nuu tuhbi gunna'h
nin laa Marta, talgu'nsi gunaab
bi guzee Ñi'h yihdzi bi. **39** Nuuza
tuhbi bwehldaa Marta nin laa
María. Chin badzihn Jesuhs,

talgu'nsi guzohba María hasta zuu ñaa' Jesuhs tin nuugaca'dxiahga bi garaa xchi'dxyi Ñi'h.⁴⁰ Ya Marta xigaaba ziahanchi'hzi guelwahw nuu bi bie'chi'h María zohbasi cagaca'dxiahga nin cañi' Jesuhs. Chi'chi gwabiiga Marta hasta rii ra'ba, chi'chi rahbi bi loh Jesuhs:

—Daada, ñayi xi lligaaba cayuhnn lu'h pur nin cayuhnnee bweeldahn na'h? Basia'han bi tuhsihn cayu'nnahn guelwahw. Guhdzi loh bi gacanee bi na'h.

⁴¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:
—iAi Marta, Marta; xtsi'ndxi'hsí lu'h caasto' lu'h pur ruhnn lu'h ziahahan!
⁴² Per ayi gaann lu'h tuhbidxi'h sola nin mahzi lasahca nuu', naan guelrca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs. María la'bí gulii nin lasahca chi nen ayi chyu nin cwe'llu'hun loh bi.

Baluu'yi Jesuhs xa cwiidxyi-guinaaba ra' bwiinn Dxiohs

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Ya Tuhbi dxyih gudihdxysi-gunaaba Jesuhs Xtaada Dxiohs Ñi'h tuhbi lahta ya chin guyaloh gudihdxsi-gunaaba Ñi'h chi'chi guñi' tuhbi xpwinn Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ba:

—Daada, baluu'yi la'h nu xa gachidihdxsi-gachinaaba nu Dxiohs ziga baluu'yi za Jwahn la'h ra' xpwinn ba.

² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Chin cwidxi-guinaaba tu Dxiohs, squi' guñi' tu:

Xtaada nu nin rbweeza dxibaa', xclaa'dzi nu garaa ra' bwiinn guñi' za'ca ziga lah lu'h; xclaa'dziza nu gadzihns dxyih dxi' lu'h guinabwa' lu'h

guidxyiyuh ziga rnabwa' lu'h dxibaa'.

³ Guillii-guillii guni'hi lu'h guehta guida'w nu,

⁴ gusia'pitii gahca lu'h xtuhlda nu nin rachigu'tii nu loh yu'bili'h, ziga naguu'dzisto' nu cun nin ruñihchi loh nu.

Neen ayi gusaaln lu'h co'bañuh bwiinndxaaa la'h nu chin guiclaa'dzi ba sino que guhlda'h lu'h la'h nu loh ba.

⁵ Cun neezaa rahbi Jesuhs loh ra'ba:

—Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi amihgu ya gadzihns ya yihdzi tu garoolda gue'la, nnah ba loh tu: “¿Tayi cwe'hedxi'hn lu'h chohnna pahn na'h,⁶ gahwsí tuhbi xamihgu'hñin? Laasii zihtu ze' ba ni'chin ayi na'pahn xi gudi'hihn gahw ba.”⁷ Ya coma yi'h na'xgahsi lu'h cun llii'n ra' lu'h loh lu'h, ya chin dxihns lu'h cañi' xamihgu lu'h chi, chi'chi gahbi lu'h: “Xi xclaa'dzi lu'h tin na'h la'n na'xgahsila cun llii'nra'n, ayi nuu chesti'hn guni'hihn nin guica'ha lu'h.”⁸ Ñaan loh tu, nicala ayi xi gudi'hi tu la'h ba pur naa ba xamihgu tu, per mejor chestii tu gudi'hi tu garaa nin rchi'hn ba tin ayi chezah guunn ba llahn la'h tu.⁹ Zi'chi gahcaza ñaan loh tu: sidela chezah canaaba tu xiilla, zica'ha tun; sidela chezah cachi'hyi tu xiila zidxeela tun; sidela chezah cagasihdzi tu rwaa' xlee' bwiinn zixaala ra' ban chu'tii tun,¹⁰ laasii chyuchi'hzi nin riazah rdxi'hn xiilla rdi'hi ra' bwiinnan; nee chyuchi'hziza nin riazah cadxi'hyi xiilla rdxeeela ban; nee

neezaa chyuchi'hziza nin riazah cagasihdzi rwaa' lee', nahpa guire'h nin guixaalan tin chu'tii ban.

¹¹'Sidela chyulla tuhbi tu guinaaba llii'n tu pan, ḷta ziaalla tu gudi'hi tu tuhbi taa'ha dxiah gahw bi? Ya sidela guinaaba bi tuhbi bwehlda, ḷta zialla tu gudi'hi tu tuhbi bwe'lدا gahw bi? ¹²Ya sidela guinaaba bi tuhbi dzihtabwihdxi, ḷta zialla tu gudi'hi tuhbi llohbighwa' gahw bi? Guyaa, ayi bwiinn nin ruhnn zi'chi. ¹³Ya sidela la'h tu nin naa bwiinn duhlda rahca rudi'hi tu cohsa za'ca llii'n tu, ḷxila'hxchi'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'han gudi'hi Ñi'h Spíritu Saantu la'h ra' bwiinn nin rnaaba Ñi'h ya zibweezaza Ñi'h sto' ra' ba?

**Baca'chiah ra' bwiinn, bwiinndxaaa
rahcanee la'h Jesuhs**
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴Ya guyuu' tuhbi bwiinn nin guyuu' bwiinndxaaa sto' ñi'h, bia'han goopa ba ayi basaa'n bwiinndxaaa chi ñiñi' ba. Ya babwe'he Jesuhs bwiinndxaaa chi lasto' ba. Ya chin baria'h bwiinndxaaa chi sto' ba, bañi' ba; garaa bwiinn badxyigaa' pur ni'chi. ¹⁵Ya guyuu' nuhn bwiinn nin rahbi:

—Ndx'i'hw rii' rahca rabwe'he bwiinndxaaa sto' ra' bwiinn laasii Belzebuu nin rnabwa' la'h ra' bwiinndxaaa cayahcanee la'h ba.

¹⁶Ya snuhn ra' ba gunaaba guunn Ñi'h tuhbi milahgru ziga tuhbi sehn nin ze' llaa'ndxibaa' tin gwa'ha ra' ba gu guchii Ñi'h naa Ñi'h Llii'n Dxiohs. ¹⁷Per Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa'la xi lligaaba cayuhnn ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Chyuchi'hzi gubieerna nin rbahchixchih ra' partihdu nahpa rbihin; ya chyuuchi'hzi bwiinn nin rdxihldxyinee lasaa! ñi'h nahpa rñihchiloh ra' bwiinn chi. ¹⁸Ya sidela childxyinee Satanahs la'h bwiinndxaaa ra' nin rnabwa' ba, ḷxalla guunn ru chi'h ba guinabwa' ba la'h ra' ba? Mejor garia'h ba guelrnabwa' chi. Squii' rñaan loh tu laasii ruu'yi tu rabwe'hehn bwiinndxaaa ra' sto' bwiinn cun guelrahcanee xteenn Belzebuu.

¹⁹Sidela zi'chi ñahca, ḷchy cayahcanee chi'h la'h ra' bwiinn loh tu nin rabwe'he bwiinndxaaa bara'? ḷGu Belzebuu? Guyaa, ayi la'h dxi'h ba. Ni'chin pwehda guiñi' ra' bwiinn chi loh tu billi'n loh xigaaba tu. ²⁰Per sidela guchiin rabwe'hera'n bwiinndxaaa sto' ra' bwiinn laasii cayahcanee Dxiohs na'h, ni'chin nugaluu'yiloh ni'ca, la'dxyih badzihn guinabwa' Dxiohs guidxyiyuh.

²¹Chin nuu tuhbi bwiinn nin ayi guinadxyi'bitii' tuhbi yuu' nee nahpa ba blaaqi'hnn nin rulaloh yihdzi ba tin ayi ñihchin, ²²per sidela gadzihns stuhbi nin mahzi ayi guidxyi'bi chi'chi cwe'llu'hu ba xchi'ba bwiinn chi cun garaa nin nahpa ni'chi guica'ha ban chi'zi ban. Zi'chi guunnee xquelrnabwa' Dxiohs la'h xquelrnabwa' bwiinndxaaa. ²³Nuu bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi na'h mejor rdxyi'chinee ra' ba na'h, ya nin ayi rahcanee na'h guidaa'ha ra' bwiinn nin guinabwa' Dxiohs, la'laga'h cabwe'hecaa ra' ba la'h ra' ba loon tin gaca'ha bwiinndxaaa la'h ra' ba.

24Rahbiza Jesuhs loh ra' ba:
 —Chin raria'h bwiinndxaaba sto' tuhbi bwiinn, chi'chi rca'nzaa ba lugahri bihdzi tin rdxih'yi ba canehza guzi'laa'dzi ba, ya rwa'hasi ba ayi rdxeelan, ruhnn ba lligaaba: "Mejor gabia'gariin yiidzihn hasta baria'h." **25**Ya chin gubia'garii ba bwa'ha ba sto' bwiinn chi chuhla biacan zigazi tuhbi yuu' nin biyo'ba la'n ñi'h. **26**Chi'chi chegalli'h ba zagahdzi bwiinndxaaba nin mahzi rusa'cazii la'h bwiinn que ziga ruhnn ba, tin chu'tii ra' ba sto' bwiinn chi, ya mahziru nalaasa guunnee ra' ba bwiinn chi que ziga guhca ba galoh.

**Riahxi ra' bwiinn nin
ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs**

27Gaduhbi cañi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', guzo'baloh tuhbi gunna'h nin nuu loh ra' bwiinn chi, cañi' ba jweersiroo', rahbi ba:

—Dichohsa gunna'h nin gullahn yi'h cun bachoo' ba yi'h.

28Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Radiitsi naa ni'ca; dichohsa naa bwiinn nin ruca'dxiahga nin rñi' Dxiohs cun guzo'badxiahga ra' ban.

**Bwiinn ra' nin ayi riachiisto' Ñi'h
gunaaba ra' ba guunn Jesuhs tuhbi
sehn ziga milahgru
(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)**

29Ya zeezah cagadiaa'ha ra'
bwiinn gadiidxi Jesuhs, chi'chi
guza'loh cañi' Ñi'h, rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—Prohbi la'h tu, dxyi'bi bwiinn xiin duxa tu, xclaa'dzi tu gwa'ha tu milahgru ziga tuhbi sehn nin guluu'yi na'h naan Llii'n Dxiohs

nin naa ndxi'hw, per sola sehn xteenn guehtu Jonahs daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caacieempa guni'hihn la'h tu. **30**La'h gahca ziga guhca Jonahs tuhbi sehn par bwiinn guihdxyi Nínive, zi'chi gahca na'h, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, gaca'hn ziga tuhbi sehn par bwiinn ra' nin nabahan nnah. **31**Chin gadzihn dxyih nin guunn Dxiohs guelguxchisi loh gaduhbi guidxyiyuh, chesuhnchii tuhbi naani'hn nin guhca rreihna loh yuh ra' nez lahdu la'ngueeta tin guca'chiah ba la'h ra' bwiinn nin rii guidxyiyuh nnah laasii la'h ba biria'h ba zihtu duxa tin baca'dxiahga ba guelnaann xteenn Salomohn, ya rii' zuu stuhbi bwiinn nin mahzi lasahca xchi'dxyi Ñi'h que no Salomohn, **32**neezaa bwiinn chieempa xteenn guihdxyi Nínive cun bwiinn ra' za nin nabahan nnah, chesuhnchii ra' ba chin gaca jwiisi tin guca'chiah ra' ba la'h tu laasii biu'garii ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs chin gwanee Jonahs xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba, ya loh gahca tu zuu stuhbi bwiinn nin mahzi lasahca que no Jonahs.

Cweenta xteenn bia'ñih

(Mt. 5.15; 6.22-23)

Rahbiza Jesuhs:

33—Ayi tuhbi bwiinn nin guca'dxih tuhbi bia'ñih ya cu'la'n ban llaa'n xlu'hn ba, o la'n tuhbi caja, sino que guza'bi ban guuya' tin bwiinn ra' nin chu'tii ña'ñih gwa'ha ra' ba. **34**Bizloh bwiinn naa ziga tuhbi bia'ñih par gaduhbi tihxiba, ya sidela bizloh rwa'ha za'can, neezaa gaduhbi tihxiba

nuu bia'ñih; per sidela bizloh ba rahcan, zi'chiza tihxi ba nuu loh nacahyi. ³⁵Bwa'hadzi'tsi ayi dxiu'yixpia'hañih lu'h tin ayi dxia'hantuhlu'h loh nacahyi. ³⁶Ya sidela gaduhbi tihxi lu'h ria'ñih, nin tuhbi lahta ayi nacahyi, zahca gwa'ha za'ca lu'h garaati'l ziga la'n tuhbi yuu' hasta caadxih tuhbi bia'ñih roo'.

**Jesuhs ruca'chiah la'h fariseu ra'
cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs**

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷Chin guluhlla guñi' Jesuhs, guñi' tuhbi fariseu loh Ñi'h chetahw Ñi'h tuhbi guelwahw rwaa' yihdzaiba. Ya chi'chi gwah Ñi'h. Ya chin badzihñ Ñi'h ri'chi, chi'chi gudii'dxi Ñi'h hasta zuu mweella. ³⁸Ya badxyigaa'loh fariseu chi laasii ayi gudxi'binaa Jesuhs ziga naa costuumbre guunn ra' fariseu chi chin gahw ra' ba, neezaa ruhnn gahca ra' ba lligaaba bwiinn za'ca ra' ba loh Dxiohs laasii rdx'i'binaa ra' ba. ³⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—La'h tu bwiinn fariseu rdx'i'bitu nez dihtsisi vahsu cun plahtu ya nez la'n lasto' tu gwadxahchihpaguelguba'n cun garaaloh lligaabannruhnn tu. ⁴⁰iBwiinn nahda ra'! ?Tayi rahcabwa' tu? Bwiinn nin ruhnncha'yi guihsu la'ba ruhnn ba dihtsin cun la'nan, ni'chin nahpa chi'bi tu dihtsin nee cun la'nan. ⁴¹Yannah gulcwe'he garaalligaaba guba'n ca cun lligaabadxaaba nin nuu sto' tu, nee neezaa gulgahcanee la'h ra' bwiinn nin ayi xi nahpatii' tin zi'chi garaa ra' cohsa gaca nayaara'n para la'h tu.

⁴²'Prohbi la'h tu bwiinn fariseu ra'. Cadxihlli tu loh Dxiohs nin ruhnn tucahri guica'ha Ñi'h, hasta rdxihlli tu xiica ra' cwa'ni'hn per pur ayi rahcanee tu la'h ra' bwiinn prohbi neezaa ayi guinadzii'hi tu la'h Dxiohs ni'chin ayi runcweenta tu xchi'dxyi lehyi nin mahzi lasahca. Nahpa chilli tu nin ruhnn tucahri guica'ha Ñi'h neezaa snuhn ra' cohsa chi.

⁴³'Prohbiza la'h tu bwiinn fariseu ra'. Xclaa'dzi tu puura yahgaxiyyi za'ca nin rzohba ra' bwiinn lasahca la'n guido' soobaa tu, nee xclaa'dzi tu garaa bwiinn gugahpa Dxiohs la'h tu loh dxiaa' gaduhbi xquelnado' laa'dzi ra' ba.

⁴⁴'Prohbiza la'h tu; naa tu zigazi ba' ra' nin ayiru guidxiin caa na' nin ziaa-zie' bwiinn yihca ra' ñi'h, ya nin ayi gaann ba cañin rdii'dxi ba, ya guyuu' xtuhlda ba laasii bazuhñaa' ba yihca ba' ra' chi.

⁴⁵Chi'chi guñi' tuhbi mwehsu nin ruluu'yi lehyi, rahbi ba loh Jesuhs:

—Daada mwehsu, chin rñi' lu'h dxiyil'dxyi ra' ca neegah la'h nurñi'yah lu'h.

⁴⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—iProhbiza la'h tu bwiinn nin ruluu'yi lehyi!, laasii rnabwa' tu ni'chin rusaguhnn tu bwiinn ra' cohsa ra' nin nagahn duxa nin naa ziga tuhbi cohsa naa'ha nin ayi rdxihpa bwen bwiinn, ya la'h tu nin cun tuhbi bacwihnaa tu ayi rdx'i' tun.

⁴⁷'Prohbiza la'h tu laasii ruhnncha'yi tu xpa' ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa, nee la'h gahca tu nin naa llahga ra' bwiinn nin gudxiinn

la'h ra' ba. ⁴⁸Ni'chin nin naannpa'
tu xi guzahca ra' ba, riuu'sto' tu
dzi'n ra' nin bwi'hnn ra' guehtu
xtatitaroo tu; la'h ra' ba gudxiinn
ra' ba bwiinn ra' nin guhchi, ya la'h
tu ruhncha'yí tu xpa' ra' ba.

⁴⁹Ni'chin nin guñi' Dxiohs, laasii
rahcabwa' Ñi'h garaatii' ya rahbi
Ñi'h: "Zixe'hla'hnn bwiinn ra' nin
guiñi' xchi'dxyi'hnn cun neezaa
pooxtla ra', ya bwiinn ra' zidxiinn
ra' ba paaldaa ra' ba ya snuhn ra'
ba gusahcazzii ra' ba." ⁵⁰Loh ra'
bwiinn nin nabahan nnah zinaaba
Dxiohs chilli ra' ba llerihn garaa
daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
nin gudxiinn ra' ba chin gurihxchih
guidxyiyuh, ⁵¹ya rihm nin billi'hi ra'
chi rzohbalohon dez guehtu Abel
hasta guehtu Zacarías nin gudxiinn
ra' ba galaayillee laa'yitiaa'ha
xteenn guido'roo'; guchiin nin rñi'n
loh tu, Dxiohs gusadxihlli llerihn
ra' ba la'h ra' bwiinn nin nabahan
nnah.

⁵²Prohbiza la'h tu nin ruluu'yi
lehyi laasii la'hsi tu nahpa tu
chiahyi rahcabwa' tu xa ta'h bwiinn
loh duhlda ayiza nnaa tu guixaala
tu rwaa' yuu' tin chu'tii tu xneziuh
Dxiohs ya ayiza nnaa tu gudi'hi tu
chiahyi chi la'h ra' bwiinn tin gaca
chu'tii ra' ba loh xneziuh Dxiohs.

⁵³Chin guya'loh guñi' Jesuhs
dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba,
bidxyi'chinee ra' mwehsu cun
fariseu ra' chi la'h Ñi'h, chi'chi
guzo'baloh canaabadyi'dxyi ra'
ba ziahan dxyi'dxyi loh Ñi'h, ⁵⁴ya
bwi'hnnnee ra' ba la'h Ñi'h zi'chi tin
ñiñi' Ñi'h xiica ra' cohsa dxaaba tin
ñahpa ra' ba jweersi ñiñi'yah ra' ba
la'h Ñi'h.

Baluu'yi Jesuhs cweenta
xteenn levaduhra

12 Gaduhbi cañi' Ñi'h guza'loh
cagadzih pur mihiy i ra'
bwiinn hasta rreelddaa lasaa' ra' ba
tantu ziahan ra' ba, chi'chi guza'loh
cañi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h,
rahbi Ñi'h:

—Gulgahca nasiin tin ayi guica'ha
tu xmohda ra' bwiinn fariseu,
ziga ayi rzohbadxiahga ra' ba
dxyi'dxyi gahca nin rñi' ra' ba,
²laasii xiilla tuhbi cohsa nin guunn
bwiinn rala'n nahpa rdxeelan ya
xiilla dxyi'dxyi rala'n nahpa rihm
bwiinnan, ³nee garaa dxyi'dxyi
nin rñi' bwiinn la'n gue'la nahpa
zihm bwiinnan ya nin rñi' rala'n
bwiinn ziga tuhbi yuu' ñie'w nahpa
zibwihdxyidxiahan hasta guiya'
yihca yuu'.

Chyu nahpa guidxyihbi bwiinn
(Mt. 10.28-31)

4Rahbiza Jesuhs:

—Ñaan loh tu mihgu ra', ayi
guidxyihbi tu bwiinn nin xclaa'dzi
chiinn la'h tu tin chin la'tu guhchi,
ayiru nuu xi gunnee ra' ba la'h tu,
⁵per guiñaan loh tu chyu mahzi
guidxyihbi tu: tuhbidxi'h sola
Dxiohs mahzi gulguidxyihbi tin
la'hdxi'h Ñi'h zaca guza'hla la'h tu
gabihldxyi chin gahchi tu sidela ayi
guzo'badxiahga tu xchi'dxyi Ñi'h.
Nen guchiin nin rñi'n, gulchuu'
guelrzaa' la'h Ñi'h. ⁶La'tu naannla,
rio'h chiohpa maani'hnn pur chiohpa
ga'yu, per ayi rbwe'hesto' Dxiohs
la'h ra' ma nicala ayi guilasahca ra'
ma guyahlli. ⁷Hasta dxyichyihca
tu la'ra'n nagaabala ya ni'chin ayi

guidxyihbi tu tin la'h tu mahziru lasahca tu loh ziahan ra' maani'hn.

**Nin riu'nbwa' ra' la'h Jesuhs nez loh
ra' bwiinn**

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Neezaa rahbi Jesuhs:

—Ñaan loh tu, garaa ra' nin guïñi' nez loh ra' bwiinn: "Nu'bwa'n la'h Jesuhs laasii naan xpwiinn Ñi'h", na'hza nin naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guïñi'n loh ra' xaanjla Dxiohs: "Nu'nbwa'n bwiinn ca laasii la'h ba naa ba xpwii'nnahn"; ⁹ ya nin rñi'l nez loh ra' bwiinn: "Ayi nu'nbwa'n Jesuhs laasii ayi xclaa'dzihn gaca'hñ xpwiinn ba", zi'chi gahcaza na'h guïñi'n loh ra' xaanjla Dxiohs: "Ayi nu'nbwa'n bwiinn ca laasii ayi gunnah ba ñiahca ba xpwii'nnahn." ¹⁰ Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ya guxel'bla Xpaa'n na'h loh guidxyiyuh, ya chyuchi'hzi nin guïñi'yah na'h zusia'l dasto' Xpaa'n xtuhlda bwiinn chi; per sidela ni'chi guïñi'yah la'h Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ayi dxia'l datii' sto' Xpaa'n xtuhlda bwiinn chi. ¹¹ Chin chenee ra' ba la'h tu nezloh ra' bwiinn guido' o nezloh ra' guxchiisi nin rnabwa' tin guca'chiah ra' ba la'h tu saca nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, ayi xi lligaaba guunn tu xa gusia'garii tu dxyi'dxyi, ¹² tin chin gadzihm hohra nin guïñi' tu, la'Spíritu Saantu guluu'yi xa gusia'garii tu dxyi'dxyi loh ra' ba.

**Rusiaaba guelnaza'ca la'h
bwiinn loh duhlda**

¹³ Ya tuhbi bwiinn nin dxia'ga loh ra' bwiinn ziahan chi rahbi loh Jesuhs: —Mwehsu, guhdzi loh bwi'tsihn guni'hi bi garolda bien nin

basia'hannee xpaa'n la'h bi guica'hahn.

¹⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—Per ndxi'hw, ñchyuulla gulii lu'h na'h gu'nnahn guel guxchiisi xcweenta tu nee chi'zi gahcan xixteenn tu?

¹⁵ Rahbi gahca Jesuhs loh ra' ba:

—La'h gahca tu gulgahca nasiin ayi chu'gui'w tu gaapa tu ziahan ra' cohsa za'ca nin nuu guidxyiyuh.

¹⁶ Ya seguihdu gule'he Jesuhs tuhbi cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn gohpa ba ziahan cohsa za'ca ya guyuu' tuhbi dxyih guhca duxa xquiña'h ba. ¹⁷ Chi'chi guza'loh ruhnn ba lligaaba nasto' ba: "iLaaxchimma na'h na'pahn ziahan xica cohsa!; nnah ayi na'pahn canehz cwii xñiizahn." ¹⁸ Talgu'nsi bwi'hnlnaga'h ba lligaaba: "La'n guhcabwa' xa gu'nnahn nnah; gutsiiyihn yihdzi bi'tu'lha'n hn tin dxyuun guroo'ñiinh ya la'n chi cu'cha'yil'hn garaa xli'hna'hn cun garaa nin na'pahn.

¹⁹ Ya chin gu'nnahn gahn gaca ni'chi, zaca guuyidxyi'dxyi tuhsihn: Bayinnah la'lul'hn nahpa ziahan cohsa para ziahan yihza, guzi'laa'dzi lu'h gahw za'ca lu'h guee lu'h vihnnu dxiahxi lu'h." ²⁰ Chi'chi rahbi Dxiohs loh ba: "iBwiinn nahda! Nnahgue'la gahca gachi lu'h gabwiidxyihn xaalma lu'h ya garaa nin nahpa lu'h ñchyuulla guica'ha ra' chi'hn?"

²¹ Zi'chichi'hzi rzahca bwiinn ra' nin rbahchicwa'h xquelnaza'ca Ñi'h loh guidxyiyuh rii' ya nin Dxiohs ayi ruhnn cweenta ra' ba, per zi'chi gahcaza par nez loh Dxiohs ayi guinacweenta ra' ba, prohibzii-prohbilaasa ra' ba.

Rahcanee Dxiohs llii'n ra' Ni'h
(Mt. 6.19-21)

22 Chi'chi guñi' Jesuhs loh ra'
xpwiiinn Ni'h rahbi Ni'h:
—Ni'chin nin rñi'n loh tu, ayi xi
guelrzaa' chuu tu pur nin gahw tu
para guibahan tu cun lahdxi nin
gacu tu, **23** tin xquelnabahan bwiinn
mahzi lasahca que ziga nin rahw
ra' ba; ya tihxi ba mahziza lasahca
que ziga lahdxi nin rahcu ba.
24 Gulgui'hnn lligaaba biahchi ra' xa
loh nabahan ra' ma ayi raa'n ra' ma
ayiza ruchah ra' ma yuu'ñihza ziga
ruhnn tu ayiza nahpa ra' ma ca
cu'cha'y i ra' ma llooba, per nicala
ayi xi nahpa ra' ma Dxiohs gahca
rudi'hi nin rahw ra' ma cun nin ree'
ra' ma; zi'chilla la'h tu ñayi ruhnn
tu lligaaba mahziru lasahca tu nez
loh Dxiohs que maani'hn ra'? Guyaa
mahziru lasahca tu que ziga la'h
ra' ma. **25** ñTa nasto' tu pur riuu' tu
guelrzaa' zahca chyooru tu ziga za
garoolda metru? **26** Sidela rgu'bwa'
tu nin tuhbi cohsa bi'tu'hn ayi
guunn tu gahn gaca, ñixnaa chi'h
riuu' tu guelrzaa' guunn tu tuhbi
cohsa roo'? **27** Gulgui'hnn lligaaba
dxia' billiiga ra' xa rroo'ra'n. Ayi
ruhnnra'n dzi'n ayiza rdxihba ra'n
lahdxi, ni'chin rñaan loh tu nin
rrehyi Salomohn nicala ziahanoor'
cohsa ra' gohpa ba per ayi guhtatii'
ba lahdxi za'ca ziga rzucha'y i dxia'
ra' chi. **28** Sidela zi'chi ruhnncha'y i
Dxiohs dxia' nagaa' joosca ra'
nin rii loh dahan nnah ya guillii
gwa'ha ban la'ngubihdzila chi'chi
guca'dxih ra' ban, ni'chin nnah
gulgahcabwa' la'h tu mahzi lasahca
tu que dxia' ra' chi ni'chin nahpa

guni'hi Ni'h nin gahcu tu, ibwiinn
ra' nin zee-ze' loh xigaaba ra' ni'h!
29 Ni'chin nin rñi'n ayi ruzu'hyi
yihca tu cun lligaaba xa guidxeela
nin gahw tu nin guee tu, **30** tin
bwiinn guidxyiyuh lligaaba chi'hzi
nin xa guidxeela ra' ba nin gahw
ra' ba nin guee ra' ba cun nin gacu
ra' ba riuu' ra' ba, per Xtaada nu'h
nin nuu dxibaa' la'ñi'h naannla
cuun nin xchi'hn tu; **31** ni'chin
gulgadxi'hyisi loh xquel rnabwa'
Dxiohs nen gulgaca'dxiahga gahca
xchi'dxyi Ni'h, naannca Ni'h
guluu'yi Ni'h garaa nin xchi'hn tu
par guibahannee tu.

Guelnaza'ca nin nuu dxibaa'

32 Rahbiza Jesuhs loh ra' ba:
—La'h tu nin naa xi'hyira'n
ayi guidxyihbi tu pur nin naa tu
gullia!', tin la'h tu naa tu nin gulii
Dxiohs guunn tu guelguxchiisi
pur xquelrnabwa' Ni'h. **33** Gulgatoo'
sixteenn tu nin nahpa tu,
gulgadi'hin la'h bwiinn nin ayi xi
nahpa, tin zi'chi guunn tu tuhbi
buuxa nin ayi dxiuullatii' tin chuu
guelnaza'ca la'nan llaa'ndxibaa'
hasta ayi chyu guba'n nuu nin
maan nin rahw lahdxi ayi chuitii',
34 laasii hastasi naam tu chuu
xquelnaza'ca tu, ri'chisiza naann tu
chuu sto' tu.

Nahpa gacanasiin tu

35 Rahbiza Ni'h loh ra' ba:
—Gulgahca nasiin, nee banahcu
xahba tu ayi gusaa'nza tu dxiu'y i
xpie'ñih tu ñaa' tu; **36** gulgui'hnn
ziga mooza ra' nin cabweeza
guibia'garii xpallwaa'n ñi'h nin
zee tuhbi saa' tin chin gusihdzi

ba rwaa'lee' talgu'nsi guillaalan
dxiu'garii ba.³⁷ Dxiahxi mooza ra'
chi sidela zi'chi guunn ra' ba chin
guibia'garii xpallwaa'n ra' ba nen
guchiin nin rñi'n loh tu, la'h gahca
xpalwaa'n ra' ba chi gacu ba lahdxii
ziga xahba gahca xmooza ba, ya
la'hgahca ba cwachi ba mooza ra'
chi loh mweella tin gudi'hi ba xi
gahw ra' ba.³⁸ Ya sidela gadzihn
ba garoolda gue'la o gucahyiroozi
gwa'ha ba la' ra' xmooza ba
riisiinla cabweeza ra' ba la'h ba, ya
chi'chi dxiahxi duxa mooza ra' chi.
³⁹ Ya la'h tu gulgaahcabwa' nin rñi'n
loh tu, sidela ñahcabwa' ballwaa'n
xteenn tuhbi yuu' xohra ñahdzihnn
tuhbi nin ruhnn guba'n, pwehda ayi
ñusaa'n ba ñu'tii guba'n chi yihdzi
ba ñibaa'n ba.⁴⁰ Ya zi'chi gahca la'h
tu gulgaahca nasiin, laasii hohra nin
ayi nuu tu lligaaba gadzhina'hnn
hohrachi gadzhina'hnn ziga naan
Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

Tuhbi mooza dxaaba

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Chi'chi gunaabadyi'dxyi
Pehdru loh Ni'h, rahbi ba:
—Daada, ñita lohsii nu
ruu'yidxyi'dxyi lu'h cweenta ra'
ca o nee loh garaa ra' bwiinn?

⁴² Chi'chi rahbi Jesuhs:
—¿Chyuni'ca naa tuhbi mooza
za'ca, tuhbi mooza nasiin nin
rusia'hannnee xpallwaa'n Ni'h
nuhn xmooza ba tin gudi'hi ba xi
gahw ra' ba chin rahlda hohra?
⁴³ Dxiahxi duxa mooza chi sidela
rga'ha cayuhnn ba chin gabia'garii
xpallwaa'n ba.⁴⁴ Guchiin nin cañi'n
loh tu, zusia'hannnee ballwaa'n chi
garaa nin nahpa ba la'h mooza

za'ca chi tin guinabwa' ban.

⁴⁵ Per sidela guunn mooza chi
lligaaba la'n lasto' ba: "Zahcata'h
guibia'garii xpallwaa'n'a'hn",
talgu'nsi soobaaloh ba gahwx'a'ta
ba, guee ba, suhdzi ba;⁴⁶ ya
ballwaa'n chi gabia'garii ba tuhbi
dxih nin ayi cabweeza ba la'h ba,
hohra nin ayi guunn ba lligaaba
gadzihn ba, chi'chisihn zuhn
ba tuhbi caxchihgu roo' la'h ba
zuchielda ba tuhbi du'h dihtsi ba
chi'chi zinabwa' ba gadxa'ga ba loh
ra' bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga
xchi'dxyi Dxiohs.

⁴⁷ Ya mooza nin naann xi
xclaa'dzi xpallwaa'n ba gaca per ayi
rzuhsin ba ayiza ruzo'badxiahga
ba xchi'dxyi ba nahpa guirehlda ba
paaldaa cwaarta,⁴⁸ ya mooza nin
ayi gaann xi xclaa'dzi xpallwaa'n
ba gaca ya bwi'hnn ba cohsa ra' nin
ayi biu'sto' xpallwaa'n ba, gullia'a'
caxchihgu gaca ba gullia'a' za
cwaarta guicahyahga ba. Bwiinn
ra' nin mahzi rudi'hi Dxiohs xiilla
cohsa nahpa gusia'garii ra' ban
cun llii'n, ya bwiinn nin rudi'hi
Ni'h ziahan cohsa ziahanrun nahpa
gusia'garii ra' ba.

Rtaa'ha Jesuhs bwiinn loh lasaa' ra' ba

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Rahbiza Jesuhs:

—Na'h bie'l dahnn tin guca'dxiin
guidxyiyuh rii'; iojla'h cayahcalan!,
⁵⁰ tin na'h nahpa zachi'hn,
sacazii duxa'hnn pur xtuhlda
garaa bwiinn guidxyiyuh. Ni'chi
naa ziga tuhbi guelgusacazii
xlawaa'ha guelrrohbañihsa, ya
ziahan lligaaba ru'nnahn tin

cha'lohon. ⁵¹ ¿Ta ruhnn tu lligaaba guelrbahchidxyiisto' ze'l dane'hn loh guidxyiyuh? Rñaan loh tu ayi ni'chidxi'hn sino que bie'l dahn tin gutaa'ha ra'n bwiinn loh lasaa'ra' ba, ⁵² laasii deznnah zilaa'ha lasaa' tuhbi jwamihyi bwiinn; loh ga'y u ra' ba zidxyi'chinee chohnna ra' ba la'h chiohpa ra' ba per la'h chiohpa ra' ba chi zidxyi'chinee za la'h chohnna ra' ba. ⁵³ Zilaa'ha lasaa' ra' ba; zidxyi'chinee daada la'h llii'nga'n ba ya llii'nga'n ba zidxyi'chinee za la'h ba; zi'chi gahcaza naan ra' zidxyi'chinee ba llii'ndxa'pa ba ya llii'ndxa'pa ba zidxyi'chineezaa la'h ba. Zi'chi gahca nanswehgra zidxyi'chinee ba xguyihdzi ba neezaa xguyihdzi ba zidxyi'chineezaa la'h ba.

Sehn ra' xteenn chieempa

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Guñil'za Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan chi, rahbi Ñi'h:

—Chin rwa'ha tu riahsa xcahyi nez lahdu nin ria'zi gubihdxyi, chi'chi rahbi tu: "Bayinnahsihn la'ñihsadxiah dxiaaba", nee zi'chi rahca; ⁵⁵ ya chin ri' bwihi nez lahdu la'ngueeta, chi'chi rahbi tu: "Bayinnahsihn, nalda'h gaca", nee zi'chi rahca. ⁵⁶ iBwiinn nahda ra!', la'tu naann xa rza'loh sehn ra' nin nuu guidxyiyuh cun llaa'ndxibaa', ya Ɂixnaa ayi rahcabwa' tu xa rza'loh chieempa ra' nin dxuu nu'h nnah?

Basia'l dasto' lu'h cun bwiinn ra' nin rdxyi'chinee yi'h

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ Rahbiza Ñi'h loh ra' ba:

—Ɂixnaa ayi rahcabwa' tu cuun nin guiga'ha guunn tu?, ⁵⁸ laasii sidela chyuulla chetachi xquelchia tu loh guxchiisi, ya gaduhbi nin zenee ba yi'h para rwaal' jusgahdu basia'lda dxyi'dxyi cun la'h ba loh neziuhgah tin ayi gadzihnee ba yi'h loh ra' guxchiisi laasii guxchiisi ra' chi zuti'dxi ra' ba yi'h loh ra' guixa'ga, ya guixa'ga ra' chi gusie'w ra' ba yi'h la'n lahtsidxi'ba. ⁵⁹ Per rñaan loh lu'h, ayi garia'h lu'h la'n lahtsidxi'ba chi hasta gusaa' lu'h chilli lu'h garaa nin bwi'hnn lu'h, chi'chiyi guta'h ra' ba yi'h.

Nahpa gucha'h ra' bwiinn

ziga nabahan ra' ba tin

guibahanxnehza ra' ba loh Dxiohs

13 Hohrchi gahca gwabiiga
nuhn bwiinn ra' loh Jesuhs
tin gwaguihtsi ra' ba xcweenta
paaldaa bwiinn Galilea nin
gudxiinn Pilahtu la'n guido' ya
bagu'chi Pilahtu llerihn nin guhchi
ra' chi cun llerihn ra' ñimahla nin
gwanee ra' ba ziga guhn loh Dxiohs.
² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta ruhnn tu lligaaba zi'chi
guzahca bwiinn Galilea ra' chi laasii
mahzi guyuu' xtuhlda ra' ba loh
bwiinn lahdxyi ra' ba? ³ Ñaan loh
tu, ayi gaca zi'chi. Per sidela ayi
gusagu'dzi sto' tu loh Dxiohs zi'chi
gahca saca garaa tu. ⁴ Ya xcweenta
tsi'ñu bichohnna bwiinn ra' nin
guhchi chin gubihxi torre nin laa
Siloeh yihca ra' ba, Ɂta ruhnn tu
lligaaba guyuu'ru xtuhlda ra' ba que
bwiinn nin rii guihdxyi Jerusalehn?
⁵ Ñaan loh tu, ayiza gaca zi'chi, per
sidela ayi gucha'h tu ziga nabahan
tu zuñihchi gahcaza tu.

Cweenta xteenn tuhbi yahga ñiigu

6 Chi'chi guza'loh
bwii'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h ra'
ba tuhbi cweenta, rahbi Ñi'h:
—Guyuu' tuhbi daada bwi'hnnbiñih
ba tuhbi llaan yahgañigu loh xuh ba,
ya guyuu' tuhbi dxyih gwaguia'ha
ba gu nuu xi ñiigu caa lohon, ya
chin badzihna ba bwa'ha ba ayi xi
caatii' lohon, **7** chi'chi rahbi ba loh
bwiinn nin rahpa ri'chi: “Bwa'ha,
guhca chohnna yihza rie'ltagua'han
gu nuu xi ñiigu xcah loh yahga
rii', per nin guduvehsa nagahdxi
guidxeela'hn nin tuhbin. Mejor
guta'dxuñin, cixixgahn cabwe'hesin
xjweersi loh xuun?” **8** Chi'chi guñi'
bwiinn nin rahpa ri'chi, rahbi ba:
“Daada, basaa'nan luulchima stuhbi
yihza rii' tin la'n gusalda'h yuh
nin nuu llaa'nan cwaachi gahcan
xquii' man **9** tin guidia'ha nu'h tayi
xi ñinahxi guicah lohon yihza ze'
ya sidela ayi xi guicah gahca lohon
chi'chi guita'dxuñin.”

**Basiaca Jesuhs tuhbi gunna'h
dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn**

10 Ya tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi
ra' bwiinn Israel cagasi'dxi Jesuhs
la'n tuhbi guido!. **11** Ri'chi zuu tuhbi
gunna'h nin rahcallu'hu naala
tsi'ñu bichohnna yihza laasii nuu
tuhbi bwiinndxaaa sto' ba nin
bwi'hnn poompa dihtsi ba ayi nuu
ganchii'hin. **12** Chin bwa'ha Jesuhs
loh ba, gudihdxyi Ñi'h la'h ba,
rahbi Ñi'h loh ba:

—Gunna'h, la'gueldxyihdxyi nin
rahca lu'h basaa'n yi'h.

13 Chin badzii'banaa Ñi'h yihca
gunna'h chi lwehgusi banchii dihtsi

ba, chi'chi guza'loh cañi' ba xa
chuhla naa Dxiohs. **14** Per daada nin
rnabwa' guido' chi bidxyi'chi ba
laasii basiaca Jesuhs la'h gunna'h
chi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn,
ni'chin guza'loh bwii'yidxyi'dxyi ba
loh ra' bwiinn, rahbi ba:

—Xo'pa dxyih zahca guunn
bwiinn dzi'n; la'n dxyih ra' chi
dxi' tu tin dxiacu tu, per dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn ayi dxi' tu
tin ayi rahca dzi'n dxyih chi.

15 Chi'chi guñi' Jesuhs loh ba,
rahbi Ñi'h:

—iBwiinn rusagui'hi bwiinn!
Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa
tuhbi guunn o tuhbi buhrra nee
rdxahga ma ñihsa, ¿tayichi'h
guixaachi tu ma chegaguee tu ma
ñihsa dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn
ra?!, **16** ya gunna'h rii' naa llahga
guehtu Abrahn guhcal a ts'i'ñu
bichohnna yihza nuuchi'bidu'h
bwiinndxaaa la'h ba loh
gueldxyihdxyi. ¿Tayi naadxi'h bwen
ta'h ba loh bwiinndxaaa nicala
dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn ra' tin
guzi'laa'dziza ba?

17 Ya chin guhdzi Jesuhs zi'chi,
bazi'xtuhyi ra' nin rdxyi'chinee la'h
Ñi'h, ya snuhn ra' bwiinn riahxi
ra' ba pur garaa cohssaroor' nin
cayuhnn Jesuhs pur la'h ra' ba.

Cweenta xteenn bwii'dzi mortahsa

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 Neezaa guñi' Jesuhs, rahbi Ñi'h:
—¿Cuun nin rñah ziga rñah
xquelrnabwa' xteenn Dxiohs
nee cuun cuun nin guiga'ha
gucha'gabwa'ñin? **19** Naann ziga
tubi bwii'dzi mortahsa nin ruhnn
biñih tubi ndxi'hw loh xtahan ba,

ya rtahnan rahcan tubi yahgaroo',
ya llii'dzin ruhnn ra' maani'h
xpichiehza ra' ma.

Cweenta xteenn levadura

²⁰Neezaa guñi' Jesuhs stuhbi
cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:
—¿Xila'h cun guunn garoopa
xquelrnabwa' Dxiohs? ²¹Naan ziga
levadura nin gugu'chinaa tuhbi
gunna'h loh chohnna madxihud
harihn, ya levadura chi nahpa
gusadxihiin cohba chi.

Cweenta xteenn rwaa' pweerta nin nade'he

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²²Zee Jesuhs tuhbi neziuh nin
zee Jerusalehn, ya gaduhbi nin
zeedii'dxi Ñi'h paaldaa guihdxyi
ra' cun rraandxu ra', baluu'y
Ñi'h bwiinn ra!. ²³Chi'chi
gunaabadxyi'dxyi tuhbi bwiinn chi
loh Ñi'h, rahbi ba:

—Daada, čta gulliaa'yilhn naa ra'
bwiinn nin cala'h loh xtuhlda ra'
ñi'h?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

²⁴—Gulgui'hnn jweersi chu'tii
tu nez rwaa' pweerta bi'tu'hn
galoh tu tin dxyi'bi ziahanroo'
bwiinn riclaa'dzi chu'tii ra' ban
per ayi guunn ra' ba gahn chu'tii
ra' ba. ²⁵Ya snuhnsi rahca gusie'w
bwiinn nin naa yihdzi Ñi'h rwaa'
yuu' chi ya ayiru nuu canehz
tiidxi tu, zia'han tu dihtsi yuu'.
Chi'chi soobaaloh gusihdzi tu
rwaa' pweerta guiñi' tu loh ba:
“Daada, guxaala rwaa'yihdzi lu'h
tin guidxu'tii nun”, chi'chi guiñi' ba
nnaa ba loh tu: “Ayi ga'nnahn chyu
bwiinn tu.” ²⁶Chi'chi sa'loh guiñi'

tu, gahbi tu loh ba: “Bidxuunee
nu, bida'wnee nu, bidwaanee nu
yi'h, nee basi'dxi gahca lu'h la'h nu
nez loh xneziuh ra' nu.” ²⁷Chi'chi
ziñi' ba loh tu: “Per ñaan loh tu,
ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h tu; mejor
guldxiaa garaa tu laasii la'h tu nin
ruhnn ganaalla dzi'n dxaaba ra'.”
²⁸Chi'chi gu'n tu cun hasta loh
lahyi tu guichihchi taantu nalaasa
nin saca tu chin gwa'ha tu xpwinn
chieemparoo' tu ziga guehtu
Abrahn, guehtu Isaac, guehtu
Jacobo cun garaa guehtu daada
ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
nuu gahca ra' ba loh xquelrnabwa'
Dxiohs llaa'ndxibaa' per la'h tu
ayi gaca chu'tii tu. ²⁹Chi'chi gaca
gadzihh ziahan bwinziitu ra' nin
dxi' nez lahdu dahan dxiaa', nez
lahdu ñaa'gueeta, nez lahdu
rtahn gubihdxyi cun nez lahdu
nin ria'zi gubihdxyi tin chu'tii
ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs
lla'a'ndxibaa'. Ri'chi zizohba ra'
ba loh mweella. ³⁰Per nuu ra' nin
ruhnn lligaaba gulliaa' lasahca ra'
ba nnah per chi'chi zacalasahca
duxaru ra' ba, nuuza ra' nin ruhnn
lligaaba lasahca duxa ra'ba nnah
ya loh guelrnabwa' chi ayi xi
gacalasahcatii' ra' ba.

Bi'n Jesuhs pur xcweenta guihdxyi

Jerusalehn

(Mt. 23.37-39)

³¹Dxyih chi gahca rahbi ra' nuhn
fariseu loh Jesuhs:

—Baria'h rii', bwaa; tin Herodes
xclaa'dzi gadxiinn yi'h.

³²Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guldxiaa tin gulgaahbi loh
bwiinn rusagui'hi bwiinn chi:

“Bwa'ha, nnadxyih cun guillii gabwe'hehn bwiinndaaba ra' nin nuu sto' bwiinn ra' neezaa nin rahcallu'hu ra' gusia'cahn hasta yiidxiyi gu'nnahn gahn.”³³ Per nnah nahpa cheza'hн xneziun nnadxyih cun guillii laasii ayi gaca gachi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs caachi'hzi stuhbi guihdxyi sino que bwe'zi tuhbidxi'h guihdxyi Jerusalehn.³⁴ iProhbiza la'h tu bwiinn Jerusalehn ra'! Rdxinn tu daada ra' nin ze'gañi' xchi'dxyi Dxiohs lahdxyi tu neezaa rusihdzidxiah tu yihca bwiinn ra' nin rxe'hla Dxiohs loh tu, tin gachi ra' ba. Ziahan bwelta guclaa'dzihnn ñutiaa'hahn la'h tu ziga rutiaa'ha dxiidxi cuuca llii'n'i'hn ma tin raguu'l'a'nxihiyi ma la'h ra' llii'n ma, per ayi guclaa'dzi tu bwen ñuhnn Dxiohs pur la'h tu zi'chi.

³⁵ Gulgua'ha nnah dxia'hand'a'tsizi xquido'roo tu, nen xñaxgaa'hn loh tu, ayiru gabia'garii gwa'ha tu loon hastayi chin gadzihnn dxyih nin gahbi tu: “Zuxchilli Dxiohs guunntaa'yи Ni'h yihca bwiinn nin dxi' guinabwa' la'h nu'h pur xcweenta Dxiohs.”

**Basiaca Jesuhs tuhbi
bwiinn nin gadxadxih**

14 Chin guhlda tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, gwatahw Jesuhs guelwahw rwaa' yihdzi tuhbi bwiinn nin rnabwa' loh fariseu ra', cagata'tsisi nuhn fariseu guidia'han xi guunn Jesuhs,² laasii nezloh Jesuhs zuu tuhbi daada nin nuu dxih gaduhbitii' tihxi ni'l'h.³ Chi'chi gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh ra'

bwiinn nin ruluu'yi lehyi neezaa loh ra' fariseu, rahbi Ni'h loh ra' ba:

—cTa zaca gusia'cahn tuhbi bwiinn nin rahcallu'hu dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn o ayi gacan?

⁴ Per la'h ra' ba dxyiitii' gurih ra' ba cun bada'wsı rwaa' ra' ba. Chi'chi guca'ha Jesuhs bwiinn nin rahcallu'hu chi, basiaca Ni'h la'h ba, gunabwa' gahca Ni'h biu'nehza ba ziaa ba.⁵ Chi'chi rahbi Ni'h loh ra' fariseu:

—Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi buhrria o tuhbi guun, ya dxiaaba ma la'n tuhbi bizee, cTayi gabwe'hechi'h tu ma dxyih chi gahca, nicala naan tuhbi dxyih nin rzi'laa'dzi bwiinn?

⁶ Chi'chi ayi guhca ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Ni'h, ya cun dxyiitii' babwihi ra' ba.

**Bwiinn ra' nin bidu'hun
ra' guzee saa'**

⁷ Caywa'hasi Jesuhs xa riu'sto' ra' bwiinn rbwii ra' ba yagaxiyi za'ca tin cwii ra' ba cwee' ra' bwiinnlasahca, chi'chi gule'he Ni'h tuhbi cweenta loh ra' ba nin ruluu'yi, rahbi Ni'h:

⁸ —Chin guidu'hun lu'h chee lu'h tuhbi saa' ayi guunn lu'h pur soobaa lu'h loh yagaxiyi za'ca, tin ayi nagah snuhnsi la'stuhbi nin mahzi lasahca que no yi'h la'gadzihnn; ⁹ chi'chi dxie'biiga bwiinn nin baguhn yi'h zee lu'h saa' nnaa ba loh lu'h: “Badi'hi yagaxiyi ca soobaa bwiinn rii!”, ya chi'chi gazi'xtuhyi lu'h chesoobaa lu'h luulchima yagaxiyi nin zuu rwaa' jwehra.¹⁰ Mahziru bwen, chin guidu'hun lu'h guzee lu'h tuhbi

saa', soobaa lu'h tuhbi yagaxiyi nin zuu luulchimatii' tin chin gadzihh bwiinn nin gudihdxyi yi'h zee lu'h saa', nnaa ba loh lu'h: "Xamihgu'hnn nezii gudii'dxi sobanee lu'h bwiinn ra' rii' tin yagaxiyi rii' nin mahzi lasahca." Ya zi'chi gacalasahca lu'h loh ra' bwiinn nin rii loh mweella,¹¹ tin bwiinn nin rdxil'hyi xa gacalasahca ba mejor razi'xtuhyi ba delaanta loh ra' bwiinn, ya bwiinn nado'lala'dzi nahpa rahcalasahcaru ba nezloh ra' bwiinn.

¹²Rahbiza Ñi'h loh bwiinn nin baguhn la'h Ñi'h zee Ñi'h saa':

—Chin nuu lu'h lligaaba guunn lu'h tuhbi guelwahw za'ca, ayi gaguhn lu'h nin rcha'ga lu'h nin bwihtsi lu'h nin lasaa' lu'h nin xpisihn lu'h nin rricu tin ayi la'ra'ba guibia'garii cwiidxyi ra' ba yi'h chetahw lu'h guelwahw yihdzi ra' ba, ya nin bagaa'da lu'h galoh la'ngahlla gahca.¹³Mahzi bwen chin guunn lu'h tuhbi guelwahw za'ca gaguhn lu'h bwiinn dxyihdxyi cun bwiinn nin rahca loh Ñi'h,¹⁴tin zi'chi dxiahxi Dxiohs laasii ayi nuu gadxilli bwiinn ra' chi nin gudahw ra' ba loh lu'h per Dxiohs gahca gadxillin chin gabia'garii gabahan bwiinn za'ca nin guhchi.

Xeweenta tuhbi lañihroo'

¹⁵Chin gudii'dxi dxiahga tuhbi nin zohba loh mweella, chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Dxiahxi duxa ra' bwiinn nin cwihi ra' gahw loh mweella chin gaca lañih hasta rnabwa' Dxiohs.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guyuu' tuhbi daada bwi'hnn ba tuhbi lañihroo' rwaa' yihdzi

ba, chi'chi gunabwa' ba bidu'hun ziahan bwiinn nin ñatahw ra' guelwahw rwaa' yihdzi ba,¹⁷ya chin biga'ha hohra nin gahw ra' ba, chi'chi guxe'hla daada chi tuhbi xmooza ba gwaca'ha la'h ra' bwiinn nin bidu'hun ra' chi tin guzeetahw ra' ba, ya chin badzihh ba loh nin bidu'hun ra' chi chetahw chi'chi rahbi ba: "Gulcho'ho la'garaati' naaliistula."¹⁸Chi'chi guza'loh guñi' cada tuhbigah ra' ba rahbi ra' ba ayi nuu chee ra' ba, tuhbi ba rahbi: "Gue'du guzi'n tuhbi taa'ha loh yuh, nnah nahpa chagua'hañin rna'ba'hnn ayi guidxyi'chi lu'h pur ayi sa'hn",¹⁹ya stuhbi ba rahbi: "Gue'dugah guzi'n ga'yu nehza guun yannah nahpa chegui'hnnanma prehba, ni'chin ayi nuu sa'hn",²⁰ya stuhbi ba rahbi: "Gue'dugah bachinaa'hahn, ni'chin ayi nuu sa'hn."²¹Ya chin babia'garii mooza chi, baganee bi rsohn chi loh xpallwa'n bi nin guxe'hla la'h bi, talgu'nsi bidxyi'chi duxa daada nin rnabwa' chi, chi'chi rahbilaga'h ba loh xmooza ba chi: "Carrih gwala'h nez loh neziuhroo' nez loh neziuh de'he lahda guihdxyi tin dxie'nee lu'h bwiinn prohbi, bwiinn cwee', bwiinn liinguu, cun bwiinn nin rahca loh ñi'h tin dxie'tahwnee ra' ba la'h nu'h."²²Snuhn gudxyihru rahbi mooza chi loh daada chi: "Daada, la'nbwi'hnn gahn ziga gunabwa' lu'h per la'lugahri nuuru."²³Chi'chi rahbi daada chi loh ba: "Gwah loh ra' neziuh nin ze' lahda guihdxyi ziit u ra' tin dxie'nee lu'h bwiinn ra' nin gadxa'gachi'hzi lu'h nezchi tin par chegadxah yihdzihh,²⁴nee rñaan loh lu'h, nin tuhbi

bwiinn nin bidu'hun galoh ayi gahw ra' ba nin tuhbi rwa'a' ra' ba xquelwaawuhn."

Nin nahpa guunn bwiinn tin chena'hla ra' ba Crixtu

25 Ya gaduhbi nin zeezah Jesuhs loh neziuh, ziahan bwiinn zena'hla la'h Ñi'h, chi'chi gubia'garii Ñi'h guza'loh cañi' Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

26—Sidela chyuulla dxie'na'hla na'h, nahpa gantsii'hi ba na'h, guca'sto' ba na'h ziahan taantu ziga nadzii'hi ba xpaah ba, xmaah ba, che'hla ba, llii'n ba, bwihtsi ba cun bizaa'n ba, nee gahcaza xquelnabahan ba. Sinoon ayi nuu dxie'na'hla ba na'h. **27** Sidela nuu nin ayi xclaa'dzi guti'dxiloh trahajw zi'chi, ayiza nuu gaca ra' ba tuhbi xpwii'nnahn. **28** Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi guza' tuhbi yuu'roo' ziahan xcwa'ha, ñatayi mwehrgalohdxi'h soobaa tu guunnxgah tu lligaaba guidia'han gu zahlda xmweeyi tu par guza'loh tun?, **29** laasii sidela simientuzi guzo'baloh tu cayahca dxiaa garaa xmweeyi tu, ya chi'chi garaa bwiinn gusi'xtuhyi la'h tu, **30** chi'chi guuyi ra' ba: "Bwa'ha bwiinn ca, gulahchixchihsi ba yuu', nee ayi bwi'hnn ba gahn ña'lohon." **31** O sidela tuhbi rrehyi guunn ba lligaaba chegacha'gadxihldxi ba stuhbi rrehyi, ñatayidxi'h guunnxgah ba lligaaba guidia'han ta zahca guunn ba gahn cun loh ts'i'h mihyisi xsuldaahu ba cun loh stuhbi rrehyi nin nahpa gahlda mihyi suldaahu? **32** Ya sidela rgu'bwa' ba ayi guunn ba gahn chi'chi cun antes guixe'hla

ba rsohn loh stuhbi rrehyi nin nahpa gahlda mihyi suldaahu cwidxyiisto' ra' ba. **33** Ya zi'chi la'h tu nin ayi xclaa'dzi gusaa'n garaa nin nahpa ñi'h mejor ayi dxie'na'hla ra' ni'chi na'h.

Chin ayiru nnaa zihdxi gaca nallihin
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 Ya rahbiza Jesuhs:

—Chuhla naa zihdzi, per sidela guñichin xquel nallihin, ñxa gacaru gunnallihin guelwahw? **35** Ayiru gallu'yin nin para guncha'yin loh yuh, ayiza nuu chu'bwihiñ loh xquii' ma. Mejor chu'bwihiñ hasta riú'bwihiñ dxihlli. Zi'chi ruhnn tuhbi bwiinn naxiñ; rzohbalohsi ba tuhbi cohsa, ya ayi ruza'loh ban. Ni'chin nnah nin nuu dxiahga ñi'h, guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn.

Cweenta xteenn lli'hyi nin biza'bi
(Mt. 18.10-14)

15 Garaa ra' bwiinn nin rusadxihlli impweestu neezaa bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs gwabiiga ra' ba loh Jesuhs tin baca'dxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h.
2 Cun bwiinn fariseu ra' neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs guza'loh cañi' tohnta ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Bwiinn rii' rucha'ga ba garaa ra' bwiinn nin nahpa duhlda neezaa rahwnee ba la'h ra' ba.

3 Chi'chi gule'he Jesuhs cweenta nin guluu'yi Ñi'h la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:

4—Sidela chyuchi'hzi tuhbi tu nahpa tuhbi gaywa'h lli'hyi ya guiza'bi tuhbi ma, ñatayi nahpadxi'h

cwachigah tu za noventa y nueve ma loh dahan tin chegadxi'hyi tu nin biza'bi hastayi gadxeela ma?, ⁵ya chin gadxeela ma gudzii'ba rwa'a'yahnn tu ma taantu riahxi tu badxeela ma, ⁶ya chin gadzihnn tu yihdzi tu, chi'chi gutiaa'ha tu nin rucha'ga tu cun xpisihn tu, gahbi tu loh ra' ba: "Guldxiahxinee na'h tin la'nbadxeela xi'hyihn nin biza'bi." ⁷Zi'chi naa ziga ruca'sto' bwiinn xquidxa'h ba loqui nin naa ma. Zi'chi gahcaza ruca'sto' Dxiohs nin nuu dxibaa' la'h chyuchi'hzi bwiinn duhlda. Ya sidela rusagu'dzisto' bwiinn chi chezah ba xneziuh Dxiohs, mahziru riahxinee duxa xaanjla ra' Ñi'h la'h bwiinn chi que no za noventa y nueve ra' ba nin ya zezah za'ca xneziuh Ñi'h ya naa bwiinn chi xpwiinn Dxiohs.

Cweenta xteenn mweeyi nin biza'bi

⁸Rahbiza Jesuhs:

—Zi'chi gahcaza tuhbi gunna'h nin nahpa ts'i'h mweeyi nin lasahca ya guiza'bi tuhbin, ñtayi xchi'hnn guca'dxih ba tuhbi bia'ñih tin gwa'h za'ca ba ya guto'ba ba garaa la'n yuu' hasta que noyii gadxeela ban? ⁹Ya chin gadxeela ban, chi'chi gutiaa'ha ba nin rucha'ga ba cun xpisihn ba, gahbi ba loh ra' ba: "Guldxiahxinee na'h tin la'nbadxeel'a xmwee'yihnn nin biza'bi." ¹⁰Rñaazahn loh tu, zi'chi gahcaza riahxinee xaanjla Dxiohs nin rii dxibaa' pur nin rusagu'dzisto' tuhbi bwiinn duhlda chezah ba xneziuh Dxiohs.

Cweenta xteenn bwiinn nin ballu'n tuhbi llii'n ñi'h

¹¹Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs cweenta rii' loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn guyuu' chiohpa llii'n ba, ¹²ya guyuu' tuhbi dxyih rahbi tuhbi nin laweelda: "Paah, guni'hi lu'h xpiehn lu'h nin ruhnn tucahri guica'hahn." Ya chi'chi bwi'hnn garoolda xpah ra' bi hasta naa xteenn ba tin guca'ha ra' bi hasta ruhnn tucahri la'h ra' bi. ¹³Ya chin guhca paaldaa dxyih, talgu'nsi batoo' nin laweelda garaa hereensi nin badi'hi xpaah bi guca'ha bi, ya mweeyi chi nu'a bi zee bi zihtu hasta stuhbi nasiohn, ya chin badzihnn bi ri'chi baxi'n bi xmweeyi bi chi loh gunna'h dxaaba cun loh ra' xica cohsa dxaaba. ¹⁴Ya chin barah mweeyi chi baxi'n bi, badzihnn tuhbi gubihnn duxa guihdxyi ziit u hasta nuu bi guzohbaloh ayi xi gahw bi cachia'hn duxa bi. ¹⁵Chi'chi gwachi'hyi bi dizi'n loh tuhbi bwiinn guihdxyi chi guunn bi, ya bwiinn chi badi'hi ba dizi'n guunn bi guyan' bi xcuuchi ba, ¹⁶ya taantu nin bichia'n duxa bi guclaa'dzi bi ñahw bi dxihllila' nin cayahw ra' cuuchi, laasii ayi guyuu' xi ñahw bi nez chi.

¹⁷Ya gaduhbi cadii'dxi bi trabahjw chi bia'ñih loh xigaaba bi bwi'hnn bi lligaaba nasto' bi: Bwa'ha, paaldaaru mooza nahpa xpaa'hn ruhnn xtsi'n ba, hasta ruhnnsohbra nin rahw ra' ba, nen na'h nezrii' cayahchigubihna'hn. ¹⁸Mejor guibia'gariin hasta nuu xpaa'hn, chin gadzihna'hn ga'pihn loh ba: "Paah, bayinnahsihn bañi'chihn loh Dxiohs cun loh yu'bili'u'h. ¹⁹Ayiru ruhnn marehsa guini'l lu'h loon ziga llii'n lu'h sino que guunn lu'h trahtu na'h ziga

tuhbi xmoozasi lu'h.” ²⁰Chi'chi bana'zu nehza bi ziaa bi yihdzi xpaah bi. Zihturoo' ru zegadzihn bi chin bwa'ha xpaah bi la'h bi, balahsasto' ba biaa ba la'h bi, chi'chi biria'hgallu'n ba bagachi'loh ba la'h bi, chin badzihn ba hasta zie' bi, gudi'dzi ba gudahw ba rwaa' bi, ²¹chi'chi rahbi bi loh ba: “Paah, bayinnahsihn la'nbañihchi loh lu'h; ayiru ruhnn tucahri guiñi' lu'h na'h ziga llia'n lu'h.” ²²Per guñi' xpaah bi loh ra' xmooza ba, rahbi ba: “Gulchete'he lahdxni nin mahzi chuhla gahcu bi, nee ñihyi dxie'nee tu cu' tu bacwihnnaa bi dxie'nee gahca tu tuhbi nehza gueldxyihdxyi guca'h tu ñaa' bi, ²³tin checa'ha gahca tu tuhbi guunn bweezu'hn nin mahzi naroo' chiinn tu guida'w nu'h tin guidi'hnn nu'h tuhbi lañihroo', ²⁴laasii llia'nahn rii' bwi'hnna'hn lligaaba guhchi bi nee nnah gulguia'ha la'b'i bie'; ayi bwi'hnna'hn lligaaba ñwa'haruhn loh bi per nnah gulguia'ha la'b'i bie!”

²⁵Ya zi'chi cayahca, ya stuhbi llia'ng'a'n ba zegui'hnn dzi'n loh dahan. Ya chin guhlda gubia'garii bi ziagadzihn gahxu bi rwaa' yihdzi bi chin bihn bi cayu'lda ra' muusca rigadxia'ha ra' ba. ²⁶Chi'chi gudihdxyi bi tuhbi mooza nin zuu ri'chi gunabadxyi'dxyi bi loh ba, rahbi bi: “¿Xixni'ca cayahca rwaa' yuu?” ²⁷Chi'chi rahbi mooza chi: “¿Tayi rwa'ha lu'h bwihtsi lu'h nin gwarraniichi gubia'garii? Ni'chin nin gunabwa' xpaah lu'h bidxiinn nu tuhbi guun bweezu'hn nin mahzi naroo' tin gaca tuhbi lañih laasii naza'ca bwihtsi lu'h

gubia'garii.” ²⁸Chin bihn bi garaa ni'chi ayi nnaa bi dxiu'garii bi yihdzi bi taantu rdxyi'chi bi; chi'chi biria' xpaah bi, rahbi ba loh bi: “Xii'hihn, biu'garii.” ²⁹Chi'chi rahbi bi loh xpaah bi: “Bwa'ha, paaldaala yihza cayu'nnahn dzi'n loh lu'h ruzo'badxiaagahn garaa dxyi'dxyi nin rñi' lu'h loon nen nin tuhbi chihva bi'tu'hn ayi bani'hi lu'h ñahchi ñahcacha'y i tuhbi guelwahw para nin rucha'ga'hn; ³⁰per bayinnahsihn la'lili'n lu'h nin baxi'xmweeyi lu'h loh ra' gunna'h dxaaba bie' yannah gunabwa' lu'h guhchi tuhbi guun bweezu'hn nin mahzi naroo' caguihn lu'h bi.”

³¹Chi'chi rahbi xpaah bi loh bi: “Xii'hihn, loh gahcan zuu lu'h, nee garaa nin na'pahn naa xteenn lu'h. ³²Per nnah ruhn marehsa guidi'hnn nu'h lañih dxiahxi nu'h laasii bwa'ha la'bwihtsi lu'h nin bwi'hnna'hn lligaaba guhchi ayiru ñwa'han loh ñi'h la'b'i bie' ni'chin riahxi'hn.”

Cweenta xteenn tuhbi nin rnabwa' loh ra' mooza

16 Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' xpiwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:
—Guyuu' tuhbi bwiinn rricu nahpa ba tuhbi mooza nin rnabwa' lozdemahzi ra' xmooza ba ya guyuu' tuhbi bweelta gwaguihtsi paaldaa xmooza ba loh ba, rahbi ra' ba: “Xmooza lu'h nin rnabwa' la'h nu ruxi'nzi ba xixteenn lu'h”, ²chi'chi gudihdxyi bwiinn rricu chi mooza chi, rahbi ba loh ba: “¿Xi cohsa rii' rñi' ra' snuhn mooza pur yi'h? Nnah guni'hi lu'h cweenta xteenn

xtsi'n lu'h tin mejor ayiru guinabwa' lu'h xmoozara'hn." ³Chi'chi cayuhnn bwiinn nin rnabwa' loh ra' mooza chi lligaaba, nastro' ba: "¿Xaxgu'nchi'hn nnah nin gabwe'he xpallwa'na'hn na'h loh dzi'n? Ayi'hn jweersi gu'nnahn dzi'n loh yuh, nee xtuhyiza loon cwe'hen cardah. ⁴iAah! La'nna'nnahn xa gu'nnahn chin ayi ga'pahn dzi'n nahpa zibwihdxyi ra' nin rucha'ga'hn na'h rwaa' yihdzi ra' ba." ⁵Chi'chi gudihdxyi mooza chi tuhbigah ra' bwiinn nin nuza'bi loh bwiinn rricu chi, chi'chi rahbi ba loh bwiinn nin badzihn galoh: "¿Balaaca nuza'bi lu'h loh xpallwa'na'hn?" ⁶Chi'chi rahbi bwiinn chi: "Nuza'bi'hn tuhbi gaywa'h barrihyi nsehchi." Chi'chi rahbi mooza chi: "Dee naa xnohta lu'h yannah guzohba ri'ca tin bwi'hnn stuhbin pur chwa'hbitsi'hsin." ⁷Ya chi'chi gunabadxyi'dxyi ba loh stuhbi ba: "Ya yi'h, ¿balaca nuza'bi lu'h?" chi'chi rahbi ba: "Tuhbi gaywa'h manguchi trihgu." Chi'chi rahbi ba: "Dee naa xnohta lu'h; guzohba ri'ca bwi'hnn stuhbin pur ochehtasin." ⁸Ya chin bihn xpallwa'n mardoommi dxaaba chi xi bwi'hnn ba, chi'chi guñi' za'ca xpallwa'n ba pur la'h ba laasii bwa'ha ba balaaca nin rahcabwa' xmooza ba chi. Zi'chi gahcaza bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs mahzi rahcabwa' ra' ba loh xasuunto ra' ba tuhbi ba cun stuhbi ba que ziga bwiinn ra' nin nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs.

⁹Ñaan loh tu gulchi'hyi nin gucha'ga tu cun cohsa ra' nin lasahca loh guidxyiyuh dxaaba rii' tin chin garah xixteenn tu

chi'chi zaca'ha Dxiohs la'h tu para guziaa tu dxiba'a' nez hasta gaca yihdzi tu para tu'pazi. ¹⁰Garaa nin ruhnn za'ca ra' dzi'n loh tuhbi dzi'n bi'tu'hn zahcaza guunn za'ca ra' ba dzi'n loh tuhbi dzi'nroo'; per nin ayi gaca guunn za'ca dzi'n loh tuhbi dzi'n bi'tu'hn ayi gacaza guunn za'ca ra' ba dzi'n guroo!. ¹¹Ni'chin sidela la'h tu ayi guunn tu gahn cwinee za'ca tu guelnaza'ca ra' xteenn guidxyiyuh dxaaba rii', ¿xa guni'hi chi'hi Dxiohs guelna za'ca xteenn Ñi'h la'h tu? ¹²Ya sidela la'h tu ayi gaca tu bwiinn za'ca cun xixteenn stuhbi bwiinn, éta ruhnn chi'hi tu lligaaba guni'hi Dxiohs xica cohsa ra' la'h tu nin gaapa tu? ¹³Ayi nin tuhbi mooza guunn gahn guunn dzi'n loh chiohpa ballwaa'n laasii zidxyi'chinee ba tuhbi ba ya stuhbi ba dxiahxinee ba; neezaa guzo'badxiahga ba xchi'dxyi tuhbi xpallwaa'n ba ya stuhbi xpallwaa'n ba ayi guunn ba cweenta la'h ba. Ni'chin ayi tuhbi bwiinn nin guunn xtsi'n Dxiohs nee neezaa guca'sto' ba guel lasahca xteenn guidxyiyuh dxaaba rii'; ayi rga'han zi'chi.

¹⁴Ya chin bihn ra' bwiinn fariseu dxyi'dxyi ra' chi, guza'loh cagallihdzinee ra' ba la'h Jesuhs laasii la'h ra' ba zeena'hla ra' ba puura cohsa nin lasahca, ¹⁵chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bayi la'h tu pur nez guíñi' za'ca bwiinn loh tu rdx'i'hyi tu per Dxiohs nu'nbwa'dzi'tsi Ñi'h lligaaba dxaaba nin nuu sto' tu laasii garaa nin lasahca par bwiinn ni'chipa' ra' nin rbihxisto' Dxiohs.

**Xlehyi Moisehs cun
xquelrnabwa' Dxiohs**

16Rahbiza Jesuhs:

—Hasta dxyih nin bi' Jwahn nin ruro'bañihsa guyuu' xlehyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, per chin bi' Jwahn guza'loh cad'i'chi dxyi'dxyi xteenn xquelrnabwa' Dxiohs; ni'chin nin ziahan bwiinn cadxi'hyi ra' ba xa chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs cun lajweersi.

17Per mahzi ayi guinagahn ñichiloh dxibaa' cun guidxyiyuh que par ñichiloh garaa dxyi'dxyi nin baca'h Moisehs; hasta nin tuhbi lehtra dxyi'dxyi chi ayi ñichilohon.

**Jesuhs baluu'yи cweenta nin rlaa'ha
lasaa' ra' bwiinn che'hla ba**

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18Rahbiza Jesuhs:

—Sidela tuhbi bwiinn taa'ha ba che'hla ba ya guica'ha ba stuhbi gunna'h, ya zi'chi canee lasaa' ra' ba zigazi xtu'h ra' ba. Neezaa tuhbi bwiinn nin raca'ha tuhbi gunna'h nin gulaa'ha che'hla Ñi'h, neezaa ni'chi rgu'tii duhlda laasii pur caneesi ba che'hla stuhbi bwiinn.

**Cweenta xteenn tuhbi
bwiinn rricu cun Lásaro**

19Rahbiza Jesuhs:

—Guyuu' tuhbi bwiinn rricu guhta ba puur lahdxii za'ca garaa dxyihtii' ruhnn ba lañih. **20**Nee guyuu'za tuhbi bwiinn prohbi nin biria'hlah Lásaro, guhtacwee' ba rwaa' xlee' bwiinn rricu chi. Guillii-guillii rbwe'he ba cardah cun neezaa guyuu' guii'dxiu nin riaa

tihxi ba, **21**hasta bwehcu ra' riabiiga rlluhipi loh guii'dxiu nin nuu tihxi ba, ya cohsa ra'si nin riaaba llaa'n mweella rricu chi guclaa'dzi ba ñahw ba. **22**Ya dxyih nin guhchi bwiinn prohbi chi bie'galli'hi xaanjla Dxiohs xaalma ba tin ziaganee ra' ba ñi'h hasta nuu guehtu Abrahm. Chin guhldaza guhchi bwiinnrricu chi, chi'chi biga'tsi ba. **23**Ya bwi'hnn tucahri bwaa ba gabihldxyi hasta riaa ra' garaa bwiinn nin riuu' xtuhlda ra' ñi'h. Chi'chi gutesaloh ba bwa'ha ba zihtu hasta nuu Abrahm cun Lásaro, **24**chi'chi gudidxyidxiah ba, rahbi ba loh Abrahm: "iPaah, paah Abrahm!; balahsasto' lu'h na'h guxe'hla Lásaro cuu ba bacwihnnaa ba loh ñihsa tin dxie'gasaga'l diu ba luudxihn pur taantu trabahjw nin cagati'dxi'hn loh bwehla rii!" **25**Chi'chi rahbi Abrahm: "Xii'hihn, basaza'sto' lu'h chin gubahan lu'h loh guidxyiyuh gohpa lu'h garaatii' cohsa ra' badi'hi guuxta sto' lu'h, ya Lásaro ayi xi gohpa ba ni'chin gubahan guelzii ba, yannah la'hba cagazi'laa'dzi ba, ya yi'h ruhnn tucahri tiidxi lu'h trabahjw. **26**Nen ayiza nuu tiidxi Lásaro ri'ca laasii nuu tuhbi bataa'ha roo' galaayi hasta dxuu nu'h, ni'chin nin rii lahdu rii' ayi nuu dxi' ra' ba lahdu ca ya neezaa nin rii lahdu ca ayi nuuza dxi' ra' ba lahdu rii!" **27**Chi'chi rahbi rricu chi loh ba: "Rñi' nala'sahn loh lu'h paah Abrahm tin guixe'hla lu'h Lásaro yihdzi xpa'a'h, **28**tin cheguihtsi ba loh ra' ga'yu bwi'tsihn nin nuu' tin gucha'h xigaaba ra' ba chezah ra' ba xneziuh Dxiohs tin ayi dxi' ra' bi lugahri rii' hasta rdii'dxi bwiinn trabahjw duxa."

²⁹Chi'chi rahbi Abrahn loh ba: "La'h ra' ba nahpa dxihtsi nin caa xlehyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs; mejor guzo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' chi." ³⁰Ya rricu chi guñi', rahbi ba: "Guchii lu'h paah Abrahn, per sidela tuhbi bwiinn nin guhchila chegañi' loh ra' bi, zucha'h xigaaba ra' bi." ³¹Per Abrahn rahbi: "Per sidela ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, ñxila'hxchi'h tuhbi bwiinn nin guhchi chechiisto' ra' ba?"

Rrieezgu chuu' xtuhlda ra' bwiinn

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 Rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h: —Nahpa nuu cohsa ra' nin ruhnn pur riuu' xtuhlda ra' bwiinn, per prohbiza bwiinn nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh duhlda. ²Xlawaa'ha chyu gusaaln gusagui'hi stuhbi bwiinn la'h biñi'n chuu xtuhlda bi, mejor guchi'bi ra' ba tuhbi dxiahroo' yahnn nin rusagui'hi chi tin gula'ha ra' ba la'h ba loh ñihsado'. ³Gulgahca nasiin. Sidela bwihtsi tu guñihchi loh tu, gulguiñi' loh bi pur nin bwi'hnn bi, ya sidela gadxa'h xigaaba bi mejor gusia'ldesto' tu nin bwi'hnn bi. ⁴Nicala gahdzi bweeltha guñihchi bi loh tu ya gahdziza bweeltha dxi' bi tin nnaa bi: "Ayiru gabia'garii gu'nnañin stuhbi", nahpa gusia'ldesto' lu'h nin bwi'hnn bi.

Cohsarooru nin zahca guunn tuhbi bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs

⁵Chi'chi rahbi nin naa ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Daada, gacanee lu'h la'h nu tin mahziru chechiisto' nu xchi'dxyi Dxiohs.

⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Sidela la'h tu ñachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, mahz balaaqui'hn ziga tuhbi bwii'dzi bi'tuhn xteenn mortahsa ñahca ñahbi tu loh yahgaroo ca: "Biya'dxu ri'ca tin bwaa galaayi loh ñihsado' ri'chi soobaa lu'h", guzo'badxiahgan xchi'dxyi tu.

Nin xchi'hn guunn tuhbi mooza

⁷Rahbiza Ñi'h:

—¿Chyu tuhbi tu nahpa tuhbi mooza nin raa'n o nin rahpa guidxa'h ya gahbi bwiinn chi loh ba chin gabia'garii ba loh dahan: "Rii gudaa', soobaa lu'h tin gahw lu'h"?

⁸Pwehda ayi nin tuhbi bwiinn nin guñi' zi'chi. Pwehda gahbi tu: "Bwi'hnncha'y i xi gahwxchiin neezaa nin guee'hehn, chi'chi gacu lu'h xahba nayaa lu'h tin cwaachi lu'h xi gaawuhn loh mweella, ya chin cha'loh gaawuhn chi'chi gahwga'h lu'h yi'h neezaa guee lu'h."

⁹Ya guidia'han nu'h ñgu nuu tuhbi bwiinn nin rahbi: "Zuxchilli lu'h saca bwi'hnn lu'h ni'ca"? Guyaa, pwehda ayi nin tuhbi bwiinn nin guñi' zi'chi. ¹⁰Zi'chi gahcaza la'h tu, chin cha'loh guunn tu garaa dzi'n ra' nin gunabwa' Dxiohs loh tu, nahpa guñi' tu loh Dxiohs: "La'hnu naa nu mooza nin ayi xi lasahca laasii bidi'hnnzi nu cohsa ra' nin nahpa guidi'hnn nu."

Basiaca Jesuhs ts'i'h bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihx ra' Ñi'h

¹¹Gaduhbi zezah Jesuhs neziuh nin zee guihdxyi Jerusalehn, gudii'dxi

Ñi'h loh rregiohn Samaria cun loh rregiohn Galilea.¹² Ya chin guyu'tii Ñi'h tuhbi guihdxyi bi'tu'hn chi'chi gwagacha'loh tsi'h bwiinn ra' nin rahchyi guii'dxiu tihxi ra' Ñi'h la'h Ñi'h, zihturu guchi'loh ra' ba la'h Jesuhs,¹³ chi'chi guni' ra' ba jweersi, rahbi ra' ba:

—iJesuhs, mwehsu! iBalahsasto' lu'h la'h nu!

¹⁴ Ya chin bwa'ha Jesuhs la'h ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchee hasta nuu bixohza tin gulgaluu'yi la'h ba la'tu biaca.

Ya gaduhbi zee ra' ba zegaluu'yi tihxi ra' ba la'h bixohza ziga nanchii la'guii'dxiu chi guñihchilohii' tihxi ra' ba.¹⁵ Ya tuhbi ba chin bwa'ha ba la'ba biaca, talgu'nsi gubia'garii ba ziaa ba hasta zuu Jesuhs, gaduhbi ziagazah ba guza'loh rñi' ba jweersi, rahbi ba:

—iDxiohssihn chuhla naa!

¹⁶ Ya chin badzihn ba hasta zuu Jesuhs, bazu'nllihbi ba baru'hn ba hasta loh yuh nez loh Jesuhs tin cagadi'hi ba guelzuxchilli loh Ñi'h. Ya coma bwiinn chi bwiinnziitu ba, bwiinn rregiohn Samaria ba,

¹⁷ chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Per ñtayi ts'i'dxi'h naa tu biaca tu? ¿Cuunxchi'h zaga! tu?¹⁸ ¿Ta tuhbidxi'h bwiinnziitu rii' gubia'garii ze'gani'hi guelzuxchilli saca nin biaca ba?

¹⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinn chi:

—Gwasu'nchii tin bwaa. La'l'u'h biaca nnah laasii gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'h.

Xa gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs

(Mt. 24-23-28, 36-41)

²⁰ Chi'chi gunabadxi'dxyi ra' bwiinn loh Jesuhs cuuca gadzihn

xquelrnabwa' Dxiohs, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Dxyih nin sa'loh guinabwa' Dxiohs guidxyiyuh ayi gacan tuhbi sehn nin gacabwa' tu,²¹ tin par ayi gaca guiñi' tu: "Rii' cayahca ni'ca", o gahbi tu: "Ri'chi cayahcan", laasii dez nnah la'Dxiohs canabwa'la paaldaa bwiinn nin dxa'ga loh tu.

²² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Ziuu' tuhbi dxyih nin guiclaa'dzi tu gwa'ha tu na'h, nin naan Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, gabia'gariin loh guidxyiyuh tin guinabwa'n; nicala tuhbidxi'h dxyih guiclaa'dzi tu gwa'ha tu na'h per ayi gaca gwa'ha tu na'h.²³ Nee ziuu'za tuhbi nin guiñi' loh tu: "Rii' la'ba nuu", o "Ri'chi la'ba nuu", per rñaan loh tu ayi chee tu nen ayiza chena'hla tu la'h ba²⁴ tin zahca ziga rahca chin rdxianaa'h llaa'ndxibaa'.²⁵ Per galoh gaca ra' cohsa chi nahpa guti'dxilohxgah ba trabahjw. Ya garaa bwiinn ra' nin rii guidxyiyuh nnah, guidxyi'chinee ra' ba cun gusa'cazio ra' ba la'h ba.²⁶ Ziga nin guhca chin guyuu' tuhbi bwiinn chieemparoo' nin biria'lah Noeh, zi'chi gahcaza gaca chin guibia'gariin, ziga naan Llili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.²⁷ La'n dxyih ra' nin gubahan guehtu Noeh chi, garaa bwiinn gudahw ra' ba gwaal' ra' ba, bachinaa ra' ba gule'dxi'h'n llii'ndxa'pa ra' ba guca'ha bi'nxtuhbi ra' tin bachinaa ra' bi hasta badzihn dxyih chin guyuu'tii Noeh la'n barcuroo' nin bwi'hnncha'y'i gahca ba. Chi'chi badzihn tuhbi ñihsadzhiahxihn gudxiinnan la'h garaa ra' bwiinn nin ayi bwi'hnn

cweenta xchi'dxyi Dxiohs. ²⁸Zi'chi gahcaza guhca la'n dxyih ra' chin gubahan guehtu Lot: Snuhn ra' bwiinn gudahw gwaa' ra' ba, guzi' ra' ba nee batoo' ra' ba, gulahchi ra' ba biñh bwi'hnncha'yi ra'za ba yuu', ²⁹ya chin baria'h Lot loh guihdxyi Sodoma, guza'loh biaaba dxih llaa'ndxibaa' cun cobadehlda'h, bañihchilohon garaa ra' bwiinn duhlda nin ayi bwi'hnn cweenta xchi'dxyi Dxiohs. ³⁰Zi'chi gahcaza gaca la'n dxyih ra' chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ³¹Ya la'n dxyih ra' chi sidela chyuulla caa yihca yihdzi Ñi'h nen nahpa ba xilla la'n yuu' mejor ayi guunn ba pur chegale'he ban, mahzi lwehgu guzee ba. Ya sidela chyuulla zuu loh dahan, mejor ayi guibia'gariuru yihdzi ba; talgu'nsi guzee ba. ³²¿Tayi riagannasto' tu xi guhca che'hlala guehtu Lot? ³³Ya nin guiclaa'dzi gaapa xquelnabahan ñi'h loh guidxyiyuh rii', zuñihchi ban; per nin gudzi'ba xquelnabahan ñi'h loh guidxyiyuh rii' xcweenta xchi'dxyi ra'n, zahpa ba guelnabahan llaa'ndxibaa'. ³⁴Ñaan loh tu, dxyih nin gabia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw gaca ziga na' chiohpa bwiinn loh tuhbi daa', tuhbisi ba guzee ya stuhbi ba dxia'ncah; ³⁵o loh chiohpa gunna'h nin riyyuhta, tuhbisi ba guzee ya stuhbi ba dxia'han; ³⁶neezaa chiohpa bwiinn ra' nin rii loh dahan, tuhbisi ba guzee ya stuhbi ba dxia'han.

³⁷Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rabbi ra' ba:

—Daada, ¿canehz gaca ra' cohsa rii?

Chi'chi rahbi Jesuhs:
—Hasta na' ra' bwiinnguuchi,
ri'chi gadiaa'ha ra' bwiichi.

**Cweenta xteenn tuhbi
gunna'hviuhda cun tuhbi jwehsí**

18 Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' ba tin gacabwa' ra' ba nahpa cwiidxyi-guinaaba ra' ba Dxiohs gaduhbi chieempsa nee ayi guiria'hgahnza ra'ba, ²ya rabbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guyuu' tuhbi guihdxyi hasta guyuu' tuhbi jwehsí nin ayi gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs cun neezaa ayi bwi'hnn cweenta ba bwiinn lasaa' ba. ³Guilhdxyi chi gahca guyuu' tuhbi gunna'hviuhda, guillii-guillii riah ba loh jwehsí chi riaganaaba guxchiisi ba bwiinn nin rdxyi'chinee la'h ba. ⁴Per jwehsí chi ayi gunnah ba ñuhnn ba guelguxchiisi par ñahcanee ba gunna'hviuhda chi, per pur taantu guillii-guillii riah ba, chi'chiyi bwi'hnn jwehsí chi lligaaba: “Ayi xi ruhnn nicala ayi riachiisto'n xchi'dxyi Dxiohs nee nicalaza ayi ruhnnceew'ntahn bwiinn ra', ⁵mahzi gu'nncahn guelguxchiisi nin xclaa'dzi gunna'h rii' tin ayiru guunn ba llahn na'h.”

⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Gulgaca'dxiahga xi rñi' jwehsí dxaaba rii. ⁷Ya Dxiohs, ganaalla dzi'n za'ca ruhnn Ñi'h. Sidela zi'chi ruhnn Ñi'h, ¿caxdxia'n ayi gacanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nin gulii Ñi'h cun nin nadzii'hi Ñi'h sidela dxyih-nague'la rnaaba ra' ba loh Ñi'h guunn Ñi'h guelguxchiisi para la'h ra' ba? ⁸Rñaan loh tu, lwehgu gahca zuhnn ba guelguxchiisi para

la'h ra' ba. Per chin gabia'gariin, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guidxyiyuh stuhbi, dia'han ḡgu zidxeela'hñ bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hñ?

**Cweenta xteenn tuhbi bwiinn
fariseu cun tuhbi bwiinn nin
rusadxihilli impweestu**

⁹Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' ba laasii paaldaa ra' ba ruhnn lligaaba nayaachi, rahbi ra' ba bwiinn nayaan ra' ba ya snuhn ra' ba pur bwiinn duhlda ra' ba ruca'chiah ra' ba. Ni'chin rahbi Jesuhs loh ra' ba:

¹⁰—Guyuu' chiohpa bwiinn, gwah ra' ba la'n guido' tin guïñi'nee ra' ba Dxiohs. Tuhbi ba naa fariseu ya stuhbi ba naa nin rusadxihilli impweestu. ¹¹Nin naa fariseu chi guzu'nchii ba tin guñi' ba loh Dxiohs: “Daada, Dxiohs; cagani'hihn guelzuxchilli loh lu'h saca ayi guhca'hñ ziga snuhn ra' bwiinn ziga nin rbaa'n, nin nadxiipadxyi'dxyi, nin nuu xtū'h ñi'h, neezaa saca ayi guhca'hñ ziga bwiinn nin rusadxihilli xcweenta impweestu nin zuu nez ca. ¹²Na'h rucwaa'hahn ayi raawuhn ziga chiohpa dxyih la'n tuhbi xmahn, rudi'hizahn ts'i'gah bwihllu yihca tuhbighay gawa'h la'n guido' ziga ru'nnaahn gahn.” ¹³Ya bwiinn nin rusadxihilli impweestu, zihturoo' guzuh ba, ayi guteesaloh ba llaa'ndxibaa' mejor guza'loh gudxiinnaa ba lasto' ba, chi'chi guñi' ba loh Dxiohs, rahbi ba: “Daada, Dxiohs; balahsasto' lu'h na'h, naan tuhbi bwiinn duhlda.” ¹⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'h rñi'n loh tu, la'xtuhlda bwiinn nin rusadxihilli impweestu chi basia'pitii la Dxiohs, ya fariseu chi ayi xi cweenta bwi'hnn Dxiohs dxyi'dxyi nin guñi' ba laasii tuhbisi nin rusadxihilli impweestu chi baguu'dzisto' ñi'h. Loh garaa ra' bwiinn nin ruhnn jweersi gaca lasahca ra', zusi'xtuhyi Dxiohs la'h ra' ba; ya bwiinn ra' nin rucu'dzisto' ra' ñi'h zuhnn Dxiohs jweersi gacalasahca ra' ba.

Bwi'nntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵Ya tantu guclaa'dzi ra' bwiinn chi dxihnn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs hasta xpiñi'n ra' ba gwanee ra' ba loh Ñi'h tin gudzii'banaa Ñi'h yihca ra' bi, per chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi guza'loh ridxihiłxyi dxyi'dxyinee ra' ba bwiinn ra' nin gwanee biñi'n ra' chi loh Jesuhs. ¹⁶Per chin bwa'ha Jesuhs ni'chi, gudihdxyi Ñi'h biñi'n ra' chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulgasaan dxie'biiga ra' biñi'n hasta zu'hñ ayi gucwe'za tu la'h ra' bi laasii xquelrnabwa! Dxiohs naa xteenn bwiinn nado'laa'dzi ziga biñi'n ra' rii!. ¹⁷Nee guchiin nin rñi'n loh tu, chyuchi'lhi nin ayi chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs zigazi naa tuhbi biñi'n nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada ñi'h, bwiinn nin ayi chechiisto' ñi'h chi ayi chuu ra' ba loh xquelrnabwa! Dxiohs.

**Tuhbi bi'nxtuhbi nin nuu ziahan
xixteenn Ñi'h**

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Chi'chi gunabadxyi'dxyi tuhbi bi'nxtuhbi nin rnabwa!, rahbi bi loh Jesuhs:

—Daada, mwehsu cha'yi; ḥxani'ca nahpa gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahne'hn Dxiohs para tu'pazi chin gachi'hn?

¹⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h cha'yi'hn? Ayi nin tuhbi bwiinn cha'yi, tuhbidxi'h Dxiohs. ²⁰ La'lu'h naannla dxyi'dxyi ra' nin caa loh xchihtsi Moisehs ziga rñi' lehyi chi: "Ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli; ayi chiinn lu'h bwiinn; ayi cwaan lu'h; ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw loh stuhbi bwiinn; nee gaca nadzii'hi lu'h xtaada lu'h cun xnaan lu'h."

²¹ Chi'chi rahbi bi'nxtuhbi chi loh Ñi'h:

—Garaatii' ra' dxyi'dxyi ca cagazo'badxiaagahn dez chin guhca'hn biñi'n.

²² Ya chin bihn Jesuhs xchi'dxyi bi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:

—Stuhbidxi'h cohsa ria'dxyi guunn lu'h: batoo' garaa xixteenn lu'h nee chi'zi gahca lu'h mweeyi chi guica'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, chi'chi gaapa lu'h guelnaza'ca llaa'n dxibaa', bachii'h dxie'na'hla gahca lu'h na'h.

²³ Chin bihn bi'nxtuhbi chi dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi guhca nalaasa sto' bi laasii ziahahroo' xica nahpa bi. ²⁴ Ya bwa'hasi Jesuhs taantu ruhnn nalaasa loh bi, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Nagahn duxa par chu'tii tuhbi bwiinn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs. ²⁵ Ayi guinagahnru tiidxi tuhbi camehyu llaa'n guihchiguulla que ziga chu'tii tuhbi rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs.

²⁶ Chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi rahbi ra' ba:

—Sidela zi'ca gaca, ḥchyuulla gacachi'h ta'h loh duhlda?

²⁷ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Para bwiinn ra' nagahn ra' dee'; per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

²⁸ Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'h nu la'nu dxugasa'a'n garaa nin nadxiahpa nu, tin zio'pana'hla nu Yu'bilu'h.

²⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nen guchiin nin ñaan loh tu, ziga bwiinn nin gusaa'n yihdzi ñi'h, xpaah ñi'h, xmaah ñi'h, bwihtsi ra' ñi'h, che'hla ñi'h, llia'n ñi'h pur xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs, ³⁰ zica'haru ba ziroo' loh guidxyiyuh rii' nen zica'haza ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii' chin gachi ba guziaa ba dxibaa'.

**Dee riohnna bweelta guñi' Jesuhs
loh ra' xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h**
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Ya gule'caa Jesuhs la'h gadzi'h bichiohpa nin naa xpooxtla Ñi'h tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Yannah guzoo nu'h guihdxyi Jerusalehn tin ri'chi nahpa saca Llia'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ziga baca'h daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cacheempa. ³² Zuti'dxi ra' ba la'h ba loh ra' bwiinn ziit u nin ayi naa bwiinn Israel nee gullihdzinee ra' ba la'h ba, gusa'cazii' ra' ba la'h ba cun guchahn xihin ra' ba loh ba, ³³ ya chin cha'loh guca'yahga ra' ba la'h ba cun cwaarta, chi'chi chiinn ra' ba la'h ba nahpa gachiti'l' ba, ya chin dxiohnna gubihdxyi guhchi ba chi'chi gabia'garii gabahan ba stuhbi.

³⁴ Ya la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba ni'chi, coma dxyi'dxyi ra' chi

guhcan ziga naga'tsi par la'h ra' ba,
ni'chin ayi guhcabwa' ra' ba xi guñi'
Ñi'h.

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin
ayi biinn loh Ñi'h**
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 Chin zegadzihn gahxu
ra' ba tuhbi guihdxyi nin laa
Jerico, zohba tuhbi bwiinn
nin rahca loh ñi'h rbwe'he ba
cardah rwaa' neziuh chi. **36** Ya
chin gudii'dxidxiahga bwiinn chi
ziahán bwiinn zeedii'dxi, chi'chi
gunabadxyi'dxyi ba, rahbi ba:
—¿Xini'ca cayahca?

37 Chi'chi rahbi ra' ba:
—Jesuhs nin ze' nez guihdxyi
Nazaret la'h ban zedii'dxi rii!
38 Chi'chi guñi' ba jweersi, rahbi
ba:
—iJesuhs, Llii'n guehtu Davihd,
balahsasto' lu'h na'h!

39 Ya chi'chi bidxyi'chi bwiinn ra'
nin zee delaanta guzohbaloh zeeñi'
ra' ba, rahbi ra' ba:
—iBiacadxyii!, iayi rñi' lu'h zi'ca!

Per la'h ba mahziru cañi' ba
jweersirooru:

—iLlii'n guehtu Davihd,
balahsasto' lu'h na'h!

40 Ya guzuhdxyiigah Jesuhs,
chi'chi gunabwa' Ñi'h gwaca'ha
ra' ba bwiinn chi, ya chin badzihn
ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi
gunabadxyi'dxyi Jesuhs loh ba,
rahbi Ñi'h:

41 —¿Xini'ca xclaa'dzi lu'h
gu'nnahn para yi'h?

Chi'chi rahbi bwiinn nin rahca
loh Ñi'h chi:

—Daada, xclaa'dzihm gwa'han.
42 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Zwa'ha lu'h nnah la'lul'h biaca
pur nin gwachiisto' lu'h guhca
basia'cahn yi'h.

43 Ya hohrachi gahca ballaala
bizloh bwiinn nin ayi biinn loh
ñi'h chi, chi'chi gubia'garii bwa'ha
ba, chi'chi zenee ba Jesuhs, cañi'
ba xcweenta ziroo' jweersi nin
nahpa Dxiohs, neezaa bwiinn ra'
badxyigaa'loh ra' ba pur bwa'ha ra'
ba biaca loh bwiinn chi, neezaa ra'
ba guza'loh cañi' ra' ba xcweenta
jweersiroo' nin nahpa Dxiohs.

**Gwah Jesuhs rwaa' yihdzi
tuhbi bwiinn nin laa Zaqueu**

19 Ya chin badzihn Jesuhs
rwaa' guihdxyi Jerico,
gudii'dxi Ñi'h galaayi guihdxyi
chi. **2** Guihdxyi chi gahca nuu
tuhbi bwiinn nin laa Zaqueu; rricu
duxa ba, rnabwa' ba bwiinn ra'
nin rusadxihli impweestu. **3** Ya
guclaa'dzi ba dxiu'nbwa' ba la'h
Jesuhs, per ayi guhca ñwa'ha ba
la'h Jesuhs laasii rii ziahánroo'
bwiinn gadiidxi coma Zaqueu
bwiinnlla'ta ba. **4** Lwehgu ballu'n
ba gwah ba delaanta hasta zohba
tuhbi llaa'n yahga guroo' nin laa
sicohmoro nez tiidxi Jesuhs, chi'chi
gucah ba lohon tin guhca bwa'ha
ba la'h Jesuhs. **5** Ya chin guyal'oh
gudii'dxi Jesuhs ri'chi bwa'ha Ñi'h
nez guiya', chi'chi rahbi Ñi'h loh
Zaqueu:

—Zaqueu, basiooba bie'ta
ri'ca tin nnadxyih gahca nahpa
chadxia'hnahn yihdzi lu'h.

6 Chi'chi bie'tagallu'n Zaqueu
loh yahga chi tin zenee ba la'h
Jesuhs par yihdzi ba, riahxi ba. **7** Ya
chin bwa'ha snuhn bwiinn ni'chi

guza'loh cañi' tohnta ra' ba, rahbi
ra' ba:

—Bwa'ha la'Jesuhs zedxia'han
rwaal' yihdzi bwiinn nin mahzi
nahpa duhlda.

⁸ Chi'chi guzu'nchii Zaqueu
delaanta loh Jesuhs, rahbi ba:

—Bwa'ha Daada; gudi'hihn
garoolda nin na'pahn guica'ha ra'
bwiinn prohbi, ya sidela gula'na'h
la'h chyuulla cun guelrsagui'hi
nnah gusia'gariin xmweeyi ba
tahpa taantu pur nin basagui'hihn
la'h ba.

⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Nnadxyih gahca la'xtuhlda lu'h
basia'pitiin neezaa xtuhlda bwiinn
ra' nin nuu yihdzi lu'h gusia'pitiin
laasii guchii lu'h naa lu'h xpwiinn
guehtu Abrahm, ¹⁰laasii na'h naan
Llia'n Dxiohs nin naa ndxi'hw tin
chi'hyihn bwiinn ra' nin cagañihchi
pur xtuhlda ra' ba tin na'h
guhlda'hra'n ba loh xtuhlda ra' ba.

Cweenta xteenn tsi'h mweeyi

¹¹ Ya gaduhbi rigaca'dxiahga
ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' nin cañi'
Jesuhs, bwii'yidxyi'dxyi laga'h Ñi'h
stuhbi cweenta loh ra' ba laasii la'
ra' ba zeegadzihngahxula guihdxyi
Jerusalehn nen coma la'h ra' ba
ruhnn ra' ba lligaaba lwehgu sa'loh
guinabwa' Jesuhs laasii la' ra' ba
gadzihnl guihdxyi Jerusalehn,
¹²chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guyuu' tuhbi bwiinn, guyuu' ba
lahda tuhbi jwamihyi lasahca, ya
biria'h ba gwah ba stuhbi guihdxyi
ziitu tin gaca ba rrehyi, ya chin
guibia'garii ba chi'chi guinabwa' ba
guihdxyi chi. ¹³Ya nnaaru guiria'h
ba yihdzi ba, gudihdxyixgah ba

tsi'h xmooza ba tin gudi'hi ba
tuhbigah mweeyi nin lasahca
guica'ha ra' ba, chi'chi rahbi bwiinn
chi loh ra' ba: "Gulgul'hnee
mweeyi rii' guri'xi hasta chin
gabia'gariin stuhbi." ¹⁴Ya bwiinn
lahdxyi ba ayi guclaa'dzi ra' ba
la'h ba, ni'chin guxe'hla ra' ba
paaldaa bwiinn nin zeguihtsi
ra': "Ayi xclaa'dzi nu gaca ba
xrrehyi nu." ¹⁵Per nahpa guhca
ba rrehyi, chi'chi gubia'garii ba
lahdxyi ba. Ya chin gubia'garii
ba, chi'chi gudihdxyi ba mooza
ra' nin basia'hannee ba mweeyi
tin gacabwa' ba blaacala cayuhnn
ra'n gahn. ¹⁶Ya galoh bwiinn nin
badi'hi ba mweeyi badzihngah
chi'chi rahbi mooza chi: "Daada,
la'xmweeyi lu'h cayuhnn gahn
tsi'h bwelta ziga naan." ¹⁷Chi'chi
rahbi rrehyi chi loh ba: "Bwen
gahca; yi'h naa lu'h tuhbi mooza
bwen pur bwi'hnn lu'h dzil'na za'ca
nee gullia'yil'hnn nin bani'hihn.
Yannah guni'hihn dzil'na guunn
lu'h, guinabwa' lu'h tsi'h guihdxyi."
¹⁸Chi'chi badzihngah stuhbi mooza loh
ba, chi'chi rahbi mooza chi: "Daada,
xmweeyi lu'h cayuhnn gahn ga'yu
bwelta mahzi ziga naan." ¹⁹Chi'chi
rahbi ba loh ba: "Yi'h guni'hihn
dzil'na guunn lu'h guinabwa' lu'h
ga'yu guihdxyi." ²⁰Chi'chi badzihngah
stuhbi mooza loh ba, chi'chi rahbi
mooza chi: "Daada, la'xmweeyi
lu'h dee'; gulu'cha'yisiñin la'n tuhbi
baschihngah ²¹laasii bidxyilhbihn yi'h
pur naa lu'h tuhbi bwiinn nadxiipa
dxyi'dxyi. Raca'ha lu'h cohsa ra' nin
ayi naa xteenn lu'h, neezaa rataa'ha
lu'h guina'h hasta ayi gulahchi
lu'h." ²²Chi'chi rahbi rrehyi chi loh

ba: “iMooza xihn mooza dxaaba! Cun sola dxyi'dxyi nin guñi' lu'h ca gu'nnahn guelguxchiisi yi'h. Sidela nnah lu'h naan tuhbi bwiinn nin nadxiipadxyi'dxyi nen nahgahca lu'h raca'hahn nin ayi naa xte'nnahn nen nnaaza lu'h rataa'hahn guiña'h nin ayi naaza xte'nnahn, ²³ ¿xixnaa ayi bagasia'han lu'h xmwee'yihncbaancu tin chin ñabia'gariin ñaca'hañin cun garaa llii'nán?” ²⁴ Chi'chi rahbi ba loh ra' nin rii ri'chi: “Gulgaca'ha mweeyi ca tin gulgadi'hin la'h bwiinn nin bwi'hnn gahn ts'i'h taantu mahzi.” ²⁵ Chi'chi rahbi ra' ba loh ba: “Daada, per la'ba nahpala ts'i'h mweeyi.” ²⁶ Chi'chi rahbilaga'h rrehyi chi: “Ni'chin nin ñaan loh tu, nin nahpa ziahanan ni'chi gaca guica'harun, ya nin nahpa gullia'han hasta nin ruhnn ba lligaaba nahpa ba gaca'hañin loh ba. ²⁷ Ya garaa bwiinn nin bidxyi'chinee na'h nin ayi guclaa'dzi ñahca'hnn rrehyi loh ra' ñi'h, gulta'nee ra' ba rii' tin gadxiinn tu la'h ra' ba delanta loon.”

**Guyu'tii Jesuhs la'n guihdxyi
Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi**
(Mt. 21.1-11; Mr. 1.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ya chin guya'loh bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi biria'h Ñi'h tin zee Ñi'h guihdxyi Jerusalehn. ²⁹ Ya chin zegadzihñi Ñi'h tuhbi guihdxyi nin laa Betfageh cun guihdxyi nin laa Betania, gahxu loh dahan nin laa Olivo chi'chi guxe'hla Ñi'h chiohpa xpwiinn Ñi'h, ³⁰ chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchee loh guihdxyi nin naa gahxuru, ya chin gadzihñi tu ri'chi,

chi'chi gwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra nin nadxyi'bi nin nagahdxi gaca nado'tii!. Gulgaxachi ma tin dxie'nee tu ma. ³¹ Ya sidela chyuulla guina'badxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa guexachi tu buhrra ca?”, chi'chi gahbi tu loh ba: “Tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hn ma tin tsiiba ba ma.”

³² Ya seguihdu ziaganee ra' chi'h ba ma, ya zigapa' guñi' Jesuhs guzohba xchi'dxyi Ñi'h guzahca ra' ba. ³³ Ya chin rigaxachi ra' ba buhrra chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' bwiinn nin naa xteenn ñi'h la'h ma, rahbi ra' ba:

—iXixnaa rigaxachi tu buhrra ca?

³⁴ Chi'chi rahbi ra' ba:

—Dxugaxachi nu ma laasii tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hn ba ma tin tsiiba ba ma.

³⁵ Chi'chi baganee ra' ba ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma tin guzohba Jesuhs dihtsi ma. ³⁶ Ya chin zeezah Jesuhs loh neziuh nin zee Jerusalehn, zeedzi'ba Ñi'h buhrra chi, chi'chi gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba loh neziuh tin gudii'dxinee buhri'hn chi la'h Ñi'h loh lahdxíi ra' chi. ³⁷ Ya chin zegadzihñi gahxuru Ñi'h loh dahan nin laa Olivo, zena'hla paaldaa bwiinn la'h Jesuhs nin riachiisto' Ñi'h la'h Ñi'h, chi'chi guza'loh cañi' ra' ba jweersi pur jweersiroo' nin nahpa Dxiohs. Zi'chi cañi' ra' ba pur ziahan dzi'n roo' ra' nin bwa'ha ra' ba bwi'hnn Jesuhs, ³⁸ neezaa cañi' ra' ba:

—iBwi'nntaa'yí Dxiohs yihca rrehyi nin ze' pura xcweenta Dxiohs; nnah dxyiiriisto' Dxiohs nin nuu dxibaa' laasii nnah

la'Jesuhs ze' tin guinabwa' Ñi'h
pura xcweenta Dxiohs; yannah
gachidi'tsi nu zuxchilli Dxiohs pur
garaa nin bwi'hnn Ñi'h!

³⁹Ya lahda ra' bwiinn chi rii nuhn
bwiinn fariseu, ya chin bihn ra' ba
xi riñi' ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi
ra' ba loh Jesuhs:

—Mwehsu, guñi' loh ra' bwiinn
nin ze'na'hla yi'h tin ayiru guñi' ra'
ba zi'ca.

⁴⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Sidela la'h ra' bwiinn rii' cwidxyii
ra' ba, zibwidxa'a'yo'ba dxiah ra' nin
zaa loh yuh xcweenta ra' ba.

Bi'n Jesuhs pur bwiinn guihdxyi Jerusalehn

⁴¹Ya chin zegadzihngahxuru
Jesuhs guihdxyi Jerusalehn, chin
bwa'ha Ñi'h guihdxyi chi, chi'chi
guza'loh bi'n Ñi'h pur guihdxyi chi,
⁴²chi'chi rahbi Ñi'h:

—iXixlaaxchimmatii' ayi gaann tu
xi cohsa guunn tu tin cwidxyiisto'
tu! Per nnah nuula'n cohsa chi
par la'h tu, ⁴³laasii zadzihngahxuru
ra' chin gadzihngahxuru ra' nin
rdxyi'chinee la'h tu nee zuhnn ra'
ba ziga tuhbi lee' gadiidxi rwaa'
guihdxyi tin ayi gusaan ra' ba
guiria'h tu, ⁴⁴nen cun nee chu'tii
ra' ba lahda guihdxyi tin gucwihi ra'
ba garaa yuu' cun garaa muhru nin
nuu gadiidxi rwaa' guihdxyi; zi'chi
gunnee ra' ba la'h tu pur nin ayi
biu'nbwa' tu dxyih nin bie'guia'ha
Dxiohs la'h tu.

Basiaa Jesuhs la'n guido'roo'

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵Ya chin badzihngahxuru Jesuhs loh
guihdxyi Jerusalehn, chi'chi

guyu'tii Ñi'h la'n guido'roo' ya
bwa'ha Ñi'h rii ra' bwiinn la'n
guido' chi nin ruhnn ra' guri'xi,
nee ayi rbwihdxyi-rnaaba ra'
ba Dxiohs. Chi'chi guzohbaloh
babwe'hexdia'hla Ñi'h la'h ra' ba
nez dihtsijwehra, ⁴⁶ya gaduhbi
cagabwe'he Ñi'h la'h ra' ba, chi'chi
rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Loh Xchihtsi Dxiohs caa ra'
dxyi'dxyi ra' rii!: "Yiidzihngaca
tuhbi yuu' hasta dxi' tu tin cwidxyi
guinaaba tu na'h", iya la'h tu ruhnn
tun zigazi tuhbi cwehva hasta riuu'
ra' guba'n!

⁴⁷Ya guillii-guillii cagaluu'yi
Jesuhs la'n guido'roo' chi per
bwiinn ra' nin rnabwa' loh ra'
bixohza neezaa bwiinn ra' nin
ruluu'yi xlehyi Moisehs, neezaa
bwiinnguuhla ra' cadxi'hyi ra'
ba mohda tin chiinn ra' ba la'h
Ñi'h, ⁴⁸per ayi bidxeela xa ñuhnn
ra' ban laasii garaa ra' bwiinn
rigaca'dxyiahga dzi'tsi ra' ba
xchi'dxyi Ñi'h.

Gunabadxyi'dxyi ra' ba chyu naa Jesuhs

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27.33)

20 Guyuu' tuhbi dxyih
cagaluu'yi Jesuhs la'h ra'
bwiinn la'n guido' roo', ya gaduhbi
cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn xa
guunn ra' ba tin ta'h ra' ba loh
duhlda chin badzihngahxuru ra' bwiinn
nin rnabwa' la'h bixohza, neezaa
mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs neezaa bwiinnguuhla ra',
2 chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Gudxixtee' loh nu chyu naa lu'h
tin gaca guunn lu'h garaa ni'ca o
chu gunnah loh lu'h guunn lu'h.

- ³Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—Neezaa na'h
guinabadxyi'dxyi'hn loh tu
tuhbi rsohn, gulchixtee' loon:
⁴¿Chyu guxe'hla la'h Jwahn
bie'garo'bañihsa ba? ¿Ta Dxiohs
guxe'hla la'h ba o tuhbi bwiinnzi?
⁵Chi'chi guza'loh
riiyuu'yidxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba,
rahbi ra' ba:
—¿Xa guidi'tsi nu'h? Sidela
la'h nu'h guidi'tsi nu'h: "Dxiohs
guxe'hla la'h ba", chi'chi nnaa ba:
"¿Xixnaachi'h ayi gwachiisto' tu
xchi'dxyi ba?", ⁶ya sidela guidi'tsi
nu'h: "Tuhbi bwiinnzi guxe'hla
la'h Jwahn", chi'chi zusihdzidxiah
garaa bwiinn la'h nu'h tin gachi
nu'h laasii ruhnn ra' ba lligaaba
Jwahn naa tuhbi bwiinn nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs.
⁷Chi'chi guñi' ra' ba dxyi'dxyi rii',
rahbi ra' ba loh Ñi'h:
—Ayi gaann nu chyu guxe'hla la'h
Jwahn bie'garo'bañihsa ba.
⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Ya ayiza chixtee'hehn loh tu
chu guxe'hla na'h cayu'nnahn
cohsa ra' rii'.

Xweenta mooza dxaaba ra'

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

- ⁹Chi'chi guza'loh bwii'yidxyi'dxyi
Ñi'h cweenta rii' loh ra' bwiinn,
rahbi Ñi'h:
—Guyuu' tuhbi bwiinn, bwi'hnn
biñih ba nuhn yahga uhva ra' loh
xuh ba, chi'chi bire'h ba zee ba
stuhbi guihdxyi, ya basia'hannee
ba loh xuh ba chi la'h paaldaa
bwiinn ra' tin gaapa ra' ban ya
chin gabwe'hecaan li'hn nahpa
gusia'han ra' ba nuhn li'hn chi nin

ruhnn tucahri guica'ha ba. ¹⁰Ya
chin badzihn dxyih gabwe'he ra'
ba xli'hn ra' ba, chi'chi guxe'hla
nin naa'han xteenn ñi'h chi tuhbi
xmooza ba gwagañi' loh ra' bwiinn
nin bia'hannee loh xuh ba tin
gudi'hi ra' ba nin ruhnn tucahri
gaca'ha ba. Ya xlawa'a'ha ñudi'hi
ra' ba nin ruhnn tucahri gaca'ha
ba, mejor badi'hi goolpi ra' ba la'h
mooza chi ayichi'h xi badi'hi ra' ba
ñica'ha ba. ¹¹Chi'chi guxe'hla ba
stuhbi mooza loh ra' ba, ya chin
badzihn ba ri'chi, zi'chi gahcaza
badi'hi goolpi ra' ba la'h ba ya ayi
xi badi'hi gahca ra' ba ñica'ha ba.
¹²Ya nin rionhna bweelta guxe'hla
ba stuhbi mooza loh ra' bwiinn chi
per zi'chi gahcaza badi'hi goolpi ra'
ba la'h ba chi'chi babwe'he dxia'hla
ra' ba la'h ba nez rwaaj'jwehra.
¹³Chi'chi bwi'hnn bwiinn nin naan
xteenn ñi'h lligaaba, nasto' ba:
"¿Xaalla gu'nncchi'hnn nnah? Mejor
guixe'hla'hn yu'pi llii'nahn nin
ruca'lsto'n tin chin gwa'ha ra' ba
la'h bi pwehda zuhnn cweenta ra'
ba la'h bi." ¹⁴Ya chin bwa'ha ra'
bwiinn chi la'h bi, chi'chi rahbi loh
lasaa' ra' ba: "Bwa'ha, dehchisihn
guica'ha gaduhbi loh yuh rii'.
Gulcho'ho gachidxiinn nu'h bi
tin gachica'ha nu'h yuh rii' gacan
xteenn nu'h." ¹⁵Ya chin badzihn
bi, guna'zu ra' ba la'h bi, chi'chi
babwe'he dxia'hla ra' ba la'h bi
rwaal' yuh chi, gudxiinn ra' ba la'h
bi.
Chi'chi gunaabadyi'dxyi Jesuhs
loh ra' ba, rahbi Ñi'h:
—¿Xini'ca gunnee bwiinn nin
naa xteenn ñi'h loh yuh ca la'h ra'
bwiinn ca? ¹⁶Zi' ba, dxie'chiinn ba

garaa ra' ba; ya chin cha'loh gachi
ra' ba, chi'chi gudi'hi ba loh yuh
chi gaan ra' guriin bwiinn.

Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra'
chi, chi'chi rahbi ra' ba:

—iPer Dxiohs ayi nnaa Ñi'h gaca
zi'ca!

¹⁷ Ya chin guñi' ra' ba loh Jesuhs
zi'chi, chi'chi bwa'ha Ñi'h loh ra' ba,
rahbi Ñi'h:

—Ya ɔxalla rñi' chi'h nin caa
loh dxihtsi nin bacal'h daada
ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
cadxyih? Ri'chi caa: "Nee dxiah
nin gule'hecaa ra' mwehsu
albañihyi gaca yuu!, dxiah chi
guhca dxiah za'ca nin guzuh galoh
tuhbi schihn yuu!" ¹⁸ Chyuchi'hzi
bwiinn nin dxiaaba yihca dxiah
chi zahca ba ziahan taa'ha, ya
sidela dxiah dxiaaban yihca bwiinn
zusiu'yitii'hin la'h ba.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi pura xcweenta impweestu

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ya bwiinn ra' nin rnabwa' loh
bixohza ra' neezaa bwiinn ra' nin
ruluu'yi lehyi guclaa'dzi ra' ba
ñina'zu ra' ba la'h Jesuhs hohrachi
gahca laasii gwasaan ra' ba cweenta
nin guñi' Ñi'h yihca ra' ba, per
ayiza biaalla ra' ba ñina'zu ra' ba
la'h Ñi'h laasii rdxyihbi ra' ba
bwiinn ra'. ²⁰ Chi'chi cagata'tsi
ra' ba ya guxe'hla ra' ba paaldaa
bwiinn ra' zee tin guunn ra' ba ziga
bwiinn za'ca tin gunabadxyi'dxyi
ra' ba loh Ñi'h xilla dxyi'dxyi ra'
nin ñiñi' Ñi'h per mejor cadxi'hyi
ra' ba xa guti'dxi ra' ba la'h Ñi'h loh
gubieerna tin gachi Ñi'h. ²¹ Chi'chi

gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h,
rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; naann nu
xnehza rñi' lu'h nee naannza
nu xnehza rusi'dxi lu'h. Ayi
rwa'haza'ca lu'h loh tuhbi bwiinn
ya stuhbiga'h ba gwa'hadxaaba
lu'h loh ñi'h, laasii rusi'dxi lu'h
mohdapa' nin ruhnn Dxiohs
guelguxchiisi, ²² yannah gunnah loh
nu, ɿta zachidxihlli nu o ayi chyu
chiilli impweestu loh rrehyi César?

²³ Per lwehgu guhcabwa' Jesuhs
xi lligaaba nuu ra' ba, chi'chi rahbi
Ñi'h loh ra' ba:

—ɿXixnaa ruhnnee tu na'h zi'ca?

²⁴ Gulgaluu'yi tuhbi xmweeyi tu
na'h. Guidia'han nu'h ɿchyu yihca
caa lohon?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xteenn César.

²⁵ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgadi'hi la'h César nin naa
xteenn ba, nee gulgadi'hiza la'h
Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

²⁶ Ya nin ayi bwi'hnn ra' ba gahn
ñusagui'hi ra' ba la'h Ñi'h pur
dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h nezloh ra'
bwiinn, ni'chin nin badxyigaa'loh
ra' ba pur xchi'dxyi Ñi'h mejor
bata'wrwaa' ra' ba dxyiitii' babwii
ra' ba.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi xcweenta guelgabahan bwiinn ra' nin guhchi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Chi'chi gwah paaldaa
ra' bwiinn nin laa saduceu ra',
gwaguia'ha ra' ba loh Jesuhs. Ya
saduceu ra' chi ayi riachiisto' ra'
ba gabahan bwiinn ra' nin guhchi,

ni'chin gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, ²⁸rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; basia'hан Moisehs dxihtsi loh nu'h, loh chi caa: “Sidela chyuulla ndxi'hw gachi gusia'hан ba viuhda xcunna'h ba nen ayi chyu llii'n ra' ba guyuu', nahpa guica'ha bwihtsi ba gunna'h chi tin chuu llii'n ra' ba xcweenta bwihtsi ba nin guhchi.” ²⁹Sidela zi'ca guidi'hnn nu'h nuu gahdzi ndxi'hw ya garaa ra' ba naa tuhsi bwihtsi, ya guidi'hnn nu'h nin naa bwiinngaloh bachinaa ba ya guhchi ba, per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu!. ³⁰Chi'chi guca'ha bwihtsi raroopa ba la'h gunna'h viuhda chi per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu! ya guhchi gahca ndxi'hw chi. ³¹Chi'chi lwehgu guca'halaga'h stuhbi bwihtsi ba nin rionhna la'h gahca gunna'h chi nee lwehgu gahca guhchi ba, ayi chyu llii'n ra' ba guyuu! gahcaza, ya zi'chi gahca bwi'hnn snuhn ra' ba hasta que no guhchi garaa ra' ba ayi nin tuhbi llii'n ra' ba guyuu!, ³²ya luulchimma neezaa gunna'h chi guhchi. ³³Yannah, chin gabahan ra' ba, ćcuunpa'xchi'h nin naa che'hla viuhda chi? Laasii gagaadzi ra' ba bachinaa la'h gunna'h chi.

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Nnah loh guidxyiyuh rii'
ruchinaa ra' bwiinn nee rudi'hira'za
ba llii'ndxa'pa ra' ba rca'ha stuhbi
ndxi'hw, ³⁵per bwiinn ra' nin
gulii Dxiohs guziaa ra' par dxibaa',
gabia'garii gabahan ra' ba stuhbi
per ayi guchinaaru ra' ba nee ayiza
cwe'dxi'hnru ra' ba llii'ndxa'pa ra'
ba guica'ha ndxi'hw ziga ruhnn
ra' bwiinn nin rii loh guidxyiyuh

nnah, ³⁶ya pur nin ayiru gachi ra' ba, ni'chin gaca ra' ba ziga aanjla ra'. Gaca ra' ba llii'n Dxiohs laasii bacwa'hn Dxiohs la'h ra' ba loh guelguhchi, ³⁷ya tin dxihntu gabia'garii gabahan ra' bwiinn nin guhchi, ćta nagahdxi gu'lida tu nin baca'h guehtu Moisehs xcweenta la'n yaguichaa'h nin gurih bwehla? Ri'chi gudihdxyi Dxiohs la'h ba, rahbi Ni'h loh ba: “Na'h naan Xchiohs Abrahn, neezaa Xchiohs Isaac, neezaa Xchiohs Jacobo.” ³⁸Ni'chin nin ayi gaca Dxiohs xchiohsa bwiinnguuchi ra', mejor naa Ni'h Xchiohs bwiinn nabahan ra'!

³⁹Chi'chi rahbi ra' paaldaa mwehsu nin ruluu'yи xcweenta lehyi, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, bwen gahca guñi' lu'h.

⁴⁰Zi'chi guñi' ra' ba laasii ayiru gahca finabadxyi'dxyi ra' ba xiicaru loh Ni'h.

ĆChyu llii'n la'h Crixtu?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—ćXamohda rñi' ra' ba Crixtu naa llii'n guehtu Davihd? ⁴²Laasii la'h gahca guehtu Davihd baca'h loh dxihtsi ra' nin laa Salmu:

Daada Dxiohs rahbi loh Daada
nin rnabwa' na'h:

⁴³Guzobha xlahu nanchiin
hastayi gadzihndxyi nin
gutsii'gahn garaa bwiinn nin
rdxyi'chinee yi'h tin gacabwa'
ra' ba yi'h naa lu'h nin
rnabwa' garaatii!"

⁴⁴Nee sidela la'h Crixtu naa Ni'h llii'n Davihd, ćxixnaa rahbi Davihd: “Crixtu guinabwa' na'h”?

Badzii'ba Jesuhs duhlda yihca ra'
mwehsu nin ruluu'yi lehyi

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 Ya garaa ra' bwiinn
cagaca'dxiahga ra' ba chin guñi'
Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi
Ñi'h:

46—Gulgahcanasiin tin ayi
 gusagui'hi mwehsu ra' nin ruluu'yi
 lehyi la'h tu. Riuu'sto' ra' ba rahcu
 ra' ba lahdxii nu'hla nin riuu' hasta
 yahnn ra' ba nee hasta ñaa' ra' ba
 tin para guluu'yi bwiinn lasahca
 ra' ba nee xclaa'dzi ra'za ba garaa
 bwiinn ra' nin gadxa'ga la'h ra' ba
 gucha'garwaa' naa ra' ba tin gahbi
 snuhn bwiinn: "Bwiinnlasahca
 ra' ba", ya la'h ra' ba rdxi'hyi
 ra' ba pur yagaxiyi za'ca nin
 mahzi lasahca rzohba ra' ba la'n
 guido', nee gahcaza hasta rahca
 guelwahw. **47** Neezaa rbwe'hellu'hu
 ra' ba yihdzi gunna'h viuhda ra'
 ya hohrachi gahca rñi'nee ra' ba
 Dxiohs xchih tin guluu'yi bwiinn
 za'ca ra' ba. Per la'h ra' ba naa
 nin guixe'hla Dxiohs ziroo'ru
 guelrzahcazii yihca ra' ñi'h.

Tuhbi gunna'h viuhda nin gulahchi
guhn loh Dxiohs
 (Mr. 12.41-44)

21 Gaduhbi nuu Jesuhs la'n
 guido', basia'garii loh
 Ñi'h nez stuhbi lahdu, bwa'ha
 Ñi'h cagala'ha ra' bwiinn rricu
 mweeyi la'n alcansía ra' hasta rguu'
 bwiinn mweeyi guelguhn. **2** Neezaa
 tuhbi gunna'h viuhda bwa'ha Ñi'h,
 bala'ha chiohpa mweeyi ga'yu'hn
 la'n alcansía, **3** chi'chi rahbi Jesuhs
 loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu,
 gunna'h viuhda prohbi ca ziahanru
 mweeyi bala'ha que snuhn ra'
 bwiinn nin bala'ha ra' mweeyi,
4 laasii bwiinn rricu ra' chi
 mweeyizi nin ria'hancah bala'ha
 ra' ba la'n alcansia ya gunna'h ca
 garaa mweeyi nin nahpa ba bala'ha
 ba hasta nin ñio'h xquehta ba
 bala'ha ba.

Badi'hi Jesuhs rsohn cwihi guido' roo'

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 Ya nuu nuhn bwiinn nin
 cayuu'yidxyi'dxyi joosca xñah
 guido'roo' chi pur dxiah joosca
 ra' nin nuu tiixin neezaa cohsa
 lasahca ra' nin bagaa'da ra' bwiinn
 pur dzi'n nin rahca ri'chi, chi'chi
 rahbi Jesuhs loh ra' ba:

6—Zadzihm dxyih nin cwihi garaa
 cohsa ra' nin caywa'ha tu. Nin
 tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa'
 ayi dxia'hancaa.

Sehn ra' nin gaca chin ñichiloh
guidxyiyuh

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

7 Chi'chi gunabadxyi'dxyi xpwiinn
 ra' Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; ¿ccuaca gaca
 ni'ca? ¿Xa naa sehn nin dxi' chin
 gaca cohsa ra' chi?

8 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
 —Gulgahca nasiin tin ayi gusaa'n
 tu gusagui'hi bwiinn la'h tu, tin
 ziahan ra' bwiinn dxi', nnaa ra'
 ba: "Na'h naan Crixtu", per ayi
 chechiisto' tu xchi'dxyi ra' ba nee
 ayiza chena'hla tu la'h ra' ba, **9** nee
 chin dxihn tu cayahca guehrru
 ridxiinn lasaa' bwiinn ra', ayiza
 guidxyihbi tu laasii nahpa gaca dee'

per nagahdxi gadzihh dxyih nin
guiñihchiloh guidxyiyuh.

¹⁰ Ya zeezah cañi' Ñi'h loh ra' ba,
rahbi Ñi'h:

—Nee zuca'nee tuhbi nasiohn
la'h stuhbi nasiohn, neezaa tuhbi
guihdxyi bwiinn chindxinee ra' ba
stuhbi guihdxyi, ¹¹ neezaa gaca
lluhroo' neezaa chuu gubihh neezaa
gueldxyihdxyi, cun llaa'ndxibaa'
guluu'yiloh ra' cohsa nin guchihbi
la'h ra' bwiinn, zwa'ha ra' ba
sehnroo!. ¹² Per galoh gaca garaa
ra' cohsa ra' rii', ya zina'zu ra' ba
la'h tu gusa'cazzi ra' ba, neezaa
zuti'dxi ra' ba la'h tu nez loh ra'
bwiinn nin rnabwa' la'n guido' tin
guunn bwiinn ra' chi guelgxchiisi
la'h tu nee gusie'w ra' ba la'h tu
la'n lahtsidxi'ba nee zutii'dxi ra'
ba la'h tu loh ra' rrehyi cun loh
ra' gubieerna pura riachiisto' tu
xchi'dxyi'hn. ¹³ Yaca zahca tu
garaa dee' chi'chi gaca guiñi' tu
xchi'dxyi'hn loh ra' ba. ¹⁴ Ayi
guunn tu ziahan lligaaba nasto'
tu xa guiñi' tu loh ra' ba, ¹⁵ na'h
gahca gu'nnasiinahn la'h tu
cun dxyi'dxyi nin guiñi' tu, nee
guni'hihn guelrahcabwa' la'h tu tin
gusie'w tu rwaal' chyuuchi'lhi nin
guiñi' tohnta loh tu, ¹⁶ per hasta
bwiinn xjwamihyi tu neezaa lasaa'
tu, cun nin rucha'ga tu guiclaa'dzi
chiinn ra' la'h tu nee zidxiinn ra'
ba paaldaa tu. ¹⁷ Neezaa garaa ra'
bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee
ra' la'h tu laasii riachiisto' tu
xchi'dxyi'hn, ¹⁸ per ayi ñichloh nin
tuhbi dxyichyihca tu, ¹⁹ nee sidela
ayi cwe'hesto' tu xchi'dxyi Dxiohs
zila'h tu loh duhlda tin guziaa tu
dxibaa!.

²⁰ Ya chin gwa'ha tu ziahanroo'
suldaahu rii gadiidxi guihdxyi
Jerusalehn, chi'chi gacabwa' tu
la'dxyih badzihh ñichilohon. ²¹ Ya
chin gwa'ha bwiinn ra' gaca ni'chi,
chi'chi nahpa guiria'h ra' bwiinn
guihdxyi Judea yihdzi ra' ba guzee
ra' ba loh dahan; ya bwiinn nin rii
ra'la loh dahan ayiru guibia'garii
ra' ba chegalli'hi ra' ba xixteenn
ra' ba yihdzi ra' ba, ²² tin la'n
dxyih ra' chi guunn Dxiohs jwiisi
loh guidxyiyuh tin gaca ziga rñi'
dxyi'dxyi nin caa loh xchihtsi
Dxiohs. ²³ Prohbi gunna'h ra' nin
nu'a llii'n, probiza gunna'h ra'
nin ca'ha bado' la'n dxyih ra' chi.
Zwa'ha ra' ba guelnadxyi'bi duxa
nin gaca cun bwiinn ra' nin rii
Israel. ²⁴ Nuu ra' ba gachi ra' ba loh
guehrru, snuhn ra' ba guzee prehsu,
guzee ra' ba garaa guihdxyi ziit
ra', ya bwiinnziitu ra' chuunaa ra'
ba gaduhbi guihdxyi Jerusalehn
hastayi gazaa' dxyih nin gabia'garii
bwiinn Israel, chi'chi gare'h ra' ba.

Chin gabia'garii Bwiinn nin gaxe'hla Dxiohs stuhbi loh guidxyiyuh

²⁵ Rahbiza Ñi'h:

—Chi'chi gaca ra' sehn loh
gubihdxyi cun loh bwe'hw neezaa
dxih nin nuu llaa'ndxibaa'; ya
loh guidxyiyuh garaa ra' bwiinn
guidxyihibi ra' ba laasii nin ayi
gacabwa' ra' ba xa guunn ra' ba
chin dxihh ra' ba cayuu'bwihi
taa'ha ñihsado' nee taantu jweersi
nin rzihdzi cwidxyidxiah ñihsado'!
²⁶ Ya bwiinn ra' zicahyi ra' ba
saca nin gwa'ha ra' ba gaca loh
guidxyiyuh neezaa saca nin gwa'ha
ra' ba guiñi'bi garaa nin nuu

llaa'ndxibaa!. ²⁷ Ya chi'chi gwa'ha ra' ba gadzihna'hn ziga Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, dxie'l'dahn la'n xcahyi cun gaduhbi guelrnabwa' nee cun tuhbi bacha'ha roo!.

²⁸ Chin sa'loh gaca ra' cohsa ra' rii!, ayi guidxyihbi tu; gulcwihs, gulguia'ha nez guiya' tin lwehgusi gadzihm dxyih nin guzi'laa'dzi tu, ta'h tu loh duhlda.

²⁹ Bwii'ydxyi'dxyi za Ñi'h stuhbi cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Gulguia'ha loh tuhbi yahga ñiigu, neezaa loh garaa ra' yahga.

³⁰ Chin gwa'ha tu la' ra' yahga cabwe'he bwii'ni'hn, la'h gahca tu gacabwa' tu lwehgusi gadzihm bwe'hw nin dxiaaba ñihsadxiah.

³¹ Zi'chi gahcaza chin gwa'ha tu la' ra' cohsa ra' rii! cayahca la'h gahca tu gacabwa' tu amweer gadzihm xquelrnabwa' Dxiohs. ³² Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' cohsa rii' gacan antes gachi ra' bwiinn nin nabahan ra' chieempa chi. ³³ Dxibaa' cun guidxyiyuh ziñihchilohra'n, per xchi'dxyi'hn ayi ñichilohon.

³⁴ Gulgaca nasiin tin ayi guunn tu lligaaba ayi guxi'hn tu xjweersi tu loh guelree!, loh guelrahw za'ca, neezaa lligaaba ziahan xteenn xica nin rchi'hn tu laasii sidela guunn tu squii' zina'zu dxyih chi la'h tu nee guunnan mahla la'h tu, ³⁵ laasii zi'chi garia'caa dxyih chi loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ziga tuhbi traampa nin rie'w goolpi. ³⁶ Ni'chin rñaan loh tu gulgaca nasiin. Ayi gucwe'za tu cwidxyi-guinaaba loh Dxiohs tin ta'h tu loh garaa nin gaca tin gacaza suh tu loh Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

³⁷ Radxyii ruluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn la'n guido'roo', ya gue'la riadxia'han Ñi'h hasta rwaa' dahan nin laa de los Olivo. ³⁸ Ya guillii-guillii riah ra' bwiinn rsiiyigah rwaa' guido' chi tin ruca'dxiahga ra' ba nin ruluu'yi Ñi'h.

**Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra'
ba tin guina'zu ra' ba Jesuhs**

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2,
10-11; Jn. 11.45-53)

22 Ya la'h lañih paascu ze'gadzihm chin rahw ra' bwiinn Israel pahn nin ayi rahcacha'yi cun levadura, ² ya bwiinn ra' nin rnabwa' ra' la'h bixohza neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cadxi'hyi ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs laasii rdxyihbi ra' ba bwiinn ra!. ³ Ya chi'chi guyuu'tii bwiinnndaaba nin laa Satanahs sto' Judas nin laa gahca Iscariote, nee gahca la'h ba naa ba xpwiinn Jesuhs nin naa gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ⁴ ya bwiinn chi gwaguuitsi loh ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun loh ra' daada nin rnabwa' la'h guixa'ga ra' nin rahpa guido!. Guñi'nnee Judas la'h ra' ba xa guunn ba tin guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' ba. ⁵ Chi'chi biahxi ra' ba ya guhdzi ra' ba loh Judas guica'ha ba nuhn mweeyi sidela dxiu'n ba ntriehgu la'h Ñi'h pur mweeyi chi. ⁶ Chi'chi guzi'guehlda Judas ya guza'loh cadxi'hyi ba xa guunn ba guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' bwiinn chi mwedxi rala'n tin ayi gacabwa' ra' bwiinn.

Luulchima vehsa gudahwxchihnee

Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ni'h

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25;

Jn. 13.21-30; I Co. 11.23.26)

⁷Badzihn dxyihlañih chin rahw
ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun
levadura bie' rdxiinn ra' ba tuhbi
lli'hyi ziga caa loh xchihtsi guehtu
Moisehs, ⁸chi'chi guxe'hla Jesuhs
Pehdru cun Jwahn, rahbi Ni'h loh
ra' ba:

—Gulchegui'hnncha'yi xi
guida'wxchih nu'h nin naa xchih
pascu.

⁹Chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba
loh Ni'h, rahbi ra' ba:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h
gachidi'hnncha'yi nu guelwahw?

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Chin chu'tii tu lahda guihdxyi,
zadxa'ga tu tuhbi bwiinn nin nu'a
tuhbi rii' ñihsa; chi'chi chena'hla
tu ba hasta dxiu'garii ba yihdzi ba,
¹¹chi'chi guinabadxyi'dxyi tu loh
nin naan yi hdzi Ni'h, squii' gahbi tu:
“Nnaa Daada Mwehsu: ¿Canehza
ria'han cwaartu hasta gahwchihnee
ba xpwiinn ba xchih pascu?” ¹²Ya
bwiinn chi lwehgusi guluu'yi ba
hasta naa cwarturoo' nin nuu guiyal
la'n naa liistula. Ri'chi guiguinh tu
nin guida'wxchih nu'h.

¹³Ya chin badzihn ra' ba ri'chi,
guyaa bare'caa garaatii' nin
guhdzi Jesuhs la'nriila. Chi'chi
bwi'hnncha'yi ra' ba xchih pascu.

¹⁴Ya chin badzihn hohra, badzihnnnee
Jesuhs spaaldaa xpwiinn Ni'h chi'chi
gurih ra' ba gadiidxi mweella, ¹⁵chi'chi
rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Blaaca nasaa cayahwxchihneen
la'h tu xchih pascu antes que

na'h sacaziin cun gachi'hn, ¹⁶nen
xñaxgaa'hn loh tu ayiru gabia'garri
gahwne'hn la'h tu xchihtsi
galoh gadzihn dxyih gacan loh
xquelrnabwa! Dxiohs.

¹⁷Chi'chi guca'ha Ni'h tuhbi copa
vihnnu, badi'hi Ni'h guelzuxchilli
loh Dxiohs, chi'chi rahbi Ni'h:

—Gulguee' dee' gulchi'zi gahcan
loh lasaa' tu, ¹⁸nen ñaan loh tu
ayiru gabia'garrii guee'neen la'h
tu ñihsa uhva stuhbi galoh nin
gadzihn xquel rnabwa! Dxiohs.

¹⁹Chi'chi guca'ha gahca Ni'h tuhbi
pahn, badi'hi Ni'h guelzuxchilli loh
Dxiohs, hohrachi gutaa'ha Ni'hn,
gudxi'zi Ni'hn loh ra' ba, chi'chi
rahbi Ni'h:

—Dee' naa ziga ti'xihn nin
guti'dxi'hn loh guelguhchi
xcweenta tu, ya squii' gahca guunn
tu tin dxiagannasto' tu na'h.

²⁰Zi'chi gahcaza bwi'hnnnee
Ni'h copa chin guluhlla
gudahwxchihnee Ni'h la'h ra' ba,
rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Vihnnu nin nuu la'n copa rii'
naa ziga rihn nin nuu'huhn, nin
guixi'hihn chin chiinn ra' ba
na'h xcweenta tu, tin zi'chi gaca
dxyi'dxyicuubi nin gusia'han Dxiohs
cun bwiinn ra' nin bibwi'hira'la.

²¹Yannah gulguia'ha la'naa bwiinn
nin gutoo' na'h dzi'banee naa'hahn
loh mweella rii', ²²nee guchii nahpa
gutu'dxiloon trabahjw duxa, laasii
naan Bwiinn nin guxe'hla Dxiohs
nahpa zare'caa garaa nin caa loh
xchihtsi Dxiohs, iper probiza
bwiinn nin gutoo' na'h!

²³Chi'chi guzo'baloh
canabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba,
rahbi ra' ba:

—¿Chyuni'ca guunn zi'ca?

**Cayuu'yidxyi'dxyi ra' ba chyuni'ca
naa bwiinn nin mahzi lasahca**

²⁴Neezaa guza'loh
cayuu'yidxyi'dxyi ra' ba xcweenta
chu mahzi lasahca loh ra' ba;
²⁵chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Rehyi ra' nin rnabwa' loh ra'
bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel
ruhnn nayaachi ra' ba nee xclaa'dzi
ra' ba guiñi' xpiiiinn ra' ba loh ra'
ba: "Bwiinn za'ca lu'h", ²⁶per la'h
tu ayi gaca tu zi'chi, sino que nin
mahzi lasahca loh tu ayi chi'hyi
ba guiñi' za'ca bwiinn xcweenta
ba; mejor gusa'n ba zigachi'hzi
guiñi' bwiinn loh ba, nee nin mahzi
rnabwa' nahpa gaca ba ziga mooza
tin mahziru gacanee ba lasaa' ba.

²⁷¿Cuunn nin mahzi lasahca; ta
bwiinn nin rzohba loh mweella
rahw o bwiinn nin razi'laa'dzi
guelwahw? ¿Tayigah guchiidxi'h
bwiinn nin rzohba loh mweella?
Per na'h nicala rnabwa'n loh tu
per la'ndxa'ga zigazi tuhbi bwiinn
nin rni'hi xi rahw tu. ²⁸La'h tu naa
tu bwiinn ra' nin bia'hanee na'h
gaduhbi gudi'dxi'hnu trabahjw nin
gudi'dxi'hnu, ²⁹ni'chin nin guni'hihn
guelrnabwa' la'h tu ziga bani'hi
Xpaa'nñin na'h, ³⁰tin gahw tu
guee tu cwihi tu loh xmwee'llahn
llaa'n dxibaa', soobaa gahca tu loh
yagaxiyyi bwiinn nin rnabwa' tin
guunn tu guelguxchiisi loh gadzi'h
bichiohpa cwa'h xjwamihyi Israel.

**Basia'han Jesuhs dxyi'dxyi guiñi'
Pehdru ayi nu'n'bwa'tii' bi la'h Ñi'h**

³¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh
Simohn:

—Simohn, Simohn;
la'bwiinnndaaba nin laa Satanahs
gunaaba yi'h tin tsibi ba yi'h
zigazi rbi'bi llooba chin nuu'hun
deh, ³²per na'h la'n gunaaba loh
Dxiohs pur yi'h tin ayi cwe'hesto'
lu'h xchi'dxyi Dxiohs, ya chin
gabia'garii lu'h loh Dxiohs, chi'chi
gacanee ra' lu'h lasaa' lu'h tin
dxia'hannee ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

³³Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'nzuu liistula tin
dxie'wne'hn yi'h, nicala gachiza
nu'h.

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Pehdru, nnah gahca ñaan
loh lu'h galoh guca'yahnn
dxiiidxinguhla, guiñi' lu'h mas
chohnna bweelta ayi nu'mbwa'tii'
lu'h na'h.

**Amweerla gadzihh hohra nin
tiidxi Jesuhs trabahjw**

³⁵Chi'chi gunabadxyi'dxyi Jesuhs
loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Chin guxe'hla'hn la'h tu
bagaluu'yi tu la'h ra' bwiinn
xchi'dxyi Dxiohs, ayi gwanee tu
buxa, nin dxihdximweeyi nin tuhbi
tahgaza tahba tu, ¿ta guyuu' xiilla
ba'dxyi tu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Lliitii'.

³⁶Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Per nnah ñaan loh tu, nin
nahpa buxa, chenee ban; nin nahpa
dxihdximweeyi, cheneezaa ban;
nin ayi nahpa spahda, gutoo' ba
xchiquehta ba tin si' ba tuhbin;
³⁷tin rñaan loh tu nahpa gaca ziga
caa loh Xchihtsi Dxiohs pur na'h;
rni' dxyi'dxyi ra' chi: "Bati'dxi ra'
ba la'h ba hasta nuu ra' bwiinn

mahla." Garaa nin caa loh xchihtsi Dxiohs pur na'h nahpa gacan.

³⁸Chi'chi rahbi ra' ba loh Ni'h:
—Daada, rii' la'chioxha spahda nuu'.

Chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:
—Cun sola ni'casi zahlda, ayi xchi'hñ ziahan.

Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs loh Xtaada Ni'h loh weerta nin laa Getsemanii

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹Chi'chi biria'h Jesuhs zee Ni'h loh dahan nin laa Olivo laasii zi'chi naa xcostumbre Ni'h zena'hlagah xpooxtla Ni'h la'h Ni'h, ⁴⁰ya chin badzihna ra' ba ri'chi, chi'chi rahbi Ni'h loh ra' ba:

—Gulguinaaba loh Dxiohs tin ayi gusagui'hi bwiinndxaaba la'h tu.

⁴¹Chi'chi biria'caa Jesuhs tuhbi lahdu hasta rii ra' ba, zigachi'h hasta radzihna tuhbi dxiah nin ruca'h bwiinn, chi'chi bazu'nllihbi Ni'h ri'chi tin gudihdxyi-gunaaba Ni'h loh Xtaada Ni'h nin naa Dxiohs, ⁴²squii':

—Paah, ñtayi gaca gucha'h xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h loh trabahjw duxa nin guti'dxiloon? Per sidela ayi nuu'hun, ayiza xi ruhnn ti'dxi'lññin.

⁴³Chi'chi baluu'yiloh tuhbi aanja nin guxe'hla Xtaada Ni'h tin gacanee Ni'h la'h Jesuhs guunn Ni'h waanta guti'dxiloh Ni'h trabahjw chi, ⁴⁴ya pur taantu nin cadii'dxi Ni'h trabahjw, ni'chin nin mahzi cabwihdxyi Ni'h loh Xtaada Ni'h nee taantu nin cayahcana'yí Ni'h pur gota ñihsa cayaaba loh yuh gota chi rñahan ziga rihn. ⁴⁵Ya

chin guyaloh gudihdxyi-gunaaba Ni'h loh Xtaada Ni'h, chi'chi gwasu'nchii Ni'h tin gwaguia'ha Ni'h cuun ra' xpwiinn Ni'h, ya chin badzihna Ni'h ri'chi bwa'ha Ni'h la' ra' ba na'xgahsi pur guelnalaasa nin nuu sto' ra' ba, ⁴⁶chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa na'xgahsi tu? Gulchestii gulguinaaba loh Dxiohs tin ayi gusagui'hi bwiinndxaaba la'h tu.

Chin bina'zu Jesuhs

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Gaduhbi cañi' gahca Jesuhs loh ra' xpwiinn Ni'h, badzihna ziahan bwiinn hasta rii ra' ba, delanta loh ra' ba ñiidxiuu tuhbi bwiinn nin laa Judas xpwiinn gahca Jesuhs la'h ba, chi'chi gwabiiga ba hasta zuu Jesuhs tin bacha'garwa' ba loh Ni'h.

⁴⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Judas, ñta pur tuhbi behsu rii' ri'u'n lu'h ntriehgu Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh ra' bwiinn rii'?

⁴⁹Ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ni'h nin rii gadiidxi Ni'h nin cayahca ri'chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Daada, ñta zadi'higooolpi nu la'h ra' bwiinn ca cun spahda?

⁵⁰Chi'chi bacyuu'ga tuhbi xpwiinn Jesuhs dxiahga tuhbi xmooza bwiinn nin rnabwa' loh ra' bixohza, bachwa'ha ba tuhbi lahdu dxiahga derehchu bi, ⁵¹chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ni'h:

—iGulgasa'a'n ba! iCun sol ni'ca!

Chi'chi badxi'hyi Jesuhs dxiahga mooza chi bachi'dxu Ni'hñ talgu'nsi biaca za'can, ⁵²chi'chi guñi' gahca Jesuhs loh ra' bwiinn nin rnabwa' loh ra' bixohza neezaa bwiinn ra'

nin naa guixa'ga xteenn guido'
neezaa bwiinnguuhla ra' nin ze' tin
chenee ra' ba la'h Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Xluu'yi nee spahda cun garrohta
nu'a tu ze' tu ziga chin guina'zu
tu tuhbi guba'n,⁵³ ḥixnaa chin
guyu'ne'hn la'h tu la'n guido' garaa
dxyih ayi guna'zu tu na'h?, per
nnahyi biga'ha xohra tu guunn tu
nin xclaa'dzi bwiinnndaaba gaca.

Guhdzi Pehdru ayi nu'n'bwa'tii' bi Jesuhs

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54,
66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Chi'chi guna'zu ra' ba la'h Jesuhs
tin zenee ra' ba la'h Ñi'h yihdzi
bixohza nin rnabwa' loh garaa ra'
bixohza, cun nee Pehdru na'hlazantu
la'h ra' ba,⁵⁵ ya chin badzihna ra' ba
ri'chi, chi'chi gulahchi ra' ba dxih
gadiidxin tin babihdxyi ra' ba; nee
Pehdru dxa'ga loh ra' ba.⁵⁶ Ya chin
bwa'ha tuhbi gunna'h nin ruhnn
dzi'n ri'chi zohba gabihdxyi Pehdru,
chi'chi bwa'ha-bwa'ha bi loh Pehdru,
chi'chi rahbi bi:

—iNee ndxi'hw rii' naa xpwiinn
Jesuhs!

⁵⁷Per Pehdru ayi gudxixtee' bi
nu'n'bwa' bi Jesuhs, rahbi bi:

—Gunna'h, ayi nu'n'bwa'n ba.

⁵⁸Ya snuhnsi rahca, guriin bwiinn
laga'h nin bwa'ha la'h Pehdru,
chi'chi rahbi ba:

—iCun neezaa lu'h naa tuhbi ra'
xpwiinn Jesuhs!

Per Pehdru rahbilaga'h ba:

—Ñaan loh lu'h daada, ayi
needxi'hn naan xpwiinn ba.

⁵⁹Ya guhca mahs tuhbi hohra
badzihna stuhbi bwiinn guza'loh
cañi' ba, rahbi ba:

—iGuchiin, nee bwiinn rii'
guyu'nee ba nen cun neezaa laasii
naa ba tuhbi bwiinn Galilea!

⁶⁰Chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Per daada, iayi rahcabwa'n
xini'ca nugaze'ta lu'h!

Ya hohra gahca nin cañi' Pehdru
baca'yahnn tuhbi dxiidxinguhla,
⁶¹ chi'chi basia'garii loh Jesuhs
bwa'ha Ñi'h loh Pehdru, chi'chi
bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi nin
guñi' Jesuhs loh ba: "Galoh nin
guca'yahnn dxiidxinguhla nnadxyih,
guiñi' lu'h loh ra' bwiinn chohnna
bweelta gahbi lu'h ayi nu'n'bwa'tii'
lu'h na'h",⁶² chi'chi baria'h Pehdru
guza'loh cayu'n bi nalaasa duxa.

Guñi'yah ra' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Ya bwiinn ra' nin canee la'h
Jesuhs guza'loh cagallihdzinee ra'
ba la'h Ñi'h neezaa cagadi'higoolpi
ra' ba la'h Ñi'h,⁶⁴ neezaa basie'w ra'
ba loh Ñi'h chi'chi gudahpa ra' ban,
rahbi ra' ba:

—Pwihsy yi'h ziga naa lu'h Crixtu,
iguhcabwa' chyuñin nin gudahpa
loh lu'h!

⁶⁵Neezaa caguii xa'ta ra' ba loh
Ñi'h cañi'yah duxa ra' ba la'h Ñi'h.

Gwanee ra' ba Jesuhs loh bixohza ra' tin guunn ra' ba guelguxchiisi xcweenta Ñi'h

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶Ya chin barah gue'la, badiaa'ha
ra' bwiinnguuhla nin rnabwa'
neezaa bwiinn ra' nin rnabwa' loh
bixohza ra' neezaa bwiinn ra' nin
ruluu'yi xlehyi Moisehs; gwanee ra'
ba la'h Jesuhs, chi'chi rahbi ra' ba
loh Ñi'h:

67 — Sidela guchii lu'h naa lu'h Crixtu, chixtee' lu'h loh nu.

Chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

— Sidela guiñaan, “Uhn”, ayi chechiisto' tu na'h; **68** ya sidela guina'badxyi'dxyi'hn loh tu, ayi gusia'garii tu dxyi'dxyi, **69** per deznnah la'Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw soobaa nehz lahdu derehchu cwee' Dxiohs nin nuu llaa'ndxibaa'.

70 Chi'chi gunaabadyi'dxyi garaa ra' ba, rahbi ra' ba loh Ñi'h:

— ¿Tayichi'h naa lu'h Llili'n Dxiohs?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
— La'h gahca tu nnah tu naan zi'chi.

71 Chi'chi la' gahca ra' ba rahbi loh lasaa' ra' ba:

— ¿Xi xclaa'dzi tu nnah? Ayiru xchi'hn guiñi'ru bwiinn ca laasii la'h gahca nu'h bihn nu'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' ba, iya dxyi'dxyi chi gahca guunn guelguxchiisi la'h ba!

Jesuhs delaanta xquelrnabwa'

Pilahtu

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Chi'chi gwasu'nchii garaa ra' ba tin gwanee ra' ba Jesuhs loh Pilahtu. **2** Ya chin badzihnnnee ra' ba Jesuhs ri'chi, guza'loh cagaca'chiah ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

— Bwiinn rii'bachina'zu nu laasii cagasagui'hi ba ziahanroo' ra' bwiinn, nee rahbi ba ayi nahparu chyu gachidixlli mweeyi xteenn impweestu loh Rehyi César, nee rahbiza ba naa ba Crixtu zigazi Rehyi loh ra' bwiinn Israel.

3 Chi'chi gunaabadyi'dxyi Pilahtu loh Jesuhs, rahbi ba:

— ¿Ta yi'h naa lu'h xrrehyi ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs:

— Zi'chi, yi'h gahca guñi' lu'hn.

4 Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun loh ra' garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi:

— Ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn rii!

5 Per la'h ra' ba cun mahziru jweersiroo' rahbi ra' ba:

— Garaa ra' bwiinn Judea cayuu'yitii loh dxyi'dxyi dxixi'hw nin rluu'yi ndxi'hw rii!. Guzohbaloh cagaluu'yi ba dxyi'dxyi xihn ra' loh guihdxyi Galilea, nee nnah la'ba ze'laga'h rii!.

Seguihdu gwah Jesuhs loh xquelguxchiisi Herodes

6 Ya chin bihn Pilahtu garaa dee', chi'chi gunaabadyi'dxyi ba rahbi ba:

— ¿Ta bwiinn Galilea bwiinn rii?

7 Chi'chi rahbi ra' ba:

— Uhn, bwiinn Galilea ba.

Ya chin bihn Pilahtu bwiinn Galilea Ñi'h, chi'chi gux'e'bla Pilahtu la'h Jesuhs loh Herodes tin guunn ba guelguxchisi xcweenta Jesuhs, laasii Herodes naa gobernador guihdxyi Galilea, nee la'n dxyih ra' chi gahca badzihh Herodes guihdxyi Jerusalehn.

8 Ya seguihdu badzihnnnee ra' ba Jesuhs hasta badzihh Herodes loh guihdxyi Jerusalehn, ya chin bwa'ha Herodes la'h Jesuhs, biahxi Herodes laasii dez cadxyih xclaa'dzi ba gwa'ha ba la'h Jesuhs laasii bihn

ba ruhnn Jesuhs ziahan milahgru ra', ya xclaa'dzi duxa ba gwa'ha ba guunn Jesuhs milahgru ra'.

⁹Ya ziahanroo' dxyi'dxyi gunaabadyi'dxyi Herodes loh Jesuhs ya nin tuhbi dxyi'dxyi ra' chi ayi guñi' Jesuhs. ¹⁰Neezaa jefe ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza rii ri'chi cun mwehsu ra' nin ruluu'y i lehyi, dee ra' nin cagaca'chiah la'h Jesuhs. ¹¹Ya seguihdu Herodes cun xsuldaahu ba bwi'hnn ra' ba buhrla la'h Jesuhs gudzihtanee ra' ba la'h Ni'h chi'chi bagahcu ra' ba la'h Jesuhs tuhbi lahdxz za'ca ziga nin rahcu tuhbi rrehyi, ya seguihdu gahca guxe'hla laga'h Herodes la'h Jesuhs loh xquelguxchiisi Pilahtu stuhbi. ¹²Dxyih gahca chi biahca Pilahtu xamihgu Herodes nee galoh bidxi'chinee lasaa' ra' ba.

Gunaaba ra' ba guca'h Pilahtu la'h Jesuhs loh cruhzi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

¹³Chi'chi batiaa'ha Pilahtu jefe ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun guxchiisi ra' nin rnabwa' cun garaa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn chi, ¹⁴chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—La'h tu bie'nee tu bwiinn rii' loon, nnaa tu ziahanroo' bwiinn cagaluu'y i ba dxyi'dxyi xiin ra'; per bwa'halohza tu delaanta loh tu gunaabadyi'dxyi'h cahsa ra' nin nnaa tu cayuhnn ba, per nnah bwa'ha tu ayi xi duhlda nahpa ba cun xcweenta ra' cohsa nin rca'chiah tu la'h ba, ¹⁵nin Herodes ayi bidxeela xtuhlda bwiinn rii', ni'chin nin rni'n loh tu ayi xi duhlda nahpa ba para gachi ba. ¹⁶Ni'chin nin mejor guinabwa'n

guicahyahgazi ba cun cwaarta, chi'chi guhlda'hn ba.

¹⁷Ya garaa yihza nin rahca lañih pascu ruta'h Pilahtu tuhbi bwiinn nin ñe'w. ¹⁸Per la'h ra' ba tuhbisi guñi' garaa ra' ba jweersi, rahbi ra' ba:

—iGudxiinn la'h Jesuhs bachi'h balda'h Barrabahs!

¹⁹Barrabahs rii' bie'w ba la'n lahtsidxi'ba laasii gudxihndxinee ba suldaahu romanu ra' nin rii guihdxyi chi nee naaza ba tuhbi bwiinn nin rdxiiinn bwiinn. ²⁰Ya guclaa'dzi Pilahtu ñulda'h ba la'h Jesuhs, ni'chin guñi' ba stuhbi, ²¹per la'h ra' bwiinn ziahan chi mahziru jweersiroo' rahbi ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhzi!, ibaca'h ba loh cruhzi!

²²Ya chin biohnna bweelta rñi' Pilahtu loh ra' ba, rahbi ba:

—¿Per xi mahla cayuhnn ba?

Ayi xi xtuhlda ba rdxeela'h para gachi ba loh dxyi'dxyi ra' nin rna'badyi'dxyi'h loh ba, ni'chin nin guinabwa'n guicahyahgasi ba cun cwaarta, chi'chi guhlda'hn ba.

²³Per la'h ra' ba mahziru jweersiroo' cabwihdxyidxiah ra' ba tin canaaba ra' ba guicah Ni'h loh cruhzi, ya taantu nin rbwihdxyidxiah ra' ba hasta que no bwi'hnn ra' ba gahn nin guclaa'dzi ra' ba, ²⁴chi'chi bidxa'h xigaaba Pilahtu ya gunabwa' ba gucah Jesuhs loh cruhzi ziga gunaaba ra' bwiinn Israel chi, ²⁵ya mejor balda'h ba la'h Barrabahs la'n lahtsidxi'ba, ya chi'chi bwi'hnn Pilahtu ziga guclaa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi basa'cazii ba la'h Jesuhs gudxiinn ba la'h Ni'h loh cruhzi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhzi

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 Chin zenee ra' ba Jesuhs guicah loh cruhzi, chi'chi guna'zu ra' ba tuhbi bwiinn Cirene nin laa Simohn, gue'du zie' ba gwah ba dahan, ya basagu'a ra' ba la'h ba cruhzi ya na'hla ba la'h Jesuhs **27** cun neezaa ziahan bwiinn. Ya lahdaa ra' bwiinn ziahan chi guyuu' paaldaa ra' gunna'h nin ru'n ra' laasii riaa ra' ba la'h Jesuhs, **28** chi'chi basia'gariiloh Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gunna'h Jerusalehn ra', ayi ru'n tu pur na'h; guldx'i'n pur la'h gahca tu neezaa pur llii'n ra' tu, **29** laasii zi' dxyih nin guiñi' ra' bwiinn: “Riahxi ra' gunna'h ra' nin ayi riuu' llii'n Ñi'h, nee riahxiza gunna'h ra' nin ayi rudi'hi duuda guee llii'n Ñi'h”, **30** ya ziza'loh guiñi' ra' bwiinn loh dahan ra': “Guldxiaaba yihca nu”, ya loh ra' lohmma gahbi ra' ba: “Gulu'la'n la'h nu”, **31** laasii sidela squii' ruhnnee ra' ba na'h nin naa ziga tuhbi yahga nabahan, ñxallachi'h la'h tu xa gunnee ra' ba naa tu ziga tuhbi yahgabihdzi?

32 Neezaa chiohpa bwiinn mahla zenee ra' ba tin gachi ra' ba tuhbisi cun Jesuhs. **33** Ya chin badzihnnnee ra' ba Jesuhs tuhbi lahta nin laa yihca bwiinnguuchi, ri'chi baca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi cun schiohpa bwiinn mahla chi; tuhbi ba lahdu derehchu stuhbi ba lahdu rrabwehsa. **34** Ya chin cagaca'h ra' ba Jesuhs loh cruhzi, chi'chi guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Paah, basia'pitii xtuhlda bwiinn ra' rii' laasii ayi gaann ra' ba xiñin cayuhnn ra' ba.

Ya loh xahba Jesuhs gudzihta ra' suldahdu chi baraja tin basaa' ra' ba sweerta tin guiga'zi xahba Jesuhs guica'ha ra' ba **35** ya ziahan ra' bwiinn rii ri'chi riiywa'ha cacaa Jesuhs loh cruhzi, ya hasta bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' ba cagallihdzinee ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Balda'h ba paaldaa bwiinn loh ziahan cohsa galoh yannah iguhlda'h ba la'h gahca ba sidela guchii ba naa ba Crixtu nin guxe'hla Dxiohs!

36 Neezaa ra' suldahdu bwi'hnn buhrla la'h Ñi'h yaque caa Ñi'h loh cruhzi badi'hi ra' ba vihnnu naltaa gwaal Jesuhs. **37** Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h xrrehyi ra' bwiinn Israel, ibalda'h yi'h gahca!

38 Ya letra nin gu cah yihca xcruhzi Jesuhs caa'han cun dxyi'dxyi griegu, dxyi'dxyi latihn, cun neezaa dxyi'dxyi hebreu ya rñi'n squii: “Dee' naa xrrehyi bwiinn Israel.” **39** Ya tuhbi bwiinn mahla nin caa loh stuhbi cruhzi guñi' tohnta ba loh Jesuhs, rahbi ba:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Crixtu, balda'h yi'h gahca nee guhlda'hza lu'h la'h nu.

40 Chi'chi guñi' stuhbi bwiinn mahla nin caa stuhbi lahdu cwee' Jesuhs, rahbi ba loh xcompañeru mahla ba chi:

—¿Tayi rdxyihbi lu'h Dxiohs nee gu rwa'ha lu'h amweerla gachi lu'h pur xtuhlda lu'h? **41** Bayi la'h nu'h rga'ha cayahca nu'h caxchihgu ruhnn merehsan la'h nu'h tin

gachidxihlli nu'h garaa nin bidi'hnn nu'h; per bwiinn rii ayi xi cohsa dxaaba bwi'hnn ba.

42 Chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:
—Jesuhs, baza'sto' lu'h na'h dxyih nin so'baloh guinabwa' lu'h.
43 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Guchiin nin ñaan loh lu'h, desde nnadxyih gahca chene'hn yi'h para llaa'ndxibaa'.

Hohra nin guhchi Jesuhs

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 Guhcan zigachi'h laa'yidxyih, hohrachi gahca bi' tuhbi gue'la gaduhbitii' guidxyiyuh hasta xcachohnna gudxyih bia'ñih.
45 Bacahyi loh gubihdxyi ya lahdxri roo' nin za'bi la'n guido'roo' galaayi la'n hasta nadaa cun hasta naa nadaa duxa biga'llun desde guiya' hasta la'n gueeta ya guhcan chiohpa taa'ha. **46** Chi'chi guñi' Jesuhs jweersiroo' rahbi Ñi'h:
—iPaah, loh naa si lu'h rutil'dxi'hn xaa'lmahn!

Guya'lohsu guñi' Ñi'h zi'chi, lwehgusi guhchi Ñi'h. **47** Ya chin bwa'ha capitahn nin rnabwa' la'h ra' suldahdu nin zuu ri'chi xi guhca, chi'chi guza'loh cañi' za'ca ba pur Dxiohs, rahbi ba:

—Guchii bwiinn ca, ayi xtuhlda ba.

48 Ya garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi, chi'n bwa'ha ra' ba xi guhca lwehgu gubia'garii ra' ba para yihdzi ra' ba ziaadxinnaa sto' ra' ba laasii taantu balaasa duxasto' ra' ba la'h Jesuhs. **49** Ya garaa ra' bwiinn nin biu'nbwa' la'h Jesuhs cun gunna'h ra' nin gwana'hla la'h Jesuhs desde chin guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h

xchi'dxyi Dxiohs nez Galilea, ya zihturoo' rii' ra' ba tin riiywa'ha ra' ba garaa cohsa ra' nin cayahca.

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Nee guyuu' tuhbi bwiinn za'ca nin laa Joseh, xnehzha nabahan ba loh xquelrnabwa' Dxiohs, bwiinn guihdxyi Arimatea ba, neezaa dxa'ga ba loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'n guido'roo' xteenn ra' bwiinn Israel. **51** Joseh rii' cabweeza ba gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs, ni'chin nin ayi guhca xigaaba ba tuhsii cun loh xigaaba snuhn ra' bwiinn dzi'baloh chi nin gunabwa' guhchi Jesuhs.

52 Chi'chi gwah Joseh loh Pilahtu tin gwaganaaba ba si'guehlda Pilahtu gutehta ra' ba bwe'lthixi Jesuhs loh cruhzi. **53** Ya chin guya'loh batehta ba bwe'lthixi Ñi'h loh cruhzi, chi'chi batu'bi ban la'n tuhbi sabna ya baca'tsi ban la'n tuhbi ba' dxiah hasta nagahdxi chyu bwiinn guiga'tsi. **54** Dee' guhca hohrapa' nin zohbaya'zi gubihdxyi, ya dxyih chi naa dxyih nin rgu'guihn ra' bwiinn Israel para dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' ba. **55** Ya gunna'h ra' nin ze'nee Jesuhs desde Galilea, bwa'ha ra' ba rwaaw' ba' hasta biga'tsi Jesuhs tin bwa'ha ra' ba xa forma guhta bwe'lthixi Ñi'h la'n ba'.

56 Ya chin gubia'garii ra' gunna'h chi para yihdzi ra' ba chi'chi bwi'hnncha'yi ra' ba cwa'n ra' nin xchia'ha nahxi neezaa nin naa ziga zah nin xchia'ha nahxi tin ñiga'bi ra' ban tihxi guetaguhla. Ya chin guya'loh bwi'hnn ra' ba gahn

bwi'nncha'yí ra' ba perfume ra' chi,
chi'chi bazi'laa'dzi ra' ba ziga caa
loh xlehyi Moisehs guunn ra' ba.

Jesuhs babahn loh guelguhchi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 Ya dumingu rsiyido' gwah
ra' gunna'h chi rwaa' ba'
hasta biga'tsi Jesuhs, ya zenee ra'
ba cwa'n nahxi nin bwi'hnncha'yí
ra' ba tin ñida'bin tihxí Jesuhs la'n
ba' chi. ²Nee chin badzihñ ra' ba
rwaa' ba' chi, bwa'ha ra' ba la'dxiah
nin ñe'w rwaa' ba' zuucaa tuhbi
lahdu; ³ya chi'chi gudxihxiloh ra'
ba la'n ba', per ayila xi bwe'lтихи
Jesuhs bwa'ha ra' ba. ⁴Ya bidxyihbi
duxa ra' ba hasta guñihchi cweenta
ra' ba nin ayi rahcabwa' ra' ba xa
guunn ra' ba, ya tuhbisi goolpi
baluu'yiloh chiohpa ndxi'hw nin
nahcu lahdxí nin rca'bacha'ha
zunchii ra' ba gahxu loh ra'
gunna'h chi, ⁵ya la'h ra' gunna'h
chi de taantu bidxyihbi duxa ra' ba
hasta loh yuh guhtagurloh ra' ba
taantu guelnadxyihbi duxa, chi'chi
rahbi ra' ndxi'hw ra' chi:

—¿Xixnaa radxi'hyí tu bwiinn
nabahan loh bwiinn guuchi?

⁶Ayi Ñi'h rii', la'Ñi'h babahn loh
bwiinnguuchi. Gulgasahnasto' tu
dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh tu chin
nuu gahca tu guihdxyi Galilea;
⁷gunnah Ñi'h loh tu nahpa zidxiinn
ra' bwiinnduhlda la'h Llili'n Dxiohs
nin naa ndxi'hw, ya chin dxiohnna
dxyih guhchi Ñi'h zabahn Ñi'h loh
ra' bwiinnguuchi.

⁸Chi'chi bagannasto' ra' gunna'h
chi dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs loh
ra' ba, ⁹ya chi'chi babii ra' ba rwaa'
ba', ya chin bwaa ra' ba hasta nuu

zatsi'h bituhbi xpooxtla Jesuhs
cun snuhn lasaa' ra' ba guhdzi
ra' gunna'h chi garaa nin guñi'
ndxi'hw ra' chi loh ra' ba. ¹⁰Ya
gunna'h ra' nin baganee dxyi'dxyi
ra' chi loh ra' pooxtla naa María
Magdalena cun Jwahna cun neezaa
María xnaan Jacobo cun spaaldaa
ra' gunna'h nin gwanee ra'ba.

¹¹Per bwiinn ra' nin naa xpooxtla
Jesuhs bwi'hnn ra' ba lligaaba
rñi'xihnra'zi gunna'h ra' chi, ya ayi
gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi ra' ba.

¹²Ya seguihdu chin bihn Pehdru
dxyi'dxyi ra' chi biria'hgallu'n
ba zeguia'ha ba hasta biga'tsi
Jesuhs, ya chin badzihñ Pehdru
rwaa' ba' chi, guyu'tii ba, chi'chi
bwa'ha ba la'lahdxí ra' chi na' tuhbi
lahdu, chi'chi ziaa ba para hasta
nuu ba cun lligaaba xcweenta nin
bwa'haloh ba ri'chi.

**Xcweenta nin guhca loh neziuh nin
zee para guihdxyi Emaús**

(Mr. 16.12-13)

¹³Nee dxyih chi gahca zee
ra' chiohpa xpwiainn Jesuhs
tuhbi guihdxyi nin laa Emaús,
ya guihdxyi chi ria'han ziga
tsi'h bituhbi kilómetru para
loh guihdxyi Jerusalehn. ¹⁴Ya
gaduhbi nin zeezah ra' ba loh
nehza zeeyuu'yidxyi'dxyinee
lasaa' ra' ba pur xcweenta garaa
ra' cohsa ra' nin gue'du guhca loh
guihdxyi Jerusalehn. ¹⁵Ya gaduhbi
zeyuu'yidxyi'dxyi ra' ba, la'h gahca
Jesuhs gwabiiga cwee' ra' ba hasta
zezah ra' ba, chi'chi zenee Ñi'h la'h
ra' ba. ¹⁶Ya nicala bwa'ha ra' ba
la'h Ñi'h per ayi biu'nbwaa' ra' ba
la'h Jesuhs laasii ayi guclaa'dzi

Ñi'h ñahcabwa' ra' ba. ¹⁷Chi'chi gunabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Xini'ca zeyuu'yidxyi'dxyi tu gaduhbi nin zezah tu loh neziuh? ¿Xinaa ruhnn triixta loh tu?

¹⁸Chi'chi rahbi tuhbi ra' ba nin laa Cleofahs:

—Garaa bwiinn naann ra' ba xi guhca guihdxyi Jerusalehn. ⁱTa tuhbidxi'h yi'h nuu lu'h zihtu duxa ni'chin nin ayi gaann lu'h xi guhca guihdxyi Jerusalehn?

¹⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xini'ca guhca ri'chi?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Xweenta Jesuhs nin ze'
guihdxyi Nazaret. La'h ba guhca tuhbi profeta poderoso nezloh
Dxiohs cun dxyi'dxyi nin baluu'y i
ba la'h ra' bwiinn, ya lasahca duxa
ba loh Dxiohs neezaa loh ra' bwiinn.

²⁰Per bwiinn ra' nin rnabwa' la'h
ra' bixohza cun guxchiisi ra' nin
rnabwa' la'h ra' nu'h guna'zu ra'
ba la'h Jesuhs tin basa'cazii ra' ba
la'h ba, batidxi ra' ba Jesuhs loh
Pilahtu tin gunaaba ra' ba baca'h
Pilahtu la'h Ñi'h loh cruhzi, ²¹nee
la'h nu bidi'hnn nu lligaaba la'h ba
ñahca nin ñulda'h la'h ra' bwiinn
Israel la'n naa ra' bwiinnziitu ra'
nin rnabwa' ra' la'h nu'h. Yannah
guhcalo chohnna dxyih guhca
cohsa ra' rii!, ²²ya rsiyido' gwah
paaldaa ra' gunna'h rwaa' ba' hasta
biga'tsi Jesuhs, ya chin gubia'garii
ra' ba, ²³nah ra' ba ayi badxeela ra'
ba bwe'lтихи Jesuhs rwaa' ba', ya
chi'chi baluu'yiloh chiohpa aanjla
loh ra' ba ya aanjla ra' chi rahbi loh
ra' ba la'h Jesuhs nabahan, ²⁴ya
seguihdu gwaguia'ha paaldaa lasaa'

nu rwaa' ba' chi, nee chin badzihh
ra' ba ri'chi neezaa ra' ba bwa'ha ra'
ba nin guhdzi ra' gunna'h chi, per
ayiza bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs.

²⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—iAii bwiinnra! iLliballanihin
riuu'tii dxyi'dxyi la'n yihca tu;
balaacachi'h rahcata'h tu tin riasaa
tu garaa dxyi'dxyi nin baca'h
ra' profeta, daada ra' nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs caadxyih! ²⁶¿Tayi
rahcabwa' tu nahpa guti'dxiloh
Crixtu garaa trahajw duxa ra'
loh guidxyiyuh, chi'chiyi gacah
Ñi'h para llaa'ndxibaa' tin gudi'hi
Dxiohs guelrnabwa' la'h Ñi'h?

²⁷Chi'chi guza'loh cagaluu'y i
Jesuhs la'h ra' ba loh dxyi'dxyi
ra' nin caa loh xchihtsi Dxiohs
xcweenta Jesuhs, ya guza'loh
Ñi'h cun dxyi'dxyi ra' nin caa loh
xchihtsi Moisehs ya gwazah guñi'
Ñi'h cun dxyi'dxyi ra' nin caa ra'
garaa loh xchihtsi ra' daada ra'
nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs. ²⁸Ya
chin zeegadzihh ra' ba guihdxyi
hasta zee ra' chiohpa ra' bwiinn
chi, ya bwi'hnn Jesuhs zigazi nin
ñuhn ñazahru loh neziuh chi, ²⁹ya
guñi'nee ra' ba la'h Jesuhs tin
bia'hannee Ñi'h la'h la ra' ba, rahbi
ra' ba loh Jesuhs:

—Bia'hannee la'h nu laasii la'h
gudxyih guhca amweerla la'h cwiih
gue'la.

Ya chi'chi guyuu'tiinee Jesuhs
la'h ra' ba hasta bia'han ra' ba.

³⁰Nee chin guzohbanee Jesuhs la'h
ra' ba hasta zuu mweella, chi'chi
guca'ha Ñi'h pahn, bwi'hnnata'a'y i
Ñi'h yihcan, chi'chi gutaa'h
Ñi'h, gudxi'zi Ñi'hin tin gudahw
ra' ba pahn chi. ³¹Ya hohrachi

gahca baxaala Dxiohs loh ra' ba
tin biu'n'bwa' ra' ba la'h Jesuhs, ya
dxyigahsi guñihchiloh Ñi'h loh ra'
ba. ³²Ya rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Gu nee lu'h guzahcariinn sto'
lu'h gaduhbi ze'nee Ñi'h la'h nu'h
loh neziuh chin ze'yuu'yidxyi'dxyi
Ñi'h nin caa loh Xchihtsi Dxiohs
xcweenta Ñi'h?

³³Ya chi'chi ayiru guleezaru ra'
ba ri'chi, lwehgu bana'zunehza
ra' ba ziaa ra' ba para guihdxyi
Jerusalehn hasta bia'hан ra'za
tsi'bituhbi pootla cun snuhn ra'
lasaa' ra' ba, ³⁴ya chi'chi rahbi ra'
poottla loh ra' ba chin bwaa ra' ba
hasta nuu ra' ba:

—Guchii, babahn Jesucristu
baluu'yiloh Ñi'h loh Simohn.

³⁵Ya seguihdu gahcaza
bwii'yidxyi'dxyi garoopa ra' ba
ziga guzahca ra' ba loh neziuh, nee
cun biu'n'bwa' ra' ba la'h Daada
Jesucristu chin gutaa'ha Ñi'h pahn.

Chin baluu'yiloh Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Gaduhbi nin zezah cañi' ra' ba
xcweenta nin guzahca ra' ba loh
neziuh tuhbisi goolpi baluu'yiloh
Jesuhs galaayi ra' ba, chi'chi rahbi
Jesuhs loh ra' ba:

—Chaan, gulcwachidxyiisto' tu.

³⁷Per la'h ra' ba bidxyihbiyaa' ra'
ba nasto' ra' ba caywa'ha ra' ba
tuhbi spíritu, ³⁸chi'chi rahbi Jesuhs
loh ra' ba:

—¿Xixnaa rdxyihbi tu nee ruhnn
chiohpa sto' tu? ³⁹Gulgua'ha
naa'hahn cun ñaa'hahn hasta
guzohba clahva; na'h gahcan;
gulguidxi' na'h nee gulguia'ha za'ca

na'h, laasii la'h tu naann tu tuhbi
spíritu ayi caa ba bwe'hla nee ayiza
ba dzihta ziga nin nuu gaduhbi
xcwee'rpuhn —rahbi Jesuhs loh ra'
ba.

⁴⁰Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs
dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi baluu'yí
Ñi'h naa Ñi'h cun ñaa' Ñi'h hasta
guzohba ra' clahva, ⁴¹nee la'h ra'
ba nagahdxi chechiisto' ra' ba pur
taantu riahxi ra' ba nee taantu
radxyigaa'loh ra' ba, ya chi'chi
rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Tayi xi nahpa tu ri'ca guida'w
nu'h?

⁴²Chi'chi badi'hi ra' ba tuhbi
taa'ha bwehldadxiee' cun tayi
guehtadzihna la'h Jesuhs, ⁴³ya
guna'zu Ñi'hñ gudahw Ñi'hñ nezloh
ra' ba, ⁴⁴chi'chi rahbi Jesuhs loh
ra' ba:

—Dee' naa xchi'dxyi'hn nin
guñaan loh tu chin guyuu'ne'hn
la'h tu, guñaan loh tu nahpa
zizohba gaca garaa dxyi'dxyi nin
caa loh xlehyi Moisehs pur na'h,
neezaa ziga caa loh xchihtsi daada
ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, cun
neezaa ziga caa loh chihbru nin laa
Salmu.

⁴⁵Chi'chi bazia'ñih Jesuhs loh
xigaaba ra' ba tin guhcabwa' ra'
ba nin caa loh Xchihtsi Dxiohs
xcweenta Ñi'h, ⁴⁶chi'chi rahbi
Jesuhs loh ra' ba:

—Squii' caa loh Xchihtsi Dxiohs:
“Napa gachi Crixtu, per chin
dxiohnna dxyih zabahn Ñi'h loh
guelguhchi”; ⁴⁷ya zidi'chi dxyi'dxyi
xcweenta ziga guhlda'h Jesucristu
la'h ra' bwiinn loh duhlda chin
chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h,
ya mweru guihdxyi Jerusalehn

zo'balohon, bachi'h zezahan para gaduhbi guidxyiyuh. ⁴⁸La'h tu naa tu taxchihgu nin guti'chi ra' xchi'dxyi'hn laasii bwa'haloh tu xa guhca dez guzohbalohon, ⁴⁹yannah guldxia'han si rii' tin guica'ha tu Spíritu Saantu nin guixe'hla'hn tin guni'hihn guelrnabwa' nin ze' dez llaa'ndxibaa' la'h tu.

Jesuhs gubia'garii para dxibaa'

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Chi'chi gwanee Jesuhs la'h ra' ba stuhbi guihdxyi nin laa

Betania ya ri'chi batesanaa Jesuhs bwi'ntaa'yi Ñi'h yihca ra' xpwiinn Ñi'h, ⁵¹ya gaduhbi nin cayuhntaa'yi Jesuhs yihca ra' ba, ziaagacah Ñi'h para dxibaa!. ⁵²Nee chin guyaloh guñi' ra' ba pur chuhla naa Dxiohs, ya riahxi duxa ra' ba gubia'garii ra' ba para guihdxyi Jerusalehn, ⁵³ya guihdxyi Jerusalehn diahrutii' gurih ra' ba la'n guido' tin guñi' ra' ba milagrosa duxa naa Dxiohs.

Zi'chizi guyaloh dxyi'dxyi nin baca'h Lucas xcweenta Jesucristu. Zi'chi gaca pwihs.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Jwahn Xcweenta Jesucristu

Xchi'dxyi Dxiohs naa ndxi'hw

1 Desde galoh nin nagahdxi cwixchih guihdxyiyuh la'h dxyi'dxyi nuu la; ya nuunee dxyi'dxyi chi la'h Dxiohs, nee dxyi'dxyi chi naa Dxiohs. **2** Ya desde chin gurihxchih guihdxyiyuh la'h Ñi'h nuunee la la'h Dxiohs. **3** Ya pur la'h Ñi'h bwi'hnn Dxiohs garaatii' ra' cohsha; ya nin tuhbi nin gurihxchih ayi guhcan sin la'h Ñi'h sino que bwe'zii pur la'h Ñi'h guhca ra'n. **4** Pur la'h Ñi'h nuu guelnabahan, ya guelnabahan chi naa bia'ñih para la'h ra' bwiinn. **5** Bia'ñih rii' rzia'ñih loh nacahyi, ya loh nacahyi ayi guunnan gahn gusiu'yin la'h bia'ñih chi. **6** Guyuu' tuhbi bwiinn nin guxe'hla Dxiohs, lah ba guhca Jwahn. Bwiinn rii' bi' ba **7** tin guluu'yi ba dxyi'dxyi xcweenta bia'ñih xteenn Dxiohs, nee tin garaa za bwiinn chechiisto' ra' ba xcweenta dxyi'dxyi ra' nin guluu'yi ba. **8** Per ayi Jwahn dxi'h naa bia'ñih, sino que bi' Jwahn tin guñi' ba xcweenta nin naa bia'ñih loh ra' bwiinn. **9** Bia'ñih nin naa guchii pa'h nin ruzia'ñih hasta rii

ra' garaatii' ra' bwiinn, bia'ñih chi bi' loh guihdxyiyuh.

10 Ya nin naa dxyi'dxyi naa la'h Ñi'h nin bi' loh guihdxyiyuh, ya pur la'h Ñi'h guhca guihdxyiyuh; per la'h ra' bwiinn guihdxyiyuh ayi bwi'hnn cweenta ra' ba la'h Ñi'h. **11** Bi' Ñi'h hasta rii ra' nin naa ra' xpwiainn Ñi'h, per la'h ra' ba ayi bwi'hnn cweenta ra' ba la'h Ñi'h. **12** Ya garaa ra' bwiinn ra' nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, badi'hi Ñi'h guelrnabwa' la'h bwiinn ra' chi tin gaca ra' ba llii'n Dxiohs, **13** ayi pur nin naa ra' dxi'h ba llii'n bwiinn guidxyiyuh, nee ayiza pur xigaaba ra' dxi'h xcuzahn ra' ba o pur chyulla stuhbi bwiinn, sino que guhcan pur xigaaba Dxiohs.

14 Pwihsa la'h nin naa dxyi'dxyi guhca Ñi'h tuhbi bwiinn guidxyiyuh nee guyuu'nee za Ñi'h la'hnu; nee nadzii'hi pa'caa Ñi'h la'h nu, cun rñi' za Ñi'h dxyi'dxyi nanchii loh nu, nee bidia'haloh za nu lla'ñih xteenn Ñi'h, nin naa lla'ñih yu'pi Llii'n Xtaada Dxiohs nu'h.

15 Jwahn bwii'yidxyi'dxyi pur xcweenta Jesuhs, ya guñi' Jwahn squii', jweersi roo' rahbi ba:

—Bwiinn rii' naa nin ruze'ta'h
loh tu, chin guñi'n loh tu: "Bwiinn
nin dxi' nehz di'tsihn bwiinn chi
mahzi lasahca que na'h nee laasii
za nuu ba galohpii' que na'h."

¹⁶Ya garaa ra' nu, bachica'ha
ra' nu xquelnaza'caduxa Ni'h, nee
cun neezaa guelnadzii'hi dihtsi
lasaa' guelnadzii'hi. ¹⁷Lehyi
xteenn Dxiohs bi' pur xcweenta
Moisehs; per ya ziga guelnadzii'hi
xteenn Dxiohs cun dxyi'dxyi nin
ruluu'yi xa pa'caa naa Dxiohs,
bie'nee Jesucristun. ¹⁸Nin tuhbi
bwiinn nagahdxi gwa'ha yu'pi la'h
Dxiohs; sohla tuhbi dxi'h yu'pi
Lili'n Ni'h nin nuu sto' Daada
Dxiohs; la'chi'hzi Ni'h baluu'yi Ni'h
dxyi'dxyi xcweenta Dxiohs la'hnu'h.

**Jwahn nin ruro'bañihsa ruluu'yi
xcweenta Daada Jesucristu**
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹Bwiinn Israel ra' nin naa
ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn
gux'e'hla ra' ba paaldaa bixohza
ra' cun levita ra' loh Jwahn, tin
gwah ganabadxyi'dxyi ra' ba chyu
naa Jwahn. ²⁰Chi'chi nayaa-nayaa
gudxixtee' Jwahn, rahbi ba:

—Ayi na'h dxi'hnaan Crixtu nin
dxi'.

²¹Ya chi'chi rahbi ra' ba loh
Jwahn:

—¿Chyuulla naa chi'h lu'h,
pwihs? ¿Ta yi'h naa lu'h profeta
Elías?

Chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:
—Ayi na'h dxi'h.

Ya chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Pwihs yi'h chi'h ni'chi nin naa
lu'h Daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs
dxi'?

Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayi na'h dxi'h.

²²Chi'chi rahbi ra' ba loh Jwahn:

—¿Chyu naa chi'h lu'h, pwihs?

Laasii la'hnu nahpa dxio'ganee nu
rsohn loh ra' bwiinn nin guxe'hla
la'hnu, ni'chin yi'h gahca guñi' ziga
naa xcweenta lu'h loh nu.

²³Chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Na'h naan tuhbi bwiinn nin
rñi' jweersi nez loh dahan desiertu
squii': "Gulgasanchii xneziuh
Dxiohs lasto' tu", ziga guñi' guehtu
profeta Isaías.

²⁴Ya bwiinn ra' nin bagañi' loh
Jwahn naa ra' xpwiinn ra' bwiinn
fariseu ra'. ²⁵Chi'chi rahbi ra' ba
loh Jwahn:

—Pwihs sidela yi'h ayi naa lu'h
Crixtu nin dxi', nin ayi za naa
lu'h la'h Elías, nin ayi za naa lu'h
Daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs dxi',
¿cixnaa chi'h ruro'bañihsa lu'h?

²⁶Ya chi'chi rahbi Jwahn loh ra'
ba:

—Na'h ruro'bañi'sahn cun ñihsa
zi, per nez loh tu dxa'ga tuhbi nin
ayi nu'nbwa' tu, ²⁷ya bwiinn chi
naa nin gue'du dxi' nez di'tsihn,
ya na'h nin ayi xi lasahca'hn para
la'h bwiinn chi; nin para cwe'hehn
tahba ba ñaa' ba ayi lasahca'hn.

²⁸Garaa ra' dee' guhca loh
guihdxyi nin laa Betania, hasta
naa rwaa' gui'w Jordahn nez
lahdu nin rtahn gubihdxyi, hasta
baro'bañihsa Jwahn.

Jesuhs, ziga Xi'hyi Dxiohs

²⁹Ya chin barah gue'la, bwa'ha
Jwahn loh Jesuhs zeegadzihn Ni'h
hasta zuu Jwahn, chi'chi rahbi
Jwahn:

—¡Gulguia'ha! Rii' la'h Xi'hyi
 Dxiohs nin rusia'pitii xtuhlda ra'
 bwiinn guihdxyiyuh badzihn.³⁰ La'h
 ba nin guñi'n loh tu: "Nez di'tsihn zi'
 stuhbi nin mahzi lasahca que na'h,
 laasii la'h ba nuu ba desde galohyi
 que ziga na'h."³¹ Neezaa na'h ayi
 biu'nbwa'n cuun nin naa la'h ba; per
 na'h ze'l dahntin cagaro'bañi'sahn
 la'h ra' bwiinn Israel ra' tin
 dxiu'nbwa' ra' ba la'h ba.

³² Neezaa rahbi Jwahn:
 —Na'h bwa'han biehta Spíritu
 Saantu nez llaa'ndxibaa' yihca
 Jesuhs zigazi tuhbi palohmwih'n ya
 guzuhdxyii palomwi'h'n chi yihca
 ba.³³ Na'h ayi za biu'nbwa'n la'h
 ba, per Daada nin gulu'nehza na'h
 ze'l dagaro'bañihsahn cun ñihsa
 nnah Ñi'h loon: "Chin gwa'ha lu'h
 la'h Spíritu Saantu nin dxehta
 nez llaa'ndxibaa' guleezaa yihca
 tuhbi bwiinn, bwiinn chi naa nin
 guro'bañihsa la'h ra' bwiinn cun
 Spíritu Saantu",³⁴ yannah la'h ba
 bwa'haloon ni'chin nin rulu'yi'h'n
 naa ba Llii'n Dxiohs.

Bwiinn ra' rii' naa ra' mwerdo'tii'
 bwiinn ra' nin gulii Jesuhs
³⁵ Ya barah stuhbi gue'la zuunee
 Jwahn la'h chiohpa xpwiinn ba,
³⁶ ya nez chi bwa'hala'ga'h ba la'h
 Jesuhs zuuzah Ñi'h nez chi, chi'chi
 rahbi Jwahn:
 —¡Gulguia'ha! La'h Xi'hyi Dxiohs
 dee chi.

³⁷ Ya chin bihn ra' garoopa
 xpwiinn Jwahn, guñi' ba zi'chi,
 lwehgu zeena'hla ra' ba la'h Jesuhs.
³⁸ Ya chin bwa'ha Jesuhs zeena'hla
 ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h
 loh ra' ba:

—¿Xi radxi'hyi tu?
 Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:
 —Mwehsu, ¿callaa nuu lu'h?
³⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs:
 —Gulta'guia'ha.
 Ya chi'chi gwah guia'ha ra' ba
 hasta nuu Ñi'h, ya ri'chi bia'hannet
 ra' ba la'h Ñi'h, laasii hohra chi naa
 zigachi'h rcatahpa gudxyih.
⁴⁰ Andrehs bwihtsi Simohn
 Pehdru naa tuhbi ra' ba loh
 garoopa ra' ba nin bihn xchi'dxyi
 Jwahn ya gwana'hla ra' ba la'h
 Jesuhs,⁴¹ ya seguihdu nin bwi'hnn
 Andrehs, lwehgu bagadxi'hyi ba
 bwihtsi ba nin laa Simohn, ya rahbi
 ba loh ba:
 —La'hnu badxeela la'h Crixtu.
⁴² Ya chi'chi gwahnee Andrehs
 la'h Simohn hasta zuu Jesuhs; ya
 chin bwa'ha Jesuhs loh Simohn,
 chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:
 —¿Ta yi'h nin naa lu'h Simohn,
 llii'n Jonahs?; per nnah laa lu'h
 gaca Cefas (nin laa za Pehdru).

Jesuhs gudihdxyi la'h Felipe cun Natanael

⁴³ Ya chin barah gue'la, bwi'hnn
 Jesuhs lligaaba chee Ñi'h para
 guihdxyi Galilea; dxyih chi
 badxi'loh Ñi'h la'h Felipe ya rahbi
 Ñi'h loh ba:
 —Guda'na'hla na'h.
⁴⁴ Ya Felipe rii naa ba tuhbi
 bwiinn guihdxyi Betsaida, hasta
 naa za lahdxyi Andrehs cun Pehdru.
⁴⁵ Ya chin badxi'lohga'h Felipe la'h
 Natanael, rahbi ba loh Natanael:
 —La'hnu bidia'ha loh bwiinn nin
 rñi' xcweenta Ñi'h loh dxihtsi ra'
 xteenn lehyi nin baca'h guehtu
 Moisehs, la'hgahcaza Ñi'h naa nin

ruze'ta ra' guehtu daada ra' nin
guñi' xchi'dxyi Dxiohs; laa Ñi'h naa
Jesuhs, llii'n Joseh nin naa bwiinn
guihdxyi Nazaret.

⁴⁶Chi'chi rahbi Natanael:

—¿Ta nez Nazaret chi zahca dxi'
tuhbi bwiinn za'ca?

Chi'chi rahbi Felipe:

—Gudaa' tin gwa'ha lu'h.

⁴⁷Ya chin bwa'ha Jesuhs loh
Natanael, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:
—Rii' la'h tuhbi bwiinn Israel pa'h
badzih, nin ayi tuhbi dxyi'dxyi
rusagui'hi rwaa' ñi'h.

⁴⁸Chi'chi rahbi Natanael loh Jesuhs:

—¿Xaloh nu'nbwa' lu'h na'h?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Bwa'hahn loh lu'h desde galohyi
galoh nin guñi' Felipe loh lu'h, chin
guñi' ba loh lu'h llaa'n tuhbi yahga
ñiigu.

⁴⁹Chi'chi rahbi Natanael loh Ñi'h:

—Mwehsu, iyi'h naa lu'h Llii'n
Dxiohs, nee naa za lu'h Rehyi loh ra'
bwiinn Israel ra'!

⁵⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta pur nin guñi'n loh lu'h
bwa'hahn yi'h llaa'n yahga ñiigu,
ni'chin nin riachiisto' lu'h na'h?
Pwihsa desde nnah par delaanta
zwa'ha lu'h mahziru cohsa roo' ra'
ziga cohsa ra' rii'.

⁵¹Neezaa rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin dxyi'dxyi nin rñi'n
loh tu, zwa'ha tu llaa'ndxibaa'
soobaallaalan ya gwa'ha tu la'h ra'
xaanjla Dxiohs dxiehta, gacah ra' ba
yihca Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

**Tuhbi saa' xteenn guihdxyi
Canah xteenn Galilea**

2 Ya chin guhca chohnna dxyih,
guyuu' tuhbi saa' loh guihdxyi

Canah, xteenn guihdxyi nin laa
Galilea. Neezaa xmah Jesuhs zuu
ri'chi, ²ya Jesuhs cun xpiinn Ñi'h
bidu'hun Ñi'h tin gwah Ñi'h saa'
ri'chi. ³Ya chin gubihdzi vihnnu nin
cayuhnn saa', chi'chi rahbi xmah
Jesuhs loh Ñi'h:

—Ayiru nahpa ra' bwiinn ra' rii'
vihnnu, la'n gubihdzi.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gunna'h, ¿xixnaa rñi' lu'h loon
zi'ca? Nagahdxi guiga'ha xohra'hn.

⁵Chi'chi rahbi xmah Jesuhs loh ra'
bwiinn ra' nin guzuh guti'dxi nin
guichi'hn ra' bwiinn ra' nin rii' ra'
loh mweella:

—Gulgui'hnn garaa nin nnaa
Jesuhs loh tu.

⁶Ri'chi zuu xo'pa rii'dxiah, nin
riuu' ñihsa nin rdxil'binaa ra'
bwiinn Israel ra' tin rahca naya
ra' ba tin zi'chi rzohba dxyi'dxyi
ruza'loh ra' ba xlehyi guehtu
Moisehs. Ya la'n tuhbi ra' rii'dxiah
ra' chi rda'h ziga chywa'h o
chwa'hbitsi'h lihtru ñihsa. ⁷Chi'chi
rahbi Jesuhs loh ra' mooza ra' chi:

—Gulgachah ñihsa la'n ra'
rii'dxiah ra' ca.

Ya bachah ra' ba ñihsa la'n ra'
rii'dxiah chi hasta que no gwadxah
ra'n, ⁸chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
ba:

—Yannah gulcwe'he nuhn
gulchenee guica'ha bwiinn nin
cayuhnn saa' rii'.

Ya bwi'hnn mooza ra' chi
ziga guhdizi Jesuhs guunn ra'
ba. ⁹Chi'chi gwaa' bwiinn nin
cayuhnn saa' chi nuhn ñihsa nin
biahca vihnnu (ya nin ayi gaann
ba canehza guzah vihnnu chi, sola
la'h ra' mooza ra' chi naann ra' ba

canehza guzah vihnnu chi). Chi'chi gudihdxyi bwiinn nin cayuhnn saa' la'h nu'bi nbahyi,¹⁰ chi'chi rahbi ba:

—Garaatii' ra' bwiinn guee ra' mwehrgaloh vihnnu za'ca, ya chin la'h ra' ba gwaa' zi'yi vihnnu za'ca, chi'chi guee ra' ga'h ba nuhn vihnnu corriente, per yi'l hnuu gu'cha'y i lu'h vihnnu za'ca chi hasta nnah.

¹¹ Mwerdzi'n roo' rii' naa nin bwi'hnn Jesuhs loh guihdxyi Canah xteenn Galilea, tin baluu'yi Ñi'h xa naa guelrnabwa' xteenn Ñi'h; pwihs neezaa ra' xpwiinn Ñi'h gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h.

¹² Ya chin guyaloh bwi'hnn Jesuhs dee', chi'chi guna'zunehza Ñi'h zee Ñi'h para guihdxyi Capernaum, cun xmah Ñi'h, cun bwiinn ra' nin naa bwihtsi Ñi'h, cun xpwiinn za Ñi'h; ya loh guihdxyi ra' chi bia'hannet Ñi'h la'h ra' ba paaldaa dxyih ra'.

Jesuhs basiaa la'n guido' roo'

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Ya ziga la'h xlañih paascu ra' bwiinn Israel ra' ze'gadzihn chin riagannasto' ra' ba gue'la nin gudii'dxi aanjla guelguhchi loh guihdxyi Egiptu, ni'chin guna'zunehza Jesuhs, zee Ñi'h para loh guihdxyi Jerusalehn.¹⁴ Ya chin badzihn Ñi'h ri'chi, bwa'ha Ñi'h rii' ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' guri'xi la'n guido' roo'; bwiinn ra' nin rutoo' ra' guidxa'h cun palohmma ra', bwiinn ra' nin zohba ra' hasta zuu ra' mwehlla ra' hasta rucha'h ra' bwiinn mweeyi.¹⁵ Chin bwa'ha Ñi'h garaa ra' cohsa ra' rii', chi'chi bwi'hnncha'y i Jesuhs tuhbi

cwaarta du'h ya babwe'hedxia'hla Ñi'h la'h ra' ba hasta nez dihtsi guido'roo', cun xi'hyi ra' ba cun ziahan ru ra' guidxa'h ra'. Ya bwiinn ra' nin rucha'h mweeyi, baza'h Ñi'h xmweeyi ra' ba loh yuh, ya xmweella ra' ba nezii-nezichi bala'ha Ñi'h. ¹⁶ Ya rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn ra' nin rutoo' palohmma:

—iGulgabwe'he ni'ca ra' rii! iAyi guunn tu yihdzi Xtaa'dahn ziga tuhbi loh dxiaa!

¹⁷ Ya chi'chi bagannaasto' ra' xpwiinn Ñi'h nin caa loh Xchihtsi Dxiohs squii!: "Rdi'hillahn sto'n xcweenta nin ruhnnee ra' ba yihdzi lu'h."¹⁸ Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' bwiinn Israel loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Xi sehn guluu'yi lu'h la'hnu tin guidia'ha nu nahpa lu'h guelrnabwa' cayuhnn lu'h dzi'n ra' ca?

¹⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgacwih guido' rii', ya chin dxiohnna dxyih ziu'n nacuubiñin stuhbi.

²⁰ Chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi loh Ñi'h:

—Chwa'habi xo'pa yihza guhcacha'y i guido' rii!, ¿nee yi'h nnaa lu'h chohnna si dxyih dxiu'n za'ca lu'h?

²¹ Per xcweenta guido' nin guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn ra' chi naa bwe'ltihxi Ñi'h. ²² Pwihs ni'chin chin babahn Ñi'h loh guelguhchi, bagannasto' ra' xpwiinn Ñi'h xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', ya zi'chi gwachiisto' ra' ba ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs cun ziga guñi' Jesuhs xchi'dxyi Ñi'h.

Nu'nbwa' Jesuhs lasto' garaa ra' bwiinn

²³ Ya gaduhbi nin zuu Jesuhs loh lañih nin cayahca loh guihdxyi

Jerusalehn nin naa xlañih paascu ra' bwiinn Israel, ziahan ra' bwiinn ra' gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h laasii bwa'ha ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo ra' nin bwi'hnn Jesuhs ri'chi.²⁴ Per ayi xi guerzaa' guyuu' Ñi'h pur la'h ra' bwiinn, laasii ya nu'nbwa' Ñi'h lasto' garaatii' ra' bwiinn.²⁵ Ayi xchi'hn Ñi'h bwe'zi chyu ñahbi xcweenta ra' bwiinn loh Ñi'h, laasii la'h gahca Ñi'h nu'nbwa' Ñi'h xa naa lasto' cada tuhbigah ra' bwiinn.

Jesuhs cun Nicodemu

3 Guyuu' tuhbi bwiinn fariseu
nin biria'lah Nicodemu, guhca
ba tuhbi bwiinn nin rnabwa' loh ra'
bwiinn Israel,² ndxi'hw rii' gwah ba
gue'la hasta guyuu' Jesuhs paaldaa
dxyih ra' ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, naann nu Dxiohs
gulu'nehza yi'h tin guluu'yi lu'h
la'h nu, laasii ayi nin tuhbi bwiinn
nin guunn milahgru ra' nin ruhnn
yu'bilu'h, sidela ayi nabahannee
Dxiohs la'h ba.

³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h,
bwiinn nin ayi gaalaa nacuubi (nin
ze' loh dee' naa chechiisto' lu'h
xchi'dxyi Dxiohs) ayi nuu gwa'ha
ba loh guelnabwa' xteenn Dxiohs
llaa'ndxibaa'.

⁴ Chi'chi rahbi Nicodemu loh Ñi'h:

—Per, ñxa gaca gaalaa nacuubi
tuhbi ndxi'hw nin ba guyu'xa? ⁵ Ta
zahca gabia'garii dxiuu' ba sto'
xmaah ba stuhbi tin gaalaa nacuubi
ba?

⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h,
bwiinn nin ayi gaalaa cun ñihsa

cun Spíritu Saantu ayi gaca
chu'tii ba loh guelnabwa' xteenn
Dxiohs.⁶ Bwiinn ra' nin raalaa ra'
pur guzahn ra' naa ra' ba bwiinn
guidxyiyuh, per nin raalaa ra' pur
Spíritu Saantu, cabwa' ra' ba pur
xcweenta Spíritu.⁷ Ayi guzu'hyi
yihca lu'h cun lligaaba pur
dxyi'dxyi ra' nin guñi'n loh lu'h:
“Garaa tu nahpa gaalaa nacuubi
tu stuhbi.”⁸ Bwih rzuhun cachi'zi
nehza rihm lu'h, per nin ayi gaann
lu'h canehzan ze'en, nee nin ayi
za gaann lu'h canehza guzee'hehn;
pwihsi zi'chi naa ra' bwiinn ra' nin
rahlaa cun Spíritu Santu.

⁹ Chi'chi rahbi Nicodemu:

—Per, ñxa gaca dee ra'?

¹⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs loh
Nicodemu:

—Per ziga yi'h, mwehsu dxi'h naa
lu'h loh ra' bwiinn Israel ra', nee
ayi rahcabwa' lu'h dxyi'dxyi ra' rii'.

¹¹ Pwihsi na'h guchiin nin rñi'n loh
lu'h la'h nu rachiñi' nu nin naann
nu, nee rachiñi' nu nin bidia'haloh
nu, per la'h tu ayi riachiisto' tu
nin rachiñi' nu.¹² Sidela la'h tu ayi
riachiisto' tu na'h, chin ruze'ta'hn
loh tu nin nuu loh guidxyiyuh rii',
ñxaalla chechii chi'h sto' tu na'h
chin guze'ta'hn nin nuu dxibaa'?

¹³ Nagahdxi chyu guicah nez
dxibaa', sola tuhbi dxi'h bwiinn nin
biehta nez dxibaa' nee bwiinn chi
naa Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

¹⁴ Ya ziga guteesa guehtu Moisehs
bwe'lda loh dahan desierto, pwihsi
zi'chi za la'h Llii'n Dxiohs nin naa
ndxi'hw nahpa ziahsa Ñi'h,¹⁵ tin
garaa ra' bwiinn nin chechiisto'
ra' ñi'h la'h Ñi'h zahpa ra' ba
guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

**Guelnadzii'hi xteenn Dxiohs cun
la'h ra' bwiinn guidxyiyuh**

¹⁶'Laasii guhca nadzii'hi sto' Dxiohs la'h ra' bwiinn guidxyiyuh, ni'chin guxe'hla Ni'h yu'pi Llii'n Ni'h loh guidxyiyuh, tin garaa ra' bwiinn ra' nin chechiisto' ra' ni'l h xchi'dxyi Ni'h ayi ñichiloh ra' ba loh Dxiohs, sino que gapa ra' ba tuhbi guelnabahan nacuubi nin ayi ñichilohtii', ¹⁷laasii Dxiohs ayi gulu'nehza dxi'h Ni'h la'h Llii'n Ni'h loh guidxyiyuh tin gudzii'ba Ni'h duhlda yihca ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que guhlda'h Ni'h la'h ra' ba loh duhlda. ¹⁸Bwiinn nin chechiisto' ni'l h xchi'dxyi Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ayi gaca guelguxchisi xtuhlda ba, per la'h bwiinn nin ayi riachiisto' ni'l h xchi'dxyi Llii'n Dxiohs bire'nchii rsohn naa ba bwiinn duhlda, laasii ayi gwachiisto' ba xchi'dxyi yu'pi Llii'n Dxiohs. ¹⁹Pwihs bwiinn ra' chi ya bire'nchii rsohn naa ra' ba bwiinn duhlda laasii dzi'n dxaaba ruhnn ra' ba; chin bi' bia'ñih loh guidxyiyuh mahziru biu'sto' ra' ba loh nacahyi laasii dzi'n dxaaba ruhnn ra' ba, ²⁰laasii garaa ra' bwiinn nin ruhnn dzi'n dxaaba rbwe'hesto' ra' ba bia'ñih, nee ayi riabiiga ra' ba loh bia'ñih laasii bia'ñih zuluu'yin xtsi'n dxaaba ra' ba, ²¹per la'h ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga dxyi'dxyi ra' nin guchii riabiiga ra' ba loh bia'ñih tin guluu'yí dzi'n ra' nin cayuhnn ra' ba naa ra'n dzi'n za'ca nin xclaa'dzi Dxiohs gaca.

**Jwahn nin ruro'bañihsa
guñi' la'ga'h pur Jesuhs**

²²Ya chin guyal'loh dee', chi'chi zenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ni'h

nez loh guihdxyi xteenn Judea, nez guyuu'nee Ni'h la'h ra' ba paaldaa dxyih chin baro'bañihsa za ra' xpwiinn Ni'h la'h ra' bwiinn. ²³Neezaa Jwahn baro'bañihsa ga'h za nez guihdxyi Enohn, gahxu guihdxyi Salim, laasii nez chi nuu zi'yi roo' ñihsa, ya bwiinn ra' gwah ra' ba tin guro'bañihsa ra' ba nez chi. ²⁴Dee ra' guhca galoh nin nnagahdxi dxie'w Jwahn, ²⁵per la'h ra' xpwiinn Jwahn guzo'baloh cayuu'yidxyi'dxyinee ra' ba la'h paaldaa ra' bwiinn Israel pur xcweenta xquelrdxi'binaa ra' ba ziga naa xcostumbre ra' ba, ²⁶ya gwaguihtsi ra' ban loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, bwiinn nin guzuhnee lu'h nez hasta rtahn gubihdxyi rwaal' gui'w Jordahn; bwiinn nin bwii'yidxyi'dxyi lu'h xcweenta ñi'h loh nu, bwiinn chi nin nuugaro'bañihsa nee ziahanru bwiinn na'hla la'h ba. ²⁷Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayi xi guelrnabwa' nahpa bwiinn sidela Dxiohs ayi gudi'hin. ²⁸La'h gahca tu bihn tu guñi'n loh tu ayi na'h dxi'h naan Crixtu sino que na'h naan tuhbi bwiinn zi nin ze' ñiidxiuu, ya zi' stuhbi bwiinn galoo na'h. ²⁹Laasii loh tuhbi saa' bwiinn nin nahpa la'h dxa'pa mbahyi, bwiinn chi naa nu'binbahyi, ya la'h xamihgu nu'binbahyi nin zuu ri'chi nee rihm ba nin cañi' nu'binbahyi, riahxi duxa ba chin rihm ba rñi' ba, pwihs zí'chi za na'h riahxi duuxa'hn laasii la'h ba badzihm la. ³⁰La'h ba nahpa gaca lasahca ru ba loon ya na'h nahpa gulliaa'yí'hn ru gaca lasahca'hn.

Bwiinn nin ze' nez llaa'n dxibaa'

31 Rahbi za Jwahn:

—Bwiinn nin ze' nez guiya'
lasahca ru ba loh garaa ra' bwiinn,
ya bwiinn nin naa bwiinn loh
guidxyiyuh rñi' za ba pur nin nuu
ra' loh guidxyiyuh, per bwiinn nin
ze' nez llaa'ndxibaa' lasahca ru ba
loh ra' garaa ra' bwiinn, **32**nee rñi'
za ba nin bwa'haloh ba cun nin
bihndxiahgaza ba, per ayi chyu
bwiinn riachiisto' ñi'h xchi'dxyi
ba. **33**Per bwiinn nin riachiisto'
ra' ñi'h xchi'dxyi ba, bwiinn chi
ruluu'yí guchiipa'ca naa dxyi'dxyi
nin rñi' Dxiohs, **34**laasii bwiinn nin
gulu'nehza Dxiohs loh guidxyiyuh
ganaalla xchi'dxyi Dxiohs rñi' ba,
laasii pur Dxiohs gwadxahtii' sto'
nabahan ba cun Spíritu Saantu.
35Daada Dxiohs nadzii'hi ñi'h
la'h Llii'n ñi'h nee badi'hi za ñi'h
guelrnabwa' la'h Llii'n ñi'h loh
garaatii'. **36**Ni'chin bwiinn ra' nin
riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Llii'n
Dxiohs, zahpa ra' ba guelnabahan
nin ayi ñichilohtii', per la'h ra'
bwiinn ra' nin ayi nnaa chechiisto'
ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs ayi gapa
ra' ba guelnabahan chi, sino que
nin guica'ha ra' ba naa guelrsa'cazzii
nin banaa para tu'pazi.

Jesuhs cun gunna'h nin naa bwiinn Samaria

4 Chin bihn Jesuhs nin rñi' ra'
bwiinn fariseu ra' rahbi ra'
ba: "Jesuhs ruro'bañihsa la'h ra'
mahziru bwiinn que la'h Jwahn",
2mas nicala ayi la'h dxi'h Jesuhs
baro'bañihsa sino que la'h ra'
xpwiinn ñi'h, **3**chin guhcabwa'

Jesuhs zi'chi, chi'chi biria'h ñi'h loh
guihdxyi Judea tin gubia'garii ñi'h
loh guihdxyi Galilea, **4**ya loh nin
ziaa ñi'h Galilea nahpa badii'dxi
ñi'h loh yuh nin rnabwa' Samaria,
5ya chin badzihni ñi'h loh guihdxyi
xteenn Samaria nin laa Sicar,
gahxu loh yuh nin badi'hi guehtu
Jacob ziga herensi la'h llili'n ba nin
biria'hlah Joseh, **6**ri'chi zohba bizee
nin rñi' ra' bwiinn ra' chi: "Xpizee
Jacob." Ya Jesuhs badxahga ñi'h
ze'zah ñi'h ni'chin guzohba ñi'h
rwaa' bizee chi, nee ziga chi'h
laa'yidxyih hohra nin guzohba
ñi'h rwaa' bizee chi. **7-8**Ya la'h ra'
xpwiinn ñi'h guna'zunehza ra' ba
zee ra' ba loh guihdxyi chi tin zeesi'
ra' ba nin gahwnee ra' ba Jesuhs,
ya gaduhbi nin zee ra' ba badzihni
tuhbi gunna'h rwaa' bizee hasta
zohba Jesuhs, gunna'h chi naa
tuhbi bwiinn Samaria ze'ca'ha ba
ñihsa, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Da'nee nuhn ñihsa guee'huhn.

9Nee ziga la'h ra' bwiinn Israel ra'
nahpa llahn ra' ba la'h ra' bwiinn
Samaria ra' ni'chin rahbi gunna'h
chi:

—¿Xaloh yi'h nin naa lu'h tuhbi
bwiinn Israel canaaba lu'h ñihsa
loon guee lu'h, na'h ziga naan tuhbi
bwiinn Samaria?

10Chi'chi rahbi Jesuhs loh
gunna'h chi:

—Sidela yi'h gacabwa' lu'h xa naa
guelralahsa sto' xteenn Dxiohs nee
chuu naa nin canaaba ñihsa loh
lu'h, yi'h guinaaba lu'h loh ba ya
la'h ba zuni'hi ba ñihsa nabahan
guee lu'h.

11Chi'chi rahbi gunna'h chi loh
Jesuhs:

—Daada, nin ayi nahpa lu'h xi cun cwe'he lu'h ñihsa, nee bizee ca gueetan; ḡcalla nehza checa'ha chi'h lu'h ñihsa nabahan guni'hi lu'h guee'hehn? ¹² ḡTa lasahcaru chi'h lu'h que la'h xpaah Jacobo nu? Laasii la'h ba basia'hannnee bizee rii' lu'h nu, bizee rii' gwaa' ba ñihsa cun xquidxa'h ba chin gubahan ba.

¹³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Garaa ra' bwiinn nin ree' ra' ñihsa bizee rii' zibwiwdxahga gahca ra' ba ñihsa, ¹⁴ per bwiinn ra' nin guee ñihsa nin gudi'hihn, ayi chuu dxyih nin guidxahga ra' ba ñihsa, laasii ñihsa nin gudi'hihn guee ra' ba, gacan sto' ra' ba ziga zi tuhbi hasta rtahnn ñihsa nee gacazan guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

¹⁵ Chi'chi rahbi gunna'h Samaritana chi loh Jesuhs:

—Daada, da'née ñihsa chi guee'hehn tin ayiru guidxahgahn ñihsa, nee nin ayiza rchi'hn dxie'l daca'hahn ñihsa rii'.

¹⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gwatiidxi che'hla lu'h tin guda'nee bi rii'.

¹⁷ Chi'chi rahbi gunna'h chi loh Ñi'h:

—Ayi chyu che'hla'hn nuu'.

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guchii pa'ca rñi' lu'h ayi che'hla lu'h, ¹⁸ nee bazaa' ga'yu che'hla lu'h, nee ndxi'hw nin canee lu'h nnah ayi che'hla dxi'lu'h ni'chi; ya guchii pa'lu'h ziga guñi' lu'h.

¹⁹ Ya chin bihn gunna'h chi dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi gunna'h chi loh Jesuhs:

—Daada, nnahyi rwa'hahn yu'bilu'h naa lu'h tuhbi bwiinn nin

rñi' xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰ La'h guehtu xstatitaroo' nu bazu'nllihbi ra' ba loh Dxiohs loh dahan rii', per la'h tu ziga naa tu bwiinn Israel rahbi tu loh guihdxyi Jerusalehnsi naa nez hasta nahpa guzu'nllihbi ra' bwiinn loh Dxiohs.

²¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Gwachiisto' lu'h na'h, gunna'h; laasii la'h dxyih gadzihn guzu'nllihbi tu loh Dxiohs nin ayiru nahpa dxi' tu loh dahan rii', nin ayiru za nahpa chee tu hasta guihdxyi Jerusalehn, ²² laasii la'h tu nin naa bwiinn Samaria nin ayi gaann tu chyuñin raann tu per la'h nu nin naa nu bwiinn Israel naann nu chyu raann nu laasii lahda ra' bwiinn Israel ze' xcweenta dxyi'dxyi ra' xa ruta'h Dxiohs la'h ra' bwiinn loh duhlda, ²³ per la'h hohra guiga'ha nee nnahgahca biga'han chin la'h ra' bwiinn nin guchii ra' raann la'h Dxiohs la'n lasto' ra' ba nee neezaa cun Spíritu Saantu Dxiohs zaann ra' ba la'h Dxiohs laasii bwiinn ra' squii' rdx'i'hyi Dxiohs gaann la'h Ñi'h. ²⁴ Dxiohs naa spíritu, nee pur Spíritu Saantu si xteenn Ñi'h gaca gaann bwiinn la'h Ñi'h laasii pur Spíritu Saantu chi ziuu'nbwa' pa'ca ra' ba la'h Ñi'h.

²⁵ Chi'chi rahbi gunna'h chi:

—Na'h na'nnahn zi' Mesías nin laa za Crixtu, ya chin dxi' Ñi'h la'h Ñi'h zuzia'ñih Ñi'h loh xigaaba nu'h loh garaatii'.

²⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Na'h naañin, na'h gahca nin cañi'n loh lu'h naan Crixtu.

²⁷ Ya hohra chi gubia'garii ra' za xpwiinn Ñi'h ri'chi, ya badxyigaa' duxa loh ra' ba laasii bwa'ha ra' ba cayuu'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h gunna'h Samaritana chi, per nin tuhbi ra' ba ayi gunaabadyi'dxyi xi xclaa'dzi gunna'h chi o xi cayuu'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h gunna'h chi, ²⁸ ya chi'chi basia'hangah gunna'h chi xchyii' ñihsa ba tin ziaa ba loh guihdxyi chi tin gwagañi' ba loh ra' bwiinn guihdxyi chi:

²⁹ —iGulta'guia'ha la'h tuhbi ndxi'hw nin guñi' garaatii' ra' nin cayu'nnahn! ¿Tayi la'h dxi'h ba nin naa Crixtu?

³⁰ Ya chi'chi biria'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi tin gwah ra' ba hasta zuu Jesuhs, ³¹ ya gaduhbi nin ze' ra' bwiinn chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Mwehsu, gudahw.

³² Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—Na'h la'n nahpa nin gaawuhn,
guelawahw nin ayi nu'nbwa' tu la'h tu.

³³ Ya chi'chi guzo'baloh canaabadyi'dxyi loh lasaa' ra'
xpwiinn Ñi'h rahbi ra' ba:
—¿Ta nuugaa nin bie'nee nin
gahw mwehsu?

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Xquelwaawuhn naa guza'loon
gu'nnahn nin xclaa'dzi Bwiinn
nin gulu'nehza na'h gaca tin
guza'loon xtsi'n ba. ³⁵ La'h tu rahbi
tu ria'dxyi ru stapa bwe'hw tin
cha'loh jusehchi, per na'h rñi'n
loh tu gulguia'ha loh yuh hasta na'
xli'n tu, la'n guhla la tin chapitii
jusehchi. ³⁶ Bwiinn nin rusia'pitii
jusehchi, rca'ha ba mweeyi nin

rga'ha guica'ha ba, ya jusehchi nin rusia'pitii ba gacan guelnabahan nin ayi ñichilohtii' tin zi'chi dxiahxinee bwiinn nin rbahchi biñih la'h bwiinn nin ruzia'tii li'hn chi, ³⁷ laasii guchii ziga rñi' bwiinn: “Bwiinn nin rbahchi biñih naa tuhbi bwiinn, ya stuhbi ba naa bwiinn nin ruzia'tii li'hn.” ³⁸ Na'h guxe'hla'hn la'h tu tin gusia'pitii tu jusehchi nin ayi bwi'hnn biñih tu, pwihsi guriin bwiinn nin bwi'hnn biñihin ya la'h tu riahxi tu pur xtsi'n ra' bwiinn chi.

³⁹ Pwihsi ziahan duxa ra' bwiinn Samaria chi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesuhs pur nin guhdzi gunna'h chi loh ra' bwiinn: “Guñi' ba garaa ra' nin cayu'nnahn.” ⁴⁰ Pwihsi chin badzihn ra' bwiinn Samaria ra' chi hasta zuu Jesuhs, guñi' ra' ba loh Jesuhs tin dxia'hannet Ñi'h la'h ra' ba. Bia'hant Ñi'h ri'chi chiohpa dxyih, ⁴¹ ya ziahan ru ra' bwiinn chi gwachiisto' ra' ba nin bihn ra' ba guñi' Jesuhs, ⁴² chi'chi rahbi ra' ba loh gunna'h chi:

—Pwihsi nnah riachiisto' nu, per ayi pur dxyi'dxyi ra' dxi'h nin gunnah lu'h loh nu sino que neezaa pur nin bihn dxiahga nu, yannah naann nu la'h Ñi'h naa nin guta'h la'h ra' bwiinn guidxyiyuh loh duhlda.

Jesuhs basiaca la'h llii'n tuhbi bwiinn nin ruhnn xtsi'n gubieerna

⁴³ Chin gudii'dxi chiohpa dxyih, baria'h Jesuhs guihdxyi Samaria ya zee Ñi'h nez guihdxyi Galilea, ⁴⁴ laasii la'hgahca Ñi'h rahbi Ñi'h:
—Tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs ayi ruzo'badxiahga ra'
bwiinn lahdxyi ba xchi'dxyi ba.

45 Ya chin badzihن Ni'h loh guihdxyi Galilea, bagachi'loh bwiinn Galilea ra' chi la'h Ni'h gaduhbisto' ra' ba laasii chin gwah Ni'h lañih paascu nin rahca loh guihdxyi Jerusalehn neezaa la'h ra' ba gwah ra' ba ya bwa'ha ra' ba garaa dzi'n ra' nin bwi'hnn Ni'h ri'chi.

46 Ya chi'chi gubia'garii Jesuhs nez guihdxyi Canah xteenn Galilea hasta bwi'hnn Ni'h ñihsa vihnnu, guyuu' tuhbi daada nin ruhnn xtsi'n gubieerna, guhcallu'hu llii'n daada chi loh guihdxyi Capernaum. **47** Ya chin bihn daada chi baria'h Jesuhs loh guihdxyi Judea tin badzihن Ni'h loh guihdxyi Galilea, chi'chi gwagañi' ba loh Ni'h ya guñi'nee ba la'h Ni'h tin chee Ni'h yihdzi ba tin chegasiaca Ni'h la'h llii'n ba, laasii lamweerla la'h bi gachi, **48** chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h tu ayi riachiisto' tu zi'chi zi sidela ayi gwa'ha tu sehn ra' cun milahgru ra' chi'chi riachii sto' tu.

49 Ya chi'chi rahbi daada chi:

—Daada, too nnah galoh nin na'nabahan ru llii'nahn.

50 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gubia'garii yihdzi lu'h nnah, la'h llii'n lu'h nabahan.

Pwihs iwehgu gwachiisto' ndxi'hw chi nin guñi' Jesuhs loh ba, ya ziaa ba yihdzi ba, **51** ya gaduhbii nin ziaa ba yihdzi ba, biria'h ra' xmooza ba bagachi'loh la'h ba ya rahbi ra' mooza ra' chi loh ba:

—iLa'h llii'n lu'h nabahan!

52 Ya gunaabadyi'dxyi ba loh ra' mooza chi xohra pa'h guzo'baloh biacaza'ca llii'n ba, ya rahbi ra' mooza:

—Nna'yi ziga chi'h rcatuhbi gudxyih baria'h bi llia'h.

53 Ya chi'chi guhcabwa' xtaada biñi'n chi hohra chi gahcan nin guñi' Jesuhs loh ba: "La'h llii'n lu'h nabahan", ya zi'chi la'h ba cun garaa ra' bwiinn nin nuu rwaal' yihdzi ba gwachiisto' ra' ba naa Jesuhs Cixtu nin cabweeza ra' ba dxi!. **54** Dee naa nin raroopa sehn roo' nin bwi'hnn Jesuhs chin baria'h Ni'h loh guihdxyi Judea tin gubia'garii Ni'h nez Galilea.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi
bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi
loh guihdxyi Betzata

5 Pwihs chin gudii'dxi guhca ra' dee', la'n dxyih gahca ra' chi guyuu' tuhbi lañih xteenn ra' bwiinn Israel, ya chi'chi za gwah Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn, **2** ya loh guihdxyi Jerusalehn gahxu rwaal' guihdxyi chi nin laa xteenn lli'hyi ra', ri'chi nuu ziga tuhbi pihyi nin rñi' ra' ba loh dxyi'dxyi hebreu Betzata; ga'yu curdohra nuu rwaal' pihyi chi, **3** ya rwaal' pihyi chi rii ra' ziahan bwiinn dxyihdxyi ra' ziga bwiinn nin ayi riin loh ñi'h, bwiinn cwee' ra', cun bwiinn ra' nin gubihdzi tihxi ra' ñi'h, na' ra' ba loh yuh ri'chi cabweeza ra' ba ri'chi cuuca guñi'bi loh ñihsa nin nuu la'n pihyi chi, **4** laasii cuuca cuuca riehta tuhbi aanjla loh pihyi chi ya ruñi'bi aanjla chi ñihsa nin nuu la'n pihyi chi, ya mwer bwiinn nin riuu'tii loh ñihsa chi riaca ba cuun chi'zi gueldxyihdxyi nin rahca ba. **5** Ya ri'chi na' tuhbi bwiinn nin naa la galda bitsi'h bixunna yihza rahcallu'hu ba. **6** Chin bwa'ha Jesuhs

loh ba, na' ba ri'chi, guhcabwa'
Jesuhs xchih la rahcallu'hu ba,
chi'chi rahbi Ni'h loh ba:

—¿Ta xclaa'dzi lu'h dxiacu lu'h?

⁷Chi'chi rahbi ba:

—Daada, ayi nin tuhbi bwiinn nin
gacanee na'h cu'tii ba na'h loh pihyi
ca chin rñi'bi loh ñihsa ca, ya na'h
chin xclaa'dzihnu chu'tiin pwihs
galoh la stuhbi bwiinn riuu'tii.

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h
tin guzah.

⁹Ya hohra chi gahca biaca
ndxi'hw chi batiaa'ha ba xlu'hn
ba ya baca'h ba rzah ba, per ziga
dxyih chi naa dxyih nin ruzi'laa'dzi
ra' bwiinn Israel, ¹⁰chi'chi rahbi ra'
ba loh bwiinn nin biaca chi:

—Nnahdxyih naa dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ayi
naa xnehzha guica'nnu'a lu'h xlu'hn
lu'h nnadxyih.

¹¹Chi'chi rahbi bwiinn chi loh ra'
ba:

—Bwiinn nin basiaca na'h, nah
loon: “Batiaa'ha xlu'hn lu'h tin
bazah.”

¹²Chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' ba
loh bwiinn chi, rahbi ra' ba:

—¿Cuunlla bwiinn nin guñi' loh lu'h
nah: “Batiaa'ha xlu'hn lu'h tin guzah?”

¹³Per la'h bwiinn chi cun ayi
gaann ba chyuñin basiaca la'h ba
laasii gaduhbi nin rii ziahan bwiinn
dxyigahsi basa'bí Jesuhs nez lahda
ra' bwiinn ziahan nin rii ri'chi, ¹⁴ya
snuhni'hnsi rahca bwa'ha Jesuhs
la'h bwiinn nin biaca chi la'n guido',
chi'chi rahbi Ni'h loh ba:

—Bwa'ha nnah tin ayi chuu
xtuhlda lu'h tin ayi nagah nalaasa
ru saca lu'h loh ziga guzahca lu'h.

¹⁵Ya chi'chi gwaguihtsi ndxi'hw
chi loh ra' bwiinn Israel la'h Jesuhs
basiaca la'h ba, ¹⁶pwihsu pur ni'chin
guca'nna'hla ra' bwiinn Israel ra'
chi la'h Jesuhs tin guclaa'dzi ra'
ba ñidxiinn ra' ba la'h Ni'h, laasii
rusiaca Ni'h bwiinn ra' dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra',
¹⁷per la'h Jesuhs rahbi Ni'h lohs
ra' ba:

—La'h Xtaa'dahn zeezah cayuhnn
ba dzi'n, nee cun neezaa na'h
ru'nnahn dzi'n.

¹⁸Ya pur dxyi'dxyi ra' rii' mahzi
ru guclaa'dzi ra' bwiinn Israel ra'
chi ñidxiinn ra' ba la'h Jesuhs, per
ayi pur nin ayi rahpadaa dxi'h Ni'h
dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn
Israel, sino que laasii neezaa rahbi
Ni'h naa Ni'h Dxiohs, nee rahbi za
Ni'h Dxiohs naa Xpaah Ni'h, ni'chin.

Guelrnabwa' xteenn Jesuhs, Llii'n Dxiohs

¹⁹Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, la'h
Llii'n Dxiohs ayi nuu guunn Ni'h
tuhbi dzi'n xcweenta si Ni'h; sola
rahca ruhnn Ni'h nin rwa'ha Ni'h
ruhnn Xtaada Ni'h, nee garaa nin
ruhnn Daada rahca ruhnn Llii'n
ban, ²⁰pwihsu la'h Xpaa'n nadzii'hi
ba la'h Llii'n ba nee ruluu'yí ba
la'h Llii'n ba garaa nin ruhnn
ba, nee zuluu'yí za ba la'h Llii'n
ba dzi'n roo ru ra', dzi'n ra' nin
guunn gadxyigaa' duxa loh tu,
²¹laasii ziga rucwa'hn Xtaa'dahn
la'h ra' bwiinn loh guelguhchi nee
gudi'hi ba guelnabahan la'h bwiinn,
zi'chi za la'h Llii'n Ni'h rudi'hi
Ni'h guelnabahan la'h bwiinn
chi'hi zi nin xclaa'dzi Ni'h gudi'hi

Ñi'hn, ²²ya la'h Xpaa'n ayi ruhnn Ñi'h guelguxchisi la'h chyu chi'h zi, la'h Llii'n si Ñi'h badi'hi Ñi'h guelrnabwa!, tin guunn Llii'n Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn, ²³tin gaann za ra' bwiinn la'h nin naa Llii'n Ñi'h ziga za raann ra' ba la'h Xtaada Dxiohs Ñi'h. Bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi Llii'n Dxiohs, ayi za ruzo'badxiahga bwiinn chi xchi'dxyi Xtaada Dxiohs Ñi'h nin gulu'nehza la'h Ñi'h.

²⁴Rahbi za Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin ruca'dxiahga dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu nee riachii za sto' ba la'h bwiinn nin gulu'nehza na'h, zahpa ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii!, nee ayi tiidxi ba loh guelguxchisi, laasii ba badii'dxi ba xcweenta guelguhchi pur xcweenta guelnabahan. ²⁵Pwihsu guchiin nin rñi'n loh tu zadzihن hohra nee naan hohra gahca nin dxihnn ra' bwiinnguuchi xchi'dxyi Llii'n Dxiohs; ya bwiinn ra' nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h zibahan ra' ba ²⁶laasii la'h gahca ziga nahpa Xtaa'dahn guelnabahan para la'h Ñi'h, neezaa badi'hi Ñi'h guelnabahan la'h Llii'n Ñi'h zigagahca nahpa Ñi'hn, ²⁷nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa! la'h Llii'n Ñi'h, tin guunn Llii'n Ñi'h guelguxchisi, laasii naa Ñi'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²⁸Ayi gadxyigaa' loh tu pur dxyi'dxyi ra' rii!, laasii zadzihن hohra nin dxihnn ra' garaa ra' bwiinn guuchi xchi'dxyi Ñi'h, ²⁹ya garia'h ra' bwiinn nin bwi'hnn dzi'n za'ca la'n ba!, tin gabia'garii gabahan ra' ba stuhbi, per la'h ra' bwiinn ra' nin

bwi'hnn ra' dzi'n dxaaba gabahan ra' ba hohra chi tin chi'chiyi tiidxi ra' ba loh guelguxchisi xteenn Dxiohs.

Nin ruluu'yiloh guelrnabwa' nin nahpa Crixtu

³⁰Rahbi za Jesuhs:

—Na'h si ayi nuu gu'nnahn xilla dzi'n xcweenta sihn; na'h ru'nnahn guelguxchisi ziga gahca nin rihndxiaagahn nee xquelguxchiisihน nanchii naan, ayi ru'nnahn nin xclaa'dzi sihn sino que nin xclaa'dzi Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h gahca. ³¹Sidela na'h rñi'n xcweenta gahcahn, nin rñi'n ayi xi guilasahcan, ³²per nuu stuhbi nin rñi' pur xcwee'ntahn, nee na'h na'nnahn nin rñi' bwiinn chi xcwee'ntahn lasahcan ziga dxyi'dxyi nanchii pa'h. ³³La'h tu guxe'hla tu nin baganaabadxyi'dxyi loh Jwahn, ya nin guñi' Jwahn guchii dxyi'dxyi ra' chi, ³⁴per na'h ayi rchi'na'hn guíñi' tuhbi bwiinn zi xcwee'ntahn, laasii rñi' sihn dxyi'dxyi rii' loh tu tin gaca ta'h tu loh duhlda. ³⁵Jwahn naa ziga tuhbi lámpara nin rca'h bia'ñih, ya la'h tu guclaa'dzi tu ñahxi tu loh xpia'ñih ba chiohpa-choonn dxyi, ³⁶per na'h na'pahn nin ruluu'yiloh ru chyu naan nin lasahca ru loh nin guñi' Jwahn: dzi'n gahca ra' nin ru'nnahn naan tuhsí gahca cun dzi'n nin bani'hi Xpaa'n na'h gu'nnahn, pwihsu dee ra' ruluu'yiloh Xtaada nin gulu'nehza na'h. ³⁷Nezaa Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h la'h ba guñi' nanchii la chyu naan nicala la'h tu nagahdxi gwa'ha tu la'h ba nee nicala za

nagahdxi dxihnu tun guini' ba, ³⁸ per xchi'dxyi ba ayi ria'zi tun laasii ayi riachiisto' tu na'h, ziga naan Llili'n Ni'h nin gulu'nehza Ni'h. ³⁹ La'h tu cun paseensi duxa rusi'dxi tu loh Xchihtsi Dxiohs, laasii radxi'hyi tu lohon guelnabahan nin ayi ñichilohtii', pwihs Xchihtsi Dxiohs ruze'tan na'h, ⁴⁰ per la'h tu ayi nnaa tu dxie'biiga tu loon tin guica'ha tu guelnabahan chi.

⁴¹Rahbi za Ni'h:

—Na'h ayi chi'hyihn chyu bwiinn guini' za'ca xcwee'ntahn, ⁴²laasii na'h nayaa-nayaa nu'nbwa'n la'h tu nee naann zahn ayi rahca nadzii'hi lasto' tu la'h Dxiohs.

⁴³Na'h ze'l dah pur lah Xtaa'dahn, ya la'h tu ayi ruca'dxiahga tu xchi'dxyi'hn, per sidela dx'i' stuhbi bwiinn zi pur xcweenta gahca ba ni'chisihnu zuca'dxiahga tu xchi'dxyi bwiinn chi. ⁴⁴¿Xa chechiisto' tu sidela rñi' za'ca tu ziga xcweenta tuhbi tu, cun ziga stuhbi tu, nee ayi rdxi'hyi tu guini' za'ca Dxiohs gahca pur xcweenta tu; Dxiohs nin nabahan dzi'tsi dxibaa', Dxiohs nin naa tuhbi dxi'h? ⁴⁵Ayi guunn tu lligaaba na'h gudzii'ba'hn duhlda yihca tu nez loh Xtaa'dahn, laasii bwiinn nin gudzii'ba' duhlda yihca tu naa guehtu Moisehs gahca nin riachiisto' tu xlehyi ñi'h.

⁴⁶Pwihs sidela la'h tu ñiachiisto' tu dxi'yidxyi ra' nin guñi' guehtu Moisehs, neezaa ñiachiisto' tu xchi'dxyi'hn laasii baze'ta guehtu Moisehs na'h loh ra' dxi'yidxyi nin baca'h ba, ⁴⁷per sidela ayi riachiisto' tu dxi'yidxyi ra' nin baca'h guehtu Moisehs, ¿xalla chechiisto' chi'h tu dxi'yidxyi ra' nin rñi'n loh tu?

Jesuhs bay'a'n ga'yu mihyi ndxi'hw
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Ya chin guyaloh garaa ra' dee', chi'chi guna'zu nehza Jesuhs tin gwah Ni'h stuhbi lahdru rwaal laguhn xteenn Galilea nin rñi' za ra' ba ñihsado' xteenn Tiberias. ²Ziahan duxa ra' bwiinn ze'nee la'h Ni'h laasii bwa'ha ra' ba milahgru ra' cun sehn roo' ra' nin bwi'hnn Ni'h chin basiaca Ni'h la'h bwiinn dxyihdxyi ra', ³ya chi'chi gucah Jesuhs tuhbi dahan, tin guzohbanee Ni'h la'h ra' xpwiinn Ni'h; ⁴nee ziga zalliaa' ria'dxi gadzihna lañih pascu ra' bwiinn Israel chin rudi'hi ra' ba guelzuxchiilli loh Dxiohs pur dxyih nin baria'h ra' ba guihdxyi Egipitu.

⁵Chin bwa'ha Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan ra' nin zena'hla la'h Ni'h, chi'chi rahbi Ni'h loh Felipe:

—¿Canehza chosi' nu'h guelwahw tin gahw ra' bwiinn ziahan ra' rii'?

⁶Guñi' Jesuhs dxi'yidxyi ra' rii' loh Felipe tin gwa'ha Ni'h cuun nin ñiñi' ba, laasii la'h Jesuhs bwen-bwen naannla Ni'h xa guunn Ni'h, ⁷chi'chi rahbi Felipe loh Jesuhs:

—Nin chiohpa gaywa'h mweeyi denariu pahn ayi gaaldaa gahw ra' bwiinn ca per nin yahnn ra' ba ayi dxiehtan.

⁸Ya tuhbi xpwiinn Jesuhs nin laa Andrehs bwihtsi Simohn Pehdru guñi' ba, rahbi ba loh Jesuhs:

⁹—Rii' la'h tuhbi bi'nxtuhbi zuu la'h bi nu'a ga'yu pahn nin guhcacha'y i cun sebada cun chiohpa bwehlda, per ¿calla gaaldaa dee dx'i'h loh bwiinn ziahan duxa ra' ca?

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgahbi loh ra' bwiinn ra' ca soobaa ra' ba.

Ya nez chi ziahan roo' dxillaa' rii ri'chi, ya guzohba ra' bwiinn ra' chi ziga ga'yu mihyi ndxi'hw si ra',¹¹ ya chi'chi guca'ha Jesuhs pahn chi ya chin guya'loh badi'hi Ni'h guelzuxchiilli loh Xtaada Dxiohs Ni'h, chi'chi badi'hi Ni'h pahn chi la'h ra' xpwiinn Ni'h tin gudxi'zi ra' ban loh ra' bwiinn ziahan ra' chi, nee zi'chi gahca za bwi'hnnnee Ni'h bwehlda ra' hastayi gwadxah ra' bwiinn ziahan ra' chi,¹² ya chin guya'loh gudahw ra' ba hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw ra' ba, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ni'h:

—Gulgatiaa'ha garaa ra' nin bia'hancah tin ayi xi ñichiloh.

¹³ Ya batiaa'ha ra' ba nin bia'hancah chi ni'chi guhca ziga zatsi'h bichiohpa tiipi pahn chi cun bwehlda chi.¹⁴ Ya bwiinn ra' chi chin bwa'ha ra' ba sehn roo' nin bwi'hnn Jesuhs, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—Guchiica, la'h ba naa ndxi'hw nin rñi' loh Xchihtsi Dxiohs nahpa dxi' loh guidxyiyuh.

¹⁵ Per la'h Jesuhs la'h Ni'h guhcabwa'la xclaa'dzi ra' bwiinn ra' chi chenee ra' ba la'h Ni'h lajweersi tin guunn ra' ba la'h Ni'h rrehyi, ni'chin biahchi Ni'h loh ra' ba tin guna'zu Ni'h zee Ni'h hasta naa guiya' ru loh dahan chi tin ri'chi la'hsi Ni'h gwah Ni'h.

Jesuhs guzah loh ñihsa

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Ya chin gurih gue'la, biehta ra' xpwiinn Jesuhs rwaa' ñihsa

¹⁷ tin gucah ra' ba la'n tuhbi laancha ya zeenee laancha chi la'h ra' ba guihdxyi Capernaum, per la'h gue'la gurih chihpa la hohra chi, nee la'h Jesuhs nagahdxi gobia'garii Ni'h hohra chi.¹⁸ Ya seguihdu guyahsa tuhbi bwihi roo' loh ñihsa chi hasta zezahnee laancha chi la'h ra' xpwiinn Jesuhs,¹⁹ zigachi'h ga'yu o xo'pa kilómetru zezahnee laancha chi la'h ra' ba loh ñihsa chin bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs, zeezah Ni'h loh ñihsa nez zenee laancha la'h ra' ba, chi'chi bidxyihbi duxa ra' ba,²⁰ per lwehgu guñi' Ni'h loh ra' ba rahbi Ni'h:

—iNa'han, ayi guidxyihbi tu!

²¹ Ya chi'chi loh gaduhbisto' ra' ba basaa'n ra' ba gucah Jesuhs la'n laancha chi, ya seguihdu badzihnnnee Ni'h la'h ra' ba loh yuh xteenn guihdxyi hasta zee ra' ba.

Bwiinn ra' badxi'hyi la'h Jesuhs

²² Ya chin barah gue'la stuhbi dxyih, guhcabwa' ra' bwiinn ra' nin rii ra' stuhbi lahdu rwaa' ñihsa hasta biria'hnee laancha la'h ra' xpwiinn Jesuhs, zee ra' xpwiinn Jesuhs la'n tuhbi dxi'h laancha nin zuu rwaa' ñihsa per ayi zeenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ni'h tuhsi,²³ ya balaaqui'hñ si rahca la'h ra' paaldaa ra' laancha ra' nin zie' ra' nez loh guihdxyi Tiberias bie' ra', nee guihdxyi Tiberias chi ria'han gahxu nez badi'hi Jesuhs pahn gudahw ra' bwiinn ziahan, chin badi'hi Ni'h guelzuxchiilli loh Dxiohs.²⁴ Ya chin bwa'ha ra' ba nin Jesuhs nin xpwiinn Ni'h ayi ri'chi, chi'chi gucah ra' bwiinn ziahan ra' chi la'n laancha ra' tin zeegadxi'hyi

ra' ba la'h Jesuhs nez guihdxyi
Capernaum.

**Jesuhs naa pahn nin
runi'hi guelnabahan**

25 Ya chin badzihn ra' ba stuhbi
lahdu rwaa' ñihsado' chi, badxeela
ra' ba la'h Jesuhs ri'chi, chi'chi
rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, ɿcuuca badzihn lu'h
nezii?

26 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Guchiin nin rñi'n loh tu,
radxi'hyi tu na'h laasii gudahw
tu hastayi gwadxah tu; ayi
radxi'hyi dxi'h tu na'h pur
guhcabwa' tu xi zee loh sehn roo'
ra' chi. **27** Ayi guunn tu dzi'n pur
guelwahw nin rñihchiloh sino que
gulgui'hnn dzi'n pur guelwahw
nin ayi ñichiloh cun nin rudi'hi
za guelnabahan nacuubi nin ayi
ñichilohtii' la'h ra' bwiinn. Dee naa
guelwahw nin guni'hi Llili'n Dxiohs
nin naa ndxi'hw, laasii la'h Daada
Dxiohs baluu'yi Ñi'h loh ra' bwiinn
cuun nin naa Llili'n Ñi'h.

28 Chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' ba
loh Ñi'h:

—ɿXa ni'ca guidi'hnn nu tin
gachidi'hnn nu ziga xclaa'dzi
Dxiohs gachidi'hnn nu?

29 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Nin xclaa'dzi Dxiohs guunn
tu naa chechiisto' tu xchi'dxyi
Llili'n Ñi'h nin gulu'nehza Ñi'h loh
guidxyiyuh.

30 Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra'
ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—ɿCuun nin naa sehn nin guni'hi
lu'h la'h nu tin chin guidia'ha nu
sehn chi chechiisto' nu yi'h? ɿCuun
dzi'n roo' nin ruhnn lu'h? **31** Xtaada

guldoor' ra' nu'h gudahw ra' ba
tuhbi lasaa' pahn nin laa manah
loh dahan desiertu ziga caa loh
Xchihtsi Dxiohs: "Badi'hi Ñi'h pahn
nin ze' nez llaa'ndxibaa' gudahw
ra' ba."

32 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Guchiin nin rñi'n loh tu, ayi
Moisehs dxi'h bani'hi pahn nin
ze' llaa'ndxibaa', **33** laasii pahn
nin runi'hi Dxiohs pahn chi ze'
nez llaa'ndxibaa' ya rudi'hin
guelnabahan la'h ra' bwiinn
guidxyiyuh.

34 Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:
—Daada, guni'hi lu'h pahn chi
guida'w nu garaa dxyih.

35 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Na'h naan pahn nin runi'hi
guelnabahan; bwiinn nin dxi'l loon
ayi chuu dxyih nin guchia'han
bwiinn chi, zi'chiza bwiinn ra' nin
chechiiza sto' ra' ñi'h na'h ayiza
guidxahga ra' ba ñihsa, **36** per
na'h ziga rñi'n loh tu, la'h tu ayi
riachiisto' tu xchi'dxyi'hnn nicala ba
bwa'ha tu na'h. **37** Garaa ra' bwiinn
nin rutidxi Xtaa'dahn loon, ze' ra'
ba loon; ya bwiinn ra' nin ze' loon
ayi cwe'hesto'ra'n ba **38** laasii na'h
ayi ze'ldadxi'hnn nez llaa'ndxibaa'
tin gu'nnahn nin naa xigaabasihn
loh guidxyiyuh rii' sino que na'h
ze'ldahn tin gu'nnahn nin xclaa'dzi
Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca,

39 ya dee naa xigaaba Xtaa'dahn
nin gulu'nehza na'h gaca: Garaa
nin bani'hi Ñi'h na'h ayi ñichi nin
tuhbi ra' ba sino que gucwa'na'h
la'h ra' ba loh dxyih nin gaduhbi
guidxyiyuh, **40** laasii ziga naa
xigaaba Xtaa'dahn nin nuu dxibaa'
garaa ra' bwiinn ra' nin gwa'ha la'h

Llii'n Ñi'h nee chechiizasto' ra' ba la'h Ñi'h, zahpa ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii', ya na'h gucwa'nra'n ba loh guelguhchi chin guiga'ha hohra nin guibia'gariin.

⁴¹Pwihs i ni'chin guzo'baloh bidxyi'lchinee bwiinn Israel ra' chi la'h Jesuhs, laasii rahbi Ñi'h la'h Ñi'h naa Ñi'h pahn nin biehta dxibaa!, ⁴²neezaa guñi' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Tayi ni'ca dxi'hn nin naa llii'n Joseh? La'h nu'h nu'nbwa' nu'h xpaah bwiinn ca cun xmaah ba.
—¿Xaalla cañi' chi'h ba loh nu'h nnah naa ba biehta ba nez llaa'ndxibaa?

⁴³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—¿Xixnaa rwa'ha dxaaba tu loon? ⁴⁴Nin tuhbi tu ayi dxie'biiga nez loon sidela la'h Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h ayi dxie'nee la'h tu; ya na'h gucwa'na'hn la'h tu loh guelguhchi dxyih nin gadzihn hohra guibia'gariin. ⁴⁵Loh dxihtsi nin baca'h ra' quehtu profeta ra' rñi': “Zuluu'y i Dxiohs la'h garaa ra' ba.” Ni'chin garaa ra' bwiinn nin ruca'dxiahga xchi'dxyi Xtaa'dahn nee nin rusi'dxi loh Ñi'h ni'chi ra' nin dxie'biiga nez loon. ⁴⁶Pwihs i ayi nin tuhbi bwiinn nin bwa'ha la la'h Xtaada Dxiohsa'hn; sola tuhbi dxi'h Llii'n Ñi'h nin ze' nez llaa'ndxibaa' nu'nbwa' la'h Ñi'h.

⁴⁷Guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hn nahpa za ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii!. ⁴⁸Pwihs i na'h naan pahn nin runi'hi guelnabahan la'h tu. ⁴⁹Xtaada guldoor' ra' tu gudahw ra' tuhbi lasaa' guelwahw nin laa manah loh dahan desiertu, ri'chi badi'hi Dxiohs guelwahw chi

gudahw ra' ba, per guhchi ra' ba; ⁵⁰per na'h ruze'ta'hn pahn nin biehta nez dxibaa' nee bwiinn nin gahw pahn chi ayi gachi ba. ⁵¹Na'h naan pahn nabahan nin biehta nez dxibaa'; bwiinn nin gahw pahn rii' zibahan ba par tu'pazi, nee pahn nin gudi'hihn la'h ra' bwiinn naa bwe'lti'xihn par la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

⁵²Chi'chi rahbi loh lasaa' ra'
bwiinn Israel ra' chi:

—¿Xa guunn ni'ca guni'hi
bwe'ltihx i ni'ca guida'w nu'h?

⁵³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Guchiin nin rñi'n loh tu, sidela la'h tu ayi gahw tu bwe'ltihx i Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw cun guee za tu llarihn Ñi'h ayi gapa tu guelnabahan nacuubi. ⁵⁴Bwiinn ra' nin gahw bwe'lti'xihn cun guee ra' ba llarinahn, bwiinn ra' chi gapa guelnabahan nin ayi ñichilohtii'; ya na'h gucwa'na'rba loh guelguhchi dxyih nin gadzihn hohra guibia'gariin, ⁵⁵laasii bwe'lti'xihn naa guelwahw za'capa'ca nee llarihnahn naa nin guchii nahpa guee ra' bwiinn. ⁵⁶Bwiinn nin gahw bwe'lti'xihn cun guee za ba llarihnahn bwiinn chi nuuneepa'ca ba na'h nee na'h nu'neezahn la'h ba. ⁵⁷Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh, nahpa za ba guelnabahan, nee na'h nabahanahn pur la'h ba; pwihs i zi'chi gahca za la'h bwiinn nin guca'sto' ñi'h na'h zibahan za ba pur na'h.

⁵⁸Ruze'ta'hn pahn nin biehta nez dxibaa'; pahn rii' ayi naan ziga pahn nin laa manah nin gudahw ra' quehtu xtaadaguldoor' tu, ni'chin nicala gudahw ra' ban per

guhchi ra' ba; per bwiinn ra' nin gahw pahn nin biehta nez dxibaa' zibahan ra' ba par tu'pazi.

⁵⁹ Jesuhs baluu'yi dxyi'dxyi ra' rii' loh tuhbi cwa'ha bwiinn la'n xquido' bi'tu'hñ ra' bwiinn Israel loh guihdxyi Capernaum.

**Dxyi'dxyi ra' xteenn guelnabahan
nin ayi ñichilohtii'**

⁶⁰ Ya chin bihn ra' ziahan ra' xpwiinn Jesuhs dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Dxyi'dxyi nin rñi' ba nagahn duxa ra'n; ñchu ni'ca guunn waanta guzo'badxiahga dxyi'dxyi ra' rii'?

⁶¹ Ya chin guhcabwa! Jesuhs xi lligaaba nin cayuhnn ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Ta pur dxyi'dxyi ra' rii' ruhnn chiohpa sto' tu? ⁶² ¿Xa gaca sidela la'h tu gwa'ha tu la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw gacah hasta nuu Ñi'h desde galohpii? ⁶³ Spíritu naa nin runi'hi guelnabahan, ya bwe'lthixi bwiinn ayi lliitii' ruhnnan gahn, ya dxyi'dxyi ra' nin cañi'n loh tu naa dxyi'dxyi nanchii xteenn Spíritu, nee dxyi'dxyi ra' chi rudi'hi guelnabahan par tu'pazi. ⁶⁴ Per loh ziga rii tu ri'ca nuu mas paaldaa tu nin ayi riachiisto' tu dxyi'dxyi nin rñi'n loh tu.

Pwihsi Jesuhs desde galohyi naann Ñi'h cuun ra' bwiinn ra' nin riachiisto' la'h Ñi'h nee cuun za nin naa bwiinn nin gutoo' la'h Ñi'h loh ra' bwiinn duhlda, ⁶⁵ ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ni'chin nin rñi'n loh tu ayi chyu dxie'biiga nez loon zi'chizi sidela

la'h Xtaa'dahn ayi dxie'nee la'h ra' ba.

⁶⁶ Ya desde hohra chi ziahan ra' xpwiinn Jesuhs basaa'n ra' ba la'h Ñi'h, ya ayi ru guzahnee ra' ba la'h Ñi'h, ⁶⁷ chi'chi gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn pa'ca Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—¿Gu neezaa la'h tu xclaa'dzi tu dxiahchi tu?

⁶⁸ Chi'chi rahbi Simohn Pehdru: —Daada, ñchylloo chi'h choo nu? Xchi'dxyi lu'h naa guelnabahan nin ayi ñichilohtii!. ⁶⁹ La'h nu ba riachiisto' nu xchi'dxyi lu'h, nee naann za nu yi'h naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin nabahan.

⁷⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Tayi na'h dxi'h guliin la'h tu ziga naa tu gadzi'h bichiohpa xpwiin'nnra'n? Pwihsi rñi'n loh tu, tuhbi tu naa bwiinnndxaaba.

⁷¹ Ya loh guñi' Jesuhs squii' baze'ta Ñi'h la'h Judas, llii'n Simohn Iscariote, laasii Judas naa nin gutoo' la'h Ñi'h loh ra' bwiinn duhlda, la'h ba nin naa tuhbi bwiinn loh gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h.

**Xcweenta nin ayi gwachiisto' ra'
bwihtsi Jesuhs xchi'dxyi Ñi'h**

7 Ya chin guyaloh ra' dee!, guca'nzaa Jesuhs loh guihdxyi Galilea; per nin ayi guclaa'dzi Ñi'h ñuu' Ñi'h loh guihdxyi Judea laasii ri'chi badxi'hyi ra' bwiinn Israel ra' la'h Jesuhs tin ñidxiinn ra' ba la'h Ñi'h, ² ya ziga badzihñ gahxu dxyiñ lañih nin rahcacha'yí yuu'yi'hn nin ria'han ra' bwiinn la'n ñi'h; lañih rii' naa tuhbi xlañih ra' bwiinn

Israel, ³chi'chi rahbi ra' nin naa ra' bwihtsi Jesuhs loh Ñi'h:

—Ayi dxia'han lu'h rii'; gwah para guihdxyi Judea tin ri'chi neezaa ra' xpwiinn ra' lu'h nin ca'nzanee lu'h gwa'ha ra' ba garaa ra' dzi'n ra' nin ruhnn lu'h, ⁴laasii chin xclaa'dzi bwiinn guluu'y'i za'ca ba la'h ra' bwiinn, ayi ruhnn ba xtsi'n ba rala'n; ni'chin sidela yi'h ruhnn lu'h dzi'n ra' rii', bwi'hnnan loh ra' garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh.

⁵Pwihsi nin bwi'hnn ra' bwihtsi Ñi'h nin la'h ra' ba ayi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesuhs, ⁶ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Pwihsi na'h xohra'hn nagahdxi gadzihnan, per para la'h tu xohra chi'zi naa bwen para la'h tu. ⁷Bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh ra' ayi nuu gwa'ha dxaaba ra' ba loh tu, per na'h rwa'ha dxaaba ra' ba loon laasii na'h ruluu'y'i hn loh dzi'n dxaaba nin ruhnn ra' ba. ⁸Gulcheh lañih la'h tu, per na'h ayi chaa'hahn laasii nagahdxi guiga'ha xohra'hn.

⁹Ya chin guyaloh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, bia'hан chi'h Ñi'h loh guihdxyi Galilea.

Jesuhs loh lañih nin Iaa "La Enramada"

¹⁰Ya loh nin zeeñiidxiuu ra' bwihtsi Jesuhs para lañih, neezaa Jesuhs gwah lañih chi nicala ayi nez ñihns ra' pa'h bwiinn sino que rala'n, ¹¹ya la'h ra' bwiinn Israel ra' badxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs loh lañih chi, squii' rahbi ra' ba:

—¿Cuun la'h ndxi'hw chi?

¹²Nez lahda ra' bwiinn riigaze'ta duxa ra' ba la'h Jesuhs; nuu ra' bwiinn chi rahbi ra' ba:

—Jesuhs naa tuhbi ndxi'hw nin ruhnn dzi'n za'ca.

Ya nuu ra' ba rahbi ra' ba:

—Ayi guinaza'ca naa dzi'n nin ruhnn ndxi'hw chi, rusagui'hi ba la'h ra' bwiinn.

¹³Ya nin tuhbi bwiinn ayi biaalla ñuu'yidxyi'dxyipa'h nez loh ra' bwiinn xcweenta Jesuhs laasii rdxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra' nin rnabwa', ¹⁴ya la'h lañih zeezah la mas garoolda la chin guyuu'tii' Jesuhs la'n guido' ya chi'chi guzo'baloh cagaluu'y'i Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ¹⁵ya la'h ra' bwiinn Israel ra' nin rnabwa' chi badxyigaa' duxa loh ra' ba ya rahbi ra' ba:

—¿Xaloh naann ni'ca ziahan ra' dxyi'dxyi nee nin ayi ca basi'dxi ni'ca?

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Dxyi'dxyi ra' nin rulu'y'i hn la'h tu ayi naan pur na'h gahca sino que pur Dxiohs nin gulu'nehza na'h. ¹⁷Sidela chyuulla tuhbi bwiinn xclaa'dzi guunn ziga nin xclaa'dzi Dxiohs gaca, zahcabwa' ba sidela la'h dxyi'dxyi ra' nin rulu'y'i hn ze' pur Dxiohs o naan xchi'dxyi gahcahn. ¹⁸Bwiinn nin rñi' pur la'h gahca ba, rñi' ba tin guini' za'ca bwiinn la'h ba, per nin rdx'i'hyi guini' za'ca bwiinn pur nin gulu'nehza la'h ba loh guidxyiyuh rii' ni'chi rñi' dxyi'dxyi ra' nin guchii, nee ayi xi guelrusagui'hi nuu la'n lasto' ba. ¹⁹¿Tayi guchii dxi'hn, Moisehs bani'hi lehyi la'h tu?, nee nnah nin tuhbi tu ayi ruzo'badxiahga tu lehyi chi. ¿Xixnaa xclaa'dzi tu chiinn tu na'h?

²⁰Chi'chi rahbi ra' bwiinn ra' loh Ñi'h:

—iNuu tuhbi bwiinndxaaa sto'
lu'h! ɁChyu xclaa'dzi chiinn yi'h?

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pur tuhbi dzi'n nin bwi'hnnna'hnn
dxyih nin ruzi'lala'dzi tu, ni'chin nin
garaa tu radxyigaa' loh tu; ²²pwihs
Moisehs gule'he lehyi nin riuu' bwa'
tihxi bwiinn ndxi'hw (nicala ayi
la'h dxi'h Moisehs gudxi'nlaa'dzin
sino que la'h ra' xtaada guldoor'
ra' tu gudxi'nlaa'dzin) ya la'h
tu rgu' tu bwa' la'h tuhbi biñi'n
nicala naan dxyih nin ruzi'lala'dzi
tu. ²³Pwihs sidela rahca rgu' tu
bwa' tihxi tuhbi biñi'n nee nicala
dxyih nin ruzi'lala'dzi tu tin ayi
ñichi lehyi Moisehs, Ɂxixnaa
chi'h na'h ayi nncaa tu gusia'cahn
tuhbi bwiinn nin rahcallu'hu
dxyih nin ruzi'lala'dzi tu lwehgu
rdxyi'chinee tu na'h? ²⁴Ayi ruhnn
tu guelguxchisi pur nin rwa'ha si tu,
sino que chin ruhn tu guelguxchisi,
gulgui'nnan per ziga naa xnehza.

Jesuhs guñi' ca ze' Ñi'h

²⁵Ya chi'chi guzo'baloh
gunaabadxyi'dxyi ra' paaldaa ra'
bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra'
rahbi ra' ba:

—ɁTayi ni'ca dxi'hn nin radxi'hyi
ra' ba tin chiinn ra' ba? ²⁶Nee nnah
Ɂtayi la'h dxi'h ba ni'ca nin cañi'
ri'ca loh ra' bwiinn?, nee nin tuhbi
bwiinn ayi xi rñi'l loh ba, o Ɂgu nee
ra' za guxchisi riachiisto' ra' ba la'h
ndxi'hw ca naa Crixtu? ²⁷Per dela
nnah la'hnu'h naann nu'h canehza
ze' ni'ca; nee ziga chin dxi' Crixtu
nin ayi chyu gaann canehza dxi'
Ñi'h.

²⁸Ya chin bihn Jesuhs dxyi'dxyi
ra' rii' chin cagaluu'yí Ñi'h la'n

guido', chi'chi jweersi roo' guñi'
Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—ɁTa ruhnn chi'h tu lligaaba
nu'nbwa' tu na'h, nee naann za tu
canehza ze'ldahn? Per ayi ze'lda
dxi'hn pur xcweenta gahcahn, sino
que nuu chyu gulu'nehza na'h nee
la'h ba nanchii pa'ca nabahan ba;
la'h tu ayi nu'nbwa' tu la'h bwiinn
chi, ²⁹per na'h nu'nbwa'n la'h ba
laasii na'h ze'ldahn hasta nuu ba,
nee la'h ba gulu'nehza ba na'h.

³⁰Ya chi'chi guclaa'dzi ra' bwiinn
ra' chi ñina'zu ra' ba la'h Ñi'h,
per nin tuhbi ra' ba ayi biaalla
ñina'zu la'h Ñi'h laasii nagahdxi
guiga'ha xohra Ñi'h para gusa'cazii
ra' bwiinn nadxaaba ra' chi la'h
Ñi'h, ³¹per bwiinn ziahan duxa za
gwachii sto' ra' ñi'h la'h Jesuhs, ya
rahbi ra' ba:

—Chin dxi' Crixtu, Ɂta mahzi ru
sehn roo ru chi'h guunn Crixtu chi
ziga la'h bwiinn rii'?

Gux'e'hla ra' bwiinn fariseu ra' guixa'ga ra' tin guina'zu ra' ba la'h Jesuhs

³²Ya bihn ra' bwiinn fariseu ra'
nin baze'ta ra' bwiinn la'h Jesuhs,
chi'chi bwiinn fariseu ra' chi cun
nin rnabwa' la'h ra' bixohza ra'
gux'e'hla ra' ba guixa'ga ra' xteenn
guido' tin chenee ra' ba la'h Jesuhs
tin dxie'w Ñi'h, ³³ya chi'chi rahbi
Jesuhs:

—Spaaldaa si dxyih ziuu'huhn
lahda tu, chi'chi zabia'gariin
hasta nuu nin gulu'nehza na'h
loh guidxyiyuh rii'; ³⁴la'h tu
gadxi'hyi tu na'h per ayi gadxeela
tu na'h laasii ayi nuu chee tu hasta
guzaa'hahn.

35 Ya chi'chi guzo'baloh
canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra'
bwiinn Israel ra' chi, rahbi ra' ba:
—¿Canehza chee chi'h ni'ca? ¿Tayi
chuu guunn gahn gadxeela ni'ca? o
¿guu guzee ni'ca hasta rii ra' bwiinn
Israel ra' nin rii ra' nez lahdxyi ra'
bwiinn grieħgu ra' tin guluu'yi ba
la'h ra' ba? **36** ¿Xi zee loh xchi'dxyi
ba nin guñi' ba loh nu'h: "Gadxi'hyi
tu na'h per ayi gadxeela tu na'h
laasii ayi nuu guzee tu hasta
guzaa'hahn?"

Gui'w xteenn ñihsa nabahan

37 Ya luulchima dxyih xteenn lañih
chi naa dxyih lañihroo ru, ya dxyih
chi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn Israel
ra' chi jweersiroo', rahbi Ñi'h:
—iSidela chyuulla tuhbi bwiinn
rðxahga ba ñihsa, dxi' bwiinn chi
nez loon tin guee ban! **38** Ziga caa
loh Xchihtsi Dxiohs, sto' bwiinn nin
riachiisto' ñi'h na'h rtahn gui'w ra'
xtteenn ñihsa nabahan.

39 Ya cun dxyi'dxyi ra' rii' baze'ta
Jesuhs bwiinn ra' nin chechiisto' ra'
ñi'h la'h Ñi'h zica'ha ra' ba Spíritu
Saantu; pwihsu nagahdxi gaaldaa
dxi' Spíritu Saantu laasii nagahdxi
gacah Jesuhs dxibaa'!

Guhca nalaa'ha ra' bwiinn

40 Ya paaldaa ra' bwiinn nin rii
ri'chi, chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra'
nin guñi' Jesuhs, chi'chi rahbi ra'
ba squii':

—Guchiica ndxi'hw ca naa ba
daada nin nahpa dxi' ziga caa loh
Xchihtsi Dxiohs.

41 Ya snuhn ra' ba rahbi:

—Bwiinn ca naa Crixtu nin
dxule'za nu'h.

Per spaaldaa ra' ba rahbi:
—¿Xa gaca tuhbi bwiinn guihdxyi
Galilea Crixtu? **42** Laasii loh Xchihtsi
Dxiohs rñi' nahpa xtulbaa' guehtu
Davihd gaca Crixtu, nee dxi' Ñi'h
nez guihdxyi Belehn lahdxyi gahca
guehtu rrehyi Davihd.

43 Ya zi'chi gulaa'ha loh lasaa'
ra' bwiinn pur Jesuhs. **44** Nuu ra'
bwiinn nin guclaa'dzi ñanee la'h
Jesuhs tin ñie'w Ñi'h, per nin tuhbi
za ra' ba ayi biaalla ñuhnn zi'chi.

Guxchiisi ra' ayi gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs

45 Ya gubia'garii ra' guixa'ga ra'
xtteenn guido' hasta rii ra' bwiinn
fariseu ra' cun nin rnabwa' la'h
ra' bixohza, ya rahbi ra' ba loh ra'
guixa'ga ra' chi:

—¿Xixnaa ayi guna'zu tu la'h
ndxi'hw chi?

46 Ya chi'chi rahbi ra' guixa'ga chi
loh ra' ba:

—iAyi chyu guna'zu la'h ba laasii
ayi nin tuhbi bwiinn nin guñi' ziga
rñi' bwiinn chi!

47 Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn
fariseu ra' chi:

—¿Ta nee la'h tu basa'n tu
bisagui'hi tu? **48** Ayi nin tuhbi nin
rnabwa' la'h nu'h o tuhbi ra' bwiinn
fariseu nin riachiisto' ñi'h la'h
ndxi'hw chi. **49** iPer la'h ra' bwiinn
rii' nin ayi gaann ra' ba lehyi,
bwiinn dii ra' ba!

50 Ya Nicodemu, nin gwah hasta
nuu Jesuhs gue'la, naa ba tuhbi
bwiinn fariseu; ya rahbi ba:

51 —Ziga naa xlehyi nu'h, ayi nuu
chuu gudzii'ba duhlda yihca bwiinn
galoh nin nagahdxi dxihn nu'h
mwer galoh cuun nin bwi'hnn ba.

52 Ya chi'chi rahbi ra' ba loh
Nicodemus:

—*Ta nee lu'h naa lu'h tuhbi bwiinn guihdxyi Galilea? Basi'dxi loh Xchihtsi Dxiohs tin gwa'ha lu'h xa rñi' lohon: nin tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs ayi naa bwiinn guihdxyi Galilea.* **53** Ya chi'chi tuhbigah ra' ba ziaa ra' ba yihdzi ra' ba.

**Xcweenta gunna'h nin
bina'zunee xtū'h ñi'h**

8 Ya la'h Jesuhs zee Ñi'h para
dahan nin laa Olivo, **2** ya chin
barah gue'la, rsiiyido' gubia'garii
Ñi'h la'n guido' stuhbi, ya garaa ra'
bwiinn gwabiiga nez loh Ñi'h, ya
lwehgu guzohba Jesuhs ri'chi tin
guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h la'h ra'
ba, **3** ya chi'chi gutantiinee ra' nuhn
mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs cun nun bwiinn fariseu
ra' tuhbi gunna'h nin badxeelanee
tuhbi ndxi'hw, ya bazuh ra' ba la'h
gunna'h chi galaayi loh ra' snuhn
ra' bwiinn nin rii ra' ri'chi, **4** ya
chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Mwehsu, gunna'h rii' bina'zunee
bi xtū'h bi, **5** yannah ziga caa loh
lehyi nin bani'hi guehtu Moisehs
la'h nu'h nahpa gasi'dzi dxiah nu'h
yihca gunna'h ra' ziga dee' tin
gachi bi; ya yi'h ñxi nnaa lu'h xa
gaca?

6 La'h ra' ba guñi' ra' ba squii' tin
gwa'ha ra' ba zidxeela xa gusia'garii
Jesuhs dxyi'dxyi pur gunna'h chi,
tin zi'chi gaca guca'hchiah dxixi'hw
ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi lwehgu
baru'hn Jesuhs tin bacu'h Ñi'h loh
yuh cun bacwihnaa Ñi'h, **7** ya ziga
zeezah canaabadyi'dxyi ra' ba loh

Jesuhs, chi'chi guyahsa Ñi'h, chi'chi
rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Mwer bwiinn nin ayi xi duhlda
nahpa, guca'h dxiah yihca gunna'h
ca.

8 Ya chi'chi baru'hn gahca Jesuhs
loh yuh stuhbi tin gwazah baca'h
Ñi'h rrayah'i'hn loh yuh, **9** per la'h
ra' ba chin bihn ra' ba dxyi'dxyi
nin guñi' Jesuhs loh ra' ba, chi'chi
guza'loh bare'h ra' bwiinn chi
tuhbigah ra' ba desde nin guyu'xa
ru hasta nin bii'hin ru, tin naann
ra' ba nahpa ra' ba duhlda, ya chin
barah ra' ba bare'h ra' ba tuhbi
dxi'h gunna'h chi bare'h gadxia'han,
zunchii ba nez loh Jesuhs ri'chi.

10 Ya chin guzu'nchii Jesuhs bwa'ha
Ñi'h loh gunna'h chi ayi bwa'ha
Ñi'h nin stuhbi ra' bwiinn dxixi'hw
chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh gunna'h
chi:

—Gunna'h, ñcuun ra' bwiinn
ra' nin bie'nee yi'h nez loon?
Ñayi guyuu' nin tuhbi ra' ba nin
ñudzii'ba duhlda yihca lu'h?

11 Chi'chi rahbi gunna'h chi loh
Jesuhs:

—Daada, nin tuhbi ra' ba.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh
gunna'h chi:

—Nin na'h za ayi xi duhlda
gudzii'ba'hn yihca lu'h; pwihsu nnah
gwah, ayiru cheezah lu'h loh duhlda.

Jesuhs naa bia'ñih loh guidxyiyuh

12 Jesuhs guñi' loh ra' bwiinn
stuhbi rabbi Ñi'h:

—Na'h naan bia'ñih xteenn
guidxyiyuh; bwiinn nin dxie'na'hl
na'h zahpa ba bia'ñih nin rudi'hi
guelnabahan ya ayi chuu dxyih sah
ba loh nacahyi.

¹³Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn
fariseu ra':

—Yi'h ziga rñi' lu'h xcweenta
gahca lu'h ayi guilasahcan.

¹⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Xcweenta ziga rñi'n loh
tu lasahcan, nicala na'h rñi'n
xcweenta gahcahn, per xchi'dxyi'hn
lasahcan laasii na'nnahn canehza
ze'l dahne nee na'mzahn canehza
guzaa'hahn; per la'h tu ayi gaann
tu canehza ze'l dahne nee ayiza
gaann tu canehza guzaa'hahn.

¹⁵La'h tu ruhnn tu guelguxchisi
ziga na chi'zi xigaaba bwiinn
guidxyiyuh, per na'h ayi ru'nnahn
guelguxchisi la'h nin tubbi
bwiinn, ¹⁶per sidela na'h ru'nnahn
guelguxchisi, guelguxchisi
xte'nnahn naa guchii laasii ayi na'h
si dxi'h ru'nnahn guelguxchisi sino
que nee Xtaa'dahn nin gulu'nehza
na'h tuhsii junta ridi'hnn nun.

¹⁷Hasta nee loh xlehyi tu caa, chin
la'h chiohpa bwiinn rñi' tuhsii
gahca dxyi'dxyi, nahpa chechiisto'
tu la'h ra' bwiinn chi. ¹⁸Pwihsii
na'h guchiin nin rñi'n pur xcweenta
gacahn, ya Xtaa'dahn nin guxe'hla
na'h zi'chigahcaza rñi' ba pur
xcwee'ntahn.

¹⁹Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra'
ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Ca nuu chi'h za xtaada lu'h?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu nin ayi nu'nbwa' tu na'h,
nin la'h za Xtaa'dahn ayi nu'nbwa' tu.

²⁰Dxyi'dxyi ra' rii' guñi' Jesuhs
nez hasta zuu ra' alcansia nin riuu'
mweeyi guelguhn, per ayi chyu
guna'zu la'h Ñi'h tin ñie'w Ñi'h,
laasii nagahdxi gadzihh hohra
chiinn ra' ba la'h Ñi'h.

**Hasta guzaa'hahn ayi
nuu chee tun la'h tu**

²¹Chi'chi rahbi la'ga'h Jesuhs:

—Na'h guzaa'hahn, ya la'h tu
gadxi'hyi tu na'h per zahchi tu
loh xtuhlda tu; pwihsii na'h hasta
guzaa'hahn la'h tu ayi nuu guzee
tun.

²²Ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra'
bwiinn Israel ra' chi:

—¿Ta zidxiinn gaca chi'h ba la'h
ba, xinaa nnaa ba ayi gaca choo
nu'h hasta guzee ba?

²³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
ba:

—La'h tu naa tu bwiinn loh
guidxyiyuh rii', per na'h naan
bwiinn nin ze' nez llaa'ndxibaa',
ni'chin rñi'n la'h tu naa tu bwiinn
guidxyiyuh per na'h ayi nee dxi'h
naan bwiinn guidxyiyuh. ²⁴Pwihsii
ni'chin nin guñi'n loh tu zahchi tu
loh xtuhlda tu, pwihsii sidela la'h tu
ayi riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, naan
nin naan, zahchi tu loh xtuhlda tu.

²⁵Ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra'
ba rahbi ra' ba:

—¿Chyu naa lu'h yi'h?

Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'n guñi' loh tu desde galoh.

²⁶Na'pahn ziahan dxyi'dxyi nin
guiñi'n pur la'h tu nee gu'nnahn
guelguxchisi za la'h tu, pwihsii
nin gulu'nehza na'h guchii naa
xchi'dxyi ba, ya dxyi'dxyi ra' nin
rñi'n loh ra' bwiinn guidxyiyuh
bihn ra'ñin loh nin gulu'nehza na'h.

²⁷Per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra'
ba guñi' Jesuhs xcweenta Daada
Dxiohs, ²⁸pwihsii ni'chin rahbi Ñi'h:

—Chin la'h tu guiteesa tu la'h
Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw,

chi'chi gacabwa' tu na'h naan nin naan, nee ayi ru'nnahn dzi'n ra' rii pur xcweenta gahcahn; rñi'sihn loh tu nin baluu'yi Xtaa'dahn na'h, ²⁹laasii nin gulu'nehza na'h nuu Ñi'h tuhs cun na'h, —rahbi Jesuhs—; Xtaa'dahn ayi basia'han ba na'h tuhbidi'hn laasii na'h guillii-guillii ru'nnahn nin xclaa'dzi ba gaca nin riuu'sto' ba.

³⁰Ya chin guyaloh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, ziahan ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

Nin naa ra' llii'n Dxiohs cun nin naa ra' nin nuchi'bi duhlda

³¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn Israel ra' nin gwachiisto' ra' Ñi'h la'h Jesuhs:

—Sidela la'h tu chezahnee tu xchi'dxyi'hn gaduhbisto' tu, zahca tu xpwiinn ra'n, ³²tin gacabwa' tu cuun nin naa dxyi'dxyi guchii ya dxyi'dxyi guchii chi guta'h la'h tu loh duhlda.

³³Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi:

—La'h nu naa llahga guehtu Abrahn, ya nin guduhbi nagahdxi gaca nu ziga mooza nin gudoo' loh nin tuhbi bwiinn; ḡxaalla rñi' chi'h lu'h yi'h guta'h lu'h la'h nu loh duhlda?

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Pwihsu guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' bwiinn ra' nin rgu'tii duhlda naa ra' ba ziga mooza ra' nin gudoo' loh duhlda. ³⁵Tuhbi bwiinn nin naa mooza ayi dxia'han ba rwaa'yihdzi xballwaa'n ba gaduhbi nin guibahan ba, per nin naa llii'n ballwaa'n chi ni'chi sihn

zia'han bi rwaa' yihdzi xtaada bi gaduhbi nin guibahan bi. ³⁶Pwihsu zi'chi sidela la'h Llii'n Dxiohs ruta'h la'h tu loh duhlda, pwihsu la'h tu guchii pa'hca ta'h tu loh duhlda. ³⁷Pwihsu na'h na'nnahn naa tu llahga guehtu Abrahn, per la'h tu xclaa'dzi tu gadxiinn tu na'h laasii ayi riuu' tu ayi ria'zi tu xchi'dxyi'hn. ³⁸Na'h rñi'n loh tu dxyi'dxyi ra' nin bani'hi Xtaa'dahn guiñi'n loh tu, ya la'h tu ruhnn tu ziga guñi' xtaada tu loh tu.

³⁹Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs: —iXtaada nu naa guehtu Abrahn!

—Sidela la'h tu guchii tu naa tu llii'n guehtu Abrahn, ñuhnn tu ziga bwi'hnn guehtu Abrahn, ⁴⁰pwihsu na'h nicala guñi'n loh tu dxyi'dxyi guchii nin bani'hi Dxiohs guiñi'n loh tu, ya la'h tu xclaa'dzi tu gadxiinn tu na'h, inee guehtu Abrahn ayi guyuu' ba lligaaba ziga lligaaba nin nuu tu! ⁴¹La'h tu ruhnn tu ziga ruhnn xtaada tu.

Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ayi nee dxi'h nu naa nu llii'n loh nehza bwiinn, sino que tuhbi dxi'h Daada Dxiohs naa Xtaada nu!

⁴²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela guchii tu naa Dxiohs Xtaada tu, pwihsu ñantsii'hi tu na'h, laasii na'h ze'l'dahn pur xcweenta Dxiohs nee la'n zuu'hu loh tu rii'; na'h ayi ze'l'dahn pur xcweenta gahcahn, sino que Dxiohs gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh.

⁴³¿Xixnaa ayi rahcabwa' tu xchi'dxyi'hn? Pwihsu pweda pur nin ayi xclaa'dzi tu guca'dxiahga tu xchi'dxyi'hn ni'chin. ⁴⁴Nin naa xtaada tu la'htu naa bwiinndxaaba,

laasii ruhnn tu ziga xclaa'dzi ba gaca. Bwiinndxaaa naa tuhbi nin rdxiaa bwiinn desde chin gurihxchih guidxyiyuh, ya nin nagahdxi guidxeela dxyi'dxyi nin guchii rwaal' ba. Chin rñi' ba dxyi'dxyi nin ayi guiguchii rñi' ba pur la'h gahca ba laasii naa ba bwiinn nin ruu'y i dxyi'dxyi dxixi'lhw ya naa ba xtaada dxyi'dxyi dxixi'lhw, ⁴⁵ per ziga na'h rñi'n dxyi'dxyi nin guchii, la'h tu ayi riachii sto' tu na'h. ⁴⁶ ¿Chyu tuhbi tu zahca guluu'y i xtul'dahn? Sidela rñi'n dxyi'dxyi nin guchii, ¿xixnaa chi'h ayi riachiisto' tu na'h?

⁴⁷ Bwiinn nin naa xpwiinn Dxiohs ruzo'badxiaahga ba xchi'dxyi Dxiohs, per ziga la'h tu ayi naa tu xpwiinn Dxiohs ni'chin nin ayi ruca'dxiahga tu xchi'dxyi Ñi'h.

**Galoh nin guyuu' guehtu Abrahn
la'h Crixtu nabahanla**

⁴⁸ Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn

Israel ra':

—iNachidxiaapaa nu rsohn chin rachiñi' nu yi'h naa lu'h tuhbi bwiinn Samaritano nee nuu tuhbi bwiinndxaaa sto' lu'h!

⁴⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ayi nin tuhbi bwiinndxaaa sto'n; nin ru'nnahn sihn naa ruhnlasahca'hn xcweenta

Xtaa'dahn nin naa Dxiohs; ya la'h tu rbwe'hesto' tu na'h. ⁵⁰ Na'h ayi chi'hyi hn chyu guiñi'za'ca na'h nicala nuu chyuulla nin rdx'i'hyi guiñi'za'ca bwiinn na'h, ya la'h ba naa nin guunn guelguxchisi.

⁵¹ Pwihs i guchiin nin rñi'n loh tu bwiinn nin guzo'badxiaahga xchi'dxyi'hn ayi pa'ca gachi ba.

⁵² Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi:

—iYannah naann dzi'tsi nu nuu tuhbi bwiinndxaaa sto' lu'h! Guehtu Abrahn cun garaa ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs guhchi ra' ba, nee yi'h nnaa lu'h: "iBwiinn nin guzo'badxiaahga xchi'dxyi'hn ayi gachi ba!" ⁵³ ¿Ta mahziru chi'h lasahca lu'h yi'h loh guehtu xpaah Abrahn nu? La'h ba guhchi ba neezaa guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs guhchi za ra' ba, nee yi'h ¿chyu ruhnn lu'h lligaaba naa lu'h?

⁵⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela na'h rñi'za'ca'hn pur xcweenta gahcahn, pwihs i ayi xi guilasahca xcwee'ntahn, per nin rñi'za'ca xcwee'ntahn naa Xtaada Dxiohsa'hn; la'hgahca Ñi'h nin nnaa tu naa Xchiohs tu, ⁵⁵ per la'h tu ayi nu'nbwa' tu la'h Ñi'h. Na'hsihn nu'nbwa'n la'h Ñi'h, ya sidela na'h guiñi'n loh tu ayi nu'nbwa'n la'h Ñi'h zahca'hn tuhbi bwiinn dxixi'lhw ziga la'h tu, per ziga rñi'n loh tu guchiin nu'nbwa'n la'h Ñi'h, nee ruzo'badxiaagahn xchi'dxyi Ñi'h. ⁵⁶ Guehtu Abrahn nin naa xtaada guldoor' tu biahxi ba laasii bihn ba gadzihñ dxyih nin dxie'l dahnn, nee biahxi duxa ba.

⁵⁷ Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn

Israel ra' chi loh Jesuhs:

—Nagahdxi chuu lu'h chywa'h bitsi'l yihza, ¿nee nnah lu'h bwa'ha lu'h la'h guehtu Abrahn?

⁵⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Pwihs i guchiin nin rñi'n loh tu, chin nagahdxi dx'i' guehtu Abrahn loh guidxyiyuh, na'h la'n nabahan la desde chi'chi.

59 Ya chi'chi guca'ha ra' ba dxiah ñah ra' ba yihsa Jesuhs, per la'h Ñi'h lwehgu guyuu'la'n Ñi'h loh ra' ba ya baria'h Ñi'h la'n guido'.

**Jesuhs basiaca loh tuhbi
bwiinn nin ayi biin loh ñi'h
desde chin guulaa ba**

9 Ya loh nin zeedii'dxi Jesuhs tuhbi lahta, bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin ayi riin loh ñi'h desde chin guulaa ba, ²ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, ¿xixnaa guulaa bwiinn rii' ayi riin loh ba? ¿Ta pur xtuhlda xcuzahn ba or pur xtuhlda gahca ba?

³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Ayi pur xtuhlda dxi' ba nin ayiza pur xtuhlda dxi'h xcuzahn ba; guulaa ba zi'ca tin pur la'h ba guluu'yí Dxiohs nin gaca guunn Ñi'h pur la'h ba. ⁴Ya gaduhbi nin naa radxyii nahpa guidi'hnn nu'h xtsi'n Bwiinn nin gulu'nehza na'h laasii la'h gue'la ze' chin ayi chyu gaca guunn dzu'n, ⁵ya gaduhbi nin nuu'huhn loh guidxyiyuh rii' na'h naan bia'ñih loh guidxyiyuh rii'.

⁶Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi bachahn xihin Ñi'h loh yuh, ya cun xihin Jesuhs bwi'hnn Ñi'h nuhn bwen ya guda'bi Ñi'h loh bwiinn chi, ⁷ya chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi:

—Gwachi'bi loh lu'h loh estanque nin laa Siloeh.

Ya ri'chi gwachi'bi loh bwiinn chi, ya chin gubia'garii ba hasta zuu Jesuhs, la'h ba rahca la rwa'ha. ⁸Ya xbisihn ba cun garaa ra' bwiinn ra'

nin nu'nbwa' la'h ba chin ayi biin loh ba cun chin gule'he gahca za ba guhn, rahbi loh lasaa' ra' bwiinn chi:

—¿Tayi dee dxi'h nin rzohba bwe'he guhn?

⁹Nuu ra' ba rahbi ra' ba: "La'h ban", ya snuhn ra' ba rahbi: "Ayi la'h dxi'h ban, nicala zi'chi rñah ba", ya la'hgahca bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi rahbi: "Na'han." ¹⁰Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn chi loh ba:

—¿Xaalla guhca chi'h nnah rwa'ha lu'h?

¹¹Chi'chi rahbi bwiinn chi:

—La'h bwiinn nin laa Jesuhs, la'h ba bwi'hnn ba nuhn bwen guda'bi ban loon, chi'chi nah ba loon:

"Gwachi'bi loh lu'h loh estanque nin laa Siloeh." Ya guyaa'hahn, ya chin guya'loh gudxi'bi'hn loon lwehgu guhca bwa'hahn.

¹²Ya chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Ca nuu ndxi'hw chi?

Ya chi'chi rahbi bwiinn nin biaca loh ñi'h:

—Ayi ga'nnahn.

**Bwiinn fariseu ra' gunaabadyi'dxyi
loh bwiinn nin biaca loh ñi'h**

¹³Chi'chi gwanee ra' ba la'h bwiinn nin biaca loh ñi'h chi loh ra' bwiinn fariseu, ¹⁴ya dxyih nin basiaca Jesuhs loh bwiinn chi naa dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, guda'bi Ñi'h bwen loh ba, ya lwehgu ballaala loh ba, ¹⁵ya chi'chi gunaabadyi'dxyi ra' bwiinn fariseu loh bwiinn nin biaca loh ñi'h xa guhca biaca loh ba, ya chi'chi rahbi ba:

—Guda'bi Jesuhs bwen loon ya chi'chi gudxi'bi'hn loon yannah la'n rwa'ha.

16 Ya chi'chi rahbi ra' paaldaa ra'
bwiinn fariseu ra' chi:

—Nin bwi'hnn dee' ayi naa ba
xpwiinn Dxiohs, laasii ayi rahpadaa
ba dxyih nin razi'laa'dzi ra' nu'h.

Ya snuhn ra' ba rahbi:

—Per Ʉcaalla gaca chi'h guunn
ba dzi'n roo' sidela la'h ba naa ba
tuhbi bwiinn duhlda?

Ya zi'chi guhca chiohpa sto'
bwiinn ra' chi, **17** ya chi'chi
gunaabadxyi'dxyi la'ga'h ra' ba loh
bwiinn nin biaca loh ñi'h chi:

—Pwihs i ziga biaca loh lu'h, Ʉxa
rñi' lu'h pur bwiinn chi?

Chi'chi rahbi bwiinn nin biaca loh
ñi'h chi:

—Na'h rñi'n naa bwiinn chi tuhbi
daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

18 Per la'h ra' bwiinn Israel ra'
chi ayi riachiisto' ra' ba dxie'pa
bwiinn nin ayi biin loh ñi'h desde
chin guulaa ba nee nnah rwa'ha
ba, ya hasta que no gudihdxyi ra'
ba xcuzahn bwiinn chi, **19** chi'chi
gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh ra'
xcuzahn ba squii':

—ɄTa llii'n tu dee'? ɄTa rñi' tu ayi
riin loh bi desde chin guulaa bi?
ɄXaloh chi'h nnah rwa'ha bi?

20 Chi'chi rahbi ra' xcuzahn bi:

—La'h nu riu'nbwa' nu llii'n nu
la'h bi desde guulaa bi ayi biin loh
bi, **21** per nnah ayi chyu gaann xa
guhca biaca loh bi nee nin ayiza
chu gaann chyu basiaca loh bi.
Gulginaabadxyi'dxyi loh bi; baniin
ca zuu bi, ya la'h bi guñi' bi loh tu
chu basiaca loh bi.

22 Squii' guñi' ra' xcuzahn bi laasii
rdxyihbi ra' ba zahca ra' ba ziga
bia'han dxyi'dxyi bwiinn Israel ra'
chi gabwe'hedxia'hla ra' ba la'n

guido' chyu chi'zi bwiinn ra' nin
guiñi' Jesuhs naa Crixtu, **23** pwihs i
pur ni'chin rahbi ra' xcuzahn
bwiinn chi: "Gulginaabadxyi'dxyi
loh bi, baniin ca zuu bi." **24** Ya
chi'chi gubia'garii gudihdxyi ra'
ba bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi
stuhbi tin rahbi ra' ba loh bi:

—Guñi' loh nu dxyi'dxyi nin
guchii pa'h nez loh Dxiohs, laasii
la'h nu naann nu la'h ndxi'hw chi
naa ba tuhbi bwiinn duhlda.

25 Chi'chi rahbi bwiinn nin ayi
bihn loh ñi'h chi:

—Na'h ayi ga'nnahn gu naa
ba bwiinn duhlda o ayi naa ban,
pwihs i nin naann dxi'hn ayi riin
loon nee nnah la'n rwa'ha.

26 Chi'chi rahbi ra' ba stuhbi:

—ɄXa bwi'hnnee ba yi'h? ɄXa
bwi'hnnee ba yi'h tin rwa'ha lu'h?

27 Chi'chi rahbi bwiinn nin ayi
biin loh ñi'h chi:

—La'n guñi' la loh tu, per ayi
riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. ɄXixnaa
xclaa'dzi tu guñi'ñin stuhbi? ɄTa
nee la'h tu xclaa'dzi tu gaca tu
xpwiinn ba?

28 Chi'chi guñi' tohnta ra' ba loh
bwiinn chi rahbi ra' ba:

—iYi'h dela gaca lu'h xpwiinn
ndxi'hw chi, per la'h nu xpwiinn
Moisehs naa nu! **29** Laasii la'h nu
naann nu guñi' Dxiohs loh Moisehs,
per ziga ni'chi, inin ayi chyu gaann
canehza biinloh ni'chi!

30 Ya chi'chi rahbi bwiinn nin ayi
biin loh ñi'h chi:

—ɄXiilla dee'? iLa'h tu ayi gaann
tu canehza biinloh ba, per na'h la'h
ba basiaca loon! **31** Pwihs i naann
nu'h Dxiohs ayi ruca'dxiahga
Ñi'h xchi'dxyi bwiinn nin naa ra'

bwiinn duhlda; ruca'dxiahga si
 Ñi'h la'h ra' bwiinn nin riachiisto'
 ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h cun nin
 ruzo'badxiahga ra' xchi'dxyi
 Ñi'h. ³²Nin tuhbi nagahdxi sa'bi
 dxyi'dxyi chyu bwiinn basiaca la
 loh tuhbi bwiinn nin guulaa dxie'pa.
³³Sidela la'h ndxi'hw rii' ayi ze'
 ba pur xcweenta Dxiohs, ayi nuu
 ñuhnn ba nin tuhbi dzi'n ra' rii'.

³⁴Chi'chi rahbi ra' ba loh bwiinn
 chi:

—Yi'h desde guulaa lu'h naa lu'h
 bwiinn duhlda; ñita xclaa'dzi chi'h
 lu'h guluu'yi lu'h la'h nu?

Chi'chi babwe'hexdia'hla ra' ba
 la'h bwiinn chi la'n guido'.

³⁵Ya chin bihn Jesuhs
 babwe'hexdia'hla ra' ba la'h bwiinn
 nin ayi biin loh ñi'h chi la'n guido',
 ni'chin chin badxi'loh Ñi'h la'h ba,
 chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—¿Ta riachiisto' lu'h la'h Llii'n
 Dxiohs nin naa ndxi'hw?

³⁶Chi'chi rahbi bwiinn chi:

—Daada, gudxixtee' loon cuun nin
 naa la'h ba tin chechiisto'n la'h ba.

³⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—La'h lu'h bwa'ha la; na'h naan
 la'h ba, na'h nin cañi' loh lu'h rii'.

³⁸Ya chi'chi bazu'nllihbi bwiinn
 chi loh Jesuhs, ya rahbi ba loh Ñi'h:
 —Riachiisto'n yi'h, Daada.

³⁹Lwehgu rahbi Jesuhs:

—Na'h ze'l dahnh loh guidxyiyuh
 rii' tin gu'nnaahn guelguxchisi, tin
 garaa ra' bwiinn ra' nin ayi riin ra'
 loh ñi'h gwa'ha ra' ba, nee tin la'h
 za ra' bwiinn nin riin ra' loh ra' ñi'h
 dxia'han dxie'pa ra' ba.

⁴⁰Ya paaldaa ra' bwiinn fariseu
 ra' nin zuunee Ñi'h ri'chi, chin
 bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' rii',

gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h
 rahbi ra' ba:

—¿Ta zee loh xchi'dxyi chi'h lu'h
 nee la'h nu naa nu dxie'pa?

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela la'h tu ñahca tu dxie'pa
 ayi xi duhlda ñahpa tu pur xtuhlda
 tu; per ziga rñi' tu rahbi tu rwa'ha
 tu, nahpa tu duhlda.

Xcweenta baxtohra cun xi'hyi ba

10 Ya chi'chi rahbi Jesuhs: —
 Pwihsu guchiin nin rñi'n
 loh tu; bwiinn nin ayi chu'tii rwaa'
 lee' hasta chu'tii ra' nin naa ra' ziga
 xi'hyi ra'n, mas chu'tii ra' ba nez
 stuhbi lahdu, bwiinn chi naa guba'n,
²per la'h bwiinn nin riu'tii rwaa' lee'
 bwiinn chi naa baxtohra nin rahpa
 la'h lli'hyi ra', ³ya bwiinn nin rahpa
 rwaa' lee' zixaala ba rwaa' lee' tin
 chu'tii baxtohra ya lli'hyi ra' chi
 nu'nbwa' ra' ma rsiaa'ha baxtohr
 chi, chi'chiyi cwidxi ba lli'hyi ra' chi
 tuhbigah ra' ma, laasii tuhbigah ra'
 ma nuu lah ma, la'h ba cwe'he ba la'h
 ra' lli'hyi chi la'n lee'. ⁴Ya chin la'h ba
 bwi'hnn gahn biria'h garaa ra' lli'hyi
 ra' chi, chi'chi ñiidxiuu ba loh ra' ma
 ya lli'hyi ra' chi ziana'hla ra' ma laasii
 nu'nbwa' ra' ma rsiaa'ha ba. ⁵Pwihsu
 ayi chena'hla ra' lli'hyi ra' chi nin ayi
 nu'nbwa' ra' ma; nahpa zullu'n ra' ma
 loh ni'chi laasii ayi nu'nbwa' ra' ma
 rsiaa'ha ra' snuhn ra' bwiinn ra' chi.

⁶Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs dxyi'dxyi
 ra' rii' tin guidu'hun gu ñahcabwa' ra'
 ban, per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra'
 ba nin zee loh dxyi'dxyi ra' rii'.

Jesuhs naa baxtohra za'ca

⁷Chi'chi rahbi la'gah Jesuhs
 stuhbi:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, na'h naan ziga rwaa' lee' nez chu'tii ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga xi'hyihn.
8 Garaa ra' nin bi' ra' galoh loon guhca ra' ba guba'n ra', per la'h ra' nin naa ra' ziga lli'hyi ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi ra' bwiinn guba'n ra' chi. **9** Na'h naan rwaa' lee', ya bwiinn ra' nin chu'tii pur na'h, zila'h ra' ba loh duhlda nee gaca ra' ba ziga tuhbi lli'hyi nin riuu'tii nee raria'ga'h ma tin radxeela ma dxillaa' za'ca rahw ma, **10** ya guba'n ze' si ba tin cwaan si ba cun chiinn ba nee tin gutsihyi ba; per na'h ze'l dahntin gapa tu guelnabahan za'ca nee tin gapa za tu ziroo' duxan. **11** Na'h naan baxtohra za'ca, ya baxtohra za'ca zudi'hi ba xquelnabahan gahca ba xcweenta ra' xi'hyi ba, **12** per nin ruhnn dzi'n ruhnn ban tin gahlla si ba, nee chin rwa'ha ba ze' bweew rusia'hangah ba lli'hyi bachi'h rullu'n ba, laasii ayi naa ba baxtohra nee laasii ayi za naa lli'hyi xteenn ba; ya bweew rutichibwihi ma la'h ra' lli'hyi nezinezi'chi. **13** Bwiinn chi rullu'n ba laasii nin xclaa'dzi si ba naa gahlla ba; ayi ruhnn ba lligaaba pur la'h ra' lli'hyi.

14 Rahbi za Jesuhs:

—Na'h naan baxtohra za'ca, nee nu'nbwa'hn nin naa ra' xi'hyira'n nee nin naa ra' xte'nnahn nu'nbwa' za ra' ba na'h, **15** ziga nu'nbwa' Xtaa'dahn na'h nee na'h nu'nbwa'zahn la'h Xtaa'dahn, ya zudi'hihn xquelnabahan pur la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga xi'hyi ra'n, **16** nee neezaa na'pahn spaaldaa ra' lli'hyi nin ayi naa xlee' ra' ñi'h

rii', pwihsa nee ra' za ni'chi ra' dxie'ldagane'hn nee zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn ya zi'chi chuu tuhsi lli'hyi cun tuhbisi za baxtohra. **17** Daada Dxiohs nadzii'hi na'h laasii na'h gudi'hihn xquelnabahanahn tin gabia'garii xquelnabahanahn stuhbi. **18** Ayi nin tuhbi nin gusia'pitii xquelnabahanahn sino que na'h rudi'hihn xquelnabahanahn pur xquelrnabwa' gahcahn; na'pahn guelrnabwa' tin gudi'hihn xquelnabahanahn nee gabia'garii gabahna'hn stuhbi. Dee naa guelrnabwa' nin bani'hi Xtaada Dxiohsa'hn na'h.

19 Ya chin bihn ra' bwiinn Israel ra' chi dxyi'dxyi ra' rii', guhca chiohpa sto' ra' ba, **20** ya ziahana ra' ba rahbi:
 —¿Xixnaa ruca'dxiahga tu xchi'dxyi ba? ¿Tayi rwa'ha tu nuu tuhbi bwiinndxaba sto' ba nee neezaa cayahca yihca ba?

21 Per snuhn ra' ba rahbi:

—Ayi nin tuhbi bwiinn nin nuu bwiinndxaba sto' ñi'h guunn para dxiaca loh tuhbi bwiinn dxie'pa.

Bwiinn Israel ra' guñi' tohnta loh Jesuhs

22 Loh bwe'hw nahlda ra', chin cayahca lañih xteenn guido' loh guihdxyi Jerusalehn, **23** pwihsa nez chi ca'nzaa Jesuhs nez rwaa' pweerta xteenn Salomohn, **24** ya ri'chi bata'wnaa ra' bwiinn Israel la'h Jesuhs ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Hasta cuucayi chixtee' lu'h loh nu sidela yi'h naa lu'h Crixtu? Gudxixtee' loh nu nnah.

25 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'n guñi'lahn loh tu per ayi gwachiisto' tu; dzi'n ra' nin

ru'nnahn cun xquelrnabwa'
 Xtaa'dahn ruluu'yin nayaa-nayaa
 chyu naan,²⁶ per la'h tu ayi
 riachiisto' tu laasii ayi naa tu
 ziga xi'hyihm.²⁷ Nin naa ra' ziga
 xi'hyihm nu'nbwaa'ra' ba rsiaa'hahn
 ya na'h nu'nbwaa'zahn la'h ra' ba
 nee na'hla ra' ba na'h.²⁸ Na'h
 gudi'hihn guelnabahan nin ayi
 ñichilohtii' la'h ra' bwiinn nin naa
 ziga xi'hyira'n nee ayi chuu dxyih
 nin guiza'bi ra' ba, nee ayiza nin
 tuhbi nin cwe'hellu'hu la'h ra' ba
 loon.²⁹ Xtaa'dahn nin bani'hi ra'n
 na'h mahzi lasahca duxa ba nee
 rnabwa'ru ba loh garaatii', nee ayi
 chyu cwe'hellu'hu la'h ra' ba loh ba,
³⁰la'h Daada Dxiohs tuhsia naa nu.

³¹ Ya guca'ha ra' bwiinn Israel
 ra' chi dxiah ñuca'h ra' ba yihca
 Jesuhs,³² per la'h Jesuhs rahbi Ñi'h
 loh ra' ba:

—Pur xquelrnabwa' Xtaada
 Dxiohsa'hn cayu'nnahn ziahan
 dzi'n za'ca loh tu; ñya cuun tuhbi
 dzi'n nin ayi naa za'ca ni'chin nin
 xclaa'dzi tu guca'hdxiah tu na'h?

³³ Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn

Israel ra' chi:

—Ayi chyu guca'hdxiah yi'h sidela
 cayuhnn lu'h dzi'n za'ca, sidela
 nnah xclaa'dzi lu'h tiidxi lu'h pur
 Dxiohs ni'chin, pwihsyi yi'h ayi naa
 lu'h Dxiohs, yi'h naa lu'h tuhbi
 bwiinn zi per cañi' lu'h yi'h naa
 lu'h Dxiohs.

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Per, ñtayi loh xlehyi dxi'h tu caa
 squii': "Na'h guñi'n naa tu dxiohsa
 ra"?"³⁵ Naann nu'h nin rñi' loh
 Xchihtsi Dxiohs ayi chyu guunn
 gucha'h; Dxiohs guñi' dxiohsa
 la'h ra' bwiinn ra' nin badi'hi Ñi'h

xchi'dxyi Ñi'h,³⁶ ya sidela la'h
 Dxiohs gulii na'h tin gulu'nehza
 Ñi'h na'h loh guidxyiyuh rii',
 ñxaalla rñi' chi'h tu la'htu cañi'yaan
 la'h Dxiohs laasii cañi'n naan Llii'n
 Dxiohs?³⁷ Sidela na'h ayi ru'nnahn
 ziga xclaa'dzi Xtaa'dahn gaca ayi
 riachiisto' tu na'h,³⁸ per sidela na'h
 gu'nnañin nicala ayi chechiisto' tu
 xchi'dxyi'hn, gulchechiisto' tu pur
 nin ru'nnahn tin gacabwa' tu garaa
 ra' nin nuunee Daada Dxiohs sto'n,
 ya na'h nuunee la'h Xtaa'dahn.

³⁹ Ya guclaa'dzi ra' ba ñina'zu ra'
 ba la'h Jesuhs stuhbi, per lwehgu
 baria'h Ñi'h loh lahtsinaa ra' ba,
⁴⁰ ya gubia'garii Jesuhs nez stuhbi
 lahdu rwaal' gui'w Jordahn nez hasta
 guyuu' Jwahn nin baro'bañihsa
 galoh chin baro'bañihsa ba,⁴¹ ya
 ziahan ra' bwiinn gwah ra' ba hasta
 guyuu' Jesuhs ya rahbi ra' ba:

—Guchii, nicala la'h Jwahn ayi
 bwi'hnn ba nin tuhbi sehn roo',
 garaa nin guñi' ba pur bwiinn rii'
 guchii'hin.

⁴² Pwihsyi ziahan ra' ba gwachiisto'
 ra' ba la'h Jesuhs ri'chi.

Xquelguhchi Lásaro

11 Guyuu' tuhbi ndxi'hw nin
 biria'lalh Lásaro guhcallu'hu
 ba, guhca ba tuhbi bwiinn guihdxyi
 Betania, lahdxyi María cun stuhbi
 bwehldaa bi nin laa Marta.² María
 rii' naa bizza'a'n Lásaro, la'h bi nin
 guda'bi nsehchi ñaa' Jesuhs ya
 bacwihdzi bin cun dxyichyilca bi.
³ Pwihsyi garoopa ra' gunna'h ra' rii'
 nin naa bizza'a'n Lásaro guxel'ha
 rsohn loh Jesuhs rahbi ra' bi:
 —Daada, la'h xamihgu lu'h nin
 nadzii'hi lu'h cayahcallu'hu.

⁴Ya la'h Jesuhs chin bihn Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' rahbi Ñi'h:

—Gueldxyihdxyi rii' ayi guunnan gachitii' Lásaro para tu'pazi, sino que nahpa zallu'yin tin guluu'yin xa naa xquelrnabwa' Dxiohs, nee cun xcweenta za xquelrnabwa' Llili'n Ñi'h.

⁵Nicala la'h Jesuhs nadzii'hi duxa Ñi'h la'h Marta cun bwehldaa bi cun la'h Lásaro, ⁶chin rahbi ra' bi Lásaro cayahcallu'hu ayi gwah Jesuhs bia'hanru Ñi'h schiohpa dxyih nez hasta nuu Ñi'h, ⁷ya seguihdu chin gudii'dxi dxyih ra' chi chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulchoo'ho stuhbi para guihdxyi Judea.

⁸Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Mwehsu, gue'dugah guclaa'dzi ra' bwiinn Israel ra' nin rii' ri'chi ñuca'h dxiah yi'h tin ñidxiinn ra' ba yi'h, ¿nee nnah xclaa'dzi la'ga'h lu'h chee lu'h ri'chi stuhbi?

⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—¿Tayi guchiidxi'h tsil'h bichiohpa hohra nuu tuhbi dxyih? Pwihs i sidela na'h rza'hn radxyii ayi chyu nahpa guga'hla na'h laasii rwa'ha ra' ba bia'ñih nin nuu loh guidxyiyuh rii', ¹⁰per ziga bwiinn nin rzah loh nacahyi, zire'lda ba chyuulla, laasii ayi nahpa ba bia'ñih.

¹¹Chi'chi rahbila'ga'h Ñi'h:

—La'h xamihgu nu'h Lásaro guhta'xgahsi, per nahpa guzoo nu'h tin gucwa'na'hn bi.

¹²Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Daada, sidela guhta'xgahsi si bi, ziaaca bi.

¹³Per nin guñi' Jesuhs naa guhchi Lásaro gaduhbi nin riiyuhnn ra' xpwiinn Ñi'h lligaaba nasto' ra' ba guhta'xgahsi si Lásaro, ¹⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba naya-a-naya:

—La'h Lásaro guhchi, ¹⁵riahxi'hn laasii ayi guyuu'huhn ri'chi, laasii zi'chi naa bwen para la'h tu, tin zi'chi chechiisto' tu. Yannah gulchoo'ho tin chodia'han nu'h ba.

¹⁶Ya chi'chi la'h Tomahs, nin guñi' ra' ba bado' cwaachi, rahbi loh spaaldaa ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulchoo'ho choo nu'h nee ra' nu'h tin gachinee nu'h la'h ba.

Jesuhs naa guelgabahan cun guelnabahan para la'h ra' bwiinn ra'

¹⁷Ya chin badzihh Ñi'h ri'chi, la'h tahpa dxyih naala guhchi Lásaro la'h ba biga'tsi la. ¹⁸Guihdxyi Betania ria'han ziga chi'h chohnna kilómetru gahxu para guihdxyi Jerusalehn, ¹⁹ya ziahan ra' bwiinn Israel ra' gwagua'ha cuun Marta cun María tin dxia'l'ha sto' ra' bi pur nin guhchi Lásaro, ²⁰ya chin bihn Marta la'h Jesuhs zeegadzihh ri'chi, bire'l'ha bi tin bagachi'l'oh bi la'h Jesuhs ya María bia'han bi rwaal' yuu', ²¹chi'chi rahbi Marta loh Jesuhs:

—Daada, sidela yi'h nuu lu'h rii', ayi ñahchi bizaanahn, ²²per na'h na'nahn Dxiohs guni'hi yi'h garaa ra' nin guinaaba lu'h.

²³Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Zabia'garii gabahan bizaan lu'h.

²⁴Chi'chi rahbi Marta:

—Pwihsí, na'h na'nnahn nahpa gabahan ra' bwiinn ra' nin guhchi dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh.

25 Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'h naan guelnabahan nin gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi dxyih chi, ya bwiinn nin chechiisto' ñi'h na'h, nicala gachi ba per zabahan ba,²⁶ ya garaa ra' bwiinn nin nabahan ra' nee riachiisto' ra' ba na'h, pwihsí ayi ñichiloh ra' ba par tu'pazi. **27** Ta riachiisto' lu'h dee ra'? —rahbi Jesuhs loh Marta.

27 Chi'chi rahbi Marta:

—Riachiisto'n Daada, na'h riachiisto'n yu'bilu'h naa lu'h Crixtu, Lili'n Dxiohs, Crixtu nin nahpa dxi' loh guidxyiyuh.

Bi'n Jesuhs rwaa' xpa' Lásaro

28 Ya chin guyá'loh guñi' Marta dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gwaganí' bi loh bwehldaa bi María, ya guñi' bi loh María dxigah si rahbi bi:

—La'h mwehsu zuu rii', cabwihdxyi za ba yi'h.

29 Ya chin bihn María dxyi'dxyi ra' rii' lwehgu gwaguia'ha bi hasta zuu Jesuhs, **30** ya la'h Jesuhs nagahdxi chu'tii Ñi'h lahda guihdxyi chi hohra chi sino que zuu Ñi'h nez hasta badxi'loh Marta la'h Ñi'h, **31** ya bwiinn Israel ra' nin riinee la'h María tin dxia'ldesto' bi bizaa'n bi Lásaro, chin bwa'ha ra' ba gwasu'nchii María, zena'hla ra' ba la'h María bwi'hnn ra' ba lligaaba zee bi rwaa' ba' zeedxi'n bi, **32** ya chin badzihن María hasta zuu Jesuhs, bazu'nllihbi bi loh Jesuhs chi'chi rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, sidela yi'h nuu lu'h rii', ayi ñahchi bizaa'nahn Lásaro.

33 Ya chin bwa'ha Jesuhs cayu'n María cun bwiinn Israel ra' nin ze'nee bi cayu'n za ra' ba, guhca nalaasa sto' Ñi'h,³⁴ ya chi'chi gunaabadyi'dxyi Ñi'h rahbi Ñi'h:
—Canehza baca'tsi tu xcweerpu Lásaro?

Ya rahbi ra' ba:

—Daada, gudaa'guia'ha.

35 Chi'chi bi'n Jesuhs ri'chi,³⁶ ya rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi:

—Gulguia'ha balaaca riaa ba la'h Lásaro.

37 Per paaldaa ra' ba rahbi:

—Ni'ca dxi'h nin basiaca loh bwiinn nin guulaa dxie'pa; **38** Tayi xiilla ñuhnn ba la'h Lásaro tin ayi ñahchi ba?

Babahn Lásaro loh guelguhchi

38 Gubia'garii guhca nalaasasto' Jesuhs, chi'chi gwabiiga Ñi'h hasta biga'tsi Lásaro. Ri'chi naa tuhbi cwehva dxiah, ya ñie'w tuhbi dxiah roo' rwaa' ba' chi. **39** Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulcoo'ba dxiah ca.

Ya chi'chi rahbi Marta bizaal'n Lásaro loh Jesuhs:

—Daada, xchia' nadxaaba la tihxi Lásaro, laasii la'h tahpa dxyih guhca la guhchi bi.

40 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Tayi guñi'dxi'hñ loh lu'h sidela yi'h chechiisto' lu'h xchi'dxyi'hñ, zwa'ha lu'h xquelrnabwa! Dxiohs?

41 Ya chi'chi gudoo'ba ra' ba dxiah chi, chi'chi bwa'ha Jesuhs nez llaa'ndxiba' chi'chi rahbi Ñi'h:

—Paah, runi'hihn guelzuxchiilli loh yu'bilu'h laasii bihn lu'h xchi'dxyi'hñ. **42** Na'h na'nnahn ayi chuu dxyih nin ayi dxihñ lu'h chin

rñi'n loh yu'bilu'h, pwihsí rñi'ñin pur bwiinn ra' nin rii rii', tin chechiisto' ra' ba yi'h gulu'nehza lu'h na'h.

43 Ya chin guyá'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii', guñi' Ñi'h jweersi roo' rahbi Ñi'h:

—iLásaro! iBare'h ri'ca!

44 Ya lwehgu baria'h bwiinn guuchi chi ri'chi, yi'bí naa ba cun ñaa' ba cun lahdxí ya loh ba ñie'w tuhbi taa'ha lahdxí, chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgabwe'he lahdxí ca tihxí ba tin gulgasaa'n ba guziaa ba.

Bia'handxyi'dxyi ra' bwiinn Israel tin chi'hyi ra' ba xa gachi Jesuhs

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Ya chi'chi ziahan ra' bwiinn Israel ra' chi nin bie'nee la'h María gwachisto' ra' ba la'h Jesuhs pur nin bwa'ha ra' ba bwi'hnn Ñi'h, **46** per snuhn ra' ba gwah loh ra' bwiinn fariseu tin gwagañi' ra' ba loh ra' bwiinn ra' chi cuun nin bwi'hnn Jesuhs, **47** ya chi'chi badiaa'ha ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun bwiinn fariseu ra' ya rahbi ra' ba:

—¿Xa ni'ca guidi'hnn nu'h? Ndxi'hw rii' zeezah cayuhnn ziahan ru sehn roo ra', **48** ya sidela la'h nu'h gasaa'n nu'h, garaa ra' bwiinn chechiisto' ñi'h la'h ba, ya la'h ra' guxchisi romano zi' ra' ba rii' ya zucwi'h ra' ba xquido' nu'h cun gaduhbi lahdxí nu'h.

49 Per tuhbi ra' ba nin laa Caifahs, la'n dxyih ra' chi rnabwa' ba loh garaatii' ra' bixohza, naa ba nin naa bixohza roo' loh ra' ba la'n dxyih ra' chi, ya rahbi ba:

—La'h tu nin ayi xi rdxeela yihca tu, **50** nin ayi rahcabwa' tu naa bwen para la'h nu'h gachi tuhbi dxi' bwiinn xlawaa'ha ñichiloh garaa ra' bwiinn lahdxí ra' nu'h.

51 Per la'h Caifahs ayi biinloh dxyi'dxyi rii' yihca ba pur xcweenta gahca ba, sino que guñi' ban laasii Dxiohs basiin lohon rwaa' ba, nee pur nin naa za ba bixohzaroo' yihza chi ni'chin guñi'xgah ba gachi Jesuhs que no ñahchi garaa ra' bwiinn Israel, **52** nee ayi sola la'h si dxi'h bwiinn Israel, sino que tin nee gadiaa'ha ra' garaa ra' xpwiinn Dxiohs nin rii' ra' nezii-nezii'chi loh gaduhbi guidxyiyuh tin dxiahca ra' ba tuhsí guihdxí xteenn Dxiohs.

53 Pwihsí desde dxyih chi guzo'baloh cadxi'hyi ra' bwiinn Israel ra' chi xa chiinn ra' ba la'h Jesuhs.

54 Ya pur dee' ni'chin ayi ru gwazah Jesuhs labwehnuiti' lahda ra' bwiinn Israel ra', sino que biria'h Ñi'h zee Ñi'h loh guihdxí Judea, tin zee Ñi'h loh dahan desierto, loh tuhbi guihdxí nin laa Efraín; ri'chi bia'hannee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h, **55** ya zalliaa'yí'i'hñ ria'dxyi para gadzihn lañih paascu xteenn ra' bwiinn Israel ra', ni'chin ziahan bwiinn ra' xteenn ra' guihdxí ra' chi zee ra' ba guihdxí Jerusalehn, tin zee gasiaa ra' ba lasto' ra' ba ri'chi galoh nin gaca lañih paascu, **56** ya ca'ngadxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs, ni'chin chin rii' ra' ba la'n guido' gunaabadyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Ta ruhnn tu lligaaba zi' Jesuhs lañih o ayi dxi' ba?

57 Ya la'h ra' bwiinn fariseu ra' cun nin rnabwa' loh ra' bixohza

guñi' ra' ba loh ra' bwiinn sidela
chuulla tuhbi bwiinn gwa'ha la'h
Jesuhs, guiñi' ra' ba ca zuu Jesuhs
tin guina'zu ra' ba la'h Ñi'h.

**Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi
ñaa' Jesuhs**

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12 Za xo'pa dxyih ria'dxyi
lañih pascu chin gwah
Jesuhs guihdxyi nin laa Betania,
hasta nuu yihdzi Lásaro nin
bacwa'hn Jesuhs loh guelguhchi.
² Ya ri'chi gudahwxchihnee ra'
ba la'h Jesuhs; Marta gudxi'zi
guelwahw chi, ya Lásaro naa tuhbi
bwiinn nin zohbayahwnnee Jesuhs
loh mweella, ³ ya chi'chi guca'ha
María garoolda lihtru nsehchi nin
xchia' nahxi, ya nsehchi chi rahca
cha'yin cun nardu, nee lasahca
duxan mweeyi roo', ya guda'bi bin
ñaa' Jesuhs, ya seguihdu bacwihdzi
bi ñaa' Ñi'h cun dxyichyihca bi, ya
hasta gaduhbi la'ñuu' chi guza'bi
bwih nahxi xteenn nsehchi za'ca
chi, ⁴ ya chi'chi la'h Judas Iscariote
llii'n Simohn, naa tuhbi xpwiinn
Ñi'h nee nin naa gahcaza nin dxiu'n
ntriehgu la'h Jesuhs; rahbi ba squii':

⁵—¿Xixnaa ayi gudoo' perfume
ca chohnna gaywa'h denariu tin
ñica'ha ra' bwiinn prohbi mweeyi
chi? (Chohnna gaywa'h chi naa ziga
rahlla tuhbi bwiinn guunn ba dzi'n
tsi'h bituhbi bwe'hw.)

⁶ Per la'h Judas ayi guñi' dxi'h
ba dxyi'dxyi ra' rii', laasii ralaha
sto' ba la'h ra' bwiinn prohbi, sino
que naa ba tuhbi bwiinn guba'n
ni'chin guñi' ba zi'chi, nee pur nin
nahpa ba cargu rwa' ba buuxa nin
riuu'cha'yí xmweeyi garaa ra' ba,

ya la'h ba rbaa'n ba balaaqui'hn
yihca mweeyi nin riuu' la'n buuxa
chi, ⁷ ni'chin nin rabbi Jesuhs:

—Basaa'n si bi, laasii nin cayuhnn
bi naa xnehzan caga'bi xgah bi
nsehchi rii' na'h par la'n dxyih nin
guiga'tsi'hn, ⁸ ya ziga bwiinn prohbi
ra' zibahannee tu la'h ra' ba par
tu'pazi, ya na'h ayi para tu'pazi
dxi'h sino que dxyih nagaaba si
ze'l dahm loh guidxyiyuh.

**Guñi' ra' ba neezaa
Lásaro chiinn ra' ba**

⁹ Ya ziahan ra' bwiinn Israel bihn
ra' ba nuu Jesuhs guihdxyi Betania,
ya gwah ra' ba ri'chi ayi tin
zeguia'ha ra' dxi'h ba la'h Jesuhs,
sino que nee gwaguia'ha ra' ba la'h
Lásaro nin bacwa'hn Jesuhs loh
guelguhchi, ¹⁰ ya chi'chi bwi'hnn ra'
bioxohza ra' nin rnabwa' ra' lligaaba
chiinn ra' ba nee la'h Lásaro,
¹¹ laasii pur la'h Lásaro ziahan ra'
bwiinn Israel ra' cabwe'hesto' ra'
ba la'h ra' bioxohza nin rnabwa' ra'
mahs riachiisto' ra' ba la'h Jesuhs.

**Jesuhs guyuu'tii loh guihdxyi
Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi**

¹² Ziahan ra' bwiinn ra' gwah
para guihdxyi Jerusalehn tin gwah
ra' ba lañih nin rahca ri'chi, ya
chin barah gue'la bihn ra' ba chee
Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn,
¹³ ni'chin bachyuu'ga ra' ba batahga
ra' xteenn yahga zihn tin biria'h ra'
ba bagachi'loh ra' ba la'h Jesuhs, ya
rahbi ra' ba jweersi roo':

—iGulguiñi'za'ca pur lah Dxiohs!
iBwi'hnntaa'yí Ñi'h yihca bwiinn nin
ze' pur xcweenta Ñi'h! iBwi'hnntaa'yí
Dxiohs yihca rrehyi ra' bwiinn Israel!

14 Ya chi'chi bidxeela Jesuhs tuhbi buhrra bweezu'hn gudzii'ba Ñi'h ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs:

15 Ayi guidxyihbi tu bwiinn nin nuu loh guihdxyi Siohn; gulguia'ha la'h xrrehyi tu ze' dzi'ba tuhbi buhrra bweezu.

16 Ya desde guzo'balohon, ayi guhcabwa' ra' xpwiinn Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', per chin babahn Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi, chi'chi bagannahsto' ra' ba garaa ra' dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs pur la'h Ñi'h cun neezaa garaa ra' nin bwi'hnnnee ra' bwiinn la'h Ñi'h tin guzohba ra' dxyi'dxyi chi, **17** ya bwiinn ra' nin zuunee la'h Jesuhs chin bacwa'hn Ñi'h la'h Lásaro loh guelguhchi, bwii'yidxyi'dxyi ra' ba nin bwa'ha ra' ba, **18** ni'chín nin biria'h ra' bwiinn tin bagadxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs, laasii bihn ra' ba bwi'hnn Jesuhs tuhbi sehn roo', **19** ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra' bwiinn fariseu ra':

—¿Gu rwa'ha tu nnah ayi nuu xa guidi'hnn nu'h? Garaa ra' bwiinn zeena'hla la'h Jesuhs.

Badxyi'hyi paaldaa ra' bwiinn grieħgu ra' la'h Jesuhs

20 Loh ra' bwiinn nin zee ra' para guihdxyi Jerusalehn nin zee ra' lañih dxa'ga ra' paaldaa ra' bwiinn grieħgu ra'. **21** Bwiinn ra' rii' gwabiiga ra' hasta ze' Felipe, nin naa tuhbi bwiinn Betsaida loh guihdxyi Galilea, ya gunaaba ra' ba loh Felipe rahbi ra' ba:

—Daada, xclaa'dzi nu guidia'ha nu la'h Jesuhs.

22 Ya gwahguihtsi Felipen loh Andrehs, ya garoopra ra' ba

gwahguihtsi ra' ban loh Jesuhs,

23 ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h hohra biga'ha tin guunn lasahca Dxiohs la'h Llii'n Ñi'h nin naa Llii'n ndxi'hw Ñi'h, **24** pwihsí rni'n loh tu, sidela la'h tuhbi bwii'dzi trihgu dxiaaba loh yuh ya sidela ayi ñichilohon zeezah naan tuhbi dxi'h bwii'dzi, per sidela la'han ñichilohon loh yuh ya guitahnan rudi'hin juseħchi roo'!

25 Bwiinn ra' nin rca'hsto' ru ñi'h xquelnabahan ra' ñi'h zuñihchi ra' ban, per la'h ra' bwiinn ra' nin rbwe'hesto' ñi'h xquelnabahan ñi'h loh guihdxyiyuh rii' zica'ha ba guelnbabhan nin ayi ñichiloħtii'.

26 Sidela chyuulla bwiinn xclaa'dzi dxie'na'hla na'h, dxie'na'hla ba na'h; ya hasta chuu'huhn ri'chi za chuu ra' bwiinn ra' nin dxie'na'hla na'h, nee sidela la'h chyuulla bwiinn xclaa'dzi guunn xtsi'na'hn, ziahxinee Xtaada Dxiohsa'hn la'h bwiinn chi.

Jesuhs guñi' xa gachi Ñi'h

27 Rahbi za Ñi'h:

—Yannah ziahan lligaaba nuu'huhn; ḥxa ga'pihn? ḫTa ga'pihn: “Paah, bata'h na'h loh ra' cohsa rii' nnah”? Per na'h para ni'chi ze'lħdahn. **28** Paah, bwi'hnn nin guunn lasahca ziga naa lah lu'h.

Ya chi'chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nez llaa'ndxbaa' nin rahbi:

—La'n bwi'hnn lasahca la laan, per nicala guunn lasahcañin stuħbi.

29 Ya garaa ra' bwiinn ra' nin rii' ra' ri'chi rahbi ra' ba guzi'w ni'chi guñi', ya snuħn ra' ba rahbi:

—Guñi' tuhbi xaanjla Dxiohs.

30 Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi guhca dxyi'dxyi nin bihn tu pur xcwee'ntahn, sino que pur xcweenta tu, ³¹yannah la'h hohra biga'ha dxi'h xquelguxchiisi Dxiohs loh guidxyiyuh rii', ni'chin nnah zare'dxia'hla bwiinn nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii', ³²per na'h chin guiteesa ra' ba na'h loh guidxyiyuh rii', zutiaa'ha gahcahn garaa ra' bwiinn loon.

³³Ya cun garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' guñi' Ñi'h loh ra' ba xa gachi Ñi'h, ³⁴ya chi'chi ra'b'i ra' bwiinn:

—Pwihs loh lehyi bihn nu xa rñi'n la'h Cixtu ayi nahpa gachi Ñi'h nahpa zibahan Ñi'h para tu'pazi. iXaalla rñi' chi'h lu'h, la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nahpa guiteesa ra' ba la'h ba loh guidxyiyuh rii'? iCuun nin naa la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nin ruze'ta lu'h?

³⁵Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h bwiinn nin naa bia'ñih loh tu la'h ba nuu gahca loh tu, per za balaaqi'hn si nahpa tu bia'ñih rii', ni'chin gulsah loh bia'ñih gaduhbi nin rzia'ñihrun tin ayi sah tu loh nacahyi, laasii la'h bwiinn nin rzah loh nacahyi nin ayi gaann ba canehza guzee ba. ³⁶Gulchechiisto' tu bia'ñih gaduhbi nin nuu gahca Ñi'h loh tu, tin gaca tu bwiinn nin lu'h cwih loh bia'ñih.

Ya chin guyal'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, zee chi'h Jesuhs stuhbi nehza tin guyuu'la'n Ñi'h loh ra' bwiinn Israel ra' chi.

**Xcweenta nin ayi gwachiisto'
ra' bwiinn Israel la'h Jesuhs**

³⁷Ya nicala bwi'hnn Jesuhs ziahana sehn roo' ra' loh ra' bwiinn

Israel ra' per ayi gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs, ³⁸laasii nahpa guzohba dxyi'dxyi nin baca'h guehtu Isaías chin baca'h ba squii':

Daada, ichyu bwiinn gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi nu'h,
nee chyuloo baluu'yiloh xquelrnabwa' Daada Dxiohs?

³⁹Pwihs ayi guhcabwa' ra' ba tin ñachiisto' ra' ba, pwihs neezaa baca'h guehtu Isaías squii':

⁴⁰Dxiohs bwi'hnn dxie'pa la'h tu, nee cun bwi'hnn dxiipa za Ñi'h sto' tu tin ayi dxiinn loh tu nee nin ayi za gacabwa' sto' tu,

nee nin ayi za guibia'garii tu loon tin gusia'cahn la'h tu.

⁴¹Guñi' Isaías dxyi'dxyi ra' rii' laasii bwa'ha ba lla'ñih xteenn Jesuhs, nee guñi' za ba pur la'h Ñi'h.

⁴²Ya zi'chi ziahana ra' za bwiinn Israel ra' gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs, hasta bwiinn ra' nin lasahca loh ra' ba gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, per ayi guñi' ra' ban loh ra' bwiinn laasii pur la'h ra' bwiinn fariseu ra' tin ayi ñabwe'hedxia'hla ra' ba la'h ra' ba la'n guido' bi'tu'hn ra' bwiinn Israel, ⁴³nee neezaa pur mahzi riuu'sto' ra' ba guini' za'ca ra' bwiinn pur xcweenta ra' ba xlawaah'ha ñidxi'hyi ra' ba guini' za'ca Dxiohs gahca pur la'h ra' ba.

**Xchi'dxyi Jesuhs guunn
guelguxchisi la'h ra' bwiinn ra'**

⁴⁴Ya chi'chi guñi' Jesuhs jweersiroo', rahbi Ñi'h:
—Bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h na'h, ayi na'h si dxi'h riachiisto' ra' ba sino que nee la'h Daada Dxiohs

nin gulu'nehza na'h riachiisto' ra' ba. ⁴⁵Zi'chi bwiinn ra' nin rwa'ha ra' na'h rwa'ha za ra' ba la'h Daada Dxiohs nin gulu'nehza na'h, ⁴⁶pwihsa na'h ziga naan bia'ñih loh guidxyiyuh rii', ze'l dahm tin garaa ra' bwiinn ra' nin chechiisto' ra' ñi'h na'h ayi dxia'han ra' ba loh nacahyi, ⁴⁷per sidela nuu ra' bwiinn nin rihn ra' xchi'dxyi'hn nee ayi ruzo'badxiahga ra' ban, ayi na'h dxi'hn nin gusia'hba'hn la'h ba loh duhlda, laasii na'h ayi ze'l dahm tin gusia'ba'hn bwiinn loh duhlda sino que tin guta'hn la'h ra' bwiinn loh duhlda. ⁴⁸Bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi'ra'n, nahpa ba nin guunn guelguxchisi xtuhlda ba; dxyi'dxyi' gahca ra' nin cañi'n rii' naa nin guunn guelguxchisi xtuhlda ra' ba loh dxyih nin gaca jwisi, ⁴⁹laasii na'h ayi rñi'n pur xcuenta gahcahn; Daada Dxiohs nin gulu'nehza na'h gunabwa' ba na'h xa guiñi'n nee xa gulu'yi'hn, ⁵⁰nee na'nnahn dxyi'dxyi' nin rnabwa' Xtaada Dxiohsa'hn ze'neen guel nabahan nin ayi ñichilohtii' para la'h ra' bwiinn nin riachiisto'ñin, pwihsa ziga rñi'n loh tu, rñi'ñin loh tu ziga gunabwa' Daada Dxiohs guiñi'nin loh tu.

**Jesuhs gudxi'bi ñaa' ra'
xpwiinn ra' Ñi'h**

13 Chin nagahdxi gadzihñ
dxyih nin gaca lañih
paascu, la'h Jesuhs guhcabwa'
la'h hohra biga'ha gusaa'n Ñi'h
loh guidxyiyuh tin gacah Ñi'h
llaal'ndxibaa' nez loh Xtaada Ñi'h.
La'h Ñi'h gwazah baca'hsto' Ñi'h

la'h ra' xpwiinn Ñi'h nin rii loh guidxyiyuh, baca'hsto' Ñi'h la'h ra' ba para tu'pazi. ²Ya loh cayawh xchihnee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h, neezaa Judas Iscariote llii'n Simohn zohba ri'chi, ya Judas la'h bwiinndxaaa guyuu'tii la sto' Judas nuu ba lligaaba guunn ba ntriehgu la'h Jesuhs, ³ya ziga naann Jesuhs ya batidxi Xtaada Dxiohs Ñi'h guelrnabwa' xteenn garaa ra' cohsa loh naa Ñi'h; laasii ze' Ñi'h nez nuu Dxiohs nee hasta nuu za Dxiohs guziaa Ñi'h, ⁴ya chi'chi' gwasu'ñchii Ñi'h hasta riiyahw xchihnee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h, ya chi'chi' gule'he Ñi'h lahdx maanta nin naa xcapha Ñi'h, chi'chi' guca'ha Ñi'h tuhbi twahlli baza'bi Ñi'h loh du'h nin nuu la'n tihxi Ñi'h, ⁵chi'chi' guda'hn Ñi'h nuhn ñihsa la'n tuhbi bandeja, ya chi'chi' guzohbaloh cadxi'bi Ñi'h ñaa' ra' xpwiinn Ñi'h, ya cun twahlli chi bacwihdzi Ñi'h ñaa' ra' ba. ⁶Ya loh ñidxi'bi Jesuhs ñaa' Simohn Pehdru, rahbi ba squii':

—Daada, ñta yi'h chi'bi lu'h ñaa'hahn?

⁷Chi'chi' rahbi Jesuhs:

—Nnah ayi rahcabwa' lu'h cuun nin cayu'nnahn, per guillii-yihdxyii zahcabwa' lu'hn.

⁸Chi'chi' rahbi Pehdru:

—iLliaa'hzi ayi guni'hihn ñaa'hahn chi'bi lu'h!

Chi'chi' rahbi Jesuhs:

—Sidela na'h ayi chi'bi'hn ñaa'
lu'h ayi naa lu'h xpwiinnahn.

⁹Chi'chi' rahbi Simohn Pehdru loh Jesuhs:

—iPwihsa Daada, ayi chi'bi lu'h
ñaa' sihn sino que nee yi'cahn cun
naa'hahn!

10 Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin gue'du guhza ayi xchi'hn dxiaa gaduhbi tihxiba, sola dxiaa ñaa' si ba, laasii gaduhbi tihxiba nayaa. Ya la'h tu nayaa tu, nicala ayi garaa dxi'h tu.

11 Guñi' Ni'h ayi guinayaa garaa ra' ba, laasii ba naann Ni'h cuun nin guun ntriehgu la'h Ni'h loh ra' bwiinn duhlda ra!. **12** Ya chin guyaloh gudxi'bi Jesuhs ñaa' ra' xpwiinn Ni'h, chi'chi guhta gahca Ni'h xahba Ni'h nin naa xcahpa Ni'h, ya tin guzohba la'gah Ni'h hasta zuu mwella, chi'chi rahbi Ni'h:

—¿Gu rahcabwa' tu nin bwi'hnnna'hn rii? **13** La'h tu rñi' tu na'h "Mwehsu" cun "Daada", nee xnehza rñi' tu, laasii naan zi'chi. **14** Pwihsi sidela na'h nicala naan Mwehsu cun Daada, per gudxi'bi'hn ñaa' tu; neezaa la'h tu rga'ha chi'bi tu ñaa' lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. **15** Na'h cagalul'yil'hn la'h tu xa guunn tu, tin guunn za tu ziga bwi'hnnna'hn. **16** Nee guchiin nin rñi'n loh tu, nin tuhbi mooza ayi lasahca ru ba loh nin naa xballwa'n ba, nee nin tuhbi za bwiinn nin riah mandahdu ayi lasahca ru ba loh nin rgu'nehza la'h ba. **17** Sidela la'h tu naann tu dxyi'dxyi ra' rii' nee guunn tun, dichohsa tu. **18** Ayi cañi'n xcweenta garaa tu; cañi'n loh si ra' nin guliin, per nahpa soobaa dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs: "Bwiinn nin rahwnee na'h pahn, la'h bwiinn chi rwa'ha llahn loon." **19** Dee' rñi'n loh tu tin chin gaca ra' cohsa ra' rii', la'h tu chechiisto' tu na'h naan nin naan. **20** Guchiin nin rñi'n loh tu bwiinn nin riuu'-ria'zi xchi'dxyi

bwiinn nin cu'neezahn, neezaa xchi'dxyi'hn riuu' ba ria'zi ba, cun riuu' za ba ria'zi za ba xchi'dxyi bwiinn nin gulu'nehza na'h.

Jesuhs guñi' la'h Judas guun ntriehgu la'h Ni'h

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Ya chin guyaloh guñi' Ni'h dxyi'dxyi ra' rii', guhca nalasa duxa sto' Jesuhs, ya gudxixtee' Ni'h rahbi Ni'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu dxiu'n ntriehgu na'h.

22 Ya chi'chi guzo'baloh rwa'ha loh lasaa' ra' xpwiinn Ni'h, ya nin ayi rahcabwa' ra' ba chyu tuhbi ra' ba caze'ta Jesuhs xcweenta ni'h, **23** ya tuhbi xpwiinn Ni'h nin nadzii'hi ru Ni'h zohbayahw xchih gahxu hasta zohba Ni'h, **24** ya bwi'hnn Simohn Pehdru sehn loh ni'chi tin guinaabadxyi'dxyi ni'chi chyu tuhbi ra' ba naa nin caze'ta Jesuhs, **25** ya chi'chi gwabiiga ru xpwiinn Ni'h chi, tin rahbi ba loh Jesuhs:

—Daada, ¿chyuñin?

26 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'n gugaadxyii tayah pahn, ya nin gudi'hihn pahn rii' ni'chin.

Ya seguihdu bagahdxyi Ni'h pahn chi chi'chi badi'hi Ni'h la'h Judas, llii'n Simohn Iscariote. **27** Ya loh nin gudahw Judas pahn chi, hohrachi guyuu'tii bwiinnndxaaba sto' Judas, chi'chi rahbi Jesuhs loh Judas:

—Nin xclaa'dzi lu'h guunn lu'h bwi'hnnan lwehgu gahca.

28 Per nin tuhbi ra' xpwiinn Ni'h nin cayahw xchih ra' loh mweella ayi guhcabwa' ra' ba xinaa guñi' Ni'h zi'chi, **29** ya coma la'h Judas

ru'a xpuhxha mweeyi ra' ba, ni'chin bwi'hnn ra' ba lligaaba rahbi Jesuhs si' ru Judas guelwahw para dxyih lañih, o gudi'hi ba mweeyi guhn la'h ra' bwiinn probbi, ³⁰ ya loh nin guyaloh gudahw Judas pahn chi, hohrachi gahca biria'h ba, ya gue'la la hohra chi.

Dxyi'dxyi cuubi nin gunabwa' Jesuhs

³¹ Biria'h si Judas, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiiñ Ñi'h:
—Nnahyi ziinloh xa gaca lasahca Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ya ziinloh za xa gaca lasahca Dxiohs pur xcweenta Ñi'h, ³² ya sidela la'h Llii'n Dxiohs guunn lasahca lah Dxiohs, neezaa Dxiohs zuhnn lasahca Ñi'h lah Llii'n Ñi'h; nee zuhnn Ñi'hn lwehgu. ³³ Llii'n ra'n ayi chuuneeruhn la'h tu xchih ru; la'h tu zadxi'hyi tu na'h per ziga gahca guñi'n loh ra' bwiinn Israel ra' rñi'n loh tu nnah: ayi nuu chee tu hasta chaa'hahn. ³⁴ Rñi'n dxyi'dxyi cuubi nin rnabwa'n guunn tu: Gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. Ziga nadzii'hizahn la'h tu, zi'chi za gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu. ³⁵ Sidela gantsii'hi tu lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu, garaa ra' bwiinn guidxyiyuh gudi'hi cweenta naa tu xpwii'nra'n.

Guñi'xgah Jesuhs guiñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii'ba la'h Jesuhs

³⁶ Simohn Pehdru
gunaabadxyi'dxyi loh Jesuhs, rahbi ba:
—¿Ca nehza guzee lu'h?
—Hasta guzaa'hahn, —rahbi Jesuhs— ayi dxie'na'hla lu'h na'h,

per zadzihn dxyih zie'na'hla lu'h na'h.

³⁷ Chi'chi rahbi Pehdru:
—Daada, ¿xixnaa ayi dxie'ldana'hla'hn yi'h nnah? iNicala gudi'hihn xquelnabahnahn pur yu'bili'h!

³⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs:
—¿Ta guchii lu'h zudi'hi xquelnabahn lu'h pur na'h? Pwihsi rñi'n loh lu'h galoh nin guca'hyahn dxiidxinguhla, ziñi' lu'h chohnna bweelta ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h.

Jesuhs naa neziuh ziga gadzihn bwiinn loh Dxiohs

14 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
ba: —Ayi guunn chiohpa sto' tu; gulchechisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nee gulchechii za sto' tu xchi'dxyi'hn. ² Nez hasta naa yihdzi xtaa'dahn ziahan yuu' nuu ri'chi para chuu tu, laasii sidela ayi ñahca zi'chi ayi ñiñi'n loh tu la'n guzaa'ha tin guunn cha'yí yuu' ra' hasta chuu tu, ³ ya galoo nin baguziaa'hahn nez nuu Xtaa'dahn nee chin baguya'loh bwi'hnncha'yi'hn nez chuu tu zie'ldahn stuhbi tin chene'hn la'h tu ri'chi, tin chuu tu nez chuu'huhn. ⁴ La'h tu ya naann tu neziuh nin zee nez guzaa'hahn.

⁵ Chi'chi rahbi Tomahs loh Jesuhs:
—Daada, ayi chyu gaann canehza guzee lu'h; ¿xa gacabwa' nu cuun nin naa neziuh chi?

⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs:
—Na'h naan neziuh, cun dxyi'dxyi nin naa guchii nee cun neezaa guelnabahn; ni'chin pur na'h dxi'h zahca gadzihn tu nez nuu Daada Dxiohs. ⁷ Sidela la'h tu nu'nbwa' tu na'h, neezaa la'h Xtaa'dahn

ziu'nbwa' za tu; ya la'h tu biu'nbwa' la'h Ñi'h desde nnah, pwihsa la'htu ba bwa'ha tu la'h Ñi'h.

⁸Ya chi'chi rahbi Felipe loh Ñi'h:
—Daada, basaa'n guidia'ha nu la'h Daada Dxiohs, ya cun ni'chi ayi xi rchi'hn ru.

⁹Chi'chi rahbi Jesuhs:
—Felipe, guhca cadxyihroo' dxa'ga'hn loh tu, nee ita nagahdxi dxiu'nbwa' lu'h na'h? Bwiinn nin rwa'ha na'h rwa'ha za ba la'h Xtaa'dahn. ¿Xixnaa rnaaba lu'h gusa'na'hn gwa'ha lu'h la'h Daada Dxiohs? ¹⁰¿Tayi riachiisto' lu'h na'h nuu'huhn tuhsa cun la'h Daada Dxiohs ya la'h Daada Dxiohs nuu tuhsa cun na'h? Dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu ayi rñi'nin pur xcweenta gahcan, sino que Daada Dxiohs nin nuu tuhsa cun na'h la'h Ñi'h ruhnn Ñi'h xcweenta xtsi'n gahca Ñi'h.
¹¹Gulchechiisto' tu xchi'dxyi'hn nuu'huhn tuhsa cun la'h Dxiohs ya la'h Daada Dxiohs nuu za Ñi'h tuhsa cun na'h; ni'chin gulchechiisto' tu xcweenta nin ruhnn ra'n, ¹²pwihsa guchiin nin rñi'n loh tu na'pahn siguhra bwiinn nin riachiisto' ñi'h na'h zuhnn za ba dzi'n ra' nin ru'nnahn; nee zuhnn za ba dzi'n roo ru ra' laasii na'h guzaa'hahn nez nuu Xtaa'dahn. ¹³Ya garaa nin guinaaba tu pur laan, na'h zuni'hiñin la'h tu tin zi'chi gaca lasahca lah Xtaa'dahn pur Llili'n Ñi'h. ¹⁴Na'h zu'nnahn xi'chi'zi nin guinaaba tu pur laan.

Jesuhs guñi' cu'nehza Ñi'h Spíritu Saantu

¹⁵Rahbi za Ñi'h:
—Sidela la'h tu ruca'hsto' tu na'h, guzo'badxiahga tu xchi'dxyira'n,

¹⁶ya na'h zina'ba'hn loh Xtaa'dahn tin cu'nehza ba stuhbi nin gacanee cun nin gusiahxi la'h tu, tin chuunee Spíritu chi la'h tu para tu'pazi. ¹⁷Na'h cagaze'ta'hn Spíritu nin rñi' ganaalla dxyi'dxyi guchii, nee naa Ñi'h Spíritu Saantu Dxiohs, ya nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh ayi nuu guica'ha ra' ba Ñi'h laasii ayi rwa'ha ra' ba ni'chi nee ayiza nu'nbwa' ra' ba la'h Ñi'h; per la'h tu nu'nbwa' tu Ñi'h laasii nuunee Ñi'h la'h tu nee rbweeza Ñi'h la'n lasto' tu. ¹⁸Ayi gusia'na'hn la'h tu zigazi bizahbi ra', sino que zibia'gariin tin chuunee la'h tu. ¹⁹Yannah za balaaqui'hn bwiinn nin naa ra' xteenn loh guidxyiyuh ayi ru gwa'ha ra' ba na'h; per la'h tu zwa'ha gahca tu na'h nee zibahan za tu laasii na'h banabahanzahn, ²⁰ya la'n dxyi'ra' chi la'h tu zudi'hi tu cweenta na'h nuu'huhn tuhsa cun la'h Xtaa'dahn, ya la'h tu nuu tu tuhsa cun na'h, ya na'h tuhsa nuu'huhn cun la'h tu.
²¹Bwiinn nin nahpa xchi'dxyira'n, nee ruzo'badxiahga ra' ban, pwihsa guchii bwiinn chi ruca'hsto' ba na'h; ya la'h Xtaa'dahn zuca'h za sto' ba la'h bwiinn nin guca'hsto' ñi'h na'h, nee na'h za zuca'hsto'n la'h ba nee zuluu'yilohzahn loh ba.

²²Judas (ayi Judas Iscariote dxi'h sino que stuhbi Judas) gunaabahdxyi'dxyi loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, ¿xixnaa guluu'yiloh lu'h loh nu nee ayi loh ra' dxi'h bwiinn guidxyiyuh?

²³Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin ruca'hsto' ñi'h na'h, bwiinn chi ruzo'badxiahga

xchi'dxyi'hn, nee zuca'hsto'
 Xtaa'dahn la'h ba. Ya Xtaa'dahn
 cun na'h zibahannee nu la'h bwiinn
 chi,²⁴ ya bwiinn nin ayi ruca'hsto'
 ñi'h na'h ayiza ruzo'badxiahga
 ba xchi'dxyi'hn. Dxyi'dxyi ra'
 nin cañi'n loh tu rii', ayi naa
 ra'n xchi'dxyi gahcahn, sino que
 xchi'dxyi Xtaa'dahn nin gulu'nehza
 na'h loh guidxyiyuh.²⁵ Cañi'n garaa
 ra' dxyi'dxyi ra' rii' loh tu gaduhbi
 nin nuuneen la'h tu,²⁶ per la'h
 nin rahcanee, o sea Spíritu Saantu
 nin cu'nehza Xtaa'dahn pura la'h
 tu pur laan, zuluu'yi Ñi'h la'h
 tu garaa ra' cohsa cun zusaza'za
 Spíritu Saantu chi sto' tu garaa ra'
 dxyi'dxyi nin cañi'n loh tu,²⁷ ya
 loh nin guziaa'hahn rusia'hannah
 guelrbwihdxyii sto' para la'h tu;
 runi'hihn guelrbwihdxyii sto' rii'
 nin naa xte'nnahn la'h tu, per nin
 guni'hihn la'h tu ayi naan ziga
 nin rudi'hi ra' bwiinn guidxyiyuh.
 Ayi guunn tu ziahan lligaaba, nee
 ayiza guidxyihbi tu.²⁸ Ba bihn tu
 la'n guñi'n ziaa'hahn per zie'l dahm
 tin chuuneen la'h tu. Sidela guchii
 tu ruca'hsto' tu na'h, ziahx tu
 chin dxihn tu guziaa'hahn nez
 nuu Xtaa'dahn dxibaa', laasii la'h
 Ñi'h lasahcaru Ñi'h loon.²⁹ Rñi'n
 dxyi'dxyi ra' rii loh tu tin chin
 garia'hcaa'han, chi'chi chechiisto'
 tu xchi'dxyi'hn.³⁰ Ayiru guñi'n
 ziahan dxyi'dxyi loh tu, laasii
 la'h nin rnabwa' loh guidxyiyuh
 rii ze', nicala ayi xi guelrnabwa'
 nahpa ba cun na'h.³¹ Per nahpa
 zi'chi gaca, tin zi'chi gacabwa' ra'
 bwiinn guidxyiyuh ruca'hsto'n la'h
 Xtaa'dahn nee ruzo'badxiahgahn
 garaa ra' xchi'dxyi Ñi'h nin nahpa

gu'nnahn. Gulchesu'nchii tin
 gulcho'ho gabii nu'h rii' —rahbi
 Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h.

Jesuhs naa ziga tuhbi yahga uhva

15 Ya chi'chi rahbi Jesuhs:
 —Na'h naan yahga uhva
 nin guchii, ya la'h Xtaa'dahn naa
 ziga nin ruhnn biñih yahga uhva
 chi,² ya xpwi'nnra'n naa ra' ba
 ziga llii'dzi yahga chi, ya sidela
 la'h tuhbi llii'dzihh ayi guicah
 uhva, zuchyuu'ga Xtaa'dañin; per
 sidela guicah uhvan zusiaa ban tin
 guicahru ziahan uhva lohon.³ Ya
 la'h tu banayaa tu pur dxyi'dxyi ra'
 nin la'nguñi'.⁴ Guldxia'hannne na'h
 tuhsii juunta, ziga ria'haneen la'h tu
 tuhsii. Tuhbi llii'dzi yahga ayi nuu
 gudi'hihn uhva pur la'hgahcan, sino
 que dxi'dxiun tiixi yahga truunga
 nin naa llaa'nan. Pwihs i z'i'chi za
 la'h tu ayi nuu guunn tu xtsi'na'h
 sidela ayi nuunee tu na'h tuhsii.

5 Rahbi za Ñi'h:

—Na'h naan llaa'n ziga yahga
 uhva, ya la'h tu naa tu ziga
 llii'dzi yahga uhva chi. Bwiinn
 nin dxia'hannne na'h tuhsii,
 dxia'hannne zahn la'h bwiinn chi,
 ya zi'chi ruhnn duxa ba xtsi'na'h,
 laasii sidela guiria'hcaa tu nez loon
 ayi nuu za xa guunn tu.⁶ Bwiinn
 nin ayi dxia'hannne na'h tuhsii,
 ziria'caa ba tuhbi lahdhu, ya zibihdzi
 ba ziga rbihdzi tuhbi llii'dzi yahga
 ya lwehgu rca'dxih ra'n.

7 'Ya sidela la'h tu dxia'hannne
 tu na'h gaduhbisto' tu, nee
 sidela chuu pa'ca tu cha'zi tu
 xchi'dxyi'hn, gulguinaaba nin
 chi'hi z'i xclaa'dzi tu nee zica'ha
 tun.⁸ Chin ruhnn pa'ca tu xtsi'n

Dxiohs, chi'chi gwa'ha ra' bwiinn naa tu xpwii'nra'n, nee ziñi' za'ca ra' ba lah Xtaa'dahn nin nuu dxibaa!. ⁹Na'h ruca'sto'n la'h tu ziga ruca'sto' Xtaa'dahn na'h, pwihsi gulchezahnee xcweenta ziga nadzii'hihn la'h tu. ¹⁰Sidela la'h tu ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn, ziazah guca'sto'n la'h tu zigaza ruzo'badxiaagahn xchi'dxyi' Xtaa'dahn, nee cun zigaza zeezah ruca'sto' Ñi'h na'h.

¹¹'Rñi'n squii' loh tu tin dxiahxinee tu na'h, tin zi'chi ayi xi dxia'dxi loh guelriahxi nin gaapa tu. ¹²Nin rñi'n loh tu guunn tu: Gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi tu cun ziga stuhbi tu; ziga nadzii'hizahn la'h tu. ¹³Guelnadzii'hi nin mahzi lasahca naa gudi'hi bwiinn xquelnabahan ba pur nin naa ra' xamihgu ba. ¹⁴La'h tu naa tu xamihgu ra'n sidela guunn tu nin rnabwa'n guunn tu. ¹⁵Ayiru guiñi'n loh tu mooza ra', laasii mooza nin ayi gaann xi ruhnn xballwa'n ba. Ni'chin mahs guiñi'n loh tu mihgu ra', laasii balu'yil'hn la'h tu garaa nin guñi' Xtaa'dahn loon. ¹⁶Ayi la'h dxi'h tu gulii tu na'h sino que na'h gulii la'h tu nee rñi'n loh tu nahpa chee tu tin guunn duxa tu xtsi'n Xtaa'dahn, nee ayi ñichiloh dzi'n chi, ya zi'chi zuni'hi Xtaa'dahn garaa nin guinaaba tu pur laan. ¹⁷Pwihsa dxyi'dxyi' ra' rii' nin rñi'n loh tu guunn tun: Gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi, ziga stuhbi tu.

¹⁸'Sidela la'h ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee la'h tu, gulgacabwa' galoh na'h bidxyi'chinee ra' ba. ¹⁹Sidela la'h

tu ñahca tu tuhsa cun bwiinn guidxyiyuh, ñantsii'hi ra' ba la'h tu ziga nadzii'hi ra' ba nin naa ra' xpwiinn ra' ba, per nnah na'h guliin la'h tu loh ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh. ²⁰Gulgasannah sto' tu dxyi'dxyi' ra' nin guñi'n loh tu: "Nin tuhbi mooza ayi lasahca ru ba loh xballwa'n ba." Sidela na'h ca'hna'hla ra' ba tin chiinn ra' ba na'h, neezaa la'h tu guica'hna'hla ra' ba; ya sidela la'h ra' ba bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn, neezaa xchi'dxyi' tu zuzo'badxiahga ra' ba. ²¹Garaa ra' dee' zuhnnee ra' ban la'h tu pur xcwee'ntahn, laasii ayi nu'nbwa' ra' ba nin gulu'nehza na'h.

²²'Ayi ñahpa ra' ba nin tuhbi duhlda sidela na'h ayi ñie'ldagñañi'n loh ra' ba, per nnah ayi nuu guiñi' ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba nuu xtuhlda ra' ba; ²³pwihsa garaa ra' bwiinn ra' nin rdxyi'chinee na'h, rdxyi'chinee za ra' ba la'h Xtaa'dahn. ²⁴Ayi xi duhlda ñahpa ra' ba sidela na'h ayi ñu'nnahn dzi'n ra' nin ayi nin tuhbi bwiinn nin gaca guunn ra' dzi'n ra' chi. Per la'h ra' ba bwa'ha ra' ba dzi'n ra' rii', ya pur dzi'n ra' rii' rdxyi'chinee ra' ba na'h nee rdxyi'chinee za ra' ba la'h Xtaa'dahn. ²⁵Cayahca ra' dee' tin soobaa dxyi'dxyi' nin caa loh xlehyi ra' ba: "Bidxyi'chinee ra' ba na'h nicala ayi xi xtu'l dahnn." ²⁶Per chin dxi' Spíritu Saantu nin gacanee la'h tu, la'h Ñi'h ziñi' pur xcwee'ntahn chyu naan. La'h Ñi'h naa nin nuu loh Xtaa'dahn, nee ziñi' Ñi'h dxyi'dxyi' nanchii, nee na'h zuxe'hla'hn Ñi'h loh tu ya loh Xtaa'dahn quiria'ha Ñi'h dxi' Ñi'h

loh tu. ²⁷Ya neezaa la'h tu ziñi' tu dxyi'dxyi xcwee'ntahn laasii nee tu caywa'ha tu nee nuunee tu na'h desde chin guzo'balohyin cagalu'yi'hn dxyi'dxyi ra' rii'.

Rahbi za Ñi'h:

16 —Rñi'xga'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin lu'h ayi guñihchi tu ziga riachiisto' tu na'h, ²laasii zadzihn dxyih nin zibwe'hedxia'hla ra' ba la'h tu la'n guido'roo' guihdxyi Jerusalehn nee zadzihn za hohra chin lu'h, chyuchi'zi bwiinn nin chiinn la'h tu, zuhnn ra' ba lligaaba nallu'yi ziga guunn ra' ba chi nez loh Dxiohs. ³Zi'chi guunnee ra' ba la'h tu laasii ayi nu'nbwa' ra' ba la'h Xtaa'dahn nee nin na'h za ayi nu'nbwa' ra' ba. ⁴Rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin lu'h chin gadzihn hohra chi dxiaagnasto' tu la'n guñi'la dxyi'dxyi ra' rii' loh tu.

Xeweenta ziga dzi'n ra' nin lu'h ruhnn Spíritu Saantu

Rahbi za Ñi'h:

—Ayi guñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu desde galoh laasii na'h nuunee la'h tu, ⁵per nnah ziaa'hahn dxibaal' tin chuneen la'h Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh rii', ya nin tuhbi tu ayi guinaabadxyi'dxyi ca nehza guzaa'hahn, ⁶laasii nuu guelnalaasa sto' tu nee laasii guñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, ⁷per guchii dxyi'dxyi ra' rii' nin cañi'n loh tu naa bwen para la'h tu guzaa'hahn, laasii sidela na'h ayi guzaa'hahn, ayi dxi' Spíritu Saantu para la'h tu, per sidela na'h guzaa'hahn zigu'neehzahn

Spíritu Saantu para la'h tu. ⁸Chin dxi' Spíritu Saantu, zuluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn guidxyiyuh cuun nin naa duhlda, nee cuun nin naa guelnabahan naya, nee neezaa cuun xa naa xquelguxchisi Dxiohs. ⁹Ya ziga xcweenta duhlda chi guluu'yi Ñi'h ayi riachiisto' ra' ba na'h; ¹⁰ya ziga xcweenta guelnabahan naya, guluu'yi Ñi'h ayi xi xtu'l dahn ni'chin nin guzaa'hahn nez nuu Xtaada Dxiohsa'hn ya ayi gwa'ha tu na'h; ¹¹ya ziga xcweenta guelguxchisi guluu'yi Spíritu Saantu la'Xtaa'dahn bwi'hnn guelguxchisi la'h bwiindxaaa nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii'.

¹²Rahbi za Ñi'h:

—Ziahuanru dxyi'dxyi ra' nin na'pa guíñi'n loh tu per ayi gacabwa' tun, ¹³per chin dxi' Spíritu Saantu, zuluu'yi Ñi'h la'h tu garaa ra' nin naa ganaalla dxyi'dxyi guchii, laasii ayi guíñi' Spíritu Saantu pur xcwenta gahca Ñi'h, sino que ziñi' Ñi'h nin dxihñ Ñi'h nee zusadxiñ za Ñi'h la'h tu, tin gacabwa' tu cohsa ra' nin gue'du gaca. ¹⁴La'h Spíritu Saantu chi guunn lasahca na'h, laasii zica'ha Ñi'h nin naa xte'nnahn tin guluu'yi Ñi'h cweenta ra' chi la'h tu. ¹⁵Garaa ra' nin nahpa Xtaa'dahn naa xte'nnahn; pwihsi ni'chin nin guñi'n loh tu la'h Spíritu Saantu guica'ha nin naa xte'nnahn tin guluu'yi Ñi'h xa naa cweenta ra' chi la'h tu. ¹⁶Ya za balaqui'hn dxi'h ria'dxi ayi gwa'haru tu na'h, per mas chi'chi zwa'ha ru tu na'h stuhbi.

**Xcweenta guelnalaasa
ziahcan guelnasaa**

¹⁷ Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi
loh lasaa' ra' paaldaa nin naa ra'
xpwiinn Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xi zee loh dxyi'dxyi ra' rii'?
Nnah Jesuhs loh nu'h zalliaa'y'i'hn
ria'dxyi ayiru chyu gwa'ha loh
Ñi'h, ya mahs chi'chi zachidia'ha
ra' nu'h loh Ñi'h stuhbi, ¿xi naa
chi'h guzee Ñi'h nez nuu Daada
Dxiohs?, ¹⁸ya ¿xi zee loh dxyi'dxyi
nin naa zalliaa'y'i'hn ria'dxyi? Ayi
chuu rahcabwa' nin rñi' Jesuhs loh
dxyi'dxyi ra' chi.

¹⁹ Ya guhcabwa' Jesuhs
ñinaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h,
ni'chin rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—Na'h rñi'n loh tu zalliaa'y'i'hn
ria'dxyi ayiru gwa'ha tu loon,
ya mahs chi'chiyi zwa'ha tu
loon stuhbi; ¿ta dee' ra' nin
canaabadxyi'dxyi loh lasaa' tu?

²⁰ Na'pahn siguhra la'h tu zu'n
tu, nee ziuu' nalaasa sto' tu
gaduhbi nin cwihiyahxi ra' bwiinn
guidxyiyuh, ya nicala chuu nalaasa
sto' tu, ya xquelnalaasa tu chi
ziahcan guelnasaa. ²¹ Laasii tuhbi
gunna'h chin raalaa llii'n ba riuu'
ba guelnazihdzi, laasii biga'ha
xohra ba; per chin ria'löh raalaa
llii'n ba, ria'ldesto' ba guelnayaan
chi pur xcweenta nin riahxi ba
rwa'ha ba loh llii'n ba nin guulaa
loh guidxyiyuh. ²² Zi'chilla la'h tu
nnah nuu guelnalaasa sto' tu, per
zabia'garii dxie'ltaguia'hahn cuun
tu ya chi'chi ziahxi tu chin gwa'ha
tu na'h ya guelriahxi chi ayi chuu
nin tuhbi chyu guzia'tii'hin loh
tu, ²³ya la'n dxyi'chi ayiru xi

guinaabadxyi'dxyi tu loon. Rñi'n
loh tu la'h Daada Dxiohs guni'hi
garaa ra' cohsa ra' nin guinaaba
tu pur laan, ²⁴yannah nagahdxii xi
guinaaba tu pur laan; guinaaba tu
nee zica'ha tu, tin zi'chi dxiahxi tu.

**Jesucristu naa nin la'bwi'hnn
gahn loh guidxyiyuh rii'**

²⁵ Rahbi za Jesuhs:

—La'nguñi' dxyi'dxyi ra' rii' loh tu
ziga dxyi'dxyi rala'n, per zadzihh
dxih nin ayiru guiñi'n loh dxyi'dxyi
rala'n ra', sino que guiñi'n loh tu
nayaa-nayaa xcweenta Xtaa'dahn.

²⁶ La'n dxyi'chi zinaaba tu
pur laan, nee ayi rñi'n loh tu na'h
guiñi'n loh Xtaa'dahn pur xcweenta
tu, ²⁷laasii la'hgahca Daada Dxiohs
ruca'h sto' Ñi'h la'h tu laasii
ruca'h sto' za tu na'h, nee laasii
za gwachiisto' tu na'h ze'l dah
pur xcweenta Dxiohs. ²⁸ Ze'l dah
nez loh Dxiohs tin gulu'nehza Ñi'h
na'h loh guidxyiyuh rii' yannah
la'n gabii'hi loh guidxyiyuh rii' tin
gabia'garii nez nuu Xtaa'dahn.

²⁹ Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn
Ñi'h loh Ñi'h:

—Nnahsihn cañi' lu'h nayaa-
nayaa nin tuhbi dxyi'dxyi
rala'n ayi cañi' lu'h, ³⁰yannah
ridia'ha loh nu naann lu'h garaa
ra' cohsa nee nin ayi xchi'hnru
chuu guinaabadxyi'dxyi xica loh
Yu'bilu'h, ya pur dee' ra' riachiisto'
nu ze' lu'h pur xcweenta Dxiohs.

³¹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta nnayi riachiisto' tu?

³² Pwihsa la'h hohra biga'ha nee
nnah gahcan chin cada tuhbigah
tu gana'zu nezii-nezii'chi ya
zusaa'n tu tuhbidxi'h na'h, per

ayi dxia'hanahn tuhsii laasii la'h Xtaa'dahn zuunee na'h.³³ La'n guñi' dee ra' loh tu tin cwidxyii sto' tu pur nuunee tu na'h tuhsii. Loh guidxyiyuh nahpa zizahcazii tu, per guldixiahxi laasii na'h la'n bwi'hnn gahn loh guidxyiyuh rii!.

**Jesuhs gudihdxyi-gunaaba loh
Dxiohs xcweenta ra' xpwiinn Ñi'h**

17 Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi bwa'ha Jesuhs nez dxibaa' ya rahbi Ñi'h:

—Paah, la'h hohra biga'ha: bwi'hnn lasahca la'h Llii'n lu'h tin zi'chiza la'h Llii'n lu'h guunn lasahca lah Yu'bilu'h,² pwihsyi'h badi'hi lu'h guelnabwa' la'h Llii'n lu'h loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, tin gudi'hi Llii'n lu'h guelnabahan nin ayi ñichilohtii' la'h ra' bwiinn ra' nin badi'hi lu'h la'h bi.³ Dee si ra' nahpa guelnabahan nin ayi ñichilohtii'; bwiinn ra' nin nu'nbwa' Yu'bilu'h, nin naa tuhbi dxi'h Yu'bi Dxiohs, nee cun neezaa na'h, Jesucristu, nin gulu'nehza lu'h loh guidxyiyuh.

⁴'Na'h la'n bwi'hnn lasahca lah lu'h loh guidxyiyuh rii', pwihsila'n batu'lla dizi'n nin guñi' lu'h gu'nnahn.⁵ Pwihsii nnah, Paah, bwi'hnn lasahca laan nez hasta nuu lu'h cun guel lasahca nee neezaa cun lla'ñih nin na'pahn desde chin nagahdxi cwihxchih guidxyiyuh.

⁶'Bwiinn ra' nin gulii lu'h loh guidxyiyuh tin guni'hi ra' lu'h ba na'h; la'n rwa'ha chyu naa lu'h, nee naa za ra' ba xteenn Yu'bilu'h, ya yi'h bani'hi ra' lu'h ba na'h, nee cagazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi

Yu'bilu'h,⁷ yannah naann ra' ba garaa nin bani'hi lu'h na'h, ze' ra'n pur xcweenta Yu'bilu'h;⁸ pwihsibalu'yi'hn dxyi'dxyi ra' nin bani'hi lu'h guñi'n loh ra' ba, ya la'h ra' ba riachiisto' ra' ban, nee neezaa cagadi'hi ra' ba cweenta na'h ze'ldahn loh guidxyiyuh pur xcweenta Yu'bilu'h, nee riachii za sto' ra' ba Yu'bilu'h gulu'nehza lu'h na'h.

⁹'Na'h rna'ba'hn xcweenta ra' ba loh Yu'bilu'h; ayi rna'ba'hn xcweenta ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que pur xcweenta ra' bwiinn ra' nin bani'hi lu'h na'h, laasii naa ra' ba xpwiinn Yu'bilu'h.¹⁰ Garaa tii' ra' nin naa xte'nnahn naa xteenn Yu'bilu'h, ya nin naa xteenn lu'h naa za ra' xte'nnahn; ya guhca lasahca laan pur xcweenta ra' ba.

¹¹'Na'h ayiru gacata'hn loh guidxyiyuh rii', per la'h ra' ba zia'han ra' ba loh guidxyiyuh rii', ya gaduhbi nin na'h dxie'l dahnez nuu Yu'bilu'h, Xtaa'dahn nin naa saantu roo', gacanee lu'h la'h ra' ba cun guelnabwa' nin nahpa lu'h ziga naa lah Yu'bilu'h, ziga lah nin bani'hi lu'h na'h, tin cwihi ra' ba tuhsii juunta ziga dxuu nu'h cun Yu'bilu'h.¹² Nnah gaduhbi nin guyuu'nee ra'n ba loh guidxyiyuh rii' balaloh ra'n ba cun guelnabwa' nin naa lah Yu'bilu'h, ziga naa lah nin bani'hi lu'h na'h, ya nin tuhbi ra' ba ayi ñiñichiloh sino que nin guñichiloh gahca, tin zi'chi guzohba dxyi'dxyi baria'caa ziga rñi' loh Xchihtsi lu'h.

¹³'Nnah dxie'l dahnez nuu lu'h, rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' nnah gaduhbi

nin nuu'huhn loh guidxyiyuh rii', tin zi'chi chuu nasaa sto' ra' ba ziga nuu nasaa sto'n. ¹⁴Na'h balu'yi'hn xchi'dxyi Yu'bilu'h, per la'h ra' bwiinn guidxyiyuh ra' rdxyi'chinee ra' ba la'h ra' nin naa ra' xpwiinn lu'h laasii ayi naa ra' ba bwiinn guidxyiyuh, ziga na'h za ayi naan bwiinn guidxyiyuh. ¹⁵Ayi rna'ba'hn loh yu'bilu'h gabwe'he lu'h ba loh guidxyiyuh, sino que gulaloh ra' lu'h la'h ra' ba loh bwiinnndaaba. ¹⁶Ziga na'h ayiza naan bwiinn guidxyiyuh, zi'chiza la'h ra' ba ayiza naa ra' ba bwiinn guidxyiyuh. ¹⁷Bazuhnayaa la'h ra' ba cun xchi'dxyi lu'h, laasii xchi'dxyi lu'h guchii pa'hcan.

¹⁸Ziga gulu'nehza lu'h na'h loh ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh, zi'chi za na'h zigu'neeza ra'n ba tin chee ra' ba loh gaduhbi guidxyiyuh.

¹⁹Ya pur xcweenta ra' ba rudi'hihn na'lgahca, tin zi'chi za nee ra' ba gaca nayaa ra' ba pur ziga naa xcweenta dxyi'dxyi nin guchii.

²⁰Ayi rna'ba'hn loh Yu'bilu'h pur cweenta si ra' rii', sino que nee nin gue'du chechiisto' ra' ñi'h na'h chin dxihn ra' ba xchi'dxyi'hn nin guti'chi ra' ba. ²¹Rdxi'hna'hn loh Yu'bilu'h garaa ra' ba cwihi ra' ba tuhsii juunta, nee gaca ra' ba tuhsii cun la'h ra' nu'h, Xtaa'dahn ziga nuunee lu'h na'h, zi'chiza nuunee yi'h, pwihsii nahpa cwihi ra' ba tuhsii juunta, tin zi'chi chechiisto' ra' bwiinn guidxyiyuh Yu'bilu'h gulu'nehza lu'h na'h loh guidxyiyuh. ²²Na'h badi'hihn la'h ra' ba guelrnabwa' gahca nin bani'hi lu'h na'h, tin zi'chi gaca lasto' ra' ba tuhsii lasto' ñi'h ziga

naa nu'h tuhsii; ²³na'h cun la'h ra' ba ya yi'h cun na'h, tin zi'chi gaca ra' ba tuhsii, ya zi'chi zahcabwa' ra' bwiinn guidxyiyuh Yu'bilu'h gulu'nehza lu'h na'h loh guidxyiyuh, nee ruca'ha za sto' lu'h na'h.

²⁴'Paah, yi'h bani'hi lu'h la'h ra' ba na'h, nee rna'ba'hn loh Yu'bilu'h nee ra' ba chuunee ra' ba na'h nez chuu'huhn, tin gwa'ha ra' ba guel lasahca xte'nnahn nin bani'hi lu'h na'h, laasii ruca'h sto' lu'h na'h galoh nin nagahdxii cwihxchyih guidxyiyuh. ²⁵Xtaa'dahn nin ruhnn ganaalla dzi'n za'ca, bwiinn ra' nin naa bwiinn guidxyiyuh ayi nu'nbwa' ra' ba Yu'bilu'h, per na'h nu'nbwa'n yi'h nee bwiinn ra' rii' ya la'h ra' ba guhcabwa' Yi'h gulu'nehza lu'h na'h ²⁶ya na'h la'n guñi' loh ra' ba nee ziahzahruti'h guíñi'n chyu naa Yu'bilu'h tin zi'chi gapacha'yi ra' ba na'h la'n lasto' ra' ba tin gantsii'hi lasaa' ra' ba ziga nadzii'hi lu'h na'h.

Guna'zu ra' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 Ya chin guyaloh guñi'
Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi,
chi'chi biria'hnee Jesuhs la'h ra'
xpwiinn Ñi'h tin zenee Ñi'h la'h
ra' ba stuhbi lahdu gui'w xteenn
Cedrohn. Ri'chi nuu tuhbi huerta
nez guyuu'tiinee Ñi'h xpwiinn Ñi'h.
²Neezaa Judas nin dxiu'n ntriehgu
la'h Jesuhs, nu'nbwa' nez nuu
huerta chi, laasii ri'chi naannloh
ba radzihnnree Jesuhs xpwiinn Ñi'h.
³Nil'chin lwehgusi ri'chi badzihnnree
Judas nuhn suldahdu Romanu
cun paaldaa ra' guixa'ga xteenn
guido'roo', ya bwiinn ra' rii' gwah

ra' ba ri'chi pur xquelrnabwa' ra'
 bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra'
 garaa bixohza nee cun xquelrnabwa'
 za ra' bwiinn fariseu ra!. Nu'a ra' ba
 spahda nee cun lahnsa, nee nu'a za
 ra' ba lámpara ra' cun atorchra ra'
 nin ruhnn bia'ñih. ⁴Ya la'h Jesuhs
 la'h Ñi'h guhcabwa'la garaa ra' nin
 gaca, chi'chi gunabadxyi'dxyi Ñi'h
 loh ra' bwiinn ziahan ra' chi, rahbi
 Ñi'h:

—¿Chyu radxi'hyi tu?

⁵Chi'chi rahbi bwiinn ra' chi:
 —La'h Jesuhs nin ze' guihdxyi

Nazaret.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'han.

Ya neezaa Judas nin cayuhnn
 ntriehgu la'h Jesuhs dxa'ga
 loh ra' bwiinn ra' chi, ⁶ya chin
 guñi! Jesuhs rahbi Ñi'h: "Na'han",
 dxyihgah biehtagueeta ra' ba hasta
 loh yuh biaaba ra' ba. ⁷Chi'chi
 rahbi Jesuhs loh ra' ba stuhbi:

—¿Chyu radxi'hyi tu?

Chi'chi rahbi ra' ba stuhbi:
 —La'h Jesuhs nin ze' guihdxyi

Nazaret.

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
 —La'n guñi! la loh tu na'han.

Sidela na'h radxi'hyi tu, gulgasaa'n
 guziaa ra' spaaldaa ra' bwiinn ra'
 rii!.

⁹Dee ra' guhca tin guzohba
 dxyi'dxyi nin guñi! Jesuhs chin
 rahbi Ñi'h: "Paah, bwiinn ra' nin
 bani'hi lu'h na'h ayi ñichiloh nin
 tuhbi ra' ba." ¹⁰Ya chi'chi la'h
 Simohn Pehdru nu'a tuhbi spahda,
 chi'chi gule'he ba spahda chi
 chi'chi bachyuu'ga ba tuhbi lahdu
 dxiahga derehchu tuhbi bwiinn nin
 laa Malco, nin naa xmooza tuhbi

bioxhza nin naa bioxhzaroo' la'n
 dxyih ra' chi, ¹¹chi'chi rahbi Jesuhs
 loh Pehdru:

—Guca'ha spahda ca bagu'cha'yin;
 sidela la'h Xpaa'n ya naa xigaaba
 ba ti'dxi'hn trahajw rii' nicala
 ti'dxi'hñin, ñtaayi nahpadxi'i'h na'h
 tiidxi'hñin?

Jesuhs loh Anahs

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹²Suldahdu ra' cun nin naa
 comandante loh ra' ba cun
 guixa'ga ra' xteenn xquido' roo'
 bwiinn Israel, guna'zu ra' la'h
 Jesuhs bachi'bidu'h ra' ba la'h
 Ñi'h, ¹³chi'chi gwanee ra' ba la'h
 Ñi'h mwergaloh rwaa' yihdzi
 Anahs, laasii la'h Anahs chi naa
 xtaswehgra Caifahs ¹⁴la'hgahca
 ba nin rahbi loh ra' bwiinn Israel
 naa bwen para la'h ra' ba gachi
 tuhbisi ndxi'hw xlawaalha gaduhbi
 guihdxyi bwiinn.

Pehdru guñi' ayi nu'nbw'a'tii' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵La'h Simohn Pehdru cun stuhbi
 xpwiinn Ñi'h zee na'hla ra' ba la'h
 Jesuhs chin zenee ra' bwiinn chi
 la'h Ñi'h yi'bidu'h Ñi'h, ya la'h
 stuhbi xpwiinn Ñi'h chi naa ba
 tuhbi bwiinn nin nu'nbw'a' bioxhza
 roo!, ni'chin nin guyuu'tii ba
 rwaa' lee' nez hasta guyuu'tiinee
 ra' ba la'h Jesuhs, ¹⁶ya la'h
 Simohn Pehdru bia'han ba dihtsi
 jwehra rwaa' lee' chi, per guñi'
 stuhbi bwiinn chi nin zenee la'h
 Pehdru loh nin rahpa rwaa' lee'
 tin guyuu'tii Pehdru, ¹⁷ya chi'chi
 gunaabadyi'dxyi tuhbi mooza

gunna'h nin rahpa rwaa' lee' chi
loh Pehdru rahbi ba:

—¿Taayi nee dxi'h lu'h naa lu'h
tuhbi ra' xpwiinn ndxi'hw ca?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Ayi nee dxi'hn.

¹⁸ Ya ziga cayahca nahlda, ni'chin
nin la'h ra' mooza ra' nin ruhnn
dzi'n ri'chi cun guixa'ga ra' xteenn
guido', gulahchi ra' ba dxih
ri'chi, ya gwabiigagah Pehdru
cagabihdxyinee ba la'h ra' bwiinn
ra' chi.

**Bixohza nin naa bixohza roo' loh
ra' bixohza gunaabadyi'dxyi loh
Jesuhs chyu naa Ñi'h**

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Ya chi'chi guzohbaloh
gunaabadxyi'dxyi nin naa bixohza
roo' loh Jesuhs xcweenta xpwiinn
Ñi'h cun nee ziga dxyi'dxyi ra' nin
ruluu'yí Ñi'h, ²⁰ chi'chi rahbi Jesuhs
loh ra' ba:

—Na'h guñi'n nez delaanta loh
garaatii' ra' bwiinn nee guillii-
guillii balu'yí hn la'n guido' bi'ti'hn
ra' nin naa ziga capihyl'hn ra'
nee cun la'n guido'roo' nez hasta
radiaa'ha ra' garaa'ra' bwiinn
Israel ra'; pwihsi nin tuhbi
dxyi'dxyi ayi balu'yí hn rala'n.

²¹ ¿Xixnaa rnaabadxyi'dxyi tu
loon? Gulguinaabadxyi'dxyi loh ra'
bwiinn nin bihn ra' dxyi'dxyi ra'
nin balu'yí hn, ya la'h ra' ba guñi'
ra' ba dxyi'dxyi ra' nin balu'yí hn
laasii la'h ra' ba bihn ra' ban.

²² Ya chin guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra'
rii', chi'chi gudahpa tuhbi guixa'ga
xteenn guido' loh Jesuhs rahbi ba:

—¿Ta zi'ca rusia'garii lu'h
dxyi'dxyi loh bixohza nin rnabwa'?

23 Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Sidela na'h guñi'n xiilla tuhbi
dxyi'dxyi nin ayi naa xnehza, guñi'
cuun nin naa dxyi'dxyi nin ayi naa
xnehza chi; per sidela la'h dxyi'dxyi
nin guñi'n naan xnehzan, ¿xixnaa
chi'h rgahpa lu'h loon?

²⁴ Ya chi'chi guxe'hla Anahs la'h
Ñi'h yi'bidu'h Ñi'h loh Caifahs, nin
naa bixohza roo' loh ra' bixohza.

**Pehdru guñi' stuhbi ayi nu'nbwa'tii'
ba la'h Jesuhs**

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Ya zuu gahca Pehdru ri'chi
zuu gabihdxyi ba, ya chi'chi
gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Pehdru
rahbi ra' ba:

—¿Taayi nee dxi'h lu'h naa lu'h
tuhbi ra' xpwiinn ndxi'hw ca?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Ayi nee dxi'hn.

²⁶ Lwehgu gunaabadyi'dxyi tuhbi
gahca xmooza bixohza nin rnabwa'
loh nin naa lasaa' ñi'h la'h Malcu
nin bacyuu'ga Pehdru dxiahga
ñi'h, rahbi ba:

—¿Taagah nee dxi'h yi'h nin
bwa'hahn la'n huerta cun la'h
ndxi'hw ca?

²⁷ Chi'chi rahbi la'ga'h Pehdru:

—iAyi nee dxi'h na'h!

Ya hohrachi gahca baca'hyahnn
dxiidxinguhla.

**Jesuhs badzihn loh xquelguxchiisi
Pilahtu**

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸ Pwihs iwanee ra' ba la'h
Jesuhs yihdzi Caifahs nez naa
xpalaciu gobernador, ya hohra
chi la'h ze'garah gue'la, ya ayi
guyuu'tii bwiinn Israel ra' chi la'n

palahsiu tin ayi ñuu' xtuhlda ra'
ba xcweenta ziga ruluu'yi xlehyi
ra' ba loh lañih, sinola'n ayi ñahca
ñahw ra' ba xchih paascu. ²⁹Pwihs
ni'chin biria'h Pilahtu guñi' ba loh
ra' ba, rahbi ba:
—¿Xi guelchiah rbahchi tu
xcweenta bwiinn rii?

³⁰Chi'chi rahbi ra' ba:
—Sidela la'h ba ayi ñahca ba tuhbi
bwiinn duhlda ayi chyu ñie'nee ba
loh lu'h.
³¹Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:
—Gulchenee ba la'hgahca tu
gulgui'hnn guelguxchisi xcweenta
ba ziga naa xlehyi tu.

Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel
ra' chi:

—Per la'hnu ziga naa nu bwiinn
Israel ayi rusaa'n xlehyi tu
gachidiixiinn nu nin tuhbi bwiinn.

³²Squii' guzohba dxyi'dxyi
nin guñi' Jesuhs ziga gachi Ñi'h.
³³Chi'chi biu'garii Pilahtu la'n
palahsiu stuhbi chi'chi gudihdxyi
ba la'h Jesuhs rahbi ba loh Ñi'h:
—¿Ta yi'h naa lu'h xrrehyi ra'
bwiinn Israel?

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:
—¿Ta ni'ca rnaabadxyi'dxyi lu'h
pur xcweenta gahca lu'h, o gu
guyuu' chyuulla gunahan loh lu'h?

³⁵Chi'chi rahbi Pilahtu loh Ñi'h:
—¿Ta nee chi'h na'h naan bwiinn
Israel? Bwiinn ra' nin naa ra'
bwiinn lahdxyi lu'h cun bixohza
nin rnabwa' ra' loh snuhn bixohza
biu'n ntriehgu yi'h loon. ¿Xi
bwi'hnn lu'h?

³⁶Ya chi'chi rahbi Jesuhs:
—Ayi naa xquelrnabwa'n loh
guidxyiyuh rii'; sidela ñahcan,
chi'chi garaa ra' xpwi'nnahn

ñidxildxi pur na'h tin ayi ñina'zu
ra' bwiinn Israel ra' na'h, per
xquelrnabwa'n ayi naan loh
guidxyiyuh rii'.

³⁷Ya chi'chi rahbi Pilahtu:
—¿Ta yi'h chi'h naa lu'h rrehyi?
Chi'chi rahbi Jesuhs:
—Na'h naan rrehyi ziga guñi' lu'h;
na'h guulahn nee ze'l dahnh loh
guihdxyiyuh tin guiñi'n dxyi'dxyi
nin guchii. Garaa ra' bwiinn nin
rzo'badxiahga xcweenta nin guchii,
rzo'badxiahga ra' ba nin rñi'n.

³⁸Chi'chi rahbi Pilahtu:
—¿Cuun xchi'h za nin naa
dxyi'dxyi guchii?

Gunabwa' ra' ba tin gachi Jesuhs

Ya chin guyaloh
gunaabadxyi'dxyi Pilahtu dxyi'dxyi
ra' rii', biria'h ba stuhbi tin guñi' ba
loh ra' bwiinn Israel stuhbi rahbi
ba:

—Na'h ayi rdxeela'hn nin tuhbi
xtuhlda bwiinn rii', ³⁹per la'h tu
nahpa tu costumbre rnaaba tu rla'h
tuhbi bwiinn nin ñie'w chin rahca
dxyih lañih pascu. ¿Xi nna tu?
¿Zulda'hn la'h xrrehyi ra' bwiinn
Israel?

⁴⁰Ya chi'chi guñi' garaatii' ra' ba:
—¡Ayi guta'h lu'h ni'ca! ¡Mas
cha'yí bata'h la'h Barrabahs!

Ya Barrabahs rii' guhca ba tuhbi
guba'n.

19 Ya chi'chi guca'ha Pilahtu
la'h Jesuhs tin gwanee ra'
xpwiinn ba la'h Ñi'h tin baca'yahga
ra' ba la'h Ñi'h, ²ya la'h ra'
suldaudu ra' chi bwi'hnncha'yí ra'
ba tuhbi curohn guihchii, guluu' ra'
ban yihca Jesuhs cun bagahcu za
ra' ba la'h Ñi'h tuhbi cahpa naxñaa

nagaasa nin rahcu tuhbi rrehyi, ³ya chi'chi gwabiiga ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—iGubahan par tu'pazi Rehyi ra' bwiinn Israel!

Chi'chi ria'zi ra' ba loh Jesuhs.

⁴Ya chi'chi biria'h la'ga'h Pilahtu stuhbi, chi'chi rahbi ba:

—Gulgua'ha, la'n cabwe'he bwiinn rii' nezloh tu tin gacabwa' tu ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn rii'.

⁵Ya chi'chi gule'he ba la'h Jesuhs, nuu curohn guihchii chi yihca Ñi'h cun nahcu za Ñi'h cahma naxñaa nagaasa, ya rahbi Pilahtu:

—iGulgua'ha! iLa'h bwiinn chi ni'ca!

⁶Ya chin bwa'ha ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun guixa'ga ra' xteenn guido' la'h Jesuhs zi'chi, mahziru gudihdxyidxiahyo'ba ra' ba rahbi ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhzi! iBaca'h ba loh cruhzi!

Chi'chi rahbi Pilahtu:

—Pwihs gulchenee ba la'htu, ya la'gahca tu gulgaca'h ba loh cruhzi, laasii na'h ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn ca.

⁷Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi loh Pilahtu:

—La'hnu nidxiaapa nu tuhbi lehyi, ya ziga xlehyi nu nahpa gachi ba, laasii cagatii'dxi ba la'h ba ziga Llili'n Dxiohs.

⁸Ya chin bihn Pilahtu dxyi'dxyi nin guñi' ra' ba, mahziru bidxyihbi ba, ⁹ya chi'chi guyuu'tii ba stuhbi la'n palahsiu chi'chi gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs stuhbi rahbi ba:

—¿Chyu bwiinn lu'h?

Ya la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h loh ba, ¹⁰chi'chi rahbi Pilahtu loh Jesuhs:

—¿Taayi guiñi' lu'h loon? ¿Taayi gaann lu'h na'pahn guelrnabwa' tin guca'hñ yi'h loh cruhzi nee na'pazahn guelrnabwa' tin guta'hzahn yi'h?

¹¹Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh Pilahtu:

—Ayi ñahpa lu'h nin tuhbi guelrnabwa' para na'h sidela Dxiohs ayi ñuni'hi guelrnabwa' yi'h; pwihs ni'chin nnah, bwiinn ra' nin biu'ntriehgu na'h loh lu'h bwiinn chi nahpa ziroo'ru duhlda que ziga yi'h.

¹²Ya desde hohra chi gahca, gudxi'hyi Pilahtu xa ñuta'h ba la'h Jesuhs, per la'h ra' bwiinn Israel ra' chi mahziru jweersiroo' gudihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—iSidela yi'h guta'lh lu'h la'h ndxi'hw ca, ayi naa lu'h xamihgu emperador, laasii cuunchi'zi bwiinn nin xclaa'dzi tiidxi ziga rrehyi, naa bwiinn chi nin rdxindxinee la'h emperador!

¹³Ya chin bihn Pilahtu dxyi'dxyi ra' rii', biria'hnee ba la'h Jesuhs tin guzohba ba loh yagaxiyyi hasta ruhn ba guelguxchisi, hasta laa cun dxyi'dxyi griehgu hasta na' dxiah za'ca (nin zee loh dxyi'dxyi hebreu Gabata). ¹⁴Dxyih chi naa dxyih bispra lañih paascu, ya zigachi'h laa'yidxyih bi' Pilahtu loh ra' bwiinn Israel ra' chi, rahbi ba:

—iGulgua'ha, la'h xrrehyi tu ni'ca!

¹⁵Chi'chi rahbi ra' ba jweersiroo':

—iGachi ba! iGachi ba! iBaca'h ba loh cruhzi!

Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:
—¿Ta na'h guca'hn la'h xrrehyi tu
loh cruhzi?

Ya chi'chi rahbi ra' bixohza ra'
nin rnabwa' ra' la'h ra' bixohza loh
Pilahtu:

—iLa'hnu ayiru chyu nahpa rrehyi,
sola tuhbidxi'h la'h emperador!

¹⁶Ya chi'chi biu'n Pilahtu ntriehgu
la'h Jesuhs tin guca'h ra' ba la'h
Ñi'h loh cruhzi, ya chi'chi zenee ra'
ba la'h Ñi'h.

Jesuhs gucah loh cruhzi

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷Ya tin basagu'a ra' ba la'h
Jesuhs xcruhzi Ñi'h, ya zenee ra'
ba la'h Ñi'h nez hasta laa yihca
bwiinnguuchi (ya cun dxyi'dxyi
hebreu lahan Gólgota), ¹⁸ya ri'chi
baca'h ra' ba la'h Jesuhs loh cruhzi,
neezaa baca'h ra' ba schiohpa
bwiinn cwe' Jesuhs cada lahdhu cwe'
Ñi'h tuhbigah ra' ba. ¹⁹Ya yihca
xcruhzi Ñi'h gunabwa' Pilahtu
gucah dxyi'dxyi ra' nin rñi' squii':
“Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret,
Xrrehyi ra' bwiinn Israel.” ²⁰Ziahan
ra' bwiinn Israel bi'lida ra' ba
dxyi'dxyi ra' chi, laasii nez hasta
baca'h ra' ba la'h Jesuhs loh cruhzi,
gaxuhgahan para loh guihdxyi
Jerusalehn, ya dxyi'dxyi ra' chi
caa'han cun dxyi'dxyi hebreu,
cun dxyi'dxyi latin, cun neezaa
dxyi'dxyi grieħgu. ²¹Ya pur ni'chin
rahbi ra' bixohza ra' nin rnabwa'
loh ra' bixohza loh Pilahtu:

—Ayi guca'h lu'h: “Xrrehyi ra'
bwiinn Israel”, sino que baca'h:
“Nin guñi' ñahca Rehyi ra' bwiinn
Israel.”

²²Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—Nin baca'hn, bacahan zi'ca.

²³Ya chin guya'loh baca'h ra'
suldahdu la'h Jesuhs loh cruhzi,
chi'chi guca'h ra' ba xahba Jesuhs
bwi'hnn ra' ban tahpa taa'h tin
biga'zin guca'h ra' ban; neezaa xahba
Ñi'h nin laa tunica guca'h ra' ba, ya
lahdxi chi tuhs i taalha naa lahdxi chi
zigazi tuhbi buuxa ya dxi'ban nez la'n
gueeta cun para nez guiyi' tuhbi dxi'h
taa'h naa lahdxi chi. ²⁴Ya chi'chi
rahbi loh lasaa' ra' suldahdu ra' chi:

—Ayi chyu chi'llu lahdxi ca, mas
cha'y i guidzihta nu'h pur lahdxi
ca guidia'h ra' nu'h chyu naan
xsweerta ñi'h.

Pwihs i zil'chi guzohba dxyi'dxyi nin
caa loh Xchihtsi Dxiohs hasta rahbi:

Big'a'zi xaabahn guca'h ra' ba,
ya basaa' ra' ba sweerta cun
xtunicahn.

Dee' bwi'hnn ra' suldahdu. ²⁵Ya nez
caa Jesuhs loh cruhzi zuu xmaah Ñi'h
cun bweħħdaa xmaah Ñi'h zuu ri'chi,
cun María che'lha Cleofahs, cun María
Magdalena. ²⁶Ya chin bwa'ha Jesuhs
loh xmaah Ñi'h, nee bwa'ha za Ñi'h
gahxu cwe' xmaah Ñi'h zuu xpwiinn
Ñi'h nin mahzi nadzii'hi Ñi'h, chi'chi
rahbi Ñi'h loh xmaah Ñi'h:

—Gunna'h, la'h llii'n lu'h ni'ca,

²⁷ya chi'chi rahbi Ñi'h loh
xpwiinn Ñi'h chi:

—La'h xmaah lu'h ni'ca.

Ya desde hohra chi baca'h
xpwiinn Ñi'h chi la'h xmaah Jesuhs
zigazi xmaah ba tin baganee ba la'h
María rwaa' yihdzi ba.

Chin guhchi Jesuhs

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸Ya chin guya'loh garaa ra' dee',
ya naann Jesuhs la'hgahn guhca

garaa ra' cohsa ra' nin nahpa gaca,
tin guzohba ra' xchi'dxyi Dxiohs
nin caa pur xcweenta Ñi'h, ni'chin
rahbi Jesuhs:

—Rdxaagahn ñihsa.

²⁹Ya ri'chi zuu tuhbi ploorii ñihsa
uhva naltaa ya guluu' ra' ba ziga
tuhbi taa'ha lahdxi loh ñihsa uhva
naltaa chi baca'h ra' ban rwaa'
Jesuhs cun tuhbi lli'dzi yahga nin
laa hisopo, ³⁰ya chin gwaa' Jesuhs
ñihsa uhva naltaa chi, chi'chi rahbi
Ñi'h:

—La'n guluhlla.

Ya lwehgu basiaaba loh Ñi'h
nezloh yuh ya batidxi Ñi'h xaalma
Ñi'h loh naa Xtaada Dxiohs Ñi'h.

**Tuhbi suldaahu guxaala cwe' baldi'h
tihxi Jesuhs cun tuhbi yahga lahnsa**

³¹Dxyih chi naa bispra xteenn
lañih paascu, ya la'h ra' bwiinn
Israel ra' ayi gunah ra' ba ñia'han
bwe'lтихи Jesuhs cun bwe'lтихи
schiohpaa ra' bwiinn chi loh
cruhzi dxyih lañih pa' chi, laasii
dxyih chi naa dxyih lañihroo' nin
rahpadaa ra' bwiinn Israel ra'.
Pwihsni'chinchin gunaaba ra' ba loh
Pilahtu guinabwa' ba cheechi'chii
ra' ba ñaa' ra' bwiinn ra' nin caa
loh cruhzi cun ñaa' za Jesuhs tin
guenagah gachi ra' ba tin dxiehta
bwe'lтихи ra' ba loh cruhzi dxyih
chi gahca. ³²Ya chi'chi gwah ra'
suldaahu ri'chi ya gudxyi'chii ra'
ba ñaa' mwer tuhbi bwiinn nin caa
loh cruhzi cwe' Jesuhs, zi'chi za
stuhbi ba nin caa cwe' Ñi'h stuhbi
lahdu, ³³per ya chin gwabiiga ra'
ba hasta caa Jesuhs loh cruhzi,
bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs guhchi la.
Pwihsni'chinchin ayi gudxyi'chii

ra' ba ñaa' Ñi'h, ³⁴ya chi'chi
guca'ha tuhbi suldaahu chi tuhbi
lahnsa guxaala ba loh baldi'h tihxi
Jesuhs, ya loh billaala tihxi Ñi'h
biria'h rihm cun ñihsan. ³⁵Bwiinn
nin ruu'yidxyi'dxyi cweenta rii'
bwa'haloh ba garaa ra' cohsha
ra' rii', nee rñi' ba dxyi'dxyi nin
guchii. La'hba naann ba guchii naa
xchi'dxyi ba, tin zi'chi za la'htu
chechiisto' tu, ³⁶laasii cohsha ra'
rii' guhcan tin guzohba dxyi'dxyi
nin caa loh Xchihtsi Dxiohs nin
rñi' squii': "Ayi chi'chii ra' ba nin
tuhbi dzihta." ³⁷Ya stuhbi lahta loh
Xchihtsi Dxiohs caa squii': "Zwa'ha
ra' ba loh nin gudzilhbi ra' ba
lahnsa tihxi ñi'h."

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸Ya chin guya'loh guhca garaa
ra' dee', chi'chi gwah Joseh nin naa
tuhbi bwiinn guihdxyi Arimatea
loh Pilahtu tin baganaaba ba loh
Pilahtu tin gutehta ba bwe'lтихи
Jesuhs loh cruhzi, ya Joseh rii'
naa za tuhbi xpiwiinn Jesuhs, ya
nicala rdxyihbi ba la'h ra' bwiinn
Israel per cun ayi basaa'n ba
ñuu' guelnadxyi'bi lasto' ba tin
gunaaba ba loh Pilahtu batehta ba
bwe'lтихи Jesuhs loh cruhzi. Ya
chin guzi'guehlda Pilahtu lwehgu
batehta ba bwe'lтихи Ñi'h loh
cruhzi. ³⁹Cun neezaa la'h Nicodemus
nin gwahguii'yidxyi'dxyinee la'h
Jesuhs tuhbi gue'la gwahnee
Nicodemus ziga chywa'h kihlu
perfume nin nuuchi tuhbi clahsa
cohsha nin laa mirra cun stuhbi
clahsa cohsha nin laa áloe. ⁴⁰Pwihsni'
guca'ha Joseh cun Nicodemus

bwe'ltilhxi Jesuhs batehta ra' ba loh cruhzi ya batu'bi ra' ba bwe'ltilhxi Ñi'h lahdxii cun perfume chi, nee segun ziga naa ra' xcostumbre ra' bwiinn Israel ra' chin ruca'tsi lasaa' ra' ba. ⁴¹ Ya nez hasta baca'tsi ra' ba la'h Jesuhs nuu tuhbi huerta, ya la'n huerta chi guhca tuhbi ba' dxiah nacuubi, nin nagahdxi chyu bwiinn guiga'tsitii!. ⁴² Ri'chi baca'tsi ra' ba bwe'ltilhxi Jesuhs laasii gahxu ria'han ba' chi, nee laasii za pur la'h xlañih bwiinn Israel bagadzihntii' la ni'chin basiooba ra' ba.

Chin babahn Jesuhs loh guelguhchi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 Ya mwer dxyih xteenn xmahn ra' bwiinn Israel, gwah María Magdalena rwaa' ba' nez hasta biga'tsi Jesuhs, nee nateyi'hnruzan gwah ba rwaa' ba'; ya chin badzihn ba ri'chi bwa'ha ba bido'ba dxiah nin bie'w rwaa' ba' chi, ²ya chi'chi gubia'garii gallu'hn ba bwaa ba hasta nuu Simohn Pehdru cun stuhbi xpwiinn Jesuhs nin guhcanadzii'hi Jesuhs, chi'chi rahbi gunna'h chi:
—iPweda bagale'he ra' ba bwe'ltilhxi Jesuhs la'n ba', per ayi chyu gaann canehza gwanee ra' ba la'h Ñi'h!

³ Ya chi'chi biria'h Pehdru cun stuhbi bwiinn chi nin naa xpwiinn Jesuhs gwagui'a'ha ra' ba rwaa' ba'. ⁴Garoopa ra' ba zee ra' ba carrih, per stuhbi ba mahzi carrih que la'h Pehdru ya galoh ba badzihn ba rwaa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs. ⁵Chi'chi bia'chyu ba gudxihxiloh ba la'n ba', ya sola bwa'ha ba lahdxii ra'

nin bidu'bi Jesuhs, per ayi guyuu'tii ba la'n ba!. ⁶Ya hasta dihtsiy়i ba badzihnga'h Pehdru, ya Simohn Pehdru guyuu'tii la'n ba' chi, chi'chi bwa'haza ba lahdxii nin na' la'n ba' chi, ⁷nee bwa'haza ba tuhbi lahdxii nin biyi'bidu'h yihca Jesuhs per ayi na'an tuhsii juunta cun veenda ra', sino que guriin lahta na'an dia'han. ⁸Chi'chiyi guyuu'tii neezaa stuhbi xpwiinn Jesuhs la'n ba', bwa'haza ba nin guhca, nee gwachiisto' ba. ⁹Pwihsi nagahdxi gacabwa' ba nin rñi' loh Xchihtsi Dxiosh; la'h Jesuhs nahpa gabahan Ñi'h loh guelguhchi. ¹⁰Ya chi'chi lwehgu gubia'garii ra' xpwiinn ra' chi para yihdzi ra' ba.

Baluu'yiloh Jesuhs loh María

Magdalena

(Mr. 16.9-11)

¹¹ Ya la'h María bia'han ba rwaa' ba' chi, zohbayu'n ba; ya loh zohbayu'n ba chi bia'chyu ba bwa'ha ba la'n ba' chi, ¹²ya bwa'ha ba chiohpa aanjla nin nahcu lahdxii labweh, zohba ra' aanjla ra' chi hasta guhta bwe'ltilhxi Jesuhs; ya tuhbi aanjla chi zohba nez hasta guhta yihca Jesuhs, ya stuhbi aanjla chi zohba nez hasta guhta ñaa' Ñi'h. ¹³Ya chi'chi gunaaba dxyi'dxyi ra' aanjla ra' chi loh María, rahbi ra' ba:

—Gunna'h, ¿ixixnaa ru'n lu'h?

Chi'chi rahbi María:

—Ru'na'hn laasii zeenee ra' ba bwe'ltilhxi Jesuhs, yannah nin ayi rahcabwa'n canehza zeenee ra' ban.

¹⁴ Ya gue'du guya'loh guñi'
ba dxyi'dxyi ra' rii' chin lu'h
basia'gariiloh ba nehz dihtsi ba, ya

hohrchigahca bwa'ha ba la'h Jesuhs zuu ri'chi, per ayi guhcabwa' ba la'h Jesuhs ni'chi, ¹⁵ chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gunna'h, ɔxixnaa ru'n lu'h?

¿Chyu radxi'hyi lu'h?

Ya la'h gunna'h chi bwi'hnn ba lligaaba naa Jesuhs tuhbi bwiinn nin rahpa weerta nin nuu ri'chi, ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Daada, sidela yi'h canehza gwanee lu'h bwe'ltilhxi Jesuhs, gunah canehz gwanee lu'hnn tin chegadxi'hyiñin ri'chi.

¹⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—iMaría!

Chi'chi basia'gariiloh bi bwa'ha bi ya guñi' bi cun dxyi'dxyi hebreu, rahbi bi:

—iRabuni! (Nin naa gahca ziga guñi' lu'h "Mwehsu".)

¹⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi guina'zu lu'h na'h, laasii nagahdxi guziaa'hahn nez hasta nuu Xpaal'n, per bwaa tin guhdzi loh ra' bwi'tsihn la'n gue'du zuziaa'ha nez hasta nuu Xpaan'n nin naa za Xpaah tu; nee Dxiohs xte'nnahn, cun nin naa za Xchiohs tu.

¹⁸ Pwihsí chi'chi bwaa María Magdalena nez hasta nuu ra' xpwiinn Jesuhs ya rahbi ba loh ra' bwiinn chi bwa'ha ba la'h Jesuhs, nee guhdzi za ba garaa nin guñi' Jesuhs loh ba.

Jesuhs baluu'yiloh loh ra' xpwiinn Ñi'h

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ Ya chin gurih gue'la dxyih chi gahca, mwer dxyih xteenn xmahn, badiaa'ha ra' xpwiinn Jesuhs la'n

tuhbi yuu', ya rwaa' pweerta ra' chihpa ñe'w ra'n laasii rdxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra'. Chi'chi guyuu'tii Jesuhs hasta rii ra' ba, tin guzuh Ñi'h galaayi ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi guñi' Ñi'h loh ra' ba, nee cun bagahpaDxiohs Ñi'h la'h ra' ba squii':

—iGulcwahchidxyi sto' tu!

²⁰ Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h squii', chi'chi baluu'yi Ñi'h naa Ñi'h hasta guzohba ra' clahva cun loh batil' tilhxi Ñi'h hasta biga'ha lahnsa, ya la'h ra' xpwiinn Ñi'h biahxi duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs. ²¹ Chi'chi rahbi Jesuhs stuhbi:

—iGulcwahchidxyi sto' tu! Ziga gulu'nehza Xtaa'dahn na'h, zi'chiza rgu'neezahn la'htu.

²² Chi'chi bwi'hnn Ñi'h bwihi yihca ra' ba, ya rahbi Ñi'h:

—Gulgúica'ha Spíritu Saantu.

²³ Bwiinn ra' nin gusia'ldesto' tu xtuhlda ra' ñi'h, zibia'caa xtuhlda ra' ba; ya bwiinn ra' nin ayi gusia'ldesto' tu xtuhlda ñi'h, zia'hannetra' ba xtuhlda ra' ba chi.

**Tomahs bwa'ha la'h Jesuhs
babahn Ñi'h loh guelguhchi**

²⁴ Tomahs, tuhbi bwiinn nin naa gadzi'h bichiohpa xpwiinn Jesuhs, nin rñi'h ra' ba "Gemelu", ayi ba loh snuhn ra' xpwiinn Jesuhs chin bi' Ñi'h loh ra' ba, ²⁵ ya chi'chi rahbi ra' snuhn ra' xpwiinn Jesuhs chi loh Tomahs:

—La'hnu bidia'ha loh Jesuhs.

Ya chi'chi rahbi Tomahs:

—Sidela na'h ayi cu'tiin bacwiin naa'hahn loh naa Ñi'h hasta guzohba clahva, cun cu'tii naa'hahn

hasta biga'ha Ñi'h lahnsa, ayi chechiisto'n zi'chizi sola gwa'han chi'chiyi chechii sto'n.

26 Ya chin guhca xuhnna dxyih, badiaa'ha ra' xpwiinn Jesuhs stuhbi la'n tuhbi yuu', ya chi'chiyi nee Tomahs dxa'ga loh ra' ba chi'chi; nee rwaa' yuu' chihpa ñie'wun per la'h Jesuhs guyuu'tii Ñi'h, guzuh Ñi'h galaayi ra' ba ya bagahpaDxiohs Ñi'h la'h ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—iGulcwahchidxyii sto' tu!

27 Ya lwehgu rahbi Ñi'h loh Tomahs:

—Guluu'tii bacwihnn naa lu'h rii, nee bwa'ha gahca za naa'hahn, nee da'nee naa lu'h rii tin guluu'tii'hin ti'xihn hasta biga'ha lahnsa. Ayi rahca lu'h ziga nin ayi riachii sto' ñi'h sino que guhca bwiinn nin riachiisto' ñi'h.

28 Ya chi'chi rahbi Tomahs:

—iDaada Dxiohs xte'mnah!

29 Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh Tomahs:

—¿Ta riachiisto' lu'h nnah laasii bwa'ha lu'h na'h nnah? Per dichohsa ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ñi'h nicla ayi bwa'ha ra' ba na'h.

Xcweenta ziahan ru dzi'n roo nin bwi'hnn Jesuhs aayin loh chihbru rii'

30 Ya ziahan ru sehn milagrosa ra' nin bwi'hnn Jesuhs nez delaanta loh ra' xpwiinn Ñi'h aayin loh chihbru rii', **31** per dee ra' gucah ra'n tin chechiisto' tu la'h Jesuhs naa Cixtu, Llii'n Dxiohs, ya tin ziga chechiisto' tu la'h Ñi'h gaapa tu guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

Jesuhs baluu'yiloh loh gahdzi ra' xpwiinn Ñi'h

21 Ya chin guya'loh ra' dee', chi'chi baluu'yiloh Jesuhs stuhbi loh ra' xpwiinn Ñi'h rwaa' laguhn xteenn Tiberias. Squii' guhcan: **2**Ri'chi rii ra' ba tuhsj juunta; Simohn Pehdru, Tomahs nin laaza Gemelu, Natanael nin naa tuhbi bwiinn Canah xteenn guihdxyi Galilea, nee neezaa ra' llii'n Zebedeu cun schiohpa ra' xpwiinn Jesuhs. **3**Simohn Pehdru guñi' loh ra' ba, rahbi ba:

—La'n chete'he bwehlda.

Chi'chi rahbi snuhn ra' ba:

—Neezaa la'hnu chonee nu yi'h.

Ya zee ra' ba, seguihdu gucah ra' ba la'n tuhbi laancha; per gue'l achi ayi chyu bwehlda gule'he ra' ba. **4**Ya chin ze'ya'ñih loh yuh, chi'chi baluu'yiloh Jesuhs rwaa' laguhn chi, per la'h ra' xpwiinn Ñi'h ayi guhcabwa' ra' ba la'h Ñi'h nin naa Jesuhs. **5**Chi'chi gunaabadyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Llii'nra'n, ñta nin tuhbi bwehlda nagahdxi guina'zu tu?

Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Nin tuhbi ma.

6Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgala'ha xchihxi bwehlda tu lahdhu derechu cwe' laancha ca, ya zibwe'he tu ziahan bwehlda.

Ya bwi'hnn ra' ba zi'chi, ya seguihdu hasta nin ayi ruhnn ra' ba gahn gabwe'hecaa ra' ba dxihxi bwehlda tantu ziahan bwehlda bina'zu la'nán. **7**Ya chi'chi rahbi xpwiinn Ñi'h nin mahzi guhca

nadzii'hi Jesuhs, rahbi ba loh
Pehdru:

—iLa'n biu'nbwa' la'h Daada
Jesuhs ni'ca!

Balaaqi'hnsi bihn Simohn
Pehdru la'h Jesuhs ni'chi, lwehgu
guhta ba xahba ba laasii ayi
nahcu ba xahba ba hohra chi, ya
bala'ha ba la'hgahca ba loh ñihsa
tin dxiooba baria'caa ba rwa'
ñihsa hasta zuu Jesuhs,⁸ gaduhbi
zie'ganee spaaldaa ra' xpwiinn Ñi'h
laancha rwa'
ñihsa cun dxihxi
bwehlda gadxah bwehlda la'nан, ya
nin garia'caa'han rwa'
ñihsa chi
guhcan ziga tuhbi gaywa'h mehtru.
⁹ Ya chin baria'h ra' ba la'n laancha
chi rwa'
ñihsa, bwa'ha ra'ba
cayahca tuhbi bwehla ri'chi cun
tuhbi bwehlda dzi'ba loh bwehla
chi cun neezaa pahn.¹⁰ Chi'chi
rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulcheca'ha paaldaa bwehlda
nin gue'du gule'he tu.

¹¹ Chi'chi gucah Simohn Pehdru
la'n laancha chi ya gudo'bañuh
ba dxihxi bwehlda chi hasta
rwa'
ñihsa babwe'hecaa ban, ya
la'n dxihxi chi gadxah ziahan ra'
bwehlda li'hi ra' naa ra' ma ziga
tuhbi gaywa'ha chywa'h bitsi'h cun
chohnna ma; ya nicala zi'chi ziahan
ra' ma per ayi biga'llu dxihxi
bwehlda nin guyuu' ra' ma la'n ñi'h.
¹² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gultaan' tin guxirih tu.

Ya nin tuhbi ra' ba ziga naa ra'
ba xpwiinn Ñi'h ayi biaalla ra'
ba ñinaabadyi'dxyi ra' ba chyu
naa Ñi'h, laasii la'ra'ba naann la
la'h Ñi'h naa Jesuhs.¹³ Ya lwehgu
gwabiiga Jesuhs nezloh ra' ba,
chi'chi guca'ha Ñi'h pahn gudxi'zi

Ñi'hn nezloh ra' ba tin gudahw
ra' ban, ya zi'chigahca bwi'hnn
Ñi'h cun bwehlda.¹⁴ Dee biohnna
bweelta nin baluu'yiloh Jesuhs loh
ra' xpwiinn Ñi'h galoo nin babahn
Ñi'h loh guelguhchi.

Jesuhs guñi' loh Simohn Pehdru

¹⁵ Ya chin guya'loh xirihn, chi'chi
gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh
Simohn Pehdru, rahbi Ñi'h:

—Simohn, llii'n Jonahs, ?ta
ruca'sto' lu'h na'h mahziru que la'h
ra' bwiinn ra' rii?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Zi'chi Daada; Yi'h nin riahxi'h
xcweenta lu'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guhpaa xpwiin'nnra'n nin naa ziga
lli'yi bweeza'u hn ra'!

¹⁶ Chi'chi rahbila'ga'h Jesuhs:

—Simohn, llii'n Jonahs, ?ta
nadzii'hi lu'h na'h?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Zi'chi Daada; yi'h naann lu'h nin
riahxi'h xcweenta ñi'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guhpaa la'h ra' xpwiin'nnra'n nin
naa ziga xi'yira'n.

¹⁷ Ya nin riohnna bweelta
gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh
Pehdru, rahbi Ñi'h:

—Simohn, llii'n Jonahs, ?ta guchii
lu'h riahxi lu'h pur xcwee'ntahn?

Ya chi'chi mwedxi bwi'hnn
nalaasa loh Pehdru laasii nin
biohnna bweelta gunaabadxyi'dxyi
Ñi'h loh Pehdru sidela la'h Pehdru
guchiipa'h ruca'sto' bi la'h Ñi'h,
chi'chi rahbi Pehdru:

—Zi'chi Daada; Yu'bilu'h naann
lu'h garaatii', naannza lu'h
riahxi'h pur xcweenta lu'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs;
—Guhpa la'h ra' xpwii'nnra'n nin naa ra' ziga xi'hyira'n.¹⁸ Guchii nin rñi'n loh lu'h chin guhca lu'h bii'hin, guhta lu'h xahba lu'h tin gwah lu'h hastachi'zi badi'hi gahn yi'h, per chin gaca lu'h mahzi bwiinn ñu'xa ziuu' nin gugahcu yi'h xahba lu'h ya chenee bwiinn chi yi'h hasta ayi guiclaa'dzi lu'h chee lu'h.

¹⁹ Ya xcweenta dxyi'dxyi ra' rii cañi' Jesuhs loh Pehdru gahcan tin guidu'hun zacabwa' ba xa gachi ba tin zi'chi guïñi' za'ca ra' bwiinn xcweenta Dxiohs, ya chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:
—Guda'na'hla na'h.

Xcweenta xpwiinn Jesuhs nin mahzi guhca nadzii'hi Jesuhs

²⁰ Ya chin basia'gariiloh Pehdru, bwa'ha ba nez dihtsi ba ze'na'hla xpwiinn Jesuhs nin mahzi nadzii'hi Ñi'h, la'gahca ba nin gudxihx iyhca ñi'h nez loh sto' Jesuhs chin gudahwchyinee Ñi'h xpwiinn Ñi'h, ya la'gahca za ba nin gunaabadyi'dxyi loh Jesuhs, rahbi: "Chyuni'ca guunn ntriehgu yi'h."

²¹ Ya chin bwa'ha Pehdru loh ba, chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:
—Daada, ñya la'haxchi'h bwiinn rii', cuun nin saca ba?
²² Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:
—Sidela na'h guiclaa'dzih
banabahan ba hasta chin
guibia'gariin stuhbi, ñya yi'h
xiillampoorta lu'h? Nomahzi cun
guda'na'hla na'h.

²³ Ya dxyi'dxyi rii' bidi'chin
loh ra' xpwiinn Jesucristu pur
xpwiinn Ñi'h chi ayi ñahchi ba,
per la'h Jesuhs ayi guñi' dxi'h
Ñi'h ayi ñahchi ba sino que rahbi
Ñi'h: "Sidela na'h guiclaa'dzih
ba nabahan ba chin guibia'gariin
stuhbi, ya yi'h ñxiillampoortan
lu'h?"

²⁴ Ya dee gahca naa xpwiinn Ñi'h
chi nin baca'h dxyi'dxyi ra' rii',
naann nu'h guchii naa xchi'dxyi
ba. ²⁵ Ya bwi'hnn Jesuhs ziahán ru
sehn ra' cun dzi'n roo ra' nin ayi
caa loh dxihtsi rii', ya sidela ñicah
garaa ra'n, pwehda nin ayi ñahldaa
gaduhbi loh guihdxyiyuh ñibwi
chihbru ra' nin ñicah xcweenta
dxyi'dxyi ru ra' chi.

Xcweenta xtsi'n ra' pooxtla ra'

Bia'hannee dxyi'dxyi Jesucristu la'h
ra' xpwiinn Ni'h zi' Spíritu Saantu
tin cweezaa Ni'h la'n lasto' ra' ba

1 Ya loh mwer xchihbru'hn,
mihgu Tiófilo, la'n baca'h loh
lu'h xcweenta garaa ra' dzi'n nin
bwi'hnn Jesucristu cun nin baluu'y'i
Ni'h dez chin guza'loh cayuhnn
Ni'h dzi'n, ²cun para hasta dxyihyi
nin bacah Ni'h llaa'ndxibaa!. Ya
antes nin nagahdxi gacah Ni'h
llaa'ndxibaa'; gulii Ni'h xpooxtla
Ni'h. Ya pur Spíritu Saantu baluu'y'i
Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ni'h cuun
dzi'n nin nahpa guunn ra' ba. ³Ya
que gudii'dxi batil'dxiloh Jesuhs
trabahju duxa, chi'chi gudxiinn
ra' ba la'h Ni'h, per lwehgu gahca
babahn Ni'h loh guelguhchi. Ya
loh chywa'h gubihdxyi ziahana
bwelta baluu'yiloh Jesucristu loh
ra' xpwiinn Ni'h tin cagaluu'y'i Ni'h
la'h ra' ba guchii pa'h nabahan Ni'h,
neezaa bwii'yidxyi'dxyi Ni'h loh
ra' ba xa naa guelrnabwa' xteenn
Dxiohs. ⁴Ni'chin chin gudii'dxi
chywa'h dxyih ra' chi, chi'chi
batiaa'ha Jesucristu garaa xpwiinn
ni', tin gunabwa' Ni'h ayi gare'h ra'
ba guidxyi Jerusalehn laasii nahpa
cweeza ra' ba Spíritu Saantu nin

guzi'guehlda Dxiohs dxi' guica'ha
ra' ba.

Chi'chi rahbi Ni'h:
—La'tu babihñ nin guñi'n loh tu.

⁵Jwahn baro'bañhsa cun ñihsa
si, per nnah zalliaa'yil'hñ dxyih
caya'dxyi para dxi' Spíritu Saantu
tin cweezaa Ni'h sto' tu. Ya zi'chi
chioobaañhsa tu cun Spíritu
Saantu Dxiohs.

Jesuhs bacah para llaa'ndxibaa'

⁶Ya dxyih chi gahca badiaa'ha ra'
ba nez loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Daada, ita nnah gudi'hi za lu'h
guelrrnaabwa' la'h ra' bwiinn Israel?

⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
xpwiinn Ni'h chi:

—Ayi ruhnn tucahri gacabwa' tu
xcweenta dxyih ra', nee chieempa
ra' nin sola la' Dxiohs babwi'hnn
Ni'h lligaaba cuun nin guunn Ni'h,
⁸per zica'ha tu Spíritu Saantu, tin
cweezaa Ni'h la'n lasto' tu. Tin la'h
Ni'h guni'hi Ni'h guelrnabwa' la'h
tu, tin chegati'chi tu xchi'dxyi'hñ
tantu guihdxyi Jerusalehn coma
ziga garaa ra' guihdxyi nin
xnaabwa' Judea, cun Samaria,
neezaa gaduhbi guihdxyiyuh.

⁹Guya'loh si guñi' Jesuhs
dxyi'dxyi ra' rii' bacah chi'h Ni'h

para llaa'ndxibaa', ya gaduhbi nin riigata'tsi ra' ba la'h Ñi'h bidu'bi tuhbi xcahyi la'h Ñi'h, ya zi'chi si bia'pa Ñi'h la'n xcahyi chi, ya ayi ru bwa'hatii' ra' ba la'h Ñi'h.

¹⁰ Ya gaduhbi nin riigata'tsi dzi'tsi ra' ba llaa'ndxibaa' hasta bia'pa Jesuhs, dxyigahsi baluu'yiloh chiohpa xaanjla Dxiohs, nahcu ra' ba lahdxyi labweh, ya zuu ra' aanja chi gahxu cwee' ra' ba.

¹¹ Chi'chi rahbi aanja ra' chi loh ra' ba:

—Bwiinn Galilea ra', ¿xixnaa riigata'tsitii' tu llaa'ndxibaa'? Jesuhs nin bacah dxibaa' nez delanta loh tu, ziga bwa'h tu bacah Ñi'h nnah zi'chi gahca za gwa'h tu chin dxi' Ñi'h loh xcahyi stuhbi bwelta.

**Biu'garii Matías xlugaahri
Judas nin bato' la'h Jesuhs
loh ra' bwiinn duhlda**

¹² Ya seguihdu babii ra' ba yihca tuhbi dahani'hn nin laa dahan Olivo, dahani'hn chi ria'hanan gahxu rwaa' guihdxyi Jerusalehn. Gwah ra' ba nez dahan gahxu chigah, laasii tuhbi distancia chi'hzí rñi' loh xlehyi Moisehs rahca rzah ra' bwiinn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel. ¹³ Chin badzihn ra' ba para guihdxyi Jerusalehn bwaa ra' ba cwartu nin ria'han yihca yuu' chiohpa pihsu chi. Ri'chi ria'han Pehdru, Jacobo, Jwahn, Andrehs, Felipe, Tomahs, Bartolomeh, Mateu, Jacobo llii'n Alfeu, Simohn nin guyuu' lahda ra' Cananista, neezaa Judas bwihtsi Jacobo. ¹⁴ Ri'chi guyuu' ra' ba cun bwihtsi ra' Ñi'h, cun neezaa gunna'h ra', cun neezaa

María xnaan Jesuhs. Ya garaa ra' ba tuhsí junta rbwihtsi-rnaaba ra' ba Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' ba. ¹⁵ Ya la'n dxyih chi gahca badiaa'ha ra' tuhbi gaywa'h gahlda xpwiinn Jesuhs, chi'chi gusuhnchii Pehdru galaayi ra' ba.

Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' bwiinn chi:

¹⁶ —Cañi'n loh tu bwihtsi ra', nahpa soobaa xchi'dxyi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin baca'h guehtu Davihd loh dxihtsi xcweenta Judas nin biu'n ntriehgu la'h Jesuhs loh ra' nin guna'zu la'h Ñi'h. ¹⁷ Guhca Judas lasaa' nu'h, bwi'hnn za ba la'h gahca dzi'n nin dxudi'hnn nu'h. ¹⁸ Per nin bwi'hnn Judas guca'ha ba mweeyi chin biu'n ba ntriehgu la'h Jesuhs, ya chin guluhlla bwi'hnn ba dzi'n dxaaba chi, chi'chi basia'garii ba mweeyi chi loh ra' nin bwi'hnn ba xtsi'n ñi'h, ya mweeyi chi bio'h tayhi loh yuh pur lah Judas. Laasii seguihdu la'h gahca ba baxi'h ba yahnn ba cun tuhbi du'h, ya chin guruu'gayaa' du'h chi biaaba ba loh yuh guzuh yihca ba loh yuh ya guchixquii' ba. ¹⁹ Ya chin gudii'dxi dxiahga ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn zi'chi guhca, ni'chin gule'helah ra' ba yuh chi Haceldama, laazan yuh rihn. ²⁰ Loh ra' dxihtsi nin laa Saalmos baca'h guehtu Davihd dxyi'dxyi ra' rii':

Dxia'han da'tsi yihdzi ba; nee
ayi nin chuu'hun.

Neezaa rahbi loh dxihtsi chi:

Mejor chi'hyi ra' ba stuhbi
bwiinn dxiu'garii hasta naa
ba dzi'n.

²¹ Yannah nahpa cwii nu'h stuhbi ndxi'hw, nee nahpa gaca ba tuhbi

bwiinn nin guzahnee la'h nu'h
garaa dxyih ra' nin guyuu'nee
Daada Jesucristu la'h nu'h ²²desde
dxyih nin guzo'baloh baro'bañihsa
Jwahn hasta dxyih nin bacah
Jesuhs dxibaa' tin bwiinn rii'
gacanee ba la'h nu'h gati'dxi nu'h
dxyi'dxyi ra' nin babahn Jesuhs loh
ra' bwiinn guhchi.

²³Chi'chi gulii ra' ba chiohma
ndxi'hw nin dxa'ga loh ra' ba, tuhbi
ba laa Joseh Barsabahs nin rñi'
ra' ba Justu cun stuhbi ba nin laa
Matías.

²⁴Pwihsu chi'chi gudihdxyi-
gunaaba ra' ba la'h Dxiohs, squii'
rahbi ra' ba:

—Daada Dxiohs nin rahcabwa'
lasto' garaatii' nu, baluu'y i la'h nu
cuun nin naa ndxi'hw nin la'l'u'h
gulii loh garoopa ndxi'hw ra' rii',
²⁵tin dxiu'garii ba guunn ba dzi'n
nin basaa'n Judas pur nin guyuu'
xtuhlda ba, laasii la'h Judas ba ziaa
hasta bwi'hnn tucahri la'h ba.

²⁶Ya chi'chi gudzihta ra' ba
dado tin gwa'ha ra' ba cuun nin
dxiu'garii xlugahri Judas. Ya chin
biaaba dado biga'hanee Matías
swerta tin biu'garii ba xlugahri
Judas, tin gubia'garii guhca ra' ba
tsi'h bichiohma xpooxtla Jesucristu.

Chin badzihn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs

2 Chin badzihn dxyih
nin rahca lañih xteenn
Pentecostehs, rii garaa ra' xpwiinn
Jesucristu tuhsa lahta la'n tuhbi
yuu', ²chin guzo'baloh cayuu'
bwiinh llaa'ndxibaa' zigazi tuhbi
biduhn, ya guyuu'tii bwiinh duxa
chi gaduhbi la'n yuu' hasta zohba

ra' ba, ³chi'chi baluu'y iloh ziahan
bwehli'hn nin xñah ziga luhdxyi
bwiinn nez guiya!, ya bigaa'zi
bwehli'hn ra' chi yihsa cada
tuhbigah ra' ba. ⁴Ya garaa ra' ba
guyuu'tii Spíritu Saantu Dxiohs la'n
lasto' ra' ba. Chi'chi guzo'baloh
cañi' ra' ba guriin-guriin dxyi'zah
ziga bad'hi Spíritu Saantu xteenn
Dxiohs guelrnabwa! guñi' ra' ba.

⁵Ya la'n dxyih ra' chi ziahan
bwiinn Israel ra' nin zezahnee
ziga baluu'y Moisehs guunn ra' ba,
badzihn ra' ba Jerusalehn nee ze' ra'
ba guriinn-guriin guihdxyi. ⁶Chin
bihndxiahga ra' ba guyuu' bwiinh
duxa chi, badiaa'ha ra' ziahamroo
ra' bwiinn chi, nee badxyigaa' duxa
ra' ba laasii bwa'ha ra' ba cañi'
ra' pooxtla dxyi'zah nin xñi' cada
tuhbi ra' bwiinn nin rii ri'chii, ⁷ya
loh riiyadxyigaa' bwiinn ra' chi,
chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Ta bwiinn Galilea ra'gaa dee'
nin riiñi'? ⁸¿Xaxmohda naann ra'
ba xchi'zah cada tuhbi ra' nu'h
nin gulaanee nu'h?, ⁹nee la'hnu'h
naa nu'h bwiinn ziit u nin ze' cada
stuhbi lahta ra'; ziga bwiinn Paartia,
bwiinn Media, bwiinn regiohn
Elahm, bwiinn Mesapotamia,
bwiinn Judea, bwiinn estadu
Capadocia, bwiinn regiohn Pontu,
bwiinn Asia, ¹⁰bwiinn Frigia
cun bwiinn Panfilia, cun bwiinn
Egiptu cun neezaa bwiinn distrihtu
xteenn Africa. Loh ra' bwiinn nin
ze' Roma, nuu ra' nin riachiizisto'
ra'ñi'h xcweenta zigazi riachiisto'
ra' bwiinn Israel xreligiohn ra'
ba, ya nuu za ra' ba desde guulaa
ra' ba naa ra' ba bwiinn Israel,
¹¹neezaa bwiinn Creta rii rii' cun

bwiinn Arabia. Yannah rihn nu'h cañi' ra' bwiinn ca dxyi'zah nin rñi' cada tuhbighah ra' guihdxyi ra' rii!. Neezaa cun xchi'zah nu'h cañi' ra' ba xcweenta dzi'n roo ra' nin cayuhnn Dxiohs.

¹²Garaa ra' ba riiyadxyigaa' ra' ba, nin ayi gaann ra' ba xi lligaaba guunn ra' ba, chi'chi canaabadyi'dxyi loh lasaa! ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xixni'ca cayahca? ¿Xixnaa ayi rahcabwa' nu'h?

¹³Chi'chi guñi' nuhn bwiinn ra' chi squi'i loh ra' pootxla:

—Pwehda riizuhdzii bwiinn ra' ca.

Guñi' Pehdru loh ra' bwiinn ziga nin cayahca ri'chi

¹⁴Chi'chi gwasu'nchii Pehdru cun zatsi'h bituhbi pootxla ra', tin guñi' Pehdru jweersiroo, rahbi ba:

—Yu'bitu bwiinn Judea ra' neezaa garaa ra' nin nuu ra' guihdxyi Jerusalehn, gulgahca'dxiyahga dxyi'dxyi nin guíñi'n loh tu. ¹⁵Ayi rzuhdzi dxi'h nu ziga ruhnn tu lligaaba. ¿Tayi rwa'ha tu rsiiyiru ñi'h gue'du xcaga' ñi'h? ¹⁶Dee' cayahcan tin guzohba dxyi'dxyi ziga guñi' profeta Joel xchi'dxyi Dxiohs cadxyih roo. ¹⁷Rahbi Dxiohs:

Zadzih dxyih nin guixe'hla'hn Spíritu Saantuhn tin cweezaa Ñi'h la'n lasto' garaati' bwiinn, nee llii'nga'n tu llii'ndxa'pa tu ziñi' za ra' bi xchi'dxyi'hn. Llili'nga'n tu zwa'haloh ra' bi mahziru cohsaroo, ya xtatitaguhla tu ziñi' xca'lda ra' ba cohsa ra' nin guluu'yi'hn la'hra'ba.

¹⁸Guixe'hla'hn Spíritu Saantuhn para garaa ra' nin chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi'hn ndxi'hw gunna'h ra', ya ziñi' ra' ba xchi'dxyi'hn.

¹⁹Guiya' llaa'ndxibaa' zwa'ha tu cohsa roo nin gaca neezaa loh guidxyiyuh zwa'ha tu zi'chi gahca sehn roo ra' nin gaca ziga rihn, bwehla, neezaa xcahyi gaca ziga guhxas.

²⁰Ya loh gubihdxyi gacahyin, ya loh bwe'hw gañahan zigazi rihn.

Nahpaa gaca garaa ra' cohsa rii chi'chiyi gadzih dxyih duxa nin dxie'l'dahn ziga naann Xtaada Dxiohs tu.

²¹Ya garaa bwiinn nin rbwihdxyilah Na'h zila'h ra' ba loh duhlda.

²²Rahbiza Pehdru:
—Bwiinn Israel ra', gulgahca'dxiyahga dxyi'dxyi ra' nin guíñi'n. Dxiohs baluu'yi la'h tu chyu naa Jesucristu nin ze' Nazaret pur dzi'n roo ra', milahgru ra', sehn ra' nin lu'h bwi'hnn Ñi'h nezloh tu. La'h gahca Dxiohs badi'hi guelrnabwa' la'h Jesucristu ni'chin bwi'hnn Ñi'h dzi'n roo ra' chi. La'tu naann la dee!. ²³Per galohpii' la'h Dxiohs naann la xa guunnee tu la'h Jesucristu nin naa Llili'n Ñi'h. Pura xigaaba gahca Ñi'h biu'n Ñi'h ntriehgu Llili'n Ñi'h loh tu tin batidxi tu Ñi'h loh ra' bwiinn nadxaaba nin baca'h la'h Ñi'h loh cruhzi tin guhchi Ñi'h. ²⁴Per lwehgu bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh guelguhchi laasii ayi guyuu' xtuhlda Ñi'h. Nee ayi ñahca ñica'ha guelguhchi la'h Jesuhs

laasii rnabwa' Ñi'h la'h guelguhchi.
25 Chin babahn Jesuhs, guzohba dxyi'dxyi nin baca'h guehtu rrehyi Davihd loh dxihtsi xcweenta Ñi'h; squi'l guñi' Davihd loh Dxiohs:
 Garaa dxyih rwa'hahn loh lu'h Dxiohs, zuu lu'h xlahdu derehchu'hn cayahcanee lu'h na'h tin ayi guidxyihbi lasto'n.
26 Ni'chin guñaazahn loh lu'h pura taantu riahxi'hn laasii zucwa'hn lu'h na'h chin gachi'hn;
27 nee ayiza gusaa'n lu'h dxia'han xalma'hn la'n ba'; ayiza gusaa'n lu'h guudxyi tihxii Llii'n lu'h nin nadzii'hi lu'h;
28 la'lubaluu'yil a na'h xa guibahanahn para tu'pazi, nee zusiahxi lu'h na'h laasii guibahannee lu'h na'h llaa'ndxibaa'.
29 Rahbiza Pehdru:
 —Bwihtsi ra', guyaa guiñaan
 loh tu, nee naannza tu baaguhca cadxyihroo' guhchi guehtu Davihd nee zee rañihchi gahca ba, baaguyuu'dzi'tsi ba la'n ba', per zahca guidia'ha nu'h xpa' guehtu rrehyi Davihd. **30** Per guñi' guehtu Davihd xchi'dxyi Dxiohs chin gubahan ba, ya bia'handxyi'dxyinee pa'h Dxiohs la'h Davihd nahpaa gudi'hi Dxiohs tuhbi llahga ba nin quiria'hlah Crixtu, ya llahga rrehyi Davihd la'h Daada Jesucristu nin bwi'hnn gahn xlahdu derehchu Dxiohs, yannah naa Ñi'h rrehyi ziga guhca xtatita Davihd Ñi'h rrehyi,
31 pwihsi baluu'yixgah Dxiohs cohsa ra' rii' la'h rrehyi Davihd, ni'chin guñi' guehtu Davihd ta'h Jesucristu loh ra' bwiinnguuchi

laasii ayi gunnah Dxiohs ñia'h han xahlma Jesucristu la'n gabihldxyi, nee ayiza gunnah Dxiohs ñuu'dxyi bwe'hltihxi Jesucristu la'n ba' hasta biga'tsi Ñi'h. **32** Ni'chin bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh ra' bwiinnguuchi, la'hnu ziga xpiinn Ñi'h bidia'haloh nu guhchi Ñi'h nee seguihdu gahca babahn Ñi'h. **33** Ya ziga babwihdxyi Dxiohs la'h Jesucristu ziaa Ñi'h llaa'ndxibaa' tin chuu Ñi'h xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ñi'h ya badi'hi Dxiohs guelrnabwa' la'h Jesucristu cun Spíritu Saantu tin guti'dxi Ñi'h Spíritu Saantu para la'h ra' bwiinn guidxyiyuh, ya nin riiywa'ha tu cun neezaa nin cayihnu tu ni'chipa'hn naa nin cayuhnn Spíritu Saantu. **34** Laasii ayi guehtu Davihd dxi'h naa nin bwaa llaa'ndxibaa' sino que Jesucristu bwaa xlawaa'ha guehtu Davihd laasii la'h gahca guehtu Davihd rahbi:
 Guñi' Dxiohs loh Daada nin rnabwa' loon; rahbi Ñi'h:
 "Guzohba xlahdu derehchu'hn,
35 ya hasta que no gadzihna dxyih nin gutsii'gara'n bwiinn ra' nin rdxyi'chinee yi'h loh lu'h tin gacabwa' ra' ba yi'h rnabwa' lu'h garaatii!"
36 Ni'chin rñi'n loh tu —rahbi Pehdru—, la'htu nin baca'h la'h Jesucristu loh cruhzi, bwiinn Israel ra' gulgahcabwa', la'Dxiohs bazuh la'h Daada Jesucristu tin guinabwa' Ñi'h la'hnu'h neezaa guta'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda.
37 Chin bihn ra' ba guñi' Pehdru yihca ra'ba ziga naa ra' ba bwiinn nin baca'h la'h Jesuhs loh cruhzi, bie'suh guhca nalasasto' ra' ba,

chi'chi rahbi ra' ba loh Pehdru cun spaaldaa ra' pooxsla nin canee Pehdru ri'chi:

—iAhyi bwihtsi ra'!, ḥxa ni'cachi'h gachidi'hnn nu nnah?

³⁸Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:
—Gulgasagu'dzisto' tu loh Dxiohs cun neezaa chioobaañhsa cada tuhbigah tu pur lah Jesucristu laasii zi'chi naa tuhbi sehn guzo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu, nee tin zi'chiza zuhnn Dxiohs pardohn xtuhlda tu, ya chi'chiyi zuni'hi Dxiohs Spíritu Saantu la'htu tin cweezaa Ñi'h la'n lasto' tu. ³⁹Laasii xclaa'dzi Dxiohs guni'hi Ñi'h Spíritu Saantu Ñi'h la'htu, neezaa llii'n tu cun neezaa bwiinnziitu ra', o sea garaa ra' bwiinn nin guntaa'yí Ñi'h gaca ra' xpwiinn Ñi'h.

⁴⁰Ya seguihdu gwazah ru guñi'
Pehdru ziahan roo ru dxyi'dxyi loh
ra' bwiinn Israel ra' chi squii':

—Gulguiria'caa loh ra' bwiinn
nin rusahcaloh nin rii ra' loh
guidxyiyuh nnah tin ta'h tu loh
jwiisi nin gaca.

⁴¹Ya guro'bañihsa garaa ra'
bwiinn nin gwachiisto' ra' ñi'h
dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pehdru, ya
dxyih chi gwabiiga ziga chohnna
mihyi bwiinn tin biahca ra' ba
tuhsu cun xpwiinn JesuCristu. ⁴²Ya
garaa ra' ba gwazahnee dzi'tsi ra'
ba dxyi'dxyi nayaan nin baluu'yi
ra' pooxsla la'h ra' ba, cun biahxi
duxa ra' ba nee, laasii tuhsu biahca
ra' ba cun xpwiinn Jesucristu, cun
tuhsu gudahw ra' ba cun xpwiinn
Jesucristu, zigazi gudahwnee
Jesucristu la'h ra' xpwiinn Ñi'h
chin guyuu'nee Ñi'h la'h ra' ba, ya

zi'chi badiaa'ha ra' ba tuhsu lahta
tin gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh
Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' ba.

Mohda ziga gubahan ra' xpwiinn Jesucristu galoh

⁴³Badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn
pur dzi'n roo ra' nin bwi'hnn
pooxtla ra' cun milahgru ra' nin
bwi'hnn ra' ba. ⁴⁴Ya garaa ziga
gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs
tuhsu nabahan ra' ba nee tuhsiza
rnabwa' ra' ba xixteenn lasaa' ra'
ba. ⁴⁵Ya guza'loh batool' ra' ba
xixteenn ra' ba chi'chi bwi'hnn
cumpahñu lasaa' ra' ba segun
bichi'hnn cada tuhbigah ra' ba
mweeyi. ⁴⁶Nee diahrutii' badiaa'ha
ra' ba la'n guido' cun tuhsu guhca
xigaaba ra' ba. Ya de taantu
riahxinee lasaa' ra' ba, ni'chin
cada tuhbigah ra' ba baguhn
lasaa' ra' ba yihdzi cada tuhbigah
ra' ba tin gudahwnee lasaa' ra' ba.
⁴⁷Ya zi'chi mahziru gwazah guñi'
ra' ba chuhla naa Dxiohs, garaa
ra' bwiinn guñi' ra' ba xpwiinn
Jesucristu naa ra' bwiinn za'ca. Ya
ni'chin dxyih cun dxyih gwazah
gudahla ra' bwiinn nin riachiisto'
ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu laasii
cayahcanee Dxiohs cayahca ziahan
ra' ba.

Biaca guelralluu'n ñaa' tuhbi ndxi'hw

3 Tuhbi dxyih zee Pehdru cun
Jwahn hasta zohba guido'
roo' zigachi'h xcachohnna gudxyih
hohrachi naa hohra nin rbwihdxyi-
rnaaba ra' bwiinn Israel la'h Dxiohs.
²Nee rwaa' pweerta roo' guido' nin
lasahcaru ri'chi rzohba tuhbi ndxi'hw

nin ayi rzah desde chin guulaa ba, ya diahrutii' ru'a ra' lasaa' ba la'h ba tin rianee ra' ba la'h bwiinn nin ralluu'n ñaa' ñi'h rwaal' guido' roo', tin rnaaba ba guhn loh ra' bwiinn nin riuu'tii' la'n guido' roo' chi. ³Per chin bwa'ha ndxi'hw nin rahca ñaa' ñi'h chi o sea ndxi'hw nin rbwe'he guhn zeyuu'tii Pehdru cun Jwahn rwaal' guido' roo chi, chi'chi gunaaba ndxi'hw chi tuhbi guhn loh ra' ba. ⁴Chi'chi bwa'hadzi'tsi ra' chi'h Pehdru cun Jwahn loh ndxi'hw chi, chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Bwa'ha loh nu.

⁵Ya cagalda'tsi ndxi'hw chi xohra ñudi'hi ra' ba guhn la'h ba, ⁶chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Ayi na'pahn ohro ni plahta, per nin na'pahn zuni'hiñin yi'h; pur lah Jesucristu nin ze' guihdxyi Nazaret, igwazu'nchii, tin guzah!

⁷Ya chi'chi cun naa derehchu Pehdru gutesa ba la'h ndxi'hw nin rahca ñaa' Ni'h chi, ya lwehgu biaca ñaa' ba, ⁸ya loh tuhbidxi'h nin bwi'hnn ba pur bire'nchiehsa ba, lwehgu guzah ba, ya guyuu'tenee ba Pehdru cun Jwahn la'n guido' roo' chi. Ya loh zeezah ba rre'nchiehsa ba nee neezaa cañi' ba xa chuhla nin naa xquelrnabwa' Dxiohs. ⁹Ya garaa ra' bwiinn nin rii la'n guido' bwa'ha ra' ba rzah ndxi'hw chi nee cañi' za ba pur chuhla nin naa Dxiohs, ¹⁰ya bwiinn ra' nin rii la'n guido' badxyigaa'loh ra' ba nee neezaa bidxyihbi ra' ba pur nin guhca hohrchi, laasii nu'nbwa' ra' ba la'h ba nin rzohba rwaal' guido'roo' rbwe'he guhn.

Baluu'yi Pehdru xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' roo'

¹¹Ya ayi rusaa'n ndxi'hw nin biaca ñaa' ñi'h la'h Pehdru cun Jwahn,

ni'chin garaa ra' bwiinn gwabiiga-gallu'hn ra' ba hasta zuunee Pehdru cun Jwahn la'h ndxi'hw nin biaca ñaa' ñi'h, ya badxyigaa' duxa ra' bwiinn pur nin bwa'ha ra' ba biaca ñaa' bwiinn chi. Guhca dee' rwaal' curdohra xteenn Salomohn. ¹²Ya chin bwa'ha Pehdru ni'chi, chi'chi rahbi ba loh ra' bwiinn:

—Bwiinn Israel ra', ixixnaa radxyigaa'tii' tu loh nu zigazi la'h nu bachidi'hnn nu para bazah bwiinn rii' pur xquelrnabwa' nu, o pur taantu nin nadzii'hi nu Dxiohs?

¹³Xchiohs nu'h nin naa Xchiohs guehtu Abrah, guehtu Isaac, neezaa guehtu Jacobo; la'h gahca Dxiohs rii' badi'hi guelnabwa' roo' la'h Llilin Ni'h nin laa Jesuhs. Xlawaa'ha ñuhnn cweenta tu la'h Ni'h, la'hlaa mahziru gunaaba tu gudxiinn Pilahtu Ni'h loh Pilahtu. Chin guclaa'dzi ba ñulda'h ba la'h Ni'h, ¹⁴la'h gahca tu ayi guclaa'dzi tu ñila'h Ni'h cun guñi' tu ayi nu'nbwa' tu Llilin saantu Dxiohs nin ruhnn ganaalla dzi'n za'ca.

Mejor gunaaba tu gula'h Barrabahs, ndxi'hw nin gudxiinn bwiinn, ¹⁵ya mahzi gudxiinn tu Bwiinn nin rni'hi guelnabahan, per lwehgu gahca bacwa'hn Dxiohs la'h Ni'h loh ra' bwiinnguuchi, ni'chin la'h nu naann nu la'Ni'h nabahan. ¹⁶Nin bwi'hnn para biuu'rihn ñaa' bwiinn rii' nin nu'nbwa' tu, naan pur xquelrnabwa' Jesucristu ni'chin lañaa' ba biaca laasii gwachisto' ba dxyi'dxyi nin bachiñi' nu loh ba, ziga riiywa'haloh tu ba.

¹⁷Rahbiza Pehdru:

—Bwiitsi ra', la'n naannlaa ayi guhcabwa' tu nin bwi'hnn tu, cun

bwiinn ra' nin dzi'baloh ru loh tu, ni'chin gudxiinn tu Jesuhs,
¹⁸ per nahpaa guhca zi'chi laasii zi'chi caa loh xchihtsi Dxiohs nin baca'h garaa ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs desde cadxyih roo'. Nahpaa guti'dxiloh Xcrixtu Dxiohs trabahjw duxa, tin guzohba dxyi'dxyi nin bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca.
¹⁹ Ni'chin nnah gulgacu'dzi sto' tu nee gulgabia'garii nez loh Dxiohs, nee tin gusia'pitii Ni'h xtuhlda tu,
²⁰ nee tin cu'nehza za Dxiohs tuhbi lligaaba nasaa para la'n yihca tu, laasii zixe'hla Dxiohs Jesucristu nin bazuh Ni'h desde cadxyihroo' tin guinabwa' Ni'h la'h tu.
²¹ Per nnah ya nuu Jesucristu llaa'ndxibaa', hasta gadzihn dxyih nin gusacuubi Dxiohs garaatii' ra' cohsa ziga bia'han dxyi'dxyinee Ni'h la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs desde cadxyih roo'.
²² Laasii squi' guñi' guehtu Moisehs loh ra' guehtaguhla xtatita roo ra' nu'h, rahbi ba:

Xtaada Dxiohs nu'h zixe'hla Ni'h tuhbi ndxi'hw ziga na'h nin cwii Ni'h loh lasaa' tu.

Ziñi' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Gulgazo'badxiahga garaatii'
 dxyi'dxyi nin guñi' ba loh tu.

²³ Laasii garaa ra' nin ayi
 guzo'badxiahga xchi'dxyi ba ziñihchilohtii' ra' ba para tu'pazi.

²⁴ Rahbiza Pehdru:

—Rza'lohon desde guehtu Samwehl, cun garaatii' ndxi'hw nin zeena'hla la'hba ziga guñi' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, guñi' ra' ba xcweenta ra' cohsa nin cayahca

ra' la'n dxyih ra' rii'.
²⁵ La'htu naa tu llahga ra' ndxi'hw ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, nee naa za tu llahga ra' ba laasii zi'chi bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ra' xtatita roo ra' nu'h chin rahbi Ni'h loh guehtu xtatita Abrahn nu'h: "Pur tuhbi llahga lu'h nin dxie'dxiahlda dxii'h zacataa'y i garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, laasii zuta'h ba la'h ra' bwiinn loh duhlda."
²⁶ Nee baxe'hla Dxiohs la'h Jesucristu mweergaloh loh tu, nee tin bwi'hnnntaa'y i Ni'h la'h tu, nee tin ayiru chezah tu xneziuh dxaaba tu.

**Baluu'yi Pehdru cun Jwahn
 xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' guxchiisi**

4 Gaduhbi nin cañi' gahca ra' ba loh ra' bwiinn ra' chi, badzihn ra' bixohza xteenn Israel cun ninlu'h rnabwa' la'h ra' guixa'ga xteenn guido' roo' cun nuhn bwiinn guido' nin laa Saduseu.
²Rdxyi'chi duxa ra' ba laasii cagaluu'y i Pehdru cun Jwahn zabahan bwiinn loh guelguhchi pur nin babahn Jesuhs.

³Ni'chin guna'zu ra' guxchiisi la'h ra' ba, per ziga gudxyihlan, nee ziga la'jusgahdu bie'wlaza hohrchi, ni'chin bie'w ra' ba. La'n lahtsi dxi'ba ri'chi basarah ra' ba gue'la.
⁴Ya loh bwiinn ziahan roo ra' ninlu'h bihn xchi'dxyi ra' ba gwachiisto' ra' bwiinn chi xchi'dxyi Dxiohs. Guhca ra' ba ziga ga'yu mihiy nndxi'hw.

⁵ Ya seguihdu chin barah gue'la, badxa'galasaa' garaa ra' bwiinnguuhla cun nee ra' nin rnabwa' ra' nez loh guihdxyi Jerusalehn, cun bwiinn ra' nin ruluu'y i lehyi,
⁶neezaa Anahs nin

rnabwa' la'h garaa ra' bixohza, neezaa Caifahs, Jwahn, Alejandru, nee neezaa garaa nin naa lasaa' ra' bixohza roo' ra' nin rnabwa' rii ra' ni'chi. ⁷Chi'chi gunabwa' ra' ba bie' Pehdru cun Jwahn gurih galaayi ra' ba tin gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Pehdru cun Jwahn squii:

—¿Chyu xquelrnabwa' nahpaa tu? ¿Chyu laa baze'ta tu tin basiaca tu ndxi'hw rii?

⁸Per Pehdru, ziga ya gadxah lasto' ba Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ni'chin rahbi ba loh ra' ba:

—Daada guxchiisi ra', cun bwiinn guhla ra' xteenn bwiinn Israel, ⁹la'h tu rnabadxyi'dxyi tu xa mohda bidxiacanee nu la'h ndxi'hw rii' o xa pur biaca ba, ¹⁰yaque la'h tu rnabadxyi'dxyi tu ni'chin nnah gachiñi' xnehza nu loh tu nee neezaa loh garaa ra' bwiinn guihdxyi Israel, Jesucristu nin baca'h tu loh cruhzi, la'Dxiohs bacwa'hn la'h Ñi'h loh guelguhchi ya pur lah Ñi'h basiaca nu la'h bwiinn nin zuu nez loh tu rii' naza'ca nnah, ¹¹ya la'htu ayi gwachiisto' tu xch'dxyi Jesucristu. La'h Ñi'h naa ziga tuhbi dxiah nin lu'h rbwe'caa tu chin ruhnncha'y i tu tuhbi yuu', per Dxiohs la'Ñi'h bwi'hnn naa Jesucristu ziga dxiah ninlu'h mahziru naza'ca nin guyuu' xchihn xteenn yuu'. ¹²Ayi xa ta'h bwiinn loh duhlda xcweenta zuu zi bwiinn, laasii ayi stuhbi lah bwiinn loh guidxyiyuh rii' ziga nin ca'ha Jesucristu nin gula'loh la'h ra' bwiinn guidxyiyuh tin para gaca ta'h nu'h loh duhlda.

¹³Chinbihn ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Pehdru, badxyigaa'loh ra' ba

laasii ayi bidxyihbi Pehdru cun Jwahn, nee ayiza batuhyi loh ra' ba guñi' ra' ba dxyi'dxyi ra' chi. Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' bixohza nin lasahcaru:

—Per na'nncabwa' ayi gwah ra' ba scwehyi, bwiinnzi ra' ba.

Chi'chi guhcabwa' ra' ba guzahnee Pehdru cun Jwahn la'h Jesucristu, ¹⁴ya ni'chin ayi xi guñi'tii' ra' ru ba laasii bwa'haloh ra' ba la'bwiinn nin zunee Pehdru cun Jwahn biaca ñaa' ñi'h. ¹⁵Chi'chi gunabwa' ra' bixohza biria'h ra' Pehdru cun Jwahn cun nin biaaca ñaa' ñi'h chi tuhbi lahdun nez dihtsi yuu' tin bwi'il'yidxyi'dxyi ra' bixohza la'h si ra' ba. ¹⁶Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xa ni'ca gachidi'hnnee nu'h ndxi'hw ra' ca? Garaa ra' bwiinn Jerusalehn naann xcweenta dzi'n roo duxa nin bwi'hnn ra' ba. Adxi nuu gazia'tii nu xtsi'n ra' ba, ¹⁷per tin ayi guidi'chii xchi'dxyi Jesucristu caallaa stuhbi guihdxyi, mejor gachidi'tsi nu loh gadxiohnna ra' ba ayiru cheezah guñi' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh cuun chi'h zi bwiinn ra'.

¹⁸Chi'chi gudihdxyi ra' bixohza chi la'h Pehdru cun Jwahn tin guñi' ba, rahbi ra' ba:

—Ayi cheezah ru tu guluu'yi tu xchi'dxyi Jesucristu, nee ayiru za guze'ta tu lah Ñi'h.

¹⁹Chi'chi guñi' Pehdru cun Jwahn, rahbi ra' ba loh ra' bixohza chi:

—Gulguiñi' loh nu chyu xchi'dxyi mahzi gaca'dxiahga nu; éta xchi'dxyi tu, o xchi'dxyi Dxiohs?, ²⁰tin la'hnu ayi chyu gucwe'za guñi' nin bidia'ha nu cun nin bihns dxiahga nu.

21 Ya bwa'ha si bixohza ra' chi ayi bidxeela ra' ba xa ñuhnnee ru ra' ba la'h Pehdru cun Jwahn, chi'chi guñi'chihpa ra' ba ayiru cheezah guluu'yi ra' Jwahn cun Pehdru xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn, chi'chi bata'h ra' bixohza chi la'h ra' ba laasii cañi' ra' bwiinn bwi'hnn ra' ba tuhbi dzi'n za'ca. Ziahan ra' bwiinn cañi' chuhla naa Dxiohs laasii pur nin guhca ri'chi.

22 Ya ndxi'hw nin biaca pur xquel milahgru Dxiohs nuu ba chywa'h yihza.

Gudihdxyi-gunaaba ra' xpwiinn Jesucristu gacanee Ñi'h la'h ra' ba

23 Yaque gula'h Pehdru cun Jwahn cun neezaa bwiinn nin biaca ñaa' ñi'h, gwaguia'ha ra' ba cuun lasaa' ra' ba nin naa xpwiinn Jesucristu, ri'chi bwii'yidxyi'dxyi ra' ba garaa nin guñi' ra' guxchiisi xteenn ra' bixohza cun nin naa ra' bwiinn guhla loh ra' ba. **24** Chinbihn ra' xpwiinn Jesucristu dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi tuhsii junta cun tuhsii lligaaba bwi'hnn ra' ba tin gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs, rahbi ra' ba:

—Xtaada Dxiohs nu nin bwi'hnncha'yi llaa'ndxiba' cun guidxyiyuh, cun ñi'hsado' nee cun nin rii nabahan loh ra'n, **25** Yu'bilu'h bwi'hnn lu'h bazo'badxiahga guehtu Davihd xchi'dxyi Spíritu Saantu ni'chin nin baca'h ba xchi'dxyi lu'h rii':

¿Xinaa riuu' duxa ra' bwiinn guidxyiyuh guelrzaa' xcweenta nin ayi naa siguhray guunn ra' ba gahn guunn ra' ba?

26 Nee badxa'galasaa' ra' rrehyi ra' loh guidxyiyuh cun guxchiisi xteenn ra' guihdxyi tin guzia'tee ra' ba xtsi'n Lu'h tin ayiru za dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.

27 La'dxyi'dxyi rii' guzohba, laasii loh guihdxyi rii' la'h Herodes cun Ponciu Pilahtu cun neezaa bwiinn Israel cun bwiinn ziit u nin ayi naa bwiinn Israel la'h ra' ba badxa'galasaa' rii', tin bidxyi'chinee ra' ba Llii'n lu'h nin naa Crixtu nin guxe'hla lu'h. **28** Ni'chin nnah babwi'hnn ra' ba dzi'ndxaaba ziga nin galoh guñi' lu'h gaca.

29 Yannah, bwa'ha Daada Dxiohs cuun ra' cohsadxaaba nin cañi' ra' ba gusa'cazzi ra' ba la'h nu, per bwi'hnn cumpahñu la'h nu, tin gacanadxipalaa'dzi nu tin ayi guidxyihbi nu gachiñi' nu xchi'dxyi lu'h. **30** Da'nee xquel rnabwa' lu'h la'h nu tin gasiaca nu bwiinn ra' tin guidi'hnn za'ca nu dzi'n roo ra', milahgru ra' cun xquelrnabwa' Llii'n saantu lu'h nin laa Jesucristu.

31 Chin guluhlla gunaaba ra' ba gacanee Dxiohs la'h ra' ba, guzo'baloh cañi'bi ra' yuu' hasta rii ra' ba, cayahca ziga tuhbi lluh. Chi'chi badzihna Spíritu Saantu xteenn Dxiohs tin guyuu'chihpa ru Ñi'h lasto' ra' ba tin ayiru bidxyihbi ra' ba guñi' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

**Gudxi'zi ra' ba xixteenn
ra' ba loh lasaa' ra' ba**

32 Garaa ra' nin lu'h gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, tuhsii lligaaba bwi'hnn ra' ba. Ayiru nin tuhbi ra' ba nin ñuhnn ñinabwa' xixteenn ra' ñi'h. Mas bacha'ga lasaa' ra' ba

xixteenn ra' ba ya nin xchi'hnn si
ra' ba xca'ha ra' ba. ³³Guhcanee
Dxiohs la'h ra' pooxtla tin baluu'y'i
ra' ba guchiipa'hcaa babahn
Jesucristu loh guelguhchi nee
neezaa cayahcanee duxa Dxiohs
la'h garaa ra' xpwiinn Ñi'h. ³⁴Nin
tuhbi ra' ba ayi bia'dxyi xixteenn
ra' ñi'h laasii nin gohpaa loh yuh
batoo' ra' ban, chi'chi gwanee ra'
ba mweeyi, ³⁵tin badi'hi ra' ba
mweeyi chi la'h ra' pooxtla, ya
pooxtla ra' gudxi'zi mweeyi chi loh
garaa ra' nin lu'h xchi'hnnan.

³⁶Ya guyuu' tuhbi ndxi'hw nin
laa Joseh, lahdxyi ba naa Chipre,
nin rii loh ñihsado'. Naa ba lasaa'
ra' xjwamiyi Levita, ya pooxtla ra'
gule'helah la'h ba Bernabeh nin
zee loh xchi'dxyi ra' ba bwiinn
nin rbahchidxyiisto' lasaa' ra'ñi'h.
³⁷Ya la'h Bernabeh batoo' ba tuhbi
taa'ha loh xuh ba, chi'chi badi'hi
ba mweeyi nin guca'ha ba la'h ra'
pooxtla.

Ananías cun che'hla ba guyuu' xtuhlda ra' ba

5 Per neezaa guyuu' tuhbi
ndxi'hw nin laa Ananías.
Che'hla ba biria'lah Safihra, ya
batoo' ra' ba tuhbi taa'ha loh yuh.
²Ananías rii' bia'hanee ba nuhn
mweeyi, ya snuhnan badi'hi ba la'h
ra' pooxtla laasii xigaaba garoopa
ra' ba guhca ni'chi, ya lwehgu
guhcabwa' pooxtla garoolda si
mweeyi yuh chi ni'chi, ³chi'chi
rahbi Pehdru loh ba:
—Ananías, ¿xi naa bazo'badxiahga
lu'h xchi'dxyi Satanahs nin rnabwa'
loh ra' bwiinndxaba? Ayi Dxiohs si
dxi'h guclaa'dzi lu'h gusagui'hi lu'h

sino que nee Spíritu Saantu xteenn
Dxiohs, laasii bia'hannee lu'h
garoolda mweeyi nin batoo' lu'h
loh yuh. ⁴Chin gue'du cayuhnn lu'h
lligaaba gutoo' lu'h yuh chi ñtayi
xteenn dxi'h lu'hn?, neezaa chin
guca'ha lu'h mweeyi nin gudoo' loh
yuh chi, ñtayi xteenn dxi'h lu'hn?
¿Xi naa chi'h bwi'hnn lu'h lligaaba
la'n lasto' lu'h guñi' lu'h dxyi'dxyi
xihn chi loh Dxiohs ayi loh dxi'h
tuhbi ndxi'hw?

⁵Chin guy'a'loh bihn Ananías
dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pehdru,
biaaba ba loh yuh guhchi ba. Ya
garaa bwiinn nin bihn dxyi'dxyi ra'
chi bidxyihbi duxa ra' ba. ⁶Lwehgu
gwabiiga nuhn bi'nxtuhbi batu'bi
ra' bi la'h Ananías lahdxi, chi'chi
bagaca'tsi ra' bi la'h Ananías.

⁷Pwehda guhca la chohnna hohra
guhchi Ananías chin badzih
che'hla ba nin laa Safihra, nin ayi
gaann ba xi guzahca che'hla ba.

⁸Chi'chi rahbi Pehdru loh Safihra:
—Guñi', ñta batoo' tu xuh tu ziga
prehsiu nin gunah tu gurihin?

—Uhn, ziga prehsiu nin gurihin
batoo' nun —rahbi Safihra loh
Pehdru.

⁹Chi'chi rahbi Pehdru loh Safihra:
—¿Xi naa bwi'hnn tu lligaaba
ñusagui'hi tu Spíritu Saantu xteenn
Dxiohs? Rwa'a' lee' la'h ra' nin
bagaca'tsi la'h che'hla lu'h zie' ra'.
Nnah neezaa yi'h chegaca'tsi ra' bi.

¹⁰Lwehgu biaaba Safihra loh yuh
guhchi za ba. Ya chin badzih ra'
bi'nxtuhbi ra' chi stuhbi bwa'ha ra'
bi guhchi Safihra, chi'chi lwehgu
gahca bagaca'tsi ra' bi la'h ba cwee'
hasta biga'tsi che'hla ba. ¹¹Ya garaa
xpwiinn Jesucristu bidxyihbi duxa

ra' ba, cun neezaa bwiinn ra' nin lu'h bihn cohsa ra' rii' bidxyihbi za ra' ba.

**Bwi'hnn ra' pooxtla ziahan ra'
dzi'n roo' cun milahgru ra'**

¹²Ziahan ra' dzi'n roo' cun milahgru ra' bwi'hnn ra' pooxtla nezloh ra' bwiinn guihdxyi. Ya badxa'galasaa' ra' xpwiinn Jesucristu la'n curdohra xteenn Salomohn, per tuhsia naa xigaaba ra' ba. ¹³Guyuu' ziahan bwiinn nin adxi bacha'ga loh ra' xpwiinn Jesucristu laasii bidxyihbi ra' ba gucha'ga ra' ba la'h ra' ba. Ya bwiinn guihdxyi ra' chi guñi' za'ca duxa ra' ba la'h xpwiinn Jesucristu. ¹⁴Nee la'n dxyih gahca ra' chi gudahla duxa ra' bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, ndxi'hw gunna'h. ¹⁵Ya hasta gule'he ra' ba bwiinn nin rahcallu'hu ra' loh neziuh, tin chin tiidxi Pehdru gahxu hasta na' ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi mas xpacaala Pehdru tiidxi yihca ra' ba, tin dxiaca ra' ba. ¹⁶Ziahan bwiinn ra' nin ze' stuhbi guihdxyi badzihn ra' ba guihdxyi Jerusalehn, ze'nee ra' ba bwiinn ra' nin cayahca llu'hu cun bwiinn ra' nin nuu bwiinndxaaa la'n lasto' ñi'h, ya cun xquelrnabwa' Jesucristu basiaca ra' pooxtla la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu babwe'heza ra' ba bwiinndxaaa la'n lasto' ra' bwiinn ra' chi.

Bati'dxiloh ra' pooxtla trabahjw

¹⁷Chi'chi bidxyi'chi bixohza nin rnabwa' cun lasaa' ba nin laa Saduseu ra', laasii cayantsii'hi

bwiinn guihdxyi la'h pooxtla ra' chi pur nin casagasiaca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu. ¹⁸Ni'chin guna'zu ra' ba pooxtla ra' tin basie'w ra' ba la'h ra' ba la'n lahtsi dxi'ba, ¹⁹per gue'la chi gahca gwah tuhbi aanjla Dxiohs rwaa' lahtsi dxi'ba chi tin babwe'he ba la'h ra' pooxtla la'n lahtsi dxi'ba chi, chi'chi rahbi aanjla chi loh ra' ba:

²⁰—Gulcheh guido' roo' tin ri'chi gulguiñi' loh ra' bwiinn xa gaca guibahannee ra' ba Dxiohs par tu'pazi.

²¹Chin bihn ra' ba xchi'dxyi aanjla chi, chin barah gue'la rsiiyido' guyuu'nehza ra' ba zee ra' ba la'n guido' roo' tin ri'chi baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn. Ya bixohza ninlu'h rnabwa' cun bwiinn guhla ra' badxa'ga lasaa' ra' ba cun guxchiisi xteenn guido', neezaa garaa ra' guxchiisi xteenn ra' bwiinn Israel. Chi'chi gunabwa' ra' ba zeeca'ha ra' guixa'ga la'h ra' pooxtla ninlu'h ñie'w la'n lahtsi dxi'ba. ²²Chin badzihn ra' guixa'ga rwaa' lahtsi dxi'ba, bwa'ha ra' ba la'n lahtsi dxi'ba chi, ayila chyu nuu la'n lahtsi dxi'ba chi, chi'chi gubia'garii ra' ba baganee ra' ba dxyi'dxyi loh ra' guxchiisi nin rnabwa', rahbi ra' ba:

²³—Chin badzihn nu rwaa' lahtsi dxi'ba la'n ñie'wdzi'tsi gahca neezaa suldahdu ra' nin riiyahpaa rwaa' lahtsi dxi'ba chi la'h ra' ba rii gahca ra'za, chi'chi baxaala nu rwaa' chi per ayi chyu nuula la'n chi.

²⁴Chin bihn bixohza nin rnabwa' cun capitahn nin lu'h rnabwa' la'h ra' guixa'ga xteenn guido'

roo', neezaa ra' bixohza, bwi'hnn chiohpa sto' ra' ba, rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xi ni'ca guhca? ¿Xa ni'ca gaca nnah? —rahbi ra' ba.

25 Chi'chi badzihna tuhbi ndxi'hw, rahbi ba loh ra' ba:

—Ndxi'hw ra' nin basie'w tu la'n lahtsi dxi'ba, la'ra'ba rii la'n guido' roo', cagaluu'yi ra' ba bwiinn — rahbi ndxi'hw chi.

26 Chi'chi zeenee capitahn nin rnabwa' la'h ra' guixa'ga xteenn guido' roo' tin bagalli'hi ra' ba pooxtla ra' chi, per ayi basa'cazii ra' ba pooxtla ra' chi laasii rdxyihbi ra' ba ñuca'h ra' bwiinn dxiah yiha ra' ba. **27** Chin badzihnnree ra' ba pooxtla ra' chi, guhdzi ra' ba cwiih ra' ba nezloh ra' guxchiisi xteenn Israel, chi'chi guñi' bixohza nin rnabwa!, **28** rahbi ba loh ra' pooxtla:

—¿Tayi ba banabwa'dxi'h nu la'htu tin ayiru guíñi' tu xchi'dxyi Jesucristu? ¿Xixnaa chi'h nnah zeezahtii' tu cagaluu'yi tun la'h ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn laasii la'htu xclaa'dzi tu guca'chiah tu la'hnu bachidxiinn nu Jesucristu?

29 Chi'chi rahbi Pehdru cun pooxtla ra' loh ra' ba:

—Nnah napaa gazo'badxiahga nu xchi'dxyi Dxiohs xlawa'a'ha gazo'badxiahga nu xchi'dxyi ra' tu. **30** La'htu gudxiinn tu Jesucristu laasii baca'h tu Ñi'h loh cruhzi. Ya Xchiohs xatita roo nu'h bata'h la'h Ñi'h loh ra' bwiinguuchi.

31 Nnah la'h Ñi'h bazuh xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ñi'h nin rnabwa' llaa'ndxibaa' tin guca'ha Ñi'h guelnabwa' laasii guinabwa'za Ñi'h nee cun neezaa

xclaa'dzi Ñi'h guibia'caa xtuhlda garaa ra' bwiinn Israel cun xclaa'dziza Ñi'h gusagu'dzi lasto' ra' ba. **32** Bidia'haloh nu xi bwi'hnn Dxiohs, ni'chin zeezah cagaluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu, nee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs cagaluu'yi la'hnu guchiipa'caa xcweenta dxyi'dxyi ra' nin raluu'yi nu cun neezaa cohsa nin bidia'haloh nu, nee bwiinn nin gaguu'dzisto' ra'ñi'h zudi'hi Dxiohs Spíritu Saantu la'h ra' garaa bwiinn nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h.

33 Chin bihn ra' guxchiisi dxyi'dxyi ra' chi, bidxyi'chi duxa ra' ba laasii badi'hi ra' ba cweenta duhlda roo nahpaa ra' ba, ya xclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba pooxtla ra'. **34** Chi'chi gwasu'ñchii tuhbi ndxi'hw nin laa Gamaliel nin lu'h naa tuhbi fariseu nin ruluu'yi lehyi xteenn Moisehs, ya ziahan bwiinn ruca'dxiahga xchi'dxyi ba. Chi'chi gunabwa' Gamaliel baria'h ra' pooxtla la'n yuu' chi tuhbi carrih. **35** Chi'chi rahbi Gamaliel loh ra' bixohza cun bwiinn ra' nin rii ri'chi:

—Yu'bitu bwiinn Israel ra', gulgui'hnn za'ca lligaaba xa ni'ca xclaa'dzi tu guunnee tu ndxi'hw ra' rii!. **36** Gulgaza'sto' tu nagahdxi gaca xchih guyuu' tuhbi ndxi'hw nin laa Teudas, rahbi ba rnabwa' duxa ba, gwana'hla za tahpa gaywa'h bwiinn la'hba, nee guhchi si ba nezii nee zi'chi bidi'chii garaa ra' xpwiinn ba ya ayiru xi bwi'hnn ra' xpwiinn ba. **37** Ya la'n yihza nin guyuu' seesnu, biria'hza Judas nin ze' Galilea. Ya ziahan za bwiinn nin gwana'hla la'hba, nee guhchiza ba ya zi'chi

gahca nezii nee zi'chi za bidi'chi za xpwiinn ba. ³⁸Nnah rñi'n gulguiria'hcaa, gulgasaa'n ndxi'hw ra' rii', laasii sidelaa xcweenta si ra' ba rñi' ra' ba zahca ñichilohon, ³⁹per sidelaa xtsi'n Dxiohsan cayuhnn ra' ba, adxi guunn tu gahn gucwe'za tu xtsi'n Dxiohs ni'chin rñi'n gulgui'hnn lligaaba tin ayi guidxi'hyi nu'h xa guidxyihldxinee nu'h yu'bí Dxiohs nin rnabwa' llaal'ndxibaa'.

⁴⁰Ya garaa ra' ba gwasaa ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi' Gamaliel, ni'chin mejor gudihdxyi si ra' ba la'h ra' pooxtla gunaaba ra' ba guca'yahga ra' pooxtla neezaa gunabwa' ra' ba ayiru cheezah guiñi' ra' pooxtla xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi bata'h ra' ba la'h ra' pooxtla. ⁴¹Ya seguihdu gula'h ra' ba loh ra' guxchiisi neezaa riahxi duxa ra' ba laasii bwi'hnn lasahca Dxiohs la'h ra' ba pur nin batidxitloh ra' ba trabahjw xcweenta Jesucristu. ⁴²Ya guillii-guillii xchi'dxyi chi'hsí Jesucristu baluu'yi ra' ba la'n guido' roo' neezaa rwaa' yihdzi ra' bwiinn bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun rabbiza ra' ba loh ra' bwiinn:

—Jesuhs naa Crixtu nin cabweeza tu.

Gulii ra' ba ndxi'hw ra' nin gudi'hi guehta gahw ra' xpwiinn Jesucristu

6 La'n dxyih chi gahca, ziahan roo duxa la naa ra' xpwiinn Jesucristu. Ya bwiinn ra' nin rñi' dxyi'dxyi grieħgu cadxi'i'chi ra' ba laasii mahzi xca'ha ra' ru viuhda ra' nin rñi' dxyi'dxyi hebreu xi gahw ra' ba chin rga'zin, ya la'h ra' ba ayi

rca'ha za'ca ra' ba xi gahw ra' ba chin rga'zin garaa dxyih.

²Chi'chi guca'ha gadzi'h bichiohpa ra' pooxtla batiaa'ha ra' ba garaa xpwiinn Jesucristu, ya chi'chi rahbi ra' pooxtla loh ra' xpwiinn Jesucristu:

—Ayi naa xnehza gasaa'n nu guel ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs laasii ayi xchiempa nu chi'zi nu xi gahw ra' bwiinn loh mweella. ³Ni'chin nnah nahpaa cwii tu loh lasaa' tu gahdzi ndxi'hw nin lu'h naann tu naa bwiinn za'ca nin nuu Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' ñi'h ya ndxi'hw ra' chi chi'zi xi gahw ra' bwiinn. ⁴Ya la'hnu choozah nu cwidxi-guinaaba nu loh Dxiohs, nee choozah nu galuu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn.

⁵Ya garaatii' bwiinn ra' chi biuu'sto' ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gulii ra' ba tuhbi ndxi'hw nin laa Esteban ndxi'hw rii' riachii duxa sto' ba xchi'dxyi Dxiohs nee nuu chihpa za Spíritu Saantu sto' ba. Neezaa Felipe, Prócoro, Nicanor, Timohn, Parmenahs, cun neezaa Nicolahs. Ndxi'hw rii' bwiinn Antioquía ba nee naa za ba tuhbi proselite naa ba tuhbi bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel per guzo'baloh bazo'badxiahga ba xlehyi guehtu Moisehs antes nin nagahdxi dxihn ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁶Ya lweħgu gwanee ra' xpwiinn Crixtu gagahdži ndxi'hw ra' chi loh ra' pooxtla tin gudihdxyi-gunaaba ra' pooxtla loh Dxiohs xcweenta ndxi'hw ra' chi neezaa badzii'ba naa ra' ba yihca ra' ndxi'hw ra' chi ziga tuhbi sehn la'ra'ba guyu'tii loh xtsi'n ra' ba.

⁷Bidi'chi duxa xchi'dxyi Dxiohs. Ziahan bwiinn guihdxyi Jerusalehn bazo'badxiahga xcweenta ziga rnabwa' xchi'dxyi Dxiohs cun neezaa ziahan bixohza.

**Guna'zu ra' ba Esteban zenee ra'
ba loh ra' bixohza nin rnabwa'**

⁸Gwachii duxa sto' Esteban xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin badi'hi Spíritu Saantu jweersi roo' la'h ba cun lligaaba nasiin tin bwi'hnn ba dzi'n roo' ra', milahgru ra' nezloh ra' bwiinn. ⁹Ya bwiinn guido' ra' nin laa libertidos cun bwiinn Cirene, bwiinn Alejandria, bwiinn Cilicia, nee neezaa bwiinn Asia guzo'baloh ra' ba cadxihldxinee dxyi'dxyi ra' ba la'h Esteban. ¹⁰Ndxi'hw ra' rii' ayi guhca ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Esteban laasii cayahcanee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h ba. ¹¹Chi'chi badi'hi ra' ba mweeyi la'h snuhn ra' ndxi'hw nin ayi naa xpwiinn Jesuhs tin bachi'hyi ra' ba la'h ra' ndxi'hw ra' chi guñi' ba loh ra' bwiinn:

—Bihn dxiahga nu cañi'yah Esteban la'h guehtu Moisehs cun Dxiohs.

¹²Squii' bachi'hyi ra' ndxi'hw ra' chi la'h gaduhbi guihdxyi bwiinn cun neezaa mwehsu nin ruluu'yi lehyi cun neezaa bwiinn guhla ra' tin guna'zu ra' ba Esteban. Ya chi'chi gwanee ra' ba la'h ba loh ra' guxchiisi xteenn Israel. ¹³Ya gudxi'hyi ra' ba spaaldaa ndxi'hw nin guñi' dxyi'dxyi xihn, rahbi ra' ni'chi:

—Uhn, guchii rñi'yah Esteban lehyi xteenn guehtu Moisehs cun

neezaa xquido' roo' saanta rii',

¹⁴neezaa bihndxiahga nu guñi' Esteban: "Jesuhs nin ze' Nazaret gutsihyi guido' roo', zucha'hza ba lehyi nin lu'h bani'hi guehtu Moisehs la'hnu."

¹⁵Chi'chi bwa'ha ra' nin rnabwa' cun bwiinn ra' loh Esteban, bwa'ha ra' ba ruhnn loh ba ziga ruhnn loh tuhbi xaanjla Dxiohs.

**Dxyi'dxyi nin baluu'yi
Esteban la'h ra' bixohza**

7 Chi'chi gunaaba dxyi'dxyi bixohza nin lu'h rnabwa', rahbi ba loh Esteban:
—iTa guchii zi'chi guñi' lu'h?
²Chi'chi rahbi Esteban loh ra' ba:
—Gulgahca'dxiahga dxyi'dxyi nin guñi'n loh tu daada, bwihtsi lasaa' ra'n; Xchiohs nu'h nin lasahca duxa nin rnabwa', baluu'yi la'h guehtu xtatita Abrahn nu'h chin guyuu' ba lahdxyi ra' bwiinn Mesapotamia chin nagahdxi chuu ba la'n guihdxyi Harahn. ³Chi'chi rahbi Dxiohs loh guehtu Abrahn: "Biria'h lahdxyi lu'h basaa'n garaa ra' lasaa' lu'h tin gwah hasta chi'h zi guluu'yi'hn yi'h." ⁴Chi'chi biria'h guehtu Abrahn lahdxyi bwiinn Caldea, tin gwah chuu ba loh guihdxyi Harahn. Ya chin guhchi xtaada ba, bie'ganee Dxiohs la'h guehtu Abrahn loh yuh hasta rii' guihdxyi rii' hasta dxuu nu'h nnah —rahbi Esteban loh ra' ba—. ⁵Ayi gunnah Dxiohs ñusaa'nlaa'dzi Ñi'h nin tayhi loh yuh hasta guzuh tuhbi ñaa' guehtu Abrahn tin lu'h rahbi Dxiohs yuh chi zudi'hi Ñi'hn la'h ra' llahga guehtu Abrahn. Nee la'h guehtu Abrahn ayi llii'n ba

chieempa chi. ⁶Rahbiza Dxiohs loh guehtu Abrahn: "Llii'n ra' lu'h llahga ra' lu'h zibwihi ra' bi zigazi bwiinnziitu, lahdxyi bwiinn gaca ra' bi mooza, ri'chi zusa'cazii bwiinn la'h ra' bi zigachi'h tahpa gaywa'h yihza." ⁷Neezaa rahbi Dxiohs: "Zu'nnahn caxchihgu la'h ra' bwiinn nin gusa'cazii la'h ra' bi, per na'h gabwe'hehn llahga ra' lu'h ri'chi tin guzu'nllihbi ra' bi loon loh guihdxyi rii" —rahbi Dxiohs.

Chi'chi rahbi Esteban loh garaa bwiinn nin rii ri'chi:

⁸—Zi'chi bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu Abrahn gunabwa' Dxiohs guchiuu'ga Abrahn la'h gahca ba hasta naa ba ndxi'hw tin chuu ba bwa', ni'chi naa tuhbi sehn xteenn dxyi'dxyi nin bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h Abrahn. Ya seguihdu guyuu' tuhbi llii'n guehtu Abrahn nin biria'hlah guehtu Isaac, ya chin guyuu' bi xuhnnaa dxyih, guluu' za guehtu Abrahn la'h bi bwa' ziga tuhbi sehnza. Zi'chi gahca za bwi'hnnnee Isaac llii'n ba nin biria'hlah Jacob. Zi'chi gahca za bwi'hnnnee guehtu Jacob la'h ra' llii'n ba nin guhca ra' xpwiinn guldoor' bwiinn Israel —rahbi Esteban—. ⁹Loh ra' llii'n Jacob nin guhca xpwiinn guldoor' nu'h cadxyih roo', biria'h tuhbi bwihtsi ra' ba nin biria'hlah Joseh, ya guzahca llahn sto' ra' ba la'h Joseh tin batoo' ra' ba Joseh la'h tuhbi bwiinn nin gwanee la'hbi guihdxyi Egiptu, per Dxiohs bwi'hnn cumpahñu la'h Joseh. ¹⁰Chin batii'dxiloh ba trabahjw duxa badi'hi Ñi'h guelnasiinn la'h ba, ya cun guelnasiinn nin badi'hi Dxiohs

la'h Joseh biu'sto' rrehyi Faraohn guhca Joseh gobernadohr xteenn guihdxyi Egiptu, neezaa gunabwa' Joseh garaatiil' xixteenn rrehyi chi. ¹¹Ya badzihh tuhbi gubihh, garaa ra' la'n guidxyi nin rnabwa' Egiptu, neezaa la'n guihdxyi ra' nin rnabwa' Canaan, ya guehtu xtaada guldoor' ra' nu'h trabahjw duxa batii'dxi ra' ban loh guelrchia'han ayi guyuu'tii' xi ñahw ra' ba, ¹²per chin gudii'dxidxiahga guehtu Jacob nuu xi gahw ra' ba la'n guihdxyi Egiptu chi'chi guxe'hla ba llii'n ba tin gwaca'ha ra' bi xi gudahw ra' ba tuhbi bweelta hasta guihdxyi Egiptu. ¹³Ya chin baroopa bweelta riah ra' bi, chi'chi rahbi Joseh loh ra' bi: "Bwi'tsihn la'h tu", chi'chiyi guhcabwa'za Faraohn cuun nin naa ra' bwihtsi Joseh. ¹⁴Chi'chi guxe'hla Joseh dxyi'dxyi tin gwah guehtu Jacob xtaada Joseh guihdxyi Egiptu, ya garaa ra' ba naa ziga setenta y cinco ra' ba. ¹⁵Zi'chi guhca tin gwah guehtu Jacob guihdxyi Egiptu, ya ri'chi guhchi guehtu Jacobo cun guehtu xtaada guldoor' ra' nu'h. ¹⁶Ya seguihdu gwanee ra' ba xtsihta ra' ba loh yuh Siquehn tin bacat'si ra' ban la'n ba' nin nuu loh yuh ra' hasta guzi' guehtu xpaah Abrahn nu'h, loh ra' llii'n Hamohr la'n guihdxyi Siquehn. ¹⁷Ya chin badzihh gahxu dxyih, ziga bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu xpaah Abrahn nu'h, chi'chi gudahla duxa ra' xpwiinn Israel la'n guihdxyi Egiptu. ¹⁸Chi'chi guyuu' tuhbi rrehyi Egiptu nin ayi biu'n'bwa' la'h guehtu Joseh. ¹⁹Rehyi chi basagui'hi ba la'h ra'

guehtu xtaada guldoor' ra' nu'h neezaa trabahjw duxa batii'dxi rrehyi chi la'h ra' ba. Gunabwa' rrehyi chi basaa'n ra' ba guhchi ra' bweezun nin naa ndxi'hwun ra' tin ayi ñidahla ra' ndxi'hw guclaa'dzi rrehyi chi. ²⁰La'n yihza ra' chi guulaa guehtu Moisehs, ya biuu' duxa sto' Dxiohs la'h ba laasii guhca ba tuhbi bado' chuhla ya chin guhca ba badoo' guyuu'la'n ba chohnna bwe'hw rwaa' yihdzi xtaada ba.

²¹Rahbi za Esteban:

—Ya la'h ra' xcuzahn guehtu Moisehs ñadxeela loh ra' suldahdu Faraohn ni'chin mejor basaa'n ra' ba la'h xbadoo' ra' ba per lwehgu la'h gahca llii'ndxa'pa Faraohn bachioo' la'h guehtu Moisehs zigazi llii'n bi, ²²ya basi'dxi Moisehs garaa nin naann ra' bwiinn Egiptu, nee guhca ba tuhbi bwiinn nin guñi' dxyi'dxyi za'ca cun bwi'hnn za ba dzi'n za'ca. ²³Chin guyuu' guehtu Moisehs chywa'h yihza bwi'hnn ba lligaaba cuun ra' lasaa' ba nin naa ra' bwiinn Israel. ²⁴Ya chin badzihn Moisehs hasta nuu ra' lasaa' ba bwa'ha ba cagasa'cazii tuhbi bwiinn Egiptu la'h tuhbi bwiinn lasaa' ba. Lwehgu gudxiinn ba bwiinn Egiptu chi. ²⁵Bwi'hnn ba lligaaba pwehda zahcabwa' lasaa' ba nin naa ra' bwiinn Israel cayahcanee Dxiohs la'h Moisehs tin guta'h ba la'h ra' lasaa' ba loh ra' bwiinn Egiptu per ayi bwi'hnn cweenta ra' ba. ²⁶Chin barah gue'la, bwa'ha Moisehs riidxihldxi chiohpa bwiinn Israel, chi'chi rahbi guehtu Moisehs loh ra' ba: "Bwihtsi tu, ¿xi naa riidxihldxi tu? Ayi ru

childxinee lasaa' ru tu", rahbi guehtu Moisehs loh ra' ba. ²⁷Chi'chi gwabiiga tuhbi nin mahzi cayuhnn ñalaa'dzi baca'naa la'h Moisehs, chi'chi rahbi ba loh Moisehs: "¿Chyu bani'hi guelrnabwa' yi'h tin dxie'ganabwa' lu'h la'hnu? ²⁸¿Ta rclaa'dzi lu'h gadxiinn lu'h na'l ziga gudxiinn lu'h bwiinn Egiptu nna'yí?" ²⁹Chin bihn Moisehs dxyi'dxyi ra' chi, ballu'n ba gwah ba hasta guihdxyi Madiahn ri'chi guyuu' zi'ca ba, ri'chi gahca za bachinaa ba guyuu' chiohpa llili'nga'n ba —rahbi Esteban loh ra' nin riica'dxiahga dxyi'dxyi ra' rii".

³⁰Rahbi za Esteban:

—Chin gudii'dxi chywa'ha yihza, loh dahan desiertu gahxu cwee' dahan nin laa Sinaí, ri'chi bwa'ha ba tuhbi bwehla la'n nuhn yaguihchi, ya la'n bwehla chi baluu'yiloh tuhbi aanjla Dxiohs loh Moisehs, ³¹ya badxyigaa' duxa loh Moisehs chin bwa'ha ba cohsa roo' chi, chi'chi gwabiiga Moisehs tin guclaa'dzi ba ñwa'haza'ca ba la'n yaguihchii bwehla chi, chi'chi bihn ba guñi' Dxiohs, rahbi Ñi'h loh Moisehs: ³²"Na'h naan Xchiohs ra' guehtu xtaada guldoor' lu'h: Xtaada Abrahn, Xchiohs Isaac, Xchiohs Jacob." Ya guza'loh bidxyihbi duxa Moisehs ya ayi gwabiiga ba ñwa'ha ba loh bwehla nin cayahca la'n yaguihchi chi. ³³Chi'chi rahbi Dxiohs loh Moisehs: "Gule'he tahba lu'h tin loh yuh nin zuu lu'h yuh santun, ³⁴tin Na'h caywa'haloon xa nuugasa'cazii ra' bwiinn Egiptu xpwiinn ra'n. Bihna'hn rñi' ra' ba, ni'chin bie'tahn llaa'ndxibaa' tin gulta'h ra'n ba. Gudaa' nnah tin guixe'hla'hn yi'h chee lu'h Egiptu."

35Rahbiza Esteban:

—Nicala guñi'tohnta ra' bwiinn Israel loh Moisehs, rahbi ra' ba: “¿Chyu bani'hi guelrnabwa' yi'h tin dxie'ganabwa' lu'h la'hnu o guunn lu'h guelguxchisi la'h nu?” Nicala zi'chi guñi' ra' ba, per Dxiohs badi'hi guelrnabwa' la'h Moisehs pur aanjla nin baluu'yiloh la'n yaguihchii bwehla chi, **36**ya Moisehs babwe'he la'h ra' guehtu xtaada guldoor' ra' nu'h Egiptu, neezaa bwi'hnn Moisehs milahgru ra' cun dzi'n roo' ra' loh nasiohn Egiptu cun rwaal' ñihsado' xñaa, neezaa loh dahan desiertu bwi'hnn ba milahgru ra' loh chwa'ha yihza yaque baria'h ra' ba Egiptu. **37**La'h gahca guehtu Moisehs guñi' ba loh ra' bwiinn Israel: “Dxiohs zibwii Ñi'h tuhbi ndxi'hw loh ra' llahga tu tin gaca ba ziga na'h, nee ziñi'za ba xchi'dxyi Dxiohs ni'chin nahpaa guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ba.” **38**La'h gahca guehtu Moisehs guyuu' lahdaa ra' bwiinn loh dahan desiertu ya ri'chi gahca gucah ba dahan nin laa Sinaí tin guñi'nee ba aanjla nin guñi' loh ba loh dahan Sinaí chi, ya loh Moisehs guñi' Dxiohs dxyi'dxyi za'ca ra' riil' tin basia'hannet za ban la'h nu'h — rahbi Esteban loh ra' garaatii' nin riigaca'dxiahga xchi'dxyi ba.

39Rahbiza Esteban:

—Per guehtu xtaada guldoor' ra' nu'h ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi guehtu Moisehs ya guclaa'dzi ra' ba ñibia'garii ra' ba lahdxyi bwiinn Egiptu, **40**ni'chin nin rahbi ra' ba loh guehtu Aarohn chin guhcata'h guehtu Moisehs loh dahan Sinaí: “Xcaa'dzi nu

guunncha'y i lu'h xchiohsa ra' nu'h nin ñiidxiuu delaanta loh nu'h tin la'h Moisehs nin babwe'he la'h nu'h guidxyi Egiptu, ayi chyu gaann cuun ba.” **41**Ya seguihdu bwi'hnncha'y i ra' ba tuhbi bicerru gulaala ya gudxiinn ra' ba guidxa'h tin badi'hi ra' ba llarihn guidxa'h chi ziga guhn loh nin bwi'hnncha'y i ra' ba ni'chin biuu'lehgra sto' ra' ba. **42**Ya cun biria'caa Dxiohs loh ra' ba, basaa'n Dxiohs bazu'nllihbi ra' ba guunn ra' ba dxih lla'ndxibaa'. Squii' caa loh dxihtsi nin baca'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caadxyih:

La'htu bwiinn Israel, ita
gudxiinn tu guidxa'h tin loon
bani'hi tu llarihn guidxa'h chi
ziga guunn loh chwa'ha yihza
nin guca'nzaa tu loh dahan
desiertu? —rahbi Dxiohs—.

43Ganaalla cohsa radiitsi bwi'hnn tu guca'nzanee tu tuhbi yuh dxihdxii nin guyuu' xculaala tu nin bwi'hnncha'y i tu ni'chi ra' mahzi guunn tu.

Ni'chin nin zibwe'hehn la'h tu
guixe'hla'hn la'h tu stuhbi
lahdu lahdxyi ra' bwiinn
Babilonia —rahbi Dxiohs.

Zi'chi guñi' Esteban loh ra'
bioxhza nin guna'zu la'h ba, nee
rahbiza ba loh ra' ba:

44—Ya loh dahan desiertu gohpaa
ra' xtaada guldoor' ra' nu'h tuhbi
yuu' dxieenda dxihdxii nez hasta
guluu'cha'y i ra' ba tahblu dxiah ra'

nin gucah xlehyi ra' ba. Ni'chin nin gunabwa! Dxiohs bwi'hnn Moisehs yuu' dxeenda dxihdxyi chi ziga foora nin baluu'yi Dxiohs la'h ba nahpaa bwi'hnn ba. ⁴⁵ Ya xtaada guldoo' ra' nu'h bia'hannee yihdzi Dxiohs nin gunabwa! Ñi'h bwi'hnn guehtu Moisehs ziga hereensi, ya bwiinn ra' nin bia'hannee Josueh chin badzihns ra' ba guihdxyi ra' nin babwe'heca'ha Dxiohs la'h ra' bwiinn nin ayi biga'ha bwi'hnn, ni'chin badi'hi Dxiohs guihdxyi ra' chi la'h Josueh cun ra' xpwiinn ba. Zi'chi guhca hasta dxyih nin gunabwa! guehtu Davihd. ⁴⁶ Ya guehtu Davihd bidxeela ba xa guhcanee Dxiohs la'h ba, ya guclaa'dzi ba ñuhnn ba xquido' Xchiohs guehtu Jacob, ⁴⁷ per Salomohnyi, llii'n guehtu Davihd bwi'hnncha'yi xquido'roo Dxiohs. ⁴⁸ Nicla ayi nuu Xtaada Dxiohs nu'h nin nuu llaa'ndxibaa' la'n guido' nin ruhnncha'yi bwiinn cun naa ra' ba. Squii' baca'h tuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, rahbi Dxiohs loh ba:

⁴⁹ Llaa'ndxibaa' naa yihdzihns, ya guidxyiyuh naa ziga hasta rzuu ñaa'hahn.

¿Xi clahsa chi'h yuu' nin rclaa'dzi tu guunn tu para na'h? —rahbi Dxiohs—, o ¿cuunn hasta rclaa'dzi tu chuu'huhn?

⁵⁰ ¿Tayi cun naa'ha dxi'hñ bwi'hnnna'hñ garaa ra' cohsa taantu dxibaa' cun guidxyiyuh?

⁵¹ Rahbiza Esteban: —iPer la'h tu dxi'bi bwiinnya'dxi tu! Ayi rihn tu ayi ria'zi tu xchi'dxyi

Dxiohs, ñie'w dxiahga tu cun sto' tu ni'chin la'laga'h rdxihndxinee tu Spíritu Saantu Dxiohs, igwahla gahca naa tu cun guehtu xtaada guldoo' ra' tu. ⁵² ¿Chyu profeta ayi guñi'yah ra' guehtu xtaada guldoo' ra' tu xchi'dxyi ñi'h nin badi'hi Dxiohs? Guyaa garaatii' guehtu profehta ra' chi, nee gudxiinn ra' za ba la'h ra' guehtu profeta ra' nin guñi' zi' Jesucristu Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa!. Nnah la'h Ñi'h bi!, per la'h tu baca'h tu la'h Ñi'h loh cruhzi chi'chi guhchi Ñi'h. ⁵³ La'h tu bia'hannee tu lehyi nin lu'h guñi' aanjla Dxiohs loh Moisehs, per la'h tu ayi bazo'badxiahga tu dxyi'dxyi ra' chi.

⁵⁴ Chin bihn ra' ba dxyi'dxyi nin cañi' Esteban pur nin ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, bidxyi'chi duxa ra' ba hasta loh lahyi ra' ba badahwllahn taantu bidxyi'chi duxa ra' ba pur nin guñi' Esteban ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ⁵⁵ Per la'h Esteban nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ba ni'chin chin bwa'ha Esteban llaa'ndxibaa', bwa'ha ba la'h Jesucristu zuu xlahdu derehchu Dxiohs, ⁵⁶ chi'chi rahbi Esteban loh ra' ba:

—Gulgua'ha na'h rwa'han llaa'ndxibaa' zohballaalan ya Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw la'h Ñi'h zuu xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ñi'h.

⁵⁷ Per la'h ra' ba cun basie'wdxiahga ra' ba ya cun gudidxaa'yo'ba duxa ra' ba, chi'chi ballu'n ra' ba billa'ta ra' ba yihca Esteban, ⁵⁸ ya seguihdu gwahnee ra' ba Esteban rwaa' guihdxyi tin baca'hdxiah ra' ba yihca

Esteban. Ya nin baca'dxiah ra' ba yihca Esteban, gule'he ra' ba xahba ra' ba bia'hannnee tuhbi ndxi'hw nin laa Saulu. ⁵⁹Ya tal nin riigaca'hdxiah ra' ba yihca Esteban, guñi' ba loh Jesucristu rahbi ba:

—Xchiohsa'hn nin laa Jesucristu baca'h Spíritu'hn.

⁶⁰Lwehgu bazu'nllihbi Esteban chi'chi guñi' ba jweersi roo':

—iDaada, ayi guunn cweenta lu'h pur xtuhlda ra' bwiinn ra' rii'!

Ya chin guyaloh guñi' Esteban dxyi'dxyi ra' rii', lwehgu guhchi ba.

**Saulu basa'cazii la'h ra'
xpwiinn Jesucristu**

8 Tuhsi gahca guhca Saulu
gudxiinn ra' ba la'h Esteban.

Dxyih chi gahca guzo'baloh batidxiloh ra' xpwiinn Jesucristu trahajw duxa loh guihdxyi Jerusalehn, chi'chi bidi'chi ra' xpwiinn Jesucristu nez loh guihdxyi ra' nin rnabwa' Judea cun neezaa loh guihdxyi ra' nin rnabwa' Samaria, ya pooxtla dxi'h ra' bia'han guihdxyi Jerusalehn. ²Ya nuhn bwiinn nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, bagaca'tsi ra' ba la'h Esteban, ya ru'n duxa ra' bwiinn chi laasii riaa ra' ba la'h Esteban guhchi.

³Ya guca'hnnalha Saulu la'h ra' bwiinn nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, yuu' pur yuu' guyuu'tii ra' ba tin guna'zu ra' ba ndxi'hw gunna'h tin basie'w Saulu la'h ra' bwiinn chi la'n lahtsi dxi'ba.

**Baluu'yi xpwiinn Jesucristu
xchi'dxyi Ñi'h nez regiohn Samaria**

⁴Per la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin bidi'chii ra' gwazah baluu'yi

ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nez hasta chi'hzi zeedi'chii ra' ba. ⁵Felipe laa tuhbi ra' bwiinn chi, gwah ba tuhbi guihdxyi nin laa Samaria, ri'chi guza'loh guñi' ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn guihdxyi chi. ⁶Ri'chi badxa'galasa' ra' bwiinn chi riigaca'dxiahga dzi'tsi ra' ba nin cañi' Felipe neezaa milahgru nin bwi'hnn Felipe. ⁷Ziahan bwiinn ra' nin guyuu' bwiinndxaaa sto' ra' ñi'h biaaca ra' ba, ya baria'h bwihdxdixahyo'ba bwiinndxaaa ra' chi sto' ra' bwiinn, neezaa ziahan ra' bwiinn nin adxi ñahca ñiñi'bi cun nin rahca ñaa' ra' ñi'h, ya cun xquelrnabwa' Jesucristu basiaca Felipe garaa ra' bwiinn chi, ⁸laasii pur xquelrnabwa' Jesucristu bwi'hnn Felipe dizi'n roo' ra' rii', ya biahxi duxa garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' chi. ⁹Ya guyuu' tuhbi ndxi'hw nin laa Simohn loh guihdxyi Samaria nee basagui'hi ba la'h ra' bwiinn chi ñi'n ba xtsi'n Dxiohs ruhnn ba ayi guchii dxi'h ni'chi. Xtsi'n bwiinndxaaa ni'chi ruhnn Simohn laasii basagui'hi ba la'h ra' bwiinn desde galoh, ¹⁰ya garaatii' bwiinn biñi'n hasta nin mahzi bwiinn guhla ra', badxyiga'a' duxa loh ra' ba nin guñi' Simohn loh ra' ba, chi'chi rahbi ra' bwiinn chi:

—Bwiinn rii'sihn ze'nee xquelrnabwa' Dxiohs —rahbi ra' bwiinn chi.

¹¹Ya badxyiga'aloh ra' bwiinn la'h ba laasii cadxyih roo'la nusagui'hi ba la'h ra' bwiinn cun dizi'n dxaaba nin naa ba bidxa'ha, ¹²per chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' xteenn xquelrnabwa' Dxiohs nin

guñi' Felipe loh ra' ba xcweenta Jesucristu, ndxi'hw gunna'h ra' ba gurohbañihsa ra' ba. ¹³Nee gahca za Simohn gwachii sto' bi dxyi'dxyi ra' chi chi'chi gurohbañihsa Simohn, ya seguihdu guca'nzaanee bi Felipe ya ri'chi bwa'ha Simohn milahgru ra' cun sehn roo' ra' nin bwi'hnn Felipe. ¹⁴Chin bihn ra' pooxtla nin nuu Jerusalehn la' ra' bwiinn Samaria gwachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs chi'chi baxe'hla ra' ba Pehdru cun Jwahn ri'chi. ¹⁵Chin badzihm Pehdru cun Jwahn gudihdxi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs tin guxe'hla Ñi'h Spíritu Saantu cweezaa Ñi'h lasto' ra' ba, ¹⁶laasii nagahdxi dxi' Spíritu Saantu Dxiohs para bwiinn Samaria ra' laasii cun sohla gurohbañihsa ra' ba pur lah Jesucristu. ¹⁷Ya seguihdu badzii'banaa Pehdru cun Jwahn yihca ra' bwiinn Samaria tin zi'chi guhca guyuu'tii Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto' ra' ba. ¹⁸Ya chin bwa'ha Simohn naasi Pehdru cun Jwahn rdzii'ba ra' ba yihca ra' bwiinn tin cayuu'tii Spíritu Saantu lasto' ra' bwiinn chi, chi'chi ñudi'hi Simohn mweeyi la'h ra' pooxtla, ¹⁹rahbi ba loh ra' pooxtla chi:
—Gulgani'hi guelrnabwa' ca na'h tin zi'ca za gudzii'ba naa'hahn yihca ra' bwiinn tin chuu Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' bwiinn.

²⁰Chi'chi rahbi Pehdru loh ba:
—iZiñihchiloh xmweeyi lu'h cun yi'h! ¿Xi naa ruhnn lu'h lligaaba si' lu'h Spíritu Saantu nin rdi'hi Dxiohs la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu? ²¹Yi'h ayi nahpaa lu'h derehchu nee ayi

guicweenta lu'h para Dxiohs laasii lasto' lu'h ayi xi guilasahcan loh Dxiohs. ²²Basaguu'dzi sto' lu'h tin gudihdxyi-gunaaba loh Dxiohs opa'h zuhnn Dxiohs pardohn yi'h pur lligaaba dxaaba nin lu'h bwi'hnn lu'h, ²³tin nnah rwa'hahn ya bixihn sto' lu'h loh cohsa dxaaba nin nuu ñie'wchihpan pur duhlda duxa nin nahpaa lu'h.

²⁴Chi'chi rahbi Simohn loh Pehdru cun Jwahn:
—Gulguinaaba loh Dxiohs xcwee'ntahn tin ayi saca'hn ziga guñi' tu.

²⁵Chin guluhllatii' guñi' ra'
pooxtla xchi'dxyi Jesucristu loh ra'
bwiinn Samaria, chi'chi biu'nehza
ra' ba para Jerusalehn, ya
guihdxyi'hn nin rnabwa' Samaria
nin zeegadii'dxi ra' ba guñi' ra'
ru ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra'
bwiinn guihdxyi ra' chi, chi'chi
ziaa ra' ba para Jerusalehn.

Felipe cun tuhbi bwiinn Etiopía

²⁶Chin gudii'dxi cohsa ra' rii',
chi'chi guñi' tuhbi aanjla Dxiohs
loh Felipe, rahbi ba:
—Gulu'guihn tin gwah nez ñaa'
gueeta nez loh neziuh nin zee para
Jerusalehn tin gwah guihdxyi
Gaza, ya neziuh rii' rdii'dxin nezloh
dahan desiertu.

²⁷Ya zee chi'h Felipe. Chin
badzihm ba loh neziuh chi badxa'ga
ba tuhbi bwiinn Etiopía. Bwiinn
chi naa ba nin badxi'ba tihxi ñi'h
nee naa za ba xcuxchiisi rreina
Candace. La'h ba rgu'cha'yí garaa
ra' xmweeyi reina Etiopía chi, ya
Jerusalehn gwah ba tin ri'chi
riagasu'nllihbi ba loh Dxiohs. ²⁸Ya

chin babia'garii ba para lahdxyi
ba zohba ba la'n tuhbi garrehsa
zahcaru duxa cayu'lida ba dxihitsi
nin baca'h guehtu Isaías xchi'dxyi
Dxiohs loh ñi'h. ²⁹Chi'chi rahbi
Spíritu Saantu loh Felipe:

—Gwabiiga cwee' garrehsa ca.

³⁰Chin gwabiiga Felipe bihn
ba cayu'lida daada chi dxihitsi nin
baca'h Isaías, chi'chi rahbi Felipe
loh daada chi:

—¿Ta rahcabwa' lu'h nin caa loh
dxihitsi nin cayu'lida lu'h?

³¹Chi'chi rahbi bwiinn Etiopía chi
loh Felipe:

—¿Xa gacabwa'n ayi chyu guluu'yi
na'h?

Lwehgu rahbi daada chi loh
Felipe:

—Gucah tin soobaa nu'h tuhsa
juunta tin nnaa lu'h xa naa
dxyi'dxyi nin caa loh dxihitsi rii'.

³²Ya nez hasta cayu'lida bwiinn
Etiopía chi loh dxihitsi nin caa
xchi'dxyi Dxiohs rñi'l squi':

Guhchi ba zigazi riah tuhbi
lli'hyi hasta rahchi ma,
ya bia'han ba cun ayi guñi' ba
loh ra' nin basa'cazii la'h ba
nicala zi'chi guza'ca ba ayiza
guñi' ba.

³³Ya chin gusa'cazii ba ayi chyu
ñiñi' xi naa gusa'cazii ba,
ya pur nin ayi basaa'n ra' ba
ñuu' llii'n ba ¿chyu guíñi'
chi'h?

¿Xi naa gubia'te'he
xquelnabahan ba loh
guidxyiyuh?

³⁴Chi'chi gunaabadyi'dxyi
bwiinn Etiopía chi loh Felipe:
—Gunnah loon, ¿chyu ni'ca
ruze'ta dxihitsi ra' rii'? ¿Ta ruze'ta

ba la'h gahca ba, o stuhbi bwiinnan
ruze'ta ba?

³⁵Ya cun dxyi'dxyi nin caa loh
xchihtsi Isaías guzo'baloh baluu'yi
Felipe xchi'dxyi Dxiohs xcweenta
Jesucristu la'h daada chi. ³⁶Ya
seguihdu badzihns ra' ba tuhbi
lahta hasta nuu ñihsa, chi'chi rahbi
daada chi loh Felipe:

—iBwa'ha rii' nuu ñihsa! ¿Tayi
gaca chioobañihsa'hn rii'?

³⁷Chi'chi rahbi Felipe loh ba:

—Sidela guchii lu'h gaduhbi sto'
lu'h rclaa'dzi lu'h guibahannee
lu'h xchi'dxyi Dxiohs, zahca
chioobañihsa lu'h.

Chi'chi rahbi daada chi loh Felipe:

—Riachiisto'n Jesucristu naa Llii'n
Dxiohs.

³⁸Chi'chi gunabwa' daada
chi guleeza garrehsa tin biehta
garoopa ra' ba hasta nuu ñihsa chi
tin baro'bañihsa Felipe la'h daada
chi. ³⁹Chin bare'h ra' ba loh ñihsa
zenee Spíritu Saantu Dxiohs la'h
Felipe, ya cun ayiru bwa'ha daada
chi la'h Felipe, per cun ziaayahxi
duxas ba nicala ayi bwa'ha ru ba
la'h Felipe. ⁴⁰Ya gwanee Spíritu
Saantu la'h Felipe hasta tuhbi
guihdxyi nin laa Azotu, nee ri'chi
gwazah baluu'yi Felipe xchi'dxyi
Jesucristu garaa ra' guihdxyi hasta
badzihns ba guihdxyi Cesarea.

Gwachii sto' Saulu xchi'dxyi Jesucristu

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 Zeezah cagasa'cazii Saulu
xpwiinn ra' Jesucristu, chi'chi
gwah ba loh bixohza nin mahzi
rnabwa' la'h ra' bixohza ²tin
gunaaba Saulu tuhbi dxihitsi tin

zee ba la'n guido' ra' nin rnabwa'
 Damascu tin zeegana'zu ba la'h ra'
 xpwiinn Jesucristu tin guziaaganee
 ba bwiinn ra' chi para guihdxyi
 Jerusalehn dxie'w ra' ba ndxi'hw
 gunna'h. ³Chin zeezah ra' ba loh
 neziuh nin zee para guihdxyi
 Damascu, gahxula ze'gadzihn
 ra' ba ri'chi chin bazia'ñnihyaa'
 tuhbi bwehla desde llaa'ndxibaa'
 bazia'ñnihin gaduhbi hasta ze'zah
 Saulu, chi'chi biaaba Saulu loh yuh,
⁴ya gaduhbi na' ba loh yuh bihn
 dxiahga ba tuhbi rsiaa' nin rahbi:

—Saulu, Saulu, ¿xi naa
 ca'hnna'hla lu'h na'h?

⁵Chi'chi rahbi Saulu:
 —¿Chyu yi'h daada?
 Chi'chi rahbi rsiaa' chi:
 —Na'h naan Jesucristu nin
 cagasa'cazii lu'h, per yi'h gahca
 cayuhnn lu'h mahla yi'h ziga tuhbi
 maan chin rgu'ñiaa' ma yihca
 puuhyi.

⁶Bidxyihbi duxa Saulu, chi'chi
 rahbi ba:
 —Daada, ¿xi ni'ca xclaa'dzi lu'h
 gaca?

Chi'chi rahbi Jesucristu loh Saulu:
 —Gwastii tin gwah guihdxyi
 Damascu, ya ri'chi zuluu'yi tuhbi
 ndxi'hw xi ni'ca guunn lu'h.

⁷Ya bwiinn ra' nin ze'nee la'h
 Saulu bidxyihbi duxa ra' ba chin
 bihn ra' ba rsiaa' chi per ruutii'
 chyu bwa'ha ra' ba. ⁸Chin gwastii
 Saulu loh yuh, bwi'hnn ba pur
 ñwa'ha ba per ayi gunnah loh ba
 ñiinan, chi'chi guca'ha ra' bwiinn
 nin ze'nee la'h Saulu naa ba tin
 ze'nee ra' ba la'h ba la'n guihdxyi
 Damascu. ⁹Ri'chi guyuu' ba
 chohnna dxyih, ayi guhca ñwa'ha

ba nin ayiza gwaa' ba ñihsa cun
 ayiza gudahw ba.

¹⁰Ya guihdxyi Damascu nuu tuhbi
 xpwiinn Jesucristu nin laa Ananías.
 Bwiinn chi baluu'yiloh Jesucristu
 loh ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:
 —Ananías! ¿Cuun lu'h?
 Chi'chi rahbi Ananías loh Ñi'h:
 —La'n dee', daada.

¹¹Chi'chi rahbi Jesucristu loh ba:
 —Gwah cahyi nin laa lahdu
 derehchu hasta nuu yihdzi Judas.
 Ri'chi gunaabadyi'l'dxyi la'h
 tuhbi bwiinn nin laa Saulu nin
 naa tuhbi bwiinn guihdxyi Tarsu.
 Bwiinn chi cabwiwdx-canaba ba
 na'h —rahbi Ñi'h loh Ananías—.
¹²Ya loh bacaala bwa'ha ba ze'
 tuhbi ndxi'hw nin laa Ananías tin
 gudzii'ba naa Ananías yihca Saulu
 tin gwa'ha ba stuhbweelta.

¹³Chin guyaloh bihn Ananías
 dxyi'l'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi ba:
 —Per Daada, ziahanroo bwiinn
 nnah cuun nin cayuhnn ndxi'hw
 chi nugasa'cazii ba xpwiinn ra' lu'h
 nin riachiisto' ñi'h xchi'l'dxyi lu'h
 loh guihdxyi Jerusalehn, ¹⁴yannah
 rii' ze' ba cun xquelrnabwa' bixohza
 ra' nin mahzi rnabwa' tin guina'zu
 ba bwiinn ra' nin rbwihdxyi'-
 rnaaba lah Yu'bilu'h tin chenee ba
 la'h ra' ba dxie'w ra' ba guihdxyi
 Jerusalehn.

¹⁵Chi'chi rahbi Jesucristu loh
 Ananías:

—Gwah; Na'h guliin ba tin guiñi'
 ba xchi'l'dxyi hn chezahnee ban loh
 ra' bwiinnziitu cun neezaa loh ra'
 rrehyi cun loh ra' bwiinn Israel.
¹⁶Na'h guluu'yi hn la'h Saulu cuun
 trabajjw duxa nin guti'dxiloh ba
 pur Na'h.

17 Ya zee chi'h Ananías, lwehgu chin badzihna rwa'a' yuu' hasta nuu Saulu, chi'chi badzii'ba naa ba yihca Saulu, chi'chi rahbi Ananías loh Saulu:

—Bwihtsi Saulu, Jesucristu nin guñi' loh lu'h loh neziuh chin ze' lu'h, la'h gahca Ñi'h guxe'hla Ñi'h na'h tin gabia'garii gwa'ha lu'h stuhbweelta tin cwih laa'dziza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' lu'h.

18 Ya lwehgu biaaba ra' ziga mweeyi nin nu dihtsi bwehlda loh Saulu, chi'chiyi guhca bwa'ha za'ca ba stuhbweelta. Seguihdu gahca za gwasu'nchii Saulu tin guro'bañihsa ba. **19** Ya chi'chi gudahw ba tin baca'ha ba jweersi stuhbweelta, ya guyuu'nnee ru Saulu la'h ra' xpwiinn Jesucristu spaaldaa dxyih guihdxyi Damascu.

Guzo'baloh baluu'yi Saulu xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' nin nuu Damascu

20 Seguihdu guzo'baloh baluu'yi Saulu xchi'dxyi Jesucristu la'n guido' ra', rahbi ba:

—Jesucristu naa Llia'n Dxiohs nin nuu dxibaa'.

21 Garaa ra' nin baca'dxiahga dxyi'dxyi ra' nin guñi' Saulu, rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Tayi la'hdxii'h ndxi'hw rii' nin rusie'w la'h ra' xpwiinn Jesucristu la'n lahtsi dxi'ba guihdxyi Jerusalehn? ¿Tayi la'h gahcadxi'h ba nin nnaat tu badzihna rii' chenee la'h ra' xpwiinn Jesucristu prehsu loh ra' bixohza nin rnabwa' guihdxyi Jerusalehn?

22 Per Saulu cun mahziru zeezah cayahcanasiin ba pur xcweenta

xchi'dxyi Dxiohs hasta basacahyi ba la'h ra' bwiinn Israel nin rii Damascu laasii baluu'yi ba guchiipa'hcaa Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret naa Crixtu.

Saulu ballu'hn loh ra' bwiinn Israel nin rii Damascu

23 Gudii'dxi ziahan dxyih, chi'chi batiaa'ha lasaa' ra' bwiinn Israel nin rii loh guihdxyi Damascu, tin gadxiinn ra' ba la'h Saulu, **24** per guhcabwa' Saulu xi lligaaba nuu ra' ba, dxyih-nague'la riibweeza ra' ba la'h Saulu garaa ra' rwa'a' neziuh ra' nin radzihna guihdxyi Damascu tin dela guiga'ha Saulu loh neziuh ra' chi gadxiinn ra' ba la'h Saulu.

25 Chi'chi guhcanee ra' xpwiinn Jesucristu la'h Saulu guyuu' ba la'n tuhbi tiipi tin la'n gue'la batehta ra' ba tiipi chi tihxi tuhbi muru dxiah nin nuu rwa'a' guihdxyi Damascu chi, ya zi'lchizi guhca gahn gula'h Saulu loh ra' bwiinn Israel ra' chi.

Badzihna Saulu guihdxyi Jerusalehn

26 Chin badzihna Saulu guihdxyi Jerusalehn, guclaa'dzi ba gadxa'ga ba loh ra' xpwiinn Jesucristu nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, ya garaa ra' ba bidxyihbi duxa ra' ba la'h Saulu coma ayi gaann ra' ba biahca ba tuhbi xpwiinn Jesucristu. **27** Ya Bernabehyi gwanee la'h Saulu loh ra' pooxtla tin guhdzi Bernabeh loh ra' ba:

—Baluu'yiloh Jesucristu loh neziuh guñi'nnee Xtaada Jesucristu nu'h la'h Saulu loh nezyuh, ni'chin nin bwi'hnn Ñi'h cumpahñu la'h Saulu tin guñi' bi xchi'dxyi Ñi'h la'n guido' Damascu.

28 Chi'chi nezii nezi'chi ca'nzahnee Saulu la'h ra' ba loh guihdxyi Jerusalehn, ya ayi bidxyihbitii' Saulu gwazah guñi' ba pur xcweenta lah Jesucristu. **29** Ya bwii'yidxyi'dxyi Saulu xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn Israel nin rñi' dxyi'dxyi griehgu, tin chechii za sto' ra' ba Jesuhs naa Crixtu, per xlawaah'a ñachiisto' ra' ba mejor rdxyi'chi duxa ra' ba ya xclaa'dzi ra' ba ñidiinn ra' ba la'h Saulu. **30** Chin guhcabwa' ra' xpwiinn Jesucristu zi'chi lwehgu gwanee ra' ba la'h Saulu guihdxyi Cesarea, ya seguihdu guyuu'nehza ba para lahdxyi ba nin naa guihdxyi Tarsu. **31** Ya chi'chiyi babwih nasaan ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' regiohn Judea, Galilea, nee neezaa Samaria laasii ayiru guica'hnnna'hla Saulu la'h ra' ba. Ya zi'chizi dxyih cun dxyih cayahcanee Spíritu Saantu gudahla duxa ra' bwiinn nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nee neezaa zeezahdzi'tsi ra' ba loh dxyi'dxyi chi nee neezaa nabahannee ra' ba la'n lasto' ra' ba guelnadxyi'bii xteenn Dxiohs laasii mahziru rdxyihbi ra' ba loh Dxiohs que no bwiinn guidxyiyuh.

Guhcanee Spíritu Saantu la'h ra' ba biaca Eneas

32 Ya chin guzohbaloh gwaguia'ha Pehdru la'h garaa ra' nin naa xpwiinn Jesucristu garaa lahta ra' cun neezaa bwiinn Lida nin naa ru xpwiinn Dxiohs, **33** ri'chi bidxeela tuhbi ndxi'hw nin laa Eneas. Ndxi'hw chi guhca xuhnna yihza na' ba cayahcallu'hu ñaa' ba, balluhnga tihxi ba, **34** chi'chi rahbi Pehdru loh Eneas:

—Eneas, cagasiaca Jesucristu yi'h. Gwastii, guteesa xtaa' lu'h.

Hohr chi gahca biaaca ba ya lwehgu gwastiiti' ba, **35** ya garaa ra' bwiinn nin rii guihdxyi Lida cun neezaa bwiinn ra' nin rii guihdxyi Sarohn, bwa'ha ra' ba biaaca ndxi'hw nin guhcallu'hu ñaa' ñi'h ya chin bwa'ha ra' ba ni'chi garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' chi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Babahn Dorcas loh guelguhchi

36 Loh guihdxyi Jope guyuu' tuhbi gunna'h nin laa Tabita; naa ba tuhbi xpwiinn Jesucristu, ya dxyi'dxyi griehgu rñi' ra' ba, laa gunna'h chi Dorcas. Gunna'h chi badi'hi ba xi xchi'hn ra' bwiinn prohbi, naa za ba bwen duxa cun chyu chi'hzii bwiinn.

37 Ya guhcallu'hu gunna'h chi, ya seguihdu guhchi ba. Chi'chi bagahza ra' bwiinn la'h guehtaguhla chi chi'chi gwachihxi ra' ba la'hba la'n tuhbi curdohra.

38 Ya gahxu ria'han guihdxyi Jope galoh guihdxyi Lida, ri'chi nuu Pehdru bihnn ra' xpwiinn Jesucristu, ya seguihdu gahca guxe'hla ra' ba chiohpa ndxi'hw nin gwaca'ha la'h Pehdru hasta Lida. Ya chin badzihn ra' ba ri'chi rahbi ra' ba loh Pehdru:

—Bwi'hnn tuhbi bwen sah lu'h choo nu'h Jope nna-nnahpa'h.

39 Ya seguihdu gahca zeenee Pehdru la'h ra' daada chi. Chin badzihn Pehdru la'n curdohra hasta na' guehtaguhla Dorcas chi, ri'chi rii ra' gunna'h nin cayu'n duxa ra', baluu'yi ra' ba xahba ra' ba la'h Pehdru nin lu'h bwi'hnn cha'yi

Dorcas la'h ra' ba chin nabahan ba.
40 Ya seguihdu gunabwa' Pehdru
 baria'h garaatii' ra' ba la'n yuu'
 chi. Chi'chi bazu'nllihbi Pehdru tin
 gudihdxyi-gunaaba ba loh Dxiohs.
 Chi'chi gubia'garii bwa'ha ba loh
 guehtaguhla, chi'chi rahbi Pehdru:
 —Tabita, gwastii.

Chi'chi baxaala loh Dorcas,
 bwa'ha ba loh Pehdru lwehgu
 gwastii ba guzohba ba. **41** Chi'chi
 guna'zu Pehdru naa ba, bazu'nchii
 Pehdru la'h ba, chi'chi gudihdxyi
 Pehdru la'h ra' gunna'h viuhda
 ra' neezaa xpwiinn Jesucristu nin
 rii ri'chi tin baluu'y'i ba la'h ra'
 bwiinn chi la'h Dorcas babahn loh
 guelguhchi. **42** Ya garaa ra' bwiinn
 Jope chi bihn ra' ba xi guhca
 Dorcas. Ya mahziru gwachii duxa
 sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. **43** Ya
 xchihiyu' guyuu' Pehdru guihdxyi
 Jope rwaa' yihdzi tuhbi ndxi'hw
 nin laa Simohn nin lu'h rucuu'dzi
 dxihdxi.

Pehdru cun Corneliu

10 Guihdxyi Cesarea guyuu'
 tuhbi ndxi'hw nin laa
 Corneliu, rnabwa' ba tuhbi gaywa'h
 suldahdu loh tuhbi cwa'h nin laa
 Italianu. **2** Bwiinn za'ca duxa naa
 Corneliu cun gaduhbi xfamihyi
 ba, neezaa ziahan roo' mweeyi
 rucha'ga ba loh guihdxyi chi para
 bwiinn Israel, ya garaa dxyih
 rdx'i'hn-rnaaba ba loh Dxiohs. **3** Ya
 tuhbi dxyih zigachi'h xcachohnna
 gudxyih bwa'ha ba tuhbi xaanjla
 Dxiohs guyuu'tee hasta zuu
 ba, chi'chi rahbi aanja chi loh
 Corneliu:
 —¿Cuunn lu'h, Corneliu?

4 Chi'chi bwa'ha Corneliu loh
 xaanja Dxiohs, chi'chi rahbi ba:
 —Xi daada?
 Chi'chi rahbi aanja Dxiohs loh
 Corneliu:
 —La'h Dxiohs bwi'hnn cweenta
 yi'h laasii rbwihdxyi-rnaaba lu'h
 la'h Ni'h, nee neezaa cun nin
 rahcanee lu'h la'h ra' bwiinn.
5 Yannah guxe'hla paaldaa ndxi'hw
 guihdxyi Jope tin chegañi' ra' ba
 loh Simohn, neezaa Pehdru rñi'
 ra' bwiinn la'h ba. **6** Nuu Pehdru
 rwaal' yihdzi tuhbi bwiinn nin laaza
 Simohn, yihdzi ba zohba rwaa'
 ñihsado', bwiinn chi nin rucu'dzi
 dxihdxi ri'chi, tin la'h Pehdru
 guluu'y'i yi'h xa nahpaa guunn lu'h.
7 Ya chin biuu'nehza aanja nin
 guñi' loh Corneliu chi'chi guxe'hla
 Corneliu chiohpa xmooza ba cun
 tuhbi xsuldaahu ba nin riachiiza
 sto' ni'h xchi'dxyi Dxiohs. **8** Chi'chi
 bwi'yidxyi'dxyi Corneliu loh
 xpwiinn ba nin guzahca ba, chi'chi
 guxe'hla ba la'h ra' daada ra' chi
 guihdxyi Jope. **9** Chin barah gue'la
 zee ra' ba loh neiziu. Ya gahxula
 para guihdxyi Jope zigachi'h
 la'yidxyihin, hohrapa'hza chi gucah
 Pehdru yihca yuu' hasta nuu ba
 tin gudidxyi-gunaaba ba loh yu'b'i
 Dxiohs. **10** Per bichia'han duxa
 Pehdru, ya guclaa'dzi ba ñahw
 ba, ya gaduhbi nin cayuhncha'y'i
 ra' ba xi gahw ra' ba, bwa'ha
 Pehdru tuhbi bihs, **11** bwa'ha ba
 llaa'ndxibaa' billaalan biehta tuhbi
 ziga lahdxii maanta hasta loh yuh
 ya gadahpaa xchihnan yi'bidi'u.h.
12 La'n lahdxii manta chi nuu ra'
 garaa clahsatii' maan nin zohba
 gadahpaa ñaa' ni'h neezaa bwe'lida,

guraagu neezaa maan ra' nin zohba xihyi Ni'h. ¹³Chi'chi bihn Pehdru tuhbi rsiaa' nin guñi' loh ba:

—Pehdru, gwasu'nchii tin gudxiinn maan gahw lu'h.

¹⁴Chi'chi rahbi Pehdru loh Ni'h:

—Aaca, nin tuhbi nnagahdxi gaawuhn maan dxiimma.

¹⁵Chi'chi rahbi Dxiohs loh Pehdru:

—Ayiru guiñi' lu'h maan dxiimma nin lu'h basiaan.

¹⁶Guhca dee' chohnna bweelta, chi'chi biahlsa lahdxi manta chi bacahan llaa'ndxibaa!. ¹⁷Tal nin cayuhnn Pehdru lligaaba guiñi' xi ni'chi nin bwa'ha ba, badzihns ra' ndxi'hw nin guxe'hla Cornelius rwaal' yihdzi Simohn nin rucuu'dzi dxihdxi. ¹⁸Ya seguihdu guñi' ra' ba rwaal' lee' chi tin gunaabadyi'dxyi ra' ba gu ri'chi nuu tuhbi daada nin laa Simohn Pehdru. ¹⁹Gaduhbi nin cayuhnn Pehdru lligaaba pur nin bwa'ha ba, guñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ba rahbi Ni'h:

—Bwa'ha, chohnna ndxi'hw cagadxi'hyi yi'h. ²⁰Gwasu'nchii tin gwanee la'h ra' bwiinn nin radxi'hyi yi'h. Ayi guunn lu'h stuhbi lligaaba tin na'h guxe'hlaran'ba zeeca'ha ra' ba yi'h Pehdru.

²¹Chi'chi bie'ta Pehdru hasta nuu ra' ba, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Na'h nin cagadxi'hyi tu. ¿Xi ze' tu?

²²Chi'chi rahbi ra' ndxi'hw ra' chi loh Pehdru:

—Corneliu nin rnabwa' tuhbi gaywa'h suldahdu, naa ba tuhbi bwiinn za'ca, tuhbi bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Dxiohs garaatii' dxyih ya rnñi' za'ca ra' bwiinn Israel xcweenta ba, ya tuhbi xaanjla Dxiohs guñi' loh ba rahbi:

—Guixe'hla lu'h nin chegalli'hi la'h Simohn Pehdru tin dxihn tu xchi'dxyi ba —rahbi aanjla chi loh Cornelius.

²³Seguihdu rahbi Pehdru:

—Gulti'dxi la'ñuu' tin dxia'hannee tu na'h.

Ya chin barah gue'la zenee Pehdru la'h ra' xpwiinn Cornelius cun spaaldaa ra' bwiinn Jope. ²⁴Ya seguihdu badzihns ra' ba guihdxyi Cesarea, ri'chi la'h Cornelius batiaa'hala garaa lasaa' ba cun xamihgu ra' ba rwaal' yihdzi ba tin cabweeza ra' ba gadzihns Pehdru.

²⁵Chin badzihns Pehdru rwaal' yihdzi Cornelius bire'h Cornelius tin bagacha'galoh ba la'h Pehdru, chi'chi bazu'nllihbi ba loh Pehdru. ²⁶Chi'chi guna'zu Pehdru naa ba gutesu'nchii ba la'h Cornelius, chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Ayi guzu'nllihbi lu'h loon laasii naan tuhbi bwiinn ziga yi'h gahca.

²⁷Cayuu'yidxyi'dxyi garaa ra' ba, biuu'garii ra' ba la'n yihdzii Cornelius, ya chin guyuu'tii ra' ba bwa'ha Pehdru gadxah ra' bwiinn la'ñuu', ²⁸chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:

—Yu'bitu naann tu bwiinn Israel ayi nuu gucha'ga ba loh tuhbi bwiinnziitu nin lu'h ayi naa bwiinn Israel; ayiza chuu ba rwaal' yihdzii ra' ba. Per guñi' Dxiohs loon zahca gucha'ga'hn chyuuchi'hzi bwiinn,

²⁹ni'chin nnah nin gudihdxyi tu na'h lwehgu ze'l dahnn nin ayi gunaaba dxyi'dxyi'hn. Nnah rna'badxyi'dxyi'hn, ¿xi naa gudihdxyi tu na'h?

³⁰Chi'chi rahbi Cornelius loh Pehdru:

—Gudahpa dxyih zigachi'h xcachohnna gudxyih, cabwiidxyihn-cana'ba'hn loh Dxiohs rwaa' yiidzihn rii' chin lu'h baluu'yiloh tuhbi ndxi'hw nahcu ba lahdzi nin rca'bacha'h, ³¹ naa ba loon: "Corneliu, la'h Dxiohs bihnn chin rbwiidxyi-rnaaba lu'h la'h Ñi'h neezaa bagannaasto' Ñi'h chin rudi'hi lu'h mweeyi la'h ra' bwiinn prohbi. ³² Ni'chin nnah guxe'hla nin chee guihdxyi Jope tin checa'ha ra' ba la'h Simohn Pehdru nin nuu rwaa' yihdzi ndxi'hw nin laazaa Simohn bwiinn chi rucuu'dzi dxihdxzi guihdxyi Jope, yihdzii ba zohba gahxugah rwaa' ñihsado', ya chin gadzihn Pehdru rii' la'h ba guiñi' ba loh tu xchi'dxyi Dxiohs." ³³ Ni'chin guxe'hla'hn nin bie'gall'ihi yi'h, per zuxchiillDxiohs ze' lu'h. Yannah la'nus dxuu rii' nezloh Dxiohs tin dxihx dxiahga nu xchi'dxyi Dxiohs nin bani'hi Ñi'h guiñi' lu'h loh nu —rahbi Cornelius loh Pehdru.

**Baluu'yi Pehdru xchi'dxyi
Dxiohs rwaa' yihdzi Cornelius**

³⁴ Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba: —Nnahyi guhcabwa'n tuhbiloh nadzii'hi Dxiohs garaa ra' bwiinn; ayi ruhnn Ñi'h guriin-guriin cun cada tuhbigah ra' bwiinn. ³⁵ Per Dxiohs chyuuchi'hzi bwiinn guidxyiyuh nin ruzu'nllihbi nez loh Ñi'h cun nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h nee nin nabahan xnehza dee ra' nin nadzii'hi Ñi'h. ³⁶ Dxiohs guñi' loh ra' ndxi'hw nin zeezahnee ra' xchi'dxyi za'ca Jesucristu, ya la'h Ñi'h naa Xtaada ra' nu'h, la'hza Ñi'h

rnabwa' gaduhbi guidxyiyuh. ³⁷ La'htu naann tu xi guhca cun bwiinn Israel ra', guza'lohon nez guihdxyi Galilea, ya que guyaloh baluu'yi Jwahn nahpaa chioobaañihsa ra' bwiinn tin cwihsiinn ra' ba chin gadzihn Crixtu. ³⁸ Naann cha'yi za tu xa badi'hi Dxiohs guelrnabwa' cun Spíritu Saantu Ñi'h la'h Llia'n Ñi'h nin laa Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret, ya chin guca'nzaa Jesuhs nin naa Crixtu bwi'hnn Ñi'h dizi'n roo ra', milahgru ra', basiaca za Ñi'h bwiinn ra' nin batidxi bwiinndxaaa trabahjw duxa, bwi'hnn Ñi'h dizi'n roo ra' rii' laasii guhcanee Xtaada Dxiohs Ñi'h la'h Ñi'h. ³⁹ La'hnu bidia'haloh nu garaa ra' dizi'n nin bwi'hnn Jesucristu lahdxyi ra' bwiinn Israel cun loh guihdxyi Jerusalehn, ya seguihdu gudxiinn ra' ba la'h Ñi'h baca'h ra' ba Ñi'h loh tuhbi cruhzi. ⁴⁰ Ya chin biohnna dxyih babahn Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi, bacah Ñi'h llaa'ndxibaa'. ⁴¹ Ayi baluu'yiloh Jesucristu loh chyuuchi'hzi bwiinn sino que loh si nu ziga gulii Dxiohs la'hnu; bida'wnnee nu Ñi'h bidwanee nu Ñi'h limentu chin babahan Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi. ⁴² Ya guxe'hla Ñi'h la'hnu tin chogati'chii nu dxyi'dxyi xcweenta Ñi'h loh ra' bwiinn tin gacabwa' ra' ba Dxiohs gulii la'h Jesucristu tin gaca Ñi'h Jwehs xteenn ra' bwiinn nabahan cun bwiinnguuchi ra'. ⁴³ Galohyi bacah'ra' nin lu'h guñi' xchi'dxyi Dxiohs dxihtsi, rahbi ra' ba:

—Garaa ra' bwiinn nin chechii sto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu zuzia'caa Dxiohs xtuhlda ra' ba.

Guleezaa Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' bwiinnziitu

44 Zeezah gahca cañi' Pehdru dxyi'dxyi ra' chi chin guyuu'tii Spíritu Saantu Dxiohs la'n lasto' ra' bwiinn nin gwachii ra' sto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. **45** Badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn Israel nin naa ra' xpwiaa Jesucristu nin ze'nee Pehdru laasii bwa'ha ra' ba guleezaa Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' nin lu'h naa ra' bwiinnziitu, **46** laasii bihn ra' ba cañi' ra' bwiinn chi guriinn-guriinn dxyi'zah, neezaa bihn ra' ba cañi'nee ra' bwiinn chi Dxiohs, **47** chi'chi rabbi Pehdru loh ra' ba:

—¿Ta zinaaba garaa ra' bwiinn rii ayi chioobaañihsa ra' ba yaque guleezaa Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' ba ziga nuu ñi'h lasto' ra'za nu'h?

48 Chi'chi gunabwa' Pehdru gurohbaañihsa ra' ba cun lah Jesucristu, ya seguihdu guñi'nee ra' ba Pehdru tin dxia'hannet ra' ba la'h Pehdru spaaldaa dxyih ri'chi.

Baluu'yi Pehdru xa guyuu'tii Spíritu Saantu lasto' ra' bwiinnziitu loh ra' xpwiaa Jesucristu loh guihdxyi Jerusalehn

11 Loh ra' pooxla cun loh za ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu loh guihdxyi Judea, bihn ra' ba gwachii sto' ra' bwiinnziitu xchi'dxyi Jesucristu. **2** Chin gubia'garii Pehdru guihdxyi Jerusalehn,

chi'chi rabbi ra' nuhn xpwiaa Jesucristu nin rzo'badxiahga ra' xlehyi Moisehs loh Pehdru, **3** squii' rabbi ra' ba:

—¿Xinaa gwah lu'h rwaal yihdzi bwiinnziitu nin lu'h ayi naa bwiinn Israel nee gudahwnee ra' lu'h la'h ra' ba?

4 Chi'chi rabbi Pehdru xa pur gwah ba yihdzi bwiinnziitu:

5 Guyuu'huhn guihdxyi Jope, ya hohra nin cabwiidxyi'hn-cana'ba'hn loh Dxiohs chi'chi ziga tuhbi bihsa bwa'hahn billaala llaa'ndxibaa', bie'ta tuhbi lahdxi manta, yi'bi gadahpa xchihnan bie'tan chi'laa'dzi llaa'ndxibaa' nez hasta zuu'huhn. **6** Chi'chi bwi'hnnah'hn pur bwa'hza'ca'hn ya la'n lahdxi manta chi nuu ra' garaaloh ra' maani'hn nin zohba gadahpa ñaa' ñi'h cun bwe'dzi ra' neezaa bwe'lda, cun maani'hn nin zohba ra' xihyi ra' ñi'h, **7** chi'chi bihn dxiaagahn tuhbi rsiaa'ha nin guñi'loon: "Pehdru, gwasu'nchii; gudxiinn maan gahw lu'h." **8** Ya chi'chi ra'pihn: "Aaca daada, ayi rahwuhn maan dxiimma." **9** Chi'chi guñi' Dxiohs loon desde llaa'ndxibaa' nnaa ñi'h: "Ayi guñi' lu'h cohsha dxiimma nin la'h Dxiohs basiaa."

10 Ya chin guhca chohnna bweelta cañi' Dxiohs zi'chi, bacahguuya' lahdxi manta chi para llaa'ndxibaa'.

11 Hohr chi gahca za badzihnh chohnna ndxi'hw rwaal yuu' hasta nuu'huhn, hasta guihdxyi Cesarea biria'h ra' ba, bie'gadxi'hyi ra' ba na'h. **12** Chi'chi guñi' Spíritu Saantu loon, nnaa ñi'h: "Gwanee ra' ndxi'hw ra' rii', ayi guunn chiohpaa sto' lu'h" nnaa ñi'h. Neezaa gallo'pa

bwihtsi lasaa' ra' nu'h rii' gwane'hn, ya garaa nu bidxuutee nu rwaa'
yihdzi tal ndxi'hw nin laa Corneliu.

¹³ Ya chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Corneliu loh nu xa baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh ba rwaa' yihdzi ba chi'chi rahbi aanjla chi loh ba: "Gux'e'bla paaldaa xpwiinn lu'h guihdxyi Jope, tin chegall'ihi ra' ba Simohn nin rñi' ra' ba Pehdru, ¹⁴ tin la'h ba guin'i ba xa nahpaa' guunn tu, tin ta'h tu loh duhlda cun garaa ra' lasaa' ra' tu." ¹⁵ Chin guza'loon cañi'n xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba rwaa' yihdzi Corneliu, guyuu'tii Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' ba ziga guyuu'tii za Ñi'h lasto' ra' nu'h galohyii. ¹⁶ Chi'chi bagannaasto'n dxyi'dxyi nin guñi' Jesucristu, gunnah Ñi'h: "Jwahn baro'bañihsa cun ñihsa per ya la'h tu chioobaañihsa tu cun Spíritu Saantu Dxiohs."

¹⁷ Rahbi za Pehdru:

—Sidela badi'hi Dxiohs Spíritu Saantu Ñi'h la'h ra' bwiinn chi ziga za bani'hiza Ñi'h Spíritu Saantu Ñi'h la'hnu'h chin gwachiisto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, yannah èchyuu naan tin ña'pihn loh Dxiohs: "Ayi gudi'hi lu'h Spíritu Saantu la'h ra' ba"?

¹⁸ Chin bihn ra' xpwiinn Jesucristu nin rii Jerusalehn dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pehdru, ya ayi ru guñi' ra' ba, la'laga'h badi'hi ra' ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs, rahbi ra' ba:

—iXa chuhla naa Dxiohs, laasii nee ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel guzi'guehlda Ñi'h guica'ha ra' ba guelnabahan nacuubi para tu'pazi sidela gusaguu'dzisto' ra' ba nez delaanta loh Ñi'h nee gusaa'n ra' ba xneziuh dxaaba ra' ba!

Xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi Antioquía

¹⁹ Chin gudxiinn ra' ba la'h Esteban, guca'hんな'hla ra' za ba spaaldaa ra' xpwiinn Jesucristu, ya nuu ra' xpwiinn Jesucristu gwah ra' ba hasta guihdxyi Chipre, guihdxyi Fenicia, guihdxyi Antioquía. Ya guihdxyi ra' chi guñi' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh si ra' bwiinn Israel ayi nee dxii'h loh ra' bwiinnziitu; baluu'y i ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ²⁰ Ya seguihdu badzihn spaaldaa ra' xpwiinn Jesucristu nin zee ra' nez guihdxyi Chipre cun nez guihdxyi Cirene, badzihn ra' dee' Antioquía tin guñi' ra' ba xcweenta Jesucristu loh ra' bwiinn nin ayi za naa ra' bwiinn Israel. ²¹ Guhcanee Dxiohs la'h ra' ba guñi' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, ya ziahan roo' duxa ra' bwiinnziitu chi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ²² Chin bihn ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu guihdxyi Jerusalehn gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi guxe'e'bla ra' ba Bernabeh guihdxyi Antioquía, ²³ ya bwa'ha ba ya bwi'hnnataa'y i Dxiohs yiha ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi Bernabeh loh ra' ba:

—Gulchezahdzi'tsi loh xchi'dxyi Dxiohs cun gaduhbi sto' tu.

²⁴ Laasii la'h Bernabeh naa ba tuhbi bwiinn za'ca; tuhbi bwiinn nin riachii duxa sto' fi'h xchi'dxyi Dxiohs nee nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ba, ya pur ni'chi ziahan ru ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ²⁵ Ya seguihdu gwah

Bernabéh guihdxyi Tarsu tin bagadxi'hyi ba la'h Saulu, ²⁶ ya chin badxeela ba Saulu chi'chi gwanee ba la'h Saulu para guihdxyi Antioquía, tin ri'chi guyuu' ra' ba tuhbi yihza ya ri'chi badxa'ga ra' ba bwiinn ziahan tin baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn chi, ya mweehr chi'chi gule'helah ra' bwiinn Antioquía Crixchiahnu la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu la'n guihdxyi chi. ²⁷ La'n yihza chi gahca biria'h paaldaa ndxi'hw nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs guihdxyi Jerusalehn tin gwah ra' ba guihdxyi Antioquía. ²⁸ Ya tuhbi ndxi'hw ra' chi nin laa Agabu gwasu'ncchii ba laasii nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu lasto' ba, guhcanee Ñi'h la'h ba guñi' ba zi' tuhbi gubihn duxa gaduhbi guidxyiyuh. Nee guhca gubihn chi la'n yihza nin gunabwa' rrehyi Claudiu. ²⁹ Chi'chi bwi'hnn ra' xpiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Antioquía lligaaba tin gudi'hi ra' ba ayuda la'h ra' xpiinn Jesucristu nin rii guihdxyi Judea zigachi'hzi nin galda guzuu guunn ra' ba. ³⁰ Zi'chi bwi'hnn ra' ba tin guixe'hlanee ra' ba mweeyi ra' chi la'h Saulu cun Bernabéh tin guca'ha ra' bwiinn guuhla nin nuu ra' la'n guihdxyi Judea mweeyi chi.

**Chin guhchi Jacobo bie'w
Pehdru la'n lahtsidxi'ba**

12 La'n dxyih ra' chi gahca trabahjw duxa bat'i'dxi rrehyi Herodes la'h ra' spaaldaa xpiinn Jesucristu. ² Gunabwa' Herodes guhchi Jacobo bwihtsi Jwahn cun spahda, ³ ya coma

bwa'ha Herodes ni'chi riuu'sto' ra' bwiinn Israel gudxiinn ba la'h Jacobo, ni'chin gunabwa' ba bina'zu Pehdru bie'w la'n lahtsidxi'ba. Dee' guhca la'n dxyih lañih ra' chin rahw ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun levadura. ⁴ Chin bina'zu Pehdru bie'w ba la'n lahtsidxi'ba, ya gunabwa' Herodes bie'w ba hastayi riiyahpaa tahpa cwa'h suldahdu, ya tahpagah suldahdu chi cada tuhbigah cwa'h ra' ba. Bwi'hnn Herodes lligaaba cwe'he ba la'h Pehdru la'n lahtsidxi'ba chi tin guti'dxi ba Pehdru loh ra' bwiinn Israel chin tiidxi lañih tin gusa'cazii ra' ba la'h ba nicala ayi xi bwi'hnn ba. ⁵ Ya zi'chi zi cayahpaadzi'tsi ra' ba Pehdru la'n lahtsidxi'ba, per garaatii' ra' xpiinn Jesucristu gwazahtii' mahziru cabwihdxyi-canaaba ra' ba loh Dxiohs pur xcweenta Pehdru.

**Babwe'he Dxiohs la'h
Pehdru la'n lahtsidxi'ba**

⁶ Ñarah gue'la chi ñibwe'he ra' ba Pehdru delaanta loh ra' bwiinn Israel. Per gue'la chi na'llgahsi Pehdru galaayi chiohpa suldahdu ya dzi'tsi nayi'bi ba cun chiohpa cadehn, ya xchiohpa suldahdu chi riiyahpaa rwaa' lahtsidxi'ba.

⁷ Seguihdu baluu'yiloh tuhbi aanja Dxiohs la'n lahtsidxi'ba neezaa bazia'ñih tuhbi bwehla ri'chi, ya chi'chi bari'h aanja chi la'h Pehdru tin babahn ba, chi'chi rahbi ba:

—Guenagah gwastii.

Chi'chi dxyiigah billaachi ra' cadehn nin bachi'bi ra' ba la'h Pehdru, ⁸ chi'chi rahbi aanja chi loh Pehdru:

—Bachi'bidu'h xtu'dxihdxi lu'h la'ntihxi lu'h, baca'h tahba lu'h ñaa' lu'h.

Zi'chi bwi'hnn Pehdru, chi'chi rahbi aanjla Dxiohs loh Pehdru:

—Guhta xahba lu'h tin guda'na'hla na'h.

⁹Baria'h chi'h Pehdru la'n lahtsidxi'ba na'hlagah ba la'h aanjla Dxiohs, per cayuhnn ba lligaaba pweda xca'lodzi ba cañi'xihn. ¹⁰Ya badii'dxi ra' ba hasta zuu tuhbi suldahdu nin cayahpaa lwehgu badii'dxi ra' ba hasta zuu nin raroopa gwaardia chi ya seguihdu badzihnn ra' ba rwaa' pweerta dxi'ba nin caa loh neziuh lwehgu yu'pisin billaalan baria'h ra' ba, ya guzah ra' ba tuhbi calle chi ya dxyigahsi guñihchiloh xaanjla Dxiohs loh Pehdru. ¹¹Chi'chiyi guhcabwa' Pehdru, rahbi ba:

—Nnahsihn la'n guhcabwa' Dxiohs guxe'hla xaanjla Ñi'h tin bie'gata'h Ni'h na'h lahtsinaa Herodes tin adxi guunn ra' bwiinn Israel nin lu'h riiyuhnn ra' ba lligaaba guunnee ra' ba na'h.

¹²Yaque gwachiiisto' Pehdru nin guzahca ba chi'chi gwah ba rwaa' yihdzi María xnaan Jwahn nin rñi'ra' ba Marcu. Ri'chi rii ra' ziahana ra' xpwiinn Jesucristu tin cabwihdxyi-canaaba ra' ba loh Dxiohs xcweenta Pehdru. ¹³Ya chin basi'dzi Pehdru rwaa' pweerta nin caa rwaa' lee', chi'chi biria'h tuhbi dxa'pa nin laa Rode zeguia'ha bi chyuuñin. ¹⁴Ya chin bihn bi rsiaa' Pehdru, biahxi duxa bi ya bia'ldesto' bi ñuxaala bi rwaa' lee' ñuu'tii Pehdru, mahzi bwi'hnn bi pur gwachiiptsii bi loh ra' nin rii la'n ñuu', rahbi bi:

—iPehdru zuu rwaa' lee'!

¹⁵Chi'chi rahbi ra' ba loh Rode:

—Cayahca naxihn yiha lu'h.

Ya la'h bi ya guluu'bwa' bi Pehdru ni'chi, ya la'h ra' ba rahbi ra' ba:

—Pweda xaanjla Dxiohs nin rahcanee la'h Pehdru.

¹⁶Ya zeezah cagasi'dzi Pehdru rwaa' lee', ya chin guxaala ra' ba rwaa' lee' badxyigaa' duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba la'h Pehdru. ¹⁷Chi'chi baza'binaa Pehdru tin ayiru guiñi' ra' ba tin guca'dxiahga ra' ba nin guzahca ba, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Pehdru xa babwe'he xaanjla Dxiohs la'h ba la'n lahtsidxi'ba. Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:

—Gulcheguihstsii loh Jacobo cun loh ra' lasaa' nu'h nin naa ra' xpwiinn Jesucristu garaa nin guza'ca'hnn nnah gue'la.

Chi'chi baria'h Pehdru ri'chi tin zee ba stuhbi lahta.

¹⁸Chin barah gue'la, rsiiyido' gacaru, biahyi duxa ra' suldahdu laasii ayi gaann ra' ba xa guhca baria'h Pehdru la'n lahtsidxi'ba.

¹⁹Ya gunabwa' Herodes badxi'hyi ra' suldahdu la'h Pehdru, ya bwa'hazi ba ayi badxeela Pehdru, chi'chi gunabwa' guhchi ra' suldahdu nin guriiyahpaa rwaa' lahtsidxi'ba hasta bie'w Pehdru. Ya seguihdu biria'h Herodes guihdxyi Judea tin gwahgui'hnn lahdxyi ba guihdxyi Cesarea.

Guhchi Herodes

²⁰Neezaa rdxyi'chinee Herodes la'h ra' bwiinn guihdxyi Tiru cun bwiinn guihdxyi Sidohn la'n dxyih ra' chi ya bwiinn ra' chi batiaa'ha lasaa'

ra' ba tin gwagañi'nee ra' ba la'h ba, ya bwi'hnn ra' ba gahn, laasii guñi' tuhbi ndxi'hw nin laa Blastu pur la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi. Ndxi'hw chi naa tuhbi nin mahzi rahpaa la'h Herodes, ya ndxi'hw Blastu chi gunaaba cwidxyiisto' Herodes cun bwiinn guihdxyi ra' chi laasii lahdxyi Herodes naa hasta rdoo' xi rahw ra' ba. ²¹Ya tuhbi dxyih nin bia'handxyi'dxyi ra' ba guu'yidxyi'dxyinee Herodes la'h ra' ba. Dxyih chi guhta Herodes xabarrehyi ba tin guzohba ba loh yagaxiyyi hasta ruhnn ba guelguxchisi nee guñi'za ba mahs paaldaa dxyi'dxyi nezloh garaa ra' bwiinn ra' chi. ²²Ya chi'chi guzo'baloh cañi' jweersi bwiinn ra' chi squii':

—iPer nin cañi' loh nu rii ayi bwiinn dxi'h ba, Dxiohsan! —rahbi ra' ba.

²³Hohr chi gahca biehta tuhbi aanjla Dxiohs, bwi'hnn ba guzo'baloh cayahcallu'hu Herodes, gudahw bizuhgla la'h Herodes ya zi'chi guhchi ba laasii basaa'n ba guñi' ra' bwiinn naa ba Dxiohs.

²⁴Ya zeezah cadi'chii duxa xchi'dxyi Jesucristu garaatii' guihdxyi ra' zi'chiza zeedahla duxa ra'za xpwiinn Jesucristu. ²⁵Chin guya'loh dzi'n nin bwi'hnn Bernabeh cun Saulu, gubia'garii ra' ba guihdxyi Jerusalehn cun tuhbi lasaa' ra' ba nin rñi' ra' ba Marcu.

Gulii Spíritu Saantu la'h Bernabeh cun Saulu tin chegaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs guihdxyi ziitu ra'

13 La'n guido' nin nuu guihdxyi Antioquia

guyuu' profeta ra' cun mwehsu ra'; la'h ra' ba naa bwiinn ra' rii': Bernabeh, Simohn nin rñi' ra' ba Nagaasa, Luciu nin naa tuhbi bwiinn Cirene, Manaehn nin guroo'nee rrehyi Herodes nin guhca gobernador regiohn Galilea, cun Saulu. ²Ya tuhbi dxyih gaduhbi nin cabwihdxyi-canaaba ra' ba loh Dxiohs nee cagacwaa'n ra' ba, chi'chi rahbi Spíritu Saantu:

—Gulcwe'he Bernabeh cun Saulu tin guunn ra' ba dzi'n nin xclaa'dzihm guunn ra' ba.

³Chin guluhlla guditxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs nee guya'loh bacwaa'han ra'zaba, chi'chi badzii'banaa ra' ba yihca ra' ba tin zi'chi guluu'nehza ra' ba la'h Bernabeh cun Saulu tin zeegaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs stuhbi lahta.

**Garoopa ra' ba bagaluu'yi
ra' ba xchi'dxyi Dxiohs
la'h ra' bwiinn Chipre**

⁴Ya seguihdu baxe'hla Spíritu Saantu Dxiohs la'h Bernabeh cun Saulu tin guunn ra' ba dzi'n, ya gwah ra' ba guihdxyi Seleucia, ya ri'chi guyuu'tii ra' ba la'n barcu tin zee ra' ba loh yuh nin rii galaayi loh ñihsado' nin laa Chipre. ⁵Ya chin badzihm ra' ba pweerta nin laa Salamina, ya guza'loh baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu la'n guido' xteenn ra' bwiinn Israel nin rii ri'chi. Nee Jwahn gwanee ra' ba laasii ru'a bi xixteenn ra' ba. ⁶Ya guca'nzaa ra' ba garaa ra' guihdxyi bi'tu'hnn nin rii loh ñihsado' chi'chi badzihm ra' ba guihdxyi Panfos. Ri'chi badxa'ga ra' ba tuhbi bwiinn bidxa'ha nin laa BarJesuhs ndxi'hw rii' bwiinn Israel ba, ya

cagasaki'hi ba bwiinn ra' rahbi ba xchi'dxyi Dxiohs rñi' ba per dxyi'dxyi ra' chi ayi naan xchi'dxyi Dxiohs.
7 Ya bidxa'ha rii' guyuu'nee ba la'h gobernador nin laa Sergiu Paublu, ya gobernador rii' nasiin duxa ba. Seguihdu gudihdxyi ba Bernabeh cun Saulu laasii guclaa'dzi ba dxihn ba xchi'dxyi Dxiohs, **8** per la'h Barjesuhs nin rñi' ra'zaba cun dxyi'dxyi griegu Elimas, bacha'gadixihldxi dxyi'dxyi ba la'h Bernabeh cun Saulu laasii ayi xclaa'dzi ba chechiisto' Sergiu Paublu xchi'dxyi Dxiohs. **9** Ya la'h Saulu nin laazaa Pahblu nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ba, bwa'ha dizi'tsi ba loh BarJesuhs,
10 chi'chi rahbi Pahblu:

—iBwiinn xiin, bwiinn duhlda duxa, llii'n bwiinn dxaaba, bwiinn nin rdxyi'chinee la'h garaatii' cohsha za'ca xteenn Dxiohs! ¿Xi naa ayi rucwe'za lu'h nugaxi'dxi lu'h loh xneziuh za'ca Dxiohs? **11** Yannah zuni'hi Dxiohs tuhbi guelnah yi'h zia'han lu'h tuhbi chieempa ayi gaca gwa'ha lu'h lla'ñih gubihdxyi —rahbi Pahblu.

Chi'chi lwehgu gurih gue'la yihca ba cun xcahyi ya hohra chi rdixhnnaa ba chyu guicah naa ba laasii bia'han dxie'pa ba. **12** Chin bwa'ha gobernador Sergiu Paublu xi guzahca BarJesuhs, badxyigaa' duxa loh ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi Pahblu, ya lwehgu gwachii sto' ba xchi'dxyi Jesucristu laasii bwa'ha ba xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs.

Badzih Pahblu cun Bernabeh guihdxyi Antioquía nin rnabwa' guihdxyi Pisidia

13 Ya seguihdu bacah Pahblu cun lasaa' ra' ba la'n barcu guihdxyi

Pafos tin gudii'dxi ra' ba loh ñihsado' para guihdxyi Perge nin nuu loh regiohn Panfilia. Ya ri'chi basia'han Jwahn la'h ra' ba ya gubia'garii Jwahn nin rñi' ra' ba Marcu para guihdxyi Jerusalehn.
14 Chi'chi biria'h ra' ba Perge tin zee ra' ba Antioquía nin ria'hanla gahxu cwee' guihdxyi Pisidia. Badzihh ra' ba ri'chi tuhbi dxyih sahbd, ya barah gue'la dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel dxyih chi guyuu'tii ra' ba la'n guido' tin guzohba ra' ba. **15** Yaque guyu'löh bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' nin caa loh dxihtsi ra' xteenn lehyi cun dxihtsi nin baca'h ra' profeta, chi'chi guxe'hla ra' nin mahzi rnabwa' la'n guido' chi nin bagañi' loh Pahblu cun Bernabeh, chi'chi rahbi ra' ni'chi:

—Nnaa ra' nin rnabwa' guido', bwihtsi hermanu ra', sidela la'h tu nahpaa tu dxyi'dxyi za'ca para bwiinn ra', gulguiñi'n nnah.

16 Chi'chi gwasu'nchii Pahblu tin bwi'hnn ba sehn loh ra' bwiinn tin guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi ba, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Gulgaca'dxiahga bwiinn Israel, cun neezaa nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. **17** Xchiohs ra' nu'h nin nuu dxibaa' gulii la'h ra' xtatita roo ra' nu'h, bwi'hnn Dxiohs la'h ra' ba bwiinn ziahan duxa chin nuu gahca ra' ba zigazi bwiinnziitu guihdxyi Egiptu, ya seguihdu cun xquelrnabwa' Ñi'h babwe'he Ñi'h la'h ra' ba la'n guihdxyi Egiptu.
18 Chywa'h yihza guyuu' ra' ba loh dahan desiertu ya ziahan bwelta ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nicla guhcanee

Ñi'h la'h ra' ba. ¹⁹ Ya guyuu' gahdzi naciohn nin gunabwa' Canaan, ayi bazo'badxiahga ra' bwiinn chi xch'dxyi Dxiohs, ya bañihchiloh Dxiohs guihdxyi ra' chi tin pur swerta nin bwi'hnn ra' ba gahn gudxi'zi Ñi'h yuh ra' chi guca'ha ra' guehtu xtatita roo ra' nu'h. ²⁰ Ya chin guhca tahpa gaywa'h garoolda yihza badi'hi Dxiohs jwehsa gunabwa' la'h ra' ba hasta dxyih nin badi'higah Dxiohs guelrnabwa' la'h guehtu profeta Samuel. ²¹ Ya seguihdu gunaaba ra' ba tuhbi rrehyi loh Dxiohs tin guinabwa' rrehyi chi la'h ra' ba, ya badi'hi Dxiohs la'h Saul llii'n Cis, lasaa' guehtu Benjamihn tin guhca Saul rrehyi loh ra' ba loh chywa'h yihza. ²² Ya chin basia'pitii Dxiohs la'h Saul, chi'chi guhcaga'h guehtu Davihd rrehyi, chi'chi rahbi Dxiohs:

—La'n gulii la'h Davihd llii'n Isaí laasii Davihd naa tuhbi ndxi'lhw nin guunn garaa nin xclaa'dzihna gaca.

²³ Tuhbi gahca llahga guehtu Davihd guhca Jesuhs tin guxe'hla Dxiohs la'h Ñi'h tin guhlda'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda ziga bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca. ²⁴ Ya galohyi nin guza'loh Jesuhs guunn Ñi'h xtsi'n Xtaada Dxiohs Ñi'h, mwer Jwahn guzo'baloh baluu'y'i xchidxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel, rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Gulgasaguu'dzi sto' tu nezloh Dxiohs tin chioobaañihsa tu tin guisa'pitii Dxiohs xtuhlda tu.

²⁵ Ya zalliaa'r'ia'dxyi gutu'lla Jwahn dzi'n nin badi'hi Dxiohs bwi'hnn ba chin guñi' ba loh ra' bwiinn, rahbi ba: —Adxi na'h dxii'h naan nin ruhnn tu lligaaba naa Crixtu; per di'tsihn

ze'na'hla stuhbi nin mahzi lasahca que na'h, nin para cwe'hehn tahba ba ñaa' ba ayi xi guilasahca'hnn — rahbi Jwahn loh ra' bwiinn chi.

²⁶ Bwihtsi hermanu ra' llii'n ra' xfamihyi guehtu Abrahm, cun garaaza nin riachiisto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; para la'htu xchi'dxyi za'ca Dxiohs rii tin ta'h tu loh duhlda. ²⁷ Bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra' cun nin rnabwa' za la'h ra' ba ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Jesucristu nin rnabwa', ayiza guhcabwa' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin baca'h guehtu profeta ra' dxyi'dxyi ra' chi nin guñi' ra' ba la'n guido' cada dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' ba per ayi guhcabwa' ra' ban ni'chin la'hlaa la'h gahca ra' ba baza'loh ra' ba ziga baca'h profeta ra' pur nin gurih ra' ba guhchi Jesucristu. ²⁸ Nicala ayi xi bwi'hnn Jesucristu per nahpaa gunaaba ra' ba loh Pilahtu tin gudxiinn ba la'h Ñi'h. ²⁹ Ya chin guya'loh xcweenta Ñi'h nin rñi' loh xchihtsi Dxiohs, chi'chi batehta ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi ya chi'chiyi baca'tsi ra' ba la'h Ñi'h. ³⁰ Per Dxiohs babwe'he la'h Jesucristu loh ra' bwiinnguuchi, ³¹ ya yaque babahn Ñi'h loh guelguhchi chi'chi baluu'yiloh Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h nin gwanee Ñi'h biahja nez regiohn Galilea hasta guihdxyi Jerusalehn, yannah bwiinn ra' chin nin zezahnee ra' cagaluu'y'i xchidxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn lasaa' ra' nu'h. ³² Nnah la'hnu zo'panee nu xchi'dxyi Jesucristu rii' loh tu tin dxiahxi sto' tu. La'h Dxiohs baza'loh Ñi'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' ñi' loh ra' guehtu xtatita

roo ra' nu'h. ³³Pwihsa la'hnu'h naa nu'h llahga ra' ba, yannah la'h Dxiohs baza'loh xchi'dxyi Ñi'h tin bata'h Ñi'h Llili'n Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi ziga caa loh dxihtsi nin laa Salmu nin raroopa:

Yi'h naa lu'h Llili'nahn. Na'h bani'hihn guelnabahan Yi'h nnadxyih.

³⁴Rahbiza Pahblu:

—Chin ruu'yidxyi'dxyi Dxiohs pur nin bacwa'hn Ñi'h la'h Jesucristu loh ra' bwiinnguuchi laasii ayiru chuu dxyih gachi Ñi'h cun ayiza guilli'hn bwe'ltilhxi Ñi'h la'n ba', ya squii' rahbi Dxiohs:

Zuni'hihn garaa cohsa nanchii nin gaca siguhra para la'htu ziga bia'hahn dxyi'dxyi'hn cun lu'h la'h guehtu Davihd.

³⁵Ni'chin caa loh stuhbi saalmu rahbin:

Ayi gusaa'n lu'h guudxi tihxi Llili'n lu'h nin nadzii'hi lu'h.

³⁶Yannah guchii la'h Davihd gunabwa' la'h ra' guehtu xtatita ra'nu'h ziga guhdzi Dxiohs loh ba bwi'hnn ba ya seguihdu chin guhchi Davihd, biga'tsi ba hasta biga'tsiza guehtu xtaada ba per guyuu'dxi tihxi ba la'n ba', ³⁷per bwe'ltilhxi Jesucristu ayi basaa'n Dxiohs ñilli'hnan ni'chin babwe'he Dxiohs la'h Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi, ³⁸ni'chin nnah bwi'tsi ra'n gulgahcabwa' rñi' Dxiohs loh tu la'h Ñi'h bazia'caala xtuhlda tu pur xcweenta Jesucristu.

³⁹Rñi' Dxiohs ayi xi xtuhlda chyuuchi'hzi bwiinn nin chechiisto' ñi'h xcweenta nin bwi'hnn Jesucristu, ya bwiinn ra' nin na'hla xlehyi Moisehs ayi gaaldaa guzuh

xjweersi lehyi chi para guzia'caa xtuhlda ra' bwiinn chi. ⁴⁰Gul gahca nasiin tin ayi saca tu cohsa ra' nin caa loh dxihtsi ra' nin baca'h ra' guehtu profeta ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs chin guñi' ra' ba:

⁴¹Gulguia'ha, la'htu nin rullihdziinee xchi'dxyi'hn; gulgahdxyigaa' cun gulguiñihchiloh laasii na'h nin naan Dxiohs gu'nnahn tuhbi cohsa cuubi roo nin ayi chechiitii' sto' tu nee nicalaza chuu tuhbi bwiinn nin guluu'yi xchi'dxyi'hn loh tu egwahla gahca ayi chuu tu ayi cha'zi tu dxyi'dxyi' hn' chi.

⁴²Ya chin baria'h ra' Pahblu cun Bernabeh la'n guido' xteenn ra' bwiinn Israel ra' chi gunaaba ra' bwiinn chi loh Pahblu:

—Stuhbi dxyih nin gazi'laa'dzi ra' nu xclaa'dzi nu guiñi' lu'h dxyi'dxyi' ra' ca stuhbi gaca'dxiahga nu — rahbi ra' ba.

⁴³Ya chin guya'loh junta chi la'n guido' ziahan ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu cun neezaa nin naann ra' lehyi Moisehs gwachiiza sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, ya zeena'hla ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh. Chi'chi rahbi ra' ba loh ra' bwiinn ra' chi:

—Chena'hladzi'tsi tu cun gaduhbi sto' tu dxyi'dxyi za'ca ra' xcweenta Jesucristu.

⁴⁴Chin guhldaa stuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi, ziahan roo duxa ra' bwiinn casi gaduhbi guihdxyi ra' ba riibweeza ra' ba tin guca'dxiahga ra' ba guñi' Pahblu xchi'dxyi Jesucristu.

⁴⁵Ya chin bwa'ha ra' bwiinn

Israel ra' chi tantu ziahan duxa bwiinn rii' para guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi Jesucristu nin guñi' Pahblu, lwehgu bidxyi'chi duxa ra' bwiinn Israel ra' chi, ya guza'loh guñi'tohnta ra' ba xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Pahblu nee neezaa guñi'tohnta ra' ba la'h Dxiohs. ⁴⁶Per ayi bidxyihbi Pahblu cun Bernabeh. Guzuhchihpa ra' ba loh ra' bwiinn chi rahbi ra' ba:

—Nahpaa gachiñi' nu xchi'dxyi Jesucristu mwer loh tu ziga naa tu bwiinn Israel, per nnah yaque rbwe'caa tu xchi'dxyi za'ca Ñi'h ni'chin cayuhnn tu guelguxchisi la'hgahca tu ruluu'yi ayi rga'ha chee tu dxibaa' para tu'pazi ni'chin nnah mejor chogaluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ⁴⁷laasii zi'chi guxe'hla Dxiohs gaca. Squii' caa xchi'dxyi Dxiohs loh dxihtsi:

Zuxel'hla'hn la'htu tin guluu'yi tu xchi'dxyi ra'n rii' la'h ra' bwiinnziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin ta'h ra' ba loh duhlda hastachi'hzi rii ra' ba loh guihdxyiyuh.

⁴⁸Chin bihn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu, biahxi duxa ra' ba, chi'chi' rahbi ra' ba chuhla naa xchi'dxyi Dxiohs; ya garaa bwiinn ra' nin gulii Dxiohs chee dxibaa' para tu'pazi gwachisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ⁴⁹Zi'chizi bidi'chii xchi'dxyi Jesucristu loh guihdxyi ra' chi. ⁵⁰Ya guñi'nee ra' bwiinn Israel ra' chi la'h ra' gunna'h nin naa ra' xpwiinn guido' ra' bwiinn Israel ra' chi cun neezaa

ndxi'hw ra' nin mahzi rnabwa' guihdxyi ra' chi tin guhcanee ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra' chi tin babwe'hecaa ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh la'n regiohn ra' chi. ⁵¹Chi'chi' gudzihbiñaa' ra' Pahblu cun Bernabeh guxuh ziga tuhbi sehn tin gacabwa' ra' bwiinn Israel basahcaloh ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. Ya seguihdu zee ra' ba para guihdxyi Iconiu. ⁵²Ya nin naa ra' xpwiinn Jesucristu riahxi duxa ra' ba nee neezaa nuunabahandzi'tsi Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' ba.

Guyuu' Pahblu cun Bernabeh guihdxyi Iconiu

14 Chin badzihn Pahblu cun Bernabeh guihdxyi Iconiu, garoopa ra' ba guyuu'tii ra' ba la'n xquido' ra' bwiinn Israel nin rii ri'chi ya baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn chi ya nez forma chi ziahan ra' ba gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tantu ziga bwiinn Israel ra' como ziga bwiinnziitu ra'za. ²Per Bwiinn Israel ra' nin ayi gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs bachil'hyi ra' ba bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin gwa'ha dxaaba ra' ba loh ra' xpwiinn Jesucristu nin riachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ³Ni'chin nin bia'han Pahblu cun Bernabeh guihdxyi chi ziroo' chieempa ya ayi bidxyihbi ra' ba gwazah baluu'yi ra' ba la'h Dxiohs bazia'caala xtuhlda ra' bwiinn ra' cun neezaa baluu'yi Dxiohs guchiipa'h naa xchi'dxyi Ñi'h ni'chin nin bwi'l'hnn Ñi'h compahñu la'h Pahblu cun Bernabeh tin bwi'l'hnn ra' ba dzil'roo cun milahgru ra'. ⁴Ya bilaa'ha

lasaa' ra' bwiinn guihdxyi chi pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs; garoolda bwiinn guihdxyi chi nuu favohr de Pahblu cun Bernabeh ya zagaroolda guihdxyi ra' ba nuu gahca xlahdu bwiinn Israel ra' chi. ⁵Ya seguihdu batiaa'ha lasaa' ra' bwiinn Israel ra' chi cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel guhca ra' ba tuhsdi acweerdeu cun guxchiisi ra' nin rnabwa' ri'chi tin ñidxi'hdxinee dxyi'dxyi ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh tin neezaa ñuca'h dxiah ra' ba yihca Pahblu cun Bernabeh, ⁶per chin guhcabwa' ra' Pahblu cun Bernabeh zi'chi xclaa'dzi ra' ba guunnee ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh ni'chin ballu'n ra' ba para guihdxyi Listra, guihdxyi Derbe, guihdxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi Licaonia, cun neezaa guihdxyiru nin rii ra' gadiidxi guihdxyi ra' chi. ⁷Neezaa guihdxyi ra' chi baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁸Guihdxyi Listra guyuu' tuhbi ndxi'hw nin adxi nuu sah desde chin guulaa ba. ⁹Ndxi'hw rii' cagaca'dxiahga dzi'tsi ba dxyi'dxyi ra' nin cañi' Pahblu, ya chin bwa'ha Pahblu loh ba gwachii sto' ba xchi'dxyi Jesucristu laasii zahca gusiaca Dxiohs la'h ba. ¹⁰chi'chi guñi' Pahblu jweersi loh ba, rahbi ba:

—iGwasuhnchii tin guzuh derehchu!

Ya chieempa nin guzu'nchii ba bire'h ba guiya', chi'chiyi bazah ba. ¹¹Ya chin bwa'ha ra' bwiinn Licaonia ra' chi xi bwi'hnn Pahblu, chi'chi guza'loh cañi' ra' ba dxyi'dxyi Licaonia chi rahbi ra' ba:

—iDxiohs ra' bie'ta loh nu rluu'yi za ra' Ñi'h ziga ndxi'hw!

¹²Ya gule'helah ra' ba la'h Bernabeh ziga dxiohsa Júpiter, ya la'h Pahblu gule'helah ra' ba Mercuriu laasii tuhsdi Pahblu ñi' xcweenta garoopa ra' ba. ¹³Ya bixohza nin ruhnn dzi'n la'n guido' xteenn dxaan Júpiter, nin zohba rwa'a' guihdxyi chi, gwanee ba guun cun figuhra dxia'y'i'hn ra' tuhsdi junta cun bwiinn ziahan ra' chi tin gaann ra' ba la'h Bernabeh cun Pahblu ziga raann ra' ba xchiosha ra' ba. ¹⁴Chin bihn ra' pooxtla o sea Bernabeh cun Pahblu xi cayahca, basiu'yi ra' ba xahba ra' ba ziga tuhbi sehn ayi riuu'sto' ra' ba nin cayuhnn ra' bwiinn chi, ya guyuu'tii gallu'n ra' ba galaayi ra' bwiinn ¹⁵tin rahbi ra' ba:

—iDaada ra'! ¿Xi naa cayuhnn tu cohsa ra' ca? ¿Tayi rwa'ha tu lasaa' bwiinn tu la'h nu bwiinn guidxyiyuh za nu? Nomas la'h nu raluu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs nin nuu nabahan llaa'ndxibaa' la'h ra' bwiinn tin gusaa'n ra' ba cohsa ra' nin a gallu'yitii, ziga nin riiyuhnn tu, tin guzuhllhibi tu loh Dxiohs nin bwi'hnncha'y'i llaa'ndxibaa' cun guidxyiyuh, cun ñihsado', cun garaatii' nin nuu loh ra'n. ¹⁶Galoh basaa'n Dxiohs la'h ra' bwiinn guidxyiyuh bwi'hnn ra' ba zigachi'hzi guclaa'dzi ra' ba, ¹⁷nicla baluu'yi Ñi'h la'h ra' ba la'h Ñi'h naa Ñi'h Dxiohs cun cohsa za'ca nin ruhnn Dxiohs. La'h Ñi'h ruhnn Ñi'h ñihsadixia, ruhnn Ñi'h rahca xi ridahw ra' nu'h, nee rahcanee za Ñi'h la'h ra' bwiinn tin rbahan za'ca ra' ba.

¹⁸Per nicla guñi' ra' ba dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' bwiinn guihdxyi

chi ya mwedxi nagahn duxa para bacu'dzi ra' ba loh xigaaba ra' bwiinn chi tin ayi bwi'hnn ra' ba ziga guclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba guun ra' tin ñibahchiguhn ra' ba cohsa ra' chi loh Pahblu cun Bernabeh.¹⁹ En seguida badzihn paaldaa ra' bwiinn Israel ra' nin ze' guihdxyi Antioquía cun guihdxyi Iconiu. Bach'i'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn Listra tin baca'hdxiah ra' ba yihca Pahblu ya nastro' ra' ba guhchi Pahblu gudo'ballehxha ra' ba la'h ba hasta rwaa' guihdxyi chi babwe'he ra' ba la'h ba.²⁰ Per chin badia'a'ha ra' xpwiinn Jesucristu cwee' Pahblu, lwehgusi gwastii ba biuu'garii ba guihdxyi chi stuhbi. Ya chin barah gue'lla, bare'h ra' ba guihdxyi chi cun Bernabeh tin zee ra' ba para guihdxyi Derbe.²¹ Ya chin guya'loh baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Derbe ziahan duxa ra' bwiinn chi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. Chi'chi gubia'garii ra' ba stuhbi la'n guihdxyi Listra cun guihdxyi Iconiu, guihdxyi Antioquía.²² Ya guihdxyi ra' chi guluu'gui'w Pahblu cun Bernabeh la'h ra' ba cun xchi'dxyi Dxiohs tin cheezahnee ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, ayi cwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. Rahbiza ra' ba loh ra' bwiinn chi nahpaaza guti'dxiloh ra' ba trabahjw tin para gaca chuu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs.²³ Ya seguihdu gulii ra' ba paaldaa ra' bwiinn guuhla cada tuhbigah xquido' xpwiinn Jesucristu, ya chin guluhlla gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs cun bacwaa'han za ra' ba, chi'chi gunaaba Pahblu

cun Bernabeh loh Dxiohs xcweenta ra' bwiinn chi tin gaapaa Ñi'h la'h ra' ba laasii rca'h duxa sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Gubia'garii Pahblu cun Bernabeh para guihdxyi Antioquía xteenn Siria

²⁴ Seguihdu badii'dxi Pahblu cun Bernabeh guihdxyi Pisidia ya badzihn ra' ba hasta loh guihdxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi Panfilia.²⁵ Ya chin guya'loh baluu'yi Pahblu cun Bernabeh xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn guihdxyi Perge, ya seguihdu zee ra' ba guihdxyi Atalia.²⁶ Chin badzihn ra' ba guihdxyi chi, chi'chi bacah ra' ba la'n barcu tin gwah ra' ba guihdxyi Antioquía. Ya antes nin guzee ra' ba biahja chi, gunaaba ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu guihdxyi Antioquía loh Dxiohs tin bwi'hnn Ñi'h cumpahñu la'h Pahblu cun Bernabeh. Ya zi'chi batuhlla ra' ba xtsi'n Dxiohs nin bwi'hnn ra' ba nez guihdxyi ra' nin gwah ra' ba.²⁷ Ya chin badzihn ra' ba guihdxyi Antioquía, batiaa'ha ra' ba bwiinn guido' ra' nin naa ra' xpwiinn Jesucristu guihdxyi chi, tin bwi'yidxyi'dxyi ra' Pahblu cun Bernabeh loh ra' bwiinn chi, xa bwi'hnn Dxiohs cumpahñu la'h ra' ba nee cun neezaa xa guluu'bia'ñi'h Ñi'h sto' ra' bwiinnziitu tin zi'chi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.²⁸ Ya bia'hannee Pahblu cun Bernabeh la'h ra' xpwiinn Jesucristu mahs paaldaa dxyih loh guihdxyi Antioquía.

**Badxa'galasaa' ra' ba la'n
guihdxyi Jerusalehn**

15 La'n dxyih ra' chi badzihn paaldaa ndxi'hw ra'

nin ze' nez guihdxyi Judea, ya guza'loh cagaluu'yi ra' ba la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii guihdxyi Antioquía, ya rahbi ra' ndxi'hw ra' chi:

—Sidela la'htu adxi guunn tu ziga gunabwa' guehtu Moisehs adxi guta'h Dxiohs la'htu loh xtuhlda tu.

²Chin bihn Pahblu cun Bernabeh dxyi'dxyi ra' chi bacha'gadxihldxi dxyi'dxyi ra' Pahblu cun Bernabeh la'h ra' ndxi'hw ra' chi. Chi'chi gulii ra' xpwiinn Jesucristu la'h Pahblu cun Bernabeh cun spaaldaa ra' xpwiinn Jesucristu tin chee ra' ba guihdxyi Jerusalehn tin guíñi'nee ra' ba pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' xteenn xquido' Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi Jerusalehn. ³Ya gulu'nehza ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi Antioquía la'h Pahblu cun Bernabeh cun bwiinn ra' nin zenee ra' ba para guihdxyi Jerusalehn. Ya loh nehza nin zee ra' ba chi gudii'dxi ra' ba guihdxyi Fenicia cun guihdxyi Samaria tin guñi' ra' ba loh ra' xpwiin Jesucristu nin rii guihdxyi ra' chi, rahbi ra' ba la'h ra' nin naa ra' bwiinnziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, la'h ra' ba basaa'n creensi dxaaba nin ruhnn ra' ba tin chena'hla ra' ba xneziuh Dxiohs. Ya garaa ra' nin naa ra' xpwiinn Jesucristu guihdxyi ra' chi biahxi duxa ra' ba pur dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu cun Bernabeh loh ra' ba. ⁴Ya chin badzihm Pahblu cun Bernabeh Jerusalehn, bagacha'galoh ra' xpwiinn Jesucristu la'h ra' ba. Ya seguihdu bwii'yidxyi'dxyi ra' Pahblu cun Bernabeh loh ra' bwiinn

chi xa guhcanee Dxiohs la'h ra' ba cun garaati'i ziga baluu'yi ra' ba la'h ra' bwiinn nez guihdxyi ra' nin bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁵Chi'chi gwasu'nchii paalda ra' bwiinn fariseu nin gwachiisto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, rahbi ra' ba loh garaati'i ra' ba:

—Naa bwen dxihn ra' bwiinnziitu nin naa ra' xpwiinn Jesucristu nin ayi naa ra' bwiinn Israel neezaa xlehyi Moisehs guzo'badxiahga ra' ba.

⁶Chi'chi badxa'galasaa' ra' pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' nin rnabwa' la'h ra' xpwiinn Jesucristu tin bwi'hnn ra' ba lligaaba xa gaca. ⁷Ya gaduhbi nin cañi' ra' ba xcweenta ziga ruluu'yi Pahblu cun Bernabeh, gwasu'nchii Pehdru, rahbi ba loh ra' ba:

—Yu'bitu lasaa'ra'n, la'tu naann Dxiohs gulii na'h loh tu tin guluu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinnziitu tin chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ⁸Dxiohs nin nu'nbwa' lasto' ra' bwiinn la'h Ñi'h badi'hi Spíritu Saantu la'h ra' ba ziga baní'hi za Ñi'h Spíritu Saantu la'h ra' nu'h. ⁹Dxiohs ayi cayuhnn Ñi'h guriin-guriin cun la'h ra' ba nee ayiza cayuhnn Ñi'h guriin-guriin cun la'h za nu'h pwihs Dxiohs basiaa lasto' ra' ba lasii gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ¹⁰Yannah ñxi naa ruhnn tu buhrla la'h Dxiohs cun xtsi'n Ñi'h? ñXi naa xclaa'dzzi tu chezahnee ra' bwiinnziitu lehyi chi nin guehtu xtadaguldo' ra' nu'h nee nin la'h za nu'h nagahdxi gaca chozahnee ra' nu'h lehyi chi? ¹¹Dez galohyi naann nu'h la'h Jesucristu

guta'h la'hnu'h loh xtuhlda ra' nu'h igwahla gahca za ziga guta'h za Ñi'h la'h ra' bwiinnziitu —rahbi Pehdru.

¹² Ya chin guluhlla guñi' Pehdru, dxyiitii' babwihi ra' bwiinn chi, chi'chi lwehgu gahca baca'dxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu cun Bernabeh xa guhcanee Dxiohs la'h ra' ba bwi'hnn ra' ba dzi'n roo ra' cun milahgru ra' loh ra' bwiinnziitu ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel. ¹³ Ya chin guya'loh guñi' ra' Pahblu cun Bernabeh, chi'chi guñi'gah Jacobo rahbi:

—Bwi'tsi ra'n, gulgaca'dxiahga guñi'n: ¹⁴ Simohn Pehdru bwiyyidxyi'dxi loh nu'h xa guyuu' guelrzaa' Dxiohs xcweenta ra' bwiinnziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin gulii Ñi'h xpwiinn Ñi'h loh ra' ba. ¹⁵ Garaa dxyi'dxyi ra' rii' naan ziga dxyi'dxyi ra' nin baca'h guehtu profeta ra', ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs rahbin:

¹⁶ Despwes de dee ra' zibia'gariin tin guzuun stuhbi rrehyi cuubi nezloh tu xlugari xstatita Ñi'h guehtu Davihd tin zi'chi gusacuu'bihn xquido' Davihd nin gubihyi tin dxiaaca za'ca hasta ria'dxyi chi tin zi'chi dxia'han cuubin para tu'pazi.

¹⁷ Tin garaa ra' bwiinn gadxi'hyi xneziuh za'ca Dxiohs, cun garaa ra' naciohn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs pur laan —rahbi Dxiohs.

¹⁸ Zi'chi rahbi Dxiohs nin baluu'y়i cohsha ra' rii' desde cadxyihroo'.

¹⁹ Rahbiza Jacobo loh ra' ba:

—Dee' naa lligaaba nin ru'nnaahn: ayiru chyu gusio'ba la'h ra' bwiinn

nin ayi naa ra' bwiinn Israel nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. ²⁰ Cun sola gaca'h nu'h tuhbi dxihtsi loh ra' ba tin ayiru gaann ra' ba bwiinnngulaala nee neezaa tin ayi guibahan gubwhihlli ra' ba, neezaa tin ayi gahw ra' ba bwe'hla maan nin rahchi dxaaba ra', nee ayi gahw ra' za ba rihn. ²¹ Des cadxyihroo' nuu ra' ndxi'hw ra' nin ruluu'y়i xlehyi Moisehs cada guido'yi'hn ra' loh cada tuhbi guihdxyi ra' loh dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel.

²² Ya biuu'sto' ra' pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' cun garaaza xpwiinn Jesucristu xchi'dxyi Jacobo, ya gulii ra' ba la'h Judas nin rñi' ra' ba Barsabahs cun Silas tin chenee ra' ba Pahblu cun Bernabeh para guihdxyi Antioquia, ya Silas cun Barsabahs naa ndxi'hw ru nin lasahca ru loh ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu guihdxyi Jerusalehn. ²³ Ya guluu'nehzanee ra' ba dxihtsi ra' rii' la'h ra' ba para guihdxyi Antioquia:

“La'hnu ziga naa nu pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' xteenn xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Jerusalehn, raxe'hla nu tuhbi guelrgahpaa Dxiohs para garaatii' tu bwihtsi lasaa' ra' nin rii ra' guihdxyi Antioquia cun estadu Siria, cun estadu Cilicia. ²⁴ La'h nu bihn rii' biria'h ndxi'hw ra' nin bie'gañi' loh tu cun xcweenta xlehyi Moisehs, per la'h ra' ndxi'hw ra' chi ayi cun xquelrnabwa' dxi'h nu bie'nee ra' ba chin bie'gasio'ba ra' ba la'htu tin zigazi guluu'y়i xilla ria'dxi guza'loh tu para gaca tu xpwiinnpa'h Dxiohs. ²⁵ Ni'chin nnah

la'hnu chin badiaa'ha nu baria'caa
bachilii nu schiohpa bwiinn ra'
nin zenee ra' bwiintsi lasaa' ra' nu
Bernabeh cun Pahblu tin zenee
ra' ba tuhbi dxyi'dxyi za'ca para
la'htu.²⁶ Pahblu cun Bernabeh
nicala la'hsi gachi ra' ba per ayi
riaa ra' ba xquelnabahan ra' ba
zeezah cagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi
Jesucristu.²⁷ Ni'chin nin baxe'hla
nu Judas cun Silas tin la'h ra' ba
guiñi' ra' ba garaatii' dxyi'dxyi
ra' rii' lohtu.²⁸ Pwihs Spíritu
Saantu Dxiohs basiin la'hnu naa
bwen ayiru gatahla ru nu lehyi nin
chena'hla tu. Lehyisi rii' nallu'hyi
chezahnee tu:²⁹ ayi gahw tu
xpwe'hla ra' maan nin rudi'hi ra'
bwiinn guhn la'h ra' bwiinnngulaala,
ayi gahw tu rihn cun xpwe'hla
maan nin rahchidxaaba ra', nee
ayiza guibahan gubwihlli tu tantu
gunna'h coma ziga ndxi'hw, ya
sidela guzo'badxiahga tu ayi guunn
tu garaa ra' dee' bwen gahca gaca
tu nezloh Dxiohs. Pwihs cun
Dxiohs dxia'han tu."

³⁰ Pwihs seguihdu gulu'nehza
ra xpwiinn Jesucristu la'h Judas
cun Silas gwanee ra' ba Pahblu
cun neeza Bernabeh para guihdxyi
Antioquia, ya ri'chi batiaa'ha ra' ba
xpwiinn ra' Jesucristu nin rii ra'
guihdxyi Antioquia chi tin badi'hi
ra' ba dxihtsi nin gulu'nehza
ra' pooxtla ra' nin rii guihdxyi
Jerusalehn, guca'h ra' ba.³¹ Chin
bihn ra' xpwiinn Jesucristu nin
naa ra' bwiinnzitu nin rii guihdxyi
Antioquia chi dxyi'dxyi ra' nin
caa loh dxihtsi chi biahxi duxa ra'
ba laasii gulahchidxyii dxyi'dxyi
ra' chi lasto' ra' ba.³² Ya Judas

cun Silas naa ra' ba bwiinn nin
rusañi' Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h, ni'chi
baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h
ra' xpwiinn Ñi'h nin rii guihdxyi
Antioquia chi, ya baluu'yi ra' ba
ziroo' xcweenta xchi'dxyi Dxiohs
tin mahziru guza'bi sto' ra' bwiinn
par chezah dzii'tsi ra' ba loh xneziuh
Dxiohs.³³ Ya bia'hannee ra' ba la'h
ra' xpwiinn Jesucristu guihdxyi
Antioquia chi tuhbi chieempa. Ya
seguihdu chin babii ra' Judas cun
Silas guihdxyi chi, chi'chi bagahpaa
Dxiohs ra' xpwiinn Jesucristu la'h
ra' ba cun xquel dxyiriisto' Dxiohs
tin bwi'hnn ra' ba despedir la'h
ra' ba para guihdxyi Jerusalehn
loh ra' xpwiinn Jesucristu nin
gulu'nehza la'h ra' ba.³⁴ Per la'h
Silas gurii sto' ba bia'han ba ri'chi.
³⁵ Neezaa Pahblu cun Bernabeh
bia'han guihdxyi Antioquia chi cun
spaaldaa ra' nin bia'hannee ra' ba
ya gwazah baluu'yi ra' ba xchi'dxyi
Dxiohs.

Dee nin raroopa xbiaje Pahblu gwagaluu'yi ba xchi'dxyi Jesucristu

³⁶ Chin guhca tuhbi chieempa rii
ra' ba ri'chi, chi'chi rahbi Pahblu
loh Bernabeh:

—Yo'ho chodia'han nu'h xa nuu ra'
xpwiinn Jesucristu guihdxyi ra' nin
biogaluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h.

³⁷ Ya guclaa'dzi Bernabeh ñianee
ra' ba la'h Jwahn nin rñi' za ra' ba
Marcu,³⁸ per Pahblu ayi gunnah
ba ñianee ra' ba la'h Jwahn laasii
basia'han Jwahn la'h ra' ba
guihdxyi Panfilia ya ayiru bwi'hnn
bi pur ñazahnee bi la'h ra' ba nez
hasta bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi
Jesucristu.³⁹ Ya bwa'ha si Bernabeh

ayi nnaa Pahblu chenee ra' ba la'h Marcu ya de tantu nin bachi'chi lasaa' ra' ba cun zi'chizi gulaa'ha lasaa' ra' ba mejor zeenee Bernabeh la'h Marcu ya seguihdu guca'ha ra' ba tuhbi barcu para Chipre.

40 Ya seguihdu guliigah Pahblu la'h Silas, ya chin guya'loh gudihdxyi-gunaaba ra' xpwiinn Jesucristu xcweenta ra' Pahblu cun Silas loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' ba, chi'chiyi zee ra' ba. **41** Ya gudii'dxi ra' ba guihdxyi Siria cun guihdxyi Cilicia tin mahziru guñi' ra' ba chezahdzi'tsi ra' xpwiinn Jesucristu nin rii nez guihdxyi ra' chi loh xchi'dxyi Dxiohs.

**Timoteu gwanee la'h
Pahblu cun Silas**

16 Pahblu cun Silas badzihn ra' ba guihdxyi Derbe cun guihdxyi Listra. Ri'chi badxa'ga ra' ba tuhbi xpwiinn Jesucristu nin laa Timoteu llii'n tuhbi gunna'h Israel nin naa tuhbi xpwiinn Jesucristu, per xtaada bi naa bwiinn griehgu. **2** Xpwiinn Jesucristu nin guyuu' guihdxyi Listra cun guihdxyi Iconiu guñi' za'ca ra' ba pur Timoteu. **3** Bwi'hnn Pahblu lligaaba chenee ba la'h Timoteu, per galoh guluu' Pahblu la'h Timoteu bwa' tin ayi ñiñi'yah ra' bwiinn Israel nin nuu ra' ri'chi la'hbi laasii garaatii' ra' bwiinn Israel ra' chi naann xpaah Timoteu naa tuhbi bwiinn griehgu. **4** Ya garaa ra' guihdxyi ra' nin zeedii'dxi ra' ba guñi' ra' ba loh ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu guihdxyi ra' chi dxyi'dxyi ra' nin baca'h ra' pooxtla cun bwiinn guuhla ra' nin rnabwa' la'h

ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Jerusalehn. **5** Pwihs i garaa xpwiinn Jesucristu gwazahnee ra' ba xchi'dxyi chi'zi Ñi'h, ya dxyih cun dxyih guhca ziahana xpwiinn Jesucristu.

**Bwa'ha Pahblu tuhbi bihs
nin baluu'yiloh tuhbi bwiinn
regiohn Macedonia loh Pahblu**

6 Ya ayi guzi'guehlda Spíritu Saantu Dxiohs ñuluu'y i ra' ba xchi'dxyi Jesucristu guihdxyi Frigia cun Galacia cun Asia, **7** ya seguihdu badzihn ra' ba frontera xteenn Misia ya bwi'hnn ra' ba lligaaba ñiah ra' ba guihdxyi Bitinia, per ayiza guzi'guehlda Spíritu Saantu Jesucristu ñiah ra' ba ri'chi. **8** Mejor gudii'dxi ra' ba Misia tin bie'ta ra' ba pwertu xteenn Troas. **9** Ri'chi loh baca'l da baluu'yiloh tuhbi bwiinn regiohn Macedonia loh Pahblu, ya loh baca'l da chi cañi'nee ndxi'hw chi la'h Pahblu, rahbi ba:

—Gudii'dxi para guihdxyi Macedonia tin gacanee lu'h la'h nu.

10 Hohra nin guya'loh bwa'ha ba bihs i chi, lwehgu gahca guyuu'nehza nu para guihdxyi Macedonia laasii bidi'hnn nu lliigaaba Dxiohs gunaaba biogaluu'y i nu xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn guihdxyi chi.

**Chin guyuu' Pahblu cun
Silas Guihdxyi Filipos**

11 Guyuu'tii nu la'n barcu rwaa' ñihsado' xteenn guihdxyi Troas ya badzihn nu Samotracia, tuhbi isla nin rii loh ñihsado', ya barah stuhbi gue'la badzihn nu guihdxyi Neapolis, **12** ya de ri'chi bioo nu para

guihdxyi Filipos, tuhbi guihdxyi nin lasahca loh guihdxyi Macedonia, ya ri'chi bidxuu nu paaldaa dxyih nee guihdxyi chi naa tuhbi colonia ra' bwiinn Roma. ¹³Ya tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel baria'h nu guihdxyi chi tin bioo nu rwaa' tuhbi gui'w hasta nahpaa riagañi'nee ra' bwiinn Israel Dxiohs. Ri'chi bidxuu nu tin baluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' gunna'h nin badiaa'ha ri'chi. ¹⁴Loh ra' gunna'h chi dxa'ga tuhbi naani'hnn nin laa Lidia nin ze' guihdxyi Tiatira; lahdxi culohr murahdu nin lasahca duxa rutoo' ba. Gunna'h rii' raann ba Dxiohs ya baca'dxiahga ba xchi'dxyi Jesucristu, bazuh nayaa Ñi'h lasto' ba tin guyuu' ba guya'zi ba xchi'dxyi Dxiohs nin guñi' Pahblu loh ra' bwiinn. ¹⁵Chi'chi gurohbaañihsa ba cun garaa xfamihyi ba, ya seguihdu bwi'hnn ba jweersi bioo nu yihdzi ba, chi'chi nnah ba:

—Sidela guchii tu rwa'ha tu na'h ziga tuhbi xpwiinn Jesucristu gulcho'ho rwaa' yiidzihm tin ri'chi chuu tu.

Ya menos bwi'hnn naani'hnn chi gahn bioo dxia'hnn nu yihdzi ba. ¹⁶Ya tuhbi dxyih nin zoo nu hasta rñi' ra' bwiinn chi loh Dxiohs, badxa'ga nu tuhbi dxa'pa nin nuu tuhbi spíritu dxaaba nin rahcabwa' sto' bi, naa bi tuhbi mooza nin gudoo'tii' nee ruhnn bi gahn ziahan roo mweeyi para nin rnabwa' ra' la'hbi. ¹⁷Dxa'pa rii' na'hla bi la'h Pahblu cun neezaa la'hnu ze'ñi' bi jweersi roo rahbi bi:

—Ndxi'hw ra' rii' nin naa ra' xmooza Dxiohs nin nuu dxibaa',

ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs — rahbi bi.

¹⁸Ya naa la ziahan dxyih cana'hla dxa'pa chi la'hnu, ya tantu nin cañi' bi loh ra' bwiinn: "Xpwiinn Dxiohs la'h ra' bwiinn rii!", rahbi dxa'pa chi, chi'chi gubia'garii Pahblu de tantu nin cagasio'ba bi yiheca ba, chi'chi rahbi ba loh bwiinndxaaba nin nuu lasto' dxa'pa chi:

—iPur lah Jesucristu baria'h la'n lasto' dxa'pa ca!

Ya lwehgu baria'h spíritu dxaaba chi lasto' bi. ¹⁹Per chin bwa'ha ra' xpallwa'n dxa'pa chi ayiru xi mweeyi guunn bi gahn para la'h ra' ba, chi'chi guna'zu ra' ba la'h Pahblu cun Silas ya gwanee ra' ba la'h Pahblu cun Silas loh ra' guxchiisi nez rwaa' dxiaa' roo' nin nuu galaayi guihdxyi chi. ²⁰Ya chin badzihnnree ra' ba Pahblu cun Silas loh ra' nin naa guxchiisi, chi'chi rahbi ra' ba:

—Ndxi'hw ra' rii' nin naa bwiinn Israel cagasio'ba ra' ba la'h ra' bwiinn lahdxyi ra'nu, ²¹cagaluu'yi ra' ba guriin lehyi nin adxi nuu gazo'badxiahga nu'h laasii naa nu bwiinn Roma.

²²Chi'chi bidxyi'chinee ra' bwiinn la'h Pahblu cun Silas, ya guxchiisi ra' gunabwa' ra' ba bire'h xahba Pahblu cun Silas tin guca'yahga ra' ba tuhbi bahra. ²³Chin guluhlla guca'yahga ra' ba cun bahra, chi'chi bie'w ra' ba la'n lahtsi dxi'ba nin mahzi nadxaaba naa. Ya rahbi ra' ba loh nin naa madxiohra; nahpaa guhpaa dzi'tsi ba la'h ra' ndxi'hw ra' ca. ²⁴Chin bihn madxiohra chi dxyi'dxyi chi baza'hla ba la'h Pahblu cun Silas la'n lahtsi dxi'ba

nin nuu tuhbi yahga barehda nin zohba gui'dxiu tin la'n gui'dxiu chi guyuu' ñaa' ra' ba tin adxi gullu'hn ra' ba. ²⁵Per chin guhca garoolda gue'la cabwihdxyi-canaaba ra' Pahblu cun Silas Dxiohs, nee cun neezaa cayu'lida ra' ba cantu xteenn Dxiohs para la'h Ñi'h ya snuhn bwiinn nin ñie'w ra' riigaca'dxiahga ra' cantu ra' nin cayu'lida ra' ba. ²⁶Ya hohra chi guhca tuhbi lluh duxa, bañi'bin gaduhbitii' lahtsi dxi'ba chi, billaala ra' garaatii' rwaa' pweerta ra', cun cadehn ra' nin nuuxa'ta yahga ra' nin nuu ñaa' ra' bwiinn nin ñie'w gubihyi ra'n. ²⁷Ya chin babahn madxiohra chi, bwa'ha ba zohballaala rwaa' lahtsi dxi'ba, lwehgu gule'he ba spahda ba tin ñidxiinn ba la'h gahca ba laasii nasto' ba ballu'n ra' nin ñe'w ra' la'n lahtsi dxi'ba. ²⁸Chi'chi guñi' Pahblu jweersi roo, rahbi ba loh madxiohra chi:

—iAyi guunn lu'h zi'ca, garaa gahca nu la'hnu dxuu rii'!

²⁹Chi'chi gunaaba madxiohra chi tuhbi bia'ñih tin bazia'ñihin la'n lahtsi dxi'ba chi, chi'chi guyuu'tii gallu'hn ba tantu nin bidxyihbi ba. ³⁰Tin babwe'he ba la'h ra' Pahblu cun Silas, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Daada ra', ñxa ni'ca nahpaa gu'nnahn tin guta'h Dxiohs na'h loh duhlda?

³¹Ya chi'chi rahbi ra' ba:

—Bwi'hnn pur chechii sto' lu'h xchi'dxyi Jesucristu tin ta'h lu'h loh duhlda, cun neezaa garaa xfamihyi lu'h.

³²Ya baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu la'h madxiohra chi

cun garaa za nin rii rwaa' yihdzi ba. ³³Ya hohra gue'la chi gahca gwanee madxiohra chi la'h ra' Pahblu cun Silas tin gudxi'bi ba hasta bidxeeldxyihdxyi tihxri ra' ba pur bahra, ya chin guyu'loh guhca ra' ba rramwehdxi chi'chi guro'bañihsa madxiohra chi cun garaa xfamihyi ba. ³⁴Ya seguihdu gwanee ba la'h ra' Pahblu cun Silas yihdzi ba tin gudahw ra' ba, ya biahxi duxa madxiohra chi cun garaa xfamihyi ba laasii gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.

³⁵Chin barah gue'la, guxe'hla ra' guxchiisi chiohpa xguixa'ga ra' ba bagañi' loh madxiohra tin guta'h ba la'h Pahblu cun Silas. ³⁶Chi'chi rahbi madxiohra chi loh Pahblu:

—Bie'naa ra' guixa'ga aguta'hñ la'htu; cheezah tu xneziuh tu nasaa.

³⁷Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' guixa'ga chi:

—La'hnu bwiinn Roma nu, nee baca'yahga tu la'hnu delanta loh ra' bwiinn guihdxyi nee nin ayi gunaaba dxyi'dxyi ra' ba gu nuu xi xtuhlda nu, sino que lwehgu basie'w ra' ba la'hnu la'n lahtsi dxi'ba; ñyannah guta'h ra' ba la'hnu rala'n? iGulgahbi loh ra' guxchiisi ra' chi la'h gahca ra' ba dxi'gabwe'he ra' ba la'hnu!

³⁸Chi'chi gwaguihtsii ra' guixa'ga dxyi'dxyi ra' chi loh ra' guxchiisi, ya bidxyihbi duxa ra' ba chin bihn ra' ba bwiinn Roma ra' Pahblu cun Silas. ³⁹Chi'chi gwaganaaba guxchiisi ra' chi pardohn loh Pahblu cun Silas, chi'chi ybabwe'he ra' ba la'h Pahblu cun Silas la'n lahtsi dxi'ba chi, ya seguihdu gunaaba ra' ba baria'h

Pahblu cun Silas guihdxyi chi. ⁴⁰ Ya chin baria'h ra' ba la'n lahtsi dxi'ba, gwah ra' ba rwaa' yihdzi Lidia, ri'chi guya'lohzi guñi'nee ra' ba bwiinn ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, chi'chiyi biuu'nehza ra' ba para stuhbi lahta.

**Bidxyi'chi duxa ra'
bwiinn Tesalónica**

17 Ya chin gudii'dxi ra'
Pahblu cun Silas guihdxyi
Anfípolis cun guihdxyi Apolonia,
chi'chiyi badzihn ra' ba guihdxyi
Tesalónica. Guihdxyi chi nuu tuhbi
guido' bi'tu'hñ xteenn bwiinn Israel
ra'. ² Ya gwah Pahblu la'n guido'
chi ziga naa xcostumbre ba, tin
baluu'yi ba xchi'dxyi Jesucristu
chohnna bwelta ziga dxyih ra' nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ³ tin
baluu'yi Pahblu cun Silas ziga caa
loh Xchihtsi Dxiohs rahbin:

—Nahpaa guti'dxiloh Crixtu
trabajw duxa, ya chin dxiohnna
dxyih guhchi Ni'h zabahan Ni'h loh
ra' bwiinnguuchi.

Chi'chi rahbi Pahblu loh ra'
bwiinn chi:

—Jesucristu gahca nin
cagaluu'yi'hñ xchi'dxyi Ni'h la'htu
la'h gahca Ni'hn nin ruze'ta loh
Xchihtsi Dxiohs.

⁴ Ya loh paaldaa ra' bwiinn Israel
nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi
Jesucristu badii'dxi ra' ba xlahdu
Pahblu cun Silas, ya neezaa ziahán
ra' bwiinn grieugu ra' nin rdxyihbi
loh Dxiohs gwachii sto' ra'ñi'h
xchi'dxyi Jesucristu cun ziahán za
ra' gunna'h guriin-guriin ra' nin
lasahcaru loh guihdxyi chi. ⁵ Per
bwiinn Israel ra' nin ayi gwachii

sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu
bidxyi'chinee ra' ba la'h Pahblu
cun Silas, chi'chi batiaa'ha ra' ba
paaldaa ra' bwiinn plohja nin ayi xi
dzi'n ruhnn tin guñi' tohnta ra' ba
pur xcweenta Pahblu cun Silas loh
ra' bwiinn guihdxyi, ya seguihdu
gwachuu'tii ra' bwiinn plohja chi
rwaa' yihdzi Jasohn, cagadxi'hyi
ra' ba Pahblu cun Silas tin dxiu'n ra'
ba ntriehgu la'h Pahblu cun Silas
delanta loh ra' bwiinn Israel ra' chi,
⁶ ya cun ayi badxeela ra' ba Pahblu
cun Silas ri'chi, ni'chin la'laga'h la'h
Jasohn cun spaaldaa ra' xpwiinn
Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi chi
gwanee ra' ba loh ra' guxchiisi, ya
rahbi ra' ba:

—Ndxi'hw ra' rii' nin cagasio'ba
gaduhbitii' guidxyiyuh yannah la'h
ra' ba badzihn lahdxyi nu'h, ⁷ ya
Jasohn badi'ihi rwaa' yihdzi ñi'h
nuu ra' ba. iGaraa ra' ba riigasaan
ra' ba xlehyi César, ya cañi' ra' ba
nuu stuhbi rrehyi nin laa Jesuhs!

⁸ Chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi
ra' rii' cun guxchiisi ra' guyuu'
guelrzaa' ra' ba, ⁹ ya chin gunaaba
ra' ba mweeyi muulta loh Jasohn
cun xamihguru ba chi'chi babwe'he
ra' guxchiisi ra' chi la'h ra' ba.

**Pahblu cun Silas hasta
guihdxyi Berea**

¹⁰ Lwehgu gahca chin gurih gue'la
bwi'hnn ra' xpwiinn Jesucristu
nin rii guihdxyi ra' chi cumpahñu
la'h Pahblu cun Silas tin ballu'n ra'
ba para guihdxyi Berea, ya chin
badzihn ra' ba guihdxyi Berea chi
lwehgu guyuu'tii ra' ba la'n xquido'
bi'tu'hñ ra' bwiinn Israel nin nuu
ra' guihdxyi chi. ¹¹ Bwiinn Israel

ra' rii' nuu lligaaba za'ca yihca
 ra' ba nin ayi naa ra' ba ziga naa
 ra' bwiinn Tesalónica, ya gaduhbi
 sto' ra' ba lwehgusi gwachii sto'
 ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, ya
 garaatii' dxyih basi'dxi ra' ba loh
 Xchihtsi Dxiohs tin bwa'ha ra' ba
 gu guchii nin ruluu'yi ra' Pahblu
 cun Silas. ¹²Ya chin guhcabwa' ra'
 ba xa naa xchi'dxyi Dxiohs nin
 caa loh Xchihtsi Dxiohs, ziahan
 duxa ra' ba gwachii sto' ra' ba
 xchi'dxyi Jesucristu, neezaa ra'
 ziahan bwiinn griehgu ndxi'hw
 gunna'h gwachii sto' ra' ba
 xchi'dxyi Jesucristu. ¹³Ya chin bihn
 ra' bwiinn Israel nin nuu guihdxyi
 Tesalónica la'h Pahblu cun Silas
 cagaluu'yi ra' xchi'dxyi Jesucristu
 guihdxyi Berea, lwehgu gwah
 ra' ba ri'chi tin guñi' ra' ba xiica
 dxyi'dxyi xihn loh ra' bwiinn Berea
 ra' chi. ¹⁴Per guyuu' guelrzaa' ra'
 xpwiinn Jesucristu nin rii' guihdxyi
 chi pur bwiinn Tesalónica ra' chi
 ni'chin seguihdu bagu'nehza ra'
 ba la'h Pahblu para rwaa' ñihsado'
 gaduhbi nin bia'han Silas cun
 Timoteu guihdxyi Berea. ¹⁵Ya garaa
 ra' bwiinn chi gwahnee ra' ba la'h
 Pahblu hasta guihdxyi Atenas. Ya
 seguihdu gubia'garii ra' ba tin
 guñi' ra' ba loh Silas cun Timoteu
 gusiooba ra' ba tin loh guihdxyi
 Atenas cabweeza Pahblu la'h ra' ba.

Pahblu hasta guihdxyi Atenas

¹⁶Ya tal nin guleeza Pahblu la'h
 ra' Silas cun Timoteu guihdxyi
 Atenas guyuu' duxa ba guelrzaa'
 laasii bwa'ha ba raann ra' gaduhbi
 guihdxyi bwiinn chi la'h ra' bwiinn
 gulaala. ¹⁷Ni'chin guñi' Pahblu la'n

xquido' ra' bwiinn Israel ra' cun
 loh ra' bwiinnziitu nin raann ra'
 Dxiohs guihdxyi chi, cun neezaa
 garaa dxyih guñi' ba loh ra' bwiinn
 nin radiaa'ha loh dxiaa' chi, ¹⁸ya
 chi'chi guñi' ra' ndxi'hw ra' nin
 ru'lda ra' dxihtsi nin baca'h ra' nin
 bire'lah epicúreos, cun spaaldaa
 ndxi'hw ra' nin ru'lda ra' dxihtsi
 nin baca'h ra' nin bire'hlah estoicos,
 ya guzo'baloh gudxihdlxinee
 dxyi'dxyi ra' ba la'h Pahblu. Ya
 rahbi paaldaa ra' ba:

—¿Xi guñi' ndxi'hw nin rñi'
 ziahantii' rii' loh nu'h?

Chi'chi rahbi spaaldaa ra' ba:
 —Pweda bwiinn rii' naa ba tuhbi
 bwiinn nin ruluu'yi xcweenta
 guriin dxiohsa ra'.

Dxyi'dxyi ra' rii' guñi' ra' ba
 laasii la'h Pahblu ruluu'yi xchi'dxyi
 Jesucristu cun neezaa xcweenta
 ziga babahn Ñi'h loh guelguhchi.
¹⁹Chi'chi guca'ha ra' ba la'h Pahblu
 tin zeenee ra' ba la'h ba tuhbi
 lahta hasta laa Areópagu. Ri'chi
 nuu tuhbi ziga jusgadu, ya ri'chi
 gunaaba dxyi'dxyi ra' ba, rahbi ra'
 ba:

—Xclaa'dzi nu gacabwa' nu xi
 dxyi'dxyi cuubi nin ruluu'yi lu'h,
²⁰laasii ayi rahcabwa' nu dxyi'dxyi
 ra' nin ruluu'yi lu'h laasii mwedxi
 guriin ziga ruluu'yi lu'h.

²¹Ya bwiinn Atenas ra' cun
 bwiinnziitu ra' nin nuu ra' guihdxyi
 chi ayi xi dzi'n ruhn ra' ba mahzi
 riuu'sto' ra' ba ruca'dxiahga ra' ba
 dxi'dxyi cuubi ra', ya chi'chi ruti'dxi
 ra' ba dxyi'dxyi cuubi ra' chi loh
 ra' bwiinn. ²²Chi'chi gwasu'ncchii
 Pahblu tin guzu'ncchii galaayi
 Areópagu, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Gulgahca'dxiahga yu'bitu, bwiinn Atenas ra'; garaa tu rwa'han ziga naa xmohda tu ruhnn tu lligaaba xcweenta Dxiohs. ²³Ya loh nin ca'nzaan loh guihdxyi rii' bwa'hazahn ziahan bacuu'ga ra', ya loh tuhbi bacuu'ga chi bwa'han caa lehtra nin rñi' squii': "La'h Dxiohs nin ayi nu'nbwa' nu." Pwihs Dxiohs nin ayi nu'nbwa' tu chi la'h Ñi'hñ nin cagaluu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h. ²⁴La'h Ñi'hñ nin bwi'hnncha'yí guidxyiyuh cun garaatii' nin nuunabahan lohon, la'h Ñi'hñ nin rnabwa' llaa'ndxibaa' cun guidxyiyuh. Ayi nuu Ñi'hñ la'n guido' nin ruhnncha'yí ra' bwiinn, ²⁵ayiza xi nesidah nuu Ñi'hñ nin ruhnn bwiinn pur la'h Ñi'hñ laasii la'h gahca Ñi'hñ nin runi'hi guelnabahan cun neezaa garaatii' nin xchi'hnn ra' bwiinn loh guidxyiyuh. ²⁶Ya cun tuhbisi ndxi'hw bwi'hnncha'yí Dxiohs garaa ra' naciohn ra' tin riinabahan ra' bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh, neezaa baluu'yi Ñi'hñ chieempa ra' cun lugar hasta bwi'hnn lahdxyi ra' bwiinn, ²⁷tin gadxi'hyi ra' ba Dxiohs zigazi ruhnn tuhbi bwiinn nin riagaaduhbitii' loh xigaaba Ñi'hñ chin rusa'bi ba xiilla, ya pweda loh guunn ba lligaaba squii' zadxi'hyi ba Dxiohs laasii ayi zihtu dxi'h ria'han Dxiohs cwee' cada tuhbi nu'h, ²⁸laasii loh xquelrnabwa' Dxiohs nabahan nu'h rachidi'hnn nu'h garaatii' cohsa ra'. Ziga guñi' ra' xpoeta tu rahbi ra' ba: "Naa nu xpwiinn Dxiohs."

²⁹Sidela naa nu'h xpwiinn Dxiohs per ayi chyu guunn lligaaba Dxiohs naa ra' nin rahcacha'yí cun dxi'ba

ohro cun plahta, cun yahga, o cun dxiah ra' nin ruhnncha'yí ra' bwiinn guidxyiyuh seguhn ruhnn ra' ba lligaaba. ³⁰Dxiohs basaa'n Ñi'hñ bwi'hnn ra' bwiinn nin naa chi'hzi lligaaba ra' ba chieemparoo, per nnah xclaa'dzi Ñi'hñ garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh gusaguu'dzi sto' ra' ba nee gucha'h za ra' ba xcostumbre ra' ba, ³¹laasii la'h Dxiohs baca'hbwa'la tuhbi dxyih chin gaca Jesucristu jwehsí loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ya gulii Dxiohs gaca Ñi'hñ jwehsí laasii bwen-bwen nu'nbwa' Ñi'hñ cuun ra' nin naa ra' bwiinn nadxaaba nee cuun za ra' nin naa bwiinn za'ca nee rñi' za Ñi'hñ ganaalla si dxyi'dxyi guchii. Bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh ra' bwiinnnguuchi tin gacabwa' ra' nu'h nahpa Jesucristu guelrnabwa' loh garaa ra' cohsa.

³²Chin bihn bwiinn ra' chi babahn Jesucristu loh guelguhchi, nuu ra' ba la'hlaa ballihdzinee ra' ba xchi'dxyi Ñi'hñ, nuu za ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Xtaada Dxiohs ra'nu'h ya ni'chi ra' rahbi:

—Zaca'dxiahgaru nu xchi'dxyi lu'h stuhbi bweelta.

³³Per Pahblu cun basia'han ba la'h ra' ba ri'chi cun babii ba. ³⁴Ya nuu ra' za nin gwana'hla la'h Pahblu; bwiinn ra' chi nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn chi dxa'ga tuhbi daada nin laa Dionisiu, nin naa tuhbi ra' xguschiisi ra' bwiinn Areópagu, cun neezaa tuhbi gunna'h nin laa Damaris, cun ziahan ru za bwiinn ra' chi.

**Chin guyuu' Pahblu
guihdxyi Corintu**

18 Seguihdu baria'h Pahblu
guihdxyi Atenas, chi'chi
gwah ba guihdxyi Corintu. ²Ri'chi
badxa'ga ba tuhbi bwiinn Israel nin
biria'hlah Aquila, bwiinn guihdxyi
Pontu Aquila chi, nee gue'du
badzihn Aquila cun che'hla ba nin
laa Priscila ya biria'h ra' ba Italia
laasii gunabwa' emperador Claudiu
garaatii' ra' bwiinn Israel baria'h
ra' ba guihdxyi Roma. Ya seguihdu
gwagua'ha Pahblu la'h Aquila cun
che'hla ba. ³Ya la'h gahcadzi'n nin
ruhnn Pahblu ruhnn ra' za ba tuhs
lahta guyuu' ra' ba, ruhnncha'y
ra' ba lahdxyi ra', dzi'n chi ruhnn
ra' ba, ya tuhs junta bwi'hnn ra'
ba dzi'n. ⁴Ya guzohba dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi
baluu'yi Pahblu xchi'dxyi Jesucristu
la'n xquido' ra' bwiinn Israel ra'
chi, ya nuu ra' ba gwachii sto' ra'
ba tantu bwiinn Israel ra' neezaa
bwiinnziitu ra' nin naa ra' bwiinn
griehgu ra' gwachii sto' ra' ba
xchi'dxyi Jesucristu.

⁵Chin babii ra' Silas cun Timoteu
guihdxyi Macedonia, tin badzihn
ra' ba guihdxyi Corintu la'h
Pahblu cagaluu'yla Jesuhs naa
Cixtu nin cabweeza ra' bwiinn
Israel. ⁶Ya chi'chi bidxyi'chinee ra'
bwiinn Israel ra' chi la'h Pahblu ya
guñi'yah ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.
Chin bwa'ha Pahblu nin guñi' ra'
ba, chi'chi gudzihbi ba xahba ba
ziga tuhbi sehn tin guluu'yi ba
basahcaloh ra' bwiinn Israel chi
xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi rahbi
ba loh ra' bwiinn chi:

—La'h gahcatu nahpaa tu duhlda
pur lligaaba dxaaba nin ruhnn
tu, ya na'h ayi xi duhlda na'pahn,
ya ni'chin nnahdxyi gahca
chegaluu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu
la'h ra' bwiinnziitu.

⁷Chi'chi baria'h ba la'n guido'
chi, ya gwah ba yihdzii Ticio Justu,
tuhbi bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba
loh Dxiohs, ya yihdzi ba zohba
gahxugah cwee' guido!. ⁸Crispu laa
tuhbi ndxi'hw nin rnabwa' xquido'
ra' bwiinn Israel ra' chi; la'hba cun
garaa xfamihyi ba gwachii sto' ra'
ba xchi'dxyi Jesucristu. Ya ziahan
za bwiinn Corintu ra' chi, chin bihn
ra' ba dxyi'dxyi ra' chi gwachii
sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu,
chi'chi gurohbaañihsa ra' ba. ⁹Nee
tuhbi gue'la baluu'yiloh Dxiohs loh
Pahblu chi'chi rahbi Ni'h:

—Pahblu, ayi guidxyihbi lu'h
gwazah si baluu'yi xchi'dxyi'hn
ayi gucwe'za lu'hn, ¹⁰laasii na'h
cayahcane'hn yi'h ya nin tuhbi
ayi chyu guunn mahla yi'h, laasii
ziahan xpwii'nnahn nin gacanee
yi'h nuu ra' guihdxyi rii! —rahbi
Dxiohs loh Pahblu loh bihsii nin
baluu'yiloh Dxiohs loh Pahblu.

¹¹Ya seguihdu bia'hhan Pahblu
tuhbi yihza garoolda guihdxyi
Corintu tin baluu'yi ba xchi'dxyi
Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' chi. ¹²Per
la'n dxyih ra' nin guhca Galiohn
gubieerna xteenn guihdxyi Acaya,
chi'chi badiaa'ha ra' bwiinn Israel
ra' tin guna'zu ra' ba Pahblu, ya
seguihdu gwanee ra' ba Pahblu
jusgadu hasta nuu Galiohn. ¹³Ya
chi'chi rahbi ra' ba loh Galiohn:

—Ndxi'hw rii cagaluu'yi la'h ra'
bwiinn gaann ra' ba Dxiohs stuhbi

foorma nin rñi' contra xlehyi ra'nua
—rahbi ra' ba.

¹⁴La'h Pahblu ñiñi'la, chin guñi'
Galiohn, rahbi ba loh ra' bwiinn
Israel:

—Sidela gulaa'n ba o gudxiinn
ba tuhbi bwiinn, chi'chi nuu
xtuhlda ba ñahca ñuca'dxiaagahn
xchi'dxyi tu bwiinn Israel ra', ¹⁵per
nnah guriincaa naa dxyi'dxyi ra'
ca: la'htu cadxyi'chi tu xcweenta
dxyi'dxyi ra' ca, xcweenta lah ra'
si bwiinn, xcweenta si nin caa loh
xlehyi tu. La'h gahca tu gulguia'ha
xa guunn tu guelguxchisi xcweenta
tu —rahbi Galiohn.

¹⁶Ya chi'chi gunabwa' Galiohn
baria'h ra' ba la'n jusgadu chi.

¹⁷Chi'chi guna'zu ra' ba la'h tuhbi
ndxi'hw nin laa Sóstenes ndxi'hw
rii' rnabwa' la'n xquido' bi'tu'hn
ra' bwiinn chi, ya chi'chi badi'hi
goolpi ra' ba la'h Sóstenes nez rwaa'
jusgadu Galiohn, per Galiohn ayi
bwi'hnn cweenta ba la'h ra' ba.

Pahblu gubia'garii para guihdxyi Antioquia tin sa'loh ba nin riohnna biahja nin gwagaluu'y'i ba xchi'dxyi Jesucristu

¹⁸Ya spaaldaa si dxyih bia'han
Pahblu guihdxyi chi. Ya seguihdu
chin bwi'hnn ba despedir la'h ra'
xpwiinn Jesucristu nin rii guihdxyi
Corintu chi'chi bacah ba la'n tuhbi
barcu cun Priscila cun Aquila tin
zee ra' ba para nez estadu Siria. Ya
guihdxyi Cencrea, chin nagahdxi
gacah Pahblu la'n barcu, bigah
yihca ba tin baza'loh ba xcweenta
dxyi'dxyi nin gulahchi guhn ba
loh Dxiohs. ¹⁹Ya chin badzihn ra'
ba guihdxyi Efesu ri'chi basia'han

Pahblu la'h Priscila cun Aquila
chi'chi zee ba la'n guido' hasta
radiaa'ha ra' bwiinn Israel tin
guñi'nee ba la'h ra' ba xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰Chi'chi gunaaba
ra' ba dxia'han ba ri'chi xchih, per
cun ayi gunnah ba ñi'h han ba, ²¹loh
cayuhnn Pahblu despedir la'h ra' ba
rahbi ba:

—Sidela la'h Dxiohs nnaa Ñi'h
zie'l dahnn stuhbi tin nnah nahpaa
ziagati'dxi'hn lañih roo guihdxyi
Jerusalehn.

Ya seguihdu bacah ba la'n barcu
ya babii chi'hi ba guihdxyi Efesu.
²²Chin badzihn Pahblu guihdxyi
Cesarea, Iwehgu guca'hnehza ba
para guihdxyi Jerusalehn, ya chin
badzihn ba guihdxyi Jerusalehn
chi'chi bagahpaa Dxiohs Pahblu
la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii
ri'chi. Ya chin gudii'dxi paaldaa
dxyih guna'zunehza laga'h Pahblu
para guihdxyi Antioquia. ²³Ya
mas paaldaa dxyih guyuu' laga'h
Pahblu guihdxyi Antioquia chi,
chi'chi gwaguia'ha laga'h ba
stuhbi gaduhbi estadu xteenn
Galacia cun garaa ra' guihdxyi
nin rnabwa' guihdxyi Frigia, ya
cada tuhbigah ra' guihdxyi nin
rnabwa' ra' garoopa estadu rii
gwaguia'ha Pahblu xa nuu ra'
xpwiinn Jesucristu nin nuu ra'
cada tuhbigah ra' guihdxyi ra' chi
tin mahziru bwi'hnn Pahblu pur
guñi'nee ba la'h xpwiinn Jesucristu.

Baluu'y'i Apolos xchi'dxyi Dxiohs loh guihdxyi Efesu

²⁴La'n yihza ra' chi gahca
badzihn tuhbi bwiinn Israel nin
laa Apolos loh guihdxyi Efesu,

guulaa ba guihdxyi Alejandria
nee guhca ba tuhbi ndxi'hw nin
guhcabwa' duxa xcweenta ziga
rñi' loh Xchihtsi Dxiohs nee nasiin
duxa rguu'gui'w xchi'dxyi ba la'h ra'
bwiinn. ²⁵ Ya la'hba la'basi'dxila
xchi'dxyi Jesucristu, ya rñi' ba
cun gaduhbi sto' ba cagaluu'yi ba
nayaa-nayaa xchi'dxyi Jesucristu,
nicla xquelbaro'bañihssi Jwahn
biuu'nbwa' ba. ²⁶ Ya guza'loh
cañi' Apolos la'n xquido' bi'tu'hn
ra' bwiinn Israel ra' chi ya ayi xi
guelrzaa' guyuu'tii ba. Ya chin bihn
Priscila cun Aquila xa cañi' ba,
chi'chi gwanee ra' ba la'h Apolos
tin baluu'yi za'ca ra' ba la'hba
xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ²⁷ Ya
chin guclaa'dzi Apolos tiidxi ba
para guihdxyi Acaya, baca'h ra'
xpwiinn Jesucristu tuhbi dxihtsi
loh ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu
ra' guihdxyi Acaya chi tin gaannloh
ra' ba la'h Apolos cun gaduhbi sto'
ra' ba. Ya chin badzihna ba guihdxyi
Acaya chi, guhcanee duxa ba la'h
ra' bwiinn nin gwachii sto' ra'ñi'hw
xchi'dxyi Jesucristu. ²⁸ Pwihs
baluu'yi Apolos la'h ziahana roo
za bwiinn Israel ra' cun dxyi'dxyi
ra' nin ayi ñahca ñusia'garii ra' ba
laasii baluu'yi ba Xchihtsi Dxiohs
nin riachiisto' ra' ba ruluu'yi Jesuhs
nin ze' guihdxyi Nazaret naa Crixtu
nin cabweeza ra' ba guixe'hla
Dxiohs.

Pahblu hasta guihdxyi Efesu

19 Ya gaduhbi nin guyuu'
Apolos guihdxyi Corintu,
guna'zu nehza Pahblu para
guihdxyi ra' xteenn Cilicia, Galacia,
cun Frigia, ya chi'chiyi badzihna

ba hasta guihdxyi Efesu. Ri'chi
badxa'ga Pahblu nuhn bwiinn ra'
nin gwachii sto' ra'ñi'hw xchi'dxyi
Jesucristu, ²chi'chi rahbi Pahblu
loh ra' ba:

—¿Ta guyuu'tii Spíritu Saantu
Dxiohs la'n lasto' tu chin gwachii
sto' tu xchi'dxyi Jesucristu?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Nin ayi gaann nu nuu Spíritu
Saantu Dxiohs.

³Chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—¿Xa gurohbaañihsa chi'h tu
pwihs?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Gurohbaañihsa nu ziga
baro'bañihsa Jwahn.

⁴Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Guchiica baro'bañihsa Jwahn
la'h ra' bwiinn chin gwachii sto'
ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, per rahbi
za Jwahn loh ra' bwiinn: "Chechii
sto' tu xchi'dxyi bwiinn nin dxi'
di'tsihn." Bwiinn nin baze'ta ba naa
Jesucristu —rahbi Pahblu.

⁵Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi
ra' nin guñi' Pahblu lwehgu gahca
gurohbañihsa ra' ba cun lah
Jesucristu, ⁶ya chi'chi badzii'ba naa
Pahblu yihca ra' ba tin guyuu'tii'
Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' ba,
ya chi'chi guzohbaloh cañi' ra' ba
guriin-guriin dxyi'zah cun neezaa
dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Dxiohs
guiñi' ra' ba. ⁷Ziga tsi'h bichiohpaa
naa ra' ndxi'hw nin guzahca zi'chi.

⁸Zigachi'l chohnna bwe'hw
guillii-guillii baluu'yi Pahblu
xchi'dxyi xcweenta xquelrnabwa'
Jesucristu loh ra' bwiinn la'n
xquido' ra' bwiinn Israel, ya cun ayi
bidxyihbi ba baluu'yi ba xcweenta
xneziuh za'ca Dxiohs. ⁹Per guyuu' ra'

nin guhca nahda duxa, ayi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, mahziru guñi' tohnta ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn, ya cun zenee Pahblu la'hsi ra' bwiinn nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu rwaa' tuhbi yuu' scwehyi xteenn tuhbi nin bire'hlah Tiranu, ya ri'chi baluu'yi Pahblu xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba garaatiil' dxyih.

¹⁰Zi'chi bwi'hnn Pahblu chiohpa yihza, ni'chin garaa ra' bwiinn nin nuu ra' Asia ziga mohda bihn ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn Israel ra' cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel. ¹¹Ya cun xquel rnabwa' Dxiohs bwi'hnn Pahblu milahgru roo ra'. ¹²Ni'chin hasta baxchihn ra' ba cun tuhbi taa'ga ra' lahdxii guxuhbi ra' ba hasta guzuu Pahblu tin cun lahdxii ra' chi gwanee ra' ban hasta rahcallu'hu bwiinn guxuhbi ra' ban la'h ra' bwiinn ya zi'chi'lхи biaaca ra' bwiinn cun neezaa spíritu dxaaba ra' bare'h ra' tiixi ra' bwiinn. ¹³Ya guyuu' paaldaa ndxi'hw ra' nin naa bwiinn Israel ra' nin guca'nzaa ziahan guihdxyi ra' rbwe'he ra' ba bwiinndxaaa lasto' ra' bwiinn. Ya bwi'hnn ra' ndxi'hw ra' rii' lligaaba cwe'he ra' ba bwiinndxaaa lasto' ra' bwiinn cun lah Jesucristu, chi'chi rahbi ra' ba loh tuhbi nin nuu bwiinndxaaa lasto' ñi'h:

—Xcweenta xquelrnabwa' Jesucristu nin ruluu'yi Pahblu xchi'dxyi Ñi'h, ibaria'h sto' bwiinn ca! —rahbi ra' ndxi'hw ra' chi.

¹⁴Squii' bwi'hnn ra' gagahdzi llili'n tuhbi bwiinn Israel nin laa Esceva, rnabwa' ba la'h ra' bixohza.

¹⁵Chi'chi rahbi bwiinndxaaa chi:

—Nu'nbwa'n Jesucristu, nee nu'nbwa'zahn Pahblu, ¿ya la'htu chyu naa tu?, ayi nu'nbwa'n la'htu.

¹⁶Chi'chi billa'ta ndxi'hw nin nuu bwiinndxaaa chi sto' ñi'h yihca ra' llili'n Esceva, ya puur goolpi duxa badi'hi ndxi'hw nin nuu bwiinndxaaa chi sto' ñi'h la'h ra' llili'n Esceva, ya cun tantu goolpi ballu'n ra' gagahdzi ndxi'hw ra' chi cun biuhyyiza xahba ra' ba llihgabwe'hlara'si ndxi'hw ra' chi bwaa ra' bi rwaa' yihdzi ra' bi cun neezaa bidxeeldxyihdxyi duxa tiixi ra' bi. ¹⁷Ya garaa ra' nin guyuu' ra' guihdxyi Efesu, bwiinn Israel ra' cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra', bihn ra' ba nin guzahca ra' ndxi'hw ra' chi, ya bidxyihbi duxa ra' bwiinn ra' chi ya guñi' za'ca ra' ba xcweenta lah Jesucristu. ¹⁸Ya ziahan roo ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs gudxihxtee' ra' ba garaa ra' cohsa dxaaba ra' nin bwi'hnn ra' ba. ¹⁹Cun ziahan ra' za nin basi'dxi dxihtsi xteenn guelbidxa'ha gwanee ra' ba dxihtsi ra' chi tin baca'dxih ra' ban delanta loh ra' bwiinn ziahan. Ya seguihdu bwi'hnn ra' ba cweenta balaaca mweeyi lasahca ra' dxihtsi ra' chi; chwa'habitsi'h mihyi mweeyi de plata lasahcan. ²⁰Ya zi'chizi bidi'chii xchi'dxyi Jesucristu ziahan lahta ya la'han mahziru guhcaguiyaa'han loh garaatii' ra' cuunchi'lхи dxyi'dxyi ra'. ²¹Ya chin guluhlla ra' cohsa ra' rii', guluu'tii Spíritu Saantu lligaaba yihca Pahblu chee ba garaa ra' guihdxyi nin rnabwa' guihdxyi Macedonia cun guihdxyi Acaya, ya chi'chiyyi chee gah ba hasta guihdxyi

Jerusalehn. Ya cun neezaa bwi'hnn ba lligaaba: "Yaque la'nguyaa'ha guihdxyi Jerusalehn neezaa para Roma guzaa'hahn." ²²Ya chi'chi guxe'hla Pahblu chiohpa ayudante ba nin laa ra' Timoteu cun Erastu para guihdxyi Macedonia, ya la'h Pahblu bia'han ba guihdxyi Asia spaaldaa yihza.

Bidxyi'chi duxa ra' bwiinn Efesu

²³La'n yihza chi, guyuu' duxa ra' bwiinn Efesu guelrzaa' laasii baluu'y i Pahblu xchi'dxyi Dxiohs nin nuu dxibaa!. ²⁴Dee' bwi'hnn tuhbi plateru nin laa Demetriu. Ndxi'hw rii' ruhnncha'y i bwiinn gulaala cun dxi'ba plata, ya dee ra' naa xchaan ra' ba la'n guido' xteenn tuhbi dxaan nin laa Diana, ya la'h dxaan rii' raann ra' bwiinn guihdxyi Efesu, ya rudi'hi dzi'n rii' ziahan mweeyi la'h ra' xmooza ba nin rahcanee rahcacha'y i ra' dxaan dxi'ba plahta ra' chi. ²⁵Ya seguihdu batiaa'ha Demetriu garaa ra' xmooza ba cun snuhn ra' bwiinn nin ruhnn dzi'n ziga nin ruhnn ba, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Daada ra', la'htu naann tu dzi'n ra' in riidi'hnn nu'h la'han ruhnn mantanehra la'h ra'nul'h. ²⁶La'tu ba bwa'ha cun neezaa bihn tu xa cagaluu'y i Pahblu la'h ra' bwiinn, rahbi ba: "Ayi Dxiohs dxi'h naa ra' nin rahcacha'y i cun naa ra' bwiinn", ya zi'chi cagaluu'y i Pahblu la'h ra' bwiinn, yannah cun ayiru cayuhnn cweenta ra' ba nin riidi'hnncha'y i nu'l'h. Ayi nnasto'dxi'h tu guihdxyi Efesu si sino que garaa ra' guihdxyi nin rnabwa' Asia. ²⁷Ya dee' mahla duxan para la'hnu'h laasii ayiru

gacalahsahca ra' xtsi'n ra' nu'h cun neezaa xquido'Xchiohs nu'h nin laa Diana, neezaa guelraann duxa ra' bwiinn la'h Diana ziñihchilohon, ya zi'chi cun ayiru chyu guuncweenta la'h Dxiohs rii' nee Dxiohs dxi'h rii raann ra' garaatii' ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa' Asia cun garaa ra' bwiinn guidxyiyuh.

²⁸Chin bihn ra' ba garaa nin guñi' Demetriu loh ra' ba bidxyi'chi duxa ra' ba rahbi ra' ba:

—iLasahca duxa Diana Xchiohs ra' bwiinn guihdxyi Efesu!

²⁹Ya bwiinn guihdxyi Efesu ra' chi, chi'chi guna'zu ra' ba la'h Gahyu cun Aristarcu chiohpa bwiinn Macedonia nin ca'nzanee Pahblu, ya garoopa ra' ba gullu'biyuh ra' ba hasta la'n jusgadu, hasta rahca rrehgla xcweenta xchixi'hw ra' ba.

³⁰Guclaa'dzi Pahblu ñuu'tii ba tin guñi' ba loh ra' bwiinn, per ayi basaa'n ra' xpwiinn Jesucristu nin rii ri'chi la'h Pahblu. ³¹Cun paaldaa ra' guxchiisi ra' nin rnabwa' ra' Asia xamihgu ra' ba la'h Pahblu ni'chin ayiza gunnah ra' ba ñuu'tii Pahblu lahdas ra' bwiinn chi. ³²Ya

loh juunta chi guriin-guriin rñi' ra' bwiinn ra' chi; tuhbi riidxaa' duxa nin cayahca ri'chi ya ziahan ra'za bwiinn ra' chi nin ayi gaann ra' ba xi badxa'ga lasaa' ra' ba ri'chi. ³³Ya nuu ra' bwiinn Israel nin gudxistee' loh tuhbi daada nin laa Alejandru xa naa ra' asuntu chi, chi'chi baca'naa ra' ba la'h Alejandru nez delanta loh ra' ba tin guñi' ba xcweenta bwiinn Israel ra', chi'chi baza'bi ba naa ba loh

ra' bwiinn tin guca'dxiahga ra' ba
nin ñiñi' ba pur la'h bwiinn Israel
loh ra' bwiinn ziahan ra' chi,³⁴ per
chin guhcabwa' ra' bwiinn Efesu
ra' chi naa Alejandru tuhbi bwiinn
Israel, ya mas chiohpa hohra
gudidxyidxiahyo'ba ra' ba, rahbi
ra' ba:

—iLasahca duxa Diana Xchiohs ra'
bwiinn Efesu!

³⁵Chi'chi guñi' secretariu xteenn
guihdxyi Efesu chi, ya lwehgu
gunabwa' ba biahcadxyii ra' bwiinn,
chi'chi rahbi ba:

—Gulgaca'dxiahga bwiinn Efesu
ra', gaduhbi guidxyiyuh bwiinn
naann ra' ba Efesu nahpaa cha'yí
la'h Diana Xchiohs nu'h nin lasahca
duxa dxaan nin ze' loh planeta nin
laa Júpiter, ³⁶ni'chin ayi chyu nin
guiñi' ayi guchii dxi'h dee', nnah
gulgasaguu'dzi lasto' tu, ³⁷laasii
la'h ra' ndxi'hw ra' rii ɿxi pura
guna'zu tu la'h ra' ba? Ayi xi guba'n
ruhnn ra' ba, ayiza rñi'yah ra' ba
la'h Xchiohs ra'nu'h. ³⁸Yannah
sidela xclaa'dzi Demetriu cun
garaa ziga guna'zu ra' ba ndxi'hw
ra' ri' dxie'tachi ra' ba guelchiah,
zohballaala jusgadu tin dxie'gañi' ra'
ba bweelaa nuu xi llahn nuu tu, ³⁹ya
sidela nuu xi stuhbi juunta xclaa'dzi
tu, chi'chi gacan tuhbi juunta nin
guchii, ⁴⁰laasii ya cagallu'n tuhbi
peligro para la'hnu'h laasii rllu'n
rriegzu gahbi ra' ba badiaa'ha nu'h
tin guidxihldxinee nu'h gubieerna
pur nin guhca nnadxyih, ya cun
ayi xi guidi'tsii nu'h xcweenta nin
badxa'ga lasaa' nu'h nnadxyih.

Chin guya'loh guñi' secretariu chi
garaa dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi
ba:

⁴¹—Banaa guldxiuu' nehza.

Ya biuu'nehza ra' bwiinn chi para
yihdzi ra' ba.

Babahchiza'ca Pahblu xpwiinn
ra' Jesucristu nin nuu guihdxyi
Macedonia cun guihdxyi Grecia

20 Ya chin guya'loh badi'chii
ra' bwiinn, chi'chi
gudihdxyi Pahblu la'h ra' xpwiinn
Jesucristu tin guñi'nee ba la'h ra'
ba, tin bwi'hnn ba despedir la'h
ra' ba ya seguihdu guyuu'nehza
ba para nehz guihdxyi Macedonia.

²Ya gudii'dxi ba garaa ra' guihdxyi
nin rnabwa' guihdxyi Macedonia
tin mahziru guluu'gui'w ba la'h
ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu
ra' garaa ra' guihdxyi ra' chi
tin mahziru cheezah dzi'tsi ra'
ba loh loh xchi'dxyi Dxiohs. Ya
zi'chizi badzihn ba hasta Grecia.

³Guihdxyi Grecia chi bia'han ba
chohnna bwe'hw, ya la'hba ñah
la para guihdxyi Siria, per chin
bihn Pahblu cabweeza ziahan ra'
bwiinn Israel la'hba tin guina'zu
ra' ba la'hba, mejor ayi gucah
ba la'n barcu mahzi bwi'hnn ba
pur gubia'garii ba para guihdxyi
Macedonia stuhbi. ⁴Ya loh nin
guna'zunehza ba para Asia gwanee
Pahblu la'h Sópater, llii'n Pirios,
tuhbi bwiinn guihdxyi Berea;

cun Aristarcu, cun Segundu nin
ze' guihdxyi Tesalónica, Gahyu
bwiinn guihdxyi Derbe, Timoteu,
cun neezaa Tíquicu cun Trófimos
bwiinn Asia ra'. ⁵Ndxi'hw ra'
rii' guñii'dxiuu loh nu, ya hasta
guihdxyi Troas gurihleeza ra' ba.

⁶Ya chin gudii'dxi lañih nin rahw
ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yí

cun levadura, chi'chi baria'h nu guihdxyi chi tin biuu'garii nu la'n tubbi barcu tin zoo nu nez guihdxyi Troas. Ya ri'chi chin guhca ga'yu gubihdxyi, chi'chi badxi'loh nu la'h ra' ba nin riibweeza la'h nu, ya ri'chi bidxuu nu gahdzi dxyih.

**Luulchima dxyi'dxyi ra' nin guñi'
Pahblu loh ra' xpwiinn Jesucristu
nin nuu ra' guihdxyi Troas**

⁷Chin guhldaa mwer dxyih xmahn, badxa'galasa'a' nu tin bida'w nu pahn ziga gudahwnee Jesucristu xpwiinn ra'pa'h Ñi'h, ya seguihdu guñi'nee Pahblu la'h ra' xpwiinn Jesucristu hasta chin guhldaa garoolda gue'la laasii garah gue'la chi gabii ba guihdxyi chi. ⁸Yihca tuhbi yuu' hasta badxa'galasa'a' nu la'n cwartu chi ziahan roo duxa bia'ñih caadxyih ri'chi. ⁹Ya rwaa' tuhbi bentahn xteenn yuu' chi zohba tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Euticu, ya coma xchih roo baluu'yi Pahblu xchi'dxyi Jesucristu cun ziahan ru dxyi'dxyi la'h ra' bwiinn ra' chi, ni'chin guna'zu baca'lida la'h bi'nxtuhbi chi ya bidu'bi bi hasta rwaa' bentahn xteenn yuu' nin riohnna pihsu chi biaaba bi hasta loh yuh, ya chin guteesa ra' ba la'hbi la'b'i guhchila. ¹⁰Chi'chi bie'ta Pahblu loh yuh hasta biaaba bi'nxtuhbi chi chi'chi bazu'nllihbi Pahblu chi'chi gudi'dzi ba la'hbi ya seguihdu guteesa ba la'hbi, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Ayi chuu tu guelrzaa' la'hbi nabahan gahca.

¹¹Ya seguihdu bacah Pahblu stuhbi la'n cwaartu guiya' chi

chi'chi gutaa'ha ba pahn gudahw ba, chi'chi gwazah guñi' ba hasta barah gue'la, ya seguihdu biuu'nehza za ba para stuhbi lahta. ¹²Ya neezaa bi'nxtuhbi chi bata'h Dxiohs loh guelguhchi ya nee pur nin bwa'ha ra' ba babahn bi'nxtuhbi chi mahziru guyuu'gui'w ra' ba nin bwa'ha ra' ba pur xcweenta jweersi roo nin napaa Dxiohs.

**Guyuu'tii nu la'n barcu tin bioo
nu para guihdxyi Miletu**

¹³Bachiñi'dxiuu nu loh Pahblu ya guyuu'tii nu la'n barcu ya zoo nu guihdxyi Asohn tin ri'chi bachile'za nu Pahblu, laasii bwi'hnn ba lligaaba gwah ñah ba guihdxyi chi. ¹⁴Ya chin badxa'ga nu Pahblu guihdxyi Asohn, chi'chi zonee nu ba la'n barcu para guihdxyi Mitilene. ¹⁵Ya biria'hnee barcu la'hnu ri'chi, ya chin barah gue'la gudi'dxinee barcu la'hnu gahxu cwee' isla nin laa Quiu, ya chin barah stuhbi gue'la chi badzihn nu pwertu xteenn Samos, ya chin guhldaa stuhbi dxyih badzihn nu guihdxyi Trogiliu, ri'chi bazi'laa'dzi nu tuhbi carriyi'hnn, ya dxyih chi gahca badzihn nu guihdxyi Miletu. ¹⁶Ayi guclaa'dzi Pahblu ñahcata'h ba Asia ni'chin ayiza gunnah ba ñoo nu guihdxyi Efesu laasii riooba ba gadzihn ba para guihdxyi Jerusalehn tin ri'chi guti'dxi ba dxyih lañih nin laa Pentecostebs.

**Guñi'nee Pahblu la'h ra' nin rnabwa'
la'h ra' xpwiinn Jesucristu guihdxyi
Efesu chin babii ba guihdxyi Miletu**

¹⁷Hasta guihdxyi Miletu guyuu' Pahblu chin guxe'hla ba dxyi'dxyi

loh ra' nin rnabwa' la'h ra' xpwiinn Jesucristu guihdxyi Efesu tin guñi'nee Pahblu la'h ra' ba. ¹⁸ Ya chin badzihn ra' bwiinn Efesu ra' chi, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—La'htu naann tu xa guyuu'neen la'htu desde dxyih nin badzihna'hn loh yuh ra' xteenn Asia rii!.

¹⁹ Gaduhbi chieempa guyuu'neen la'htu baluu'y'i'hn xchi'dxyi Jesucristu la'htu cun gaduhbi sto'n, cun xcweenta ñihsabwii nin biaaba loon pur guelrbiinn duxa nin guza'ca'hn xcweenta garaa ra' lligaaba dxaaba nin bwi'hnn ra' bwiinn Israel cun na'h laasii baluu'y'i'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba. ²⁰ Per na'h ayi basa'na'hn gwazah baluu'y'i'hn la'htu xcweenta garaa nin nallu'hyi para la'htu tin ta'h tu loh duhlda; na'h baluu'y'i'hn xchi'dxyi Dxiohs nez delaanta loh ra' bwiinn cun neezaa rwaa' yihdzi ra' bwiinn. ²¹ Guñi'n loh ra' bwiinn Israel cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin gusaguu'dzi sto' ra' ba chezah ra' ba xneziuh Xtaada Jesucristu nu'h. ²² Yannah cagaxe'hla Spíritu Saantu Xtaada Dxiohs nu'h na'h para guihdxyi Jerusalehn, ya min ayi ga'nnahn xi sa'ca'hn ri'chi. ²³ Per na'nnahn cada tuhbi guihdxyi ra' hasta rdi'dxi'hn rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loon zidi'dxi'hn trabahjw duxa, zie'w'hn la'n lahtsi dxi'ba.

²⁴ Per na'h ayi riaan gudzi'ba'hn xquel nabahanahn loh guidxyiyuh rii' per nin nahpaa gu'nnahn nahpaa guza'loon xcarrehra'hn ziga naa xcweenta caargu nin bani'hi Daada Jesucristu na'h tin ganaalla lligaaba nayaa guluu'y'i'hn

la'h ra' bwiinn la'h Ñi'h ruta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda.

²⁵ Yannah la'n guhcabwa'la nin tuhbi tu ziga baluu'y'i'hn xchi'dxyi Dxiohs la'htu, ayiru gabia'garii gwa'ha tu xpacaal'ahn. ²⁶ Ni'chin nin cañi'n dxyi'dxyi nin nanchii sidela ayi chuu tu ayi cha'zi tu

xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'y'i'hn la'htu laasii nin tuhbi tu ayi bia'dxyi ñihn xcweenta dxyi'dxyi rii' loh tu. ²⁷ Garaatii' xchi'dxyi za'ca Dxiohs baluu'y'i'hn la'htu ya nin tuhbi xchi'dxyi

Xtaada Jesucristu nu'h ayi bia'dxyi baluu'y'i'hn la'htu. ²⁸ Ni'chin gulgahpaa dzi'tsi nee cun neezaa

ra' snuhn ra' bwiinn nin naa ra' xpwiinn Dxiohs tin ni'chi bani'hi Spíritu Saantu guinabwa' tu

loh ra' bwiinn nin naa xpwiinn Ñi'h, tin ni'chin guzi' Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h chi cun llerihn Ñi'h.

²⁹ La'naann cha'yila, zi' paaldaa bwiinn nin naa ziga maan duxa

ra' nee ayi dxiaa ra' bwiinn ra' chi zuxi'hn ra' ba xneziuh Dxiohs chin ayirun loh guihdxyi ra' rii'.

³⁰ Ziuu' za la'h gahca lasaa' tu nin guñi' dxyi'dxyi dxixi'hw loh tu tin guunn ra' ba gusaa'n ra' xpwiinn Jesucristu xneziuh za'ca Dxiohs tin mahzi chena'hla ra' ba la'h ra' nin gusagui'hi la'h ra' ba.

³¹ Gulguia'ha tin ayi gusagui'hi ra' ba la'htu, ayi dxia'l'ida sto' tu loh chohnna yihza, dxyih naague'la

guñi'neen la'htu hasta ñihsabwii badaa loon xcweenta tu laasii riaan la'htu guisagui'hi tu, per ñaan loh tu ayi chechii sto' tu xcweenta

dxyi'dxyi ya'dxi'ra' chi. ³² Yannah, bwihtsi lasaa' ra'n rusia'hanahn

la'htu loh xcweenta Dxiohs nee cun xcweenta xchi'dxyi Ñi'h nin nahpaa jweersi guza'loh xtsi'nza'ca Dxiohs la'n lasto' tu tin gaaldaa tu guelnabahan nacuubi nin guni'hi Dxiohs la'h garaa ra' bwiinn nin basia'caa Ñi'h loh duhlda.³³ Ayi guza'bi sto'n xixteenn tu nin tuhbi xca'yu tu nin xahba za tu chin baluu'y'i hn xchi'dxyi Jesucristu la'htu.³⁴ La'tu naann la'h gahca na'h bwi'hnna'hn dzi'n cun naa'hahn tin bio'h xi gudahwne'hn xamihgu ra'n.³⁵ Zi'chi baluu'y'i hn xa guunn tu dzi'n tin gacanee tu la'h ra' bwiinn nin ayi xi nahpaa, ya gasannah sto' ra' nu'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' Xtaada Jesucristu nu'h mahzi cha'y i nin rudi'hi que no nin rca'ha.

³⁶ Ya chin guya'loh guñi'nee Pahblu la'h ra' ba garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi bazu'nllihbi ba cun garaa ra' bwiinn ra' chi tin gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs.³⁷ Ya ru'n duxa ra' ba chi'chi gudi'dzi ra' ba la'h Pahblu cun neezaa bacha'garwaa' ra' ba la'h Pahblu.³⁸ Ya guyuu' nalaasa duxa sto' ra' ba laasii rabbi Pahblu loh ra' ba ayiru gwa'haru ra' ba loh Pahblu nin stuhbitii'. Ya bagasia'han ra' ba Pahblu hasta bacah ba la'n barcu.

Gwah Pahblu guihdxyi Jerusalehn

21 Ya chin guya'loh badzihnnree ra' xpwiinn Jesucristu la'hnu hasta bacah nu la'n barcu, ya zoo nu nez guihdxyi Cos, tuhbi isla nin rii loh ñihsado', ya chin barah stuhbi gue'la badzihnnree isla nin laa Rodas, ya

de ri'chi hasta tuhbi pwertu nin laa Pátara.² Ya pwertu xteenn Pátara bidxuutii nu la'n barcu nin guzee nez naciohn Fenicia.³ Ya loh zezahnee barcu chi la'hnu bidia'ha nu isla nin laa Chipre nin rii loh ñihsado'; lahudu rabwehsa bia'han isla chi'chi gudii'dxinee barcu la'hnu ri'chi, ya zootii' nu hasta estadu Siria, ya coma nahpaa basia'han ra' ba carga nin nu'a barcu chi pwertu xteenn Tiru.⁴ Ya guihdxyi Tiru chi badxi'loh nu xpwiinn ra' Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi chi, ya bidxia'hannee nu la'h ra' ba ri'chi gahdzi dxyih, ya baluu'y'i Spíritu Saantu la'h ra' ba guñi' ra' ba loh Pahblu tin ayi chee ba para guihdxyi Jerusalehn.⁵ Ya chin bazaal' gahdzi dxyih, chi'chi bagazunehza ra' ba la'hnu ndxi'hw gunna'h ra' ba cun neezaa llii'n ra' ba, ya loh plahyi xteenn rwaa' ñihsado' chi bazu'nllihbi nu tin gudihdxyi-gunaaba nu loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' garaa nin naa ra' xpwiinn Ñi'h.⁶ Chi'chi bagahpaa Dxiohs lasaa' nu, ya seguihdu bacah nu la'n barcu ya la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin bia'han ra' ri'chi gubia'garii ra' ba para rwaa' yihdzii ra' ba.⁷ Ya chin guluhlla xpiahje nu nin zio'pa nu loh ñihsado' hasta guihdxyi Tiru cun guihdxyi Tolemaida, chi'chi biodia'ha nu cuun ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi chi, ya bidxia'hannee nu la'h ra' ba tuhbi dxyih.⁸ Ya chin barah gue'la zoonee nu Pahblu para guihdxyi Cesarea, ya chin badzihnnree nu rwaa' yihdzi Felipe tuhbi daada nin gule'helah ra' ba Felipe Evangelista,

naa za ba tuhbi ndxi'hw nin naa
loh gahdzi ndxi'hw ra' nin rahcanee
la'n guido' ya bidxia'han nu rwa'a'
yihdzii ba. ⁹Nuu tahpa llie'n dxa'pa
Felipe nagahdxi guchinaa ra' bi, ya
ruluu'yi ra' bi xchi'dxyi Jesucristu.
¹⁰Ya ziahanla dxyih dxuu nu rwa'a'
yihdzii Felipe chin badzihn tuhbi
daada nin ze' nez guihdxyi Judea
naa ba tuhbi profeta laa ba naa
Agabo, ¹¹chi'chi guca'ha Agabu
xsindohra Pahblu, tin bachi'bi
Agabon ñaa' ba cun naa ba, chi'chi
nah ba:

—Nah Spíritu Saantu Dxiohs:
squii' guchi'bi ra' bwiinn Israel
ra' nin nuu guihdxyi Jerusalehn
la'h ndxi'hw nin naa xteenn Ñi'h
sindohra rii' tin guti'dxi ra' ba
la'hba lahtsi naa ra' bwiinnziitu.

¹²Chin bihn nu dxyi'dxyi ra' chi,
gunaaba duxa nu loh Pahblu cun
neezaa bwiinn ra' nin nuu ra' ri'chi
tin ayi chee ba guihdxyi Jerusalehn,
¹³chi'chi nnaa Pahblu loh nu:

—¿Xi naa ru'n tu cun rguu'laasa
tu sto'n? Na'h dispwestu nuu'huhn
ayi tansola dxi'h guchi'bi ra' ba
na'h nicla nee gachih'n guihdxyi
Jerusalehn pur xcweenta xchi'dxyi
Xtaada Jesucristu nu'h.

¹⁴Ya cun ayiru chyu guñi' chin
bihn nu guñi' Pahblu zi'chi mejor
bidi'tsii nu:

—Mas cha'y i cha'löh ziga naa
xigaaba Dxiohs.

¹⁵Ya chin gudii'dxi dxyih ra'
chi, biluu'cha'y i nu xiteenn nu,
ya seguihdu baria'h nu guihdxyi
Cesarea chi, chi'chiyi zoo chi'h
nu para guihdxyi Jerusalehn.

¹⁶Ya cun nee ra' paaldaa xpiwinn
Jesucristu nin naa ra' bwiinn

guihdxyi Cesarea bagasia'han
la'hnu guihdxyi Jerusalehn, loh
ra' ba dxa'ga tuhbi bwiinn Chipre
nin laa Mnasohn, bwiinn chi naa
tuhbi xpiwinn za'ca Jesucristu
desde chieempa roo' ya gwanee
ra' bwiinn Cesarea chi la'hnu rwa'a'
yihdzii Mnasohn tin bia'han nu
rwa'a' yihdzii ba.

Biu'nbwa' Pahblu la'h Jacobo

¹⁷Ya chin badzihn nu guihdxyi
Jerusalehn, biahxi duxa ra'
xpiwinn Jesucristu nin nuu ra'
ri'chi. ¹⁸Ya chin barah gue'l'a
bionee nu Pahblu tin biodia'ha
nu xa nuu Jacobo, ya ri'chi rii' ra'
za bwiinn guhla nin rnabwa' ra'
la'h ra' xpiwinn Jesucristu nin rii
guihdxyi Jerusalehn. ¹⁹Ya chin
guya'loh bagahpaa Dxiohs Pahblu
la'h ra' ba, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi
ba xcweenta cada tuhbi dzi'n nin
guhcanee Dxiohs la'hba bwi'hnn
ba lahdxii ra' bwiinnziitu. ²⁰Ya
chin guya'loh bihn ra' ba garaa ra'
dxyi'dxyi nin guñi' Pahblu, chi'chi
rahbi ra' ba pur chuhla naa Dxiohs
nin nuu nabahan dxibaa', chi'chi
rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Yu'bili'u'h, lasaa' nu la'l'u'h naann
loh ra' bwiinn Israel dxa'ga ra'
ziahan duxa ra' bwiinn nin riachii
sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu,
ya garaa ra' ba xclaa'dzi ra' ba
cheezah ra' ba cun xlehyi Moisehs.

²¹Ya rahbi ra' ba yi'h ruluu'yi lu'h
garaa ra' bwiinn Israel nin nuu ra'
loh guihdxyi xteenn ra' bwiinnziitu
ruu'yidxyi'dxyi ra' ba ruluu'yi
lu'h ayi guca'ha ra' ba bwa' nin
laa circuncisión tiixi llie'n ra' ba
nee ayiza cheezahnee ru ra' ba

costumbre ra' nu'h. ²² ¿Xa ni'ca guidi'hnn nu'h? Nahpaa dxihnn ra' ba la'l'u'h nuu rii!. ²³ Mas cha'yí guunn lu'h ziga guiní' nu loh lu'h: nuu tahpa ndxi'hw loh nu rii' nin nahpa guza'loh dxyi'dxyi nin bia'hannee ra' ba Dxiohs. ²⁴ Gwanee ra' ba tin gulgui'hnn para dxiaa tu nee gudxihlli xgaxtu ra' ba tin guigah yihca ra' ba; ya garaa ra' ba zahcabwa' ra' ba cun sehn chi ayi guchii dxi'h dxyi'dxyi mahla nin rñi' ra' ba pur yi'h sino que guunn ra' ba lligaaba nee yi'h ruzo'badxiahga lu'h xlehyi Moisehs. ²⁵ Ya la'hnu baca'hla dxihtsi loh ra' bwiinnziitu tin ayi xi lligaaba guunn ra' ba pur xcweenta xlehyi Moisehs, nadamas nin ayi nuu guunn ra' ba ayi nuu gahw ra' ba cohsa ra' ziga guhn nin rianee ra' bwiinn loh ra' bwiinn gulaala, nee cun rihn za ayi gahw ra' ba, cun neezaa bwe'hla gu'a rihn, nee ayiza chuunee ra' ba nin ayi naa che'hla ra' ba nomas ni'chi si baca'h nu loh dxihtsi ayi guunn ra' ba.

Guna'zu ra' bwiinn Israel la'h Pahblu

²⁶ Ya seguihdu ze'née Pahblu ndxi'hw ra' chi tin guunn ra' ba ziga caa loh xlehyi Moisehs, ya chin barah gue'la gwaguihtsi ra' ba loh bixohza nin rnabwa' la'n xquido' ra' bwiinn Israel ra' chi xi dxyih chenee tuhbigah ra' ba tuhbi maan nin cwachiguhn ra' ba loh Dxiohs. ²⁷ Ya la'h gahdzi dxyih ra' chi ya mwehru gazaa' ra' la, chin bwa'ha paaldaa bwiinn Israel ra' nin naa ra' bwiinn Asia loh Pahblu la'n guido' roo chi, chi'chi guñi' ra' ba loh ra' bwiinn Israel ra' nin rii ra'

la'n guido' chi tin zi'chi garaa ra' ba guna'zu ra' ba la'h Pahblu. ²⁸ Ya cañi' ra' ba jweersi roo rahbi ra' ba:

—iGaraatii' tu bwiinn Israel ra' gultaa' gacanee tu la'hnu! iNdxi'hw rii' rñi'yah la'h ra' bwiinn Israel cun xcweenta xlehyi guehtu Moisehs cun neezaa xcweenta xquido' roo nu'h rii' loh ra' bwiinn nez hastachi'hzi ca'nzaa ba, mnah gulgua'ha loh ba xa ze'nee ba bwiinn griegu ra' la'n xquido' roo nu'h tin guxi'hnn ra' ba xcweenta xlehyi xteenn xquido' roo ra' nu'h!

²⁹ Guñi' ra' ba garaa dxyi'dxyi ra' rii' laasii tuhbi bweelta bwa'ha ra' ba ca'nzanee Pahblu la'h Trófimos nin naa tuhbi bwiinn Efesu ya bwi'hnn ra' ba lligaaba nee Trófimos canee Pahblu la'n guido'. ³⁰ Ya gaduhbi guihdxyi ra' bwiinn Israel ra' chi badiaa'ha tin babwe'hecaa ra' ba la'h Pahblu la'n guido' roo chi ya gudo'ballehxra' ba la'h Pahblu, ³¹ per gaduhbi nin riiyuhnn ra' ba lligaaba gadxiinn ra' ba la'h Pahblu guyuu'tuhbi nin bwi'hnn bihsi la'h comandante nin rnabwa' la'h batayohn Romanu nin rii guihdxyi Jerusalehn chi tin gacabwa' ra' ba la'h ra' bwiinn guihdxyi gadxiinn la'h tuhbi ndxi'hw. ³² Ya lwehgu ze'née comandante chi suldahdu ra' cun paaldaa capitahn ra' nin rnabwa' tuhbi gaywa'h suldahdu tin guyuu'tii gallu'hnn ra' ba lahdaa ra' bwiinn ra' chi, ya chin bwa'ha ra' bwiinn guihdxyi chi la'h comandante cun suldahdu ra' lwehgu basaa'n ra' ba ya ayiru badi'hi goolpi ra' ba la'h Pahblu. ³³ Chi'chi gwabiiga comandante

chi loh Pahblu chi'chi gunabwa' ba bachi'bi ra' xsuldahdhu ba chiohpa cadehn naa Pahblu, chi'chiyi gunaaba dxyi'dxyi ba loh ra' bwiinn chi chyu bwiinn Pahblu nee xi bwi'hnn za ba. ³⁴ Per ayi basaa'n ra' bwiinn ñuca'dxiahga ba nin ñiñi' Pahblu laasii guriinguriin cabwidxaa' duxa ra' ba, mejor zenee ra' suldahdu ra' chi la'h Pahblu para xcwartel ra' ba. ³⁵ Ya chin badzihnnree ra' ba la'h Pahblu hasta nuu escalohn rwaa' xcwartel ra' ba, nahpa bi'a ra' ba Pahblu hasta guiya' laasii na'hlala bwidxidxiah bwiinn ra' chi cun neezaa dxiigah rreldaa lasaa' ra' ba laasii dxiigah rbihdzi sto' ra' ba gachi Pahblu. ³⁶ Ya hasta badzihna'ba rwaa' cwartel chi ze' bwiidxidxiah ra' ba tin rnaaba ra' ba gachi Pahblu. ³⁷ Ya chin la'h ra' suldahdu chi ñiguu'tii la'h Pahblu la'n cwartel, chi'chi rahbi Pahblu loh comandante nin rnabwa' loh batayohn chi:

—¿Zizi'guehdla lu'h guiñi'n?

Chi'chi rahbi comandante chi loh Pahblu:

—Rwa'hahn rahca rñi' lu'h dxyi'zah griegu. ³⁸ Uhn, ayi yi'hdxi'l'h nin naa tuhbi ndxi'hw nin naa tuhbi bwiinn Egipto nin gudxihdxinee la'h gubieerna, ndxi'hw chi ca'nzanee ba tahpa mihiy bwiinn ra' loh dahan tin rdxinn ra' bwiinn.

³⁹ Chi'chi rahbi Pahblu loh comandante chi:

—Na'h naan tuhbi bwiinn Israel nin ze' nez guihdxyi Tarsu, tuhbi guihdxyi lasahca loh ra' guihdxyi nin rnabwa' Cilicia, ni'chin

rna'ba'hn loh yu'biliu'h guunn lu'h tuhbi bwen gusaa'n lu'h guiñi'n loh ra' bwiinn rii'.

⁴⁰ Ya chin guzi'guehlda ba guíñi' Pahblu loh ra' bwiinn chi, chi'chi guteesa naa Pahblu tin biahcadxyi ra' bwiinn chi, ya loh nin babwihdxyi ra' ba chi'chiyi guñi' Pahblu dxyi'zah Hebreu loh ra' ba, rahbi ba:

22 —Yu'bitu bwiinnguuuhla ra' bwi'tsi lasaa' ra'n gulgahca'dxiahga xchi'dxyi ra'n nin guíñi'n loh tu tin gacabwa' tu ayi xi bwi'hnnna'hn.

—Ya chin bihn ra' ba cañi' Pahblu dxyi'dxyi Hebreu loh ra' ba, mahziru dxyiitii' gurih ra' ba. Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

³ —Na'h naan tuhbi bwiinn Israel nin guulaa guihdxyi Tarsu xteenn Cilicia, per guroo'hoahn guihdxyi Jerusalehn rii' ya loh Gamaliel basi'dxi'hn xcweenta xléhyi guehtu xtatita roo ra'nul'h gaduhbi sto'n, guunnahn cun Xchiohs ra' nu'h tal ziga gahca ruhnn tu nnadxyi rii'. ⁴ Ya bidxyi'chinee ra'n la'h ra' bwiinn nin gwachii sto' ra' ñi'h xneziuh Jesucristu gudxi'nnzara'n ba bachi'bi du'hn ra'n ba ndxi'hw gunna'h ra' chi'chi basie'w ra'n ba la'n lahtsi dxi'ba. ⁵ Bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun neezaa bwiinnguuuhla ra' xteenn guido' roo naa nin bwa'haloh garaa ra' nin cañi'n rii'. La'h ra' ba bwi'hnn ra' ba tuhbi dxyihtsi nin zeene'hn para guihdxyi Damascu loh ra' bwiinn Israel nin nuu ra' ri'chi tin ñina'zu ra'n xpiinn Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi Damascu tin ñie'l dane'h ra'n ba para guihdxyi Jerusalehn

rii' tin ñahca ra' ba caxchihgu loh
guihdxyi rii'.

**Pahblu baluu'yi xa gwachii sto' ba
xchi'dxyi Jesucristu**

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6'Ya chin zeza'hn loh neziuh
para guihdxyi Damascu, ya
la'n yamwerula zagadzihna'hn
guihdxyi chi ziga chi'h lahyidxyihin
bazia'lñih tuhbi bwehla roo' xteenn
llaa'ndxibaa' hasta zaa'hahn, **7** ya
hasta guluu'bwinhin na'h loh yuh, ya
seguihdhu bihna'hn tuhbi rsiaa'ha
nin cañi' loon: "Saulu, Saulu; **8** xi
naa ca'hnna'hla lu'h na'h neezaa
ra' xpwi'nnahn?" **8** Chi'chi ra'pihn:
"¿Chyu yi'h Daada?" Ya chi'chi nnah
ba loon: "Na'h nin naan Jesuhs nin
ze' guihdxyi Nazaret nin casa'cazzii
duxa lu'h." **9** Ya bwiinn ra' nin
zeene'hn bwa'haloh ra' ba bwehla
chi ya bidxyihbi duxa ra' ba per ayi
bihn ra' ba guñi' Daada Jesucristu
loon. **10** Chi'chi ra'pihn: "Daada, **xi**
ni'ca xclaa'dzi Yu'bili'h gu'nnahn?"
Chi'chi naa Ñi'h loon: "Gwastii,
gwah guihdxyi Damascu. Ri'chi
dxihnn lu'h garaa nin guinabwa'n
guunn lu'h." **11** Ya cun bia'han
dxie'pa'hn pur lla'ñih bwehla chi, ya
chin zoo nu para guihdxyi Damascu
naa'hahn na'zu ra' lasaa'hahn, ya
chin badzihna'hn guihdxyi chi,
12 ri'chi nuu tuhbi ndxi'hw nin laa
Ananías, naa ba tuhbi ndxi'hw nin
ruzo'badxiahga ziga naa xcweenta
xlehyi Moisehs; ya garaa ra' bwiinn
Israel ra' nin nuu guihdxyi Damascu
chi rñi' za'ca ra' ba pur cweenta
dzi'n za'ca nin ruhnn Ananías.

13'Ya chin bi' Ananías hasta
badzihna'hn, chi'chi nnah ba loon:

"iSaulu, bwihtsi! Guteesa loh lu'h
tin bwa'ha nez guiya!", ya lwehgu
gahca biaaca loon bwa'hahn loh
Ananías. **14** Chi'chi nnah Ananías
loon: "Xchiohs ra' quehtu xtatita
roo ra'nul'h gulii yi'h desde galohyi
tin gwa'ha lu'h xa naa xigaaba
Ñi'h, ni'chin ya bwa'haloh lu'h la'h
Jesucristu Llia'n Dxiohs cun bihn
za lu'h xch'dxyi Ñi'h nin guñi' Ñi'h
loh lu'h chin bwa'haloh lu'h Ñi'h.
15 Ya nahpaa yi'h gahca gaca lu'h
nin cheenee xchi'dxyi Ñi'h loh ra'
garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh
xcweenta cohsa nin bwa'ha lu'h
cun nin bihn lu'h. **16** Yannah ayiru
xchi'hn gacata'h; gwasu'nchii tin
chioobaañihsa lu'h, ya cun gaduhbi
sto' lu'h gudihdxyi la'h Jesucristu
tin cun lah Ñi'h guzia'caa Ñi'h
garaa xtuhlda ra' lu'h."

**Guñi' za Pahblu xa bagaluu'yi
ba xchi'dxyi Jesucristu
guihdxyi ziit u ra'**

17'Ya chin gubia'gariin guihdxyi
Jerusalehn rii', chi'chi guyuu'tiin
la'n guido' roo xteenn guihdxyi
rii', ya gaduhbi nin cabwihdxyi-
cana'ba'hn loh Dxiohs, hohra
chi baluu'yiloh Jesucristu loon
la'n guido' chi, **18** chi'chi nnah
Ñi'h loon: "Guluugihn, biria'h
guihdxyi Jerusalehn rii' laasii ayi
guuncweenta ra' bwiinn guihdxyi
rii' xchi'dxyi'hn nin guluu'yi lu'h
la'h ra'ba", nnah Jesucristu loon.

19Rahbiza Pahblu:
—Chi'chi ra'pihn: "Daada
Jesucristu, bwiinn guihdxyi ra' rii'
naannloh ra' ba xa riuu'tiin garaa
ra' la'n guido', guna'zu'hn garaa
ra' bwiinn nin riachii sto' ra'fii'h

xchi'dxyi lu'h, basa'caziin la'h
ra' ba basie'w ra'n ba la'n lahtsi
dxi'ba,²⁰ ya chin gudxiinn ra' ba
la'h Esteban nin baluu'yi xcweenta
xchi'dxyi lu'h neezaa na'h zu'hn
ri'chi tin go'pahn xahba ra' nin
gudxiinn la'h Esteban." ²¹ Ya chi'chi
nnah Jesucristu loon: "Guluu'gihn
tin nahpa zixe'hla'hn yi'h guihdxyi
ziitu ra!"

**Pahblu biaaba loh xquelrnabwa'
comandante nin rnabwa'
la'h ra' sulfadhu**

²² Ya hasta puntu chi'hzi rii'
baca'dxiahga ra' ba nin guñi'
Pahblu, chi'chi guzo'baloh
gudidxaa' ra' ba stuhbi, rahbi ra' ba:
—iMejor gachi bwiinn rii! iAyiru
xchi'hn guibahan ba!

²³ Ya taantu nin cabwidxidxiah
ra' ba cun neezaa xcamilli ra' ba
gule'heteer ra' ba ya lligabwe'hla
si ra' ba guza'loh rchah ra' ba
yuh nez guiya' zigazi ruhnn tuhbi
guun chin ruhn tohra ma,²⁴ ya
bwa'ha si comandante chi zi'chi
cayuhnn ra' ba, chi'chi gunabwa'
ba guyuu'tiinee ra' sulfadhu la'h
Pahblu tin guca'yahga ra' ba la'h
Pahblu tin chixtee' ba xi naa pur
contra de la'hba cabwihsdxyidxiah
ra' bwiinn Israel ra' chi,²⁵ per ya
chin la'h sulfadhu ra' bwi'hnn gahn
bachii'bi ra' ba la'h Pahblu tin para
guca'yahga ra' ba la'hba, chi'chi
rahbi Pahblu loh tuhbi capitahn nin
zuu ri'chi:

—¿Ta nahpaa tu derehchu gusa'cazi
tu tuhbi bwiinn Romanu, nee nin ayi
gaann tu gu nuu xi duhlda nahpaa ba?

²⁶ Chin bihn capitahn chi
dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu

loh ba bidxyihbi duxa ba ya
gwaguihtsii ba loh comandante,
rahbi ba:

—iBwa'ha xa gunnee lu'h daada
rii' tin bwiinn Romanu ba naa ba!

²⁷ Ya seguihdu gunaabadixyi'dxyi
comandante chi loh Pahblu, rahbi
ba:

—¿Ta guchii naa lu'h bwiinn
Romanu?

Chi'chi rahbi Pahblu:

—Guchiin.

²⁸ Chi'chi rahbi comandante chi:

—Na'h ziahan duxa mweeyi
badi'hihn tin naan tuhbi bwiinn
Romanu.

Ya chi'chi rahbi Pahblu loh
comandante chi:

—Per na'h ayi guzi'dxi'hñin sino
que naan bwiinn Romanu desde
chin guulaayihn.

²⁹ Cun dxyi'dxyi si ra' rii' bihn
ra' sulfadhu nin ñuca'yahga la'h
Pahblu bidxyihbi ra' ba lwehgu
baxachi ra' ba la'h Pahblu, ya hasta
neezaa comandante chi bidxyihbi
ba pur nin bachii'bi ba cadehn la'h
Pahblu, laasii naa Pahblu tuhbi
bwiinn Romanu.

**Baluu'yi Pahblu dxyi'dxyi
xcweenta ba loh ra' bixohza nin
rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel**

³⁰ Ya chin barah gue'la, xclaa'dzi
comandante chi gacabwa' ba
xinaa xclaa'dzi ra' bwiinn ra' chi
gachi Pahblu, chi'chi gunabwa' ba
badiaa'ha ra' bixohza nin mahzi
rnabwa' ra' la'h ra' bixohza cun
neezaa guxchiisi ra' xteenn guido'
roo', ya chi'chi gule'he ba Pahblu
bazuh ba delanta nez loh ra'
garaatii' ra' bwiinn ra' chi.

23 Bwa'ha dzi'tsi Pahblu loh
ra' guxchiisi nin badiaa'ha
ri'chi, chi'chi rahbi ba:

—Bwiitsi ra'n na'h siempre nuu
nabahaneen Dxiohs gaduhbi
laga'htii' cun xquelnanchii'hihn
hasta nnadxyih rii'.

²Chin bihn Ananías, bixohza nin
lasahcaru, dxyi'dxyi ra' nin guñi'
Pahblu, bidxyi'chi duxa Ananías,
chi'chi gunabwa' ba loh nin rii
gahxu loh Pahblu tin caapaa ra' ba
rwaa' Pahblu, ³chi'chi rahbi Pahblu
loh Ananías:

—iSquii'za guunnee Dxiohs
rwaa' lu'h bwiinn rusagui'hi! ⁴Ta
zohbaa lu'h ri'ca tin guunn lu'h
guelguxchiisi na'h ziga caa loh
lehyi Moisehs? ⁵Xi naa chi'h rre'h
lu'h contra de lehyi chi tin xclaa'dzi
lu'h caapaa ra' ba rwaa'hahn? —
rahbi Pahblu loh Ananías.

⁴Ya nin rii ra' cwee' Pahblu rahbi
ra' ba loh Pahblu:

—⁶Ta zi'ca rusia'garii lu'h
dxyi'dxyi loh bixohza nin mahzi
lasahca nezloh Dxiohs?

⁵Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Bwihtsi ra'n ayi ga'nnahn la'hba
naa bixohza nin rnabwa' loh ra'
bixohza; pwisi caa loh Xchihtsi
Dxiohs: "Ayi guiñi'yah lu'h tuhbi
nin nahpaa guelrnabwa' loh ra'
bwiinn guihdxyi."

⁶Ya guhcabwa' Pahblu chiohpaa
cwa'h naa ra' bwiinn nin rii ri'chi;
tuhbi cwa'h ra' ba naa bwiinn
saduceu ya stuhbi cwa'h ra' ba naa
bwiinn fariseu, chi'chi mahziru
jweersi roo ru guñi' Pahblu rahbi
ba:

—iBwihtsi hermanu ra', na'h
naan tuhbi bwiinn fariseu, llii'n

tuhbi bwiinn fariseu, ya pur
nin cabwe'za'hn gadzihn dxyih
nin gabahan ra' bwiinn loh
bwiinnnguuchi ni'chin nin cabahchi
ra' ba xquelchiaan rii'!

⁷Ya chin guya'loh guñi'
Pahblu dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi
guzo'baaloh cañi' ra' bwiinn
saduceu ra' cun bwiinn fariseu
ra' loh lasaa' ra' ba pur nin guñi'
Pahblu, ya chiohpaa cwa'h guhca
ra' ba, ⁸laasii bwiinn saduceu ra'
ayi riachii sto' ra' ba zabahan ra'
bwiinn loh ra' bwiinnnguuchi, ayiza
riachii sto' ra' ba nuu ra' xaanja
Dxiohs cun spíritu ra'; per la'h ra'
bwiinn fariseu ra' riachii sto' ra' ba
garaa ra' cohsa ra' nin guñi' Pahblu
zabahan ra' bwiinn loh guelguhchi.

⁹Guyuu' tuhbi yahyi roo', ya
seguihdu gwasu'nchii paalda ra'
mwehsu fariseu ra' nin naann
xlehyi Moisehs, chi'chi rahbi ra' ba:

—Ayi naa ndxi'lhw rii' nin rñi'xihn;
sidela guñi' tuhbi spíritu loh ba o
tuhbi xaanja Dxiohs loh ba, ayi
nuu guidxyi'chinee nu'h Yu'bi
Xtaada Dxiohs nu'h.

¹⁰Ya zeezah yahyi roo' chi, ya
bidxyihbi comandante ñidxiinn
ra' bwiinn ziahan chi la'h Pahblu
ni'chin gunabwa' ba gwah ra'
suldaahdu bagabwe'hecaa la'h
Pahblu lahda ra' bwiinn ziahan chi
tin ziaganee ra' ba la'h Pahblu la'n
cwartel stuhbi. ¹¹Ya chin guhca
guxiin, baluu'yiloh Jesucristu loh
Pahblu la'n cwartel chi, guzuh Ñi'h
cwee' Pahblu chi'chi rahbi Ñi'h loh
Pahblu:

—Bachihpa sto' lu'h, ayi
guidxyihbi lu'h Pahblu; ziga
baluu'yiloh lu'h xcweenta xchi'dxyi'hn

guihdxyi Jerusalehn rii' zi'chi
gahca za guluu'yi lu'h xchi'dxyi'hn
guihdxyi Roma.

**Bwi'hnn ra' bwiinn Israel lligaaba
ñidxiinn ra' ba la'h Pahblu**

¹²Ya chin barah gue'l
badxa'galasaa' ra' paaldaa bwiinn
Israel ra' chi tin bwi'hnn ra' ba
lligaaba ñidxiinn ra' ba la'h Pahblu,
rahbi ra' ba:

—Hasta que no guidi'hnn nu'h
gahn gachidxiinn nu'h Pahblu
chi'chiyi guida'w nu'h cun
guidwaaza nu'h, nicala guunn
Dxiohs caxchihgu la'hnu'h sidela
ayi chyu guunn gahn ziga naa
xigaaba nu'h.

¹³Zigachi'h chywa'h guhca ra'
ndxi'hw ra' nin bwi'hnn lligaaba
ñidxiinn la'h Pahblu. ¹⁴Chi'chi
gwah ra' ndxi'hw ra' rii' loh ra'
bioxhza nin rnabwa' cun loh ra'
bwiinn guhla, tin rahbi ra' ba:

—La'nú bia'han dxyi'dxyi la ayi
xi guida'wtii' nu nee ayi za xi
guidwaatii' nu hastayi guidia'ha
nu la'h Pahblu guhchi chi'chiyi
guida'w nu guidwaa nu. ¹⁵Yannah
la'htu cun neezaa garaa ra' bwiinn
guhla ra' nin rnabwa' la'h ra'
bwiinn Israel ra', gulguixe'hla
dxyi'dxyi loh comandante tin
guillii dxie'nee ba Pahblu loh
tu, gulgui'hnn ziga nin xclaa'dzi
tu dxihn ru tu dxyi'dxyi nin
rñi' Pahblu cun mahzi paseensi
ru tin ziga garaa dxyi'dxyi
chi gacabwa' tu, ya la'hnu loh
neziuh badxuuliistu nu antes nin
gadzihnee comandante la'h Pahblu
rii', ya loh neziuh gahca gadxiinn
nu la'h Pahblu.

¹⁶Per chin bihn llui'n bizaan
Pahblu cuun lligaaba nin nuu ra'
ndxi'hw ra' chi gadxiinn ra' ba la'h
Pahblu, ni'chin seguihdu gwah bi
rwaal' cwartel gwaguihtsii bi loh
Pahblu xcweenta ba nin bihn bi,
¹⁷chi'chi gudihdxyi Pahblu tuhbi
capitahn chi'chi rahbi Pahblu loh
ba:

—Gwanee la'h bi'nxtuhbi rii' loh
comandante tin gahbi bi tuhbi
dxyi'dxyi loh ba.

¹⁸Ya seguihdu zenee capitahn
la'h bi'nxtuhbi chi hasta nuu
comandante, ya chin badzihnee
capitahn chi la'h bi'nxtuhbi chi,
chi'chi rahbi ba loh comandante:

—Pahblu nin nie'w gunaaba ba
loon tin dxie'l dane'hn bi'nxtuhbi
rii' loh yu'bilu'h tin guinii' bi loh
yu'bilu'h tuhbi dxyi'dxyi.

¹⁹Chi'chi guna'zu comandante chi
naa bi'nxtuhbi chi tin gwanee ba
la'hbi tuhbi lahdu hasta ayi chyu
dxihn xchi'dxyi ra' ba, chi'chi rahbi
comandante chi loh bi:

—Xi ni'ca xclaa'dzi lu'h guinii'
lu'h loon?

²⁰Chi'chi baze'ta bi dxyi'dxyi ra'
nin bihn bi, ya rahbi bi:

—La'h ra' tuhbi cwa'h bwiinn
Israel bia'han dxie'dxyi ra' tin
guinaaba ra' ba loh yu'bilu'h
chenee lu'h Pahblu rwaal' jusgadu
guillii deque nanchii guunn ra'
ba zigazi nin xclaa'dzi dxihn ru
dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Pahblu
cun mahzi paseensi tin deque
gacabwa' ru ra' ba, ²¹per ayi
chechii sto' lu'h xchi'dxyi ra' ba
laasii ndxi'hw ra' chi ya bia'han
dxyi'dxyinee ra' ba la'h ra' bioxhza
nin mahzi rnabwa' cwee' neziuh

cweeza ra' ba la'h Pahblu tin chiinn
ra' ba la'hba, ya bia'handxyi'dxyi
ra' ba hastayi gwa'ha ra' ba la'h
ra' ba bwi'hnn gahn guhchi Pahblu
chi'chiyi gahw ra' ba guee ra' ba,
ni'chin ayi chechii sto' lu'h la'h ra'
ba —rahbi bi.

²²Chin bihn comandante
dxyi'dxyi ra' nin gwaguihtsii
bi'nxuhbi chi loh ba, ya seguihdu
ziaa bi'nxuhbi chi para yihdzii bi
per rahbixgah comandante chi loh
bi:

—Ayi chyulootii' gahbi lu'h guñi'
lu'h dxyi'dxyi ra' rii' loon —rahbi
comandante chi loh bi.

**Ya seguihdu guxe'hla comandante
la'h Pahblu hasta loh Félix
nin naa gobernador**

²³Seguihdu gudihdxyi
Comandante chi chiohpa capitahn
ba, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:
—Gulgatiaa'ha chiohpa gaywa'h
suldaahdu nin chee ñaa' cun za
setenta nin tsiiba cabahyu, cun
schiohpa gaywa'h suldaahdu
nin gu'a lanza tin chee tu para
guihdxyi Cesarea. ²⁴Nee gulchi'hyi
tuhbi cabahyu tsiiba Pahblu tin
ayi xi gaca Pahblu, tin chenee tu
ba loh gobernador Félix —rahbi
comandante chi.

²⁵Chi'chi bwi'hnn comandante
chi tuhbi dxihtsi chenee ra' ba loh
gobernador Félix. ²⁶Loh dxihtsi chi
rñi' squii':

“Claudio Lisias ruxe'hla tuhbi
guelrgahpaa Dxiohs para loh
yu'bilu'h excellentísmo gobernador
Félix. ²⁷Guna'zu ra' bwiinn Israel
la'h ndxi'hw rii' ñidxinn ra' ba,
ya chin bihnna'hnn naa ba tuhbi

bwiinn Romano, chi'chi bioo nu
cun suldaahdu ra'n biogabwe'he
nu ba lahdaa ra' bwiinn Israel ra'
chi. ²⁸Ya guclaa'dzihn gacabwa'n
xi naa xclaa'dzi ra' bwiinn Israel
chi gadxiinn la'h Pahblu, ni'chin
seguihdu gwane'hn Pahblu loh
juunta nin mahzi rnabwa' loh ra'
bwiinn Israel ra' chi. ²⁹Ya ri'chiyi
guhcabwa'n rdxyi'chinee ra' ba la'h
Pahblu pur xweenta si xlehyi ra' ba;
ni'chin nin ayi basa'na'hnn ñidxiinn
ra' bwiinn Israel la'hba, nee nin
ayiza nuu para ñie'w ba la'n lahtsi
dxi'ba. ³⁰Nee bihnzahn riidxi'hyi ra'
ba xa gadxiinn ra' ba la'h bwiinn
rii', ni'chin nin guluu'nehzahn ba
loh yu'bilu'h nee la'n guñi' za loh ra'
nin xclaa'dzi gadxiinn la'h bwiinn
ca, guñi' ra' ba loh yu'bilu'h xa pur
rdxyi'chinee ra' ba la'h ba.”

³¹Ya seguuhn dxyi'dxyi nin
badi'hi comandante la'h ra'
suldaahdu, guxiin biria'hnee ra' ba
la'h Pahblu hasta tuhbi lahta nin
laa Antípatris. ³²Ya chin barahyi
gue'la, gubia'garii ra' suldaahdu nin
gwañaal' ra' para rwaa' cwartel,
ya suldaahdu ra' nin gudzii'ba ra'
cabahyu ni'chi ra'yi zenee ra' la'h
Pahblu para guihdxyi Cesarea. ³³Ya
chin badzihnnree ra' ba la'h Pahblu
guihdxyi chi biuu'n ra' ba ntriehgu
dxihtsi nin guxe'hla comandante
Claudio Lisias loh gobernador
cun neezaa Pahblu biuu'n ra' ba
ntriehgu loh ba. ³⁴Ya chin guluhlla
bil'da gobernador Félix loh dxihtsi
chi, chi'chiyi gunabadxyi'dxyi ba
loh Pahblu, rahbi ba:

—¿Chyu bwiinn lu'h?

Ya chin bihn ba bwiinn Cilicia
Pahblu, ³⁵chi'chi gunabwa' ba bie'w

Pahblu la'n lahtsi dxi'ba xteenn yu'laa'y'i, ya yu'laa'y'i chi naa ziga tuhbi recweerdu xteenn Herodes nin mahzi guhca lasahca.

**Pahblu baluu'y'i xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'y'i
ba loh gobernador Félix**

24 Ya chin gudii'dxi ga'y'u dxyih, chi'chiyi badzihns Ananías, bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, guihdxyi Cesarea cun bwiinn guhla ra' xteenn guido' roo' Jerusalehn cun tuhbi ndxi'hw nin laa Tértulu. Ndxi'hw rii naa ziga xlicesiadu ra' ba nee zee ba tin cwachi ba xquelchiah Pahblu loh gobernador. ²Ya chin badzihnnec ra' ba Pahblu, chi'chi guzo'baloh Tértulu cabahchi ba xquelchiah Pahblu loh gobernador, chi'chi rahbi ba loh gobernador Félix:

—Zuxchiilli yu'bilu'h, daada gobernador; nasaan nabahan nu cayahcanee duxa yu'bilu'h lahdxyi nu pur lligaaba nasiin lu'h. ³Garaatii' ra' xtsi'n za'ca lu'h rii rihi nu garaatii' ra' guihdxyi O excellentísimo Félix. Cun gaduhbi sto'n runi'hihn guelzuxchiilli loh yu'bilu'h. ⁴Para ayi chyu guunnta'h yu'bilu'h, ni'chin nin rna'ba'hn loh yu'bilu'h gaapaa lu'h paseensi guca'dxiahga lu'h chiohpa dxyi'dxyi'h'n nin guini'n loh lu'h. ⁵Pwihsi ndxi'hw rii la'nu guhcabwa' naa ba tuhbi bwiinn nin rñi' xiin duxa, ya garaa lahta xteenn guidxyiyuh nin ca'nzaa ba rñi' ba dxyi'dxyi xiin loh ra' bwiinn Israel ra', ya zi'chi za cayahca naala'h ra' bwiinn Israel pur dxyi'dxyi xiin nin ruluu'y'i ba.

La'hba nin rnabwa' tuhbi cwa'h nin laa ra' Nazarenu ra'. ⁶Xclaa'dzi ba fiuxi'hn ba xquido' roo nu chin bana'zu nu ba ya guclaa'dzi nu la'h gahca nu ñidi'hnn nu guelguxchiisi la'hba ziga naa xcweenta xlehyi nu, ⁷per cun badzihns si comandante Lisias basia'pitii ra' ba ndxi'hw rii loh nu cun lajweersi, ⁸ya nah ba, garaa nin rdxyi'chinee la'h ndxi'hw rii gunaaba ba dxi' loh yu'bilu'h tin yu'bi gahca lu'h guinaaba dxyi'dxyi lu'h loh ba guini' ba xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'y'i ba ya zahcabwa' lu'h xcweenta xquelchiah ba nin rbahchi nu loh yu'bilu'h —rahbi Tértulu.

⁹Chi'chi guini' ra' bwiinn Israel ra' nin rii ri'chi, rahbi ra' ba:

—Guchiicaa garaa dxyi'dxyi ziga banii'hi Tértulu cweenta yu'bilu'h.

¹⁰Chi'chi bwi'hnn gobernador chi sehn loh Pahblu tin guini' ba, ya chi'chi rahbi Pahblu:

—Cun gaduhbi sto'n guluu'y'i'hn xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'y'i'hn loh yu'bilu'h, laasii na'nnahn yu'bilu'h naa lu'h jwehsii xteenn naciohn rii' desde cadxyihs roo'. ¹¹Ya yu'bilu'h guinaaba dxyi'dxyi lu'h gue'du guhca tsii'h bichiohpa dxyihs badzihna'hn guihdxyi Jerusalehn tin zee gazu'nlliibihns loh Dxiohs. ¹²Ayi caa badxeela ra' ba na'h cagaluu'y'i'hn la'h ra' bwiinn xcweenta ziga rbahchi ra' ba xquelchiaan loh yu'bilu'h, nee ayiza caa bwa'ha ra' ba cadxihldxyinee dxyi'dxyi'h'n la'h chyuulla ra' bwiinn la'n guido', o calla stuhbi lahta xteenn guihdxyi chi. ¹³Ya bwiinn ra' rii ayi nahpaa ra' ba nin tuhbi prueba

nin guidu'hun ziga nin rbahchi ra' ba xquelchiaan loh yu'bili'u'h. ¹⁴ Per dxyi'dxyi ra' rii chixteen loh yu'bili'u'h ziga naa xnehza nabahaneen Xchiohs ra' guehtu xtatita ra'n de acweerdu gahca cun xneziuh cuubi Dxiohs nin riachii sto' ra' gulliaa' bwiinn, nee riachii sto'n garaa nin caa loh dxihitsi xlehyi guehtu Moisehs cun dxyi'dxyi ra' nin baca'h ra' guehtu profeta ra'. ¹⁵ Riachii sto'n xchi'dxyi Dxiohs ziga gahca riachii za sto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h zadzihn dxyih nin gabahan ra' bwiinn nin guhchi la, tantu bwiinn za'ca cun bwiinn nin guhca nadxaaba ra' za. ¹⁶ Ni'chin nin cadxi'i hyihih nin naza'ca para na'h ya ni'chi naa nin riuu' sto' Dxiohs gaca cun neezaa gahca nayaa nezloh ra' bwiinn. ¹⁷ La'guhca xchih nuu'huhn zihtu lahdxyi guriin ca ra' bwiinn, nnah gubia'gariine'hn mweeyi nin baxe'hla ra' bwiinn nez chi tin badi'hiñin la'h ra' bwiinn nin ayi xi nahpaa, nee cun tuhbi guhn xte'nnahn zeene'hn loh Dxiohs.

¹⁸ Chin badxi'loh ra' paaldaa bwiinn Israel ra' nin ze' nez Asia la'n guido', yaque guya'loh bwi'hnna'hn ziga caa loh xlehyi Moisehs gaca nayaa bwiinn, nin ayi chyu bwiinn ziahan cane'hn nee ayiza xi bachi'hyihih la'h ra' ba. ¹⁹ Yannah ̄cuunn ra' bwiinn Asia ra' chi?, tin la'h ra' ba nahpaa cwachi ra' ba xquelchiaan loh yu'bili'u'h sidela nuu xa pura rdxyi'chinee ra' ba na'h. —rahbi Pahblu—, ²⁰ o guiñi' ra' ba sidela nuu xi dxyi'dxyi mahla guñi'n chin bazuh ra' ba na'h guñi'n loh juunta suprema xteenn ra' bwiinn

Israel, o pwehda rbahchi ra' ba guelchiah xcwee'ntahn, ²¹ laasii pweda pur jweersi nin bwa'ha ra' ba guñi'n chin guzu'hn galaayi ra' ba ra'pihn: "Nnadxyih rii ruhnn tu guelguxchiisi na'h laasii riachii sto'n zabahan ra' bwiinn loh guelguhchi."

²² Chin bihn gobernador Félix garaa dxyi'dxyi ra' chi ziga naann pa'h ba xcweenta Jesuhs cun garaa xchi'dxyi ñi'h, ni'chin basia'han ba stuhbi dxyih gadxa'galasaa' ra' ba, ya rahbi ba loh ra' ba:

—Chin dxi' comandante Lisis, chi'chiyi guca'dxiahgaruhn xcweenta tu nin rbahchi tu xquelchiah bwiinn rii!.

²³ Chi'chi rahbi Félix loh tuhbi capitahn tin gaapaa ba la'h Pahblu, nee gusa'n za ba guunn Pahblu nin xclaa'dzzi chi'hzi ba nee gusa'a'n za ba guu'yidxyi'dxyinee ra' xamihgu Pahblu la'h ba nin zeguia'ha cuun ba nee neezaa pur nin gacanee ra' ba la'h Pahblu.

²⁴ Chin gudii'dxi paaldaa dxyih, gubia'garii Félix nee bie'nee ba che'hla ba nin laa Drusila, Drusila rii' naa ba tuhbi bwiinn Israel, ya chi'chi gudihdxyi Félix la'h Pahblu tin guñi' ba xcweenta ziga nahpaa chechii sto' ra' bwiinn xchi'dxyi Jesucristu loh gobernador Félix.

²⁵ Per chin bihn Félix guñi' Pahblu xa guibahan nayaa bwiinn nez loh Dxiohs, nee cun xa gaca jwisi chin gaduhbi guidxyiyuh, bidxyihbi duxa Félix, chi'chi rahbi ba loh Pahblu:

—Bwaa nnah, ya chin chuu xchieempahn stuhbi zibwihdxyicahn yi'h —rahbi ba loh Pahblu.

²⁶Nee Félix guclaa'dzi ba ñudi'hi Pahblu mweeyi la'h ba tin ñuta'h ba la'hba, ni'chin gudihdxyi ba la'h Pahblu ziahan bwelta tin guñi'nee ba la'hba. ²⁷Zi'chi gudii'dxi chiohpa yihza, ya baria'h Félix gobernador. Chi'chi guzuh ga'h Porciu Festu, gobernador cuubi. Ya tin dxia'han za'ca Félix loh ra' bwiinn Israel, ni'chin basia'han ba Pahblu zeezah ñie'w ba.

Guñi' Pahblu xchi'dxyi ba loh Festu

25 Chin biohnna dxyih guyuu'tii Festu gobernador, dxyih chi biria'h ba guihdxyi Cesarea zee ba guihdxyi Jerusalehn. ²Chin badzihn ba guihdxyi Jerusalehn, gwagañi' ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun ndxi'hw ra' nin lasahca ru loh ra' bwiinn Israel loh Festu tin guñi' ra' ba tuhsí pur contra de Pahblu. ³Ya gunaaba duxa ra' ba loh Festu laasii xclaa'dzi ra' ba guunn Festu tuhbi bwen la'h ra' ba gagu'nehza ba la'h Pahblu para guihdxyi Jerusalehn laasii ya bwi'hnn ra' ba lligaaba loh neziuh cweeza rala'n ra' ba tin gadxiinn ra' ba la'h Pahblu. ⁴Chi'chi rahbi Festu loh ra' ba:

—Ayi nuu'huhn; nahpaa dxia'han ba guihdxyi Cesarea laasii seguihdu gahca gabia'gariin para Cesarea.

⁵Ni'chin nin rahbi ba loh ra' ba:

—Garaa nin nahpaa guelrnabwa' nahpaa sah ra' ba chin guziaa'hahn para guihdxyi Cesarea tin cwachi ra' ba xquelchiah ndxi'hw chi sidela nuu xiilla nin bwi'hnn ba zahca cwachi tu xquelchiah ba.

⁶Ya guhcata'h Festu zigachi'h xuhnnaa o ts'i'h dxyih guihdxyi

Jerusalehn, chi'chiyi gubia'garii ba para guihdxyi Cesarea. Ya chin barah gue'l'a, guzohba ba loh yagaxiyyi gobernador, chi'chiyi gunabwa' ba gwanee ra' suldahdu ba la'h Pahblu hasta zohba ba. ⁷Chin badzihn Pahblu garaati' ra' bwiinn Israel nin ze' guihdxyi Jerusalehn biahyi ra' ba gadiidxi Pahblu, ya gulahchi ra' ba ziahan duxa xquelchiah Pahblu, per ayi ñahca ñuluu'yí ra' ba guchii pa'h naa xchi'dxyi ra' ba. ⁸Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Nin tuhbi guel rsahcaloh ayi bwi'hnnna'hnn, nin pur xcweenta lehyi ra' bwiinn Israel nin pur xcweenta guido', nin loh za gubieerna César ayi xi guel rsahcalohtii' bwi'hnnna'hnn loh ra' dee' —rahbi Pahblu.

⁹Ya Festu xclaa'dzi ba dxia'han za'ca ba loh ra' bwiinn Israel, chi'chi rahbi ba loh Pahblu:

—¿Ta zizah lu'h guihdxyi Jerusalehn tin ri'chi cwachi ra' bwiinn Israel xquelchiah lu'h loon?

¹⁰Chi'chi rahbi Pahblu loh ba:

—Zu'hnn hasta rahca guelguxchiisi loh xquelrnabwa' emperador Romanu hasta nahpaa gaca guel guxchiisi xcwee'ntahn. Nicala yu'bili'u'h naanndx'i'h lu'h ayi xi guel rsahcaloh bwi'hnnna'hnn loh ra' bwiinn Israel. ¹¹Sidela nuu xi cohsa roo nin bwi'hnnna'hnn nahpaa tu derechu ziga chiinn tu na'h ayi cañi'n ayi gachi'hnn sidela nuu xtu'l'dahn; per nnah cun ayi xtu'l'dahn cun bwiinn Israel ra' ni'chin nin ayi chyu nahpaa derechu guti'dxi na'h lahtsi naa ra' bwiinn Israel. Ni'chin

mejor rna'ba'hn César guunn
guelguxchiisi xcwee'ntahn.

¹²Yaque guyaloh guñi'lnee Festu
la'h ra' xpwiinn ba nin rii ri'chi
nin ruluu'yi xa naa xlehyi César,
chi'chiyi rahbi ba loh Pahblu:

—Yi'h gunaaba lu'h rrehyi César
guunn guel guxchiisi xcweenta lu'h.
Nnah loh rrehyi César guixe'hla'hn
yi'h —rahbi Festu loh Pahblu.

**Pahblu guñi' xchi'dxyi Jesucristu
loh rrehyi Agripa cun bizaan'
ba nin laa Berenice**

¹³Ya chin gudii'dxi paaldaa dxyih,
badzihh rrehyi Agripa cun tuhbi
gunna'h nin laa Berenice guihdxyi
Cesarea tin gwagahpaa Dxiohs
ra' ba la'h Festu gobernador cuubi.
¹⁴Ya guyuu' ra' ba guihdxyi Cesarea
chi xchih, ya bwii'yi dxyi'dxyinee
Festu la'h rrehyi Agripa xcweenta
ziga cabahchi guelchiah bwiinn
Israel la'h Pahblu, rahbi Festu loh
ba:

—Rii ñie'w tuhbi ndxi'hw nin laa
Pahblu nin basia'han Félix. ¹⁵Chin
guyaa'hahn guihdxyi Jerusalehn,
ri'chi gulahchi ra' nin rnabwa'h
la'h ra' bixohza cun bwiinn
guhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel
xquelchiah Pahblu loon, xclaa'dzi
ra' ba guinabwa'n gachi Pahblu.
¹⁶Ya chi'chi ra'pihn loh ra' ba: "Ayi
nahpaa ra' bwiinn Romanu ra'
lehyi chiinn ra' ba tubbi bwiinn
sinque hasta nin rdxyi'chinee la'h
ba tin gucha'galoh xchi'dxyi ra' ba
zi'chi zahca guunn nin rbahchi
guelchiah la'hba gahn." ¹⁷Ni'chin
chin bi' ra' bwiinn Israel ra' chi rii',
ayi xi chieempa bañihchin lwehgu
gahca guzo'ba'hn loh xahgaxiin ya

chi'chi gunabwa'n gwaca'ha ra' ba
la'h Pahblu. ¹⁸Per bwiinn Israel
ra' nin bie'taachi ra' xguelchiah
ba, ayi guñi' ra' ni'chi xcweenta
cohsa nin bwi'nna'hn lligaaba
cun Pahblu. ¹⁹Guelchiahsi nin
rbahchi ra' ba xcweenta Pahblu
naan xcweenta xrreligiohn ra' ba,
laasii Jesuhs nin guhchi la ruluu'yi
Pahblu xcweenta ba babahan ba
loh ra' bwiinn guuchi. ²⁰Ya na'h
cun ayi bidxeela'hn xa gu'nnahn
guelguxchiisi xcweenta dxyi'dxyi
ra' rii' ni'chin ra'pihn loh Pahblu
opa'h ñica'bí ba ñane'hn ba
guihdxyi Jerusalehn tin ri'chiyi
ñahca rrehgla xcweenta xchixi'hw
ra' ba. ²¹Per coma gunaaba Pahblu
nnah ba loh rrehyi César gaca
guelguxchiisi xcweenta ba ni'chin
nin gunabwa'sihn ba ñe'w ba
hastayi chin chuu xchiee'mpahn
chi'chiyi guixe'hla'hn ba loh César
—rahbi Festu. ²²Chi'chi rahbi rrehyi
Agripa loh Festu:

—Neezaa na'h xclaa'dzihn
dxihna'hn xcweenta dxyi'dxyi nin
rni' Pahblu.

Chi'chi rahbi Festu loh ba:

—Guillii guca'dxiahga lu'h
xchi'dxyi ba.

²³Chin barah gue'la badzihh
Agripa cun Berenice bizaan' ba, ya
zuucha'yi duxa ra' ba cun suldahdu
ba cun neezaa ra' bwiinn lasahcaru
loh guihdxyi chi guyuu'tiinee
Agripa la'h ra' ba la'n yuu' roo'
hasta zohba gobernador Festu.
Chi'chi gunabwa' Festu bie' Pahblu,
²⁴chi'chi rahbi Festu loh ra' ba:

—Rehyi Agripa, cun garaa ra'
bwiinn nin rii rii', la'h ndxi'hw
chi dee!. Ziahan ra' bwiinn Israel

ra' nin rbahchi xquelchiah ba loon tantu bwiinn Israel ra' nin rii rii', cun bwiinn Israel ra'za nin rii ra' guihdxyi Jerusalehn, ya ayi rbweeza canaaba duxa ra' ba gachi Pahblu. ²⁵ Per para na'h rluu'y i ayi llitii' bwi'hnn Pahblu ni'chin ayi nuu gachi ba; per la'h gahca ba gunaaba ba chee ba tin guunn rrehyi César guelguxchiisi xcweenta ba. Nnah ru'nnaahn lligaaba guixe'hla'hnn ba loh ba, ²⁶ per ayi ga'nnahn xa ni'ca guca'hnn loh dxihtsi tin guixe'hla'hnnin loh César nin rnabwa' na'h xcweenta ndxi'hw rii', ni'chin bie' ndxi'hw rii' nez loh garaa tu, ya mas ziga loh yu'bilu'h rrehyi Agripa, tin guinaaba dxyi'dxyi yu'bilu'h loh ba, gachisiclaa' chin guiñi' ba xcweenta dxyi'dxyi nin guluu'y i ba loh garaa nu'h, opa'h guidxeela'hnn xi dxyi'dxyi guca'hnn loh dxihtsi nin chee loh emperador César. ²⁷ Per nuu hohra ru'nnaahn lligaaba ayi xi gallu'y i guixe'hla'hnn ndxi'hw rii' loh César laasii ayi guidxeela'hnn xi guelchiah cwa'chihh xcweenta ba.

Baluu'y i Pahblu xcweenta
xchi'dxyi Jesucristu nin ruluu'y i
ba la'h rrehyi Agripa

26 Chi'chi rahbi rrehyi Agripa
loh Pahblu:

—Zahca guiñi' lu'h xcweenta
dxyi'dxyi ra' nin rbahchiguelchiah
ra' bwiinn yi'h.

Chi'chi guteesa naa Pahblu tin
guzo'baloh cañi' ba squii':

²—Rehyi Agripa, riahxi duxa'hnn
laasii zahca guluu'y i'hnn xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'y i'hnn
loh yu'bilu'h tin para gacabwa'

yu'bilu'h ayi xtu'l dahnh loh ra'
dxyi'dxyi rii' xcweenta garaa ra'
guelchiah nin rbahchi ra' bwiinn
Israel xcwee'ntahn, ³laasii yu'bilu'h
naann duxa lu'h costumbre nu
ziga naa nu bwiinn Israel cun
garaa za cohsa ra' nin rasi'dxi nu,
ni'chin nin rna'ba'hn loh yu'bilu'h
guca'dxiahga lu'h garaa dxyi'dxyi
ra' nin ruluu'y i'hnn.

**Xcweenta xquelnabahan Pahblu
chin batidxitloh ba trabahjw
duxa cachieempa roo**

⁴Garaatii' ra' bwiinn Israel
naann ra' ba xa guyuu'huhn
lahdaa ra' bwiinn lahdxyi'hnn,
cun neezaa lahdaa ra' bwiinn
guihdxyi Jerusalehn chin guhca'hnn
bii'hihn. ⁵Naann ra' za ba nee
zahcaza guti'dxi cweenta ra' ban
sidela xclaa'dzi ra' ba, dez galohyi
nu'nbwa' ra' ba na'h naan tuhbi
bwiinn fariseu nin ruzo'badxiahga
ziahana' rrehgla nin nagahn
ra' xcweenta xcwa'hnn rreligiohn ra'
fariseu. ⁶Yannah bie'nee ra' ba na'h
rii' tin gachi'hnn laasii riachii sto'n
zadzihh dxyih nin gucwa'hnn Dxiohs
la'h ra' bwiinn loh guelguhchi
ziga guñi' Dxiohs la'h guehtu
profeta ra', o sea guehtu xtatita
roo ra' nu. ⁷Dxyi'dxyi nin bia'han
dxyi'dxyinee Dxiohs loh ra' guehtu
xtatita ra' nu nin guhca ra' gadzi'h
bichiohpa ra' llii'n guihdxyi Israel,
la'h ra' ba bazu'nllihbi ra' ba nee
bwi'hnn ra' za ba xtsi'n Dxiohs
dxyih naa gue'la laasii naannloh
ra' ba guica'ha ra' ba nin bia'han
dxyi'dxyinee Dxiohs gudi'hi Ñi'h
la'h ra' ba. Ni'chin nin guñi' Dxiohs
loh ra' ba xcweenta dxyi'dxyi ra'

rii', yannah rrehyi Agripa, pur nin riachii za sto'n zadzihh dxyih chi ni'chin nin rbahchi ra' bwiinn Israel xquelchiaan.

⁸Rahbiza Pahblu:

—Bweehn yi'h, ²xiixnaa ayi riachii sto' lu'h zucwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guelguhchi? ⁹Neezaa na'h bwi'hnna'hn lligaaba galoh, bidxyi'lchine'hn la'h ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ñi'h xcweenta xchi'dxyi Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret, ni'chin nin basa'caziin la'h ra' ba, basie'w ra'n ba la'n lahtsi dxi'ba, ¹⁰zi'chi bwi'hnna'hn guihdxyi Jerusalehn. Ya cun xquelguxchiisi ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza basie'w'hn la'h ra' xpwiinn Jesucristu la'n lahtsi dxi'ba, ya chin gudxiinn ra' ba la'h ra' xpwiinn Jesucristu neezahn guhca'hn tuhsdi diacwerdu cun la'h ra' ba. ¹¹Ziahan duxa bweelta basa'cazii duxa ra'n ba tin ayi ñiachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. Ya la'n gahca ra' guido' bi'tu'hn basa'cazii ra'n ba cun hasta nez guihdxyi ziit u ra' gwana'hla ra'n xpwiinn Jesucristu tantu nin bidxyi'lchinee ra'n ba.

**Pahblu baluu'yi xa baluu'yiloh
Jesucristu loh ba chin zee ba para**

Damascu

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²'Ni'chin nin zaa'han nez guihdxyi Damascu, nu'a'n dxihtsi nin bani'hi ra' bixohza nin rnabwa'. ¹³Rñaan loh yu'biliu'h rrehyi, zigachi'h la'yidxyih bwa'hahn tuhbi bwehla llaa'ndxibaa' mahziru jweerta bazia'ñihin que gubiwdxii, ya bazia'ñihin gadiidxitii'hihn

cun nehza nin zenee ra'n bwa'ha ra' ba bwehla chi. ¹⁴Ya biaaba nu loh yuh, ya chi'chi bihn dxiaagahn tuhbi rsiaa'ha nin guñi' loon cun dxyi'dxyi Hebreu: "iSaulu, Saulu! ²Xi naa ca'hnna'hla lu'h na'h cun neezaa ra' xpwi'nnahn? ³Tayi rahcabwa' lu'h yi'h gahcan nugatii'dxi lu'h trabahjw ziga ruhnn tuhbi guunn nin rgu'ñaa' punta yihca puuhyi?" ¹⁵Ya chi'chi ra'pihn loh ba: "¿Chyu yi'h daada?", chi'chi nnah ba loon: "Na'h nin naan Jesucristu nin cagasa'cazii duxa lu'h. ¹⁶Yannah gwasu'nchii, na'h baluu'yiloon loh lu'h laasii xclaa'dzihh guluu'yi lu'h xcweenta xchi'dxyi'hn nee tin gacaza lu'h tuhbi nin guñi' xcweenta cohsa ra' nin bwa'ha lu'h nnadxyih nee cun cohsa ra' nin gue'du za gwa'ha lu'h nin guluu'yi'hn loh lu'h. ¹⁷Na'h guixe'hla'hn yi'h loh ra' bwiinn Israel nee cun loh ra' za bwinnziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ya chin gusa'cazii ra' ba yi'h zahcanee duxahn yi'h. ¹⁸Guixe'hla'hn yi'h tin chegaluu'yi lu'h xcweenta xchi'dxyi'hn loh ra' ba tin ayiru sah ra' ru ba loh nacahyi mejor loh lla'ñih xteenn Dxiohs tin ayiru chezah gusagui'hi bwiinndxaaa la'h ra' ba ni'chin mahzi chena'hla tu xneziuh za'ca Dxiohs. Ya yi'h guluu'yi lu'h xchi'dxyi'hn la'h ra' ba tin gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' ba nee guica'ha za ra' ba cohsa za'ca nin gudi'hi Dxiohs la'h ra' bwiinn nin gaca xpwiinn Ñi'h, ya bwiinn ra' chi gaca ra' xpwi'nnahn laasii chechii sto' ra' ba xchi'dxyi'hn" — guñi' Jesucristu loon.

¹⁹Rahbiza Pahblu:

—Ni'chin nin rñi'n loh yu'biliu'h, rrehyi Agripa, ayi bwi'hnn chiohpa sto'n xcweenta bihsí nin bwa'hahn llaa'n dxibaa', ²⁰ni'chin seguihdu gahca baluu'yil'hñ xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn nin rii guihdxyi Damascu cun guihdxyi Jerusalehn cun gaduhbi regiohn xteenn Judea, nee cun neezaa ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel cañi'nee ra'n ba tin gusaguu'dzi sto'ra' ba loh Dxiohs nee guunn gahca ra' za ba dzi'n za'ca nin guchiipa'h baguu'dzi sto' ra' ba. ²¹Pur ni'chin guna'zu ra' bwiinn Israel na'h la'n guido' roo' ya hasta guclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba na'h. ²²Ya cayahcanee Dxiohs na'h laasii zeezah cagaluu'yil'hñ xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba hasta nin bi'tu'hñ cun bwiinn ñu'xa, ayi cagaluu'yil'hñ guriincaa dxyi'dxyi sino que ziga nin guñi' guehtu profeta ra' cun Moisehs, guñi' ra' ba zadzihñ dxyiyih gaca ra' dee!. ²³Baluu'yil'rñi' ba nahpaa zidii'dxi Crixtu trabahjw duxa, per mwer la'hÑi' gabahan loh guelguhchi tin dxihn ra' bwiinn, la'h Ñi'h naa Ñi'h tuhbi bia'ñih za'ca xteenn ra' bwiinn Israel cun bwiinnziitu ra', o sea para gaduhbiti' guidxyiyuh.

Pahblu cagasaguu'dzi lasto' rrehyi Agripa

²⁴Ya gaduhbi nin cañi' Pahblu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs tin gula'loh ba nin ruhnn ba, chi'chi bire'hñi' Festu loh Pahblu, rahbi ba: —iPahblu, cayahca lohca yihca lu'h! iPweda laasii rusi'dxi duxa lu'h ni'chin bagaduhbi lligaaba lu'h cayahca lohca lu'h!

²⁵Chi'chi rahbi Pahblu loh gobernador Festu:

—Rñi'n loh yu'biliu'h daada gobernador Festu, ayi cayahca lohca dxi'hñ, sino que dxyi'dxyi ra' nin cañi'n rii' loh yu'bitu guchii ra'n, ni'chin cun gaduhbi sto'n cadixtee'ñin loh tu. ²⁶Pwihsí rrehyi Agripa, naann cha'yi ba guchii naa garaa ra' xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', ni'chin cañi'n dxyi'dxyi ra'rii' cun gaduhbi sto'n loh ba laasii naann cha'yi'hñ nee ba naann ba xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' laasii ayi naa ra'n dxyi'dxyi nin biinloh rala'n loh nacahyi. ²⁷¿Ta riachii sto' yu'biliu'h rrehyi Agripa, xchi'dxyi Dxiohs nin baca'h ra' ndxi'hw nin guhca profeta ra'? Na'h naann cha'yi'hñ riachii sto'lu'h dxyi'dxyi ra' chi —rahbi Pahblu.

²⁸Chi'chi rahbi rrehyi Agripa loh Pahblu:

—Stuhbi'tu'hnsi ria'dxyi la'l'u'h guunn gahn gaca'hñ tuhbi xpwiinn Jesucristu.

²⁹Chi'chi rahbi Pahblu loh ba:

—Pwihsí ayi xi ruhnn nicla gulliaa' o nicala ziahán ru caya'dxyi, xclaa'dzi Dxiohs ayi tuhsí yu'biliu'h sino que garaa ra' nin cagaca'dxiahga xchi'dxyi'hñ nnadxyiyih tin gaca tu ziga na'h, per ayi needxi'h ziga lasaa' ra' cadehn rii' —rahbi Pahblu loh ba.

³⁰Chi'chi gwasu'nchii rrehyi

Agripa cun Berenice tuhsi cun gobernador Festu, nee cun garaa za ra' bwiinn nin zohba ra' ri'chi, ³¹tin gwabiiga ra' ba stuhbi lahdu, guñi' loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—Ndxi'hw rii' ayi xi bwi'hnn ba tin gachi ba, nee ayiza xi bwi'hnn ba tin dxie'w ba.

³²Chi'chi rahbi rrehyi Agripa loh gobernador Festu:

—Ñahca ñata'h nu'h ba sidela ayi ñinaaba ba ñaah ba loh emperador César.

Chin guyuu'nehza Pahblu para Roma

27 Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xi dxyih choo nu la'n tuhbi barcu para choo nu Italia. Pahblu cun snuhn bwiinn nin ñie'w biahca ra' ba ntriehgu loh tuhbi capitahn nin biria'hlah Juliu. Rnabwa' ba tuhbi gaywa'h sulfadhu, naa ra' ba tuhbi batayohn nin laa Augusto. ²Ya bachica'h nu la'n barcu xteenn Adramitiu nin guzee para Asia, ya zozah nu la'n barcu tuhsí cun Aristarcu bwiinn guihdxyi Tesalónica xteenn nacíoohn Macedonia. ³Ya chin barah gue'la badzihn nu pwertu xteenn guihdxyi Sidohn; ri'chi bwi'hnn Juliu bwen duxa la'h Pahblu laasii basaa'n ba gwahguia'ha Pahblu cuun ra' xamihgu ba tin bayihdxyi ba la'h ra' ba. ⁴Ya chin baria'h nu Sidohn, bachidii'dxi nu isla nin laa Chipre nin bia'han xlahdu rabwehsa nu, pur bwihi nin zuu hohra chi guriin zee'hen zeenee'hen barcu ni'chin ayi chyu gwah lahda derehchu, ⁵ni'chin bachidii'dxi nu gahxu cwee' rwaa' ñihsado' xteenn Cilicia cun Panfilia, ya seguihdu badzihn nu rwaa' guihdxyi Mira xteenn Licia. ⁶Ri'chi biuu'nbwa' capitahn xteenn ra' sulfadhu tuhbi barcu nin zee nez guihdxyi Alejandria. Barcu chi guzee hasta Italia, chi'chi nnah ra' ba la'n barcu rii guzoo nu. ⁷Ziahan dxyih guzahnee barcu la'hnu chi'laa'dzi, ya trabahjw

duxa badzihn nu rwaa' isla Gnidu, laasii pur bwihi duxa nin zuu loh ñihsado' nez hasta zoo nu, chi'chi bachidii'dxi nu rwaa' guihdxyi Salmohn, biahynée barcu la'nú cwee' isla nin laa Creta. ⁸Ya loh trabahjw duxatii' rii', badzihnnée barcu la'hnu loh ñihsado' nez cwee' isla Creta, chi'chiyi badzihn nu tuhbi hasta laa buenos pwertos, gahxugah guihdxyi Lasea. ⁹Ri'chi guhcata'h nu ziroo' chieempa laasii badzihn dxyih ra' nin rucwaa'hán ra' bwiinn Israel ziga loh bwe'hw nahlda, nee zigala rullu'hn rriezgu sah ra' barcu loh ñihsado' loh bwe'hw ra' chi, ni'chin rahbi Pahblu loh ra' bwiinn:

¹⁰—Xamihgu ra'n, rahcabwa'n rullu'hn rriezgu, ñihchiloh carga xteenn barcu nee ayi ni'chisidxi'h sino que pweda hasta nee xquelnabahan ra'nú'h.

¹¹Per capitahn xteenn ra' sulfadhu mahzi bwi'hnn cweenta ba xchi'dxyi nin naa xteenn ñi'h barcu cun neezaa la'h bwiinn nin rusazah barcu chi o sea capitahn xteenn barcu, ya dxi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu ayi gwachii sto' ra' ban. ¹²Ya pwertu chi ayi xi bwen ñi'a'han ra' ba loh bwe'hw ra' nin rahca nahlda duxa, ya ni'chin garaa ra' ba bwi'hnn ra' ba lligaaba mahs cha'yí garia'h nu rii' tin para guunn ra' ba jweersi guidia'hán zuhnna ra' ba gahn gadzihn ra' ba guihdxyi Fenice tuhbi pwertu xteenn Creta tin ri'chi ñuti'dxi ra' ba bwe'hw nahlda. ¹³Chi'chi guzo'baloh tuhbi bwihi bi'tu'hn nez lahdu ñaa' gueeta, ni'chin bwi'hnn ra' ba lligaaba nasto' ra' ba ayi ru xi rriezgu loh

biahja chi, ya cun zee ra' ba loh ñihsado' gahxu cwee' rwaa' ñihsado' xteenn Creta,¹⁴ per balaaqi'hnsi rahca zoozah nu loh ñihsado' chin guzohbaloh tuhbi bwihi duxa nin laa Euroclidohn nin guluu'biahchi duxa la'h barcu nin zoo nu la'n ñi'h.¹⁵ Guza'loh goo'ballehxha bwihi duxa chi la'h barcu ya coma ayi nuu xa ñidi'hnn nu cun bwihi duxa chi mejor basaa'n nu zenee bwihi chi la'h barcu.¹⁶ Bachidii'dxi nu cwee' tuhbi isla bi'tu'hnn nin laa Claudia, ya trabahjw duxa baca'h nu canua nin naa salvavida la'n barcu,¹⁷ yaque guya'loh baca'h nu canua chi la'n barcu chi'chi bazuh ra' ba du'h gaduhbi tihxibarci tin guhca chihpan tin ayi guibihyin. Ya ziga rdxyihbi ra' ba chechuu barcu chi loh yuhlli xteenn isla nin laa Sirte nin nuu loh ñihsado', ni'chin nin batehta ra' ba lahdxir roo' nin caa yihsa barcu chi, tin zi'chi zallia'y'i'hnn guluu'nbwihi bwihi chi la'h barcu.¹⁸ Ya chin barah gue'la, mahzi ru zuu bwihi duxa chi neezaa mahziru cagari'h duxan la'h barcu chi loh nin zeezahan, chi'chi guca'h ra' ba nuhn carga baza'hla ra' ban loh ñihsado'.¹⁹ Ya nin rionna dxyih cun naa gahca nu baza'hla nu garaa xtraxta barcu loh ñihsado'.²⁰ Chin la'paaldaa dxyih guhca ñe'w loh gubiwdxii, nin dxih llaa'ndxibaa' ayi chyu rwa'ha gue'la laasii pur bwihi duxa nin zuu loh ñihsado' chi, ni'chin badi'hnn nu lligaaba zahchi nu.²¹ Nee laasii naala xchih roo' ayi chyu rahw, chi'chi gwazu'nchii Pahblu galaayi ra' xcompañehru ba ziga ze' ra' ba la'n barcu chi rahbi ba:

—Xamihgu ra'n, mahz cha'yí ñuca'dxiahga yu'bitu xchi'dxyi'hnn, ayi ñaria'hán nu pwertu xteenn Creta, ya zi'chi ayi chyu ñizahca ya'dxyi rii!.²² Per nnah gulcwahchidxyii sto' tu, ayi xi lligaaba guunn ru tu, laasii nin tuhbi nu'h ayi chyu gachi nicla la'h barcu ñihchiloh,²³ laasii nnague'la baluu'yiloh tuhbi xaanja Dxiohs nin naa Xchiohsa'hnn loon nee ruhnnzahn xtsi'n Ñi'h,²⁴ chi'chi nnah Ñi'h loon: "Ayi guidxyihbi lu'h Pahblu laasii nahpaa chee lu'h loh rrehyi César, ya pur yi'h ni'chin nin zuta'h Dxiohs la'h garaa ra' nin ze'nee lu'h la'n barcu loh guelguhchi."²⁵ Ni'chin nin cañi'n loh yu'bitu ayi guidxyihbi tu laasii na'h riachii sto'n xchi'dxyi Dxiohs ni'chin nin na'pahn siguhra zizo'ba xchi'dxyi Dxiohs ziga gunnah xaanja Dxiohs loon.²⁶ Per zaria'caa nu'h gahxu tuhbi isla.

²⁷ Nee tuhbi gue'la yaque gudii'dxi chiohpa xmahn nin zezahnee barcu la'hnu loh ñihsado' Adria nezii nezii'chi pur bwihi duxa chi, ya mahs garoolda gue'lan badi'hi ra' ndxi'hw ra' nin rusazah barcu cweenta la'barcu zallia'a'h guilluhbi loh yuh,²⁸ chi'chi badi'xi ra' ba loh ñihsado' gu zallia'a' caya'dxyi guilluhbi barcu loh yuh llaa'n ñihsado' ri'chi badi'xi ra' ba nuu zigachi'h galdbabitsi' bixo'pa metru, ya mahs delanta badi'xi ra' ba loh ñihsado' hasta llaa'n ñihsa za gahldaabigahdzi si metru la'h xbarcu ra' ba guilluhbi la loh yuh.²⁹ Ya pur nin bidxyihbi duxa ra' ba ñica'nchii barcu yihsa dxiah, baca'h ra' ba tahpa dxi'ba roo' nin

naa ziga ansuelu cwee'hen, ya rdxyihbi duxa ra' ba oquisiehra ra' ba dxia'ñihgah.³⁰ Ya seguihdu bwi'hnn ra' bwiinn nin rusazah barcu chi lligaaba ñullu'n ra' ba, ya guzo'baloh cagate'ta ra' ba canua chi loh ñihsa, ya cayuhnn ra' ba zigazi nin guzagu'hla dxii'ba gandxu nin naa ziga ansuelu loh ñihsa.³¹ Ya chin guhcabwa! Pahblu zi'chi guunn ra' ba, chi'chi guñi' ba loh capitahn xteenn ra' suldahdu cun neezaa loh ra' suldahdu guñi' Pahblu rahbi ba:

—Sidela la'h ra' dee' ayi dxia'han si la'n barcu, ayi gaca guta'h tu xquelnabahan tu —rahbi Pahblu loh ra' ba.

³² Ya chi'chi bachyuu'ga ra' suldahdu du'h nin na'zu la'h canua chi tin biaaban llaa'n ñihrido'.³³ Ya natehrun guñi'nee Pahblu la'h ra' ba tin gahw ra' ba, rahbi ba:

—Nnahdxyih naa chiohpa xmahn ayi rahsi tu ayi za rahw tu laasii nuu tu lligaaba xa gudi'hi fihn nin cazahca nu'h.³⁴ Nnah gulgahw tin gaca guzo'ballaa tu loh ñihrido' ayiru xi lligaaba guunn tu laasii nin tuhbi dxyichiyhca tu ayi ñihchiloh.

³⁵ Ya chin guluhlla guñi' Pahblu loh ra' ba, chi'chi guca'ha ba tuhbi pahn, chi'chi badi'hi ba guel zuxchiilli la'h Dxiohs nezloh garaa ra' ba, chi'chi gutaa'ha ba pahn chi cayahw ba.³⁶ Chi'chiyi bie'gahn, neezaa ra' ba gudahw ra' ba.³⁷ Ya garaa nu naa nu ziga chiohpa gaywa'h cun setenta y seis bwiinn.³⁸ Ya chin guluhlla gudahw ra' ba chi'chi baza'hla ra' ba buhxu trihgu loh ñihrido' laasii tin basihsa barcu chi.

³⁹ Ya chin bia'ñih za'ca, ayi riu'nbwa' ra' bwiinn ra' nin rusazah barcu yuh ra' chi, per bwa'ha ra' ba tuhbi gui'w nin naa llehcu ñihrido', ya bwi'hnn ra' ba lligaaba sidela chebiiga ru barcu gahxu ri'chi zibihin,⁴⁰ ni'chin bacyuu'ga ra' ba du'h ra' nin yi'biidu'h llaa'n ra' gaandxu dxii'ba nin na'zu la'h barcu, chi'chi baxachiza ra' ba yahga nin rusazah la'h barcu nee cun neezaa bateesa ra' ba lahdxii roo' nin rna'zu bwihi, guleeza ra' ba lahdu hasta nez naa delanta barcu tin zi'chi baca'hnaa bwihi la'h barcu mahziru serca rwaal' ñihrido'.⁴¹ Ya gwanee bwihi la'h barcu chi hasta radxa'ga chiohpa cwa'h ñihsa, ya ri'chi guza'biiyihca barcu la'n yuhlli loh ñihrido' gahca, ya seguihdu guza'loh cabihyi nez llaa'n barcu cun jweersi xteenn ñihrido' chi.⁴² Ya guclaa'dzi ra' suldahdu ñiachi ra' bwiinn prehsu tin ayi guzo'ballaa ra' ba ñihsa gullu'n ra' ba.⁴³ Per ayi guzi'guehlda capitahn ñuhnn ra' suldahdu zi'chi laasii ayi xclaa'dzi capitahn chi gachi Pahblu mejor gunabwa' ba galoh ra' nin rahca ruzo'ballaa ñihsa guichiehsa loh ñihrido' tin gadzihra' ba loh yuh bihdzi,⁴⁴ chi'chi baria'h ra' bwiinn nin ayi nuu guzo'ballaa ñihsa, chi'chi ziagana'hla ra' ba la'h ra' ba cun loh tahblu ra' o tuhbi taa'ha yahga nin gubihyi barcu, ya zi'chizi guyal'oh baria'caa ra' ba loh yuh bihdzi.

Pahblu badzihna isla nin laa
Malta nin rii loh ñihrido'

28 Yaque gula'h nu loh
guelguhchi, chi'chiyi

biu'nbwa' nu isla nin laa Malta.

²Guhcanee duxa ra' bwiinn ri'chi la'hnu bata'h ra' ba dxih, ya chi'chi babihdxyi ra' ba la'hnu laasii cayahca nahlda duxa nee cayaaba za ñihsadxiah. ³Ya seguihdu guca'ha Pahblu tuhbi di'dzi yahga, zetachi ban loh dxih nin riigabihdxyi ra' ba, nee la'n yahga chi biria'tii tuhbi bwe'lda ña'laa'dzzi, ya gudahwyaa' ma naa Pahblu ya ayi guclaa'dzzi ma ñuta'h ma naa ba, bidxi'dxiu chihpa man. ⁴Chin bwa'ha ra' bwiinn Malta ra' chi gudahwyaa' bwe'lda chi naa Pahblu nee dxii'dxiu chihpa ma naa ba, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—Pweda rdxiiinn ba bwiinn ni'chin masque bwi'hnn ba gahn gula'h xquelnabahan ba loh ñihsado' per nahyi bwi'hnn Dxiohs lligaaba chiilli ba xtuhlda ba ni'chin zahchi ba nnah. ⁵Per gudzihbinaa Pahblu ya biaabati' bwe'lda chi loh dxih ya cun ayi xi guhca ba. ⁶Ya riibweeza ra' bwiinn ra' chi xohra chegadxadxih naa Pahblu o xohra gachi ba, per chin guhca xchih roo' ayi xi rsohn gachi ba chi'chi badxyigaa' duxa loh ra' ba, chi'chiyi rahbi ra' ba:

—iPweda Dxiohs bwiinn ca!

⁷Ya gahxu ri'chi na' xuh tuhbi daada nin laa Publiu nin naa gubierna xteenn isla Malta, ya biodxia'han nu rwaa' yihdzi ba chohnna dxyih, bwen duxa bagachi'loh ba la'nu neezaa bwen duxa bwi'hnn ba la'hnu. ⁸Ya cayahcallu'hu xtaada Publiu, nuu ba llia'h cun cayahca za ba yo'barihn, ya chi'chi gwaguia'ha Pahblu hasta na' ba chi'chi gudihdxyi-gunaaba

Pahblu loh Dxiohs xcweenta ba ya seguihdu biaaca daada chi. ⁹Ya chin guya'zidxiahga ra' bwiinn Malta chi basiaca Pahblu xtaada Publiu, seguihdu guzo'baloh badzihnee ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu loh Pahblu tin basiaca ba la'h ra' bwiinn chi. ¹⁰Ni'chin guhcanee duxa ra' ba la'hnu tin baluu'yi ra' ba bwen duxa naa xmohda ra' ba chin bidxuu nu ri'chi, nee cun neezaa nin bichi'hn za nu la'n barcu bani'hi ra' ba.

Chin badzih Pahblu guihdxyi Roma

¹¹Chin guhca chohnna bwe'hw dxuu nu isla chi, chi'chi bacah nu la'n tuhbi barcu nin zee nez Alejandria, ya isla chi gahca za batii'dxi barcu chi bwe'hw ra' nin mahzi rahca nahlda, o sea bwe'hw ra' xteenn inviernu. Ya yihca barcu chi caa chiohpa figuhra xteenn chiohpa biñi'n cwaachi nin laa Cástor cun Pólux. ¹²Seguihdu badzihnee barcu chi la'hnu pwertu xteenn Siracusa, ya ri'chi bidxuu nu zigachi'h chohnna dxyih, ¹³chi'chi biuu'garii gahca nu la'n barcu ya zezahneen la'hnu loh ñihsado' para guihdxyi Regiu. Chin barah gue'la bi' tuhbi bwihi nez ñaa' gueeta ya barahyi stuhbi gue'la badzihnu guihdxyi Puteoli. ¹⁴Ri'chi badxa'ga nu paaldaa ra' xpwiinn Jesucristu nin gunaaba bidxi'hannet ra'nub a gahdzi dxyih, ya seguihdu badzihnu hasta Romayi. ¹⁵Chin guhcabwa' ra' xpwiinn Jesucristu nin rii ra' Roma nahpa zadzihnu Roma, bi' ra' ba guihdxyi Foru xteenn Apiu, cun stuhbi guihdxyi nin laa Tres Tabernas par badxa'ga ra' ba la'hnu.

Ya chin bwa'ha Pahblu la'h ra' ba chi'chi badi'ihi ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs ya biahxi duxa Pahblu.

¹⁶ Ya chin badzihn nu guihdxyi Roma, chi'chi lwehgu batil'dxi capitahn la'h ra' bwiinn prehsa ra' loh comandante nin rnabwa' Roma ya basaa'n ba la'h Pahblu guyuu' ba tuhbi yuu' ya tuhbi si suldahdu guhpaa la'h Pahblu.

**Pahblu baluu'yi xchi'dxyi
Jesucristu loh ra' bwiinn Roma**

¹⁷ Chin guhca chohnna dxyih nin badzihn nu Roma, chi'chi gudihdxyi Pahblu la'h ra' bwiinn nin rnabwa' loh ra' bwiinn Israel nin rii Roma, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Bwihtsi lasaa' ra', ayi xi bwi'hneen la'h ra' bwiinn Israel, nee nin ayi xi dxyi'dxyi dxaaba rñi' zahn xcweenta xlehyi guehtu xtatita roo ra' nu'h. Pera desde guihdxyi Jerusalehn biu'n ra' ba ntriehgu na'h par la'n lahtsi dxi'ba Romanu. ¹⁸ Per chin guzo'baloh rnabadxyi'dxyi ra' bwiinn Roma loon, guclaa'dzi ra' ba ñuta'h ra' ba na'h laasii ayi bidxeela ra' ba xi ñuca'chiah ra' ba na'h para ñidiinxiaan ra' ba na'h. ¹⁹ Per bwiinn Israel ra' chi gunaaba ra' ba ñahchi'hn ni'chin nin guna'ba'hn loh rrehyi César dxie'taachi ra' ba xquelchiaan, per na'h ayi xi pur cwa'chihh xquelchiaah ra' bwiinn laadxyih. ²⁰ Ni'chin nin gudiidxihn la'htu tin guíñi'n loh tu yi'bi naa'hahn cun cadehn rii' laasii ruu'yi dxyi'dxyi'hn loh ra' bwiinn xcweenta nin dxuubweeza nu'h ziga naa nu'h bwiinn Israel, nee laasii

riachii sto' nu'h zucwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guelguhchi.

²¹ Chi'chi rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Nin tuhbi dxihtsi nnahyi guixe'hla ra' guxchiisi guihdxyi Judea loh nu pur yi'h, nee nin tuhbi za bwiinn Israel ra' nin radzihn rii' ayi xi dxyi'dxyi dxaaba rñi' ra' ba pur yi'h. ²² Xclaa'dzi nu gacabwapa'h nu xchi'dxyi lu'h laasii rahcabwa' nu ziahan lahta rñi'yah ra' ba xchi'dxyi cuubi Jesucristu.

²³ Ya bia'han dxyi'dxyi ra' ba tuhbi dxyih guluu'yi Pahblu xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' ba, ya chin guhldaa dxyih chi badiaa'ha ziahan bwiinn hasta nuu Pahblu. Ya gaduhbi dxyih chi baluu'yi Pahblu xa naa xquelrnabwa' Dxiohs. Ya cun dxyi'dxyi nin caa loh xlehyi Moisehs cun neezaa dxyi'dxyi nin baca'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, baluu'yi Pahblu la'h ra' ba Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret naa Crixtu nin galohyi cabweeza ra' ba dxi'. ²⁴ Nuu ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi Pahblu, ya nuu ra'za nin ayi gwachii sto' ra'ñi'h. ²⁵ Ya pur nin ayi nuu ñuhnn ra' ba tuhbisi lligaaba ni'chin guza'loh ziaa ra' ba, chi'chi rahbi Pahblu:

—Guchiica dxyi'dxyi ra' nin badi'ihi Spíritu Saantu Dxiohs guñi' guehtu Isaías, rahbi ba loh ra' guehtu xtatita roo' ra'nu'h:

²⁶ Gwah tin guñi' loh ra' bwiinn guihdxyi ra'; squii' guhdzi loh ra' ba:

“Zihh dxiahga tu xchi'dxyi'hn, per ayi gacabwa' tun, ya nicla gwa'ha dzi'tsi za tu per ayi xi dxiin loh tu,

²⁷ pwihsı Dxiohs gahca bwi'hnn
nahda duxa lasto' ra' bwiinn
guihdxyi rii',
ya neezaa bacwe'ta Ñi'h
dxiahga ra' ba, nee loh ra' ba
basie'w Ñi'h tin ayi gwa'ha
ra' ba cun loh ra' ba nee
ayi dxihn za dxiahga ra' ba,
nee ayi za guiclaa'dzi ra' ba
chechiisto' ra' ba xchi'dxyi'hn
tin ñusiaacahn la'h ra'ba."

²⁸Rahbiza Pahblu:
—Gulgacabwa', desde nnahdxyih
par dxyih ra' nin ze' guluu'yi
Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h nicala la'h ra'
bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel
par ta'h ra' ba loh duhlda, nee

bwiinn ra' rii' zuzohba dxiahga ra'
ba xchi'dxyi Ñi'h.

²⁹Ya chin guya'loh guñi' Pahblu
dxyi'dxyi ra' chi loh ra' ba lwehgú
badi'chii ra' ba ya gaduhbi nin
ziagazah ra' ba ziadxihldxyinee
dxyi'dxyi lasaa' ra' ba.

³⁰Ya chiohpa yihza guyuu'
Pahblu yuu' nin rahlla guihdxyi
chi, ya bagachi'loh ba la'h garaa
ra' bwiinn nin gwaguia'ha cuun
ba. ³¹Ya ayiru chyu bwiinn
bwi'hnn llahn la'h Pahblu, ya
gaduhbi sto' ba gwazah baluu'yi
ba xchi'dxyi Dxiohs cun xchi'dxyi
xquelrnabwa' Jesucristu la'h ra'
bwiinn chi.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Roma

1 Na'h Pahblu, naann tuhbi
xmooza Jesucristu, ruca'h'n
dxihtsi rii' loh tu. Dxiohs gudihdxyi
na'h, nee gulii za Ñi'h na'h tin
gaca'h'n tuhbi xpooxtla Ñi'h, nee
tin gulu'y'i hn xchi'dxyi Ñi'h la'h ra'
bwiinn.

²Ya guhcal a cadxyih roo'
bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h
ra' daada ra' nin baluu'y'i xchi'dxyi
Ñi'h, ziga zuluu'y'i Ñi'h dxyi'dxyi
rii' la'h nu'h, ya dxyi'dxyi ra' nin
bia'hannee dxyi'dxyi Ñi'h la'h
ra' daada ra' chi la'n caa ra' loh
dxihtsi nin baca'h ra' ba ³xcweenta
Llii'n Ñi'h, ya guhca Jesucristu
llahga guehtu rrehyi Davihd per
pur bwe'hltihxi Ñi'h, ⁴per ya ziga
pur xcweenta Spíritu Saantu naa
Jesucristu Llii'npa'caa Dxiohs laasii
pur guelrnabwa' roo' nin nahpa
Spíritu Saantu guhca babahn
Jesucristu loh guelguhchi ni'chin
nin rluu'y'i naa Ñi'h Daada xteenn
nu'h. ⁵Ya pur xcweenta Jesucristu
nin naa Daada xteenn nu'h
bani'hi Dxiohs guelrahcanee cun
guelrnabwa' la'h nu tin chogaluu'y'i
nu xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn
nin ayi naa ra' bwiinn Israel, tin
zi'chi chechiiisto' garaa ra' bwiinn

guidxyiyuh xchi'dxyi Ñi'h nee tin
guzo'badxiahga ra' ban, ⁶⁻⁷ya loh
ra' ba dxa'ga tu, la'h tu bwiinn ra'
nin gulii Dxiohs gaca ra' xpwiinn
Jesucristu, ziga nuu tu loh guihdxyi
Roma. Dxiohs nadzii'hi la'h tu nee
gudihdxyiza Ñi'h la'h tu loh tuhbi
guelnabahan nin gaca cwih tu nez
loh Ñi'h. Dxiohs nin naa Xtaada
nu'h nee cun Daada Jesucristu
guunn cumpahñu la'h tu, nee
neezaa gusacwachidxyii Ñi'h lasto'
tu.

Gunaaba sto' Pahblu chee ba loh guihdxyi Roma

⁸Ya nin naa mwehrgaloh, pur
xcweenta Jesucristu rudi'hihn
guelzuxchilli loh Xchiohs nu'h
pur xcweenta garaa tu, laasii
garaa nehzatii' loh guidxyiyuh
za'bi xcweenta ziga riachiisto' tu
xchi'dxyi Ñi'h, ⁹ya Dxiohs nin
ru'nnahn xtsi'n Ñi'h cun gaduhbi
lasto'n, ca'ngalu'y'i hn xchi'dxyi
Llii'n Ñi'h, la'h Ñi'h rwa'haloh
Ñi'h xa rusaza'han sto'n la'h tu
guillii-guillii chin rbwihdxyin-
rna'ba'hn loh Ñi'h, ¹⁰nee zeezahti'h
cana'ba'hn loh Dxiohs, sidela la'h
Ñi'h si'guehlda Ñi'h gacanee Ñi'h

na'h dxie'lida guia'hahn cuun tu tin cha'loh ziga cayu'nnahn lligaaba,
11 laasii xclaa'dzihm gwa'hann xa
 nuu tu, nee tin gacaneeruzahn
 la'h tu cun mas paaldaa ra' ru
 xchi'dxyi Dxiohs, tin zi'chi chezah
 dzi'tsi ru tu loh xchi'dxyi Ñi'h,
12 nee tin cu'gui'w za nu'h la'h ra'
 bwiinn lasaa' ra' nu'h, ziga tuhbi
 ziga stuhbi ra' ba xcweenta ziga
 riachiisto' ra' nu'h.

13 Bwitsi ra'n ziga naa ra' nu'h
 xpwiinn Jesucristu, ziahan la
 bweelta xclaa'dzihm dxie'lida
 guia'hann cuun tu, per hasta nnah
 ayi ru'nnahn gahn. Xclaa'dzihm
 dxie'lidaahn nezca tin chechiisto'
 ziahan ru bwiinn xchi'dxyi Dxiohs
 ziga riachiisto' ra' ba ziahan
 lahta nez hasta guyaa'hahn loh
 ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn
 Israel, **14** pwihsni na'h rga'b'i hn pur
 xcweenta garaa tu, nicala bwiinn
 grieħgu o nicala bwiinn ra' nin
 rñi' guriin-guriin dxi'zah, nicala
 nin ria'zi dxyi'dxyi o nicala bwiinn
 nahda ra', **15** pwihsni pur ni'chin
 cabwe'hehn gahn ca'ngalu'yi'hn
 xchi'dxyi Dxiohs, cun neezaa para
 la'h tu ziga nuu tu loh guihdxyi
 Roma.

Xcweenta xquelrnabwa' xchi'dxyi Dxiohs

16 Per na'h ayi ratuhyi loon
 xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, laasii
 naan guelrnabwa' xteenn Dxiohs
 tin para garaa ra' bwiinn ra' nin
 chechiisto' ra' ñi'h gaca ta'h ra'
 ba loh duhlda, pwihsni mwer la'h
 ra' bwiinn Israel chi'chi neezaa la'h
 ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra'.
17 Pwihsni xcweenta xchi'dxyi Ñi'h rii'

ruluu'yi xa naa ziga ruta'h Dxiohs
 la'h nu'h loh duhlda; naan pur
 riachiisto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h nee
 pur sola riachiisto' nu'hnn. Zi'chi rñi'
 loh Xchihtsi Dxiohs: "Bwiinn nin
 ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs
 pur chechiisto' si ba dxyi'dxyi chi
 zibahan ba."

Xcweenta xtuhlda ra' bwiinn ra'

18 Pwihsni rachidia'ha nu'h
 guelnadxyi'chillahn xteenn Dxiohs
 riinlohon nez llaa'ndxibaa' ya
 riaaban yihca garaa ra' bwiinn ra'
 nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi
 Dxiohs, bwiinn nin nahpa xica
 mohda dxaaba ra' ya pur dzi'n
 dxaaba ra' chi, ayi rusaa'n ra'
 ba dxiu'nbwa' ra' snuhn bwiinn
 cohsa nin guchii pa'h. **19** Bwen,
 bwen naann ra' ba chyuu naa
 Dxiohs nee cun xcweenta za
 zahca dxiu'nbwa' ra' bwiinn
 la'h Ñi'h laasii ba bazia'ñih Ñi'h
 loh xquelrihn ra' ba. **20** Pwihsni
 zahcabwa' bwiinn guidxyiyuh ayi
 cha'lohtii' xquelrnabwa' Dxiohs,
 nee zahcabwa'za ra' ba naa Ñi'h
 yu'pi Dxiohs laasii garaa nin
 bwi'hnncha'yi Ñi'h ruluu'yi xa naa
 Ñi'h, nicala ayi chyu rwa'ha loh
 Ñi'h. Ni'chin nin ayi chyu gaca
 guiniñi' loh Ñi'h ziga ayi guhcabwa'
 ra' ba cuun nin xclaa'dzi Ñi'h
 ñuhnn ra' ba. **21** Pwihsni nicala
 nu'nbwa' ra' ba Dxiohs, per ayi
 ruhnn cweenta ra' ba la'h Ñi'h
 ziga naa Ñi'h Yu'bi Dxiohs nee nin
 guelzuxchilliza ayi rdi'hi ra' ba
 nezloh Ñi'h, pwihsni sola nin ayi
 gallu'yi mahzi riuu' ra' ba xigaaba
 ñi'h, ni'chin bia'handxiipa nagasa
 sto' ra' ba. **22** Rahbi ra' ba naa ra'

ba bwiinn nin nuu lligaaba cha'yi yihca ra' ñii'h, per la'h ra' ba nin naa mahzi bwiinn mbah ra',²³laasii bacha'h ra' ba xquelña'ñih Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'n dxibaa' par tu'pazi pur figuhra xteenn bwiinn ra' nin rahchi, nee hasta cun figuhra ra' chyuuca ra' maan ra' nin zohba xihyi ñii'h, bwe'lda ra', guidxa'h ra' nin nuu tahpa ñaa' ra' ñii'h.

²⁴Pur ni'chin bwi'hnn Dxiohs ntriehgu la'h ra' ba loh ra' lligaaba dxaaba nin nuu sto' ra' ba, ya zi'chi bwi'hnn ra' ba xichi'hzi cohsha dxaaba ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba.
²⁵Ya loh nin mahzi ñadxi'hyi ra' ba la'h Dxiohs mahzi badxi'hyi ra' ba loh xcweenta cohsha dxixi'hw ra', cohsha dxaaba ra', nee raann ra' ba cohsha ra' nin bwi'hnn cha'yi Dxiohs xlawaa'ha gaann ra' ba la'h yu'pi Dxiohs nin bwi'hnn cha'yi cohsha ra' chi, lah Ñi'h mahzi rchi'hn guiiñi' za'ca ra' bwiinn par tu'pazi. Amehn.

²⁶Pwihsni ni'chin bwi'hnn Dxiohs ntriehgu la'h ra' ba loh xica cohsha xtuhyi nin guti'dxiloh ra' ba. Hasta xcunna'h ra' ba biahca biraallii gunna'h.
²⁷Zi'chi gahca za la'h ra' ndxi'hw biahca ra' ba biraallii ndxi'hw, ya rca'dxih ra' ba loh cohsha dxaaba nin rza'bi sto' ra' ba, ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba. Gunna'h cun gunna'h nee ndxi'hw cun ndxi'hw rgu'tii ra' ba xcweenta cohsha xtuhyi ra', ya rdxihlli ra' ba loh tihxi gahca ra' ba pur xcweenta cohsha dxaaba nin ruhnn ra' ba.

²⁸Nee coma ayi ru xclaa'dzi ra' ba dxiu'nbwa' ra' ba Dxiohs, ni'chin bwi'hnn Ñi'h ntriehgu la'h ra' ba tin biaaba ra' ba loh ra' xigaaba

dxaaba tin guunn ra' ba nin ayi nahpa guunn ra' ba.²⁹Na'zu garaaloh xica cohsha nin ayi naa xnehza la'h ra' ba, ziga guunn ra' ba cohsha dxaaba ziga cohsha gubwihlli ra', bwiinn rza'bisto' xixteenn bwiinn, bwiinn rdxinn bwiinn, bwiinn nin rdxihndxinee lasaa' ñii'h, bwiinn rusagui'hi, bwiinn nin nayo'ba yihca ñii'h, bwiinn nin ruu'yi dxixi'hw,
³⁰bwiinn nin rñi'yah lasaa' ra' ñii'h, ya la'h Dxiohs rdxyi'chinee ra' ba, bwiinn bioleentu ra', bwiinn nin rbwe'hesto' la'h ra' snuhn bwiinn, cun bwiinn ra' nin ruhn lasahca la'gahca ra' ñii'h nez loh xpisihn ra' ñii'h, nin rdxin'lada ra' xica ra' cohsha dxaaba ra', bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada ra' ñii'h,
³¹bwiinn nahda ra' nin ayi ria'zi dxyi'dxyi ra', bwiinn ra' nin ayi ruza'loh ra' xchi'dxyi ra' ñii'h, bwiinn ra' nin ayi gaca nadzii'hi cun la'h stuhbi bwiinn, bwiinn ra' nin ayi gaann ra' ruhn pardohn xtuhlda stuhbi bwiinn, bwiinn ra' nin ayi ralahsasto' ñii'h la'h stuhbi bwiinn lasaa' ba.
³²La'h ra' ba bwen, bwen naann ra' ba xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs. Naann ra' ba garaa ra' nin ruhn ra' cohsha ra' squii' xcweenta ra' ba naa ñichiloh ra' ba loh Dxiohs; ya nicala zi'chi naannloh ra' ba garia'caa xcweenta ra' ba per riazahra'tii' ruhnn ra' ba dzi'n dxaaba ra' ya hasta riahxi ra' ba rwa'ha ra' ba ruhnn ra' snuhn ra' bwiinn dzi'n dxaaba ra' chi.

Dxiohs ruhn guelguxchisi za'ca
2 Pwihsni ni'chin yi'h ziga
ruluu'yi xcwihiin lu'h la'h ra'

stuhbi bwiinn ayi nuu guiñi' lu'h ayi xtuhlda lu'h nee nicala chyuu chi'hzi nin naa lu'h, laasii ziga ruca'chiah lu'h la'h stuhbi bwiinn cayuhnn lu'h yi'h condenahdu, laasii yi'h ziga ruluu'yixcwhin lu'h la'h bwiinn neezaa lu'h ruhnn lu'h zi'chi gahca. ²Pwihs i naann ra' nu'h xa ruhn Dxiohs guelguxchisi za'ca chin rudzii'baduhlda Ñi'h yihca ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' cohsa ra' squii', ³ya yi'h ziga ruluu'yixcwhin lu'h la'h snuhn bwiinn ra' nee zi'chi gahca naa xtsi'n lu'h, čta ruhnn lu'h lligaaba zuhnn lu'h gahn ta'h lu'h loh xjwisi Dxiohs? ⁴Rbwe'hesto' lu'h garaa nin ruhnn Ñi'h para yi'h laasii naa Ñi'h bwen duxa, ralahsa duxa sto' Ñi'h nee cun ziroo' paseensi nahpaa Ñi'h, ya yi'h ayi rudi'hi lu'h cweenta cagabwe'hecaa xquelnaza'ca Ñi'h yi'h loh dzi'n dxaaba tin gadxa'h loh xigaaba lu'h, ⁵per yi'h dxyi'bi dxipa sto' lu'h, ni'chin nin ayi nnaa lu'h gucha'h lu'h loh xigaaba lu'h tin chechiisto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs. Pwihs i ni'chin nin cayuhnn ziahan lu'h caxchihgu para yi'h gahca para la'n dxyih nin guunn Dxiohs guelguxchisi ziga nin naa guchii pa'h loh guihdxyiyuh, ⁶ya hastayi guunn Dxiohs guelguxchisi loh ra' bwiinn guihdxyiyuh chi'chiiyi zidxihlli Ñi'h loh cada tuhbigah tu zigapa'h xcweenta xtsi'n cada tuhbigah tu. ⁷Ya la'h ra' bwiinn ra' nin radxi'hyi ra' loh xquelña'ñih Dxiohs cun guelnabahan nacuubi, nee guzi'guehlda za ra' ba guibahan za'ca ra' ba gaduhbi laga'tii'; bwiinn ra' chi zudi'hi Ñi'h

guelnabahan nacuubi; ⁸per la'h ra' bwiinn nin gudxi'hyisi xneziuh gahca ra' ba cun basahcalohza ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tin mahzi badxi'hyi ra' ba dzi'n dxaaba ra', ziagaduhbillahnnee sto' Dxiohs la'h ra' ba cun zudi'hiza Ñi'h tuhbi guelnah duxa la'h ra' ba. ⁹Ziuu' guelrza'cazzii duxa para la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' cohsa dxaaba ra', soobaalohon mwehrgalohtii' para la'h ra' bwiinn Israel ra', cun neezaa para la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra', ¹⁰per para la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' ganaalla cohsa za'ca gudi'hi Ñi'h guelrbwiidxyii sto' para la'h ra' bwiinn ra' chi, soobaalohzan mwergaloh para la'h ra' bwiinn Israel ra' nee zi'chiza para la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel.

¹¹Laasii la'h Dxiohs ayi ruhnn Ñi'h guriin-guriin cun cada tuhbi ra' bwiinn. ¹²Ya garaa ra' bwiinn ra' nin guyuu' xtuhlda ñi'h loh Dxiohs nee ayi biu'nbwa' ra' ba xlehyi Ñi'h nin badi'hi Ñi'h la'h Moisehs, ziñichiloh ra' ba nezloh Ñi'h nicala sin la'h lehyi chi; ya bwiinn ra' nin rgu'tii ra' duhlda loh Ñi'h nicala nahpa ra' ba xlehyi Moisehs, ya pur xcweenta lehyi chi zahca guelguxchisi xcweenta ra' ba, ¹³laasii bwiinn ra' nin rihn zi xcweenta xlehyi Moisehs ayi naa ra' ba bwiinn nayaan nez loh Dxiohs, sino que sola bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga pa'ca xcweenta lehyi chi, ni'chi ra' si naa bwiinn nayaan nez loh Ñi'h, ¹⁴laasii chin la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ayi nahpa ra' ba

lehyi chi, laasii la'h gahca ra' ba nahpa ra' ba xlehyi ra' ba pur xcweenta lasto' ra' ba; bwiinn ra' squii' nicala ayi nahpa ra' ba lehyi nin bani'hi Dxiohs la'h Moisehs la'hgahca lasto' ra' ba naa xlehyi ra' ba. ¹⁵Pwihs i cohsa bwen ra' nin ruhnn ra' ba ruluu'yi loh neziuh za'ca nin nuu lasto' ra' ba, ya lasto' ra' ba ruluu'yi cuun loh garaa cohsa nin ruhnn ra' ba nin naa cohsa za'ca ya neezaa cuun za nin naa cohsa dxaaba. ¹⁶Garaa ra' cohsa rii' zizohbagahcan chin gadzihn dxyih nin guunn Dxiohs guelguxchisi xcweenta lligaaba naga'tsi ra' nin nuu lasto' garaatiil' ra' bwiinn pur xcweenta Jesucristu, nee pur xcweenta ziga naa xchi'dxyi Dxiohs nin rulu'yi'hn.

**Xcweenta ra' bwiinn Israel ra'
cun xcweenta xlehyi Dxiohs**

¹⁷Yi'h rñi' lu'h naa lu'h tuhbi bwiinn Israel nee neezaa zeezahnee lu'h xlehyi Moisehs nee nayachi lu'h pur xcweenta ziga rñi' lu'h riinh Dxiohs xchi'dxyi lu'h, ¹⁸nee nu'n'bwa' za lu'h nin xclaa'dzi Dxiohs guunn lu'h, ya lehyi ruluu'yi yi'h tin cwii lu'h nin naa mahzi bwen, ¹⁹nee rñi'za lu'h nahpa lu'h siguhra zahcabwa' lu'h xa guunn lu'h guluu'yi lu'h neziuh la'h ra' nin ayi riinh ra' loh ra' ñi'h, nee xa guzia'ñih za lu'h para sah ra' bwiinn ra' nin nuu ra' loh nacahyi; ²⁰nee neezaa rñi' lu'h rahcabwa' lu'h xa guluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nin ayi xi gaann tii' nee xa guíñi'neezaa lu'h rñi'nee lu'h la'h ra' bwiinn ra' nin ayi raza' ra' dxyi'dxyi, ya que yi'h nahpa

lu'h rrehgla xteenn guelrahocabwa' cun xcweenta dxyi'dxyi nanchii. ²¹Pwihs i sidela yi'h ruluu'yi lu'h la'h ra' snuhn ra' bwiinn ra', xixnaachi'h ayi ria'ñih loh xigaaba lu'h guluu'yi lu'h rñi' lu'h xchi'dxyi Dxiohs ayi nuu cwaan ra' bwiinn, xixnaa chi'h rbaa'n lu'h? ²²Sidela yi'h gahca rñi' lu'h ayi gaca bwiinn bwiinn gubwihlli, xixnaa chi'h ruhnn lu'hni yi'h? Sidela yi'h gahca za rdxyi'chinee lu'h la'h ra' figuhra ra' dxaan ra', xixnaa chi'h yi'h gahca rbaa'n lu'h cohsa za'ca nin nuu la'n yuu' ra' hasta nuu ra' ni'chi ra'? ²³Ruhnn nayachi lu'h pur xcweenta lehyi, per ruzi'xtuhyi lu'h la'h Dxiohs pura ayi ruzo'badxiahga lu'h xchi'dxyi lehyi chi. ²⁴Cun rasohn rabbi loh Xchihtsi Dxiohs squii: "La'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' rñi' tohnta ra' ba xcweenta Dxiohs pur ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Ñi'h."

²⁵Pwihs i guchiica ziga, nin ruzo'badxiahga xcweenta xlehyi Moisehs, mahs balaaqui'hn ralluu'yi bwa' nin laa circuncisión nin riuu' ba, per sidela la'h ba ayi ruzo'badxiahga ba xcweenta xlehyi Moisehs, pwihs i bwiinn chi naa ba ziga nin ayi nuu bwa' chi. ²⁶Ya ziga la'h bwiinn nin ayi guyuu' bwa' tihxi ñi'h, per sidela la'h bwiinn chi ruzo'badxiahga ba ziga ruluu'yi xlehyi Moisehs, rdii'dxi ba zigazi tuhbi bwiinn nin guyuu' bwa' nee nicala nagahdxi chuu ba bwa'. ²⁷Bwiinn nin ayi bwa' tihxi ñi'h, nee ruzo'badxiahga ba xcweenta xlehyi Moisehs, bwiinn chi guunn guelguxchisi xcweenta lu'h nicala

nahpa lu'h xcweenta lehyi nee nicala naa lu'h nin nuu bwa' per nin ruhnn lu'h ayi ruzo'badxiahga lu'hn,²⁸laasii ziga naa lu'h tuhbi bwiinn Israel ayi nez dihtsi jwehra si dxi'h lu'h gaca lu'h, zi'chi gahcaza ziga riuu' za bwa' tiхи bwiinn ayi sohla dxi'hza gaca ban tiхxi ba,²⁹laasii bwiinn nin naa pa'caa tuhbi bwiinn Israel, naa ban desde la'n lasto' ba, nee bwa' nin laa circuncisión caabwa' za ban la'n lasto' ba ayi pur ruzo'badxiahga dxi'h ba dxyi'dxyi nin caa loh xlehyi Moisehs, sino que laasii la'h Spíritu Saantugahca baca'h bwa' chi la'h ba; nee Dxiohsgahca rñi' za'ca pur la'h ba, ni'chin ayi xchi'hñ bwe'zii guíñi' za'ca bwiinn guidxyiyuh pur la'h ba.

3 Per ziuu' nin guíñi': "¿Xilla guilasahca chi'h gaca lu'h tuhbi bwiinn Israel o chuu tuhbi bwa' nin laa circuncisión tiхxi lu'h?"
2 Per rñi'n, lasahca duxan. Ziga mwergalohtii', nezloh ra' bwiinn Israel ra' badi'hi Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h.³Yannah gazo'ba nu'h, ćxa gaca sidela ayiru chechiisto' nuhn ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin zeezahnee ra' ba? ¿Ta pur ni'chi dxi'ra' chi ayi guza'loh Dxiohs dxyi'dxyi nin bia'hannee dxyi'dxyi Ñi'h la'h ra' ba?⁴iPwihs guyaa ayi gaca zi'chi! Alcontrariu Dxiohs par tu'pazi zeezahnee Ñi'h ziga naa xcweenta dxyi'dxyi ra' nin naa guchii, nicala garaatii' ra' bwiinn ra' gaca bwiinn nin ruu'yi dxixi'hw. Pwihs squii' rñi' loh Xchihtsi Dxiohs:

Xchi'dxyi gahca Lu'h zuluu'yi xnehzatii' ruhnn Lu'h, nee

tin chin gaca guelguxchisi xcweenta Lu'h nin tuhbi xtuhlda Lu'h ayi guidxeela.

5Per sidela la'h xtsi'n dxaaba ra' nu'h ralluu'yin tin galuu'yi ra' nu'h, Dxiohs naa bwen duxa, ćxa guidi'tsi nu'h? ¿Ta guidi'tsi nu'h Dxiohs ayi naa Ñi'h bwen cun la'h nu'h laasii runi'hi Ñi'h tuhbi guelnah la'h nu'h? (Rñi'n loh tu ziga xchi'dxyi bwiinn guihdxyiyuh.)⁶iPwihs ayi naan zi'chi!, laasii sidela la'h Dxiohs ñahca Ñi'h nadxaaba, ćxalla ñahca chi'h ñuhnn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guihdxyiyuh?⁷Per sidela la'h xcweenta ra' bwiinn dxixi'hwun rallu'yin tin mahzi ru rahca guchii xchi'dxyi Dxiohs nin naa lla'ñih, ćxixnaa chi'h rahca xcweenta xquelguxchisiñ zigazi naan tuhbi bwiinn duhlda?⁸Pwihs sidela ñahca zi'chi, ćxixnaa ayi chyu guunn cohsa dxaaba tin dxi' cohsa za'ca? Dee' nin mahzi rñi' nuu ra' bwiinn cun lligaaba dxaaba nin riuu' ra' ba rahbi ra' ba la'h nu raluu'yi nu, per bwiinn ra' nin rñi' ra' squii' mahzi dxiaaba xjwisi Dxiohs yihsa ra' ba.

Garaa nu'h naa ra' nu'h bwiinn duhlda

9Ya nnaha xchi'h, ćta la'h chi'h nu nin naa nu bwiinn Israel mahzi bwiinn za'ca ru nu loh ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel? iPwihs aaca!, laasii la'h nu bachiñi'la la'h ra' bwiinn Israel ra' cun snuhn ra' bwiinn naa ra' ba bwiinn duhlda.
10Laasii loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii:

Ayiza nin tuhbi bwiinn za'ca,
per nin tuhbi tii' ra' ba;

- ¹¹ ayi nin tuhbi pa'h bwiinn nin rahcabwa' xa naa Dxiohs, nee ayiza bwiinn nin gadxi'hyi la'h Dxiohs.
- ¹² Garaa ra' ba guna'zu nehza ra' ba neziuh dxaaba; ayi gallu'y'i ra' ba laasii garaa ra' ba na'hla ra' ba xcweenta dzi'n dxaaba ra'.
- Ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn dzi'n za'ca, per nin tuhbitii' ra' ba.
- ¹³ Ya bidxee yahnn ra' ba rre'h ganaalla dxyi'dxyi xihn, nin naan ziga tuhbi ba' nin zohba llaala,
nee rusagui'hi ra' ba cun luhdxi ra' ba, ya dxyi'dxyi nin rre'h rwaa' ra' ba naa ziga benehnu nin nuu rwaa' tuhbi bwe'lida ñalaa'dzi.
- ¹⁴ Ya rwaa' ra' ba ganaalla dxyi'dxyi guerguii zohban, cun ganaalla dxyi'dxyinah nin riasaa bwiinn rñi' loh lasaa' ra' ba.
- ¹⁵ Ya ñaa' ra' ba rusallu'hn la'h ra' ba tin ruñichiloh ra' ba xquelnabahan ra' snuhn ra' bwiinn.
- ¹⁶ Caachi'hzi nin rii ra' ba ruhnn ra' ba dzi'n dxaaba cun rutidxi lasaa' ra' ba trabahjw duxa.
- ¹⁷ Ya ayi nu'n'bwa' ra' ba ziga xa guibahannee nasaa lasaa' ra' ba, la'h Dxiohs.
- ¹⁸ Nee nin ayi xi guelnadxyi'bi riuu' lasto' ra' ba la'h Yu'bi Dxiohs.
- ¹⁹ Bwen-bwen naann nu'h garaa nin rñi' loh xlehyi Moisehs, rñi'n xcweenta bwiinn ra' nin naann ra'

lehyi chi, tin garaa ra' ba gada'w rwaa' ra' ba, nee tin garaa ra' za bwiinn dxia'han loh xquel guxchisi Dxiohs. ²⁰ Ya nicala ñuzo'badxiahga tuhbi bwiinn garaatii' dxyi'dxyi nin caa loh lehyi, per ayi lehyi dxi'h chi gusia'pitii xtuhlda ba, laasii pur xcweenta lehyi rahcabwa' nu'h naa nu'h bwiinn duhlda.

Xcweenta ziga ta'h ra' bwiinn
loh duhlda naa chechiisto'
ra' ba xchi'dxyi Dxiohs

²¹ Per nnah ria'hhan lehyi guriinca, ya desde galohyi guzo'baloh cagaluu'yi Dxiohs gahca la'h nu'h xa foorma rusia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h, ya foorma chi caa loh dxihtsi xteenn lehyi cun loh dxihtsi ra' xteenn guehtu profehta ra', ²²ya squii' naa stuhbi foorma chi: Chyu chi'hzi nin chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, zahca nayaa ba nezloh Dxiohs, nee zi'chi ruhnn Dxiohs cun garaa ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ñi'h laasii ayi ruhnn Ñi'h guriin-guriin cun cada tuhbigah ra' bwiinn, ²³laasii garaatii' ra' bwiinn guihdxyiyuh la'bañihchi nezloh Dxiohs, pwihsi ayi gaaldaaguzuh guidi'hnn nu'h dzi'n za'ca ziga nin ruhnn Ñi'h, ²⁴per pur nin balahsasto' Ñi'h la'h nu'h sinque ayi chyu gudxihlili la'h Ñi'h bani'hi Ñi'h ria'hhan nayaa nu'h nezloh Ñi'h pur nin gudxihlili Jesucristu guelguxchisi xteenn duhlda ni'chin nin gusia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h. ²⁵Per guxe'hla Dxiohs la'h Jesucristu tin gucah Ñi'h loh cruhzi nezloh ra' bwiinn tin zi'chi gudxihlili Ñi'h garaa ra' xtuhlda chyuuchi'hzi bwiinn nin

chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs pur xcweenta llarihn Jesucristu. Zi'chi bwi'hnn Dxiohs tin baluu'yi ñi'h xa guibahan nayaas ra' bwiinn nezloh Ni'h. Galoh guhpa si ñi'h paseensi la'h ra' bwiinn, ayi bwi'hnn ñi'h guelguxchisi pur xcweenta ra' xtuhlda ra' ba, ²⁶laasi ba naann Dxiohs cuuca guunn ñi'h guelguxchisi xcweenta duhlda ra' chi tin zi'chi guluu'yi ñi'h xa naa guelguxchisi xcweenta duhlda ra' chi nee tin zi'chiza guluu'yi ñi'h nayaas ñi'h nezloh garaa ra' bwiinn nee ziga xa ruhnn nayaas ñi'h la'h chyuu chi'hzi bwiinn nin chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu.

²⁷Ni'chin nnah ñta zahca gachiñi' nu'h nezloh Dxiohs pur xcweenta xtsi'n za'ca ra' nu'h? iRaduuts rallaan' naa ni'ca! ñXi lehyi rusia'pitii xtuhlda ra' nu'h? ñTa lehyi nin rñi': "Gulgui'hnn dzi'n za'ca"? iAyi gaca zi'ca!, laasi tuhshi lehyi nuu nin rusia'pitii duhlda, ya lehyi chi rñi': "Gulchechiisto' xchi'dxyi Jesucristu." ²⁸Pwihs la'nun baluu'yila Dxiohs ruhnn nayaas la'h bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi ñi'h, nee nin ayi ruhnn cweenta ñi'h sidela bwi'hnn ba ziga nnaa loh xlehyi Moisehs o nicala ayi bwi'hnn ban.

²⁹Ñee ta la'hsi ra' bwiinn Israel naa Xchiohs ñi'h la'h Dxiohs? ñTayi naa ñi'h Xchiohs ra' garaa ra' bwiinn guihdxyiyuh? Pwihs guyaa neezaa ra' ba naa ñi'h Xchiohs ra' ba, ³⁰pwihs ayi ziahan Dxiohs sola nuu tuhbi dxi'h ñi'h: Dxiohs nin rusia'pitii xtuhlda ra' bwiinn chin riachiisto' ra' ba xchi'dxyi ñi'h, nicala ziga bwiinn Israel ra' nin

nuu bwa' tihxi ra' ñi'h ba o nicalaza chyuchi'hzi bwiinn ra' nin aadxi nuu ra' bwa' xteenn ra' bwiinn Israel.

³¹Pwihs, ñta gachiñi' nu'h ayi ru guilasahca xlehyi Moisehs pur nin riachiisto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu? Pwihs guyaa ayi gaca zi'chi sino que mahs cagazo'badxiahga nu'h xchi'dxyi xlehyi Moisehs chin riachiisto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu.

Xcweenta guehtu Abrahn

4 Nee pwehda ziuu' bwiinn ra' nin guiñi' nu'h: "ñCuun xchi'h nin bwi'hnn guehtu xtaada guldoon Abrahn gahn?" ²Pwihs sidela la'h Abrahn ñahca bwiinn za'ca nezloh Dxiohs pur garaa dzi'n za'ca ra'si nin bwi'hnn ba, ñahca ñiñi' ba pur xcweenta xtsi'n za'ca ba nicala ayi nez delanta loh dxi'h Dxiohs.

³Pwihs rñi' loh Xchihtsi Dxiohs: Abrahn gwachiisto' ba xchi'dxyi ñi'h, ya pur ni'chin bwi'hnn ñi'h la'h ba bwiinn za'ca.

⁴Pwihs ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn dzi'n, mweeyi nin rahlla ba ayi raa'da dxi'h ban, sino que rahlla ba cun mweeyi chi pur xcweenta dzi'n nin ruhnn ba. ⁵Pwihs ni'chin sidela chyuulla tuhbi bwiinn chechiisto' ba la'h Dxiohs nicala naa ba tuhbi bwiinn duhlda, Dxiohs zuhnn ñi'h la'h bwiinn chi nezloh ñi'h ziga xpwinn ñi'h nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi ñi'h pur nin riachiisto' ba xchi'dxyi ñi'h.

⁶Zi'chigahcaza guñi' guehtu Davihd xcweenta bwiinn nin rgu'bwa' Dxiohs naa ziga bwiinn za'ca pur nin riachiisto' ba xchi'dxyi ñi'h, ayi

naan pur ziga soobaa guunnsi ba
dzi'n ra' nin caa loh lehyi. ⁷Squii'
rahbi Davihd:

ⁱDichohsa ra' bwiinn ra' nin
rusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra'
ñi'h; la'h ra' nin babie'wlöh
xtuhlda ra' ñi'h!

⁸ ⁱDichohsa naa bwiinn nin ayi
ru ruhnn cweenta Dxiohs
xtuhlda ñi'h pur ziga
basahcaloh ba nezloh Ñi'h!

⁹ [¿]Ta rñi' dxyi'dxyi za'ca rii'
xcweenta si bwiinn ra' nin nuu
bwa' chi, o neezaa rñi'n xcweenta
bwiinn ra' nin ayi nuu bwa' chi?
Pwihs la'h nu bachiñi' la basia'pitii
Dxiohs xtuhlda guehtu Abrahn
pur nin gwachiisto' ba xchi'dxyi
Ñi'h. ¹⁰Per [¿]cuuca basia'pitii Ñi'h
xtuhlda Abrahn? [¿]Ta chin baguyuu'
Abrahn bwa' chi, o desde galohyi?
Aaca, ayi chin guyuu' dxi'h ban,
sino que galohyi chin nagahdxi
chuu ban, ¹¹ya chi'chiyi guyuu'
Abrahn bwa' chi, ziga tuhbi bwa'
nin naa sehn xteenn guelnayaa nin
gwachiisto' ba xchi'dxyi Dxiohs
chin gue'duyi chuu ba bwa!. Pwihs
pur cweenta ra' rii' naa Abrahn
xtaada ra' garaa ra' bwiinn ra' nin
riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs,
nicala ayi ra' ba bwa' nin laa
circuncisión; ya zi'chi za rgu'bwa'
Dxiohs naa ra' ba ziga bwiinn za'ca
ra' laasii riachiisto' ra' ba xchi'dxyi
Ñi'h, ¹²nee naazaa guehtu Abrahn
xtaada ra' garaa ra' bwiinn nin nuu
bwa' nin laa circuncisión tihxi ñi'h,
zi'chigahcaza naa Abrahn xtaada
bwiinn ra' nin ayi bwa' nin laa
circuncisión per zeezahnee ra' ba
xcweenta ziga gwachiisto' Abrahn
chin nagahdxi chuu ba bwa' chi.

**Dxyi'dxyi nin bia'hannee
Dxiohs la'h ra' bwiinn rzohba
pur xcweenta guelriachiisto'**

¹³Pwihs bia'han dxyi'dxyinee
Dxiohs la'h guehtu Abrahn nee
cun para garaa ra' llahga guehtu
Abrahn, tin badi'hi Dxiohs loh
guihdxiyuh ziga hereensi la'h
ba, per cweenta rii' ayi guhcan
laasii bazo'badxiahga Abrahn
xcweenta xchi'dxyi xlehyi Moisehs
sino que laasii gwachiisto' Abrahn
xchi'dxyi Dxiohs; ya pur ni'chi
bwi'hnn Ñi'h la'h Abrahn ziga
bwiinn nado'laa'dzi, bwiinn nayaa
nin ayi xi xtuhlda ñi'h nezloh
Dxiohs. ¹⁴Pwihs sidela la'hsis
ra' nin ruzo'badxiahga xcweenta
lehyi ñahca nin ñica'ha hereensi
ya chi'chi lliaa'si ñahca xcweenta
ziga riachiisto' ra' snuhn bwiinn
xchi'dxyi Dxiohs, ya ziga xcweenta
dxyi'dxyi nin bia'hannee Dxiohs
la'h Abrahn ayi ñahca lasahcarun,
¹⁵laasii lehyi mahzi rusiinlohon
guelnado'balaadzi; per hasta ayi
lehyi ayi xi guelnado'balaadzi nuu
ri'chi. ¹⁶Pwihs ni'chin balahsasto'
Dxiohs la'h nu'h, tin gacadzi'tsi
dxyi'dxyi nin bia'hannee Ñi'h la'h
guehtu Abrahn, tin garaa ra' llahga
ba nin riachiisto' ñi'h dxyi'dxyi chi
zica'ha ra' ba hereensi nin gudi'hi
Dxiohs la'h ra' ba, nee ayi sola
la'hdxii'h ra' dxi'h nin zeezahnee
ziga naa xlehyi Moisehs sino que
neezaa bwiinn ra' nin riachiisto'
xchi'dxyi Dxiohs ziga gwachiisto'
guehtu Abrahn; ya pur ni'chin
naa guehtu Abrahn xtaada garaa
ra' nu'h, ¹⁷ziga caa loh Xchihtsi
Dxiohs: "Bwi'hnnna'hñ yi'h xtaada

ra' ziahan ra' naciohn ra' bwiinn." Squiil nahpa soobaa dxyi'dxyi nin bia'hannnee dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu Abrahn laasii gwachiisto' ba xchi'dxyi Ni'h. La'h Ni'h naa Dxiohs nin rudi'hi guelnabahan la'h bwiinn guuchi ra', nee la'h za Ni'h naa nin ruze'ta xcweenta cohsa ra' nin nagahdxi dxiiinloh.

¹⁸Nicala naann Abrahn nagahn duuxa soobaa dxyi'dxyi nin bia'hannee Dxiohs la'h ba, per cun gwachiisto' ba ya zi'chi guhpa ba siguhra, badzihnaa ba xtaada bwiinn ziahan naciohn ra', cun ziga guñi! Dxiohs loh ba chin rahbi Ñi'h: "Pwihsitahla ra' ziahan duxara' llahga lu'h loh guihdxyiyuh."

¹⁹Ayi bia'hansiisii Abrahn loh ziga gwachiisto' ba la'h Dxiohs, nicala nuu ba tuhbi gaywa'h yihza nee nicalaza ziga ya gudii'dxi ñuu' llii'n Sara; ²⁰per ayi bwi'hnn chiohpa loh xigaaba ba cun cweenta ziga guñi! Dxiohs loh ba, la'laga'h mahziru gwazah ba gwachiisto' ba cun xcweenta dxyi'dxyi nin guñi! Dxiohs loh ba nee mahziru badi'hi ba guelzuxchiilli nezloh Dxiohs, ²¹laasii naannloh ba nahpa Dxiohs guelnabwa' ziga guza'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h cun garaa nin ruhnn Ñi'h lligaaba gaca. ²²Pwihsitahla ra' ziahan duxara' llahga lu'h loh guihdxyiyuh.

²³Ya ayi pur xcweenta si dxi'h
guehtu Abrahn caa dxyi'dxyi
ra' rii: "Gulu'bwa' Dxiohs naa
guehtu Abrahn bwiinn za'ca laasii
gwachiisto' ba xchi'dxyi Ni'l'h",
²⁴per neezaa pur xcweenta nu'h

caa'han, pwihsí pur xcweenta ziga
riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs
nin bacwa'hñ la'h Jesucristu loh
guelguhchi rgu'bwa! Ñi'h naa nu'h
bwiinn za'ca. ²⁵Guhchi Jesucristu
loh cruhzi tin gudxihlli Ñi'h
xtuhlda ra' nu'h ya babahn Ñi'h loh
guelguhchi tin gaca nu'h bwiinn
nayaa nezloh Dxiohs.

Xcweenta ziga ta'h
bwiinn loh duhlda

5 Pwihsí, chin riachiisto' nu'h
xchi'dxyi Dxiohs, chi'chi
rusia'pitii Jesucristu xtuhlda ra'
nu'h tin gaca nu'h bwiinn za'ca
nezloh Dxiohs, ni'chin nin nahpa
nu'h guelrbwidxyiisto' cun Dxiohs
pur xcweenta Daada Jesucristu.
2 Nee pur Daada Jesucristu ni'chin
nin radi'hi guuxta sto' nu'h laasii
ayiru gusio'ba xlehyi Moisehs
la'h nu'h ziga ya riachiisto' nu'h
xchi'dxyi Ni'h, nee nabahan nayaan
nu'h nee riahxi nu'h cun xcweenta
ziga naannlooh nu'h gachidixu'tii
nu'h loh guelñaa'nih xteenn Dxiohs,
3 nee ayi xcweentasi dxi'h dee'
ra', sino que neezaa riahxi nu'h
chin rutii'dxiloh nu'h trabahjw, ya
naann nu'h trabahjw chi ruhnn
gaapaa nu'h pasensi, **4** ya sidela cun
pasensi zoozahnee nu'h xchi'dxyi
Dxiohs dee' guunn guiñi' Ni'h naa
pa'caa nu'h xpwiinn Ni'h, nee pur
dee'za gaapaa nu'h siguhradzi'tsi
rga'ha nu'h lla'nih xteenn Ni'h, **5** ya
siguhradzi'tsi rii' ayi nuu guiria'h
gahn nu'h laasii bachachihpaa
Dxiohs guel ruca'sto' xteenn Ni'h
la'n lasto' ra' nu'h pur xcweenta
Spíritu Saantu nin bani'hi Ni'h la'h
nu'h.

⁶Pwihsí chin nagahdxi gacabwa' nu'h xa ta'h nu'h loh duhlda, chi'chi baza'a' dxyih bi' Jesucristu tin guhchi Ñi'h pur xcweenta ra' bwiinn duhlda ra!. ⁷Yannah nagahn gaca ziga guidxeela tuhbi bwiinn nin si'guhlda gachi xcweenta stuhbi bwiinn, nicala pur masque bwiinn za'ca nin naa ba, ⁸per la'h Dxiohs rluuyi Ñi'h la'h nu'h ruca'hsto' Ñi'h la'h nu'h ni'chin guxe'hla Ñi'h Crixtu guhchi Ñi'h pur la'h nu'h nicala gwazahtii' naa nu'h bwiinn duhlda chi'chi, ⁹ya nnah guyapitii xtuhlda ra' nu'h pur xcweenta nin billi'hi llarihn Jesucristu, pwisi ni'chin nin naa siguhra ayi gaca guelguxchisi xcweenta nu'h chin guunn Ñi'h jwisi la'h ra' bwiinn guidxyiyuh. ¹⁰Pwihsí sidela ziga, chin naagahca ra' nu'h nin bidxyi'chinee la'h Dxiohs, nee basia'lda Ñi'h dxyi'dxyi cun la'h nu'h pur ziga badi'hi Ñi'h Llii'n Ñi'h guhchi, pwihsí nnah cun mahzi gahn rooru zila'h nu'h loh duhlda nee cun xcweenta nin babahn Llii'n Ñi'h loh guelguhchi. ¹¹Pwihsí ayi cun sola dxi'h dee', sino que nee riahxi nu'h pur Dxiohs pur xcweenta Daada Jesucristu xteenn nu'h, laasii pur Jesucristu badzih nachidxiaapa nu'h guelrbwidxyiisto' cun Dxiohs.

Xcweenta guehtu Adahn cun xcweenta Crixtu

¹²Pwihsí pur xcweenta tuhbi ndxi'hw guyuu'tii duhlda loh guihdxyiyuh, nee guyuu' za caxchihgu xcweenta guelguhchi pur la'h ba, pwihsí zi'chi gudii'dxi guelguhchi para garaa ra' bwiinn,

laasii garaa ra' ra' ba guyuu' xtuhlda ra' ba. ¹³Pwihsí chin nagahdxi dxiinloh lehyi la'h duhlda nuu la loh guihdxyiyuh, nicala la'h duhlda ayi guhca cweenta chin ayi lehyi. ¹⁴Per nicala ayi guhca cweenta duhlda ra' chi, desde la'n dxyih ra' nin guyuu' guehtu Adahn hasta la'n dxyih ra' nin guyuu' guehtu Moisehs, guhpa guelguhchi guelrnabwa' loh ra' bwiinn guihdxyiyuh laasii guluu'tii ra' ba duhlda, nicala ayi guhca xtuhlda ra' ba pur nin ayi bazo'badxiahga ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ziga bwi'hnn Adahn, ya pur Adahn biinloh xneziuh guelguhchi per pur xcweenta Adahn nin rarohpa (o sea Jesucristu) gudxihxí Ñi'h xneziuh guelnabahan nacuubi. ¹⁵Ya xcweenta duhlda nin guluu'tii Adahn ayi nuu gaca chiohpan cun xcweenta guelrgaa'da nin bani'hi Dxiohs la'h nu'h. Pwihsí pur xtuhlda guehtu Adahn, ziahan duxa bwiinn guhchi; per pur guelrgaa'da nin bani'hi Dxiohs la'h nu'h pur xcweenta Jesucristu, naan ziroo' ru que no xtuhlda ra' nu'h, nee bwenza naan para ziahan ra' bwiinn. ¹⁶Ya pur xtuhlda tuhbi dxi'h bwiinn ayi nuu gaca tuhbilohon cun ziga naa guelrgaa'da xteenn Dxiohs, pwihsí pur tuhbi dxi'h duhlda bi' guelguxchisi xteenn Dxiohs per pur xcweenta guelrgaa'da xteenn Dxiohs biinloh ta'h ziahan ra' bwiinn loh duhlda. ¹⁷Pwihsí sidela la'h guelguhchi guhpa guelrnabwa' xcweenta xtuhlda tuhbi dxi'h bwiinn, ¿balaacaaxchi'hru zinabwa' loh guelnabahan nacuubi bwiinn

ra' nin raria'caa ziga bwiinn za'ca nezloh Dxiohs zinabwa' ra' ba loh tuhbi guelnabahan nacuubi nee zica'ha ra' za ba guelralahsasto' roo' nin rudi'hi Dxiohs la'h ra' ba, pur xcweenta xtsi'n za'ca stuhbi Bwiinn, nin naa sola tuhbi dxi'h Jesucristu?

¹⁸Ya ziga duhlda nin guluu'tii Adahn bwi'hnnan biaaba xquelguxchisi Dxiohs yihca ra' garaa ra' bwiinn, ya zi'chi za pur xcweenta ziga bazo'badxiahga stuhbi Ndxi'hw xchi'dxyi Dxiohs ziahan za bwiinn ra' ta'h loh duhlda nee guica'haza ra' ba guelnabahan nacuubi, ¹⁹o sea tuhbi dxi'h bwiinn gulu'tii duhlda, ziahan ra' bwiinn guhca bwiinn duhlda; pwihs i zi'chi gahcaza tuhbi dxi' za Jesucristu pur xcweenta nin bazo'badxiahga Ni'h xchi'dxyi Dxiohs, ziahan za ra' bwiinn garia'caa ziga bwiinn za'ca nezloh Dxiohs. ²⁰Pwihs lehyi biinloh tin para baluu'yiloh ru duhlda ra', per gaduhbi ziga gudahla ru duhlda, Dxiohs baluu'yi Ni'h mahzi ru baca'h sto' Ni'h la'h ra' bwiinn, ²¹ya ziga guhpa duhlda guelnabwa' para bie'neen guelguhchi, pwihs i zi'chi za guhpa guel ruca' sto' xteenn Dxiohs guelnabwa' tin dxiaca nu'h bwiinn za'ca bwiinn nayaa nezloh Ni'h, nee tin para guni'hi za Ni'h la'h nu'h tuhbi guelnabahan nin ayi nñichilohtii' pur xcweenta Daada Jesucristu xteenn nu'h.

Naa nu'h zigazi nin guhchi loh duhlda tin zi'chi babahnga'h nu'h tuhsi cun Jesucristu

6 ⁶Pwihs i xa gachiñi' nu'h?
¿Ta chezah gachigu'tii nu'h

duhlda tin zi'chi mahzi ru guluu'yi Dxiohs xcweenta ziga naa za'ca Ni'h cun la'h nu'h? ²iPwihs i ayi nuu gaca zi'chi! La'h nu'h nacweenta nu'h ziga tuhbi bwiinnnguuchi loh duhlda, ¿xa gaca ru chi'h guibahan nu'h lohon? ³¿Tayi gaann tu la'h tu ziga naa nu'h tuhsi cun Crixtu pur xcweenta nin gurohbañihsa nu'h pur lah Ni'h, ni'chin naa nu'h ziga nin guhchinee la'h Ni'h chin guhchi Ni'h?, ⁴laasii biga'tsinee nu'h Ni'h tuhsi pur xcweenta ziga gurohbañihsa nu'h cun lah Ni'h, ya cun ziga babahn Jesucristu loh guelguhchi pur xcweenta guelnabwa' lla'ñiih xteenn Dxiohs, pwihs i zi'chi za la'h nu'h nuu nu'h loh guelnabahan nacuubi.

⁵Sidela tuhsi guhchinee nu'h Crixtu loh xquelguhchi Ni'h chin gurohbañihsa nu'h pur lah Ni'h, pwihs i zi'chi gahca babahnnee nu'h Ni'h loh xquelnabahan nacuubi Ni'h. ⁶Pwihs i naann nu'h lligaaba guelnado'balaadzi xteenn nu'h nin biinloh pur guehtu Adahn, gucahan caadxiyih gucah loh cruhzi tuhsi juunta cun Jesucristu loh cruhzi, tin zi'chi ayiru guinabwa' lligaaba dxaaba ra' chi la'hnu'h, ziga chozah nu'h xneziuh cohsa dxaaba, ⁷laasii bwiinn nin guhchinee la'h Jesucristu, ya gula'h bwiinn chi loh guelnabwa' xteenn xigaaba guelnado'balaadzi xteenn ba.

⁸Sidela la'h nu'h baguhchinee nu'h Crixtu, pwihs i zi'chi za chechiisto' nu'h zibahannee nu'h Ni'h tuhsi loh guelnabahan nacuubi, ⁹laasii naann nu'h Jesucristu tuhbi dxi'h babahan Ni'h loh guelguhchi, ya ayi ru chuu dxyih gachi Ni'h, nee ayiru za xi

guelrnabwa' nahpa guelguhchi cun xcweenta Ni'h. ¹⁰Pwihs i ziga guhchi Crixtu guhcan tuhbi dx'i'h pur xcweenta duhlda, per loh nin ya nabahan Ni'h nabahan Ni'h nnah para la'h Dxiohs. ¹¹Pwihs i zi'chi za la'h tu gulgui'hnn cweenta baguhchi tu pur xcweenta lligaaba guelnado'balaadzi xteenn tu, o sea xigaaba dxaaba tu, per nabahan tu para la'h Dxiohs pur nin nabahannee nu'h la'h Crixtu Daada xteenn nu'h tuhs i.

¹²Pwihs i ni'chin, ayi gusaa'n tu la'h xigaaba dxaaba tu guinabwa' la'h tihxi tu tin guunn tu guzo'badxiahga tu cohsa dxaaba nin xclaa'dzi tihxi tu gaca; ¹³ayi dxiu'n tu ntriehgu xcweerpu tu loh xigaaba dxaaba tu tin guunn tu cohsa dxaaba ra', maha s gulgui'hnn ntriehgu xcweerpu tu nezloh Dxiohs ziga zi bwiinn nin guhchi; nee gubia'garii babahn ba, ni'chin gulgui'hnn ntriehgu xcweerpu tu loh Dxiohs tin guunnan dzi'n za'ca ra' nin xclaa'dzi Ni'h gaca. ¹⁴Pwihs i sidela guunn tu zi'chi ayi ru xi guelrnabwa' gapaa xigaaba dxaaba tu para la'h tu, laasii ayi ca'nzaaru tu ziga ruluu'yi xlehyi Moisehs, laasii nnah ya zeezahnee tu xcweenta ziga naa guelralahsasto' xteenn Dxiohs.

La'h tu naa tu ziga mooza ra'

¹⁵¿Ya nnahaxchi'h? ¿Ta gachigu'tii nu'h duhlda pur nin ayiru chyu zeezah loh xcweenta xlehyi Moisehs, zozah nu'h loh xquelralahsasto' xteenn Dxiohs? iPwihs i aaca'h! ¹⁶La'h tu naann bwen-bwen tu sidela guunn tu

ntriehgu la'h tu ziga tuhbi bwiinn nin gudoo' tii' loh dzi'n loh tuhbi ballwaa'n tin guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ba, pwihs i naa tu ziga tuhbi mooza nin gudoo' tii' loh ballwaa'n chi ni'chin nahpa guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ba. Pwihs i zi'chi za sidela la'h tu guzo'badxiahga tu xcweenta xigaaba dxaaba tu ziñichiloh la'h tu, per sidela la'h tu guzo'badxiahga tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs pwihs i zahca tu bwiinn naya nezloh Dxiohs, ¹⁷per zuxchiilli Dxiohs pur la'h tu; galohyi naa tu ziga bwiinn ra' nin gudoo' loh lligaaba dxaaba ra', per yannah la'h tu bazo'badxiahga cun gaduhbi sto' tu loh guel ruluu'yi xteenn Dxiohs nin biu'n tu ntriehgu la'h tu loh Ni'h. ¹⁸Ya tuhbigahsi ziga gula'h tu loh xigaaba dxaaba tu, la'h tu biu'n ntriehgu la'h tu loh Dxiohs ziga mooza ra' xteenn Ni'h tin guunn tu dzi'n za'ca ra' nin xclaa'dzi Ni'h gaca. ¹⁹Rñi'n loh tu ziga tuhbi bwiinn guihdxyiyuh tin pwehda ayi gaca nagahn cha'zi tu xchi'dxyi'hnn, laasii la'h tu gue'du gacabwa' tu xcweenta cohsa ra' nin cagaze'ta'hnn ri!. Pwihs i galoh bwi'hnn tu ntriehgu xcweerpu tu loh ra' dzi'n dxaaba. Ya zi'chi za nnah nin naa tu xmooza Dxiohs loh dzi'n za'ca, gaduhbi la'ga'h gulgui'hnn ru dzi'n za'ca tin zi'chi zidahlaa ru nin guunn tu laasii naa tu bwiinn naya nezloh Dxiohs.

²⁰Laasii chin guhca tu mooza loh xigaaba dxaaba tu, ayi gunabwa' xchi'dxyi Dxiohs la'h tu. ²¹Pwihs i ecuun xchi'h nin naa gahn nin bwi'hnn tu loh cohsa nin ratuhyi

loh tu xcweenta ñi'h nnah?, laasii neziuh xteenn cohsa ra' chi radzihñ nichiloh bwiinn loh Dxiohs par tu'pazi, ²²per ziga nnah bagula'h tu loh xcweenta xigaaba dxaaba tu, ya naa tu ziga xmooza Dxiohs. Dee' sihn ze'nee gahn, laasii nin naa gahn zuhnn tu zahca tu bwiinn nayaa nezloh Dxiohs, ya neziuh cuubi rii' radzihñ guibahannee tu Dxiohs para tu'pazi. ²³Ya nin gahlla bwiinn nin ruzo'badxiahga xcweenta xigaaba dxaaba ra' ñi'h naa ñichilohtii' ra' ba loh Dxiohs, per guelrgaa'da nin runi'hi Dxiohs naa guibahannee bwiinn la'h Ñi'h para tu'pazi, pur xcweenta Jesucristu Daada xteenn nu'h.

Guelnabahan nacuubi

7 Bwihtsi lasaa' ra'n, la'h tu nin nu'n'bwa' xa naa xlehyi Moisehs, naann tu nahpa lehyi chi guel rnabwa' para la'h tuhbi bwiinn loh ziga chi'h dxiyih ra' nin rbahan bwiinn chi. ²Naan ziga tuhbi gunna'h nin nuu xpwiinn ndxi'hw ñi'h, nee caa loh lehyi nahpaa gunna'h chi pur guibahannee ba xpwiinn ndxi'hw ba loh gaduhbi nin nabahan ndxi'hw chi; per sidela la'h ndxi'hw gachi, ya raria'hgadxia'hан gunna'hs. ³Ya sidela la'h gunna'h chi guidxa'ga ba stuhbi ndxi'hw nee nabahan gahca xpwiinn ndxi'hw ba, rgu'tii ba duhlda cun xcweenta xquelgubwihlli ba; per sidela la'h xpwiinn ndxi'hw ba rahchi, ya raria'hgadxia'hан ba la'hsi ba, neezaa lehyi rñihchiloh, ya ni'chin zahca guica'ha ba stuhbi ndxi'hw nee ayi xi duhlda rgu'tii ba. ⁴Pwihs

zi'chi za la'h tu bwihtsi ra'n, gula'h za tu loh lehyi laasii guhca tu zigazi nin guhchi loh lehyi chin guhchi Jesucristu loh cruhzi ni'chin nnah zahca chuu tu loh gahca Jesucristu nin babahn loh guelguhchi, tin zi'chi zahca guidi'hnn nu'h dzi'n za'ca ra' nin xclaa'dzi Dxiohs gaca, ⁵laasii loh ziga gubahan nu'h loh xquelnabahan yu'xa nu'h, lehyi ballu'yin tin para gulu'nasiinan cohsa dxaaba ra' nin xclaa'dzi tihxi ra' nu'h sto' nu'h, ya cohsa dxaaba ra' chi basiin la'h nu'h para ñiñichiloh nu'h loh Dxiohs. ⁶Per yannah gula'h nu'h loh lehyi nin gunabwa' la'h nu'h galoh, pur nin naa nu'h ziga nin guhchi, ni'chin pur xcweenta xchi'dxyi Spíritu Saantu nin nuu la'n lasto' nu'h zidi'hnn nu'h dzi'n za'ca nin xclaa'dzi Dxiohs, per xcweenta dxi'h lehyi yu'xa Moisehs nin caa loh dxihtsi.

Xcweenta xigaaba dxaaba'hn nin nuu sto'n

⁷ ¿Xa gachiñi' nu'h pwihs? ¿Ta gachiñi' nu'h lehyi nahpa duhlda? ¡Guyaa aaca! Pwihsa na'h ayi ñahcabwa'n cayaaba'hn loh duhlda sidela ayi ñiu'n'bwa'n xlehyi Moisehs, nee ayica ñahcabwa'n xa naa ziga rza'bisto' lu'h xteenn stuhbi bwiinn sidela la'h lehyi ayi ñiñi' loon: "Ayi sa'bí sto' lu'h xixteenn stuhbi bwiinn." ⁸Per la'h xigaaba dxaaba xte'nnahn bala'han na'h loh duhlda, per pur xchi'dxyi lehyi gahcaza bwi'hnn nasiin na'h loh garaaloh cohsa dxaaba ra'; laasii sidela ayi ñuu' lehyi ayi za ñuu' duhlda nee ñahca duhlda

ziga cohsa guuchi. ⁹Guyuu' tuhbi chieempa mahzi galoh ayi badi'hi cweentahn cuun nin riñi' lehyi nee nasaa gahca gubahanahn, per chin biu'nbwala'n xlehyi Moisehs chi'chi guhcabwa'n na'pahn duhlda, ¹⁰ni'chin nin guhcabwa'zahn ruhnn tucahri gaachi'hn. Ya zi'chi baria'caa xcweenta dxyi'dxyi lehyi nin fiuni'hi guelnabahan na'h, per sola guna'zuneen na'h tin bañihchin na'h nez loh Dxiohs, ¹¹laasii basiachyu xigaaba dxaaba xte'nnahn la'h dxyi'dxyi lehyi ya basagui'hin na'h, cun pur lehyiza bañihchin na'h nez loh Dxiohs.

¹²Ya lehyi naa cohsa saanta, nee neezaa dxyi'dxyi ra' nin caa loh lehyi chi saanto ra'n, naza'ca ra'n nee dxyi'dxyi guchii za ra'n. ¹³Pwihsi rna'badxyi'dxyi'hn, ñta nin naa bwenan gwanee na'h loh ziga bañihchin na'h nez loh Dxiohs? iPwihs guyaa aaca! La'h xigaaba dxaaba'hn ni'chi nin gwanee na'h loh ziga bañi'chihh chi, tin zi'chi baluu'yi lehyi za'ca chi xa naa xigaaba dxaaba'hn cun duhlda duxa, laasii gudxiinnan na'h loh cohsa bwen.

¹⁴Naann nu'h lehyi naa xchi'dxyi Dxiohs per ya na'h naan tuhbi bwiinn guihdxyiyuh laasii ru'nnahn nin xclaa'dzih t'i'xihn nee naazan mooza loh xigaaba dxaaba'hn. ¹⁵Ayi rahcabwa'n cuun nin cazarca'hn, pwihs ayi ru'nnahn nin xclaa'dzih sino que xcweenta nin rdxyi'chihh naa xcweenta nin ru'nnahn. ¹⁶Per sidela la'h nin xclaa'dzih ayi gu'nnahn ru'nnahn, rudi'hihn cweenta bwen naa lehyi. ¹⁷Pwihs ni'chin na'h

ayi naaruhn nin ruhn duhlda duxa chi, sino que xigaaba dxaaba'hn nin nuu sto'n ni'chi naa nin ruhnn duhlda, ¹⁸laasii na'h rahcabwa'n t'i'xihn ayi nin tuhbi cohsa za'ca; nicala xclaa'dzih gu'nnahn tuhbi cohsa za'ca, per ayi nuu gu'nnahn. ¹⁹Ayi ru'nnahn cohsa za'ca nin xclaa'dzih gu'nnahn, sola ze'zah cayu'nnahn cohsa dxaaba nin ayi xclaa'dzih. ²⁰Pwihs, sidela na'h gu'nnahn cohsa nin ayi xclaa'dzih gu'nnahn, pwihs ayi ru naan nin ruhnn cohsa chi, sino que la'h xigaaba dxaaba'hn nin nuu sto'n.

²¹Ni'chin na'h, chin xclaa'dzih gu'nnahn tuhbi cohsa za'ca, rdxeela lehyi rii: nuu pa' lligaaba dxaaba sto'n, ²²laasii la'n lasto'n xclaa'dzii pa'caan guzo'badxiaagahn dxyi'dxyi xteenn xlehyi Dxiohs, ²³per rudi'hihn cweenta nuu guriincaa lligaaba nin ruñi'bi gaduhbi t'i'xihn nin rucha'gadxihldxyinee la'h xlehyi Dxiohs nin nuu lasto'n, ni'chi raria'caa naan ziga tuhbi bwiinn nin nuchi'bidu'h duhlda loh ziahana dizi'n dxaaba.

²⁴iProhbi za na'h! ¿Chyuu ni'ca guta'h na'h loh guelrnabwa' xteenn guelguhchi nin nuu t'i'xihn? ²⁵iSola zuxchiilliDxiohs laasii pur Daada Jesucristu zahca guta'h na'h loh duhlda! Ni'chin cun lasto'n ruzo'badxiaagahn xchi'dxyi Dxiohs nicala t'i'xihn rnaaba guzo'badxiaagahn xcweenta lligaaba nado'balaadzi xteenn duhlda.

Guelnabahan nin naa pur xcweenta Spíritu Saantu Dxiohs

8 Ni'chin nnah ayi
rudzii'baduhlda Dxiohs yihca

ra' bwiinn ra' nin naa tuhsí cun la'h Jesucristu, nee ayi ruzo'badxiahga ra' ba xcweenta tihxí ra' ba cun nin xclaa'dzin guunn ra' ba, sino que ruzo'badxiahga ra' ba xcweenta Spíritu Saantu nin rbweeza la'n lasto' ra' ba, ²ya lehyi xteenn Spíritu nin runi'hi guelnabahan pur nin naa nu'h tuhsí cun la'h Jesucristu, bata'h Ñi'h la'h nu'h loh xquelrnabwa' lehyi duhlda cun loh lehyi guelguhchi, ³laasii la'h Dxiohs bwi'hnn Ñi'h nin ayi guhca ñuhnn xlehyi Moisehs, laasii ayi xi jweersi nahpa bwiinn guihdxyiyuh tin gaca ra' ba bwiinn nayaan nezloh Dxiohs, ni'chin bwi'hnn Dxiohs chin guxe'hla Ñi'h Llìi'n Ñi'h ziga tuhbi Ndxi'hw, guhca Ñi'h tuhbi bwiinn guihdxyiyuh pur xcweenta duhlda tin zi'chi bwi'hnn Ñi'h guelguxchisi la'h lligaaba guelnado'balaadzi nin rusihn la'h tihxí nu'h loh duhlda.

⁴Dee ra' bwi'hnn Ñi'h tin gaza'loh nu'h ziga rnabwa' xlehyi Dxiohs guidi'hnn nu'h, ayi ru chuu nu'h lligaaba guelnado'balaadzi mas chuu nu'h cha'zi nu'h lligaaba nin rnabwa' Spíritu Saantu nin nuu nabahan la'n lasto' nu'h.

⁵Pwihsí bwiinn ra' nin nabahan ra' tuhsí cun guelnado'balaadzi nin xclaa'dzi tihxí ra' ba guunn ra' ba, ni'chira' sola rza'bi sto' ra' ba guunn ra' ba ganaalla guelnado'balaadzi; per bwiinn ra' nin nabahannee Spíritu Saantu sto' ñi'h, bwiinn chi ruhnna ra' ba lligaaba nin xclaa'dzi Dxiohs guunn ra' ba, ⁶laasii sidela yi'h chuu lu'h ganaalla xcweenta si lligaaba guelnado'balaadzi nin xclaa'dzi tihxí lu'h zianeen yi'h hasta zahchi

lu'h cun hasta ñichilohza lu'h nez loh Dxiohs, per ziga chuu lu'h masru ziga xigaaba Spíritu Saantu zica'ha lu'h loh guelnabahan cun guelrbwidxyii sto!. ⁷Laasii nin riuu' ganaalla xigaabasi xteenn guelnado'balaadzi naa bwiinn chi nin rdxyi'chinee la'h Dxiohs, laasii ayi xclaa'dzi ra' ba nee nin ayiza nuu guzo'badxiahga ra' ba ziga naa xlehyi Dxiohs. ⁸Ni'chin la'h ra' bwiinn nin mahzi ruca'h sto' ñi'h xcweenta ziga xclaa'dzi tihxí ra' ba, bwiinn ra' zi'chi ayi nuu guunn ra' ba dizi'n nin gusiahxi sto' Dxiohs.

⁹Bwen, sidela ayiru nabahan tu loh guelnado'balaadzi nin guyuu' tihxí tu, guchiipa'caa tu nuu Spíritu Saantu la'n lasto' tu; per sidela chyulla tuhbi tu ayi Spíritu Saantu Crixtu sto' tu, ayi naa tu xpwiinn Ñi'h. ¹⁰Per sidela la'h Crixtu rbweeza Spíritu Ñi'h sto' tu, xespíritu tu nuu nabahan pur guhca tu bwiinn nayaan nezloh Dxiohs, nicala nuu gaca xcweerpu tu loh xquelrnabwa' guelguhchi pur sahca xcweenta duhlda. ¹¹Ya sidela la'h Spíritu xteenn Dxiohs nin bacwa'hñ la'h Jesucristu loh guelguhchi nuu sto' tu, la'h gahcaza Spíritu Saantu Dxiohs rii' guni'hi guelnabahan nacuubi la'h xcweerpu tu nin gunabwa'la guelguhchi.

¹²Ni'chin, bwiitsi ra' pur xcweenta Jesucristu; nuu nin xchi'hñ gachidi'hnn nu'h, per ayi naan xcweenta para xa guibahan nu'h loh nin xclaa'dzi tihxí nu'h gachidi'hnn ra' nu'h, ¹³laasii sidela la'h tu nuu tu xigaabasi xcweenta nin rza'bisto' tu guunn tihxí tu loh guihdxyiyuh rii', zahchi pa'caa tu;

per sidela pur xcweenta Spíritu guunn tu gusia'han tu garaa ra' nin rza'bisto' tiixi tu nez dihtsi tu, pwihs i zibahannee tu Dxiohs par tu'pazi.

¹⁴Garaa ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, pwihs i naa ra' ba llii'n Dxiohs. ¹⁵Pwihs i Spíritu nin bani'hi Dxiohs cweeza xto' nu'h ayi naa Spíritu chi tuhbi spíritu xteenn tuhbi mooza tin guidxyihbi tu, sino que naa Spíritu chi ziga spíritu xteenn nin naa ziga tuhbi bizahbi nin guca'ha tuhbi bwiinn ziga llii'n pa'caa ba, yannah naa tu llii'n ba, ni'chin zahca gahbi tu loh ba: "iPaah nin rbweeza dxibaa!" ¹⁶Ya la'h Spíritu Saantu rii' tuhs i rahca Ñi'h cun spíritu nu'h tin ruti'dxi cweenta Spíritu Saantu loh spíritu nu'h naa nu'h llii'n Dxiohs. ¹⁷Ya pur nin naa nu'h llii'n Ñi'h ni'chin nin zica'ha za nu'h tuhbi hereensi loh Dxiohs cun Crixtu, sidela guchiipa'h nu'h gati'dxilohnee nu'h Ñi'h trahajw pur xcweenta xchi'dxyi Ñi'h ya zi'chi tuhs i za gacalasahcanee nu'h Ñi'h.

¹⁸Pwihs i lligaaba nin ru'nnahn nnah xcweenta trahajw nin cadii'dxi nu'h ayi gaca guunn tuhbilohon loh xquelña'ñih Dxiohs nin guidia'ha nu'h chi'chiyi, ¹⁹laasii garaa ra' cohsa ra' nin bwi'nncha'y i Dxiohs loh guihdxyiyuh rii', cabweeza ra'n gadzih dxyih nin guluu'yi Dxiohs cuun ra' nin naa llii'n Ñi'h, ²⁰laasii garaa ra' cohsa nin gulahchixchih Dxiohs loh guihdxyiyuh guyuu'dii ra'n, per ayi guhcan pur xcweenta

gahca ra' cohsa ra' chi, sino que baria'caan zi'chi laasii zi'chi guhca xigaaba Dxiohs gaca, ya cohsa ra' chi cabweeza ra'n ²¹gadzih dxyih nin ta'h garaa ra' cohsa nin gulahchixchih Dxiohs loh guihdxyiyuh loh xquelrnabwa' guelguhchi tin dxiuu'un loh xquel bia'ñih ra' llii'n Dxiohs. ²²Pwihs i garaa ra' cohsa ra' nin gulahchixchih Dxiohs loh guihdxyiyuh rii' ru'n ra'n garaa dxyih pur xcweenta trahajw ziga tuhbi trahajw nin ruti'dxiloh tuhbi gunna'h chin raalaa llii'n ba. ²³Nee ayi la'h dxi'h ra' dxi'h nin rii' loh guihdxyiyuh rii' cagati'dxiloh cohsa nalaasa ra' rii' sino que neezaa la'h nu'h nin nuu Spíritu Saantu Dxiohs sto' ra' nu'h rachidii'dxi za nu'h cun guelnalaasa nin nuu sto' nu'h, nee dxule'za za nu'h gadzih dxyih guibahan nu'h loh xquelña'ñih Dxiohs tin gaca nu'h llii'n Ñi'h, nee neezaa gusacuubi za Ñi'h tiixi nu'h, ²⁴laasii pur xcweenta nin nahpa nu'h siguhra zachica'ha ra' nu'h nin dxule'za nu'h, ni'chi bata'h la'h nu'h loh duhlda; per ziga rbweeza bwiinn nin rwa'haloh ra' ba, ayi naa ni'chi siguhra nin runi'hi Dxiohs laasii nin rwa'haloh bwiinn, ¿xi par cweeza lu'h ni'chi? ²⁵Per sidela la'h nu'h gachile'za nu'h nin ayi chyu rwa'ha nahpa cun paseensi gachidia'ha nu'h gaca ni'chi.

²⁶Zi'chi gahca za rahcanee Spíritu Saantu Dxiohs la'h nu'h cun ziga ayi chyu rahcabwa' pa'h xcweenta Ñi'h, laasii nuu hohra ayi chyu rahcabwa' xa gachidiidxyi, gachinaaba nu'h loh Dxiohs; per

la'h gahca Spíritu Saantu nin nuu lasto' nu'h rdx'i'n-rnaaba loh Dxiohs xcweenta ra' nu'h nin ayi radxeela gachiñi' nu'h chin chyu rbwihdxyi-rnaaba loh Dxiohs.²⁷ Dxiohs rahcabwa' Ñi'h xa naa lligaaba nin riinloh sto' ra' bwiinn, naann Ñi'h cuun nin xclaa'dzi Spíritu guiñi' laasii rnaaba Spíritu Saantu xcweenta ra' nu'h, nee rnaaba Ñi'h ziga pa'h nin xclaa'dzi Dxiohs gachinaaba nu'h xcweenta ra' pa'h bwiinn ra' nin naa ra' pa'h xpwiinn Ñi'h.

**Zahca nu'h nin guunn
gahn loh garaatii' ra'**

²⁸ Pwihsa naann nu'h Dxiohs ruzuh Ñi'h garaa ra' cohsa nin guunn bwen la'h ra' bwiinn ra' nin ruca'h sto' ñi'h la'h Dxiohs, la'h ra' bwiinn nin gulii Ñi'h seguuhn xigaaba Ñi'h,²⁹ laasii la'h ra' bwiinn ra' nin biul'nbwa' Dxiohs desde galohyitii' zahca ra' ba ziga Llii'n Ñi'h, tin zi'chi gaca Llii'n pa'h Ñi'h nin dizi'baloh loh garaa ra' nin gaca ra' bwiinn xfamihyi Dxiohs.

³⁰ Ya garaa ra' bwiinn nin gulii Ñi'h galohyi, garaa ra' ni'chi gudihdxyi Ñi'h; ya garaa ra' nin gudihdxyi Ñi'h bwi'hnn nayaan Ñi'h bwiinn ra' chi nezloh Ñi'h; ya garaa ra' bwiinn nin bwi'hnn nayaan Ñi'h loh duhlda, neezaa bwi'hnn lasahca Ñi'h la'h ra' ba tin chuunee ra' ba la'h Ñi'h llaa'ndxibaa'!

³¹ ¿Xa ni'ca gachiñi'ru nu'h? Sidela la'h Dxiohs cayahcanee la'h nu'h, ¿chyyuulla guunn gahn la'h nu'h?³² Dxiohs ayi bacha'h Ñi'h xigaaba Ñi'h xcweenta Jesuhs Llii'n Ñi'h tin ayi ñahchi Jesuhs, sino que

badi'hi Ñi'h la'h Jesucristu nin naa Llii'n Ñi'h guhchi loh tuhbi cruhzi tin gudixihlli Jesucristu xcweenta xtuhlda nu'h, ¿pwihsa xalla ayi guni'hi Ñi'h garaa ra' cohsa nin xchi'hn nu'h nnah nin naa nu'h tuhsi cun Llii'n Ñi'h?³³ ¿Chyyu ni'ca gudzii'ba duhlda yihca ra' bwiinn nin gulii Dxiohs? Dxiohs gahca bwi'hnn tin baria'caa nu'h bwiinn nayaan nezloh Ñi'h.³⁴ ¿Xa ruhnn loh nin gudzii'ba duhlda yihca nu'h? Crixtu naa nin guhchi, nee la'h gahcaza Crixtu naa nin babahn loh guelguhchi, yannah zohba Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs, tin cabwihdxyi-canaaba Ñi'h loh Dxiohs xcweenta ra' nu'h.³⁵ ¿Chyyu ni'ca guunn gahn gabwe'he la'h nu'h loh xcweenta ziga zoona'hla nu'h loh xquelña'ñih Jesucristu? ¿Ta guelrzahcazzi, o guelña'laa'dzi, o trabahjw, o guelrchia'hlan, o xcweenta nin dxia'dxi xahba nu'h, o xiilla demahla, o ziga gachi nu'h loh tuhbi spahda? Nin tuhbi ra' ni'ca.³⁶ Ziga caa loh dxiltsi nin naa xchi'dxyi Dxiohs rñi' squii':

Pur xcweenta lu'h naa nu xpwiinn lu'h cayahchi nu guillii-guillii.
Ruhn ra' ba cweenta naa nu ziga tuhbi lli'hyi nin baguroo' nin banaa gachi.

³⁷ Ya nezloh ra' dee' naa nu'h ziga tuhbi bwiinn nin bwi'hnn gahn xiilla tuhbi cohsa pur xcweenta Dxiohs nin nuu dxibaa' nin baca'h sto' Ñi'h la'h nu'h.³⁸ Ni'chin nin naa siguhra ayi nin tuhbi nin gabwe'he la'h nu'h loh ziga guelnadzii'hi xteenn Dxiohs cun la'h nu'h: nin guelguhchi, nin guelnabahan, nin

aanjla ra', nin tuhbi xii chi'hzi
guelrnabwa' ra' o jweersi spíritu
ra' zi nicala cohsa ra' nin nuu nnah,
nicala cohsa za ra' nin gue'du
ze'yahlda chuu, ³⁹nin nicala hasta
naa mahzi guiya'gayulda, nee nin
hasta naaza la'n gueeta duuxa, nin
tuhbi ra' cohsa nin gulachixchih
Dxiohs; ayi nin tuhbi nin gabwe'he
la'h nu'h loh ziga ruc'a'h sto' Dxiohs
la'h nu'h pur xcweenta Jesucristu
Daada xteenn nu'h.

Dxiohs gulii la'h ra' bwiinn Israel ra'

9 Cañi'n loh tu dxyi'dxyi
guchii pa'h laasii riachiisto'n
xchi'dxyi Jesucristu, nee ayi rñi'n
dxyi'dxyi dxixi'hw; Spíritu Saantu
xteenn Dxiohs cagaluu'yí desde
la'n lasto'n guchii naa cweenta
rii' nin rñi'n loh tu; ²pwihsí nuu
tuhbi guelnalaasa duxa sto'n, tuhbi
dulohri nin zeezah nugasia'chyu
sto'n, ³pwihsí hasta na'h
ñiclaa'dzihñ ñichiloon loh Daada
Dxiohs xte'nnahn ya ña'hannahn
zihtu nezloh Jesucristu, tin zahca
ñahcaneera'n la'h ra' bwihtsi
ra'n; la'h ra' nin naa ra' bwiinn
lasaa'hahn loh guihdxyiyuh. ⁴Naa
ra' ba llahga ra' bwiinn guehtu
Israel, ya gulii pa'h Dxiohs la'h
ra' ba ziga llii'n Ñi'h. Gubahannee
Dxiohs la'h ra' ba, ya bia'hán
dxyi'dxyi Dxiohs cun la'h ra' ba tin
basia'hann Ñi'h xlehyi Moisehs loh
ra' ba tin bazu'nllihbi ra' ba nezloh
Dxiohs la'n guido', nee cun garaa
guelnaza'ca nin guñi' Ñi'h guica'ha
ra' ba sidela chuu ra' ba cha'zi
ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ⁵Naa ra' ba
llahga guehtu xtaada guldoor' ra'n
nin gubahan ra' cachieemparoo',

ya Jesucristu guhca llahga guehtu
bwiinn Israel chin guulaa Ñi'h ziga
tuhbi bwiinn guihdxyiyuh. La'h
Ñi'h naa Dxiohs loh garaa tii' ra'
cohsa pwihsí nahpa guíñi' za'ca
bwiinn xcweenta Ñi'h para tu'pazi.
Zi'chi gaca, pwihsí.

⁶Per ayi gaca ziga ayi baza'loh
Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h nin bia'han
dxyi'dxyi Ñi'h loh ra' bwiinn Israel
ra', laasii ayi garaa ra' dxi'h llahga
guehtu bwiinn Israel ra' naa ra'
bwiinn guihdxyi Israel, ⁷nee ayi
garaa ra' dxi'h za llahga guehtu
Abrahn naa llii'n pa'h Abrahn,
sino que rabhi Dxiohs loh guehtu
Abrahn: "Nin gaca ra' llahga lu'h dxi'
pur xcweenta Isaac." ⁸Dxyi'dxyi ra'
rii ruluu'yí ayi garaa ra' dxi'h llahga
guehtu Abrahn naa llii'n Dxiohs;
sola la'hdxí'h ra' bwiinn ra' nin
chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs
ni'chi ra' naa llii'n Ñi'h, ⁹laasii dee
naa ziga bia'han dxyi'dxyi Dxiohs
loh guehtu Abrahn chin rahbi Ñi'h:
"Dxyih nin caa bwa' dxie'l dah, ya
ziuu' tuhbi llii'n Sara."

¹⁰Nee ayi dee' si ra' dxi'h, sino
que neezaa garoopa llii'n Rebeca
naa llii'n tuhsí Isaac, guehtu
xtaada guldoor' ra' nu; ¹¹⁻¹³per
chin nagahdxi gaalaa ra' bi, nin
nagahdxi xi dzi'n za'ca guunn
ra' bi o xilla dzi'n dxaaba, rahbi
Dxiohs loh Rebeca: "Llii'n galoh
lu'h gaca xmooza llii'n laweelda
lu'h." Zi'chigahcaza caa loh dxihtsi
rahbi Dxiohs: "Gacanadzii'hihn
la'h Jacobo ya guidxyi'chineen la'h
Esaú." Ya squiil' guzohba dxyi'dxyi
zahca cwii Dxiohs bwiinnchi'hzi
nin guclaa'dzi Ñi'h nee nicala
cuunchi'hzi nin naa xtuhlda ba.

¹⁴ ¿Xa gachiñi' nu'h pwihs? ¿Ta gachiñi' nu'h ayi xi bwen naa Dxiohs? iPwihs ayi chyu guiñi' zi'chi!, ¹⁵laasii rahbi Dxiohs loh guehtu Moisehs: "Zalahsasto'n la'h ra' bwiinnchi'hzi nin guiclaa'dzihne nee zia zahn la'h ra' bwiinnchi'hzi nin guiclaa'dzihne." ¹⁶Ni'chin nin ayinaa rii' cweenta nin xclaa'dzibwiinn gaca, nee ayiza naan ziga cun lajwersi xteenn bwiinn sino que naan xcweenta Dxiohs nin ralahsa sto' Ni'h la'h ra' bwiinn. ¹⁷Pwihs loh Xchihtsi Dxiohs caa squii' ziga guñi' Ni'h loh rrehyi Faraohn, rahbi Ni'h: "Na'h bwi'hnnna'hnn naa lu'h rrehyi xteenn Egiptu tin balu'yil'hnyi'h rahca ru'nnahn cuunchi'hzi nin guiclaa'dzihne, nee tin pur yi'hza guidi'chi xchi'dxyi'hnn gaduhbi loh guihdxyiyuh." ¹⁸Pwihs ni'chin ralahsa sto' Ni'h la'h ra' bwiinn ra' chi'hzi nin xclaa'dzib Ni'h, nee rahca ruhnn nahdadxiipa Ni'h la'h cuunchi'hzi bwiinn nin xclaa'dzib Ni'h. ¹⁹Per chi'chi guiñi' tu loon: "¿Xixnaa rudzii'ba Dxiohs duhlda yihca bwiinn, pwihs nee ayi nin tuhbi bwiinn nin gusia'chu loh xcweenta ziga xclaa'dzib Dxiohs gaca?" ²⁰Per guiñi'n: "¿Ya yi'h ndxi'hw, chyu clahsa bwiinn lu'h tin guunn ziahan xchi'dxyi lu'h nezloh Dxiohs?" ¿Ta ziñi' tuhbi guihsu loh bwiinn nin bwi'hnncha'yil'a'h guihsu chi: "Xixnaa bwi'hnnnee lu'h na'h zi'chi?" ²¹Pwihs bwiinn nin bwi'hnncha'yil'a'h guihsu chi itayi zahca guhnn dxi'h ba zigachi'hzi nin xclaa'dzib ba guunn cha'yil'a'h cun yuh chi, nicala cun yuh chi guunn ba tuhbi guihsu nin gallu'yil'a'h, nee cun la'h gahca za

yuh chi guunn ba tuhbi guihsu nin ayi gallu'yil'a'h?

²² ¿Xi la'hlla la'h Dxiohs ayi dxia'n guunn Ni'h zigachi'hzi nin xclaa'dzib Ni'h, sidela xclaa'dzib Ni'h guluu'yil'a'h xa ruhnn Ni'h guelguxchisi, neezaa sidela guiclaa'dzib za Ni'h guluu'yil'a'h xquelrnabwa' Ni'h guhpaa Ni'h paseensi la'h ra' bwiinn nin bañahca xquelguxchisi ra' Ni'h nee tin para niñichiloh ra' ba? ²³Pwihs bwi'hnn Ni'h tin baluu'yil'a'h jweersi xteenn guelrnabwa' nin nahpa Ni'h, pwihs balahsa sto' Ni'h la'h nu'h galohyi gulii Ni'h la'h nu'h tin chuunee nu'h Ni'h loh xqueliñia'nihih Ni'h. ²⁴Dxiohs gulii Ni'h nuhn ra' nu'h loh ra' bwiinn Israel ra', ya snuhn ra' nu'h gulii Ni'h loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel. ²⁵Caa za loh dxihtsi nin baca'h guehtu Oseas squii':

Bwiinn ra' nin ayi naa
Xpwii'nnahn, la'h ra' ba
guiñi'n loh ni'h Xpwiiinn
ra'n'; ya bwiinn ra' nin ayi
guhca nadzii'hiih, ni'chi ra'
nin gacanadzii'hiih.

²⁶ Ziga dxyi'dxyi nin rn'i' squii': "La'h tu ayi naa tu Xpwii'nnahn', la'h gahca ri'chi rn'i' ziria'lah tu Llii'n Dxiohs nin nabahan par tu'pazi."

²⁷ Per ya ziga la'h ra' bwiinn Israel ra', baca'h guehtu Isaías squii':

Nicala la'h ra' llahga ra' bwiinn Israel ra' naa ziahan duxa zigazi yuhlli xteenn nihsado', per gullia'yil'hnn naa ra' nin ta'h loh duhlda,

²⁸ laasii guyohbagah zuza'lohtii' Dxiohs xchi'dxyi Ni'h

xcweenta xquelguxchisi
 Ñi'h nezloh ra' bwiinn
 guihdxyiyuh.

29 Baca'h za Isaías galohpii' squii':
 Sidela la'h Dxiohs nin nuu
 nabahandzi'tsi dxibaa' ayi
 ñusia'hán Ñi'h mas paaldi'hn
 ra' llahga bwiinn chieempa
 ra',
 nnah mahziru ñahca nu'h
 bwiinn duhlda que ziga guhca
 bwiinn guihdxyi Sodoma cun
 Gomorra, guihdxyi ra' nin
 guñichiloh.

**Bwiinn Israel ra' cun
 xchi'dxyi Dxiohs**

30 ¿Xa ni'ca gachiñi' nu'h? Pwihsí
 guriin baria'caa; ayi guzohba
 ñahca ziga naa xigaaba bwiinn
 guidxyiyuh, laasii la'h ra' bwiinn
 nin ayi naa ra' bwiinn Israel,
 nicala ayi gudxi'hyi ra' ba xa gaca
 nayaa ra' ba nezloh Dxiohs, per
 la'h ra' ba naa nin guhca nayaa
 nezloh Ñi'h laasii gwachiisto' ra'
 ba xchi'dxyi Jesucristu. **31** Per la'h
 ra' bwiinn Israel ra' nin badxi'hyi
 ra' xcweenta xlehyi Moisehs nin
 ruluu'yi xa gaca nayaa bwiinn
 nezloh Dxiohs pur dzi'n za'ca,
 pwihsí la'la'ga'h baria'gadxia'hán
 ra' ba ayi biaa ra' ba nezloh Dxiohs
 laasii sola gwazahnee ra' ba xlehyi
 Moisehs, ayi xlehyi dxi'h Jesucristu.
32 ¿Xixnaa guzahca ra' ba zi'chi?
 Guzahca ra' ba zi'chi laasii ayi
 badxi'hyi ra' ba xa ñila'h ra' ba loh
 duhlda pur ziga ñachiisto' ra' ba
 xchi'dxyi Dxiohs, la'laga'h mahzi
 gwazahnee ra' ba xcweenta lehyi,
 ni'chin nin gulaa'dzi ñaa' ra' ba
 yihsa dxiah nin ruzo'badxiahga

bwiinn. **33** Ziga caa loh xchihtsi
 Dxiohs hasta baca'h guehtu Isaías
 squii':

La'n guzuh tuhbi bwiinn nin
 gaca ziga tuhbi dxiahltah loh
 guihdxyi Siohn,
 tuhbi dxiah nin guunn dxiaaba
 ra' bwiinn loh duhlda;
 ya bwiinn ra' nin chechiisto' ra'
 ñi'h xchi'dxyi Ñi'h ayi gatuhyi
 loh ra' ba.

10 Bwihtsi ra'n ziga naa
 nu'h xpwiinn Jesucristu,
 cayu'nnahn lligaaba nin nuu la'n
 lasto'n nee cun ziga rbwiwdxí-
 rna'ba'hñ loh Dxiohs para la'h ra'
 bwiinn Israel ra' tin zi'chi ta'h ra'
 ba loh duhlda. **2**Pwihsí guchiin nin
 rñi'n xcweenta ra' ba laasii nuu
 ra' balligaabaroo' guzu'nllihbi ra'
 ba nezloh Dxiohs, per nin ruhnn
 ayi rahcabwa' bwen ra' ba xigaaba
 ziga xclaa'dzi Dxiohs guunn ra'
 ba, **3**pwihsí ayi guhcabwa' ra' ba
 xcweenta xa rahca tuhbi bwiinn
 nayaa nezloh Dxiohs, laasii guriin
 guhcabwa' ra' ba ziga caa loh
 dxihsti lehyi xteenn Moisehs
 ziga ñahca nayaa ra' ba nezloh
 Dxiohs, per cun ayi badxeela ra'
 ba nin xclaa'dzi Dxiohs ñuhnn
 ra' ba. **4**Yannah Jesucristuyi naa
 nin bwi'hnn zigapa'h rñi' xlehyi
 Moisehs, ni'chin garaa ra' bwiinn
 nin ruzo'badxiahga xcweenta
 Jesucristu rahca ra' ba bwiinn
 nayaa nezloh Dxiohs.

5 Ya ziga gaca nayaa lu'h nezloh
 Dxiohs ziga guza'loh lu'h ziga naa
 lehyi, baca'h Moisehs squii: "Bwiinn
 ra' nin xclaa'dzi gaca bwiinn nayaa
 nezloh Dxiohs pur ruzo'badxiahga
 ra' ba xcweenta xchi'dxyi lehyi,

nahpa guzo'badxiahga pa'caa ra' ba dxyi'dxyi chi gaduhbi nin nabahan ra' ba loh guidxyiyuh rii!" ⁶Per pur xcweenta guelnayaa nezloh Dxiohs pur guelriachiisto' xcweenta xchi'dxyi Jesucristu, rñi' squii!: "Ayi guiñi' lu'h la'n lasto' lu'h: ¿Chyu ni'ca guzee para dxibaa?", tin zi'chi ruhnn lu'h riehta Crixtu la'n gueeta, ⁷o ayiza guiñi' lu'h la'n lasto' lu'h: "¿Chyu ni'ca dxiehta para gabihldxyi?", laasii dee naa para chyu guunn tin chaasa Crixtu loh ra' bwiinnuguuchi, mas guhcabwa' ayi chyu naa lu'h. ⁸¿Xi ni'ca rñi' cweenta ca nnah? Rñi'n: "Gahxu loh lu'h zuu dxyi'dxyi; rwaal lu'h cun la'n lasto' lu'h." Dee ra' naa dxyi'dxyi nin guchii Dxiohs nin raluu'yi nu la'h tu. ⁹Sidela cun rwaal lu'h guze'ta lu'h Jesucristu naa Daada loh lu'h, nee chechii za sto' lu'h Dxiohs bacwa'hn la'h Ni'h loh guelguhchi, zahca nayaan lu'h nezloh Dxiohs, ¹⁰laasii cun sto' biñaachi riachiisto' nu'h xchi'dxyi Ni'h, ni'chi nin rahca nayaan nu'h nezloh Dxiohs; ya cun rwaal za biñaachi rachiñi' nu'h Jesucristu rnabwa' loh nu'h tin zi'chi rla'h nu'h loh duhlda.

¹¹Loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii!: "Chyu chi'hzi tuhbi bwiinn nin chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu ayi dxia'han xtuhyi ba." ¹²Laasii garaa ra' bwiinn naa tuhbiloh nezloh Ni'h ziga bwiinn Israel ra' nee zi'chiza bwiinn zitiu ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, laasii la'h Ni'h naa Ni'h Daada loh garaati' ra' ba, ziahan duxa cohsa nahpa Ni'h para la'h ra' bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Ni'h, ¹³laasii squii!

naa ziga guñi' Ni'h: "Chyu chi'hzi bwiinn nin cwiidxyi-guinaaba loh Daada Dxiohs, zila'h ba loh xtuhlda ba." ¹⁴Per ¿xa cwiidxyi-guinaaba ra' ba la'h Ni'h sidela ayi riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ni'h?, nee ¿xa chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ni'h sidela nagahdxi dxihn ra' ba xcweenta xchi'dxyi Ni'h?, nee ¿xa gaca dxihn ra' ba xchi'dxyi Ni'h sidela ayi chyu guluu'yi xchi'dxyi Ni'h la' ra' ba?, ¹⁵nee ¿xa chegalueu'yi ra' ba xchi'dxyi Ni'h sidela ayi chyu guixe'hla la'h ra' ba? Ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii!: "iLli'ballaa chuhla naa radzihn ra' bwiinn ra' nin zeegaluu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin rbahchidxyii sto' bwiinn nee ruluu'yi za ra' ba xchi'dxyi za'ca Dxiohs!" ¹⁶Per ayi garaa ra' dxi'lh bwiinn ruzo'badxiahga xchi'dxyi za'ca Dxiohs nin guta'h la'h ra' ba loh duhlda, pwihs i rahbi guehtu Isaías: "Daada, ¿chyu ni'ca gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi nu'h?" ¹⁷Pwihs i riachiisto' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs chin ruzo'badxiahga ra' ban, ya rihns ra' ba dxyi'dxyi chi chin nuu chyu nin gululu'yin.

¹⁸Per na'h rna'badxyi'dxyi'hn: "¿Ta ayiga bihn ra' ba xchi'dxyi Dxiohs?" iPwihs i bihn ra' ban!, laasii rñi' loh Xchihtsi Dxiohs squii!:

La'bidi'chii xchi'dxyi ra' ba gaduhbi loh guihdxyiyuh, la'badzihn za xchi'dxyi ra' ba loh garaa ra' guihdxyi nin rii' loh guihdxyiyuh rii'.

¹⁹Ya rna'badxi'dxi'hn stuhbi: "¿Tayi biu'nbwa' ra' bwiinn Israel

cweenta ra' rii?" Desde galohyi guñi' guehtu Moisehs squii':

Zu'nnahn tin sa'bisto' tu pur xcweenta ra' bwiinn nin ayi naa tuhbi guihdxyi,
zu'nnahn tin guidxyi'chinee tu la'h tuhbi guihdxyi bwiinn nin ayi ria'zi dxyi'dxyi yiha
ra' ñi'h.

²⁰Ayi za bidxyihbi guehtu Isaías guñi' ba squii':

Bwiinn ra' nin ayi badxyi'hyi Na'h, ni'chi ra' badxeela Na'h ya baluu'yiloon loh ra' bwiinn ra' nin ayi gunabadxyi'dxyi pur Na'h.

²¹Ya loh nin guñi' guehtu Isaías xcweenta ra' bwiinn Israel rahbi ba:

Desde galohyi dxyih-nague'la baza'bi naa'hahn loh ra' tuhbi guihdxyi bwiinn sto' radxiipa ra' nin ayi guya'zi dxyi'dxyi yiha ra' ñi'h.

Bwiinn Israel ra' nin bagula'h ra' loh duhlda

11 Pwihsí nnah rna'badxyi'dxyi'hn: "¿Ta gule'hesto' Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel?" iAyi gaca zi'chi! Laasii na'h naan tuhbi bwiinn Israel, tuhbi llahga guehtu Abrahn cun guehtu Benjamih. ²Laasii desde galohtii'yi gulii Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel ziga xpwiinn Ñi'h; nee hasta nnah ayi rbwe'hecaa Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel, itayi gaann tu rñi' loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta guehtu profeta Elías, xa gudxi'hn guehtu Elías dxyi'dxyinah loh Dxiohs xcweenta ra' bwiinn Israel ra'? Rahbi ba squii': ³"Daada Dxiohs, gudxiinn ra' ba garaa

ra' bwiinn nin rñi' xchi'dxyi lu'h nee batsihyi za ra' ba garaa ra' bacuu'ga xteenn lu'h; sola na'h dxi'h gula'hn loh ra' ba, nee nnah nee na'h xclaa'dzi ra' ba gadxiinn ra' ba." ⁴Per ñxi ni'ca rahbi Dxiohs loh ba? Rahbi Ñi'h: "La'n gulii la gahdzi mihiy bwiinn nin gue'du guzu'nllihbi nezloh dxaan nin laa Baal." ⁵Zi'chi za nnah la'n dxyih ra' rii' bia'han zallia'yi'hn bwiinn Israel nin gulii Dxiohs xcweenta ziga balahsa sto' Ñi'h la'h ra' ba. ⁶Ya sidela naan pur xcweenta xigaaba Dxiohs, pwihsí ayi naan dzi'n nin ruhnn ra' bwiinn, laasii sidela ñahcan zi'chi ya guelralahsasto' xteenn Dxiohs ayi ru ñahcan guelralahsasto'.

⁷¿Ya nahaxchi'h? Nin gudxyi'hyi ra' bwiinn Israel, ayi bwi'hnn ra' ba gahn ñidxeela ra' ban, per la'h ra' bwiinn ra' nin gulii Dxiohs la'h ra' ba bidxeelan; ya snuhn ra' ba guhca dxiipa sto' ra' ba. ⁸Guhcan ziga caa loh xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii':

Dxiohs basia'hannahda loh xquelrihn ra' ba, cun neezaa bwi'hnn Ñi'h ayi bihnloh ra' ba, nee cun neezaa bwi'hnn Ñi'h tin ayi bihndxiahga ra' ba, ya zi'chi gahca za cagaria'caa ra'n hasta la'n dxyih ra' rii'.

⁹Cun neezaa guñi' guehtu Davihs squii':

Garaa ziga rahpadaa ra' ba cun xcweenta ziga xquelwahw ra' ba, gacan ziga dxihxi nin guiga'ha ra' ba la'n ñi'h ziga bwiinn duhlda, tin gaca guelguxchisi xcweenta ra' ba.

¹⁰ Ya bizloh ra' ba zia'han dxie'pan
tin ayiru gacabwa' ra' ba
xchi'dxyi Dxiohs, ya zi'chi
zia'han guru'hun ra' ba
para tu'pazi tin tiidxi ra' ba
trabahjw.

**Xcweenta ziga rla'h ra' bwiinn
ra' nin ayi naa ra' bwiinn
Israel ra' loh duhlda**

¹¹ Na'h rna'badxyi'dxyi'hn: "¿Ta
babañihchitii'ra'ga bwiinn Israel
para tu'pazi?" iAyi gaca zi'chi!,
laasii loh nin ayi bazo'badxiahga
ra' bwiinn Israel xchi'dxyi Dxiohs,
ni'chin gula'h ra' bwiinn ra' nin ayi
naa ra' bwiinn Israel ra' loh duhlda,
tin zi'chi za'bisto' ra' bwiinn Israel
ra' ta'h ra' ba loh duhlda. ¹²Pwihs,
sidela xcweenta duhlda nin bwi'hnn
ra' bwiinn Israel ra' biria'caa tin
para guhpa ra' bwiinn guihdxyiyuh
xquelnaza'ca Dxiohs pur xcweenta
nin bañihchi ra' bwiinn Israel,
ébalaacaxchi'h ru guelnaza'ca
gacan para la'h ra' bwiinn Israel
ra' la'n dxyih nin guibia'garii
guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi
Dxiohs?

¹³ Per na'pahn dxyi'dxyi nin
guiñi'l loh tu bwiinn ra' nin ayi
naa ra' bwiinn Israel ra'. Gulii
Dxiohs na'h tin gulu'yil'hn xchi'dxyi
Ni'h la'h tu, ni'chin nin caria'caa
pa'h xtsi'na'h, ¹⁴pwihs na'h
xclaa'dzihns za'bisto' ra' bwiinn
lahdxyi ra'n nin naa ra' bwiinn
Israel ra' xchi'dxyi Dxiohs tin
zi'chi chuu-cha'zi ra' ba xchi'dxyi
Jesucristu. ¹⁵Pwihs sidela pur
nin biria'caa ra' bwiinn Israel
ra' loh Dxiohs, ni'chin guhca
gulahchidxyii sto' Dxiohs cun

bwiinn guihdxyiyuh laasii galoh
bidxyi'chinee Ni'h la'h ra' ba pur
xcweenta xtuhlda ra' ba, éllaxchi'h
la'n dxyih ra' nin gabia'garii
ra' bwiinn Israel loh xchi'dxyi
Dxiohs? Zahcan ziga gabahan ra'
ba loh guelguhchi pur xcweenta
xtuhlda ra' ba. ¹⁶Pwihs sidela
mweer pahn nin rahca cun cohba
guhcataa'yin pur xcweenta Dxiohs,
zi'chi neezaa cohba chi gaduhbi
chi guhcataa'y. Ya sidela la'h za
xtulbaa' tuhbi yahga guhcataa'yin
pur xigaaba Dxiohs neezaa llii'dzi
ra'n guhcataa'y.

¹⁷ Naa ra' bwiinn Israel ra' ziga
llii'dzi tuhbi yahga nin laa olivo
nin mahzi guhca lasahca para
Dxiohs, per badzihns dxyih guruu'ga
ra' mas paaldaa llii'dzi olivo nin
naa ra' ziga bwiinn Israel ra' tin
bidxi'dxiuga'h ziga llii'dzi olivo
dxihxi nin naa lu'h yi'h tihxi olivo
lasahca chi, ya zi'chi badzihns
naa lu'h tuhbi llii'dzi yahga chi.

¹⁸ Per ayi guunn lu'h lu'h lligaaba
lasahcaru lu'h loh snuhn llii'dzi
ra' yahga chi. Ya sidela yi'h sloo
lu'h lasahcaru lu'h loh ra' snuhn ra'
llii'dzi yahga chi, basaza' sto' lu'h
ayi yi'h dxihns naa lu'h nin rudi'hi
guelnabahan la'h xtulbaa' yahga,
sino que dulbaa' naa nin runi'hi
guelnabahan yi'h.

¹⁹ Per pwehda guiñi' lu'h:
"Zi'chi, per ni'chi guruu'ga llii'dzi
yahga Olivo chi tin bidxi'dxiu'hn
tihxi yahga Olivo chi." ²⁰Pwihs,
guruu'ga ra'n laasii ayi guyuu'
ra'n guelriachiisto', ya yi'h gucah
lu'h hasta rdxihns lu'h sola pur
nin nuu guelriachiisto' sto' lu'h.
Pwihs ayi guunn nayaachi lu'h

mas cha'yi bidxyihbi, ²¹laasii sidela la'h Dxiohs ayi biaa Ñi'h la'h llii'dzi nabahan yahga chi, zi'chi za ayi dxiaa Ñi'h yi'h. ²²Bwa'ha ibalaaca chi'h bwen naa Dxiohs! Guhca nadxaaba sto' Ñi'h cun la'h ra' nin bañihchi loh Ñi'h, ya guhca Ñi'h bwen cun yi'h, per nahpa cheezah lu'h ziga xclaa'dzi Ñi'h gaca, o la'n neezaa yi'h ziruu'ga lu'h. ²³Ya sidela la'h ra' bwiinn Israel ra' gabia'garii chechii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, zahca gadxi'dxiu nacuubi ra' ba stuhbi, pwihsí Dxiohs nahpa Ñi'h guelrnabwa' tin guchi'dxiu Ñi'h la'h ra' ba stuhbi tiхи yahga chi, ²⁴laasii sidela yi'h nin ayi naa lu'h tuhbi bwiinn Israel guruu'ga lu'h loh tuhbi Olivo dxihxí tin bidxi'dxiu lu'h loh yahga Olivo nin naa natural pa'h,  xi la'h xchi'h la'h ra' bwiinn Israel ra' nin naa ra' pa'h llii'dzi yahga Olivo pa' chi ayi dxia'n gadxi'dxiu nacuubi ra' ba loh Xolivo ra' ba?

Xcweenta ziga la'n dxyih luulchima ra' nin ta'h ra' bwiinn Israel

²⁵Pwihsí bwitsi ra'n, xclaa'dzihñ gacabwa' tu xigaaba rala'n Dxiohs tin para ayi guunn tu lligaaba naa tu bwiinn naann duuxa ra', laasii la'h ra' bwiinn Israel ra' guhca dxiiipa sto' nuhni'hn si ra' ba, per hasta pur luulchima nin gazaa' dxyih nin chu'tii ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' chi'chi nee bwiinn Israel ra' gaguu'dzi sto' ra' ba nez loh Dxiohs. ²⁶Chin gacayi zi'chi zila'h garaa ra' bwiinn Israel ra' loh duhlda chin chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, laasii ziga caa loh xchi'dxyi Dxiohs rñi'n squii':

Nin ruta'h la'h bwiinn gaca tuhbi bwiinn guihdxyi Siohn, nee zusia'pitii ba xtuhlda ra' nin naa llahga guehtu Jacobo.

²⁷Dee naa ziga bia'han dxyi'dxyi'hn loh ra' ba chin gusia'pitiin xtuhlda ra' ba.

²⁸Ya pur xchi'dxyi Jesucristu, bidxyi'chinee ra' bwiinn Israel ya zi'chi billaala neziuh para la'h tu nez loh Dxiohs, perr ruca'h gahca sto' Dxiohs la'h ra' ba laasii galoh la'h ra' xtaadaguldo' ra' bwiinn Israel gulii Dxiohs. ²⁹Pwihsí nin runi'hi Dxiohs ayi rusia'pitii Ñi'hñ, nicala guelnaza'ca nin runi'hi Dxiohs o nicala za guelrbwihdxyi xteenn Ñi'h. ³⁰La'h tu galohyi ayi bazo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs, per loh nin gule'he sto' ra' bwiinn Israel xchi'dxyi Ñi'h baxaala Ñi'h neziuh para la'h tu. ³¹Pwihsí baria'caa xcweenta ra' bwiinn Israel zi'chi tin billaala neziuh para la'h tu nez loh Dxiohs, nee tin zi'chiza guxaala Ñi'h neziuh para la'h ra' bwiinn Israel nezloh Ñi'h. ³²Bwi'hnn Dxiohs lligaaba basaa'n Ñi'h biaaba garaa ra' nu'h loh duhlda tin zi'chi bidxeela Ñi'h xa gadxeela garaa ra' nu'h xneziuh Ñi'h.

³³iXa guroo' roo' naa guelnaza'ca xteenn xquelnaann cun guelrahcabwa' xteenn Dxiohs! Nin tuhbi bwiinn guihdxyiyuh ayi gacabwa' garaa ra' xquelguxchisi Ñi'h; ayi chyu tii' gacabwa' xneziuh Ñi'h. ³⁴Pwihsí ziga caa loh dxihtsi: "¿Chyuulla ni'ca guhcabwa' xa naa xigaaba Dxiohs? ¿Chyu ni'ca gwagañi' loh Ñi'h xa guunn Ñi'h?, ³⁵o ¿chyu ni'ca mwer badi'hi tuhbi

xiilla cohsa la'h Ñi'h tin chiilligahca Ñi'h loh ni'chi?" ³⁶Laasii xteenn Ñi'h nee pur la'h Ñi'h, nee para la'h za Ñi'h naa garaatii' ra' cohsa ra!. iAyi chuu dxyih nin gucwe'za bwiinn guiñi'za'ca ra' ba la'h Dxiohs! Zi'chi gaca pwihsi.

**Guelnabahan nin ruhnn
lasahca la'h Dxiohs**

12 Ni'chin nin rdxil'hna'hn
loh tu bwiitsi ra'n, pur
xcweenta nin ralahlasto' Dxiohs
la'h nu'h; gulgadi'hi xquelnabahan
tu loh Dxiohs tin gaca guibahan
za'ca tu ziga xclaa'dzi Dxiohs. Dee
naa xnehza ziga gaann tu la'h
Dxiohs nin nuu dxibaa!. ²Ayi guunn
tu la'h gahca lligaaba nin ruhnn
ra' bwiinn guihdxyiyuh, sino que
gulgasaan guunn nacuubi Dxiohs
loh lligaaba tu, tin zi'chi guidxa'
xmohda tu ya zi'chi guluu'yi
Dxiohs cuun cweenta nin xclaa'dzi
Ñi'h guunn tu, nin naa bwen,
nin rdxal'gasto' Dxiohs, nin naa
dxyi'dxyi guchii.

³Ya pur nin balahsasto' Dxiohs
na'h ni'chin nin rulu'yi'hn xchi'dxyi
Ñi'h tuhbigah tu, rñi'n loh tu ayi
guunn tu lligaaba mahzi lasahca tu
la'gahca tu loh ra' lasaa' tu. Mahs
cha'yi guunn tu lligaaba cada
tuhbigah tu cun lligaaba za'ca, tin
zi'chi gaca xigaaba tu cun cweenta
ziga nin bani'hi Dxiohs la'h
tuhbigah tu ziga xa rahca riachiisto'
tu xchi'dxyi Ñi'h, ⁴pwihsi ziga tihxi
biñaachi nuu ziahan lahta xteennan,
ziga rwaa! nu'h rallu'yin para
rachiñi' nu'h, bisloh nu'h rallu'yin
para rachidia'ha nu'h; zi'chi cada
tuhbi lahta tihxi nu'h nu-nu xica

rallu'yi ra'n. ⁵Pwihsi zi'chi za la'h
ra' nu'h nicala ziahan nu'h, per
tuhsii cweerpu naa nu'h nez loh
Crixtu; nee naa za nu'h tuhsii ziga
tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h ziga zi
garaa ra' lahta xteenn tuhsii tuhbi
cweerpu.

⁶Pwihsi Dxiohs tuhbigah nu'h
bani'hi Ñi'h guriin-guriin dzi'n nin
guclaa'dzi Ñi'h. Nahpa chozahnee
za'ca nu'h xcweenta dzi'n ra' squii':
nin rahca rca'ngaluu'yi xchi'dxyi
Dxiohs nahpa guluu'yi ban zigachi'i'h
riachiisto' ba xchi'dxyi Dxiohs; nin
rahldaaguzuh rahcanee la'h ra' lasaa'
ñi'h nahpa chezah ba guunn ban;
⁷nin rahca ruluu'yi, chezah guluu'yi
ba; ⁸nin rahca rgu'gui'w lasto' ra'
snuhn ra' bwiinn, bwiinn chi nahpa
chezahnee ba cweenta chi cu'gui'w
ba la'h ra' bwiinn; nin rahca rudi'hi
nahpa guunn ban cun cweenta nin ayi
guinaghantii'; ya nin rahca rnabwa'
loh ra' lasaa' fi'h nahpa guunn ban
gaduhbi sto' ba; ya bwiinn ra' nin
rudi'hi nin xchi'hnn ra' bwiinn,
nahpa guunn ra' ban cun dxyigah
guelrdzihta-guelrllihdzii ra' ba loh
lasaa' ra' ba.

**Xeweenta ziga nahpa guibahan
nu'h loh xneziuh Dxiohs**

⁹Gulgahntsii'hi lasaa' ziga tuhbi
ziga stuhbi tu ya cohsa dxaaba ra'
gulcwe'hesto' ni'chi tin cohsa za'ca si
guidxa'gasto' tu. ¹⁰Nahpa gantsii'hi
lasaa' tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu
laasii bwihtsilasaan tu nez loh Jesucristu,
nee neezaa gulgui'hnn lasahca lasaa' tu
ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu.

¹¹Gulgui'hnn dzi'n za'ca, ayi
gaalla tu. Gulgui'hnn xtsi'n
Jesucristu cun gaduhbi sto' tu.

¹²Guldxiahxi pur xcweenta xereensi tu nin naannloh tu guica'ha tu; nee gulgahpa paseensi chin rzahcazii tu, nee ayi gusaa'n tu nahpa cwiidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs garaa dxyih.

¹³Gulgahcanee la'h ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs cun loh nin xchi'hnn ra' ba; gulcu'tii la'h ra' bwiinn ra' nin zeeguia'ha cuun tu rwaa' yihdzi tu cun gaduhbi sto' tu.

¹⁴Gulgui'hnnntaa'y iyiha ra' bwiinn ra' nin rusa'cazzii la'h tu pur nin riachiisto' tu, nee gulguinaaba xquel ruhnntaa'y i Dxiohs para la'h ra' ba; per ayi cu'dii tu la'h ra' ba.

¹⁵Guldxiahxinee la'h ra' bwiinn ra' nin riahxi ra', ya guldxii'nnee la'h ra' bwiinn ra' nin ru'n ra'.

¹⁶Gulgui'hnn tuhsii lligaaba ziga tuhbi ziga stuhbi tu, nee ayi gaca tu bwiinn nayaachi ra', sino que gulgahtca ziga naa ra' bwiinn nado'laa'dzi ra'; ayi guunn tu ziga bwiinn nasiintii'.

¹⁷Ayi chilli tu loh nin tuhbi bwiinn dizi'ndxaaba pur ziga dizi'ndxaaba nin ruhnn ra' ba cun la'h tu, mahs gulgui'hnn dizi'nza'ca nezloh garaa ra' bwiinn. ¹⁸Gulgui'hnn ziga chi'hzi gaaldaa guzuh tu tin guibahannee tu garaa ra' ba cun guelridxyiisto'.

¹⁹Bwiitsira'n, ayi guunn tu lligaaba la'hgahca tu gusia'garii tu dizi'n dxaaba nin ruhnn ra' bwiinn cun la'h tu, laasii banaann Dxiohs zuhnn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' ni'chi, laasii rñi' Ñi'h loh Xchihtsi Ñi'h squii': "Na'h rga'ha gu'nnahn guelguxchisi, Na'h gusadxiillih xcweenta lu'h loh

ra' ba ziga naan Daada Dxiohs."

²⁰Nee neezaa, sidela la'h bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h gwa'ha lu'h cachia'han ba, badi'hi guelwahw gahw ba; laasii loh guunn lu'h garaa dee' zuhnn lu'h tin zi'chi zia'han xtuhyi ba. ²¹Ayi gusaa'n tu guunn dizi'ndxaaba gahn la'h tu, mahs gulgui'hnn gahn loh dizi'ndxaaba cun dizi'nza'ca ra' nin guunn tu.

13 Gulgazo'badxiahga garaa tu xchi'dxyi bwiinn ra' nin rnabwa' nez loh tu, laasii ayi guelrnabwa' nin ayi ze' pur Dxiohs, ya garaa ra' guelrnabwa' ra' nin nuu ra' loh guihdxyiyuh pur xcweenta Dxiohs biinloh ra'n, ²ni'chin bwiinn ra' nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi ra' bwiinn nin rnabwa', pwihsii bwiinn ra' chi cabwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, pwihsii garaa ra' nin ruhnn ra' squii' la'h gahca ra' ba cayuhnn ziahan ra' ba xtuhlda ra' ba; ya zuhnn Dxiohs guelguxchisi xcweenta ra' ba, ³laasii bwiinn nin rnabwa' ra' chi cayuhnn ra' ba xtsi'n Dxiohs tin guibahan xnehza lu'h, nee sidela ayi xclaa'dzi lu'h guidxyihbi lu'h la'h ra' ba, bwi'hnn dizi'n za'ca, nee ziñi' za'ca ra' ba pur yi'h, ⁴laasii ruhnn ra' guxchisi xtsi'n Dxiohs tin guibahan za'ca lu'h, per sidela yi'h guunn lu'h cohsa dxaaba; gulguidxyihbi, laasii ayi nu'a lliaa'hazi dxi'h nin rnabwa' chi spahda, yaque la'h nin rnabwa' chi cayuhnn ba xtsi'n Dxiohs pwihsii nahpa ba derechu gudi'hi ba xteenn nin ruhnn dizi'n dxaaba. ⁵Pwihsii ni'chi nahpa guzo'badxiahga tu xcweenta guelrnabwa' ra', laasii

ruhnn ra'n guelguxchisi loh tu nee neezaa tin gahpa tu tuhbi lligaaba za'ca tuhbi lligaaba naya. ⁶Ni'chin gulchihlli loh ra' nin rnabwa' xcweenta impweestu, laasii nin rnabwa' ra' chi naa ra' ba xmooza Dxiohs ni'chin squii' naa xtsi'n ra' ni'chi.

⁷Gulgadi'hi la'h ra' bwiinn nin nahpa chilli tu, ziga impwestu ra' xteenn loh xuh tu, o mweeyi nin rdxa'ga ra'; nee gulchuu' respeto la'h bwiinn dzi'baloh ra', ziga nin nahpa ra' guelnabwa' cun hasta nin mahzi bi'ti'hn ra', nee gulguiñi' za'ca za xcweenta ra' bwiinn ra' nin rga'ha guiñi' za'ca tu xcweenta ñi'h. ⁸Nee ayi xi guza'bi tu loh chyu tii', sino que sola guza'bi tu guelnadzii'hi lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi tu; pwihsu bwiinn nin nadzii'hi lasaa' ñi'h cun ni'chi la'h ba baza'loh nin rñi' loh lehyi guunn ba, ⁹laasii ziga naa xlehyi Dxiohs rñi' squii': "Ayi guunn xtul'h lu'h gunna'h nin ayi naa che'hlal lu'h, ayi chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca lu'h bwiinn guba'n, ayi guiñi' lu'h dxyi'dxyi dxixi'hw ra', ayi sa'bisto' lu'h xixteenn bwiinn", per dee' ra' nee cun garaa ra' spaaldaa ra' xlehyi Dxiohs raza' ra'n cun lehyi nin rñi' squii': "Guhca nadzii'hi lasaa' lu'h ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca." ¹⁰Nin nadzii'hi lasaa' ñi'h, ayi xi dzin dxaaba ruhnn loh lasaa' ba, ni'chin guelnadzii'hi lasaa' ruza'loh ziga caa loh xchi'dxyi Dxiohs.

¹¹Gulgui'hnn garaa ra' dee', laasii la'h tu banaann tu xa naa ra' dxyih ra' nin nabahan ra' nu'h nnah, nee gulgahcabwa' la'h hohra

biga'ha gati'chi xca'lda nu'h, laasii la'h dxyih badzihh gahxu ru tin guca'ha Dxiohs la'h nu'h par dxibaa' ziga la'n dxyih ra' nin mwer gwachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs. ¹²La'h gue'la cagasia'han gahxu la'h bia'ñih, ni'chin nin cweezaa guidil'hnn ra' nu'h dzi'n dxaaba nin rahca loh nacahyi tin guidxiaacu nu'h lahdxji jweerta xteenn bia'ñih, ¹³tin zi'chi guibahan xnehza nu'h ziga rga'ha rzah bwiinn radxyii; ayi chyu gaca bwiinn laxchihh bwiinn lacahyi, nin ayiza chyu gaca bwiinn gubwihlli, ayiza chyu gucha'gadxihldxi za lasaa' ra' nu'h, ayiza chyu sa'bisto' xixteenn ra' lasaa' nu'h. ¹⁴Ni'chin nin gulguica'ha xquelrnabwa' Jesucristu tin ayi guunn tu garaaloh nin xclaa'dzi tihxu tu guunn tu.

Ayi guiñi'yah tu bwihtsi tu

14 Sidela la'h tuhbi bwiinn lahda tu ayi rahcabwa' za'ca ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, gulguiñi'nee ba cun dxyi'dxyi nagu'dzi'hn ziga bwihtsi gahca tu, ayi childxi tu ba, ²laasii nuu ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' lligaaba zahca gahw ra' ba garaa tii' ra' cohsa, ya gaduhbiga'h nuu spaaldaa ra' ba nin ayi nahpa jweersi loh guelriachiisto' ziga xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin rahw ra' sola xiica cwa'n nagaa ra' nin rahw ra' bwiinn. ³Pwihsu bwiinn nin rahw garaatii' xica cohsa, ayi guiñi'yah ba la'h bwiinn nin ayi nuu gahw garaatii' ra' cohsa, neezaa bwiinn nin ayi nuu gahw garaatii' ayi za guiñi'yah ba la'h bwiinn nin rahw

garaatii', laasii Dxiohs gulii za la'h bwiinn chi. ⁴¿Chylla naa lu'h yi'h tin guin'iyah lu'h xmooza stuhbi bwiinn? Pwihsidela gwa'haza'ca o sidela gwa'hadxaaba xlamma ba loh ba ya xcweenta xlamma naa ni'chi, per zia'han za'ca ba laasii Daada Jesucristu zuhnn nadxiipa Ñi'h lasto' ba.

⁵Nee nuu bwiinn rñi' ra' ba naza'caru tuhbi dxyih loh stuhbi dxyih, ya snuhn ra' bwiinn ruhnn ra' ba lligaaba garaa ra' dxyih ra' naa ra'n tuhs. Mas cha'yi guunn cada tuhbigah ra' ba ziga ruluu'yi xquelrihn ra' ba naa xnehza. ⁶Bwiinn nin rahpadaa tuhbi dxyih, ruhnn ban pur xcweenta Dxiohs, ya bwiinn za nin ayi rahpadaa dxyih chi, naa zan para la'h Dxiohs pur nin ayi rahpadaa ba dxyih chi. Ya bwiinn nin rahw garaatii' ra' cohsa rahw ban tin para ruhnn lasahca ba lah Dxiohs laasii rudi'hi ba guelzuxchiilli loh Dxiohs, ya bwiinn nin ayi rahw, para Dxiohs ayi rahw ba laasii rudi'hi za ba guelzuxchiilli loh Dxiohs.

⁷Laasii nin tuhbi ra' nu'h ayi nabahan ra' nu'h pur la'h gahca ra' nu'h, nee nin tuhbi za nu'h ayi rahchi ra' nu'h pur la'h gahca za xcweenta ra' nu'h. ⁸Pwihsidela la'h nu'h nabahan nu'h, nabahan nu'h para la'h Daada Jesucristu; ya sidela la'h nu'h gachi nu'h, pwihsigachi nu'h para la'h Daada Jesucristu. Pwihsitantu loh guelnabahan zi'chi za loh guelguhchi naa nu'h xpwiinn Jesucristu, ⁹laasii la'h Jesucristu guhchi Ñi'h nee gubia'garii babahan Ñi'h loh guelguhchi

tin naa Ñi'h Daada loh ra' bwiinnguuchi ra' cun loh ra' bwiinn nin nabahan ra'!

¹⁰Per yi'h, ¿xixnaa rñi'yah lu'h xcweenta bwihtsi lu'h? o ¿xixnaa rwa'ha dxaaaba lu'h loh ra' ba?, pwihsigaraa nu'h nahpa zadzihnu'h nezloh Crixtu tin guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' nu'h, ¹¹laasii squi'i caa loh dxihtsi xteenn Dxiohs:

Guchii naa xchi'dxyi'hn, rahbi Daada Dxiohs, garaa ra' bwiinn guihdxyiyuh zuzu'nllihbi ra' ba loon, nee garaa ra' za bwiinn guihdxyiyuh zidxixtee' ra' ba nez loon, guin'i' ra' ba: Yu'bi si Lu'h naa Lu'h Daada Dxiohs.

¹²Ni'chin cada tuhbigah ra' nu'h nahpa gati'dxi cweenta ra' nu'h loh Dxiohs xcweenta ziga bidi'hnn ra' nu'h.

Ayi gusiaaba lu'h bwihtsi lu'h loh duhlda

¹³Pwihsini'chin ayi chyu guin'i'yah ru xcweenta ra' lasaa' ra' nu'h. Mas cha'yi guidi'hnn nu'h lligaaba lasto' nu'h ayi chyu chi'hyi nez dxiaaba ra' lasaa' ra' nu'h loh duhlda. ¹⁴Na'h na'nahnah rahcabwa'n garaatii' naa bwen laasii Jesucristu Daada xteenn nu'h baluu'yi na'h zi'chi, per sidela chylla tuhbi bwiinn ruhnn lligaaba tuhbi cohsa naa cohsa dxaaaba, pwihsinaa dxaaaban para la'h ba, ¹⁵per sidela pur nin rahw lu'h guunn chuu nalaasta' bwihtsi lu'h, pwihsiyi'h ayiruca'sto' lu'h la'h Dxiohs, ni'chin nin ayi guunn lu'h xa guñihchi

bwiinn nin baguhchi Crixtu pur la'h ba. ¹⁶Ni'chin ayi gusaa'n tu guíñiyah bwiinn pur xcweenta nin naa cohsa bwen para la'h tu, ¹⁷laasii loh xquelrnabwa! Dxiohs ayi naa'han xa chi'hyisi bwiinn xa gahw ra' cun xa guee ra' ba; sola xquelrnabwa! Dxiohs naa'han xcweenta ziga guibahan nayaa lu'h nezloh Dxiohs neezaa guelrbwihdxyii sto' cun guelriahxisto' pur xcweenta Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ¹⁸laasii ziga nin ruhnn garaa cohsa ra' rii' pur xcweenta Jesucristu, bwiinn chi rza'bisto' Dxiohs xcweenta ba, ya garaa ra' bwiinn guihdxyiyuh rñi' za'ca xcweenta bwiinn squii'.

¹⁹Pwihsí ni'chin nin nahpa chozah nu'h gadxi'hyi nu'h cohsa nin rbahchidxyii sto' nu'h, naazan nin ruhnn rahcanee nu'h lasaa' nu'h tin mahzi chechiisto'dzi'tsi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰Ayi guunn tu para ñichiloh xtsi'n Dxiohs pur xcweenta nin rahw tu. Guchiica garaatii' nin rahw bwiinn naa cohsa nayaa, per nin naa nadxaaba naa gahw lu'h nin gusiaaba stuhbi ra' bwiinn loh duhlda. ²¹Naa bwen ayi gahw lu'h bwe'hla, ayiza guee lu'h vihnu, tin zi'chi ayiza guunn tu para dxiaaba lasaa' tu loh duhlda. ²²Pwihsí nahpa guunn lu'h ziga rgu'bwa' lu'h xclaa'dzi Dxiohs guunn lu'h. Cun sola yi'hgahca guhcabwa' cuun nin xclaa'dzi Dxiohs guunn lu'h yi'hgahca. iRiahxi lu'h pur nin ayi rgu'tii lu'h yi'h loh duhlda lu'h pur xcweenta nin rahw lu'h cun limentu nin ree' lu'h!, ²³per bwiinn nin rgu'tii loh duhlda xquelrihn ba pur xcweenta

nin rahw ba, riuu' xtuhlda ba laasii ayi ruhnn ban cun guelriachiisto' xteenn Dxiohs; ya garaa nin ayi naa cun guelriachiisto' xteenn Dxiohs naan duhlda.

Gudxi'hyi nez chezah dzi'tsi ru bwihtsi lu'h loh xchi'dxyi Dxiohs

15 Garaa nu'h nin zezah dzi'tsi pur xcweenta ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, nahpa gacanee lasaa' ra' nu'h, cun bwiinn ra' nin gue'du chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi chyu chi'hyi xcweenta si ra' nu'h. ²Garaatii' ra' nu'h cada tuhbigah ra' nu'h nahpa gantsii'hi lasaa' ra' nu'h, nee tin gachidxiacanee lasaa' ra' nu'h tin chezah guibahan xnehza nu'h, tin zi'chi mahziru chechiisto' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ³laasii nicala la'hgahca Jesucristu ayi gubahan Ñi'h xcweenta gahca Ñi'h; sino que pur la'h Ñi'h guzohba dxyi'dxyi ziga caa loh dxihtsi xteenn Dxiohs hasta rñi' squii': "Dxyi'dxyi guelrñi'yah guñi' ra' ba loh Lu'h, neezaa yi'cahn biaaba ra'n." ⁴Garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin caa loh dxihtsi desde chieempa, gucah ra'n, tin gacabwa' ra' nu'h siguhratii' naa guelnabahan nacuubi para la'h ra' nu'h. Pwihsí siguhra rii', dxi'dxiu-dxa'gan paseensi, guelnasaa nin naa ziga tuhbi sehn xteenn guelnabahan nin ze'yahlda dxi!. ⁵Dxiohs ruhnn nadxiipa sto' nu'h cun rbahchi nasaa za Ñi'h nasaa sto' nu'h nee rna'ba'hn loh Dxiohs nin ruhnn garaa dee' tin gacanee Ñi'h la'h tu guunn tu tuhsí lligaaba xteenn Jesucristu cun lasaa' tu ⁶tin zi'chi

garaa tu tuhsí juunta, tuhsí rsiaa'ha
guiñi'za'ca tu xcweenta Dxiohs cun
la'h Daada Jesucristu xteenn nu'h.

**Badzihns xchi'dxyi Dxiohs
loh ra' bwiinn ra' nin ayi
naa ra' bwiinn Israel**

⁷Pwihsí ni'chin nnah gulgui'hnn
recibir lasaa' tu ziga tuhbi ziga
stuhbi ra' ba, ziga bwi'hnn
za Crixtu recibir la'h tu, tin
gachidi'hnn lasahca nu'h lah Dxiohs
nin nuu dxibaa'. ⁸Na'h rñi'n loh tu;
bi' Jesucristu tin guhca Ñi'h ziga
tuhbi mooza loh ra' bwiinn Israel
tin baluu'yi Ñi'h xcweenta xchi'dxyi
guchii Dxiohs, tin zi'chi guzohba
dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyinee
Dxiohs loh ra' xtaada guldoo' ra'
bwiinn Israel, ⁹nee bi' za Ñi'h para
la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra'
bwiinn Israel ra' tin guiñi' za'ca
za ra' ba xcweenta Dxiohs laasii
baluu'yi Ñi'h guelralahsasto' xteenn
Ñi'h la'h ra' ba, ziga caa loh dxihtsi
xteenn Dxiohs:

Pwihsí ni'chi nin guiñi' za'ca'hn
xcweenta Lu'h nezloh ra'
bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn
Israel
nee gu'lazahn himno ra'
xcweenta lah Yu'bi Lu'h.

¹⁰Stuhbi lahta loh Dxihtsi xteenn
Dxiohs rñi' squii':

La'h tu bwiinnziitu ra',
iguldxiahxinee la'h bwiinn ra'
nin naa ra' xpwiinn Dxiohs!

¹¹Ya stuhbi lahta loh Xchihtsi
Dxiohs rahbi squii':
La'h tu, bwiinn ra' nin ayi naa
ra' bwiinn Israel ra', igulguiñi'
za'ca xcweenta nin naa Daada
loh ra' bwiinn guihdxyiyuh,

nee gulguiñi' za xcweenta
guelrnabwa' roo' nin nahpa
Ñi'h!

¹²Nee stuhbi la'ga'h baca'h guehtu
Isaías squii':
Zi' tuhbi llahga guehtu Isaí tin
guinabwa' bi loh ra' bwiinn
ziitu ra',
laasii la'h bi cabweeza ra'
bwiinn ziitu ra'.

¹³Dxiohs, nin rni'hi nin naa
siguhra dzi'tsi lasto' tu; zusiahxi
Ñi'h la'h tu, neezaa guelnasaa
guni'hi Ñi'h la'h tu laasii pur nin
riachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h, pwihsí
ni'chin zuhnn ziahan duxa Ñi'h
siguhrarii' chi para la'h tu pur
xcweenta guelrnabwa' xteenn
Spíritu Saantu.

¹⁴Na'pahn siguhra xcweenta
tu, bwiitsi ra'n; nuu gadxah cohsa
za'ca ra' sto' tu cun garaaloh
guelrahcabwa', nee naann za tu
xa guiñi'nee tu tuhbi ziga stuhbi
ra' bwiinn; ¹⁵per loh dxihtsi rii'
baca'hn paaldaa dxyi'dxyinah
xcweenta chiopaa-choon cohsa ra',
tin ayi dxia'l dasto' tun. Ru'nnahñin
pur dzi'n nin baca'bi Dxiohs na'h,
¹⁶tin gaca'hn xpwiinn Jesucristu
nin ruluu'yi xchi'dxyi Ñi'h para
bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn
Israel ra'. Dzi'n nin cayu'nnahn naa
rulu'yi'hñ xchi'dxyi Dxiohs la'h ra'
bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn
Israel ziga tuhbi guhn nin dxiu'sto'
Ñi'h, laasii bwiinn ra' chi la'h ra' ba
naa bwiinn nayaan nezloh Dxiohs
pur xcweenta Spíritu Saantu nin ya
guleeza la'n lasto' ra' ba.

¹⁷Pwihsí ziga cagasaguhnn
Jesucristu dzi'n roo' ra' na'h,
na'pahn ziga nin guiñi'n pur

xcweenta dzi'n roo' ra' chi,¹⁸laasii ayi dxiaalla'hn guiñi'n xiilla stuhbi dxyi'dxyi xteenn stuhbi xiilla cohsa sino que nin cagasaguhnn si Crixtu na'h, tin zi'chi guzo'badxiahga ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel xchi'dxyi Dxiohs, ya dee' guhcan cun dxyi'dxyi ra' nin bihnn dxiahga ra' ba nee cun dzi'n ra' nin bwa'haloh ra' ba,¹⁹cun guelmilahgru xteenn ra' dzi'n roo' nee cun xquelrnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs. Ni'chin loh guihdxyi Jerusalehn, neezaa gaduhbi gabiih loh guihdxyi Ilírico, la'n bagalu'yi xchi'dxyi Jesucristu garaa ra' nez ra' chi.²⁰Pwihs squii' bwi'hnnna'hn jweersi bagalu'yi'hnn xchi'dxyi Jesucristu nez hasta ayi gaanntii' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, tin zi'chi ayi ñu'nnahn dzi'n hasta guza'loh cayuhnn stuhbi bwiinn dzi'n,²¹sino que mas cha'yi gaca ziga caa loh Dxihtsi xteenn Dxiohs hasta caa squii':

La'h ra' nin ayi chyu
bagaluuyitii' xchi'dxyi Ñi'h,
zwa'ha ra' ba;
nee zahcabwa' ra' bwiinn ra'
nin ayi bihn xcweenta Ñi'h
nin guduuhbitii'.

Pahblu ruhnn lligaaba guzee loh guihdxyi Roma

²²Pur cweenta ra' rii' ni'chin nin ayi ru'nnahn gahn dxie'laguaia'hnn cuun tu, nicala ziahana bweelta ru'nnahn jweersi tin dxie'l dahna.
²³Per nnah nin la'n babwi'hnn gahn xtsi'na'hn loh rregiohn rii', nee ziga cayu'nnahn lligaaba ziahana yihza dxie'l aguaia'hnn cuun tu,
²⁴pwihs nnah nin guzaa'hahn

tuhbi viaja para guihdxyi España zie'laguaia'hnn cuun tu. Ya chin cha'loh gwa'han loh tu, chi'chi guidia'hahn zahcanee tu na'h tin chaa'hahn España. ²⁵Per nnah loh guihdxyi Jerusalehn guzaa'hahn tin chene'hn tuhbi guelrgaa'da la'h ra' bwihtsi ra' nu'h nin rii ra' loh guihdxyi chi,²⁶laasii la'h ra' bwiinn Macedonia ra' cun bwiinn Acaya ra', la'h ra' ba bwi'hnn lligaaba bacha'ga ra' ba mweeyi para la'h ra' bwihtsi ra' nu'h nin naa prohbi loh guihdxyi Jerusalehn.
²⁷Bwi'hnn ra' ba lligaaba bwen guunn ra' ba squii', laasii nuu nin nuza'bi ra' ba loh ra' bwiinn Jerusalehn ra', pur baxe'hla ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' rii'; pwihs ni'chin nnah gaguu' ra' ba guelgue'za cayahcanee ra' ba la'h ra' bwiinn Jerusalehn ra' garaa nin xchi'hnn ra' ba.²⁸Ni'chin chin chegasia'hanahn mweeyi para la'h ra' ba chi'chi ti'dxi'hnn lahdxyi tu, tin cheguia'hahn cuun tu chin chaa'hahn España. ²⁹Na'pahn siguhra chin cheguia'hahn cuun tu dxigah cheedxah lasto'n cun xquelnaza'ca xchi'dxyi Jesucristu chin gadzihna'hn.

³⁰Bwiitsi ra'n, rna'baduuxa'hnn loh tu pur xcweenta xchi'dxyi Daada Jesucristu neezaa xcweenta guelriuu'laa'dzi nin runi'hi Spíritu Saantu; rna'ba'hnn loh tu gulgadxa'ga lasaa', tin gulcwidxi-gulguinaaba loh Dxiohs pur na'h.
³¹Gulguinaaba loh Dxiohs tin guta'h Ñi'h na'h loh ra' bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h nin nuu ra' loh guihdxyi Judea,

nee tin cun gaduhbi sto' za ra' xpwiinn Jesucristu nin rii ra' loh guihdxyi Jerusalehn guica'ha ra' ba mweeyi nin naa guelrahcanee para la'h ra' ba,³²nee cabweeza sto'n sidela la'h Dxiohs nnaa Ñi'h gadzihna'hn cun guelrdzihta cun guelnasaa chin gwa'hahn loh tu, nee tin ga'pahn guelruzi'laa'dzi loh nin dxie'ltagua'hahn cuun tu.³³Dxiohs nin rbahchidxyii sto' ra' bwiinn gacanee la'h garaa tu. Pwihi zi'chi nahpa gaca.

Ruxe'hla Pahblu guelrgahpa Dxiohs loh ra' ba

16 Rgu'neezahn la'h bizaan nu'h Febe nee loh tu, laasii nee bi bwi'hnn bi dзи'n roo' la'n guido' xteenn guihdxyi Cencrea.²Gulgua'ha loh bi cun gaduhbisto' tu pur lah Daada Jesucristu, ziga nahpa guidi'hnn nu'h ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, nee gulgadi'hi la'h bi cuun chi'hzi cohsa ra' nin guichi'hn bi, laasii bwi'hnn bi compahñu la'h ziahan ra' bwiinn, nee neezaa na'h gahca.

³GulgagahpaDxiohs la'h Priscila cun Aquila xcwee'ntahn laasii la'h ra' ba rahcanee ra' ba na'h loh xtsi'n Jesucristu.⁴La'h ra' ba ayi biaa ra' ba xquelnabahan ra' ba pur xcwee'ntahn, ni'chin nin ruxe'hla'hn tuhbi guelzuxchiilli para la'h ra' ba, nee ayi sola na'h si dxi'h sino que neezaa ra' garaa ra' bwiinn guido' ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' ruxe'hla tuhbi guelzuxchiilli para la'h ra' ba.⁵Ruxe'hla'hn tuhbi guelrgahpaDxiohs loh ra' lasaa' ra'n nin radxa'ga lasaa' ra' rwaa' yihdzi

Priscila cun Aquila. Ruxe'hlezahn tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h Epenetu, nin naa mwér tuhbi bwiinn nin gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nez guihdxyi Acaya.⁶Ruxe'hla zahn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h María nin bwi'hnn duuxa dзи'n loh tu,⁷neezaa loh ra' bwiinn lahdxyi ra'n nin laa Andrónico cun Junias ruxe'hla'hn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h ra' ba nin bie'wneen la'n lahtsidxi'ba; ni'chin la'h ra' ba naa ra' ba bwiinn roo' ra' loh ra' pooxtla, nee neezaa galoh la'h ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu que na'h.

⁸GulgagahpaDxiohs la'h Amplias xcwee'ntahn, nin naa tuhbi lasaa' nu'h loh dзи'n xcweenta Jesucristu,⁹nee gulgagahpaDxiohs la'h Urbanu nin ru'nne'hnn xtsi'n Jesucristu, cun la'h za xamihgu dzina'hn Estaquis.¹⁰GulgagahpaDxiohs za la'h Apeles xcwee'ntahn; la'h bi nin bani'hi paaldaa sehn ra' xteenn ziga pa'h riachiisto' bi xchi'dxyi Jesucristu, cun neezaa gulgagahpaDxiohs la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn xfamihyi Aristóbulu.¹¹Ruxe'hlezahn tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h Herodión, nin naa bwiinn laadxyi, neezaa loh ra' lasaa' ra' Narcisu nin guyuu' guyu'zi xchi'dxyi Jesucristu,¹²neezaa la'h Trifena ruxe'hla'hn tuhbi guelrgahpaDxiohs cun la'hza Trifosa; garoopa ra' ba cayuhnn ra' ba xtsi'n Jesucristu. Ruxe'hlezahn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h naan Pérsida, bizaan'ra' nu'h loh xcweenta Jesucristu nin cayuhnn duxa za dзи'n loh xcweenta

Jesucristu. ¹³GulgagahpaDxiohs za la'h Rufu xcwee'ntahn; la'h bi naa tuhbi bwiinn nin gulii Dxiohs; neezaa xmah bi laasii guhca za ba zigazi tuhbi xmaa'zahn.

¹⁴GulgagahpaDxiohs za la'h Asícritu, cun la'h Flegonte, neezaa la'h Hermas, neeza la'h Patrobas, neezaa la'h Hermes, neezaa la'h ra' bwihtsi ra' nu'h nin nuunee ra' ba. ¹⁵GulgagahpaDxiohs za la'h Filóloga xcwee'ntahn, neezaa la'h Julia, neezaa la'h Nero cun bizaan' bi nee la'h Olimpas cun garaa ra' xpwiinn Dxiohs nin nuu ra' tuhsí cun la'h ra' ba.

¹⁶GulgagahpaDxiohs lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi ra' tu; garaa ra' xpwiinn guido' Crixtu ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h tu.

¹⁷Bwiitsi ra'n, rna'buduuxa'hnn loh tu gulgahcanasiin cun xcweenta ra' bwiinn ra' nin rusiahchisto' ra' bwiinn, tin guilaa'ha lasaa' ra' ba. Pwihsí bwiinn ra' squii' rwa'hadxaaba ra' ba loh guelruluu'yi xteenn Dxiohs nin zezahnee tu, ni'chin mahzi cha'yi gulguiria'caa loh ra' bwiinn ra' squii', ¹⁸laasii bwiinn ra' nin naa xmohda ra' ñi'h zi'chi ayi ruzo'badxiahga ra' ba ziga xclaa'dzi Daada Jesucristu mabs ruzo'badxiahga ra' ba ziga nin gadzii'ba chi'hzi yiheca ra' ba.

Nee ca'ha ra' ba mahn rñi' ra' ba dxyi'dxyi nagu'dzi cun dxyigah nadaati' rñi' ra' ba tin zi'chi ayi guinagahntii' rusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn ra' nin naa sto' ra' ñi'h nayuuldi'hnn. ¹⁹Garaa ra' bwiinn naann ra' ba naa tu bwiinn nin bazo'badxiahga xchi'dxyi

Dxiohs, ni'chin nin riahxi'hnn nee xclaa'dzih gaca tu bwiinn nasiin loh ra' cohsa za'ca ra' per neezaa gulgahca ziga bwheeza ra' nin ayi xi gaann tii' loh ra' cohsa dxaaba ra'.

²⁰Pwihsí Dxiohs nin rbahchidxyii sto' nu'h lwehgu gahca guxa'ta Ñi'h bwiinndxaaba nez ñaa' tu. Lah Daada Jesucristu xteenn nu'h guunntaa'yí yiheca tu.

²¹Timoteu nin rahcanee na'h loh dzi'n ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu, cun la'h Luciu cun Jasohn, cun neezaa la'h Sosípater, nin naa tuhbi bwiinn laadxyihnn; ruxe'hla ra' ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu.

²²Na'h Terciu, nin cagaca'hnn dxihtsi rii' xcweenta Pahblu ruxe'hlezahn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu pur lah Daada Jesucristu.

²³Ruxe'hlaza Gahyu tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu. Nuu'huhn rwaa' yihdzi bi, runi'hi za bi rwaa' yihdzi bi radxa'ga lasaa' bwiinn guido!. Ruxe'hla za Erastu nin naa tesoreru xteenn guihdxyi rii' tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu, cun neezaa bwihtsi nu'h nin laa Cuarto, ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu.

²⁴Gacanee Daada Jesucristu la'h tu. Zi'chi nahpa gaca pwihsí.

Dxyi'dxyi ra' luulchima xteenn Pahblu

²⁵Gulguiñi'za'ca loh Dxiohs nin guunn nadxipa-guunn naguihdzi la'h tu loh xchi'dxyi Jesucristu, laasii la'hÑi'h nin naa dxyi'dxyi naga'tsi nin nuu desde galohpii' loh garaa ra' nin nuu nnah, ²⁶per la'h

tu banaann tu dxyi'dxyi rii' pur
xcweenta dxyi'dxyi ra' nin baca'h
ra' guehtu daada ra' nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs desde galohyi;
nee cun ziga bwi'hnn Yu'bi Dxiohs
lligaaba guillii'dzi dxyi'dxyi ra'
rii', tin zi'chi chuu-cha'zi dxyi'dxyi

ra' rii' yihca ra' garaa ra' bwiinn
guidxyiyuh.²⁷ iTuhbi dxi'h la'h
Dxiohs nin naann garaatii' cohsa;
nahpa garaatii' ra' bwiinn guiñi'
za'ca ra' ba pur xcweenta Jesucristu
para tu'pazi! Pwihsi zi'chi nahpa
gaca.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh bwiinn Corintu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu naan tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu laasii gulii Dxiohs na'h tin gulu'y'i hn xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn, nee neezaa Sóstenes nin naa tuhbi bwihtsi za nu'h loh xchi'dxyi Dxiohs; ²raca'h nu dxihtsi rii' loh tu nin bagwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, nin naa ra' bwiinn xquido' Dxiohs loh guihdxyi Corintu. La'htu nin ba bazuhnayaa Jesucristu la'n lasto' ra' ñi'h laasii pur nin gwachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h. Nee la'hza tu cun neezaa garaa snuhn ra' bwiinn ra' nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu loh gaduhbitii' guidxyiyuh, garaa tu naa tu xpwiinn Dxiohs nin naa Daada xteenn garaa ra' nu'h. ³Rachina'ba nu loh Dxiohs nin naa Xtaada nu'h cun loh Daada Jesucristu gacanee ru Ñi'h la'h tu, gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu.

Guelruhnntaa'y i xteenn Dxiohs pur xcweenta Jesucristu

⁴Rudi'hi zahn guelzuxchiilli loh Dxiohs pur xcweenta tu, nee pur

guelruhnntaa'y i xteenn Ñi'h nin bani'hi Ñi'h la'htu pur xcweenta Jesucristu. ⁵Pwihsa pur xcweenta za Ñi'h bani'hi Dxiohs la'htu garaaloh ra' cohsa za'ca ra', tin guluu'y i za tu xchi'dxyi Ñi'h neezaa tin gacabwa' za'ca tu xchi'dxyi Ñi'h. ⁶Zi'chi gahca za cun ziga nabahan za'ca tu baluu'y i tu gwachii duxa sto' tu xchi'dxyi Dxiohs xcweenta Jesucristu. ⁷Ni'chin llitii' dxia'dxi tu loh ra' dzi'n za'ca nin runi'hi Dxiohs, loh nin cabweeza tu loh dxyih ra' nin guibia'garii Daada Jesucristu loh guidxyiyuh. ⁸Zuhnn nadxiipa Ñi'h lasto' tu hasta la'n dxyihyi nin guibia'garii Ñi'h loh guidxyiyuh, tin zi'chi ayi chyu bwiinn guidxeela xtuhlda tu. ⁹Dxiohs nahpa ruza'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h; la'h Ñi'h gudihdxyi Ñi'h la'htu tin chuu tu loh xneziuh Llii'n Ñi'h nin naa Daada Jesucristu.

Xcweenta ziga cagabihyi ra' xpwiinn guido' Jesucristu

¹⁰Rñi'n loh tu bwihtsi lasaa' ra'n, xcweenta Daada Jesucristu xteenn nu'h; gulgui'hnn tuhsilligaaba, nee ayi taa'ha lasaa' tu sino que gulguibahannee lasaa'

cun gulca'sto' lasaa' za. ¹¹Rñi'n squii' loh tu bwihtsi lasaa'ra'n laasii la'h tuhbi bwiinn famihyi Cloé bie'nnaa loon ziga naa xcweenta tu cun llahn nin cazahcanee lasaa' tu. ¹²Pwihsí guiñi'zahn loh tu squii' laasii nuu ra' bwiinn nin rñi' ra': "Na'h naan tuhbi xpwiinn Pahblu", ya snuhn ra' ba rahbi: "Na'h naann tuhbi xpwiinn Apolos", ya snuhn ra' ba rahbi: "Na'h naan tuhbi xpwiinn Pehdru", ya snuhn za ra' ba nin rahbi: "Na'h naan tuhbi xpwiinn Jesucristu." ¹³¿Ta ruhnn tu lligaaba Jesucristu ziahan cwa'h naa Ni'h?, o éta ruhnn tu lligaaba Pahblu gucah loh cruhzi xcweenta xtuhlda ra' tu?, o éta gurohbañihsa tu pur lah Pahblu? ¹⁴Per zuxchiilli Dxiohs ayi ziahan dxi'h bwiinn baro'bañiisahn, sola la'h Crispú cun Gahyu baro'bañiisahn, ¹⁵pwihsí para ayi chuu nin guiñi' gurohbañihsa ni'chi cun laan. ¹⁶Ni'chin sola baro'bañiisahn la'h ra' xfamihyi Estéfanás, per ya loh delaanta ayi ga'nnahn gu nuu ru chyu baro'bañiisahn, ¹⁷laasii Jesucristu ayi guxe'hla Ni'h na'h para guro'bañiisahn, sino que guxe'hla Ni'h na'h tin gulu'y'i'hn xchi'dxyi Ni'h xcweenta ziga guta'h Ni'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, per ayi rulu'y'i'hn cun dxyi'dxyi guelnaanntii', tin ayi guzia'tiin yihca dzi'n roo' duxa nin bwi'hnn Jesucristu chin guhchi Ni'h loh cruhzi.

Crixtu naa guelrnabwa' cun neezaa guelnasiin xteenn Dxiohs

¹⁸Dxyi'dxyi ra' nin raluu'y'i nu ziga guhchi Jesucristu loh cruhzi

tin guta'h Ni'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, naa ra'n zigazi dxyi'dxyi nin ayi xi gallu'y'i para bwiinn ra' nin zeeza'bi loh duhlda, laasii ayi riachiisto' ra' ban. Per garaa ra' nu'h ziga zoozah nu'h nez ta'h ra' nu'h loh duhlda, dxyi'dxyi ra' rii' naa ra'n guelrnabwa' xteenn Dxiohs para la'h ra' nu'h. ¹⁹Squii' rahbi loh Xchihtsi Dxiohs:

Na'h zuxi'na'hn loh xquelnasiin
ra' bwiinn ra' nin ruhnn
lligaaba nahpa guelnasiin,
nee zibwe'hecaazahn
guelrahcabwa' xteenn bwiinn
nin rahcabwa'!

²⁰Ya nnahaxchi'h ñcuun bwiinn nin naann duxa? ñCuun bwiinn nin naa mwehsu? ñCuunn bwiinn nin rucha'galasaa' dxyi'dxyi xcweenta ra' cohsa xteenn guidxyiyuh rii'? Pwihsí guelnaann duxa nin nuu loh guidxyiyuh rii', la'h Dxiohs bwi'hnn biahca ra'n ziga zi cohsa naxiñn ra'. ²¹Ni'chin loh xquelnasiin Dxiohs, baca'bwa' Ni'h ayi chyu bwiinn guidxyiyuh gaca dxiu'nbwa' la'h Dxiohs cun guelnasiinsi xteenn guidxyiyuh rii', ni'chin nin gudxi'hyi Dxiohs xa bata'h Ni'h bwiinn ra' cun xchi'dxyi Ni'h tin riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ni'h xcweenta Jesucristu. Ya ziga para snuhn ra' bwiinn naa xchi'dxyi Dxiohs ziga nin ayi gallu'yitii'.

²²Bwiinn Israel ra' xclaa'dzi ra' ba gwa'ha ra' ba sehn ra' xteenn nez llaa'ndxibaa', ya la'h ra' bwiinn grieħgu rdxi'hyi ra' ra' ba guelnasiin, ²³per la'hnu raluu'y'i nu xchi'dxyi Jesucristu nin guhchi loh cruhzi, ya para la'h ra' bwiinn Israel naa dxyi'dxyi rii'

ziga tuhbi dxiah nin rga'ha ñaa'
bwiinn, ya ziga la'h ra' bwiinn
ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel
rwa'ha ra' ba dxyi'dxyi rii' ziga
dxyi'dxyi mbah,²⁴ per para la'h
ra' bwiinn ra' nin gulii Dxiohs naa
xpwiinn Ñi'h, ziga bwiinn Israel
o bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn
Israel; para la'h ra' ba Cixtu naa
guelrnabwa! cun guelnasiin xteenn
Dxiohs.²⁵ Pwihs ziga nin ruhnn
ra' bwiinn guidxyiyuh lligaaba
naa guelmbah xteenn Dxiohs,
ni'chi naa mahzi guelnaann duxa
xteenn Dxiohs loh ziga xquelnaann
ra' bwiinn guidxyiyuh; ya ziga
nin rluu'yi gulliaa'ha jweersi loh
xteenn Dxiohs, ni'chi naa mahzi
jweersi roo' loh xjweersi ra' bwiinn
guidxyiyuh.

²⁶Bwiitsi ra'n, gulgahcabwa'
Dxiohs gulii la'htu, nicala
gulliaa'yi'hn tu naa bwiinn nasiin
loh ra' bwiinn guidxyiyuh, nee
nicala za gulliaa'yi'hn za tu
nahpa guelrnabwa!, nee nicala
gulliaa'yi'hn za tu naa bwiinn nin
gaca bwiinn lasahca.²⁷ Per Dxiohs
gulii la'h ra' bwiinn nin ayi xi
gaanntii' tin gusia'hanxtuhyi ra'
ba la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn
naanntii' ra'; la'hza Ñi'h gulii
la'h ra' bwiinn ra' nin gulliaa'
rnabwa! tin gusia'hanxtuhyi za
Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn
lligaaba rnabwa! duxa ra',²⁸ nee
la'h Dxiohs gulii la'h ra' bwiinn
ra' nin ayi guilasahca ra' cun
bwiinn ra' nin nunpa'h rwa'ha
ra' bwiinn guidxyiyuh loh ra' ñi'h,
tin gusia'hanxtuhyi Ñi'h la'h ra'
bwiinn ra' nin nahpa balaaqui'hn
guelrnabwa'yi'hn ra',²⁹ tin zi'chi

ayi chyu bwiinn guunn nayaachi
cun xcweenta gahca ba nezloh
Dxiohs,³⁰ ya la'h gahca Dxiohs
bazuh la'htu loh Daada Jesucristu;
baxe'hla za Ñi'h Jesucristu loh nu'h
tin bazia'ñih Ñi'h la'h lasto' nu'h tin
gahpa ra' nu'h guelnasiin xteenn
Dxiohs, tin guibahan xnehza nu'h
nezloh Dxiohs, tin gaca nayaah lasto'
nu'h tin guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra'
nu'h.³¹ Zi'chi bwi'hnn Dxiohs tin
guzohba xchi'dxyi Ñi'h hasta rñi'
squii':

Sidela chyuulla xclaa'dzi guunn
nayaachi,
per gaca nayaachi ba loh dzi'n
nin bwi'hnn Jesucristu pur
la'hba.

Xchi'dxyi Cixtu nin gucah loh cruhzi

2 Ni'chin chin bie'l'dagaluyi'hn
xchi'dxyi Dxiohs la'htu,
bwiitsi ra'n, bwi'hnnafii sin nin
tuhbi dxyi'dxyi guelnaann nee
ayi guhcazan dxyi'dxyi nagahn
ra'.² Pwihs chin guyuu'huhn loh
tu, ayi guclaa'dzihñ nahcabwa! tu
xilla stuhbi cohsa, sino que sola
xcweenta Jesucristu, nin gucah
loh cruhzi.³ Badzihna'hn loh
tu cun gaduhbi guelnado'laadzi
xte'nnahn nee guyuu' guerlzaa'
zahn nagah ayi ñuzo'badxiahga
tu xchi'dxyi Cixtu,⁴ per ya chin
guñi'n nee balu'yi'hn xchi'dxyi
Dxiohs la'h tu, ayi guñi'n dxyi'dxyi
nasiin xteenn guidxyiyuh rii' loh
tu, mas nin guñi'n loh tu naa cun
dxyi'dxyi guelnasiin xteenn Spíritu
Saantu xteenn Dxiohs nee cun
ziga naa guelrnabwa! xteenn Ñi'h,
⁵ tin ayi gaca guelriachiisto' tu

xcweenta xteenn guelnasiin xteenn
loh guidxyiyuh rii', mas gaca
guelriachiisto' tu xcweenta xteenn
xquelrnabwa' Dxiohs.

**Riu'nbwa' bwiinn la'h Dxiohs
pur xcweenta nin ruluu'yi Spíritu
Saantu xteenn Dxiohs la'h ba**

⁶Rachiñi' za nu loh ra' lasaa'
ra' nu'h nin ba zeezah xnehma
loh xchi'dxyi Dxiohs dxyi'dxyi
guelnasiin xteenn Ñi'h, per
guelnasiin rii' ayi naan xquelnasiin
ra' bwiinn guidxyiyuh nee nin
ayiza naan guelnasiin xteenn nin
rnabwa' loh guidxyiyuh rii' nin
zadzihn dxyih ñichiloh. ⁷Ni'chin
mahs rachiñi' nu dxyi'dxyi rala'n
xteenn Dxiohs, dxyi'dxyi rala'n nin
nahpa Dxiohs desde chin nagahdxi
cwiixchih guidxyiyuh, ni'chi
naa para guibahan ra' nu'h loh
guelña'ñih xteenn Ñi'h. ⁸Nin tuhbi
ra' nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii'
ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta ra'
cohsa ra' rii'; per sidela la'h ra' ba
ñahcabwa' ra' ban, ayi ñuca'h ra'
ba la'h Daada Jesucristu nin nahpa
guelña'ñih loh cruhzi. ⁹Per naal'han
ziga nin caa loh Xchihtsi Dxiohs
hasta rñi' squii':

La'h Dxiohs bwi'hnn cha'yí
para la'h ra' bwiinn ra' nin
ruca'hsto' ra' ñi'h la'h Ñi'h,
ziga cohsa ra' nin nagahdxi
chu gwa'hatii',
cun cohsa za nin nagahdxi chyuu
dxihntii',
cun ziga nin nagahdxi chyuu
guunntii' lligaaba;
cohsa ra' rii' la'h Dxiohs
nugu'cha'yí para la'h ra'
bwiinn nin gantsii'hi la'h Ñi'h.

¹⁰Per la'h Dxiohs baluu'yi la'hnu'h
xcweenta cohsa ra' rii' cun Spíritu
Saantu xteenn Ñi'h, laasii la'h
Spíritu Saantu naa nin rahcabwa'
za'ca garaatii', hasta cun nee gahca
za hasta cohsa ra' ru nin naga'tsi
xteenn Dxiohs.

¹¹Loh ra' bwiinn guidxyiyuh,
¿chyu ni'ca rahcabwa' lligaaba nin
ruhnn bwiinn? Pwihsí la'hgahca
spíritu xteenn bwiinn naa nin
rahcabwa' lligaaba nin nuu ba.
Zi'chi gahca za ayi chyu rahcabwa'
lligaaba xteenn Dxiohs; sola Spíritu
Saantu chi'zi Ñi'h rahcabwa' ziga
naa lligaaba xteenn Ñi'h, ¹²per
la'h ra' nu'h ayi chyu guca'ha
guelnaann xteenn guidxyiyuh,
sino que bachica'ha nu'h Spíritu
Saantu Dxiohs nin nuu dxiba'a',
tin gacabwa' za'ca nu'h xcweenta
ra' cohsa nin bani'hi Ñi'h la'hnu'h,
laasii balahsasto' Ñi'h la'hnu'h.
¹³La'hnu'h rachiñi' nu'h xcweenta
cohsa ra' rii' cun dxyi'dxyi nin
baluu'yi Spíritu Saantu Dxiohs
la'hnu'h, per ayi cun dxyi'dxyi ra'
nin naa xcweenta gahca guelnasiin
xteenn nu'h, sino que raluu'yi nu'h
dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' bwiinn
nin ruhn rbweeza Spíritu Saantu
Dxiohs la'n lasto' ra' ñi'h.

¹⁴Per bwiinn nin zeezahnee ziga
naa xigaaba bwiinn guidxyiyuh, ayi
rahcabwa' ra' ba lligaaba xteenn
Spíritu Saantu Dxiohs, laasii para
la'h ra' ba naan dxyi'dxyi mbah;
ayi rahcabwa' ra' ban laasii Spíritu
Saantu chi'zi xteenn Dxiohs
ruuu'yi la'h ra' bwiinn lligaaba
xteenn Ñi'h, ¹⁵per ziga bwiinn nin
ya guleeza Spíritu Saantu lasto'
ñi'h rahca rwa'ha ra' ba garaatii'

nin ruluu'yi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h ra' ba. ¹⁶Pwihs squii' rñi' loh Xchihtsi Dxiohs:

čChyu ni'ca la'h guhcabwa' xa
naa xigaaba Dxiohs tin gaca
guluu'yi ni'chi la'h Yu'bi
Dxiohs?

Nicala tuhbi bwiinn, per
la'hnu'h ziga nuu ra' lligaaba
xtéenn Jesucristu,
riagannasto' nu'h rahcabwa'
nu'h xchi'dxyi Ni'h.

Bwiinn lasaa' ra' nu'h nin ruhnn ra' dzi'n nezloh Dxiohs

3 Bwiitsi ra'n, ayi guhca
niñi'n dxyi'dxyi nagahn ra'
loh tu ziga rñi'n loh ra' bwiinn
nin zeezahnee lligaaba xteenn
Spíritu Saantu Dxiohs, sino que
balu'yi'hñ ganaalla dxyi'dxyi
nin guñi'n loh tu xcweenta ziga
zeezahnee tu lligaaba xteenn loh
guidxyiyuh, laasii naa tu zigazi
bwheezi'ntii' nez loh xcweenta
xchi'dxyi Jesucristu. ²Bani'hhn
tuhbi guelruluu'yi gusiisigah
la'htu, ziga zi tuhbi bwheezi'hñ
nin ree' lehchi xlawaalha bwe'hla
nin rahw ra' bwiinn li'hila, laasii
nagahdxi gaaldaa gacabwa' tun,
nee nagahdxyiza gaaldaaguzuh
gacabwa' tun, ³laasii zeea'bitii'
tu loh lligaaba ra' xteenn bwiinn
guidxyiyuh nee naa za tu bwiinn
envidia, cun nuu llahn sto' tu cun
lasaa' tu, ni'chin nin naa gahcaza
tu ziga bwiinn guidxyiyuh ra' nin
ayi nu'n'bwa' xchi'dxyi Dxiohs,
⁴laasii chin rñi' tuhbi ra' tu squii':
"Na'h naan tuhbi xpwiinn Pahblu",
ya stuhbi tu rñi": "Na'h ga'h naan
tuhbi xpwiinn Apolos", pwihs ya

xcweenta bwiinn ra' nin rñi' squii'
ruluu'yi naa gahca ra' ba zigazi
tuhbi bwiinn guidxyiyuh.

⁵Pwihsı čchyu naa Pahblu? nee
čchyu naa Apolos? La'h nu naa
nu sola tuhbi xmooza Dxiohs nin
baluu'yi xchi'dxyi Ni'h la'h tu tin
gwachiisto' tun, per cada tuhbigah
nu ridi'hnn nu dzi'n nin bani'hi
Dxiohs guidi'hnn nu. ⁶Mweer na'h
baluu'yi'hñ xchi'dxyi Dxiohs loh
tu, chi'chi bi'ga'h Apolos para
guhcanee za bi tin guhcabwa' ru tu
xchi'dxyi Dxiohs, per la'h Dxiohs
naa nin nugasia'ñih la'n lasto' tu,
tin para gacabwa' ru tu xchi'dxyi
Ni'h. ⁷Pwihsı ni'chin nin ziga nin
ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs o nicala
za nin rahcanee rahcabwa' ru za
bwiinn ra' xchi'dxyi Dxiohs ayi xi
lasahcatii' ra' ba; Dxiohs chi'hzi
lasahca laasii la'h Ni'h naa nin
rusia'ñih la'n lasto' ra' bwiinn.

⁸Nuu ra' nu'h naa nu'h ziga zi
mooza nin ruhnn dzi'n loh yuh, per
tuhsı naa ra' nu'h cun nin rbahchi
biñih cun nin rdx'i'yi, per la'h
Dxiohs naa nin chiilli la'h cada
tuhbigah ra' nu'h pur xcweenta
dzi'n nin guidi'hnn ra' nu'h. ⁹Na'h
cun Apolos naa nu moozi'hñ loh
xtsi'n Dxiohs, ya la'htu naa ziga
loh yuh nin cayuhnn Dxiohs dzi'n,
o naa za tu ziga zi tuhbi yuu' nin
nugaza' Dxiohs. ¹⁰Nee naazahn
ziga zi tuhbi mwehsu albañihyi;
ya bani'hi Dxiohs dzi'n na'h, ziga
nahpa gu'nnahn tin bazuun dxiah
loh yuh rii', ya stuhbi bwiinn gaca
nin gudzii'ba basu'h yiheax dxiah
rii', per cada tuhbigah ra' nin guunn
dzi'n loh simieentu rii' nahpa
soobaaxgah ba guunn ba lligaaba

xa guiteesa ba baarda rii!, ¹¹laasii ayi nuu chyu guzuh guriinca dxiah loh nin rga'ha naa, ya nin rga'ha chi naa la'h Jesucristu. ¹²Yannah sidela chyuulla bwiinn guiteesa cun ohro yihca simieentu dxiah rii!, o cun plahta, o cun dxiah za'ca ra!, o cun dxihlli trihgu, o cun yahga, ¹³per zadzihnh dxyih nin guidu'hun xa naa xtsi'n ra' cada tuhbigah ra' bwiinn; dxyih chi naa dxyih nin gaca Jwiisi, laasii la'n dxyih ra' chi gadzihnan cun dxih ya dxih chi guunn prehba la'h dzi'n nin bwi'hnn cada tuhbigah ra' bwiinn. ¹⁴Sidela chyuulla tuhbi bwiinn baza' tuhbi yuu' za'ca nin ayi guica'dxih, zahlla za'ca bwiinn chi pur nin bwi'hnn ba dzi'n nin riu'sto' Dxiohs, ¹⁵per sidela chyuulla tuhbi bwiinn guunn tuhbi yuu' nin guica'dxih, zuñihchi xtsi'n ba, nicala la'h ba ta'h ba ziga zi nin rla'h hastazi rzohba dxih.

¹⁶¿Tayi gaann tu la'htu naa tu xquido' Dxiohs, nee nuu nabahan Spíritu Saantu Dxiohs la'n lasto' tu? ¹⁷Sidela chyuulla gutsihyi xquido' Dxiohs, zuñihchiloh za Dxiohs la'h bwiinn chi, laasii xquido' Dxiohs saantun, ya guido' chi naa tu la'htu.

¹⁸Ayi gusaa'n nin tuhbi tu guisagui'hi; sidela chyuulla tuhbi tu rahcabwa' tu nasiin tu cun guelnasiin xteenn loh guidxyiyuh rii!, nahpa gaca bwiinn chi ziga zi tuhbi nin ayi xi gaann tii!, tin zi'chi guica'ha ba guelnasiinn xteenn Dxiohs ya guluu'yi naa ba tuhbi bwiinn nasiin duxa. ¹⁹Pwihsii guelnasiin xteenn guidxyiyuh rii! naa'han ziga zi tuhbi cohsa naxihn para Dxiohs, laasii squii' rñi' loh Xchihtsi Dxiohs:

Dxiohs ruhnn riaaba ra' nin nahpa guelnasiin xteenn guidxyiyuh, laasii la'hgahca xquelrusagui'hi ra' ba ruhnn riaaba ra' ba.

²⁰Ya stuhbi lahta rñi' squii': Naann cha'yi Dxiohs xa naa lligaaba ra' nin ruhnn ra' bwiinn guidxyiyuh nin nahpa guelnasiin xteenn guidxyiyuh, per guelnasiin ra' chi ayi xi lasahca ra'n par la'h Dxiohs.

²¹Pwihsii ni'chin nin tuhbi bwiinn ayi guunn nayaachi ba pur xcweenta tuhbi bwiinn guidxyiyuh, laasii loh tu la'h Dxiohs baluu'yi garaatii' ra' cohsa naa xteenn tu, ²²ziga Pahblu, o Apolos, o Pehdru, o guidxyiyuh, o guelnabahan, o guelguhchi, o cohsa ra' nin nuu nnah, o cohsa ra' nin gue'du dxie'dxia'lida ra' gaca; garaa ra' dee' naa xteenn tu, ²³laasii la'htu naa tu xpwiinn Jesucristu, ya Crixtu naa Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa!

Xtsi'n ra' pooxtla

4 Ni'chin la'htu nahpa rwa'ha tu la'hnu ziga zi nin naa ra' xmooza Jesucristu, Jesucristu nin nahpa lligaaba naga'tsi xteenn Dxiohs, tin galuu'yi nun la'htu. ²Pwihsii, tuhbi bwiinn nin cayuhnn tuhbi dzi'n nahpa guzo'badxiyahga ba guunn ba tuhbi dzi'n za'ca. ³Per para na'h gullia'yi'hn riuu'huhn lligaaba nicala zigachi'hziza gwa'ha ra' chyuu chi'hi zi tuhbi ra' guxchiisi loh guidxyiyuh na'h; nee nin na'h gahca ayi ru riuu'huhn lligaaba pur na'h gahca ziga gu nuu xa

naan o ayi xa naan nezloh Dxiohs.
⁴Pwihs i nicala xigaaba gahcahn
 ayi ruhnn duhlda xcwee'ntahn, dee
 ra' ayi nuu guti'dxi cweenta de que
 na'h ayi xtuhlda'hn; la'h Daada
 Jesucristu naa nin rwa'haloh xa naa
 xcwee'ntahn. ⁵Ni'chin la'htu, ayi
 guca'hchiah tu xcweenta ra' bwiinn
 chin nagahdxi gadzihn dxyih nin
 gacan; gulcwehza dxi' Jesucristu
 stuhbi chi'chi la'h Ni'h zibwe'he
 Ni'hnezhlo bia'ñih nin nuu loh
 nacahyi, per nee zuluu'y i za Ni'h
 xi lligaaba nuu la'n lasto' cada
 tuhbicah ra' bwiinn, ya chi'chi cada
 tuhbicah ra' nu'h zuni'hi Dxiohs
 nin ruhnn tucahri cada tuhbicah
 ra' nu'h.

⁶Bwitsi ra'n, rñi'n dxyi'dxyi ra'
 rii' loh tu tin gacabwa' ru tu xa
 guibahan xnehzta tu. Cañi'n ziga
 xcweenta Apolos nee cun neezaa
 xcwee'ntazahn, ziga tuhbi guel
 ruluu'y i xa naa xcweenta nu tin
 zi'chi gacabwa' tu ayi tidxisuu
 tii' tu, mas gapa tu cwidahdu xa
 chezahnee tu cun sohla nin ya caa
 loh Xchihtsi Dxiohs, tin zi'chi za ayi
 chuu nin tuhbi nin guunn nayaachi
 ziga tuhbi tu loh ra' lasaa' tu ya
 cwe'hesto' tu stuhbi ra' bwiinn.

⁷¿Chyu ni'ca ruhnn ruze'ta naa
 lu'h bwiinn za'ca ru loh snuhnn
 ra' bwiinn? ¿Xi nahpa lu'h sidela
 la'h Dxiohs ayi ñuni'hi Ni'h yi'h?
 Ya sidela la'h Ni'h bani'hi Ni'h
 yi'h, pwihs i xixnaa chi'h ruhnn
 nayaachi lu'h ruhnn lu'h zigazi
 gudxi'y i lu'h pur xcweenta gahca
 lu'h?

⁸Ruhnn tu lligaaba nahpa tu
 ziahan roo' ra' cohsa, rñi' tu rricu
 tu, ruhnn tu ziga zi tuhbi rrehyi, ya

la'hnu cagasia'han tu tuhbi lahdu.
 iMalaayique ñahca tu tuhbi rrehyi
 nin guchii pa'h naa rrehyi, tin zi'chi
 la'hnu ñachidixaapa nu parte loh
 guelrnabwa' xteenn tu! ⁹Ru'nnahn
 lligaaba gulii Dxiohs la'h ra'
 pooxtla ziga zi tuhbi bwiinn nin
 ayi xi lasahca; naa nu ziga bwiinn
 ra' nin bañihchi gachi, pwihs i zi'chi
 badzihn naa nu ziga zi tuhbi cohsa
 ra' nin radxyigaa' loh ra' bwiinn
 guidxyiyuh, cun neezaa aanjla
 ra'. ¹⁰La'hnu rwa'ha tu loh nu ziga
 tuhbi bwiinn mbah pur xcweenta
 Jesucristu, loh nin gaduhbi la'htu
 ruhnn tu lligaaba nasiin duxa tu
 loh xcweenta xchi'dxyi Jesucristu;
 la'hnu naa nu ziga zi bwiinn nin ayi
 jweersi, ya la'htu ruhnn tu nada'n
 tu; ya bwiinn ra' rdxyi'chinee ra'
 ba la'hnu, ya la'htu ruhnn lasahca
 ra' ba la'htu. ¹¹Ya hasta la'n
 dxyih ra' rii' dxyugati'dxiloh nu
 guelrchia'hñ, nee cun guelrdxahga
 ñihsa, nee cun ziga ria'dxi xahba
 nu, nee rni'higolpiza ra' ba la'hnu
 cun ayi za chyu nahpa ca chuu
 nu; ¹²nee la'hnu cagadxahga nu
 dxyudi'hnn nu dzi'n cun naa nu,
 ya bwiinn ra' chin rgu'dii ra' ba
 la'hnu mas rachina'ba nu loh
 Dxiohs para guntaa'y i Ni'h yihca
 ra' ba, ya chin rusahcazii ra' ba
 la'hnu, rachidi'hnn nu waanta.
¹³Chin rñi'yah ra' ba la'h nu, mas
 rachiñi' nu loh ra' ba cun dxyi'do',
 dxi'za'ca, nicala ruhnn ra' ba la'hnu
 ziga zi dxihlli loh guidxyiyuh nin
 riuu'bwihi tii', zi'chi zeezah ruhnn
 ra' ba hasta la'n dxyih ra' rii'.

¹⁴Ayi cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii'
 para gusia'han xtuhyi'hñ la'htu, sino
 que cañi'neen la'htu ziga zi llii'n ra'n

laasii nadzii'hihn la'htu. ¹⁵Pwihsinicala la'htu nahpa tu ziga ts'i'h mihyi ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xcweenta Jesucristu, pwihsin tuhbi ra' ni'chi ayi naa xtaada tu; laasii pur xcweenta dxyi'dxyi za'ca nin balu'yi'hn la'htu sola na'h dx'i'h. Naan xtaada tu laasii mweer na'h balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'htu. ¹⁶Ni'chin rñi'n loh tu; gulchezahnee ziga rwa'ha tu ru'nnahn.

¹⁷Pwihsin ni'chin guixe'hla'hn Timoteu loh tu, laasii la'hbi naa bi ziga tuhbi llii'nahn, nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Jesucristu. La'hbi zusannah bi lasto' tu ziga forma nin nabahanahn loh guelnabahan xteenn Crixtu, tal ziga balu'yi'hn nezloh garaa ra' bwiinn guido' ra' ziahan lahta. ¹⁸Nuu tu dxyihgah cayuhnn nayaachi tu; cayuhnn tu lligaaba pweda ayi dxie'ltagua'hán xa nuu tu, ¹⁹per nuu'huhn lligaaba dxie'ltagua'hahn xa nuu tu, sidela Dxiohs nnaa Ñi'h, ya chi'chi gwa'hahn cuun nin naa xts'i'n ra' bwiinn nayaachi ra' chi, nee ayi tan sola dxi'h nin rñi' ra' ba, ²⁰laasii loh xquelrnabwa' Dxiohs ayi naan ganaalla xcwenta dxyi'dxyi ra'si, sino que neezaa dzi'n nin ruhnn ra' ba nin ruluu'yiloh xquelrnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin nahpa ra' ba. ²¹¿Xa xclaa'dzi tu gadzihna'hn loh tu? ¿Ta gadzihna'hn ziga tuhbi daada nin nu'a tuhbi bahra tin guca'hyagahn la'htu, o gadzihna'hn loh tu cun tuhbi dxyi'dxyi nagu'dzi'hn?

Xcweenta ziga nahpa gunnee tu tuhbi bwiinn nin rahpa duhlda duxa

5 Pwihsin za'bi dxyi'dxyi xcweenta tuhbi tu, bwiinn chi nahpa ba ziga che'hla ba tuhbi

gunna'h nin guhca che'hla xtaada ba. Dee naa tuhbi duhlda duxa, pwehda nin bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs ayi dxiaalla ra' ba guunn ra' ban, ²inee zi'chi todavia ruhnn bwiinn nayaachi tu, xlawaah'ha ñu'n tu, nee ñibwe'hecaa tu bwiinn chi loh tu pur duhlda nin gulu'tii ba! ³Nicala na'h ayi zu'hn nez loh tu ri'ca, per la'n guhcabwa' la, nee la'n bwi'hnnla lligaaba xa gaca xcweenta bwiinn nin gulu'tii duhlda ca. ⁴Pur lah Daada Jesucristu, gulgadxa'ga lasaa', ya na'h la'n zu'nee gahca la'htu pur xcweenta Spíritu Saantu cun xquelrnabwa' Daada Jesucristu. ⁵Pwihsin la'n bwi'hnn lligaaba gati'dxi nu'h bwiinn ca la'n naa bwiinndxaaba tin guti'dxiloh tihxiba guelrza'cازى, ya spíritu xteenn ba ta'h la'n dxyih nin gabia'garii Daada Jesucristu stuhbi.

⁶La'htu ayi guunn nayaachi tu cun xcweenta dzi'n nin ruhnn tu. ¿Tayi gaann tu tuhbi duhlda naa ziga tuhbi bi'tu'hn levaduhra nin rusadxih la'h garaa cohba nin rahca pahn? ⁷Pwihsin gulcwe'he cohba yu'xa ca, tin guibahan tu loh tuhbi guelnabahan nayaacuubi ziga tuhbi cohba nayaas lasaa' nin rahca cha'y i pahn nin ayi xi levaduhra riah loh ñi'h par lañih xteenn paascu. La'htu nabahan loh tuhbi guelnabahan nayaas laasii guhchi Jesucristu xcweenta nu'h ziga tuhbi lli'hyi loh lañih paascu ra' bwiinn Israel tin gudxihlli Ñi'h xcweenta xtuhlda ra' nu'h. ⁸Pwihsin nnah, guidi'hnn nu'h lañih paascu cun pahn nin ayi rahca cha'y i cun levaduhra, nin ayi naa cohsa

dxaaba, cohsa yu'xa, sino que pahn nin naa ganaalla nee nin naa guchiipa'hcaa.

⁹Loh stuhbi dxihtsi nin baca'hn loh tu squii!: "Ayi gucha'ga tu bwiinn ra' nin ruhnn ra' cohsa gubwihlli", ¹⁰ayi cañi' dxi'hn gulguiria'caatii' loh ra' bwiinn guidxyiyuh nin ruhnn ra' cohsa gubwihlli, o nin rza'bi sto' ra' ñi'h mweeyi, o nin ruhnn ra' guba'n, o bwiinn ra' nin raann ra' garaaloh ra' rretrahtu ra' xteenn dxaan; pwihsi para ayi xi gapa tu cun la'h ra' ba, nahpa guiria'h tu loh guidxyiyuh. ¹¹Nin baca'hn loh dxihtsi chi naa squii!: "Ayi gucha'ga tu la'h ra' bwiinn ra' nin rñi'n naa ra' lasaa' ra' nu'h loh Jesucristu, nee naa ra' ba tuhbi bwiinn nin nabahan gubwihlli o rza'bi sto' ba mweeyi, o raann ba dxaan, o naa ba tuhbi bwiinn nin ruu'yi dxixi'hw, o naa ba tuhbi bwiinn gwaa', o naa za ba tuhbi bwiinn guba'n." Ni'chin nin ayi gahwnee tu bwiinn ra' nin naa ra' squii!, ¹²⁻¹³laasii na'h ayi nuu gu'nnahn guelguxchisi xcweenta bwiinn ra' nin ayi naa ra' xpwiinn Dxiohs; Dxiohs naa nin guunn guelguxchisi xcweenta ra' ba, per ya ziga la'htu, la'htu naa tu nin guunn guelguxchisi xcweenta bwiinn ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. Pwihsni'l'chin gulcwe'hecaa bwiinn duhlda nin naa zi'chi nez loh tu.

Ayi xchi'hn chee tu loh ra'
bwiinn duhlda tin guunn ba
guelguxchisi xcweenta tu
6 Chin la'htu nahpa tuhbi
dxixi'hw cun stuhbi lasaa'

tu ziga naa tu xpwiinn Jesucristu, ñixnaa chi'h cheganaaba guxchisi tu lasaa' tu loh tuhbi bwiinn nin ayi naa xpwiinn Dxiohs? ²¿Tayi gaann tu la'h ra' xpwiinn Dxiohs baguzuh para guunn ra' ba guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh? Ya sidela la'htu zuhnn tu guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh, ñtayi gaca guunn chi'h tu guelguxchisi loh lasaa' tu xcweenta tuhbi cohsa bi'tu'hn? ³¿Ta nagahdxi gacabwa' tu zidi'hnn za nu'h guelguxchisi hasta xcweenta ra' xaanjla Dxiohs? iLlia'l'la chi'h xcweenta tuhbi cohsa bi'tu'hn ayi nuu guidi'hnn ra' nu'h guelguxchiisi ziga xcweenta xteenn ra' lasaa' ra' nu'h loh guelnabahan rii! ⁴Pwihsi sidela la'htu cadxihindxinee lasaa' tu pur xcweenta ra' cohsa xteenn loh guidxyiyuh rii!, ñxa chesuu chi'h tu loh ra' bwiinn duhlda nin ayi chyu naa loh bwiinn xquido' Dxiohs? ⁵Dee ra' sihn rñi'n yihca tu tin gatuhyi loh tu. ¿Tayi guidxeela nin tuhbi lasaa' tu nin nuu lligaaba nasiin yihca ñi'h tin guunn ba guelguxchisi xcweenta lasaa' tu? ⁶¿Xixnaa rianee tuhbi bwiinn nin ba gwachisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs xquelchiah bwihtsi ba nin ba gwachii za sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, loh tuhbi guxchisi nin ayi naa xpwiinn Dxiohs?

⁷Yannah la'htu, guchii pa'h bañihchi tu, laasii bagaza'loh xchi'hw tu hasta ayi nahpa ñahnee lasaa' tu lasaa' tu; ñixnaa ayi ñuchihpa sto' tu xcweenta ra' bwiinn ra' nin rgu'tii duhlda cun la'h tu? ¿Xixnaa ayi gusaa'n tu zuu guica'ha ra' ba xixteenn tu? ⁸Per

dela nnah, la'h gahca tu ruñihchi tu loh gahca ra' lasaa' tu ziga naa tu xpwiinn Jesucristu, nee rca'ha za tu xixteenn ra' lasaa' tu. ⁹ ¿Tayi gaann tu bwiinn ra' nin ayi nabahan xnehza ayi chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs? Ayi gusaa'n tu gusagui'hi ra' ba la'htu tin laasii ziga tuhbi lasaa' ra' dee' ayi gaca chu'tii loh xquelrnabwa' Dxiohs: ziga nin ruhnn guel gubwihlli, garaa ra' ziga nin raann ra' dxaan ra'; garaa ra' ziga nin ruyihdxinee che'hla stuhbi bwiinn, garaa ra' ndxi'hw ra' nin ruhnn gunna'h, cun nin naa ra' biraalli; ¹⁰ garaa ra' nin naa ra' guba'n, garaa ra' nin rza'bi sto' ra' ñi'h xixteenn bwiinn, garaa ra' nin naa ra' bwiinn gwaa', garaa ra' nin rñi'yah ra', garaa ra' nin rusagui'hi la'h ra' bwiinn tin rca'ha ra' ba xmweeyi ra' ba; pwihsí nin tuhbi ra' bwiinn ra' squii' ayi gadzihns nez loh xquelrnabwa' Dxiohs nin nuu dxibaa!. ¹¹ Ziga lasaa' ra' bwiinn ra' rii' guhca ra' paaldaa tu, per nnah la'h Dxiohs bazuhnayaa lasto' tu, nnah la'htu banaa tu bwiinn nayaa nezloh Ñi'h laasii basia'pitii Ñi'h xtuhlda tu pur xcweenta Jesucristu nee pur xcweenta za Spíritu Saantu Dxiohs. Ni'chin nnah ya naa tu xpwiinn Ñi'h.

Tihxi nu'h naa xquido' Dxiohs

¹² Za'bi dxyi'dxyi squii': "Na'h zahca gu'nnahn cuun chi'h zi nin xclaa'dzihns gu'nnahn", per ayi garaa ra' dxi'hn naa bwen para na'h. Na'h zahca gu'nnahn cuun chi'h zi ra' nin xclaa'dzihns, per ayi gusa'na'hn guinabwa' tuhbi

ra' cohsa ra' rii' na'h. ¹³ Neezaa nuu dxyi'dxyi nin naa squii': "Guelwahw naa para la'n buuxa sto' bwiinn, ya buuxa sto' bwiinn naa para guelwahw", per zadzihns dxyi'h nin guñihchiloh Dxiohs garoopa ra'n. Per ayi guchii dxi'h tihxi nu'h naa para guidi'hnn nu'h cohsa gubwihlli; tihxi nu'h naa para la'h Dxiohs, ya Dxiohs naa para tihxi nu'h. ¹⁴ Pwihsí ziga bata'h Dxiohs la'h Jesucristu loh ra' bwiinn guuchi, gucwa'hn za Ñi'h la'h ra' nu'h loh bwiinn guuchi.

¹⁵ Ya ziga la'htu, ¿tayi gaann tu tihxi tu naa xteenn tihxi Jesucristu pur nin gwachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h? Sidela tihxi nu'h naa tihxi xteenn Jesucristu, éta zahca chi'h chyu gudi'hi tihxi ba loh tuhbi gunna'h dxaaba? Pwihsí iayi nuu chyu guunn zi'chi! ¹⁶ ¿Tayi gaann tu chin rdxa'ga tuhbi ndxi'hw la'h tuhbi gunna'h dxaaba, naa garoopa ra' ba tuhsí cwerpu?, nee squii' caa loh Xchihtsi Dxiohs: "Garoopa ra' ba naa ziga tuhsí bwiinn." ¹⁷ Per bwiinn nin rudi'hi lasto' ñi'h nezloh Dxiohs naa za tuhsí cun la'h Ñi'h laasii rbweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nez la'n lasto' ba.

¹⁸ Ni'chin igulguiria'caa loh duhlda xteenn cohsa gubwihlli! Xichi' zi stuhbi duhlda nin ruhnn bwiinn, naan zahca dxiaa tihxi ba, per ziga bwiinn nin ruhnn ziga cohsa gubwihlli rusiaaba duhldan tihxi ba la'h ba. ¹⁹ ¿Tayi gaann tu tihxi tu naa xquido' Spíritu Saantu Dxiohs nin nuu dxibaa, ya nuu Spíritu Saantu la'n lasto' tu? Ni'chin la'htu ayi nuu guinabwa' tu la'h gahca tu, ²⁰ laasii la'h Jesucristu

gudxihllila xcweenta xtuhlda nu'h
loh cruhzi cun llarihn Ñi'h, ni'chin
nnah nahpa guidi'hnn nu'h dzi'n
za'ca nin guunn lasahca la'h Dxiohs
cun tihxi nu'h cun neezaa spíritu
nu'h.

**Guelrñi'nee xteenn ziga
ruchinaa bwiinn**

7 Yannah guiñi'n loh tu
xcweenta dxyi'dxyi nin
gunaabadxyi'dxyi tu loon chin
baca'h tu tuhbi dxihtsi loon gu
guchii pa'h naa ziga la'h tuhbi
ndxi'hw naa bwen ayi chuu ba
lligaaba guica'ha ba gunna'h;
²laasii nuu ra' ziahantii' ra'
bi'nxtuhbi nin ca'nzaa loh
guelgubwihlli, ni'chin mas cha'yí
nahpa gapaa ra' ndxi'hw nin
gaca che'hla ba rwaa' yihdzi ba,
zi'chiza la'h ra' gunna'h ra' nahpa
gapaa ra' ba ndxi'hw nin gaca
xpwiinn ndxi'hw ra' ba. ³Pwihsí
ziga ndxi'hw nahpa guza'loh ba
gudi'hi ba guxta la'h che'hla ba
ziga nanchii guchii pa'h ba naa
ba che'hla xcunna'h ba; zi'chi za
gunna'h nahpa guunn za ba gudi'hi
ba guxta la'h xpwiinn ndxi'hw
ba, ⁴laasii gunna'h ayi rnabwa' ba
la'h gahca tihxi ba laasii che'hla
ba rnabwa' tihxi ba. ⁵Ni'chin ayi
nuu guzia'tii tu tihxi tu loh che'hla
tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu.
Mas cha'yí guldxí'han dxyi'dxyi
ayi guyihdxi lasaa' tu loh tuhbi
chieempa nin cwiidxyi-guinaaba
tu loh Dxiohs, ya chin cha'loh
chieempa chi nahpa guyihdxi
lasaa' tu stuhbi, tin ayi guchi'hyi
bwiinndxaaa la'htu dxiaaba tu loh
duhlda.

⁶Rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh
tu mas zahca guchinaa nin
guiclaa'dzi guchinaa, per ayi
cañi'n nahpa pa'caa guchinaa
tu. ⁷Na'h xclaa'dzihm malahyique
garaa tu ñahca xigaaba tu ziga
naa xigaa'bahn; per nnah Dxiohs
bani'hi la'h cada tuhbighah tu
guriin-guriin lligaaba.

⁸Pwihsí naa xigaa'bahn para la'h
ra' bi'nxtuhbi cun ndxi'hw ra' nin
ba guhchi che'hla ñi'h, naa bwen
dxia'han ra' ba ayi guica'ha ra' ba
gunna'h, gaca ra' ba ziga na'h, ⁹per
sidela ayi nuu gusacwahchidxyi
xigaaba ra' ba, nicala guica'ha
ra' ba nin gaca che'hla ra' ba,
laasii naa bwen guchinaa ra' ba
xlawaa'ha chuudxih lasaa'zi ra' ba.

¹⁰Per ziga la'h ra' bwiinn ra' nin
ba bachinaa ra' la rna'ba'hn loh ra'
ba ziga gunna'h ra' ayi taa'ha ra' ba
la'h xpwiinn ndxi'hw ra' ba, laasii
guelrnabwa' rii' guchi'hin; ayi
naan pur xigaa'bahn sino que naan
pur xquelrnabwa' Daada Jesucristu.
¹¹Per sidela la'h tuhbi gunna'h rabii
ba yihdzi che'hla ba pur xilla llahn,
gunna'h chi ayi guchinaa ba cun
stuhbi ndxi'hw mas bwen guunn ba
gusia'lda ba dxyi'dxyi cun che'hla
ba. Zi'chi za la'h tuhbi ndxi'hw ayi
taa'ha ba la'h xcunna'h ba.

¹²Dxyi'dxyi ra' rii' naa xigaa'bahn,
ayi naan dxyi'dxyi ra' nin basia'han
Daada Jesucristu. Squii' rñi'n loh
tu. Sidela la'h xcunna'h tuhbi
ndxi'hw nin gwachii sto' ñi'h
xchi'dxyi Dxiohs ayi riachii sto' ba
xchi'dxyi Dxiohs, per naa xigaaba
ba guibahannee ba la'h ndxi'hw nin
riachii sto' ñi'h chi xchi'dxyi Dxiohs,
pwihsí ndxi'hw chi ayi taa'ha ba

la'h gunna'h chi. ¹³Zi'chigahcaza la'h tuhbi gunna'h nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nee naa xpwiinn ndxi'hw ba nin ayi riachii sto' xchi'dxyi Dxiohs per naa xigaaba ba guibahannee ba gunna'h chi, ayi za taa'ha gunna'h chi la'h ba. ¹⁴Pwihs la'h ndxi'hw nin ayi riachii sto' ñi'h chi guhca taa'y i ba pur nin bachi'dxiu-bacha'ga Dxiohs la'h ba cun tuhbi gunna'h nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; ya zi'chi za la'h gunna'h nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, pwihs guhca ntaa'y i za ba laasi Dxiohs za bachi'dxiu-bacha'ga la'h ba cun tuhbi ndxi'hw nin naa xpwiinn Dxiohs. Per ya ziga stuhbi forma ziga llili'n tu naa ra' bi ziga zi llili'n ra' bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, per nnah la'h Dxiohs bwi'hnnntaa'y i la'h ra' bi. ¹⁵Per sidela la'h ndxi'hw o gunna'h nin ayi naa tuhbi ra' ñi'h xpwiinn Dxiohs chuu ra' ba lligaaba taa'ha ra' ba che'hla ra' ba nin naa xpwiinn Dxiohs zuu guunn ra' ba zi'chi, nee zi'chiza ndxi'hw o gunna'h nin naa xpwiinn Dxiohs zahcaza gusaa'n ra' ba bwiinn ra' chi laasii Dxiohs gudihdxyi Ñi'h la'hnu'h tin guibahan nasaa nu'h. ¹⁶Ya Ɂxa naann lu'h yi'h gunna'h, zuta'h Dxiohs la'h che'hla lu'h loh duhlda xweenta lu'h?; o Ɂxa naann lu'h yi'h ndxi'hw, zulda'h Dxiohs la'h che'hla lu'h loh duhlda xcuenta lu'h?

¹⁷Sola naa'han nin bani'hi Jesucristu la'h tuhbigah ra' nu'h, neezaa ziga chi'h zi nin gulii Dxiohs cada tuhbigah ra' nu'h, zi'chi za rñi'l'noh tu guunn tu

garaa tu nin naa ra' xpwiinn guido' Dxiohs nin nuu dxibaa!. ¹⁸Sidela la'h Dxiohs rbwihdxyi Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin nuu tuhbi bwa' nin laa circuncisión pwihs ba nuu ba bwa' chi; ya sidela la'h Ñi'h rbwihdxyi Ñi'h tuhbi bwiinn nin ayi nuu bwa' nin laa circuncisión chi, nicala ayi guunn ba pur chuu ba bwa' chi. ¹⁹Ayi xi ruhn nicala nuu ba bwa' chi o nicala ayi nuu ban; nin xchi'hn sihn naa chuu ba guzo'badxiahga ba dxyi'dxyi nin gunabwa' Dxiohs. ²⁰Pwihs cada tuhbigah ra' bwiinn cun dxia'han ra' ba ziga naa ra' ba chin gudihdxyi Dxiohs la'h ra' ba.

²¹Sidela yi'h naa lu'h tuhbi mooza nin gudoo' tii' chin gudihdxyi Dxiohs yi'h, ayi xi lligaaba guunn lu'h pur ni'chi; per sidela zahca gutsiiga lu'h mweeyi loh xlahma lu'h, nicala bwi'hnnan tin guta'h ba yi'h tin gaca lu'h tuhbi bwiinn nin ayi chyu guinabwa' ru. ²²Pwihs bwiinn nin gudoo' chin gwachii sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, nnah naa ba naa ziga tuhbi bwiinn nin ayi gudoo' tin guunn ba xtsi'n Dxiohs; ya zi'chi za la'h bwiinn nin ayi gudoo' chin gudihdxyi Dxiohs la'h ba, nnah la'hza ba naa ziga tuhbi bwiinn nin gudoo' loh Jesucristu laasii guzi' Dxiohs la'h ba. ²³Jesucristu naa nin guzi' la'htu cun llarihn Ñi'h ni'chin ayi gusaa'n tu guinabwa' ra' bwiinn la'htu tin zi'chi gaca guunn tu xtsi'n Dxiohs. ²⁴Pwihs zi'chi, bwitsi lasaa' ra'n; gulchezah cun ziga naa tu chin gudihdxyi Dxiohs la'htu. ²⁵Ya ziga xcweenta ra' bwiinn ra' nin nagahdxi guchinaa, ayi xi

guelrnabwa' bani'hi Jesucristu na'h para la'h ra' ba; sola gulii Dxiohs na'h tin gulu'yilhn xchi'dxyi Ñi'h. Na'h rñi'n loh ra' ba laasii pur nin na'nnahn xchi'dxyi Dxiohs, per rahcanee za Ñi'h na'h. ²⁶Ru'nnahn lligaaba bwen gahca nabahan ra' ndxi'hw ziga ayi guchinaa ra' ba, laasii pur xcweenta ra' chieempa ra' nagahn duxa nin zeezah cayuu' loh guidxyiyuh rii!. ²⁷Sidela yi'h bachinaa lu'h ayi taa'ha lu'h che'hla lu'h, per sidela nagahdxi guchinaa lu'h ayi guunn lu'h pur chi'hyi lu'h xa guchinaa lu'h, ²⁸per sidela yi'h za guchinaa lu'h ayi xi duhlda rgu'tii lu'h; ya sidela la'h tuhbi dxap'a ruchinaa za bi ayi za xi duhlda rgu'tii bi, per ya ziga bwiinn ra' nin ruchinaa nee gahpa ra' ba dxixi'hw loh guelnabahan rii!, ni'chin na'h rñi'n loh tu ayi guchinaa tu tin ayi xclaa'dzihni tiidxi tu trabahjw.

²⁹Bwiitsi lasaal' ra'n, nin xclaa'dzihni guiñi'n loh tu naa dee' ra!. Zallia'yi'hn nin guibahan nu'h loh guidxyiyuh rii!, ni'chi ziga nin bachinaa ra' ayi guunn ra' ba lligaaba xteenn si guelruchinaa, tin gaca guunn ra' ba xtsi'n Dxiohs. ³⁰Nin cayu'n ra', gulgui'hnn ziga zi nin ayi cayu'n; nin nuu lehgra ra' guunn ra' ba ziga zi nin ayi nuu lehgra; ya nin rzi' ra' guunn ra' ba ziga zi ayi naa xteenn ra' ba nin riizi' ra' ba. ³¹Ziga nin rahpa ra' xica cohsa ra' loh guidxyiyuh rii!, guunn ra' ba ziga zi nin ayi xi nahpa tii!, laasii guidxyiyuh rii' ziñihchilohon.

³²Na'h xclaa'dzihni ayi xi guelrzaa' chu tu. Ziga tuhbi bwiinn nin

nagahdxi guchinaa, mahzi riuu' ra' ba lligaaba xcweenta xtsi'n Dxiohs, nee raguu' nasaa ra' za ba sto' Dxiohs, ³³per chin ya bachinaa ra' ba, mahzi riuu' ra' ba lligaaba xcweenta ra' cohsa guidxyiyuh tin zi'chi raguu' nasaa ra' ga'h ba sto' xcunna'h ra' ba. ³⁴Zi'chi za la'h gunna'h nin nagahdxi guchinaa riuu' za ba lligaaba xcweenta si Dxiohs tin gaca ba tuhbi gunna'h nin guunsi xtsi'n Dxiohs gaduhbi sto' ba; per ya ziga gunna'h nin ba bachinaa riuu' za ba xcweenta cohsa guidxyiyuh nee tin rusiahxi za ba la'h che'hla ba.

³⁵Rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu per ayi naan para gaca ziahan nin guunn tu; sola naan guelnaza'ca para la'htu nee tin guibahan naya tu nez loh Dxiohs tin loh si Ñi'h chuu tu guunn tu dzi'n.

³⁶Per sidela chyulla tuhbi daada ruhnn ba lligaaba ayi rga'ha ziga nin ayi rzi'guehlda ba guchinaa llii'n dxap'a ba laasii zeeyu'xa bi, nicala guza'loh xigaaba ba guunn ban, nee ayi naan duhlda para la'h ba, ³⁷per ya sidela chyulla stuhbi daada guiñi' sto' ba ayi nahpa guunn ba zi'chi, zuu guza'loh xigaaba ba bwen gahca ni'chi naa xigaaba ba. ³⁸Per ziga daada ra'za nin rudi'hi llii'ndxa'pa ñi'h tin ruchinaa bi, bwengahcaza cayuhnn ba; per bwiinn nin ayi za rudi'hi llii'ndxa'pa ñi'h para guchinaa bi bwiinn chi cayuhnn ba mahzi ru bwen.

³⁹Tuhbi gunna'h nin bachinaa nahpa guibahannee ba che'hla ba gaduhbi nin nabahan che'hla ba, per sidela la'h che'hla ba rahchi ya

dxia'han ba viuhda, chi'chi zahca guchinaa ba cun cuun chi'h zi ndxi'hw nin xclaa'dzi ba, todesque naa ndxi'hw chi tuhbi bwiinn nin riachii za sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ⁴⁰ Per mahzi za bwen sidela la'h ba ayi guchinaa ba, pwihsii squii' naa xigaa'bahn na'h, nee na'h rahcabwa'n nuu Spíritu Saantu Dxiohs sto'n.

**Guelwahw nin rdii'dxi
guhn loh ra' figuhra ra'**

8 Rñi'n loh tu xcweenta
guelwahw nin rudi'hi guhn ra'
bwiinn loh dxaan ra!. Gulii Dxiohs
garaa ra' nu'h tin nahpa nu'h
guelnaann xcweenta ra' cohsha ra'
ca, per guelnaann ruhnn ruchioo'
la'hnu'h loh ra' cohsha nin naa lliaa'
zi ra' gaduhbi nin la'h guelnadzii'hi
lasaa' ruchioo' la'hnu'h loh nin
rahcanee lasaa' ru ra' nu'h. ²Sidela
chuulla ruhnn lligaaba naann ba
xiilla, rusagui'hi si ba lasto' gahca
ba laasii caya'dxi ru gacabwa' ba
ziga nin nahpa gacabwa'tii' ba. ³Per
sidela chyuulla tuhbi bwiinn ruca'h
sto' ba la'h Dxiohs, Dxiohs ya
nu'nbwa' Ñi'h la'h bwiinn chi.

⁴Ni'chin ziga guelwahw nin
ruti'dxi guhn ra' bwiinn loh
ra' figuhra xteenn dxaan yuh
ra', pwihsii naannloh nu'h ziga
dxaan ra' ayi xi guilasahca ra'n
loh guidxyiyuh, laasii ayi ziahan
Dxiohs sino que tuhbi dxi'h
Dxiohs nin nuu nez dxibaa' naa
Daada. ⁵Pwihsii nicala nuu nin
rñi' ra' bwiinn naa ra' dxiohsa nez
llaa'ndxibaa' o loh guidxyiyuh
ya zi'chi gahca za pur lligaaba
chi rñi' bwiinn nuu ra' ziahan ra'

dxiohsa cun ziahan ra' za lahma
ra' nin rnabwa' ra', ⁶per la'h ra'
nu'h naann nu'h nuu tuhbi dxi'h
Dxiohs nin naa Daada; la'h Daada
Dxiohs nin bwi'hnn cha'yi garaa
ti' ra' cohsha, ya la'hnu'h nabahan
nu'h pur la'h Ñi'h. Nuu za tuhbi
dxi'h Daada nin rnabwa' loh ra'
nu'h nin laa Jesucristu. Pwihsii pur
xquelrnabwa' Ñi'h guhca cha'yi
garaa ra' cohsha ra', nee pur la'h za
Ñi'h nabahan ra' nu'h.

⁷Per ayi garaa ra' dxi'h bwiinn
naann ra' ba cweenta ra' rii!. Nuu
ra' ba ya bia'h ra' ba ayi raann
ra' ba dxaan, rahw gahca ra' ba
cohsha ra' nin rbwihi' ra' loh dxaan ra'
laasii nacahyi ru naa loh xigaaba
ra' ba, ya ruxi'n guelnacahyi chi
loh xigaaba ra' ba ni'chin raann ra'
ba dxaan ra!. ⁸Pwihsii ayi xcweenta
dxi'h nin rida'w nu'h guunn Dxiohs
guibahan za'ca ru nu'h nez loh Ñi'h;
ayi nasto' dxi'h tu mahzi ru bwen
gaca nu'h pur nin guida'w nu'h, o
pur ayi guida'w ra' nu'h. ⁹Per nin
guunn tu gulguia'ha xcweenta
guelnasaa nin nahpa tu tin ayi
gacan nin gusiaaba loh duhlda
la'h ra' bwiinn ra' nin gullia'yih
nuu guelriachii sto' xteenn Dxiohs
la'n lasto' ñi'h. ¹⁰Pwihsii sidela la'h
tuhbi bwiinn nin nagahdxi chechii
za'ca sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee
gwa'ha cayahw lu'h guelwahw nin
guzuuh loh ra' dxaan ra', nee naa
lu'h tuhbi bwiinn nin riachii sto'
ñi'h xchi'dxyi Dxiohs pwihsii bwiinn
nin gue'du guzo'baloh ruca'dxiahga
xchi'dxyi Dxiohs ayi guchiipasto' ba
zahw za ba cohsha ra' nin gudii'dxi
guhn loh ra' dxaan ra', ya zi'chi
zuhnn lu'h ziaaba ba loh duhlda.

¹¹ Ya zi'chi yi'h, pur nin nahpa lu'h guelnaann cayuhnn lu'h para zeena'zu bwihtsi lu'h nin gulliaa' nuu guelriachii sto' xteenn Dxiohs sto' ñi'h loh nacahyi, nee neezaa para la'h ba guhchi Jesucristu loh cruhzi. ¹² Pwihs i ziga ruhnn lu'h riaaba bwihtsi lu'h loh duhlda ziga ruhnn chiohpa lu'h loh xigaaba ba ziga nagahdxi chechii za'ca sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, pwihs i la'htu cayahpa tu duhlda nez loh Jesucristu. ¹³ Pwihs i ni'chin, sidela na'h gu'nnaahn dxiaaba bwi'tsihn loh duhlda pur xcweenta nin raawuhn, mahzi bwen ru na'h ayi gaawuhn stuhbi guelwahw nin guunn dxiaaba bwi'tsihn loh duhlda.

Ziga naa xcweenta tuhbi pooxtla

9 Pwihs i ziga na'h na'pahn derehchu xteenn tuhbi pooxtla, pwihs i bwa'haloon la'h Jesuhs nin naa Daada loh nu'h, ya la'h za tu naa tu ziga tuhbi cweenta nin ruluu'yi xa naa xtsi'na'hn loh dzi'n xteenn Dxiohs, ² per pweda nuu ra' za nin ayi nu'nbwa' na'h naan ziga tuhbi pooxtla; per la'htu ba biu'nbwa' za'ca tu na'h naan tuhbi pooxtla laasii naa tu tuhbi bwiinn ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nin balu'yi'hn la'htu, ya ni'chin guchii naan tuhbi pooxtla.

³ Dee' ra' naa xchi'dxyi'hn para la'h ra' bwiinn ra' nin ruluu'yi xcwihih na'h. Na'pahn derehchu; ayi nnesto'dxi'h tu ayi na'pañin. ⁴ Ni'chin, sidela guiclaa'dzihni, na'pahn derehchu guica'hahn garaa nin guni'hi tu gaawuhn cun

gueezahn nin chi'h zi nin guni'hi tu na'h para guee'hehn, ⁵ nee zahca za ga'pahn tuhbi che'hla'hn nin gwachii sto' za ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin sa'neezahn ba la'h gahca ziga ruhn ra' garaa snuhn ra' pooxtla, cun neezaa ra' nin naa ra' bwihtsi Daada Jesucristu nee cun neezaa Pehdru. ⁶ O ñta ruhnn chi'h tu lligaaba na'h dxi'h cun Bernabeh ayi nuu cweeza guidi'hnn nu dзи'n tin galuu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs si? ⁷ Ñchyu ni'ca gazo'ba nu'h gaca tuhbi suldahdu nee chiilli ba la'h gahca ba nin gahw ba?, o ñchyu ni'ca guunn biñih yahga uhva ra' nee ayi gahw ba ñinahxi nin rcah loh ra'n?, o ñchyu ni'ca gaapaa ra' nuhn chihva nee ayi guee ba lehchi chin rlli'h ra' ma? ⁸ Nee ayi guunn tu lligaaba cun xigaabaga'cahn cañi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, sino que nee loh xlehyi guehtu Moisehs caa dxyi'dxyi xcweenta ra' cohsa ra' rii'. ⁹ Pwihs i caa za loh dxihtsi lehyi xteenn guehtu Moisehs squii': "Ayi cuu lu'h dxihxi llii' guun chin cadxihchi ma trihgu." Pwihs i dxyi'dxyi ra' rii' ayi guñi' dxi'h Ñi'hn pur guun, pur nin nuu Ñi'hn lligaaba pur la'h ma, ¹⁰ sino que naan para xquel naza'ca za nu'h. Lehyi rii' gucahan loh dxihtsi tin gacaneen la'hnu'h, laasii ziga bwiinn nin raa'n loh yuh cun nin rusia trihgu cabweeza ra' dee' ra' tin gudi'hi guxta sto' ra' ba xli'hn ra' ba. ¹¹ La'htu naa tu ziga zi tuhbi loh yuh hasta bachibahchi nu biñih laasii baluu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs la'htu. Ñta ruhnn chi'h tu lligaaba dзи'n roo gacanee tu la'hnu cun xixteenn tu? ¹² Sidela stuhbi

ra' bwiinn nahpa ra' derehchu rii' xcweenta tu, ¿xi la'haxchi'h la'hnu?

Per nagahdxi chyu guiñi' squii' loh tu laasii ayi xclaa'dzi nu gaxi'n nu ziga ayi chechii pa'h sto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin nin dxugachipa sto' nu cun guelrza'cazii ra' nin cadii'dxi nu.

¹³ La'htu naann tu bwiinn ra' nin ruhnn ra' dzi'n la'n guido' roo' rahw ra' ba bwe'hla maan ra' nin rbahchi guhn ra' snuhn bwiinn ri'chi, ya zi'chi za bwiinn ra' nin ruhnn dzi'n loh bacu'ga guido' roo' rahw za ra' ba bwe'hla maan ra' nin dzi'ba loh bacu'ga chi.

¹⁴ Zi'chi gahca za gunabwa! Daada Jesucristu loh ra' nin ruluu'yí ra' xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, zuu guica'ha ra' ba xi gahw ra' ba loh ra' bwiinn ra' nin chechii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁵ Per na'h nagahdxi gu'nnahn zi'chi, nee ayi nuu guca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin para xi guni'hi za tu na'h; mahzi ru bwen gachi'hñ tin ayi guzia'tii tuhbi bwiinn guelnasaa sto'n nin naa xcweenta dzi'n nin ru'nnahn nez loh Dxiohs nin nuu dxibaa'.

¹⁶ Para na'h ayi chyu xclaa'dzihñ guíñi' za'ca pur xcwee'ntahn ziga gulu'yí'hn xchi'dxyi Dxiohs, laasii zi'chi nahpa gu'nnahn, laasii iprohbi za na'h sidela ayi gulu'yí'hn xchi'dxyi Dxiohs! ¹⁷ Per sidela na'h gu'nnañin cun gaduhbi sto'n, nuu tuhbi cohsa nin guni'hi Dxiohs na'h; per sidela na'h, nahpa pa'hcaa gu'nnañin pur naan tuhbi cargu xte'nnahn nin bani'hi Dxiohs na'h, ¿pwihsí xalla guunchi'hñ ayi gu'nnañin? ¹⁸ ¿Cuun ni'ca nin guica'hahn? Nin guica'hahn naa

guelnasaa nin gulu'yí'hn xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn, per ayi gahlla'hn nin tuhbi santahba sino que sola para chezah za'ca ra' ba loh xchi'dxyi Dxiohs tin ta'h ra' ba loh duhlda.

¹⁹ Ayi chyu xmooza naan, per la'h gahca na'h bwi'hnna'hn lligaaba gaca'hn ziga tuhbi mooza loh garaati'i bwiinn tin gu'nnahn gahn chechii sto' ziahan ra' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰ Chin zu'hn lahda ra' bwiinn Israel ra' ru'nnahn ziga nin ruhnn ra' ba tin gu'nnahn gahn chechii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee chin xclaa'dzihñ guíñi'n loh ra' bwiinn nin nabahan ra' loh xlehyi guehtu Moisehs, pwihsí ru'nnahn ziga ruhnn ra' ba tin ru'nnahn gahn chechii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nicala na'h ayi nabahanahn loh lehyi chi. ²¹ Pwihsí para gu'nnahn gahn la'h ra' za bwiinn ra' nin ayi nabahan loh xlehyi guehtu Moisehs, ru'nnzahn ziga ruhn ra' ba nicala na'h nabahan pa'caan loh xlehyi Dxiohs laasii ruzo'badxiaagahn dxyi'dxyi ra' nin basia'han Jesucristu. ²² Chin zu'hn nez loh ra' bwiinn ra' nin gullia'yí'hn riachii sto' xchi'dxyi Dxiohs, ru'nnzahn ziga ruhn ra' ba, tin zi'chi ru'nnzahn gahn riachii sto' ziahan ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

²³ Ru'nnahn garaatii' xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin ruta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, tin zi'chi gachica'ha ra' nu'h guelnabahan nin banaa para tu'pazi xcweenta ziga riachii sto' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs.

²⁴ Pwihsí naannza tu ziga loh tuhbi lañih chin riah ra' bwiinn

tuhbi carrera sola riuu' nin ruhnn gahn nin mas rullu'n tuhsni ni'chi rca'ha premiu nin rahca ri'chi. Zi'chi za la'htu gulgaahca ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn gahn, tin guica'ha za tu tuhbi premiu nin guidi'hi Dxiohs la'h ra' xpsiinn Ni'h.
25 Garaa ra' bwiinn ra' nin riah ra' loh tuhbi carrera raphaelaa ra' ba tiixi ra' ba tin zi'chi rahpa tiixi ra' ba jweersi roo', ya la'h ra' ba ruhnn ra' ba gahn tuhbi nin naa ziga tuhbi cohsa nin rñihchiloh; per la'h ra' nu'h rallu'n ra' nu'h tin guni'hi Dxiohs guelnabahan nin ayi fiichilohtii' la'h ra' nu'h.
26 Per na'h ayi cagallu'na'h ziga zi tuhbi nin ayi gaann ca nehza chee, ayi cadxihldxihn ziga zi nugaca'hnu puñehta loh bwih zi,
27 sino que na'h rusa'caziin la'h ti'xhn nee ru'nnahn pur guzo'badxiahang ziga naa xigaa'bahn, nee ziga xclaa'dzi za Dxiohs gaca, tin yaque na'h ba balu'y'i'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ziahan ra' bwiinn ayi gusia'han xtuhyi ti'xhn na'h.

**Duhlda nin basie'wbacaala
yihca ra' bwiinn Israel**

10 Bwiitsi ra'n, ayi xclaa'dzihndxi'a'lda sto' tu xcweenta ziga guzahca ra' guehtu xtaada guldoo' ra' nu'h; guzah ra' ba xpacaala tuhbi xcahyi, cun gudii'dxi garaa ra' ba galaayi ñihsado' xñaa. **2** Pwihsa xcweenta ziga guzah ra' ba xpacaala xcahyi nee cun ziga gudii'dxi ra' ba nez galaayi ñihsado' xñaa, ni'chi guhca tuhbi guelrohbañhsa para la'h ra' ba laasii gwah na'hla ra' ba guehtu Moisehs. **3** Zi'chi gahca za garaa ra'

ba naa nin gudahw tuhbiloh chi'h zi guelwahw nin bateta Dxiohs nez llaa'ndxibaa!. **4** Zi'chi gahca za garaa ra' ba gwaa' ra' ba ñihsa tiixi dxiah roo' laasii ayi ñihsa ñee' ra' ba, per Spíritu Crixtu guzahnee ra' ba nez chi'h zi guca'nzaa ra' ba nez loh dahan desiertu, ya ni'chin pur xquelrnabwa' Ni'h biria'h ñihsa tiixi dxiah roo' chi nin naa zigazi tiixi Ni'h. **5** Per ya ziga guyuu' llahn sto' Dxiohs xcweenta ziahan ra' ba, ni'chin ziahan ra' ba guhchi nez loh dahan desiertu.

6 Garaa ra' dxyi'dxyi ra' ca naa ziga tuhbi guelruu'yidxyi'dxyi loh ra' nu'h, tin ayi sa'bi sto' ra' nu'h guidii'hnn nu'h la'hgahca duhlda nin bwi'hnn ra' xtaada guldoo' ra' nu. **7** Pwihsa ni'chin la'htu ayi gaann tu dxaan ra' ziga bwi'hnn nuhn ra' ba ziga rñi'l loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta ra' ba: "Bwiinn ra' guzohba ra' ba tin gudahw ra' ba nee gwaa' ra' ba, ya seguihdu guza'loh riidzihta ra' ba." **8** Nee ayi za guunn xtuhbi gunna'h nin ayi naa che'hla tu, ziga bwi'hnn ra' ba. Ya pur xcweenta ra' ba rii' ni'chin nin guhchi galdbi chohnnaa mihiyi ra' ba tuhbi dxii'h dxyih. **9** Nee ayi za chyu gudi'hi llahn la'h Dxiohs cun xtuhlda ra' nu'h ziga bwi'hnn nuhn ra' bwiinn ra' chi, chin guda'wyaa' bwe'lda la'h ra' ba ya guhchi ra' ba. **10** Nin ayi za xi guini'nah tu pur la'h Dxiohs, ziga bwi'hnn nuhn ra' ba, ni'chin baxe'hla Dxiohs aanjla xteenn guelguhchi gudxiinntii' ziahan ra' ba.

11 Garaa ra' cohsa ra' rii' guzahca ra' guehtu xtaada guldoo' ra' nu,

ni'chin bia'hanan loh Dxihsti ziga tuhbi jeemplu tin gaca nasiin ra' nu'h ayi chyu guunn cweenta ziga bwi'hnn ra' ba, tin ayi guina'zu ra' cohsa ra' chi la'hnu'h loh dxyih ra' rii!. ¹²Ni'chin chyu chi'h zi nin ruhnn lligaaba nabahan za'ca ni'chi nez loh Dxiohs, gaapa ni'chi cwidadu tin ayi dxiaaba ni'chi loh duhlda. ¹³Pwihsi ziga guelrza'cازii ra' nin nugati'dxiloh tu naan la'hgahca guelrza'cازii nin cagati'dxiloh ra' la garaa ra' lasaa' tu loh Jesucristu. Per ayi cwe'he sto' Dxiohs la'h tu nee ayi za gusaa'n Ñi'h sacazii ru tu loh nin zahca guunn tu waanta, tin loh ra' guelrza'cازii nin dxie'dxiahlda ra' guunn Ñi'h cumpahñu la'htu xa ta'h tu loh ra' guelrza'cازii ra' chi.

¹⁴Ni'chin nin rñi'n loh tu bwiitsi ra'n, ayiru gaann tu dxaan yuh ra'. ¹⁵Rñi'n loh tu ziga zi loh tuhbi bwiinn nasiin; gulgacha'ga lasaa' xigaaba tu xcweenta dxyi'dxyi nin rñi'n loh tu; ¹⁶chin riida'w nu'h xchih xteenn Daada Jesucristu, xchih chi naan tuhbi sehn nabahannee nu'h la'h Daada Jesucristu. Cun chin rachidwaa nu'h vihnnu nin nuu la'n copa guhcataa'yí, rñi'l la'n lasto' nu'h gudxihlle Daada Jesucristu xcweenta xtuhlda nu'h loh cruhzi cun llarihn Ñi'h. Ni'chin chin riida'w ra' nu'h pahn, rza'loh ziga naa xcweenta nu'h, naa nu'h tuhsí loh tihxi Ñi'h nin batidxi Ñi'h gucah loh cruhzi xcweenta ra' nu'h. ¹⁷Nicala ziahan naa nu'h per naa ra' nu'h ziga tuhsí tihxi laasii garaa nu'h riida'w nu'h tuhsí pahn chin riida'w nu'h xchih pascu xteenn Daada Jesucristu.

¹⁸iGulgua'ha xa ruhn ra' bwiinn Israel ra'! Rahw ra' ba xpwe'hla ra' guidxa'h ra' nin rudi'hi guhn ra' ba nez loh Dxiohs loh bacu'ga la'n guido' roo', ya garaa ra' bwiinn nin ca'ha costumbre ra' rii' naa ra' ba tuhsí cun la'h ra' ba. ¹⁹Ayi cañi'n lasahca ra' ziga dxaan yuh ra', o lasahca ra' bwe'hla ra' nin rdzii'ba ra' loh dxaan yuh que ziga xiilla stuhbi clahsa bwe'hla ra'. ²⁰Nin rñi'n naa xcweenta ziga bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs laasii cohsa ra' nin rudi'hi guhn ra' ba loh dxaan yuh ra' ayi cayuhn ra' ban loh dxaan yuh si sino que nee loh bwiinndxaaa, ya na'h ayi xclaa'dzihñ guidxa'ga tu loh ra' bwiinn nin rudi'hi guhn nez loh bwiinndxaaa. ²¹Ayi nuu guee tu nin nuu la'n xcohpa Daada Jesucristu nin rusiaa lasto' nu'h loh duhlda nee cun neega'h cohpa nin rudi'hi ra' ba loh bwiinndxaaa; nee ayi za nu gahw ra' za nu'h xchih xteenn Daada Jesucristu sidela neega'h guida'w za nu'h xchih nin rudi'hi ra' ba loh bwiinndxaaa, ²²o ñta xclaa'dzi nu'h gachyil'chi nu'h la'h Daada Jesucristu? ¿Gu mahzi guelrnabwa' ru nadxiaapa nu'h que la'h Ñi'h?

Xnehza gulgui'hnn tin zi'chi guiñi' za'ca bwiinn lah Dxiohs

²³Guchii ca, zahca guidi'hnn nu'h xi chi'h zi nin xclaa'dzi nu'h, per ayi garaa ra' dxil'hn naa ra'n cohsa ra' nin rallu'yi para la'h ra' nu'h. Per nuu ra' nin ayi gacanee gachioo' ra' nu'h loh guelriachii sto' xteenn Dxiohs. ²⁴Ayi guunn tu lligaaba chi'hyi tu xquelnaz'aca

gahca tu; mahzi bwen gulchi'hyi xquelnaza'ca bwiinn lasaa' tu.

²⁵Gulgahw xi chi'h zi bwe'hla ra' nin rdoo' loh dxiaa' sinque ayi guinaabadxyi'dxyi tu canehza ze'en tin ayi zi'chi nagah guina'zu llahn loh xigaaba tu, ²⁶laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa dxyi'dxyi ra' rii: "Guidxyiyuh, cun garaa ra' nin nuu ra' lohon, naa xteenn Dxiohs."

²⁷Per sidela la'h tuhbi ziga bwiinn nin ayi riachii sto' fi'i'h xchi'dxyi Dxiohs razi'laa'dzi ba yi'h tuhbi guelwahw, nee guini'i sto' lu'h chenee lu'h ba, cun gudahw sinque ayi guinaabadxyi'dxyi lu'h tin ayi gaca chiohpa loh xigaaba lu'h.

²⁸Per sidela chyulla nnaa loh lu'h: "Bwe'hla rii' nin gudzii'ba loh dxaan ra' ziga guhn", pwihsi ayi gahw lu'h, tin ayi pur ni'chi guñihchi bwiinn nin guñi' zi'chi, nee tin ayi za gaca chiohpa loh xigaaba chyu chi'h zi. ²⁹Cañi'n xcweenta ziga naa xigaaba stuhbi bwiinn chi, ayi xcweenta dxi'h lu'h. Per ziuu' tuhbi nin guinaabadxyi'dxyi: "¿Xixnaa zohbapa'caa loh stuhbi bwiinn na'h pur nin rahca chiohpa xigaaba ba xcweenta nin ru'nnahn? ³⁰Nee sidela na'h rudi'hihn guelzuxchiilli nez loh Dxiohs pur xcweenta guelwahw nin raawuhn, ¿xixnaa chi'h rñi'yah ra' bwiinn na'h pur nin raawuhn?" ³¹Pwihsi ni'chin sidela la'htu rahw tu o ree' tu ziga xilla guelwahw ra', o ruhnn tu xilla stuhbi cohsa, gulgui'hnnan para gaca lasahca lah Dxiohs, ³²nee ayi za guche'h tu nin la'h ra' bwiinn Israel ra', nee nin la'h ra' za bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nee nin la'h ra'

za bwiinn nin naa ra' xpwiinn xquido' Dxiohs. ³³Na'h ziga naa za xigaa'bahn, rdx'i'hyihh tal ziga dxiu' sto' bwiinn; ayi cadxi'hyi dxi'h xcweenta xquelnaza'ca'hn sino que cadxi'hyihh xquelnaza'ca'ra' ziahán duxa ra' bwiinn, tin ta'h ra' ba loh duhlda pur nin gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

11 Gulgui'hnn ziga nin ru'nnahn laasii na'h ru'nnahn ziga naa xcweenta Jesucristu.

Xcweenta ziga nahpa guunn ra' gunna'h la'n xquido' Dxiohs

²Bwiitsi ra'n, riahxi lasto'n pur la'htu laasii guillii-guillii riagannahsto' tu na'h nee zeezahnee za tu dxyi'dxyi ra' nin balu'yil'h la'htu, ³per xclaa'dzihh gacabwa' tu la'h Crixtu naa nin rnabwa' la'h ra' cada tuhbigah ra' ndxi'hw, ya ndxi'hw naa nin rnabwa' la'h gunna'h ziga rnabwa' Dxiohs la'h Crixtu. ⁴Ni'chin garaa ra' ndxi'hw ra' nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs o ziga chin rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs nahpa guunn ban llihgayihca ba; sinoon zuzi'xtuhyyi ra' ba la'h Crixtu nin rnabwa' la'h ra' ba. ⁵Per ya ziga garaa ra' gunna'h ra' nin rbwihdxyi-rnaaba loh Dxiohs o rñi' ba xchi'dxyi Dxiohs loh stuhbi bwiinn nee llihgayihca gunna'h chi cagasia'han xtuhyi ba la'h nin rnabwa' la'h ba, laasii naa ba ziga zi tuhbi gunna'h nin bigah yihca ñi'h. ⁶Ya sidela la'h tuhbi gunna'h ayi gudzii'ba ba xpaayii ba yihca ba mejor guigah yihca ba; ya sidela gatuhyi loh gunna'h

pur nin guigah yihca ba, pwihsí mejor gudzii'ba xpaayii ba yihca ba. ⁷Ya ziga ndxi'hw ra' ayi nuu guzo'ba ba llumbrehyi yihca ba o xilla stuhbi cohsa, laasii ndxi'hw naa xtuhxa Dxiohs cun lla'ñih xteenn Ñi'h, ya gunna'h ra' naa ziga lla'ñih xteenn ra' ndxi'hw. ⁸Pwihsí chin gulahchixchih Dxiohs la'h ndxi'hw ayi biinloh ndxi'hw tihxi gunna'h sino que gunna'h biinloh tihxi ndxi'hw. ⁹Gunna'h biinloh pur la'h ndxi'hw, per ayi ndxi'hw dxi'h pur xcweenta gunna'h. ¹⁰Ni'chin nahpa dxie'w yihca gunna'h la'n guido' ziga tuhbi sehn xteenn xquelrnabwa' xteenn ndxi'hw pur xcweenta aanjla ra'. ¹¹Per nez loh Dxiohs, nin ndxi'hw nee nin gunna'h za ayi nuu guibahan xtuhbi ra' ba. ¹²Pwihsí sidela la'h gunna'h biinloh tihxi ndxi'hw, zi'chi za nnah la'h gunna'h naa nin ruzuh la'h tuhbi ndxi'hw guidxyiyuh per tuhbi dxi'h Dxiohs ruhnncha'yí la'h ra' bwiinn.

¹³Pwihsí la'h gahca tu, *¿xa rwa'ha tu sidela naa bwen chin cwiidxyi-guinaaba tuhbi gunna'h Dxiohs, nee ayi tsiba baayii yihca ra' ba?* ¹⁴Pwihsí la'h ra' nu'h nin naa ra' nu'h bwiinn ndxi'hw ra' la'h gahca nu'h rudi'hi xtuhyi loh ra' nu'h ziga chioo duxa dxyichihca ra' nu'h. ¹⁵Ya ziga gunna'h ra' riahxi ra' ba naa yihca ra' ba ziga nu'hla dxyichihca ra' ba laasii zi'chi guca'ha ra' ba naa yihca ra' ba tin rusie'wun yihca ra' ba, ¹⁶per sidela chyulla xclaa'dzi childxinee dxyi'dxyi la'h nu cun xcweenta ra' dxyi'dxyi ra' nin cañi'n loh tu, nahpa gacabwa' ba nin la'h nu'h

nee nin la'h ra' ba cun nin la'h ra' za xpiinn guido' Dxiohs ayi chyu nu'nbwa' stuhbi costumbre.

Xcweenta ziga ruxi'n ra' ba loh xchih xteenn Daada Jesucristu

¹⁷Per ya loh dxyi'dxyi ra' rii' nin cagaca'hn loh tu, ayi ru xi guelnasaas cañi'n loh tu, laasii chin radiaa'ha tu la'n xquido' Dxiohs, xlawa'a'ha guunn tu nin naa bwen, sola rutahla tu dzi'n dxaaba ra', ¹⁸laasii ziga mweer puntu nin naa xcweenta tu, biin dxiaagahn ziga chin radiaa'ha tu la'n guido', rlaa'ha tu loh lasaa' tu rahca tu chiohpa cwa'ha; nee riachii sto'n cayahca squii!. ¹⁹Per na'nnahn nahpa gaca zi'ca tin gacabwa' tu chyu ni'ca ra' nin ruca'hpa' sto' ra' fi'i'h la'h Dxiohs, chyu ni'ca ra' pa'h lasahca ru loh xtsi'n Dxiohs. ²⁰Ni'chin chin radiaa'ha tu o radxa'ga lasaa' tu, ayi nuu cwihi tu loh mweella nin rii' guelwahw xchih xteenn Daada Jesucristu, ²¹laasii chin la'h xchih gurih loh mweella, chi'chi tuhbigah ra' bwiinn rusiooba ra' ba rca'ha ra' ba xi rahw ra' ba. Gaduhbi nin riigah nuhn ra' nin cachia'han pur nin gue'du gahw ra' ba, ya snuhn ra' ba ya gudahwxat'a ra' ba hasta guzuhdzi ra' ba. ²²¿Tayi yihdzi tu gahw tu nee guee za tu? o *¿xi naa cabwe'he sto' tu xquido' Dxiohs, ni'chin nin rusia'han xtuhyi tu bwiinn nin ayi xi nahpatii?* *¿Xi ni'ca guini'n loh tu nnah?* *¿Gu guini'za'ca'hn loh tu xcweenta nin ruhnn tu?* *iGurñah loh tu guini'za'ca'hn loh tu!*

Xchih xteenn Daada Jesucristu

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³Baluu'yi Daada Jesucristu na'h la'hgahca nin balu'yi'hn loh

tu xcweenta ziga bwi'hnn Ñi'h guxiin nin gudahwnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi xchih xteenn pascu, guxiin nin gudoo' Ñi'h, chin guca'ha Ñi'h pahn, ²⁴ya chin guy'a'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, chi'chi gudxi'i'zi Ñi'h pahn chi ya rahbi Ñi'h: "Gulgahw; dee' naa ziga ti'xihn nin guti'dxi'hn loh guelguhchi xcweenta tu. Squii' guunn tu tin dxiaganna sto' tu na'h." ²⁵Zi'chi gahca za bwi'hnn Ñi'h cohpa vihnu chin guluhlla gudahw ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h: "Nin nuu la'n cohpa rii' naa ziga rihn nin nuu ti'xihn nin guixi'hn chin chiinn ra' ba na'h, tin zi'chi gacan tuhbi dxyi'dxyi cuubi nin gusia'han Dxiohs loh ra' bwiinn ra' nin bagulii Ñi'h naa xpwiinn Ñi'h. Pwihsi squii' za guunn tu tin dxiagannasto' tu na'h." ²⁶Chin gahw tu pahn chi nee chin guee tu nin nuu la'n cohpa chi, cayuhnn tu cagaluu'yi tu nin bwi'hnn Jesucristu chin gudxihlli Ñi'h xcweenta ra' xtuhlda ra' nu'h loh cruhzi; pwihsi gulchezahnee xcweenta Ñi'h hastayi la'n dxyih nin dxi' Ñi'h stuhbi.

Xcweenta ziga naa xnehza ziga gaca xchih xteenn Jesucristu

²⁷Ni'chin nin rñi'n loh tu, chyu chi'hi zи tuhbi tu nin rahw pahn nee nin ree' za cohpa nin naa xchih xteenn Daada Jesucristu, sidela ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs, nahpa tu duhlda; naa tu ziga zi tuhbi gahca ra' bwiinn ra' nin gudxiinn la'h Jesucristu chin billi'hi llarihn Ñi'h. ²⁸Pwihsi la'h gahca

tu gulguia'ha dela ayi xi xtuhlda tu, ya chi'chi gulgahw pahn cun gulguee vihnu nin naa xchih xteenn Daada Jesucristu, laasii ba batidxi cweenta tu xtuhlda tu loh Dxiohs. ²⁹Chyu chi'hi zи bwiinn nin gahw, nin guee loh xchih xteenn Daada Jesucristu, gulca'nna sto' tu xixnaa gahw tu nee guee tu loh xchih xteenn Daada Jesucristu; sinola'n la'h gahca tu guunn tu dxiaaba xquelnnah Dxiohs yihca tu. ³⁰Ni'chin nuu ra' ziahana ra' lasaa' tu nin rahcallu'hu ra', nin ayi ra' jweersi, nee neezaa nuu ra' nin cayahchi. ³¹Per sidela guidxiaapa nu'h cwidahdu pur la'h gahca nu'h, gachinaaba nu'h loh Dxiohs gusiaaca Ñi'h xtuhlda ra' nu'h tin ayi chyu gatiidxiloh guelnah xteenn Dxiohs. ³²Per chin ruti'dxi Ñi'h la'hnu'h loh tuhbi guelnah, rusa'cazii Ñi'h la'hnu'h, tin ayi gaca xcweenta nu'h guelguxchisi chin guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh ra'!

³³Ni'chin nin rñi'n loh tu bwiitsi ra'n, chin gadiaa'ha tu tin gahw tu loh xchih Jesucristu, gulcweeza lasaa' tu tin tuhsa junta gahw tu.

³⁴Sidela tuhbi tu rchia'han, nicala gahw ba guehta yihdzi ba, tin zi'chi ayi guunn Dxiohs guelguxchisi la'htu. Ya cweenta nin na'lla'ta ru ra' na'h gwa'han xa gaca cweenta ra' chi chin dxie'ltaguia'han cuun tu.

Guelrnabwa' nin rudi'hi
Spíritu Saantu Dxiohs la'h cada
tuhbigah xpwiainn Jesucristu

12 Bwiitsi ra'n, xclaa'dzihn gacabwa' tu xcweenta

guelrnabwa' nin runi'hi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h cada tuhbigah ra' nu'h. ²La'htu bwen-bwen naann tu chin nagahdxi dxiu'nbwa' tu xchi'dxyi Dxiohs, basaa'n tu gwana'hla tu ziga zi nin ayi riin loh ñi'h nez dihtsi ra' dxaan yuh ra' nin ayi rñi!. ³Ni'chin nin xclaa'dzihna gacabwa' tu, nin tuhbi nin rñi!: "iAyi guilasahca Jesucristu!", ayi cañi' ban pur Spíritu Saantu Dxiohs, ya ayi za nin tuhbi nin guiñi!: "Jesuhs naa Daada", sidela ayi naan pur xcweenta Spíritu Saantu.

⁴Ya nuu ziahan guelrnabwa' nin rudi'hi Dxiohs la'h ra' cada tuhbigah ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, per tuhsa naa Spíritu Saantu Dxiohs nin ruhnn dzi'n chi la'n lasto' ra' nu'h. ⁵Nuu ziahan foorma ziga chyu guunn xtsi'n Dxiohs, per dzi'n chi naan nez loh gahca tuhsa Daada nin nuu dxibaal, ⁶nee ziahan za foorma nuu ziga guunn lu'h dzi'n ra' rii!, per tuhsa Dxiohs rudi'hi guelrnabwa' ra' rii! la'n lasto' ra' bwiinn. ⁷Tuhbigah ra' bwiinn riinloh guriin-guriin guelrnabwa' xteenn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin rudi'hi Ñi'h la'h ra' ba, tin para garaa ra' nu'h gacanee ra' ba la'h ra' nu'h. ⁸Ya ziga rudi'hi Spíritu Saantu guelnasiin la'h tuhbi ra' bwiinn, zi'chi za pur la'h gahca Spíritu Saantu radzihna guelnaann loh stuhbi ra' bwiinn. ⁹Zi'chi gahca za pur Spíritu Saantu radzihna rahpa duxa tuhbi ra' bwiinn guelriachii sto', ya snuhn ra' ba radzihna rca'ha ra' ba rusiaaca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu ra', ¹⁰ya snuhn ra' ba

radzihna rca'ha ra' ba ruhnn ra' ba hasta guelmilahgru, ya snuhn ra' ba rca'ha ra' ba para ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs o pur cohsa ra' nin ze'yahlida gaca, ya snuhn ra' ba radzihna rca'ha ra' ba guelrnabwa' tin rahca rahcabwa' ra' ba cuun nin naa Spíritu nin naa guchiipa'h nee neezaa cuun nin naa spíritu nin rusagui'hi; nuu ra' ga'h ra' ba rca'ha ra' ba guelrnabwa' tin rñi' ra' ba ziahanloh ra' dxyi'zah ra', nee hasta nuu ra' za nin rca'ha guelrnabwa' tin guiñi' ra' ba loh nu'h xi rñi' bwiinn nin rahca rñi' guriin-guriin dxyi'zah ra' chi. ¹¹Ya garaa ra' dzi'n ra' rii' ruhnn tuhsa Spíritu, Spíritu nin rahcanee ruhn tuhbigah ra' nu'h xtsi'n Ñi'h ziga chi'hi zi nin xclaa'dzi Ñi'h.

Garaa ra' nu'h naa nu'h tuhsa tihxi

¹²Laasii Crixtu naa ziga tuhbi tihxi nin nahpa ziahan taa'ha, pwihsa taa'ha ra' rii' nicala naa ra'n ziahan taa'ha, per naa ra'n tuhsa tihxi, ¹³laasii garaa ra' nu'h cun tuhsa Spíritu gurohbañihsa ra' nu'h loh tuhbi tihxi, nicala la'h ra' bwiinn Israel ra' o nicala la'h ra' za bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra', nicala bwiinn nin gudoo' ra' o nicala za bwiinn ra' nin ayi gudoo' ra', per tuhsa Spíritu Saantu bia'han la'n lasto' ra' nu'h.

¹⁴Laasii tihxi nu'h ayi naan tuhbi taa'ha, sino que ziahan taa'ha.

¹⁵Sidela la'h ñaa' nu'h guiñi'n: "Laasii ayi naan naa tu, pwihsa ayi naan tihxi tu", pwihsa čta pur ni'chi chi'hi ayi naan tuhbi lahta xteenn tihxi? ¹⁶Ya sidela la'h tuhbi dxiahga nu'h guiñi!: "Na'h ayi naan ziga

tuhbi bizloh, ni'chin ayi naan loh tuhsí tihxí", éta pur ni'chi si chi'h ayi naan xteenn tihxí nu'h? ¹⁷ Sidela gaduhbi tihxí ñahca xteenn si tuhbi bizloh, écaalla nez ñizohba chi'h dxiahga tu? Ya sidela xteenn si ga'h za dxiahga ñahca tihxí, écaalla ñuu' chi'h ziga nez ñigoo'ba llí'l tu bwih? ¹⁸ Per nnah la'h Dxiohs ba basia'han Ñi'h la'h ra'n cada la'h ra'n cun lahta ra'n loh tuhbi tihxí ziga chi'h zi bwi'hnn Ñi'h lligaaba. ¹⁹ Sidela garaa ra' taa'ha ra' rii' ñahca ra'n tuhbigah si taa'ha ra', écaalla ñuu' chi'h tihxí? ²⁰ Per ziga nuu' ziahan taa'ha ra' per sola naa ra'n tuhsí tihxí.

²¹ Ziga tuhbi bizloh ayi nuu guíñi'n loh tuhbi naa squii!: "Ayi xi xchi'hna'hn yi'h", nee nin tuhbi cooca yihca ayi nuu guíñi'in loh tuhbi ñaa!: "Ayi xchi'hnnna'hn yi'h", ²²sino que nnah lahta xteenn tihxí nin rñah gullia'yí'hn jweersi nahpa ra', ni'chi ra' pa'h nin mahzi ra' xchi'hñ; ²³ya la'h ra' lahta xteenn tihxí nu'h nin gullia'yí'hn rachidi'hnn cweenta ra' nu'h, ni'chi ra' nin mahzi ru rachidxiaacu ra' nu'h cun guelnadaa. Ya ziga lahta ra' hasta naa nu'h ndxi'lhw o lahta hasta naa gunna'h nin rudi'hi xtuhyi loh nu'h ni'chi ra' nin mahzi rahpadaa ra' nu'h, ²⁴laasii para la'hnu'h nin mahzi lasahcaru, ayi gapadaa nu'h; per Dxiohs bwi'hnncha'yí' hn xchi'hñ ni'chi nin mahzi gapadaa nu'h. ²⁵Bwi'hnn Ñi'h zi'chi tin ayi ñuu' llahn loh tihxí, tin garaa ra' lahta ra' gacanee lasaa' ra'n. ²⁶Ya sidela la'h tuhbi lahta xteenn tihxí rza'cazii, pwihsí

garaa ra' lahta ra' chi rza'cazii; ya sidela gaca lasahca tuhbi lahta xteenn tihxí, ya garaa ra' lahta xteenn tihxí gaca lasahca.

²⁷Ni'chin garaa nu'h naa nu'h tihxí Crixtu, ya cada tuhbigah ra' nu'h naa tuhbigah lahta xteenn tihxí Ñi'h. ²⁸Pwihsí ya zi'chi Dxiohs bazuh nuu ra' nu'h ziga nahpa nu'h cargu xteenn guido', ziga mweer puntu, pootla ra', chi'chi la'h ra' nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, lwehgu ziga nin rahca ra' mwehsu, ya chi'chi ziga nin ruhnn ra' ga'h guelmilahgru ra', ya chi'chi lwehgu la'h ra' ziga ra' nin rusiaaca la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra', lwehgu la'h ra' nin ruhnn ra' cumpahñu la'h ra' nin xchi'hn gaca cumpahñu, nee cun neezaa nin rahca rñi' ra' guriinguriin ra' dxyi'zah ra'. ²⁹¿Ta garaa chi'h ra' ba naa ra' ba pootla? ¿Ta garaa ra' chi'h ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs? nee éta garaa ra' chi'h ra' ba naa ra' mwehsu?, o éta garaa ra' ba ruhnn ra' ba guelmilahgru ra'? ³⁰¿Ta garaa ra' ba nahpa ra' ba guelrnabwa' tin dxiaaca ra' bwiinn? ¿Ta garaa tu rahca rñi' tu garaaloh dxyi'zah ra'? Pwihsí guyaa ayi garaa dxi'h tu, ³¹yannah gulgui'hnn pur guica'ha tu loh Dxiohs guelrnabwa' nin naa mahzi ru cha'yi. Per na'h gulu'yi'hn la'h tu tuhbi neziuh za'ca nin mahzi lasahca ru loh garaa ra' ni'ca.

Guelnadzii'hi lasaa'

13 Sidela na'h rñi'n garaaloh ra' dxyi'zah xteenn ra' bwiinn guidxyiyuh cun xchi'dxyi ra' xaanjla Dxiohs, per ayiga'h na'pahn guelnadzii'hi lasaa' cun

stuhbi bwiinn, pwihsí na'h naan ziga zi tuhbi dahnbuhrra o ziga tuhbi platihyi nin za'bi rsiaa' zi rzihdzi. ²Nee sidela na'h rñi'n xchi'dxyi Dxiohs xcweenta ra' cohsa ra' nin gue'du ze'yahlda ra' gaca, o rahcabwa' zahn garaa ra' cohsa naga'tsi xteenn Dxiohs nee cun garaa ra' za guelnasiin xteenn guidxyiyuh, nee na'pazahn guelriachii sto' ziga zahca guiñi'n loh ra' dahan: "Biya'dxu xlugahri lu'h", per ya nin ruhnn ga'h chi'h sidela ayi na'pahn guelnadzii'hi lasaa' cun stuhbi bwiinn, pwihsí ya cun ni'chi ayi chyu naan. ³Nee sidela na'h chi'lzi'hñ garaa ra' xixte'nnahn guica'ha ra' bwiinn ra' nin ayi xi nahpa ra', o hasta gudi'hihn ti'xihn guica'dxih, per ayiga'h na'pahn guelnadzii'hi lasaa' la'n lasto'n, pwihsí lliaa' zi naa xtsi'na'hn.

⁴Bwiinn ra' nin nuu guelnadzii'hi lasaa' sto' ra' ñi'h nahpa ra' ba guelpaseensi, nee naa za ra' ba bwiinn za'ca; ayi rza'bi sto' ra' ba xixteenn lasaa' ra' ba, nee ayi za naa ra' ba bwiinn nayaachi ra'. ⁵Ayi naa ra' ba bwiinn nado'balaadzi, ayi rdx'i'yi ra' ba xcweenta zi ra' ba, ayi naa ra' ba bwiinn llahn, nee ayi za naa ra' ba bwiinn ria'llahn sto' ñi'h. ⁶Ayi riahxi ra' ba pur xcweenta duhlda, sino que riahxi ra' ba xcweenta dxyi'dxyi nin naa guchii ra!. ⁷Nin nahpa guelnadzii'hi lasaa' ni'chi ruhn waanta loh xi chi'h zi ra' cohsa nee riachiiza sto' ba bwen pur xcweenta xi chi'h zi ra' cohsa, nee neezaa zeezahtii' cabweeza ba cun rahca za ruti'dxiloh za ba xi chi'h zi trabahjw.

⁸Guelnadzii'hi lasaa' ayi chuu dxyih nin ñihchilohtii', per zadzihh dxyih ayiru guiñi' bwiinn pur xcweenta cohsa ra' nin gue'du gaca, nee ayiruza chezah guiñi' ra' bwiinn guriin-guriin dxyi'zah, nee ayiru za chuu guelnaann; ziñihchiloh ra'n. ⁹Laasii nnah gullia'yi'hñ rahcabwa' ra' nu'h, nee gullia'yi'hñ xchi'dxyi Dxiohs xcweenta ra' cohsa nin chuu ru gaca rahcabwa' ra' nu'h ni'chi rachiñi' nu'h, ¹⁰per chin dxi' Jesucristu nin nahpa guelnasiin, ya chi'chi ziñihchiloh guelnaann mbah xteenn nu'h.

¹¹Chin guhca'hn biñi'n, guñi'n ziga zi biñi'n, guyuu'zahn ziga zi xigaaba biñi'n; per ya chin ba biin ca zu'hn, gudii'dxi guzah ra' xigaaba xteenn guelbiñi'n nin guyuu'huhn, ¹²laasii nnah rwa'ha nu'h ziga loh tuhbi dxiawahan nacahyi, per chin guibahannee nu'h la'h Dxiohs llaa'ndxibaa' zwa'ha za'ca nu'h ziga chin riidia'ha lasaa' nu'h; yannah la'n nu'nbwa' mas taa'yi'hñ, per ya chi'chi zahcabwa'n xa nu'nbwa' Dxiohs na'h. ¹³Pwihsí nnah ria'han xcweenta guelriachii sto' cun xcweenta siguhra dzi'tsi gachica'ha ra' nu'h xereensi nu'h loh Dxiohs cun xcweenta guelnadzii'hi lasaa', pwihsí loh gadxioonna ra' dee' nin lasahca ru naa guelnadzii'hi lasaa'.

Xcweenta ziga guiñi' lu'h dxyi'dxyi ra'

14 Nin naa mweergaloh gulchi'hyi gaapa tu guelnadzii'hi lasaa' la'n lasto' tu, nee gulguinaaba za loh Dxiohs tin

guni'hi za Ñi'h tuhbi xtsi'n Ñi'h guunn tu, ziga guluu'yi tu xchi'dxyi Ñi'h. ²Pwihsí ziga chin rñi' tuhbi bwiinn tuhbi dxyi'dxyi nin ayi chyu bwiinn rahcabwa', cañi' bwiinn chi loh Dxiohs ayi loh dxí'h bwiinn, laasii ayi chyu bwiinn rahcabwa' dxyi'dxyi nin cañi' ba. Dxí'dxyi nin rñi' ba naan pur xcweenta Spíritu Saantu, per naan tuhbi dxyi'dxyi naga'tsi. ³Pwihsí ya ziga bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, ruhnn ban tin rgu'gui'w ba sto' bwiinn nin rñi'nee ba xchi'dxyi Dxiohs nee rusia'han nasaa ba sto' za bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs. ⁴Pwihsí ya ziga chin rñi' tuhbi bwiinn guriincaa ziga tuhbi dxyi'zah nin ayi rahcabwa' bwiinn ra' la'n lasto'si ba cagu'gui'w ba ziga riachii sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, ya ziga bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs cun ziga cweenta ra' nin gue'du gaca ra', bwiinn chi cagu'gui'w ba sto' ra' bwiinn guido' ra' xteenn Dxiohs, tin zi'chi mahziru ria'zi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

⁵Na'h xclaa'dzihnn malaayque garaa tu guiñi' tu guriin-guriin dxyi'zah, per nin mahzi xclaa'dzihnn naa guluu'yi tu xchi'dxyi Dxiohs, laasii mahzi lasahca nin rahca ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, que nin rahca rñi' guriin-guriin dxyi'zah sidela bwiinn nin rñi' dxyi'dxyi nagahn ra' chi ayi nuu guluu'yi ga'h ba la'h ra' bwiinn xi zee loh nin cañi' ba tin zi'chi mahziru chu'gui'w lasto' ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs. ⁶Pwihsí ni'chin nnah, bwiitsi ra'n, sidela na'h dxie'laguaia'han cuun tu nee

guiñi'n dxyi'dxyi nin ayi gacabwa' tu, pwihsí ayi xi gallu'ytii' sidela zi'chi gu'nnahn mahzi bwen gu'nnahn guiñi'n loh tu tuhbi dxyi'dxyi nin naa xcweenta Dxiohs, dxyi'dxyi nin guunn Ñi'h tin gacabwa' nu'h, o guni'hi Ñi'h gacabwa' nu'h tuhbi dxyi'dxyi nin naa guchii pa'h, o guni'hi Ñi'h tin galuu'yi nu'h xchi'dxyi Ñi'h, o xiilla tuhbi guelruluu'yi.

⁷Ziga gazo'ba nu'h, nee gazuu nu'h cweenta rii' ziga tuhbi dxí'ba nin ru'lda bwiinn, o sea ziga tuhbi bidxee o tuhbi harpa; per sidela bwiinn ayi gu'lda za'ca ra' ba dxí'ba ra' rii', cxaalla gacabwa' chi'h nu'h xi ru'lda ra' ba? ⁸Zi'chi za ziga tuhbi loh guerru, sidela la'h trompeta ayi guiñi'in gaduhbi la'ga'htii' para dxihnn ra' bwiinn ra' nin rii guehrru, pwihsí nin tuhbi ra' ba ayi cu'guihn para childxi ra' ba. ⁹Pwihsí zi'chi za la'htu sidela ayi guiñi' tu dxyi'zah nin rahcabwa' bwiinn nayaanaya, pwihsí cxa guunn ra' ba para gacabwa' ra' ba xiiñin rñi' lu'h? Pwihsí ziganaa-zigayaaca guiñi' lu'h xchi'dxyi lu'h loh bwiinn cun ayi gacabwa' ba xiñin rñi' lu'h. ¹⁰Pwihsí ziga nuu ziahan dxyi'zah loh guidxyiyuh, nee guchii garaara'n nuu xi ruze'tan, ¹¹ziga sidela na'h ayi gacabwa'n dxyi'zah nin rñi' tuhbi bwiinn loon, naan ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nez loh bwiinn nin cañi' loon, ya bwiinn za chi naa ba zigazizaa tuhbi bwiinn ziitu para na'h. ¹²Ni'chin la'htu nin xclaa'dzi ra' guica'ha guelrnabwa' xteenn Spíritu Saantu, gulgui'hn para guica'ha tu nin gallu'yi nin guunn

para cu'gui'wru ra' guelriachii sto' lasto' ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn xquido' Dxiohs.

¹³Pwihsí ni'chin ziga la'h tuhbi bwiinn nin rñi' ziga guriincaa dxyi'zah, guinaaba bwiinn chi loh Dxiohs guelrnabwa' xteenn Ñi'h tin gudi'hi Ñi'h xa guluu'yí ba xcweenta cohsa nin cañi' ba cun xchi'dxyi ba. ¹⁴Pwihsí sidela na'h gu'nnahn cwiidxyi-guina'ba'hn loh Dxiohs cun tuhbi dxyi'dxyi dxi'zah nin ayi gacabwa'n, guchiica cabwihdxyi-cana'ba'hn loh Dxiohs cun spíritu'hn, per ya ziga loh xigaa'bahn ayi cayahcabwa'tii'hin. ¹⁵¿Xa ni'ca gu'nnahn pwihsí? Chin cwiidxyi-guina'ba'hn loh Dxiohs cun spíritu, nee cun neezaa cun xigaa'bahn gu'nnañin. Neezaa chin gu'lدا'hn himnu ra' cun xcweenta Spíritu Saantu cun guriin dxi'zah, zi'chiza cun xigaa'bazahn gu'lدا'hn himno ra' nin gacabwa' ra' bwiinn. ¹⁶Laasii sidela yi'h cayuhnn lasahca lu'h la'h Dxiohs cun spíritu zi, ya ziga bwiinn nin nacuubi nugaca'dxiahga ayi gacabwa' ba loh ziga cabwihdxyi-canaaba lu'h loh Dxiohs laasii ayi rahcabwa' ba xiñin rñi' lu'h. ¹⁷Ya ziga rbwihdxyi-rnaaba lu'h, naan bwen duxa, per stuhbi bwiinn ayiga'h rroo' guelriachiisto' sto' ba. ¹⁸Rudi'hihn guelzuxchiilli loh Dxiohs pur nin rahca rñi'n guriin-guriin dxyi'dxyi que loh garaa ra' tu, ¹⁹per nez la'n guido' xclaa'dzihñ guíñi'n ga'yusi dxyi'dxyi nin gacabwa' tu, nin guluu'yí la'htu, que loh tsí'h mihyi dxyi'dxyi nin guíñi'n loh tu cun spíritu xte'nnahn nin ayi chyu tuhbi tu gacabwa'.

²⁰Bwiitsi ra'n, ayi ruhnn tu lligaaba ziga lligaaba nin ruhnn ra' biñi'n, sino que gulgahca ziga biñi'n loh ra' dzi'n dxaaba per gulgahca ziga tuhbi bwiinn nin baniin cazuu loh ra' dzi'n nin naa xnehza. ²¹Squii' caa loh dxichtsi lehyi xteenn guehtu Moisehs xcweenta ziga guñi' Daada Dxiohs loh ba: "Mahzi guíñi'n loh ra' bwiinn cun guriincaa dxyi'dxyi nee cun neezaa xchi'dxyi ra' bwiinn ziitu ra', per nin squii' ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn." ²²Ni'chin nin guriin-guriin dxyi'zah naa ziga tuhbi sehn loh ra' bwiinn ra' nin nagahdxi chechii sto' ra' ñi'h xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, ayi loh ra' dxi'h ziga bwiinn ra' nin ba gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. Per ya ziga guelruluu'yí xteenn xchi'dxyi Dxiohs naan nin ruluu'yiloh xquelrnabwa' Dxiohs para la'h ra' bwiinn nin riachii sto' ra' ñi'h xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ya ayi para la'h ra' dxi'h bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ²³Ziga chin ba radiaa'ha tu guido' cañi' tu guriin-guriin dxyi'dxyi nin ayi chyu bwiinn gacabwa', ya gadzihñ tuhbi bwiinn nin ayi gaann xa naa xcweenta Dxiohs, ziñi' ba nna ba nuu xi zeegadzii'ba yihca tu, ²⁴per sidela garaa tu cañi' dxyi'dxyi nin bani'hi Dxiohs, nee hohra chi chu'tii tuhbi bwiinn nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, zahcabwa' bwiinn chi xiñin cañi' tu, nee zudi'hi za ba cweenta nuu xtuhlda ba, ²⁵ya zi'chi ziinloh loh ra' lligaaba nin naga'tsi la'n lasto' ba, chi'chi zusia'chu liihbi ba guzu'nllihbi ba nez loh Dxiohs, nee ziñi' za ba guchii pa'h zuu Dxiohs galaayi tu.

Gulgui'hnn garaatii' xnehza-xnehza

²⁶Pwihsí, bwiitsí ra'n, cweenta rii' naa squii'. Chin radiaa'ha tu, nuu tu nahpa tu salmu ra', o tuhbi xchi'dxyi Dxiohs nin guluu'yi Ñi'h, o xiilla xa baluu'yi Dxiohs ziga para gacabwa' tuhbi bwiinn, o ziga guïñi' bwiinn tuhbi dxyi'dxyi cun guriinnca stuhbi dxyi'dxyi, nee chuu za tuhbi nin gabwe'hexnehza dxyi'dxyi ra' chi. Pwihsí gulgui'hnn garaa ra' dee' tin chioo ru guelriachii sto' lasto' ra' bwiinn ra' nin ba gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ²⁷Ya ziga chin riuu' chyu rñi' cun guriinca dxyi'dxyi ra', zuuguiñi' chiohpá o chohnna bwiinn; per tuhbigah ra' ba chuu stuhbi nin gabwe'he xnehza ziga guïñi' cada tuhbigah ra'ba. ²⁸Per sidela ayi chyu gabwe'he xnehza xcweenta dxyi'dxyi ra' chi, mahzi bwen nicala ayi guïñi' ra' ba guriincaa dxyi'dxyi ra' nez la'n guido' sino que cada tuhbigah ra' ba guïñi' ra' ba loh Dxiohs desde la'n lasto' gahca ba. ²⁹Zi'chi za la'h ra' bwiinn ra' nin ruluu'yi ra' dxyi'dxyi ra' nin rudi'hi Dxiohs la'h ra' ba, zuu guïñi' chiohpá o chohnna ra' ba, ya schiohpaschohnna ra' ba guca'hdxiahga nin cañi' ra' bwiinn ra' chi tin guidu'hun gu rga'ha cañi' ra' ba. ³⁰Per sidela la'h Dxiohs guunn para gacabwa' stuhbi bwiinn nin zohba gaca'dxiahga, ya chi'chi nin mwergaloh chi gucwe'za ba guïñi' ba. ³¹Pwihsí zi'chi garaa tu nin rca'ha para rñi' o para ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, zahca guïñi' cada tuhbigah tu, tin zi'chi garaa tu

gusi'dxi tu nee tin zi'chi chioo ru guelriachii sto' lasto' tu. ³²Nin rñi' ra' xchi'dxyi Dxiohs nahpa gacabwa' ra' ba xa rucwe'za la'gahca ra' ba, ³³laasii Dxiohs naa tuhbi Dxiohs nin ruhnn garaatii' ra' xnehza-xnehza; ayi naa Ñi'h Dxiohs nin runi'hi lligaaba nin zia-zie'zi, sino que rbahchidxyii Ñi'h lasto' bwiinn ra' nin ba gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h.

³⁴Ya ziga gunna'h ra' ayi guluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nez delanta loh ra' bwiinn guido' ra', laasii ayi si'gue'l dahna para la'h gunna'h ziga guluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs, pwihsí mahzi nahpa gaca ra' gunna'h guzo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin rñi' lehyi, ³⁵ya sidela xclaa'dzi tuhbi gunna'h gacabwa' xiilla, mahzi guinaabadyi'dxyi ban loh xpwiinn ndxi'hw ban rwaa' yihdzi ra' ba; laasii ayi naa bwen guïñi' tuhbi gunna'h ziga loh tuhbi cultu.

³⁶Nahpa gacabwa' tu ayi nez loh dxi'h tu biinloh xchi'dxyi Dxiohs.

³⁷Sidela chyuulla tuhbi nin nahpa siguhra naa ba para guluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs, o nahpa ba siguhra badi'hi Spíritu Saantu tuhbi dzi'n roo' guunn ba, nahpa gacabwa' ba cweenta rii'. Garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin cagaca'hn loh tu, ruca'hñin laasii zi'chi gunabwa' Daada Jesucristu guca'hñin.

³⁸Ya sidela chyuulla tuhbi tu nin ayi chechii sto' ñi'h na'pahn xquelrnabwa' Jesucristu, ayi za chyu chechii sto' ñi'h xchi'dxyi bwiinn chi. ³⁹Ni'chin bwiitsí ra'n, gulgui'hnn para gaca guluu'yi tu xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi guunn tu

pur guzia'tii tu ziga guiñi' ra' ba guriin-guriin dxyi'dxyi ra', ⁴⁰per gulgui'hnnan ziga naa xnehza-xnehza.

**Babahn za'ca Jesucristu
loh ra' bwiinn guuchi**

15 Nnah rñi'n loh tu bwiitsi ra'n; gulgassannah sto' tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin balu'yi'hn loh tu nin gwachii sto' tu nin cayuhnn nadxiipa lasto' tu. ²Pwihs i neezaa pur xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' basia'pitii Dxiohs xcweenta xtuhlda tu sidela zeezahnee tun cun gaduhbi sto' tu, sidela ayi guunn chiohpa sto' tu.

³Pwihs i nin naa mweergalohtii', balu'yi'hn la'htu dxyi'dxyi ra' nin basi'dxi'hn; balu'yi'hn la'htu xa guhchi Jesucristu pur xcweenta xtuhlda ra' nu'h, ziga nin caa loh Xchihtsi Dxiohs. ⁴Guñi'n loh tu xa biga'tsi Ñi'h, ya babahn Ñi'h loh ra' bwiinn guuchi chin biohnna dxyih ziga nin rñi' loh Dxihitsi xteenn Dxiohs xcweenta Ñi'h, ⁵ya loh nin babahn Ñi'h, baluu'yiloh za Ñi'h loh Pehdru, ya chi'chi baluu'yiloh za Ñi'h loh ra' gadzi'h bichiohpa xpooxtla Ñi'h, ⁶chi'chi baluu'yiloh za Ñi'h loh ra' ga'yu gaywa'h bwiinn ra' tuhbi lahta, ziahan ru ra' ba nabahan nnah, per nuu za ra' ba la'h ra' ba ba guhchi. ⁷Ya seguihdu baluu'yiloh za Ñi'h loh Jacobo, chi'chi loh ra' garaa tii' ra' pooxtla.

⁸Pur luulchimati', yaque baluu'yiloh Ñi'h loh ra' garaa ra' ba, chi'chi baluu'yiloh za Ñi'h loon, ⁹pwihs i na'h gullia'yiloh lasahca'hnn loh ra' snuhn pooxtla, nee nin ayi za ruhn marehsa guiria'hlaan

pooxtla, laasii guca'hna'hlara'n xpwiinn guido' Jesucristu, ¹⁰per balahsa duxa sto' Dxiohs na'h, ni'chin naan tuhbi pooxtla nnah, per ayi lliaa'zi balahsa sto' Ñi'h na'h, laasii na'h bwi'hnnruun dzi'n loh garaa ra' ba; per ayi pur xcweenta gahcadxi'hn sino que Dxiohs cayahcanee na'h pur nin nadzii'hi Ñi'h na'h, ¹¹per ayi xi ruhnn nicala la'h ra' ba o na'h naa nin mahzi lasahca, sola nin nahpa galuu'yi nu naa xa ta'h bwiinn loh duhlda xcweenta ziga riachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs; ya ziga gwachii sto' tu guhca gula'h tu loh duhlda.

**Xcwenta ziga gabahan
ra' bwiinn nin guhchi**

¹²Per sidela la'hnu cagaluu'y i nu xcweenta ziga babahn za'ca Jesucristu loh ra' bwiinn guuchi, ¹³xixnaa chi'h nuu ra' nin rñi': "Ayi chuu ziga gabahan ra' bwiinn guuchi"? ¹⁴Pwihs i sidela ayi gabahan ra' bwiinn guuchi, zi'chiza nin Crixtu ayi babahn loh guelguhchi, ¹⁵ya sidela neezaa ayi babahn Jesucristu loh guelguhchi, pwihs i zi'chiza nin xchi'dxyi Ñi'h nin raluu'yi ra' nu ayi xi guilasahcan, ya ziga guelriachii sto' nin nuu lasto' tu ayi xi guilasahcazan. ¹⁶Sidela zi'chi pwihs i la'hnu'h naa nu'h xpwiinn Dxiohs nin rusagui'hizi, nee nicala ya bachiñi' nu Dxiohs bacwa'hnn la'h Jesucristu loh guelguhchi; ya sidela ayi guchii dxi'h gabahan ra' bwiinn guuchi, pwihs i ayi za guchii dxi'h bacwa'hnn Dxiohs la'h Jesucristu loh guelguhchi, ¹⁷laasii

sidela la'h ra' bwiinnguuchi ayi gabahan ra' ba, pwihs i nin la'h za Crixtu ayi za babahn Ñi'h loh guelguhchi. ¹⁷ Ya sidela Crixtu ayi babahn Ñi'h loh guelguhchi, pwihs i'chi za guelriachii sto' nin nuu sto' tu ayi gallu'yin; ya nuu gahca tu loh duhlda. ¹⁸ Ya sidela zi'chi pwihs i hasta cun bwiinn ra' nin naa xpwiinn Ñi'h nin baguhchi ra' naa ra' ba nin baguñihchilohtii!. ¹⁹ Zi'chiza garaa ra' nu'h nin nabahan chi'h zi loh guidxyiyuh rii' ziga naa dxyi'dxyi cabweza ra' nu'h Jesucristu, naa nu'h mahzi bwiinn nin biza'bitii' loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh.

²⁰ Per ziga ya bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh guelguhchi, ni'chin la'h Ñi'h naa Ñi'h mweergaloh nez loh ra' bwiinn guuchi ra' nin gabia'garii gabahan ra'. ²¹ Pwihs i ziga biinloh guelguhchi pur xcweenta tuhs i ndxi'hw loh guidxyiyuh, zi'chi za pur xcweenta tuhs i za ndxi'hw biinloh gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi. ²² Ziga pur xcweenta tuhbi ndxi'hw nin laa Adahn biinloh guelguhchi zi'chi za nnah pur xcweenta Jesucristu chuu gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, laasii naa ra' ba xpwiinn Ñi'h. ²³ Per cada tuhbigah ra' nu'h ziga bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca: Jesucristu naa mweer galoh, ya chin dxi' Ñi'h stuhbi garaa nin naa xpwiinn Ñi'h dxie'galli'h Ñi'h loh guidxyiyuh ziga nin nabahan ra' tantu ziga nin guhchi ra', ²⁴ ya chi'chi gadzihns ra' dxyih luulchima ra' chin guza'loh Crixtu guelrnabwa' ra', garaa ra' guelguxchisi ra',

nee cun guelrnabwa' ra' nin nuu llaa'ndxibaa'; ya chi'chi dxiu'n Ñi'h ntriehgu guelrnabwa' loh Xtaada Dxiohs Ñi'h, ²⁵ laasii Crixtu ca'ha Ñi'h guelrnabwa' cun para hasta la'n dxyih ra' nin garah ra' bwiinn nin rdxyi'chinee la'h Ñi'h gutsiiga Dxiohs nez loh Ñi'h, ²⁶ ya luulchima nin rdxyi'chinee la'h Ñi'h nin guza'loh Ñi'h naa guelguhchi, ²⁷ laasii la'h Dxiohs batsiiga garaa ra' cohsha ra' nez ñaa' Crixtu. Per ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs garaa ra'n gwabiiga nez ñaa' Ñi'h, pwihs i guyaa ayi nee dxi'h Daada Dxiohs guinabwa' Jesucristu, laasii la'h Daada Dxiohs naa nin batsiiga garaa ra' cohsha ra' nez ñaa' Jesuhs. ²⁸ Ya chin la'h Crixtu canabwa' garaa ra' cohsha ra', chi'chi ziu'n Ñi'h ntriehgu garaa guelrnabwa' loh Xtaada Ñi'h nin naa Dxiohs, ya chi'chi tuhs i Dxiohs guinabwa' garaatiil' ra' cohsha.

²⁹ Pwihs i ziga ruhnn tu lligaaba ayi gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, xi pur rrohbañihsa chi'h tu xcweenta ra' bwiinn guuchi nin gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs? Zi'chiza sidela la'h bwiinn ayi gabahan ra' ba loh bwiinn guuchi, xixnaa chi'h ruro'bañihsa ra' ba la'htu xcweenta ra' bwiinn guuchi?

³⁰ Nee xixnaa chi'h za dxuu nu'h loh ra' xica guelya'dxi ra' gaduhbi hohra tii'? ³¹ Rñi' naannchi'pa'hn loh tu, bwihtsi ra'n, cayuhnn lasahca'hn xcweenta tu nez loh Daada Jesucristu Xtaada nu'h nin cayuhnn xtsi'n Ñi'h la'n lasto' tu, ya guiñi'n loh tu, garaa dxyih rdxihldxinee ra' bwiinn na'h tin

chiinn ra' ba na'h. ³²Pwihsidela bwi'hnnna'hn lligaaba zigazi tuhbi bwiinn guidxyiyuh chin baca'neen la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga zi maan ña'laa'dzi ra' loh guihdxi Efesu, ¿xi gahn bwi'hnnna'hn? Sidela la'h ra' bwiinn ayi gabahan loh guelguhchi, ni'chin igulcho'ho!, guidi'hnn nu'h ziga rñi' ra' bwiinn guidxyiyuh: "Gulcho'ho guida'w ra' nu'h nee guidwaa za nu'h, laasii guillii gachi ra' nu'h."

³³Ayi gusaa'n tu guisagui'hi tu ziga zi rahbi tuhbi dihchu: "Ayi gucha'ga lu'h bwiinn mahn o la'n zidii'dxi lu'h xtuhxa ba." ³⁴Nin guunn tu nnah gulgahca nasiin, ayi cu'tii tu duhlda, laasii nuu ra' bwiinn ra' loh tu nin ayi nu'nbwaa' ra' la'h Dxiohs nin nuu dxibaa'; cañi'n yihca tu tin gatuhyi loh tu.

Xcweenta ziga gabahan ra' bwiinn ra' nin guhchi

³⁵Pwihsiziuu' nin guinaabadxyi'dxyi ra': "¿Xa gabahan ra' chi'h bwiinn guuchi ra' loh guelguhchi? ¿Xa gaca chi'h tihxi ra' ba?" ³⁶Squii' rñi'n loh bwiinn chi. iBwiinn nahdatii! Chin rbahchi lu'h biñih pwihsinahpa rachidu'h biñih chi o sea rñihchiloh biñih chi tin zi'chi rahpa yahgui'hn xteenn biñih chi guelnabahan.

³⁷Biñih nin riaaba la'n yuh ayi tihxi dxi'h biñih chi rahpa yahgui'hn sino que sto' biñih chi rahpa yahgui'hn, nicala naa biñih chi trihgu o llooba. ³⁸Ya chi'chi la'h Dxiohs rudi'hi Ñi'h foorma la'h biñih chi ziga naa xigaaba Ñi'h. ³⁹Ayi garaa dxi'h tihxi chyu chi'hzi naa tuhbiloh. Ziga tihxi bwiinn

naan guriin, tihxi guidxa'h naa zan guriin, ziga tihxi ra' maan ra' nin zohba xihyi ñi'h guriin naazan; zi'chi za tihxi ra' bwehlda guriin naaza tihxi ra' ma. ⁴⁰Pwihsizichi za nuu ra' tihxi ra' nin naa xteenn nez llaa'ndxibaa', nee cun tihxi za nez loh guidxyiyuh; per ziga foorma xteenn tihxi llaa'ndxibaa' guriincaa naan loh tihxi xteenn loh guidxyiyuh, ⁴¹laasii zi'chi za ziga lla'ñih xteenn gubihdxyi guriin naan lon lla'ñih xteenn bwe'hw, ya zi'chi za ziga dxih llaa'ndxibaa' cada tuhbigah ra'n guriin-guriin naan lla'ñih ra'n. ⁴²Zi'chi za naa xcweenta ziga guelgabahn bwiinn loh guelguhchi, ziga chin rga'tsi tuhbi bwiinn loh guelguhchi ruu'dxyi tihxi ba la'n ba' nee rñihchilohon, per chin gabahan ba loh ra' bwiinn guuchi, guriin gaca tihxi ba, ayi ru guudxin laasii banuu nabahan ba par tu'pazi.

⁴³Rga'tsi tihxi nin rbwe'hesto' bwiinn, ya rabahan tihxi nacuubi nin rwa'ha za'ca bwiinn loh ñi'h; rga'tsi tihxi nin ayi jweersi, per rabahan tihxi nacuubi nin rahca nadxiipa duxa. ⁴⁴Chin rga'tsi tihxi ziga tuhbi bwiinn la'n ba', naa tihxi ba chi xteenn guidxyiyuh, ya ziga tihxi cuubi ba chi nin gabahan naan tuhbi tihxi cuubi nin rudi'hi Dxiohs. Ni'chin nin nuu tihxi bwiinn riahcan yuh, ya nuu za tihxi bwiinn ziga nin guzee para dxibaa'.

⁴⁵Pwihsiziga za caa loh Xchihtsi Dxiohs, ndxi'hw galoh nin laa Adahn, bwi'hnn Dxiohs guhca ba tuhbi bwiinn nin gubahan; per ya Adahn nin bi' luulchima, ni'chi naa Jesucristu nin naa tuhbi Spíritu

nin runi'hi guelnabahan nacuubi la'hnu'h. ⁴⁶Galoh naa guelnabahan xteenn guidxyiyuh, ya chi'chiyi guyuu' tuhbi guelnabahan nacuubi nin biinloh nez dxibaa!. ⁴⁷Zi'chi za mweer ndxi'hw nin bwi'hnn cha'yi Dxiohs guhca ba cun guxuh xteenn yuh nee naa ba bwiinn guidxyiyuh; ya ndxi'hw nin raroopa naa Jesucristu, la'h Ñi'h biehta Ñi'h nez dxibaa' hasta nuu Dxiohs. ⁴⁸Bwiinn guidxyiyuh ra' naa ra' ba ziga zi la'h Adahn nin bwi'hnn Dxiohs cun guxuh, ya bwiinn ra' nin naa para dxibaa' naa ra' xpwiinn Jesucristu nin biehta nez gui'wdo' dxiaa dxibaa!. ⁴⁹Pwihs i ziga rñah za nu'h ziga bwiinn nin guhca cun guxuh xteenn guidxyiyuh, pwihs i zi'chi za guluu'y i guinah nu'h ziga rñah bwiinn nin nuu llaa'ndxibaa!.

⁵⁰Pwihs i xclaa'dzihn guinii'n loh tu bwiitsi ra'n, nin naa bwe'hla nee dzihta nin guhlanee nu'h ayi nuu chuu ra'n loh xquelrnabwa' Dxiohs, nacuubi gaca garaatii'; pwihs i nin rñihchiloh ayi nuu chuu ni'chi loh nin ayi rñihchiloh, ⁵¹per xclaa'dzihn gacabwa' tu tuhbi cohsa rala'n. Ayi garaa ra' dxi'h nu'h gachi, per garaa ra' nu'h zahca zidxa'h ra' nu'h. ⁵²Madxihudu zigazi siin lu'h, nee lwehgugahca guillaala loh lu'h, chin dxihn tu guinii' luulchima trompeta, chi'chi zabahan ra' bwiinn ra' nin guhchi ya ayi ru chutii' dxyih gachi ra' ba; ya neezaa la'h ra' nu'h zidxa'h za tihxi ra' nu'h, ⁵³laasii tihxi nu'h nin naa xteenn guidxyiyuh guidxa'han tin gaapa nu'h tihxi nu'h nin naa xteenn llaa'ndxibaa', laasii tihxi nu'h nin naa xteenn

guidxyiyuh rahchin, per ziga tihxi nu'h nin naa xteenn dxibaa' ayi para gachin; ba naan para tu'pazi. ⁵⁴Ya ziga chin la'h tihxi nu'h nin naa xteenn guidxyiyuh bidxa'h tin guidxiaapa nu'h tihxi nu'h nin naa xteenn llaa'ndxibaa', nee neezaa chin la'h tihxi nu'h nin zahca gachi bidxa'h tin guidxiaapa nu'h tihxi nu'h nin ayi gaca gachi, nin chuu para tu'pazi; ya chi'chi zizohba xchi'dxyi Dxiohs nin rñi' squii': "La'h guelguhchi guñihchiloh laasii bwi'hnn Jesucristu gahn loh guelguhchi." ⁵⁵Guelguhchi, ¿cuun xquelrnabwa' lu'h para guinabwa' lu'h la'hnu? Guelguhchi, ¿cuun xchi'h xquelnna lu'h nin ñahpa lu'h? ⁵⁶Xquelnayaan xteenn guelguhchi naa duhlda, ya xquelrnabwa' duhlda naa lehyi, ⁵⁷per zuxchiilli Dxiohs, runi'hi Ñi'h guelrnabwa' la'hnu'h pur xcweenta xteenn Daada Jesucristu.

⁵⁸Pwihs i ni'chin bwiitsi ra'n, gulchezah nayaad gaduhbi sto' tu; gulgui'hnn xtsi'n Dxiohs ayi guiria'h gahn tu, laasii la'htu naann tu dzi'n nin guunn tu xcweenta Dxiohs ayi naan dzi'n lliaa'ha.

Mweeyi ra' nin guidiaa'ha para la'h ra' xpwiinn Dxiohs

16 Xcweenta mweeyi nin guidiaa'ha para la'h ra' bwiitsi ra' nu'h loh xchi'dxyi Jesucristu; gulgui'hnnan ziga gahca ra'pihn guunn ra' bwiinn guido' xteenn Galacia. ²Gazohba dumingu, cada tuhbigah tu gulcwe'hecaa tuhbi mweeyi yihca cada tuhbigah dxyih ziga chi'h zi ruhnn tu gahn loh tuhbi xmahn, gulcu'cha'yin,

tin ayi hohragah la'h tu nuu
cagatia'a'ha mweeyi chin dxie'lhdahn,
³tin chin gadzihna'hn guixe'hla'hn
mweeyi ca cun chiohpa-chohnna
dxihtsi chenee chyu chi'hzi bwiinn
nin cwii tu chegasia'hanan loh
guihdxyi Jerusalehn, ⁴ya sidela
na'h za chaa'hahn, pwihs sah ra'
ba choo nu.

**Lligaaba nin bwi'hnn
Pahblu chee ba biahja**

⁵Loh biahje rii' nahpa ti'dxi'hn
nez loh guihdxyi ra' xteenn
guihdxyi Macedonia, ya chi'chiyi
gadzihna'hn loh guihdxyi Corintu
ca. ⁶Pwihs ya chi'chi pwehda
zahcata'hn ri'ca mas paaldaa dxyih,
o chuu'huhn ri'ca loh gaduhbi
bwe'hw nahlda ra', ya chi'chi
la'htu zahca gacanee tu na'h loh
biahja nin gazaa'hahn stuhbi lahta,
⁷laasii ayi xclaa'dzihnh ti'dxi'hn
ri'ca tuhbi ladi'dxizi, sino que
xclaa'dzihnh gacata'hn ri'ca xchih
sidela la'h Daada Jesucristu nnaa
Ñi'h. ⁸Per ya loh guihdxyi Efesu
zia'hanahn ri'chi, tin guti'dxi'hn
lañih nin rusanna sto' ra' bwiinn
xa bi' Spíritu Saantu Dxiohs, ⁹laasii
ri'chi nuu ziahan ra' bwiinn nin
xclaa'dzi gusi'dxi xchi'dxyi Dxiohs,
nee ri'chi za nuu ra' ziahan ra' nin
rdxyi'chinee ra' na'h.

¹⁰Sidela la'h Timoteu radzihnh
ri'ca, gulgui'hnn pur chuu nasaa sto'
bi tin ayi xi lligaaba chuu bi, laasii
la'h bi ruhnn za bi dzil'n xteenn
Daada Jesucristu ziga za na'h.
¹¹Pwihs ni'chin nin tuhbi tu ayi
cwe'he sto' tu la'h bi; mas gulgui'hnn
cumpahñu la'h bi loh biahja nin dxi'
bi rii', laasii cabwe'za'hnn la'h bi rii'

tuhsi cun spaaldaa ra' bwiitsi lasaa'
ra' nu'h.

¹²Pwihs la'n guñi' duxa loh
bwiitsi nu'h Apolos tin ñie'guia'ha
ba xa nuu tu cun spaaldaa ra'
bwiitsi nu'h, per ayi guhca xigaaba
ñi' bi; per zi' bi dxyih chi'h zi nin
gaca dxi' bi.

**GuelrgahpaDxiohs luulchima
xteenn Pahblu**

¹³Gulgahca nasiin, nee gulchezah
nayaa loh guelriachii sto' xteenn
xchi'dxyi Dxiohs. Per loquesi
gulgahca ndxi'hw, gulgahca bwiinn
nin nada'n roo!. ¹⁴Xi chi'h zi cohsa
nin guunn tu, gulgui'hnnan cun
gaduhbi sto' tu.

¹⁵La'htu bwiitsi ra'n, la'htu
naann xcweenta ra' xfamihyi
Estéfanas, nin mweer gwachii
sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs loh
guihdxyi Acaya. Naann tu xa
ruhnn duxa ra' ba cumpahñu
la'h ra' bwiitsi ra' nu'h nin nuu
ra' ri'ca. Nnah rnaba duxa'hn loh
tu, ¹⁶gulgazo'badxiahga xchi'dxyi
ra' bwiinn ra' ca, neezaa xchi'dxyi
garaa ra' bwiinn ra' nin rahcanee
la'h ra' xpwiinn Dxiohs, nee cun
nin ruhnn ra' za xtsi'n Dxiohs.

¹⁷Riahxi'hnn pur nin ri' ra' Estéfanas,
Fortunatu cun Acaico; pwihs
bwiinn ra' rii' bwi'hnn ra' ba dzi'n
ra' nin ayi guhca ñuhnn tu laasii
ayi tu. ¹⁸Bwi'hnn ra' ba guyuu'
gui'w ru sto'n nee cun neezaa la'htu,
ni'chin gulgacabwa' lasahca bwiinn
ra' squi!.

¹⁹La'h ra' bwiinn xquido'
Jesucristu nin nuu ra' nez
loh guihdxyi ra' xteenn Asia
ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs

para la'htu. Aquila cun che'hla ba Priscila, cun neezaa ra' bwiinn ra' nin radiaa'ha loh cultu rwaa' yihdzi ra' ba; ruxe'hla za ra' ba ziahan duxa guelrgahpaDxiohs para la'htu.

²⁰Gulgica'ha guelrgahpaDxiohs nin ruxe'hla ra' bwiitsi ra' nu'h rii' para la'htu nee gulgaahpaDxiohs lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi, pur lah Jesucristu.

²¹Na'h Pahblu ruxe'hla zahn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu, la'h gahca na'h baca'h lehtra rii'!

²²Sidela chyuulla ayi ruca'h sto' ñi'h la'h Daada Jesucristu, nuu dii bwiinn chi. iGudaa'gah Jesucristu Daada xteenn nu'h!

²³Daada Jesucristu guunntaa'yi yihca tu. ²⁴Guelruca'h sto' nin na'pahn xcweenta Daada Jesucristu ruxe'hla'hn para la'htu. Zi'chi pwihsi.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Corintu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu naan tuhb
pooxtla xteenn Jesucristu
laasii zi'chi xclaa'dzi Dxiohs
gulu'yil'h xchi'dxyi Ñi'h. Na'h
nee neezaa la'h Timoteu, nin naa
bwiitsi lasaa' nu'h pur xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs; raca'h nu'h
dxihtsi rii' loh tu bwiinn ra' nin
naa ra' xpwiinn Jesucristu nez loh
guihdxyi Corintu, nee cun neezaa
loh ra' xpwiinn Dxiohs nin rii ra'
nez loh guihdxyi ra' nin rnabwa'
guihdxyi Acaya. ²Ranaaba nu loh
Dxiohs nin naa Xtaada nu'h nee cun
neezaa loh Daada Jesucristu, tin
guunn Ñi'h cumpahñu la'htu nee
gusacwachidxyii za Ñi'h sto' tu.

Guelrza'cazii nin bat'i'dxiloh Pahblu

³Gachidi'hnn lasahca nu la'h
Daada Dxiohs nin naa Xtaada
Jesucristu, la'h Ñi'h naa Dxiohs nin
ralahsa sto' la'hnu'h, Dxiohs nin
rbahchidxyii sto' ra' nu'h, ⁴laasii
chin rati'dxiloh ra' nu guelrza'cazii,
zi'chi gahca za guidi'hnn nu gahn
gasacwachidxyii nu sto' bwiinn
ra' nin ruti'dxiloh guelrza'cazii ra'
ziga basacwachidxyii Dxiohs sto' ra'

nu'h. ⁵Rati'dxiloh nu guelrza'cazii
duxa nin bat'i'dxiloh Jesucristu pur
nin raluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h, ya
zi'chi za pur Jesucristu rdxeela
nu guelrbwihdxyii sto!. ⁶Pwihsí
ni'chin, sidela la'hnu rati'dxiloh
nu guelrza'cazii, naan guelridxyii
sto' para la'htu, tin ta'h za tu loh
duhlda, nee tin zi'chi za guunn tu
waanta guti'dxiloh tu la'hgahca
guelrza'cazii nin cadii'dxi nu.
⁷Nee ayi xi guelrza'a' riuu' nu pur
xcweenta tu, laasii ziga naann
nu cagatil'dxilohnee tu la'hnu loh
guelrza'cazii, pwihsí zi'chi za nee
la'htu zusacwachidxyii Dxiohs lasto'
tu ziga gahca rusacwachidxyii Ñi'h
lasto' nu.

⁸Bwiitsi lasaa' ra'n, xclaa'dzih
gacabwa' tu xcweenta ra'
guelrza'cazii nin bat'i'dxiloh nu
nez loh ra' guihdxyi nin rnabwa'
Asia. Guhcan tuhbi guelrza'cazii
duxa roo' nin basia'han siisii la'h
nu, nee hasta bachidi'hnn nu
lligaaba ayi chyu ñare'h ri'chi cun
guelnabahan. ⁹Bidi'hnn nu lligaaba
ri'chi chi'h zi ñahchi nu; bachiza'ca
nu squii' tin basi'dxi nu xa chechii
sto' nu la'h Dxiohs nin rucwa'h
la'h ra' bwiinn guuchi, ya ayi la'h

gahca dxi'h ra' nu'h. ¹⁰Dxiohs bata'h la'hnu loh guelguhchi chi, nee zeezah nugata'h Ñi'h la'hnu loh guelya'dxi roo' xteenn guelguhchi. Ya ziga riachii sto' nu la'h Dxiohs, la'h Ñi'h ziazah guta'h Ñi'h la'h nu loh ra' guelrza'cazii ra', ¹¹laasii cayahcanee tu la'hnu, ziga cabwihdxyi-canaaba tu loh Dxiohs xcweenta nu. Ya ziahan za snuhn ra' bwiinn zudi'hi guelzuxchiilli loh Dxiohs pur xcweenta guelruhnntaa'y i nin runi'hi Ñi'h la'hnu.

**Xixnaa ayi gwah Pahblu
nez guihdxyi Corintu**

¹²Pwihs nuu guelnasa la'n lasto' nu pur xcweenta ziga naann nu ayi xi duhlda nahpa nu cun ziga naa xtsi'n nu, laasii nabahan nayaa nu nez delaanta loh garaatii' bwiinn loh guelnado'laadzi nin baluu'y i Dxiohs la'h nu. Xnehza nabahan nu, ayi chyu nabahan loh guelnasiin xteenn bwiinn guidxyiyuh, sino que naa'han pur nin cayahcanee Dxiohs la'h nu. ¹³Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' nin zahca gu'lda tu, nin zahca gacabwa' tu, nee cabwe'za'hn opa'h zahcabwa' tu garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin cagaca'hn, ¹⁴la'hgahca ziga nin ya guhcabwa' tu paaldaa xchi'dxyi nu; na'pahn siguhra gadzih dxyih nin dxiahxi sto' tu pur xcweenta nu, ziga za dxiahxi sto' nu xcweenta tu la'n dxyih nin dxi' Daada Jesucristu stuhbi.

¹⁵Pwihs cun lligaaba rii' guclaa'dzihh ñaguia'hn la'h tu mwergaloh tin zi'chi ñahxi tu ñaguia'hn la'h tu nin ñahca chiohpa bweelta. ¹⁶Bwi'hnna'hn

lligaaba ñaguia'hn cuun tu chin zaa'hahn nez loh guihdxyi ra' xteenn Macedonia, ya loh nin ñibia'gariiga'hn nez loh guihdxyi Macedonia ñuhnnla'ga'hn ñaguia'hn cuun tu nacuubi. Ya zi'chi ñahcaneeza tu na'h loh nin ñibia'gariin para nez loh guihdxyi Judea. ¹⁷Pwehda nasto' tu chin bwi'hnna'hn lligaaba gu'nnahn squii', ayi bwi'hnnañin cun lligaaba guchiipa'h. Nee ñta ruhnn tu lligaaba na'h ru'nnahn lligaaba nin rusiahchyu loh xigaa'bahn hohragah, ziga guiñi'n "Yoo", nee garia'caga'hn "Aaca'h"? ¹⁸Per Dxiohs naa nin rwa'haloh la'hnu ayi chyu rñi' loh tu "Yoo" loh nin chyu cañi' "Coh", ¹⁹laasii la'h Llii'n Dxiohs Daada Jesucristu nin raluu'y i nu xchi'dxyi Ñi'h Silvanu cun Timoteu nee na'h, ayi guñi' Ñi'h "Yoo", nee ñiñi'ga'h Ñi'h "Aaca'h", laasii ayi chuu dxyih nin guunn Jesucristu z'i'ca, ²⁰laasii garaa ra' dxyi'dxyi nin bia'hannee Dxiohs la'hnu'h xcweenta Jesucristu naa ra'n "Yoo pa'hcaa." Ni'chin chin chyu ruhnn lasahca la'h Dxiohs, rachiñi' nu'h: "Zi'chi gaca pwihsi" pur xcweenta Jesucristu. ²¹Dxiohs cagazuudzi'tsi la'hnu neezaa la'htu loh xchi'dxyi Jesucristu, nee gulii za Ñi'h la'h ra' nu'h tin guidi'hnn nu'h xtsi'n Ñi'h. ²²Ya baca'h Ñi'h sehyu xteenn Ñi'h la'hnu'h nee bacwe'za za Ñi'h Spíritu Saantu la'n lasto' nu'h.

²³Cana'ba'hn loh Dxiohs tin gacabwa' Ñi'h xi lligaaba nuu sto'n, ziga ayi xclaa'dzihh chezahru chindxiruhn la'h tu, ni'chin nin ayi bie'l daguia'hahn cuun tu. Per

sidela na'h ayi cañi'n dxyi'dxyi
nin guchii, nicala gadxiinnza Ñi'h
na'h. ²⁴ Ayi nasto'dxi'h tu xclaa'dzi
nu gachinabwa' nu la'h tu loh nin
nahpa chechii sto' tu. Pwihsyi ya
zeezah xnehza tu xcweenta ziga
riachii sto' tu; nin xclaa'dzi nu naa
ziga guidxiahcaneeru nu la'h tu, tin
zi'chi dxiahxiru tu.

2 Pwihsyi ni'chin bwi'hnnna'hnn
xigaabagahcahn ayiru
ñie'ltaguia'hahn cuun tu tin ayi
zi'chi ñibiinnzi sto' tu, ²laasii sidela
na'h sola chi'hyihn nez guibiin
sto' tu, ya ñchyuulla guunn chi'h
para ziga chuu nasaa sto'n sidela
sola bwix'hnnna'hnn bibiin sto' tu?
³Ni'chin sola baca'hnn dxihtsisi
rii' loh tu, laasii ayi xclaa'dzihhn
ñie'l dahnn tin ayi ñibiinzi lasto' tu,
xlawaa'hha ziga ñiguu' nasaa tu sto'n.
Pwihsyi na'pahn siguhra sidela dxiin
sto'n guelnasaa, zi'chi za garaatii'
za tu ziin sto' tu guelnasaa. ⁴Pwihsyi
loh nin cagaca'hnn dxihtsisi rii',
ziahán lligaaba duxa bwi'hnnna'hnn,
hasta ñihsabwii biaaba loon; per
ayi baca'hñin tin gusabiinan sto'
tu, sino que tin gacabwa' tu cuun
guelnadzii'hi nin na'pahn cun
la'htu.

Guyuu' pardohn xcweenta bwiinn nin bwi'hnn duhlda

⁵Per sidela chyuulla cayuhnn
nuu guelrbiin sto'n, ayi tuhsyi
dxi'h sto'n cagasabii ba sino que
neezaa lasto' tu cagasabii ba;
gullia'yil'hñ dxyi'dxyi guiñi'n laasii
ayi xclaa'dzihhn guunn tu lligaaba
duxa. ⁶Banaa zi'cachi'h basa'cazii
ziahán bwiinn la'h daada ca, ayi ru
gusa'cazii tu la'h ba nnah, ⁷yannah

mas nin guunn tu gulgasia'l'da
sto' tu xtuhlda ba nee gulgasia'l'da
sto' ba, tin ayi chuu guelrbiin sto'
ba. ⁸Ni'chin nin rna'b'a'hñ loh tu
gulgaluu'yi xa naa guelnadzii'hi
lasaa' nin nahpa tu cun la'h ba nin
naa desde galohyi. ⁹Pwihsyi ni'chin
cun chieempsa baca'hnn dxihtsi loh
tu tin guidu'hun zuzo'badxiahga
tu dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu.
¹⁰Yannah ziga bwiinn nin gusia'l'da
sto' tu xtuhlda ñi'h pur xi chi'h
zi cohsa, neezaa na'h zusia'l'da
sto'n xtuhlda bwiinn chi. Laasii
sidela guyuu' xa pura basia'l'da
sto'n la'htu, bwi'hnnnañfin nez loh
Jesucristu, ¹¹tin zi'chi ayi nuu xa
guunn bwiinnndxaaba gahn la'hnu'h;
laasii naannloh nu'h ziga naa xtsi'n
ba.

Guyuu' Pahblu guelrzaa' chin badzihhn ba loh guihdxyi Troas

¹²Chin badzihna'hnn loh guihdxyi
Troas para gulu'yil'hñ xchi'dxyi
Daada Jesucristu, seguihdugahca
badxi'loon nuhn bwiinn nin
xclaa'dzi dxinndxiahga xchi'dxyi
Jesucristu, ¹³per ayi gurihdxyi
sto'n laasii ayi badxi'loon Titu
bwihtsi nu'h. Pwihsyi ni'chin
guna'zu neezahn para nez guihdxyi
Macedonia.

Jesucristu ruhnn ridi'hnn nu'h gahn

¹⁴Per zuxchiilli Dxiohs zenee
Ñi'h la'hnu'h nez loh xneziuh
Jesucristu nin rahcanee ridi'hnn
nu'h gahn loh garaatii', ya pur
la'hnu'h ruhnn Ñi'h xa dxiu'n'bwa'
ra' bwiinn nin rii garaa lahta
loh guidxyiyuh xchi'dxyi Dxiohs
nin naa ziga zi tuhbi bwiñ nin

xchia'hnahxi dzihn. ¹⁵Laasii la'h nu naa nu ziga zi guxa'hla nin ruti'dxi Crixtu nez loh Dxiohs, ya rza'bi guhxha chi nez yihca ra' nin rla'h loh duhlda nee cun yihca ra' za nin cagañihchi ra'. ¹⁶Para la'h ra' nin riigañihchi ra', guxa'hla rii' naan ziga zi tuhbi xchia' dxaaba nin rusaza' sto' la'h ra' ba pura guelguhchi nin cabweeza la'h ra' ba, per para la'h ra' nin rla'h loh duhlda naa guxa'hla rii' para la'h ra' ba ziga tuhbi xchia' nahxi xteenn guelnabahan nacuubi nin gudi'hi Dxiohs la'h ra' ba. ¿Chyu laa nin rahcabwa' lasaa! ra' cohsa ra' ca? ¹⁷Pwihsi ayi chyu gaca ziga bwiinn ra' nin rutoo' xchi'dxyi Dxiohs, laasii la'h nu raluu'y i nu cun sola ziga baca'bi Jesucristu gaca, nee cun ziga nin naa guchiipa'h gaca nezloh Dxiohs.

**Dxyi'dxyi cuubi ra' nin
basia'han Dxiohs loh ra' nu'h**

3 Chin rachiñi' nu dxyi'dxyi ra' ca, ¿ta rachiñi' nu dxyi'dxyi za'ca pur xcweenta gahca nu? Ziga nuu ra' nin rca'h dxihtsi nin rñi' ra' naa ra' ba za'ca duxa, o ¿ta xclaa'dzi tu galuu'y i nu loh tu lasaa! ra' dxihtsi ra' ca?, o ¿ta guinaaba nu guunn tu lasaa! ra' dxihtsi ca gachica'ha nu ziga ruhnn ra' nuhn ra' bwiinn ra'? ²La'htu naa ziga xchihtsi nu nin rñi' xa naa nu, nin caa lasto' tu, ya garaa ra' bwiinn rwa'ha ra' ba xa gwachii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs laasii baluu'y i nu xchi'dxyi Ñi'h loh tu. ³La'htu naa tuhbi carta nin caa pur Jesucristu ya badzihnan pur la'h nu. Naan tuhbi carta nin ayi caa cun chiinda,

sino que cun Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin nuu nabahan para tu'pazi; ayi naan tuhbi carta ziga nin rcah loh tuhbi tahblu dxiah sino que naan nez lasto' bwiinn ra'.

⁴Naann cha'y i nu xcweenta ra' rii', laasii pur xcweenta Jesucristu ayi guelnadxyi'bi sto' nu nez loh Dxiohs, ⁵per ayi nu guidi'hnn cada tuhbigah nu dzi'n xichi'h zi dzi'n za'ca nin rachidi'hnn nu pur xcweenta gahca nu, laasii garaa ra' nin rachidi'hnn nu naan pur rahcanee Dxiohs la'hnu. ⁶Pwihsi la'h Ñi'h runi'hi guelnada'n la'hnu, ziga naa ra' nu mooza loh xteenn dxyi'dxyi cuubi nin bia'han dxyi'dxyinee Ñi'h la'h nu'h. Per dxyi'dxyi cuubi ca ayi naan ziga naa xlehyi guehtu Moisehs nin basa'bi la'h bwiinn loh duhlda, sino que dxyi'dxyi cuubi nin raluu'y i nu, naa nin bie'nee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ya runi'hi Ñi'h guelnabahan nacuubi la'hnu'h.

⁷Lehyi baluu'y i guyuu' xtuhlda ra' bwiinn, ya guhchi ra' ba. Ziahan sehn guyuu' chin baca'h Dxiohs dxyi'dxyi ra' ca loh tahblu dxiah, per ayi guhca ñwa'ha ra' bwiinn Israel ra' loh guehtu Moisehs. Bidxyihbi ra' ba laasii rca'bacha'h loh ba, nicala bwe'hgah-bwe'hgah zeeyuu'y i guelrca'bacha'h chi loh ba. ⁸Ya sidela zi'ca guhca chin biinloh lehyi, pwihsi nnah ziroo' duxa ru naa guelbacha'h roo' nin nahpa lehyi xteenn Spíritu Saantu Dxiohs, nin naa dxyi'dxyi cuubi nin baluu'y i nu la'htu. ⁹Ya sidela la'h xlehyi guehtu Moisehs nin bie'nee guelguhchi pur xcweenta duhlda guhca cun guelrca'bacha'h,

 xi la'hxchi'h ayi gaca mahzi ru
guelrca'bacha'hroo' xchi'dxyi
Jesucristu nin ruhnn guibahan
nayaa ra' nu'h? ¹⁰Yannah ayiru
chu gwa'ha loh guelrca'bacha'h
xteenn xlehyi Moisehs laasii
guelbacha'h roo' xteenn Dxiohs
cun xchi'dxyi Jesucristu mahzi ru
rca'bacha'h para tu'pazi, ¹¹laasii
sidela nin biuul'yi chi guhpa
guelrca'bacha'h, pwihsi nnah mahzi
ru guelrca'bacha'h roo' nahpa nin
ayi  ihchilohtii!.

¹²Pwihsi pur nin naannloh nu'h
xcweenta dxyi'dxyi rii' sto' nu'h,
ni'chin ayi chyu rdxyihbi chin
raluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu.
¹³Ayi chyu guunn ziga bwi'hnn
guehtu Moisehs; bie'w loh ba
cun tuhbi vehlu tin ayi  wa'ha
ra' bwiinn Israel ra' cayuu'yi
guelrca'bacha'h nin ayi naa para
tu'pazi nez loh ba, ¹⁴per ziga
bacahyi loh xigaaba ra' ba; laasii
hasta la'n dxyih ra' rii' chin rusi'dxi
ra' ba xcweenta dxyi'dxyi yu'xa,
ria'han gahca vehlu nin ayi riapitii
sto' ra' ba, nin riapitii sola pur
xcweenta Jesucristu. ¹⁵Ni'chin
hasta la'n dxyih ra' rii' chin
rusi'dxi ra' ba chihbru ra' xteenn
guehtu Moisehs, vehlu chi  ie'wun
yihca sto' ra' ba, ¹⁶per ziga caa
loh Xchihtsi Dxiohs: "Per ya chin
ragu'dzi sto' tuhbi bwiinn nez
loh Dxiohs, pwihs i riapitii vehlu
chi." ¹⁷Laasii la'h Daada Jesucristu
naa Spíritu, nee hasta nuu Spíritu
Dxiohs, ri'chi basiapitii Dxiohs
xlehyi guehtu Moisehs. ¹⁸Pwihsi
ni'chin la'hnu'h ziga ayiru  ie'w
loh ra' nu'h cun tuhbi vehlu, pwihsi
naa nu'h ziga zi tuhbi dxiahwahan

nin rca'ha lla'nih xteenn Daada
Jesucristu, laasii mahzi ru zeezah
cayahpa nu'h guel lla'nih roo'
xteenn Jesucristu, laasii zi'chi
cayuhn Sp ritu Saantu xteenn Ni'h.

4 Pwihsi ni'chin ayi chuu dxyih
guiria'h gahn nu, laasii Dxiohs
cun guelrahcanee xteenn Ni'h
basia'hannee Ni'h dizi'n rii' la'h ra' nu.
²Ni'chin nin bachile'he sto' nu cohsa
ra' nin rahca dxyigahsi ra' nin naa
ra' cohsa xtuhyi ra'; ayi rasagui'hi
nu bwiinn ra' nee ayiza dxugacha'h
dxi'h nu xchi'dxyi Dxiohs. Nin
raluu'yi nu naa ziga pa'h nin nnaa
Ni'h, tin zi'chi rni' ra' bwiinn zoozah
pa'h nu loh xneziuh Dxiohs. ³Per
sidela nuu nin ayi gacabwa' ra'
xchi'dxyi Dxiohs nin raluu'yi nu,
naa ra' bwiinn ra' chi bwiinn nin
la'laga'h ca ihchiloh para tu'pazi,
⁴laasii la'h bwiinnndaaba nin
rnabwa' loh guidxyiyuh gulahchi
gue'la loh xigaaba ra' ba; zi'chi
ruhnn ba loh ra' bwiinn ra' nin
ayi riachii sto' ra'  ih xchi'dxyi
Jesucristu, tin ayi gwa'ha ra' ba
loh xquel a'nih xteenn xchi'dxyi
Dxiohs nin rni' xcweenta xa'nih
xteenn Jesucristu, nin naa xtuhxa
Dxiohs. ⁵Chin raluu'yi nu xchi'dxyi
Jesucristu, ayi ruhnn lasahca nu
la'hgahca xcweenta ra' nu sino que
ruhnn lasahca nu la'h Jesucristu nin
naa Daada, ya la'hnu ziga xmooza
tu xcweenta Jesucristu. ⁶Chin
bwi'hnncha'yi Dxiohs guidxyiyuh,
gu i' Ni'h: "Loh nacahyi dxinlloh
tuhbi bia'nih nin guzia'nih." Pwihsi
la'h gahca Dxiohs bazia'nih Ni'h
la'n lasto' ra' nu'h tin bwi'hnn Ni'h
bi'nbwa' nu'h loh lla'nih xteenn
Ni'h nin ruluu'yi Jesucristu.

**Squii' guibahan nu'h loh
xcweenta guelriachii sto'**

⁷La'h ra' nu'h naa nu'h ziga tuhbi guihsu nin ayi guilasahca, per gadxah nu'h guelnaza'ca nin naa xchi'dxyi Dxiohs xcweenta Jesucristu, tin guluu'yiloh xquelnaz'aca xteenn xquelrnabwa' Dxiohs, ayi xcweenta dxiloh nu'h.
⁸Rati'dxiloh nu guelrza'cازىي garaa nehza, per ruluu'yi Ñi'h la'hnu xa ta'h nu lohon; mas nicala ayi dxiin xa guidi'hnn nu, per ayi chyu chuu guelrzaa';
⁹nicala bwiinn ra' rusa'a'ntii' Dxiohs la'hnu tuhsı; nicala chiindxiah ra' ba la'hnu loh yuh, per ayi ñiichiloh ra' nu. ¹⁰Nezchi'hzi zoo nu rza'cازىي nu ziga basa'cازىي ra' bwiinn la'h Jesucristu, tin zi'chi za galuu'yi nu xa babahn Jesuhs loh ra' bwiinnguuchi. ¹¹Caa chi'h zi hasta rloo nu xclaa'dzi ra' bwiinn ra' chiinn ra' ba la'h nu laasii raluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu tin zi'chi za tihxı nu guluu'yiloh xquelnabahan Jesucristu loh ra' bwiinn guidxyiyuh ra'. ¹²Ni'chin rla'h-rla'hsi gachi nu, tin para gapa tu guelnabahan

¹³Laasii nahpa nu la'hgahca Spíritu xteenn guelriachii sto' ziga gahca nin caa loh Xchihtsi Dxiohs: "Gwachii sto'n ni'chin nin rulu'yi'hn", pwihsı zi'chi za la'h nu; pwihsı cun guelriachii sto' gahca chi riachii sto' nu, nee raluu'yi za nu. ¹⁴Laasii naann nu la'h gahca Dxiohs nin bacwa'hn la'h Jesucristu loh guelguhchi; la'hgahca za Ñi'h zucwa'hn la'hnu cun Jesucristu tin

guunn Ñi'h para zuunee nu la'htu nez loh Ñi'h. ¹⁵Garaa ra' dee' ra' cazahca nu pur xcweenta tu tin zi'chi taalaa ra' bwiinn ziahan nin gudi'hi guelzuxchiilli loh Dxiohs pur xcweenta guelralahsa sto' xteenn Dxiohs nin cadi'chi loh ra'ba.

¹⁶Pwihsı ayi chyu ria'hgahn, nicala la'h tihxı nu cayuhllan, ya guillii-guillii cagacuubi Dxiohs spíritu nu, ¹⁷laasii guelrza'cازىي nin dxyugati'dxiloh nu'h loh guelnabahan rii' rdii'dxigah ra'n, per ruhnn ra'n rahpa nu'h guelñäñih nin banaa para tu'pazi. ¹⁸Pwihsı ayi chyu rachidia'ha loh ra' cohsha nin niin, sino que loh ra' nin ayi guidxiin; laasii cohsha ra' nin niin rñihchiloh ra'n, per nin ayi guidxiin ra' cohsha ra' chi banaa para tu'pazi.

5 Ya ziga rahcabwa' nu'h bwe'lthixi nu'h naa ziga xahba xaalma nu'h nnah loh dxyih ra' rii', per ziuu' dxyih nin guñihchilohon; laasii zuni'hi Dxiohs tuhbi bwe'lthixi cuubi nu'h nez dxibaa' nin ayi ñichilohtii!. ²Ya ziga nnah rbiin sto' nu'h gaduhbi nin nuu nabahan nu'h cun bwe'lthixi yu'xa nu'h, pwihsı xclaa'dzi nu'h ojla' badzihnlı dxyih nin guibahan nu'h cun tuhbi bwe'lthixi cuubi nu'h nin guidxiaapaa nu'h nez dxibaa', ³tin zi'chi guñah nu'h ziga zi nin guca'ha xahba ñi'h ya ayiru guñah nu'h zigazi nin zuu lligabwe'hla. ⁴Yannah gaduhbi nin nabahan nu'h cun bwe'lthixi yu'xa nu'h, rbiin lasto' nu'h hasta rachidxi'n nu'h pur nin dxyugati'dxiloh nu'h guelrza'cازىي, laasii ayi xclaa'dzi

nu'h guidxyuu lligabwe'hla nu'h; mahs xclaa'dzi nu'h gachica'ha nu'h tiхи cuubi nu'h, laasii bwe'lтихи ю'xa nu'h rii' la'n zeedi'dxi, ya zuni'hi Ni'h tiхи cuubi nu'h nin ze' nez dxibaa'. ⁵Laasii Dxiohs naa nin bwi'hnn lligaaba gachidxiaapaa nu'h bwe'lтихи cuubi nu'h, cun bani'hi Ni'h Spíritu Saantu la'hnu'h ziga tuhbi sehn nin zuza'loh xchi'dxyi Ni'h cun la'h nu'h.

⁶Ni'chin ayi chyu guidxyihbi, laasii naann nu'h tal nin nabahan nu'h loh guidxyiyuh rii', ayi gaca guibahannee nu'h Daada Dxiohs llaa'ndxibaa', ⁷laasii nabahan nu'h cun xcweenta guelriachii sto' xteenn nu'h, ayi xcweenta dxi'h nin rachidia'ha nu'h. ⁸Ni'chin nin nahpa nu'h siguhra ayi chyu guidxyihbi ya xclaa'dzi nu'h mas bwen naa ayiru chyu chuu guibahan cun bwe'lтихи nu'h nin nuu loh guidxyiyuh rii', sola caza'bi sto' nu'h chuunee nu'h Jesucristu llaa'ndxibaa'. ⁹Ni'chin nin tuhsii naa xigaaba ra' nu'h guidi'hnn nu'h ziga naa xigaaba Xtaada Dxiohs nu'h, nicala loh guidxyiyuh rii' o nicala nez llaa'ndxibaa', ¹⁰laasii garaa ra' nu'h zadzihن guidxyuu ra' nu'h nez loh yahgaxiyyi Jesucristu hasta guunn Ni'h guelguxchisi xcweenta tuhbigah ra' nu'h, ya chi'chi tuhbigah ra' nu'h gachica'ha ra' nu'h xcweenta ziga bidi'hnn ra' nu'h loh guidxyiyuh, dela dzi'n za'ca o dzi'n dxaaba.

Dxyi'dxyi xcweenta guelrbwidxyii sto'

¹¹Pwihsii coma rdxyihbi nu la'h Daada Jesucristu (nin

razo'badxiahga nu xchi'dxyi Ni'h), raluu'yи nu xchi'dxyi Ni'h loh ra' bwiinn tin chechii sto' ra' ban. Per Dxiohs ba naann Ni'hna xa nabahan nu, malaayi neezaa loh xigaaba tu gacabwa' xa nabahan nu. ¹²Ayi chyu cañi' dxi'h ziga naa xcweenta gahca nu, sino que dxugani'hi nu dxyi'dxyi loh tu tin dxiahxi sto' tu xcweenta nu, tin gaapaa tu xi dxyi'dxyi nin gusia'garii tu nez loh ra' bwiinn ra' nin ruhnn nayaachi ra' cun ziga rñah ra' ba nez loh ra' bwiinn, ya ayi rahcabwa' ra' ba xi nuu la'n lasto' ra' ba. ¹³Pwihsii sidela la'h nu rñah nu ziga bwiinn nin rahca yihca Ni'h, pwihsii naa nun pur Dxiohs; ya sidela naa nu ziga bwiinn nin rii xnehza xigaaba Ni'h, pwihsii naa zan para la'htu, ¹⁴laasii ruca'h duxa sto' Jesucristu la'h ra' nu'h, ni'chin nin razo'badxiahga nu xchi'dxyi Ni'h laasii naann dzi'tsi nu tuhbi Ni'h naa nin guhchi para garaa ra' nu'h, ni'chin nin naa ziga garaa ra' nu'h guhchi nez loh Dxiohs. ¹⁵Jesucristu guhchi para garaa ra' bwiinn, tin zi'chi garaa ra' nin riachii sto' Ni'h xchi'dxyi Ni'h ya ayiru nabahan ra' ba para la'h gahca ra' ba sino que para la'h Jesucristu, nin gubia'garii babahn para la'h ra' bwiinn ra'. ¹⁶Ni'chin la'hnu ayi chyu gwa'ha loh ra' bwiinn ziga naa ra' ba loh guidxyiyuh rii'. Nicala galoh biu'nbwa' nu Jesucristu ziga nin guhca Ni'h chin gubahan Ni'h loh guidxyiyuh rii', per nnah ayiru chyu ruhnn lligaaba zi'chi pur la'h Ni'h nnah. ¹⁷Pwihsii ziga bwiinn nin ya riachii sto' xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn chi ya naa tuhbi bwiinn

nacuubi, laasii ayiru rza'bisto' ba garaa ra' cohsa nin rza'bi sto' ra' bwiinn guidxyiyuh ra', mas rza'bi sto' ba guunn ba xtsi'n Dxiohs.

18 Garaa dee' runi'hi Dxiohs nin nuu dxibaa'; la'h Ni'h basia'lida sto' Ni'h xtuhlda ra' nu'h pur nin bwi'hnn Jesucristu, nee baca'bi Ni'h xchi'dxyi Ni'h la'hnu tin galuu'y'i nu pur xcweenta nin basia'lida sto' Ni'h xtuhlda ra' bwiinn. **19** Nin sa'loh dee' naa squii': pur xcweenta Jesucristu Dxiohs cagadi'hi guelnasaa la'h ra' bwiinn guidxyiyuh ra' cun la'h Ni'h, laasii ayiru zenee cweenta Ni'h xcweenta duhlda xteenn ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ni'h xchi'dxyi Jesucristu; ya la'hnu baca'bi Ni'h tin galuu'y'i nu xchi'dxyi Ni'h nin naa guelnasaa rii!. **20** Pwihsa la'hnu zo'pa nu ziga bwiinn ra' nin ruluu'y'i dxyi'dxyi xteenn Crixtu, ziga zi la'h Dxiohs gaca cañi' loh tu pur la'hnu. Ni'chin nin ranaaba chihpa nu pur lah Crixtu gulgahca tuhsa cun Dxiohs. **21** Jesucristu ayi xi xtuhlda Ni'h guyuu', per pur la'hnu'h bwi'hnn Dxiohs guhchi Ni'h ziga zi tuhbi bwiinn nin guyuu' xtuhlda Ni'h, tin zi'chi para la'hnu'h ziga naa nu'h tuhsa cun Jesucristu, gaca nu'h tuhbi bwiinn nayaa nez loh Dxiohs.

6 Pwihsa ziga naa nu'h tuhsa loh xtsi'n Dxiohs, rachiñi' nu loh tu ayi cwe'he sto' tu nin bwi'hnn Dxiohs xcweenta tu, sinola'n lliaa'zi ziga gwachii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu, **2**laasii squii' rñi' loh xchi'dxyi Dxiohs:

Dxyih nin bwi'hnnna'hnn lligaaba balahsa sto'n la'htu, baca'dxiaoagahn xchi'dxyi tu nin gunaaba tu loon;

ya dxyih nin guyahpitii xtuhlda tu, bwi'hnnna'hnn cumpahñu la'htu.

iGuldxihn dxyi'dxyi! Nnah naa tuhbi dxyih nin galahsa sto' Dxiohs la'hnu'h; nnah naa tuhbi dxyih nin gusia'pitii Ni'h xtuhlda tu. **3** Ayi chyu chi'hyi guunn dзи'n nin guunn guidxyi'chinee bwiinn la'hnu, tin zi'chi ayiza guiñi' dxaaba ra' bwiinn xcweenta xtsi'n nu, **4**tin mahzi ru galuu'y'i nu ziga naa nu xmooza Dxiohs; pur pasensi nin nachidxiaapa nu chin rusa'cazzi ra' bwiinn la'h nu, chin rati'dxiloh nu xiilla stuhbi guelrza'cazzi nee chin ayi rahcabwa' nu cuun nin guidi'hnn nu. **5** Ya chin ayi ruluu'yiloh xa guidi'hnn nu ziga chin ruca'yahga ra' bwiinn la'hnu, chin rusie'w ra' ba la'hnu la'n lahtsi dxi'ba, cun chin riahsa ra' bwiinn ruca'nee ra' ba la'hnu, ziga chin ayi chyu rahsi cun rati'dxiloh za nu guelrchia'han; **6** neezaa raluu'y'i nu naa nu xmooza Dxiohs xcweenta ziga nin nabahan nayaa nu nez loh Dxiohs. Nee cun ziga naann za'ca nu xchi'dxyi Dxiohs, neezaa xcweenta xquelnado' laadzi nu, nee laasii pur guelpasensi xteenn nu, neezaa laasii rbweza Spíritu Saantu Dxiohs la'n lasto' ra' nu, neezaa ziga nadzii'hi nu bwiinn ra', **7**neezaa pur xcweenta dxyi'dxyi guchii pa'h xteenn Dxiohs, nee cun neezaa pur guelrnabwa' xteenn Ni'h. Ca'ha nu tuhbi madxihud guelnayaa xteenn Ni'h; ca'ha nu guelnayaa chi garoopa naa nu ziga lahdu derehchu cun lahdu rrabwehsa. **8** Ya zi'chiza raluu'y'i nu naa nu xmooza Dxiohs ziga cha'yí

naa xquelrnabwa' nu, o ria'han xtuhyi za nu. Nuu bweelta nuu nin rñi' za'ca xcweenta nu, ya nuu za bweelta rñi'nah za ra' ba xcweenta ra' nu; nuu za bwelta rñi' ra' ba ziga naa nu bwiinn nin rusagui'hi bwiinn, mas nicala naa nu bwiinn nin rñi' dxyi'dxyi nin naa guchii. ⁹ Ya nuu bweelta rwa'ha ra' bwiinn loh nu ziga zi tuhbi bwiinn ziit nicala za'bi dxyi'dxyi pur la'hnu ziahan lahta. Nuu bweelta rahchi tii' nu, per rbia'garii riazah tii' nabahan nu; rza'cazii ra' nu per ayi rahchi nu. ¹⁰ Nicala nuu nu guelrbiin per garaa dxyih nuu nasaa sto' nu. Nicala naa nu prohbi, per rachidi'hnn rricu ra' nu ziahan ra' bwiinn loh xchi'dxyi Dxiohs. Nicala naa nu bwiinn nin ayi xi nahpa tii', per nahpa nu garaalohtii' nin naa xteenn Jesucristu.

¹¹ Bwiinn Corintu ra', la'hnu bachiñi' garaa nin naa guchii loh tu, garaa gahca ra' dxyi'dxyi ra' nin nuu la'n lasto' nu. ¹² Nin tuhbi dxyi'dxyi ayi chyu baca'tsi loh tu; sola la'htu rgu'la'n sto' tu dxyi'dxyi nin nahpa guiñi' tu loh nu. ¹³ Nnah na'h rñi'n loh tu ziga zi rñi'nee tuhbi daada llii'n ba: "¡Gulguiñi' loh nu dxyi'dxyi ra' nin nu la'n lasto' tu!"

Naa nu'h xquido' Dxiohs nin nuu nabahan nez dxibaa'

¹⁴ Ayi gucha'ga tu bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, laasii ayi gaca xtsi'n tu tuhbiloh, laasii tuhbi tu xclaa'dzi guunn dzi'n za'ca, stuhbi nin guiclaa'dzi guunn dzi'n dxaaba, ¿xa gaca loh bia'ñih ziga naa loh

nacahyi? ¹⁵ O ¿xa gaca saahnee Jesucristu la'h Satanahs? ¿Xa gaca sahnee tuhbi bwiinn nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h tuhbi bwiinn nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs? ¹⁶ ¿Xi nah tu? ¿Gu ziga naa xquido' Dxiohs naa za xquido' dxaan ra'? Laasii la'hnu'h naa nu'h xquido' Dxiohs nin nuu dxibaa', ziga gahca guñi' Dxiohs galoh:

Ziuu'huhn nez la'n lasto' ra' ba,
ziza'neezaara'n ba;

Na'h gaca'hn Xchiohs tu, ya
la'htu gaca tu xpwii'nn ra'n.

¹⁷ Pwihsiee neezaa guñi' Daada Dxiohs squii':

Gulgaria'h lahda ra' bwiinn,
gulguiria'hcaa loh ra' ba;
ayi guina'zu tu cohsa dxaaba tin
zi'chi gaannloon la'htu ziga
llii'n ra'n.

¹⁸ Ya chi'chi zahca'hn tuhbi Daada
loh tu,
ya la'htu gaca tu llii'nga'n ra'n
cun llii'n dxa'pa ra'n,
rñi' Yu'bi Dxiohs nin nahpa
garaa tii' guelrnabwa'.

7 Pwihsiee, bwiitsi ra'n, ziga ya
bia'hannee Dxiohs dxyi'dxyi
ra' rii' la'hnu'h, nahpa gachidi'hnn
nayaa nu'h la'hnu'h loh garaatii' tin ayi
gusiaaba bwe'hla tihxi ra' nu'h la'hnu'h
loh duhlda nee cun xcweenta xigaaba
ra' nu'h cun lasto' ra' za nu'h, tin zi'chi
gaca gachiza' ra' nu'h loh neziuh saantu
xteenn Dxiohs, per chuu guelnadxyi'bi
xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' nu'h.

Xcweenta ziga badxa'h xigaaba ra' bwiinn Corintu ra'

² Gulgahca nadzii'hi la'hnu nez
la'n lasto' tu, laasii ayi chyu xi

mahla cayuhnn la'h chyu tii', nee nin ayi za chyu nugasagui'hi la'h chyu tii' za. ³Ayi cañi'n dxyi'dxyi ra' rii' tin para gudzi'ba'hn duhlda yihca tu; pwihs i ziga la'n guñi'la loh tu desde galohyi la'htu nuu tu la'n lasto'n, tin nicala guibahan nu cun nicalaza gachi nu tuhs i cun la'htu. ⁴La'htu nadxiipa sto'n, laasii pur la'h tu rdxeela'hn dxyi'dxyi za'ca nin rulu'yil'hnn nez loh ra' bwiinn, ya loh garaa ra' ziga guelrza'cazzi ra' nin rati'dxiloh ra' nu, mas riin sto'n guelnadxiipa cun guelnasaa xteenn Dxiohs pur xcweenta tu.

⁵Ni'chin chin guyuu' nu nez loh ra' guihdxyi xteenn Macedonia, ayi chyu bidxiaapa guelrzi'laa'dzi laasii garaa lahta ra' batidxiloh nu guelrza'cazzi pur xcweenta guelrdxihldxinee nin guyuu' nez gadiidxi nu, cun xcweenta za guelnadxyi'bi nin guyuu' sto' nu. ⁶Per la'h Daada Dxiohs nin rdi'hi guelnasaa sto' bwiinn ra' nin riuu' nalaasa sto', bani'hi Ni'h guelnasaa sto' nu chin badzihnnec Titu dxyi'dxyi pur xcweenta tu. ⁷Nee ayi pur nin ziga zi dxi'h nin badzihnnec Titu, sino que neezaa pur tanto nin riuu'gui'w sto' ba pur la'htu. La'h Titu gunah balaaca chi'h nin xclaa'dzi tu gwa'ha tu loh nu, nee gunah za bi cuun guelnalaasa nin nuu sto' tu pur nin ruhnn tu lligaaba pur na'h. Pwihs i ya cun garaa ra' dee' mahzi ru rahcaziahán guelnasaa sto'n.

⁸Nicala la'h carta nin baca'hn bwi'hnn guyuu' nalaasa sto' tu, per na'h ayi bobiin sto'n per ya chin guxe'hla'hn carta chi guhca nalaasa

sto'n laasii nnah na'nnahn guzahca biin sto' tu pur bi'l'ida tu carta ca, per ayi xchih dxi'h guhca biin sto' tu. ⁹Yannah nuu guelnasaa sto'n per ayi pur dxi'h nuu guelrbiin sto' tu, sino que pur nin bwi'hnn guelrbiin chi ziga badxa'h xigaaba tu gubia'garii tu nez loh Dxiohs. La'htu bwi'hnn tu batidxiloh tu loh nin ziga biuu'sto' Dxiohs guhca, tin ayi guyuu' xa ñuñihchi tu pur xcweenta nu. ¹⁰Laasii guelrbiin nin rgu'nehza Dxiohs loh ra' nu'h ruhnn ragu'dzi sto' ra' nu'h, tin zi'chi ruta'h Dxiohs la'h ra' nu'h loh duhlda ni'chi nin rza'bi sto'n mahzi ru chin bwi'hnn Ni'h zi'chi, ya zi'chi rbia'tii guelnalaasa, per guelrbiin xteenn guidxyiyuh ayi ruhnnan gahn gagu'dzi sto' ra' bwiinn cun xtuhlda ra' ba, mas runnan rñihchiloh ra' bwiinn para tu'pazi. ¹¹La'h tu bwi'hnn tu batidxiloh tu guelrbiin nin guhca xigaaba Dxiohs guhca, yannah igulgui'aha loh gahn! iBalaaca chi'h cohsa za'ca bwi'hnnan para la'htu! Bwi'hnnan bwa'ha za'ca pa'h tu xi ni'ca guhca, tin gaca guluu'yigahca tu xcweentan, chi'chi bwi'hnnan guyuu'llahn sto' tu, neezaa bwi'hnnan bidxyihbi tu ni'chin nin basaa'n tu duhlda ra', chi'chi bwi'hnnan xclaa'dzi tu ñwa'ha tu loon, guhca za guyuu' guelrzaa' sto' tu pur na'h, bwi'hnnzan guunn tu guelguxchisi xcweenta bwiinn nin bwi'hnn duhlda chi. Garaa ra' dee' baluu'yi ayi la'h dxi'h tu gulu'tii tu duhlda. ¹²Ni'chin chin baca'hn dxihtsi ca, ayi baca'hñin loh bwiinn nin bwi'hnn duhlda sino que tin para gudi'hi tu xcweenta

guelrzaa' nin riuu' tu pur na'h nez
loh Dxiohs. ¹³Ni'chin bachica'ha nu
ziga guridxyii sto' nu.

Yannah pur nin ya gurihdxyii
sto' nu, mas riahxi duxa nu pur
nin rachidia'ha nu nuu riahxi
Titu pur la'htu. Pwihsi garaa tu
cayuhnn tu para cayuu' guelnasaa
sto' Titu. ¹⁴Pwihsi sidela nuu xi
dxyi'dxyi za'ca nin ra'pihn loh bi
pur xcweenta tu, ayi bazi'xtuhyi'hnn
nez loh bi. Per ziga gahca rñi' nu
ganaalla dxyi'dxyi nin guchii,
zi'chi gahca za guchii naa garaa ra'
dxyi'dxyi nin bidi'tsi loh Titu pur
xcweenta tu. ¹⁵Ni'chin nin mahzi
ru cayahca nadzii'hi sto' Titu cun
la'htu chin riagannah sto' bi xa
bazo'badxiahga tu dxyi'dxyi, nee
xa guunnloh tu bi cun gaduhbi sto'
tu chin badzihh bi nee cun ziga
guelnadxyi'bi xteenn tu. ¹⁶Nnah
nuu nasaa sto'n pur nin nnahyi
na'pahn gaduhbitii' confiansa tun
la'h tu ya ayi xi guelrzaa' riuu'huhn
cun la'htu.

Xcweenta guhn para la'h
ra' xpwiinn Dxiohs nin nuu
loh guihdxyi Jerusalehn

8 Pwihsi nnah bwiitsi
ra'n, xclaa'dzi nu
gachidi'yidxyi'dxyi nu loh tu
xcweenta ziga badi'hi Dxiohs
guelriachii sto' nez lasto' ra'
bwiinn guihdxyi Macedonia nin
gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi
Dxiohs. ²Nicala bat'i'dxiloh ra' ba
guelrza'cazzii pur guelrza'cazzii
nin bat'i'dxi Dxiohs la'h ra' ba per
guhca nasaa lasto' ra' ba, nee nicala
za naa ra' ba prohbi, per badzii'ba
ra' ba mweeyi ziga zi tuhbi bwiinn

nin nahpa ziahan mweeyi. ³Na'h
naann nin bwa'haloon, cun gaduhbi
sto' ra' ba bani'hi ra' ba ziga chi'h
mweeyi'hnn nin guhca bani'hi ra'
ba, nee hasta mahzi'hnn ru badi'hi
ra' ba. ⁴Gunaaba duxa ra' ba loh nu
gasaa'n nu gudi'hi ra' ba xmweeyi
ra' ba para gacanee ra' ba la'h
ra' xpwiinn Dxiohs. ⁵Mahzi ru
baria'caa bwi'hnn ra' ba que ziga
dxudi'hnn nu lligaaba pur la'h
ra' ba, pwihsi badi'hi ra' ba la'h
ra' ba mweer galoh nez loh Daada
Jesucristu, chi'chi nez loh ra' nu
ziga gunabwa' Dxiohs gaca. ⁶Pwihsi
ziga bacha'ga ra' bwiinn Macedonia
ra' mweeyi, zi'chi za ni'chin nnah
ra'pihn loh Titu dxi' za bi tin
guica'ha bi mweeyi nin gudi'hi
tu xcweenta ziga guñi' bi loh tu
galoh. ⁷Ruhnn tu ziahan dzi'n za'ca,
riahchiipa sto' tu xchi'dxyi Dxiohs,
rñi' za'ca tu xchi'dxyi Dxiohs, nee
nahpa tu guelnasiin, nee rca'hsto'
tu guunn tu xtsi'n Dxiohs; nee
rantsii'hi za tu la'h nu, ni'chin ayi
chesuh tu guunn tu dzi'n za'ca
ra' ziga cheezah gudzii'ba za tu
mweeyi.

⁸Ayi guunn tu lligaaba cañi'n
ziga nahpa guunnpa'ca tun; sola
xclaa'dzihh gacabwa' tu xa naa
lasto' ra' bwiinn ra' nin rudzii'ba
ra' mweeyi, tin zi'chi za guluu'y'i
ruca'h sto' tu bwiinn ra' nin naa ra'
xpwiinn Dxiohs, ⁹laasii la'htu ya
nu'nbwa' tu xa balahsa sto' Daada
Jesucristu la'hnu'h; la'h Ñi'h naa
Ñi'h rricu pur nin ca'ha Ñi'h garaa
xiteenn Dxiohs, per guhca Ñi'h ziga
zi tuhbi bwiinn prohbitii', tin zi'chi
pur xcweenta Ñi'h gaapa tu garaa ra'
nin nahpa Dxiohs nez dxibaa!.

¹⁰Na'h ziñi'n loh tu xi lligaaba ru'nnahn para la'h gahca xquelnaza'ca tu. Guduuhbihzayi galoh tu guza'loh tu cayuhnn tu dzi'n za'ca rii', laasii gaduhbi sto' tu guza'loh tun. ¹¹Pwihs i nnah gulchezah hasta guza'loh tun, cun la'h gahca ziga nuu sto' tu chin guzo'baloh tun, nnah xteenn dzi'n ca gulgadi'hi ziga nin rahpa tu. ¹²Laasii sidela nuu bwiinn cun gaduhbisto' ba xclaa'dzi ba gudi'hi ba guhn loh Dxiohs, Dxiohs rca'ha Ñi'h nin chi'hz i rahlaasto' bwiinn rudi'hi ba laasii ayi rnaaba Ñi'h nin ayi rahlda guzuh bwiinn. ¹³Ayi cañi'n gulgadi'hi tin tiidxi tu guelrza'cazii para gaapaa stuhbi bwiinn, sino que tin gaca tuhbiloh tu cun xixteenn tu. ¹⁴Nin nahpa tu nnah ni'chi gulgadi'hi tin guza'loh tu nin caya'dxi ra' ba, tin stuhbi dxyih la'h ra'ga'h ra' ba chin nahpa ra'ga'h za ra' ban zuni'hi za ra' ba nin dxia'dxi tu, tin zi'chi gaapaa tu xixteenn tu nin guichi'hn tu tuhbiloh. ¹⁵Laasii loh xchi'dxyi Dxiohs caa squii: "Bwiinn nin batiaa'ha ziahan duxa guelwahw, ayi xi bwi'hnn sohbra; ya bwiinn nin batiaa'ha gullia'yil'hn, ayi xi bia'dxyi ba."

Titu cun bwiinn ra' nin ze'nee la'hba

¹⁶Zuxchiilli Dxiohs nin rudi'hi la'h Titu la'h gahca guelrzaa' nin na'pahn pur la'htu. ¹⁷Pwihs i guzi'guehlda bi guunn bi nin guna'ba'hn loh bi guunn bi, ya coma ziga la'h gahca bi xclaa'dzi duxa bi guunn bi xtsi'n Dxiohs nez loh tu, nnah la'h gahca bi bwi'hnn bi lligaaba dxie'guia'ha bi cuun tu tin guza'loh tu guunn tu dzi'n rii'.

¹⁸Rii' rachigu'nehza nu tuhbi bwihtsi lasaa' nu'h tuhs i juunta cun Titu; la'h bin nin rñi' za'ca ra' bwiinn guido' xcweenta ñi'h laasii dzi'n za'ca ruhnn bi pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁹nee ayi dee si dxi'h, sino que la'h ra' bwiinn guido' ra' gulii la'h bwihtsi lasaa' nu'h rii' tin sahnee ba la'h nu loh xtsi'n Dxiohs nin dxudi'hnn nu rii' tin guiñi' za'ca bwiinn pur la'h Jesucristu, nee tin dxugaluu'y i za nu ziga xclaa'dzi nu guidi'hnn nu xtsi'n Ñi'h, ²⁰tin ayi zi'chi chuu nin guiñi' yihca nu ridi'hnn nu guri'xi cun mweeyi roo' nin bidxa'ga rii' para la'h ra' xpwiinn Dxiohs. ²¹Pwihs i dxudxi'hyi nu xa cayahca ra' dee' tin garia'caa xnehzan; nee ayi nez loh si dxi'h Daada Jesucristu sino que nezaa nez loh ra' bwiinn ra'.

²²Garoopa ra' bwihtsi ra' nu'h rii', raxe'hla za nu stuhbi bwihtsi nu'h nin ya guhca paaldaa bweelta bidia'ha nu xa ruhnn ba, nee ziga ya bachidia'ha nu xclaa'dzi ba guunn za'ca ba ziahan ra' dzi'n, nee nnah mahziru xclaa'dzi ba guunn ba dzi'n za'ca laasii la'htu nadxiipa sto' ba. ²³Sidela chyuulla guinaaba dxyi'dxyi la'h Titu pur bwiinn rii', gulguiñi' loh bwiinn chi la'h bi naa bi nin cayuhnnee na'h dzi'n nez loh tu, o sidela guinaaba dxyi'dxyi ra' ba xcweenta schioopa ra' lasaa' nu'h, gulgahbi loh ra' ba la'h ra' ba naa ra' ba xquia'ga ra' bwiinn guido' nee pur xcweenta ra' ba rñi' za'ca ra' bwiinn pur Jesucristu. ²⁴Pwihs i para gacabwa' ra' bwiinn guido' ra', gulgaluu'y i loh ra' bwiinn chi xa rantsii'hi lasaa' tu,

neezaa ra' dzi'n nin ruhnn tu ni'chi
nin rachiñi' nu ganaalla dxyi'dxyi
za'ca xcweenta tu.

Mweeyi para la'h ra' bwihtsi ra' nu'h

9 Ni'chin ayi guca'hruhn loh
tu xcweenta dzi'n ra' rii',
nahsto' nu, guelrahcanee ra' la'h ra'
xpwiinn Dxiohs, ²laasii la'n naann
xa ruca'hsto' tu guunn tun, ya ziga
guñi' za'ca'hn pur xcweenta tu
loh ra' bwiinn Macedonia; guñi'n
loh ra' ba la'htu bwiinn ra' Acaya
ra' desde guduhbihza batiaa'ha tu
mweeyi. Pwihs laasii bwi'hnn tu
zi'chi neezaa ra' ziahan ra' bwiinn
Macedonia ra' bie'suhsto' ra' ba
bacha'ga ra' ba mweeyi. ³Ni'chin
la'n gulu'neezahn bwiitsi ra' nu'h
nez loh tu, tin ayi gaca lliaa'ha zi
dxyi'dxyi nin guñi'n xcweenta tu,
tin ziga cabweeza tii' tu gucha'ga
tu xmweeyi tu ziga guñi'llga'n loh
tu desgaloh, ⁴tin ayi nagah chin
dxie'l dahm dxie'nee ra' paaldaa
ra' bwiinn Macedonia mahs nee
gwa'ha ra' ba ayi biuu tu ñucha'ga
tu mweeyi, ya zi'chi zia'han
xtuhyi'hnn cun neezaa la'htu.

⁵Ni'chin nin bwi'hnnna'hnn lligaaba
lwehgu si ze' ra' bwiitsi ra' nu'h
rii', tin ze'guia'ha ra' ba xa gaca
xcweenta mweeyi ra' nin bia'han
dxyi'dxyi nu'h desde galohyi
gucha'ga tu, tin zi'chi bana'siin
mweeyi nin guhlaasto' tu bacha'ga
tu, ayi pur ziga dxi'h chyu rñi'
nahpa cun lajweersi guunn tun.

⁶Gulgashannah sto' tu dxyi'dxyi ra'
rii: Bwiinn nin rbahchi gullia'hyi'hnn
biñih, zi'chi za gullia'hyi'hnn
jusehchi rca'ha ba; ya ziga bwiinn
nin rbahchi ziroo' biñih, zi'chi za

ziroo' jusehchi rca'ha ba. ⁷Cada
tuhbigah tu gulgadi'hi ziga chi'h
rahlaasto' tu gudi'hi tu; per ayi
guunn tun cun guelruhnn chiohpa
sto' nee gulgahcabwa' ayi naazan
lajweersi, laasii Dxiohs nadzii'hi
Ñi'h la'h bwiinn nin rudi'hi mweeyi
nez loh Ñi'h cun gaduhbi sto' ba,
⁸laasii Dxiohs guni'hi Ñi'h ziroo'
guelruhnntaa'yi xteenn Ñi'h para
la'htu, tin zi'chi ayi chuu dxyih
dxia'dxi tu nin guichi'hn tun nee
tin gaapa za tu ziahanan para
gacanee tu garaaloh ra' cohsa za'ca
ra', ⁹laasii loh xchi'dxyi Dxiohs
rñi' squii': "La'h badi'hi duxa
Ñi'h para la'h ra' bwiinn prohibi,
laasii zahca Ñi'h bwen duxa para
tu'pazi." ¹⁰Dxiohs nin rni'hi biñih
nin rbahchibiñih nu'h loh yuh nee
cun guelwahw para guida'w nu'h;
la'h Ñi'h guitarloohon para loh dzi'n
li'hn xteenn tu, ya zi'chi guunn
Ñi'h tin chioo ra'n tin guni'hihn
tuhbi li'n za'ca la'htu, ¹¹tin zi'chi
gaapa tu ziahan ra' guelnaza'ca
para gacaza gudi'hi tu ziroo!. Ya
para la'hnu, ziga mweeyi'hnn nin
rgu'nehza tu para la'h ra' xpwiinn
Dxiohs, zuhnnaan para gudi'hi
duxa ra' ba guelzuxchilli nez loh
Dxiohs, ¹²laasii chin rahcanee tu
la'h ra' bwihtsi ra' nu'h, ayi sola
dxi'h radi'hi nu'h nin rchi'hn ra' ba
sino que neezaa rachidi'hnn nu'h
para rudi'hi ra' ba guelzuxchilli
nez loh Dxiohs. ¹³Chin rahcanee tu
la'h ra' lasaa' tu, ruluu'yi xcweenta
ziga ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi
Dxiohs nin gwachii sto' tu; ni'chin
la'h ra' ba guini' za'ca ra' ba pur
la'h Dxiohs xcweenta ziga nin
cayahcanee tu la'h ra' ba pur

xcweenta mweeyi nin gulu'nehza tu para la'h ra' ba cun snuhn ra'bwihtsi lasaa! ra' nu'lh nin rii ra' stuhbi lahta. ¹⁴Ya chi'chi la'h ra' ba zibwihdxyi-zinaaba ra' ba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'htu, ya zahca nadzii'hi ra' ba la'htu laasii runi'hi duxa Dxiohs xquelrahcanee Ñi'h para la'htu. ¹⁵Zuxchiilli Dxiohs laasii bani'hi Ñi'h tuhbi cohsa roo', cun tuhbi guelnaza'ca roo' nez loh ra' nu'h.

**Guelrnabwa' nin nahpa Pahblu
xcweenta ziga naa ba pootxla**

10 Na'h Pahblu, rna'ba duxa'hn loh tu, cun garaa ra' dxyi'dxyi nado'laadzi, nee cun dxyi'za'ca xteenn Jesucristu; nee za'bi dxyi'dxyi naan bwiinn nado'laadzi chin bia'hanahn loh tu ya chin nuu'huhn stuhbi lahta ruca'hn dxyi'dxyi nin dxigah ruri'hi la'htu. ²Pwihsa rna'ba'hn loh tu, gulguibahan za'ca tin chin dxie'ldagui'a'hahn cuun tu, ayi chuu llahn sto'n nee tin ayiza guiñi'n dxyi'dxyinah loh bwiinn ra' nin rñi!: "Pahblu nabahan ziga zi tuhbi bwiinn guidxyiyuh." ³Per la'h nu ayi chyu rdxihndxi cun dxi'ba nin rutuhbi ra' bwiinn guidxyiyuh. ⁴Laasii dxi'ba nin rulaloh la'hnu ayi naa'han ziga dxi'ba nin rutuhbi ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que naan cun ganaalla xquelrnabwa' Dxiohs tin riidi'hnn nu gahn loh ra' garaa ra' guelrnabwa' nin nuu loh guidxyiyuh. ⁵Ni'chin nin cagazu'hyi nu loh garaa ra' lligaaba dxaaba ra', neezaa ziga nin ruchi'dxiu-rucha'ga lligaaba roo' ra' nin xclaa'dzi ra' bwiinn guiñi'yah ra' ba xcweenta

ra' bwiinn nin nu'nbwa' la'h Dxiohs; per caca'ha nu garaa ra' xigaaba ra' nu cagati'dxi ra' nu la'h ra'n nez loh naa Jesucristu tin guzo'badxiahga ra' nu xchi'dxyi Jesucristu. ⁶Nin cabweeza chi'hzi nu naa guidi'hnn nu guelguxchisi loh chyu chi'hzi bwiinn nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, chin la'h garaa tu guyuu'-guya'zi xchi'dxyi Dxiohs.

⁷La'htu rwa'ha tu cohsa ra' ziga chi'hzi nin rdii'dxi loh tu. Sidela chyuulla tuhbi tu rgu'bwa' guchii naa ba xpwiinn Jesucristu, nahpa gacabwa'za ba guunn xigaaba ba neezaa la'hnu naa nu xpwiinn Jesucristu. ⁸Pwihsa laasii mahziru guiñi' za'ca'hn xcweenta guelrnabwa' nin na'pahn, nin bani'hi Dxiohs na'h tin guchioo'ruhn guelriachii sto' xteenn tu per ayi la'hla dxi'h guxi'na'hn la'htu nicala gatuhyi loon pur guiñi'n squii!. ⁹Na'h ayi xclaa'dzihm dxi'e'suh guidxyihbi tu nasto' tu ziga nugachibiyaa'hahn la'htu pur dxihtsi ra' nin baca'hn. ¹⁰Laasii rñi' ra' ba loh xchi'tsihn caa dxyi'dxyi nagahn, dxyi'dxyi ña'laa'dzi; per ziga chin rñi'n cun rwaal'hahn nez loh ra' tu rña'n ziga zi tuhbi bwiinn siisii ya xchi'dxyi'hn naan ziga zi xchi'dxyi tuhbi bwiinn nin rñi' xilaa-xihlaan. ¹¹Per bwiinn nin rñi' zi'ca, gacabwa' ba dee': ziga nin naa nu cun xchi'dxyi nu chin raca'h nu dxihtsi loh tu ziga chin nuu nu zihtu, pwihsa zi'chi gahcaza naa nu chin dxuunee nu la'htu.

¹²Per ayi chyu ruhnn xigaaba naa nu tuhbiloh cun bwiinn ra' nin rñi' za'ca pur xcweenta gahca

ra' ñi'h. La'h ra' ba ruhnn ra' ba puura lligaaba mbah ra', loh ziga rucha'gabwa' ra' ba xcweenta ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba. ¹³ Per la'hnu ayi chyu guunn nayaachi tsi'baloh nu loh nin nagahdxi guni'hi Dxiohs la'hnu, mas sola riidi'hnn nu ziga chi'h dzi'n nin bani'hi Dxiohs la'hnu, ya la'hgahca squi'l ziga nin baluu'yí nu loh guihdxyi Corintu rii'. ¹⁴ Ni'chin ayi chyu bwi'hnn chiohpa loh lligaaba, pwihsi ɬxa ñaria'caa sidela la'hnu ayi ñadzihngah nu para ñaluu'yí nu la'htu? Pwihsi la'hnu naa mweer bwiinn ra' nin bie'nee xchi'dxyi Jesucristu nez loh tu. ¹⁵ Ayi chyu ruhnn nayachi loh xtsi'n stuhbi bwiinn, sino que dxuule'za nu chioo guelriachii sto' xteenn tu, chi'chiyi gaca guidi'hnn ru nu dzi'n nez loh tu, ziga chi'hzi gaca guidi'hnn nu, ¹⁶ tin gaca za galuu'yiru nu xchi'dxyi Jesucristu stuhbi lahta loh guihdxyi ra' nin naa zihturu galoo lahdxyi tu, nee ayi za chyu guunn nayaachinee dzi'n nin bwi'hnn stuhbi bwiinn.

¹⁷ Sidela chyuulla xclaa'dzi guunn nayaachi, per mahzi cha'yí guunn nayaachi ra' ba pur xcweenta Daada Jesucristu, ¹⁸ laasii bwiinn nin ruza'loh ruhnn gahn ruti'dxiloh xi chi'h zi, ayi la'h dxí'h ba naa nin rñi' za'ca gahca pur xcweenta ñi'h sino que la'h Jesucristu nin ruze'ta ziga naa xtsi'n bwiinn chi.

Pahblu cun bwiinn ra' nin
ayi naa pooxtla

11 iMalaayi gwa'ha nnah tu
loon gaduhbi nin guiñi'n
tuhbi dxyi'dxyi nin naa xila-

xiilaan! Pwihsi gulgaca'dxiahga xchi'dxyi'hñ ²laasii ria'llahn sto'n cun la'htu ya llahn chi ze' nezloh Dxiohs, laasii ya naa dxyi'dxyi gudi'hñ la'htu nez loh Jesucristu tin guica'ha Ñi'h la'htu. Nee xclaa'dzizahn gudi'hñ la'htu nez loh Ñi'h ziga zi tuhbi dxa'pa nin nagahdxi chyu ndxi'hw guyihdxitii', ³ per nin rza'ca'hn rdxyiibihn laasii ayi nagah guisagui'hi tu ziga basagui'hi bwe'lda la'h Eva; nagah zi'chi za gusaa'n tu gusagui'hi bwiinndxaaba la'htu ya guunn ba gahn guidxa'h loh xigaaba tu, bachi'h guiria'hcaa tu loh xneziuh Jesucristu nin raann tu cun gaduhbi sto' tu. ⁴ Laasii nnah rwa'hahn mahzi ruca'h sto' tu ruca'dxiahga tu rwa'a' stuhbi bwiinn nin rñi' nuu stuhbi Jesuhs nin ayi naa xchi'dxyi Ñi'h dxyi'dxyi nin raluu'yí nu, nee rca'ha tu cun gaduhbi sto' tu tuhbi spíritu nin naa guriincaa loh Spíritu nin ya guca'ha tu, nee cun ruhnn za tu rca'ha tu guriincaa dxyi'dxyi loh dxyi'dxyi nin ba bihn tu nin guta'h la'htu loh duhlda. ⁵ Na'h riinsto'n ayi naan bwiinn nin gulliaa'ha lasahca loh garaa ra' pooxtla.

⁶ Nicala xchi'dxyi'hñ rzahcasto' tu naan dxyi'dxyi nin naa xila-xilaan, per loh xigaa'bahn ayi xi ria'dxi'hñ; nin sola naa bwensi ruluu'yiloh garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin la'n baluu'yí loh tu cun dzi'n nin bwi'hnnna'hñ ri'ca.

⁷ O ɬta bwi'hnnna'hñ duhlda sahca guyuu'huhn lahda tu, ziga tuhbi bwiinn nado'laadzi tin gaca tu bwiinn roo ra', nee nin tuhbi santahba ayi basadxiillihñ la'htu xcweenta nin balu'yí'hñ xchi'dxyi

Dxiohs? ⁸Guca'hahn mweeyi nin bani'hi guriin ra' ca bwiinn guido' na'h chin guyuu'huhn loh tu, tin bwi'hnna'hn xtsi'n Dxiohs loh tu. ⁹Chin guyuu'huhn loh tu, guyuu' xi bichi'hna'hn per ayi basio'bahn la'htu, laasii chin bie' ra' bwihtsi ra' nu'h nin zie' ra' nez guihdxyi Macedonia, la'h ra' ba bani'hi ra' ba garaa ra' nin bichi'hna'hn, ni'chin nin ayi xi basio'bahn la'htu, ya zi'chi cheezah gu'nnahn. ¹⁰Pwihs ziga na'pahn siguhra nu'nbwa'n xchi'dxyi Jesucristu, ni'chin ayi chyu bwiinn nahpa para guzia'tii dxyi'dxyi za'ca nin callii'dzi par na'h, ya garaa ra' bwiinn guihdxyi Acaya guiñi' ra' ba ruluu'yi zihn xchi'dxyi Jesucristu ayi chyuloo rza'bi naa'hahn para guica'hahn mweeyi. ¹¹¿Xixnaa rñi'n loh tu squii'? ¿Ta laasii ayi guinadzii'hihn la'htu? iDxiohs naannloh balaaca chi'h ruca'l sto'n la'htu! ¹²Per nahpa cheza'hn loh nin cayu'nnahn, tin ayi chuu nehza para la'h ra' bwiinn ra' nin ca'ndxi'hyi ra' cun dxyi'dxyi rusagui'hi xa gaca ra' ba ziga naa nu, per ayi gaca zi'chi. ¹³Pwihs la'h ra' ba ayi naa ra' ba pooxtla; la'h ra' ba sola rusagui'hi zi ra' ba, ruhnn zi ra' ba ziga naa ra' pooxtla xteenn Jesucristu, per ayi chyu naa ra' ba. ¹⁴Pwihs dee' ra' ayi rluu'yi nagahn ra'n laasii nee bwiinndxaba zahca guiñah ba ziga zi tuhbi aanjla xteenn Dxiohs nin rca'bacha'h tin gusagui'hi ba la'h ra' bwiinn. ¹⁵Pwihs ni'chin ayi guinagahn ruluu'yiloh ziga nin naa ra' xpwiinn ba ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn dzi'n za'ca, pwihs bwiinn ra' chi ziñihchiloh ra' para

tu'pazi cun xcweenta ziga naa xtsi'n ra' ba.

**Ruti'dxiloh Pahblu guelrsa'cazzi
xcweenta nin naa ba pooxtla**

¹⁶Rñi' za'ca'hn loh tu; ayi guunn tu lligaaba yi'cahn cazohbayo'ba, per ziga nin nuu tu lligaaba ca gulgasaa'nza guiñi'n loh tu ziga tuhbi bwiinn nin rahca naxiin yihca ñi'h tin guiñi' loh tu dxyi'dxyi za'ca pur xcweenta gahcahn. ¹⁷Dxyi'dxyi nin cañi'n rii' ayi cañi'ñin cun xquelrnabwa' Dxiohs, sino que cañi'ñin ziga zi tuhbi bwiinn nin rahca naxiin yihca ñi'h, nee naa ra' dxyi'dxyi za'ca ra' rii' la'hgahca xcwee'ntahn, ¹⁸laasii ziga nuu za ra' bwiinn ra' nin rñi' ra' dxyi'dxyi nayaachi pur la'hgahca xcweenta xtsi'n ra' ba nin ruhnn ra' ba loh guidxyiyuh rii', nee zi'chi gahca za ziñi'n dxyi'dxyi nayaachi xcweenta ga'cahn, ¹⁹laasii ziga la'htu nin naa bwiinn nasiin tii' cayahpa tu paseensi ra' la'h bwiinn nin rahca naxiin yihca ñi'h. ²⁰La'htu zeezahnee chyu chi'h zi tuhbi nin rnabwa' loh tu ziga tuhbi ballwaa'n, o rbaa'n ra' ba xixteenn tu, o rnabwa' ra' ba la'htu, o rusa'cazzi ra' ba la'htu, o rgahpaa ra' ba loh tu. ²¹iXiilla xtuhyi guhca nu ziga zi bwiinn siisii nez loh tu!, per loh xi chi'h zi nin ruhnn lasahca ra' ba la'hgahca ra' ba, nicala na'h cañi'ñin ziga zi nin rahca yihca ñi'h, pwihs neezaa na'h na'pahn dxyi'dxyi. ²²¿Sidela naa ra' ba bwiinn hebreu? Neezaa na'h naañin. ¿Sidela naa ra' ba bwiinn Israel? Neezaa na'h naañin. ¿Sidela naa ra' ba llahga

guehtu Abrahn? Neezaa na'h naañin. ²³Sidela naa ra' ba bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi Jesucristu, na'h dzi'balohru mahzi rulu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu nicala na'h cañi'n ziga zi tuhbi bwiinn nin rahca yihca ñi'h cun ziga dxyi'dxyi ra' nin cañi'n. Pwihs mahzi ru guelrza'cazii bat'i'dxiloon que la'h ra' ba; bat'i'dxilooohruhn loh goolpi que la'h ra' ba, nee bie'wruhn la'n lahtsi dxii'ba que la'h ra' ba. ²⁴Ya loh ga'yu bweelta basahcazii ra' bwiinn Israel ra' na'h; baciehlda ra' ba di'tsihn galda bitsi'h biga' cwarta, ²⁵ya stuhbi bweelta baca'h dxiah ra' ba yi'cahn, ya chohnna bweelta guza'bí ñihsa barcu nin zaa'hahn la'n ñi'h loh ñihsado' per bia'hanzahn tuhbi dxyih-tuhbi gue'la loh ñihsado!. ²⁶Nee ziahahn za biahje guzu'zahn, nee bat'i'dxiloozahn ziahahn ra' ya'dxi nez loh gui'w ra'; bat'i'dxilohzahn guelnadxyi'bí loh ra' guba'n, nee cun loh za ra' bwiinn guihdxyi laadxyih, nee cun nez loh ra' za bwiinn ziit u ra' nez la'n ciudahd ra' nee nez loh dahan ra' nee cun loh ñihsado' ra' za, nee cun nez loh za ra' bwiinn rusagui'hi bwiinn nin rñi'zi ra' naa xpwiinn Jesucristu. ²⁷Bati'dxiloduuxazahn loh dzi'n cun loh dxixi'hw; ziahahn la za bweelta ayi guta'xgaasih, cun bia'hanahn ayi gudaawuhn, cun ayi za gwaal'hahn ñihsa; nee bacwaa'nahn ziahahn bwelta, bat'i'dxiloozahn loh guelnahlda cun bia'dxyi za lahdx para na'h.

²⁸Per garaaloh ra' dee' bat'i'dxiloon guelrza'cazii; guillii-guillii nuu'huhn guelrzaa' pur

xpwiinn xteenn ra' guido!. ²⁹Sidela chyuulla tuhbi tu naa bwiinn siisiiti', pwihs neezaa na'h naan bwiinn siisii; ya sidela tuhbi tu riaaba loh duhlda, na'h riuu' duuxa'hn guelrzaa' xcweenta tu. ³⁰Sidela nayaachi'hn, per gaca nayaachi'hn xcweenta cohsa ra' nin ruluu'yi xcweenta guelsisii xte'nnahn. ³¹Dxiohs nin naa Xtaada Jesucristu nin rga'ha chyu guiñi' za'ca lah Ñi'h tu'pazi, naann Ñi'h na'h cañi'n dxyi'dxyi nin naa guchii. ³²Chin guyuu'huhn loh guihdxyi Damascu, gubernadohr nin guyuu' ri'chi, naa ba xpwiinn rrehyi Aretas, gunabwa' ba guhpa ra' xcuxchisi ba hasta rwaal' pweerta xteenn guihdxyi chi tin ñanee ra' ba na'h ñie'w'hn la'n lahtsi dxii'ba, ³³per bidxeela xa batehta ra' xpwiinn Jesucristu na'h la'n tuhbi tiipi nez tihxi muhru nin nuu gadidixi guihdxyi chi ya zi'chi zi gula'hn loh ra' ba tin ayi bina'zu'hn.

Dxiohs baluu'yiloh loh baca'lida

12 Ayica rii' gahn ziga chyu guiñi' za'ca ziga xcweenta gahca ra' nu, mas guiñi'n xcweenta baca'lida neezaa xcweenta bihsi nin basagwa'ha Dxiohs na'h.

²Nu'nbwaa'n tuhbi ndxi'hw nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, nin baguhca ts'i'dah yihza gwah hastayi naa nin rionna dxibaa!. Ayi ga'nnahn gu cun gaduhbi ziga naa tihxi ba gwah ba, o ganaalla xaalma ba gwah; sola Dxiohs naann.

³Dxiohs chi'h zi naann gu gaduhbi tihxi ndxi'hw chi o ganaalla xaalma ba, sola la'h chi'h zi Ñi'h naann Ñi'h. ⁴Gwah ba hasta naa lahdxii

Dxiohs nin nabahan dzi'tsi dxibaa' hasta bihn ba dxyi'dxyi ra' nin ayi nuu guuyidxyi'dxyi ba loh ra' bwiinn. ⁵Na'h ñahca nayaachi sto'n xcweenta ziga ndxi'hw chi, per ayi nuu guelnayaachi sto'n pur xcwenta gahcan. ¿Xa guiñi' chi'hn dxyi'dxyi nin ayi naa guelsisii xte'nnahn? ⁶Per sidela na'h xclaa'dzihm guifñi' za'ca'hn pur xcwee'ntahn, ni'chi nin ayi gacan dxyi'dxyi nin riagadziiba zi yi'cahn, laasii na'h cañi'n pur dxyi'dxyi nin naa guchii; per ayi cayuhnn dxi'hñin tin para guunn bwiinn lligaaba mahzi ru bwiinn lasahcaruhn loh nin rwa'haloh tu ru'nnahn o nin rihn dxiahga tu rñi'n.

⁷Bwi'hnn Dxiohs baluu'yiloh ziahan roo' duxa ra' cohsa loon, per ayi pur ni'chi dxi'h chuu guelnayaachi sto'n, sino que guzahca sto'n ziga zi nin gudii'dxi tuhbi guihchii tihxí ñi'h pur xcweenta bwiinnndaaba nin laa Satanahs tin dxiaaba'hn loh guelrza'cazii xteenn ba tin ayi gaca'hn ziga tuhbi bwiinn nin gaca lasahca. ⁸Biohnala bweelta la'n gunaaba loh Daada Jesucristu tin guzia'tii Ñi'h xcweenta guelrza'cazii rii', ⁹per nah Jesucristu loon squii': "Guelrahcanee nin guni'hi'hn ayi xi dxia'dxi lu'h", pwihsí ni'chin nin na'h riahxi'hn naan bwiinn siisii tin zi'chi guluu'yiloh ru xquelrnabwa' Jesucristu pur xcwee'ntahn. ¹⁰Pwihsí ni'chin nin riahxi'hn pur guelsisii nee riahxi zahn loh guelrñi'yah nin rñi' ra' bwiinn pur na'h nee chin cachí'hna'hn ziga garaaloh, nee neezaa chin

rutí'dxiloón guelrza'cazii pur xcweenta Jesucristu, laasii chin siisiití'ihihn, chi'chi runi'hi Dxiohs mahzi ru guelnadxiipa cun guelnada'n na'h.

Guyuu' guelrzaa' Pahblu pur xpwiinn guido' Jesucristu nin nuu loh guihdxyi Corintu

¹¹La'n guhca ziga tuhbi bwiinn nin bagaduhbi loh xigaaba ñi'h, per la'h gahca tu bwi'hnn tu guhca squii', laasii la'htu ruhnn tucahri ñiñi' za'ca tu xcwee'ntahn laasii ayi xi ria'dxi'hn nez loh ra' snuhn ra' bwiinn ra' nin naa ra' pooxtla nicala na'h ayi chyu naan. ¹²Loh dzi'n nin bwi'hnnna'hn cun paseensi nez loh tu, bwi'hnnnañin ziga tuhbi nin guchii naa tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu, laasii bwi'hnnnañin cun milahgru ra' nee cun sehn ra'. ¹³¿Xi bwi'hnnna'hn loh tu tin nah tu ru'nnahn lligaaba gulliaa' lasahca tu que snuhn ra' xpwiinn guido' Jesucristu? Nin bwi'hnn chi'h zihm naa dee': ayi bataalahn xtsi'n tu, naann tu ayi xi guna'ba'hn loh tu para ñahcanee tu na'h, ziga cumpahñu nin bwi'hnn ra' guriin ra' bwiinn guido' na'h. iGulgui'hnn pardohn na'h pur nin ayi xi guna'ba'hn loh tu!

¹⁴Pwihsí nnah la'n cagu'guihn tin gazaa' chohnna bweelta nin rie'ltaguia'hahn cuun tu, nee ayi xi guti'dxi dzi'na'hn la'htu ziga guica'hn nin nahpa tu, sino que la'htu xclaa'dzihm tin cheezah za'ca tu loh xneziuh Dxiohs; laasii la'h daada ra' rgu'cha'yi ra' mweeyi para la'h ra' llii'n ra' ba ayi la'hga'hn dxi'h llii'n ba cu'cha'yi mweeyi

para la'h ba. ¹⁵Ya na'h cun gaduhbi sto'n gunaann chi'hn cun gaxtu cun nin guichi'hn'a hn, nee hasta guunnzahn gaxtu na'h pur xaalma tu nicala rluu'y i mahzi ru ruca'h sto'n la'h tu per la'htu gulliaa' ruca'h sto' tu na'h.

¹⁶Per mahzi ziga ayi bati'dxi dzi'na'hn la'htu, nicala nuu ra' nin cañi' basagui'hihn la'htu laasii nadxeela laa'dzihhn loh guelrsagui'hi. ¹⁷¿Xa naa ziga rusagui'hihn la'htu? ¿Ta naan pur tuhbi ra' bwiinn ra' nin guxe'hla'hn loh tu? ¹⁸Chin guxe'hla'hn Titu cun stuhbi bwihtsi lasaa' ra' nu'h nin bie'guia'ha xa nuu tu, ita basagui'hi Titu la'htu? ¿Tayi guchii dxi'hn garoopa nu tuhsii naa xigaaba nu nee tuhsii za xtsi'n nu?

¹⁹Ya gaduhbi nin cayu'lda tu loh dxiahtsi rii', pwehda cayuhnn tu lligaaba dxuugannaaba nu loh tu xa dxia'lida sto' tu xtuhlda nu, per ayi zi'chi dxi'h; dxuñi' nu squiñi' nez delaanta loh Dxiohs nee cun lah Daada Jesucristu, tin zi'chi chioo ru tu loh xchi'dxyi Dxiohs, bwiitsi ra'n nin nadzii'hiduuxara'n, ²⁰laasii rdxyiibihh ziga chin cheguia'hahn cuun tu, mas ayi rii tu ziga xclaa'dzihh nee na'h ayi za gwa'ha tu na'h ziga xclaa'dzi tu. Rdxyiibihh chuu dxixi'hw, guelrza'b i sto' lasaa' xixteenn ñi'h, llahn, guelrlaa'ha lasaa', guelrñi'yah, bwiinn rsah dxyi'dxyi, cun nin ruhnn nayaachi ra' nin riahsa-rca'n ee la'h bwiinn lasaa' ba. ²¹Rdxyiibihh ayi nnagah loh dxie'lagua'a hn cuun tu stuhbi, guunn Xchiohsa'hn para gazi'xtuhyi'hn nez loh tu, nee dxie'suh za gu'na'hn xcweenta

xtuhlda tu nin nuu ca chieempa laasii ayi riigasaa'n tu dzi'n dxaaba ra' tin guibahan naya tu; sola nuu tu nin na'hla nez cayuhnn xtuh gunna'h nin ayi naa che'hla tu cun ziahana ru ra' dzi'n ra' nin ruhnn tu.

**LuuLchima guelruu'y i
dxyi'dxyi xteenn Pahblu**

13 Nnah gaca chohnna bweelta dxie'lagua'a hahn cuun tu. Xi chi'h zi guelchiah nin gucha'ga tu nahpa gacan chiohpa o hasta chohnna bwiinn nin naann pa'h xa naa guelchiah chi. ²La'n guñi' la desde galohyi, yannah la'n guñi' stuhbi ziga zi na'h zu'hn nez loh tu, yannah nin nuu'huhn zihtu ruca'hnn dxihtsi loh ra' nin guluu'tii duhlda desde galohyi, nee cun loh garaa ru ra' bwiinn; sidela na'h dxie'lahn stuhbi, ayi ru guelralahsa sto' xcweenta ra' ba, ³laasii xclaa'dzi tu gwa'ha tu ta guchii runi'hi Jesucristu guelrnabwa' na'h tin guñi'n xchi'dxyi Ñi'h. Per Jesucristu ayi naa Ñi'h ziga tuhbi bwiinn siisii xcweenta tu sino que ruhnn Ñi'h ruluu'yi Ñi'h xa naa xquelnada'n Ñi'h nez la'n lasto' tu. ⁴Guchiica chin gucah Ñi'h loh cruhzi guhca Ñi'h ziga zi tuhbi bwiinn siisii nin ayi xi guelnada'n nahpa, per nabahan Ñi'h par nahpa Ñi'h ziroo' guelrnabwa' xteenn Dxiohs. Pwihs i zi'chi za la'hnuu nuu nu loh guelsiisii nin guhpa Ñi'h, per cun la'h Ñi'h zibahan nu loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs laasii nuu nu tuhsii cun la'h Ñi'h tin zi'chi za gachidxiaacanee nu la'htu. ⁵La'h gahca tu gulca'hnaa la'n lasto' tu, sidela guchii pa'h gwachii

sto' tu xchi'dxyi Dxiohs. Gulguia'ha za'ca xa naa lasto' tu: ¿Tayi rudi'hi tu cweenta nuu nabahan Jesucristu sto' cada tuhbigah tu?, o ēgu nuu tu nin ayi naa xpwiinn Ni'l'h? ⁶Na'h xclaa'dzihن gacabwa' tu, ayi naa nu bwiinn nin bisagui'hi sino que riachii sto' pa'caa nu xchi'dxyi Jesucristu, ⁷nee rachibwihdxyi-rachinaaba nu loh Dxiohs tin ayi xi dzi'n dxaaba guunn tu, per ayi tin guiñi' za'ca dxi'h bwiinn xcweenta nu sino que tin guunn tu ganaalla dzi'n za'ca, nicala la'hnu garia'caa nu ziga zi bwiinn nin ayi xi lasahca, ⁸laasii ayi nuu xa guidi'hnn nu tin ñichiloh dxyi'dxyi nin naa guchii, mas guidi'hnn nu para guillii'dzin. ⁹Ni'chin sola ria'hан nasaa sto' nu chin rihن nu la'htu nahpa guelnadxiipa cun guelnada'n loh guelriachiisto' xteenn tu nicala la'htu nin ayiru riagannasto' tu la'hnu, per la'hnu chi'chi pa'h mahzi ru riazah rbwihdxyi-rnaaba nu loh Dxiohs tin guunn Ni'l'h para guibahan tu ziga naa xigaaba Ni'l'h. ¹⁰Cagaca'hн dxihtsi rii' loh tu

galoh nin ria'dxi dxie'lda guia'hahn cuun tu, tin chin dxie'ldahn, ayi gaca nahda yiһca tu cun loh xquelguxchii'sihن, nin bani'hi Daada Jesucristu na'h tin gu'nnahn para chuu ziroo' xquelnada'n tu nez ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ayi para ñichiloh dxi'hн.

¹¹Pwihsи ni'chin bwihtsira' nu; guldxiahxi, gulgahca bwiinn bazaan' guelriachi sto'-sto' ñi'l'h, gulgasaguu'dzi sto' tu, tuhsи lligaaba gulgui'hnn, nee gulguibahan cun guelnado'lаadzi. Dxiohs nin naa xteenn Ni'l'h guelnadzii'hi lasaa' cun guelrbwihdxyii sto' gaapaa la'htu. ¹²GulgahpaDxiohs lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. ¹³Garaa ra' lasaa' ra' nu'h nin nuu guelriachi sto' ra' sto' ñi'l'h, ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu.

¹⁴Guelrahcanee xteenn Daada Jesucristu, cun neezaa guelnadzii'hi lasaa' xteenn Dxiohs, cun guelrahcanee xteenn Spíritu Saantu chuu la'n lasto' tu. Zi'chi pwihsи.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Galacia

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naann pooxtla xteenn Jesucristu. Ayi bwiinn ra' dxi'h baxe'hla na'h nin ayi za la'h ra' dxi'h ba bazuh na'h sino que la'h Jesucristu cun Xtaada Dxiohs Ñi'h nin nuu llaa'ndxibaa'; Dxiohs nin bacwa'hnn la'h Jesucristu loh ra' bwiinn guuchi, la'h Ñi'h gulii na'h gaca'hnn xpooxtla Ñi'h. ²Na'h nee cun garaa ra' lasaa' ra' nu'h nin naa pur xcweenta Jesucristu nin rii ra' rii', raca'h nu dxihtsi rii' para la'h ra' bwiinn guido' nin nuu ra' nez loh guihdxyi xteenn Galacia. ³Gulgica'ha guelruhnntaa'yi xteenn Dxiohs nin naa Xtaada nu'h, cun guelriidxyi sto' xteenn Ñi'h neezaa xcweenta Daada Jesucristu. ⁴La'hgahca la'h Ñi'h badi'ihi Ñi'h la'h Ñi'h guah Ñi'h loh cruhzi tin guhlda'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda xteenn guidxyiyuh rii', ziga gunabwa' Yu'bi Xtaada Dxiohs nu'h. ⁵Ba lasahca duxa naa lah Dxiohs para tu'pazi. Zi'chi gaca pwihs.

Ayi stuhbi dxyi'dxyi nin
guta'h la'h bwiinn loh duhlda
ziga xchi'dxyi Dxiohs

⁶iHasta radxyigaa' duxa za loon
ziga tan lwehgutii' cabwe'he sto' tu

la'h Dxiohs nin gudihdxyi la'htu cun guelruca'h sto' nin nahpa Crixtu cun la'hnu'h, tin zeena'hla tu guriincaa dxyi'dxyi! ⁷Ayi stuhbi dxyi'dxyi nin zahca guta'h la'hnu'h loh duhlda, sola nuu ra' nin xclaa'dzi gusiahchi sto' tu cun stuhbi ra' dxyi'dxyi; xclaa'dzi ra' ba gucha'h ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁸Per sidela chyuulla cagaluu'yi la'htu guriincaa stuhbi dxyi'dxyi nin rñi' ra' ba ruta'h la'h bwiinn loh duhlda, dxyi'dxyi nin ayi naa lasaa' dxyi'dxyi nin ba baluu'yi nu loh tu; bwiinn chi ya guyuu'dii ba, ayi xi ruhnn nicala na'hzahn, o tuhbi aanjla nin dxiinloh nez dxibaa'. ⁹La'n guñi' lan desde galohyi, yannah la'n cañi' la'ga'hnn stuhbi: Sidela chyuulla ruluu'yi la'htu stuhbi dxyi'dxyi nin rñi' ba rta'h la'h bwiinn loh duhlda, nee ayi naan ziga dxyi'dxyi nin ya baluu'yi nu la'htu, bwiinn chi ya guyuu'dii ba.

¹⁰Chin rñi'n squii', ñta rluu'yi xclaa'dzihñ guinñi' za'ca bwiinn xcwee'ntahn?, o ñta cadxi'hyiñ nez gusia'xiñ la'h bwiinn ra'? Pwihsa sidela na'h ñi'dxi'hyiñ nez sola ñusia'xiñ la'h ra' bwiinn,

pwihsí ayí ñahca'hn tuhbí xmooza Jesucristu.

Xeweenta xtsi'n Pahblu

¹¹Per gulgahcabwa' dee' bwiitsi ra'n; dxyi'dxyi nin ruta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda nin rulu'yí'hn la'h tu, ayí naa ra'n xigaaba ra' bwiinn guidxyiyuh. ¹²Ayi loh ra' dxi'h bwiinn guidxyiyuh bwi'hnna'hn guca'hahn dxyi'dxyi ra' rii', nee nin ayí za chyu baluu'yin na'h, sola la'h Jesucristu bani'hi xchi'dxyi Ñi'h rii' na'h.

¹³La'htu ya naann tu xa za'bí dxyi'dxyi xa guhca'hn cadxyih, chin gwazahne'hn xlehyi guehtu Moisehs, pwihsí basa'cazii duxa'hn la'h ra' bwiinn guido' ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, nee guclaa'dzihñ ñuñi'chiloora'n ba. ¹⁴Loh ra' nin ruzo'badxiahga xlehyi guehtu Moisehs, na'h guhca'hn tuhbí bwiinn nin mahziru gucabwa' ziga naa xlehyi Moisehs loh ra' lasaa' ra'n nin naa xedah ra'n; guhcabwa'ruhn loh ra' ba, loh ra' bwiinn laadxyihñ; mahzi ru guza'bí sto'n costumbre ra' xtaadaguldoo' ra'n. ¹⁵Per Dxiohs gulii na'h nee gulii Ñi'h na'h desdeyi chin nuu'huhn sto' xmaa'n, ni'chin gudihdxyi Ñi'h na'h pur tantu nin ruca'h sto' Ñi'h na'h. ¹⁶Chi'chi bwi'hnn Dxiohs para biu'nbwa'n la'h Llìi'n Ñi'h, tin zi'chi gulu'yí'hn xcweenta xchi'dxyi Ñi'h nin guta'hl la'hra' bwiinn loh duhlda nez loh ra' bwiinn ra' nin ayí naa ra' bwiinn Israel. Chin guhca zi'chi, ayí chyu bagati'dxi dzi'na'hn, ¹⁷nin ayí za guyaa'hahn loh guihdxyi

Jerusalehn para ñagaanñin loh ra' nin naa ra' pooxtla galohyi que na'h. Pwihsí mahzi na'h guyaa'hahn nez loh guihdxyi Arabia, ya chi'chi gubia'gariin para nez guihdxyi Damascu.

¹⁸Ya chin guhca chohnna yihza, chi'chiyi guyaa'hahn loh guihdxyi Jerusalehn, ya chi'chiyi biu'nbwa'n la'h Pehdru, nee guyuu'huhn tsi'ñu gubihdxyi ri'chi, ¹⁹per ayí bwa'hahn loh nin stuhbi chyu stuhbi ra' pooxtla ri'chi, sola la'h si Jacobo bwihtsi Jesucristu bwa'hahn. ²⁰Pwihsí na'pahn siguhra nez delaanta loh Dxiohs, ayí naa xchi'dxyi'hn dxyi'dxyi xihñ, sino que guchii naa nin cagaca'hn. ²¹Chi'chi guyaa'hahn loh ra' guihdxyi xteenn Siria, cun neezaa nez loh guihdxyi Cilicia.

²²La'h ra' bwihtsi ra' nu'h nin naa xpwiinn guido' Crixtu nin nuu ra' nez loh guihdxyi ra' xteenn Judea la'n dxyih ra' chi, ayí nu'nbwa' ra' ba na'h ziga xa rñiaa'hahn, ²³sola guyaa'zi dxiahga ra' ba rahbi ra' bwiinn: "Ni'ca nin guca'hna'hlá la'hnu'h, nee nnah bwa'ha la'h ba cagaluu'yi xchi'dxyi Jesucristu, nee dxyi'dxyi ra' ca nin guclaa'dzi ba ñuñihchiloh ba." ²⁴Ya chi'chi riiñi' za'ca duxa ra' ba xcweenta Dxiohs nin nuu dxibaa' laasii gwachii sto' zahn xchi'dxyi Ñi'h.

Bidxa'ga Pahblu loh ra' pooxtla

2 Chin guhca ts'i'dah yihza, chi'chi guyaa'hahn stuhbi nez loh guihdxyi Jerusalehn cun Bernabeh, neezaa Titu gwane'hehn. ²Guyaa'hahn laasii Dxiohs baluu'yi na'h nahpa guyaa'hahn

tin balu'yi'hn xa gwachii sto' ra'
bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn
Israel xcweenta xchi'dxyi Jesucristu
nin ruta'h loh duhlda. Balu'yi'hn
dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' nin
rnabwa' guido' xteenn Jesucristu
ri'chi; bwi'hnna'hn squii' laasii ayi
xclaa'dzihñ nahca nin bwi'hnna'hn
cun nin cayu'nnahn dzi'n lliaa' si,
³per nin la'h Titu, nin ze'l dane'hn,
nin naa tuhbi bwiinn grieahu nin
ayi naa tuhbi bwiinn Israel, ayi
guyuu' chyu ñuhnn jwersi ñuu' bi
bwa' tiixi bi ziga nin caa loh xlehyi
Moisehs nahpa chuu bwa' tiixi
bwiinn nin guzo'badixahga lehyi
chi. ⁴Pwihsu guchii nuu' ra' bwiinn
ra' nin ruhnn ra' zi ziga naa ra'
ba lasaa' ra' nu'h; bidxa'ga ra' ba
loh ra' nu tin guhlda'tsi ra' ba xa
raann ra' nu'h Dxiohs. Rdxyi'chi
ra' ba laasii naa nu'h xpwiinn
Jesucristu, ya ayi chyu ruhnn ziga
bwi'hnna'hn ra' xtaada guldoo' ra' nu.
La'h ra' ba xclaa'dzi ra' ba guche'h
ra' ba yihca ra' nu, xclaa'dzi ra' ba
gazo'badixahga ra' nu'h xchi'dxyi
ra' ba. ⁵Per la'hnu ayi chyu
bazo'badixahga xchi'dxyi ra' ba,
laasii xclaa'dzi nu cheezah chechii
sto' tu xchi'dxyi Jesucristu nin
ruta'h la'h bwiinn loh duhlda.

⁶Pwihsu nin tuhbi dxyi'dxyi cuubi
ayi guñi' ra' nin naa ra' bwiinn
dzi'baloh ra' chi loon; nicala na'h
ayi radxyigaa'hahn chyuullaa
guhca ra' ba galoh laasii Dxiohs
ruhnn chi'h zi Ñi'h tuhbiloh loh
garaa ra' bwiinn. ⁷Loh nin ñuni'hi
ra' ba tuhbi dxyi'dxyi cuubi na'h,
mahzi bwa'ha ra' ba Dxiohs baca'bi
na'h para guluyi'hn xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs nez loh ra' bwiinn

ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel,
ziga za baca'bi Ñi'h la'h Pehdru tin
ruluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs nez loh
ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn
Israel. ⁸Pwihsu la'h gahca Dxiohs
nin guxe'hla la'h Pehdru ziga
pooxtla nez loh ra' bwiinn Israel ra',
la'h gahca Dxiohs chi guxe'hla za
na'h ziga tuhbi pooxtla nez loh ra'
bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn
Israel.

⁹Ni'chin ziga Jacobo, Pehdru,
cun Jwahn nin naa ra' bwiinn
dzi'baloh ru loh bwiinn guido'
ra' xteenn Jesucristu nez
Jerusalehn, guhcabwa' ra' ba
la'h Dxiohs cayuhnn cayahcanee
na'h, chi'chi bani'hi naa ra' ba
tin bagahpaDxiohs ra' ba na'h
cun neezaa Bernabeh, tin sehn
rii' ruluu'yi naa ra' ba tuhsu cun
la'hnu ziga choodi'hnn nu dzi'n
nez loh ra' bwiinn ziit u ra' nin ayi
naa ra' bwiinn Israel ra' ya la'h
ra' ba dxia'han ra' ba guluu'yi
ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra'.
¹⁰Cun sola gunaaba ra' ba loh nu
gachidxiaacanee nu la'h ra' bwiinn
prohbi ra', nee lligaaba pa'h za rii'
nuu'huhn.

Pahblu gudxi'ldxinee dxyi'dxyi la'h Pehdru loh guihdxyi Antioquía

¹¹Per chin gwah Pehdru nez
loh guihdxyi Antioquía, chi'chi
basi'xtuhyiñ la'h ba, laasii ziga
cayuhnn ba ayi naa bwen ni'chi,
¹²pwihsu galoh tuhbi loh mweella
gudahwnee ba la'h ra' bwiinn ziit
ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel,
per ya chin badzihñ paaldaa ra'
bwiinn ra' nin guxe'hla Jacobo,
chi'chi dxyigahsi biria'caa ba nez

loh ra' bwiinn ziitu ra' chi, ya ayi ru gudahwnee ba la'h ra' ba, laasii guyuu' guelrzaa' ba la'h ra' bwiinn Israel ra' nin badzihn ri'chi nin ze'nee bwa' nin laa circuncisión.

¹³ Ya na'lzu gahca ra' garaa ra' bwiinn Israel ra' nin naa tuhsii cun Pehdru xmahn Pehdru nee ra' ba guhca chiohpa loh xigaaba ra' ba hasta nee Bernabeh bwi'hnn zi'chi.

¹⁴ Per chin bwa'hahn ayi zeezahnee ra' ba ziga naa xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi' ra'pihn loh Pehdru delaanta nez loh ra' garaa ra' bwiinn guido'ra!: "Sidela yi'h nin naa lu'h tuhbi bwiinn Israel, nuu nabahan lu'h ziga zi tuhbi bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel ayi ziga dxi'h bwiinn Israel,  xixnaa chi'h xclaa'dzi lu'h guibahan ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ziga zi bwiinn Israel?"

**Bwiinn Israel ra' cun garaa ra'
za ra' bwiinn, nahpa chechiisto'
ra' xchi'dxyi Jesucristu tin
chapitii xtuhlda ra' ba**

¹⁵ Ra'pizahn loh ba: "Bwiinn Israel ra' nu'h desde chin guulaayi ra' nu'h, ayi bwiinn duhlda dxi'h ziga naa ra' bwiinn ziitu ra'. ¹⁶ Ya naann nu'h ayi tuhbi bwiinn nin chaptii! xtuhlda ni'h chin guunn ba ziga nin caa loh lehyi, sino que sola chechii sto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu. Ni'chin nin gwachii sto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu tin guzia'tii Ni'h xtuhlda nu'h laasii nin riachii sto' nu'h, ayi pur nin rihnn dxi'h nu'h nin caa loh lehyi. Pwihsii ayi nuu guzia'tii lehyi xtuhlda bwiinn ziga sola guzo'badxiahga ba xcuenta si ziga naa xlehyi guehtu Moisehs."

¹⁷ Pwihsii loh ziga nin xclaa'dzi nu'h dxiaa xtuhlda nu'h xcweenta guelriachii sto' la'h Jesucristu, sidela raluu'y i nu'h dxuudi'hnn ru nu'h duhlda,  ta zahca gachiin'i nu'h: "Jesucristu ruluu'y i zahca guidi'hnn ru nu'h duhlda"? iAyi gaca zi'chi! ¹⁸ Pwihsii sidela na'h gutsiiyihh xiilla ya lwehgu gahca dxiu'nza'ca n, pwihsii naan tuhbi bwiinn duhlda, ¹⁹ laasii cun xcweenta lehyi la'n naa ziga zi tuhbi bwiinn guuchi. Pwihsii ayi ru nuu guinabwa' lehyi na'h laasii nnah nabahanahn loh xneziuh Jesucristu. Pwihsii la'h gahca lehyi bwi'hnn naan ziga zi tuhbi bwiinn guuchi chin guhcabwa'n ayi nuu guzo'badxiaagahn garaa nin caa loh lehyi. ²⁰ Pwihsii naan ziga zi nin guhchinee la'h Jesucristu loh cruhzi, pwihsii ni'chin nnah ayi ru naan na'h nin nabahanahn sino que Jesucristu naa nin nabahan nez la'n lasto'n, ya guelnabahanahn nin nabahanahn loh guidxyiyuh rii' nabahana n pur nin riachii sto'n xchi'dxyi Llii'n Dxiohs, nin bacalh sto' Ni'h na'h ya guhchi Ni'h loh cruhzi xcwee'ntahn. ²¹ Pwihsii na'h ayi xclaa'dzihn cwe'he sto'n xquelralahsa sto' Dxiohs, per sidela zahca gusiaa lehyi xtuhlda bwiinn tin gaca ba bwiinn nayaan nez loh Dxiohs, ya chi'chi lliaa' zi guhchi Jesucristu.

Guelriachii sto' rusiaa duhlda

3 iAyy bwiinn Gálatas ra',
xiipa'h bwiinn nahda tu!
 Chylla bache'h la'htu, tin ayi
ru guzo'badxiahga tu xchi'dxyi
Jesucristu? iNee nez loh pa'h tu

bwii'yidxyi'dxyi nu xa gucah
 Jesucristu loh cruhzi! ²Pwihs
 nnah tuhbi si dxyi'dxyi xclaa'dzih
 guiñi' tu loon: ¿Ta guyuu'tii'
 Spíritu Saantu sto' tu pur cun sola
 bazo'badxiahga tu nin caa loh lehyi,
 o pur nin gwachii sto' tu dxyi'dxyi
 nin bihn dxiahga tu? ³iXipa'h
 dxiipa naa sto' tu! ¿Xa guzo'baloh
 chi'h tu ziga guca'ha tu Spíritu
 Saantu Dxiohs nee nnah xclaa'dzi
 tu guunn tu nin zie'gadziiba chi'h
 zi yiheca tu guunn tu? ⁴¿Ta lliaa'
 zi batil'dxiloh tu guelrza'cazii pur
 guelriachii sto' xteenn tu? Per ¿xa
 gaca garia'caa lliaa' zi batil'dxiloh
 tu guelrza'cazii chi? ⁵Chin runi'hi
 Dxiohs Spíritu Saantu Ñi'h loh tu,
 chin ruhnn Ñi'h milahgru nez loh
 tu, ¿xa ruhnn Ñi'h? Ayi ruhnn
 Ñi'h laasii ruhnn tu ziga nin caa
 loh lehyi, sino que laasii riachii sto'
 tu xcweenta nin bihn dxiahga tu.

⁶Guehtu xtaada guldoo' nu'h
 Abrahn gwachii sto' ba xchi'dxyi
 Dxiohs, ni'chin nin guca'ha Dxiohs
 la'h ba ziga tuhbi bwiinn nin naya
 lasto' ñi'h, ⁷ni'chin gulgahcabwa'
 dee': Garaa ra' nin riachii sto' ra'
 ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, rñi' Dxiohs
 naa ra' ba llii'n guehtu Abrahn.
⁸Galohyi naann Dxiohs xcweenta
 guelriachii sto' zusiaa Ñi'h lasto'
 ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn
 Israel, ni'chin nin rabbi Ñi'h loh
 guehtu Abrahn: "Garaa ra' bwiinn
 guidxyiyuh zahcataa'yi xcweenta
 lu'h." Dxyi'dxyi ra' rii' gucah loh
 dxihtsi ra' nin guhca galoh, hasta
 caa xchi'dxyi Dxiohs. ⁹Ni'chin la'h
 ra' nin riachii sto' ra' ñi'h, nnah la'h
 Dxiohs cayahcanee la'h ra' ba ziga

gahca guhcanee Ñi'h la'h guehtu
 Abrahn, nin gwachii sto' la'h Ñi'h.

¹⁰Garaa ra' nin riuyuhnn ra' sola
 ziga nin caa loh xlehyi guehtu
 Moisehs, ya naa ra' ba bwiinn
 dii ra' laasii squii' caa loh dxihtsi
 xteenn lehyi: "Garaa ra' bwiinn
 nin ayi guza'loh guunn ra' ziga nin
 ruluu'yi lehyi, ziuu' dii ra' bwiinn
 ra' chi." ¹¹Pwihs ayi chyu naa
 bwiinn naya nez loh Dxiohs sidela
 razo'badxiahga nu'h xcweenta
 lehyi, laasii squii' naa xchi'dxyi
 Dxiohs: "Sidela riachii sto' tuhbi
 bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, bwiinn
 chi naa ba tuhbi bwiinn naya nez
 loh Dxiohs, nee nabahannee ba
 Dxiohs pur xcweenta guelriachii
 sto' xteenn ba." ¹²Ya lehyi xteenn
 Moisehs ayi naan ziga chechii sto'
 bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, laasii
 squii' rñi' loh lehyi: "Bwiinn nin
 guzo'badxiahga dxyi'dxyi ra' rii',
 zibahan ra' ba pur xcweentan."

¹³Jesucristu bata'h Ñi'h la'hnu'h
 loh dii xteenn lehyi laasii la'h Ñi'h
 guhchi Ñi'h pur xcweenta xtii nu'h
 loh tuhbi yahga cruhzi ziga zi
 baria'caa Ñi'h ziga zi tuhbi bwiinn
 dii, laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa
 squii': "Bwiinn dii ra', naa ra' garaa
 ra' nin rahchi rza'bina'hla loh tuhbi
 yahga." ¹⁴Dee ra' guhca ra'n tin
 guya'loh xcweenta guelruhnntaa'yi
 nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh
 guehtu Abrahn tin pur xcweenta
 Jesucristu guica'ha ra' bwiinn
 nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra'
 guelruhnntaa'yi chi; ya tin zi'chi
 za garaa ra' nu'h pur xcweenta
 guelriachii sto' rachica'ha ra'
 nu'h Spíritu Saantu nin bia'han

dxyi'dxyi guixe'hla Dxiohs para la'h
ra' nu'h.

**Lehyi nee dxyi'dxyi nin bia'han
dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahn**

¹⁵Bwiitsi ra'n, la'n guiñi' loh tu
tuhbi dxyi'dxyi xcweenta bwiinn
guidxyiyuh. Chin ziga tuhbi bwiinn
ruhnn ba tuhbi dxihtsi tin dxia'han
dxyi'dxyi ba cun stuhbi bwiinn,
nicala bwiinn guidxyiyuh ra' ba, per
chin ya bat'i'dxi firma garoopa ra' ba
loh dxihtsi chi ayiru nuu chyu xa
guunn para xi guicah ru loh dxihtsi
chi nee nin ayiza nuu chyu guzia'tiin
nin caa loh dxihtsi chi. ¹⁶Pwihsi
naann nu'h, Dxiohs badi'hi xchi'dxyi
Ñi'h nez loh guehtu Abrahn nee cun
neezaa loh llahga ba, ayi guñi' Ñi'h
llahga ra' guehtu Abrahn ziga loh
ziahán ra' ba, sino que guñi' Ñi'h
xcweenta tuhsí bwiinn, ya bwiinn
chi naa la'hsí Jesucristu. ¹⁷Dxyi'dxyi
nin xclaa'dzihn guíñi'n loh tu
naa squii!: Dxyi'dxyi nin bia'han
dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahn
guñi' Ñi'h loh ba chin caya'dxi
zatahpa gaywa'h galabi tsí'h yihza
gadzihñ lehyi loh Moisehs, tin la'h
Moisehs batí'dxi lehyi rii' nez loh
ra' bwiinn Israel. Per ayi bwi'hnn
lehyi gahn ñucha'h dxyi'dxyi nin
bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu
Abrahn, laasii xchi'dxyi chi'h zi Ñi'h
lasahca. ¹⁸Pwihsi sidela herensi nin
bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu
Abrahn naan pur xcweenta xteenn
xlehyi Moisehs, pwihsí ayi xi herensi
guhpá Abrahn loh Dxiohs; per ziga
nnah la'h Dxiohs basia'hanné
herensi la'h Abrahn laasii desde
galohyi bia'han dxyi'dxyinee Ñi'h
la'h Abrahn.

¹⁹¿Xi pur badi'hi Dxiohs lehyi nez
loh guehtu Moisehs? Badi'hi Dxiohs
lehyi laasii guza'bi duxa ra' bwiinn
Israel loh duhlda, tin guhcabwa'
ra' ba xa naa xcweenta xtuhlda ra'
ba, gaduhbi nin ze'-yalda dxyih nin
dxi' nin naa Llahga Abrahn, laasii
zi'chi bia'han dxyi'dxyi Dxiohs
cun la'h Abrahn. Ya ziga lehyi
xaanjla Dxiohs badi'hi lehyi la'h
guehtu Moisehs, tin la'h ba guhca
ziga tuhbi bwiinn nin rusia'lda
dxyi'dxyi. ²⁰Tuhbi nin rusia'lda
dxyi'dxyi ayi naa ba par tuhbi si
bwiinn, per Dxiohs tuhsí naa Ñi'h.

Xcweenta lehyi

²¹¿Ta guriincaa naa lehyi Moisehs
loh dxyi'dxyi nin basia'han Dxiohs
loh guehtu Abrahn? iXa gacan
zi'chi! Sidela ñachica'ha nu'h tuhbi
lehyi nin rahca runi'hi guelnabahan,
chi'chisihñ xcweenta lehyi chi
ñica'ha bwiinn guelnabahan nayaa,
²²per loh xchihtsi Dxiohs rñi'
squii!: Garaa ra' bwiinn nuu ñie'w
loh duhlda, per tuhbi bwiinn nin
chechii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs
ziga gwachii sto' guehtu Abrahn,
bwiinn chi guica'ha guelriachii
sto' xteenn dxyi'dxyi xcweenta
Jesucristu ziga bia'han dxyi'dxyi
Dxiohs loh guehtu Abrahn.

²³Chin nagahdxi gadzihñ
xcweenta guelriachii sto' xteenn
xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi
guna'zu ñie'w lehyi la'hnu'h loh
duhlda; dxuuleeza chi'h zi nu'h
garia'hcaa guelriachii sto' xcweenta
xchi'dxyi Jesucristu. ²⁴Ni'chin nin
naa lehyi ziga xmwehsu nu'h tin
guluu'yin la'hnu'h neziuh nez loh
Daada Jesucristu tin gusiaa Ñi'h

xcweenta xtuhlda ra' nu'h cun
guelriachii sto' xteenn xcweenta
xchi'dxyi Ñi'h. ²⁵ Per nnah ziga ya
nahpa nu'h guelriachii sto' xteenn
xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, ayiru chyu
guichi'hn tuhbi mwehsu ziga lehyi.

²⁶ Laasii pur xcweenta guelriachii
sto' garaa tu naa tu llii'n Dxiohs
xcweenta ziga naa tu tuhsii cun
Jesucristu, ²⁷ laasii garaa tu ziga
gurohbañihsa tu loh xchi'dxyi
Jesucristu, naa tu xpiwinn
Jesucristu. ²⁸ Ayiru xi guelrzaa'
chuu tu nicala naa nu'h bwiinn
Israel o bwiinn grieħgu ra', o
bwiinn nin gudoo'tii' ziga mooza
ra', o bwiinn nin ayi naa mooza
ra', ndxi'hw o gunna'h; laasii
garaa ra' nu'h naa tuhsii nez loh
Jesucristu. ²⁹ Ya sidela naa tu
xpiwinn Jesucristu, pwihs naa tu
llahga gueħtu Abrahm ya zica'ha tu
ziga herensi nin bia'han dxyi'dxyi
Dxiohs gudi'hi Ñi'h la'h gueħtu
Abrahm.

4 Dxyi'dxyi nin xclaa'dzih
guiñi'n loh tu naa squiil': Nin
rca'ha guelnaza'ca, chin naa bi
biñi'n, naa bi ziga zi tuhbi mooza
nicala xteenn bi gahca garaa nin
naa xteenn xtaada bi. ²Nuu tuhbi
bwiinn nin rahpa la'h bi, nee
nuu za tuhbi bwiinn nin rnabwa'
xcweenta xixteenn bi, para hasta
gadzihnyi dxyih nin baca'bwa'
xtaada bi guica'ha bi nin gudi'hi
xtaada bi la'h bi. ³Ya zi'ca za
rzahca ra' nu'h chin naa nu'h biñi'n;
guyuu' nu'h guhca nu'h mooza loh
lehyi, gunabwa'n xi ni'ca ayi nuu
guidi'hnn nu'h loh guidxyiyuh,
⁴ per chin bazaa' dxyih nin bazo'b
Dxiohs, baxe'hla Ñi'h Llii'n Ñi'h,

guulaa Llii'n Ñi'h pur tuhbi gunna'h
ya bi' Ñi'h ziga tuhbi bwiinn
Israel nin nahpa bazo'badxiahga
xcweenta lehyi. ⁵ Bi' Ñi'h squiil' tin
bata'h Ñi'h la'hnu'h ziga naa nu'h
bwiinn nin nuu lahtsinaa xteenn
lehyi, tin zi'chi gaca guunnllii'n
Dxiohs la'hnu'h.

⁶ Per laasii ya naa tu llii'n Ñi'h,
ni'chin baxe'hla Dxiohs Spíritu
Saantu xteenn Llii'n Ñi'h tin
cweezaa Ñi'h lasto' tu, ya la'h Ñi'h
rnī' loh Dxiohs xcweenta nu'h:
"Yu'bilu'h, Xtaada nu." ⁷Pwihs naa
ra' nu'h llii'n Dxiohs, ya ayiru naa
ra' nu'h ziga mooza zi. Ya pur nin
naa ra' nu'h llii'n Dxiohs, pwihs
zuni'hi Dxiohs guelnaza'ca la'h nu'h
xcweenta Daada Jesucristu.

Riuu' Pahblu guelrzaa' pur xcweenta bwiinn Galacia

⁸ Pwihs chin nagahdxi dxiu'nbwa'
tu Dxiohs, nuu na'zu guelrusagui'hi
xteenn ra' dxaan ra' nin nnaasto' tu
naa Dxiohs la'htu per ayi Dxiohs
ra' dxi'h ni'chi ra', ⁹ ni'chin nnah
nin nu'nbwa' tu Dxiohs o nu'nbwa'
Dxiohs la'htu, ɿxaalla cheezah
chi'h tu loh ra' guelrusagui'hi nin
guyuu' tu galoh chin guunn tu la'h
ra' dxaan ra'? ¹⁰ La'htu zeezahnee
gahca tu rahpadaa tu loh dxyih
ra', bwe'hw ra', bwe'hw ra' nin
mahzi lasahca cun yihza ra' ziga
caa loh xlehyi Moisehs. ¹¹ Nuu
guelnadxyi'bi lasto'n nnagah
garia'caa gaca xtsi'na'hn nez loh tu
dzi'n lliaa' zi.

¹² Bwiitsi lasaa' ra'n, rna'ba'hn
loh tu gulgahca ziga pa'h na'h,
laasii na'h gwachii sto'n xchi'dxyi
Jesucristu ziga za gwachii sto' tu;

ayi xi dzi'n dxaaba baca'chiah tu na'h chin guyuu'huhn nez loh tu. ¹³La'htu ya naann tu chin balu'y'i hn xchi'dxyi Jesucristu loh tu, bwi'hnnañin pur xcweenta tuhbi gueldxyihdxyi nin basa'cazii na'h, ¹⁴ya gueldxyihdxyi nin guhca'hn, guhcan ziga tuhbi guelruti'dxiloh para na'h, per ayi pur ni'chi dx'i'h ñibwe'he sto' tu na'h, sino que bwi'hn tu na'h ziga zi tuhbi xaanjla Dxiohs, nee cun ziga zi na'h ñahca'hn ziga Jesucristu. ¹⁵¿Xa guhca cun guelnasaa xteenn tu nin guhpa tu chi'chi? Per rñi'n loh tu, sidela ñibwe'he hasta bizloh tu ñuni'hi tu na'h, zi'chi ñuhnn tu; ¹⁶yannah ¿la'hlala rdxyi'chi tu laasii cañi'n dxyi'dxyi nin guchii loh tu?

¹⁷Nnah nuu ra' bwiinn ra' nin ruhnnz ra' ziga nin zeezahnee lehyi nee ruhnnloh ra' ba zigazi nin ruca'h sto' ñi'h la'htu, per nin xclaa'dzi ra' ba naa gabwe'he ra' ba la'htu tin ayiru chechii sto' tu xchi'dxyi'hn, tin chena'hla tu la'h ra' ba, tin guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ra' ba. ¹⁸Ayi guunn tu lligaaba riuu'llahna'hn pur la'h tu. Pwihsi naa bwen guluu'yi snuhn ra' bwiinn balaaca ruca'sto' ra' ba la'h tu, per nahpa gacan cun gaduhbi sto' ra' ba nee nahpa gacan garaa dxyih, ayi chin zu'hsidxi'hn nez loh tu. ¹⁹Llii'n ra'n, xcweenta tu cagati'dxiloon guelrza'cazii ziga zi ruti'dxiloh tuhbi gunna'h loh trabahjw xteenn guelnazihdzi chin rahlala llii'n ba; nahpa zu'ti'dxiloo ruhn guelrza'cazii hastayi chin guluu'yi tu canabwa' pa'ca Jesucristu la'n lasto' tu. ²⁰Malaayi ñuu' xa ñahca zu'hn

nezca tin guiñi'n loh tu xiilla stuhbi dxyi'dxyi, per ziga nnah zihtu nuu'huhn ayi rahcabwa'n xa ni'ca gu'nnahn lligaaba xcweenta tu.

Dxyi'dxyi xcweenta Agar cun la'h Sara

²¹Gulguiñi' loon, la'h tu nin xclaa'dzi guunn ziga nin caa loh dxihtsi xteenn lehyi, itayi rahcabwa' tu, tayi rihn dxiahga tu xi caa loh lehyi? ²²Guldxihm dxyi'dxyi squii' caa loh lehyi. Guyuu' chiohpa llii'n guehtu Abrahn; tuhbi bi naa llii'n gunna'h nin guhca xmooza ba nin biria'hlah Agar, stuhbi bi naa llii'n gunna'h nin naa che'hlala pa'caa ba nin biria'hlah Sara. ²³Ya llii'n gunna'h nin naa xmooza ba guulaa llii'n gunna'h chi laasii xigaaba ba guhca ziga guyuu' llii'n xmooza ba, per ya ziga llii'n che'hlala pa'hcua ba guulaa bi laasii zi'chi bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs la'h Abrahn. ²⁴Dxyi'dxyi xcweenta ra' gunna'h ra' rii' naa ziga dxyi'dxyi nin ruluu'yi. Gunna'h ra' rii' naa ziga chiohpa dxyi'dxyi nin bia'han Dxiohs: Agar naa mooza; mooza ca naa ziga dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun Moisehs loh dahan nin laa Sinaí, nee llii'n mooza ca guyuu' ya xpiñih bi gaca ra' mooza xteenn lehyi. ²⁵Agar naa ziga dahan Sinaí nez loh ra' guihdxyi xteenn Arabia, per guihdxyi Jerusalehn naa ziga dahan Sinaí laasii nnah ri'chi naa hasta rii ra' bwiinn Israel cun llii'n ra' ba, zeenee ra' ba lehyi. ²⁶Per guihdxyi Jerusalehn nin nuu dxiba'a' ayi naan ziga tuhbi mooza, ya la'hnu'hn naa nu'h llii'n nan. ²⁷Squii' caa loh xchi'dxyi Dxiohs:

Biahxi, gunna'h nin ayi llii'n ñi'h; dxigah biahxi yi'h nin ayi gaann lu'h loh guelnazihdzi xteenn ra' gunna'h nin riuu' ra' llii'n ñi'h, laasii ziuu' ru llii'n gunna'h nin gule'he sto' che'hla ñi'h que gunna'h nin nuunee che'hla ñi'h.

²⁸Bwiitsi ra'n, la'hnu'h naa nu'h ziga zi guehtu Isaac; naa nu'h llii'n guehtu Abrahn pur dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh ba.

²⁹Chin guulaa llii'n gunna'h nin naa mooza, guulaa bi laasii lligaaba Abrahn guhca guyuu' bi sto' xmaah bi, per ya bacha'ga dxil'dxi bi la'h nin naa llii'n pa'h che'hla Abrahn nin guulaa xcweenta dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun la'h guehtu Abrahn, zi'chi za naa nnah.
³⁰Per Ɂxi rñi' loh Xchihtsi Dxiohs? Squii' rñi'n: "Babwe'hecaa gunna'h nin naa mooza cun llii'n ba, tin ayi guica'ha llii'n gunna'h nin naa mooza xquelnaza'ca xteenn lu'h ziga nin rca'ha llii'n gunna'h nin naa che'hla pa'h lu'h." ³¹Pwihsí bwiitsi ra'n, la'h ra' nu'h ayi naa nu'h ziga llii'n gunna'h moozazi, sino que naa nu'h llii'n nin naa che'hla pa'h guehtu Abrahn.

Gulgui'hnn nadxiipa sto' tu loh guelriachii sto' xchi'dxyi Dxiohs

5 Gulgui'hnn nadxiipa sto' tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin bani'hi Jesucristu la'hnu'h laasii guchii pa'h babwe'he Jesucristu la'h ra' nu'h loh xcweenta lehyi; basiapitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h chin gwachii sto' nu'h xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, ni'chin nin ayiru

guibia'garii tu loh guelrsi'naa'ha xteenn lehyi.

²Na'h Pahblu rñi'n loh tu; sidela la'htu chuu tu bwa' tiixi tu ziga nin caa loh lehyi, chi'chi ayiru xi gallu'yi chechii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu. ³Rñi'zahn stuhbi bwelta loh tu; garaa ra' bwiinn ra' nin xclaa'dzi chuu bwa' tiixi ñi'h, nahpa guzo'badxiahga bwiinn chi guunn ba garaatii' ziga nin rñi' loh lehyi xteenn Moisehs. ⁴Pwihsí la'htu nin xclaa'dzi guunn dzi'n ra' nin caa loh lehyi tin chapitii xtuhlda tu, pwihsí la'htu ya naa tu bwiinn ra' nin biria'caa loh xneziuh Jesucristu, nee cun loh guelruca'h sto' xteenn Dxiohs. ⁵Pwihsí la'hnu, pur xcweenta Spíritu Saantu nee cun xcweenta guelriachii sto', naann pa'h nu gudxihlli Jesucristu xcweenta xtuhlda ra' nu loh cruhzi, nee cayiinloh nu zi' pa' za Jesucristu stuhbi tin guni'hi Ñi'h guelnabahan za'ca nin naa para tu'pazi la'hnu, ⁶laasii la'h ra' bwiinn nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu ayi zeena'ha ra' ba cweenta ziga gu nuu o ayi ra' ba bwa' nin laa circuncisión tiixi ra' ba; nin lasahcasih chuu guelriachii sto' xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' ba. Ya guelriachii sto' rii' ruhnn para rbahan ra' ba cun guelnadzii'hi lasaa!.

⁷Per Ɂa'gaa zeezah za'ca dxi'h tu? ɁChyu ni'ca basiahchi sto' tu para basaa'n tu xcweenta dxyi'dxyi nin naa guchii? ⁸Gulgahcabwa', ayi ze' ni'ca pur lah Dxiohs nin rbwihdxyi la'htu, ⁹nee ayi dxia'lda sto' tu tuhbi bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi lehyi loh tu naa ba ziga

levadura nin riahchi cohba harihn.
10 Na'h rgu'bwa'pa'hn xcweenta tu nez loh Dxiohs, ni'chin nadxiipa sto'n la'htu; la'n naann ayi chyu la'htu naa nin chechii sto' ñi'h stuhbi dxyi'dxyi, per bwiinn nin nusagui'hyi la'htu zusa'cazii Dxiohs la'h ba, nicala chyu chi'h zi naa ba.

11 Pwihsí ziga na'h bwiitsi ra'n, sidela na'lh zeezah gahca nugati'chih dxyi'dxyi xcweenta bwa' nin riuu' tihxí bwiinn, pwihsí ayi ñiuu' llahn sto' ra' bwiinn Israel na'h, ya zi'chi ayi ru chyu la'htu ñachii sto' ñi'h xcweenta ziga gudxihlli Jesucristu xtuhlda ra' nu'h loh cruhzi, per zi'chi naa xigaaba ra' ba. **12** Pwihsí, bwiinn ra' nin nugasagui'hi la'htu para chuu tu bwa' nin laa circuncisión, imalaayi guchyuu'gatii' ra' ba hasta naa ra' ba ndxi'hw!

13 Laasii la'htu bwiitsi lasaa' ra'n gudihdxyi Dxiohs la'htu tin ta'h tu loh lehyi pur xcweenta Jesucristu, per gulguia'hxgah ayi guica'ha si tu dxyi'dxyi ra' rii'bach'i'h chi'chi so'baloh guunn tu nin chi'h zi nin xclaa'dzi tihxí tu; mahzi nin guunn tu gulgahca nadzii'hi lasaa' ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu, **14** laasii garaa ra' dxyi'dxyi nin caa loh lehyi tuhsí dxyi'dxyi rii' naa nin ruluu'yí: "Guhca nadzii'hi lasaa' bwiinn ziga zi nadzii'hi lu'h yi'h gahca." **15** Per sidela la'htu rdxihldxi tu, rahwyaa' tu lasaa' tu, rahw tu lasaa' tu, igulgahcabwa! Ayi la'h gahca tu guñihchi tu lasaa' tu.

**Xcweenta nin rza'bi sto' ra'
bwiinn nee guelnabahan nin
rudi'hi xchi'dxyi Dxiohs**

16 Rñi'n loh tu, gulguibahan ziga ruluu'yí xchi'dxyi Dxiohs

cun Spíritu Saantu xteenn Ñi'h, tin zil'chi ayi guibahan tu cun xcweenta ziga nin xclaa'dzi tihxí tu, nee cun ziga chi'h zi nin naa xigaaba tu, **17** laasii nin naa lligaaba xteenn bwiinn naa nin rdxyi'chi loh xigaaba xteenn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs. Zi'chi za xigaaba xteenn Dxiohs ayi naan tuhbiloh cun lligaaba xteenn bwiinn, ni'chin nin ayi nuu guunn tu dzi'n nin xclaa'dzi tihxí tu guunn tu. **18** Per sidela cayuhnn tu nin ruluu'yí Spíritu Saantu Dxiohs la'htu, chi'chi ayi nahpa guunn tu ziga nin caa loh lehyi.

19 Guyaa dxiu'nbwa' ra' bwiinn xa ni'ca naa dzi'n nin ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs; ruhnn ra' ba guelgubwhillli, rie'suh yihca ra' ba cohsa dxaaba, nee cun ziahan ru nin rnaaba tihxí ra' ba guunn ra' ba, **20** raann ra' ba dxaan ra', cun ruhnn ra' ba dzi'n bidxa'ha, riuu' llahn sto' ra' ba, rwa'ha dxaaba loh lasaa' ra' ba, rcha'gadxihldxinee lasaa' ra' ba cun naa ra' ba bwiinn nii ra', nee ayi guinagahn tii' rdxyi'chi ra' ba, nee ria'löh lasaa' ra' ba cun rlaa'ha lasaa' ra' ba, cun rbahchixchii ra' ba partidu ra!. **21** Naa ra' ba nin rza'bi sto' xixteenn lasaa' ra' ba, bwiinn gwaa' bwiinn nin rca'nzaa za'bi, nee ziahan ru dzi'n ra' ruhnn ra' ba; pwihsí ziga la'n guñi' la desde galoh, garaa ra' bwiinn ra' nin naa ra' squil' ayi nuu chut'ii ra' ba loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs. **22** Per xtsi'n Spíritu Saantu xteenn Dxiohs naa guelnadzii'hi lasaa' ñi'h, guelriahxi sto', guelrbwihdxyii sto', guelpaseensi, guelralahsa sto'

lasaa' ñi'h, guelnaza'ca cun chyu chi'h zi bwiinn, guelnaguu'dzi sto', guelriachii sto', ²³guelnado' laadzi, cun guelnabwa' loh sto' nu'h cun nin xclaa'dzi tihxi nu'h guunn. Ayi nin tuhbi xcweenta lehyi nin ruxi'n guunn ra' bwiinn loh lasaa' ra' dзи'n ra' rii', ²⁴per la'h ra' nin ya gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu ya la'h ra' ba bacyuu'ga ra' ba loh garaa ra' duhlda nin xclaa'dzi tihxi ra' ba guunnan. ²⁵Pwihsি rbweeza Spíritu Saantu sto' nu'h, pwihsি zi'chi za chyu guibahan ziga rnabwa' Spíritu Saantu guibahan nu'h. ²⁶Ayi gaca nu'h bwiinn nayaachi, ayi guidxyi'lchinee lasaa' nu'h, nin ayi gaca nu'h bwiinn nin rza'bi sto' xixteenn lasaa' ñi'h.

Gulgahcanee la'h ra' lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba

6 Bwiitsi lasaa' ra'n, sidela la'htu rdxeela tu tuhbi bwiinn lasaa' tu nin biaaba loh xiilla duhlda, la'htu nin ya rahcabwa' xa naa xcweenta xchi'dxyi Dxiohs gulguiñi'nee la'h bwiinn chi, nee gulgahcanee la'h ba tin garia'h ba loh duhlda; gulguiñi' loh ba cun dxyi'dxyi naguu'dzi'hngah, nee gulguia'h dzi'tsi tin ayi nagah nee la'htu dxiaaba tu loh duhlda. ²Gulgadi'hi nin rchi'hn ra' lasaa' tu; gulgahcanee la'h ra' ba tin zi'chi guunn tu guza'loh tu garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin naa xlehyi Jesucristu.

³Laasii nin ruhnn lligaaba nuu chyu naa ba; bwiinn chi ayi chyu naa tii' ba, rusagui'hi ba la'h gahca ba. ⁴Tuhbigah tu gulcuu'bwa' xa naa xtsi'n tu tin gwa'ha tu gu

xnehza naan. Ya zi'chi ziinnasaan lasto' tu pur xcweenta nin galuu'yи xtsi'n tu, ya ayi xtsi'n dxi'h stuhbi bwiinn, ⁵laasii tuhbigah ra' bwiinn chebiiga nez loh Dxiohs tin guti'dxi cweenta ra' ba xi bwi'hnn ra' ba.

⁶Bwiinn nin casagi'dxi xchi'dxyi Dxiohs, nahpa gacanee ba bwiinn nin ruluu'yи la'h ba; gudi'hi ba nuhnzi xixteenn ba la'h bwiinn nin ruluu'yи la'h ba.

⁷Ayi gusagui'hi tu la'h gahca tu; ayi nin tuhbi nin guunn gusagui'hi la'h Dxiohs. Nin ruhnn biñih tuhbi bwiinn ni'chi dxi'h naa li'hn nin rutia'a'ha ba.

⁸Per tuhbi bwiinn nin guunn dзи'n cweenta tihxi ñi'h, ya chin gadzihن dxyih nin guica'ha ba guelnaza'ca, ziñihchiloh tihxi ba nee ayi chuu ba loh xquelrnabwa' Dxiohs; per sidela tuhbi bwiinn guunn dзи'n nin badi'hi Spíritu Saantu Dxiohs la'h ba, chin guica'ha ba guelnaza'ca, neezaa guelnabahan nin naa para tu'pazi guica'ha ba. ⁹Ni'chin nnah ayi chyu gusaa'n loh dzi'n za'ca tin chin gadzihن dxyih nin dxi' guelnaza'ca, neezaa la'hnu'h gachica'ha ra' nu'h tuhbi guelnaza'ca roo'. ¹⁰Ni'chin cada chin rahldaaguzuh, gachidziaacanee nu'h nee gachidi'hnn nu'h bwen la'h garaa ra' bwiinn, nee mahzi ru para la'h ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu.

**Luulchima ra' dxyi'dxyi xteenn
Pahblu nee cun luulchima za
guelrgahpaDxiohs xteenn ba**

¹¹Gulguia'ha nali'hi lehtra nin cagaca'hn loh tu cun naa'hahn.

¹²Garaa ra' bwiinn ra' nin riuu' sto' ñi'h guunn nin xclaa'dzi tiixi ra' ba gaca, la'h ra' ba nin xclaa'dzi chuu tu tuhbi bwa'; ruhnn ra' ba squii' laasii ayi xclaa'dzi ra' ba guti'dxiloh ra' ba guelrza'cazii xcweenta nin gucah Jesucristu loh cruhzi. ¹³La'h ra' bwiinn ra' nin nuu bwa', ayi ruhnn ra' ba garaa ra' nin caa loh lehyi, per xclaa'dzi ra' ba chuu tu bwa' chi tin zi'chi guunn nayaachi ra' ba la'h ra' ba bwi'hnn gahn guyuu'tii bwa' chi tiixi tu, ¹⁴per na'h ayi xclaa'dzihni chuu guelnayaachi sto'n xcweenta ziga cohsa ra' chi, sino que ziga naa xcweenta nin guhchi Daada Jesucristu loh tuhbi cruhzi, pwihsu pur la'h xcruhzi Jesucristu garaa ra' cohsa dxaaba xteenn guidxyiyuh guñihchiloh ra'n para na'h, ya para ziga la'h ra' zahn naan ziga nin guñihchiloh

para la'h ra'n. ¹⁵Laasii sidela naa nu'h tuhsu cun la'h Jesucristu, nicala nuu nu'h o nicala ayi chuu nu'h bwa' xteenn circuncisión, nin naa mahzi bwen gaca nu'h tuhbi bwiinn nin badxa'h ya biuu' ba ganaalla lligaaba cuubi ra' pur xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁶Garaa ra' bwiinn ra' nin nabahan ra' ziga ruluu'yi xchi'dxyi Jesucristu, zibwihdxyii sto' ra' ba xcweenta guelralahsa sto' xteenn Dxiohs, nee cun neezaa la'h ra' bwiinn Israel ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu zahpa ra' za ba guelnasaa.

¹⁷Ayiru guunn tu llahn na'h nnah loh delaanta; laasii sehn ra' xteenn bwa' nin nuu ti'xihn rluu'yi naan tuhbi xmooza Jesucristu.

¹⁸Bwiitsi lasaa' ra'n, la'h Daada Jesucristu guunntaa'yi yihca tu. Zi'chi gaca pwihsu.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Efesu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan tuhbi
pooxtla xteenn Jesucristu
laasii zi'chi xclaa'dzi Dxiohs gaca.
Pwihsi cagaca'hn dxihtsi rii' loh
tu bwiinn Efesu ra' nin baguyuu'-
guya'zi guelriachiisto' xchi'dxyi
Jesucristu, neezaa loh ra' nin ruhnn
ziga pa'hca xclaa'dzi Ni'h gaca.
2 Gulguica'ha guelrahcanee cun
guelrbwihdxyii sto' xteenn Xtaada
Dxiohs nu'h cun nee xteenn Daada
Jesucristu.

Ruluu'yi Pahblu xcweenta guelrza'cazii nin bat'i'dxiloh Jesucristu pur la'hnu'h

3 Pwihsi gachiñi'za'ca nu'h lah
Daada Dxiohs nin naa Xtaada Daada
Jesucristu, nee ziga naa nu'h tuhsii
cun Jesucristu nin nuu llaa'ndxibaa'
ni'chin nezchi riinloh garaaloh
guelruhntaa'yi nin rahcanee Ni'h
la'hnu'h. **4** Dxiohs gulii Ni'h la'hnu'h
pur xcweenta Jesucristu galohyi
chin nagahdxi cwachixchih Dxiohs
guidxyiyuh tin zi'chi loh si Ni'h
chuu nu'h guidi'hnn nu'h xtsi'n
Ni'h cun guelnayaa lasto' xteenn
nu'h nee la'h si Ni'h gaca'hsto'

nu'h. **5** Nee guca'ha Ni'h la'hnu'h
tin gaca nu'h ziga llia'n dzi'tsi
pa'ca Ni'h pur xcweenta Jesucristu,
laasii zi'chi bwi'hnn Ni'h lligaaba
pur nin bayuu'n sto' Ni'h la'hnu'h.
6 Pwihsi pur ni'chin rachiñi'za'ca
nu'h lah Dxiohs garaa dxyih pur
ziga bayuu'n sto' Ni'h la'hnu'h, ya
bwi'hnnntaa'yi Ni'h la'hnu'h pur nin
naa nu'h tuhsii cun Llia'n Ni'h nin
nadzii'hi Ni'h. **7** Ya ziga taantu nin
guhca nadzii'hi Dxiohs la'hnu'h,
balda'h Ni'h la'hnu'h loh duhlda pur
xcweenta rihn nin guxi'hi Llia'n Ni'h.
8 Dxiohs cagaluu'yi Ni'h balaaca
chi'h nin nadzii'hi Ni'h la'hnu'h
ziga cagani'hi Ni'h guelnasiin
cun guelrahcabwa' la'hnu'h,
9 nee cagaluu'yi za Ni'h la'hnu'h
dxyi'dxyi ra' nin nuugula'n Ni'h
loh xigaaba Ni'h nin ayi bwi'hnn
Ni'h para ña'zidxiahga ra' bwiinn
dez galohyi laasii bwi'hnn Ni'h
lligaaba nahpa guluu'yiloh dzi'n ra'
chi pur xcweenta Jesucristu, **10** per
nahpa zadzihm dxyih nin soobaa
garia'caa gaca ziga lligaaba nin
bwi'hnn Dxiohs, ya loh dxyih chi
zutiaa'ha Dxiohs garaatii' ra' cohsa
nin nuu nez dxibaa' cun nin rii loh
guidxyiyuh tin guti'dxi Ni'h la'h

ra'n nezloh naa Jesucristu tin zi'chi
guinabwa' Jesucristu la'h ra'n.

¹¹ Dxiohs rahca ruhnn Ñi'h
xichi'hzi ni'chin ayi guinagahn
guunn Ñi'h ninchi'hzi nin
guiclaa'dzi Ñi'h naa bwen guunn
Ñi'h; gulii Ñi'h la'hnu'h tin naa nu'h
tuhsi cun Jesucristu tin gachica'ha
nu'h hereensi nin bwi'hnn Dxiohs
lligaaba guni'hi Ñi'h la'hnu'h.
¹² Bwi'hnn Ñi'h baria'caa guhca
squii' tin guiñi'za'ca ra' bwiinn
ziga naa lah Ñi'h cun xquelrnabwa'
Ñi'h pur nin gwa'ha ra' ba xa
naza'ca naa Dxiohs cun la'hnu'h
nin naa bwiinn ra' nin mwerdo'tii'
gwachiisto' ra'ñi'h xchi'dxyi
Jesucristu. ¹³ Zi'chiza la'h tu chin
bihn tu dxyi'dxyi nin naa guchii,
dxyi'dxyi nin ruta'h la'h bwiinn loh
duhlda, ya zi'chi gwachiisto' tu la'h
Jesucristu cun guhcaza tu tuhsi cun
la'h Ñi'h. Ya ni'chin gucah tu bwa'
xteenn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs
la'n lasto' tu nin bia'han dxyi'dxyi
Ñi'h guca'ha tu. ¹⁴ Dxiohs bani'hi
Ñi'h Spíritu Saantu xteenn Ñi'h
lasto' ra' nu'h tin guidu'hun guchiiza
gachica'ha nu'h hereensi nin gudi'hi
Dxiohs guica'ha ra' xpwiinn Ñi'h
chin guza'loh Ñi'h xtsi'n Ñi'h, ya
squii' naa ziga gazaa' ziga guta'h
Ñi'h la'h garaa ra' nin baca'bwa' Ñi'h
gaca xpwiinn Ñi'h, tin guiñi'za'ca ra'
ba lah Ñi'h cun xquelrnabwa' Ñi'h.

Rbwihdxyi-rnaaba Pahblu
loh Dxiohs tin guzia'ñih Ñi'h
loh xigaaba bwiinn ra' nin
gwachiisto' ra' xchi'dxyi Ñi'h
¹⁵ Pwihs i ziga biindxiaagapa'hnn
xcweenta ziga riachiisto' tu
xchi'dxyi Jesucristu nee ziga

nahpa za tu guelnadzii'hi
lasaa' lasto' tu cun garaa ra'
xpwiinn Jesucristu, ¹⁶ pwihs i
ni'chin nin ayi radxahga'hn
rudi'hihn guelzuxchiilli nezloh
Dxiohs pur xcweenta tu chin
rbwihdxyi-rna'ba'hn nezloh Ñi'h.
¹⁷ Rbwihdxyi-rna'ba'hn loh Dxiohs
nin naa Xtaada Daada Jesucristu,
Xtaada Dxiohs Ñi'h nin rnabwa'
llaa'ndxibaa', tin guni'hi Ñi'h la'h
tu tuhbi guelrahcabwa'roo' nee
cun tuhbi guelruluu'yiloh xteenn
ra' lligaaba nin nuula'n tin zi'chi
gadzih gacabwa' ru tu xa naa
xcweenta Yu'bi Dxiohs, ¹⁸ nee cun
rna'bazahn tin guzia'ñih Ñi'h loh
xigaaba tu para gacabwa' tu cuun
ni'ca nin naa guelnaza'ca nin
naannloh tu zuni'hi Ñi'h la'h tu
laasii gudihdxyi Ñi'h la'htu pur
nin riachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h ya
balaacachi'h lasahca guelña'ñihroo'
nin gudi'hi Ñi'h ziga hereensi
la'h ra' xpwiinn Ñi'h, ¹⁹ nee cun
balaacachi'h guelrnabwa' roo' nin
na'zuu guzuh hasta ayi ria'lohtii'
loh hasta na'zuu xquelrnabwa' Ñi'h
nin nahpa na'zu ca'ha Ñi'h para
la'h nu'h ziga naa nu'h bwiinn
ra' nin ya gwachiisto' xchi'dxyi
Ñi'h. Guelrnabwa' rii' naa nin
la'hgahca nin baluu'y i Dxiohs cun
gaduhbi la'ga'tii' xjweersi Ñi'h
nee cun gaduhbi guelnadxiipa
xteenn Ñi'h ²⁰ chin bacwa'hnn Ñi'h
la'h Jesucristu, ya bat'i'dxi Ñi'h
la'h Jesucristu tin guzohba Ñi'h
xladu nanchii Daada Dxiohs nez
dxibaa' tin zi'chi ya na'zuu ca'ha
Ñi'h guelrnabwa', ²¹ pwihs i nahpa
Ñi'h guelrnabwa' loh cuunchi'hzi
gubieerna, nee loh cuunchi'hzi

guelrnabwa', nee loh cuunchi'hzi
guelrdz'i'baloh loh snuhn ra' bwiinn,
loh chyu chi'hzi bwiinn nin rnabwa',
nee cun cuunchi'hzi lah bwiinn nin
rdz'i'baloh ruze'ta bwiinn nin nuu
ra' nnah tantu loh guidxyiyuh rii'
nee tantu ziga loh guidxyiyuh cuubi
nin ze'-yahlda dxi'. ²²Ya Dxiohs
batsiiga garaatii' cohsa nez ñaa'
Jesucristu cun neezaa bazuh Dxiohs
la'h Jesuhs tin naa Ñi'h nin rnabwa'
loh garaa ra' bwiinn nin naa xquido'
Ñi'h, ²³pwihsı xpwiinn guido' Ñi'h
naa ra' ba ziga tiхи Ñi'h ya ziga
ruti'dxi Dxiohs garaatii' nezloh
Jesucristu, zi'chiza la'h Ñi'h ruti'dxi
Ñi'h garaa ra' za cohsa nezloh ra'
bwiinn nin naa xquido' Ñi'h.

**Ruta'h Dxiohs la'h nu'h loh duhlda
laasii nadzii'hi Ñi'h la'hnu'h**

2 Galohyi guhca tu zigazi
bwiinn guuchi pur xcweenta
garaloh ra' cohsa dxaaa xteenn
duhlda nin guluu'tii tu nez loh
Dxiohs, ²pwihsı loh nin gubahan tu
squii' gwana'hla tu ganaalla xtsi'n
ra' bwiinn loh guidxyiyuh rii', cun
bwi'hnn za tu garaa nin guhca
xigaaba bwiinndxaaba nin rnabwa'
loh guidxyiyuh rii', ziga zeezah
rusazi'guehlda ba lasto' bwiinn
ra' nin nagahdxi guzo'badxiaha
xchi'dxyi Dxiohs. ³Nee hasta la'hza
nu'h gubahan nu'h ziga la'h ra'
ba loh dxyih ra' nin ya gudii'dxi,
bidi'hnn nu'h nin guclaa'dzichi'hzi
tiхxi nu'h cun bidi'hnn za nu'h
ninchi'hzi nin bie'suh loh xigaaba
nu, ya zi'chi baria'caa neezaa
nu'h bidxyi'chinee Dxiohs la'h
nu'h ziga rdxyi'chineeza Ñi'h la'h
ra' snuhn bwiinn guidxyiyuh

nin ayi nnaa guzo'badxiaha
xchi'dxyi Ñi'h. ⁴Per Dxiohs, balaaca
chi'h nin naza'caduxa naa Ñi'h
ni'chin balahsasto' Ñi'h la'hnu'h,
⁵ya bani'hi Ñi'h guelnabahan
la'hnu'h loh nin guhca nu'h zigazi
bwiinnguchi loh duhlda, yannah
nahpa nu'h guelnabahan rii' pur
nin naa nu'h tuhsı cun Jesucristu,
nee gula'h nu'h loh duhlda pur nin
balahsasto' Dxiohs la'hnu'h. ⁶Chin
bacwa'h Dxiohs la'h Jesucristu loh
guelguhchi, neezaa nu'h bwi'hnn
Dxiohs lligaaba gula'h nu'h loh
duhlda tin guhca baria'caa ziga
neezaa nu'h bacwa'hnnne Dxiohs
la'hnu'h tuhsı cun Jesucristu, ya
chin guzohba Jesucristu lahdu
nanchii xteenn Dxiohs nu'h neezaa
nu'h guhldaa nu'hnn. ⁷Bwi'hnn Ñi'h
squii' tin ruluu'yi Ñi'h la'hnu'h
loh dxyih ra' nin ze'-yahlda
balaaca chi'h naa guelruca'hsto'
cun guelralahsasto' xteenn Ñi'h
cun la'hnu'h pur naa nu'h tuhsı
cun Jesucristu, ⁸pwihsı pur nin
balahsasto' Dxiohs la'hnu'h, ni'chin
bata'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda
chin gwachiisto' nu'h xchi'dxyi
Ñi'h. Ni'chin ayi guunn tu lligaaba
bidxeela tun pur la'hgahca
xcweenta tu sino que guca'ha tun
laasii Dxiohs naa nin bani'hin la'htu.
⁹Nee ayiza guhcan pur xcweenta
xiilla tuhbi dzi'n za'ca nin ñuhnn
biñaachi tin zi'chi ayi chuu nin
tuhbi nin guunn nayaachi, ¹⁰laasii
Dxiohs naa nin gulahchixchih la'h
nu'h, nee la'hzaÑi'h gulahchibiiñih
la'hnu'h cun Jesucristu tin
guidi'hnn nu'h dzi'n za'ca ra' nin
bwi'hnn Ñi'h lligaaba des galohtii'yi
nin nahpa guidi'hnn nu'h.

**Guridxyiisto' Dxiohs cun
la'h nu'h pur Jesucristu**

¹¹Pwihsı gulgaza'sto' tu, la'htu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nin rñi' ra' ba loh ra' ñi'h "bwiinn ziit" laasii ayi tu bwa' nin riuu' ra' bwiinn Israel, ya cun naa ra'zi bwiinn guidxyiyuh riuu' bwa' chi tiхи bwiinn, ¹²nee gulgaza'za sto' tu loh dxyih ra' nin gudii'dxi ayi nu'nawa' tu la'h Jesucristu, nee cun bia'han zihtuza tu nezloh ra' bwiinn Israel, nee nin ayiza xi cweenta badi'hi tu ziga bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel. Sola guca'nzaa tu loh guidxyiyuh nicala zigachi'hzi ña'loh xquelnabahan tu ayi biu'nawa' tu la'h Dxiohs nee nin ayiza xi lligaaba badzihن yihca tu ñidxi'hyi tu xa ñacanee Ñi'h la'htu. ¹³Per ya ziga nnah, ziga naa tu tuhsı cun Jesucristu pur xcweenta llarihn Ñi'h nin guxi'hi Ñi'h, la'htu nin guzah zihtu nez loh Ñi'h galoh nnah la'htu zeezah gahxu nezloh Ñi'h, ¹⁴ni'chin nnah Jesucristu naa guelridxyiisto' xteenn nu'h; la'h Ñi'h bachi'dxiu-bacha'ga Ñi'h la'h ra' bwiinn Israel nee cun la'h ra' za nin ayi naa ra' bwiinn Israel, tin gaca ra' ba tuhsı guihdxyi xteenn Dxiohs loh nin bazia'tii Ñi'h xcweenta dzi'n lehyi ra' nin bwi'hnn guhpaaallahn lasaa' tu, ¹⁵per ya ziga gucah tiхи Jesuhs loh cruhzi, bwi'hnn Ñi'h gahn bazia'tii Ñi'h dxyi'dxyi ra' xteenn lehyi nin bwi'hnn guyuu'llahn sto' ra' bwiinn Israel cun la'h ra' bwiinn ziit, ya ziga gwabiiga garoopa cwa'h ra' ba nezloh Jesucristu chin gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, biuhn Ñi'h

la'h ra' ba tuhbi guihdxyi cuubi, tin zi'chi gurihdxiinee lasto' lasaa' ra' ba. ¹⁶Nee pur nin guhchi za Ñi'h loh cruhzi, bañihchiloh Ñi'h guelrdxihndxinee lasaa' xteenn loh garoopa cwa'h bwiinn guihdxyi ra', ya zi'chi badi'hi Ñi'h gaapaa ra' ba guelnadzii'hi lasaa' nezloh Dxiohs tin biahca ra' ba tuhsı tiхи Ñi'h.

¹⁷Zigaza caa ra' dxyi'dxyi ra' rii' loh Xchihtsi Dxiohs:

Bi' Ñi'h tin baluu'yi Ñi'h xa cwidxyiisto' bwiinn cun lasaa' ba nicala bwiinn nin bia'han zihtu nezloh Dxiohs nee nicalaza nin rii gahxu nezloh Ñi'h.

¹⁸Laasii pur xcweenta Jesucristu ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h rahca zogadzihن nu'h nezloh Daada Dxiohs pur tuhsı Spíritu Saantu nin ruhn biñih Ñi'h la'n lasto' nu'h. ¹⁹Pwihsı ni'chin nnah la'htu ayiru naa tu bwiinn ziit, nee ayiruza nabahan tu zihtu hasta naa lahdxyi tu, laasii nnah la'htu nuu dxa'ga loh guihdxyi nin naa xteenn Dxiohs, nee naa za tu bwiinn nin nuu ra' yihdzi Dxiohs.

²⁰La'htu naa tu zigazi tuhbi yuu' roo' nin guyahsa yihca ziga tuhbi muru dxiah nin naa ra' ziga pootla ra' cun profeta ra', ya Jesucristu ga'h naa ziga dxiah nin mwer guzuh xchihن yuu' chi. ²¹Ya yuu' rii' cagaza' Dxiohsan pur nin naa tu xteenn garaa lahdu yuu' rii' hasta gadzihن cha'löh gacan xquido' Daada Jesucristu, ²²ya zi'chi la'htu cun neezaa ra' bwiinn Israel nin gwachiisto', ziga dxi'dxiu-dxa'ga tu la'h Jesucristu, rdxa'galasaa' tu tin zi'chi gadzihن gaca tu tuhbi yuu' nin chuu Dxiohs pur xcweenta Spíritu Saantu Ñi'h.

**Biga'bi Pahblu tin chegaluu'yí ba
xchi'dxyi Dxiohs loh ra' bwiinnziitu**

3 Pwihsí na'h Pahblu, pur
xcweenta dxyi'dxyi ra' rii'
nuu ñie'w'hñ la'n lahtsi dxi'ba pur
xcweenta xchi'dxyi Jesucristu nin
rulu'yí'hn loh tu bwiinn ra' nin
ayi naa ra' bwiinn Israel, ²pwihsí
banaa gulgacabwa' la'h Ñi'h
baca'bi Ñi'h na'h tin gulu'yí'hn
xchi'dxyi Ñi'h la'htu. ³Dxiohs
baluu'yí na'h ziga naa xigaaba
lliga'tsi xteenn Ñi'h ziga nin ya
la'n baca'hlá dxihtsi loh tu. ⁴Ya nin
gu'lða tu dxihtsi chi zacabwa' tu
nu'n'bwa'n xa naa dxyi'dxyi naga'tsi
xteenn Jesucristu. ⁵Dxyi'dxyi nin
guhcanaga'tsi ra' chi ayi chyu
bwiinn baluu'yilohtii'in loh ñi'h loh
dxyih ra' nin bagudii'dxi ziahan
duxala yihza, per yannah la'h
Dxiohs bwi'hnn para baluu'yiloh
dxyi'dxyi naga'tsi ra' chi nezloh ra'
xteenn Dxiohs pur xcweenta Spíritu
Saantu xteenn Ñi'h, ⁶ya dxyi'dxyi
naga'tsi ra' chi naa dee ra': pur
xcweenta xchi'dxyi Jesucristu nin
ruta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda,
ruhnn Dxiohs gaca ra' bwiinn ra'
nin ayi naa ra' bwiinn Israel tuhsí
guihdxyi cun bwiinn Israel nin
riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu
tin garoopa cwa'h ra' ba gaca
xteenn ra' ba hereensi nin bia'han
dxyi'dxyinee Dxiohs la'h ra' bwiinn
Israel.

⁷Na'h bie'dxiahldaa biga'bi'hn
gulu'yí'hn xchi'dxyi Jesucristu pur
balahsasto' Dxiohs na'h, nee rahca
ru'nnahn dzil'n rii' laasii rca'hahn
jweersi roo' nin runi'hi Dxiohs

na'h, ⁸nee nicala naan llihgui'hntii'
loh garaa ra' xpwiinn Dxiohs, na'h
naan nin bani'hi Ñi'h guelrahcanee
xteenn Ñi'h tin gulu'yí'hn xchi'dxyi
Ñi'h loh ra' bwiinn nin ayi naa ra'
bwiinn Israel tin gacabwa' ra' ba
balaaca chi'h lasahca nin nahpa
Jesucristu para la'hnu'h, ⁹ya
Dxiohs nin bwi'hnncha'yí garaatii'
baca'bi Ñi'h na'h tin gulu'yí'hn
la'h garaa ra' bwiinn xa naa
xcweenta dxyi'dxyi naga'tsi nin
guhpacha'yí Ñi'h loh yihza ra' nin
gudii'dxi tin nnahyi cayiinlohon.
¹⁰Cagaria'caa squii' tin nnah pur
xcweenta bwiinn guido' ra', garaa
ra' guelrnabwa' ra' cun garaa ra'
guxchiisi ra' nez dxibaa' gadzih
gacabwa' ra' ba guelnasiin duxa
xteenn Dxiohs loh garaa ziga ruhnn
Ñi'h. ¹¹Dxiohs bwi'hnn Ñi'h lligaaba
squii' desde galohpii'yi ni'chin
bi' Daada Jesucristu tin baria'caa
guzohba talpa'h ziga guclaa'dzi
Dxiohs gaca. ¹²Ya pur xcweenta nin
riachiisto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu
ayi riuu' guelnadxyi'bi lasto' nu'h
ziga choobiiga ganaaba nu'h nezloh
Dxiohs. ¹³Ya ni'chin rna'ba'hn
loh tu ayi guiria'hgahn tu pur nin
cagati'dxiloon pur xcweenta tu;
maz guldxiahxi laasii dee naa tuhbi
guelnaza'ca para la'htu.

Guelnadzii'hi lasaa' pur xcweenta Jesucristu

¹⁴Ya pur cweenta rii' ni'chin nin
rusia'chyu lliibihñ nez delaanta
loh Daada Dxiohs nin nabahan
dzi'tsi dxibaa', ¹⁵Dxiohs nin
baza'loh garaatii' ra' nin nuu nez
llaa'ndxibaa' cun loh guidxyiyuh.
¹⁶Pwihsí rbwihdxyi-rna'ba'hn

loh Dxiohs tin guutarlooh Ñi'h
guelnaza'ca xteenn xquelña'ñih
Ñi'h para la'htu nin gaca ziga
gaca nadxipasto' tu pur xcweenta
Spíritu Saantu xteenn Dxiohs
¹⁷tin zi'chi ba chuu nabahan
Jesucristu la'n lasto' tu pur tantu
nin riachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h
tin zi'chi guina'zu xtulbaa' za'ca
tu loh guelnadzii'hi lasaa' xteenn
Jesucristu, ¹⁸tin zi'chiza gadzihn
gacabwa' tu cun snuhn ra' xpwiinn
Jesucristu balaaca chi'h nabi'hyi
nee nu'hla nee gueeta nee naa
guiya' loh guelnadzii'hi lasaa'
xteenn Jesucristu. ¹⁹Rna'ba'hn
loh tu, pwihs, tin gulгадxi'hyi
loh guelnadzii'hi lasaa' xteenn
Jesucristu nin naa mahzi guroo'roo'
loh garaa ra' cohsa roo' nin bidia'ha
nu'h tin zi'chi baguibahannee nu'h
garaa xquelnaza'ca Dxiohs.

²⁰Yannah gaca lasahcaduxa lah
Dxiohs nin nahpa guelrnabwa' para
guunn ziahanroo duxa ru cohsa loh
nin ganaaba nu'h o nin guidi'hnn
nu'h lligaaba pur xcweenta
xquelrnabwa' Ñi'h nin nuu nabahan
la'n lasto' nu'h. ²¹Lasahca duxa naa
lah Dxiohs nezloh bwiinn guido'
nee pur xcweenta Jesucristu para
loh garaa dxyih nin banaa para
tu'pazi. Zi'chi gaca pwihs.

Radxa'ga lasaa' nu'h pur Spíritu Saantu

4 Pwihs ziga ñie'w'hn
pur xcweenta xchi'dxyi
Jesucristu rna'ba'hn loh tu
gulguibahan ziga nin rga'ha
guunn tu la'htu nin bwi'ihi pur
xigaaba Dxiohs. ²Gulgahca bwiinn
nado'laadzi, bwiinn naza'caduxa,

gulgahpa paseensi, nee gulgahpa
guelnadzii'hi lasaa' cun ziga tuhbi
cun ziga stuhbi lasaa' tu, ³nee
gulgui'hnn para guibahan tu tuhs
loh lligaaba tin ayi taa'ha loh
lasaa' tu cun guelrahcanee xteenn
Spíritu Saantu nee pur xcweenta
za guelridxyiisto' nin ruchi'dxiu-
rucha'ga la'htu. ⁴Zi'chi tuhs tihx
naa nu'h loh Jesucristu, nee tuhsiza
naa xigaaba nu'h cun la'h Ñi'h, cun
tuhs za hereensi nin naannloh nu'h
zachica'ha nu'h loh nin gudihdxyi
la'hnu'h, ⁵nee tuhs za Daada cun
tuhs za guelriachiisto', nee cun
tuhs za guelrohbañihsa, ⁶nee
nuu za tuhbi dxi'h Daada Dxiohs
nin rnabwa' loh garaatii', nin zuu
galaayillee garaatii' nee nuu Ñi'h
loh garaatii'.

⁷Per cada tuhbigah ra' nu'h
bachica'ha ra' nu'h dzi'n ra' nin
babwi'hnn Jesucristu lligaaba
bachica'ha ra' nu'h. ⁸Pwihs ni'chin
rñi' loh Xchihtsi Dxiohs squii':

Chin bacah Ñi'h llaa'ndxibaab'
hasta rnabwa' Ñi'h, ya
bwi'hnn Ñi'h gahn loh garaa
ra' guelrnabwa',
ya chi'chi bwi'hnntaa'yi Ñi'h
yihca ra' xpwiinn Ñi'h tin
guunn ra' ba xtsi'n Ñi'h.

⁹¿Xi zee loh dxyi'dxyi rii' ziga
rñi'in, "Bacah Ñi'h"? Pwihs nin
raria'caa rñi' dxyi'dxyi rii' naa
biehtaza Daada Jesucristu hasta
ria'han gabihldxyi. ¹⁰Nin biehta chi
ni'chi gahcan nin bacah za hasta
naa mahzi guiya'duxa nez dxibaa'
tin zi'chi guca'ha Ñi'h nahpa Ñi'h
guelrnabwa' nez dxibaa' cun loh
guidxyiyuh. ¹¹Ya la'h gahca za
Ñi'h bwi'hnn Ñi'h lligaaba bazuh

Ñi'h la'h ra' bwiinn nin naa ra' pooxtla, ya spaaldaa ra' ba bazuh Ñi'h ziga profeta ra', spaaldaa ra' ba ziga nin riogui'hnbiñih xchi'dxyi Jesucristu, spaaldaa ra' ba ziga gaca pastohr ra', cun spaaldaa ra' ba ziga mwehsu ra'. ¹² Ya zi'chi bazuh Ñi'h nin naa ra' xpwiinn Ñi'h tin guunn ra' ba dzi'n nin badi'hi Ñi'h cada tuhbigah ra' ba nee tin zi'chi guunn ra' ba chuu ziga llii'dzi tihx Jesucristu garaa lahd, ¹³ hasta gadzihnyi dxyih nin gaca garaa ra' nu'h tuhs loh ziga riachiisto' ra' nu'h nee gadzihnyi dxiu'nbwa' za'ca nu'h Llii'n Dxiohs, ya zi'chi gaca nu'h bwiinn nin baniin ca zuu loh ziga rahcabwa' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, ziga tuhbi bwiinn nin baguroo' loh xquelrnabwa' Jesucristu. ¹⁴ Ya ayiru chyu gusaa'n gaca xigaaba nu'h ziga xigaaba biñi'n tin biñi'n ayi guinagahntii' ruhnn bwiinn gahn rusagui'hi ra' ba la'h ra' bi cun dxyi'dxyi nin ayi gallu'yi nin ruluu'yi ra' ba laasii nuu ra' bwiinn nin nasiin nin ruhnn ra' squii!. ¹⁵ Mahz bwen gabwe'hecaa nu'h guidi'hnn nu'h ziga chozah nu'h loh dxyi'dxyi nanchii cun guidxiaapaza nu'h guelnadzii'hi lasaa' lasto' nu'h cun chyuchi'hi bwiinn ni'chin nahpa guidi'hnn nu'h para chioo nu'h loh garaatii' guelnaza'ca xteenn nin naa Daada nin dzi'baloh loh nu'h nin naa la'h Jesucristu. ¹⁶ Ya pur Jesucristu rna'zu-dxa'ga ra' xpwiinn Ñi'h zigazi tuhbi tihx bwiinn tin zi'chi na'zu za'ca ra' ba tin rahcanee lasaa' ra' ba pur ziga naa xtsi'n cada tuhbigah ra' ba, ya zi'chi cadxi'hyi ra' ba xa

cayahca ziahanru ra' bwiinn loh guelnadzii'hi xteenn Jesucristu.

**Tuhbi guelnabahan nacuubi nin
rdxeela pur la'h Jesucristu**

¹⁷ Pwihs dxyi'dxyi ra' rii' naa nin rñi'n loh tu nee ruca'bizañin la'htu pur lah Daada Jesucristu, ayiru chezah guibahan tu ziga nabahan ra' bwiinn nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs, bwiinn ra' nin sola nabahan ra' loh lligaabachi'hzí nin riagadziba yihca ra' ñi'h. ¹⁸ Ya nuu nacahyitii' loh xigaaba ra' ba; la'h ra' ba ayi rudi'hi guuxta sto' ra' ba loh guelnabahan nin runi'hi Dxiohs laasii naa ra' ba bwiinn nadii'dxii' rwaa' ra' ñi'h, ¹⁹ nee ya guhca dxiipa sto' ra' ba ya guca'ha mahn ra' ba, ayiru xa dxia'chyu loh xigaaba ra' ba, ya zeeza'bi ra' ba loh garaaloh cohsa dxaaba ra', ²⁰ per la'htu ayi biu'nbwa'dxi'i tu Jesucristu, tin nee tu gaca tu bwiinn zi'chi ra', ²¹ ya sidela guchii tu bazo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu nee cun sidela neezaa basi'dxi tu xcweenta Ñi'h nin naa dxyi'dxyi guchii, ²² pwihs basaa'n tu loh garaa cohsa ra' nin gudii'dxi-guzah nin gubahan tu loh ñi'h. Pwihs ni'chin nnah gulgasia'han garaa ra' cohsa dxaaba ra' chi nez dihtsi tu, laasii ni'chi ra' nin basagui'hi la'htu loh dxyih ra' nin gudii'dxi. ²³ Ni'chin nnah gulgasacuubi lasto' tu cun loh xigaaba tu, ²⁴ nee gulgasacuubi za la'htu loh guelnabahan nacuubi nin basiinloh Dxiohs pur la'htu tin zi'chi pur xcweenta xchi'dxyi Ñi'h guluu'yi xquelnabahan tu tuhbi guelnabahan nayaa, tuhbi

guelnabahan nin nallu'yi para loh
xtsi'n Dxiohs.

²⁵Pwihs ni'chin ayiru chezah tu
guuyi tu dxixi'hw, mahz gulguiñi'
dxyi'dxyi nin naa guchii loh ra'
lasaa' tu laasii la'hnu'h naa nu'h
bwiinn ra' nin naa tuhsu famihyi.

²⁶Sidela la'htu rdxyi'chi tu
gulgua'ha ayi dxiaaba tu loh
duhlda, nee gulgui'hnn pur ayi
gahw llahn lasto' tu loh gaduhbi
dxyih. ²⁷Ayi gusaa'n tu gusia'chi
bwiinndaaba lasto' tu.

²⁸Bwiinn nin naa bwiinn gubaa'n
ayiru guunn ba gubaa'n, mahzi
guunn ba dzi'n cun naa ba tin zi'chi
gaapaa ba nin gacanee ba la'h ra'
bwiinn ra' nin ayi xi nahpa.

²⁹Nee ayi gusaa'n tu guiria'h
dxyi'dxyi nnah rwaa' tu, mahz
gusia'ha rwaa' tu guíñi' tu
dxyi'dxyi za'ca ra' tin zi'chi guunn
tu gahn guchoo' tu ziga chechiisto'
ra' snuhn bwiinn nin dxihnn
dxiahga ra' xchi'dxyi tu. ³⁰Ayi
chi'hyi tu nez guibiin lasto' Spíritu
Saantu xteenn Dxiohs nin bwi'hnn
para gucah tu bwa' la'n lasto' tu
para hasta loh dxyihyi nin gadzihn
chee tu hasta nuu Dxiohs.

³¹Gulcwe'he sto' tu garaaloh
ra' llahn nin cayuhnn naltaa la'n
lasto' tu, ziga guelnadxyi'chi,
guelrbwihdxidxiah cun
guelrbwidxihndxinee lasaa', nee
cun garaaloh ra' ru cohsa dxaaba
ra'. ³²Gulgahca bwiinn nado'laadzi
nee gulgalahsa sto' tu lasaa' tu
ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba, nee
gulgui'hnn pardohn lasaa' ziga
tuhbi ziga stuhbi za tu zigaza
bwi'hnn Dxiohs pardohn la'htu pur
xcweenta Jesucristu.

Xa nahpa guibahan ra' bwiinn
ra' nin naa ra' llii'n Dxiohs

5 La'htu nin naa ra' llii'n
Dxiohs nin nadzii'hi dzi'tsi
Ñi'h, gulgui'hnn pur gaca tu ziga
la'h Ñi'h, ²gulgahpa guelnadzii'hi
lasto' lasaa' tu ziga gahca guhpa
Jesucristu guelnadzii'hi lasto' Ñi'h
cun la'hnu'h ya basaa'n Ñi'h guhchi
Ñi'h loh cruhzi pur la'hnu'h tin
guhca Ñi'h zigazi tuhbi guhn nin
bichia'h nahxi para nezloh Dxiohs.

³La'htu nin naapa'h xwiinn
Dxiohs nin ayi guuyi tu nin tuhbiti'hn
xcweenta cohsa guelgubwihlli nee
nin stuhbiza cohsa dxaaba ra' nee
nin ayiza sa'bi sto' tu xteenn stuhbi
bwiinn, ⁴nin ayiza guuyi tu dxyi'dxyi
nin rusia'han xtuhyi la'h stuhbi
bwiinn, nee ayiza guuyi tu dxyi'dxyi
nin riagadziibachi'hzii yiha tu, nee
ayiza gaca tu bwiinn nado'balaadzi,
laasii dee ra' ayi xi gallu'yi ra'n mas
nin guunn tu gulgadxi'hyi xa gudi'hi
tu guelnadzii'hi la'h Dxiohs nin nuu
dxiba', ⁵laasii ya naann tu bwiinn
nin naa bwiinn gubwihlli o bwiinn
nin riagadziiba garaaloh cosa dxaaba
loh xigaaba ñi'h o bwiinn nin rza'bi
sto' ñi'h xixteenn lasaa' ñi'h, o bwiinn
nin raann dxaan; bwiinn ra' squii'
ayi chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa'
Jesucristu nin naa xquelrnabwa' za
Dxiohs. ⁶Gulgua'ha tin ayi chyu
gusagui'hi la'htu cun dxyi'dxyi nin ayi
gallu'yi ra', laasii pur xcweenta ra' dee'
ziaaba xquelnah xteenn Dxiohs yiha
bwiinn ra' nin ayi guzo'badxiahga
xchi'dxyi Ñi'h. ⁷Ni'chin gulguia'ha tin
ayi guidxa'ga tu loh ra' bwiinn ra' chi.
⁸La'htu cadxyih gubahan tu loh
nacahyi xteenn duhlda, per nnah

pur nin badzihm gahxu tu nezloh Jesucristu, ni'chin bazia'ñih Ñi'h loh xigaaba tu, ni'chin gulguibahan zigazi bwiinn ra' nin rzah loh xquelña'ñih Jesucristu, ⁹laasii garaa ra' bwiinn ra' nin rzah ra' loh guelña'ñih, ruhnn ra' ba dzi'n za'ca nee zohba dxyi'dxyi guchii rwaa' ra' ba. ¹⁰Ni'chin gulchi'hyi xa gusiahxi tu lasto' Daada Jesucristu. ¹¹Ayi chi'hyi tu xa guidxa'ga tu loh ra' nin rzah ra' loh nacahyi xteenn duhlda, mas gulgui'hnn xa guluu'y'i tu la'h ra' ba xa nabahan tu loh lla'ñih xteenn Dxiohs tin zi'chi gacabwa' ra' ba nabahan ra' ba loh duhlda. ¹²Laasii hasta xtuhyi naa chyu guuyi xcweenta cosa dxaaba nin ruhnn ra' ba rala'n. ¹³Per chin riinloh ra' garaa ra' dzi'n dxaaba ra' rii' loh guelña'ñih, ria'han nayaa ra'n ¹⁴laasii ruzia'ñih guelña'ñih yihtcan. Ni'chin caa loh dxihtsi squii':

Babahn yi'h nin rahsi xa'ta lu'h, gwastii loh ra' bwiinn guuchi, ya Jesucristu guzia'ñih yihtca lu'h.

¹⁵Pwihsii ni'chin gulguibahan za'ca; ayi guibahan tu ziga bwiinn nin naa bwiinn dxiipatii' ra', sino que gulgahca bwiinn nasiin.

¹⁶Ayi gusaa'n tu tiidxi lliaa'ha ra' dxyih, laasii la'n dxyih ra' rii' zeedahlaatii' bwiinn ra' nin ruhnn ra' dzi'n dxaaba ra'. ¹⁷Ni'chin ayi gusaa'n tu gaca tu bwiinn mbah tii'; ni'chin mas gulchi'hyi guunn tu ziga naa xigaaba Daada Jesucristu. ¹⁸Ayi gaca tu bwiinn gwaa', laasii guerree' ruhnn rbwe'hetii' du'h naa bwiinn cun ziga dzi'n dxaaba nin ruhnn ra' ba, mas gulgadi'hi lasto'

tu guunnyihdzi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs. ¹⁹Nin guunn tu naa mas bwen gulgui'dxyi'dxyinee lasaa' cun saalmu ra' cun guldxi'lida caantu ra' nee cun himnu ra' la'n lasto' tu para la'h Daada Jesucristu, ²⁰nee garaa dxyih tii' gulgadi'hi guelzuxchiilli nezloh Daada Dxiohs pur lah Jesucristu.

Ziga nahpa guibahannee lasaa' ra' xpwiinn Jesucristu

²¹Ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu, gulchuu-gulcha'zi xchi'dxyi lasaa' tu laasii banaa tu bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Jesucristu.

²²La'htu gunna'h ra' nin ba bachinaa; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi che'hla tu ziga ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu, ²³laasii ndxi'hw naa nin nahpa guinabwa' la'h gunna'h nin naa che'hla ba, ziga naa Jesucristu la'h Ñi'h dzi'baloh Ñi'h loh ra' bwiinn nin naa xquido' Ñi'h nin naa ziga tiixi Ñi'h pur nin bata'h Ñi'h la'h ra' ba loh duhlda. ²⁴Ya ziga ruzo'badxiahga ra' bwiinn guido' ziga rnabwa' Jesucristu guunn ra' ba, zi'chi za gunna'h ra' nin nuu ra' che'hla ra' ñi'h nahpa guzo'badxiahga ra' ba garaa ra' xchi'dxyi che'hla ra' ba.

²⁵Bwiinn ra' nin ba bachinaa ra', gulgantsii'hi la'h gunna'h nin naa che'hla tu ziga ruca'hsto' Jesucristu la'h ra' bwiinn nin naa xquido' Ñi'h ya batil'dxiloh Ñi'h pur la'h ra' ba. ²⁶Bwi'hnn Ñi'h squii' tin basiaa Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn ra' nin naa xquido' Ñi'h tin zi'chi gaca ra' ba tuhbi bwiinn nayaa nezloh Ñi'h nee biaa za lasto' ra'

ba cun xchi'dxyi Ñi'h, zigazi riaa lahdxi dxiimma cun ñihsa, ²⁷tin zi'chi guluu'yi ra' xpwiinn guido' Ñi'h zigazi tuhbi lla'ñih roo' nee ayi guidxeela nin tayhi cohsa dxiimma cun ayiza xi dxia'dxi ra' ba, sino que gaca ra' ba bwiinn nin naa para la'hsiÑi'h, nin ayi xi tuhbi xtuhlda ra' ñi'h. ²⁸Pwihsí ziga nadzii'hi tuhbi ndxi'hw nin ba bachinaa tihxi gahca ba, zi'chi za nahpa gaca nadzii'hi ba la'h gunna'h nin naa che'bla ba. Bwiinn nin nadzii'hi la'h gunna'h nin naa che'bla ba nadzii'hi za ba la'hgahca ba, ²⁹laasii ayi nin tuhbi bwiinn nin rdxyi'chinee tihxi ba, sino que rahpa ban cun guelnadaa ziga za nahpa Jesucristu la'h ra' bwiinn ra' nin naa xpwiinn guido' Ñi'h, ³⁰laasii la'hnu'h naa nu'h ziga tihxi Ñi'h. ³¹Caa loh Xchihtsi Dxiohs squii': "Ni'chin la'h ra' ndxi'hw rusia'hann ra' ba la'h ra' xcuzahn ba tin rca'ha ba la'h gunna'h nin naa che'bla ba, ya garoopa ra' ba raria'caa naa ra' ba ziga tuhsí bwiinn." ³²Dee naa tuhbi cohsa naga'tsi roo', per na'h cañi'n xcweenta Jesucristu nee cun xcweenta xpwiinn guido' Ñi'h. ³³Ni'chin loh garaatii' cada tuhbigah tu gantsii'hi tu la'h gunna'h nin naa che'bla tu ziga nadzii'hi tu la'hgahca tu, ya gunna'h ra' nahpa chuu ba cha'zi ba xchi'dxyi ndxi'hw nin naa che'bla ba.

6 Biñi'ni'hn ra',
gulgazo'badxiahga xchi'dxyi
xcuzahn tu pur xcweenta xchi'dxyi
Jesucristu laasii squii' rga'ha
guunn tu, ²laasii squii' naa mweer

dxyi'dxyi lehyi nin guza'loh guni'hi guelnaza'ca la'htu: "Gulgui'hnn lasahca la'h xpah tu cun xmah tu, ³tin zi'chi guibahan nasaa tu nee gaapaa za tu ziroo' guelnabahan loh guidxyiyuh rii!."

⁴Ya la'htu nin naa ra' daada ra', ayi chi'hyi tu nez guidxyi'chi llii'n tu, mas gulchi'hyi xa gusi'dxi tu la'h ra' bi cun gulguiñi'nee la'h ra' bi tin gaapaa ra' bi guelnadzii'hi xteenn Daada Jesucristu.

⁵La'htu mooza ra',
gulgazo'badxiahga xchi'dxyi
bwiinn nin ruhnn tu xtsi'n ra'
ñi'h; gulgui'hnnan cun gaduhbi
guelnado'laadzi xteenn tu, nee
gulcui' guelnadxyi'bi la'n lasto' tu
ziga tin ayi gadxeela tu cayaal'lla
tu loh xtsi'n ballwaa'n tu mas
gulgui'hnnan zigazi cayuhnn
tu la'gahca xtsi'n Jesucristu.

⁶Gulgui'hnn xtsi'n ba cun gaduhbi sto' tu ayi chin zuu si dxi'h ba
loh tu tin ayi para guunn si dxi'h
dxia'han za'ca tu loh ba; maz
gulgui'hnnan ziga guluu'yi naa pa'h
tu xpwiinn Jesucristu ziga cayuhnn
tu cun gaduhbi sto' tu ziga xclaa'dzi
Dxiohs gaca. ⁷Gulgui'hnn xtsi'n ba
cun gaduhbi sto' tu zigazi guluu'yi
cayuhnn tu tuhbi dzi'n nezloh
Daada Jesucristu, ayi nezloh dxi'h
tuhbi ndxi'hw, ⁸laasii banaann
tu cada tuhbigah tu nicala naa
tu bwiinn nin gudoo' loh dzi'n o
bwiinn nin ayi gudoo' loh dzi'n,
zica'ha ba loh Daada Jesucristu
ziga naa xcweenta dzi'n za'ca nin
bwi'hnn ba.

⁹Ya la'htu nin naa ra' ziga
ballwaa'n ra', gulgahca nado'laadzi
za nezloh ra' xmooza tu nee ayi

gusa'cazii tu la'h ra' xmooza tu laasii banaann tu la'htu cun la'h ra' ba nacweenta tu ziga mooza gahca nezloh Daada Jesucristu nin nuu dxibaa' laasii la'h Ni'h ayi ruhnn Ni'h guriin-guriin nezloh cada tuhbigah bwiinn.

**Nin rulaloh la'h ra' xpwiinn
Jesucristu loh xiichi'hzi**

¹⁰Yannah bwiitsi ra'n, gulgahca bwiinn nadxiipala'a'dzi loh guelrahcanee xteenn Daada Jesucristu pur xcweenta guelrnabwa' roo' nin nahpa Ni'h. ¹¹Gulgahcu ziga lahdxi dxi'ba xteenn Dxiohs nin gulaloh la'htu, tin zi'chi guunn tu gahn guti'dxiloh tu loh garaa ra' guelrusagui'hi xteenn bwiinnndxaaba, ¹²laasii ayi chyu cadxihndxinee la'h tuhbi bwiinn nin caa bwe'hla cun nin nuu dzihta, sino que dxudxihndxinee nu'h la'h spíritu ra' nin naa ra' ziga bwihih nin za'bi nezloh bwihih nez llaa'ndxibaa' nin ca'ha guelrnabwa' cun nin ca'ha guelguxchisi, cun nin rnabwa' ra' za loh guidxyiyuh nacahyi rii', nee cun neezaa nin nahpa guelrnabwa' nezloh bwihih gadiidxi guidxyiyuh. ¹³Pwihsni'i chin gulcul'guihn gacu tu zigazi tuhbi lahdxi dxi'ba nin gulaloh gaduhbi tihxi tu nin naa xteenn Dxiohs, tin zi'chi zahca guti'dxiloh tu loh garaa ra' dxyih dxaaba ra' tin chin ba bat'i'dxiloh tu loh dxyih ra' chi zahca suh dzi'tsi tu. ¹⁴Gulsudzi'tsi pwihsli loh ganaalla nin naa nanchii pa'h, nee gulgaca nayaati'l loh dxyi'dxyi nanchii. ¹⁵Gulcwihnasiin, pwihsli, tin guzee tu chegaluu'yti tu xchi'dxyi Jesucristu nin rbahchidxyii lasto' ra' bwiinn, ¹⁶laasii guelriachiisto' tu gaca ziga nin suu caa loh ra' bahza

ra' nin zohba bwehla yihca ra' ni'h nin naa xteenn bwiinnndxaaba. ¹⁷Pwihsli nin gula'loh loh xigaaba tu naa naann pa'h tu gula'h tu loh duhlda, ya xchi'dxyi Dxiohs naa ziga tuhbi spahda nin runi'hi Spíritu Saantu la'htu. ¹⁸Pwihsli ayi gusaa'n tu ziga cwiidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs garaa dxyih cun guelrahcanee xteenn Spíritu Saantu, nee gulgahca nasiin cun ayi guiria'hgahn tu, nee gulcwihdxyi-gulguinaaba pur xcweenta garaa ra' xpwiinn guido' Dxiohs. ¹⁹Gulguinaaba za loh Dxiohs pur xcwee'ntahn tin zi'chi guni'hi Dxiohs dxyi'dxyi nin guini'n nee tin ayi guidxyihibihn guini'n dxyi'dxyi naga'tsi xteenn Jesucristu. ²⁰Dxiohs guxe'hla na'l h tin gulu'y'i hn dxyi'dxyi rii', nee pur xcweentan nin nuuñie'w'hn nnah. Gulguinaaba loh Dxiohs tin zi'chi guini'n dxyi'dxyi rii' sin ayi guidxyihibihn, nee guiga'ha guini'nin.

Lulchima guelrgahpa Dxiohs

²¹Tíquicu, nin naa bwihtsi dzi'tsi nu'h loh xcweenta Jesucristu, nee nanchii naa xigaaba bi loh xtsi'n Daada Jesucristu; la'hbi dxi' bi tin guuyidxyi'dxyi bi loh tu cweenta ziga caza'ca'hn. ²²Pwihsli ni'chin guixe'hla'hn bi para la'htu tin nnaa bi loh tu xa dxuu nu tin zi'chi cu'gui'w bi lasto' tu.

²³Daada Dxiohs nee cun Daada Jesucristu guni'hi guelridxyiisto' cun guelruca'hsto' lasaa' nee cun guelriachiisto' la'htu nin naa ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h loh Jesucristu. ²⁴Ya zuhnntaa'yti Ni'h yihca tu garaatii' tu nin zeezahdzi'tsi ruca'hsto' la'h Daada Jesucristu. Zi'chi gaca pwihsli.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Filipos

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu cun Timoteu, naa nu xmooza Jesucristu, ni'lchin nin raca'h nu dxihtsi rii' para la'htu bwiinn guihdxyi Filipos nin naa xpwiinn Dxiohs laasii tuhsi gahcaa naa tu cun Jesucristu nee cun neezaa bwiinn ra' nin dzi'baloh loh ra' bwiinn guido' cun bwiinn ra' nin rahcanee la'h ra' bwiinn guido'. ²La'h Xtaada Dxiohs nu'h cun Xtaada Jesucristu xteenn nu'h guni'hi guelrahcanee cun guelrbwidxyiisto' la'htu.

**Gudihdxyi-gunaaba Pahblu
loh Dxiohs xcweenta ra'
xpwiinn Jesucristu**

³Guillii-guillii chin riagannasto'n la'htu rudi'hihn guelzuxchiilli la'h Dxiohs nin naa Xtaada Dxiohs nu'h; ⁴ya chin rbwiidxyi-rna'ba'hn xcweenta tu loh Dxiohs guillii-guillii rna'ba'hn guelnasaa para la'htu; ⁵pwihsi riahxi'hn pur nin cayahcanee tu na'h cagati'chi nu'h xchi'dxyi Dxiohs desde galohpii' hasta la'n dxyih ra' rii!. ⁶Ni'lchin nin nin na'pahn siguhra la'h Dxiohs zigazii guzo'baloh Ni'h dzi'n za'ca

xteenn Ni'h lasto' tu, zi'chigahca zuza'loh Ni'h dzi'n za'ca chi para la'htu hastayii chin gabia'garii Jesucristu stuhbi. ⁷Naa bwen cu'cha'yi'hn nee gu'nnahn lligaaba squii' para garaa tu, laasii lasto'n riinnan guelnasaa pur xcweenta tu laasii naa tu tuhsi juunta cun na'h loh guelruntaa'y i xteenn Dxiohs nicala na'h nuu'huhn la'n latsidxi'ba o nicala chenee ra'ba na'h loh ra' guxchiisi tin gulu'yi'hn guchii naa xchi'dxyi Dxiohs nin riachiisto' nu'h. ⁸Pwihsi Dxiohs naann Ni'h balaaca nin xclaa'dzihh gwa'hahn loh garaatii' tu, pur guelnariin xteenn Jesucristu, ⁹nee rdx'i'hna'hn-rna'ba'hn chin rbwiidxihn loh Dxiohs gadzihh gapa tu mahziru guelnadzii'hi lasaa' nee cun mahziru dxiu'nbwa' tu Dxiohs nee tin mahziru za dxiu'nbwa' za tu cuun ra' nin mahzi nallu'hyi para la'htu cohsaza'ca, ¹⁰tin para gacabwa' tu cwii tu cohsa nin mahzi lasahca, tin zi'chi guluu'yi gubahan nayaan tu nee ayi chuu nin guluu'yixcwhin la'htu chin gabia'garii Daada Jesucristu; ¹¹pwihsi la'htu gadzihnee tu tuhbi li'hn roo' nin naa xtsi'n za'ca tu loh

Dxiohs nee guunn tu dzi'n za'ca chi cun guelrahcanee xteenn Jesucristu para la'htu nee tin guiñiza'cara' za bwiinn xcweenta Dxiohs loh dxyih jwiisi chi.

**Na'h nabahanahn pur
xcweenta Jesucristu**

¹²Bwiitsi lasaa'ra'n, xclaa'dzih gacabwa' tu xcweenta cohsa ra' nin guza'ca'hn, per la'n baria'caa tin mahziru cheezah guidi'chii xchi'dxyi Dxiohs, ayi para ñiñihchilohdxi'hn, sino que mahziru zeezahan hasta la'n dxyih ra' rii!. ¹³Garaa bwiinn nin rnabwa' ra' palahsiu, nee cun snuhn ra' bwiinn, naann ra'ba ñie'w'hn la'n lahtsidxi'ba pur xcweenta Jesucristu, ¹⁴ya loh nuu'huhn la'n lahtsidxi'ba, ziahan duxa bwihtsi lasaa' ra' nu'h guyuu'gui'w ra'ba bagaluu'yi ra'ba xchi'dxyi Dxiohs sin nin tuhbi guelnadxyi'bi sino que cun mahzi gaduhbisto' ra'ba pur xcweenta Dxiohs. ¹⁵Guchiin, nuu ra' bwiinn nin riñi' xcweenta Jesucristu laasii rdxyi'chinee ra'ba na'h nee xclaa'dzi ra' ba gusia'pitii ra'ba bwiinn ra' loon peru snuhn ra' ba ruhnn ra'ban cun gaduhbisto' ra'ba nee cun gaduhbi xigaaba ra'ba. ¹⁶Ya bwiinn ra' rii' ruhnn ra'ban pur guelnadzii'hi nin nahpa ra'ba na'h, laasii naann ra'ba Dxiohs bazuh na'h tin gulaaloon xchi'dxyi Ñi'h; ¹⁷peru snuhn ra' ba ruhnn ra'ban pur nin xclaa'dzi ra'ba gacalasahca ra' ba nezloh ra' bwiinn, nee ayi naa ra' ba bwiinn nanchiipa'h, sino que xclaa'dzi ra'ba chuu'huhn loh guelrzahcazii guroo'ru nnah nin nuu ñie'w'hn rii!. ¹⁸Per ayi

xi ruhnn pur dee', ziga caluu'y'i garoopa cwa'h ra'ba xchi'dxyi Dxiohs nicala cun lligaaba za'ca o nicala za cun lligaaba dxaaba, ya dee' naa nin raguu'nasaa sto'n, nee cun neezaa mahziru riuu'lehgrasto'n, ¹⁹ya ni'chin na'h na'pahn siguhra garaara' dee' guunn para gare'hn lahtsidxi'ba rii' laasii pur nin cabwihdxyi-canaaba tu xcwe'ntahn loh Dxiohs nee cun neezaa guelrahcanee nin nugani'hi Spíritu Saantu Jesucristu na'h. ²⁰Pwihsa na'pahn siguhra pur xcweenta Dxiohs gacanee Ñi'h na'h ayi gatuhyiloon gu'nnahn nin xclaa'dzi Ñi'h gaca nee guunn nadxiipa za Ñi'h sto'n tin para guíñi'n nezloh garaa ra' bwiinn ra', nee nnah nee cun neezaa para gaduhbitii' chieempa, guluu'yi ra' xcweenta dzi'n za'ca nin gu'nnahn pur xcweenta Jesucristu taantu ziga nabahanahn o taantu ziga za gachi'hn ²¹laasii para na'h nabahanahn pur Jesucristu, ya sidela na'h gachi'hn nahpaa guzaa'hahn para dxibaa', ²²per sidela na'h guibahanahn, nahpaa cheza'hn tin gu'nnahn dzi'n za'ca pur xcweenta Dxiohs, ni'chin nin ayi ga'nnahn cuun nin cwiin. ²³Pwihsa nagahn duxa garoopa ra' cohsa ra' rii' para cwiin tuhsin nee na'h garoopahn riu'sto'n; pwihsa neezaa na'h xclaa'dzizahn gachi'hn tin para guzaa'hahn dxibaa' chuu'huhn tuhsin juunta cun Jesucristu, laasii ni'chi naa mahsi mejor para na'h; ²⁴per para na'h, pur la'htu mahziru xchi'hn baanabahanahn, ²⁵ni'chin nin na'pahn siguhra

ziazahru guibahanahn nee
neezaa zia'hanneeruhn la'htu
para gacane'hruhn la'htu tin para
mahziru chechiisto' tu nee cun
neezaa gaaldaa tu guelnasaa pur
xcweenta xchi'dxyi Dxiohs. ²⁶ Ya
zi'chi ba nuudxa'ga gahcahn loh
tu, tin mahziru chezah guiñi' za'ca
tu xcweenta Jesucristu delaantaloh
ra' bwiinn pur xcweenta nin
guunn Ñi'h compahñu na'h tin
dxie'ltaguia'han cuun tu stuhbi.
²⁷ Ya cun sola garaa si ra' dee'
nahpa gulchi'hyii xa guibahan
xnehza tu tin zi'chi guluu'yi guchii
riachiisto' tu xchi'dxyi cuubi
Dxiohs. Zi'chigahca za sidela na'h
dxie'ltaguia'hn cuun tu o nicala
ayi nuu dxie'l dah, xclaa'dzih
ga'pahn rsohn dxia'han dzt'si tu
cun tuhs i lligaaba tin rzuhnee tu
pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs
nin riachiisto' nu'h, ²⁸ sinque
ayi guidxyihbiya' tu xcweenta
xiichi'hzi nin guunnee nin
rdxyi'chinee la'htu, laasii sidela
ayi guidxyihbi tu guluu'yi tu la'h
ra' ba ñiichiloh ra'ba per ta'h tu, ya
ta'h tu pur nin guta'h Dxiohs la'htu.
²⁹ Pwihs i la'htu, ayi bibwi'hi tu para
chechisidxi'hsto' tu la'h Ñi'h, sino
que neezaa bani'hi Ñi'h para sacazii
tu pur xcweenta nin naa tu xpwinn
Ñi'h. ³⁰ La'htu cadxihldxyi tu pur
xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ziga
bwa'haloh tu xa gudxi'l dxih galoh
nee neezaa nnah nahpa tu rsohn xa
zeeza'hn loh xcweenta dxixi'hw chi.

**Nahpaa gusagu'dzisto' bwiinn
ziga bwi'hnn Jesucristu**

2 Pwihs i sidela ralabsasto' lasaa'
tu, ziga ralabsasto' Jesucristu

la'htu, nee sidela za nuu tu lligaaba
tin gacanadzii'hi lasaa' tu, ya sidela
dxa'ga lasaa' tu pur Spíritu Saantu
nin nuu lasto' tu, o sidela riacaasto'
lasaa' tu pur nin nadzii'hi lasaa'
tu; ² sidela zi'chi naa tu pwihs i
gulgasiahxisto'n para tu'pazi pur
xcweenta nin guluu'yi garaa tu
tuhs i mohda ziga ruhnn tu lligaaba,
nee neezaa naa tu tuhs i ziga
nadzii'hi tu Dxiohs, nee laasii tuhs i
naa lasto' tu, nee laasii za tuhs i
naa lligaaba nin ruhnn tu. ³ Nee ayi
guica'ha tu lligaaba nin taa'ha loh
lasaa' tu, ayi za guunn nayaachi
tu, sino que gaca tu tuhbi bwiinn
nado'laa'dzi, tin guunn tu lligaaba
mahzi lasahca bwiinn lasaa' tu que
no que la'h gahcaa tu. ⁴ Ayi nin
tuhbi bwiinn chi'hyii ba xcweenta
xasuntu si ba, sino que nee nahpaa
gacanee ba snuhn ra' bwiinn lasaa'
ba. ⁵ Gulgui'hnn lligaaba zigapa'h
nin bwi'hnn Jesucristu. ⁶ Nicala
naa Ñi'h Dxiohs gahcaa, ayi biaa
Ñi'h xcweenta gahca Ñi'h, ziga naa
Ñi'h Dxiohs, ⁷ sino que basaa'n si
Ñi'h xquelrnabwa' Ñi'h ya biahca
Ñi'h tuhb i moozazi loh Xtaada
Ñi'h, ni'chin nin guulaa Ñi'h zigazi
tuhbi ndxi'hw, coma ziga la'h gahca
nu'h, ⁸ ya chin biahca Ñi'h zigazi
tuhbi ndxi'hw zi basagu'dzisto'
Ñi'h baza'loh Ñi'h garaa nin guhca
xigaaba Xtaada Dxiohs Ñi'h. Ya
pur garaa nin bazo'badxiahga Ñi'h
xchi'dxyi Xtaada Ñi'h guzi'guehlda
Ñi'h guhchi Ñi'h, nee nicala
xñahxtuhyi ziga guhchi Ñi'h loh
tuhbi cruhzi. ⁹ Ni'chin nin mahzi
bwi'hnn lasahca Dxiohs la'h Ñi'h,
nee bazo'ba za Xtaada Dxiohs Ñi'h
lah Ñi'h nin mahzi lasahca loh

garaatii' lah ra' bwiinn nin ca'ha ra'ba,¹⁰ tin chin guluu'yiloh lah Jesucristu, zuzu'hnllihbi ra' garaa ra' nin rii ra' dxibaa', cun loh guihdxyiyuh, nee neezaa nin nuu ra' la'n loh yuh nez loh Ñi'h,¹¹ ya garaatii' ra' ba dxiu'nbwa' ra'ba Jesucristu nahpa guelnabwa' tin zi'chi garaatii' ra' bwiinn guiñi' za'ca xcweenta Xtaada Dxiohs nu'h.

**Bwiinn ra' nin riachiisto'ra'ñi'h
la'h Dxiohs naa ra' ba
bia'ñih loh guihdxyiyuh**

¹²Pur loh taantu, bwiitsi lasaa'ra'n, pwihs i ziga bazo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn chin guyuu'huhn lahma ra' tu, zi'chigahca za nnah gulgazo'badxiahga xchi'dxyi'hn mahziru nnah nin nuu'huhn zihtu, nee gulgui'hnn-gulgui'hnn lligaaba nayaaxa guza'loh tu dzi'n za'ca nin guzo'baloh Dxiohs la'n lasto' tu tin ta'h tu loh duhlda.¹³Pwihs i Dxiohs naa nin ruhnnbiñih lligaaba za'ca sto' tu, tin zi'chi sa'bisto' tu, nee tin gaapaa za tu jweersi guza'loh tu xcweenta dzi'n za'ca chi laasii zi'chi naa xigaaba Ñi'h gaca, laasii zi'chi riu'sto' Ñi'h.¹⁴Ya gaduhbi cayuhnn tun ayi cwachi tu guelchiah nee ayiza guinaabadxyi'dxyi tu xi para nahpaa guunn tun,¹⁵ tin para nin tuhbi bwiinn ayi guidxeela ra' ba xiilla tuhbi xtuhlda tu, tin zi'chi gaca tu bwiinn nayaax llii'n Dxiohs loh ra' bwiinn mahlara', bwiinn naxihn ra' ya nezloh ra' ba gaca tu zigazi tuhbi dxih lla'ndxibaa' nin ruzia'ñih loh tuhbi guihdxyiyuh nacahyi.¹⁶Gulchenee za'ca xchi'dxyi Dxiohs nin runi'hi guelnabahan la'h bwiinn, tin chin

gabia'garii Jesucristu, dxiahxi'hn xcweenta tu laasii gacabwa'n ayi guhca'nzahziin nee ayiza bwi'hnna'hn tuhbi dzi'n lliaa'ha.

¹⁷Ya nicala chiinn ra' ba na'h gaca'hn ziga tuhbi guel rgaa'da tin para chioo'hohn yihca guel rgaa'da nin rugaa'da tu la'h Dxiohs pur nin riachiisto' tu la'h Ñi'h, na'h riahxi'hn ya riahxizahn xcweenta garaatii' tu.¹⁸Gulchuu'lehgra za nee tu, nee gulguica'ha guelalehgra chi xcwee'ntahn.

**Cayu'nnahn lligaaba
cu'neezahn Timoteu**

¹⁹Ya ziga naan tuhs i cun Daada Jesucristu, cabwe'za'hn gusaan' Ñi'h tin dxiooba cu'neezahn Timoteu para la'htu, tin mahziru dxiaxisto'hn dxihna'hn xcweenta tu,²⁰laasii ayi na'pahn chyuulla stuhbi nin guunn lligaaba ziga na'h nee chuu ba lligaaba xcweenta tu clahru ayi ba.²¹Garaa ra' ba rdxi'hyii ra' ba xcweenta gahcaa xasuntu ra'ba ya ayi xcweenta dxi'h Jesucristu.²²Per la'htu banaann tu bwengahcaa naa xmohda Timoteu, ziga nuu nabahannee bi na'h loh xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, cayahcanee bi na'h zigazi tuhbi llii'nahn.²³Pwihs i ni'chi nin cayu'nnahn lligaaba cu'neezahn bi talgu'n si chin gaapasihn rsohn xa zeezah xcweenta xasuuntahn,²⁴neezaa na'h cayu'nnzahn lligaaba dxie'ltagua'hn cuun tu sidela gusaa'n Jesucristu.

Bagu'nehza Pahblu la'h Epafroditu

²⁵Per nnah bwi'hnna'hn lligaaba nahpaa gagu'neezahn la'h bwiitsi

nu'h Epafroditu, nin rahcanee na'h cun nin ruti'dxilohnee nu loh trabahjw xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, la'hbi nin gulu'nehza tu la'hgahca tu tin guhcanee bi na'h xcweenta tu pur nin rchi'hna'hna.
26 Ya gagu'neezahn la'hbi laasii xclaa'dzi duxa bi gwa'ha bi cuun garaatii' tu, ya nuu bi guelrzaa' xcweenta tu laasii bihn tu guhcallu'hu bi. **27** Nee guchii guhcallu'hu bi ya mweer ñahchi bi per balahsasto' Dxiohs la'hbi nee ayi la'hsidxi'h bi sino que neezaa na'h, tin para ayi ñuu'ruhn triixta mahziru cun nin nuu'huhn.
28 Ni'chin nin nahpaa gagu'neezahn bi carrih, tin dxiuu'lehgra tu chin gwa'h tu loh bi stuhbi nee tin para ayiza chyu ruhnn xigaaba bi. **29** Gulgaannloh la'hbi cun gaduhbi sto' tu, ziga naa bi bwitsi lasaa' ra'n'u'h loh Jesucristu, nee gulgui'hnn lasahca la'h ra' bwiinn nin naa ziga la'hbi, **30** laasii ya mweer ñahchi bi pur bwi'hnn bi xtsi'n Jesucristu, ya ayi biaa bi xquelnabahan bi pur bi' bi xlugahri tu, laasii ayi guhpaa tu chieempa ñi' tu rii' la'htu.

Nin guchiipa'h lasahca

3 Yannah, bwiitsira'n,
 gulcuu'lehgra sto' tu xcweenta ziga naa tu tuhsu cun Jesucristu. Par na'h ayi naa nin tuhbi llahn guca'hnn stuhbi nin baca'lhn, laasii la'htu gaapaan xneziuh tu.
2 Gulgahca nasiin cun xcweenta ra' bwiinn nin rusagui'hi nin ruhnn ziga ruhnn bwehcura', bwiinn ra' chi nin ruhnn ra' dzi'n dxaaba, ya la'h gahcaa ra'ba nin ruhnn jweersi

riuu' tuhbi bwa' tihxi bwiinn ziga guhca costuumbre nin badi'hi Dxiohs guunn ra' bwiinn Israel, tin bwa' chi baluu'yi naa ra'ba xpwiinn Dxiohs, **3** per nnah la'h nu'h naa nu'h xpwiinn Dxiohs pur nin rbweeza Spíritu Saantu la'n lasto' nu'h ziga sehn nanchiipa'h, ayi ziga rluu'yira'dxi'h naa ra'ba xpwiinn Dxiohs tin naa nu'h nin raann la'h Dxiohs ziga ruluu'yi Spíritu Saantu guidil'hnn nu'h neezaa radi'higuuxta sto' ra' nu'h pur nin bwi'hnn Jesucristu xcweenta ra'n'u'h, ni'chin nin ayi chyu chechiisto' ñi'h bwa' o pur xiilla xcweenta dzi'n za'ca nin ñachidi'hnn ra'n'u'h.
4 Nicala nee na'h nahpahn xiilla nin chechiisto'n pur dzi'n za'ca nin bwi'hnnna'hnn ya sidela gahbi stuhbi bwiinn nahpa ba xiilla dzi'n za'ca nin riachiisto' ba par ta'h ba loh duhlda na'h mahzi na'pahn para ta'hnn loh duhlda **5**laasii chin guulahn xuhnna dxyih nuu'huhn chin baca'h ra'ba bwa' rii' na'h nin naa xsehn ra' bwiinn Israel ziga ruluu'yi naa ra'ba xpwiinn Dxiohs, neezaa naan tuhbi bwiinn Israel, tuhbi bwiinn nin naa xpwiinn guehtu Benjamihm nin guhca llii'n Israel, nee cun naazahn tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi ra' bwiinn hebreu laasii garoopa xcuzahna'hnn rñi' dxyi'dxyi hebreu chi. Ya pur taantu nin bazo'badxiaagahn xlehyi ra' bwiinn Israel, ni'chin nin guhca'hnn xpartihdu ra' bwiinn fariseu ra' nin mahzi ruzo'badxiahga lehyi chi. **6** Ya de taantu guza'bisto'n xcostuumbre bwiinn Israel ra', guca'hnn na'hla'hnn la'h ra' bwiinn nin gule'hesto' ra'

ñi'h costuumbre lehyi Moisehs laasii xinaa gwachiisto' ra'b'a xchi'dxyi Daada Jesucristu, ya pur taantu nin bazo'badxiaagahn ziga naa xlehyi Moisehs ayi guyuu' nin tuhbi bwiinn nin ñiñi' xcweenta xtuuldahn. ⁷ Per nicala garaa ra' dee' nin bwi'hnna'hn lligaaba lasahca duxa para na'h, per badzihns dxyih nin badi'hihn cweenta naara'n cohsa nin bwi'hnna mahla na'h pur nin biu'nbwa'n la'h Jesucristu ya bata'h Ñi'h na'h loh duhlda. ⁸ Ya ademahzi de ni'chi ra' ru'nnahn lligaaba ayi xi ballu'yitii' cweenta ra' chi para na'h pur taantu ziahana nin lasahca biu'nbwa'n la'h Xtaada Jesucristu nu'h, ya pur xcweenta Ñi'h bañiichihih garaa ra' cohsa, ya cohsa ra' chi rgu'bwa'n naara'n zigazii dxihlli ra' nin guyuu'bwih laasii nnah cun sola nu'nbwa'n Jesucristu lasahca para na'h, ⁹ laasii xclaa'dzihns chuu'huhn tuhsii cun la'h Ñi'h. Ayi rdxi'hyihns nez hasta canehza gaca'hn tuhbi bwiinn nin ayi xi xtuhlda ñi'h pur xcweenta lehyi, sino que pur nin riachiisto'n la'h Jesucristu; o sea Dxiohs ruhnn nabahan nayaahahn, nabahan za'ca'hn pur xcweenta nin riachiipa'hsto'n la'h Jesucristu. ¹⁰ Ni'chin mahzi xclaa'dzihns dxiu'nbwa'n la'h Jesucristu, tin guibahanahn loh jweersiroo' nin bacwa'hn la'h Ñi'h loh guelgughchi nee tin sacaziineen la'h Ñi'h loh guelrzacazii nin gudii'dxi Ñi'h, nee tin ayi za dxiaan xquelnabahanahn ziga ayi biaa Ñi'h xquelnabahan Ñi'h chin guhchi Ñi'h, ¹¹ tin zi'chi nicala guti'dxiloon trabahjw duxa

loh guidxyiyuh rii' za'pahn siguhra gaaldahn loh guelnabahan nacuubi chin gucwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinnguuchi.

Xcweenta ziga nahpaa guunn lu'h tin gadzihns lu'h loh mehta nin lasahca

¹² Ayi xclaa'dzihns guiñi'n loh tu la'nbidxeela la guelnabahan nacuubi chi, o ya la'n baza'llohtii' la xtsi'n za'ca Dxiohs la'n lasto'n, sino que zeza'hn nez delaanta cun nin cabwe'za'hn tin guidia'han zaldaa guica'hahn prehmiu nin guni'hi Ñi'h na'h, ya pur prehmiu rii' gulii Ñi'h na'h galoh tin biahca'hn tuhbi xpwiinn Ñi'h.

¹³ Bwiitsira'n, ayi cañi'n na'h gahcaa la'n guhldaalaan; per nin na'paa cayu'nnahn naa na'paa dxia'ldasto'n nin bia'hancah ra' nez diitsihns; mahs cha'y i chena'hla'hn nin zee ñiidxiuu nez loon, ¹⁴ tin gadzihna'hn loh mehta nee tin gu'nnahn gahn prehmiu nin naa guelnabahan nacuubi laasii pur ni'chi gudihdxyi Dxiohs guibahanee nu'h la'h Ñi'h dxibaa' pur xcweenta tuhsii naa nu'h cun Jesucristu. ¹⁵ Ya garaa ra' nu'h ziga rachigubwa' nu'h ya guyuu' bia'ñiñi loh xigaaba nu'h ziga riachiisto' ra' nu'h la'h Ñi'h, nahpaa guidi'hnn ra' nu'h lligaaba squii' pur cweenta ra' rii'. Ya sidelaa xiilla stuhbi cohsa ruhnn tu lligaaba stuhbi foorma, Dxiohs gahcaa za guluu'yi cweenta ra' chi la'htu. ¹⁶ Per nin nahpaa guidi'hnn nu'h sihn; guibahan nu'h tuhsii diacweerdeu cun xcweenta nin ya guhldaa ra' nu'h. ¹⁷ Bwiitsi lasaa'ra', gulchezahnee xcweenta ziga ru'nnahn nee gulguia'hadzi'tsi la'h

ra' nin nabahan tuhsi diacweerdeu cun xcweenta nin zozahnee nu'h. ¹⁸Pwihs i ziahanla bweelta guñi'n, per nicala nnah cun ñihsabwii nin riaaba loon cañi'n stuhbi, nuu ra' ziahan bwiinn nin rii nabahan nnah nabahanee ra'ba xcweentazi ra' ba ya zi'chi ruluu'y i ziga naa ra'ba bwiinn nin rbwe'hesto' ziga guhchi Jesucristu pur xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh. ¹⁹Per xfihn ra' ba naa gabihldxyi, laasii cun sola ruzo'badxiahga ra'ba nin xclaa'dzi tiхи ra'ba ya ruhnn nayaachi ra'ba xlawaah'ha nin gutuhyiloh ra' ba pur cohsaxihn nin ruhnn ra' ba, laasii cohsa guidxyiyuh rz'a'bisto' ra' ba ya xcweenta Dxiohs rbwe'caa ra' ba, ²⁰per ya ziga la'hra'nu'h lahdxyi ra'nu'h naa nez dxibaa' nee dxyubweeza ra'nu'h nez dxibaa' guitahntee Daada nin guta'h la'hnu'h nin naa Daada Jesucristu xteenn nu'h. ²¹Ya la'hÑi'h gucha'h Ñi'h bwe'ltilhxi probilaasa ra'nu'h tin gacan zigazi bwe'ltilhxi nabahandzi'tsi Ñi'h, ya guunn Ñi'h zi'chi pur xcweenta guelnabwa' nin nahpaa Ñi'h tin guunnan para guinabwa' Ñi'h garaa ra' cohsa.

Guldxiahxi par tu'pazi pur xcweenta Daada Dxiohs

4 Pwihs i pur ni'chin bwiitsi lasaa'ra'n, nin xclaa'dzihn gwa'hnn loh ra' ñi'h; la'htu nin nadzii'hira'n, nin riahxi'hnn xcweenta ra'ñi'h nee cun naa za tu tuhbi prehmiu xte'nnahn, gulchezah dzi'tsi pur xcweenta ziga nin riachiisto' tu xchi'dxyi Daada Jesucristu, nee ²rdxi'hna'hnn loh Evodia cun loh Síntique, cwiih

ra'bi tuhs i diacweerdeu zigazi bwehlaadzi'tsi ra'bi xcweenta lah Daada Jesucristu, ³ya yi'h xcompañeeru'hnn nanchiin nin ridi'hnn ee dzi'n, rna'ba'hn loh lu'h gacanee lu'h la'h ra' bizaan'ra'nu'h laasii la'hra'bi guhcanee ra'bi na'h bidi'chii xchi'dxyi Dxiohs tuhs i juunta cun Clemente cun spaalda ra' nin guhcanee na'h. Lah ra'bi ya naala'n puunta loh dxihtsi nin naa guelnabahan nacuubi.

4 Guldxiahxi tuhpa'zi xcweenta tuhs i naa nu'h cun Daada Jesucristu; rna'ba'hn loh tu iguldxiahxi par tuhpa'zil!, ⁵tin garaa ra' bwiinn dxiu'nbwa' ra' ba la'htu zigazi nahpaa tu paseensi, laasii la'h Daada Jesucristu ya mwehrla guibia'garii loh guidxyiyuh stuhbi, ⁶nee ayi chuu tu guelrzaa' pur xiilla cohsa, sino que chin rbwiwdx-rnaaba tu loh Dxiohs gulchi'hnn gulguinaaba loh Ñi'h xcweenta cohsa ra' chi, nee gulgadi'hi za guelzuxchiilli la'h Ñi'h ⁷ya tin la'h Ñi'h gusacwahchidxyii Ñi'h sto' tu ya cun guelnaga'ldiuh chi dxiinn tun per ayi gacabwa' tu xcweenta guelnasaaroo nin nahpan ya la'h Ñi'h gaapa Ñi'h lasto' tu cun xigaaba tu pur naa tu tuhs i cun Jesucristu.

Gulgui'hn lligaaba xcweenta garaatii' ra' nin naa bwen

8 Pur luulchima bwiitsi lasaa'ra', gulgui'hnn lligaaba xcweenta garaa ra' nin naa ra' guchii, loh garaa ra' nin cha'y i, loh garaa ra' nin naa xnehza, loh garaa ra' nin naa ganaalla nayaan nee gulgui'hnn lligaaba loh garaa ra' nin naa bwen

nee loh garaa ra' nin rñi' za'ca ra'
bwiinn xcweenta ñi'h cun garaa
ra' nin ruhn tucahri ziga xmohda
bwiinn cun nin mahzi dzi'baloh loh
garaatii!. ⁹Gulgasi'dxi nin baluu'yi'hn
la'htu nee cun xcweenta nin guca'ha
tu, cun garaa ra' nin bihn tu guñi'n
cun garaa za ra' nin bwa'h tu
bwi'hnnna'hn. Gulgui'hnnzan zi'chi,
ya Dxiohs nin rusacwahchidxyii sto'
bwiinn chuunee la'htu.

**Guelrgaa'da nin badi'hi ra'
bwiinn filipenses la'h Pahblu**

¹⁰Riahxiduxa'hn xcweenta nin
naa nu'h tuhsí cun Daada Jesucristu
pur nin gubia'garii bagannasto' tu
na'h bwi'hnn tu cumpahñu na'h.
Na'nahn dez galoh guyuu'pa'h
tu lligaaba ñahcanee tu na'h per
ayi guhpa tu lugahri. ¹¹Ayi cañi'n
laasii pur cachi'hna'hn, pwihsí
na'h rahca rbahchidxyiisto'n cun
cuunchi'hzi nin na'pahn. ¹²Na'nahn
xa guibahanahn loh guelprohbi,
neezaa xa guibahanahn loh
guelnaza'ca, nee la'n na'nnzahn
xa guti'dxiloon xiichi'hzi, nicala
loh guelrchia'hn nee nicalaza
gadxahsto'n, nee nicala tiidxisuuruu
ziahán nin ga'pahn o nicala ayi xi
ga'paatii'zahn. ¹³Loh garaatii' ra'
dee' za'ca guti'dxilohra'ñin laasii la'h
Jesucristu naa guelnada'n xte'nnahn.
¹⁴Pwihsí bwen gahcaa bwi'hnn
tu na'h gudxi'zi tu xcweenta ziga
caza'ca'hn. ¹⁵Ya la'h gahcaa tu naann
tu chin babii'hihn loh guihdxyi
hasta rii tu caa, chin guzohbaloh
balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs loh
tu, la'hdxii'h tu ziga naa tu bwiinn
guido' xteenn Filipos, la'hdxii'h tu
naa tu nin gulu'nehza ra' tuhbi

guelrgaa'da para na'h pur xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs nin guñi'n loh tu.
¹⁶Pwihsí neezaa chin guyuu'huhn
guihdxyi Tesalónica, gulu'nehza za
tu tuhbi-chiohpwi'hn guelrgaa'da
para na'h nin bichi'hna'hn ri'chi.
¹⁷Nee na'h ayi nuu'huhn lligaaba
si nin guica'hahn xixteenn tu; nin
xclaa'dzihñ gaca para la'htu gadzihñ
guica'haru tu xcweenta nin lasahca
xcweenta tu nez delaanta loh
Dxiohs. ¹⁸Pwihsí na'h la'n guca'ha
garaatii', ya hasta cadii'dxisuu ru
para na'h cun nin gulu'nehzaneet
la'h Epafroditu, cun ni'chi la'chin
para na'h. Nin gulu'nehza tu para
na'h naan zigazi tuhbi guhn nin
xchia' nahxi nin nallu'hyi duxa
nezloh Dxiohs. ¹⁹Pwihsí, Xchiohs
gahcaa nu'h guluu'yi garaa ra' nin
dxia'dxi para la'htu laasii ziroo' duxa
nin nahpaacha'yí Ñi'h xcweenta
Jesucristu. ²⁰iGloria gadi'hi nu'h
la'h Xtaada Dxiohs nu'h para tu'pazi!
Pwihsí zi'chi gaca.

Luulchima guelrgahpaDxiohs

²¹GulgahpaDxiohs xcwee'ntahn
la'h ra' garaatii' ra' nin riachiisto'
ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, pur
xcweenta tuhsí naa nu'h loh
Jesucristu, ya bwiitsi lasaa' ra' nu'h
nin nuunee na'h rii' rgu'nehza za
ra'ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para
la'htu. ²²Neezaa nin riachiisto'
ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs rxe'hla
ra'ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para
la'htu, nee bwiinn ra' nin ruhnn
ra' dzi'n loh Emperador Romanu
mahzi ru rgu'nehza za ra' ba tuhbi
guelrgahpaDxiohs para la'h tu.
²³Dxiohs guntaa'yi yihoa garaatii'
tu. Zi'chi gaca pwihsí.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Colosa

Tuhbi guelrgahpaDxiohs
xteenn Pahblu cun Timoteu
para bwiinn Colosa ra'

1 ¹⁻²Na'h Pahblu, ruca'hñ dxihtsi
rii loh tu nin naa ra' xpwiinn
Dxiohs nin rii nabahan ra' loh
guihdxyi Colosa. Dxiohs baca'bi
na'h tin guluu'yí'hñ xchi'dxyi
Jesucristu la'h ra' bwiinn, ya na'h
cun bwihtsi lasaa' nu'h Timoteu
ziga naa nu'h xpwiinn Dxiohs
raca'h nu dxihtsi rii' loh tu ziga naa
tu xpwiinn Dxiohs pur xcweenta
Jesucristu, bwihtsi lasaa' ra' nu nin
zeezah nayaa loh xchi'dxyi Ñi'h.
Ranaaba nu loh xtaada Dxiohs
nu'h gacanee Ñi'h la'htu nee
gusacwahchidxyii za Ñi'h sto' tu.

Xcweenta nin gudihdxyi-
gunaaba Pahblu loh Dxiohs
para xpwiinn Jesucristu

³Cada chin rbwihdxi-rnaaba nu
loh Dxiohs xcweenta tu nahpaa
radi'hi nu guel zuxchiilli loh Dxiohs,
Xtaada Jesucristu xcweenta tu,
⁴laasii bihnn nu xa riachiisto' tu
xchi'dxyi Jesucristu nee neezaa
ziga nin nadzii'hi tu la'h ra' bwiinn
nin nacweenta loh Dxiohs. ⁵Ya

ziga zeezah tu cun xcweenta
nin naannloh tu zica'ha tu nin
nuugucha'yí Dxiohs llaa'ndxibaa'
laasii galoh chin bihnn tu xchi'dxyi
naanchii Dxiohs bazo'ba dxiahga
tun. ⁶Pwihsí dxyi'dxyi ra' rii' la'n
zeezah callii'dzin ziahan lahta loh
guidxyiyuh nee caguu'bíal'ñihin
la'h ra' bwiinn dxyih cun dxyih
tin guunn ra'ba ziga xclaa'dzi
Dxiohs gaca tal ziga gulu'bíal'ñihin
la'htu mwer dxyih nin bihnn
tun ya guhcabwa' tu balahsasto'
Dxiohs la'htu nee guhcabwa'za tu
nallu'hyin para la'htu. ⁷Ya ziga
billii'dzi dxyi'dxyi ra' rii' ziahan
lahta, zi'chi gahca za bihnn tun pur
Epafras nin nadzii'hi nu. Ya la'hbi
nuu bi loh xcweenta Jesucristu;
cayuhnn bi dzi'n cun la'hnu nee
neezaa pur xcweenta tu zeezahnee
bi cun gaduhbisto' bi xtsi'n
Jesucristu. ⁸La'hbi batí'dxi cweenta
la loh nu xcweenta tu nee cun ziga
cayahcanee Spíritu Saantu la'htu
cun ziga mohda nin nadzii'hi tu la'h
ra' bwiinn ra'!

⁹Pwihsí dez dxyih nin badzihñ
dxyi'dxyi rii' loh nu xcweenta ziga
riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs,
ni'chin guillii-guillii rachina'ba

nu loh Dxiohs xcweenta tu, ya nin rachina'ba nu xcweenta tu chi tin cu'bialnih Ñi'h loh xigaaba tu tin gacabwa' tu xcweenta nin xclaa'dzi Ñi'h guunn tu nee neezaa Spíritu Saantu guluu'yi la'h tu xa chezahnee tu xcweenta dxyi'dxyi nanchii ra' nin bihnn tu nee tin dxiu'nbwa'za tu cuun nin naa dxyi'dxyi nin guchiipa'h (nee tin gacabwa'za tu cuun nin naa dxyi'dxyi xihn ra' nin ayi gallu'y'i).¹⁰ Ya zi'chi zeezah canaaba nu loh Dxiohs xcweenta tu tin guiñah tu ziga bwiinn ra' nin naa ra' nin zeezahneepa'h xchi'dxyi Dxiohs tin zi'chi cu'nasaa tu sto' Dxiohs, nee tin chezahnee tu cuunchi'hzi dzi'n za'ca laasii sidela guunn tu zi'chi mahziru dxiu'nbwa' tu Dxiohs.

¹¹ Ranaaba za nu gacanee Ñi'h la'h tu tin cun jweersi roo gahca nin napaa Ñi'h guni'hin jweersi para sto' tu ya zi'chi zahpaa tu jweersi roo guti'dxiloh tu xiichi' zi guelrzahcazii cun paseensi nee cun chuu lehgraza tu,¹² ya zi'chi zahca gudi'hi tu guelzuxchiilli loh Xtaada Dxiohs nu'h, laasii la'h Ñi'h bazia'caa Ñi'h xtuhlda nu'h tin gachica'ha nu'h xpaarte nu'h xcweenta Xtaada nu'h nin chi'zi Ñi'h para la'h ra' xpwiinn Ñi'h nin guzee para dxibaa'.

Babwidxyiisto' nu'h cun Dxiohs pur xcweenta Jesucristu

¹³ Dxiohs bata'h la'hnu'h loh guelrnabwa' nacahyi xteenn bwiinnndaaba tin bagu'garii Ñi'h la'hnu'h loh guelrnabwa' ña'nih xteenn Llii'n Ñi'h nin nadzii'hi Ñi'h,¹⁴ ya pur nin batidxiloh

llii'n Ñi'h trubahjw duxa guhlla xcweenta xtuhlda nu'h ya ni'chi za basia'lida sto' Daada Dxiohs xcweenta xtuhlda nu'h.¹⁵ Nicala ayi chyu ridia'ha loh Daada Dxiohs xteenn nu'h, per Llii'n Dxiohs naa la'hgahca ziga Xtaada Ñi'h, laasii neezaa la'hÑi'h dzi'baloh Ñi'h loh garaatii' ra' cohsa ra',¹⁶ laasii pur la'hÑi'h gurihxchih garaatii' nin nuu ra' llaa'ndxibaa' nee cun garaatii'za nin nuu loh guihdxyiyuh, tantu ziga nin rwa'haloh bwiinn cun ziga nin ayiza rwa'hatii' za ra'ba ziga spíritu ra' nin rnabwa' loh bwiinh zi ziga rrehyi ra', nin rnabwa', ziga gubieerna, nin rnabwa' ziga guxchiisi hasta nin rnabwa' ziga to'ptahdu; garaatii' ra' ni'chi gulahchixchih Ñi'h tin garaatii' ra'za ni'chi guunnlasahca la'h Ñi'h.¹⁷ Galohtii' Jesucristu Llii'n Dxiohs loh garaatii' cohsha ra' nin gurihxchih loh guidxyiyuh chin gurihxchyihza guidxyiyuh ni'chin pur la'hÑi'h ca'ha ra' xiica xlugahri ra'n.¹⁸ Ya Jesucristu mahzi dzi'baloh, ya naa Ñi'h nin rnabwa' loh ra' xpwiinn Dxiohs zigazi rnabwa' yiha bwiinn la'h gaduhbi gahca tihxi ba nee pur la'haza Ñi'h rtahnn guelnabahan nacuubi sto' ra' xpwiinn Ñi'h, laasii mwer la'hÑi'h naa Ñi'h nin babahn loh guelguhchi tin zi'chi guzuh Ñi'h mwer lugahr nin lasahca loh garaatii' ra' cohsha.¹⁹ Zi'chi guhca laasii zi'chi bwi'hnn Dxiohs lligaaba guhca tin zi'chi garaa guelnabahan dzi'tsi nin rdxeela pur xcweenta Dxiohs rdxeela zan pur xcweenta llii'n Ñi'h.²⁰ Ya pur llii'n Ñi'h gulahchidxyii sto' Ñi'h xcweenta garaa bwiinn

guidxyiyuh nee cun garaaza nin
nuu lla'a'n dxibaa', pur nin gulli'hi
Jesucristu llarihn Ñi'h loh cruhzi.

21 Ya ziga la'htu dez galohyi
biria'caa tu nezloh Dxiohs,
bidxyi'chiinee tu Ñi'h laasii
gwadxah chihpa sto' tu cohsa
dxaaba ra' nin bwi'hnn tu, **22** per ya
ziga nnah la'h Dxiohs gulahchidxyii
sto' Ñi'h xcweenta xtuhlda tu
pur nin gulahchiguhn Jesucristu
bwe'lthixi Ñi'h loh cruhzi pur
xcweenta tu tin chin cwiidxyi
Xtaada Dxiohs nu'h la'htu nez
delaanta loh ñi'h, gaca tu bwiinn
nayaa sin nin tuhbi duhlda, **23** per
ziga rluu'y'i cweenta rii' nahpaa
cheezah dzi'tsi tu loh xchi'dxyi
Dxiohs zigazi zohbaa tuhbi yuu' nin
rga'ha rahca loh tuhbi simieentu
dzi'tsi tin zi'chi ayi chuu dxyih nin
gusaa'n tu xcweenta cohsa za'ca
nin naannloh tu zica'ha tu laasii
cohsa chi bihnn tun pur xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs, laasii dxyi'dxyi
ra' rii' ziahan duxa ra' la lahta la'n
bidi'chi la loh gaduhbi guidxyiyuh,
ya na'h Pahblu bibwi'hihn tin
ru'nnahn cumpahñu cagalu'y'i'hn
xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn.

Pahblu guhpaa caargu xteenn guido'

24 Yannah, nuu nasaa sto'n
xcweenta nin cazahcaziin pur
la'htu, laasii squii' cagaza'loon
cayu'nnahn xcweenta ziga gulii
Jesucristu na'h tin guti'dxiloon
trabahjw pur xcweenta ra' xpwiinn
Ñi'h nin naa ziga tihxi Ñi'h.

25 Segun garaa ra' lligaaba nin
bwi'hnn Ñi'h gaca, Dxiohs baca'bi
na'h pur xcweenta tu nin ayi naa
ra' bwiinn Israel tin cagalu'y'i'hn

garaa xchi'dxyi Ñi'h nez loh tu, tin
zi'chi guza'loon guidi'chii dxyi'dxyi
ra' rii' para la'h tu nin ayi naa ra'
bwiinn Israel, **26** o sea dxyi'dxyi
ra' rii' gulu'la'n Dxiohsan nezloh
ra' bwiinn nin gubahan ra' mahzi
chieempa duxa per nnah baluu'y'i
Ñi'hnn nezloh ra' xpwiinn Ñi'h, **27** ya
la'h ra' xpwiinn Ñi'h chi gurihsto'
Ñi'h guluulyi Ñi'h la'h ra' ba ziga
naa xcweenta cohsa za'ca duxa chi
tin gaann ra' ba nee cohsa naga'tsi
chi laasii naa ra'n para la'h ra'
bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel,
ya guelnaga'tsi chi naa Jesucristu
nin rbweeza sto' tu, ni'chin nin
nahpaa tu siguhra guica'ha tu
guelnabahan nacuubi. **28** La'hnu
raluu'y'i nu xchi'dxyi Dxiohs, ya cun
gaduhbi xquelnasiin nu rachiñi'nee
nu la'h cuunchi'hzi ra' bwiinn tin
gusaa'n ra'ba xneziuh dxaaba ra'ba
cun raluu'yiza nu xchi'dxyi Dxiohs
loh ra'ba tin gadzihm ra' bwiinn
nin naa tuhsa cun Jesucristu gaca
ra'ba talpa'h ziga xclaa'dzi Dxiohs
gaca ra'ba, tin zi'chi ayi gatuhyiloh
nu'h chin gadzihm nu'h nez
delaantaloh Dxiohs. **29** Pwihsa pur
ni'chi ru'nnahn dzi'n cun gaduhbi
jweersi nin runi'hi Jesucristu na'h,
ya jweersi chi ruluu'y'i na'h cun
xcweenta dzi'nroo ra' nin ru'nnahn.

2 Pwihsa xclaa'dzihm gacabwa'
2 tu xa cagati'dxiloon trabahjw
duxo pur xcweenta tu nee pur
xcweenta ra' za xpwiinn Crixtu
nin rii' ra' loh guihdxyi Laodicea
nee cun para xcweenta garaa ra' za
xpwiinn Jesucristu nin nagahdxi
dxiu'nbwa' na'h. **2** Zi'chi ru'nnahn
tin mahziru cwaachixpwih tu cun
gaduhbisto' tu pur nin bidxa'gasto'

tu ziga nadzii'hi lasaa' tu, nee tin gaapa za tu garaa ra' guelnaza'ca nin rahpa ra' bwiinn chin rahcabwa' za'ca ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, tin zi'chi gacabwa' za'ca tu dxyi'dxyi rala'n chi xteenn Dxiohs nin naa la'Jesucristu, ³laasii la'hsi Ñi'h naa Ñi'h nin ruluu'yi garaa nin naann xtaada Ñi'h, nee cun garaa zaa nin rahcabwa' Ñi'h. ⁴Pwihsi dxyi'dxyi ra' rii' rñi'n loh tu tin ayi chyu gusagui'hi la'htu guiñi' ba loh tu zigazii nin cañi' tuhbi dxyi'dxyi za'ca loh tu per naan dxyi'dxyi dxixi'hw. ⁵Pwihsi nicala ayi nuuneepa'hn la'htu, o nicala ayi zu'hpa'hn loh tu, per sto'n rñi'in xa zeezah tu cun xcweenta nin riachiisto' tu la'h Jesucristu ni'chin nin riahxi'hn nahpaa tu tuhsii lligaaba nee nanchii pa'h naa sto' tu ayi nin tuhbi nin gusiahchi sto' tu. ⁶Pwihsi pur xcweenta ziga gwachiisto' tu la'h Daada Jesucristu, zi'chi za nahpaa guibahan nayaa tu tin zi'chi guluu'yi naa tu xpiwinn Ñi'h. ⁷Gulchezah dzi'tsi loh xneziuh Jesucristu zigazi tuhbi yahga nin nuu xtulbaa' ñi'h gueeta roo', nee gulchezah dzi'tsi loh guelriachiisto' xteenn Jesucristu ziga nin ya basi'dxi tu xcweenta Ñi'h nee gaduhbi hohra za gulgadi'hi guelzuxchiilli la'h Ñi'h.

**Guelnabahan nacuubi nin
guica'ha ra' bwiinn nin gaca
xpiwinn Jesucristu**

⁸Nee gulgahca nasiin tin ayi gusa'n tu chyuulla bwiinn gusiahchi sto' tu cun costuumbre ra' nin rdxii'nlaadzi zi ra' bwiinn loh xigaaba ra' zi ba o cun

xiilla xcweenta ra' spíritu ra'
nin zabi'dxiaa ra'zi loh bwihi,
(nee ayi ruhnn cweenta ra'ba
la'h Jesucristu) ⁹laasii garaa
guelrnabwa' cun garaa za lla'ñih
nin nahpa Dxiohs, nahpaza
Jesucristu nicala la'h Ñi'h guñah
Ñi'h ziga tuhbi bwiinn guidxyiyuh,
¹⁰ya la'htu nnah gadxahchihpa sto'
tu xcweenta xquelnabahan nacuubi
Jesucristu nin nahpaa guelrnabwa'
loh garaati'i' ra' cuun chi'h zi
guelrnabwa' nee cun xi chi'hzi
guelgxchisi, ¹¹nee neezaa pur nin
naa tu tuhsii cun Jesucristu, nee
pur nin nuu za tu tuhbi bwa' nin
baca'bwa' Dxiohs sto' tu, ayi ziga
bwa' dxi'h nin ruca'h ra' bwiinn
tihxi lasaa' bwiinn ra' ba, sino que
bwa' nin baca'bwaa' Dxiohs sto' tu,
la'han rluu'yin ayi ru ruhnncweenta
tu nin xclaa'dzi tihxi tu guunn tu,
¹²ya loh nin guro'bañhsa tu loh
xcweenta nin guhchi Jesucristu
ni'chin nin rluu'yi biga'tsinee za
tu la'h Ñi'h, tin para guca'ha tu
guelnabahan nacuubi xcweenta
nin babahn Ñi'h loh guelguhchi
laasii gwachiisto' tu nahpa Dxiohs
xtaada Ñi'h guelrnabwa' nin
bacwa'hn Ñi'h la'h Llii'n Ñi'h loh
guelguhchi. ¹³Ya la'htu galoh
guhca tu ziga zi bwiinnguuchi
la'n lasto' tu pur xweenta xtuhlda
tu laasii ayi biu'nbwa' tu Dxiohs,
nee laasii guhca tu ziga zi tuhbi
bwiinn nin riuu'tee la'n tuhbi
gui'dxiu nacahyi ya garaa lahdhu
rdxinnaa ba laasii ayi nahpaa ba
bia'ñih, per la'h xtaada Dxiohs
nu'h la'h Ñi'h bani'hi guelnabahan
nacuubi la'hnu'h tuhsii juunta cun
Llii'n Ñi'h Xtaada Jesucristu nu'h

chin basia'pitii Ñi'h garaa xtuhlda ra' nu'h. ¹⁴Dxiohs basie'w loh xlehyi Moisehs laasii baluu'yin bwiinn duhlda duxa nu'h pur nin ayi chyu bwi'hnn ziga nin ruluu'yin lehyi chi; pwihsı Dxiohs bazia'tee Ñi'h lehyi chi para tu'pazi pur nin baca'h ra'ba la'h Jesucristu loh cruhzi, ¹⁵ya chin guhchi Jesucristu loh cruhzi bazia'tee Ñi'h garaa guelrnabwa' nin guhpaa ra' cuun chi'h zi spíritu ra' ziga nin guhpaa guelgxuchiisi ya ni'chi ra' ayiru xa guunn ra' ba para guidxeela ra'ba xa cwaachiguelchiah ra'ba xcweenta nu'h loh Dxiohs, ya chin bazia'tee Jesucristu xquelrnabwa' ra'ba chi'chi baza'hdu'h Ñi'h la'h ra'ba delaanta loh ra' nin rii dxibaa' nee cun nez delaanta loh ra'zaa nin rii loh guidxyiyuh tin para baluu'yin Ñi'h bazia'tee Ñi'h guelrnabwa' nin guhpaa ra'ba.

**Gulgadxi'hyi xcweenta
Dxiohs pa'h xlawaahaa nin
ruhnn zi bwiinn lligaaba**

¹⁶Pwihsı gulgahcabwa' xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' nin rulu'yilhn loh tu tin ayi guzo'badxiahga tu xchi'dxyi chyuulla bwiinn nin gudzii'ba duhlda yihca tu laasii guluu'yin xcwhihin ba la'h tu guiñi' ba ayi ruhnn tu zigapa'h ruhnn ba ziga xcweenta guelwahw nin rahw ba, nin ree' ba, nee pur xcweenta dxyih lañih nin rahpadaa ba o chin rzo'baloh xchih bwe'hw, o pur xcweenta dxyih ra' nin ruzi'laa'dzi ba. ¹⁷Pwihsı garaa ra' dee' naa ziga bacaalazi loh nin ze'-yahldaa, ya nin ze' chi naa Jesucristu. ¹⁸Ni'chin nin rñi'n loh tu ayi gusaa'n tu

gudzii'ba ra' bwiinn nin nahpa mahn rii' duhlda yihca tu pur nin ayi rca'ha tu mahn ziga nin nahpa ra' ba, gulgasiahxi sto' tu pur nin ayi tantu guluu'yin naa tu bwiinn gucahbi dxyi'dxyi loh ra' cohsa mahn ra' rii' nin naguu'dzi duxa sto' ra' ñi'h, nee ayi za guzu'nllihbi za tu loh ra' aanjla ra' ziga ruhnn ra' ba. Ruhnn ra' ba squii' laasii rñi' ra' ba bwa'ha ra' ba aanjla ra'. Ya ruhnn nayaachi ra' ba per ayi rahcabwa' ra' ba xpacaala si guidxyiyuhun riuu' ra' ba. ¹⁹La'h ra' bwiinn squii' gule'hesto' ra' ba la'h Jesucristu nin nahpa guelrnabwa' loh ra' nin naa xpwiinn Ñi'h zigazi rnabwa' yihca bwiinn la'h gaduhbi tihxi ba nee la'h za Ñi'h rudi'hi Ñi'h guelnabahan la'h ra' garaa nin naa xpwiinn Ñi'h ya pur la'h Ñi'h naa ra' ba tuhsı nee neezaa pur la'h Ñi'h cayahca ziahan ra' ba tin cagare'caa ziga naa xigaaba Dxiohs.

²⁰Pwihsı la'htu nin ziga ya baria'h tu loh xquelrnabwa' lligaaba ra' xteenn loh guidxyiyuh rii' la'h tu guhlda xparte Dxiohs nin nuu dxibaa', ni'chin nin ayi nahpa guzo'badxiahga tu xcweenta ziga ruluu'yin ra' ba ziga chin rñi' ra' ba: ²¹"Ayi guchywa'h lu'h ni'ca, ayi gahw lu'h dee', ayi guidxi' lu'h ni'ca cun naa lu'h." ²²Pwihsı cweenta ra' squii' ayi nahpa guzo'badxiahga tun, laasii garaa ra' dee' rahca rdii'dxin yahn bwiinn radzihnan buxa sto' ra' ba ya ri'chi riuhyi ra'n nee gulgahcabwa' xixnaa xclaa'dzi ra' ba guzia'tee ra' ba ayi gahw tu garaa ra' cohsa ra' rii' pwihsı, laasii garaa lligaaba ra' nin ruhnn ra' bwiinn squii' rtahnan la'n yihca zi

ra' ba. ²³Ya snuhn ra' bwiinn nin ruca'dxiahga cweenta ra' rii' rahbi ra' ba:

—Bwehngahca naa cweenta rii' para la'hnu'h, laasii ruhnnan jweersi la'hnu'h gaann nu'h Dxiohs gasaguu'dzisto' nu'h nezloh Ñi'h nee gasaa'n za nu'h tuhbi lahdu garaa nin rnaaba sto' nu'h guida'w nu'h cun nin guidwaa nu'h tin zi'chi ayi ru nahpa guinabwa' sto' nu'h la'hnu'h loh ra' cohsa dxaaba.

Per rñi'n loh tu, gulgahcabwa' lliaa' zi cun dee ra' laasii ayi nuu guta'h ra' dee' la'h ra' bwiinn cun xcweenta ziga rnabwa' tihxi ra' ba la'h ra' ba.

Ziga nin rnabwa' tihxi ra'ba la'h ra'ba

3 Pwihsí la'htu ziga nacweenta tu nezloh Dxiohs naa tu zigazi nin babahannee la'h Jesucristu loh guelguhchi, ni'chin nin nahpa cuu yihca tu xcweenta cohsa ra' xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa' hasta zohba Jesucristu xlahdu derehchu Xtaada Ñi'h. ²Ni'chin nin nahpa cuu yihca tu xcweenta nin nahpa Dxiohs dxibaa', ayi xcweenta dxi'h nin nuu loh guihdxyiyuh, ³laasii la'htu ya naa tu zigazi nin guhchinee la'h Jesucristu yannah xquelnabahan tu nahpa Jesucristu tuhsí cun Xtaada Dxiohs Ñi'h, ⁴ya ziga Jesucristu naa xquelnabahan ra' nu'h, ni'chin chin guluu'yiloh Ñi'h, neezaa tu cwinee tu Ñi'h loh lla'ñih xteenn Ñi'h.

Xquelnabahan guyu'xa nu'h cun xquelnabahan nacuubi nu'h

⁵Pwihsí ni'chin nin nahpa gusaa'ntii' tu garaa cohsa dxaaba

ra' nin rnaaba tihxi tu ziga cohsa gubwihlli, lligaaba dxiimma, lligaaba yo'ba ra', nin riuu'loh xixteenn bwiinn, cun nin rza'bisto' gaapaa cohsa roo ru galoh nin nahpa ba, ya dee' ra' ruluu'yi raann lu'h guriin dxiohsa, ⁶ya garaa ra' dee' naa nin rgu'llahn sto' Dxiohs ni'chin nahpa garaa ra' nin zeena'hla xcweenta cohsa dxaaba ra' rii' guñihchiloh Dxiohs. ⁷Neezaa la'htu gwazahnee tu lasaa' ra' dzi'n dxaaba ra' rii' galoh chin gubahan tu loh ra' cohsa squii!. ⁸Per nnah, gulgasia'hán cohsa dxaaba ra' rii' nez dihtsi tu ziga guelnadxyi'chi duuxa, cun guelnayo'ba nin riuu' yihca tu, guelria'hala loh cun stuhbi lasaa' tu, nee ayiza guini'yah tu lasaa' tu nee ayiza guuyidxyi'dxyi tu dxyi'dxyi tohnta ra', ⁹cun ayiza guuyi tu dxyi'dxyi dxixi'hw loh stuhbi lasaa' tu, laasii ya biria'caa tu loh ra' cohsa dxiimma nin guza'bisto' tu galoh, ¹⁰yannah ya badxa'h tu tin biaca nacuubi sto' tu laasii Dxiohs nugacha'h la'htu tin gaca tu ziga gahca la'hÑi'h tin zi'chi dxiu'nbwa'pa'h tu la'h Ñi'h. ¹¹Ya bwi'hnn nacuubi Dxiohs la'htu, ni'chin ayi xchi'hn guifi' tu dxyi'dxyi hebreu o dxyi'dxyi griegu, o gaapa tu tuhbi bwa' tihxi tu tal ziga guhcalasahca bwa' chi galoh, o nicala naa tu bwiinnziitu o bwiinn nin ayi xi nu'mbwa'tii', o bwiinn nin gudoo'tii' loh dzi'n o nin rnabwa' la'hgahca ñi'h; nin lasahca loh ra' dee' naa Jesucristu laasi la'h Ñi'h rbweezaa Ñi'h lasto' ra' nin naa xpwiinn Ñi'h.

¹²Pwihsí Dxiohs nadzii'hi Ñi'h la'htu nee gulii Ñi'h la'htu tin gaca

tu xpwiinn Ñi'h. Pwihsí ni'chin gulguibahan ziga xclaa'dzi Dxiohs; gulgalahsasto' tu lasaa' tu, ayi gaca tu bwiinn nadxyi'chi, nee gulgapaa mohda nado'laa'dzi cun gulgapaa bwiinn nin nayuuldasto' ñi'h nee gulgapaa ziroo' paseensi la'h bwiinn lasaa' tu cun cuun chi'hzi cohsa nin xclaa'dzi ra'ba guunnee ra'ba o guinaaba ra'ba loh tu. ¹³Pwihsí zi'chi gulgui'hnn nasiin lasto' tu ayi guidxyi'chinee tu lasaa' tu sidela xalla rdii'dxisuu dxyi'dxyi gulgasia'l dasto' nin ruñihchi loh tu zigaza basia'l da za sto' Daada Jesucristu xtuhlda tu pwihsí zi'chi gulgui'hnn za cun nin ruñihchi loh tu, ¹⁴ya loh garaa ra' cohsa rii' nin mahzi lasahca gulgapaa guelnadzii'hi lasaa' lasto' tu cun lasaa' ra' tu lasii guelnadzii'hi lasaa' rii' naa nin rutiaa'ha la'htu loh ra' cuunnchi'hzi cohsa, ya squii' guunn tu tin gaca tu tuhsí ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca. ¹⁵Ya sidela guzo'badxiahga tu guunn tu squii' gusaa'n tu cu'bua'hñi'h Jesucristu la'n lasto' tu tin zi'chi gaantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi lasaa' tu, lasii squii' bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca ni'chin nin gulii Ñi'h la'htu cwiih tu tuhsí sin nin tuhbi dxyi'dxyi biin dxyi'dxyi laasa nee tin zi'chiza gaca gudi'hi tu guelzuxchiilli la'h Dxiohs.

¹⁶Zi'chi xchi'dxyi Jesucristu guina'zu dzi'tsi xtulbaa' ñi'h la'n lasto' tu cun garaa guelnasiin, tin guluu'yi tu nee tin guuyidxyi'dxyinee lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu cun cantu ra' nin rñi' xcweenta dxyi'dxyi Dxiohs nee himnu ra', cun neezaa cantu

ra' nin ruluu'yi Spíritu Saantu la'h ra' bwiinn tin zi'chi guluu'yi rudi'hi tu guelzuxchiilli la'h Dxiohs. ¹⁷Nee garaa nin guunn tu o nin guini'i' tu; gulgui'hnnan pur xcweenta lah Jesucristu, nee gulgadi'hiza guelzuxchiilli la'h Xtaada Dxiohs nu'h pur xcweenta Jesucristu.

Xa nahpa guibahan tuhbi famihyi nin naa ra' xpwiinn Jesucristu

¹⁸Ya la'htu gunna'h ra' nin nuu che'hla ñi'h, nahpa chuu tu cha'zi tu xchi'dxyi che'hla tu laasii zi'chi xclaa'dzi Daada Jesucristu gaca. ¹⁹Ya neezaa tu ndxi'hw ra' nin nuu che'hla ñi'h, gulgaca'hsto' tu la'h che'hla tu cun mohda naguu'dzi'hn; ayi gaapa tu moda naruhlayaa' cun che'hla tu. ²⁰Ya la'htu biñi'n ra' gulgazo'badxiahga xchi'dxyi xtaada tu loh garaatii', laasii dee naa nin rusiahxisto' Dxiohs. ²¹Ya la'htu daada ra' nin naa guzahn; ayi gusio'ba tu yihca ra' llii'n tu tin ayi guiria'hgahn ra'bi. ²²Ya la'htu mooza ra'; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi xpallwa'n tu nin naa lasaa' bwiinn guihdxyiyuh tu, ayi tan sohладxi'h chin zuunee ba la'htu loh dzi'n nin cayuhnn tu tin dxia'han za'ca tu loh ba sino que neezaa chin ayi zuu ba tin zi'chi guluu'yi cayuhnn tu xtsi'n ba cun gaduhbi sto' tu nee tin zi'chiza guluu'yi nee guelnadxyi'bi sto' tu pur xcweentaza Xpallwa'n tu nin nuu dxibaal. ²³Loh garaa nin guunn tu gulgui'hnnan cun gaduhbisto' tu ayi cun de mahla gahn dxi'h tin zi'chi guluu'yi cayuhnn tu dzi'n nezloh Dxiohs ayi nezloh dxi'h bwiinn guihdxyiyuh. ²⁴Pwihsí

naann tu zahlla tu chin guni'hi Daada Jesucristu guelnaza'ca nin naa guelnabahan par tu'pazi nin nahpa Ñi'h dxibaa' para la'htu nin naa ra' xpwiinn Ñi'h laasii Jesucristu naa Xpallwa'n nu'h nin zoozahnee nu'h xchi'dxyi Ñi'h,
25laasii nin ruhnn ra' dzi'n dxaaba zahlla ra'ba seguun xcweenta dzi'n dxaaba nin bwi'hnn ra'ba laasii la'h Dxiohs ruhnn Ñi'h guelguxchisi zigapa'h naa xnehza, ayi rzuuhnee Ñi'h nin tuhbi bwiinn, nanchii naa xquelguxchisi Ñi'h.

4 Ya la'htu nin naa ra' xballwa'n mooza ra'; gulgahca bwiinn za'ca nezloh ra' xmooza tu ziga tuhbi bwiinn nin razaa' xigaaba ñi'h xa naa guelruti'dxiloh loh dzi'n ra' ya ayi guunn tu gwa'haza'ca tu loh nuhn ra' xmooza tu ya snuhn ra'ba gwa'hadxaaba tu loh ñi'h laasii nadxiaapaa za nu'h tuhbi xballwa'n nu'h nin rwa'hara'n xcweenta nu'h.

²Pwihs i gulcheezah dzi'tsi ayi gucwe'za tu cwiidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, nee gulgahca nasiin chin rbwihdxi-rnaaba tu loh Dxiohs nee nahpa ayi gucwe'za tu gudi'hi tu guelzuxchiilli la'h Dxiohs.

³Nee chin rbwihdxi-rnaabaza tu loh Dxiohs, gulginaabaza loh Ñi'h guelrahcanee para garaa nu tin zi'chi mahziru cheezah guidi'chi xchi'dxyi Dxiohs xcweenta Jesucristu nin guluu'la'n Ñi'h per nnah la'h dxyi'dxyi ra' chi baluu'yiloh loh ñia'ñih para bwiinn ra'. Pwihs i pur xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' ni'chin nin nuu ñie'w'hn la'n lahtsidxi'ba rii'. ⁴Ya ni'chin gulchi'hn-gulginaaba loh Dxiohs

tin guluu'yi'hn ñia'ñih-ñia'ñih xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' la'h ra' bwiinn tin zi'chi biga'b'i'hn gu'nnahn.

⁵Ya neezaa gulguibahan nasiin nezloh ra' bwiinn nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Jesucristu; gulguñi'nee ra' ba chin rahlda guiñi' tu loh ra' ba. ⁶Nee xchi'dxyi tu nahpa garia'caa'han ziga foorma nagu'dzi'hn nee cun guelnasiin, tin gacabwa' tu xa gula'loh tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin naann tu loh cuunchi'hzi bwiinn.

Luulchimma guelrgahpaDxiohs nin baca'h Pahblu loh dxihti rii'

⁷Pwihs i ziga zeezah xcwee'ntahn rii', la'h bwihtsi nu'h Tíquicu nin nadzii'hi nu'h guni'hi cweenta la'htu xaapa'h zeezah xcwee'ntahn laasii la'hbi naa bi tuhbi bwiinn nin nidxiapaa nu'h confiansa ziga zezahnee bi na'l loh xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ⁸Pur cweenta ra' rii' ni'chin nin gulu'neezahn bi loh tu tin cu'nasaa bi sto' tu cun dxyi'dxyi ra' nin guiñi' bi loh tu xa dxuu nu nezii', ⁹cun neezaa stuhbi bwihtsi nu'h nin laa Onésimu nin nadzii'hiza nu'h nee nuuza confiansa cun la'hbi nee laasii naaza bi tuhbi gahca bwiinn lasaa' tu; la'h ra'bi guuyidxyi'dxyi ra'bi loh tu garaa ziga cayahca nezii'.

¹⁰Ya Aristarcu nin nuu ñie'wneen la'n lahtsidxi'ba rii' rxe'hlaza bi tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu neezaa Marcu xprihu Bernabeh. Ya la'htu ba bihn tu pur xcweenta bi tin gaannloh tu la'hbi cun gaduhbi sto' tu sidela la'hbi dxie'guia'ha bi cuun tu.

¹¹Neezaa Chuuh nin laaza Justu rxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu. Gadxioonna dxi'h ra'bi rii' ziga dxa'ga ra'bi loh ra' bwiinn Israel nin naaza ra' xpwiinn Jesucristu cayahcanee ra'bi na'h pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ya cun garaa nin cayahcanee ra'bi na'h nuu nasaa duxa sto'n pur xcweenta ra'bi. ¹²Rgu'nehza za Epafras tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu, naannza tu naa bi tuhbi bwiinn nin cagadi'hi ñaa' ñi'h pur xcweenta Jesucristu nee naa bi tuhbi bwiinn nin guulaa lahdxyi tu, nee ayi rucwe'za bi cabwihdxi-canaaba duxa bi loh Dxiohs para la'htu tin chezah dzi'tsi tu nee tin chuu bia'ñih za loh xigaaba tu nee tin ayi chuu za nin gusiahchi sto' tu, nahpa gaca tu bwiinn nin nuucha'yidzi'tsi sto' ñi'h garaa ziga nin xclaa'dzi Dxiohs gaca. ¹³Pwihsi na'h caywa'haloon balaaca chi'h nin riacaasto' Epafras la'htu nee cun xcweenta za bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs nin rii loh guihdxyi Laodicea cun loh guihdxyi

Hierápolis. ¹⁴Lucas nin naaza tuhbi dutohr nin nadzii'hihn rgu'nehza za tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu cun neezaa Deemma.

¹⁵GulgahpaDxiohs za xcwee'ntahn la'h ra' bwihtsi ra' nu'h loh xcweenta Jesucristu nin rii loh guihdxyi Laodicea cun neezaa la'h Niinfa nee cun la'hza ra' xpwiinn Jesucristu nin radiaa'ha yihdzi bi. ¹⁶Ya chin cha'loh gu'lda tu caarta rii', gulcu'nehzahn loh ra' xpwiinn guidol Crixtu nin rii' loh guihdxyi Laodicea tin neezaa ri'chi gu'lda ra'ba caarta rii', ya la'htu guldxii'l daza caarta nin guibia'garii' loh guihdxyi chi. ¹⁷Gulgahbi dxyi'dxyi rii' loh Arquipu: "Bwi'hnn pur guza'loh lu'h dzi'n nin bani'hi Daada Jesucristu guunn lu'h."

¹⁸Na'h Pahblu ruca'hnu guelrgahpaDxiohs rii' cun naa'gahcahn para la'h tu. Gulgui'hnn pur ayi dxia'lda sto' tu nuu ñie'w'hñ la'n lahtsidxi'ba rii'. Pwihsi Dxiohs guchioo' guelrahcanee xteenn Ñi'h para la'htu.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Tesalónica

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, cun Silvanu, cun Timoteu; raca'h nu dxihtsi rii'l loh tu lasaa' ra' nu nin naa ra' bwiinn guido' xteenn guihdxyi Tesalónica nin nabahannee ra' tuhsí la'h Xtaada Dxiohs ra' nu cun neezaa Daada Jesucristu xteenn nu'h. La'h Ñi'h gacanee Ñi'h la'h tu cun gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu.

Gwachiisto' ra' bwiinn Tesalónica xchi'dxyi Dxiohs

2 Garaa dxyih radi'hi nu guelzuxchiilli la'h Dxiohs pur garaa tu cun riagannasto' nu la'h tu chin rbwihdxyi-rnaaba nu gacanee Dxiohs la'h ra' nu'h, ³nee raze'ta za nu loh Xtaada Dxiohs nu'h xa ruhnn tu dzi'n, laasii riachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h neezaa ziga ruhnn duxa tu dzi'n tin rahcanee tu lasaa' tu nin ayi xi nahpatii' laasii ruca'sto' tu la'h Dxiohs, neezaa xa ruchihpasto' tu naannloh tu guibia'garii Daada Jesucristu loh guidxyiyuh. ⁴Bwihtsi ra', Dxiohs nadzii'hi Ñi'h la'h tu nee la'hza Ñi'h gulii Ñi'h la'h tu, ⁵laasii chin balu'yih xchi'dxyi Dxiohs loh tu,

ayi dxyi'dxyizi dxi'h guhcan sino que neezaa xquelrnabwa' Spíritu Saantu Dxiohs tin guhcabwa' tu cuun nin naa dxyi'dxyi guchii. Naann cha'yí za tu xa guhca nu chin guyuu' nu loh tu tin baluu'yi nu la'h tu xa guibahan nayaan tu.

⁶Ziga gahca nin bwa'ha tu gubahannee nu lahda tu, la'h tu zeezah nabahannee tu ziga baluu'yi Daada JesuCristu la'h tu, nee basiahxi Spíritu Saantu sto' tu gaduhbi nin guca'ha tu dxyi'dxyi chi nicala guzahcazii tu. ⁷Zi'chi guhca tin baluu'yi tu loh garaa ra' bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nin nuu ra' guihdxyi ra' nin rnabwa' Macedonia cun Acaya xa rga'ha guunn ra' ba, ⁸laasii pur la'h tu bidi'chi xchi'dxyi Dxiohs garaa nehza, ayi guihdxyi si dxi'h nin rnabwa' Macedonia cun Acaya, sino que gaduhbi guidxyiyuh bidi'chi dxyi'dxyi ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu, ya ni'chin nin ayiru rchi'hñ chyu guuyidxyi'dxyinee la'h bwiinn pur ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ⁹laasii snuhn ra' bwiinn chi ruu'yidxyi'dxyi ra' ba loh nu xa bidxuu nu loh tu nee gahca za

xa basaa'n tu guunn tu dxaan ra'
tin biahca tu xpwiinn Dxiohs nin
nuu nabahandzi'tsi llaa'ndxibaa'.
10 Ruu'yidxyi'dxyi za ra' ba xa
cabweeza tu gadzihm dxyih
nin guibia'garii Jesucristu loh
guidxyiyuh; cagaze'ta'hn Jesucristu
nin babwe'he Dxiohs loh ra' bwiinn
guuchi tin babahn Ñi'h, yannah
Jesucristu naa Dxiohs nin guta'h
la'hnu loh guelrza'cazii nin guti'dxi
Dxiohs la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

**Dzi'n nin bwi'hnn Pahblu
loh guihdxyi Tesalónica**

2 La'hgahca tu naann tu,
bwihtsi ra', ayi bio'pa lliaa'ha
nu loh yu'bitu, **2**nicala naann za
tu galoh nin badzihm nu nez ca
bach'i'chi ra' bwiinn la'h nu nee
basa'cazii ra' za ba la'h nu guihdxyi
Filipos, per nicala bat'i'dxiloh nu
guelrza'cazii per bani'hi Dxiohs
guelnadxipasto' la'h nu ayi
bidxyihbi nu baluu'yi nu xchi'dxyi
Dxiohs loh tu nicala guyuu' nin
baca'nee la'h nu, **3**laasii ayi baluu'yi
nu dxyi'dxyi xihn ra', nee ayi za
chu rñi'l dxyi'dxyi dxaaba ra',
nee ayiza naa ra'n dxyi'dxyi ra'
nin rusagui'hi. **4**Sino que Dxiohs
basia'nnee xchi'dxyi Ñi'h la'h nu,
laasii naann Ñi'h galuu'yi nu nin
naa xnehza, nee zi'chi cagaluu'yi
nu, ayi tin dxia'hanza'ca dxi'h nu
loh ra' bwiinn, sino que loh Dxiohs
nin nu'nbwa' lasto' ra' nu. **5**La'tu
naann xa baluu'yi nu xchi'dxyi
Dxiohs; ayi biogaluu'yi nu xica
dxyi'dxyi dxieerba tin ñaxahdzi
nu la'h tu, nee ayiza baluu'yi
nu xchi'dxyi Ñi'h tin ñica'ha nu
xiilla xixteenn tu. Dxiohs naann

nayaatii' naa lasto' nu pur dee'.
6Nin tuhbi ayi chyu cadxi'hyi nez
guunn lasahca ra' bwiinn la'h
nu, nin yu'bitu ayi chyu ranaaba
guunn lasahca tu la'h nu, nee nin
stuhbi dxyi'dxyi ra' nicala ñahca
ñidi'hnn nu ñahcabwa' tu nahpa nu
guelrnabwa' pur naa nuu pootbla
ra' xteenn Jesucristu, **7**sino que
la'la'ga'h bidxuunee nado'tii' nu la'h
tu zigazi ruchioo' tuhbi gunna'h
llii'n biu'y'i hn ba cun ziga rudi'hi
ba duuda ree' bi. **8**Pwihsa ni'chin
ayi tansola dxi'h xchi'dxyi Dxiohs
ñani'hi nu la'h tu sino que nicala
nee xquel nabahan pa'ca nu ñani'hi
nu, balaaca nin nadzi'hi nu la'h tu.
9Bwihtsi ra' nu, la'h tu riagannasto'
tu xa bidi'hnn nu dzi'n tin bidi'hnn
nu gahn xquelnabahan nu. Bidi'hnn
nu dzi'n dxyih nague'la laasii tin
ayi ñahcan tuhbi carga para la'h
nin tuhbi tu gaduhbi nin cagaluu'yi
nu xchi'dxyi Dxiohs nez loh tu.

10La'hgahca tu naann cha'yi tu,
cun neezaa Dxiohs naann cha'yi
Ñi'h xa bidxuunee nu la'h tu ziga
bwiinn nayaan nez loh tu, bwiinn
nin ruhnn xnehza bwiinn nin ayi
chu gudzii'ba duhlda yihca ñi'h,
11neezaa la'tu naann xa bachiñi'nee
nu la'h tu cun basacwachidxyii
nu lasto' tu tuhbigha tu ziga
ruhnn tuhbi guzahn ndxi'hw loh
ra' llii'n ba chin rñi'nee ba la'h
ra' bi. **12**Garaa dee' bidi'hnn nu
tin guibahan nayaan tu ziga rga'ha
guunn ra' nin naa ra' xpwiinn
Dxiohs nin gudihdxyi la'h tu tin
chuu tu loh xquelrnabwa' Ñi'h nee
neezaa loh lla'ñih xteenn Ñi'h.

13Ni'chin nin radi'hi duxa nu
guelzuxchilli la'h Dxiohs laasii

chin bihn tu xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi nu la'h tu, gwachiisto' tun naan xchi'dxyi Dxiohs, ayi zigazidxi'h dxyi'dxyi ra' nin rdx'i'nlaadzi ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que naan xchi'dxyi Dxiohs laasii rusiaa'han lasto' ra' bwiinn nin riachiisto' ñi'h.

¹⁴Bwiitsi ra' ziga basahcazii ra' bwiinn lahdxyi tu la'h tu zi'chi za guzahcazii ra' xpwiinn Jesucristu la'n guido' nin nuu ra' guihdxyi Judea, pwihsu nee ra' za ba bire'guna'hla ra' bwiinn Israel la'h ra' ba. ¹⁵Bwiinn Israel ra' rii gudxiinn la'h Daada Jesucristu xteenn nu'h, nee ziga galoh gudxiinn ra' ba la'hgahca xprofeta ra' ba nin bie'gañi' xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba, ya ni'chin bire'guna'hla ra' ba la'h nu laasii ayi rantsii'hi ra' ba la'h Dxiohs, nee laasii ayi za gusaa'n ra' ba chechiisto' ra' bwiinn xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁶Pwihsu chin xclaa'dzi nu gachidii'yidxyi'dxyi nu loh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel ziga neezaa la'h ra' ba ta'h ra' ba loh duhlda, pwihsu ayi rusaa'n bwiinn Israel ra' chi chyu guin'i loh ra' snuhn ra' bwiinn chi, per la'h ra' ba sola cagatahla ra' ba xtuhlda ra' ba, per nnah la'h xquelguxchisi Dxiohs badzihm gahxu dxiaaba yihca ra' ba tin chilli ra' ba nin cayuhnn ra' ba.

Xclaa'dzi Pahblu guibia'garii ba guihdxyi Tesalónica

¹⁷Bwihtsi ra', nnah loh dxyih nin ayiru chyu rwa'ha loh lasaa', per nicala ayi chyu rwa'ha loh lasaa', seguihdu gahca riagannasto' nu la'h tu nee gaduhbi xigaaba

nu xclaa'dzi nu dxio'padia'ha nu cuun tu. ¹⁸Ziahan la xclaa'dzi nu ñio'pa nu, mas na'h Pahblu ziahan la guclaa'dzihm ñe'lDahn per ayi basaa'n bwiinnndxaaba ñe'lDahn. ¹⁹Pwihsu, ñchu ni'ca naa xcweenta ñi'h nin rbweeza nu nee xcweenta nin riahxi nu, nee cun xcweenta nin rahca lasahca nu? La'hgahca tu naa ra' dee' chin gadzihm dxyih nin dxi' Daada Jesucristu stuhbi. ²⁰Sidela la'h tu naa tu nin raguu' nasaa lasto' nu nee cun nin rusiahxi la'h nu nez loh Dxiohs.

3 Ya ziga cun ayi ru guhlda guzuhñe'lDahn, ni'chin bidil'hnn nu lligaaba bidxia'han nu guihdxyi Atenas, ²ya baxe'hla nu Timoteu, bwihtsi lasaa' nu'h loh Jesucristu nin naa za tuhbi xpwiinn Dxiohs nin ruhnnee nu dzi'n loh xchi'dxyi Daada Jesucristu. Ni'chin nin baxe'hla nu la'h ba tin cwachidxyii ba lasto' tu nee guzuhchihpa za ba lasto' tu ziga riachiisto' ba xchi'dxyi Jesucristu, ³tin nin tuhbi tu ayi guiria'gahn tu loh guelrza'cazzi ra' nin cagati'dxiloh tu ca, laasii ba naann tu garaa nu'h nahpa gati'dxiloh nu'h guelrzahcazii zi'ca. ⁴Nee chin dxunee gahca nu la'h tu bachiñi'xgah nu loh tu zati'dxiloh nu guelrza'cazzi; ya bihn tu cuun nin gachiza'ca nu ziga nin ba bañi' nu nee zi'chi guhca. ⁵Ni'chin ayiru gunnahsto'n ñe'lDahn, ya ni'chin nin guixe'hla'hn tuhbi guelrnaabadxyi'dxyi xa zezahnee tu xchi'dxyi Dxiohs laasii cadxyiibihn ayi nagah basagui'hi bwiinnndxaaba la'h tu, ya ñaria'caa xtsi'n nu dzi'n llia'a'ha.

⁶Yannah nin gubia'garii Timoteu bie'ganee ba dxyi'dxyi xcweenta ziga riachii dzi'tsi sto' tu, nee cun ziga nadzii'hi lasaa' za tu, nee cun nnah za ba rzahcariin tu la'h nu; xclaa'dzi tu gwa'ha tu loh nu ziga za xclaa'dzi nu guidia'ha za nu loh tu. ⁷Ni'chin, bwiitsi ra', nicala ria'dxi xixteenn nu cun rati'dxiloh nu guelrza'cazii, riahxi nu laasii la'h tu zeezah loh ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu, ⁸yannah riahxi pa'ca nu cun riuu' gahn lasto' nu laasii rahcabwa' nu zuudzitsi tu ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu. ⁹Hasta ayi guidxeela nu dxyi'dxyi nin gadi'hi nu guelzuxchilli loh Dxiohs pur la'h tu nee pur nin basiahxi tu lasto' nu loh Ni'h. ¹⁰Dxyih-nague'la rnaaba nu loh Dxiohs tin gacanee Ni'h la'h nu tin dxio'padia'ha nu cuun tu tin galuu'y i nu la'h tu garaa dxyi'dxyi ra' nin caya'dxi tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin riachiisto' tu.

¹¹Rnaaba nu loh Xtaada Dxiohs nu'h neezaa loh Daada Jesucristu xteenn nu'h tin gacanee Ni'h dxio'padia'ha nu xa nuu tu, ¹²nee rnaaba za nu loh Daada Jesucristu xteenn nu'h tin gacanee Ni'h gaantsii'hi lasaa' ru tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu nee cun garaati' bwiinn ra', ziga zi nadzii'hi nu la'h tu, ¹³tin pur gacanee Ni'h la'h tu ayi chyu gusiahchyu lasto' tu sino que gaca si tu xpiinn Ni'h tin ayi tsiiba duhlda yihca tu loh Xtaada Dxiohs nu'h chin gadzihm dxyih dxi' nin gabia'garii Daada Jesucristu cun garaa ra' xpiinn Ni'h nin nuu llaa'ndxibaa'.

**Loh nin guibahan nu dxiahxinee
nu xchi'dxyi Dxiohs**

4 Yannah bwiitsi ra', basi'dxi nu la'h tu xa xclaa'dzi Dxiohs

guibahan tu, nee zi'chi cayuhnn tun, per nnah rachiñi'nee nu la'h tu tin chezahru guunn tun, nee squii' rachiñi' nu loh tu laasii ba naa nu'h xpiinn Jesucristu. ²Garaa tu la'tu naann dxyi'dxyi ra' xteenn Daada Jesucristu xteenn nu'h, ziga baluu'yi nu la'h tu cun xquelrnabwa' Ni'h. ³Dxiohs xclaa'dzi Ni'h guibahan nayaa tu ayi xclaa'dzi Ni'h gaca tu bwiinn duhlda ayi guidxa'ga tu che'hla lasaa' tu, ⁴tin gacabwa' tuhbigah tu xa guibahanee tu che'hla si tu tin guibahan nayaa tu nee gulgantsii'hi la'h bi laasii lasahca bi, ⁵ayi ziga ruhnn dxi'h bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs, bwiinn ra' chi ruhnn ra' ba trahtu la'h che'hla ra' ba ziga tuhbi gunna'h loh nehza. ⁶Nin tuhbi tu ayi gusagui'hi tu bwihtsi tu loh ra' dee' laasii zusa'cazii Dxiohs la'h ra' nin guunn zi'chi; la'nú baluu'y i la cun la'h nu bachiñi'xgah loh tu xa guunnee Dxiohs la'h ra' nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi Ni'h. ⁷Dxiohs ayi gudihdixidi'h Ni'h la'h nu tin guibahan dxaaba nu loh Ni'h, sino que tin guibahan nu loh guelnabahan nayaa xteenn Ni'h, ⁸ya bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga dxyi'dxyi rii', ayi guunn ba lligaaba rbwe'hesto' ba xchi'dxyi nu sino que xchi'dxyi yu'pi Dxiohs nin banii'hi Spíritu Saantu Ni'h la'h tu.

⁹Ayi guichi'hn tu guca'h ruhn dxyi'dxyi loh tu pur xa nahpa gantsii'hi lasaa' tu, bwiitsi ra', laasii la'h gahca Dxiohs baluu'yi la'h tu xa gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. ¹⁰Zi'chi ruhnn tu nadzii'hi tu garaa ra' bwiitsi ra' nu'h

nin nuu ra' gaduhbi nez Macedonia, ni'chin nin rnaaba nu loh tu bwihtsi ra', mahzi ru gantsii'hi lasaa' tu.

¹¹Gulcwachidxyii sto' tu, ayi rii'-ri'i chi cwihsaa tu sino que gulchuu' loh xtsi'n tu tuhbigah tu, nee cun la'hgahca naa tu gulgui'hnn dzi'n ziga nin la'nubachinabwa' nu guunn tu, ¹²tin gwa'ha ra' bwiinn nin ayi riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu xnehza ruhnn tu tin zi'chi ayi ru dxia'dxi nin rchi'hnn tu.

Chin dxi' Daada Jesucristu cun xquelrnabwa' Ñi'h

¹³Bwihtsi ra', xclaa'dzi nu gacabwa' tu ziga naa ra' xcweenta ra' bwiinnguuchi ra' tin ayi guibiai sto' tu ziga ruhnn ra' bwiinn nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁴ya ziga riachiisto' nu guhchi Jesucristu nee babahngahca Ñi'h loh guelguhchi, ya zi'chi za riachiisto' ra' nu zucwa'hn Dxiohs loh guelguhchi la'h ra' bwiinn ra' nin nuu la'n ba' nin riachiisto' ñi'h la'h Jesucristu, nee chin guibia'garii Crixtu, zucwa'hn Ñi'h la'h ra' ba, ¹⁵ni'chin pur xquelrnabwa' Jesucristu rachiñi' nu loh tu, garaa nu'h nin nagahdxi gachi ra' nu'h, chin gabial'garii Jesucristu, ayi ñiidxiuu nu'h loh ra' nin nuu la'n ba', ¹⁶laasii squii' gaca cohsa chi: zahca tuhbi ridxxaa' ziga xteenn tuhbi nin canabwa', nee zihns za nu'h rsiaa'ha tuhbi aanjla nin mahzi rnabwa', nee zibwidxxaa' za xtrompeta Dxiohs. Ya ziinloh Daada Jesucristu nez llaa'ndxibaa, ya chi'chi zabahan ra' bwiinnguuchi nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, ¹⁷chi'chiyi garaa nu'h nin riachiisto' nu'h ziga dxuunabahan ra' nu'h loh guidxyiyuh, ya gadxa'galasaa'

ra' nu'h loh ra' bwiinn nin gucwa'hn Dxiohs tin zi'chi tuhsiguzeeenee Ñi'h la'h nu'h la'n xchayi tin chuunee nu'h la'h Daada Jesucristu xteenn nu'h par tu'pazi. ¹⁸Ni'chin nin rñi'n loh tu tin gulgasacwachidxyiisto' lasaa' tu cun dxyi'dxyi ra' rii'.

5 Per ziga xcweenta xi bwe'hw o xi dxyih nin gaca ra' dee', ayi xchi'hñ guca'hñin loh tu, ²laasii la'hgahca tu naann dzi'tsi tu zadzihm dxyih nin dxi' Jesucristu nee gacan ziga zi chin radzihm rala'n tuhbi gubaa'n gue'la. ³Chin guini' ra' bwiinn nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs: "Ayi galuu'y i xi gaca, rga'ha dxuu nu'h dxuuza'ca nu'h", chi'chi gadzihm xquelguxchisi Jesucristu hasta rii ra' ba ziga zi chin rna'zu tuhbi dulohri la'h gunna'h chin rahldaa hohra gaalaa llili'n ba, ya ayi ru nuu gullu'n ra' ba loh xquel guxchisi Dxiohs. ⁴Per la'h tu bwitsi ra', ayi nee dxi'h tu nabahan tu loh nacahyi; ni'chin ayi nee dxi'h tu guina'zu dxyih nin guibia'garii Jesucristu ziga zi tuhbi gubaa'n la'h tu, ⁵laasii garaa tu nuu nabahan tu loh bia'ñih xteenn Dxiohs nin naa radxyii; ayi nee dxi'h nu'h naa nu'h nin nabahan loh nacahyi, loh guelnacahyi xteenn gue'la. ⁶Ni'chin nin ayi chyu gaca bwiinn lohrbaca'ldatii' sino que nasiin gaca nu'h ayi gaca nu'h ziga naa ra' bwiinn nin ruhnn si ziga nin xclaa'dzi tiixi ra' ba sino que bwiinn nasiin tin ayi chuu xtuhlda nu'h. ⁷Pwihsibwiinn nin rahsi gue'la rahsi si ba; ayi ruhnn cweenta ba Dxiohs. Bwiinn ra' nin rzuhdzi ziga gue'la nacahyi, nuu zuhdzi ba laasii ayi guinacweenta ba loh Dxiohs,

⁸per la'h ra' nu'h loh bia'ñih xteenn Dxiohs nabahan ra' nu'h, ni'chin nin gaca nasiin nu'h nee rga'ha guica'ha nu'h guelriachiisto' loh xchi'dxyi Dxiohs cun guelnadzii'hi lasaa' ziga tuhbi maanga dxi'ba nin rahcu tuhbi sulfahdu, nee rga'ha za gaca dzi'tsi loh xigaaba nu'h laasii naannloh nu'h zila'htii' nu'h loh duhlda ya dee' naa ziga tuhbi llumbrehyi dxi'ba nin riuu' yihca tuhbi sulfahdu nin rusie'w yihca ba, ⁹laasii Dxiohs ayi gulii dxi'h Ñi'h la'h nu'h tin gueeta gabihldxyi choo nu'h, sino que gulii Ñi'h la'h nu'h tin guica'ha nu'h guelnabahan nacuubi nin runi'hi Llii'n Ñi'h, Jesucristu, ¹⁰laasii guhchi Jesucristu pur la'h nu'h tin guibahannee nu'h Ñi'h, nicala nabahan nu'h loh guidxyiyuh rii' o nicala ba guhchi nu'h dxyih nin dxi' Ñi'h. ¹¹Ni'chin nnah gulcu'gui'w lasaa' tin gapa tu ziroo' xjwersi Dxiohs ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu, ziga zezah cayuhnn tu nnah.

Pahblu rñi'nee la'h ra' xpwíinn Jesucristu

¹²Bwiitsi ra', ranaaba duxa nu loh tu tin chuu tu cha'lzi tu xchi'dxyi bwiinn ra' nin ruhnn xtsi'n Dxiohs loh tu, cun ziga ra' bwiinn nin rnabwa' la'h tu, cun nin rñi'nee za la'h tu xchi'dxyi Jesucristu. ¹³Gulgui'hnn lasahca nee gulgantsii'hi la'h ra' ba pur xtsi'n ra' ba, nee gulcwiheeza'ca lasaa' tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu. ¹⁴Neezaa ranaaba nu loh tu bwiitsi ra', gulguíñi'nee la'h ra' nin care'gahn nee gulgahcanee la'h ra' nin ayi rahcabwa'za'ca xchi'dxyi Dxiohs, nee gulgahpa paseensi la'h garaa ra' bwiinn. ¹⁵Gulgua'ha ayi chyu tuhbi tu guunn

duhlda ya'dxi ra' loh ra' bwiinn nin ruhnn duhlda ya'dxi ra'; mas cha'yí guunn tu ganaalla dzi'n za'ca loh lasaa' tu nee zi'chi za loh chyuchi'hzi bwiinn guidxyiyuh. ¹⁶Guldxiahxi gaduhbi loh nin nabahan tu. ¹⁷Gulcwihdxyi-gulguinaaba gacanee Dxiohs la'h tu garaa dxyih. ¹⁸Gulgadi'hi guelzuxchiilli loh garaatiil, laasii dee naa nin xclaa'dzi Dxiohs gaca pur garaatiil' nu'h nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁹Ayi cwe'hesto' tu Spíritu Saantu Dxiohs nin rñi' la'n lasto' tu, ²⁰ayi za cwe'hesto' tu xchi'dxyi ra' bwiinn ra' nin rñi' xchi'dxyi xcweenta ra' nin gue'du gaca ra', ²¹sino que gulcwihi loh garaa ra' dxyi'dxyi ya guldxia'hannee dxyi'dxyi ra' nin naa dxyi'dxyi za'ca. ²²Gulguiria'caa loh garaatiil' ra' nin nadxaaba. ²³La'hgahca Dxiohs nin rbahchidxyii lasto' tu la'h Ñi'h gusiaa lasto' tu tin ba nuu naya Spíritu tu cun xalma tu cun tihxí tu tin ayi tsiiba duhlda yihca tu chin gadzihm dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu xteenn nu'h. ²⁴Dxiohs nin gulii la'h tu naa Ñi'h nin ruza'loh garaa nin rñi' Ñi'h, ni'chin nahpa zuhnn Ñi'h garaa ra' dzi'n ra' rii'.

GuelrgahpaDxiohs cun guelruhtaa'yi para la'h tu bwihtsi ra'

²⁵Bwiitsi ra', gulguinaaba loh Dxiohs gacanee Ñi'h la'h nu, ²⁶gulgadi'hi tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h loh Jesucristu nin nuu ri'ca. ²⁷Rna'ba'hn loh yu'bitu pur lah Daada Jesucristu xteenn nu'h gu'lda tu dxihtsi ra' rii' loh ra' bwihtsi ra' nu'h. ²⁸La'h Daada Jesucristu gacanee la'h garaatii' tu.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Tesalónica

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, cun Silvanu cun neezaa Timoteu; raca'h nu dxihtsi rii' loh tu bwihtsi lasaa' ra' nu nin naa ra' xpwiinn Dxiohs loh guihdxyi Tesalónica, bwiinn ra' nin naa tuhsı loh Dxiohs Xtaada nu'h cun neezaa loh Daada Jesucristu.
2 Dxiohs Xtaada nu'h cun Daada Jesucristu gacanee la'h tu cun gusacwachidxyii za Ñi'h lasto' tu.

Dxiohs guunn guelguxchisi la'h ra' bwiinn duhlda chin dxi' Jesucristu stuhbi

3 Bwitsi ra', guillii-guillii radi'ihi nu guelzuxchilli loh Dxiohs pur la'h tu nee zi'chi rga'ha gaca laasii dihtsi-dihtsi lasaa' cayuu'tii guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' tu, nee cun ziga zeezah za ziga nadzii'hi lasaa' tu.
4 Ni'chin la'gahca nu rachiñi' nu xcweenta tu loh ra' xpwiinn Dxiohs, cun ziga guelpaseensi xteenn tu nee ziga ruluu'yi xcweenta guelriachii sto' xteenn tu nin nahpa tu la'h Dxiohs nee ruluu'yi tun loh garaatii' guelrzahcazii cun guelnalasa nin rutii'dxiloh tu. **5** Dee sihn ruluu'yi

xquelguxchisi Dxiohs naa guchii pa'h, ni'chin nin rñi' Dxiohs zalda loh xquelrnabwa' Ñi'h para la'h tu ni'chin cagati'dxiloh tu guelrza'cazii.

6 Laasii nuu Dxiohs lligaaba zalda chiilli ra' bwiinn ra' nin basa'cazii la'h tu xtuhlda ra' ba, ni'chin nin zusagwa'ha Dxiohs la'h ra' ba guelrza'cazii, **7** ya zuni'hi Ñi'h guelrzi'laa'dzi la'h tu nin cazahcazii, cun la'h za nu, loh dxyih nin dxi' Daada Jesucristu, chin dxi' Ñi'h nez loh xcahyi loh tuhbi bacha'h roo' cun anjla ra' nin nahpa guelrnabwa' duxa. **8** Zi' Ñi'h tin gusa'cazii Ñi'h la'h ra' bwiinn nin ayi nu'nbwaa' ra' la'h Dxiohs nin nuu dxibaa', nee nin ayiza ruzo'badxiahga dxyi'dxyi xteenn Jesucristu. **9** Garaa ra' bwiinn duhlda ra' zwa'ha ra' ba guelrza'cazii duxa nin banaa par tu'pazi, nee zihtu dxia'han ra' ba loh xquelña'ñih guelrnabwa' xteenn Dxiohs. **10** Chin dxi' Daada Jesucristu stuhbi, chi'chi zuhnn lasahca ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h, ya garaa ra' xpwiinn Ñi'h zadxyigaa' loh ra' ba chin gwa'ha ra' ba loh Jesucristu dxyih chi, neezaa la'h tu gadxa'ga tu loh ra'

xpwiinn Ñi'h laasii gwachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h nin baluu'yi nu la'h tu chin bidxuunee nu la'h tu.
11 Ni'chin nin guillii-guillii cagaze'ta nu la'h tu loh Dxiohs chin rnaaba nu loh Ñi'h tin gaca guluu'yi tu ayi lliaa'ha zi dxi'h gulii Ñi'h la'h tu, nee dxudxi'hn za nu guni'hi Ñi'h lligaaba la'h tu guunn tu garaa ra' dzi'n za'ca nin xclaa'dzi Ñi'h guunn tu cun gacanee za Ñi'h la'h tu cun xquelrnabwa' Ñi'h tin guunn tu dzi'n ra' nin ruhnn tu pur nin riachiisto' tu,
12 tin guze'ta za'ca ra' bwiinn lah Daada Jesucristu pur ziga nabahan xnehza tu, nee la'h za Ñi'h guze'ta za'ca Ñi'h la'h tu ya dee gaca laasii bwenduxa naa Dxiohs Xtaada nu'h cun Daada Jesucristu loh garaa nin rahcanee Ñi'h la'h nu'h.

Bwiinn duhlda duxa

2 Yannah, rnaba duxa nu loh tu bwihtsi ra' nu, pur dxyih nin dxi' Jesucristu, dxyih nin gadiaa'ha nu'h loh Ñi'h,
2 ayi chuu gah tu guelrzaa', nee ayiza gusaa'n tu guchihbi ra' ba la'h tu cun dxi'dxyi nin guluu'yi tuhbi bwiinn nin naa profeta nicala za cun dxi'dxyi nin nnaa ra' ba loh tu caa loh tuhbi dxihtsi nin nnaa ra' ba gulu'nehza nu loh tu ziga cañi'n: "La'h dxyih nin dxi' Jesucristu stuhbi la'nbadzih gahxu."
3 Ayi gusaa'n tu gusagui'hi bwiinn la'h tu pur dxi'dxyi ra', laasii chin nagahdxi gadzih dxyih ca, ziuu' ziahan roo ra' bwiinn nin cwe'hesto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin guca'nee ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi zuluu'yiloh bwiinn duhlda

duxa, bwiinn nin ziñichiloh par tu'pazi.
4 Dee' nin zuhnn lasahca la'hgahca ba nee zidxyi'chinee ba garaa ra' nin zenee lah Dxiohs, ya hasta la'n xquido' Dxiohs soobaa ba tin guunn ba zigazi Yu'bi Dxiohs tin chechiisto' bwiinn ra' la'h ba.
5 ¿Tayi riagannasto' tu gaduhbi nin guyuu'huhn loh tu guñi'ra'n dxi'dxyi ra' rii' loh tu?
6 Yannah la'h tu naann xi ni'ca nuugacwe'za la'h ba tin ayi guluu'yilohgah ba galoh nin gazaa' ra' dxyih xteenn ba.
7 Pwihsa la'h guelnaga'tsi xteenn guelduhlda duxa chi zeezah la nnah loh guidxyiyuh, caya'dxi si chesuu nin zuu galaayi, nin cagacwe'za la'h ni'chi nnah,
8 ya chi'chiyi zuluu'yiloh bwiinn duhlda duxa chi ya Daada Jesucristuyi guza'loh gadxiinn la'h ni'chi cun bwihi roo' xteenn rwaa' Ñi'h, ya zuñichiloh Ñi'h ni'chi cun xquelrnabwa' xteenn Ñi'h nin dxie'nee Ñi'h chin gabia'garii Ñi'h stuhbi.
9 Bwiinn duhlda duxa gadzih ba cun xquelrnabwa' bwiinndxaaba, ya chin gadzih ba, gadzih ba ziga zi tuhbi bwiinn nin nahpa guelrnabwa' roo'; zuhnn ba sehn roo' ra' loh guidxyiyuh cun dzi'n roo' ra' cun nin gusagui'hi ba la'h ra' bwiinn,
10 ya zuhnn xtsi'n ba garaaloh cohsa dxaaba, guelduhlda ra' tin gusagui'hi ba la'h ra' bwiinn nin nacweenta ziga bwiinn nin guñichiloh loh Dxiohs laasii ayi guza'bisto' ra' ba xchi'dxyi nanchii Dxiohs nin ñuta'h la'h ra' ba loh duhlda,
11 ni'chin nin zusaa'n Dxiohs dxi' tuhbi guelrusagui'hi duxa loh ra' ba tin ni'chi guunn chechiisto' ra' bwiinn dxi'dxyi

xihn, ¹²tin zi'chi loh gabihldxyi
guzee garaa ra' bwiinn ra' nin ayi
guclaa'dzii ñachiisto' ra' ñi'h nin
naa dxyi'dxyi guchii mas guza'bisto'
ra' ba nin naa duhlda duxa ra'.

**Nin bibwi'hi ra' tin ta'h
ra' ba loh duhlda**

¹³Per la'h nu nahpa gadi'hi nu
guelzuxchiilli loh Dxiohs pur la'h tu,
bwihtsi lasaa' nu nin nadzii'hi la'h
Daada Jesucristu, laasii Dxiohs gulii
la'h tu galohyi tin ta'h tu loh duhlda
pur Spíritu Saantu Dxiohs nin rusiaa
lasto' tu cun neezaa dxyi'dxyi guchii
nin gwachiisto' tu. ¹⁴Ni'chin chin
bihndxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs
nin baluu'yi nu la'h tu, gudihdxyi
Dxiohs la'h tu tin zi'chi za nee tu
guica'ha tu loh xquelñal'nih xteenn
Jesucristu. ¹⁵Pwihs, bwiitsi ra';
gulchezah dzi'tsi nee ayi dxia'l'dasto'
tu xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi nu
la'h tu chin bidxuu nu ri'ca, nee cun
neezaa ra' dxyi'dxyi nin baca'h nu
loh dxihtsi nin bachigu'nehza nu loh
tu. ¹⁶La'h gahca Daada Jesucristu
xteenn nu'h, nee cun la'h Dxiohs nin
naa Xtaada nu'h, cu'gui'w la'n lasto'
tu pur guelruca'sto' nin nahpa Ni'h
para la'h nu'h pur paseensi xteenn
Ni'h nin ba naa par tu'pazi para la'h
nu'h, nee pur nin naannloh nu'h
zachica'ha ra' nu'h guelnaza'ca loh
Ni'h cun pur nin rahcanee Ni'h la'h
nu'h. ¹⁷Zi'chi guunn Ni'h nee neezaa
guzuhdzi'tsi Ni'h la'h tu loh garaa ra'
dxyi'dxyi za'ca nin guifi' tu nee cun
loh dzi'n za'ca za ra' nin guunn tu.

Gulguinaaba loh Dxiohs pur la'h nu
3 Bwiitsi ra', gulguinaaba loh
Dxiohs pur la'h nu tin zi'chi

nayoobagah guidi'chi dxyi'dxyi
xteenn Dxiohs tin guzo'badxiahga
snuhn ra' bwiinn dxyi'dxyi ca
tin gaca lasahca lah Dxiohs ziga
guhca chin bazo'badxiahga tun.
²Gulguinaaba loh Dxiohs gacanee
Ni'h la'h nu tin ayi dxiaaba nu
la'n naa ra' bwiinn ya'dxi ra', cun
bwiinn nin ayi ruhnn xnehza
ra', laasii ayi garaa ra' dxi'h
bwiinn riachiisto' ra' ba xchi'dxyi
Dxiohs. ³Dxiohs nahpa rzohba
xchi'dxyi Ni'h, pwihs la'h Ni'h
guzuhdzi'tsi la'h tu cun zahpa za
Ni'h la'h tu tin ayi dxiaaba tu la'n
naa nin nadxaaba. ⁴La'h Dxiohs
gulahchidxyii lasto' nu pur la'h
tu laasii ba naann nu cayuhnn tu
garaatii' ra' nin bañi' nu nahpa
guunn tu, nee ziaazah guunn tun.
⁵Cana'ba'hn loh Daada Jesucristu
guni'hi ru Ni'h para gacabwa' tu
xa naa guelruca'sto' xteenn Dxiohs,
nee cana'bazahn cwachidxyii Ni'h
sto' tu zigaza bwi'hnn Crixtu chin
bati'dxiloh Ni'h guelrza'cazzi.

Nahpa guidi'hnn nu'h dzi'n

⁶Bwihtsi ra', rna'ba'hn pur lah
Daada Jesucristu, gulguiria'caa
loh ra' chyuchi'hzi ra' lasaa' ra'
nu'h loh Jesucristu nin ayi nnaa
ra' guunn dzi'n, nee gulguiria'caa
za loh ra' nin ayi nnaa guibahan
loh ziga baluu'yi nu guibahan tu,
⁷laasii la'h tu naann la xa nahpa
guibahan ra' nu'h, tin chezah-
chezahnee tu ziga baluu'yi nu
guibahan tu; naann tu chin guyuu'
nu loh tu ayi chyu guca'nzaa zi; pur
dzi'n bidi'hnn nu. ⁸Nee ayi za chyu
gudahw lliaa'ha zi za xquehta tu;
bidi'hnn nu dzi'n dxyih nague'la

tin ayi chyu batii'dxi dzi'n la'h tu.
⁹Nicala ziga ñahca chyu ñinaaba ñahcanee tu la'h nu, per bidi'hnn nu dzi'n tin baluu'yi nu xa rga'ha guunn tu, ¹⁰laasii chin bidxuu nu loh tu, baluu'yi nu xa nahpa guunn tu: chyuchi'hzi nin ayi nnaa guunn dzi'n ayi guehta gahw bwiinn chi. ¹¹Pwihs i rhn nu nuu tu ayi xi dzi'n ruhnn tu nee nin ruca'sto' tu naa ca'nzaa zi tu. ¹²Pwihs pur bwiinn ra' rii rachinaaba nu cun lah Daada Jesucristu, guibahan xnehza ra' ba nee guunn ra' ba dzi'n tin guunn ra' ba gahn nin gahw ra' ba. ¹³Ya la'h tu bwiitsi ra', ayi gadxahga tu guunn tu nin naa xnehza. ¹⁴Sidela chyuulla tuhbi tu ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi nu nin caa loh dxihtsi rii!, gulguia'ha

chyuuñin tin ayi gucha'ga tu la'h ni'chi tin gatuhyi loh ni'chi, ¹⁵per ayi guidxyi'chinee tu la'h ba sino que gulguiñi'nee ba zigazi bwihtsi lasaa' tu.

Guelruhnataa'yi luulchima

¹⁶Dxiohs nin ruhnn rbwihdxyii sto' bwiinn, gusacwahchidxyii lasto' tu guillii-guillii, nicala xichi'hzi saca tu, pwihs Daada Jesucristu dxia'hannee la'h garaa tu.

¹⁷Na'h, Pahblu, cagaca'hn guelrgahpaDxiohs rii' cun naa pa'cahn ru'nnahn garaa ra' xchi'tsi ra'n; squii' ruti'dxi firma'hn tuhbigah dxihtsi nin ruca'hn.

¹⁸Daada Jesucristu gapa la'h garaa tu.

Mwer dxihtsi nin baca'h Pahblu loh Timoteu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan tuhbi
pooxtla xteenn Jesucristu
laasii zi'chi gunabwa' Dxiohs nin
ruta'h la'h nu'h loh duhlda gahca
nee neezaa laasii nahpa nu'h
siguhra loh Ni'h zachica'ha ra' nu'h
tuhbi hereensi. ²Ruca'h'n dxihtsi
rii' loh lu'h Timoteu nin naa pa'ca
llii'nahn loh ziga riachiisto' nu'h
xchi'dxyi Dxiohs; la'h Xtaada
Dxiohs nu'h nee Daada Jesucristu
gacanee yi'h cun galahsasto' Ni'h
yi'h cun gusacwahchidxyii Ni'h
lasto' lu'h.

Pahblu ruu'yidxi'dxyi xcweenta bwiinn ra' nin ruluu'yi dxyi'dxyi xihn ra'

³Ziga gunabwa'n loh lu'h chin
guyaa'hahn loh guihdxyi ra' nin
nuu loh guihdxyi Macedonia,
ñaaahn dxia'han lu'h loh guihdxyi
Efesu tin guuyidxyi'dxyinee lu'h
paaldaa ra' bwiinn nin ruluu'yi
guriinca dxyi'dxyi ⁴tin ayi sa'bi ra'
ba loh xica cweenta xteenn bwiinn
chieempa loh xigaaba ra' ba nee
tin ayi za chuu duxa ra' ba lligaaba
chu guhca xpiinn guldoor' ra'

ba, laasii garaa ra' dxyi'dxyi rii'
nin rdxindxinee dxyi'dxyi la'h
ra' bwiinn, ayi rahcanee ra'n
ziga mahzi chechiisto' ra' nu'h
xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin rñi'n loh
lu'h guuyidxyi'dxyinee lu'h la'h ra'
bwiinn chi.

⁵Na'h cañi'n loh lu'h
guuyidxyi'dxyinee ra' lu'h ba tin
gacanee lu'h dxiaa lasto' ra' ba, nee
ayi guunn ra' ba nin guunn dxiaaba
xquelrihn ra' ba loh duhlda, nee
chechiisto' pa'ca za ra' ba xchi'dxyi
Dxiohs tin gaca gantsii'hi lasaa'
ra' ba, ⁶ya nuu ra' ba la'h ra' ba
guruu'n ra' dxyi'dxyi rii' ya mahzi
zeezahnee ra' ba dxyi'dxyi nin ayi
xi lasahca loh xquelrnabwa' Dxiohs.
⁷Xclaa'dzi ra' ba gaca ra' ba bwiinn
nin lu'h naann xlehyi Moisehs, per
nin la'h ra' ba ayi rahcabwa' ra' ba
nin rñi' ra' ba cun nin ruluu'yi ra'
ba cun pasensitii'.

⁸La'nu'h naann nu'h lehyi xteenn
Dxiohs lasahca duxan sidela
guidi'hnn nu'h ziga nin rñi'pa'hn.
⁹Nahpa gacabwa' nu'h garaa dee';
lehyi ayi biinlohon para bwiinn
za'ca ra', sino que para bwiinn
ra' nin rusahcaloh xlehyi Dxiohs
neezaa ra' bwiinn ra' nin ayi

guzo'badxiahga xchi'dxyi bwiinn nin rnabwa' ra', bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta la'h Dxiohs, bwiinn ra' nin ruchi'hyi ra', bwiinn ra' nin ayi ximportatii' cohsa ra' xteenn Dxiohs cun dxibaa' sino que nin nuu loh guidxyiyuh ni'chisihn riuu' ra' ba, la'h bwiinn ra' nin rdxiainn xtaada ra' ñi'h, nin rdxiainn xnaan ra' ñi'h; neezaa garaa ra' nin rdxiaan la'h ra' bwiinn. ¹⁰Neezaa nin rcahnee tuhbi gunna'h nin ayi naa che'hla ba, neezaa ra' bwiinn nin rcahnee la'hgahca lasaa' ndxi'hw o gunna'h ra' ñi'h, bwiinn gubaa'n, bwiinn ra' nin rusagui'hi, bwiinn nadxipadxyi'dxyi ra' loh dxyi'dxyi nin ayi naa guchii; cun neezaa bwiinn ra' nin ruhnn xichi'hidzi'n nin ayi naa dzi'n za'ca loh Dxiohs. ¹¹Ya guelruluu'y'i za'ca rii' nin rdxeela loh dxyi'dxyi za'ca nin guta'h la'h nu'h loh duhlda, dxyi'dxyi ra' rii' nin bacab'i Dxiohs nin nabahan dzi'tsi dxibaa' na'h.

Rudi'hi Pahblu guel zuxchiilli la'h Dxiohs pur nin rahcanee Ñi'h la'h ba

¹²Rudi'hihn guelzuxchiilli la'h Daada Jesucristu xteenn nu'h nin runi'hi guelnabwa' na'h laasii naann Ñi'h gu'nnahn nin naa xigaaba Ñi'h, ni'chin nin gulii Ñi'h na'h gu'nnahn xtsi'n Ñi'h, ¹³nicala galoh guñi'yaan xchi'dxyi Jesucristu, nee guca'hnnna'hlazahn xpiinn Ñi'h basa'caziira'n ba, per balahsasto' Dxiohs na'h laasii ayi rahcabwa'n xiñin bwi'hnnna'hn nee pur nagahdxi chechiisto'n xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁴Per balaacachi'h nin nadzii'hi Daada Dxiohs na'h bwi'hnn Ñi'h cumpahñu na'h tin

gwachiisto'n xchi'dxyi Ñi'h nee tin gantsii'hihn la'h Ñi'h, nee zi'chiza ruhnn Ñi'h nnah tin ba nuu nu'h tuhsii cun Jesucristu.

¹⁵Dxyi'dxyi rii' guchii duxan, nahpa chechiisto' tun: Jesucristu bi' loh guidxyiyuh tin guhlda'h Ñi'h la'h bwiinn loh duhlda, ya na'h mahzi ru naan tuhbi bwiinn duhlda duxa loh ra' bwiinn duhlda ra' chi, ¹⁶per ya ziga nin balahsasto' Dxiohs na'h ziga guhca'hñ bwiinn nin mahzi guyuu' xtuhlda ñi'h ni'chin baluu'yiloh xa naza'ca duxa naa Jesucristu tin gwa'ha ra' bwiinn nin nagahdxi chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h xa gulii Ñi'h na'h tin neezaa ra' ba gapa ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii' sidela guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ¹⁷Ni'chin nin nahpa guidil'hnn lasahca nu'h la'h Ñi'h cun gaann nu'h Ñi'h gaduhbi loh nin guibahan nu'h nee par tu'pazi la'h Rehyi nin rnabwa' llaa'ndxibaa', Rehyi nin nuu par tu'pazi nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa', Rehyi nin ayi rwa'ha loh bwiinn, sino que naa Ñi'h tuhbi dxi'h Yu'bi Dxiohs. Zi'chi gaca pwihsi.

¹⁸Timoteu, llili'nahn loh ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi JesuCristu, cagasia'hanneen yi'h dzi'n rii', nee banaann nu'h xi guñi' ra' bwihtsi lasaa' nu'h loh Jesucristu chi'chi, ziga dxyih nin baze'ta ra' ba nin guhdzi Dxiohs loh ra' ba pur yi'h. Baza'sto' lu'h nin guñi' ra' ba tin gaca lu'h ziga tuhbi suldahdu za'ca xteenn Jesucristu. ¹⁹Ayi cwe'hesto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs nahpa chechiiduxatii' sto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi za guunn lu'h nin

naann nu'h ayi naa xnehza tin nuu
ra' bwiinn nin la'gule'he sto' ŋi'h
xchi'dxyi Dxiohs; ni'chin nin ayi
ru riachiisto' ra' ba xchi'dxyi ŋi'h.
20 Bwiinn ra' chi naa Himeneu
cun Alejandru, per la'h ra' ba
bat'i'dxi'hñ lahtsi naa bwiinndxaba
tin gusi'dxi ra' ba ayi guiñi'yah ra'
ba xchi'dxyi Dxiohs.

Pahblu ruluu'yi xa cwidxyi-
guinaaba bwiinn Dxiohs tin
gacanee ŋi'h la'h ra' ba

2 Ya nin naa mwergaloh, rñi'n
nahpa chyu cwidxi-guinaaba
loh Dxiohs pur garaa xilla xcweenta
ra' bwiinn, tin guinaaba ra' ba la'h
ŋi'h guuntaa'yi ŋi'h la'h ra' ba cun
gacanee ŋi'h la'h ra' ba, nee neezaa
tin gudi'hi ra' ba guelzuxchilli
nezloh ŋi'h pur xcweenta garaa
ra' bwiinn, ²ya nahpa cwidxi-
guinaaba za nu'h loh ŋi'h pur
prizdeenta cun guxchisi ra' nin
rnabwa' ra', tin zi'chi guibahan
nu'h tuhbi guelnabahan nasaa ru,
tin guidi'hnn nu'h nin xclaa'dzi
ŋi'h gaca cun nin naa xnehza para
la'h ra' bwiinn, ³⁻⁴laasii zi'chi
riahxi Dxiohs cwidxi-guinaaba tu
la'h ŋi'h nee xnehza zan. La'h ŋi'h
bata'h la'h nu'h loh duhlda nee
xclaa'dzi za ŋi'h guta'h ŋi'h la'h
garaa ra' bwiinn loh duhlda nee tin
gacabwa'pa'ca za ra' ba xchi'dxyi
nanchii ŋi'h, ⁵laasii nuu tuhsii
Dxiohs, nee tuhsii za nin rusia'lدا
dxyi'dxyi nez loh Dxiohs pur la'h ra'
nu'h, la'h bwiinn chi naa Jesucristu
Lili'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.
6 Jesucristu biu'n ŋi'h ntriehgu
la'hgahca ŋi'h loh guelguhchi tin
gudxihlli ŋi'h xtuhlda garaatii' nu'h

ziga dxuu nu'h loh guidxyiyuh.
Dee' guhca chin gu'lda dxyih nin
gulii Dxiohs tin pur xquelguhchi
Jesucristu baluu'yi ŋi'h guta'h
ŋi'h garaa ra' nu'h loh duhlda. ⁷Ya
pur dee' gulii Dxiohs na'h ziga
nin ruluu'yi xchi'dxyi ŋi'h nezloh
ra' bwiinn, rulu'yi'hñ dxyi'dxyi
nin guchii xcweenta ŋi'h nee naan
mwehsu loh ra' bwiinn ra' nin ayi
naa ra' bwiinn Israel tin chechiisto'
ra' ba xchi'dxyi ŋi'h. Guchiin nin
cañi'n loh lu'h, ayi cañi'n dxyi'dxyi
dxixi'hw laasii ya naan tuhbi
xpwiinn Jesucristu.

⁸Pwihsı xclaa'dzihı garaa
lahta loh guidxyiyuh hasta rii
ra' xpwiinn Dxiohs guiteesa naa
ra' ba cwidxi-guinaaba ra' ba loh
Dxiohs, per nahpa gwa'haxgah ra'
ba gaca nayaa pa'h lasto' ra' ba nee
gusaa'n ra' ba guelnadxyi'chi cun
guelrxdixhndxinee dxyi'dxyi cun
lasaa' ra', ⁹ya gunna'h ra' ayi gacu
ra' ba lahdxı nin ayi naa xnehza
gacu ra' xpwiinn Jesucristu tin
ayi chi'hyi ra' ba nez dxiuu'sto' ra'
bwiinn la'h ra' ba pursi foorma nin
gacacha'yi yihca ra' ba o zuucha'yi
duxa ra' ba cun cohsa za'ca ra'
ziga ohro, perla ra', o lahdxı za'ca.
¹⁰Mas cha'yi chi'hyi ra' ba nez
dxiuu'sto' ra' bwiinn ziga xcweenta
nin rga'ha guunn ra' ba ziga
nin guluu'yi naa ra' ba xpwiinn
Dxiohs, ¹¹nee dxyiisi nahpa cwih
ra' gunna'h loh cultu tin cun
guelnado'laadzi guca'dxiahga ra'
ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi
ra' ndxi'hw. ¹²Ayi za zi'guehldahn
guluu'yi tuhbi gunna'h dxyi'dxyi
loh garaa ra' bwiinn, ayi za
nuu ziga guinabwa' ra' ba la'h

ra' ndxi'hw; mas cha'y i dxyiitii'
zoobaa ra' ba guca'dxiahga si ra' ba,
¹³laasii galoh Adahn bwi'hnncha'y i
Dxiohs, ya chi'chiyi bwi'hnn ñi'h
la'h Eva, ¹⁴laasii ayi la'hdxi'h
Adahn naa nin bisagui'hi sino
que la'h Eva bisagui'hi, ya loh nin
bisagui'hi ba biaaba ba loh duhlda,
¹⁵per zila'h ra' za gunna'h sidela
chuu ra' ba loh xtsi'n ra' ba ziga
tuhbi naan, sidela chechiisto' ra'
ba xchi'dxyi Dxiohs nee gantsii'hi
lasaa' ra' ba, nee sidela chuu si ra'
ba loh Dxiohs nee gaca za ba tuhbi
gunna'h za'ca nin rahca rucwe'za
la'h gahca ba.

Dee' nahpa guunn ra' nin rnabwa'

3 Dee' naa dxyi'dxyi nin guchii:
sidela chyuulla tuhbi ndxi'hw
xclaa'dzi gaapa ba dzi'n xteenn
Dxiohs tin gaca ba tuhbi bwiinn
dzi'baloh loh ra' xpwiinn Jesucristu,
dzi'n za'ca ni'chi xclaa'dzi ba
guunn ba. ²Ni'chin rñi'n bwiinn nin
xclaa'dzi gaca ziga bwiinn dzi'baloh
nahpa guibahan xnehza ba tin
ayi chuu dxyi'dxyi nin guiñi'yah
ra' bwiinn la'h ba, nee tuhbi si
gunna'h gaca che'hla ba. Nahpa
gaca za ba tuhbi bwiinn nin rahca
rucwe'za loh xigaaba ñi'h, nee
suunasiin ba, nee gaca ba tuhbi
bwiinn za'ca; nee nahpa gaca za
ba tuhbi bwiinn nin gudi'hi rwaa'
yihdzi ñi'h dxia'han tuhbi bwiinn
nin ze' zihtu, nee cun nin gahw
za bwiinn chi gudi'hi za ba, cun
gaca za ba tuhbi bwiinn nin naann
za'ca tin zi'chi za zahca guluu'y i ba.
³Nee ayi gaca za ba tuhbi bwiinn
gwaa', ayi za gaca ba tuhbi bwiinn
dxixi'hw nin rcha'gadxihldxi la'h

ra' bwiinn, ayi za gaca ba tuhbi
nin rza'bisto' ñi'h guunn gahn
mweeyi roo' sino que nahpa gaca
ba tuhbi bwiinn nado'laa'dzi, ⁴nee
nahpa gahpa ba guelguxchisi za'ca
yihdzi ba tin zi'chi guzo'badxiahga
ra' llii'n ba xchi'dxyi ba nee ayi
za gusia'garii ra' bi dxyi'dxyi loh
ba, ⁵laasii sidela tuhbi bwiinn ayi
gaann ba xa guinabwa' ba rwaa'
yihdzi ba, ñxa gaca chi'h suuh ba
nezloh ra' xpwiinn Dxiohs? ⁶Nee
ayi za nuu guinabwa' tuhbi bwiinn
nin gue'du cagasi'dxi ziga naa
loh xneziuh Dxiohs, tin ayi nagah
guunn ba lligaaba dzi'balohpii'
ba loh ra' snuhn xpwiinn Dxiohs
nee sa'bi ba loh duhlda gahca nin
biaaba bwiinnndxaaba, ⁷neezaa
nahpa gaca ba tuhbi bwiinn nin ya
za'bi dxyi'dxyi za'ca pur xcweenta
gahca ba nezloh ra' nin ayi
riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin
ayi dxia'hanxtuhyi ba nee tin ayi za
dxiaaba ba la'n naa bwiinnndxaaba.

Dee' nahpa guunn ra' diaconu ra'

⁸Zi'chi za la'h ra' diaconu ra'
nahpa gaca ra' ba bwiinn nin
ya bia'ñih yihca ñi'h nee nahpa
guza'loh guunn ra' ba dxyi'dxyi
nin guiñi' ra' ba, nee ayi gaca za
ra' ba bwiinn gwaa' nee ayi za
gaca ra' ba bwiinn nin sa'bisto'
ñi'h gapa mweeyi roo'. ⁹Nee nahpa
gaca nayaasto' ra' ba nee nahpa
za gapadzi'tsi ba dxyi'dxyi ra'
nin baluu'y i Dxiohs la'h nu'h nin
naa dxyi'dxyi nin riachiisto' nu'h.
¹⁰Nahpa gwa'hxgah tu xa nabahan
ra' bwiinn ra' rii', ya sidela nabahan
xnehza ra' ba nee ayi chyu cwachi
xquelchiaha ra' ba, zahca gaca ra'

ba diacono.¹¹ Zi'chigahca za la'h ra' gunna'h ra' nin xclaa'dzi gaca diacona ra' nahpa gaca za ra' ba bwiinn nin ya guyuu' bia'ñih yiha ñi'h, nee ayi gaca ra' ba bwiinn nin ruluu'yi la'hla dxyi'dxyi nin ayi gallu'yi para la'h ra' bwiinn sino que gaca ra' ba tuhbi bwiinn nin rahca rucwe'za loh xigaaba ñi'h loh nin ayi gallu'yi nee nahpa gaca za ra' ba bwiinn nin ruza'loh xchi'dxyi ñi'h loh garaatii' dzi'n.¹² Tuhbi bwiinn nin xclaa'dzi gaca diaconu tuhsii gunna'h gaca che'hla ba, nee nahpa gahpa za ba guelguxchisi loh ra' llii'n ba nee garaa nin nuu rwaal yihdzi ba,¹³ laasii diaconu ra' nin ruhn za'ca xtsi'n ñi'h zuhnn lasahca cun zantsii'hi za ra' snuhn ra' bwiinn la'h ra' ba, ya zi'chi mahzi ayi guidxyihbi ra' ba guluu'yi ra' ba ziga riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.

Ziroo' naa xquelrnabwa' Dxiohs

¹⁴ Cagaca'hn dxyi'dxyi rii' loh lu'h, ya xclaa'dzihx dxie'lda guia'hahn cuun tu,¹⁵ per sidela na'h gacata'hruhn, ya naann lu'h xa nahpa guibahan nu'h lahda ra' xpwiinn Dxiohs nin naa xquido' Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'ndxibaa!. La'h xpwiinn Dxiohs naa nin zeezahnee xchi'dxyi Ñi'h loh guidxyiyuh rii', nee rucwe'za za ra' ba loh xigaaba bwiinn ra' nin rusa'caloh loh Ñi'h.¹⁶ Ya garaatii' bwiinn radxyigaa' duxa pur dxyi'dxyi nin riachiisto' nu'h, nicala nagahn gacabwa' ra' ba nin zee' lohon:

Dxiohs bi' loh guidxyiyuh ziga tuhbi bwiinn, ya guñi' Spíritu

Saantu Dxiohs ayi xi xtuhlda Jesucristu guyuu' loh Dxiohs, nee bwa'ha za xaanjla Dxiohs loh Ñi'h, nee bidi'chi xchi'dxyi Ñi'h loh guidxyiyuh, nee garaa za lahta guidxyiyuh gwachiisto' ra' bwiinn xchi'dxyi Ñi'h ya gubia'garii Ñi'h loh guelñña'ñih xteenn Dxiohs nez llaa'ndxibaa!.

Bwiinn ra' nin rre'caa loh xneziuh za'ca Dxiohs

4 La'Spíritu Saantu guñi' chin gue'du gadzihx dxyih nin guibia'garii Jesucristu, chuu ra' bwiinn nin cwe'hecaa xchi'dxyi Dxiohs, ya chena'hla ra' ba xchi'dxyi spíritu ra' nin rusagui'hi cun neezaa chena'hla ra' ba garaa dxyi'dxyi nin ruluu'yi bwiinndxaba.² Pwihsi ziuu' ra' bwiinn ra' nin guñi' dxyi'dxyi xiinh nin rusagui'hi laasii ayi ru gallu'yi xigaaba ra' ba, laasii zahca loh xquelrihn ra' ba zigazi hasta rca'dxih dxii'ba lda'h nin ruca'h dxiehrru, ya ayi ru xi gacabwa' ra' ba.³ Bwiinn ra' squi' ziñi' za ra' ba ayi nuu guchinaa bwiinn, nee zuluu'yi za ra' ba ayi nuu gahw ra' bwiinn garaaloh, nicala Dxiohs gulahchi garaa ra' guelwahw rii' para gahw ra' bwiinn nin naa xpwiinn Ñi'h tin sola gudi'hi ra' ba guelzuxchilli loh Ñi'h,⁴ laasii garaa nin bwi'nncha'yi Dxiohs naa ra'n cohsa za'ca para la'h nu'h nee ayi rga'ha cwe'hesto' nu'h nin rachida'w nu'h chin radi'hi nu'h guelzuxchiilli la'h Xtaada Dxiohs nu'h,⁵ laasii xchi'dxyi Dxiohs

runntaa'y'i garaatii' nin rida'w nu'h chin radi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Ñi'h pur guelwahw chi.

**Tuhbi bwiinn nin guunn
za'ca xtsi'n Jesucristu**

6 Sidela yi'h gusaza' lu'h sto' bwihtsi ra' nu'h garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', zahca lu'h tuhbi mooza za'ca xteenn Jesucristu, tin zi'chi ziuu'nabahan lasto' lu'h cun garaa xchi'dxyi za'ca xteenn Jesucristu nee cun guelrluu'y'i za'ca xteenn Ñi'h nin zena'hla lu'h. **7** Per ayi guzo'badxiahga lu'h xchi'dxyi ra' bwiinn ñu'xa ra' cun ziga cweenta nin rdxi'nlaadzi ra' ba; mas cha'y'i gusi'dxi lu'h xa guzuhdzi'tsi lasto' lu'h loh xchi'dxyi Dxiohs. **8** Laasii ziga nin ruñi'bi tihx bwiinn tin gaca naguihdzin, gulliaa'y'i hn naa ni'chi, per ziroo' ru lasahca cu'cha'y'i ba xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ba laasii dee nallu'y'i loh xquelnabahan nu'h nnah nee loh guelnabahan nin gue'du gadzih. **9** Dee' naa dxyi'dxyi nin guchii rga'ha chechiisto' garaatii' tu. **10** Pur xchi'dxyi Dxiohs ridi'hnn nu'h dzi'n nee neezaa cagati'dxiloh nu'h loh guelrza'cازii laasii cabweeza nu'h Yu'bi Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi llaa'ndxibaa' nin xclaa'dzi guhlda'h la'h garaatii' ra' bwiinn per sola zulda'h Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h.

11 Garaa dxyi'dxyi ra' rii nahpa guinabwa' lu'h guzo'badxiahga ra' ban, neezaa guluu'y'i lu'h dxyi'dxyi ra' rii'. **12** Nahpa chi'hyi lu'h xa guiñi' lu'h nee xa guunn xnehza lu'h, nee gantsii'hi lu'h

chyuchi'hzi bwiinn, cun chechiisto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs gaduhbi sto' lu'h nee guibahan nayaalaa lu'h tin guluu'y'i lu'h la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs xa guunn ra' ba tin ayi cwe'hesto' ra' ba yi'h pur nin naa lu'h bii'hin. **13** Ya gaduhbi nin gadzihna'hn, bi'lda xchi'dxyi Dxiohs loh ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h cun guiñi'nee lu'h la'h ra' ba cun neezaa baluu'y'i xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba. **14** Ayi gusaa'n lu'h guelrahcabwa' ra' nin bani'hi Dxiohs yi'h chin badzii'ba naa ra' bwiinn guhla xteenn xquido' Jesucristu yihca lu'h.

15 Nee guillii'guillii basaza'sto' lu'h garaa xchi'dxyi Dxiohs gaduhbi sto' lu'h tin gwa'haloh ra' bwihtsi ra' nu'h xa zeezahnee lu'h garaa xchi'dxyi Dxiohs. **16** Nee gohpa dizi'tsi za yi'h gahca nee neezaa dxyi'dxyi nin ruluu'y'i lu'h; laasii sidela sudzi'tsi lu'h loh garaa ra' dxyi'dxyi rii' zila'h lu'h loh duhlda nee zila'h za ra' bwiinn nin guca'dxiahga dxyi'dxyi ra' nin guluu'y'i lu'h.

**Xa nahpa guibahannee nu'h la'h
ra' nin naa ra' xwiinn Jesucristu**

5 Ayi cwidxaa' lu'h loh tuhbi bwiinn guhla; mas cha'y'i guiñi'nee lu'h ba cun dxyi'dxyi nagu'dzi'n ziga zi tuhbi xtaada lu'h, ya nin naa ra' bii'hin, bwi'hnn la'h ra' bi ziga zi tuhbi bwihtsi lu'h, **2** ya bwiinn guhla gunna'h bwi'hnn la'h ra' ba ziga zi tuhbi xnaan lu'h ya zi'chi za dxa'pa ra' bwi'hnn za la'h ra' bi ziga zi tuhbi bizaal'n lu'h pur lligaaba za'ca bwiinn cun gaduhbi sto' lu'!

³Nee badi'hi za nin xchi'hn ra' gunna'h biuhda nin guchii naa biuhda, ⁴per sidela la'h tuhbi biuhda nuu llii'n ba o llahga ba, mahzi gusi'dxixgah ra' llii'n ba xa gacanee ra' bi la'h ba laasii bachioo' ba la'h ra' bi nee squii' riuu'sto' Dxiohs guunn bwiinn ra' laasii naan xnehzazan. ⁵Ya gunna'h nin guchii bia'han biuhda nin ba bia'han tuhsii ñi'h bwiinn chi sola radxi'si ba la'h Dxiohs tin gudi'hi Ñi'h xi gahw ba nee dxyih-nague'l'a rbwiwdxii-rnaaba ba loh Ñi'h, ⁶per gunna'h biuhda ra' nin nabahannee lligaaba dxaaba ayi guunn lu'h cweenta ni'chi laasii naa ba ziga nin ya biga'tsitii' loh duhlda. ⁷Guhdzi garaa dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba tin ayi chyu cwachi xquelchiah ra' ba. ⁸Sidela nuu chyuulla tuhbi nin ayi gacanee la'h bwiinn lasaa' gahca ba, bwiinn ra' nin nuu rwaa' yihdzi ra' ba, pwihsi bwiinn chi naa ba tuhbi bwiinn nin ziroo' ru duhlda nahpa loh tuhbi bwiinn nin ayi riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs.

⁹Nee cun sola guca'h lu'h lah ra' biuhda nin nuu sesenta yihza par delanta loh dxihtsi nee sidela guhpa ra' za ba tuhsii ndxi'hw ya zi'chi zahca gacanee tu la'h ba. ¹⁰Nahpa gwa'ha lu'h sidela riuu'nbwa' bwiinn la'h ba pur dzi'n za'ca nin ruhnn ba nee sidela guhca za ba tuhbi guzahn nin baluu'yi za'ca la'h ra' llii'n ñi'h xa guibahan za'ca ra' bi, nee sidela za guhca ba tuhbi bwiinn za'ca duxa cun garaa ra' bwiinn nin gwaguia'ha cuun ba, cun sidela cayahcanee ba la'h garaa bwiinn ziga ruluu'yi xchi'dxyi

Dxiohs guidi'hnn nu'h cun bwihtsi lasaa' ra' nu'h nee cun sidela za bat'i'dxilohnee za ba trabahjw la'h ra' nin cagati'dxiloh guelrza'cazzii neezaa sidela riuu' ba ruhnn ba garaatii' dzi'n za'ca.

¹¹Ya biuhda nin naa bii'hin, ayi guca'h lu'h lah ba loh dxihtsi laasii chin guiclaa'ddzi ra' ba guica'h ra' ba ndxi'hw zibwe'hesto' ra' ba dxyi'dxyi nin bia'han ra' ba nez loh Jesucristu laasii guiclaa'ddzi ra' ba guchinaa ra' ba stuhbi, ¹²ya zi'chi ziuu' xtuhlda ra' ba laasii rbwe'hesto' ra' ba dxyi'dxyi ra' nin bia'handxyi'dxyi ra' ba loh Dxiohs chin bwi'hnn ra' ba lligaaba ñiuu' ra' ba loh xtsi'n Dxiohs. ¹³Nee ayi dee si dxi'h, sino que neezaa rii'-ri'chi yihdzi bwiinn ca'nzaa ba nee ayi cayaal'a si dxi'h ba sino que nee ca'nyuu'yi ba dxixi'hw cun cañi' za ba dxyi'dxyi nin ayi gallu'yi loh xquelrnabwa' Dxiohs. ¹⁴Ni'chin rñi'n mas cha'yí guchinaa ra' gunna'h biuhda bii'hin ra' stuhbi tin chuu llii'n ra' ba nee cwih ra' ba rwaa' yihdzi ra' ba tin zi'chi ayi xa gapa bwiinn xiilla dxyi'dxyi nin cwachi ra' ba xquelchiah xpwiinn Jesucristu, ¹⁵laasii nuu gunna'h biuhda nin la' biria'caa loh xneziuh Dxiohs ya zena'hla ra' ba bwiinnndxaaba.

¹⁶Sidela nuu tuhbi gunna'h nin naa lasaa' nu'h loh xneziuh Jesucristu ya nahpa ga'h ba tuhbi lasaa' ba nin naa gunna'h biuhda, nahpa ba pur gacanee ba la'h biuhda chi tin zi'chi ayi gaca ziahan xtsi'n bwiinn guido' nee tin zi'chi zahca gacanee bwiinn guido' la'h nin guchii naa gunna'h biuhda.

¹⁷Bwiinn guhla ra' nin rahpa dizi'tsi xquido' Jesucristu nahpa gudi'hi tu nin guichi'hñ ra' ba nee squii' gahca za gacanee tu la'h ra' nin ruu'yidxyi'dxyi za'ca cun la'h ra' za nin rusi'dxi za'ca xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ¹⁸laasii caa loh xchi'dxyi Dxiohs squii': "Ayi cuu lu'h dxihxi llii' guun chin rdxyihchi ma trihgu", neezaa: "Bwiinn nin ruhnn dzi'n rga'ha gahlla ba."

¹⁹Ayi guca'dxiahga lu'h xchi'dxyi tuhbi bwiinn nin rca'hchiah xcweenta xtuhlda tuhbi bwiinn guhla sidela ayi chiohpa o chohnna bwihtsi lasaa' ra' nu'h nin bwa'ha gu guchii guyuu' xtuhlda bwiinn guhla chi, ²⁰ya bwiinn ra' nin zeezah cayahca bwiinn duhlda, rahlda guiñi'nee lu'h ba loh ra' bwiinn xquido' Crixtu tin zi'chi neezaa la'h ra' ba guidxyihbi ra' ba tin ayi nee ra' ba guunn ra' ba cohsa duhlda. ²¹Loh Dxiohs cun loh Daada Jesucristu, cun neezaa loh garaa ra' aanjla nin gulii Dxiohs, ruca'bi'hn yi'h chezahnee lu'h garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' tin ayi guunn lu'h guriin-guriin cun cada tuhbi bwiinn sola guunn lu'h nin naa tuhbiloh loh garaa ra' bwiinn. ²²Ayi gusiooba lasto' lu'h gudziilbanaa lu'h yihca nin tuhbi bwiinn tin guunn ba xtsi'n Dxiohs sidela gue'du cagasi'dxi ba xa guibahan xnehza ba loh xneziuh Dxiohs tin ayi nagah guica'ha lu'h xtuhlda stuhbi bwiinn, sino que gudxi'hyi nez ayi chuu lu'h loh duhlda.

²³Nee ayi ru guee lu'h ganaalla ñihsa, sino que gwaa' za tuhbi bi'tu'hn vihnnu laasii pur nin riin lu'h sto' lu'h nee pur nin ziahan rahcallu'hu lu'h.

²⁴Nuu ra' bwiinn nin nayaati'i' rluu'yi xtuhlda ra' ba galoh nin guunn Dxiohs guelguxchisi pur xtuhlda ra' ba, ya snuhn ra' ba ayi rluu'yi ra'pa'h ba xtuhlda ra' ba per nahpaa zuluu'yiloh ra'n. ²⁵Zi'chi gahca za dzi'n za'ca nin ruhnn bwiinn, nuu ra'n nin ña'ñih rluu'yiloh, per dzi'n za'ca nin ayi ña'ñih rluu'yilohon ayi nuu chuula'nan par tu'pazi sino que zadzih dxyih nin zuluu'yiloh ra'n.

6 Garaa ra' xpwiinn Dxiohs nin ruhnn xtsi'n bwiinn nahpa guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi xballwa'n ra' ba tin ayi chyu guiñi'yah la'h Dxiohs nin raluu'yi nu'h xchi'dxyi Ñi'h. ²Sidela nuu ra' mooza nin naa xballwa'n ñi'h tuhbi nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ayi cwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi ba laasii naa ba bwihtsi ba loh xneziuh Jesucristu. Ni'chin mas cha'yi guunnza'ca ru ra' ba xtsi'n bwiinn chi laasii naa ba tuhbi lasaa' ra' ba loh xneziuh Daada Jesucristu, nee nadzii'hi Ñi'h la'h ballwa'n chi nin cayuhnn mooza chi xtsi'n ñi'h. Dxyi'dxyi ra' rii' nahpa guluu'yi lu'h nee nahpa squii' za guiñi'nee lu'h bwiinn.

Guelnabahan nayaaxteenn Dxiohs cun guelñañih nin runi'hi Ñi'h la'n lasto' ra' nu'h

³Sidela nuu chyu bwiinn nin ruluu'yi guriinca dxyi'dxyi nin ayi naa dxyi'dxyi za'ca ziga naa xchi'dxyi Jesucristu neezaa nin ayi naa ziga dxyi'dxyi nin guchii nin ruluu'yi xa nahpa guibahan nu'h, ⁴bwiinn chi rdx'i'hyi ba xa gaca lasahca ba la'hgahca

ba nee naa ba tuhbi nin ayi gaanntii'. Ziga tuhbi gueldxyihdxyi naa guelrnaababadxyi'dxyi cun guelrdxihndxi dxyi'dxyi nin nuu yihca ba, ya loh chi riinloh envidia, dxixi'hw, dxyi'dxyinah, nee cun ziga rwa'ha dxaaba za bwiinn loh lasaa'ra' ba,⁵ ya lligaaba ra' rii' rusa'bin la'h ra' bwiinn loh dxixi'hw nin ayi cha'lohtii' laasii ayiru ria'niih loh xigaaba ra' ba, ni'chin bwiinn ra' chi ayiru rdxa'gasto' ra' ba dxyi'dxyi za'ca, laasii bwiinn ra' chi sola rdxii'hyi ra' ba canehza guunn ra' ba gahn mweeyi roo' yihca xchi'dxyi Dxiohs. Ni'chin mas cha'y'i biria'caa loh ra' bwiinn squii' laasii ayi naza'ca xquelrihn ra' ba.⁶ Cun sola guibahan nayaanu'h cun cwidxyiisto' nu'h pur nin nahpa si nu'h, dee' ra' sihn lasahca duxa,⁷ laasii ayi chyu xi bio'panee loh guidxyiyuh rii' chin guulaa nu'h, ya zi'chiza ayi gaca xi chonee nu'h chin gachi nu'h,⁸ per sidela nidxiaapaa nu'h xi guida'w nu'h, cun nuu za xahba nu'h nin guidxiaacu nu'h; cun dee' ra' dxiahxi nu'h,⁹ per ya nin xclaa'dzi ra' gapa ziahan mweyi, riaaba ra' ba loh naa bwiinndxaba nee rza'bisto' ra' ba nin ayi gallt'yi, cun nin rusa'cazzii si la'h bwiinn,¹⁰ laasii guelruca'hsto' ni'h mweeyi naa xtulbaa' garaaloh guelnadxaaba, nee nuu za bwiinn nin xclaa'dzi duxa gapa mweeyi ya xchi'dxyi Dxiohs rusaa'n si ra' ban ya zi'chi nugasi'naa'ha ru guelzii la'h bwiinn chi loh xquelnabahan ba.

**Dzi'n za'ca xteenn ziga riachiisto'
ra' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs**

¹¹ Per yi'h ziga naa lu'h tuhbi xpiwiinn Dxiohs, biria'caa loh garaa

ra' dee' tin guibahan nayaanu'h nee tin sah lu'h gahxu loh Dxiohs. Ayi cwe'hesto' lu'h xchi'dxyi Ni'h, nee nahpa za guca'hsto' lu'h la'h Ni'h gaduhbisto' lu'h. Ayi guiria'hgahn lu'h, nee gaca nado'laadzi lu'h.¹² Nee bwi'hnn duxa za dzi'n pur xcweenta ziga riachiisto' lu'h la'h Jesucristu, nee guna'zu dzi'tsi guelnabahan nin naa par tu'pazi. Ni'chin gudihdxyi Dxiohs yi'h, pwihsil a'l'u'h guñi'l'a riachiisto' lu'h xch'dxyi Dxiohs nezloh ziahan ra' bwiinn tin ni'chin ya naanncha'y'i ra' ba.¹³ Yannah ruca'b'i'hn yi'h loh Dxiohs nin rudi'hi guelnabahan la'h garaa nin nuu loh guidxyiyuh rii', neezaa Daada Jesucristu xteenn nu'h nin ayi bidxyihbi guñi' dxyi'dxyi niin naa guchii loh Ponciu Pilahtu;¹⁴ pwihsinez delanta loh Ni'h cañi'n guzo'badxiahga lu'h garaa dxyi'dxyi nin cañi'n loh lu'h, ayi gucha'hlu'hn tin ayi chyu bwiinn guñi'yah pur yi'h; zi'chi gwahzah bwi'hnn hastayi chin guiga'ha gadzihx dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu xteenn nu'h.¹⁵ Zadzihx dxyih chi nin ya guñi' Dxiohs dxie'nee Ni'h guelguxchisi loh guidxyiyuh laasii la'hdxii'h Ni'h naa Ni'h Dxiohs, naa Ni'h Rehyi loh garaa ra' rrehyi, nee la'hsiz za Ni'h naa Ni'h nin rnabwa' loh ra' nin rnabwa!¹⁶ Tuhbidxi'h la'h Ni'h naa Dxiohs nin ayi rahchitii', nee tuhbidxi'h za la'h Ni'h nuu Ni'h loh tuhbi bia'ñih nin ayi chyu nuutii' chebiiga. Nin tuhbi ndxi'hw ayi rwa'ha la'h Ni'h nee nin ayiza gwa'ha ra' ba la'h Ni'h. La'hsiz Ni'h gachidi'hnn lasahca nu'h nee la'hsiz

Ñi'h nahpa guelnabwa' par tu'pazi.
Zi'chi gaca pwihs.

¹⁷ Ya garaa ra' bwiinn nin naa
rricu loh guidxyiyuh rii' guñi' loh
ra' ba ayi guunn nayachi ra' ba, nee
ayiza guca'hsto' ra' ba guelrricu
chi laasii ayi dxia'han dzi'tsi
ni'chi. Mas cha'yi chechiisto' ra' ba
xchi'dxyi Dxiohs laasii la'h Ñi'h nuu
nabahan dzi'tsi Ñi'h ya la'h Ñi'h
ruluu'yi Ñi'h garaatii xixteenn nu'h
nee nin rchi'hñ nu'h tin dxiahxi
lasto' nu'h. ¹⁸ Guñi'nee la'h ra' ba
tin gaca ra' ba tuhbi rricu loh dzi'n
za'ca pur xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi
dxiaa za ra' ba xixteenn ra' ba tin
chi'zi ra' ban, ¹⁹ tin zi'chi gapa ra'
ba guelnaza'ca nin guzuh dzi'tsi

la'h ra' ba chin dxi' Jesucristu, tin
guina'zu dzi'tsi ra' ba guelnabahan
par tu'pazi.

Lulchima dxyi'dxyi para Timoteu

²⁰ Timoteu, gulu'cha'yi dzi'tsi
garaa nin biga'bi lu'h guunn lu'h,
ayi guzo'badxiahga lu'h dxyi'dxyi
ra' nin ruu'yidxyi'dxyi ra' bwiinn
guidxyiyuh, nee cun dxyi'dxyi
ra' nin ayi xi gallu'yi, nee neezaa
dxyi'dxyi rusagui'hi ra' nin rñi'
ra' ba naa guelnaannpa'h. ²¹ Ya
bwiinn ra' nin zeezahnee dxyi'dxyi
guelnaann ra' rii, bwiinn ra' chi
rbwe'hesto' ra' ñi'h xchi'dxyi
Jesucristu.

Dxiohs gacanee yi'h.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Timoteu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan tuhbi
pooxtla xteenn Jesucristu;
Dxiohs gulii na'h pur guelnabahan
nin bia'han Ñi'h gudi'hi Ñi'h la'h ra'
bwiinn nin naa tuhsi cun Jesucristu.
2 Ruca'hn dxitsi rii' loh lu'h,
Timoteu, llii'nahn loh guelriachiisto'
nu'h xchi'dxyi Dxiohs. Rna'bazahn
loh Xtaada Dxiohs nu'h cun loh
Daada Jesucristu gacanee Ñi'h
yi'h, galahsasto' Ñi'h yi'h, nee
gusacwachidxyii za Ñi'h sto' lu'h.

Nahpa guluu'yi Timoteu xa chechiisto' bwiinn

3 Chin riagannasto'n yi'h
chin rbwiidxyi-rna'ba'hnn loh
Dxiohs, dxyih-nague'la rudi'hihn
guelzuxchiilli loh Dxiohs, nin
cayu'nnahn xtsi'n Ñi'h gaduhbi
xigaaba nayaahahn nin nuu'huhn
loh Ñi'h, ziga gahca nin bwi'hnn ra'
guehtu xtatita ra'n. **4** Riagannasto'n
gaduhbi hohra xcweenta ñihsabwii
loh lu'h, yannah xclaa'dzihn
gwa'han loh lu'h tin dxiagadxah
la'n lasto'n guelriahxi pur
xcweenta lu'h, **5** laasii riagannasto'n
guelriachiisto' za'ca nin nahpa lu'h;

la'hgahca zan nin galoh gohpa ra'
xnanihta Loida lu'h la'n lasto' ra' ba
cun xmah Eunice lu'h. Ni'chin nin
na'pahn siguhra neezaa lu'h nuu
guelriachiisto' chi la'n lasto' lu'h
nnah.

6 Pwihs i ni'chin nin rñi'n loh
lu'h nnah, gaca nasiin lu'h loh
guelrahcabwa' nin bani'hi Dxiohs
yi'h chin badzii'banaa'hahn yihca
lu'h, **7** pwihs i Dxiohs ayi bani'hi
Ñi'h tuhbi Spíritu nin nadxyi'bi
la'h nu'h, sino que tuhbi Spíritu
nin nahpa guelrnabwa', nin rudi'hi
guelnadzii'hi lasaa', cun nin rudi'hi
ziga xa riahcaza'ca loh xquelrihn
bwiinn, **8** pwihs i ayi gatuhyi loh
lu'h guiñi' lu'h xchi'dxyi Daada
Jesucristu, nee nin ayi za gatuhyi
loh lu'h pur na'h, pur nin nuu
ñie'w'hñ xcweenta Jesucristu;
mas cha'y i guyuu'nee la'h nu loh
guelrza'cazii nin rahca para la'h
ra' nin ruu'yidxyi'dxyi xchi'dxyi
Dxiohs tin zi'chi gacanee Dxiohs
yi'h, **9** laasii Dxiohs nin bata'h la'h
nu'h loh duhlda, gudihdxyi Ñi'h
la'h nu'h tin guibahan nayaah nu'u'h
loh si Ñi'h. Gudihdxyi Ñi'h la'h nu'u'h
ayi pur nin bidi'hnn dxi'h nu'u'h dzi'n
za'ca, sino que laasii zi'chi bwi'hnn

Ñi'h lligaaba gaca nee neezaa pur nin balahsasto' Ñi'h la'h nu'h pur Jesucristu galohyi chin nagahdxi guunn cha'yi Ñi'h guidxyiyuh.
10 Per chin bi' Jesucristu tin basia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h loh guidxyiyuh rii', baluu'yiloh balaaca chi'h nin ralahsasto' Dxiohs la'h ra' nu'h. Ya bañichiloh Jesucristu guelnabwa' xteenn guelguhchi, ya xchi'dxyi Ñi'h nin ruluu'yi xa riapitii duhlda baluu'yi guelnabahan, nee cun guelnabahan nin banaa para tu'pazi.

11 Dxiohs gulii na'h tin gaca'hn tuhbi nin ruluu'yi xchi'dxyi Ñi'h rii', nee guxe'hla za Ñi'h na'h tin gaca'hn tuhbi xpooxtla Ñi'h cun tuhbi xmwehsu Ñi'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel. **12** Ni'chin nin cagati'dxiloon guelrza'cazii pur garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', per ayi ratuhyi loon laasii la'n naann chyu xchi'dxyi gwachiiisto'n, nee naannzahn la'h Ñi'h zahca gapadzi'tsi Ñi'h dzi'n nin bani'hi Ñi'h gu'nnahn cun para hasta la'n dxyihyi nin dxi' Ñi'h stuhbi.

13 Gwazahnee guluu'yi lu'h dxyi'dxyi za'ca nin balu'yi'hn yi'h, nee gwazahnee chechiisto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs cun neezaa gantsii'hi lu'h lasaa' ra' nu'h nin naa nu'h tuhsu loh xneziuh Jesucristu, **14** nee cun gwazahnee dzi'tsi guelrahcabwa' nin bani'hi Dxiohs yi'h pur Spíritu Saantu xteenn Ñi'h nin naanabahan la'n lasto' nu'h.

15 Pwihsa ya naann lu'h garaa ra' bwiinn Asia ra' gule'hesto' ra'

ba na'h; loh ra' dee' nuudxa'ga Figelu cun Hermógenes, **16** nee la'h Daada Jesucristu gacanee la'h garaa bwiinn lasaa' Onesíforu laasii la'h bi rii', ziahan la bie'nee bi tuhbi guelnasi'si lasto'n, ayi batuhyi loh bi pur nin nuu'huhn lahtsidxi'ba, **17** laasii chin badzihn bi loh guihdxyi Roma, badxi'hyi bi na'h tin badxeela bi na'h, **18** nee la'h Daada Jesucristu galahsasto' la'h bi chi gadzihn dxyih nin guibia'garii Ñi'h, nee yi'h banaann lu'h balaaca chi'h guhcanee bi la'h nu'h chin bidxuu nu'h guihdxyi Efesu.

Tuhbi bwiinn nin ruhnn za'ca xtsi'n Jesucristu

2 Ya yi'h lili'nahn, banaann nu'h rahcanee Dxiohs la'h garaa ra' nin nuu tuhsu nezloh Jesucristu, ni'chin guzuhchihpa loh nin rahcanee Ñi'h yi'h.
2 Dxyi'dxyi ra' nin babihndxiahga lu'h guñi'n loh ziahan ra' bwiinn, la'gahca dxyi'dxyi ra' chi guñi' loh ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ñi'h tin zahca guluu'yi ra' za ba dxyi'dxyi ca loh snuhn ra' bwiinn.
3 Pwihsa yi'h, bazuhchihpa sto' lu'h guti'dxiloh lu'h loh guelrza'cazii ziga tuhbi suldahdu xteenn Jesucristu. **4** Ayi tuhbi suldahdu nin guunn gahca dzi'n nin bwi'hnn ba chin nagahdxi gaca ba suldahdu, sino que ruhnn ba xtsi'n bwiinn nin gulii la'h ba naa ba suldahdu tin zi'chi ruzo'badxiahga ba xchi'dxyi nin gulii la'h ba. **5** Zi'chi gaca za, nin rdzihta ayi nuu xi guica'ha ba sidela la'h ba ayi tsita za'ca ba ziga nahpa tsita ba. **6** Nee bwiinn nin ruhnn dzi'n loh dahan dela

xclaa'dzi ba gutiaa'ha ba li'h
nahpa galoh gunnee ba loh xuh ba
dzi'n gusiaa ban. ⁷Bwi'hnn lligaaba
pur nin cañi'n loh lu'h, ya la'h
Daada Jesucristu guunn nasiin yi'h
tin gacabwa! lu'h garaatii!.

⁸Baza'sto' lu'h la'h Jesucristu, nin
babahn loh guelguhchi nee naa
Ñi'h llahga guehtu Davihd. Dee'
naa xchi'dxyi Dxiohs nin rusia'pitii
duhlda ziga nin rulu'yil'h, ⁹ya pur
xchi'dxyi Dxiohs rii' caza'caziin
hasta lahtsi dxi'ba nuu'huhn ziga zi
tuhbi guba'n, per xchi'dxyi Dxiohs
ayi ñie'wun lahtsi dxi'ba. ¹⁰Pwihs
ni'chin caza'caziin tin gacanee
ra'n bwiinn ra' nin gulii Dxiohs
tin neezaa ra' ba chechisto' ra' ba
xchi'dxyi Ñi'h tin guibahan ra' ba loh
lla'ñih xteenn Jesucristu para tu'pazi.
¹¹Guchii duxa naa dxyi'dxyi ra' rii':

sidela guhchinee nu'h la'h Ñi'h,
pwihs zibahannee za nu'h
la'h Ñi'h;

¹² sidela za'cazzia za nu'h pur la'h
Ñi'h, zachinabwa'nee za nu'h
Ñi'h;

sidela guidi'tsi nu'h loh ra'
bwiinn ayi chyu nu'nbwa' la'h
Ñi'h,
neezaa Ñi'h gahbi Ñi'h ayi
nu'nbwa' Ni'h la'h nu'h loh
Xtaada Dxiohs Ñi'h;

¹³ sidela la'h nu'h ayi chozahnee
nu'h xchi'dxyi Ñi'h, per la'h
Ñi'h zuzo'ba xchi'dxyi Ñi'h
laasii ayi gaca cwe'hesto' Ñi'h
xchi'dxyi gahca Ñi'h.

**Nahpa guunn Timoteu dzi'n
ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca**

¹⁴Basaza'sto' bwiinn ra' dxyi'dxyi
ra' rii'; gunabwa' loh ra' ba

pur lah Daada Jesucristu ayi
childxineedxyi'dxyi ra' ba pur
xiilla tuhbi dxyi'dxyi laasii lasaa'
dxyi'dxyi ra' rii' ayi xi guilasahca
ra'n, sola nin ruhnnaan ruxi'nzin loh
xigaaba ra' nin ruca'dxiahga ra'n.

¹⁵Bazuhchihpa sto' lu'h tin gadzihh
lu'h loh Dxiohs ziga tuhbi bwiinn
nin ruhnna za'ca dzi'n, nin ayi chuu
xi pur gatuhyi loh lu'h laasii xnehza
ruluu'yi lu'h xchi'dxyi guchii
xteenn Dxiohs. ¹⁶Gule'hesto' lu'h
dxyi'dxyi rñi'yah ra', neezaa ziahan
dxyi'dxyi ra' nin ayi xi gallu'yil'h
laasii nin zohba dxyi'dxyi dxaaba
ra' rii' rwaa' ra' ñi'h chin rñi' ra'
ban mahzi ru zeza'bi ra' ba loh
duhlda, ¹⁷ya lligaaba ra' nin nuu
loh dxyi'dxyi ra' chi rllii'dzi ra'n
ziga tuhbi gueldxyihdxyi duxa nin
ruxi'ntii' tihxi bwiinn. Dee' nin
cazahca Himeneu cun Filetu ¹⁸pur
nin bañihchi ra' ba loh dxyi'dxyi
guchii; cañi' ra' ba la'h ziga
gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi
gudii'dxi la, zi'chi cayuhnn ra' ba
caria'gahn ra' paaldaa bwiinn loh
xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁹Per Dxiohs
la'h Ñi'h bazuh tuhbi dxiah nin
baguzuh, nin caa tuhbi dxyi'dxyi
nin rñi': "La'h Daada Dxiohs
nu'nbwa' Ñi'h bwiinn ra' nin naa
xpwiinn Ñi'h", nee caa za: "Nahpa
chuu guiria'caa loh nin ayi naa
xnehza garaa ra' nin guchii pa'h
naa xpwiinn Daada Jesucristu."

²⁰Ziga tuhbi yuu' roo', ayi
ganaalla si dxi'h nin guhcacha'yil'h
cun ohro ra' cun plata ra' dxi'h
rii' ra'n laasii neezaa rii' ra' nin
guhcacha'yil'h cun yahga ra' cun
nin guhcacha'yil'h cun yuh ra', ya
paaldaa ra'n naa nin xchi'hnn loh

si tuhbi lañih ya nuu ra' nin rahca
dzi'n la'n ra' ñi'h garaatii' dxyih
ra'.²¹ Zi'chi gahca tuhbi bwiinn
nin xclaa'dzi guunn tuhbi dzi'n roo'
xteenn Dxiohs, nahpa guiria'caa ba
loh xichi'hzi nin ayi xi guilasahca,
ya zahcanee Daada Jesucristu la'h
ba tin guunn ba dzi'n roo' xteenn
Ñi'h.

²²Biria'caa loh garaalohtii' ra'
dzi'n dxaaba ra' nin ruhnn ra'
bwiinn; gwazahnee guelnabahan
nayaa, gwachiisto' lu'h la'h Dxiohs
cun guntsii'hi la'h bwiinn nee
gudxi'hyi dxyiriisto' lu'h cun garaa
ra' bwiinn, tin gaca lu'h tuhs cun
la'h ra' nin ruhnn xtsi'n Dxiohs
nayaa lasto' ra' ba rbwihdxyi-
rnaaba ra' ba loh Ñi'h.²³Ayi
guca'dxiahga lu'h dxyi'dxyi nin
ruluu'yi ra' bwiinn guidxyiyuh,
laasii naann lu'h dxyi'dxyi ra' ca
ruhnn rdxihndxinee ra' bwiinn
lasaa' ra' ba,²⁴laasii tuhbi mooza
xteenn Daada nin nuu dxibaa' ayi
nuu gucha'ga ra' ba bwiinn ra'
nin naa bwiinn dxixi'hw, neezaa
nahpa gaca ba bwiinn za'ca cun
chyuchi'hzi bwiinn. Nahpa za
gaca ba tuhbi bwiinn nin ruluu'yi
za'ca, nee nahpa chipasto' za ba
chin ayi xnehza dxi'h ruhnnee
bwiinn la'h ba,²⁵ya cun gaduhbi
guelnado'laadzi xteenn lu'h
guluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn ra'
nin rdxyi'chinee yi'h pur dxyi'dxyi nin
ruluu'yi lu'h; cweeza lu'h Dxiohs
gucha'h xigaaba ba tin Dxiohs
guunn gacabwa' ba dxyi'dxyi guchii
xteenn Ñi'h,²⁶tin dxia'ñih loh
xquelrihn ra' ba tin ta'h ra' ba la'n
naa bwiinndxaaba, tin guunn ra' ba
nin xclaa'dzi Dxiohs.

**Squii' gaca ra' bwiinn la'n dxyih
nin gaduhbi guidxyiyuh**

3 Neezaa gacabwa' lu'h
la'n dxyih chin gaduhbi
guidxyiyuh zadzihn dxyih sacazii
tu,²laasii ziuu' ra' bwiinn nin
guca'hsto' la'hgahca si ra' ba,
nin ruca'hsto' ñi'h mweeyi chi'h
zi, bwiinn nin rñi'yahduxa chi'h
zi, bwiinn nin ruhnn lasahca
la'hgahca ra' zi ñi'h, bwiinn ra' nin
rñi'yah la'h Dxiohs; nee ziuu' za
ra' bwiinn nin ayi guzo'badxiahga
xchi'dxyi xcuzahn ra' ñi'h, nee
ziuu' ra' za bwiinn nin ayi gudi'hi
guelzuxchiilli loh Dxiohs pur
xichi'hzi. Zibahan ra' ba ziga
xclaa'dzi si tihx ra' ba nee ziga
ayi gaann ra' ba nuu Dxiohs.³Nee
la'n dxyih luulchima ra' chi ziuu'
bwiinn ra' nin ayi ru dxiaa ra' ba
hasta nin naa lasaa' ra' ba, bwiinn
nin ayi rbweeza chindxinee lasaa'
ra' ñi'h, nee zahca ra' ba bwiinn
nin rut'i'dxi duxa dxyi'dxyi xtuhlda
snuhn bwiinn, bwiinn ra' nin ayi
nuu xa gucw'za xtuhlda ra' ñi'h,
bwiinn nahda tii', nee zidxyi'chinee
ra' ba la'h garaatii' nin naa
xnehma.⁴Zahca ra' ba bwiinn nin
gutoo' xamihgu ra' ñi'h, bwiinn
ra' nin ayi guidxyihbi guunn nin
guiclaa'dzichi'hzi ra' ñi'h, bwiinn
ra' nin ruhnn lligaaba naa ra' ba
bwiinn lasahca duxa, bwiinn ra' nin
chi'hyi nin xclaa'dzi tihx ra' ñi'h
xlawa'a'ha guunn ra' ba gadxi'hyi
ra' ba la'h Dxiohs.⁵Ziñi' ra' ba
xchi'dxyi Dxiohs riachiisto' ra' ba
per ayi guluu'yi ra' ba xquelrnabwa'
xteenn Jesucristu nin rucha'h lasto'
ra' bwiinn.

⁶Ayi guidxa'ga lu'h loh ra' bwiinn chi laasii loh ra' bwiinn squii' nuu ra' nin riuu'tii rwaa' yihdzi ra' gunna'h ra' nin racahyi loh xigaaba ñi'h ya rusagui'hi ra' ba la'h ra' gunna'h ra' chi nin zee za'bi ra' loh duhlda. Gunna'h ra' rii' ruhnn ra' ba garaaloh ra' nin xclaa'dzichi'hzi tihxi ra' ba, ruhnn ra' ba garaaloh. ⁷Bwiinn ra' rii' rusi'dxi duxa ra' ba dxyi'dxyi cuubi, per ayi ria'han dxyi'dxyi guchii xteenn Jesucristu yihca ra' ba. ⁸Ziga guhca guehtu Janes cun guehtu Jambres nin bidxyi'chinee la'h guehtu Moisehs, zi'chi gahca za naa ra' bwiinn ra' nin cadxyi'chinee dxyi'dxyi nin guchii xteenn Jesucristu; naa ra' ba bwiinn ra' nin ya bigaasabu'hu loh xquelrihn ra' ñi'h, ayi gacabwa' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ayiza guelriachiisto' la'n lasto' ra' ba, ⁹per ayi ru nuu xa chezah ra' ba xchih laasii garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zacabwa' naa ra' ba tuhbi bwiinn pa'hyi ra' ziga lasaa' ra' garoopa ra' nin bidxyi'chinee la'h guehtu Moisehs.

Pahblu rnaaba suudzi'tsi Timoteu

¹⁰Per yi'h gwazahnee loh dxyi'dxyi ra' nin rulu'yi'hn, ziga nabahanahn nee xi pur ru'nnahn dzi'n, nee ziga riachiisto'n xchi'dxyi Dxiohs, nee ziga nado'laadzi sto'n, nee ziga ralahsasto'n la'h bwiinn cun ziga zeezahdzi'tsi'hn loh xneziuhn Jesucristu. ¹¹Naann lu'h xa gurihna'hla ra' ba na'h nee xa gusa'caziin nez la'n naa ra' bwiinn guihdxyi Antioquia, neezaa nez guihdxyi Iconiu cun Listra, nee gallee loh guelrza'cazii

nin batidxiloon per Dxiohs bata'h na'h loh garaa ra' dee!. ¹²Pwihsi guchii garaa ra' bwiinn ra' nin chechii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nahpa gutii'dxiloh ra' ba guelrza'cazii, ¹³per la'h ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nee cun bwiinn nin rusagui'hi ra' mahzi ru zeeza'b'i ra' ba loh duhlda, laasii rusagui'hi ra' ba per nee ra' ba casagui'hi ra' za ba.

¹⁴Per yi'h gwazahnee nayaatii' loh dxyi'dxyi ra' nin basi'dxi lu'h nin gwachiiisto' lu'h, yi'h banaann lu'h chyu baluu'yin yi'h, ¹⁵pwihsi dez chin naa lu'h biñi'n nu'nbwa' lu'h xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi xa guiria'caa lu'h loh duhlda tin guica'ha lu'h loh guelnabahan nin naa para tu'pazi laasii gwachiiisto' lu'h xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁶Garaa ra' xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi, la'h gahca Dxiohs bani'hi Ñi'hn tin gucahan loh dxihtsi. Garaa ra' xchi'dxyi Ñi'h nallu'yi tin guluu'yin la'h ra' nu'h cuun nin naa xtuhlda nu'h tin neezaa gacanee'hen la'h nu'h chozahnee nu'h tuhbi guelnabahan naya, ¹⁷tin zi'chi bazuusiin bwiinn nin naa xpwiinn Dxiohs nee banaa ba tin guunn ba garaalohtii' dzi'n za'ca.

4 Rñi'n loh lu'h loh Dxiohs nee cun loh za Daada Jesucristu nin guibia'garii ziga tuhbi rrehyi tin guunn Ñi'h guelguxchisi loh ra' bwiinn ra' nin rii nabahan loh guidxyiyuh nee cun gallee ra' nin guhchi ra' za, ²nahpa guuyidxyi'dxyi lu'h xchi'dxyi Dxiohs, guzuhsiiin loh Dxiohs cuun chi'hzi hohra, baluu'yi la'h ra' bwiinn duhlda ra', gudxihindxi la'h

ra' bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi ra' guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, cun guñi'nee za la'h ra' lasaa' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ³laasii zadzihm dxyih nin ayi dxiuu'sto' ra' bwiinn guca'dxiahga ra' ba guelrluu'yi za'ca xteenn xchi'dxyi Dxiohs; mahzi ziuu'sto' ra' ba nin naachi'hzi xigaaba ra' ba, ni'chin zidxi'hyi ra' ba ziahan ra' daada ra' nin ruluu'yi tin guluu'yi ra' ba la'h ra' ba nin naa si xigaaba ra' ba dxihn ra' ba. ⁴Ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs; mahzi dxiuu'sto' ra' ba xica ra' dxyi'dxyi nin rdx'i'nlaadzi ra' bwiinn. ⁵Per yi'h bwa'ha guzuhchihpa tin batii'dxiloh loh garaa ra' nin guunnee ra' ba yi'h, nee gwazahnee baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin ruta'h la'h bwiinn loh duhlda, nee bwi'hnn za'ca xtsi'n lu'h.

⁶Laasii na'h rii' la'n zu'h tin chiinn ra' ba na'h; la'h dxyih ze'gadzihm gachi'hn. ⁷La'h xtsi'n'a hn guluhlla ziga xtsi'n tuhbi suldahdu nin gudxihndxi za'ca loh guerru, la'h dxyih ra' rii' guya'loh nee gulu'cha'y i dizi'tsi'hñ guelriachiisto'hn la'h Dxiohs, ⁸yannah cabwe'za'hn guica'hahn guelmaza'ca nin guni'hi Daada nin nuu dxibaa' na'h, laasii la'h Daada rii' naa Jwehsin nin ruhnn za'ca guelguxchisi, per ayi na'h si dxii'h guni'hi Ñi'hñ sino que neezaa la'h garaa ra' bwiinn ra' nin cabweeza dizi'tsi la'h Ñi'h chin guibia'garii Ñi'hñ stuhbi.

Dxyi'dxyi xteenn Pahblu para loh Timoteu

⁹Bwi'hnn jweersi dxie'guia'ha lu'h cuuna'hn, ¹⁰laasii la'h Demas,

nin mahzi ruca'sto' ñi'h guidxyiyuh rii', la'bí basaa'n na'h, la'h bi zee guihdxyi Tesalónica, ya Cresente zee loh guihdxyi Galacia, ya Titu zee guihdxyi Dalmacia. ¹¹Sola la'h dxi'h Lucas dxuu nu rii'. Badxi'hyi la'h Marcu ya dxie'nee lu'h bi laasii zahca gacanee bi na'h loh xtsi'n Dxiohs, ¹²ya Tíquicu baxe'hlá'hn loh guihdxyi Efesu. ¹³Chin dxi' lu'h dxie'nee lu'h lahdxí cahpa nin basia'hanahn loh guihdxyi Troas rwaa' yihdzi Carpu, cun nee ra' chihbru ra' pwihsi ayi dxia'ldasto' lu'h xchihtsi ra'n. ¹⁴Daada Alejandro, nin ruhnnee dxi'ba dzi'n, basa'cazii duxa ba na'h; Dxiohs gusadixihlli la'h ba ziga gahca nin bwi'hnnnee ba la'h nu'h pur xchi'dxyi Dxiohs nin raluu'yi nu'h. ¹⁵Yi'h guhca nasiin tin ayi xi guunnee ba yi'h laasii rdxyi'chinee duxa ba la'h nu'h pur xchi'dxyi Dxiohs nin raluu'yi nu'h. ¹⁶Chin mwer guñi'n xchi'dxyi'hn nin balaloh na'h loh ra' guxchisi ra', ayi chyu guhcanee na'h; garaa ra' ba basaa'n ra' ba na'h nee rna'ba'hn loh Dxiohs ayi gusadixihlli Ñi'h nin bwi'hnn ra' ba, ¹⁷per la'h Daada nin nuu dxibaa' sihn bwi'hnn Ñi'h cumpahñu na'h nee guzuhchihpanee Ñi'h na'h tin guhca balu'yi'hn garaa xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba nee tin bazo'badxiahga za ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' xchi'dxyi Dxiohs, per guhcanee Dxiohs na'h bata'h Ñi'h na'h la'n naa ra' ba zigazi la'n rwaa' tuhbi bwe'dzi, ¹⁸nee zuta'h Ñi'h na'h loh garaa ra' duhlda, zahpadzi'tsi Ñi'h na'h, cun zigu'cha'yi Ñi'h na'h tin chu'nee Ñi'h na'h loh xquelrnabwa'

Ñi'h llaa'ndxibaa!. Lah si Ñi'h chuu
guiñi' za'ca ra' bwiinn para tu'pazi.
Zi'chi gaca pwihsí.

**GuelrgahpaDxiohs nin
ria'loh dxihctsí rii'**

¹⁹Badi'hi tuhbi guelrgahpaDxiohs
la'h Prisca cun la'h Aquila,
nee cun la'h ra' bwiinn lasaa'
Onesíforu. ²⁰Erastu bia'han loh
guihdxyi Corintu, ya la'h Trófimo

basia'hanahn loh guihdxyi Miletu
laasii rahcallu'hu bi. ²¹Bwi'hnn
pur dxi'gah lu'h galoh nin gadzihn
bwe'hw nahlda ra', nee ruxe'hla
ra' Eubulu, Pudente, Linu, Claudiu
cun garaa ru ra' lasaa' nu'h nin
naa xpwiinn Jesucristu tuhbi
guelrgahpaDxiohs para yi'h.
²²Daada Jesucristu guinabahannee
Ñi'h yi'h, Dxiohs gacanee garaa tu.
Zi'chi gaca pwihsí.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Titu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan xmoоза
Dxiohs nee pooxtla xteenn
Jesucristu; la'h Ñi'h guluu'nehza na'h
tin gacane'hn chioo ru guelriachiisto'
xteenn bwiinn nin gulii Dxiohs
chechii sto' xchi'dxyi Ñi'h, tin
gacabwa' ra' ba xcweenta dxyi'dxyi
nanchii nin rusiaa la'h ra' bwiinn loh
duhlda,² nee neezaa tin guica'ha ra'
ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.
Dxiohs ayi ruu'yí Ñi'h dxixi'hw;
guñi' Ñi'h dez cadxyih gachica'ha
nu'h guelnabahan rii!.³ Ya chin
badzihن dxyih nin baca'bwa' Ñi'h;
baluu'yí Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h zil'chi za
bani'hi Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h na'h tin
gulu'yí hñin ziga gunabwa' Xtaada
Dxiohs nu'h nin rusiaa la'hnu'h loh
duhlda.⁴ Ruca'hn dxihtsi rii' loh lu'h
Titu, llii'ngaa'nahn loh guelriachii
sto' nin nahpa nu'h la'h Jesucristu.
Rdx'i'hna'hn loh Xtaada Dxiohs nu'h
cun neezaa loh Daada Jesucristu nin
rta'h la'hnu'h loh duhlda tin gacanee
Ñi'h yi'h, galahsa sto' Ñi'h yi'h nee
neezaa gusacwachidxyii Ñi'h sto' lu'h.

Dzi'n nin ruhnn Titu guihdxyi Creta

⁵Chin basia'hanahn yi'h loh
yuh nin rii loh ñisado' nin laa

Creta, basia'hanahn yi'h tin para
guunnxnehza lu'h nin ria'dxi
gachidi'hnn xnehza ra' nu'h nee tin
cwii za lu'h bwiinn ñu'xa ra' loh
cada tuhbigah ra' guihdxyi talpa'h
ziga guñaan loh lu'h.⁶ Tuhbi bwiinn
ñu'xa nin gaapa guelrnabwa' loh
ra' bwiinn guido', bwiinn ñu'xa chi
nahpa guibahan za'ca ba tin ayi
chu bwiinn guidxeela xi guelchiah
pur la'h ba, nee nahpa gaca che'hlä
ba tuhbi si gunna'h nee nahpa
gallee tii' llui'n ba chechii sto'
ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, tin par ayi
chu guñi'yah la'h ra' bi tin ayi
guibahan dxaaba ra' bi nee ayi za
gaca ra' bi bwiinn ña'laa'dzi ziga
ruhnn ra' nin ayi ruzo'badxiahga
ra' xchi'dxyi xtaada ra' ñi'h,⁷ tin
ziga bwiinn nin rahpa guelrnabwa'
loh tuhbi guido' bwiinn chi
radzihnnnaaba dzi'n nezloh Dxiohs,
ni'chin nin nahpa guibahan naya'a
ba gaduhbi la'ga'htii'. Ayi gaca ba
bwiinn sto' ra' dxyi'dxyi dxiipa,
bwiinn nadxyi'chi, bwiinn gwaa',
nin bwiinn nin rdx'i'hyi dxixi'hw;
nee ayi za gaca ba bwiinn nin rza'bi
sto' ñi'h mweyi guba'n.⁸ Nahpa
gaca ba tuhbi bwiinn nado'laadzi
loh ra' bio'za nin chegua'ha cuun
ba yihdzi ba. Ni'chin nin nahpa

gaca ba tuhbi bwiinn nin guunn bwen, tuhbi bwiinn natii', tuhbi bwiinn nin ayi rzuhnee nin tuhbi bwiinn, tuhbi bwiinn nin rdxyihbi la'h Dxiohs, tuhbi bwiinn nin ayi ruhnn nin xclaa'dzi tihxi ba. ⁹Nahpa cheezah za'ca ba loh dxyi'dxyi nanchii nin basi'dxi ba tin gaca guuyi dxyi'dxyinee ba la'h ra' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, tin para guluu'yi ba ca rche'h ra' snuhn ra' bwiinn ra' nin rñi'yah xchi'dxyi Dxiohs.

¹⁰Laasii ziahan ra' bwiinn nin naa ra' bwiinn rwaa' lda'h nuu lahda tu, per mahzi ziahan naa ra' bwiinn zi'ca nin nuu loh ra' bwiinn Israel. Bwiinn ra' rii' naa ra' ba bwiinn rwaa' lda'h ra' neezaa rsagui'hi ra' ba la'h snuhn bwiinn. ¹¹Bwiinn ra' rii' nahpa gata'w ra' nu'h rwaa' ra' ba laasii cun xchi'dxyi ra' ba nin ruluu'yi ra' ba rusiahchi ra' ba sto' tuhbitii' famihyi bwiinn, ya ruluu'yi ra' ba dxyi'dxyi xihn ra' tin ruhnn ra' ba gahn mweeyi cun dzi'n xtuhyi nin ruhnn ra' ba.

¹²Tuhbi gahca nin naa tuhbi profeta bwiinn Creta, bwii'y i dxyi'dxyi xa naa ra' bwiinn lasaa' ba, nnah ba: "Bwiinn Creta ra' ganaalla bwiinn dxixi'hw ra' ba, nee bwiinn nahda dxiipa ra' ba; naa za ra' ba bwiinn raa'lla nee bwiinn rahw xa'ta ra' ba." ¹³Nee guñi' ba ziga naa'han; ni'chin gulchihndxi la'h ra' ba jweersi duxa tin gaca ra' ba bwiinn za'ca loh guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁴nee tin ayi za cheezah guunn cweenta ra' ba dxyi'dxyi nin rdxi'nlaadzi ra' bwiinn Israel ra', nee neezaa ayi guunn cweenta ra' ba dxyi'dxyi

dxixi'hw nin rca'dihtsi loh dxyi'dxyi za'ca.

¹⁵Nin nahpa lligaaba nayaas galleetii' cohsha nayaas para ni'chi, per para nin ayi riachii sto' ra' ñi'h la'h Dxiohs ni'chi ra'n nin aadxi nahpa lligaaba nayaas, pwihsii ayitii' cohsha nayaas para la'h ra' ba. Pwihsii yihca ra' ba nee loh xigaaba ra' ba nuu dxiimman. ¹⁶Rñi' ra' ba nu'n'bwa' ra' ba la'h Dxiohs, per cun nin ruhnn ra' ba ruluu'yi ayi guchii dxi'hñ laasii rwaa'lda'h ra' ba, cun rca'llahn lasaa' ra' ba; ni'chin nin ayi gallu'yi ra' ba para guunn ra' nin tuhbi dzi'n za'ca.

Pahblu ruluu'yi la'h Titu para
guluu'yi za'ca bi la'h ra' bwiinn
ziga nahpa guibahan ra' ba

2 Per yi'h guñi' si xcweenta dxyi'dxyi nin ruluu'yi za'ca.
²Baluu'yi la'h ra' bwiinn ñu'xa tin gaca ra' ba bwiinn nin ruhnn lligaaba nayaas, bwiinn nin ayi chyu gusahcaloh tii', bwiinn natii', bwiinn za'ca nin riachii sto' ñi'h la'h Dxiohs ziga naa loh xquelña'ñih Ñi'h, bwiinn nin nadzii'hi lasaa' ra', nee ayi za guiria'h gahn ra' ba. ³Zi'chi za la'h ra' bwiinn ñu'xa gunna'h ra' nahpa guibahan nayaas ra' ba; ayi gaca ra' ba bwiinn dxixi'hw nee ayi suuhdzitii' za ra' ba, tin guluu'yi ra' ba ziga naa xnehza cweenta ziga nabahan ra' ba, ⁴tin guluu'yi ra' ba la'h ra' gunna'h bii'hin ra' tin gantsii'hi ra' bi che'hla ra' bi cun llii'n ra' bi, ⁵nee gaca nasiin za ra' gunna'h yu'xa ra' cun guibahan nayaas ra' ba; neezaa gaapaa dzi'tsi ra' ba rwaa' yihdzi ra' ba, nee

nahpa za gaca ra' ba bwiinn za'ca cun loh snuhn ra' bwiinn ra', nee guzo'badxiahga za ba xchi'dxyi xpwiinn ndxi'hw ra' ba tin para ayi za chyu guiñi'yah xcweenta xchi'dxyi Dxiohs.

⁶Nee guñi'nee za la'h ra' bi'nxtuhbi tin gaca ra' bi tuhbi bwiinn nin guunn lligaaba za'ca, ⁷ni'chin yi'h gubahan xnehma nez loh ra' bi tin gaca xmohda ra' bi loh gallee tii' cohsa za'ca. Ya chin gusi'dxi ra' lu'h bi, bwi'hnnan cun gaduhbi sto' lu'h. ⁸Guñi' xnehma loh ra' bi tin para ayi chyu guigui loh lu'h, tin zi'chi gazi'xtuhyi nin xclaa'dzi guca'hnee la'tu.

⁹Guñi'nee za la'h ra' mooza tin guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi xballwaa'n ra' ba, nee ayi gusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh xballwaa'n ra' ba. ¹⁰Ayi cwaan ra' ba sino que mas cha'yi gaca ra' ba bwiinn za'ca tin gwa'ha bwiinn xa nabahan ba loh xquelña'ñih Xchiohs nu'h nin bata'h la'hnu'h loh duhlda, tin zi'chi gacabwa' ra' ba xa chuhla naa Dxiohs nin raann nu'h.

¹¹Laasii ya biinloh xquelrahcanee Dxiohs para garaa ra' bwiinn, ya guelrahcanee chi naa xchi'dxyi Ni'h nin zahca guta'h la'h garaa ra' bwiinn loh duhlda, ¹²ya xchi'dxyi Ni'hn nin raluu'yi nu'h xa garia'h nu'h loh dzi'n dxaaba nee cun lligaaba xteenn guidxyiyuh rii', tin chu'nee Dxiohs la'hnu'h loh xquelña'ñih Ni'h. ¹³Neezaa ruluu'yi Ni'h la'hnu'h nahpa nu'h tuhbi hereensi loh Ni'h cun naannloh za nu'h zadzihm dxyih roo' nin dxi' Daada Jesucristu nin bata'h la'hnu'h loh duhlda. ¹⁴Biu'n

Ñi'h ntriehgu la'hgahca Ñi'h loh guelguhchi pur la'hnu'h tin bata'h Ni'h la'hnu'h loh dzi'n dxaaba tin basiaa Ñi'h la'hnu'h tin gaca nu'h xpwiinn Ñi'h tin guidi'hnn ra' nu'h dzi'n za'ca.

¹⁵Dxyi'dxyi ra' rii' nin nahpa guluu'yi lu'h, nee tin guunn lu'h para chu'gui'w ra' ba nee neezaa guñi' lu'h dxyi'dxah loh ra' ba cun gaduhbi guelrnabwa' xteenn lu'h. Gudxi'hyi nez ayi cwe'hesto' ra' bwiinn yi'h.

Nin nahpa guunn ra' bwiinn nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs

3 Basannah sto' ra' ba guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi gubieerna cun xchi'dxyi guxchisi. Nahpa chuu ra' ba-cha'zi ra' ba xchi'dxyi ra' guxchiisi ra' rii', nee tin guiga'bi za ra' ba guunn ra' ba xi chi'h zi dzi'n za'ca. ²Ayi chyu guiñi'yah ra' ba, ayi gaca za ra' ba bwiinn dxixi'hw. Nahpa gaca ra' ba tuhbi bwiinn nado'laadzi loh cuun chi'h zi bwiinn. ³Tin la'hnu'h galohyi guhca nu'h bwiinn nin bia'dxyi guelña'ñih loh xigaaba ra' ñi'h ni'chin ayi bazo'badxiahga nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ya guna'zu lligaaba dxaaba la'hnu'h ya bidi'hnn nu'h garaa nin guclaa'dzi tihxi nu'h. Per nnah banaa zi'chi chi'h bidu'tallgahxi nu'h. Cun ziga gubahan dxaaba nu'h chin guza'bi sto' nu'h xteenn bwiinn, nee bidxiaapa llahn lasaa' ra' nu'h, ⁴per chin baluu'yi Dxiohs, nin bata'h la'hnu'h loh duhlda, cha'yi naa Ni'h baluu'yi Ni'h xa nadzii'hi Ni'h la'hnu'h, ⁵bata'h Ni'h la'hnu'h loh duhlda; ayi pur bachidi'hnn

dxi'h nu'h dzi'n za'ca sino que pur
nin balahsa sto' Ñi'h la'hnu'h, ya
bata'h Ñi'h la'hnu'h pur Spíritu
Saantu nin basiaa lasto' nu'h nin
ruhnn raalaa nacuubi nu'h para
loh tuhbi guelnabahan nacuubi.
⁶Pur nin bwi'hnn Jesucristu nin
bata'h la'h nu'h loh duhlda, Dxiohs
bani'hi cweeza pa'hcaa Spíritu
Saantu xteenn Ñi'h la'n lasto'
nu'h. ⁷Pur nin balahsasto' Ñi'h
la'hnu'h basia'pitii Ñi'h xtuhlda
nu'h, ya pur ni'chi banaann nu'h
gachica'ha ra' nu'h xereensi Ñi'h
ya hereensi chi naa guelnabahan
nin ayi ñichilohtii!. ⁸Dxyi'dxyi rii'
guchii'hin; ni'chin nin xclaa'dzihh
cheezah lu'h guiñi' lu'h dxyi'dxyi
ra' rii' loh ra' bwiinn nin riachii sto'
xchi'dxyi Dxiohs tin guunn duxa
ra' ba dzi'n za'ca. Dxyi'dxyi ra' rii'
naa dxyi'dxyi za'ca nee nallu'yi ra'n
para garaa tii' nu'h.

⁹Per nnah ayi gusaa'n lu'h
chindxineedxyi'dxyi ra' bwiinn
xi pur xcweenta dxyi'dxyi nin ayi
gallu'yi, neezaa dxyi'dxyi xteenn
canehza guzah ra' xtaada guldo'o'
ra' nu'h, neezaa ayi gusaa'n lu'h
chuu guelrbwidxihndxi dxyi'dxyi
pura xlehyi Moisehs laasii garaa
dee' ayi gallu'yin nee ayi za xi
guiniinloh ra'n.

¹⁰Sibwela nuu tuhbi bwiinn
nin xclaa'dzi guche'h la'h tuhbi

bwiinn guido', guiñi'nee lu'h ba
tuhbi, o chiohpa; sibwela ayi
guzo'badxiahga ba xchi'dxyi lu'h,
babwe'heca'ha ba loh ra' bwiinn
guido!, ¹¹laasii bwiinn chi ya naann
lu'h xtuhlda ba nugasinaa'ha la'h
ba cayuhnnan ñichiloh ba.

Dxyi'dxyi nin baca'h Pahblu loh si Titu

¹²Chin cu'neezahn Artemas
o Tíquicu loh lu'h, bwi'hnn pur
dxie'guia'h lu'h na'h loh guihdxyi
Nicópolis, tin ri'chi ru'nnahn
lligaaba guti'dxi'hñ nahldra!
¹³Bwi'hnn cumpahñu
gaduhbi la'ga'htii' la'h abogadu
Zenas cun Apolos; badi'hi nin
rchi'hñ ra' ba tin par cheezah ra' ba
xneziuh ra' ba tin neezaa para ayi
xi dxia'dxi para la'h ra' ba, ¹⁴nee
neezaa xpwiinn nu'h gusi'dxi ra'
guunn bwen nee gacanee ra' ba la'h
bwiinn nin nuu ra' ya'dxi loh ra'
ñi'h tin para ayi guibahan lliaa'ha
si ra' ba.

Luulchima guelrgahpaDxiohs

¹⁵Galleetii' bwiinn nin
nuune'hñ rii' ruxe'hla tuhbi
guelrgahpaDxiohs para yi'h.
BagahpaDxiohs la'h ra' xmihgu
ra' nu'h ziga riachii sto' ra' nu'h
xchi'dxyi Dxiohs. Dxiohs guuntaa'yí
yihca tu.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Filemohn

GuelrgahpaDxiohs

¹Na'h Pahblu, nuu'huhn la'n lahtsi dxi'ba laasii pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu nin rulu'yil'h. Na'h neezaa bwihtsi lasaa' nu'h Timoteu ziga zoozah nu'h loh xchi'dxyi Jesucristu, raca'h nu dxihtsi rii' loh lu'h Filemohn, nin naa tuhbi bwihtsi lasaa' nu loh xtsi'n Dxiohs.
²Raca'h za nu dxihtsi rii' loh Apia, nin naa bizaanu loh guelriachii sto' loh Jesucristu, cun la'h Arquipu nin naa tuhbi lasaa' nu loh dzi'n rii', nee cun loh za ra' bwiinn guido' ra' nin radiaa'ha rwaa' yihdzi lu'h.
³Dxiohs Xtaada nu'h nee la'h Daada Jesucristu gacanee la'htu, nee guni'hi Ñi'h guelnasaa lasto' tu.

Guelnaza'ca sto' nee cun guelriachii sto' xteenn Filemohn

⁴Guillii-guillii rudi'hihn guelzuxchiilli loh Dxiohs chin riagannasto'n yi'h loh nin cabwihdxyi-cana'ba'hn loh Dxiohs, ⁵laasii bihna'hn xa naa guelnadzii'hi xteenn lu'h cun guelriachii sto' xteenn lu'h la'h Daada Jesucristu nee cun garaa ra' za nin naa xpwiinn Dxiohs.

⁶Rna'ba'hn loh Dxiohs tin chioo ru ziga nin riachii sto' lu'h gaduhbi nin cagaluu'yi lu'h xchi'dxyi Dxiohs loh ra' snuhn bwiinn, tin zi'chi gadzihna gacabwa' ra' ba loh ra' cohsa za'ca ra' nin nadxiaapa ra' nu'h pur xcweenta Jesucristu.
⁷Pwihs i riahxi duuxa'hn cun ria'han nasaa sto'n pur xcweenta lu'h, laasii pur yi'h, bwiitsi lasaa'hahn, basaga'l diuh lu'h cun bwi'hnn za lu'h guridxyii lasto' ra' lasaa' ra' nu'h pur ziga ruca'h sto' lu'h la'h ra' ba.

Pahblu rnaaba loh Filemohn ayi guidxyi'chinee ba la'h Onésimu

⁸Nicala na'pahn guelnabwa' xteenn Jesucristu zahca guiñi'n loh lu'h guunn lu'h xi chi'h zi nin nahpa guunn lu'h, ⁹yannah rna'ba'hn loh lu'h guunn lu'h tuhbi dzi'n za'ca, laasii na'h Pahblu naan nin nadzii'hi lu'h ya bwiinn guuhla'hne nee ñie'w'hun pur xcweenta Daada Jesucristu; ¹⁰cana'ba'hn guunn lu'h tuhbi bweni'hn para xcweenta Onésimu, nin naa ziga zi llii'nahn, laasii gwachii sto' bi xchi'dxyi Dxiohs nin balu'yi'hun la'h bi nnah nin ñie'w'hun la'n lahtsi dxi'ba.

¹¹Galahyi, guhca bi tuhbi mooza nin ayi ballu'yi para yi'h, per nnah zallu'yi bi laasii loh garoopa nu'h gaca bi mooza. ¹²Pwihsı ruxe'hla'hın bi nacuubi stuhbi ya chin gadzihن bi ri'ca, gaannloh lu'h bi ziga zi la'h bi naa bi na'h. ¹³Na'h xclaa'dzihn ñia'hanee bi na'h rii' xcweenta lu'h, tin ñuhnn bi dzi'n loon nnah nin ñie'w'hn la'n lahtsi dxi'ba pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁴per ayi xclaa'dzihn gu'nnahn nin naa xigaaba sihn sino que nee cun xigaaba lu'h, tin ziga nin guunn lu'h tuhbi bweni'hın na'h ayi gacan cun lajweersi sino que cun pur xigaaba xteenn lu'h. ¹⁵Pwehda gusahcariin lu'h pur la'h Onésimu loh paaldaa dxyih nin ayi bwa'ha lu'h loh bi, per yannah rca'ha lu'h bi tin chuu bi loh lu'h stuhbi para tu'pazi, ¹⁶ya ayiru zigadxi'h mooza sino que nin lasahca ru loh tuhbi mooza, o sea ziga zi tuhbi bwihtsibihda lu'h; na'h ruca'h duxa sto'n la'h bi, per yi'h mahzi ru baca'h sto' lu'h la'h bi nee ayi ziga zi tuhbi bwiinn si dxi'h sino que ziga bwihtsi pa'h lu'h nez loh xneziuh Jesucristu.

¹⁷Pwihsı na'h, sidela riu'nbwa' lu'h na'h ziga tuhbi lasaa' lu'h loh xneziuh Jesucristu, bwa'ha loh bi ziga zi na'h gahca. ¹⁸Sidela xiilla batı'dxisuu bi loh lu'h, o sidela

nuza'bi bi loh lu'h xiilla, loon guñi' ya na'h gadxiilliñin. ¹⁹Na'h Pahblu cagaca'hn dxihtsi rii' cun naa'hahn cun xlehtra'hn; na'h zidxiilliñin (tin ayiza guiñi'n loh lu'h nuza'bi lu'h hasta yi'h gahca loon). ²⁰Pwihsı bwihtsi, bwi'hnn tuhbi bweni'hın rii' na'h ziga tuhbi nin nadzii'hi gahca la'h Dxiohs; bagu'nasaa sto'n ziga naa nu'h bwihtsi ra' nu'h loh Daada Jesucristu.

²¹Ruca'hn dxihtsi rii' loh lu'h laasii rahcabwa'n zuzo'badxiahga lu'h xchi'dxyi'hın, nee zuhnn lu'h hasta ziahan ru nin cana'ba'hn loh lu'h. ²²Pwihsı zi'chi gahca za, bwi'hnn siguhra hasta dxia'hanahn laasii cabwe'za'hn guluu'yi Dxiohs ziga nin canaaba tu loh Ñi'h, tin guunn Dxiohs para dxie'l daguia'hahn cuun tu.

GuelrgahpaDxiohs xteenn Pahblu cun tuhbi guelruhnntaa'yi xteenn ba

²³Epafras, nin nuu ñie'wne'hn, ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs loh tu. Nuu ñie'w nu pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu.

²⁴Marcu, Aristarcu, Demas, cun Lucas nin cayahcanee na'h loh dzi'n rii'; ruxe'hla ra' bi tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu.

²⁵Daada Jesucristu guuntaal'yi yihca tu. Zi'chi gaca pwihsı.

Tuhbi dxihtsi nin bia'han loh ra' bwiinn Hebrewu ra'

Dxiohs guñi' pur Llii'n Ñi'h

1 La'n dxyih galohpii'y i ra'
ziahahn guhca dxyi'dxyi nin
guñi' Dxiohs loh ra' xtitaliudo'
ra' nu'h, nee ziahahn za guñi' Ñi'h
pur guehtu daada ra' nin baca'h
xchi'dxyi Ñi'h,² per nnah la'n
dxyih ra' rii' guñi' Dxiohs loh nu'h
pur Llii'n Ñi'h nee basia'hannee
Ñi'h garaatii' nin nuu guidxyiyuh
la'h Llii'n Ñi'h laasii pur Llii'n
Ñi'h bwi'hnncha'y i Ñi'h garaatii'.
³ Ni'chin Llii'n Dxiohs naa la'gahca
lla'ñih nin naa Dxiohs nee naa
pa'hcaa Ñi'h ziga gahca naa Xtaada
Dxiohs Ñi'h, nee cun xquelrnabwa'
Ñi'h naa dzi'tsi garaa ni'chi si
gurihxchih, ya chin guyal'loh basiaa
Ñi'h la'h nu'h loh duhlda, guzohba
Ñi'h xlahdu derehchu Xtaada Ñi'h.

**Lasahca ru Llii'n Dxiohs
loh ra' xaanjla Ñi'h**

⁴ Bwi'hnn lasahca ru Dxiohs la'h
Llii'n Ñi'h loh ra' aanjla ra', laasii
Llii'n gahca Ñi'h dzi'baloh loh ra'
aanjla pur ziroo' ru guelrnabwa'
nin nahpa Ñi'h nnah cun neezaa
dzi'n nin nahpa Ñi'h,⁵ laasii la'h
Dxiohs nin tuhbi dxyih ayi guñi'

Ñi'h loh nin tuhbi xaanjla Ñi'h
ñahbi Ñi'h:

Yi'h naa lu'h Llii'nahn;
nnadxyih guliin yi'h tin
guinabwa' lu'h.

Nin ayi za guñi' Ñi'h loh tuhbi
xaanjla Ñi'h:

Na'h gaca'h Xtaada lu'h, nee
yi'h gaca lu'h Llii'nahn.

⁶ Per dxyih nin guxe'hla Ñi'h
Llii'n galoh Ñi'h loh guidxyiyuh
rahbi Ñi'h:

Garaa ra' xaanjla'h
gulgazu'nllihbi nez loh
Llii'nahn.

⁷ Ya chin baze'ta Dxiohs xaanjla
ra' Ñi'h rahbi Ñi'h:

Ruhnn Ñi'h xaanjla Ñi'h ziga
bwi'h, ya xmooza Ñi'h ruhnn
Ñi'h ziga bwehla.

⁸ Per chin baze'ta Ñi'h Llii'n Ñi'h
rahbi Ñi'h:

Yi'h naa lu'h Dxiohs, nee
ayi chuu dxyih cha'löh
xquelrnabwa' lu'h,
nee zinabwa' xnehzza za lu'h.

⁹ Ruca'h sto' lu'h guunn lu'h dzi'n
za'ca ya rdxyi'chi lu'h gallee
nin naa dxaaba ra',
ni'chin la'h Dxiohs, Xchiohs lu'h,
basiahxi ru Ñi'h la'n lasto'

lu'h mahzi ru que la'h ra'
lasaa' ra' lu'h.

¹⁰Rñi' za Ñi'h squii':

Yi'h Daada, chin guzo'balohyi
bwi'hnncha'y i lu'h garaatii'
ra', bwi'hnncha'y i lu'h
guidxyiyuh,
yi'h gahca za bwi'hnncha'y i lu'h
dxibaa'.

¹¹La'h ra'n ziñichiloh ra'n per yi'h
ba nuu nabahan lu'h para
tu'pazi,

ya garaa ra' nin nuu guidxyiyuh
ziuhlla ra'n ziga riuhlla
lahdxi;

¹²zutu'b i ra' lu'hn ziga rdu'b i
tuhbi lahdx i per yi'h ayi
guidxa'h ziga naa lu'h ya
xihza ra' lu'h ayi chuutii'
dxyih nin gazaal' ra'n.

¹³Nee ¿cuucalla rahbi Dxiohs loh
tuhbi xaanjla Ñi'h squii?>:

Guzohba xlahdu derehchu'hn
tin guinabwa' lu'h hasta
guiga'ha loh dxyih yi nin
gutsiiga ra'n bwiinn ra' nin
rdxyi'chinee yi'h loh lu'h,

¹⁴laasii la'h ra' aanjla ra', spíritu
si naa ra' ba loh xtsi'n Dxiohs tin
zi'chi gacanee ra' ba la'h ra' bwiinn
nin guica'ha guel nabahan nin ayi
ñichilohtii'.

**Ayi chyu gusaa'n dxyi'dxyi nin
guta'h la'h nu'h loh duhlda**

2 Ni'chin nnah chuu nu'h cha'zi
nu'h xchi'dxyi Dxiohs nin ba
bihn dxiahga nu'h, tin ayi nnagah
gachiria'caa nu'h loh xneziuh
Dxiohs, ²laasii la'h tu ba naann
tu nahpa guzohba dxyi'dxyi nin
guñi' ra' xaanjla Dxiohs la'n dxyih
galoh ra', ya bwiinn ra' nin guyuu'

xtuhlda ñi'h pur ayi bazo'badxiahga
ra' ba dxyi'dxyi chi bat i'dxi Dxiohs
la'h ra' ba loh guelrza'cazzii duxa.

³Yannah, ¿xa gaca ta'h nu'h loh
xquel rza'cazzii Dxiohs sidela la'h
nu'h gasaa'n nu'h dxyi'dxyi nin
lasahca ru nin guta'h la'h nu'h loh
duhlda? Laasii la'h gahca Daada
Jesucristu basia'hannee dxyi'dxyi
chi la'h ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chiyi
baluu'y i ra' ba dxyi'dxyi chi la'h
nu'h, ⁴pwihs i Dxiohs baluu'y i la'h
nu'h guchii pa'ca dxyi'dxyi ra' chi
laasii bwi'hnn Ñi'h sehn ra' neezaa
ziahanadzi'n roo ra' nin badxyigaa'
duxa loh ra' bwiinn ra', neezaa
ziahanadzi'n za'ca bwi'hnn Ñi'h,
ya badi'hi za Ñi'h Spíritu Saantu
xteenn Ñi'h la'h ra' nin gwachiisto'
xchi'dxyi Ñi'h tin guunn ra'
tuhbigah ra' nu'h guriin-guriin
dizi'n nin xclaa'dzi Dxiohs guidi'hnn
nu'h.

**Jesucristu naa nin guta'h
la'h nu'h loh duhlda**

⁵Dxiohs ayi badi'hi Ñi'h
guelrnabwa' la'h ra' xaanjla Ñi'h
ziga ñinabwa' ra' ba loh guidxyiyuh
cuubi nin dxiugaze'ta nu'h nnah.
⁶Guyuu' tuhbi bwiinn nin bac'a'h
xchi'dxyi Dxiohs loh dxihtsi hasta
rñi' squii':

¿Chyu naa tuhbi ndxi'hw, tin
dxiagannasto' lu'h la'h ba?

O ¿chyu naa bwiinn guidxyiyuh
tin guza'sto' lu'h la'h ra' ba?

⁷Nagaaba dxyih si gullia'a'y i'h
bwi'hnn lasahca ra' lu'h ba
loh aanjla ra',
chi'chi babia'garrii badi'hi lu'h
guel rnabwa' cun guel lasahca
la'h ra' ba tin guinabwa'

ra' ba loh garaatii' ra' nin
bwi'hnncha'y i lu'h.

⁸ Badi'hi lu'h guelrnabwa' la'h
ra' ba tin guinabwa' ra'
ba garaatii' nin nuu loh
guidxyiyuh.

Nee guchii basia'hannee Dxiohs
garaatii' nin nuu loh guidxyiyuh
la'h ra' bwiinn tin guinabwa' ra'
ban, per rachidia'ha nu'h gue'du
guinabwa' ra' bwiinn garaatii'
nicala ba badzii'ba Dxiohsan loh
naa ra' ba, ⁹ per rachidia'ha nu'h
loh Jesucristu, nin bwi'hnn Dxiohs
gulliaa' ru guhca lasahca Ñi'h loh
ra' xaanjla Dxiohs chin guyuu'
Ñi'h loh guidxyiyuh paaldaa si
dxyih. Chin batuhlla Jesucristu
xtsi'n Ñi'h loh guidxyiyuh, badi'hi
za Dxiohs lla'ñih la'h Ñi'h cun
bwi'hnn lasahca Dxiohs lah Ñi'h,
ya pur ruca'hsto' Dxiohs la'h nu'h
ni'chin basaa'n Ñi'h batidxiloh
Llii'n Ñi'h guelrza'cazzi duxa nee
guhchi Ñi'h pur la'h nu'h. ¹⁰ Dxiohs
bwi'hnncha'y i garaatii' ra' nin nuu
loh guidxyiyuh cun rnabwa' za Ñi'h
garaatii', ya la'h Dxiohs xclaa'dzi
Ñi'h chenee Ñi'h ziahan llii'n Ñi'h
llaa'ndxibaa', ni'chin guxe'hla Ñi'h
Llii'n pa'caa Ñi'h tin billi'hi llarihn
Ñi'h nin guta'h la'h ra' bwiinn
loh duhlda chin batidxiloh Ñi'h
guelrza'cazzi loh cruhzi, ¹¹ laasii
Jesucristu nin ruhnn rbahan
bwiinn loh guelnabahan nayaa,
neezaa bwiinn ra' chi tuhs i Dxiohs
naa Xtaada ra' ba; ni'chin nin ayi
ratuhyi loh Llii'n Dxiohs rñi' Ñi'h
loh ra' ba ziga bwihtsi Ñi'h la'h ra'
ba. ¹² Ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs
squii' guñi' Dxiohs:

Zulu'y i hn la'h bwihtsi ra'n xa
naa lu'h,
nee zuhnn lasahca zahn lah
lu'h loh ra' ba nee zu'l'dazahn
himnu ra' nez hasta gadiaa'ha
ra' ba.

¹³ Rahbi za Ñi'h:

Zibwe'za'hn gacanee Dxiohs
na'h.

Nee stuhbi lahta rahbi Ñi'h squii':
La'n zu'h rii' cun garaa ra'
llii'nahn nin bani'hi Dxiohs
na'h.

¹⁴ Tuhbi famihyi naa ra' ba
tuhs i bwe'hla, nee nuu za ra' ba
tuhs i rihns; ni'chin chin badzihns
Jesucristu loh guidxyiyuh gucah
Ñi'h bwe'hla nee guyuu' za
Ñi'h rihns per ya loh nin guhchi
Ñi'h bazia'tii Ñi'h xquelrnabwa'
bwiinndxaaa nin guxaala xneziuh
guelguhchi loh guidxyiyuh, ¹⁵ ya
zi'chi bwi'hnn Ñi'h tin ayi ru
guidxyihbi nu'h guelguhchi, laasii
nuu ra' bwiinn nin rdxyihbi
dux a gachi, rluu'yi ba guna'zu
guelguhchi la'h ra' ba gaduhbi
loh xquelnbahan ra' ba, ¹⁶ pwihs i
ayi bi' Ñi'h para ñahcanee Ñi'h
la'h ra' aanjla ra' sino que bi' Ñi'h
tin gacanee Ñi'h la'h ra' llahga
guehtu Abrahns, ¹⁷ ni'chi nin naa
Ñi'h tuhbi bixohza xteenn Dxiohs
nin ralahsa sto' Ñi'h, tuhbi bixohza
za'ca nin xclaa'dzi Dxiohs gaca
Ñi'h tin guta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn
loh duhlda, ¹⁸ laasii la'h gahca Ñi'h
batidxiloh Ñi'h guelrza'cazzi nee
gudxi'hyi za bwiinndxaaa xa ñuu'
xtuhlda Ñi'h, ni'chin nnah zahca
gacanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nin
ze'za'bi loh duhlda.

**Lasahca ru Jesuhs loh
guehtu Moisehs**

3 Pwihs i bwihtsi ra'n laasii naa tu bwiinn ra' nin gudihdxyi Dxiohs tin gaca tu llii'n Ñi'h; gulgaza'sto' tu la'h Jesucristu nin guxe'hla Dxiohs loh ra' nu'h nee nin naa za bixohza nin lasahca ru nee nin riachiisto' ra' nu'h xchi'dxyi Ñi'h. **2** Xnehza baza'loh Ñi'h bwi'hnn Ñi'h garaa nin guxe'hla Dxiohs la'h Ñi'h guunn Ñi'h loh guidxyiyuh ziga gahca bwi'hnn guehtu Moisehs chi'chi laasii xnehza za bwi'hnn ba nee gohpa za'ca ba la'h ra' xpwiinn Dxiohs. **3** Pwihs i lasahca ru Jesucristu loh guehtu Moisehs ziga naa Ñi'h ziga tuhbi bwiinn nin ruza' tuhbi yuu', lasahca ru ba loh yuu' nin bwi'hnncha'y i ba, **4** pwihs i cuunchi'hzi yuu' nuu xballwaa'nan per Dxiohs gulahchixchih garaatii' cohsa nin nuu loh guidxyiyuh, **5** pwihs i bazo'badxiahga guehtu Moisehs xchi'dxyi Dxiohs ziga tuhbi bwiinn nin biga'b i nin cayahpa la'h ra' snuhn xpwiinn Dxiohs nin naa ra' ziga yi hdzi Ñi'h nee guñi'xgah ba cuun ra' dzi'n nin gue'du guunn Dxiohs, nee nnah la'Ñi'h bwi'hnn baza'loh Ñi'h dzi'n ra' chi, **6** per la'h Jesucristu bazo'badxiahga Ñi'h dxyi'dxyi laasii Llii'n pa'caa Dxiohs naa Ñi'h, ni'chin naa Ñi'h bixohza za'ca loh ra' bwiinn nin naa ziga yi hdzi Dxiohs, nee la'h nu'h naa nu'h xpwiinn Bixohza rii' sidela chozahnee dzi'tsi nu'h ziga ruluu'yi xchi'dxyi Ñi'h nee sidela za dxiahxi nu'h loh siguhra nin nahpa nu'h dxie'gall'i'h Ñi'h la'h ra' nu'h dxyi'h nin guibia'garii Ñi'h.

**Guelrzi'laa'dzi xteenn
ra' xpwiinn Dxiohs**

7 Ni'chin zigapa' rñi' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs squii': Sidela la'h tu ruca'dxiahga tu dxyi'dxyi nin rñi' Dxiohs loh tu nnah, **8** ayi guunn nahda sto' tu ziga bwi'hnn ra' paaldaa ra' xtaada guldoo' tu chin guca'nzaa ra' ba nez loh dahah desiertu ra' nee guluu'llahn ra' ba sto'n, **9** hasta bidxyi'chineen ra' xtaada guldoo' ra' tu Na'h laasii mnasto' ra' ba ayi Na'h dxi'h zeene'hra'n ba nicala bwa'ha ra' za ba cuun dzi'n roo ra' nin bwi'hnnna'h n loh ra' ba loh chwa'ha yihza. **10** Pwihs i ni'chin nin bidxyi'chineen la'h ra' bwiinn ra' chi, nee bwi'hnnna'h n lligaaba la'n lasto'n: Zuu bia'hannee ra' ba lligaaba dxaaba nin nuu la'n lasto' ra' ba, nee ayi nnaa ra' ba dxiu'nbwa' ra' ba xnezyuun. **11** Pwihs i ni'chin nin guñi' chihpa Dxiohs loh nin rdxyi'chineen Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h: Ayi chuu dxyi'h chu'tii ra' ba loh xquelrzi'laa'dzihnn. **12** Bwiitsi ra'n, gulgahca nasiin tin nin tuhbi tu ayi chuu lligaaba dxaaba sto' tu tin ayi guiria'caa tu loh Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi pur nin ayi chechiisto' tu la'h Ñi'h, **13** ni'chin nnah gulcu'gui'w sto' lasaa' tu guillii-guillii ziga tuhbi ziga stuhbi tu

gaduhbi nin gaca guunn tun, tin zi'chi nin tuhbi tu ayi gaca nahda sto' tu pur guelrusagui'hi xteenn duhlda,¹⁴laasii sidela la'h nu'h chozah dzi'tsi nu'h loh xchi'dxyi Dxiohs nin gwachiisto' nu'h chin bachidxiu'nbwa' nu'hn, chi'chi ziuu' nin guidxiaapa nu'h loh Jesucristu.¹⁵Ziga caa loh Xchihtsi Dxiohsa:

Nnadxyih, sidela la'h tu rihn tu
nin rñi' Dxiohs,
ayi gaca tu bwiinn sto' radxipa
ra' ziga guhca ra' bwiinn ra'
nin bidxyi'chinee la'h Ñi'h.

¹⁶¿Chyu ni'ca guhca ra' bwiinn
ra' nin bidxyi'chinee Dxiohs chin
bihn dxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h?
Pwihsu casi garaa ra' bwiinn ra' nin
babwe'he Moisehs loh guihdxyi
Egiptu,¹⁷nee ¿chyu bwiinn ra'
bidxyi'chinee Dxiohs loh chywa'ha
yihza? Pwihsu la'h ra' bwiinn ra'
nin biaaba loh duhlda nee guhchi
za ra' ba loh dahan desiertu.
¹⁸Nee ¿chyluloo ra' rahbi Ñi'h loh
dxyi'dxyi rii?:

Ayi chuu ra' pa'caa ba loh
xquelruzi'laa'dzihn.

Pwihsu loh ra' bwiinn ra' nin
ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi
Ñi'h,¹⁹yannah rachidia'ha nu'h
ayi guhca ñu'tii ra' ba laasii ayi
gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

4 Ni'chin sidela bia'han
dxyi'dxyi Ñi'h ziuu'pa'caa
nu'h loh guelruzi'laa'dzxi xteenn
Ñi'h, nahpa guidxiaapa nu'h
la'gahca nu'h tin ayi chyu tuhbi
nu'h ayi guunn gahn chu'tii loh
guelruzi'laa'dzxi chi,²laasii neezaa
ra' nu'h la'h nu'h bihn dxyi'dxyi
nin rusiaa la'h bwiinn loh duhlda,
ziga bihn ra' za bwiinn ra' chin;

per para la'h ra' bwiinn chi ayi xi
ballu'yitii' dxyi'dxyi ra' chi nicala
bihn ra' ban.³Per la'h ra' nu'h ziga
gwachiisto' nu'h, naa nu'h bwiinn
ra' nin chu'tii' loh guelruzi'laa'dzxi
chi nin baze'ta Dxiohs chin guñi'
Ñi'h squii:

Loh xquelnadxyi'chihin guñi'
chihpa'hn ayi chutii' ra' ba
loh xquelruzi'laa'dzihin.

Nicala la'Ñi'h batuhlla la xtsi'n
Ñi'h chin gurihxchih guidxyiyuh.
⁴Pwihsu loh stuhbi lahta loh
Xchihtsi Dxiohs rñi' squii' pur dxyihs
nin ruzi'laa'dzxi bwiinn:

Xo'pa dxyihs bwi'hnn Dxiohs
xtsi'n Ñi'h ya gubiwdxii
gaadzii bazi'laa'dzxi Ñi'h.

⁵Ya stuhbi lahta caa loh Xchihtsi
Dxiohs nin guñi' Ñi'h squii':
Ayi chu'tii' ra' ba loh

guelruzi'laa'dzxi xte'nnahn.

⁶Per ria'dxyi ru chu'tii ru ziahan
ru bwiinn ra' loh guelruzi'laa'dzxi
chi ya bwiinn ra' nin mweer bihn
ra' dxyi'dxyi ra' nin rusiaa la'h
bwiinn loh duhlda, ayi chu'tii' ra'
ba laasii ayi bazo'badxiahga ra' ba
dxyi'dxyi ra' chi,⁷pwihsu ni'chin
nin baca'hbwa' Dxiohs tuhbi dxyihs
nin gaca "Nadxyih", laasii chin
gudii'dxi ziahan yihza guñi' la'ga'h
Ñi'h pur la'h guehtu Davihs chin
basaní' Ñi'h la'h guehtu Davihs
dxyi'dxyi rii':

Nnah sidela la'h tu rihn tu nin
rñi' Dxiohs loh tu,
ayi gaca tu bwiinn sto' radxiipa.

⁸Sidela la'h guehtu Josueh
ñudi'hi guelruzi'laa'dzxi chi la'h
ra' bwiinn Israel ra', Dxiohs ayi
ru ñiñi' Ñi'h pur stuhbi dxyihi.
⁹Pwihsu nnah ria'hant ru tuhbi

guelruzi'laa'dzi para la'h ra' xpwiinn Dxiohs, ¹⁰laasii bwiinn ra' nin riu'tii loh xquelruzi'laa'dzi Dxiohs, ruzi'laa'dzi ba loh xtsi'n ba ziga za bazi'laa'dzi Dxiohs loh xtsi'n Ñi'h, ¹¹pwihs i ni'chin nin nahpa chozah nu'h gazo'badxiahga nu'h dxyi'dxyi tin gachidxu'tii nu'h loh guelruzi'laa'dzi chi, tin ayi chuu tuhbi nu'h nin gaca dxiipa sto' nu'h, ziga guhca dxiipa sto' ra' bwiinn ra' nin ayi gwachiisto' ra' Ñi'h, ¹²laasii xchi'dxyi Dxiohs nuu nabahan nee nahpan guelrnabwa!. Naan ziga tuhbi spahda nin caa duxa garoopa dihtsi Ñi'h, nee ria'zin hasta nuu xalma bwiinn cun spíritu ba, nee ruluu'yin cuun lligaaba nin nuu lasto' bwiinn cun neezaa dзи'n nin xclaa'dzi ba guunn ba. ¹³Ayi nin tuhbi xiilla nin bwi'hnncha'yı Dxiohs chuula'nan loh Ñi'h; garaa ra'n rluu'yiloh ra'n loh nayaa loh Dxiohs, nin nahpa gachidxithee nu'h loh Ñi'h.

Jesucristu naa bixohza nin lasahca duxa

¹⁴Jesucristu Llii'n Dxiohs naa xpixohza nu'h nin lasahca duxa, laasii la'h Ñi'h naa Ñi'h nin ba biuu'lлаа'ndxibaa', ni'chin nin nahpa chozah dзи'tsi nu'h loh xchi'dxyi Ñi'h, ¹⁵laasii la'h xpixohza lasahca duxa nu'h chi zalahsasto' Ñi'h la'h nu'h pur nin rachidi'hnn nalaasa loh nu'h tin ayi dxiaaba nu'h loh duhlda, laasii la'h Ñi'h zi'chi gahca za batı'dxiloh Ñi'h guelrza'cازii per ayi guyuu' xtuhlda Ñi'h. ¹⁶Ñi'chin ayi chyu guidxyihbi gachibwihdxyi-gachinaaba nu'h loh Xchiohs nu'h nin nadzii'hi la'h

nu'h tin galahsasto' Ñi'h la'h nu'h nee gacanee Ñi'h la'h nu'h chin guichi'hn nu'h Ñi'h.

5 Galohyi garaa ra' bixohza nin lasahca ru loh ra' bixohza rbwi'hi ra' ba loh ra' ndxi'hw. Bixohza lasahca ra' chi rnaaba loh Dxiohs pur bwiinn, nee la'h za ba rni'ba pur guhn cun guidxa'h nin rbahchi guhn bwiinn loh Dxiohs tin zi'chi rie'w loh xtuhlda ra' ba loh Dxiohs, ²ya pur nin naa bixohza bwiinn guidxyiyuh nee zahca chuu xtuhlda ba, ni'chi zahca galahsa sto' ba la'h ra' bwiinn nin ayi rihn dxyi'dxyi ra' cun bwiinn ra' nin muuza'bi loh duhlda, ³ya pur nin riuu' xtuhlda ba pur la'h gahca ba, ni'chin nahpa gudi'hi ba guidxa'h loh Dxiohs tin zi'chi dxie'w loh xtuhlda ba ziga rie'w za loh xtuhlda ra' bwiinn guihdxyi. ⁴Nin tuhbi bwiinn ayi nuu guunn lasahca ba la'h gahca ba gaca ba bixohza laasii Dxiohs naa nin rbwihdxyi la'h nin rahca bixohza tin rudi'hi Ñi'h rahca ba bixohza ziga badi'hi Ñi'h guhca guehtu Arohn bixohza, ⁵ya zi'chi za la'h Jesucristu, ayi la'h dxi'h Ñi'h gulii Ñi'h la'h gahca Ñi'h naa Ñi'h bixohza nin lasahca ru, laasii Dxiohs gule'helah la'h Ñi'h gaca Ñi'h bixohza nin lasahca ru, ziga rahbi Dxiohs:

Yi'h naa lu'h Llii'nahn, nnadxyih
guliin yi'h tin guinabwa' lu'h.

6 Squii' caa stuhbi lahta loh
Xchihtsi Dxiohs:

Yi'h naa lu'h tuhbi bixohza para
tu'pazi ziga guhca guehtu
Melquisedec.

7 Chin gubahan Jesucristu
loh guidxyiyuh rii' gudihdxyi-

gunaaba Ñi'h loh Dxiohs, cun guñi' Ñi'h jwersi roo' cun dxigah bie'w ñihsabwii loh Ñi'h nezloh Dxiohs, nin nahpa guelrnabwa' roo' ñuta'h la'h Jesucristu loh guelguhchi; nee bwi'hnn cweenta Dxiohs xchi'dxyi Jesucristu laasii bazo'badxiahga Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ⁸Ni'chin Jesucristu nicala naa Ñi'h Llii'n Dxiohs basi'dxi Ñi'h bazo'badxiahga Ñi'h dxyi'dxyi ziga nahpa batidxiloh Ñi'h guelrza'cazii, ⁹ya chin badzihm dxyih batuu'lla Ñi'h garaa ra' dzi'n nin rclaa'dzi Dxiohs guunn Ñi'h, biga'ha Ñi'h naa Ñi'h nin gusiaa la'h bwiinn loh duhlda ziga garaa ra' bwiinn nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h, ¹⁰laasii Dxiohs bazo'ba lah Ñi'h bixohza nin lasahca ru, naa Ñi'h bixohza ziga guhca Melquisedec bixohza.

**Nagahn duxa guibia'garii
chechiisto' bwiinn ra' nin
rusaa'n xchi'dxyi Dxiohs**

¹¹Rclaa'dzi nu gachiñi' nu ziahan ru dxyi'dxyi pur Jesucristu, nin lu'h nagahn duxa para baluu'y i nu la'h tu, laasii nihin ria'zi dxyi'dxyi yihca tu, ni'chin nin ayi gacabwa' tun. ¹²La'h tu cadxyih roo' gwachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu ñahca tu nin ñuluu'y i dxyi'dxyi chi la'h stuhbi bwiinn, per la'la'hga'h rchi'hnn chyu guluu'y i la'h tu stuhbi dxyi'dxyi ra' nin mahzi ayi guinagahntii' ra' xteenn Dxiohs, nee nnah biahca tu ziga bweezu ra' nin ree' duuda ayi naa tu ziga tuhbi nin rahw guehta nin ba biaa loh xquelrihn ñi'h, ¹³ya nin ree' ra' duuda chi naa ra' ziga

zi tuhbi biñi'n bweezu'hn nin ree' duuda ni'chi ra' ayi riu'nbwa' za'ca xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁴Ya nin rahw guehta naa ra' ziga bwiinn ra' nin baniin ca zuu, nin ba naann cuun nin naa dzi'n za'ca nee cuun za nin naa dzi'n dxaaba, laasii ba biaa loh xigaaba ra' ba.

6 Yannah chozah gaze'ta ru nu'h xchi'dxyi Dxiohs tin chuu ru xquelrihn nu'h, ni'chin nnah chozahru nu'h loh garaa dxyi'dxyi nin basi'dxi nu la'h tu chin gue'du gwachiisto' tu la'h Jesucristu dez dxyih nin bachiza'loh nu'h; ba basi'dxi nu'h nahpa chechiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ²ba basi'dxi za nu'h guelrohbañihsa, cun ba basi'dxi za nu'h xa rudzii'ba naa ra' bwiinn guhla ra' yihca ra' bwiinn tin guunntaa'y i ra' ba la'h ra' ba, nee ba naann nu'h ziuu' dxyih gabahan ra' bwiinn guuchi, cun ba naann za nu'h guunn Dxiohs guelguxchisi nin naa par tu'pazi. ³Pwihsí chozah nu'h gasi'dxi ru nu'h sidela la'h Dxiohs nnaa Ñi'h, ⁴pwihsí guyuu' bwiinn ra' nin bia'ñih loh xquelrihn ñi'h, nin guca'ha guelnaza'ca nin rudi'hi Dxiohs, nin guleezaa Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' ñi'h. ⁵Pwihsí bidxa'gasto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun nee guelrnabwa' xteenn Dxiohs cun xteenn guelnabahan nacuubi nin gue'du dxi!. ⁶Sidela la'h ra' ba gabia'garii ra' ba loh guelnabahan nin gohpa ra' ba galoh ayi ru gaca dxiaca nayaa ra' ba loh duhlda nee ayi ru nuu dxiaca za'ca loh xigaaba ra' ba laasii la'h gahca ra' ba riigaca'h ra' ba la'h Llii'n Dxiohs

loh cruhzi stuhbi nee zusi'xtuhyi
ra' ba la'h Ñi'h loh ra' bwiinn
ziahahn. ⁷Naa ra' ba ziga yuh nin
ree' ñihsadxiah chin riaaban loh
guidxyiyuh: sidela la'h loh yuh chi
gudi'hi guelnaza'ca la'h bwiinn nin
ruhnnee loh yuh chi dzi'n, nahpan
guelruhntaa'y i xteenn Dxiohs,
⁸per sidela ganaalla yaguihchi
ra' cun cwa'ndxaaba ra' guitahn
lohon, ayi xi gallu'yiti'hin; ziaaban
loh xquelguxchisi Dxiohs, nahpa
zica'dxihin.

Dxyi'dxyi nin ruzuhchihpa sto' nu'h

⁹Per nicala rachiñi' nu loh tu
bwihtsi ra' nin nadzii'hi nu, naann
nu ba guhca ntaa'y i tu cun naann
za nu ba gula'h tu loh duhlda,
¹⁰laasii Dxiohs naa nin ruhnn
guelguxchisi za'ca, nee ayi xclaa'dzi
Ñi'h dxia'lda nin ruhnn tu nee
guelruca'hsto' nin nahpa tu la'h
Ñi'h chin rahcanee tu la'h bwihtsi
ra' nu'h loh guelriachiisto' xteenn
Dxiohs, cun gallee ra' dzi'n za'ca
nin zeezah cayuhnn tu, ¹¹yannah
xclaa'dzi nu tuhbigah tu chezah
dzi'tsi tu loh siguhra dzi'tsi nin
nahpa tu loh xchi'dxyi Dxiohs tin
guica'ha tu garaa nin xclaa'dzi
Dxiohs guni'hi Ñi'h la'h tu. ¹²Ayi
xclaa'dzi nu gaca tu bwiinn raa'lla,
ni'chin gulgui'hnn ziga bwi'hnn ra'
bwiinn galoh; gohpa dzi'tsi ra' ba
dxyi'dxyi ra' nin gwachii duxa sto'
ra' ba, guleeza ra' ba tin guca'ha
ra' ba guelnaza'ca nin bia'han
dxyi'dxyi gudi'hi Dxiohs la'h ra' ba.

¹³Pwihsu chin bia'hann
dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu
Abrahn, guñi' chihpa Ñi'h pur la'h

gahca Ñi'h, laasii ayi nin stuhbi nin
lasahca loh Ñi'h, ¹⁴ya rahbi Ñi'h:

Guchiin zuhnntaa'y i hn yiha
lu'h ziahahn nee zuni'hizahn
ziahahn ra' llahga lu'h.

¹⁵Ya Abrahn guleeza ba cun
paseensi ya zi'chi guca'ha ba nin
bia'hann nee dxyi'dxyi Dxiohs la'h
ba, ¹⁶laasii chin rñi' chihpa tuhbi
ndxil'hw, rñi' chihpa ban pur stuhbi
bwiinn nin lasahca ru loh ba; ya
chin ruze'ta ra' ba la'h bwiinn chi
pwihsu ayi ru xa guunn ba gucha'h
ba xchi'dxyi ba. ¹⁷Zi'chi gahca
za rclaa'dzi Dxiohs gacabwa' ra'
llahga guehtu Abrahn zizohba
pa'hcaa dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h
loh Abrahn galohpii'yi. Zizohba
pa'caa xchi'dxyi Ñi'h laasii guñi'
chihpa Ñi'h dxyi'dxyi pur lah
gahca Ñi'h chin bia'han dxyi'dxyi
Ñi'h cun guehtu Abrahn. ¹⁸Ni'chin
nnah, nuu chiohpa dxyi'dxyi nin
ayi nuu guidxa'h, laasii ayi nuu
guiñi' Dxiohs dxyi'dxyi xih, nahpa
ruza'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, nee
bani'hi za Ñi'h guelriachiisto'
la'h ra' nin gwabiiga-gallu'n loh
Ñi'h, loh ra' nin zeezahnee loh
siguhra dzi'tsi xteenn ñi'h nin
bani'hi Ñi'h la'h nu'h pur lah Ñi'h,
¹⁹ya nin naannloh nu'h chi naa
nin ruzuhdzi'tsi lasto' nu'h ziga
tuhbi du'h dxii'ba nin zohba llaa'n
gaandxuu nin rna'zu chihpa la'h
baarcu. Ni'chi ruzuhdzi'tsi la'n
lasto' nu'h tin gadzihh nu'h dihtsi
lahdxii roo' xteenn guido' nin nuu
llaan'dxibaa', ²⁰hasta guyuu'tii
Jesuhs pur la'h ra' nu'h, tin galohyi
baxaala Ñi'h neziuh nin radzihh
loh Dxiohs tin naa Ñi'h bixohza nin

lasahca par tu'pazi ziga guhca za bixohza nin laa Melquisedec.

**Jesucristu naa bixohza lasahca
ziga naa Melquisedec**

7 Galoh chin guhca Melquisedec rrehyi xteenn guihdxyi Salem, guhca za ba bixohza roo' xteenn Yu'bi Dxiohs, ya chin gubia'garii guehtu Abrahm loh guehrru nin gudxiinn ba garaa ra' rrehyi ra' nin gudxindxinee ba, Melquisedec biria'h ba bagachi'loh ba la'h Abrahm tin gunaaba ba loh Dxiohs gacanee ru Ni'h la'h Abrahm, ²ya badi'hi Abrahm la'h Melquisedec tuhbi cwa'h loh ts'i'h nin bwi'hnn ba gahn loh guehrru. Ya zee loh dxyi'dxyi Melquisedec "Mweer rrehyi nin ruhnn za'ca guelguxchisi", nee neezaa naa ba rrehyi loh guihdxyi Salem ziga zeezah loh dxyi'dxyi lah ba naa rrehyi xteenn guelrbwiwdxysto!. ³Dxyiigah si biinloh ba loh ra' bwiinn; nin ayi chyu gaann chyu naa xtaada ba, chyu naa xnaan ba, cun chyu naa lasaa' ba, nee ayi za chyu gaann cuuca guulaa ba, nin ayi chyu gaann za cuuca guhchi ba. Guhca ba ziga naa Lili'n Dxiohs, tuhbi bixohza nin ba nuu nabahan para tu'pazi.

⁴Pwihsi gulguia'ha balaaaca chi'h guhca Melquisedec tuhbi bwiinn za'ca tuhbi bwiinn roo': la'h ba badi'hi guehtu xtatita roo' nu'h Abrahm tuhbigah cwa'h nin lasahca duxa loh tuhbigah ts'i'h nin bwi'hnn ba gahn chin guluhlla gudxiwdxinee ba la'h rrehyi ra', ⁵ya lehyi xteenn Moisehs, rnabwa' rca'ha ra' bixohza nin naa ra' lasaa'

ra' guehtu Levih tuhbi cwa'h mweeyi loh ra' lasaa' ra' ba ziga nin badi'hi guehtu Abrahm la'h Melquisedec, nicala naa ra' ba llahga guehtu Abrahm, ⁶per la'h Melquisedec nicala ayi naa ba bwiinn lasaa' guehtu Levih, badi'hi Abrahm tuhbi cwa'h xixteenn ba la'h Melquisedec, ya chi'chi bwi'hntaa'yi Melquisedec yihca Abrahm, nicala la'h Abrahm naa nin bia'hannee Dxiohs dxyi'dxyi, ⁷nee ayi naa tuhbi bwiinn nin gaca guini' guriincaa, laasii bwiinn nin lasahca ru naa nin ruhnntaa'yi yihca nin gulliaa'ru lasahca. ⁸Ya lahda nu'h nnah, nuu ra' bixohza nin rca'ha ra' tuhbi diezimu naa ra' ba ndxi'hw ra' nin rahchi; per ziga la'h Melquisedec, loh Xchihtsi Dxiohs ruze'ta la'h ba ziga zi tuhbi bwiinn nin nuu nabahan gahca. ⁹Ni'chin zahca gaze'ta nu'h guehtu Levih nin rca'ha tuhbi cwa'ha loh lasaa' ba, per la'h gahca ba gudxihlli ba tuhbi cwa'ha chin badi'hi guehtu Abrahm tuhbigah yihca ts'i'hgah cwa'h la'h Melquisedec, ¹⁰laasii nicala nagahdxi chyu llii'n guehtu Abrahm chuu chin bagachi'loh Melquisedec la'h ba, per bazuhchihp sto' ba laasii ba bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs la'h ba zudi'hi Ni'h llahga ba, ni'chin chin la'h ba gudxihlli tuhbi cwa'h naa ba ziga nin zeenee gahca ra' llahga ni'h.

¹¹La'h ra' bwiinn Israel ra' guca'ha ra' ba xlehyi Moisehs chin biinloh bixohza nin guhca ra' xpwiinn guehtu Levih nin naa ra' llii'n guehtu Arohn, per sidela ñahca ñuhnn ra' bixohza

chi ñibahan nayaa ra' bwiinn nin gwazahnee lehyi chi, pwihsu ayi ru ñichi'hn ñuu' stuhbi bixohza nin naa ziga guehtu Arohn, sino que tuhbi bixohza nin naa ziga Melquisedec, ¹²laasii chin rdx'a'h tuhbi bixohza nee lehyi nahpa guidxa'h, ¹³ya ziga rñi' xchi'dxyi Dxiohs, Daada Jesucristu naa bwiinn guriincaa famihyi, ya famihyi ra' rii' nagahdxi gaca nin tuhbi ra' ba bixohza, ¹⁴laasii nayaa-nayaa naann nu'h naa Daada Jesucristu tuhbi bwiinn lasaa' guehtu Judah, ya Moisehs ayi baze'ta ba xpwiinn Judah chin baze'ta ba bixohza ra'.

¹⁵Ya nayaa naa nin rñi' nu nnah, laasii la'stuhbi bixohza cuubi biinloh nin naa ziga gahca guhca Melquisedec, ¹⁶ya la'h ba ayi guhca ba bixohza pur tuhbi lehyi nin ñiñi' xa ñiinloh ba, sino que la'h ba guhca ba bixohza pur guelrnabwa' nin ba nuu nabahan ba par tu'pazi.

¹⁷Squii' baze'ta Dxiohs la'h Ñi'h:
 Yi'h naa lu'h tuhbi bixohza
 par tu'pazi, ziga guhca
 tuhbi bwiinn nin biria'hlah
 Melquisedec.

¹⁸Pwihsu zi'chi zi babihxi lehyi galohyi chi, laasii ayi guhca ñuhnn bwiinn ziga baluu'yi lehyi chi.
¹⁹Pwihsu ayi xlehyi dxi'h Moisehs ñuhnn gahn ñibahan za'ca bwiinn, per xlawaalha lehyi chi nahpa nu'h tuhbi guelriachii sto' za'ca nu'h, nin ruhnn tin riobiiga nu'h loh Dxiohs.

²⁰Per Dxiohs bazuh la'h Jesucristu bixohza cun dxyi'dxyi nin guñi'chihpa Ñi'h cun lah gahca Ñi'h, ²¹ya spaaldaa ra' bixohza ra' guhca ra' ba bixohza ayi cun

dxyi'dxyi nin rñi' chihpa per bixohza rii' guhca Ñi'h bixohza cun dxyi'dxyi nin rñi' chihpa, laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa ziga guñi' Ñi'h:

La'h Dxiohs guñi' chihpa, nee
 ayi gucha'h Ñi'h xchi'dxyi
 Ñi'h, rahbi Ñi'h:
 "Yi'h naa lu'h tuhbi bixohza roo'
 par tu'pazi,
 ziga gahca guhca Melquisedec."

²²Ni'chin la'h Jesucristu naa nin ruhnn zohba dzi'tsi dxyi'dxyi nin lasahca ru ra' rii', ²³ya snuhn ra' bixohza ra' guhca ziahan ra' ba, per ziga nahpa rahchi ra' ba ni'chin ayi nuu para ñazah ru ra' ñibahan ra' ba, ²⁴per ziga la'h Jesucristu ayi chuu gachi Ñi'h stuhbi, ni'chin nin ayi chuu chapitii xquel bixohza Ñi'h. ²⁵Pwihsu ni'chi zan rahca ruta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda par tu'pazi, ruta'h Ñi'h garaa ra' nin riabiiga loh Dxiohs pur la'h Ñi'h laasii ba nabahan Ñi'h par tu'pazi tin canaaba Ñi'h loh Dxiohs pur xpwiinn Ñi'h.

²⁶Pwihsu Jesuhs naa bixohza roo' nin rchi'hn nu'h; la'h Ñi'h naa Ñi'h saantu nin ayi guhpa nin tuhbi duhlda, biria'caa Ñi'h loh ra' bwiinn duhlda ya guyahsa Ñi'h guuya' ru nee llaa'ndxibaa!. ²⁷Ayi naa Ñi'h ziga snuhn ra' bixohza ra', nin rdxiainn ra' maan ra' nee nahpa ruti'dxi guhn ra' ba ma guillii-guillii, mwer galoh pur xtuhlda ra' ba chi'chi pur xtuhlda ra' bwiinn. Per la'h Jesuhs tuhbi si batidxiloh Ñi'h guelrza'cازى; chin gucah Ñi'h loh cruhzi, baxi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h pur xtuhlda nu'h tin zi'chi gudxihlli Ñi'h xtuhlda ra' nu'h par tu'pazi. ²⁸Xlehyi Moisehs rusaa'n gaca

tuhbi ndxi'hw bixohza nin rahchi,
per dxyi'dxyi nin guñi' chihpa
Dxiohs gulii Ñi'h la'hgahca Llii'n
Ñi'h nin naa bixohza roo' nin naya
nin banabahan za'ca par tu'pazi.

**Jesucristu naa nin rñi' loh
Dxiohs pur la'h nu'h**

8 Dxyi'dxyi nin lasahca ru
loh ra' dxyi'dxyi nin cañi'
nu'h naa squii': bixohza nin
naa xpixohza roo' nu'h la'h Ñi'h
guzohba xlahdu derehchu Dxiohs
llaa'ndxibaa', ²nee naa Ñi'h bixohza
la'n yuu' nin naa saantu nadaa,
hasta bwi'hnncha'yí Dxiohs; ayi
la'n guido' dxi'h nin ruhnn cha'yí
ra' bwiinn loh guidxyiyuh. ³Pwihsí
ziga garaa ra' bixohza nin lasahca
ru bibwi'hi ra' ba tin batí'dxi guhn
ba guidxa'h cun snuhnru guhn ra'
loh Dxiohs nin nuu dxibaa'. Pwihsí
ni'chin neezaa la'h Jesucristu
guhpaa Ñi'h ziga batí'dxiguhn
Ñi'h la'hgahca Ñi'h nez loh Dxiohs.
⁴Sidela la'h Ñi'h nuu gahca Ñi'h loh
guidxyiyuh rii', nin ayi ñahca Ñi'h
bixohza, lasii loh guidxyiyuh rii'
guyuu' gahca ra' bixohza ra' nin
badi'hi guhn ziga gunabwa' xlehyi
Moisehs, ⁵per dzi'n ra' nin bwi'hnn
ra' bixohza rii' guhca ziga tuhbi
bacaala xteenn garaatii' nin nuu
llaa'ndxibaa', nee naann nu'h naa
ra'n bacaala laasii baluu'yi Dxiohs
la'h guehtu Moisehs chin baguuldaa
guunn ba xquido' Dxiohs, rahbi
Dxiohs loh ba:

Bwa'ha za'ca tin guunn lu'h
garaatii' zigapa'hcaa nin
balu'yi'hn yi'h loh dahan
Sinaí.

⁶Per la'h Xpixohza nu'h ruhnn
Ñi'h dzi'n nin lasahca ru, laasii
la'h Ñi'h naa Ñi'h nin zuu galaayi
loh xneziuh Dxiohs loh ra' bwiinn
guidxyiyuh, baluu'yi Ñi'h dxyi'dxyi
nin guñi' Dxiohs chin bwi'hnn
Ñi'h dxyi'dxyi cuubi loh ra' bwiinn
guidxyiyuh. Per dxyi'dxyi cuubi
ra' lasahca duxa run. ⁷Per sidela
ñahca ñusaguuldzi sto' ra' bwiinn
lehyi nin badi'hi Dxiohs galohyi
la'h Moisehs ayi ñichi'hn ñuhnn
Dxiohs stuhbi lligaaba cuubi,
⁸per la'h Dxiohs bwa'ha Ñi'h
ayi bazo'badxiahga ra' bwiinn
guidxyiyuh xchi'dxyi Ñi'h, chi'chi
rahbi Ñi'h loh Xchihtsi Ñi'h:

Na'h rñi'n zadzihna ra' dxyi
chin gu'nnahn stuhbi lligaaba,
dxia'han dxyi'dxyineen stuhbi
dxyi'dxyi la'h ra' bwiinn
Israel neezaa la'h ra' bwiinn
Judah tin guica'ha ra' ba
dxyi'dxyi cuubi,

⁹ayi ziga dxi'h lligaaba nin
bwi'hnnna'hn chin bia'han
dxyi'dxyineen la'h xtaada
guldoor' ra' tu la'n dxyi'hn ra'
nin guna'zu'hn naa ra' ba
chin babwe'hehn la'h ra' ba
lahdxyi ra' bwiinn Egiptu.

Pwihsí ayi bazo'badxiahga
ra' ba xchi'dxyi'hn nin
basia'hanee ra'n ba, ni'chin
gule'he sto'n la'h ra' ba,

¹⁰pwihsí dxyi'dxyi ra' nin
ru'nnahn lligaaba xclaa'dzihna
dxia'han dxyi'dxyi loh bwiinn
Israel chi'chiyi loh dxyi'hn ra'
chi naa squii',
zu'nnahn para chu'tii xlehyi'hn
loh xquelrihn ra' ba, nee

zucha'h zahn xchi'dxyi'hn la'n
lasto' ra' ba,
chi'chi na'h gaca'hn Xchiohs
ra' ba, ya la'h ra' ba gaca ra'
xpwiinn ra'n.

¹¹ Ya nin tuhbi bwiinn ayi guluu'yi
ba lasaa' baa, nin bwihtsi ba,
gahbi ba:
“Guldiyu'nbwa' la'h Daada
Dxiohs”,
laasii garaa ra' bwiinn ziu'nbwa'
ra' ba na'h desde nin bi'tu'hn
hasta nin guyu'xa,
¹² nee zalahsasto'n la'h ra' ba nee
zusia'pitiin xtsi'n dxaaba ra'
ba,
nee ayi ru chuu dxyih
gusaza'sto'n xtuhlda ra' ba.

¹³ Chin lu'h bia'han dxyi'dxyi
Dxiohs dxyi'dxyi cuubi, pwihs
dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h
galoh naan dxyi'dxyi yu'xa, ya ayi
ru xi guilasahcan.

**Guido' loh guidxyiyuh rii' cun
guido' nin nuu llaa'ndxibaa'**

9 Pwihs, dxyi'dxyi nin bia'han
galoh badi'hi lehyi chi xa
guunn ra' ba chin raann ra' ba
Dxiohs, neezaa xa gaca guido' loh
guidxyiyuh tin guhcan chiohpa
la'n yuu', ²ya nin naa mwer la'n
hasta laa yuu' nadaa; la'n chi zuu
gandayehru cun mweella cun
pahn ra' nin guhcataa'y i pur lah
Dxiohs. Nin raroopa la'n yuu' chi
nuu dihtsi lahdxi roo' chi ³ya nin
raroopa dihtsi vehlu (nin za'b'i la'n
tabernaculu chi) laa yuu' nadaa
duxa xteenn Dxiohs. ⁴Ri'chi zuu
tuhbi bacu'ga dxi'ba nin rahca
guxa'hla la'n ñi'h, dxi'ba chi naan
ganaalla ohro. Ri'chi za guyuu'

tuhbi dxihn nin nahcu ganaalla
ohro gaduhbitii' tihxin nin nahpa
ra' ba ziga tuhbi sehn nin ruluu'yi
ba badi'hi Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h
la'h ra' ba naa ra' ba xpwiinn
Ñi'h, ya la'n dxihn ohro chi guyuu'
tuhbi ploori dxi'ba ohro nin guyuu'
tuhbi clahsa pahn nin biria'hlah
manah; la'n gahca za dxihn chi
guyuu' xpahra guehtu Arohn nin
gule'he nacuubi bwii'n cun tahblu
dxiah ra' nin baca'h Dxiohs gadzi'h
dxyi'dxyi nin badi'hi Ñi'h la'h
guehtu Moisehs, ⁵ya yihca dxihn
chi zuu chiohpa figuhra xteenn
xaanjla Dxiohs; la'h ra' aanjla chi
naa ziga sehn ri'chi zuu Dxiohs,
pwihs ri'chi nucha'ga yihca xihyi
ra' aanjla ra' chi ri'chi za ruza'hla
bixohza llarihn guidxa'h xcweenta
xtuhlda ra' bwiinn. Pwihs ziahan
ru dxyi'dxyi zahca gaze'ta nu loh
dee' per nnah hasta ri'chi gasia'han
ra' nun.

⁶Ya chin guluhlla bazuhcha'yi
ra' ba garaa dee', chi'chi riuu'tii ra'
bixohza zi'chi zi la'n yuu' nadaa
tin raann ba Dxiohs, ⁷per la'n
stuhbi nin raroopa lahta xteenn
la'n yuu' chi riuu'tii la'h dxi'h
bixohza nin rnabwa' per tuhbi
dxi'h dxyih loh tuhbi yihza; ya loh
nin riuu'tii bixohza nin rnabwa'
chi la'n chi nahpa rianee ba rihn
xteenn guidxa'h tin ruti'dxi guhn
ban ri'chi tin dxiaa xtuhlda ba nee
dxiaa za xtuhlda bwiinn guihdxyi
ra', ⁸per cun dee' ra' ruluu'yi
Spíritu Saantu Dxiohs la'h nu'h.
Loh nin mwergaloh garolda la'n
yuu' tabernaculu chi hasta raann ra'
ba la'h Dxiohs rahca raann ra' ba
Dxiohs loh gaduhbi nin nagahdxi

guillaalaga'h hasta naa yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs. ⁹Garaa ra' nin guhca galoh naa ziga tuhbi bacaala nin baluu'yi xa gacan nnah, laasii guelguhn ra' cun neezaa maan ra' nin badi'hi ra' ba loh Dxiohs ayi rusiaa za'can xquelrihn ra' bwiinn nin rudi'hi guhn maan ra' loh Dxiohs, laasii llarihn maan ra' basie'wzin loh xtuhlda ra' bwiinn. ¹⁰Dee' naa ganaalla zi nin rahw bwiinn, nin ree' ba, cun guelrohbañihsa o xilla stuhbi dzi'n nin ruhnn bwiinn tin riaa ganaalla tihxi zi ba hasta la'n dxyihyi nin gucha'h Dxiohs garaatii'.

¹¹Per la'Jesucristu bi', yannah la'h Ñi'h naa Ñi'h bixohza roo' xteenn ra' dxyi'dxyi cuubi nin lasahca ru nnah, Nacuubi naa la'n guido' hasta ruhnn Ñi'h dzi'n xteenn bixohza, ya naza'ca ru cun nayaa ru guido' cuubi chi nee ayi guhcacha'yin cun naa ra' bwiinn guidxyiyuh, nee ayi za naan guido' loh guidxyiyuh rii'. ¹²La'h Jesucristu guyuu'tii' la'n hasta naa pa'caa yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs, tin ayi guti'dxi guhn dxi'h Ñi'h llarihn ra' chihva cun guun sino que llarihn nabahan Ñi'h; ya la'n yuu' chi guyuu'tii' Ñi'h tuhbi si par tu'pazi, tin zi'chi bata'h Ñi'h la'h ra' nu'h loh duhlda par tu'pazi. ¹³Garaa ziga guñi' ra' bwiinn biaa xtuhlda ra' ba naa squii' cadxyih roo': llarihn ra' guun, cun llarihn ra' chihva, cun cobadeh xteenn guidxa'h nin bacal'dxi'h ra' ba la'n guido' nadaa chi nin baro'ba ra' ba yihca ra' bwiinn ra' nin nahpa duhlda. ¹⁴Per sidela basiaa dee ra' xtuhlda bwiinn nez tihxi zi ra' ba, ibalaaca chi'h lla llarih

Jesucristu ayi dxia'hан gusiaa xtuhlda bwiinn!, laasii nahpa Ñi'h guelnabahan par tu'pazi, la'h gahca Ñi'h badi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h loh Dxiohs ziga tuhbi guhn nin ayi nin tuhbi duhlda, ya llarihn Ñi'h rusiaa loh xquelrihn nu'h pur dzi'n ra' nin ayi xi lasahca tin chuu nu'h loh Dxiohs nin nabahan par tu'pazi. ¹⁵Pwihs i ni'chin Jesucristu naa nin rusia'lda dxyi'dxyi naa Ñi'h nin zuu galaayi loh Dxiohs llaa'ndxibaa' neezaa loh ra' bwiinn guidxyiyuh pur xcweenta dxyi'dxyi cuubi, ya loh nin guhchi Jesucristu tin chapitii xtuhlda ra' bwiinn cun bwiinn za ra' nin bwi'hnn ziga caa loh lehyi Moisehs tin guica'ha garaa nin ba gudihdxyi Dxiohs guelnabahan para tu'pazi, ziga bia'han dxyi'dxyi Ñi'h dez galohii'. ¹⁶Dxyi'dxyi cuubi rii' naa ziga chin xclaa'dzi tuhbi bwiinn guinabwa' ba xa guiga'zi xixteenn ba chin galda gachi ba, nahpa guca'h bwiinn chi loh tuhbi dxihtsi xa guiga'zin chi'chi guca'h lah ba, per chin nnahyi gachi bwiinn chi ayi xi guilasahca dxihtsi chi. ¹⁷Pwihs i ayi xi guilasahca dxihtsi chi sidela la'h bwiinn nin bwi'hnnan nabahan ba; sola lasahcan chin ba la'hba guhchi. ¹⁸Pwihs i ni'chin chin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun la'h ra' bwiinn Israel galoh, nahpa guhchi tuhbi guidxa'h tin billi'hi rih. ¹⁹Chin guluhlla guñi' Moisehs xcweenta dxyi'dxyi ra' ziga nin caa loh dxihtsi lehyi loh ra' bwiinn Israel, chi'chi guca'ha ba llarihn ra' bicerru ra' cun llarihn chihva, cun ñihsa, cun dxyihchi xñaa cun tuhbi llii'dzi yahga nin laa hisopo; chi'chi

cun llii'dzi yahga chi baro'ba ba
rihn chi loh dxihtsi chi cun yihca
garaa ra' bwiinn ra' chi,²⁰ chi'chi
rahbi ba:

Rihn rii' naa sehn xteenn
dxyi'dxyi nin bia'hant
dxyi'dxyi Ñi'h loh tu
zizo'bapa'hcaa guunn tu.

²¹Zi'chi gahca za baro'ba Moisehs
rihn chi la'n guido' cun yihca garaa
ra' nin xchi'hn ra' bixohza chin
raann ra' ba Dxiohs la'n guido' chi.
²²Lehyi xteenn Moisehs rnabwa'
nahpa cun rihns riaa xtuhlda ra'
bwiinn, ya ayi rahca nayaa ra' ba
loh duhlda sidela la'h rihns ayi
rili'hi.

Llarihn Jesucristu ruzia'tii xtuhlda bwiinn ra'

²³Ni'chin bichi'hn guhchi
guidxa'h ra' rii' nee billi'hi
llarihn ra' ma tin basiaa'han la'h
ra' nin naa ziga xpacaala ra' nin
nuu llaa'ndxibaa', per nin nuu
llaan'dxibaa' xchi'hn guilli'hi
llarihn tuhbi nin lasahca ru,
²⁴laasii la'h Jesucristu ayi guyuu'tii
Ñi'h la'n yuu' saantu nin ruhnn
cha'y i ra' bwiinn guidxiyu, nin
naa ziga xpacaala guido' pa'caa
xteenn Dxiohs sino que guyuu'tii
Ñi'h llaa'ndxibaa' tin cañi' Ñi'h
pur xcweenta ra' nu'h loh Dxiohs,
²⁵nee ayi za bichi'hn ñilli'hi llarihn
Ñi'h ziahn ziga nahpa ruhn ra'
xpioxhza roo' ra' bwiinn Israel chin
riuu'tiinee ra' ba llarihn guidxa'h
la'n yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs
yihza cun yihza.²⁶ Sidela nahpa
ñuhnn Ñi'h ziga ruhnn ra' bixohza,
nahpa ñahchi Ñi'h ziahn dez chin
gurihxchih guidxyiyuh, per nnah

chin badzihn dxyih, baluu'yiloh
Jesucristu tuhbi dxi'h tin la'h gahca
za Ñi'h badi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h loh
Dxiohs chin guhchi Ñi'h loh cruhzi,
tin zi'chi basia'pitii Ñi'h xtuhlda
ra' nu'h par tu'pazi,²⁷laasii garaa
ra' bwiinn nahpa gachi ra' ba tuhbi
dxi'h, ya chi'chiyi tiidxi ra' ba loh
xquelguxchisi Dxiohs.²⁸Pwihs
zi'chi za la'h Jesucristu tuhbi chi'h
zi baxi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h loh
cruhzi tin basia'pitii Ñi'h xtuhlda
ra' ziahn duxa ra' bwiinn. Per
nahpa guibia'garii Ñi'h stuhbi ayi
tin gusia'pitii ru dxi'h Ñi'h duhlda
sino que tin guta'h Ñi'h la'h gallee
bwiinn nin cabweeza la'h Ñi'h.

10 Laasii xlehyi Moisehs naa
ziga zi tuhbi bacaala xteenn
ra' nin ze' nnah, per ayi gacan ziga
pa'caa dxyi'dxyi cuubi ra' chi; ni'chin
lehyi cun llarihn guidxa'h ra' nin
rili'hi gazohba yihza ayi gaca guunn
za'can la'h ra' bwiinn nin riabiiga
loh Dxiohs, laasii ayi nuu gusia'pitii
llarihn guidxa'h xtuhlda bwiinn.
²Pwihs sidela la'h lehyi ñahca ñuhnn
nayaa la'h ra' bwiinn loh duhlda,
pwihs ayi ru ñudi'hi ra' ba llarihn
ra' guidxa'h laasii chin guy'a'pitii
xtuhlda ra' ba nee loh xquelrihn
ra' ba ayi ñu'nawa' ru la'h duhlda,
³per xquelguhchi ra' guidxa'h cun
guelrudi'hi ra' ba llarihn ra' ma
gazohba yihza sola rallu'yin para
rusaza'n sto' ra' ba xcweenta xtuhlda
ra' ba,⁴laasii llarihn ra' guidxa'h
ayi nuu gusia'pitii xtuhlda bwiinn,
⁵ni'chin la'h Jesucristu chin bi' Ñi'h
loh guidxyiyuh rahbi Ñi'h loh Dxiohs:
Ayi xclaa'dzi lu'h llarihn ra'
guidxa'h nin rahchi ra' tin
gusiaa ra' xtuhlda ra' bwiinn.

6 Ayiza biuu' sto' lu'h guhn ra'
nin guca'dxih ra' guidxa'h
nin rahca ra' tin gusiaa ra'
xtuhlda ra' bwiinn.

7 Ya chi'chi ra'pihn:
"Rii' ze'l dahntin gu'n nahnt ziga
xclaa'dzi lu'h gaca, Daada
Dxiohs", (ziga nin caa loh
dxihtsi ra' pur nin saca'h).

8 Chin guyal'loh guñi' Jesucristu
dxyi'dxyi ra' rii': "Ayi xclaa'dzi
lu'h cun ayi za riuu'sto' lu'h
xquelguhchi guidxa'h neezaa guhn
nicala za xquelrca'dxih cun llarihn
guidxa'h nin runi'hi ra' bwiinn
pur xtuhlda ra' ba ziga caa loh
dxihtsi lehyi guunn ra' bwiinn",
9 ya chi'chi rahbi Ñi'h: "Na'h
ze'l dahntin gu'n nahnt ziga pa'caa
nin xclaa'dzi Yu'bili'h gu'n nahnt,
Daada Dxiohs", chi'chi basia'pitii
Ñi'h nin guhca galoh tin pur llarihn
Ñi'h gulahchixchih Ñi'h dxyi'dxyi
cuubi nin basia'hannne Ñi'h la'h
nu'h nnah. **10** La'h Dxiohs basiaa
la'h nu'h laasii bwi'hnn Jesucristu
ziga guhca xigaaba Dxiohs guxi'hi
Ñi'h llarihn Ñi'h chin gucrah Ñi'h
loh cruhzi tuhbi chi'zi par tu'pazi.

11 Garaa ra' bixohza ra' nin naa
bwiinn Israel, ruhn ra' ba dzi'n
guillii-guillii tin zeezah rudi'hi ra'
ba guidxa'h chi'hi zi cun llarihn
ra' ma, ziga caa loh lehyi, nicala
la'h guhn ra' chi ayi nuu gusia'pitii
duhlda, **12** per la'h Jesucristu
tuhbi chi'hi zi baxi'hi Ñi'h llarihn
Ñi'h loh cruhzi tin basia'pitii Ñi'h
xtuhlda ra' bwiinn guidxyiuh par
tu'pazi, chi'chi guzohba Ñi'h xlahdu
derehchu Dxiohs llaa'ndxiba', **13** ya
ri'chi cabweeza Ñi'h chin gadzih
dxyihs gutsiiga Dxiohs gallee nin

rdxyi'chinee la'h Ñi'h nez ñaa'
Ñi'h. **14** Ni'chin tuhbi chi'hi zi gucah
Ñi'h loh cruhzi tin basiaa Ñi'h par
tu'pazi la'h ra' bwiinn nin riachiisto'
ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h. **15** Zi'chi
gahca za rñi' Spíritu Saantu Dxiohs
loh nu'h; nnah Ñi'h:

16 Dxyi'dxyi nin dxia'hannne ra'n
ba la'n dxyihs ra' chi gaca
squii', —rahbi Dxiohs—,
zigu'tiin xchi'dxyi'hn la'n
lasto' ra' ba,
nee zusia'han zahn xchi'dxyi'hn
loh xquelrihn ra' ba.

17 Ya chi'chi rahbi Ñi'h:
Nin stuhbi ayi gusaza'sto'n
xtuhlda ra' ba nee cun
xquelnadxaaba ra' ba.

18 Ni'chin chin la'h xtuhlda
bwiinn ba guyahpitii, ayi ru rchi'hn
gudi'hi ra' ba guidxa'h tin chapitii
xtuhlda ra' ba.

Yannah nahpa chobiiga nu'h loh Dxiohs

19 Ni'chin nnah bwiitsi ra',
ayi guidxyihs tu laasii zahca
gachiduxi'tii ra' nu'h la'n yuu'
nadaa duxa xteenn Dxiohs pur
llarihn Jesucristu. **20** Chozah
nu'h loh neziuh nacuubi, neziuh
xteenn guelnabahan nacuubi, nin
baxaala Ñi'h para la'h nu'h pur
llarihn gahca Ñi'h nin badi'hi
Ñi'h loh Dxiohs tin chu'tii nu'h
hasta rbweeza Xtaada Dxiohs Ñi'h.

21 Jesucristu naa bixohza roo' nin
dzi'baloh loh ra' xpwiinn Dxiohs,

22 pwihs iñi'chin nahpa chobiiga
nu'h loh Dxiohs cun gaduhbi
guelnayaas sto' xteenn nu'h, ayi
guidxyihs nu'h nee ayi za gatuhyi
loh nu'h. Cun guelriachii za'ca

sto' nu'h biaa la'n lasto' nu'h loh xigaaba dxaaba nu'h, ya tihxi ra' nu'h bidxi'bin loh ñihsa nayaa,²³ pwihs chozah dzi'tsi nu'h loh dxyi'dxyi nin gwachiisto' nu'h, ayi chyu gucha'h xigaaba nu'h laasii zuza'loh Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h nin basia'hannet Ñi'h la'h nu'h,²⁴ nee gachidxi'hyi za nu'h xa guidxiacanee nu'h la'h ra' lasaa! nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba tin zi'chi gantsii'hi lasaa! nu'h cun guidi'hnn nu'h ganaalla dzi'n za'ca.²⁵ Nin ayi za chyu guunn ziga ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi ru ri' chin radxa'galasaa! nu'h, sino que nahpa gachigu'gui'w lasto' lasaa! nu'h laasii la'h dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu zeegadzih gahxu.

²⁶Laasii sidela la'h nu'h cheezah chuu xtuhlda nu'h nicala ba bihn dxiahga nu'h xchi'dxyi Jesucristu, ayi ru gaca chapitii xtuhlda nu'h,²⁷ chi'chi sihn gachidxunee nu'h guelnadxyi'bi xteenn xquelguxchisi Dxiohs, nee bwehla roo duxa nin guñihchiloh la'h ra' bwiinn ra' nin bidxyi'chinee la'h Dxiohs.²⁸ Chin guyuu' chyuulla tuhbi bwiinn nin ayi bazo'badxiahga ziga guhca xlehyi guehtu Moisehs, nee nicala nuu chiohpa o chohnna bwiinn nin naann dzi'tsi guiñi' ra' ba ayi ruzo'badxiahga ba lehyi chi pwihs nahpa rahchi ba, ayi chyu ralahaasto' ñi'h la'h ba.²⁹ Pwihs i'balaaca xchi'l ru guelrusa'cazzi duxa nin saca ra' nin rusia'ha xtuhyi la'h Llili'n Dxiohs, nee cun ziga rbwe'hesto' ra' ba llarihn Ñi'h nee rihm chi naa nin bia'han dxyi'dxyi basiaa la'h ra' ba loh

duhlda, nee rñi'yah ra' ba la'h Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, nee la'h Ñi'h naa Ñi'h nin nadzii'hi la'h ra' ba?³⁰ Laasii ba naann nu'h guñi' Dxiohs squii': "Na'h si gu'nnahn xquel guxchi'sihn; na'h zusadxillih la'h ra' ba." Nee neezaa guñi' Ñi'h squii': "La'h nin naa Daada zuhnn guelguxchisi la'h ra' xpwiinn Ñi'h."³¹ iNadxaaba duxa saca bwiinn nin dxiaaba la'n naa Dxiohs nin nabahan dzi'tsi!

³²Pwihs gulgaza'sto' tu xa guhca tu galohyi; chin gue'du guca'ha tu xchi'dxyi Dxiohs xa bazuhchihpa sto' tu, batil'dxiloh tu guelrza'cazzi duxa laasii guca'ha tu xchi'dxyi Dxiohs.³³ Guyuu' ra' lasaa! tu nin basi'xtuhyi ra' ba, nee guyuu' za ra' nin basa'cazzi la'h tu nez delanta loh ra' bwiinn ziahan. Guyuu' za nin badxa'galoh tu loh guelrza'cazzi ni'chi za batil'dxiloh tu guelrza'cazzi.³⁴ La'h tu balahsa sto' tu la'h ra' bwiinn ra' nin guyuu' lahtsidxi'ba ya hasta riahxi tu basaa'n tu gule'hellu'hu ra' ba xixteenn tu laasii guhcabwa' tu llaa'ndxibaa' nuu guelnaza'ca par la'h tu nin lasahca ru, nee naan nin ayi ñichilohtii!.

³⁵Ni'chin nnah ayi guñihchi tu xquelriachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu tin ni'chi guunn guica'ha tu guelnabahan nin ayi ñichilohtii!³⁶ Pwihs la'h tu nahpa cweeza dzi'tsi tu tin chin la'h tu ba bwi'hnn nin xclaa'dzi Dxiohs, ya chi'chi zica'ha tu nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h guica'ha tu,³⁷ laasii xchi'dxyi Dxiohs nin bia'han rñi' squii':

Za lliaa'yil'hñ ria'dxyi para dxi' nin nahpa dxi', ayi gacata'h Ñi'h.

³⁸ Bwiinn nin nabahan naya
pur ziga riachiisto' ba
xchi'dxyi'hn zibahan ba;
per sidela la'h ga gusaa'n ba
chechiisto' ba xchi'dxyi'hn,
ayi chuu nasaa sto'n gwa'hahn
loh ba.

³⁹ Ya la'h nu'h ayi naa nu'h nin
rusaa'n guelriachiisto' para ñichiloh
nu'h loh xtuhlda nu'h sino que naa
nu'h nin zena'hla tin ta'h nu'h loh
xtuhlda nu'h laasii riachiisto' nu'h.

Guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs

11 Pwihs i ziga gaapa lu'h
guelriachii sto' naa siguhra
zica'ha lu'h nin cabweeza lu'h, cun
naannloh za lu'h chuu tuhbi cohsa
nin nagahdxi dxiinloh. ²Biahxinee
Dxiohs la'h xtaada guldoor' ra' nu'h
laasii gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi
Ñi'h.

³Laasii nin riachiisto' nu'h, naann
nu'h bwi'hnncha'y i Dxiohs dxibaa'
cun guidxyiyuh pur xchi'dxyi Ñi'h,
laasii nin rachidia'ha ra' nu'h nnah
guhcan loh nin ayi biinloh galohyi.
⁴Pur ziga gwachiisto' guehtu Abel

xchi'dxyi Dxiohs badi'hi guhn ba
tuhbi guhn nez loh Ñi'h nin naza'ca
ru loh guhn nin badi'hi bwihtsi ba
nin biria'hlah Caín, ya pur ni'chin
guñi' Dxiohs naa guehtu Abel
bwiinn za'ca ru. Nnah nicala la'h
guehtu Abel guhchi ba, zeezahtii'
za'bi xchi'dxyi ba ziga gwachiisto'
ba xchi'dxyi Dxiohs.

⁵Zi'chi gahca za la'h Enoc pur
ziga gwachiisto' ba la'h Dxiohs,
ni'chin nin zeenee Dxiohs la'h
ba llaa'ndxibaa', nabahan ba ayi
guhchi ba, pwihs i ayi ru badxeela
ra' ba la'h Enoc laasii Dxiohs

zeenee la'h ba llaa'ndxibaa', nee
loh Xchihtsi Dxiohs rñi' galoh nin
nagahdxi guzee ba llaa'ndxibaa',
guluu'nasaa ba sto' Dxiohs. ⁶Pwihs i
ayi nuu cu'nasaa lu'h sto' Dxiohs
sidela ayi riachiisto' lu'h xchi'dxyi
Ñi'h, laasii ziga chebiiga lu'h loh
Dxiohs nahpa chechiisto' lu'h nuu
Dxiohs nee zudi'hi Ñi'h cohsa za'ca
la'h ra' bwiinn ra' nin gadxi'i hyi la'h
Ñi'h.

⁷Nee pur gwachiisto' guehtu
Noeh dxyi'dxyi nin guñi' Dxiohs
loh ba, chin rahbi Ñi'h ziaaba
ñihsadxiah nin gue'du gwa'ha ra'
bwiinn, chi'chi bwi'hnn ba nin
rahbi Dxiohs loh ba nee bidxyihbi
za ba laasii naann ba ruza'loh
Dxiohs dxyi'dxyi nin rñi' Ñi'h,
ni'chin bwi'hnncha'y i ba tuhbi
barcu roo' tin ayi ñahchi ra' bwiinn
lasaa' ba. Laasii gwachiisto' ba
xchi'dxyi Dxiohs, ni'chi baluu'y i
ba balaaca nin ayi riachiisto' ra'
bwiinn guidxyiyuh dxyi'dxyi nin
baluu'y i ba, ni'chi guca'ha Noeh
guelnabahan za'ca nin gwachiisto'
ba xchi'dxyi Dxiohs.

⁸Pur guelriachiisto' xteenn
xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto'
guehtu Abrahm, chin gudihdxyi
Dxiohs la'h ba, bazo'badxiahga ba
xchi'dxyi Ñi'h biria'h ba lahdxyi ba
gwah ba nez hasta bia'handxyi'dxyi
Dxiohs gudi'hi Ñi'h guica'ha
ba. Pwihs i biria'h ba lahdxyi ba
guna'zu nehza ba zee ba nin ayi
gaann ba caa chi'h gadzihm ba.

⁹Pwihs i laasii guyuu' guelriachii
xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' guehtu
Abrahm, ni'chin guyuu' ba ziga
tuhbi bwiinnziiit loh yuh ra' nin
guxe'hla Dxiohs la'h ba, guyuu'

ra' ba la'n yuu' dxihdx ra', ziga gahca za bwi'hnn guehtu Isaac cun guehtu Jacobo, laasii nee loh ra' ba bia'handxyi'dxyi Dxiohs guca'ha ra' ba yuh ra' chi, ¹⁰laasii la'h guehtu Abrahm guleeza ba tuhbi guihdxyi nin zohba dzi'tsi, tuhbi guihdxyi nin guunncha'yi Dxiohs nee nin cwachixchih Ni'h.

¹¹Zi'chi za gohpa guehtu Sara guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs tin nicala guyu'xa ba nee gudii'dxi ñuu' llii'n ba, per guca'ha ba guelrnabwa' tin guyuu' llii'n ba laasii gwachiisto' ba la'h Dxiohs nahpa baza'loh Ni'h xchi'dxyi Ni'h nin bia'hannet Ni'h la'h ba. ¹²Pwihs la'h guehtu Abrahm nicala ze'gadzih dxyih nin gachi ba, nahpa guyuu' ziahant duxa ra' llahga ba ziga zi dxih ra' nin nuu llaa'ndxibaa' nee cun ziga za yuhlli nin rii rwaa' ñihsado', nin ayi gaca gulaaba bwiinn.

¹³Garaa ra' bwiinn ra' chi guhchi ra' ba, nee ayi guca'ha ra' ba xiilla nin bia'hant Dxiohs dxyi'dxyi ñudi'hi Ni'h la'h ra' ba, ya nin gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs bwa'ha ra' ban desde zihtu roo', ni'chin nin gwachiisto' ra' ba laasii naann ra' ba naa ra' ba ziga zi bwiinnziitu, ca'nzaa zi ra' ba loh guidxyiyuh. ¹⁴Pwihs nin rñi' ra' squii', cañi' ra' ba nayaanayaad cadxi'hyi ra' ba canehza gaca lahdxyi ra' ba. ¹⁵Sidela la'h ra' ba ñuhnn ra' ba lligaaba xteenn lahdxyi ra' ba nin biria'h ra' ba, ñahca ñibia'garii ra' ba ri'chi, ¹⁶per xclaa'dzi ra' ba tuhbi guihdxyi za'ca nez nuu Dxiohs llaa'ndxibaa', pwihs ni'chin la'h Dxiohs ayi ratuhyi loh Ni'h guiria'hlah Ni'h

Xchiohs ra' ba, laasii nahpa cha'y i Ni'h tuhbi guihdxyi za'ca nin chuu ra' ba llaa'ndxibaa'!

¹⁷Pwihs pur guelriachiisto' xteenn Dxiohs nin guyuu' sto' guehtu Abrahm, ni'chin chin badi'hi Ni'h tuhbi dzi'n nagahn la'h ba tin gwa'ha Ni'h xa guunn ba, gwanee ba la'h Isaac tuhbi lahta tin ñudi'hi ba la'h Isaac ziga tuhbi guhn loh Dxiohs. Pwihs ayi biaa ba ñudi'hi ba la'h tuhbi dxi'h llii'n ba chi guhn loh Dxiohs, nicala bia'hannet Dxiohs dxyi'dxyi la'h ba ¹⁸rahbi Ni'h:

Pur Isaac ziahan llahga lu'h chuu!

¹⁹Laasii la'h guehtu Abrahm naann dzi'tsi ba nahpa Dxiohs guelrnabwa' tin gucwa'hn Ni'h bwiinn loh guelguhchi, pwihs zi'chi zahca guiñi' nu'h ñahca ziga zi guhchi Isaac nee gubia'garii babahn bi tin baca'ha xtaada bi la'h bi stuhbi.

²⁰Pwihs zi'chi za la'h guehtu Isaac guyuu' guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' ba ni'chin bwi'hnnntaa'yi ba yihca guehtu Jacobo cun guehtu Esaú, ya guñi'xgah ba xi ni'ca guunn tuhbigah ra' bi. ²¹Zi'chi za la'h guehtu Jacobo guyuu' za guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' ba chin la'h ba naa gachi bwi'hnnntaa'yi ba yihca tuhbigah ra' llii'n guehtu Joseh, chi'chi guna'zu ba tuhbi yahga gaandxu tin guzuh chihpa ba guunn ba la'h Dxiohs. ²²Zi'chi za la'h guehtu Joseh guyuu' za guelriachiisto' xteenn Dxiohs sto' ba chin ba naa gachi ba guñi'xgah

ba zaria'h ra' bwiinn Israel loh guihdxyi Egiptu, guñi' za ba xa nahpa guca'tsi ra' ba la'h ba.

²³Neezaa xcuzaahn ra' guehtu Moisehs guhpa guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin chin guulaa guehtu Moisehs, loh chiohpa bwe'hw gulu'la'n ra' ba la'h Moisehs laasii bwa'ha ra' ba chuhla bado'yil'hn guhca bi nee ayi bazo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' rrehyi nahpa gachi ra' biñi'n ndxi'hw, ²⁴ya gohpa za guehtu Moisehs guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' ba ni'chin chin guhca ndxi'hw ba ayi gunnah ba ñiria'lah ba llii'n llii'ndxa'pa rrehyi Egiptu, ²⁵sino que bwi'hnn ba lligaaba batil'dxilohnee ba la'h ra' xpwiinn Dxiohs guelrza'cazii xlawaal'hä ñahxinee ba guelnasaa ra' xteenn duhlda paaldaa si dxyih. ²⁶Par la'h ba lasahca ru batil'dxiloh ba guelrza'cazii ziga nin batil'dxiloh Jesucristu xlawaal'hä ñica'ha ba guelnaza'ca xteenn Egiptu laasii cabweeza si ba guelnaza'ca nin gudi'hi Dxiohs la'h ba. ²⁷Pwihsi pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto' guehtu Moisehs, biria'h ba loh guihdxyi Egiptu nee ayi bidxyihbi ba xquelnadxyi'chi rrehyi, gwazahnee dzi'tsi ba ziga naa xigaaba ba ziga nin bwa'haloh ba la'h Dxiohs nin ayi chyu gwa'ha.

²⁸Ya pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto' Moisehs bwi'hnn ba lañih xteenn paascu, gunabwa' ba baro'ba ra' ba llarihn ra' lli'hyi tuhbigah rwaal' yuu' nin guyuu' ra' bwiinn Israel ra' tin chin gudii'dxi aanjla

xteenn guelguhchi ri'chi nin tuhbi llii'nga'n galoh bwiinn Israel ayi xi gunnee ba. ²⁹Ya pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs gudii'dxi bwiinn Israel galaayi ñihsado' nin laa ñisado' xñiaa ziga zi loh yuh bihdzi; ya chin guclaa'dzi ra' bwiinn Egiptu ra' ñuhnn zi'chi za, la'laga'h gubi'hyi ñihsado' chi yihsa ra' ba ya gwaal'ñihsa ra' ba.

³⁰Ya pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs gurih barda dxiah xteenn guihdxyi Jericoh laasii galoh biahyi ra' ba gadidxi lee' dxiah chi loh gahdzi dxyih, ³¹ya pur guelriachiisto' guehtu Rahab, tuhbi gunna'h dxaaba, ayi guhchi ba chin guhchi ra' bwiinn nin ayi bazo'badxiahga dxyi'dxyi laasii la'h ba bagachi'loh ba nee guluu'cha'yí ba la'h ra' bwiinn Israel nin zeegalda'tsi xa naa guihdxyi chi.

³²¿Xi ni'ca ru guin'i'n? Ayi gaca xi guze'ta ruhn nee ria'dxi guze'ta'hñ guehtu Gedeohn, guehtu Barac, guehtu Sansohn, guehtu Jefteh, guehtu Davihd, guehtu Samuel, neezaa guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs. ³³Gallee ra' ba guyuu' guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ra' ba, ni'chin bwi'hnn za'ca ra' ba guelguxchisi, guca'ha ra' ba xquelrahcanee Dxiohs nin bia'han dxyi'dxyi guca'ha ra' ba, nee basie'w za ra' ba rwaal' ra' bwe'dzi, ³⁴basiu'yi ra' ba bwehla duxa ra', gula'h ra' ba loh guelguhchi tin ayi ñahchi ra' ba cun spahda. Bwiinn ra' nin badxahga bazuhchihpa ra' ba la'h ra' ba guhca nadxipa duxa ra' ba, guhca ra' ba bwiinn duxa ra' loh guehrru ra', nee bwi'hnn

ra' ba gahn la'h ra' xsuldahdu ra'
bwiinn ra' nin bidxyi'chinee la'h
ra' ba. ³⁵Guyuu' ra' gunna'h ra' nin
gubia'garii babahn xquehtaguhla ra'
ñi'h loh guelguhchi, ya snuhn ra' ba
guhchi loh guelrza'cazi xlawaah'ha
ñila'h ra' ba loh guelguhchi tin zi'chi
guca'ha ra' ba stuhbi guelnabahan
nin naza'ca ru loh guelnabahan rii'.

³⁶Snuhn ra' ba batidxitlo
guelrza'cazii nee guñi'yah bwiinn
la'h ra' ba, nezaa cun cadehn
biyi'bi ra' ba cun bie'w ra' ba la'n
lahtsidxi'ba. ³⁷Ya snuhn ra' ba
guhchi cun dxiah o chin guhca ra' ba
chiohpa taa'ha cun sierru. Nuu za ra'
ba guhchi ra' ba cun spahda, snuhn
ra' ba gurihzaa nezii-nezi'chi nee nin
guhca lahdxi nin guhta ra' ba guhca
dxihdxi lli'hyi o dxihdxi chihva, nee
batidxitlo ra' ba loh guelrza'cazii
duxa. ³⁸La'h bwiinn rii' nin ayi
bichi'hn ra' ñi'h loh guidxyiyuh nee
gurihzaa ra' ba nezii-nezi'chi nez loh
yuh bihdzi ra' nee nez la'n dahan
ra', la'n cwehva ra' nee cun caacazi
nez la'n bataa'ha ra' gubahan ra'
ba. ³⁹Garaa ra' ba nicala biahxinee
Dxiohs la'h ra' ba pur guelriachiisto'
ra' ba xchi'dxyi Ñi'h ayi guca'ha ra'
ba nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h loh ra'
ba, ⁴⁰laasii bwi'hnn Dxiohs lligaaba
guunn Ñi'h tuhbi dzi'n za'ca loh ra'
ba. Bwi'hnn Dxiohs lligaaba guni'hi
Ñi'h guelnaza'ca chi la'h nu'h nee
tuhsu gachica'ha ra' nu'hnn cun la'h ra'
bwiinn ra' chi nin bia'han dxyi'dxyi
guni'hi Dxiohsan.

Nahpa gaza'sto' nu'h xa
gubahan Jesucristu

12 Ni'chin nin naa nu'h
ziga nin zuu galaayi ra'

garaa ra' bwiinn ra' nin baluu'yi
guelriachiisto' xteenn Dxiohs nin
guyuu' la'n lasto' ra' ba. Ni'chin
nahpa gasaa'n nu'h la'h garaa ra'
nin ruhnn llahn loh xneziuh nu'h,
neezaa ra' duhlda nin ruchi'bi la'h
ra' nu'h loh xquelnabahan ra' nu'h,
tin ayi saca nagahn nu'h chozah
nu'h loh neziuh nin zoozahnee nu'h
nez hasta choo nu'h. ²Ni'chin nnah
nahpa guidi'hnn nu'h lligaaba za'ca
xa bwi'hnn Jesucristu nin badi'hi
guelriachiisto' la'h ra' ba nee nin
nahpa baza'loh nin gwachiisto' ra'
ba, ya la'h Jesucristu batidxitlo
Ñi'h guelrza'cazii loh cruhzi,
nee ayi za batuhyi loh Ñi'h pur
guelguhchi nin guhchi Ñi'h, laasii
naann Ñi'h chin ba batidxitlo Ñi'h
gallee guelrza'cazii chi zica'ha Ñi'h
guelnabahan nasaa, nee guzohba
Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs nin
nuu llaa'ndxibaa' hasta canabwa'
Ñi'h.

³Gulgui'hnn lligaaba za'ca
la'h tu xa batidxitlo Jesucristu
guelrza'cazii loh ra' bwiinn duhlda,
pwihsu ni'chin ayi cwe'hesto' tu nee
ayi za guiria'h gahn tu, ⁴laasii la'h
tu nnahyi ayi xi llarihn tu guilli'hi
loh guelruca'hnee xteenn duhlda.
⁵ ?Ta bia'l'dasto' tu dxyi'dxyi nin
bwii'yidxyi'dxyinee Dxiohs la'h tu
ziga llii'n Ñi'h? Laasii squii' rni' loh
Xchihtsi Dxiohs, rahbi Ñi'h:

Llii'nahn, ayi cwe'hesto' lu'h
xquelnah Daada Dxiohs,
nin ayi za guiria'h gahn lu'h
chin cheenee lu'h tuhbi
dxyi'dxah xteenn Ñi'h,

⁶ laasii zi'chi ruhnnee Daada la'h
garaa nin nadzii'hi ba nee
rudi'hi ba tuhbi guelnah la'h

ra' bwiinn nin raaca llii'n
Ñi'h.

⁷Sidela la'h tu guzuhchihpa lasto' tu loh guelrza'cazii, pwihs zaca'ha Dxiohs la'h tu ziga zi tuhbi llii'n Ñi'h, laasii չchu guzahn ayi rudi'hi tuhbi guelnah la'h llii'n ba?
⁸Per sidela la'h Dxiohs ayi ruhnnañ Ñi'h la'h tu ziga ruhnnañ Ñi'h la'h ra' gallee llii'n Ñi'h, ayi naa tu llii'n pa'h Ñi'h; sola naa tu llii'n duhlda.
⁹Ba naann tu chin guhca nu'h biñi'n loh guidxyiyuh rii', bani'hi xtaada ra' nu'h tuhbi guelnah la'h nu'h tin bazo'badxiahga ra' nu'h xchi'dxyi ba, tin rachidi'hnn nu'h ziga nin xclaa'dzi ba gaca. Pwihs չxinaa chi'h ayi chyu guzo'badxiahga xchi'dxyi Xtaada nu'h nin nuu dxiba' tin zi'chi gapa nu'h guelnabahan? ¹⁰Xtaada ra' nu'h loh guidxyiyuh rii' bani'hi ra' ba tuhbi guelnah la'h nu'h gaduhbi nin guhca nu'h biñi'n tin bazo'badxiahga ra' nu'h xchi'dxyi ra' ba, per la'h Dxiohs runi'hi Ñi'h dxyi'dxah la'h nu'h tin gachidxiaapaa nu'h tuhbi guelnabahan nayaan, tin gaca nayaan za nu'h ziga naa Ñi'h nayaan.
¹¹Guchii nin tuhbi guelnah ayi chyu riuu'sto' nu'hn chin dxuugati'dxiloh ra' nu'hn rahca nayaanan, per garaa ra' nin rut'i'dxiloh guelnah ra' rca'ha ra' ba tuhbi guelnabahan naza'ca.

Zizahcazii nu'h sidela gasaa'n nu'h xchi'dxyi Dxiohs

¹²Ni'chin pwihs gulgazuhchihpa naa tu nin badxahga, nee gulgazuhchihpa za yihca llihbi tu nin badxahga, ¹³nee gulgadxi'hyi

neziuh xteenn xchi'dxyi Jesucristu tin zuu dzi'tsi ñaa' tu.

¹⁴Gulchi'hyi xa guibahannee za'ca tu la'h gallee ra' bwiinn, nee gulchezahnee tuhbi guelnabahan nayaan, laasii garaa ra' nin ayi guibahan nayaan ayi nuu gwa'ha ra' ba loh Daada Jesucristu. ¹⁵Gulguia'ha za'ca tin ayi chyu tuhbi tu guñihchi loh xquelrahcanee Dxiohs, nee tin ayi gaca chyu tuhbi tu ziga xtulbaa' cwa'n naltaa' ra' nin ruxi'n la'h bwiinn. ¹⁶Pwihsi nin tuhbi tu ayi nuu gahpa stuhbi gunna'h loh nehza galoh che'hla tu, nee nin ayi za gaca tu nin ayi riuu'ria'zi xchi'dxyi Dxiohs ziga guhca guehtu Esaú nin batoo' pur tuhbi si guelwahw xquelnaza'ca ba pur naa ba llii'nga'n galoh xtaada ba, ¹⁷nee la'h tu ba naann tu, chin guclaa'dzi guehtu Esaú ñuhnntaa'yí xpaah ba yihca ba, sola gudxihldxi dxyi'dxyi xpaah ba la'h ba nicala bi'n duxa ba per ayi ru bidxeela ba xa ñuhnn ba ñucha'h ba nin bwi'hnn ba.

¹⁸Laasii la'h tu ayi gwabiiga tu ziga la'h ra' bwiinn Israel ra' tihxih dahan nin ayi ñahca ñidxi' nin cacadxih cun bwehla duxa, hasta nacahyi guzih, hasta cayahca biduhn duxa. ¹⁹Nin ayi za bihn dxiahga tu rsiaa'ha trompeta, nee cun rsiaa'ha xchi'dxyi Dxiohs. Bwiinn ra' nin bihndxiyahga ra' rsiaa'ha xchi'dxyi Dxiohs ayi gudxihpasto' ra' ban ni'chin nin gudxi'n chihpa ra' ba ayi ru guiñi' Ñi'h, ²⁰laasii ayi gudxihpasto' ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h chin rahbi Ñi'h: "Chyuchi'h zi tuhbi maan nin guicah tihxih dahan rii',

gulchiin ma cun dxiah o cun tuhbi yahga tu'chii." ²¹Guelnadxyi'bi duxa naa nin bwa'ha ra' ba ri'chi, ni'chin la'hgahca guehtu Moisehs rahbi: "Neezahn cachihchihhn cayuhnn guelnadxyi'bi." ²²Laasii la'h tu gwabiiga loh dahan nin laa Siohn, hasta naa lahdxyi Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi, nee guihdxyi Jerusalehn nin nuu llaa'ndxibaa' hasta nuu ziahan duxa ra' xaanjla Dxiohs nin badiaa'ha raann la'h Dxiohs. ²³Ri'chi rii' ra' nin naa ra' llili'n Dxiohs, garaa ra' nin caalah ra' ñi'h llaa'ndxibaa'. La'h tu gwabiiga loh Dxiohs nin naa Jwehsixteenn garaa ra' nu'h, neezaa loh ra' spíritu ra' bwiinn za'ca nin ba bwi'hnn nayaas Dxiohs. ²⁴La'h za nu'h bioobiiga loh Daada Jesucristu nin rusia'lدا dxyi'dxyi nee nin zuu galaayi loh Dxiohs nee loh za bwiinn guidxyiyuh pur dxyi'dxyi cuubi nin bia'hhan dxyi'dxyi Dxiohs, neezaa pur llarihn Jesucristu nin badi'hi Ñi'h loh Dxiohs pur la'h ra' nu'h. Llarihn Jesucristu rnaaba dxiaa xtuhlda ra' bwiinn guidxyiyuh, ni'chin lasahca run loh llarihn guehtu Abel nin rnaaba gaca guelguxchisi xcweenta bwiinn nin gudxiinn la'h ba.

²⁵Pwihsu ni'chin nnah gulgahca nasiin tin ayi cwe'hecaa tu nin cañi' loh tu xchi'dxyi Ñi'h, pwihsu bwiinn ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi ra' bwiinn nin bi' loh guidxyiyuh ayi bila'h ra' ba, zi'chi za la'h nu'h ²⁶xa guidi'hn ra' nu'h ta'h ra' nu'h sidela ayi chyu guzo'badxiahga xchi'dxyi Daada nin ze' llaa'ndxibaa'?

²⁶Rsiaa'ha xchi'dxyi Dxiohs bañi'bi

guidxyiyuh galoh, per nnah rñi' Ñi'h stuhbi:

Ayi guidxyiyuh si dxi'h
guñi'bi'hn pwihsu nnah
neezaa dxibaa!

²⁷Ya chin baze'ta Ñi'h stuhbi guñi'bi Ñi'h guidxyiyuh zahcabwa' nu'h zadzihh dxyih guiñi'bi gallee nin bwi'hnncha'yi Ñi'h nee ziñihchiloh ra'n tin dxia'hhan si ganaalla nin ayi nuu guiñi'bi, ²⁸per lahdxyi nu'h nin runi'hi Dxiohs la'h ra' nu'h ayi nuu guiñi'bin, ni'chin gadi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur dee' ra' tin zi'chi gaann nu'h la'h Dxiohs gaduhbi sto' nu'h, nee cun xquelnadxyi'bi nu'h tin dxiahxinee Ñi'h la'h nu'h, ²⁹laasii la'h Xchiohs nu'h naa ziga tuhbi bwehla duxa nin ruñihchilohtii'.

¿Xa guidi'hn nu'h tin dxiahxinee Dxiohs la'h nu'h?

13 Ayi gucwe'za tu gaantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu; gulcwihi ziga zi bwihtsi lasaa' tu. ²Ayi dxia'ldesto' tu gaca tu bwiinn za'ca cun bwiinn ra' nin gadzihh yihdzi tu, laasii pur ni'chi nuu ra' ba nin ayi gaann ra' ba badi'hi ra' ba yihdzi ra' ba guleezaa xaanjla Dxiohs.

³Gulgaza'sto' tu bwiinn ra' nin nuu lahtsidxi'ba ziga zi nee la'h tu ñie'wnnee tu la'h ra' ba; gulgui'hnn lligaaba pur bwiinn ra' nin guza'cazii pwihsu nee la'h tu ayi nuudxyi'dxyi saca tu zi'chi za.

⁴Nee gallee nu'h gachidi'hnn lasahca nu'h xquelruchinaa nu'h tin guibahan nayaas nu'h cun che'vla nu'h laasii zuhnn Dxiohs guelguxchisi la'h ra' nin ruhnn

guelgubwihlli nee nin rza'bisto' ñi'h stuhbi gunna'h. ⁵Ayi guca'hsto' tu mweeyi, guldxiahxi cun nin nahpa si tu laasii squii' guñi' Dxiohs: "Ayi gusa'na'hn yi'h nee ayi za cwe'hesto'n yi'h." ⁶Ni'chin ayi chyu guidxyihbi guiní:

Daada nin nuu dxibaa' naa nin rahcanee na'h,
ayi guidxyihbihn xi chi'h zi nin guunnee bwiinn na'h.

⁷Gulgaza'sto' tu la'h garaa ra' nin baluu'yi xa guibahan za'ca tu, nin baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h tu; gulgui'hnn lligaaba xa guya'loh xquelnabahan ra' ba, nee gulchezahnee ziga guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto' ra' ba. ⁸Ayi chuu dxyih guidxa'h Jesucristu, ziga guhca Ñi'h nna'yi zi'chigahca naa Ñi'h nnadxyih nee zi'chigahca za gaca Ñi'h par tu'pazi. ⁹Ayi za gusaa'n tu gusiahchi stuhbi bwiinn lasto' tu cun guriincaa dxyi'dxyi nin ruluu'yi ba, nee nin ayi naa ziga xchi'dxyi Jesucristu. Mas cha'yi chozahnee nu'h loh guelrahcanee nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs xlawaalha chozahnee nu'h xigaaba guelrahaw si. Pwihs i ayi xi lasahcatii' ni'chi laasii bwiinn nin gwazahnee lligaaba chi ayi baria'caa za'ca ra' ba.

¹⁰Naa'han ziga ñachidxiaapa nu'h tuhbi bacu'ga llaa'ndxibaa', nee zahca gachida'w nu'h nin dzi'ba lohon, per nin tuhbi bixohza nin zezahnee xlheyi Moisehs ayi gaca gahw ra' ba nin dzi'ba loh bacu'ga chi, ¹¹laasii xpixohza roo' ra' bwiinn Israel bat'i'dxi guhn ra' ba llarihn ra' guidxa'h la'n yuu' nin nadaa duxa xteenn

Dxiohs tin dxie'wloh ra' xtuhlda ra' bwiinn ra' chi, per ya tihi xra' maan ra' chi rca'dxih ra' ban rwaal guihdxyi chi. ¹²Zi'chi za la'h Jesucristu bat'i'dxiloh Ñi'h guelrza'cazzi loh guelguhchi rwaal guihdxyi tin basiaa Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda cun llarihn Ñi'h. ¹³Ni'chin nnah gulchoo'ho choo nu'h loh Jesucristu rwaal guihdxyi tin gati'dxiloh nu'h la'h gahca guelrza'cazzi cun guelxtuhyi laasii guchii naa nu'h xpwiinn Ñi'h, ¹⁴pwihs i loh guidxyiyuh rii' ayi chyu nahpa tuhbi guihdxyi nin ba naa par tu'pazi, ni'chin dxuudxi'hyi nu'h tuhbi guihdxyi nin gue'du dx!'. ¹⁵Pwihs i ni'chin nahpa gadi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur Jesucristu pwihs i guelzuxchiilli rii' naa ziga tuhbi guhn nin gadi'hi nu'h loh Dxiohs, pwihs i gadi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Ñi'h cun rwaal nu'h! ¹⁶Neezaa ayi dxia'ldesto' tu guunn tu bwen gacanee tu lassaa' tu ziga tuhbi guelnaza'ca nin cwachi tu guhn loh Ñi'h tin dxiahxinee Ñi'h la'h tu.

¹⁷Gulgazo'badxiahga xchi'dxyi ra' bwiinn nin rnabwa' la'h tu, laasii nahpa guti'dxi cweenta ra' ba loh Dxiohs pur xtsi'n tu, nee gulgui'hnn dxiahxi ra' ba loh xtsi'n ra' ba tin sidela gaca nalaasa sto' ra' ba ayi naan tuhbi xiilla guelnaza'ca para la'h tu.

¹⁸Gulguinaaba loh Dxiohs pur la'h nu, laasii naann dzi'tsi nu nayaas naa loh xquelrihn nu nee la'h nu xclaa'dzi gazo'badxiahga nu gachidi'hnn nu dzi'n za'ca loh garaatii' ra!. ¹⁹Rna'bazahn loh tu, cwidxyi chihpa tu loh Dxiohs

pur na'h tin gacanee Dxiohs na'h
guibia'gariin dxe'lida guia'han cuun
tu.

**Tuhbi guelruhnntaa'yi cun tuhbi
guelrgahpaDxiohsa nin ria'loh**

20 La'h Dxiohs nin naa
guelrbwihdxyii sto', nin bacwa'hn
la'h Jesucristu loh guelguhchi,
Jesucristu naa xpallwaa'n
ra' lli'hyi pur llarihn Ni'h nin
bwi'hnn guzohba dxyi'dxyi
cuubi nin ba naa par tu'pazi.
21 Dxiohs guunn gaca tu bwiinn
za'ca, bwiinn saantu loh xichi'hzi
nin guiclaa'dzi Ni'h guunn
tu, nee guunnee Ni'h la'h nu'h
ziga chi'h zi xclaa'dzi Ni'h pur
Jesucristu. iGulgui'hnn lasahca

lah Jesucristu par tu'pazi! Zi'chi
gaca, pwihsi.

22 Bwiitsi ra'n, rna'ba'hn loh tu ayi
guidxyi'chinee tu na'h pur chiohpa-
choon dxyi'dxyi nah nin baca'hn
loh dxihtsi rii' par la'h tu. **23** Pwihsi
gulgacabwa' nnah, la'lasaa' nu'h
Timoteu bare'h lahtsi dxi'ba;
sidela la'h Timoteu gadzihngah
ba rii', pwihsi dxe'l dane'hn ba
chin dxe'l daguia'han cuun tu.

24 GulgahpaDxiohs la'h ra' gallee
ra' nin ruluu'yi la'h tu nee gallee
ra' za bwiinn nin naa xpwiinn
Dxiohs. Ruxe'hla ra' bwiinn Italia
tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h
tu. **25** Dxiohs gacanee la'h tu nee
guunntaa'yi Ni'h yihca tu. Pwihsi
zi'chi nahpa gaca.

Dxihtsi nin baca'h Santia'gu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Santia'gu, xmooza
Dxiohs nee xmooza Daada
Jesucristu; rgu'neezahn tuhbi
guelrgahpaDxiohs loh gadzi'h
bichiohpa cwa'h ra' bwiinn Israel
ra' nin riidi'chi loh gaduhbitii'
guidxyiyuh.

Guelnaann nin runi'hi Dxiohs la'hnu'h

²Bwiitsi ra'n, nahpa dxiahxi duxa
tu chin guti'dxiloh tu xi chi'h zi ra'
cohsa nin ruchi'hyi xa cwe'hesto'
tu xchi'dxyi Dxiohs, ³tin ya naann
tu chin rzahca tu zi'chi, rzahca tun
tin guidu'hun gu guchii tu riachii
sto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ya nahpa
gusi'dxi tu tin ayi guiria'h gahn tu,
⁴mas gulgui'hnn pur dxiacza za'ca
ziga riazah dzi'tsi tu chi, tin zi'chi
guunn tu para dxiacza tu tuhbi
bwiinn nin ruhnn lligaaba za'ca,
bwiinn nin ayi xi dxia'dxi tiil.

⁵Sibweela chyu tuhbi tu ria'dxi
ziga guelnaann xteenn Dxiohs,
gulguinaaban loh Dxiohs; la'h
Ni'h guni'hi Ni'h la'htu laasii
la'h Ni'h naa nin runi'hi garaatii'
xiica ra' la'hnu'h nee ayi rusia'han
Ni'h la'hnu'h loh nin tuhbi xtuhyi,

⁶per nahpa gachidxi'hn nu'hnn cun
guelriachii sto' xteenn Ni'h nee
ayiruza chyu guidi'hnn chiohpa
sto' nu'h, tin ziga bwiinn nin ruhnn
chiohpa sto', bwiinn chi naa ziga
zi rwaa' ñihsado' nin rdzihta tin
ñihsado' garaa lahdu zi riahyinee
bwih la'han. ⁷Bwiinn nin naa yiha
ñi'h squii' mas ayi guunn ba pur
guica'ha ba xiilla nez loh Dxiohs,
⁸pwihsi laasii ziga tuhbi bwiinn
nin ruhnn chiohpa sto' ñi'h naa
ba ziga tuhbi bwiinn nin xclaa'dzi
tuhbi cohsa nnadxyih ya guillii
stuhbi la'ga'h cohsa, bwiinn chi ayi
ruza'lloh ba loh tuhsa dxyi'dxyi.

⁹Bwihtsi ra' nu'h nin nado'laadzi
nahpa dxiahxi ba laasii Dxiohs
gucah guya' la'h ba; ¹⁰ya nin
nahpa mas balaaqui'hn xi cohsa,
nahpa dxiahxi za ba laasii ba
baluu'y i Dxiohs ayi xi lasahca ba
pur xixteenn ba, tin ziga bwiinn
nin nahpa balaaqui'hn xcohsa ñi'h,
bwiinn chi naa ba ziga zi tuhbi
cwa'ndxia', nin ayi nuu gacata'h,
¹¹laasii chin rtahn gubiwdxii ya
rahlda hohra ruca'dxii gubiwdxii
la'h cwa'n chi cun riaaba dxia'an ya
rñihchiloh guelnaza'ca ru xteennan.
Zi'chi za rricu ziñihchiloh ba loh
nin ca'nzaa ba loh xquel guri'xi ba.

**Hohr nagahn chin rsagui'hi
bwiinnndaaba**

¹²Bwen duxa naa para la'h bwiinn nin suudzi'tsi cun paseensi chin cagati'dxiloh ba loh guelrza'cazii chin ba guñi' za'ca Dxiohs pur nin bwi'hnn ba, chi'chi zudi'hi Dxiohs tuhbi prehmiu la'h ba nin naa tuhbi curohn xteenn guelnabahan nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h desde galohpii' para la'h ra' bwiinn nin gaduhbi sto' radxi'hyi la'h Dxiohs. ¹³Chin chyu tuhbi tu rie'suh lligaaba dxaaba yiha tu, ayi guunn tu lligaaba Dxiohs rusadzihh lligaaba dxaaba chi yiha tu, tin Dxiohs ayi ruhnn Ñi'h dzi'n dxaaba nee nin ayi za rgu'tii Ñi'h lligaaba dxaaba yiha ra' bwiinn. ¹⁴Rallaan naa dee!. Chin tuhbi bwiinn rgoo'ballehxa xigaaba dxaaba ba la'h ba, chi'chi riaaba ba loh lligaaba dxaaba. ¹⁵Loh lligaaba dxaaba rii' riinloh duhlda, ya loh duhlda rii' chin rahca guroo'hon riinloh guelguhchi.

¹⁶Bwiitsi ra', ayi gusaa'n tu gusagui'hi tu la'h gahca tu; ¹⁷galleetii' ra' cohsa za'ca nee cohsa cha'yi ra' dez guiya' biinloh ra'n, naa ra'n xteenn Dxiohs nin bwi'hnn cha'yi dxih llaa'ndxibaa!. Dxiohs naa la'hgahca Ñi'h dez cadxyih, nee ayi rdxal'htii' Ñi'h. ¹⁸Ya la'h gahca xcweenta Ñi'h bwi'hnn Ñi'h para gaca nu'h xpwiinn Ñi'h laasii gwachii sto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, tin gaca nu'h bwiinn galoh loh ra' xpwiinn Ñi'h.

Nin naa dxyi'dxyi nin guchii

¹⁹Pur dee' bwiitsi lasaa' ra'n, cada tuhbigah tu nahpa suunasiin tu

para guca'hdxiahga tu, per nahpa chilaa'dzigah guini' tu ayi gusiooba tu ziga gusia'garii tu dxyi'dxyi, nee ayi za gaca tu bwiinn nin nague'hlatii' ria'llahn lasto' ñi'h, ²⁰laasii bwiinn nadxyi'chi ayi gaca guunn ba nin xclaa'dzi Dxiohs gaca. ²¹Ni'chin gulgasaa'n garaa ra' cohsa dxaaba nin gadxah cwa'h sto' tu, ni'chin mas cha'y i cun gaduhbi guelnado'laadzitii' gulchechii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs nin nucha'y i la'n lasto' tu, laasii dxyi'dxyi rii' cha'yin para guta'han xaalma tu loh duhlda.

²²Per gulgui'hnn ziga rñi' loh xchi'dxyi Dxiohs; ayi guunn tu ziga zi nin guca'hdxiahga sin, laasii sidela zi'chi guunn tu zusagui'hi tu la'hgahca tu. ²³Bwiinn nin riinh si xchi'dxyi Dxiohs nee ayi rzo'badxiahga ban, bwiinn chi naa ba ziga zi tuhbi bwiinn nin rwa'ha loh ñi'h loh tuhbi dxiahwahan; ²⁴rwa'ha ba xa naa ba nee chin ria'loh rwa'ha ba xa naa ba zeezah la ria'lda sto' ba xa naa ba. ²⁵Per bwiinn nin ayi ria'lda sto' ñi'h nin riinh ba sino que rwa'ha za'ca ba loh dxyi'dxyi nin ruta'h loh duhlda nee ruhnn ba ziga rnabwa' dxyi'dxyi rii', pwihs ziahxi duxa ba cun nin chi'h zi guunn ba.

²⁶Sidela nuu tuhbi tu nasto' tu naa tu tuhbi bwiinn nin raann duxa la'h Dxiohs, per ayi ruhnn tu gahn gusie'w tu rwaa' tu, pwihs la'h gahca tu rusagui'hi tu la'htu, ya ziga guelriachii sto' xteenn tu ayi xi gallu'yitii'hin. ²⁷Dxyi'dxyi nin ayi xi dxiimma nuutii', nin naa naya nez loh Dxiohs nin naa Xtaada nu'h naa dee': Gulgahcanee la'h ra'

bizahbi ra' cun la'h ra' gunna'h nin guhchi che'hla ra' ñi'h chin rchi'hñ ra' ba xiilla cohsa, nee gulguia'ha tin ayi chuu dximma tu cun cohsa dxaaba xteenn guidxyiyuh.

**Ayi chyu guunn guriin-guriin
cun cada tuhbigah bwiinn**

2 Bwiitsi ra', la'htu ziga ya gwachii sto' tu xchi'dxyi Daada Jesucristu nin nahpa garaa lla'ñih, ayi nuu guunn tu guriin-guriin cun cada tuhbigah ra' bwiinn. ²Ziga gazo'ba nu'h; chu'tii tuhbi bwiinn nin nahcu lahdxii za'ca la'n xquido' tu cun nuu ñihyi za'ca naa ba, ya neezaa tuhbi bwiinn prohbi chu'tii nee nahcu ba lahdxii rramienda, ³ya ziga guunn chi'h tu mahzi guunn lasahca tu la'h nin nahcu lahdxii za'ca guiniñ' tu loh ba squii: "Guzohba yahgaxiyyi za'ca rii", ya bwiinn prohbi guunnee tu stuhbi forma gahbi tu: "Ri'ca guzu'nchii yi'h", o guiniñ' tu gahbi tu: "Ziga yi'h loh yuh guzohba", ⁴ya zi'chi rluu'yi guriinca cayuhnn tu loh gahca ra' lasaa' tu, nee caywa'ha dxaaba tu loh lasaa' tu. ⁵Bwiitsi ra', gulgaca'dxiahga dee: Dxiohs gulii la'h bwiinn nin naa prohbi loh guidxyiyuh rii' tin gaca rricu ra' ba loh guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs tin para guica'ha ra' ba ziga herensi nez dxibaa' hasta nuu Dxiohs, laasii zi'chi naa dxyi'dxyi nin badi'hi Ñi'h la'h ra' bwiinn nin nadzii'hi Ñi'h. ⁶Nee mahzi ziga la'htu rusi'xtuhyi tu la'h bwiinn prohbi, nee ñtayi rricu dxi'h naa nin rusa'cazzii la'htu loh xtsi'n tu nee nin rgoo'lallehxaa la'htu nez loh guexchisi? ⁷Ñtayi la'h

ra' dxi'h ba nin rñi'yah lah Dxiohs nin rachibwihdxyi nu'h, Dxiohs nin basiaa la'hnu'h loh duhlda?

⁸Sibweelaa guchii tu zeezah tu ziga rñi' loh xchihbru roo' Dxiohs cun cweenta squii": "Guhca nadzii'hi bwiinn lasaa' lu'h ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca", pwihs i bwen naa ziga cayuhnn tu, ⁹per sidela guriin-guriin cayuhnn tu cun cada tuhbigah ra' bwiinn, pwihs i ayi rga'ha cayuhnn tu nuu xtuhlda tu nee naa tu bwiinn duhlda loh lehyi xteenn Dxiohs, ¹⁰ya ziga nuu tuhbi bwiinn nin ruzo'badxiahga garaatii' dxyi'dxyi nin naa xteenn lehyi, per ya nuu tuhbin nin ruñihchi ba, pwihs i ya pur tuhbi dxyi'dxyi xteenn lehyi chi naa ba tuhbi bwiinn duhlda loh galleetii' dxyi'dxyi nin naa lehyi xteenn Dxiohs. ¹¹Pwihs i la'hgahca Dxiohs nin guñiñ": "Ayi guyihdxyi lu'h la'h gunna'h nin naa che'hla stuhbi bwiinn", nee neezaa guñiñ' Ñi'h: "Ayi chiinn lu'h bwiinn." Pwihs i sidela ayi naa lu'h bwiinn gubwihlli per rdxiiñ lu'h bwiinn, pwihs i ya zi'chi ayi cagazo'badxiahga lu'h ziga naa xlehyi Dxiohs. ¹²La'htu nahpa guiniñ' tu nee guunn tu ziga zi bwiinn ra' nin tiidxi loh guelguxchisi xteenn Dxiohs nin ruta'h la'hnu'h loh duhlda, ¹³ya ziga bwiinn ra' nin ayi balahsa sto' ra' ñi'h lasaa' ra' ñi'h, bwiinn chi chin tiidxi za ba loh guelguxchisi xteenn Dxiohs ayi za galahsa sto' Ñi'h la'h ba; per ziga bwiinn nin balahsa sto' ñi'h la'h stuhbi bwiinn lasaa' ba, bwiinn chi zwa'ha za'ca Dxiohs loh ba hohra nin gaca jwiisi.

**Xcweenta guelriachii sto' cun
xcweenta dzi'n za'ca**

¹⁴Bwiitsi ra', ñxi gallu'yi sibweelaa tuhbi tu guiniñ' nuu

guelriachii sto' xteenn Dxiohs sto'
tu nee ayi xi dzi'n za'ca cayuhnn
tu? Sidela zi'chi naa xmohda
tu, ḡta zuhnn chi'h guelriachii
sto' chi gahn ta'h tu loh duhlda?
¹⁵Ziga gazuh zi ra' nu'h, ziga tuhbi
bwihsti ra' nu'h o tuhbi bizaan' ra'
nu'h ria'dxi ra' xahba ra' ba cun
xquelwahw ra' ba para tiidxi ra' ba
dxyih, ¹⁶ya guīñi' tuhbi tu loh ba
squii': "Dxyih rii' tiidxi za'ca lu'h,
guhta xahba lu'h cun gudahw",
per ayi rudi'hi tu nin rchi'hn tihxi
bwiinn rii', ḡxi gallu'yi chi'h ziga
squii'? ¹⁷Zi'chi gahca za rahca cun
guelriachii sto' la'h Dxiohs sidela
ayi guluu'yi bwiinn loh dzi'n za'ca
nin ruhnn ba, ya ziga guelriachii
sto' ba pur tuhsin naan ziga tuhbi
cohsa guuchi.

¹⁸Laasii pwehda ziuu' tuhbi nin
guiñi': "Yi'h nahpa lu'h guelriachii
sto' xteenn Dxiohs sto' lu'h, nee
na'hyi ru'nnahn dzi'n za'ca. Pwihs
baluu'yi guelriachii sto' xteenn
lu'h nin naa xchi'dxyi Dxiohs
xteenn lu'h na'h xcweenta ziga
nin ayi naa xtsi'n za'ca lu'h loh
nin ruhnn lu'h, ya na'h gulu'yi'hn
yi'h xcweenta guelriachii sto'
xte'nnahn pur xcweenta dzi'n za'ca
nin ru'nnahn." ¹⁹Yi'h nahpa lu'h
ziroo' jweersi xteenn guelriachii
sto' tin para riachii sto' lu'h nuu
tuhbi dxi'h Dxiohs, ni'chin nin
bwen naa ziga ruhnn lu'h; iper
nee ra' za bwiinndxaaba riachii
sto' ba dee' nee rchihchi ra' ba
cun guelnadxyi'bi! ²⁰Per ḡtayi
nnaa lu'h dxiu'nbwa' lu'h cohsa
za'ca? iBwiinn pa'hyi! Ya sibweelaa
guelriachii sto' nin nahpa lu'h
ayi ruluu'yirun xteenn dzi'n za'ca

nin ruhnn lu'h, pwihs naan ziga
zi tuhbi guelriachii sto' guuchi.
²¹Dxiohs bwi'hnn bwiinn za'ca la'h
guehtu Abrah, bwihtsi chieemps
roo' nu'h pur cweenta nin bwi'hnn
ba chin ūudi'hi guhnn ba la'h
guehtu Isaac llii'n ba nez loh
Dxiohs para ūahchi bi. ²²Pwihs ya
rwa'ha lu'h cweenta xteenn guehtu
Abrah; guelriachii sto' xteenn ba
baluu'yi ba cun nin bwi'hnn ba, nee
guelriachii sto' xteenn ba bazaa'han
pur xcweenta nin bwi'hnn ba.

²³Zi'chi guy'a'loh guzohba nin rñi'
loh Xchihtsi Dxiohs ziga rahbin:
"Abrah gwachii sto' ba nin guñi'
Dxiohs loh ba, ni'chin basia'pitii
Dxiohs xtuhlda ba, guca'ha Ñi'h
la'h ba ziga tuhbi bwiinn nayaas",
ya neezaa biga'ha za ba guhca ba
tuhbi mihgu xteenn Dxiohs.

²⁴¿Gu rwa'ha tu, pwihs, Dxiohs
rca'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn ziga
bwiinn nin ayi xi xtuhlda ūi'h pur
xcweenta dzi'n za'ca nin ruhnn
ba, ayi pur cweenta si dxi'h ziga
nin riachii sto' ba? ²⁵Zi'chi gahca
za guzahca guehtu Rahab, naan
nin gubahan loh guelgubwihlli;
per basia'pitii Dxiohs xtuhlda ba
pura dzi'n za'ca nin bwi'hnn ba
chin badi'hi ba yihdzi ba guyuu'l'a'n
chionpa bwiinn Israel nin gwagui'a'ha
xa naa guihdxyi nin nuu ba nee pur
nin bwi'hnn ba bwen balaloh ba la'h
ra' ba tin bazuunehza ba bwiinn rii'
nez stuhbi neziuh. ²⁶Pwihs ziga tihxi
bwiinn, sidela aadxin spíritu, naa
tihxi bwiinn chi tuhbi tihxi guuchi;
pwihs zi'chi za ziga guelriachii sto'
naan ziga cohsa guuchi sidela ayi
guluu'yi xcweenta dzi'n za'ca nin
ruhnn cada tuhbigah ra' nu'h.

Dxyi'dxyi dxaaba ra' nin
rre'h rwaa' bwiinn

3 Bwiitsi ra', ayi nahpa chuu ziahan nin gaca ziga mwehsu loh tu tin ya naann tu mwehsu mahzi rahca guelguxchisi xcweenta,² laasii garaa ra' nu'h ziahan bweelta rzah ñaa' nu'h loh duhlda, ya pwihsi sidela nuu tuhbi ra' nu'h ayi xi ruñihchi pur dxyi'dxyi nin rñi' bwiinn chi, pwihsi naa ba tuhbi bwiinn za'ca, laasii rahca za rucwe'za ba la'h gaduhbitii' tihxi ba.³ Chin rachiguu nu'h frehn rwaa' ziga maan gwahyi tin chee ma nez hasta chi'h zi guiclaa'dzi nu'h, ya zi'chi nahpa rasiaayi nu'h gaduhbi tihxi ma nez chi'h zi chyu xclaa'dzi.⁴ Gulguia'ha za la'h ra' barcu nicala guroo' ra'n per bwihsi rca'h naa la'han nahpa jweersi; per bwiinn nin rusazah la'han cun tuhbi dxil'ba bi'tu'hn nin laa timón, rusia'hyi ba barcu nez chi'h zi xclaa'dzi ba.⁵ Zi'chi gahca za cun luhdxyi bwiinn, naan taayi bi'ti'hn tihxi bwiinn per zahca guinj'in ziahan roo' ra' cohsa roo'. iCaa loh dahan roo' ayi rca'dxihin cun tuhbi bwehla bi'ti'hn!⁶ Nee luhdxyi bwiinn naan ziga zi bwehla, nee naan ziga zi tuhbi guidxyiyuh cohsa dxaaba nin nuu tihxi nu'h; ruhnn dximman la'h gaduhbitii' bwiinn, zohbadxih gahcan pur gabihldxyi nee ruhnnan guca'dxihin yi'h loh gaduhbitii' xquelnabahan lu'h.⁷ Bwiinn rahca ruhnn nado' ba galleetii' maan duxa ra', maan ra' nin zohba xihyi ñi'h, bwe'lda ra' nee maan ñihsa ra', nee ruhnn nado' ba ma;⁸ per

luhdxyi bwiinn ayi ruhnn ra' ba gahn gaca nado'on, naa luhdxyi bwiinn ziga zi tuhbi cohsa dxaaba nin ayi rsaa'n gaca nado', nee gadxah chihpan benehnu nin rdxiiinn la'h bwiinn.⁹ Cun luhdxyi gahca nu'h rii'l rachiñi' za'ca nu'h la'h Dxiohs Xtaada nu'h, nee cun luhdxyi gahca za nu'h rachigu'dii nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin bwi'hnncha'yí Ñi'h, bwiinn ra' nin rñah ziga naa Ñi'h.¹⁰ Rwa'a' gahca nu'h rachiñi' za'ca nu'h la'h Dxiohs, nee cun la'hngahcazan rgul'dii za nu'h la'h ra' bwiinn. Bwiitsi ra'; dee' ayi gacan squii!.¹¹ ¿Ta ruhnn tu lligaaba hasta rtahnn ñihsa nahxi zahca guitahnn ñihsa Itaa'?¹² Bwiitsi ra', éta ruhnn tu lligaaba tuhbi yahga ñiigu guni'hin aceituhna, o zahca guicah ñiigu loh tuhbi yahga uhba? Zi'chi gahca za tuhbi bizee ñihsa nahxi ayi nuu guitahnn cun nee ñihsa nallihin.

Guelnaann xteenn Dxiohs nin ze' nez dxibaa'

¹³ ¿Chyu ni'ca loh garaatii' tu nuu guelnasiin yihca tu nee naann duxa tu? Pwihsi bwiinn chi nahpa gulul'yi ba cun dzi'n za'ca nin ruhnn ba cun guelnado'laadzi nin rudi'hi xquelrahcabwa' ba la'h ba,¹⁴ per sidela la'htu rza'bi sto' tu xixteenn bwiinn nee ruhnn tu dzi'n para la'h gahca tu, pwihsi ayi guunn nayachi tu laasii la'htu naa nin ayi xi gahntii' tin dee' naa ziga cañi' lu'h dxyi'dxyi rusagui'hi si xcweenta xchi'dxyi Dxiohs,¹⁵ laasii guelnaann rii'l ayi naan nin ze' pur xcweenta Dxiohs, sino que naan guelnaann xteenn loh guidxyiyuh

rii' pur xcweenta bwiinndxaaa,
¹⁶laasii hasta nuu guelrza'bi sto'
 xixteenn bwiinn, nee guelrzaa'
 ziga xi gaapa bwiinn, ri'chi za nuu
 dxixi'hw nee garaalohtii' cohsa
 dxaaba. ¹⁷Per bwiinn nin nahpa
 guelnaann nin ze' pur Dxiohs
 nahpa ba tuhbi guelnabahan naya,
 nee ayi naa ra' ba bwiinn dxixi'hw,
 bwiinn nado'laadzi ra' ba; nee
 ayi ruhnn si ra' ba lligaaba pur
 xcweenta gahca ra' ba, nee ralahsa
 sto' ra' ba lasaa' ra' ba, ganaalla
 dzi'n za'ca ruhnn ra' ba nee ayi
 zee-ze' xigaaba ra' ba nee ayi za
 ruhnn ra' ba ziga ruhnn ra' bwiinn
 ra' nin ayi ruza'loh xchi'dxyi ra'
 ñi'h. ¹⁸Ya bwiinn ra' nin rdxi'hyi
 guelrbwihdxyii sto', guelrbwihdxyii
 sto' rbahchi ra' ba tin rca'ha za
 ra' ba tuhbi guelnabahan naya
 nez loh Dxiohs ziga nin gaca
 xquelnaza'ca ra' ba.

**Nin mahzi nadzii'hi loh
 guidxyiyuh que no la'h Dxiohs**

4 ¹Ca nehza riinloh dxixi'hw
 nee cun guelrdxihndxinee
 lasaa' bwiinn nee cun ziga guelrca'h
 puñehta lasaa' tu? Ze'en nez loh ra'
 lligaaba dxaaba nin guillii-guillii
 cabwihdxihndxi nez la'n lasto' tu,
 naa ra'n nin rusuhdzitii' loh xigaaba
 tu. ²La'htu rza'bi sto' tu gaapa tu
 xi cohsa, nee coma ayi nahpa tun
 ni'chin mejor rdxiiinn tu bwiinn, nee
 rza'bi za sto' tu xixteenn lasaa' tu,
 nee coma ayi nuu guica'ha tu cohsa
 ra' nin rza'bi sto' tu, ya chi'chi cun
 dxyigah dxixi'hw cun rdxihndxinee
 lasaa' tu. Ayi rdxeela tu nin xclaa'dzi
 tu laasii la'htu ayi rnaaba tun loh
 Dxiohs. ³Ya sidela guinaaba tun, per

ayi za guica'ha tun laasii rnaaba tun
 cun lligaaba dxaaba, laasii xclaa'dzi
 tun tin guxi'n tun ziga chi'h zi
 xclaa'dzi tu. ⁴iBwiinn ya'dxi ra'!
 ?Tayi gaann tu bwiinn nin xclaa'dzi
 guunn ra' dzi'n nin ruhnn ra' bwiinn
 guidxyiyuh, bwiinn chi rdxyi'chine
 ba la'h Dxiohs? Ni'chin sidela nuu
 chyu tuhbi tu nin xclaa'dzi chezah
 loh nin rahca loh guidxyiyuh rii',
 bwiinn chi rdxyi'chine la'h Dxiohs.
⁵Pwihsi pur ni'chin rñi' loh Xchihtsi
 Dxiohs squii': "Spíritu nin bani'hi
 Dxiohs lasto' nu'h ruca'h duxa sto'
 Ñi'h la'hnu'h laasii xclaa'dzi Ñi'h
 guinabwa! Ñi'h la'hnu'h." ⁶Per la'h
 Dxiohs rahcanee Ñi'h la'hnu'h mahzi
 ru cun guelruhnntaa'y i xteen
 Ñi'h, pwihsi loh Xchihtsi Dxiohs rñi'
 squii': "Dxiohs rdxyi'chine Ñi'h la'h
 ra' bwiinn nayachi ra' per rahcanee
 Ñi'h la'h ra' bwiinn nado'laadzi."

⁷Pwihsi gulgazo'badxiahang
 xchi'dxyi Dxiohs, nee gulgachihpa
 sto' tu tin ayi gudi'hi tu lugahri
 gusiahchi bwiinndxaaa lasto' tu,
 ya chin gwa'ha ba ayi guunn ba
 gahn, chi'chi gullu'n ba. ⁸Gulta'biiga
 nez loh Dxiohs, ya zi'chi zie'biiga
 za Ñi'h lasto' tu. Bwiinn duhlda ra'
 gulgazuh naya naa tu; ya la'htu
 nin xclaa'dzi guca'h sto' ñi'h la'h
 Dxiohs cun loh guidxyiyuh rii' tuhs
 juunta, gulgui'hnn naya lasto' tu.
⁹Gulcu'nalaasa sto' tu pur xcweenta
 xtuhlda tu, ni'chin guldxii'n nee
 guldxiiinn guelriaa lasaa' lasto'
 tu nee gulgacha'h guelrullihdzi
 pur guelru'n ya guelriahxi pur
 guelnalaasa. ¹⁰Gulgasaguu'dzi sto'
 tu nez loh Dxiohs tin para guca
 guiya' Ñi'h la'htu.

Ayi guiñi'yah tu lasaa' tu

¹¹Bwiitsi ra', ayi guiñi'yah lasaa' tu tin nin rñi'yah lasaa' ra' o nin ruhnn nayachi rñi'yah bwiinn chi la'h xlehyi Dxiohs nee rwa'ha dxaaba ban; ya sidela ruluu'yí xcwihin lu'h xcweenta lehyi, rahca lu'h nin ruhnn guelguxchisi xlawaah'a nin guzo'badxiahga lu'h lehyi. ¹²Per sola nuu tuhbi dxi'h nin bani'hi lehyi cun tuhbi si za nin naa jwehsí, nee la'h gahca Ñi'h nin zahca guta'h la'h bwiinn loh duhlda o guñihchiloh za Ñi'h la'h bwiinn; per ziga yi'h ɁChyu naa lu'h tin guluu'yí lu'h xcwihin la'h stuhbi bwiinn?

Ayi gaann nu'h xi ni'ca gaca guillii

¹³Yannah gulgaca'dxiahga dee' la'htu nin rñi' ra': "Nnadxyih o guillii guzoo nu tal guihdxyi, ri'chi guidxuu nu tuhbi yihza guidi'hnn nu xilla guelguri'xi tin gachidi'hnn nu gahn mweeyi", ¹⁴nee nin ayi gaann tu cuun nin gaca guillii. Pwihsí Ɂcuun chi'h nin lasahca xquelnabahan bwiinn? Pwihsí naan ziga zi tuhbi bwiyyuh nin riinloh tuhbi carriyi'hñ ya lwehgú rñihchilohon. ¹⁵Nin nahpa guiñi' tu naa squil: "Sidela la'h Dxiohs nnah, guibahan nu para guidi'hnn nu dee' o dee chi", ¹⁶per ziga la'htu nin pur rñi' nayachi ra', garaatii' ra' guelnayachi xteenn tu rii' pur cohsa dxaaba ra'n. ¹⁷Ya bwiinn nin naann xa gaca cohsa za'ca nee ayi ruhnn ban, bwiinn chi rgu'tii ba duhlda.

**Dxyi'dxyi rii' naa para la'h ra'
bwiinn ra' nin naa rricu ra'**

**5 Gulgazo'badxiahga dxyi'dxyi
rii', la'htu rricu ra' nin nuu**

ziahán xixteenn ra' ñi'h; guldxi'hñ cun gulcwidxidxiah pur loh xcweenta guelrzhacazii nin guti'dxiloh tu.

²Garaa xixteenn tu la'n guyuu'dxi nee xahba za'ca tu dxigah rigazu'hyi ra' maan nin rahw lahdxin. ³Ohru cun plahta xteenn tu la'n gwa'tihin ra', ya dee gahca ra' naa nin guunn gacobwa' Dxiohs ayi xclaa'dzi tu guunn tu nin xclaa'dzi Ñi'h guunn tu, ni'chin xmweeyi tu rii' guunn ziga bwehla nin guca'dxih tihxi tu tin para ñichilohtii' tu. Lliaa'h si nubachicwa'h tu xixteenn tu loh dxyih ra' nin naa luulchima nin nabahan ra' nu'h.

⁴Xcweenta nin ayi gudxihlli tu la'h ra' ndxi'hw ra' nin bwi'hnn xtsi'n tu loh dzi'n guelrria'hñ; bwiinn ra' chi ca'gati'chi ra' ba dxyi'dxyi pur xcweenta nin ayi gudxihlli tu la'h ra' ba, nee la'n Dxiohs bihn la xi pur cabahchi guelchiah ra' ba xcweenta tu. ⁵Loh guidxyiyuh rii' nasaa nabahan tu, cayuhnn tu garaaloh ra' cohsa dxaaba ra' nin xclaa'dzi chi'h zi tu, nee cagaroo' tu ziga zi tuhbi guun nin raroo' zah; ya zi'chi la'h dxyih nin gachi tu ze'gadzihñ gahxu. ⁶La'htu badzii'ba duhlda tu yihca bwiinn za'ca ra', gudxiinn za tu la'h ra' ba ya la'h ra' ba nin tuhbi naa ra' ba ayi guteesa ra' ba loh tu per cun gudxiinn tu la'h ra' ba.

**Gulcweeza gadzihñ dxyih nin
guibia'garii Xchiohs nu'h**

⁷Pwihsí ni'chi, bwiitsi ra'; gulgahpa paseensi hasta gadzihñ dxyih nin guibia'garii Jesucristu loh guidxyiyuh. Pwihsí ziga bwiinn nin raa'n nin cabweeza guzia'tii xli'hñ ñi'h nahpa rbweeza ba cun paseensi gaduhbi nin

riaaba ñisadxiahgaloh cun neezaa ñihsadxiah nin riaaba luulchima,⁸ gulgahpa paseensi la'htu nee ayi guiria'h gahn tu, laasii la'h dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu ze' gadzihnh gahxu.⁹ Bwiitsi ra', ayi gudzii'ba tu guelchiah yihca lasaa'¹⁰ tu, tin ayi gaca guelguxchisi xcweenta tu; tin la'h Dxiohs Daada Jesucristu la'h Ñi'h naa Ñi'h Guxchisi roo', pwihsitin laasii la'h Ñi'h zuu la rwaa' yuu'.¹⁰ Bwiitsi ra', gulguia'ha cuun guelrza'cازii nin bati'dxiloh ra' guehtu daada ra' nin baca'h xchi'dxyi Dxiohs desde galoh, nee ayi biria'h gahn ra' ba.¹¹ Pwihsitul gulguia'ha za xa raze'ta za'ca nu'h la'h ra' guehtu daada ra' chi nin bati'dxiloh guelrza'cازii nee ayi biria'h gahn ra' ba; nee la'htu naann la za xcweenta ziga guzahca guehtu Job chin bati'dxiloh ba guelrza'cازii duxa nee ayi biria'h gahn ba, per luulchima tii' bwil'hnn za'ca duxa Dxiohs la'h ba ni'chin nin baluu'yi Ñi'h xcweenta ziga riaa Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h.

¹²Per mahzi cha'yí bwiitsi ra', chin ria'han dxyi'dxyi tu loh tuhbi bwiinn, ayi guze'ta tu nin pur llaa'ndxibaa' nin pur loh guidxyiyuh, nee nin xi chi'h zi stuhbi cohsa. Mas chin guíñi' tu: "Uhn", cun sol ni'chi zi guíñi' tu; ya ziga chin guíñi' tu: "Coh", cun sol ni'chi za guíñi' tu tin ayi guunn Dxiohs guelguxchisi xcweenta tu.

¹³Per sidela nuu tuhbi tu nin nugatii'dxiloh guelrza'cازii, mahzi gulguinaaba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'htu, ya sibweelaa nuu tu nuu guelnasaa sto' tu nahpa gu'l danee tu la'h Dxiohs cun himnu

ra',¹⁴ ya sibweelaa rahcallu'hu tu nahpa cwiidxyi tu bwiinn guido!¹⁵ ra' nin naa bwiinn guuhla ra' tin para cwiidxyi-guinaaba ra' ba loh Dxiohs nee pur lah za Jesucristu ca'bí ra' ba nsehchi tihxi bwiinn nin rahcallu'hu tin dxiaaca ba,¹⁶ nee la'htu bwiinn ra' nin cwiidxyi-guinaaba loh Dxiohs pur la'h bwiinn nin rahcallu'hu, gulchechii za sto' tu tin para dxiaaca bwiinn nin rahcallu'hu; ya zi'chi zuteesa Dxiohs la'h ba loh gueldxyihdxxyi, ya sidela nuu xi xtuhlda ba zuhnn Ñi'h pardohn xtuhlda ba chi.¹⁶ Pwihsitul ni'chin gulchixtee' loh lasaa' tu xcweenta xtuhlda tu nee gulguíñi'nee za la'h Dxiohs tin para chapitii xtuhlda tu, laasii guelrñi'nee bwiinn za'ca la'h Dxiohs cun gaduhbi sto' ba nahpan ziahán roo' jweersi.¹⁷ Guehtu profeta Elías, tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih roo', guhca ba tuhbi bwiinn ziga zi la'hnu'h, nee chin gunaabachihpa ba loh Dxiohs tin ayi dxiaaba ñihsadxiah, pwihsitul ayi biaaban loh gaduhbitii' guidxyiyuh loh chohnna yihza garoolda,¹⁸ nee chin gunaabala'ga'h ba loh Dxiohs tin dxiaaba la'ga'h ñihsadxiah stuhbi pwihsitul guibia'garii biaaban stuhbweelta ya guyuu' la'ga'h li'hn.

¹⁹Bwiitsi ra', sibweelaa chyuulla tuhbi tu rria'caa loh dxyi'dxyi nayaaxteenn Dxiohs nee stuhbi lasaa' tu ruhnn para rsia'garii la' ba,²⁰ gulgahcabwa' chyu chi'h zi bwiinn nin rabwe'hecaa la'h bwiitsi Ñi'h loh duhlda, rulaloh ba xaalma bwiitsi ba loh guelguhchi, nee ruhnn ba para chapitii xtuhlda bwiinn chi nicala ziahanan.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Pehdru

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pehdru, naan tuhbi
pooxtla xteenn Jesucristu;
cagaca'hn dxihtsi rii' loh ra' bwiinn
nin gulii Dxiohs gaca ra' xpwiinn
Ñi'h ziga bwiinn ra' nin riidi'chi
ra' nez loh guihdxyi Pontu, nez
Galacia, nez Capadocia, nez
Asia, neezaa loh guihdxyi Bitinia.
2 Xtaada Dxiohs nu'h gulii la'htu
galohyi, gulii Ñi'h la'htu para
la'h gahca Ñi'h tin guunn Spíritu
Saantu xteenn Ñi'h xtsi'n Ñi'h
la'n lasto' tu tin guzo'badxiaha
tu xchil'dxyi Jesucristu tin gaca
nayaa lasto' tu pur xcweenta
llarihn Ñi'h. Rna'ba'hn loh Dxiohs
gacanee cha'yí ru Ñi'h la'htu, nee
gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu.

Tuhbi guelnabahan nin cabweeza ra' nu'h

3 Lasahca duxa naa Dxiohs nin
naa Xtaada Daada Jesucristu laasii
Dxiohs pur xcweenta nin balahsa
sto' Ñi'h la'hnu'h bwi'hnn Ñi'h
guhpa tu siguhra zica'ha tu tuhbi
guelnabahan nacuubi laasii pur
xcweenta ziga babahn Jesucristu
loh guelguhchi dee runi'hi tuhbi
guelnabahan dzi'tsi la'hnu'h nin

ayi chuu dxyih cha'lohtii!. ⁴Ni'chin
la'h Ñi'h zuhnn Ñi'h para guica'ha
tu herensi nin nahpa cha'yí Dxiohs
llaa'ndxibaa', nin ayi ñichilohtii',
nee nin ayi za nuu gacan cohsa
dxiimma; nin ayi za dxiu'yin ziga
zi tuhbi dxia!. ⁵Nee pur nin nahpa
tu guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi
Dxiohs sto' tu, la'h Ñi'h rahpa
dzi'tsi Ñi'h la'hnu'h tin gaaldaa
gachica'ha ra' nu'h guelnaza'ca nin
nahpa cha'yí Ñi'h llaa'ndxibaa' nin
guta'h la'h ra' nu'h nin guluu'yiloh
la'n dxyih ra' nin guinihchiloh
guidxyiyuh.

⁶Ya pur cweenta ra' rii' ni'chin
nin cadxah guelnasaa sto' tu
nicala guti'dxiloh tu mas paaldaa
guelrza'cazzi ra' loh dxyih
gullia'yí'hn ru ra' rii', ⁷laasii
pur guelrza'cazzi ra' rii' ruluu'yí
sidela guchii riachii sto' tu
pwihsa guelriachii sto' xteenn
tu lasahca ru que ziga ohro nin
rñihchiloh, per guelriachii sto' tu
ayi rñihchilohon nicala guti'dxiloh
tu loh guelrzahcazii. Ni'chin
chin garialcaa guchii riachii sto'
tu, chi'chi ziñi' za'ca Dxiohs pur
xcweenta tu nee guunn lasahca
za Ñi'h la'htu loh dxyih nin
guibia'garíi Daada Jesucristu.

⁸La'htu ruca'h sto' tu la'h Jesucristu nicala nagahdxi gwa'ha tu loh Ñi'h; ya ziga riachii sto' tu la'h Ñi'h nnah nicala ayi rwa'haloh tu la'h Ñi'h, per riahxi duxa tu ya nin ayi rdxeela tu dxyi'dxyi nin guïñi' tu tantu nin riahxi tu, ⁹laasii ya naann tu bata'h Ñi'h la'htu loh duhlda pur nin gwachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h, ya zi'chi zica'ha tu tuhbi guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

¹⁰Pwihsí la'h ra' guehtu profeta ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cacheempa roo' basi'dxi ra' ba cun bacha'gabwa' za ra' ba xcweenta guelrahcanee xteenn Dxiohs nin biinloh rii' para la'htu, ¹¹laasii guclaa'dzi ra' ba gacabwa' ra' ba cuuca garia'caa gaca nin cañi' spíritu xteenn Crixtu nin nuu la'n lasto' ra' ba chin guñi' Ñi'h nahpa guti'dxiloh Crixtu loh guelerza'cazzi ya chi'chi gaapa Ñi'h guelnabwa'. ¹²Per Dxiohs badi'hi Ñi'h para gacabwa' ra' ba ayi la'n dxyih dxi'h nin nabahan ra' ba cha'loh dxyi'dxyi ra' chi sino que guzohban nee para la'h ra' nu'h nnah. Ni'chin nnah dee ra' naa nin baluu'yi ra' bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs loh tu laasii nez llaa'ndxibaayi baxe'hla Dxiohs Spíritu Saantu Ñi'h tin cweeza Ñi'h la'n lasto' ra' ba tin basañi' Ñi'h la'h ra' ba dxyi'dxyi nin guclaa'dzi Ñi'h guïñi' ra' ba. Dee ra' naa dxyi'dxyi ra' nin xclaa'dzi ra' aanjla gahca ra' gacabwa' ra' ba pur xcweenta ñi'h.

Tuhbi xquelnabahan nayaan nu'h nez loh Dxiohs

¹³Pwihsí ni'chin gulgui'hnn lligaaba cun loh nin guunn

tu; gulgui'hnn nadxiipa sto' tu cun gaduhbi xigaaba tu loh guelnaza'ca nin guni'hi Dxiohs nin bia'han dxyi'dxyi gachica'ha nu'h chin gabia'garii Jesucristu loh guidxyiyuh stuhbi. ¹⁴Ni'chin nahpa gaca tu ziga naa ra' biñi'n ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada ra' ñi'h; ayi ru guibahan tu loh cohsa dxaaba ra' nin bwi'hnn tu galoh chin nagahdxi dxiu'nbwa' tu la'h Dxiohs, ¹⁵sino que gulguibahan gaduhbila'ga'htii' ziga nabahan Dxiohs saantu nin gudihdxyi tu gaca tu xpiwinn Ñi'h, laasii ziga naa Ñi'h saantu loh garaatii' nin ruhnn Ñi'h zi'chi gahca za xclaa'dzi Ñi'h guibahan tu. ¹⁶Pwihsí loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii': "Nahpa gaca tu ziga Na'h laasii Na'h naan saantu."

¹⁷Ya ziga la'htu rñi' tu "Paah" loh Dxiohs nin ruhnn tuhbiloh guelguxchisi loh garaa ra' bwiinn cun xcweenta dzi'n nin bwi'hnn ra' ba, pwihsí nahpa guidxyihbi tu Ñi'h loh garaa ra' dxyih ra' nin guibahan tu loh guidxyiyuh rii.

¹⁸Ya naann tu Dxiohs bata'h la'htu loh ziga lligaaba nin ayi ballu'yi nin gubahan ra' xtaada guldoor' ra' tu; pwihsí la'htu naann cha'yí tu balaaca chi'h guelerza'cazzi roo' nin batidxiloh Jesucristu tin bata'h Ñi'h la'htu loh duhlda. Pwihsí ayi guhllan cun ohro o cun plahta nin rñihchiloh, ¹⁹sino que guhllan cun llarihn Jesucristu nin lasahca duxa, nin guhca ziga guhn ziga zi tuhbi lli'hyi nin naza'catii' nin ayi xi xtuhlda ñi'h. ²⁰Crixtu ya bibwi'hi desde chin nagahdxi cwixchih guidxyiyuh

ziga pur cweenta ra' rii', per loh dxyih luulchima ra' rii' baluu'yiloh Ñi'h para xquelnaza'ca tu. ²¹Pur xcweenta Jesucristu, riachii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs, nin bacwa'hn la'h Ñi'h loh guelguhchi; badi'hi za Ñi'h guelnabwa' la'h Jesucristu, ni'chin nin guya'zi tu xchi'dxyi Dxiohs nee pur siguhra nin nahpa tu zica'ha tu guelnabahan nacuubi loh Dxiohs ni'chin la'h chi'h zi Dxiohs zeena'hla tu nnah.

²²Pwihs i nnah la'htu ziga bazo'badxiahga tu xchi'dxyi guchii Dxiohs, bwi'hnn naya a tu sto' tu tin gaantsii'hi tu la'h ra' lasaa' ra' nu'h, ni'chin nahpa gaca nadzii'hi tu ziga tuhbi ziga stuhbi ra' lasaa' tu cun gaduhbi sto' tu nee cun gaduhbi xjweersi tu, ²³laasii ya guca'ha tu guelnabahan nacuubi xteenn tu pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin banuu nabahan para tu'pazi; ayi naan xcweenta dxii'h xchi'dxyi bwiinn guidxyiyuh nin nahpa rahchi ra'. La'htu naa tu ziga zi cwa'n nin rtahn pur biñih nin ze'nez dxibaa', ayi pur xcweenta dxii'h biñih nin rñihchiloh, ²⁴laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa squii':

Garaa ra' bwiinn guidxyiyuh naa ra' ziga zi cwa'n ra' ya xquelnaza'ca ra' ba naa ziga dxia' ra' xteenn cwa'n ra'; pwihs i chin rbihdzi cwa'n chi neezaa dxia' chi riaaba ra', ²⁵per Xchi'dxyi Dxiohs naan para tu'pazi.

Nee dxyi'dxyi ra' rii' naa xchi'dxyi Dxiohs nin babihm tu.
2 Pwihs i ni'chin gulgasaa'n garaaloh ra' cohsa dxaaba ra' nin nuu loh guidxyiyuh; ayi

gusagui'hi tu lasaa' tu, ayi guiñi' xi hn tu loh lasaa' tu, ayi chuudxih tu xixteenn lasaa' tu; nee cun ziahan ru cohsa dxaaba ra' ayi guunn tu. ²Mahzi cha'yi ziga zi biñi'n nin gue'du rahlaa, rdxa'gasto' ra' bi lehchi; zi'chi gahca za gulgui'hnn pur guidxa'ga sto' tu xchi'dxyi Dxiohs tin guchioo'hon la'htu loh guelnabahan nacuubi nin nahpa tu ya pur la'han ta'h tu loh duhlda. ³Sidela la'htu guchii tu guhcabwa' tu bwen naa xquelrahcanee xteenn Daada Jesucristu.

Jesucristu naa tuhbi dxiah nabahan

⁴Gulchebiiga loh Jesucristu, nin naa ziga zi tuhbi dxiah nin nahpa guelnabahan nin gule'hecaa ra' bwiinn ra' ya para la'h Dxiohs naa dxiah chi tuhbi dxiah nin gulii Ñi'h nee lasahca duxan para la'h Ñi'h. ⁵Pwihs i neezaa la'htu, ziga zi dxiah ra' nin nahpa guelnabahan; gulgasaa'n guunnxtsi'n Dxiohs la'htu, tin guunn Ñi'h la'htu tuhbi guido' hasta cweeza Spíritu Ñi'h, tin gaca tu xpixohza Dxiohs, nin naya a rahpa la'n lasto' ra' ñi'h. Laasii naa tu tuhs i cun Jesucristu zibwihdxyi-zinaaba tu loh Dxiohs cun guiñi' za'ca za tu pur xcweenta Ñi'h, ya dee ra' naa ziga tuhbi guhn nin rtahn desde la'n lasto' tu nee naa ra'n nin xclaa'dzi Dxiohs, ⁶laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa squii':

Na'h guzuun tuhbi dxiah nin naa tuhbi dxiah za'ca hasta guihdxyi Siohn, tuhbi dxiah nin bibwi'hi suuh mwer xchihm yuu';

pwihsí bwiinn nin chechii sto'
ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h ayi
dxia'hán xtuhyi ra' ba.

⁷ Ya para la'htu riachii sto' tu,
lasahca duxa dxiah chi, per para
la'h ra' bwiinn ra' nin ayi riachii sto'
ra' ñi'h, nahpa zizohba dxyi'dxyi
ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs squii':

Dxiah nin gule'he sto' ra'
mwehsu albañihyi, dxiah chi
naa dxiah nin bibwi'hi guzuh
mwergaloh xchihn yuu';

⁸ neezaa:

Dxiah nin rrehlda ra' ba cun
dxiahltaa nin ruhnn para
riaaba ra' ba.

La'h ra' ba riaaba ra' ba laasii ayi
ruzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi
Dxiohs, pwihsí ni'chin guñi' Dxiohs
ñichiloh ra' ba.

Bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs

⁹ La'htu naa tu tuhbi cwa'h
bwiinn ra' nin gulii Dxiohs, ya
tuhbigah tu naa tu bixohza nin naa
ziga rrehyi xteenn Dxiohs. La'htu
naa tu tuhbi bwiinn nayaa, tuhbi
bwiinn za'ca, nin naa ra' xpwiinn
Ñi'h. Pwihsí gulii Ñi'h la'htu tin
guluu'yi tu guelnaza'ca duxa nin
bwi'hnn Dxiohs nin gudihdxyi la'htu
chin guyuu' tu loh neziuh nacahyi
xteenn guidxyiyuh rii' tin biuu' tu
loh xneziuh ña'ñih xteenn Dxiohs.

¹⁰ La'htu galohyi ayi chyu naa tu nez
loh Dxiohs, per nnah naa tu xpwiinn
guihdxyi Dxiohs. Cadxyih ayi chyu
balahsa sto' ñi'h la'htu, per nnah
la'h Dxiohs balahsa sto' Ñi'h la'htu.

Gulgahbahan loh xneziuh Dxiohs

¹¹ Pwihsí bwiitsi ra'n nin nadzii'hi
ra'n; nabahan tu loh guidxyiyuh

rii' ziga bwiinn ziitu ra', ayi
gusaa'n tu xa chu'tee ziga lligaaba
dxaaba ra' xteenn duhlda nin nuu
loh guidxyiyuh nin rusiahchi sto'
bwiinn nin ruhnn rbwe'he sto' ra'
loh xneziuh Dxiohs. ¹² Gulgahbahan
za'ca nez loh ra' bwiinn ra' nin ayi
naa ra' bwiinn Israel ra'. Nicala
nnah rñi' ra' ba dxyi'dxyinah
pur la'htu ziga bwiinn nin ruhnn
cohsa dxaaba, per ya chin gwa'ha
ra' ba xcweenta dzi'n za'ca nin
ruhnn tu, chi'chi ziñi' za'ca ra'
ba pur la'h Dxiohs chin gadzihn
dxyih guunn Dxiohs guelguxchisi
xcweenta cada tuhbigah ra' bwiinn.
¹³ Pwihsí ziga guyuu' tu guyu'zi
tu xchi'dxyi Jesucristu, zi'chi za
gulgazo'badxiahga xchi'dxyi garaa
ra' ziga nin rahpa guelrnabwa' loh
guidxyiyuh rii' ziga prizdenta roo'
pur nin nahpa ra' ba guelrnabwa'
nin lasahca ru, ¹⁴ o ziga gobernador
ra' nin ruxe'hla Dxiohs tin ruhnn
ra' ba guelguxchisi xcweenta ra'
bwiinn duhlda ra'; ya tin guiñi'
za'ca za ba pur la'h ra' bwiinn ra'
nin ruhnn ra' cohsa za'ca. ¹⁵ Laasii
Dxiohs xclaa'dzi Ñi'h guunn tu
cohsa za'ca, tin zi'chi ayi nuu xa
guidxeela ra' nin naa ra' bwiinn
nagu'ñi'yah ra' cun nin naa bwiinn
mbah ra' xa pur guiñi' ra' ba xilla
dxyi'dxyi dxaaba pur la'htu.

¹⁶ Gulgahca ziga zi bwiinn nin ayi
ruzo'badxiahga xlehyi Moisehs, per
ayi ziga bwiinn ra' nin zuu baria'h
loh xlehyi Moisehs para guunn ra'
ba tuhbi cohsa dxaaba, sino que
gulgahca ziga zi tuhbi bwiinn nin
chu'tii' nez loh Dxiohs para tu'pazi.
¹⁷ Gulgahca bwiinn nado'laadzi loh
garaa ra' bwiinn. Gulgahca bwiinn

nin nadzii'hi lasaa' ñi'h la'h nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, gulguidxyihbi la'h Dxiohs, nee gulgahpa respehtu la'h prizdenta roo'.

**Bati'dxiloh Jesucristu guelrza'cazii
tin baluu'yi Ñi'h xa guidi'hnn nu'h**

¹⁸La'htu bwiinn ra' nin naa mooza, cun gaduhbi xquelnado'laadzi tu gulgazo'badxiahga garaa ra' xchi'dxyi xballwaa'n tu, nee ayi ballwaa'n si dxi'lh nin naa bwiinn za'ca sino que neezaa la'h ballwaa'n nin nadxaaba naa ra', ¹⁹laasii bwen naa guunn bwiinn guti'dxiloh ba guelrza'cazii laasii pur xcweenta nin zeezahnee ba xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰Pwihs i sidela la'htu ruhnn tu xilla cohsa dxaaba ni'chin nin rusa'cazii xballwaa'n tu la'htu, ayi xi guunn tu gahn dela ruhnn tu waanta ruti'dxiloh tu guelrza'cazii chi cun paseensi. Per sidela la'htu rza'cazii tu laasii bwi'hnn tu tuhbi cohsa za'ca nee ruhnn tu waanta cun paseensi xcweenta guelrza'cazii chi, pwihs i dee naa bwen nez loh Dxiohs. ²¹Pwihs i pur cweenta ra' rii' ni'chin gudihdxyi Dxiohs la'htu, laasii bat'i'dxiloh Jesucristu guelrza'cazii duxa pur la'htu, tin baluu'yi Ñi'h la'htu ziga cheezah tu loh xneziuh Ñi'h. ²²La'h Ñi'h ayi xi xtuhlda Ñi'h guyuu', nee nin ayi za chyu basagui'hi Ñi'h nin tuhbi. ²³Chin guñi'yah ra' ba la'lh Ñi'h, ayi za guñi'yah Ñi'h la'h ra' ba; chin basa'cazii ra' ba la'h Ñi'h ayi guñi' nadxyi'chi Ñi'h sino que mahzi bat'i'dxi cweenta Ñi'h loh Dxiohs Xtaada Ñi'h nin ruhnn guelguxchisi za'ca. ²⁴Bati'dxiloh Jesucristu

guelrza'cazii guhchi Ñi'h loh cruhzi tin gudixihlli Ñi'h xcweenta xtuhlda ra' nu'h, tin guibahan za'ca ra' nu'h loh xneziuh Dxiohs. La'h Ñi'h bidxeeldxyihdxyi tihxi Ñi'h tin biaaca tu la'htu, ²⁵laasii la'htu desde galohyi guhca tu ziga zi lli'hyi nin biza'bi ra', per nnah la'htu biuu'nehza loh Jesucristu, tin naa Ñi'h xbaxtohr loh tu, nee la'h Ñi'h naa Ñi'h rahpa xaalma tu.

**Forma ziga nahpa
guibahannee tu che'hla tu**

3 Zi'chi gahca za la'htu, gunna'h nin nuu za che'hla ra' ñi'h; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi xpiwiinn ndxi'hw tu, tin zi'chi sidela chyulla tuhbi ra' ba nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ziachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs laasii gwa'haloh ra' ba xa ba ruhnn tu xa naa xmohda tu cun xa nado'laadzi tu. ²Ya loh gwa'ha ra' ba xa nabahan xnehz a tu cun guelnado'laadzi nin nahpa tu sto' tu ³ayi gwa'ha ra' ban xcweenta ziga nabahan tu ziga tuhbi cohsa nin rzuhcha'yi nez dihtsi jwehra tihxi bwiinn ziga gaca cha'yi za'ca dxichihca tu o ziga zuuchala'yi tihxi tu cun xica dxi'ba za'ca ra' ziga ohro ra', ⁴sino que mahzi bwen gwa'ha ra' ba gulgazuhcha'yi lasto' tu cun guelnado'laadzi tu nee cun guelrbwihdxyii sto' xteenn tu, neezaa cun guelnasa a duxa xteenn sto' tu. Laasii ayi naa ra'n nin ñihchiloh ra'; dee ra' nin lasahca duxa nez delanta loh Dxiohs. ⁵Pwihs i chiemba roo ra' nin gudii'dxi ra' zi'ca za bwi'hnn ra' gunna'h ra' nin guhca ra'

xpwiinn Dxiohs nin guyuu'-guya'zi xchi'dxyi Dxiohs sto' ra' ñi'h; bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi che'hla ra' ba. ⁶Zi'chi guhca guehtu Sara; bazo'badxiahga ba xchi'dxyi guehtu Abrahn nee guñi' za ba loh guehtu Abrahn "Daada." La'htu nahpa zadzihna gaca tu ziga guhca ba, sidela la'htu guunn tu ganaalla dzi'n za'ca nee ayi guidxyihbi tu loh xcweenta xi chi'h zi.

⁷Neezaa la'htu ndxi'hw ra'; gulguibahannee za'ca la'h gunna'h nin naa che'hla tu, ayi sola pur nin nadaa ru dxi'h gunna'h loh ndxi'hw sino que neezaa la'h ra' ba nahpa ra' ba tuhsa gahca guelnabahan nin bani'hi Dxiohs la'htu. Gulgui'hnn squii' tin guunn cweenta Dxiohs xchi'dxyi tu loh nin cwiidxyi-guinaaba tu loh Ñi'h.

**Bwiinn ra' nin ruti'dxiloh
guelrza'cازىزى pur nin ruhnn
ra' ba dzi'n za'ca ra'**

⁸Dee naa nin cañi'n loh garaa tu; nasaa gulguibahannee lasaa' tu, gulgalahsa sto' lasaa' tu, nee gulgantsii'hi lasaa' ziga nadzii'hi lasaa' bwiinn ra' nin naa bwihtsi lasaa', gulgahca bwiinn za'ca nee gulgahca za bwiinn nado'l'aadzi. ⁹Ayi gusia'garii tu dxyi'dxyinah chin guñi' chyulla bwiinn dxyi'dxyinah loh tu, ayi za gusia'garii tu dxyi'dxyinah loh bwiinn nin guiguii loh tu; sola gulguinaaba loh Dxiohs guunntaa'yí Ñi'h yihca bwiinn chi laasii Dxiohs gudihdxyi Ñi'h la'htu tin guica'ha tu guelnaza'ca nin guni'hi Ñi'h la'htu ziga herensi, ¹⁰laasii squii' caa loh Xchihtsi Dxiohs:

Bwiinn nin xclaa'dzi guca'h sto' ñi'h guelnabahan si nee guibahan nasaa ba garaa dxyih, nahpa gucwe'za ba rwaa' ba tin ayi guñi' ba dxyi'dxyinah ra', nee tin ayi za guñi' ba dxyi'dxyi dxixi'hw ra'!

¹¹Nahpa guiria'caa ba loh cohsha dxaaba, ya guunn ba ganaalla dzi'n za'ca; nee chi'hya ba loh hasta naa guelrriidxyii sto' nee chena'hla dzi'tsi ban,

¹²laasii Dxiohs rahpa Ñi'h la'h bwiinn za'ca ra', nee ruca'hdxiahga za Ñi'h xchi'dxyi ra' ba nin rnaaba ra' ba loh Ñi'h ya rdxyi'chinee Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' garaaloh ra' dzi'n dxaaba ra'.

¹³¿Chyu nahpa guunn mahla la'htu sidela zeezah cayuhnn tu ganaalla dzi'n za'ca ra'? ¹⁴Per nicala sacazii tu pur xcweenta nin nabahan nayaa tu loh xneziuh Dxiohs, per zibahan tu loh tuhbi guelnabahan nasaa; ayi guidxyihbi tu chyu chi'h zi, ayi dxia' zi gueeta tu, ¹⁵sino que gulgaca'h sto' tu Jesucristu cun gaduhbi sto' tu ziga naa Ñi'h Daada, gulgahca nasiin tin guñi' tu loh ra' garaa ra' bwiinn ra' nin guinaabadxyi'dxyi loh tu xa naa xcweenta hereensi nin naannloh tu zica'ha nu'h loh Jesucristu. Pwihsa chin guñi' tu loh ba, gulgui'hnnan cun gaduhbi sto' tu nee cun gaduhbi xquelnado'l'aadzi tu. ¹⁶Gulguibahan za'ca tin cwiidxyii xquelrihn tu, tin chin guñi'yah ra' ba la'hnu'h laasii

nabahan za'ca nu'h loh xneziuh Jesucristu zia'han xtuhyi ra' ba pur nin guin'i'yah ra' ba la'hnu'h.

¹⁷ Mahzi cha'y i sacazii nu'h sidela zi'chi naa xigaaba Dxiohs xlawa'a'ha guidi'hnn nu'h dzi'n dxaaba ra'.

¹⁸ Laasii Jesucristu bat i'dxiloh Ni'h guelrsa'cazzi, guhchi Ni'h pur xcweenta xtuhlda ra' nu'h tuhs i bweelta para tu'pazi, ayi xi xtuhlda Ni'h guyuu' nez loh Dxiohs; per bat i'dxiloh Ni'h guelrsa'cazzi pur bwiinn duhlda; ya pur guelrsa'cazzi nin bat i'dxiloh Ni'h chi gwanee Ni'h la'hnu'h nez loh Dxiohs laasii guhchi tihxi Jesucristu per pur nin babia'garii spíritu Ni'h tihxi Ni'h gubia'garii babahn Ni'h. ¹⁹ Per chin nagahdxi guibia'garii spíritu Ni'h tihxi Ni'h, gwah spíritu Ni'h chi tin baluu'yi spíritu Ni'h xchi'dxyi Dxiohs loh ra' spíritu nin guyuu' la'n lahtsi dxi'ba (o sea hasta nuu gabihldxyi). ²⁰ Dee' ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi guehtu Noeh loh ra' dxyih nin gubahan ba, guleeza Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' chi loh garaa ra' dxyih nin bwi'hnn cha'y i guehtu Noeh barcu roo' nin ya baguhca chieempa roo'; ya la'n barcu chi guyuu' xuhnna bwiinn nin gula'h ra' loh nihsa nin bañihchiloh la'h ra' bwiinn loh guidxyiyuh chieempa roo' chi. ²¹ Ya chin rrobañihsa nu'h nnah, zahca gahbi nu'h nihsa nin rrobañihsa nu'h chi naa ziga zi hasta rla'h nu'h loh duhlda, laasii ziga gula'h galluhnna ra' ba bia'han hasta nnah ziga rla'h nu'h loh duhlda. Guelrrohbañihsa ayi naan para gusiaan tihxi bwiinn sino que para guinaaban loh

Dxiohs tuhbi lligaaba nayaa para la'hnu'h, nee ruta'han la'hnu'h pur xcweenta nin babahn Jesucristu loh guelguhchi. ²² Jesucristu bacah Ni'h llaa'ndxibaa' yannah zohba Ni'h xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ni'h, tin ri'chi rnabwa' Ni'h loh ra' xaanjla Dxiohs neezaa loh ra' garaa ra' spíritu ra' nin nahpa guelrnabwa' loh guidxyiyuh cun llaa'ndxibaa'.

Gulgui'hnn xtsi'n Dxiohs

4 Pwihs i ni'chin bat i'dxiloh Jesucristu guelrsa'cazzi xcweenta ra' xtuhlda ra' nu'h, guhchi Ni'h loh cruhzi; neezaa la'htu rga'ha guunn tu lligaaba zuti'dxiloh za tu guelrsa'cazzi, laasii nin guzahcazii tihxi ni'h ya bazia'tii ni'h xneziuh duhlda, ² tin loh guelnabahan nin guibahan ru tu loh guidxyiyuh rii', guibahan tu ziga xclaa'dzi Dxiohs ayi ziga dxi'h guelrusagui'hi xteenn dzi'n duhlda ra'. ³ Laasii galoh bwi'hnn tu ziga chi'h zi nin guclaa'dzi tu, bwi'hnn tu ziga ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, bwi'hnn tu ziga guclaa'dzi tihxi tu cun garaaloh ra' nin guyuu'dxih tu; guyuu' tu loh guelree' cun loh rca'hnzaa za'bi, bwi'hnn tu lañih tin para rdxeela zi xa nehza riuu'tii lasaa' tu tin suhdzi tu, nee guunn za tu la'h ra' dxaan ra' ziga moda xtuhyi duxa. ⁴ Pwihs i rdxyi'chi ra' bwiinn ra' nin zeezahnee dzi'n ra' chi nnah cun la'htu laasii ayi ru ruhnn xcweenta tu dzi'n nin zeezahnee ra' ba, pwihs i ni'chin rñi'yah ra' ba pur xcweenta tu. ⁵ Per la'h ra' ba nahpa zuti'dxi cweenta

ra' ba loh Jesucristu nin ba guca'ha para guunn guelguxchisi loh ra' bwiinn ra' nin nabahan cun loh ra' bwiinn ra' nin baguhchi, ⁶laasii pur dee' ni'chin bihn ra' bwiinn ra' nin guhchi xchi'dxyi Jesucristu para gaca ra' ba guelguxchisi cun tiixi ra' ba ziga rahca ra' bwiinn guidxyiyuh guelguxchisi, ya guibahan spíritu ra' ba ziga xclaa'dzzi Dxiohs.

⁷Ya la'h dxyih nin ñichiloh garaatii' ra' cohsa loh guidxyiyuh rii' ze'gadzihn gahxu; ni'chin gulgañca bwiinn nasiin, nee gulcwihdxyi-gulguinaaba loh Dxiohs cun gaduhbi sto' tu, ⁸nee nin mahzi lasahca naa gaantsii'hi lasaa' tu laasii guelnadzii'hi chi rusie'wun yiñca ziahan duhlda ra'. ⁹Gulguiñi' za'ca loh ra' bwiinn nin gadzihn rwaal' yihdzi tu, nee ayi xi guelchiah cwachi tu loh ba. ¹⁰Pwihs i ziga bani'hi Dxiohs dzil'n nin guunn tuhbigah tu, cun dzil'n chi gulgañcanee la'h ra' lasaa' tu, tin zi'chi guluu'yi tu loh ra' lasaa' tu cayuhnn za'ca tu garaatii' ra' nin bani'hi Dxiohs la'htu. ¹¹Sidela chyulla tuhbi tu naa xtsi'n ñi'h nin guluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, nahpa guluu'yi ba ziga naa xchi'dxyi Dxiohs; sidela tuhbi tu naa para gacanee tu lasaa' tu, zuu guunn ban cun gaduhbi sto' ba, cun gaduhbi guelnadxiipa xteenn ba nin rudi'hi Dxiohs la'h ba. Pwihs i garaa nin guunn tu, gacan tin zi'chi chuu xa guiñi' za'ca ra' bwiinn pur lah Jesucristu, pwihs i para la'hs i Ñi'h sa'bi dxyi'dxyi nahpa Ñi'h guelrnabwa' para tu'pazi. Zi'chi gaca pwihs i.

Gachidi'hnn nu'h waanta,
tiidxi nu'h guelrza'cazii ziga
nahpa gati'dxiloh nu'h

¹²Pwihs i bwiitsi ra'n, ayi gadxyigaa'loh tu laasii cagati'dxiloh tu guelrza'cazii nin naa ziga zi bwehla, nin ze' tin guidu'hun gu riachii sto' tu. Ayi guunn tu lligaaba cazahca tu xilla guelrza'cazii nin ayi gaanntii' tu, ¹³sino que mahzi cha'y i guldxiahxi pur nin cagati'dxiloh tu guelrza'cazii nin batidxiloh Jesucristu, tin zi'chi za dxiahxi tu chin gwa'ha tu dxi' Jesucristu loh guidxyiyuh rii' stuhbi. ¹⁴Sidela guiñi'yah ra' ba la'h tu laasii riachii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu; dichohsa tu, laasii rbweeza Spíritu Saantu Dxiohs cun gaduhbi xquelña'ñih Ñi'h la'n lasto' tu ni'chin rñi'yah ra' ba la'htu. ¹⁵Sidela chyulla tuhbi tu cagati'dxiloh guelrza'cazii, per ayi pur naa dxi'h tu bwiinn dii nin rdxiiñ bwiinn o laasii gulaa'n tu o laasii bwiinn ya'dxi tu, nin ayi za pur guyuu'tii' dxi'h tu loh xasuntu stuhbi bwiinn. ¹⁶Per sidela la'htu rza'cazii tu pur nin zeezahnee tu xcweenta lah Jesucristu, ayi gatuhyi loh tu sino que gulgadi'hi guelzuxchiilli la'h Dxiohs xcweenta ra' ba, ¹⁷laasii la'h dxyih ra' badzihn gaca guelguxchisi loh ra' xpwiinn Dxiohs; ya sidela mwergaloh la'h ra' nu'h sobalohon, ñillala chi'h la'h ra' nin ayi bazo'badxiañga xchi'dxyi Dxiohs xalla gaca chi'h xcweenta ra' ba? ¹⁸Loh Xchi'dxyi Dxiohs caa squii': Ya sidela la'h ra' nin naa ra' bwiinn za'ca ra' cun

guelrza'cazii ta'h ra' ba loh
duhlda,
čxi la'hxchi'h bwiinn ya'dxi ra'
xa garia'caa ra' ba nee cun
bwiinn duhlda ra'?

¹⁹Pwihs i la'h ra' bwiinn ra'
nin rutl'dxiloh guelrza'cazii pur
xigaaba Dxiohs, nahpa cheezah
guunn ra' ba ganaalla dzi'n za'ca ra'
nee gutl'dxi ra' ba xaalma ra' ba loh
naa Dxiohs nin gulachixchih la'h ra'
ba, laasii la'h Ni'h naa Ni'h Dxiohs.

**Rca'pwehn Pehdru la'h
ra' xpwiinn Jesucristu**

5 Pwihs i na'h ziga naan tuhbi
bwiinn guuhla cañi'neen
la'htu nin naa ra' bwiinn guuhla loh
ra' xpwiinn guido' Jesucristu, laasii
na'h naan tuhbi nin bwa'haloh
cuun guelrza'cazii nin batl'dxiloh
Jesucristu, nee bwa'hazahn
guelbacha'h nin guni'hi Ni'h
la'hnu'lh chin guibia'garii Ni'h
stuhbi; ²gulgahpa la'h ra' bwiinn
ra' nin naa ra' ziga xi'yi'hn Dxiohs,
la'htu nin naa ra' ziga baxtohra;
gulgui'hnnan tal ziga xcлаa'dzi
Dxiohs gaca, per ayi pur nin nahpa
guunn dxi'h tun sino que pur
xcuuxta tu; nin ayi pur sa'bi dxi'h
sto' tu xcweenta mweeyi sino que
gulgui'hnn xtsi'n tu cun gaduhbi
sto' tu. ³Ayi guinabwa' tu loh ra' ba
ziga rnabwa' tuhbi ballwaa'n loh
ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' xtsi'n
ba; gulgaluu'yi xa guunn ra' ba
ziga naa xquelnabahan za'ca tu,
⁴laasii chin dxi' Jesucristu nin naa
Baxtohr loh ra' bwiinn ra' nin naa
ra' ziga lli'hyi nez loh Ni'h, la'htu
zica'ha tu tuhbi guelnaza'ca duxa
nin guni'hi Ni'h la'htu, nin ayi naa

ziga batahga nin naa ra' curohn ra'
nin rbihdzi.

⁵Zi'chi gahca za la'h nin naa
ra' bii'hin, gulgazo'badxiahga
xchi'dxyi ra' bwiinn ra' nin naa
ra' bwiinn guuhla loh tu. Garaa
tu gulcha'zi xchi'dxyi lasaa' tu,
gulgaluu'yi lasaa' tu cun gaduhbi
guelnado'laadzi xteenn tu, laasii:

Dxiohs riuu' llahn sto' Ni'h
xcweenta ra' bwiinn nayachi
ra',
per ralahsa sto' Ni'h la'h ra'
bwiinn nado'laadzi ra'.

⁶Ni'chin cun gaduhbi
guelnado'laadzi xteenn tu gulchuu
loh xneziuh Dxiohs, laasii la'h Ni'h
nahpa Ni'h guelrnabwa' roo' tin
zi'chi gaca lasahca tu chin guunn
Ni'h lligaaba guza'loh Ni'h guunn
Ni'hn. ⁷Gulgati'dxi garaa guelrza'a'
nin riuu' tu loh naa Dxiohs, tin
gusacwachidxyii Ni'h sto' tu, laasii
la'h Ni'h ruca'h sto' Ni'h la'htu.

⁸Gulgahca nasiin, laasii la'h
bwiinndxaaba nin rdxyi'chinee
la'htu ca'nzaa ziga zi tuhbi bwe'dzi
nin rchahbwih duxa yahnn ni'h
tin ca'ndxi'hyi ba chyu guxi'n ba.

⁹Gulsuh chihpa nezloh ba, nee
gulchezah dzi'itsi loh guelriachii sto'
xteenn Dxiohs, laasii ayi la'hdxi'h
tu cagati'dxiloh tu guelrza'cazii,
sino que babihn tu xcweenta
snuhn ra' bwihtsi ra' nu'h nin rii
ziahn lahta caza'cazii za ra' ba
pur nin zeezah ra' ba loh xneziuh
Jesucristu. ¹⁰Pwihs i yaque la'htu
batl'dxiloh tu guelrza'cazii loh
paaldaa ra' dxyih, Dxiohs zuhnn
nayaa Ni'h la'htu, zuhnn nanchii
Ni'h la'htu, zuhnn nadxiipa Ni'h
la'htu, laasii la'h Ni'h naa Dxiohs

nin gudihdxyi la'hnu'h tin guidxuu
nu'h loh lla'ñihroo' xteenn Ñi'h
cun la'h Jesucristu.¹¹ Para la'h Ñi'h
banaa xteenn Ñi'h guelrnabwa'
para tu'pazi. Pwihsí zi'chi gaca.

Luulchima guelrgahpaDxiohs

¹²Ya zie'nee Silvanu dxihtsi rii'
loh tu, nee ru'nnahnn lligaaba
naa ba tuhbi lasaa' nu'h nin ba
batil'dxi xquelnabahan ñi'h loh naa
Jesucristu. La'h ba guhcanee ba
na'h baca'hn paaldaasi dxyi'dxyi
ra' rii' loh tu, tin cañi'neen la'htu
nee cun cañi'zahn loh tu guchii naa
ra' dxyi'dxyi ra' rii', nee naa ra'n
tuhbi guelrahcanee pa'hca xteenn

Dxiohs; ni'chin igulchezah dzi'tsi
loh cweenta rii!

¹³Bwiinn ra' nin naa ra' xpiwiinn
Dxiohs nin rii ra' loh guihdxyi
Babilonia, nin gulii za Dxiohs
ziga za gulii Ñi'h la'htu, ruxe'hla
ra' ba tuhbi guelrgahpaDxiohs
para la'htu; cun neezaa Marcu nin
naa ziga zi llii'nahn loh xchi'dxyi
Jesucristu, ruxe'hla za bi tuhbi
guelrgahpaDxiohs para la'htu.

¹⁴GulgahpaDxiohs la'h cada
tuhbigah lasaa' tu, pwihsí rna'ba'hn
loh Dxiohs gusacwachidxyii Ñi'h
sto' tu nin gwachii sto' ra' ñi'h
xchi'dxyi Jesucristu. Zi'chi gaca
pwihsí.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pehdru

GuelrgahpaDxiohs Pehdru
para la'h ra' xpwiinn Crixtu

1 Na'h nin naan Simohn Pehdru,
ru'nnahnn xtsi'n Jesucristu
nee naa zahn tuhbi pooxtla xteenn
Ñi'h; ruca'hñ dxihtsi rii' loh tu
ziga naa tu xpwiinn Jesucristu
nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi
Dxiohs talpa'h ziga riachii sto' nu
xchi'dxyi Dxiohs nin rusiaa xtuhlda
nu'h pur lah Jesucristu. ²Rna'ba'hn
loh Dxiohs gacanee cha'yí ru Ñi'h
la'htu; cun gusacwachidxyii ru
Ñi'h lasto' tu tin gacabwa' ru tu
xchi'dxyi Dxiohs neezaa Daada
Jesucristu.

Ziga nahpa gaca ra'
xpwiinn Jesucristu

³Laasii xquelrnabwa' Dxiohs
bani'hi garaatii' nin rchi'hn nu'h
tin guibahan za'ca nu'h, tin gaca
nu'h bwiinn nayaan nez loh Ñi'h, pur
xcweenta xchi'dxyi Ñi'h nin banaann
za'ca nu'h xcweenta Jesucristu, nin
gudihdxyi la'h ra' nu'h nee nin
gulii la'h ra' nu'h tin bachica'ha ra'
nu'h loh xquelña'ñih Ñi'h, ⁴ya pur
xcweenta ra' cohsa ra' rii' bani'hi
Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' nin guchii nee

nin lasahca duxa la'h nu'h. Ya sidela
chechii sto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h,
zahca gaca ra' nu'h xpwiinn Ñi'h
nee zahca nu'h bwiinn za'ca ziga
naa Ñi'h laasii basia'han nu'h nez
dihtsi nu'h dzi'n dxaaba ra' nin rza'bi
sto' snuhn ra' bwiinn guidxyiyuh
loh ñi'h nee nin ruxi'n za la'h ra' ba.
⁵Ni'chin nnah nahpa gacabwa' ru
tu xa nabahan tu loh guidxyiyuh.
Gulgui'hnn xa chioo ru guelriachii
sto' xteenn tu nin gacanee la'htu
tin guibahan za'ca tu loh Dxiohs;
ya ziga guibahan za'ca tu chi ziroo'
ru xcweenta xquelnaann tu loh
dzi'n za'ca ra'. ⁶Ya ziga guroo' naa
xquelnaann tu xcweenta dzi'n za'ca
cun dzi'n dxaaba, zahca guinabwa'
tu tiixi tu tin ayi guunn tu dzi'n
dxaaba. Ya chin guinabwa' tu tiixi
tu, zahpa tu paseensi, ya chin ba
nahpa tu paseensi, pwihsa zahca tu
bwiinn za'ca, bwiinn saantu. ⁷Ya
chin ba naa tu bwiinn za'ca, bwiinn
saantu, zahpa tu guelnadzii'hi
lasaa', ya chin la'htu ba nahpa tu
guelnadzii'hi lasaa' pwihsa ya nahpa
tu guelnadzii'hi lasaa' nin naa
xteenn Jesucristu.

⁸Ya sidela la'htu mahzi ru
ruzo'badxiahga tu garaa ra' dxyi'dxyi

ra' rii', pwihs i xquelnabahan tu ayi naan guelnabahan lliaa' zi nee ayi biu'nbwa! lliaa'zi za tu la'h Daada Jesucristu, ⁹laasii garaa ra' nin ayi nahpa ra' dxyi'dxyi ra' rii', naa bwiinn chi ziga zi nin naa dxie'pa loh ñi'h o gulliaa' riin loh ba, laasii bia'lida sto' ba xa basiaa Dxiohs xtuhlda ba nin bwi'hnn ba galoh. ¹⁰Pwihs i ni'chin rñi'n loh tu bwiitsi ra'n; gulgui'hnn nasihs i nee gulchi'hyi xa guluu'yiloh tu guchii gudihdxyi Dxiohs la'htu nee gulii Ñi'h la'htu, ya pur nin guzo'badxiahga tu xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', pwihs i ayi chuu xa pur guñihchi tu o chuu xtuhlda tu. ¹¹Pwihs i sidela guibahan tu squii' loh guidxyiyuh rii', ziuu'tii tu loh guelrnabwa' nin naa par tu'pazi xteenn Daada Jesucristu nin bata'h la'hnu'h loh duhlda.

¹²Pwihs i ni'chin nin nahpa cheezah gusaza'hn sto' tu xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', nicala banaann tun nee nicala za ya zeezah za'ca tu loh ra' dxyi'dxyi nanchii nin ba gwachii sto' tu. ¹³Pwihs i loh gaduhbi nin nabahanahn loh guidxyiyuh rii' na'h ru'nnahn lligaaba xnehma naa ziga chin rusannaan sto' tu, tin zi'chi guñi'bi ru tu tin guunn tu ziga naa xnehma, ¹⁴laasii la'h Daada Jesucristu ba baluu'yi na'h ze'ya'ngahxu dxyih nin tiidxi sa'hn loh guelnabahan rii'. ¹⁵Ni'chin cayuhnn duuxa'hn dzi'n nnah, tin chin la'n ya ba guhchi, garaa dxyih ziagannasto' tu xcweenta dxyi'dxyi ra' rii'.

Garaa ra' nin bwa'ha loh ra' guelnaza'ca xteenn Jesucristu

¹⁶Pwihs i guelruluu'yi nin baluu'yi nu xcweenta guelbia'ñih nee cun

xcweenta Daada Jesucristu, ayi naan cweenta nin bachidxi'nlaadzi nu cun xilla mahn ra', pwihs i la'hnu cun bizloh nu bidia'ha loh nu la'h Daada Jesucristu loh xquelrnabwa' roo' xteenn Ñi'h, ¹⁷laasii bidia'ha loh nu chin badi'hi Daada Dxiohs nin nuu dxibaa' guelrnabwa' cun xquelña'ñih Ñi'h la'h Jesucristu chin bihn dxiahga nu guñi' Dxiohs la'n tuhbi xcahyi nin biinloh nez llaa'ndxibaa', rahbi Ñi'h: "Dee naa Llili'nahn nin nadzii'hihn, nin riahxi'hn xcweenta Ñi'h." ¹⁸Pwihs i la'h gahca za nu bihn dxiahga nu rsiaa'ha xteenn Dxiohs nin bihn dxiahga nu nez llaa'ndxibaa', pwihs i tuhs i dxunee nu la'h Daada Jesucristu loh dahan nin naa yuh saantu xteenn Dxiohs.

¹⁹Pwihs i pur nin bwa'haloh nu nee pur nin bihn dxiahga za nu chi, ni'chin nin mahzi ru riachii sto' nu garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin baca'h guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs. Pwihs i la'htu bwen naa xcweenta tu sidela guzo'badxiahga tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin baca'h ra' ba, nin naa ziga zi tuhbi bia'ñih nin rusia'ñih hasta nacahyi. Ya hastayi chin rarah gue'la chi'chi rtahn gubiadxii ruzia'ñih la'n lasto' tu. ²⁰Pwihs i ni'chin gulgahtcabwa' dee': Galoh nin tuhbi dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs, ayi nin tuhbi bwiinn nin gabwe'hecaa xi zee loh dxyi'dxyi chi cun ganaalla si xigaaba ba. ²¹Pwihs i la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, nin tuhbi bweelta ayi guñi' ra' ba pur xcweenta gahca ra' ba sino que guhca ra' ba bwiinn ra' nin guñi' xcweenta Dxiohs,

laasii guhcanee Spíritu Saantu Dxiohs la'h ra' ba.

Nin ruluu'yi ra' dxyi'dxyi ra' nin ayi
naa guchii
(Judas 3--13)

2 Guyuu' za profeta ra' nin baluu'yi ra' dxyi'dxyi ra' nin ayi naa dxyi'dxyi guchii loh ra' bwiinn Israel ra'; pwihs i z'i'chi za loh tu ziuu' ra' mwehsu ra' nin ayi guluu'yi dxyi'dxyi nin naa guchii, ya la'h ra' ba rala'ngah sola guluu'yi ra' ba nin naa lligaba zi ra' ba, ya zibwe'he sto' ra' ba la'h Jesucristu nin bata'h la'h ra' ba loh duhlda, ya pur cweenta ra' rii' lwehgu ziñihchiloh ra' ba. ²Pwihs ziahan ra' bwiinn ziana'hla ra' ba la'h ra' bwiinn ra' chi cun loh xneziuh dxaaba ra' ba, nee pur xcweenta za ra' bwiinn ra' chi ziahan ra' bwiinn ra' ziñi'nah ra' ba xcweenta xneziuh xchi'dxyi Dxiohs, ³ya laasii rza'bi sto' ra' ba xmweeyi tu, zuluu'yi ra' ba la'htu xica dxyi'dxyi nin ayi naa dxyi'dxyi nin guchii ra', per ya nin naa xcweenta ra' ba naa ñichiloh ra' ba. Zi'chi chi'h zi naa rramwehdxi nin gaca la'h ra' ba, pwihs i ya desde cachieempa roo' la ya naa dxyi'dxyi ziñihchiloh ra' ba.

⁴Dxiohs ayi bwi'hnn Ñi'h pardonh xtuhlda ra' aanjla ra' nin guyuu' xtuhlda ra' ñi'h, sino que guxe'hla Ñi'h la'h ra' aanjla ra' chi para gabihldxi, ya basia'han Ñi'h la'h ra' aanjla ra' chi loh nacahyi, cadu'h ra' ba cun cadehn nee nuucha'y i ra' ba para hasta chin gacayi jwisi. ⁵Nin ayi za bwi'hnn Dxiohs pardonh xtuhlda ra' bwiinn ra' nin bañihchiloh Ñi'h cun ñihsa, sola

gula'h guehtu Noeh si, nin baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'n dxyih ra' chi cun zagahdzi ra' bwiinn. ⁶Bwi'hnn za Dxiohs guelguxchisi xteenn Ñi'h loh guihdxyi Sodoma neezaa loh guihdxyi Gomorra; biuhn Ñi'h guihdxyi ra' chi ganaalla cobadeh, zi'chi bwi'hnn Dxiohs tin gacabwa' ra' bwiinn xa ruhnnee Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h. ⁷Per bata'h Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin laa Lot, nin guhca tuhbi bwiinn za'ca loh guihdxyi chi, laasii bibiin lasto' ba chin bwa'ha ba zeza'bitii' ra' bwiinn guihdxyi ra' chi loh duhlda duxa nin na'hla ra' ba. ⁸Pwihs i la'h Lot nin naa bwiinn za'ca rii' gubahan ba loh ra' bwiinn duhlda duxa ra' chi, pwihs i bat'i dxiloh sto' ba loh guelrza'cazzi xteenn garaa ra' cohsa dxaaba ra' nin bwi'hnn ra' bwiinn ra' chi dxyih cun dxyih, nin bwa'haloh ba cun nin bihn dxiahga ba. ⁹Pwihs i banaann Dxiohs xa rahcanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nin riu'n ntriehgu la'h ra' ñi'h loh Dxiohs cun gaduhbi sto' ra' ba ya ruta'h Ñi'h la'h ra' ba loh guelrza'cazzi nin cadii'dxi ra' ba, nee banaann za Dxiohs xa gusa'cazzi Ñi'h la'h ra' bwiinn duhlda chin gadzihnyi dxyih nin guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' ba.

¹⁰Dxiohs zudi'hi Ñi'h guelrza'cazzi roo' la'h ra' bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga loh ziga xclaa'dzi tihxi ra' ba nee cun bwiinn ra' nin rre'caa ra' loh xquelrnabwa' Dxiohs. Naa ra' ba bwiinn sto' radxiipa ra', bwiinn nahda duxa ra'; ayi rdxyihbi ra' ba rza'bi rwaa' ra' ba rñi'yah ra'

ba loh xquelbacha'h xtenn aanjla ra',
¹¹nicala ziga aanjla ra' nin nahpa ra'
 ziroo' jweersi nee guelrnabwa' za
 per ayi riaalla ra' ba guti'dxisuu ra'
 ba tuhbi dxyi'dxyinah nez delanta
 loh Dxiohs pur xcweenta bwiinn rii'.

¹²Per la'h ra' bwiinn ra' nin
 zeezahnee dzi'n dxaaba ra' naa
 ra' ba ziga zi guidxa'h ra' nin ayi
 xquelrihn ra' ñi'h, ya cabweeza
 chi'h zi ra' ba chyu guina'zu la'h
 ra' ba para gachi ra' ba. Rñi'yah
 ra' ba nin ayi rahcabwa' la'gahca
 ra' ba, per zahchi ra' ba ziga
 gahca rahchi ra' guidxa'h ra'.

¹³Nahpa ra' ba duhlda, ni'chin
 ziñihchiloh ra' ba; zidi'i'dxi ra' ba
 loh guelrza'cazii duxa pur xcweenta
 xtuhlda ra' ba. La'h ra' ba nin naa
 xcuuxta ra' ba guunn ra' ba pur
 lañihroo' ra' garaa dxyih, nee naa
 ra' ba tuhbi cohsa dximma nin ayi
 rarahtii' nee dxyigah riuu' nasaa
 sto' ra' ba ruguee' ra' ba la'htu
 loh nin cayahca lañih cun loh nin
 cayahnree ra' ba la'htu.

¹⁴Ayi nuu gwa'ha ra' ba loh tuhbi
 gunna'h lwehgu xclaa'dzi ra' ba
 guidxa'ga ra' ba la'h gunna'h chi;
 ayi riagadxahga ra' ba cun xtuhlda
 ra' ba, nee rca'ha mahn za ra' ba
 ziga rsiaaba duhlda ra' ba la'h
 ra' bwiinn nin ayi ruhnn dzi'tsi
 xigaaba ra' ñi'h; ruluu'yi lasto' ra'
 ba tin sa'bi sto' ra' ba mweeyi, ya
 la'h ra' ba nin naa ra' llii'n nin nuu
 dii. ¹⁵Pwihsu gule'he sto' ra' ba
 neziuh za'ca, mahzi zeena'hla ra' ba
 ziga bwi'hnn guehtu Balaam, llii'n
 Beor, nin guclaa'dzi ñuhnn gahn
 mweeyi loh nin ñuhnn ba dzi'n
 dxaaba ra'. ¹⁶Ya bina'zu ba loh
 xtuhlda ba pur tuhbi buhrra nin

guñi' loh ba ziga rñi' tuhbi bwiinn
 ya ayi ru basaa'n buhrra chi ñazah
 ba loh lligaaba yo'ba nin guyuu' ba.

¹⁷Bwiinn ra' squii' naa ra' ba
 ziga zi tuhbi bizee nin ayi xi ñihsa
 nuu, o ziga xcahyi nin riahca
 bwihsu ya naa ra' ba para
 tiidxi ra' ba guelrza'cazii para
 tu'pazi hasta nacahyi duxa, ¹⁸laasii
 ruluu'yi ra' ba ziga zi dxyi'dxyi nin
 ruluu'yi guchii nee ayi naa ra'n
 guchii sino que ganaalla dxyi'dxyi
 dxixi'hw zohba rwaal' ra' ba. Ya pur
 xcweenta ra' xica xtsi'n dxaaba ra'
 ba cun xica lligaaba xteenn tihx
 ra' ba rusi'naahan la'h ra' bwiinn
 nin gue'du bwi'hnn gahn baria'caa
 ra' loh ra' bwiinn ra' nin nabahan
 ra' loh dzi'n dxaaba ra', ¹⁹nee
 rahbi ra' ba loh ra' bwiinn: "Zahca
 guunn tu nin chi'h zi guiclaadzi
 tu guunn tu dela guzo'badxiahga
 tu xchi'dxyi nu", per la'hgahca
 ra' ba nin naa ra' ba nin yi'bidu'h
 ñaa'-naa ra' ñi'h loh duhlda;
 pwihsu cada tuhbigah ra' bwiinn
 naa ra' ba ziga nin gudoo' loh nin
 bwi'hnn gahn basie'wbacaala yihca
 ra' ba. ²⁰Pwihsu bwiinn ra' nin ba
 biu'nbwa' ra' la'h Daada Jesucristu
 pur xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, ya
 gula'h ra' ba loh ra' cohsa duhlda
 ra' xteenn guidxyiyuh; per sidela
 la'htu gabia'garii tu loh xcweenta
 dzi'n duhlda ra' stuhbi, pwihsu
 mahzi nalaasa ru gaca xcweenta
 tu loh ziga galoh. ²¹Pwihsu pwehda
 mahzi bwen ñahca xcweenta ra'
 ba ayi ñiu'nbwa' ra' ba xchi'dxyi
 Dxiohs xlawaa'ha biu'nbwa' ra' ban
 nee cabwe'he sto' ra' ba xchi'dxyi
 saantu xteenn Dxiohs nin guyu'zi
 dxiahga ra' ba loh mwer dxyih

nin bihnn ra' ban. ²²Per guyaloh guzohba dxyi'dxyi xcweenta ra' bwiinn chi nin rñi' squii': "Tubhi bwehcu rbia'garii ma loh xquelrdzii'ba ma, ya cuuchi nin gue'du guhza rbia'garii rugu'chi bwehn ma la'h ma loh bwehn."

Xcweenta chin guibia'garii Jesucristu

3 Pwihs i bwiitsi ra'n, dee naa nin raroopa dxihtsi nin cagu'neezahn para la'htu, tin cayuh'nnahn ziga dxiagannasto' tu tin cheezah za'ca tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin guhca biñih sto' tu. ²Gulgasannah sto' tu xcweenta dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa roo' duxa, neezaa dxyi'dxyi nin guñi' Daada Jesucristu nin baluu'yi ra' xpooxtla Ñi'h la'htu.

³Pwihs i gulgahpa dzi'tsi dee ra' sto' tu: La'n dxyih luulchima ra' nin la'h guidxyiyuh gaduhbi, zi' ra' bwiinn ra' nin guibahan la'n dxyih ra' chi cun cweenta gahca ziga xclaa'dzi tihx i ra' ba, cun zullihdzinee ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ⁴ya zinaaba dxyi'dxyi ra' ba loh tu: "¿Xixnaa ayi xi rsohn dxi' Crixtu ziga bia'han dxyi'dxyi? Pwihs i desde chin guhchi ra' xtaada guldoon' ra' nu'h, garaatii' zeezah gahca ayi xi galuu'yi xi stuhbi gaca desde chin gurihxchih guidxyiyuh." ⁵Bwiinn ra' chi ayi xclaa'dzi ra' ba gacabwa' ra' ba, la'n naa la desde chiempsa roo' bwi'hnncha'yi Dxiohs llaa'ndxibaa' pur xchi'dxyi Ñi'h, nee pur xchi'dxyi Dxiohs za guhcacha'yi

loh guidxyiyuh nee gubi'hyi ñihsa loh guidxyiyuh. ⁶Chi'chi guñihchiloh garaatii' ra' bwiinn ra' nin gurih loh guidxyiyuh chin biaaba tuhbi ñihsadxiah xihn nin bañihchiloh la'h ra' ba. ⁷Per dxibaa' cun guidxyiyuh nin naa nnah, zaduhbin cun dxih pur la'hgahca xchi'dxyi Dxiohs; dxih chi guca'dxihih la'han loh dxyih nin gaca jwisi, chin guñihchiloh Dxiohs la'h ra' bwiinn duhlda ra'!

⁸Nee bwiitsi ra'n, ayi dxia'lida sto' tu para la'h Daada Jesucristu, tuhbi dxi'h dxyih naa ziga tuhbi mihyi yihza ya tuhbi mihyi yihza naa ziga zi tuhbi dxi'h dxyih para la'h Ñi'h. ⁹Dxiohs ayi cayahcanagahn dxi'h para guza'loh xchi'dxyi Ñi'h ziga ruhnn nuu ra' bwiinn lligaaba, sino que paseensi si cayahpa Ñi'h la'h ra' nu'h, laasii ayi xclaa'dzi Ñi'h nin tuhbi bwiinn ñichiloh sino que garaa ra' ba guzee ra' ba para dxibaa'.

¹⁰Per dxyih nin dxi' Jesucristu stuhbi zahcan ziga zi chin radzihh tuhbi guba'n nin ayi nuu dxyi'dxyi tii' radzihh, ya chi'chi zica'dxihi llaa'ndxibaa' cun garaa nin za'bi lohon cun tuhbi bwihih duxa nin guunn guidxyihbi duxa ra' bwiinn, ya guidxyiyuh cun garaa ra' nin rii chi'h zi loh guidxyiyuh zica'dxihi ra'n.

¹¹Laasii garaa ra' dee' ra' ziñihchiloh ra'n, ni'chin la'htu gulgubahan nayaah loh guidxyiyuh rii', ayi gaca tu bwiinn duhlda.

¹²Gulcwehza nee gulgui'hnn para dxiooba gadzihh dxyih chi'h zi nin guunn Dxiohs lligaaba dxi' Ñi'h. Pwihs i dxyih chi ziñihchiloh

llaa'ndxibaa' cun dxih, ya garaa
nin rachidia'ha ra' nu'h nez
llaa'ndxibaa' zica'dxih ra'n, bu'hu
zi dxiaca ra'n,¹³ per la'hnu'h nin
cabweeza nu'h gadzihn dxyih
nin dxiinloh dxibaa' nacuubi
nee loh guidxyiyuh nacuubi nin
bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs loh
nu'h gachica'ha nu'h, hasta gaca
ganaalla si dzi'n za'ca nee ayi
chu'tii' nin tuhbi duhlda.

¹⁴Pwihs i ni'chin bwiitsi ra'n, loh
gaduhbi nin cabweeza ra' nu'h
cohsa ra' rii'; gulgui'hnn ziga
xclaa'dzi Dxiohs tin zi'chi gwa'ha
Ñi'h la'htu guchii naa tu bwiinn
nin riidxyii sto' ra' ñi'h cun
xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, sin nin
tuhbi xilla cohsa dxaaba, cohsa
duhlda. ¹⁵Gulgahpa cweenta
xcweenta paseensi nin nahpa
Daada Jesucristu cun la'hnu'h,
ni'chi naa ziga ta'h nu'h loh duhlda.
Pwihs i zi'chi za baca'h bwihtsi
dzi'tsi nu'h Pahblu xcweenta ziga
badi'hi Dxiohs guelnasiin la'h ba.

¹⁶Garaa ra' loh dxihtsi nin baca'h
ba guñi' ba garaa ra' dxyi'dxyi ra'
rii', nicala nuu ra' dxyi'dxyi ra' chi
nagahn ra'n para gacabwa! lu'hn,
per bwiinn ra' nin gullia'y'i'hn
rahcabwa!, bwiinn nin ruhnn
chiohpa sto' ra' ñi'h, bwiinn ra'
nin ruxi'dxi ra' loh xchi'dxyi Ñi'h,
squii'gahcaza ruhnn ra' ba loh
garaatii' xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin
ziñihchiloh ra' ba.

¹⁷Ni'chin bwiitsi ra'n, yaque la'htu
naann tu xcweenta dxyi'dxyi ra'
rii', gulgahca nasiin tin ayi dxiaaba
tu loh guelrusagui'hi xteenn
ra' bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi
guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs,
tin ayi guñihchi tu ziga zeezah
dzi'tsi tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin
zeezahnee tu. ¹⁸Ni'chin mahzi
cha'y i gulchezah guldxiu'nbwa'
la'h Daada Jesucristu nee gulchioo'
ru loh xquelnaza'ca xteenn Ñi'h.
Pwihs i ba za'bi dxyi'dxyi para
la'h Ñi'h nnah nee para gaduhbi
chieempa tii!! Zi'chi gaca pwihs i.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Jwahn

Xchi'dxyi Dxiohs runi'hi
tuhbi guelnabahan za'ca para
la'hnu'h para tu'pazi

1 Galohyi chin nagahdxi
cwixchih guidxyiyuh, desde
chi'chi la'h Jesucristu nabahanla.
Na'h bwa'haloon la'h Jesucristu,
bihndxiaagahn xchi'dxyi Ñi'h nin
guñi' Ñi'h loon, cun neezaa bidxi'
naa'hahn la'h Ñi'h. Naa Ñi'h nin
runi'hi guelnabahan nin naa para
tu'pazi la'hnu'h. ²Baluu'yiloh Ñi'h
loh nu, garaa ziga naa nu xpooxtla
Ñi'h; bidia'ha nu loh Ñi'h, ni'chin
nin rñi'n loh tu, la'h Ñi'h nin naa
Dxyi'dxyi nin nabahannee Dxiohs
desde galohpii'yi chin nagahdxi
xi dxiinlohtii', per badzihh dxyih
baluu'yiloh Ñi'h loh nu, yannah nuu
nabahan Ñi'h para tu'pazi. ³Cañi'n
stuhbwelta loh tu; bachiñi' nu loh
Ñi'h, bihndxiahga nu dxyi'dxyi ra'
nin guñi' Ñi'h loh nu, ya xigaaba
nu naan tuhsa cun xcweenta Dxiohs,
cun la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs.
Ni'chin nin cagalu'yi'hñ xchi'dxyi
Ñi'h loh tu, tin tuhsa lligaaba
dxia'hannee nu'h cun lasaa' ra' nu'h.
⁴Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu,
tin gaca guelnasaa nin nuu sto' nu
sto' za tu gaduhbila'ga'htii'.

Dxiohs naa bia'ñih

⁵Na'h cagalu'yi'hñ dxyi'dxyi
ra' nin baluu'yí Jesucristu loh nu.
Dxiohs naa bia'ñih, nee garaa ra'
dzi'n nin ruhnn Ñi'h, naan ganaalla
dzi'n za'ca. Ayi ca rdxeela nin naa
nacahyi hasta naa bia'ñih xteenn
Dxiohs. ⁶Sidela gachiñi' nu'h tuhsa
naa nu'h cun Dxiohs nee guidi'hnn
za nu'h dzi'n dxaaba ra', rachidiyyi
nu'h dxixi'hw loh nin rachiñi' nu'h
nee cun loh nin rachidi'hnn nu'h;
⁷per sidela la'hnu'h nabahan nu'h
loh bia'ñih ziga nabahan Dxiohs loh
bia'ñih, tuhsa lligaaba rachidi'hnn
ra' nu'h cun lasaa' ra' nu'h, ya
llarihn Jesucristu Llii'n Dxiohs
rusiaa la'hnu'h loh duhlda.

⁸Sidela gachiñi' nu'h la'hgahca ra'
nu'h ayi xtuhlda ra' nu'h, la'hgahca
nu'h rasagui'hi nu'h la'hgahca
ra' nu'h, ya dxyi'dxyi nin guchii
ayin sto' nu'h; ⁹per sidela la'hnu'h
gati'dxi cweenta za'ca nu'h loh
Dxiohs garaa ra' xtuhlda nu'h,
zusia'lida sto' Ñi'h xtuhlda nu'h
zusia'pitii Ñi'h xtuhlda nu'h, zusiaa
Ñi'h la'hnu'h loh ra' dzi'n dxaaba
laasii xnehza ruhnn Ñi'h nee guchii
naa xchi'dxyi Ñi'h. ¹⁰Sidela gachiñi'
nu'h ayi xi xtuhlda nu'h, pwihsa

rachiñi' nu'h naa Dxiohs ziga tuhbi bwiinn nin rñi' dxixi'hw laasii rñi' Ni'h nuu xtuhlda ra' nu'h, ya xchi'dxyi Ni'h ayin la'n lasto' ra' nu'h.

**Jesucristu cazuuchihpanee
la'hnu'h nez loh Dxiohs**

2 Yu'bitu lasaa' ra'n nin gwachii sto' ra' ni'l h xchi'dxyi Dxiohs; cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin ayi xi duhlda chi'hyi tu para la'htu, per sidela chyulla chi'hyi duhlda, nahpa nu'h tuhbi bwiinn nin suhchihpanee la'hnu'h nez loh Daada Dxiohs, ya bwiinn chi naa Jesucristu la'h Ni'h ayi xi xtuhlda Ni'h guyuu!. ²Guhchi Jesucristu xcweenta nu'h loh cruhzi, gudxihlli Ni'h xcweenta xtuhlda ra' nu'h loh cruhzi, nee ayi xtuhlda zi dxi'h nu'h gudxihlli Ni'h sino que nezaa xtuhlda ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh.

³Ya pur cweenta rii' rahcabwa' nu'h la'hnu'h nu'nbwa' nu'h la'h Ni'h; sidela gachigu'cha'yí nu'h xchi'dxyi Ni'h sto' nu'h.
⁴Ya chin rñi' tuhbi bwiinn: "Na'h nu'nbwa'hn la'h Ni'h", nee ayi rgu'cha'yí ba xchi'dxyi Ni'h sto' ba, bwiinn chi naa nin rñi' dxyi'dxyi ra' nin ayi naa guchii, ya ayi dxyi'dxyi nin naa guchii la'n lasto' ba. ⁵Per la'h bwiinn nin ruzo'badxiahga xcweenta xchi'dxyi naannchiipa'h Dxiohs, naa ba tuhbi bwiinn nin ruca'h sto' Ni'h la'h Dxiohs; ya zi'chi rahcabwa' nu'h nabahanee nu'h Ni'h. ⁶Nin rñi': "Nabahanee nu Jesucristu", nahpa guibahan za'ca ra' ba ziga gubahan Ni'h loh guidxyiyuh.

Dxyi'dxyi cuubi ra'

⁷Bwiitsi ra'n; dxyi'dxyi ra' nin cagaca'hn ayi naa ra'n nacuubi, la'h gahca ra'n nin naann tu desde galohyi chin gwachii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs; la'h dxyi'dxyi ra' rii' naa nin babihn tu desde galohyi, ⁸nee naazan dxyi'dxyi cuubi ra' para la'hnu'h laasii chin gwachii sto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ayi ru nabahan nu'h loh nacahyi, laasii baluu'yi Jesucristu dxyi'dxyi cuubi ra' ca loh nu'h. Guchii naa Dxiohs bia'ñih xteenn nu'h tin ayi guibahan nu'h loh nacahyi.

⁹Per chyu chi'h zi tuhbi nu'h nin rñi': "Nabahanahn loh xquelña'ñih Dxiohs", nee rdxyi'chinee ba lasaa' ba, pwihs bwiinn chi nuu gahca ba loh nacahyi. ¹⁰Chyu chi'h zi tuhbi nu'h nin nadzii'hi lasaa' Ni'h, nabahan bwiinn chi loh bia'ñih xteenn Dxiohs; ruhnn ba dzi'n za'ca, ya ayi xi xtuhlda ba, ¹¹per bwiinn nin rdxyi'chinee lasaa' nu'h nuu ba loh nacahyi nee ca'nzaa ba loh nacahyi, nee ayi gaann ba canehza guzee ba laasii loh nacahyi chi ayi rusaa'n gwa'ha ba para dxiinloh ba.

¹²Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh yu'bitu, lasaa' ra'n, laasii ya basia'pitii Dxiohs xtuhlda nu'h, laasii loh cruhzi gudxihlli Jesucristu xcweenta xtuhlda ra' nu'h. ¹³Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh yu'bitu daada bwiinnguuyla ra', laasii ya gwachii sto' tu la'h Jesucristu, naann tu la'h Ni'h naa nin nabahan desde galohyi nee naa za Ni'h nin banabahan para tu'pazi. Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu bii'hin ra' laasii ayi

ru ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi
bwiinndxaba. Cagaca'h zahn
dxyi'dxyi rii' loh tu llii'n ra'n, laasii
nu'nbwa' tu la'h Dxiohs.

¹⁴La'n baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh
tu daada bwiinnguuuhla ra', laasii
nu'nbwa' tu la'h Jesucristu, laasii
desde galohyi nabahan Ñi'h nee
banabahan za Ñi'h para tu'pazi.
La'n baca'h za dxyi'dxyi ra' rii' loh
tu bii'hin ra', nee laasii naa tu nin
nahpa xjwersi Dxiohs, nee guca'ha
tu xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' tu,
nee laasii ayiru ruzo'badxiahga tu
xchi'dxyi bwiinndxaba.

¹⁵Ayi sa'bi sto' tu guunn tu nin
ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi riachii
sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu,
nee ayi za chuu tu ziahan Iligaaba
pur nin nahpa tu loh guidxyiyuh.
Sidela chyulla tuhbi nin guca'ha sto'
ñi'h xcweenta cohsa guidxyiyuh,
bwiinn chi ayi ruca'h sto' ba la'h
Dxiohs, ¹⁶laasii bwiinn ra' nin ayi
riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs
rza'bi sto' ra' ba ruhnn ra' ba xica
cohsa dxaaba, cohsa duhlda ra';
ruhnn ra' ba cohsa nin rnaaba tihxi
ra' ba, cohsa nin rwa'ha bizloh
ra' ba ya rza'bi sto' ba ba rbahan
ra' ba loh guelnayachi xteenn ra'
cohsa ra' nin rbahannee ra' ba;
garaa ra' dee naa cohsa xteenn
guidxyiyuh ra', ayi naa ra'n cohsa
nin xclaa'dzi Dxiohs gaca. ¹⁷Ya
guidxyiyuh zeezah cagaduhbin, cun
garaaloh ra' cohsa dxaaba ra' nin
xclaa'dzi bwiinn nin ayi riachii
sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; per la'h
ra' bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga
xchi'dxyi Xtaada Dxiohs nu'h
zibahan ba loh guelnabahan nin ayi
ñichilohtii.

Dxyi'dxyi nin guchii nee cun
dxyi'dxyi nin ayi naa guchii

¹⁸Yu'bitu lasaa' ra'n; la'h
hohra nin naa luulchima hohra
zeegadzihn gahxu, nee la'htu
bihn tu zi' tuhbi nin rdxyi'chinee
la'h Jesucristu. Pwihs ziga
nnah cayiinloh ziahan ra' nin
rdxyi'chinee la'h Jesucristu, pwihs
ni'chin rahcabwa' nu'h zeegadzihn
gahxu dxyih ra' nin gaduhbi
guidxyiyuh. ¹⁹La'h ra' ba biria'h loh
ra' nu'h, per ayi naa ra' ba lasaa' ra'
nu'h, laasii sidela ñahca ra' ba lasaa'
ra' nu'h ñia'hhan ra' ba cun la'h ra'
nu'h. Per zi'chi guhca tin baluu'y'i
nayaa-nayaa ayi garaa ra' dxi'h ba
naa ra' ba lasaa' ra' nu'h.

²⁰Per ziga la'htu, Jesucristu bani'hi
Spíritu Saantu la'htu tin gacabwa'
nu'h xi ni'ca naa dxyi'dxyi nin
guchii. ²¹Pwihs ruca'hn dxyi'dxyi
ra' rii' loh tu, laasii nu'nbwa' tu
dxyi'dxyi nin naa guchii; ayi la'h
dxi'htu naa ziga nin ayi nu'nbwa'an,
ya la'htu banaann tu ayi nuu chuu
tuhbi dxyi'dxyi nin ayi naa guchii
loh dxyi'dxyi nin naa guchii.

²²¿Chyu ni'ca naa nin rñi'
dxyi'dxyi nin ayi naa guchii?
Pwihs la'h nin rñi' ayi naa Jesuhs
Crixtu; ni'chi naa nin rdxyi'chinee
la'h Jesucristu, pwihs rbwe'he sto'
bwiinn chi la'h Daada Dxiohs cun
neezaa la'h Llii'n Ñi'h. ²³Garaa ra'
nin rbwe'he sto' la'h Llii'n Dxiohs,
neezaa la'h Daada Dxiohs rbwe'he
sto' ba; per la'h bwiinn nin rñi'
Jesuhs naa Llii'n Dxiohs, neezaa
Daada Dxiohs nu'nbwa' ba.

²⁴Pwihs ni'chin la'htu
gulcu'cha'y'i la'n lasto' tu xchi'dxyi

Dxiohs nin bihn dxiahga tu desde galohpii'yi, ya sidela guzo'badxiahga tu dxyi'dxyi ra' nin bihn tu desde galohyi, neezaa la'htu chuu tu hasta nuu Jesucristu tuhsii cun Xtaada Dxiohs Ñi'h.²⁵ Nee la'h Jesucristu bia'handxyi'dxyi guni'hi Ñi'h guelnabahan nin ayi ñichilohtii' la'hnu'h.

²⁶ Baca'hn cweenta rii' loh tu xcweenta bwiinn ra' nin rusagui'hi ra',²⁷ per la'htu nuu Spíritu Saantu nin bani'hi Jesucristu sto' tu, pwihsii ni'chin nin ayi rchi'hnn tu chyu bwiinn guluu'yiru la'htu, laasii Spíritu Saantu gahca ruluu'yi la'htu garaatii' ra' cohsa, nee ziga xchi'dxyi Spíritu Saantu guchii naa ra'n, ayi naa ra'n ziga dxyi'dxyi ra' nin ayi naa guchii. Pwihsii gulchehzah gulguibahannee la'h Jesucristu, ziga ruluu'yi Spíritu Saantu la'htu.

²⁸ Yannah yu'bitu lasaa' ra'n; gulchehzah za'ca loh xneziuh Jesucristu tin zi'chi ayi dxia'dxi xcweenta nu'h chin dxi' Ñi'h stuhbi loh guidxyiyuh, ayi gatuhyi loh nu'h nez delaanta loh Ñi'h chin dxi' Ñi'h,²⁹ yaque la'htu naann tu naza'ca naa Dxiohs, pwihsii zi'chi za gulgahcabwa' garaa ra' nin guunn ganaalla dzi'n za'ca naa ra' bwiinn ra' chi llii'n Dxiohs.

Nin naa ra' Llii'n Dxiohs

3 Gulguia'ha balaaca chi'h nin ruca'h sto' Dxiohs Xtaada nu'h la'hnu'h, tin guiria'hlah nu'h llii'n Dxiohs, ya pur ni'chin ayi nu'nbwa' ra' bwiinn guidxyiyuh la'hnu'h laasii ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Dxiohs nin naa Xtaada nu'h

nin nuu dxibaa!.² Pwihsii bwiitsi lasaa' ra'n, ya naa nu'h llii'n Dxiohs, nee nicala ayi chyu gaann cuun nin gaca nu'h chi'chi, per naann nu'h chin guibia'garii Jesucristu stuhbi guidia'haloh nu'h la'h Ñi'h talpa'h ziga naa Ñi'h laasii zucha'h Ñi'h la'hnu'h tin gaca nu'h ziga naa Ñi'h.³ Ya garaa ra' bwiinn nin nahpa siguhra xcweenta Ñi'h nahpa chi'hyi ra' ba xa guibahan nayaas ra' ba ziga gubahan nayaas Jesucristu loh guidxyiyuh rii'.

⁴ Ya garaa ra' bwiinn ra' nin nabahannee duhlda, ruñihchi ra' ba loh lehyi xteenn Dxiohs, ya ziga chuu lu'h loh duhlda ni'chin naa ruñihchi chi'h lu'h loh xlehyi Dxiohs.⁵ Ni'chin la'htu banaann tu bi' Jesucristu loh guidxyiyuh tin basia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h, nee la'h Ñi'h ayi xi xtuhlda Ñi'h guyuu!.⁶ Pwihsii garaa ra' bwiinn ra' nin nabahan dzi'tsi tuhsii cun Jesucristu, ayi nuu cheezah guibahan ra' ba loh duhlda; per bwiinn ra' nin nabahan ra' loh duhlda ruluu'yi ra' ba nagahdxi dxiu'nbwa' ra' ba la'h Jesucristu cun nagahdxi za gacabwa' ra' ba xa naa xpia'ñih Ñi'h.⁷ Pwihsii lasaa' ra'n, ayi gusaa'n tu gusagui'hi chyulla la'htu; bwiinn nin ruhnn dzi'n za'ca, bwiinn chi bwiinn za'ca naa ba, ziga za la'h Ñi'h bwen duxa za naa Ñi'h.

⁸ Per bwiinn nin nuu loh duhlda, xpwiiinn bwiinndxaaba la'hba, laasii bwiinndxaaba desde galohyi naa ba bwiinn duhlda. Ni'chin nin bi' Jesucristu Llii'n Dxiohs loh guidxyiyuh, tin guñihchiloh Ñi'h garaa xtsi'n bwiinndxaaba.

⁹ Nin tuhbi bwiinn nin naa llii'n Dxiohs, ayi cheezah loh duhlda,

laasii nahpa ra' ba guelnabahan
nin badi'hi Dxiohs la'h ra' ba,
pwihs i ayi nuu guunn ra' ba duhlda
laasii naa ra' ba llie'n Dxiohs. ¹⁰ Ya
nancabwa' cuun nin naa ra' llie'n
Dxiohs, nee rluu'y i za cuun nin
naa ra' llie'n bwiinndxaba, laasii
cuun chil' zi nin ayi ruhn dzi'n
za'ca ra', o ayi guinadzii'hi ba lasaa'
ba; bwiinn chi ayi naa ba xpwiinn
Dxiohs.

**Gaantsii'hi lasaa' ra' nu'h ziga
tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h**

¹¹ Dee naa la'h gahca xchi'dxyi
Dxiohs nin babih tu la'htu desde
galohyi: Ziga gaantsii'hi lasaa' ra'
nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h.

¹² Ayi gaca nu'h ziga guhca guehtu
Caín, laasii la'h ba naa ba xpwiinn
bwiinndxaba ni'chin gudxiinn
ba bwihtsi ba. ¿Xixnaa gudxiinn
ba la'h bwihtsi ba? Laasii nin
guhca baria'caa xtsi'n ba pur dzi'n
dxaaba, ya nin bwi'hnn bwihtsi
ba bwen guhcan. ¹³ Bwiitsi lasaa'
ra'n, ayi gadxyigaa'loh tu chin
guidxyi'chinee bwiinn guidxyiyuh
la'htu. ¹⁴ La'hnu'h ya bachidii'dxi
nu'h loh xneziuh guelguhchi tin
badzihh nahpa nu'h guelnabahan,
nee naannloh nu'hnn laasii nadzii'hi
lasaa' ra' nu'h cun bwihtsi ra'
nu'h. Bwiinn nin ayi guinadzii'hi
la'h bwihtsi ñi'h nuu gahca ba
loh xneziuh guelguhchi, ¹⁵ ya
garaa ra' nin rdxyi'chinee la'h ra'
bwihtsi ñi'h naa ba tuhbi bwiinn
nin rdxiinn bwiinn, nee la'htu
naannloh tu nin tuhbi bwiinn nin
rdxiinn bwiinn ayi nuu gaapa ba
guelnabahan nin ayi ñichilohtii'
sto' ba. ¹⁶ Naann nu'h cuun nin

naa guelnadzii'hi lasaa'; la'h
naa nin ziga badi'hi Jesucristu
xquelnabahan Ñi'h chin guhchi
Ñi'h loh cruhzi pur la'hnu'h; ya
zi'chi za la'hnu'h nahpa gadi'hi
nu'h xquelnabahan nu'h pur la'h
ra' bwihtsi ra' nu'h. ¹⁷ Pwihs i sidela
tuhbi nu'h nahpa ziahán xica cohsa
para xcaaxtu nu'h, nee guidia'ha
nu'h la'h bwihtsi nu'h ayi nahpa ba
para xcaaxtu ba, nee ayi galahsa
sto' nu'h la'h ba, ¿xaalla gapa chil'h
nu'h guelnadzii'hi la'h Dxiohs sto'
nu'h sidela guidi'hnn nu'h zi'chi?

¹⁸ Pwihs i lasaa' ra'n, ziga xcweenta
guelnadzii'hi xteenn nu'h ayi gacan
cun dxyi'dxyi si sino que gacan nin
guluu'y i xa naa xtsi'n nu'h.

Zizuh dzi'tsi nu'h nez loh Dxiohs

¹⁹ Ya squi'! naa ziga rahcabwa'
nu'h naa nu'h llie'n Dxiohs, nee
rbwihtxyii lasto' nu'h nez loh
Ñi'h; ²⁰ ya sidela la'h sto' nu'h
xclaa'dzin guca'hchiahán la'hnu'h
xilla, per la'h Dxiohs mahzi nahpa
guelrnabwa' roo' loh sto' ra' nu'h,
nee la'hza Ñi'h naann Ñi'h garaatii'.

²¹ Pwihs i bwiitsi lasaa' ra'n, sidela
la'h sto' ra' nu'h ayi ruca'hchiahán
la'hnu'h, pwihs i riidxyii lasto'

²² Ya ziga chin chyu guinaaba loh Ñi'h
xilla, zuni'hi Ñi'hnn la'hnu'h, laasii
razo'badxiahga nu'h xcweenta
xchi'dxyi Ñi'h, nee rachidi'hnn
nu'h ziga nin rusia'han guelnasaa
sto' Ñi'h. ²³ Ya dee' ra' naa
dxyi'dxyi nin gunabwa' Dxiohs
gazo'badxiahga nu'h: Chechii
sto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h xcweenta
Jesucristu, nee gantsii'hi lasaa'
ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra'

nu'h ziga gunabwa' Dxiohs gaca.
24 Ya nin guzo'badxiahga garaa
 xchi'dxyi Dxiohs nin gunabwa' Ñi'h
 nabahannee nu'h, nabahan ra' ba
 cun la'h Ñi'h ya la'h Ñi'h cun la'h ra'
 ba. Naann nu'h nuu nabahannee Ñi'h
 la'hnu'h pur xcweenta Spíritu Ñi'h
 nin bani'hi Ñi'h la'hnu'h.

**Spíritu xteenn Dxiohs, cun
 spíritu xteenn bwiinn nin
 rdxyi'chinee la'h Jesucristu**

4 Yu'bitu, bwiitsi lasaa' ra'n; ayi
 chechii sto' tu xchi'dxyi cuun
 chi'h zi bwiinn nin guiñi' loh tu:
 "Na'h rulu'y'i'hñ xchi'dxyi Dxiohs."
 Galoh gacabwa' tu xcweenta ba
 sidela la'h ba guchii ba rñi' ba
 xcweenta Dxiohs o aaca, laasii
 loh guidxyiyuh rii', rii ziahan ra'
 bwiinn nin rñi' ra' dxyi'dxyi ra' nin
 ayi naa guchii ra'. **2** Ya ziga guunn
 tu squii' zahcabwa' tu cuun nin nuu
 Spíritu Saantu xteenn Dxiohs sto'
 ñi': Garaa ra' ziga nin riu'nbwa' la'h
 Jesucristu naa Ñi'h Llii'n Dxiohs nin
 nuu dxibaa', bwiinn chi nuu Spíritu
 Saantu xteenn Dxiohs sto' ba, **3** per
 bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h
 Jesucristu naa Ñi'h Llii'n Dxiohs,
 bwiinn chi ayi naa ba xpwiinn
 Dxiohs; bwiinn chi nuu spíritu nin
 rdxyi'chinee la'h Jesucristu sto' ba.
 La'htu babihñ nahpa zi' spíritu chi;
 pwihsi nnah, la'h ra' ba nuula loh
 guidxyiyuh.

4 Yu'bitu lasaa' ra'n; la'htu
 bwi'hnn gahn loh ra' bwiinn
 ra' nin ayi naa xchi'dxyi ra' ñi'h
 chi dxyi'dxyi nin guchii, laasii
 naa tu xpwiinn Dxiohs laasii nin
 nuu nabahannee la'htu mahzi
 guelnabwa' roo' nahpa Ñi'h

loh nin nabahannee ra' bwiinn
 guidxyiyuh ra'. **5** La'h ra' ba naa ra'
 ba bwiinn guidxyiyuh, ni'chin rñi'
 ra' ba ganaalla dxyi'dxyi cweenta
 guidxyiyuh, ya nin naa ra' bwiinn
 guidxyiyuh ruca'dxiahga ra' ba
 xchi'dxyi ra' ba. **6** Per la'hnu'h naa
 nu'h xpwiinn Dxiohs, ya bwiinn
 ra' nin nu'nbwa' la'h Dxiohs
 ruca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi nu'h;
 per bwiinn ra' nin ayi naa xpwiinn
 Dxiohs, ayi ruca'dxiahga ra' ba
 xchi'dxyi ra' nu'h. Pwihsí ya squii'
 rluu'y'i cuun nin nuu Spíritu Dxiohs
 sto' ra' ñi'h nee cuun za nin nuu ra'
 spíritu nin rusagui'hi sto' ra' ñi'h.

Ruca' sto' Dxiohs la'h ra' bwiinn

7 Pwihsí rñi'n loh tu, bwiitsi lasaa'
 ra'n; nahpa gaantsii'hi lasaa' nu'h
 ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h,
 laasii guelnadzii'hi lasaa' naa pur
 xcweenta Dxiohs ya garaa ra' nin
 nahpa guelnadzii'hi lasaa' sto'
 ra' ñi'h, naa ra' ba llii'n Dxiohs
 nee nu'nbwa' ra' ba la'h Dxiohs
 nin nuu dxibaa'. **8** Bwiinn nin ayi
 guinadzii'hi lasaa' ñi'h bwiinn chi
 ayi nu'nbwa' ba la'h Dxiohs, laasii
 pur Dxiohs riinloh guelnadzii'hi
 lasaa'. **9** Dxiohs balutu'y'i Ñi'h
 xa nadzii'hi Ñi'h la'hnu'h, ziga
 guxe'hla Ñi'h la'h Llii'n tuhsí Ñi'h
 loh guidxyiyuh tin zi'chi gapa ra'
 nu'h guelnabahan pur la'h Ñi'h.
10 Pwihsí squii' rahcabwa' nu'h
 nadzii'hi Dxiohs la'hnu'h: ayi pur
 nin ñuca' sto' nu'h la'h Dxiohs, sino
 que la'h Ñi'h ruca' sto' Ñi'h la'hnu'h
 ni'chin nin guxe'hla Ñi'h Llii'n Ñi'h
 tin guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h.
11 Pwihsí bwiitsi lasaa' ra'n, sidela
 la'h Dxiohs ruca'h sto' Ñi'h la'hnu'h

zi'chi, zi'chi za la'hnu'h nahpa gaca'h sto' lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h. ¹²Pwihsa la'h Dxiohs nin tuhbi bwiinn nagahdxi gwa'haloh la'h Dxiohs, per sidela la'hnu'h gaca' sto' lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h, Dxiohs nabahan Ñi'h sto' nu'h, ya zi'chi raluu'y'i nu'h guchii raca' sto' nu'h la'h Ñi'h, ¹³ya Spíritu Saantu nin rbweeza la'n lasto' nu'h naa nin ruluu'y'i nabahan nu'h loh Dxiohs, ¹⁴ya la'h gahca nu bidia'haloh nu, ni'chin nin rachiñi' nu; la'h Daada Dxiohs guxe'hla Ñi'h Llii'n Ñi'h tin guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn guidxyiyuh, ¹⁵ya cuun chil'h zi bwiinn nin riu'nbwa' la'h Jesucristu naa Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa'; nee nabahannee bwiinn chi la'h Dxiohs ya Dxiohs nabahan sto' bwiinn chi.

¹⁶Pwihsa pur cweenta ra' rii' ni'chin nin rahcabwa' nu'h nee riachii sto' nu'h Dxiohs ruca'h sto' Ñi'h la'hnu'h. Dxiohs naa nin ruca'h sto', ya nin ruca'h sto' la'h Dxiohs, bwiinn chi nabahannee la'h Dxiohs ya Dxiohs nabahan sto' ba. ¹⁷Pwihsa zi'chi zadzihna gaca'h sto' nu'h la'h Dxiohs tal ziga xclaa'dzi Ñi'h, tin para la'n dxyih nin gaca jwiisi ayi chyu guidxyihbi, laasii gaduhbi nin nabahan nu'h loh guidxyiyuh guibahannee nu'h Dxiohs ziga gahca nabahannee Jesucristu la'h Dxiohs. ¹⁸Hasta nuu Spíritu Dxiohs ayi guelnadxyi'bi; ri'chi nuu guelruca'h sto' nin naa ganaalla pa'h ya la'h guelruca'h sto' nanchii rbwe'hecaan la'h guelnadxyi'bi tuhbi lahdu, pwihsa bwiinn nin rdxyihbi, rahca ba guelnah laasii

nagahdxi guca'h sto' ba la'h Dxiohs. ¹⁹La'hnu'h raca' sto' nu'h la'h Dxiohs laasii la'h Ñi'h baca' sto' Ñi'h la'hnu'h desde galohiti'yi, ²⁰per sidela chyulla nnaa: "Na'h ruca'h sto'n la'h Dxiohs", gaduhbi nin rdxyi'chinee ba la'h bwihtsi ba, bwiinn chi naa ba bwiinn nin ayi naa xchi'dxyi ñi'h guchii. Pwihsa sidela tuhbi chyulla ayi nuu gantsii'hi ba la'h bwihtsi ba nin rwa'haloh ba, pwihsa ayi za nuu guca'h sto' ba la'h Dxiohs nin ayi rwa'haloh ba. ²¹La'h Ñi'h bani'hi Ñi'h dxyi'dxyi rii' la'hnu'h: Bwiinn nin ruca'h sto' ñi'h la'h Dxiohs neezaa la'h bwihtsi ba guca'h sto'.

Guelriachii sto' rii' nin rute'tagueeta
la'h ra' bwiinn guidxyiyuh

5 Garaa ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñi'h la'h Jesuhs naa Crixtu, bwiinn chi naa Llii'n Dxiohs; pwihsa ziga gaca'h sto' ra' nu'h la'h Xtaada Dxiohs nu'h, zi'chi gahca za gaca'h sto' nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', ²pwihsa ya cun squii' ya radi'hi nu'h cweenta raca'h sto' nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', chin raca'h sto' nu'h la'h Dxiohs nee razo'badxiahga nu'h ziga naa xchi'dxyi Ñi'h. ³Pwihsa dee' naa nin ruluu'y'i raca'h sto' nu'h la'h Dxiohs, chin razo'badxiahga nu'h xchi'dxyi Ñi'h ziga xclaa'dzi Ñi'h gaca, nee xcweenta xchi'dxyi Ñi'h ayi naan tuhbi cohsa nin nagahn duxa. ⁴Ya chyu chi'h zi tuhbi ra' nu'h nin naa Llii'n Dxiohs, riidi'hnn nu'h gahn loh ra' duhlda xteenn guidxyiyuh laasii guyuu'-guya'zi xchi'dxyi

Jesucristu sto' ra' nu'h. ⁵ ¿Chyu ni'ca cayuhnn gahn loh ra' duhlda loh guidxyiyuh rii'? Sola la'h si ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñii'h la'h Jesuhs naa Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa!

Dxyi'dxyi ra' nin baluu'yi Dxiohs
⁶ Chin bi' Jesucristu loh guidxyiyuh rii', gurohbañihsa Ñi'h nee baxi'h za Ñi'h llarihn Ñi'h loh cruhzi; nee ayi sola dxi'h bi' Ñi'h tin gurohbañihsa Ñi'h sino que nee tin baxi'h Ñi'h llarihn Ñi'h, nee Spíritu Saantu Dxiohs naa nin bwa'haloh cweenta ra' rii', nee guchii naa xcweenta Ñi'h, ⁷laasii chohnna naa nin baluu'yiloh nez llaa'ndxibaa! nin rñi' xcweenta Jesucristu tuhsí dxyi'dxyi: Tuhbi Ñi'h naa Dxiohs, stuhbi Ñi'h naa nin naa Dxyi'dxyi, stuhbi Ñi'h naa Spíritu Saantu xteenn Dxiohs; ya loh gadxioonna Ñi'h rñi' ra'n xcweenta Jesucristu cun tuhsí dxyi'dxyi. ⁸ Zi'chi gahca za chohnna naa ra' nin baluu'yiloh loh guidxyiyuh. Rñi' ra'n xcweenta Jesucristu cun tuhsí dxyi'dxyi: Tuhbi Ñi'h naa Spíritu Saantu Dxiohs, stuhbin naa chin gurohbañihsa Jesucristu, stuhbin naa chin gulli'h llarihn Jesucristu loh cruhzi chin guhchi Ñi'h. ⁹Riachii sto' nu'h xchi'dxyi bwiinn loh guidxyiyuh, per mahzi ru lasahca xchi'dxyi Dxiohs, laasii naan dxyi'dxyi gahca nin guñi' Ñi'h xcweenta Llii'n Ñi'h. ¹⁰Bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñii'h la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, rñi' Dxiohs xcweenta Jesucristu nez la'n lasto' nu'h; ya bwiinn ra' nin ayi riachii

sto' ra' ñii'h, la'h Dxiohs cayuhnn ra' ba ziga zi bwiinn dxixi'hw nin ayi naa xchi'dxyi ñii'h guchii laasii ayi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin bani'hi Ñi'h la'hnu'h pur xcweenta Jesucristu Llii'n Ñi'h. ¹¹Squii' naa dxyi'dxyi nin rñi' Dxiohs: Ya bani'hi Dxiohs guelnabahan nin ayi ñichilohtii' la'hnu'h, ya guelnabahan rii' naa nin bie'nee Jesucristu Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa!. ¹²Bweelaa la'hnu'h nabahanee nu'h la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, zahpa nu'h guelnabahan nin ayi ñichilohtii' za; ya nin ayi nabahannee la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, ayi guica'ha ba loh guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

**GuelrgahpaDxiohs cun
guelrñi'nee nin naa luulchima**
¹³Pwihsí ruca'hn dxihtsi rii' para la'htu ziga riachii sto' tu la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, tin para gacabwa' tu nahpa tu guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

¹⁴Ni'chin nin ayi guidxyihbi nu'h chin gachibwihdxi-gachinaaba nu'h xilla loh Dxiohs laasii rihn Ñi'h xchi'dxyi nu'h sidela tuhsí naa xigaaba nu'h cun la'h Ñi'h chin rbwihdxi-rnaaba nu'h loh Ñi'h. ¹⁵Pwihsí ziga naann nu'h sidela rihn Dxiohs xchi'dxyi nu'h chin rachinaaba nu'h xilla loh Ñi'h, pwihsí zi'chi za naann nu'h zuni'hi Ñi'h nez guidxeela nin rnaaba nu'h loh Ñi'h.

¹⁶Ya sidela la'h tuhbi ra' nu'h gwa'ha la'h tuhbi bwihtsi ra' nu'h cadxi'hyi tuhbi duhlda nin ayi gadxiinn la'h ba, nahpa chyu

guinaaba loh Dxiohs xcweenta ba, ya zudi'hi Dxiohs guelnabahan la'h bwihtsi lasaa' nu'h chi sidela ayi naan tuhbi duhlda nin gadxiinn la'h ba; laasii nuu duhlda nin rianee la'h bwiinn para xlahdu guelguhchi nee ayi cañi'n guinaaba tu loh Dxiohs xcweenta bwiinn nin nahpa duhlda zi'chi. ¹⁷Laasii garaa ra' dzi'i'n dxaaba ra' naa ra'n duhlda, per nuu ra' duhlda nin ayi rianee la'h bwiinn loh guelguhchi.

¹⁸Pwihsı rahcabwa' nu'h garaa ra' bwiinn nin riu'nbwa' la'h Dxiohs naa Ñi'h Xtaada ra' ba, pwihsı bwiinn chi ayi xclaa'dzi ba chezah ba loh duhlda laasii Jesucristu Llii'n Dxiohs rahcanee Ñi'h la'h ba, ya ayi rdxi' bwiinndxaaba la'h ba.

¹⁹Pwihsı naann nu'h naa nu'h xpwiinn Dxiohs, ya garaa ra' bwiinn nin riuu' si lligaaba xteenn guidxyiyuh cagazobadxiahga ra' ba xchi'dxyi bwiinndxaaba.

²⁰Naann za nu'h bi' Jesucristu Llii'n Dxiohs loh guidxyiyuh ya baluu'yi Ñi'h la'hnu'h xchi'dxyi Dxiohs; Daada Dxiohs nin nuu dxibaa!. Ya nabahan nu'h tuhsı cun nin naa Dxyi'dxyi guchii nin naa la'h gahca Jesucristu, pwihsı la'h Ñi'h naa Dxiohs guchii pa'h, nee la'h za Ñi'h naa Ñi'h guelnabahan nin ayi ñichilohtii!.

²¹Pwihsı lasaa' ra'n, ayi guzu'nllihbi tu nez loh ra' dxaan ra!. Zi'chi gaca pwihsı.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Jwahn

Dxyi'dxyi nin guchii neezaa
xcweenta guelrbwihlaa'dzi sto'
nu'h cun bwihtsi lasaa' ra' nu'h

¹Na'h ziga naan tuhbi bwiinn
guuhla, cagaca'hn dxihtsi loh
bizaan' nu'h nin nabahannee nu'h
nezloh Jesucristu nin gulii Dxiohs,
nee cun neezaa para la'h ra' llia'n
ba nin ruca'h sto'n, na'h, ziga naa
dxyi'dxyi guchii, nee ayi na'h
si dxi'h sino que neezaa la'h ra'
bwiinn ra' nin biu'nbwa! xchi'dxyi
guchii Dxiohs. ²Ruca'h sto'n la'h
garaa tu pur xcweenta xchi'dxyi
guchii Dxiohs nin guhca biñih la'n
lasto' nu'h, nee ba nuu'huhn la'n
lasto' nu'h para tu'pazi. ³Xtaada
Dxiohs nu'h cun Jesucristu Llia'n
Ñi'h; guunntaa'y iylca nu'h
cun galahsa za sto' Ñi'h la'hnu'h
nee gusacwachidxyii Ñi'h sto'
nu'h cun dxyi'dxyi xquelnaann
dxyi'dxyi nanchii, neezaa xcweenta
guelruca'h sto'.

⁴Biahxi duxa'hn chin
guhcabwa'n nuu ra' llia'n lu'h nin
ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs
ziga gunabwa! Ñi'h guidi'hnn ra'
nu'h. ⁵Pwihsii nnah bizaa'nahn;
rna'ba'hn loh lu'h gantsii'hi lasaa'

ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra'
lasaa' ra' nu'h nin naa xpwiinn
Jesucristu. Dxyi'dxyi ra' nin
cagaca'hn loh lu'h ayi naa ra'n
dxyi'dxyi nacuubi ra' sino que naan
la'hgahca dxyi'dxyi nin baluu'yi
Dxiohs la'hnu'h desde galohti'i'yi,
⁶ya dee' naa loh guelnadzii'hi
lasaa' nin zoozahnee nu'h, ziga
naa dxyi'dxyi. Dee' naa xchi'dxyi
Dxiohs nin bihndxiahga nu'h desde
galohti'i'yi, chin gwachii sto' nu'h
xchi'dxyi Jesucristu.

Bwiinn ra' nin ruluu'yi guriinca
dxyi'dxyi ra' nin ayi naa guchii
⁷Pwihsii loh guidxyiyuh ca'nzaa
ra' ziahan ra' bwiinn ra' nin
ruuu'yi guriinca dxyi'dxyi nin
ayi naa guchii; cañi' ra' ba ayi
naa Jesucristu nin guulaa loh
guidxyiyuh chin bi' Ñi'h loh
guidxyiyuh. Lasaa' ra' bwiinn ra'
rii' naa ra' bwiinn nin rusagui'hi,
nee lasaa' ra' bwiinn squii' naa ra'
nin rdxyi'chinee la'h Jesucristu
Llia'n Dxiohs. ⁸Gulgahpa dzi'tsi
la'htu tin ayi gusagui'hi ra'
bwiinn ra' nin naa ra' squii'
la'htu nee tin ayi guñihchi tu
xtsi'n tu nee tin guica'ha za

tu garaa nin guni'hi Dxiohs la'htu. ⁹Chyu chi'h zi bwiinn nin xclaa'dzi gugu'chi xcweenta xchi'dxyi ñi'h loh xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn zi'chi ayi nu'nbwa' ba la'h Dxiohs nin nuu dxibaa'; ya ziga bwiinn nin riuu'-ria'zi xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn chi nu'nbwa' la'h Dxiohs nee nu'nbwa' za ba la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs. ¹⁰Sidela chyulla bwiinn nin ruluu'yi dxi' yihdzi tu nee xclaa'dzi ba guluu'yi ba la'htu, per sidela la'h ba ayi ze'nee ba xchi'dxyi Jesucristu, ayi gaannloh tu ba rwaa' yihdzi

tu nee nin ayi za gugahpaDxiohs tu la'h ba, ¹¹laasii bwiinn nin gugahpaDxiohs la'h bwiinn chi, cayahcanee za ba la'h bwiinn chi loh dzi'n dxaaba nin ruhnn ba.

Luulchima dxyi'dxyi ra'

¹²Ziahan ru dxyi'dxyi na'pahn para guiñi'n loh tu, per ayi xclaa'dzihnguca'hra'ñin loh dxihtsi; mahzi cha'yicabwe'za'hn dxie'ltaguia'hahn cuun tu tin dxiahxi lasto'n. ¹³Llii'n ra' bizaan'lu'h nin gulii Dxiohs ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu. Zi'chi gaca pwihsi.

Nin riohnna dxihtsi nin baca'h San Jwahn

Cagaca'h ba dxyi'dxyi
za'ca loh Gahyu

¹Na'h rii' naan tuhbi bwiinn guuhla, cagaxe'hla'hn dxihtsi rii' loh lu'h daada Gahyu nin nadzii'hiihn ziga naa dxyi'dxyi guchii.

²Bwiitsi lasaa'hahn, rna'ba'hn loh Dxiohs, sidela zeezah za'ca lu'h loh xchi'dxyi Dxiohs, garia'caa za'ca xcweenta lu'h loh garaatii' cohsa ra' nee gadzihh za gaapa lu'h guelnada'n roo' xteenn Dxiohs tihxi lu'h. ³Pwihs i riahxi duxa'hn pur xcweenta lu'h, laasii bani'hi ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h nin bi' ri'ca cweenta na'h zeezah za'ca lu'h loh xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ⁴Lli'tii' stuhbi dxyi'dxyi nin riuu'pa'h sto'n ziga riuu' sto'n chin rihna'hn xcweenta ziga ruzo'badxiahga ra' lasaa' ra' nu'h dxyi'dxyi nin naa guchii.

⁵Gahyu, bwiitsihh; cayahpa lu'h mohda za'ca cun la'h ra' lasaa' ra' nu'h chin rahcanee lu'h la'h ra' ba nin naa ra' bwiinn stuhbi guihdxyi ra' chin rie'gayihdxi ra' ba yi'h, ⁶ya des delanta loh ra' xpiinn guido' Dxiohs guñi' ra'

ba ziga naza'ca duxa naa lu'h cun la'h ra' ba, ni'chin nin rna'ba'hn tuhbi bweni'hn loh lu'h; bwa'halaa' pur la'h ra' ba cun nin guichi'hn ra' ba loh biahja nin guzeezah ra' ba, ziga nin guluu'yi za'ca nez loh Dxiohs. ⁷Laasii la'h ra' ba biria'h ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu per nin tuhbi ga'yu ayi rca'ha ra' ba loh ra' bwiinn nin ayi riachii sto' ra' ñi'h dxyi'dxyi guchii. ⁸Pwihs i ni'chin la'h ra' nu'h nahpa gachidxiaacaee nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin ruluu'yi xchi'dxyi Jesucristu nez guriin-guriin ra' guihdxyi tin zi'chi gaca nu'h tuhsii cun dzi'n nin cayuhnn ra' ba.

Ayi cayuhnn Diótrefes dzi'n za'ca

⁹La'n guxe'hla tuhbi dxihtsi loh ra' xpiinn Jesucristu ri'ca, per la'h Diótrefes ayi riuu' ba ayi ria'zi ba xchi'dxyi'hn laasii riuu' sto' ba guinabwa' ba cun la'hgahca xigaaba ba la'h ra' lasaa' ra' nu'h nin rii ri'ca. ¹⁰Sidela na'h dxie'lIdahn ri'ca, zuu'yidxyi'dxyine'hn ba pur nin cayuhnnnee ba la'h ra' lasaa' nu'h ri'ca chin gadxa'galasaa' nu'h ri'ca. La'h Diótrefes rñi'yah ba la'hnu'h, nee ayi razahca ba cun

duhlda ra' rii' nee ayi raannloh ba la'h ra' lasaa' nu'h nin riagui'a'ha cuun tu, ya bwiinn ra' nin xclaa'dzi gaannloh la'h bwiinn ra' chi ayi rusaa'n ba lwehgu rbwe'heca'ha ba la'h ra' bwiinn chi loh guido'.

¹¹Bwiitsi lasaa' ra'n nin nadzii'hihn, ayi guunn tu dzi'n dxaaba, laasii nin ruhnn dzi'n dxaaba nagahdxi dxiu'nbwa' ba la'h Dxiohs; per nin ruhnn dzi'n za'ca bwiinn chi naa ba xpwiinn Ñi'h.

**Xeweenta dzi'n za'ca
xteenn Demetriu**

¹²Garaa ra' bwiinn rñi' ra' ba bwen duxa naa Demetriu, nee xchi'dxyi guchii gahca Dxiohs rñi' pur xcweenta ba, neezaa la'hnu naa nu nin bwa'haloh cweenta rii', nee

la'hza tu naannloh tu la'hnu rachiñi' nu ganaalla dxyi'dxyi guchii xteenn Dxiohs.

**Luulchima dxyi'dxyi nin
guñi' San Jwahn**

¹³Na'h ziahan ru dxyi'dxyi nin ñuca'hn loh lu'h, per ayi xclaa'dzihn gu'nnañin cun chiinda xteenn lahpi, ¹⁴laasii xclaa'dzihn gwa'hahn loh lu'h seguihdu gahca, ya chi'chi gachidi'yidxyi'dxyi nu'h cun rwaa' ra' nu'h. ¹⁵Gulachidxyi sto' lu'h; pwihsi xamihgu ra' lu'h nin nuu ra' rii' ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para yi'h. Nee rna'ba'hn bwi'hnn tuhbi bweni'hn badi'hi tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h ra' tuhbigah ra' xmihgu ra'n nin nuu ri'ca.

Dxihtsi nin baca'h San Judas

**Judas cagaca'h loh ra'
bwiinn nin gulii Dxiohs**

¹Na'h naan Judas nin ruhnn
xtsi'n Jesucristu, nee naan bwihtsi
Jacobo; cagaca'hn dxihtsi rii' loh ra'
bwiinn ra' nin gulii Xtaada Dxiohs
nu'h, nin ruca'h duxa sto' Ñi'h
la'hnu'h, nee gudihdxyi Ñi'h la'h
nu'h tin gaca nu'h tuhsu cun la'h
Jesucristu. ²Rna'ba'hn loh Dxiohs
gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu nee
guunn Ñi'h cumpahñu la'htu, cun
guni'hi ru Ñi'h guelruca'h sto' lasaa'
ru lasto' tu.

**Nin ruluu'yi ra' dxyi'dxyi nin ayi naa
guchii**
(2 P. 2.1--17)

³Bwiitsi ra'n, chin cayuhnn
duxa'hn lligaaba guhca'hn loh
tu xcweenta ziga riaa xtuhlda ra'
nu'h, bwi'hnnna'hn lligaaba dxiooba
guca'hn tuhbi dxihtsi loh tu tin
suh dzi'tsi tu loh dxyi'dxyi nin naa
guelriachii sto' nin banaa para
la'h ra' bwiinn ra' nin naa xpwiinn
Dxiohs, ⁴laasii la'h paaldaa
ra' bwiinn gulaa'dzi rala'n cun
dxyi'dxyi rusagui'hi xteenn ba nin
ruluu'yi ba. Bwiinn ra' chi nin rñi'
loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta ra'

ñi'h, nin nahpa ñichilohtii' ra' laasii
naa ra' ba bwiinn ya'dxi ra' nin
ruxi'n loh xneziuh Dxiohs pur nin
naa ra' ba bwiinn gubwe'hextuhyi
nin zeezahnee tuhbi guelnabahan
yuu'dxi, nee rbwe'he sto' ra' ba la'h
Daada Jesucristu nin rnabwa' la'h
ra' nu'h.

⁵Nicala la'htu naann la tu, per
xclaa'dzihns gusana'hn sto' tu la'h
Dxiohs, nicala babwe'he Ñi'h la'h ra'
bwiinn Israel loh guihdxyi Egipto,
per gudxiinn Ñi'h la'h ra' ba nin ayi
gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h.

⁶Ya aanjla ra' nin ayi guclaa'dzi
ñia'h han hasta bazuh Dxiohs lah
ra' ba, pwihsu biria'h ra' ba hasta
guclaa'dzi Dxiohs dxia'han ra' ba,
ni'chin nucwe'za Dxiohs la'h ra' ba
loh nacahyi para loh dxyih ra' nin
gaca jwisi cun yi'bi ra' ba cadehn
nin banaa para tu'pazi, ⁷neezaa
guihdxyi Sodoma cun guihdxyi
Gomorra nee cun guihdxyi ru ra'
nin nuu gahxu cwee' ra'n, ziga
gahca bwi'hnn ra' aanjla ra' zi'chi
za bwi'hnn ra' bwiinn guihdxyi
ra' chi gubahan gubwihlli ra' ba
pur xcweenta gunna'h biraalli ra'
cun ndxi'hw biraalli ra'. Ni'chin
banaa ra' ba para loh bwehla nin
ayi dxiuu'yitii', ri'chi chuu ra' ba

para tu'pazi. ⁸Bwiinn ra' nin nuu loh tu naa ra' ba ziga ra' bwiinn nin galohyi bwi'hnn ra' duhlda. Nabahan ra' ba ziga nin basi'dxi ra' ba loh garaa ra' nin rñi' xca'lida, ruxi'n ra' ba tihxsi ra' ba, rbwe'he sto' ra' ba xquelrnabwa! Dxiohs, rñi'yah za ra' ba xaanjla Dxiohs.

⁹Aanjla Miguehl nin rnabwa' loh ra' xaanjla Dxiohs, chin gudxihldxinee ba la'h bwiinndxaba yihsa tihxi guehtu Moisehs ayi biaalla Miguehl ñiñi'yah ba la'h bwiinndxaba sola rahbi ba: "Daada Jesucristu zuhnn guelguxchisi xcweenta lu'h." ¹⁰Per bwiinn ra' rii' rñi'yah ra' ba xcweenta cohsa ra' nin ayi nu'nbwa' ra' ba, per nin rahcabwa' ra' bwiinn ra' ca naa ziga nin rahcabwa' ra' guidxa'h ra'n nin ayi xi xquelrihn ñi'h, ya zuhnnan para ñichiloh ra' ba.

¹¹iProhbi za la'h ra' ba!, laasii zeezahnee ra' ba xtsi'n guehtu Caín, ya pur guunn ra' ba gahn mweeyi, ni'chin biria'caa ra' ba ziga la'h guehtu Balaam, zeena'zu ra' ba lasaa' loh xtuhlda guehtu Coreh nin gudxihndxinee la'h Dxiohs per guñihchiloh ra' ba. ¹²La'h ra' ba naa ra' ba tuhbi xtuhyi duxa loh ra' xchih nin rahca la'n guido'; ayi guidxyihbi ra' ba gahwxchihnee ra' ba la'htu laasii ayi xi xtuhyi riuu' ra' ba, sola xcweenta si xigaaba ra' ba riuu' ra' ba. Naa ra' ba ziga zi xcahyi nin ayi xi ñihsadxiah rusiaaba, ya nezii-nezi'chi zeenee bwihi la'han; naa ra' za ba ziga zi yahga nin ayi xi ñinahxi rcah loh ñi'h chin radzihnh chieempa nin gudi'hin li'hn, chiohpa bweelta guhchi ra' ba, naa ra' ba ziga tuhbi

yahga nin biya'dxu cun xtulbaa' ñi'h hasta la'n layuh. ¹³La'h ra' ba naa ra' ba ziga zi ñihsa nin riahsa loh ñihsado' chin ruteesa tuhbi biduhn la'han, ya naa ra' ba bwiinn gubwe'he xtuhxitii' laasii riaabariahsa ra' ba ziga zi ñihsado'; naa ra' ba ziga zi dxih llaa'ndxibaa' nin basa'bi xlahta ñi'h, rii ra' ba loh tuhbi guelnacahyi duxa nin bwi'hnn cha'yi Dxiohs para la'h ra' ba nin banaa para tu'pazi.

¹⁴Xeweenta za ra' dee' la'n guñi'laza Enoc nin naa llahgado' Adahn, rahbi ba: "iBwa'ha!; ze'nee Dxiohs ziahan duxa ra' xaanjla Ñi'h ¹⁵tin guunn Ñi'h guelguxchisi loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh tin gusa'cazzi duxa za Ñi'h la'h ra' ba pur garaa ra' xtuhlda ra' ba nin bwi'hnn ra' ba laasii ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Dxiohs, nee cun xcweenta ra' dxyi'dxyi nayachi ra' nin guñi'yah ra' ba la'h Dxiohs." ¹⁶Nee rbahchi duxa ra' ba guelchiah cun naaza ra' ba bwiinn nin ruluu'yixcwihi ra', nee ruhnn ra' ba xi chi'h zi nin xclaa'dzi tihxi ra' ba. Rñi' za ra' ba garaaloh ra' dxyi'dxyi yachi neezaa rñi' ra' ba dxyi'dxyi za'ca loh ra' bwiinn ra' tin guunn ra' bwiinn ziga nin xclaa'dzi ra' ba gaca.

**Guelruu'yi dxyi'dxyi xcweenta
bwiinn ra' nin gwachii sto'
ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs**

¹⁷Per la'htu bwiitsi lasaa' ra'n; gulgaza' sto' tu desde galohyi la'h ra' pooxtla xteenn Daada Jesucristu ¹⁸Guñi' ra' ba: "Loh luulchima ra' dxyih ziuu' ra' bwiinn ra' nin gullihdzinee ra' xcweenta xchi'dxyi

Dxiohs, zuhnn ra' ba xcweenta
nin guiclaa'dzi chi'h zi ra' ba."
¹⁹Bwiinn ra' squii' naa nin ruhnn
ra' para rlaa'ha ra' xpwiinn Dxiohs
loh lasaa' ra' ba laasii bwiinn ra'
squii' xcweenta loh guidxyiyuh
zeezahnee ra' ba, ayi xi Spíritu
Saantu xteenn Dxiohs nuu la'n lasto'
ra' ba.

²⁰Per la'htu bwiitsi lasaa' ra'n;
gulcheezah nayaa loh guelriachii
sto' xteenn tu nin ze' nez loh
Dxiohs. Per la'htu gulguinaaba
loh Dxiohs xcweenta guelnabwa'
xteenn Spíritu Saantu xteenn Ñi'h;
²¹gulguibahan loh guelnadzii'hi
lasaa' nin runi'hi Dxiohs, nee
gulcwihnasiin loh gaduhbi nin
cabweeza tu gadzihh dxyih
nin guni'hi Daada Jesucristu
guelnabahan nin ba gaca para
tu'pazi la'hnu'h laasii ralahsa sto'
Ñi'h la'hnu'h.

²²Gulgalahsa sto' tu nee
gulgahcanee la'h ra' bwiinn nin

nagahdxi chechiipa'h sto' ñi'h
xchi'dxyi Dxiohs tin chechii
sto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, ²³nee
gulgahcanee la'h spaaldaa ra' ba
tin garia'caa ra' ba loh duhlda
nin naa ziga zi bwehla duxa, cun
gulgalahsa sto' tu la' ra' ba; per
bwa'ha tin ayi chuu lu'h loh duhlda
nin ruhnn ra' ba pur xcweenta
guelnabahan dxaaba xteenn ra' ba.

Dxyi'dxyi luulchima ra'

²⁴⁻²⁵Dxiohs nin naa tuhbi dxi'h,
nin nahpa guelnasiin duxa, cun la'h
Jesucristu xteenn nu'h nin nahpa
guelrnabwa' para gahpa la'htu tin
ayi dxiaaba tu loh duhlda, nee
guzuh Ñi'h la'htu loh guelbacha'h
roo' xteenn Dxiohs sin nin tuhbi
duhlda nee cun riahxi duxa tu;
Dxiohs nahpa Ñi'h garaatii' lla'ñih,
guelrnabwa', cun guelguxchisi pur
xcweenta Daada Jesucristu desde
galohyi, nee nnah, cun para tu'pazi.
Zi'chi gaca pwihs.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h Jwahn xcweenta ra' cohsa ra' ru nin gue'du gaca ra'

Baluu'yiloh Jesucristu loh Jwahn

1 Dee' ra' naa dxyi'dxyi nin badi'hi Dxiohs la'h Jesucristu tin baluu'yiloh Jwahn la'h ra' xmooza Ñi'h xcweenta ra' cohsa ra' nin ze'yahlda gaca. Jesucristu baxe'hla la'h tuhbi xaanjla Ñi'h loh Jwahn tin basagwa' aanjla chi la'h Jwahn garaa ra' bihsii nin rñi'l loh dxihtsi rii', ² ni'chin nin baca'h Jwahn loh dxihtsi rii' garaa xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yiloh Jesucristu la'h ba, nin basagwa' Ñi'h la'h ba ziga bihsii ra' nin bwa'ha loh ba.

³Dichohsa ra' bwiinn ra' nin rusi'dxi xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii' nee ruzo'badxiahga ra' ban, laasii ze'gadzihngahxu dxyih nin cha'loh ziga rñi'l loh dxihtsi rii'.

**Jwahn ruca'h dxihtsi loh
gagaadzi guido' hasta rii
ra' xpwiinn Jesucristu**

⁴Na'h Jwahn, cagaca'hnn dxihtsi rii'l loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii gagaadzi guihdxyi ra' xteenn Asia. Gulguica'ha guelrbwidxyi

sto' xteenn la'h gahca Dxiohs nin naa nnadxyih, cun desde la'n dxyih ra' nin ze'dii'dxi, nee cun nin nahpa dxi', nee cun nin banaaza par tu'pazi, nee xquelruhnntaa'yiloh cun xquelrbahchidxyi sto' xteenn gagaadzi ra' spíritu nin zuu nez hasta rnabwa' Dxiohs, ⁵nee cun neezaa xquelruhnntaa'yiloh cun xquelrbahchidxyi sto' Jesucristu nin ruluu'yiloh Jwahn la'h nu'h, la'h Ñi'h nin mwer babahn za loh bwiinn guuchi; la'h za Ñi'h rnabwa' Ñi'h loh garaa ra' rrehyi ra' nin rii' loh guidxyiyuh. Jesucristu rca'hsto' Ñi'h la'h ra' nu'h, nee basiaa Ñi'h la'h ra' nu'h loh duhlda cun llarihn Ñi'h. ⁶La'h za Ñi'h bwi'hnn Ñi'h gaca nu'h tuhbi bwiinn roo' tuhbi guihdxyi roo', nee gahca za nu'h bixohza loh Dxiohs Xtaada Ñi'h. iGaraatii' ra' bwiinn nahpa guunn lasahca lah Ñi'h nee guinabwa' Ñi'h par tu'pazi! Zi'chi gaca, pwihsi.

⁷iGulgacabwa!! Zi' Jesucristu loh xcahyi, ya garaa ra' bwiinn zwa'haloh ra' ba la'h Ñi'h, hasta bwiinn ra' nin baxaala baldi'h

tihxi Ñi'h cun lahnsa zwa'ha za ra' ba la'h Ñi'h; ya garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zu'n ra' ba chin gwa'ha ra' ba loh Ñi'h. Zi'chi gaca.

⁸—Na'h naan des galoh nee cun hasta luulchima za ziga naa ra' lehtra A cun Z, —rñi' Daada Dxiohs—. Na'h ziga naan Dxiohs; nabahanahn nnadxyih, cun desde la'n dxyih ra' nin ze'dii'dxila, nee cun nin nahpa dxi'; nee na'hza nin na'pahn guelrnabwa'rooru loh garaatii'.

⁹Na'h Jwahn, naan bwihtsi tu pur nin riachiiza sto'n la'h Jesucristu, nee pur nin naaza nu'h tuhsiloh guelrzahcazii, cun ziga chuuza nu'h tuhsiloh nez loh Dxiohs nee cun ziga gacaza nu'h tuhsiloh guelpaseensi xteenn Jesucristu. Pwihs chin nuu'huhn loh yuh nin nuu galaayi loh ñihsado' nin laa Patmos, pur nin zegaluu'yil'hn xchi'dxyi Dxiohs, laasii na'h naan nin bwa'haloh dzi'nroo ra' nin bwi'hnn Jesucristu, ¹⁰pwihs tuhbi dxyih Dumingu bia'hanahn loh xquelrnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs ya bihna'hn nez di'tsihn tuhbi rsiaa'ha ziga xteenn tuhbi trompeta, ¹¹Nin guñi' loon squii':

—Na'h naan des galohpii'yi nee cun para hasta fihnyi, ziga zi lehtra A cun lehtra Z. Baca'h loh tuhbi chihbru garaa ra' nin gwa'ha loh lu'h, ya guixe'hla lu'hnn para xpwi'nn ra'n nin rii loh gahdzi guihdxyi xteenn Asia, o sea par loh guihdxyi Efesu, loh guihdxyi Esmirna, loh guihdxyi Pérgamo, loh guihdxyi Tiatira, loh guihdxyi Sardis, loh guihdxyi Filadelfia, nee cun loh guihdxyi Laodicea.

¹²Chi'chi basia'garii loon tin bwa'hahn nez di'tsihn chyuñin cañi' loon, ya loh bwi'hnna'hn zi'chi bwa'hahn gagaadzi gandayehru ohro, ¹³ya galaayi gagaadzi gandayehru chi bwa'hahn zuu tuhbi nin naa Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, nahcu Ñi'h tuhbi lahdxi nin radzihna hasta yihca ñaa' Ñi'h, nee cun tuhbi cinturohn nin naa ganaalla ohro lli'hidu'h la'ntihxi Ñi'h. ¹⁴Yihca Ñi'h cun dxyichiyhca Ñi'h xñah labweh nachiitsin ziga zi dxyihchi lli'hyi, o ziga zi labweh guii'ga; ya bizloh Ñi'h ziga zi bwehla; ¹⁵ya ñaa' Ñi'h rca'bacha'han ziga zi dxi'ba nin laa bronce chin nuu'hun loh dxih; ya rsiaa'ha xteenn xchi'dxyi Ñi'h naan ziga zi chin riuu'bwihi zi'hyiroo' ñihsa; ¹⁶ya xlahdu derehchu naa Ñi'h niinloh gahdzi dxih llaa'ndxibaa'; ya rwaa' Ñi'h niinloh tuhbi spahda nin caa duxa garoopa dihtsi ñi'h; ya gaduhbi loh Ñi'h xñahan ziga loh gubiadxhi chin rzia'ñih gubiadxhi gaduhbi laga'tii'. ¹⁷Chin guya'loh bwa'hahn loh Ñi'h, biaaba'hn loh yuh nez hasta zuu ñaa' Ñi'h ziga zi bwiinn guuchi, chi'chi badzii'ba naa Ñi'h nin naa lahdu derehchu yi'cahn, chi'chi guñi' Ñi'h loon, nah Ñi'h:

—Ayi guidxyihbi lu'h; na'h nin nabahanahn des galohpii'yi, nee na'h za nin ba nabahan par tu'pazi. ¹⁸Na'h nin naan nin nabahanahn nnah, guchii'hn per gubia'garii ba nabahnahn yannah ba nabahnahn par tu'pazi; na'h na'pahn guelrnabwa' loh guelguhchi nee cun loh gabihdxyi za. ¹⁹Ni'chin nin baca'h xcweenta garaa ra' nin

bwa'ha lu'h, nin cayahca nnah, neezaa cun nin gue'du ze'yahlda gaca. ²⁰Dee' naa dxyi'dxyi naga'tsi xteenn gagaadzi dxih llaa'ndxibaa' nin bwa'ha lu'h lahdu derehchu naa'hahn, nee cun xcweenta za gagaadzi gandayehru ohro ra': gagaadzi dxih llaa'ndxibaa' chi naa ra' xaanjla Dxiohs nin rahpa ra' xpwiin'nnra'n nin rii loh gagaadzi guihdxyi ra', ya gagaadzi gandayehru ra' nin naa ohro ra' nin bwa'ha lu'h chi naa xpwiin'nnra'n nin rii loh gagaadzi za guihdxyi ra' chi.

Dxyi'dxyi nin guzee loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Efesu

2 Chi'chi nah Ñi'h loon:
—Baca'h dxyi'dxyi
ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin
rahpa xpwiin'nnra'n nin rii loh
guihdxyi Efesu: "Squii' rñi' nin
caa gahdzi dxih llaa'ndxibaa' naa
derehchu Ñi'h, nin ca'nzaa galaayi
gagaadzi ra' gandayehru ohro
ra'. ²Na'h nu'nbwa'n xtsi'n tu cun
guelrza'cazii nin rutu'dxiloh tu loh
xtsi'n tu nee xa riazahdzi'tsi tu loh
xchi'dxyi'hñ, nee na'nnzahn ayi
rcha'ga tu la'h ra' bwiinn nadxaaba
ra', nee ziga la'h tu biuu'nbwa'za
tu xcweenta bwiinn ra' nin rñi' naa
ra' xpooxtla Dxiohs per ayi naa
ra' ba xpwiinn Dxiohs. Sola naann
tu naa ra' ba bwiinn rusagui'hi
ra'. ³Pwihsi gwazahdzi'tsi tu loh
xchi'dxyi'hñ, bwi'hñ tu waanta
bati'dxiloh tu guelrza'cazii pur naa
tu xpwiin'nnra'n, nee ayi bietagueeta
tu. ⁴Per na'pahn tuhbi guelchiah
nin rba'chihñ xcweenta tu, laasii
ayi ru ruca'h sto' tu na'h ziga

baca'sto' tu na'h des galoh. ⁵Pwihsi ni'chin gulgaza'sto' tu caa loh
guzal'bi tu, gulgacha'h ziga nabahan
tu tin gulgabia'garii gulgui'hñ
ziga gubahan tu des galohpii'yi;
sinolan lwehgu gahca gadxi'hyi
la'h tu nee gusia'pitiin xgandayehru
tu xnehan sidela ayi gucha'h
tu lligaaba guelruhñ chiohp
sto' nin nuu sto' tu. ⁶Per nuu nin
ruhñ xnehza tu: ayi riuu'sto' tu
nin ruhñ ra' bwiinn nicolaita
ra', zi'chi za na'h ayi riuu'sto'n
dzi'n nin ruhñ ra' ba. ⁷Bwiinn
nin zohballala dxiahga ñi'h chuu
ba cha'zi ba dxyi'dxyi ra' nin rñi'
Spíritu Saantu xteenn Dxiohs loh
ra' xpwiin'nnra'n, ya bwiinn ra' nin
guunn gahn loh duhlda, zudi'hihn
ñinahxi nin caa loh yahga nin naa
guelnabahan gahw ra' ba, yahga
ñinahxi nin nuu llaa'ndxibaa' hasta
nuu Dxiohs."

**Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh dxihtsi
rii' par la'h ra' xpwiinn Jesucristu
nin rii loh guihdxyi Esmirna**

8 Chi'chi nah Ñi'h loon:
—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii'
loh xaanjla Dxiohs nin rahpa
xpwiin'nnra'n nin rii loh guihdxyi
nin laa Esmirna: "Na'h nin naan
des galohpii'yi nee na'h za nin
naan par loh dxyih luulchima ra',
na'h nin guhchi'hñ per gubia'garii
ba nabahan. ⁹Na'h na'nnahn xa
ruti'dxiloh tu guelrza'cazii nee
na'nnzahn gullia'a'hati' nin nahpa
tu nee nicala naa tu nin nuu
ziahñ xixteenn ñi'h loh Dxiohs,
nee na'nnzahn nuu nin rñi'yah
ra' la'h tu nee rahbi ra' ba naa
ra' ba bwiinn Israel per ayi naa

ra' ba zi'chi; nin naa ra' ba la'h
 ra' ba naa ra' ba xpwiinn xquido'
 bwiinndxaaba. ¹⁰Ayi guidxyihbi tu
 loh xcweenta guelrza'cazii nin la'h
 guhlda guti'dxiloh tu, laasii la'h
 bwiinndxaaba gusie'w paaldaa tu
 la'n lahtsidxi'ba, tin gacabwa' ba
 guidu'hun ta guchii tu gwachiisto'
 tu xchi'dxyi'hn, ya zutu'dxiloh
 tu guelrza'cazii ts'i'h gubihdxyi;
 gulgasuhchihpa lasto' tu tin
 chezah dzi'tsi tu loh xchi'dxyi'hn
 nicala gachi tu, per na'h guni'hihn
 guelnabahan nin ba naa par tu'pazi
 la'h tu ziga tuhbi corohna. ¹¹Nin
 lu'h xclaa'dzi guzo'badxiahga
 dxyi'dxyi, guca'hdxiahga ba
 dxyi'dxyi nin rñi' Spíritu Saantu
 xteenn Dxiohs loh ra' bwiinn
 guido' xteenn Dxiohs: nin guunn
 ra' gahn loh duhlda, ayi xi guunnee
 guelguhchi nin raroopa la'h ra' ba."

**Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh
 ra' xpwiinn Jesucristu nin
 rii loh guihdxyi Pérgamo**

¹²Chi'chi nah Ñi'h loon:
 —Baca'h dxyi'dxyi ra' rii'
 loh xaanjla Dxiohs nin rahpa
 xpwi'nnra'n nin rii loh guihdxyi
 Pérgamo: "Na'h nin na'pahn
 spahda nin caa duxa garoopa dihtsi
 ñi'h rñi'n dxyi'dxyi rii'. ¹³Na'h
 na'nnahn nuu tu loh guihdxyi
 nin rnabwa' bwiinndxaaba, per
 zeezahnee dzi'tsi tu xchi'dxyi'hn,
 ayi cabwe'hesto' tu xchi'dxyi'hn
 nicala la'n dxyih nin gudxiinn ra'
 ba la'h Antipas, nin guñi' xcweenta
 xchi'dxyi'hn, nin gwazahnee
 za'capa'h xchi'dxyi'hn nin gudxiinn
 ra' ba hasta rnabwa' bwiinndxaaba,
¹⁴per guyuu' chiohpa-choon

xtuhlda tu: loh tu dxa'ga ra' bwiinn
 ra' nin ruhnn ziga bwi'hnn guehtu
 Balaam ba guhca cadxyih roo'; la'h
 ba basi'dxi ba la'h guehtu Balac xa
 guunn ba tin dxiaaba ra' bwiinn
 Israel loh duhlda, baluu'yi ba la'h
 ra' bwiinn Israel tin gahw ra' ba
 cohsa ra' nin badi'hi guhn ra' ba
 nez loh dxaan, nee basi'dxi za ba
 la'h ra' bwiinn Israel guidxa'ga ra'
 ba chyu chi'h zi gunna'h. ¹⁵Zi'chi
 gahca za nahpa tu bwiinn ra' nin
 zeezahnee ra' dxyi'dxyi ra' nin
 ruluu'yi ra' nin laa nicolaita ra'
 nin rdxyi'chihp xweenta ra' ñi'h,
¹⁶ni'chin gulgacha'h sto' tu; sino
 la'n seguihdu gahca dxie'ldahn tin
 childxine'hn ni'chi ra' cun spahda
 nin nuu rwaa'hahn. ¹⁷Nin lu'h
 xclaa'dzi guzo'badxiahga dxyi'dxyi;
 guca'dxiahga ba dxyi'dxyi ra' nin
 rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ra'
 xpwi'nnra'n: nin guunn gahn loh
 duhlda, ni'chi ra' gudi'hihn tuhbi
 lasaa' pahn nin laa manah gahw
 ra' ba la'n nuucha'yi, nee gudi'hi
 zahn tuhbi dxiah labweh la'h
 bwiinn chi ya loh dxiah labweh
 chi caa tuhbi lah nacuubi nin ayi
 chyu nu'nbwa'tii' sola nu'nbwa' nin
 guica'ha dxiah yi'hn chi lah nin caa
 loh dxiah yi'hn chi."

**Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh
 ra' xpwiinn Jesucristu nin
 rii loh guihdxyi Tiatira**

¹⁸Chi'chi nah Ñi'h loon:
 —Baca'h dxyi'dxyi ra' rii'
 loh xaanjla Dxiohs nin rahpa
 xpwi'nnra'n nin rii loh guihdxyi
 Tiatira: "Squii' guñi' Llii'n Dxiohs,
 nin naa bizloh ñi'h ziga zi bwehla
 ya ñaa' Ñi'h ziga zi dxi'ba nin laa

bronce nin rca'bacha'h. ¹⁹Na'h la'n naann la garaa ra' nin ruhnn tu; na'nnahn xa rantsii'hi lasaa' tu, nee xa riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, nee xa naa xtsi'n tu nee xa riazah dzi'tsi tu, nee na'nnahn cayuhnn tu dzi'n roo' ru nnah loh galoh nin guzo'baloh tu, ²⁰per nuu tuhbi guelchiah nin rdxi'chihn pur la'h tu; laasii rcahbi tu riuu' tu loh tuhbi gunna'h nin laa Jezabel. La'h ba rñi' si ba naa ba tuhbi profehta, gunna'h nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs, ya pur nin ruluu'y'i ba rusagui'hi zi ba la'h ra' xpwi'nnra'n tin rza'bi ra' ba loh ra' dzi'n gubwihlli nee tin rahw za ra' ba cohsa ra' nin rbwih loh dxaan. ²¹Na'h la'n gule'za xchih tin gusaguu'dzi sto' ba pur xtuhlda ba, per ayi guclaa'dzitii' ba ñuhnn ban; ayi rbwe'hesto' ba dzi'n gubwihlli nin ruhnn ba. ²²Pwihsi na'h gu'nnahn dxiaaba ba loh lu'hn cun tuhbi gueldxyihdxyi duxa, nee cun garaa ra' nin ruhnnee la'h ba dzi'n gubwihlli guti'dxi ra'n ba loh guelrsa'cazii duxa sidela ayi gusaguu'dzi sto' ra' ba xcweenta xtsi'n Jezabel. ²³Zidxi'nnahn llii'n ba, ya zil'chi zahcabwa' garaa ra' xpwi'nnra'n na'h nu'nbwa'n garaatii' nin nuu xigaaba tu cun ziga naa sto' tu; ya tuhbigah tu guni'hihn nin rga'ha guica'ha tu ziga naa xtsi'n tuhbigah tu. ²⁴Per la'h tu garaa ra' ru nin nuu loh guihdxyi Tiatira, nin ra' ayi zeezah loh dxyi'dxyi nin ruluu'y'i Jezabel nee nin ayi za nu'nbwa' tu nin rñi' ra' ba naa dxyi'dxyi rala'n xteenn bwiinndxaba, na'h nin stuhbi dzi'n ayi rudzi'ba'hn yihca nin naa tuhbi dxi'h xtsi'n tu. ²⁵Mas

gulgahpa dzi'tsi xchi'dxyi'hn nin nahpa tu hastayi chin dxie'l dahnh stuhbi, ²⁶ya bwiinn ra' nin guunn gahn loh duhlda nee chezah tu ziga xclaa'dzihh hasta la'n dxih nin cha'loh guidxyiyuh, zudi'hihn guelrnabwa' la'h ra' ba tin guinabwa' ra' ba loh ra' naciohn ra!. ²⁷Pwihsi ziga bani'hi Xtaal'dahn guelrnabwa' na'h, zudi'hihn guelrnabwa' la'h ra' ba tin guinabwa' ra' ba loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, nee guunn ra' za ba guelguxchisi xcweenta ra' ba ziga zi cun tuhbi bahra dxi'ba ziga ruhn nin ruhnncha'y'i guihsu bwehn, ruta'a'ha ra' ba garaa ra' guihsu nin ayi gallu'y'i. ²⁸Zudi'hi zahn dxih nin ri' rsiiyido' la'h ra' ba. ²⁹Nin ayi ñie'w dxiahga ñi'h, guzo'badxiahga ra' ba nin rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ra' xpwi'nnra'n."

Dxyi'dxyi nin rñi' loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Sardis

3 Chi'chi nah Ñi'h loon:
—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwi'nnra'n nin rii loh guihdxyi Sardis: "Zil'chi nah nin rahpa gagaadzi Spíritu xteenn Dxiohs nee cun gagaadzi dxih llaa'ndxibaa' loon: Na'h naannloon garaa ra' dzi'n nin ruhnn tu, nee naann zahn naa tu ziga tuhbi bwiinn guuchi, ayi ru guunn tu xtsi'na'hn nicala za'bi dxyi'dxyi nabahan tu. ²Gulgati'chi baca'lda loh tu nee gulguiñah loh ra' xcweenta xchi'dxyi'hn nin amwerla ñichiloh la'n lasto' tu, pwihsi na'h caywa'haloon garaa nin ruhnn

tu nin ayi naa bwen nez delanta
loh Daada Dxiohs xte'nnahn.
3Gulgaza'sto' tu dxyi'dxyi ra' nin
basi'dxi tu cun baca'dxiahga
tu, ni'chin gulgazo'badxiahga
dxyi'dxyi gulgacha'h ziga nabahan
tu loh duhlda, per sidela ayi
gucha'h tu xmohda tu, zadzhina'h
nez loh tu ziga tuhbi guba'n nin ayi
gaann tu xohra gadzhina'h
nez loh tu. **4**Per nahpa tu loh guihdxyi
Sardis paaldaa ra' bwiinn nin
nayaa nin nagahdxi sa'bi ra' loh
duhlda, ya la'h ra' bwiinn ra' chi
zahcu ra' ba lahdx labweh tin
sahnee ra' ba na'h nez llaa'ndxibaa'
laasii zi'chi ruhnn tucahri la'h
ra' ba. **5**Nin guunn ra' gahn loh
duhlda, ni'chi ra' gacu lahdx
labweh, nee ayi gura'hn lah bwiinn
ra' chi loh chihbru nin caa lah
ra' bwiinn nin guibahannee la'h
Dxiohs par tu'pazi nee ziñi'n nez
delanta loh Xtaa'dahn cun nez loh
za ra' xaanbla Ñi'h bwiinn ra' rii'
naa ra' xpwii'nnra'n. **6**Bwiinn ra'
nin zohballala dxiahga ra' ñi'h
guzo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi
ra' nin rñi' Spíritu Saantu xteenn
Dxiohs loh ra' xpwii'nnra'n."

**Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh
ra' xpwiiinn Jesucristu nin rii
loh guihdxyi Filadelfia**

7Chi'chi nah Ñi'h loon:
—Baca'h dxyi'dxyi rii' loh xaanbla
Dxiohs nin rahpa xpwii'nnra'n nin
rii loh guihdxyi Filadelfia: "Squii'
rñi' nin banaya par tu'pazi, nin
guchii naa xchi'dxyi Ñi'h, nin
nahpa xchiahysi guehtu Davihd;
la'h Ñi'h chin ruxaala Ñi'h ayi nin
tuhbi nin guunn gahn gusie'w

hasta ruxaala Ñi'h, nee chin rusie'w
Ñi'h ayi za nin guunn gahn
guxaala hasta rusie'w Ñi'h. **8**Na'h
na'nnahn garaa ra' nin ruhnn tu.
Baxaa'lahn tuhbi rwaa' lee' nez
delanta loh tu nin ayi guunn chyu
chi'h zi gahn dxie'w; pwihsni cala
gullia'yi'hnaa xjweersi tu per
bazo'badxiahga tu xchi'dxyi'h
nee ayi rbwe'hesto' tun, **9**pwihsni
zwa'ha tu cuun nin gusahca'h
la'h ra' bwiinn ra' nin zeena'hla
la'h bwiindxaaba; la'h ra' nin
rñi'zi ra' naa ra' bwiinn Israel, per
ayi naa ra' ban; rusagui'hi ra' ba
la'h ra' bwiinn. Na'h zu'nnpa'caan
dxie'biiga ra' ba nez loh tu tin
guzu'nllihbi ra' ba nez loh tu tin
gacabwa' ra' ba na'h ruca'hsto'n
la'h tu, **10**laasii ayi rria'gahn tu
loh xchi'dxyi'hnaa, ni'chin na'h
zahcane'hnaa la'h tu chin guti'dxiloh
tu guelrsa'cazii, nee zuti'dxiloh
za garaa ra' bwiinn guidxyiyuh
guelrsa'cazii tin guidu'hun cuun
pa'ca nin naa ra' bwiinn za'ca loh
ra' bwiinn guidxyiyuh ra'. **11**Na'h
ayi gacata'h ru dxie'ldahn; bwa'ha
dzi'tsi cun xchi'dxyi'hnaa nahpa
tu tin ayi chylla cwe'hellu'hu nin
bani'hihn guca'ha tu. **12**Bwiinn ra'
nin guunn gahn loh duhlda, na'h
gu'nnahn gaca ra' ba ziga tuhbi
piyahri nin nuu hasta naa xquido'
Xtaa'dahn, nee ayi chuu dxyi'h
nin garia'h ra' ba ri'chi; locah ra'
ba guca'hn nin naa lah Dxiohs
Xtaa'dahn neezaa lah guihdxyi nin
laa Jerusalehn nacuubi nin dxiehta
lla'a'ndxibaa' hasta nuu Dxiohs, nee
zuca'h zahn laan locah ra' ba laan
nin naa nacuubi laasii naa ra' ba
xpwii'nnra'n. **13**Bwiinn nin zohba

dxiahga ñi'h guzo'badxiahga ba nin rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ra' xpwii'nnra'n."

**Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh ra'
xpwiiinn Jesucristu ra' nin
rii loh guihdxyi Laodicea**

14 Chi'chi nah Ñi'h loon:
—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii'
loh xaanjla Dxiohs nin rahpa
xpwii'nnra'n nin rii loh guihdxyi
Laodicea: "Squii' rñi' nin ayi
rusagui'hi, nin rñi' ganaalla
dxyi'dxyi guchii, nin gulahchixchih
garaa nin bwi'hnn Dxiohs lligaaba
gacacha'yi. **15** Na'h na'nahn
garaa nin naa xtsi'n tu; ayi zeezah
za'ca tu loh xchi'dxyi'hnn, ayi
za rbwe'hesto' tun, imas cha'yí
ñahzanee za'ca tun o ñibwe'hesto'
tun! **16** Per nnah naa tu ziga zi ñihsa
nadxa'ha; ayi za naa tu nin ziga
ñihsa nahlda, nin ayi za naa tu
ziga ñihsa lda'h, ni'chin zabwe'he
rwaa'hahn la'h tu. **17** Pwihsa la'h tu
rñi' tu: Ricu'hnn, nee bwen gahca
riuu'huhn; ayi xi ria'dxi'hnn, per
la'h tu ayi rahcabwa' tu naa tu ziga
tuhbi bwiinn nin ayi xi nahpatii';
naa tu ziga tuhbi bwiinn gubiin,
tuhbi bwiinn prohbi duxa, tuhbi
bwiinn nin ayi riin loh ñi'h, nee naa
tu ziga tuhbi bwiinn nin zuu lla'teh
par la'h Dxiohs. **18** Ni'chin nin rñi'n
loh tu gulsi' ohro loon, ohro nin
ba gudii'dxi loh dxih bu'hu tin
zi'chi gaca tu ziga tuhbi ricu pa'caa,
nee loo zahn si' tu lahdxil labweh
nachitsi nin gacu tu tin xtuhyi
zuu lla'teh tu; nee guni'hi zahn
rramwehdxi nin chuu baloh tu tin
gwa'ha za'ca tu. **19** Na'h rñi'ne'hnn
cun rzuu za'ca'hn la'h garaa ra'

bwiinn ra' nin ruca'hsto'n ni'chin
nin rñi'n loh tu nahpa chu'gui'w
sto' tu guunn tu xtsi'n'a'hn, nee
gulgacha'h lligaaba dxaaba nin
nuu sto' tu. **20** Gulguia'hna, na'h
la'n zuu rwaa' lee' xteenn sto' tu,
cabwiidxihn, per sidela chyulla
tuhbi tu dxihn cañi'n, guxaala
bwiinn chi rwaa' lee' xteenn
lasto' ba, tin guunn yiidzihnn lasto'
bwiinn chi tin gacane'hnn bwiinn
chi guibahan za'ca ba nez loon,
21 ya bwiinn nin ruhnn gahn loh
duhlda, la'h bwiinn chi gudi'hihn
guinabwa'nee ba na'h llaa'ndxibaa',
ziga bwi'hnnna'hn gahn loh duhlda
ni'chin nin guzo'ba'hn hasta
rnabwa' Xtaa'dahn llaa'ndxibaa'.
22 Bwiinn nin zohba llaala dxiahga
ñi'h guzo'badxiahga ra' ba
dxyi'dxyi ra' nin rñi' Spíritu Saantu
Dxiohs loh ra' xpwii'nnra'n."

**Bwa'ha Jwahn billaala
rwaa' lee' xteenn dxibaa'**

4 Chin guyaloh baca'hnn
dxyi'dxyi ra' nin gunabwa'
Ñi'h baca'hnn, chi'chi guteesa loon
nez dxibaa', bwa'hahn zohballaala
rwaa' ziga tuhbi yuu' nez dxibaa',
chi'chi guñi' tuhbi rsiaa'ha loon,
rsiaa'ha chi naan ziga rsiaa'ha
xteenn tuhbi trompeta nin bihn
dxiaagahn galoh, nah rsiaa'ha chi
loon:

—Gucah rii', tin gulu'yi'hn yi'h
garaa' ra' nin chuu ru gaca chin
tuulla gaca cohsa ra' rii'.

2 Ya chi'chi bia'hanahn loh
guelrnabwa' xteenn Spíritu Saantu,
ya bwa'hahn tuhbi yahgaxiyyi
roo' llaa'ndxibaa' hasta rbwihi ra'
nin rnabwa' llaa'ndxibaa', ya loh

yahgaxiiyi chi zohba nin rnabwa' llaa'ndxibaa'. ³Ya nin zohba loh yahgaxiiyi chi rñah ni'chi ziga tuhbi dxiah nin rbwiibwehla nin laa jaspe o nin laa za cornalina, ya gadiidxi yahgaxiiyi chi nuu tuhbi guundzihin nin rca'bacha'h duxa ziga zi tuhbi dxiah nin laa esmeralda, ⁴ya gadiidxi yahgaxiiyi rii' bwa'hahn za galda bitapa yahgaxiiyi ra' nin zohba galda bitapa bwiinnuguuhla ra', nahcu ra' ba ganaalla lahdxil labweh ya nuu tuhbigah ra' corona ohro yihca ra' ba, ⁵ya nez loh yahgaxiiyi roo' chi ri'chi rre'h du'hdxih ra' nin naa du'hdxih nin rre'h chin rdx'i'ñaa', ya nez loh za yahgaxiiyi roo' chi cacadxih gahdzi bwehla nin naa gahdzi spíritu xteenn Dxiohs, ⁶cun nez lohgahcaza yahgaxiiyi roo' chi nuu ñihsado' nin rñah ziga zi dxiawahan. Nee cun galaayiza yahgaxiiyi roo' chi cun gadiidxin rii' ra' tahpa maan ra' nin nuu bizloh ra' ñi'h gadiidxitii' ra' ma tantu nez delanta ziga nez dihtsi ra' za ma. ⁷Nin naa mwer tuhbi maan ra' chi naa tuhbi bwe'dzi; ya nin raroopa maan chi naa ziga tuhbi guun; ya nin riohnna chi naa ziga loh tuhbi ndxi'hw; ya nin radaapa maan chi naa ziga tuhbi bisiah nin rzuh. ⁸Ya gadaapa ra' maan ra' chi tuhbigah ra' ma zohba xo'pagah xiiyi ra' ma, ya gaduhbitii' tihxii ra' ma nuu bizloh ra' ma; nee dxyih-nague'la ayi rbweeza cañi' ra' ma:

Saantu, saantu, saantu naa
Daada Dxiohs nin nahpa
guelrnabwa' roo', nin nuu des
galohtii'yi, nin nuu nnah, cun
nin chuu par tu'pazi.

⁹Ya chin ruhnn lasahca ra' gadapa maan ra' chi cun ruzu'nllihbi ra' ma cun rudi'hi ra' ma guelzuxchilli loh nin zohba loh yahgaxiiyi nin ba rnabwa' par tu'pazi, ¹⁰ya gagalda bitapa ra' bwiinn guuhla ra' ruzu'nllihbi ra' ba nez loh nin ba rnabwa' par tu'pazi cun raann ra' ba la'h Ñi'h, ya ruzuhcaa ra' ba xcurohn ra' ba hasta zuu xahgaxiiyi Ñi'h, cun rahbiza ra' ba:
¹¹ Daada Dxiohs Xtaada nu,
Yu'bi pa'ca lu'h rga'ha
guunnlasahca bwiinn lah
lu'h cun guzu'nllihbi ra' ba
loh lu'h cun guica'ha za lu'h
garaa guelrnabwa'
laasii Yu'bilu'h bwi'hnncha'yi
lu'h garaatii' ra' nin nuu nnah
pur xigaaba lu'h guhca ra'n
ni'chin nin gurihxchih ra'n.

Tuhbi chihbru cun nin naa Xi'hyi Dxiohs

5 Chi'chi na'h Jwahn bwa'hahn loh naa derehchu nin zohba loh yahgaxiiyi roo' nin naa trono, nuu tuhbi dxihtsi nin bidu'bi, caa lehtra loon cun nez dihtsin ya ñie'wun cun gahdzi sehyu, ²chi'chi bwa'hahn loh tuhbi xaanjla Dxiohs nin nahpa ziroo' jweersi, chi'chi guñi' jweersi aanjla chi rahbi ba:
—¿Chyu ni'ca ruhnn tucahri guxaala loh dxihtsi rii' nee chi'llu za ni'chi sehyu nin caa loh dxihtsi rii'?

³Per nin llaa'ndxibaa' nin loh guidxyiyuh ayi bidxeela nin ñuxaala loh dxihtsi chi o mas ñwa'ha si ba loh dxihtsi chi,
⁴chi'chi guzo'baloh ru'n duuxa'hñ

laasii ayi bidxeela nin tuhbi nin ruhnn tucahri ñixaala loh dxihtsi chi tin ñu'lda ba loh dxihtsi chi, o mas ñwa'ha za ba loh dxihtsi chi,
5 chi'chi guñi' tuhbi bwiinn guuhla loon, nah ba:

—Ayi ru gu'n lu'h; la'h bwe'dzi
 nin naa xahgado' guehtu Judah
 cun xahgado' guehtu Davihd, la'h
 Ñi'h bwi'hnn gahn loh guelguhchi
 ni'chin nnah la'h Ñi'h ruhnn
 tucahri guxaala loh dxihtsi ca cun
 chi'llu Ñi'h gagaadzi sehyu nin caa
 dihtsi ca.

6 Ya chi'chi galaayi yahgaxiyyi
 roo' nin naa tronu cun nez loh
 ra' gadaapa ra' maan ra' nin rii
 gadiidxi tronu chi cun galaayi
 bwiinn guuhla ra', bwa'hahn zuu
 tuhbi nin naa Xi'hyi Dxiohs, nicala
 rluu'yi sehn ra' nin guhchi Ñi'h
 ziga lli'hyi nin rbahchi guhn ra'
 bwiinn loh Dxiohs; zohba gahdzi
 xcahchu Ñi'h neezaa nuu gahdzi
 ba'loh Ñi'h nin naa gahdzi Spíritu
 xteenn Dxiohs nin ruxe'hla Ñi'h
 nez gaduhbitii' loh guidxyiyuh,
7 ya chi'chi gwabiiga Ñi'h tin guca'ha
 Ñi'h dxihtsi chi lahdu derehchu
 naa nin zohba loh yahgaxiyyi
 roo' nin naa tronu nez dxibaa'.
8 Ya chin guyal'oh guna'zu Ñi'h
 chihbru chi, chi'chi gadaapa maan
 nin rii hasta zohba yahgaxiyyi
 roo' dxibaa' cun gagaldabi tapa ra'
 bwiinn guuhla bazu'nllihbi ra' ba
 nez delanta loh Xi'hyi Dxiohs, tin
 tuhbigah ra' bwiinn guuhla chi
 nuu tuhbigah harpa naa ra' ba nee
 cun dxi'ba ohro ra' nin naa ziga
 bisihn guxa'hla, ya guxa'hla rii' naa
 guelrbwihdxyi-guelrnaaba xteenn
 ra' garaa ra' xpwiinn Dxiohs la'h

Ñi'h,
9 ya cayu'lda za ra' ba tuhbi
 dxyi'dxyi cuubi nin rahbi ra' ba
 squii':

Lasahca duxa Yu'bilu'h pur nin
 guna'zu lu'hnn, nee laasii Yu'bi
 za lu'h naa lu'h nin guhchi
 loh cruhzi,
 ya cun llarihn lu'h gudxihlli
 lu'h xcweenta bwiinn ra' nin
 naa xpwiinn Dxiohs.
 Bwiinn garaa lahta ra' nin
 rñi' guriin-guriin dxyi'zah,
 bwiinn nin naa ra' guriin-
 guriin guihdxyi cun nin rii ra'
 guriin-guriin lahdxyi bwiinn,
10 nee badi'hi lu'h gaca ra' ba rrehyi
 cun bixohza nez loh Dxiohs,
 ya guinabwa' ra' ba nez loh ra'
 bwiinn guidxyiyuh.

11 Ya chi'chi bwa'hahn, nee
 bihna'hn rsiaa'ha ziga cañi' ziahan
 roo' ra' aanjla gadiidxi hasta zohba
 yahgaxiyyi roo' dxibaa' hasta bwi
 nin rnabwa' nez dxibaa', neezaa
 rsiaa'ha gadaapa ra' maan ra' nin
 rii hasta zohba yahgaxiyyi roo'
 llaa'ndxibaa' chi, neezaa rsiaa'ha ra'
 bwiinn guuhla, per nin ayi za nuu
 guilaaba ra' xaanjla Dxiohs nin rii'
 ri'chi laasii ziahan duxa naa ra' ba,
 pur miyohn naa ra' ba,
12 ya jweersi
 roo' cañi' ra' ba squii':

Lasahca duxa Xi'hyi Dxiohs
 nin guhchi loh cruhzi, ni'chi
 ca'ha Ñi'h guelrnabwa' duxa
 cun guelrahpa duxa,
 cun guelnaann duxa, guel
 milahgru;
 neezaa gachidi'hnn lasahca nu'h
 lah Ñi'h, gazu'nllihbi nu'h nez
 loh Ñi'h gaann nu'h Ñi'h,
 gadi'hi za nu'h guelzuxchiilli
 loh Ñi'h.

¹³Chi'chi bihn dxiaagahn rsiaa'ha garaa ra' nin gulahchixchih Dxiohs nez dxibaa' cun loh guidxyiyuh nee cun la'n gueeta loh guidxyiyuh nee cun loh ñihsado', bihn dxiaagahn cañi' ra' ni'chi squii':

Nin zohba loh yahgaxiyyi nin naa trohnu dxibaa', neezaa loh nin naa Xi'hyi Dxiohs, la'h chi'h zi Ñi'h lasahca duxa Ñi'h, gachidi'hnn lasahca nu'h la'h Ñi'h, gazu'nllihbi nu'h nez loh Ñi'h la'h za Ñi'h gaann nu'h, nee gahbi za nu'h barnabwa' Ñi'h par tu'pazi.

¹⁴Ya gadaapa ra' maan ra' nin rii hasta zohba yahgaxiyyi xteenn Dxiohs nez dxibaa' rahbi ra' squii': Zi'chi gaca, pwihs.

Ya gagalda bitapa ra' bwiinn guuhla bazu'nllihbi ra' nez loh nin ba nabahan par tu'pazi, tin gaann ra' ba la'h Ñi'h.

Gagaadzi ra' sehyu

6 Ya seguihdu bwa'hahn loh nin naa Xi'hyi Dxiohs baxaala Ñi'h loh tuhbi ra' sehyu, ya bihn dxiaagahn guñi' tuhbi ra' gadaapa ra' maan nin nuu hasta zohba yahgaxiyyi roo' dxibaa', per chin guñi' ma naa rsiaa'ha ma ziga chin rñi' guzi'w, nah ma:

—Gudaa' tin bwa'ha.

²Ya chi'chi bwa'hahn tuhbi maan gway labweh; ya nin zohba dihtsi ma nuu tuhbi arcu nin ruca'h bahza naa ni'chi, ya guca'ha za ba tuhbi corohna tin biria'h ba cayuhnn ba gahn nee tin guunn za ba gahn chyu chi'h zi.

³Chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs nin raroopa sehyu, bihn dxiaagazahn

guñi' nin raroopa maan nin nuu hasta zohba yahgaxiyyi roo' dxibaa', nah ma loon:

—Gudaa' tin bwa'ha.

⁴Chi'chi bwa'hahn tuhbi maan gwayi xñaa, ya nin zohba dihtsi ma guca'ha guelrnabwa' tin guziaa'tii ba guelrbwiwdxii sto' loh guidxyiyuh tin gudxiinn lasaa' ra' bwiinn ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba, ya guca'ha ba tuhbi spahda roo'.

⁵Chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs nin riohnna sehyu, bihn dxiaagahn guñi' nin riohnna maan nin nuu hasta zohba yahgaxiyyi roo' dxibaa', nah ma loon:

—Gudaa' tin gwa'ha lu'h.

Chi'chi bwa'hahn tuhbi maan gway nagaasa, ya nin zohba dihtsi ma nuu tuhbi balansa naa ni'chi,

⁶ya bihn dxiaagahn tuhbi rsiaa'ha galaayi ra' gadaapa ra' maan ra' nin rii hasta zuu xagaxiyyi Dxiohs dxibaa', nah rsiaa'ha chi:

—Sola tuhbi dxi'h kihlu llooba guica'ha lu'h dela guunn lu'h dzi'n tuhbi dxyih, nee cun chohnna kihlu cebada guica'ha lu'h guunn lu'h dzi'n tuhbi dxyih, per ayi guxi'n lu'h vihnnu cun nsehchi.

⁷Ya chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs nin radaapa sehyu, chi'chi bihn dxiaagahn guñi' radaapa maan nin nuu hasta zohba yahgaxiyyi roo' dxibaa', nah ma loon:

—Gudaa' tin gwa'ha lu'h.

⁸Chi'chi bwa'hahn tuhbi maan gwayi guhtsi, ya nin zohba dihtsi ma laa guelguhchi, ya dihtsi guelguhchi rii'na'hla nin rnabwa' gabihldxyi, ya guca'ha ni'chi guelrnabwa' loh lacwarta parte guidxyiyuh tin chiinn ni'chi la'h ra'

bwiinn cun spahda, cun guelgubih, cun gueldxyihdxyi, cun gahw maan duxa ra' nin nuu loh dahan la'h ra' bwiinn.

⁹ Ya chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs loh sehyu nin rahca ga'yu, ya bwa'hahn hasta nuu bacu'ga dxiah xteenn Dxiohs nez dxibaal' rii' ra' xaalma ra' bwiinn ra' nin guhchi nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, neezaa pur nin baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁰Bwiinn ra' rii' cañi' ra' ba jweersi roo' rahbi ra' ba:

—Daada Dxiohs nin naa saantu cun nin naa guchii pa'h, icuucayi cha'loh guunn Yu'bilu'h guelguxchisi tin chiilli ra' bwiinn guidxyiyuh xcweenta nin gudxiinn ra' ba la'h nu?

¹¹Chi'chi badi'hi Ñi'h lahdxii labweh guhta ra' ba, ya rahbi Ñi'h loh ra' ba guzi'lala'dzi ra' ba za balaquihlun la'h chi nin gasaa' ru lasaa' ra' ba nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, nin chuu ru gadxiinn ra' bwiinn guidxyiyuh ziga badxiinn ra' ba guehtu bwiinn ra' nin guhchi pur xchi'dxyi Dxiohs des ca chiempa roo'.

¹²Bwa'ha zahn chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs loh sehyu nin rahca xo'pa, chi'chi guhca tuhbi lluh roo' duuxa, ya gubihdxyi biahcan ziga tuhbi lahdxii nagaasa bu'hu, ya bwe'hw biahcan ziga culohr xteenn rihn, ¹³ya dxih llaa'ndxibaa' biaaba ra'n loh guidxyiyuh ziga zi chin ruza'h yahga ñiigu la'h ra' ñiigu chin rusiaabatii' bwihi la'h ra'n, ¹⁴ya dxibaa' guñihchilohon ziga zi tuhbi dxihtsi nin radiaa'ha, ya garaa ra' dahan ra' cun yuh ra' nin

rii loh ñihsado' biñi'bi ra'n, cun bidxa'h xlahta ra'n, ¹⁵ya garaa ra' bwiinn guidxyiyuh; bwiinn ra' nin rnabwa' ra', neezaa ra' bwiinn dzi'baloh ra' ziga capitahn, bwiinn rricu ra', bwiinn nadxiipalaa'dzi ra' neezaa mooza ra' nin gudoo'tii' cun bwiinn ra' nin gula'h loh guelmooza, gwacuula'n ra' ba la'n cwehva ra' cun la'n dxiah roo' ra' xteenn dahan ra', ¹⁶ya rahbi ra' ba loh ra' dahan ra' cun loh ra' dxiah ltah ra':

—Guldxiaaba yihca nu nee gulchuula'n la'h nu loh nin zohba loh yahgaxiyyi roo' llaa'ndxibaa', nee cun loh guelguxchisi duxa nin guni'hi Xi'hyi Dxiohs, ¹⁷laasii la'h dxyih xteenn xquelguxchisi Ñi'h badzih; ?chyu ni'ca zahca suh nez loh Ñi'h?

Tuhbi gaywa'h chywa'h bitapa
mihyi ra' bwiinn Israel

7 Ya chi'chiyi bwa'hahn loh tahpa xaanjla Dxiohs nin zuu gadaapa xchihh guidxyiyuh, cagacwe'za ra' aanjla ra' chi loh gadaapa xnehma bwihi xteenn guidxyiyuh tin ayi xi bwihi suu loh guidxyiyuh cun loh ñihsado', nee nin tuhbi za loh ra' yahga, ²ya bwa'hahn stuhbi xaanjla Dxiohs nin biinloh nez lahdu rtahn gubihdxyi, ya ca'ha aanjla chi sehyu xteenn Yu'bi Dxiohs nin ba nabahan par tu'pazi, ya guñi' aanjla rii' jweersi roo' duxa loh gadaapa ra' aanjla nin guca'ha guelrnabwa' tin guunn ra' ba guelnah loh guidxyiyuh cun loh ñihsado'; ³Squii' rahbi aanjla chi:

—Gulcwehza zi'ca gaca'hbwa'
xgah nu'h garaa ra' bwiinn ra'

nin naa xpwiinn Dxiohs; yaque
guya'loh guca'h ra' ba bwa'
chi'chiyi zahca guunn tu guelnah
loh yuh cun loh ñihsado', cun loh
yahga ra'.

⁴Ya chi'chi bihn dxiaagahn
paaldaa naa ra' bwiinn ra' nin
guyuu' sehn lohcah ra' ñi'h, bazaan'
ra' bwiinn chi ziga tuhbi gaywa'h
chywa'l bitapa mihiy bwiinn ra'
nin bibwi'hi loh ra' bwiinn Israel.
⁵Loh ra' xpwiinn guehtu Judah
bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihiy ra'
ba; loh ra' xpwiinn guehtu Rubehn
bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihiy ra'
ba; loh ra' xpwiinn guehtu Gad
bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihiy ra'
ba; ⁶loh ra' xpwiinn guehtu Aser
bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihiy
ra' ba; loh ra' xpwiinn guehtu
Neftalih bibwi'hi tsi'h bichiohpa
mihiy ra' ba; ⁷loh ra' xpwiinn
guehtu Simeohn bibwi'hi tsi'h
bichiohpa mihiy ra' ba; loh ra'
xpwiinn guehtu Manasehs bibwi'hi
tsi'h bichiohpa mihiy ra' ba; loh
ra' xpwiinn guehtu Levih bibwi'hi
tsi'h bichiohpa mihiy ra' ba; loh
ra' xpwiinn guehtu Isacar bibwi'hi
tsi'h bichiohpa mihiy ra' ba; ⁸loh ra'
xpwiinn guehtu Zabulohn bibwi'hi
tsi'h bichiohpa mihiy ra' ba; cun
neezaa loh ra' xpwiinn guehtu
Joseh bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihiy
ra' ba; cun neezaa loh ra' xpwiinn
guehtu Benjamihn bibwi'hi tsi'h
bichiohpa mihiy ra' ba.

Bwiinn ziahan duxa ra' nin nahcu lahdxi labweh nachiitsi

⁹Ya chin guya'loh dee' ra' chi'chi
bwa'hahn loh ziahan duxa ra'
bwiinn nin ayi chyu guunn gahn

gulaaba la'h ra' ba, naa ra' ba
bwiinn garaatii' lahdxyi ra' bwiinn,
nin naa ra' bwiinn guriin-guriin
lahta ra' xteenn loh guidxyiyuh,
bwiinn guriin-guriin dxi'zah ra';
zuu ra' ba nez delanta hasta zohba
yahgaxiyyi roo' nez dxibaa' nee cun
nez loh za Xi'hyi Dxiohs, nahcu ra'
ba lahdxi labweh nee nuu llii'dzi
zihnaa ra' ba, ¹⁰ya jweersi roo'
cañi' ra' ba squii':

Dxiohs nin zohba loh yahgaxiyyi
roo' nez llaa'ndxibaa' cun nin
naa Xi'hyi Ñi'h,
ca'ha guelrnabwa' tin bata'h
Ñi'h la'h ra' nu loh xtuhlda nu.

¹¹Ya garaa ra' aanjla nin nuu
dxibaa' rii gadiidxitii' xagaxiyyi
Dxiohs cun gadiidxi za ra' gadaapa
ra' maan nin rii hasta zuu xagaxiyyi
Dxiohs dxibaa', chi'chi bazu'nllihbi
ra' ba cun basiaaba loh ra' ba nez
loh Dxiohs ¹²Ya rahbi ra' ba:

Zi'chi gaca pwihs; loh Dxiohs
si nu'h gulgaahbi lasahca duxa
Ñi'h,
nee gulgui'hnn lasahca lah Ñi'h;
la'h si Ñi'h nahpa guelnaann;
loh si Ñi'h gulgadi'hi
guelzuxchiilli Dxiohs; la'h si
Ñi'h gulgaann, gulgazu'nllihbi
loh Ñi'h;
la'h si Ñi'h nahpa Ñi'h
guelrnabwa' neezaa
guelnada'n.

Zi'chi gaca, pwihs, par tu'pazi.

¹³Chi'chi guñi' tuhbi ra' bwiinn
guuhla chi loon nah ba:

—¿Chyu naa ra' nin nahcu lahdxi
labweh ra' rii', nee canehza ze' ra'
ba?

¹⁴Ya chi'chi ra'pihn loh ba:
—Daada, banaann yu'bilu'h.

Chi'chi nah ba loon:
—Bwiinn ra' rii' nin bat'i'dxiloh
trabahjw duxa, ya gudxi'bi
xahba ra' ba tin biaara'n cun
llarihn Jesucristu nin naa Xi'hyi
Dxiohs. ¹⁵Ni'chin nin zuu ra' ba
hasta zuu xahgaxiyyi Dxiohs, ya
riiyuhnn ra' ba xtsi'n Ni'h dxyih-
nague'la; ni'chin Daada nin
nahpa guelrnabwa' nin zohba
loh yahgaxiyyi roo' zahcanee Ni'h
la'h garaa ra' bwiinn nin rii nez
loh Ni'h. ¹⁶Ayi ru sacazii ra' ba
loh guelrchia'han, cun ayi ru za
cwidxahga ra' ba ñihsa, nee nin ayi
za gudxu'yi ru guelnalda'h xteenn
gubiwdxii la'h ra' ba, ¹⁷laasii la'h
Xi'hyi Dxiohs nin zohba galaayillee
loh yahgaxiyyi roo' nin naa tronu
nez dxibaa' gaapa la'h ra' ba ziga
zi lli'hyi ra', ya chenee Ni'h la'h
ra' ba hasta nuu ñihsa nin naa
guelnabahan; ya Dxiohs gucwi'dzi
rwa'haloh ra' ba cun ñihsabwii ra'
nin ru'n ra' ba.

Nin rahca gahdzi sehyu

8 Chin guxaala Ni'h nin
rahca gaadzi sehyu, dxyiisii
biahca nez llaa'ndxibaa' ziga chi'h
garoolda hohra, ²chi'chi bwa'hahn
loh gahdzi xaanjla Dxiohs zuu
ra' aanjla ra' chi nez delanta loh
Dxiohs nin nuu dxibaa', ya guca'ha
za ra' ba gahdzi trompeta ya
tuhbigahan cada tuhbigah aanjla
ra' chi, ³chi'chi bi' stuhbi aanjla
ya guzuh aanjla chi hasta zuu
bacu'gadxiah xteenn Dxiohs cun
tuhbi dxi'ba nin rahca guxa'hla
la'n ni'h ganaalla ohro naa dxi'ba
chi, ya guca'ha aanjla chi ziahan
ya'hla tin cagu' guxa'hlaza ba

loh nin cabwihdxyi-canaaba ra'
xpwiinn Dxiohs nezloh Ni'h, ya
zuu ba nezloh bacu'gadxiah nin
naa ganaalla ohro nezloh yagaxiyyi
roo' xteenn Dxiohs, ⁴ya nez yihca
naa aanjla chi guyahsa guxa'hla
chi nezloh Dxiohs tuhsa cun ziga
guelrbwihdxyi-rnaaba xteenn ra'
xpwiinn Dxiohs, ⁵chi'chi la'h gahca
aanjla chi guca'ha bwehla xteenn
bacu'gadxiah guyuu'hun la'n dxi'ba
nin rahca guxa'hla, ya chi'chi
bala'ha aanjla chin loh guidxyiyuh,
ya loh biaaban loh guidxyiyuh ya
bidxi'ñaa' duxa, cun guhca tuhbi
lluh roo'!

Xcweenta trompeta ra'

⁶Chi'chi gagaadzi ra' xaanjla
Dxiohs nin nu'a ra' tuhbigah
trompeta nin naa za gahdzi, guzuh
xnehza ra' ba tin gucwidxaa' ra' ba
trompeta ra' chi, ⁷ya mwer tuhbi
ra' trompeta nin bacwidxaa' mwer
tuhbi ra' aanjla ra' chi, biaaba
dxidxiah cun bwehla nin nu'chi
rihn loh guidxyiyuh, ya guca'dxih
nin riohnna taa'yi xteenn loh
guihdxiiyuh cun nin riohnna taa'yi
xteenn yahga ra' cun nin riohnna
za taa'yi xteenn cwa'n'i'h ra'. ⁸Ya
chin bacwidxaa' nin raroopa aanjla
chi trompeta, chi'chi biaaba tuhbi
nin rluu'yi ziga dahan nin caca'dxih
loh ñihsado', ya biahca nin riohnna
taa'yi xteenn loh ñihsado' ziga rihm,
⁹ya chi'chi guhchi nin riohnna
taa'yi xteenn ziga garaalohti' ra'
maan ñihsa nin nuu loh ñihsado',
ya cun nin riohnna taa'yi xteenn
paaldaa ra' barcu nin rzah loh
ñihsado' gubihi ra'n. ¹⁰Ya chin
bacwidxaa' nin riohnna xaanjla

Dxiohs trompeta, chi'chi biaaba tuhbi dxih roo' xteenn llaa'ndxibaa' nin zohba bwehla ziga zi tuhbi bwehla guii'dxi loh nin rionhna taa'yi xteenn loh ra' gu'i'w cun hasta rtahnn ñihsa. ¹¹Lah dxih chi naa Ajenjo, nin naa lah tuhbi cohsa nin naltaa duxa, ya biahca naltaa nin rionhna taa'yi xteenn ñihsa chi, ya chi'chi gudxiinn ñihsa naltaa chi la'h ziahan duxa ra' bwiinn. ¹²Chin bacwidxaa' nin radaapa ra' xaanja Dxiohs trompeta, chi'chi bacahyi nin rionhna taa'yi loh gubiwdxii cun nin rionhna taa'yi xteenn loh bwe'hw cun nin rionhna za taal'yi hasta nuu dxih ra' nin nuu llaa'ndxibaa', ya bia'han nacahyi nin rionhna taa'yi xteenn radxyii cun nin rionhna taa'yi xteenn gue'la ya ayi ru guyuu' ra' bia'ñih taa'yi ra' chi, ¹³chi'chi bwa'hahn nez llaa'ndxibaa' ya bihn dxiaagahn rsiaa'ha ziga tuhbi bisiah nin za'bi ñi'h nez galaayi llaa'ndxibaa' squii':

—iAyy, ayy, ayy! iProhbi za la'h ra' bwiinn guidxyiyuh chin gucwidxaa' za schohnna aanja trompeta!
Zizahcazii duxa ra' ba.

9 Chin bacwidxaa' nin rahca ga'yu xaanja Dxiohs trompeta, chi'chi bwa'hahn tuhbi dxih llaa'ndxibaa' biaaban loh guidxyiyuh; dxih llaa'ndxibaa' chi guca'ha chiahya xteenn rwaa' guii'dxiu xteenn gabihldxi, ²ya baxaalan hasta naa gabihldxi, ya chin billala ri'chi biria'h guhxra ri'chi ziga zi guhxra nin rre'h rwaa' tuhbi horna roo', ya basie'w guhxra chi loh gubiwdxii laasii tantu guhxra roo' guhxra chi, ³ya loh guhxra chi biinloh ra' maan nin

rñah ziga bwi'tsisuu ya bidi'chi ra' ma gaduhbitii' loh guidxyiyuh, nee guca'ha ra'za ma guelrnabwa' gaca ñalaa'dzi ra' ma ziga ña'laa'dzi ra' llohbixwa', ⁴nee guhdzi ra' ba loh ra' ma ayi xi guunnee ra' ma la'h cwaan'ra' nin rii loh guidxyiyuh, nee nin tuhbi za cohsa nin nagaa' nee nin tuhbi za yahga ra' sino que sola gusa'cazii ra' ma la'h ra' bwiinn nin ayi xi bwa' xteenn Dxiohs caa lohcah ra' ñi'h, ⁵nee guhdzi za ra' ba loh ra' ma ayi guunn ra' ma tin gachi ra' bwiinn sino que sola gusa'cazii guelnayaan nin gahw maan chi la'h ra' bwiinn loh ga'yu bwe'w, per xquelnayaan ra' ma gaca ziga xquelnayaan xteenn llohbixwa!. ⁶Nee la'n dxyih ra' chi zicla'a'dzi ra' bwiinn gachi ra' ba per ayi chuu guelguhchi para la'h ra' ba.

⁷Bwi'tsisuu ra' chi rñah ziga zi maan gwahyi ra' nin zuucha'yii tin chee ra' ma loh guehrru; yihca ra' ma nuu ziga tuhbi curohn dxii'ba ohro, ya loh ra' ma naa ziga loh ra' ndxi'hw. ⁸Nuu dxyichyihca ra' ma ziga dxyichyihca tuhbi gunna'h, ya lahyi ra' ma naa ziga lahyi tuhbi bwe'dzi, ⁹ya gaduhbi tihxi ma naa ziga zi dxii'ba, ya bwiinh nin ze'nee xihya ra' ma, naa bwiinh chi ziga chin riuu' bwiinh rullu'n ziahan roo' ra' maan gwahyi cun carretohn loh tuhbi guehrru. ¹⁰Ya llibaa'n ra' ma naa ziga llibaa'n tuhbi llohbixwa!, ya loh llibaa'n ma chi guca'ha guelrnabwa' tin gusa'cazii ma la'h ra' bwiinn loh ga'yu bwe'w. ¹¹Nahpa za ra' bwi'tsisuu rii' tuhbi nin rnabwa' loh ra' ma, nin naa xaanja bwiinnndxaaba nin

biria'h gabihldxyi; aanjla rii' laa cun dxyi'dxyi hebreu Abadohn, ya dxyi'dxyi grieħgu laa ba Apoliohn (nin sa'loh guelruñihchiloh).

¹²Gudii'dxi mwer guelya'dxi, per caya'dxi schioħpan.

¹³Chin bacwiħdxaan! nin rahca xo'pa aanjla trompeta, bihndxiaagħahn tuħbi rsiaa'ha nin biria'h galaayi ra' gadaapa ra' cachu ra' nin caa loh bacu'gadxiah nin naa ganaalla ohro, nin nuu nez loh Dxiohs, ¹⁴ya rsiaa'ha chi guñi' loh nin rahca xo'pa aanjla nin na'zu trompeta, rahbi rsiaa'ha chi squii':

—Bagaxaachi gadaapa ra' aanjla nin cadu'h rwaal! gui'w nin laa Eufrates.

¹⁵Ya seguiħdu gula'h ra' aanjla ra' chi tin gadxiinn ra' ba nin riohnna taa'yī lahta loh guidxyiyuh hasta rii ra' bwiinn guidxyiyuh, pwiħi bibwi'hi ra' aanjla ra' chi par si pa'caa hohra chi, dxyih chi, bwe'hw chi, cun yihza chi, ¹⁶ya bihndxiaagħahn paaldaa naa ra' suldahdu nin dzi'ba maan gwahyi, naa ra' ba ziga chioħpa gaywa'h miyohn.

¹⁷Squii! naa ziga bwa'hahn maan gwahyi ra' chi loh biħsi nin bwa'hahn; ya nin zohba diħtsi ra' maan gwahyi ra' chi, sto' ra' ba caa tuħbi dxi'ba nin naa culohr naxxniaa, culohr asuhl, cun colohr guħtis; ya yihca ra' maan gwahyi chi naa ziga yihca bwe'dzi, ya rwaal! ra' ma cagare'h bweħla, guħxa, cun asufre, ¹⁸ya guħchi nin riohnna taa'yī xteenn laħta hasta rii ra' bwiinn pur gadxionna cohsa nin cagare'h rwaal! maan gwahyi chi: bweħla, guħxa, cun asufre, ¹⁹ya guelrnabwa'

nin guca'ha ra' maan gwahyi chi ruħħn ma guelnah rwaal! ma nee loh llibaa'n ma, pwiħi loh llibaa'n naa ziga zi bwe'lida nin nuu yihca ra' ñi'h, ya cun la'han rudi'hi ma guelnayaan.

²⁰Ya garaa ra' bwiinn nin ayi guħchi ra' loh xquelnnah gadxioonna guelya'dxi ra' rii', ayi basaa'n ra' ba loh dži'n dxaaba nin ruħħn ra' ba, nee nin ayi za gule'hesto' ra' ba raann ra' ba bwiinndxaaba ra' cun bwiinn gulaala ra' nin naa dxi'ba ohro, cun dxi'ba plaħta, dxi'ba bronce, cun dxiaħħ nee yahga. Ayi nuu gwa'ha bwiinn gulaala ra' chi nee nin ayi za riħn ra' ni'chi, nee nin ayi za nuu sah ra' ni'chi. ²¹Nee ayi za bacwe'za za ra' ba, gwazahtii' rdxiinn ra' ba bwiinn, nee gwazahtii' za bwiinn ra' dži'n bidxa'ha, cun guza'bitii'za nabħan ra' ba loh guelgubwihlli nee loh guelguba'n.

Aanjla nin nuu chihbru'hn naa ñi'h

10 Chi'chi bwa'hahn loh stuhbi xaanjla Dxiohs nin nahpa guelrnabwa' duxa zie'yeħta aanjla chi nez llaa'ndxbaa', du'bi aanjla chi xcaħyi nee neezaa tuħbi guundzihin biinloħ nez yihca aanjla chi, ya loh aanjla chi rcaħbacha'han ziga zi loh għibidxyi, ya ñaa' aanjla chi rñah ziga zi piyahri ra' nin naa bweħla. ²Ya nuu tuħbi chihbru'hn naa aanjla chi zohballaala loh chihbru chi, ya bazuh ñaa' aanjla chi nin naa laħdu dereħchu loh ñihsado' ya ñaa' rrabweħsa aanjla chi guzuh loh guidxyiyuh, ³ya chi'chi guyuu' tuħbi rsiaa'ha

gudihdxyidxiah aanjla chi ziga zi rsiaa'ha xteenn tuhbi bwe'dzzi chin rbwihdxyidxiah ma, nee chi'chiza guñi' gahdzi guzi'w zi'chi cun gahnroo', ⁴ya chin guluhlla guñi' ra' guzi'w ra' chi, chi'chi guclaa'dzihh ñuca'hnn loh dxihtsi garaa nin guñi' ra' guzi'w ra' chi, per lwehgu gahca bihn dxiaagahn guñi' tuhbi rsiaa'ha nez llaa'ndxibaa' squii' loon:

—Gulu'cha'y i rala'n dxyi'dxyi ra' nin guñi' gagaadzi ra' guzi'w ra' rii' sto' lu'h, ayi guca'hn loh dxihtsi.

⁵Ya lwehgu la'h aanjla nin zuu ñaa' ni'h loh ñihsado' cun loh guidxyiyuh, guteesa naa derehchu aanjla chi nez llaa'ndxibaa', ⁶ya guñi' chihpa aanjla chi nez loh Yu'bi Dxiohs nin ba nabahan par tu'pazi, nin bwi'hnncha'y i guidxyiyuh dxibaa' cun ñihsado' nee cun garaa' za nin rii nabahan loh ra'n, squii':

—Pwihs i ayi ru gacata'h ra' dxyih ra' rii'. ⁷Pwihs chin gadzihh dxyih nin so'baloh gusañi' nin rahca gagaadzi aanjla cun trompeta, chi'chi ba soobaa ra' xchi'dxyi naga'tsi Dxiohs nin baluu'yi Ni'h la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Ni'h ba guhca cadxyih roo'.

⁸Ya chi'chi la'h rsiaa'ha nin bihn dxiaagahn, nee guñi'n loon nez dxibaa', chi'chi gubia'garii guñi'n loon squii':

—Gwah tin guca'ha chihbru'hnn nin nuu naa aanjla ri'chi nin zuu ñaa' ni'h loh ñihsado' cun loh guidxyiyuh.

⁹Chi'chi guyaa'hahn hasta zuu aanjla chi ya guna'ba'hnn guni'hi

aanjla chi chihbru'hnn chi na'h, ya squii' guñi' aanjla chi loon:

—La'n dee', gudahwun. La'n rwaal lu'h zahca nahxin ziga zi dzihh, per nez la'n lasto' lu'h ziahca naltaa'hhan.

¹⁰Chi'chi guca'hahn chihbru'hnn chi loh aanjla chi ya gudaawuhn chihbru chi; ya la'n rwaal'hahn biina'hnn nahxin, per ya loh nin gudaawuhn chihbru chi biahca naltaa chihbru chi sto'n, ¹¹ya chi'chi nah ra' ba loon squii':

—Nnah nahpa guibia'garii lu'h chegaluu'yi lu'h dxyi'dxyi ra' nin rñi' Dxiohs chuu ru gaca loh ziahcan guihdxyi ra' bwiiinn, cun lahdxyi ra' bwiiinn, bwiiinn nin rñi' cuunchi'zi dxi'zah ra', neezaa loh ra' rrehyi ra'.

Xcweenta garoopa ra' ndxi'hw nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs

11 Chi'chi bani'hi ra' ba na'h tuhbi ñiilta nin rñah ziga tuhbi bahra nin rbihxi loh yuh, ya nah ra' ba loon:

—Gwasu'nchii tin gwagadihxixi xquido' Dxiohs nee cun badihxixi za xpacu'ga Ni'h, nee balaaba paaldaan naa ra' nin raann la'h Ni'h ri'chi, o sea nin ruzu'nllihbi nez loh Ni'h ri'chi. ²Per ayi gudihxi lu'h loh laa'yitiaa'ha xteenn guido', laasii ni'chi guca'ha ra' bwiiinn ziiutu ra' nin chuu ñaa' guihdxyi saantu loh chywa'h bichiohpa bwe'hw, ³ya na'h zixe'hla'hnn chiohpa ra' daada ra' nin guñi' xcweentah loh tuhbi mihiy cun chiohpa gaywa'h sesenta dxyih, nahcu ra' ba lahdx de luto.

⁴Ya garoopa ra' bwiiinn ra' rii' naa ra' ba garoopa ra' olivu ra' cun garoopa za gandayehru nin

nuu nez loh Dxiohs, ⁵per sidela chyuulla guiclaa'dzi gusa'cazii la'h ra' daada ra' rii', ziria'h bwehla nez rwaa' ra' ba, ya zuca'dxih ra' ba la'h ra' nin rdxyi'chinee la'h ra' ba, ya zi'chi nahpa gachi chyuchi'hzi bwiinn nin xclaa'dzi gusa'cazii la'h ra' ba, ⁶nee nahpa za ra' bwiinn ra' rii' guelrnabwa' tin gusie'w ra' ba nez llaa'ndxibaa!, tin ayi dxiaaba nin tuhbi la'h ba ñihsadixah loh ra' dxyih nin guluu'y i ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, neezaa nahpa ra' ba guelrnabwa' tin guunn ra' ba dxiahca ñihsa ziga zi rihn, nee guunn ra' ba sa'cazii ra' bwiinn loh guidxyiyuh cun ziahan loh ra' guelya'dxi ziga chi'h zi guiclaa'dzi ra' ba. ⁷Per chin tuulla guunn ra' ba dzi'n nin nahpa guunn ra' ba, chi'chi la'h nin naa ziga tuhbi maan ña'laa'dzi nin guiria'h la'n gabihldxyi zidxiinn maan chi la'h ra' ba, ⁸chi'chi zia'han bwe'lтихи garoopa ra' bwiinn ra' rii' loh cahyi xteenn guihdxyi hasta baca'h ra' ba la'h Daada Jesucristu loh cruhzi. Guihdxyi roo' ca nin rbwe'helah ra' ba Sodoma, neezaa Egiptu. ⁹Ya chohnna dxyih garoolda, zwa'ha bwiinn garaa guihdxyi ra' cun bwiinn garaa dxi'zah ra' cun bwiinn nin ze' ra' guriin-guriin lahdxyi ra' bwiinn bwe'lтихи bwiinn guuchi ra' chi, ayi gusaa'n ra' ba guiga'tsi bwe'lтихи ra' ba chi la'n ba!, ¹⁰ya garaa ra' bwiinn ra' nin nabahan ra' loh guidxyiyuh, ziahxii duxa ra' ba laasii guhchi ra' garoopa ra' bwiinn rii', ya laasii tantu riahxi duxa ra' bwiinn ra' hasta zugaa'da lasaa' ra' ba xica guelrgaa'da ra', laasii la'h

garoopa ra' daada ra' nin baluu'y i xchi'dxyi Dxiohs guhchi, daada ra' nin baxe'hla guelrza'cazii duxa para la'h ra' ba. ¹¹Ya chin gudii'dxi chohnna dxyih garoolda rii', chi'chi bacwa'hn Dxiohs la'h ra' garoopa ra' bwiinn ra' chi stuhbi chi'chi gwastii ra' ba ya garaa ra' bwiinn ra' nin bwa'ha loh garoopa ra' daada ra' rii' bidxyihbi duxa ra' ba. ¹²Lwehgu garoopa ra' bwiinn ra' chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nin guñi' jweersi nez llaa'ndxibaa! rahbi loh ra' ba squii:

—iGultaa' nez guiya' rii'!

Ya bacah ra' ba nez dxibaa' loh tuhbi xcahyi, ya bwa'ha loh ra' bwiinn ra' nin rdxyi'chinee la'h ra' ba, ¹³ya hohra chi gahca guhca tuhbi lluh roo' duxa, ya guza'bitii' loh nin rahca tsil'h taa'y i xteenn loh guihdxyi chi, ya guhchi gahdzi mihiy ra' bwiinn pur lluh chi, ya za balaaqui'hn bwiinn ra' nin bia'hancaa loh guelnadxyi'bi duxa chi guzo'baloh cayuhnn lasahca ra' ba lah Dxiohs nin nuu dxibaa'.

¹⁴Squii' gudii'dxi nin raroopa ya'dxi, per la'h nin riohnnan ze'.

Nin gagaadzi xaanjla Dxiohs nin bacwidxaa' trompeta

¹⁵Chin bacwidxaa' nin rahca gahdzi xaanjla Dxiohs trompeta chi'chi guyuu' rsiaa'ha nin cañi' nez dxibaa' rahbi squii':

La'h hohra biga'ha guinabwa'
Dxiohs neezaa Daada
Jesucristu loh guidxyiyuh,
ya la'h Ñi'h zinabwa' Ñi'h par
tu'pazi.

¹⁶Ya chi'chi la'h ra' galda bitapa ra' bwiinn guuhla ra' nin rii' ra'

nez loh Dxiohs, biahchyu ra' ba bazu'nllihbi ra' ba hasta loh yuh guhta gurloh ra' ba tin guunn ra' ba la'h Daada Dxiohs. ¹⁷ Squii' rahbi ra' ba:

Rani'hi nu guelzuxchiilli loh Yu'bilu'h Dxiohs, nin nahpa guelnabwa' duxa;
yi'h nin naa lu'h nin guhca lu'h, nee nin chuu ru gaca, laasii guca'ha lu'h guelnabwa' duxa tin guza'loh canabwa' lu'h.

¹⁸ Bidxyi'chi ra' bwiinn
guihdxyiyuh loh lu'h, per la'h dxyih badzihn chuu llahn sto' lu'h cun la'h ra' ba, guunn lu'h guelguxchisi loh ra'
bwiinn guuchi,
ya gudi'hi lu'h cohsa za'ca la'h ra' xpwiinn ra' lu'h nin guñi' xcweenta lu'h, loh ra' nin gwachiiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi lu'h, loh za ra' nin ruzu'nllihbi nez loh lu'h, nicala bwiinn prohbi o bwiinn roo' ra'.

La'h dxyih badzihn cwe'hecaa lu'h la'h ra' nin ruñihchi nezloh Lu'h loh guidxyiyuh tin ñichiloh ra' ba.

¹⁹ Ya chi'chi billaala xquido' Dxiohs nin nuu dxibaa', nee la'n guido' chi biinloh dxihn nin nuu dxiah hasta caa ra' dxi'i'dxyi nin bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel, ya balaaca chi'h bidxi'ñaa' ra', balaaca chi'h guñi' za guzi'w roo ra'; nee guhca za tuhbi lluh duxa cun biaaba tuhbi dxidxiah duxa za.

Tuhbi gunna'h cun tuhbi maan duxa nin laa dragohn

12 Chi'chi biinloh tuhbi sehn roo' llaa'ndxibaa'

Xteenn tuhbi gunna'h nin du'bi gubiwdxii ziga zi xahba ba, ya bwe'hw za'bí nez ñaa' gunna'h chi, ya yihca ba nuu tuhbi curohn nin naa cun tsí'h bichiohpa dxih llaa'ndxibaa'. ² Gunna'h rii' nu'a llii'n ba, ya rbwiwdxiiyah ba nuu ba guelnazihdzi nin gaalaa llii'n ba, pwihsi cagati'dxiloh ba guerza'cazzii duxa. ³ Chi'chi biinloh stuhbi sehn nez llaa'ndxibaa' xteenn tuhbi maan naxñaa nin ruluu'yí ziga zi tuhbi dragohn; maan duxan; nuu gahdzi yihca ma, zohba tsí'h xcahchu ma, ya tuhbigah yihca ma nuu tuhbigah za curohn. ⁴ Ya cun llibaa'n ma basiaabatii' ma tuhbi cwa'h loh chohnna cwa'h ra' dxih nin nuu llaa'ndxibaa' para loh guidxyiyuh. Maan duxa rii' guzuh ma nez loh gunna'h nin ñaalaa Llii'n ñi'h, tin gahw ma llii'n gunna'h rii' chin gaalaa llii'n ba. ⁵ Chi'chi guulaa llii'n gunna'h chi, naa llii'n ba tuhbi ndxi'hw, ya la'h bi guinabwa' bi loh ra' bwiinn guidxyiyuh ziga zi tuhbi bahra dxii'ba. Lwehgu guyahpitii llii'n gunna'h chi loh guidxyiyuh tin ziaa bi para nez dxibaa' hasta rnabwa' Dxiohs, ⁶ chi'chi ballu'n gunna'h chi nez loh dahan desiertu nez nuu tuhbi lahta nin bazuhcha'yí Dxiohs guleeza gunna'h chi, tin nez chi guyuu' nin badi'hi guehta gudahw ba loh tuhbi mihyi chiohpa gaywa'h sesenta dxyih.

⁷ Chi'chi guyuu' guehrru nez llaa'ndxibaa' gudxihndxinee xaanjla Dxiohs nin laa Miguehl nee cun snuhn xaanjla Dxiohs nin rnabwa' ba cun maan duxa naxñiaa chi, ya neezaa maan duxa chi cun xaanjla

za ma gudxihndxi ma, ⁸per ayi bwi'hnn ma gahn; ya ayi guyuu' ru lahta para la'h maan duxa chi cun xaanjla ma nez dxibaa!. ⁹Ya chi'chi biria'h guna'hla ra' xaanjla Dxiohs la'h maan duxa roo' chi cun garaa ra' xaanjla ma nez loh guidxyiyuh; la'h ma nin naa bwe'lida chiempa duxa nin naa za bwiinndxaba, nin laa za Satanahs, nin rusagui'hi la'h gaduhbi guidxyiyuh bwiinn ra!.

¹⁰Chi'chi biindxiaagahn rsiaa'ha tuhbi nin cañi' nez dxibaa' squii': —La'h guelruta'h loh duhlda badzihn nee cun guelmilahgru cun guelrnabwa' xteenn Xchiohs nu'h nin nuu dxibaa' nee cun neezaa xquelrnabwa' Jesucristu, laasii la'h nin gulahchi guelchiah xcweenta bwihtsi lasaa' ra' nu'h nez loh Dxiohs dxyih-nague'la la'h ba babwe'hexdia'hla ra' ba loh guidxyiyuh. ¹¹La'h ra' ba bwi'hnn ra' gahn loh bwiinndxaba xcweenta llarihn xteenn Xi'hyi Dxiohs, nee neezaa laasii gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi bidxyihbi za ra' ba nicala ñahchi ra' ba. ¹²Ni'chin garaa tu nin nuu llaa'ndxibaa' neezaa dxibaa', iguldxiahxi; per iprohbi za la'h ra' nin rii loh guidxyiyuh nee loh ñihsado!, laasii la'h bwiinndxaba biehtanee tuhbi llahn roo' loh guidxyiyuh laasii naann ba gullia'yilhn ra' dxyih nahpa ba.

¹³Chin bwa'ha maan duxa chi la'h ma bare'hexdia'hla ra' ba par loh guidxyiyuh, guca'hn na'hla ma la'h gunna'h nin guulaa llii'nga'n ñi'h, ¹⁴chi'chi badi'hi Dxiohs la'h gunna'h chi chiohpa xihyi ba ziga xihyi bisiah, tin gucah guzuh ba

loh bwihi ballu'n ba loh bwe'lida chi loh dahan desiertu, nez hasta badi'hi ra' ba guehta gahw ba loh chohnna yihza garoolda, ¹⁵ya bwe'lida chi gule'he rwaa' ma ñihsarо' duxa nez dihtsi gunna'h chi, ¹⁶per guhcanee loh yuh la'h gunna'h chi laasii gwaal' yuh ñihsa nin gule'he rwaa' maan duxa chi ya guñihchilohon, ¹⁷ya chi'chi bagaduhbi llahn duxa maan duxa chi pur la'h gunna'h chi, ya chi'chi gwagaca'nee maan duxa chi la'h za balaaqui'hn bwiinn ra' nin naa ra' llii'n gunna'h chi, bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nee cun zeezah nayaa ra' ba loh xchi'dxyi Jesucristu.

Garoopa maan duxa

13 Guzu'hn loh yuhlli xteenn rwaa' ñihsado', ya bwa'hahn baria'caa tuhbi maan roo' nin nuu gahdzi yihca ñi'h cun zohba tsi'h xcahchu ma; ya yihca tuhbigah ra' xcahchu ma zohba tuhbi curohn, ya loh gagaadzii yihca ma caa tuhbigah ra' dxyi'dxyi nin rñi'yah la'h Dxiohs. ²Ya maan roo' nin bwa'hahn chi rñah ma ziga tuhbi maan nin laa leopardu, ya ñaa' ma naa ziga ñaa' tuhbi ohsu, ya rwaa' ma naa ziga rwaa' tuhbi bwe'dzi. Ya badi'hi maan duxa nin laa dragohn chi guelrnabwa' cun yahgaxiyyi hasta rnabwa' ma cun neezaa xquelmilahgru ma la'h maan roo' chi. ³Chi'chi bwa'hahn hasta bidxeeldxyihdxyi tuhbi yihca maan roo' chi nin rluu'yi bachyuu'ga tuhbi machehta, ya mweer ñahchi ma; per guyuu' biaaca hasta bidxeeldxyihdxyi

yihca ma. Ya badxyigaa' duxa loh
ra' bwiinn guidxyiyuh pur nin
biaaca yihca maan roo' chi, ni'chin
nin zee na'hla ra' ba la'h maan
roo chi,⁴ ya bazu'nllihbi ra' ba loh
maan duxa nin laa dragohn laasii
badi'hi ma guelrnabwa' roo' la'h
maan roo chi ya squii' rñi' ra' ba:
—¿Chyu stuhbi ñahca ziga
maan roo rii? ¿Chyu laa nin gaca
childxinee la'h maan ca?

⁵Nee guyuu' za nin basañi' la'h
maan roo ca dxyi'dxyi tin guza'loh
cañi' ma garaaloh dxyi'dxyi
nayachi, dxyi'dxyi nin rñi'yah
la'h Dxiohs, nee guyuu' za chyu
badi'hi gaapa ma guelrnabwa'
loh chywa'h bichiohpa bwe'hw.
⁶Pwihsu guñi'yah ma la'h Dxiohs
guñi'yah duxa ma ziga naa lah
Dxiohs, cun xpwiinn guido' Ñi'h,
nee cun neezaa nin rii ra' nez
llaa'ndxibaa!. ⁷Chi'chi guyuu' nin
bwi'hnn basaa'l guca'hnee maan
roo chi la'h ra' xpwiinn Dxiohs;
bwi'hnn maan roo chi gahn la'h
ra' ba, chi'chi gunabwa' maan roo
chi garaa ra' guihdxyi bi'tu'hnn ra'
cun hasta naa ra' bwiinn guihdxyi
roo', cun bwiinn nin rñi' guriin-
guriin dxyi'zah ra' nee cun garaa
za rrahsa ra' bwiinn ra', ⁸ya nez
loh maan roo chi guzu'nllihbi
garaa ra' bwiinn guidxyiyuh; garaa
ra' bwiinn ra' nin ayi caa lah ñi'h
loh chihbru xteenn guelnabahan
xteenn Xi'hyi Dxiohs, nin guhchi
xcweenta ra' ba laasii chin
nagahdxi cwixchih guidxyiyuh
gucah loh chihbru chi lah garaa ra'
nin gaca xpwiinn Dxiohs.

⁹Sidela chylla zohballaala
dxiahga ñi'h, chuu ba-cha'zi ba

dxyi'dxyi ra' rii!. ¹⁰Bwiinn nin
guzeenee prehsu la'h bwiinn
ra', neezaa bwiinn ra' chi guzee
prehsu; chyuu chi'h zi nin chinn
la'h bwiinn cun tuhbi macheta,
neezaa la'h bwiinn chi gachi ba
cun macheta. Pwihsu ni'chi bwiinn
ra' nin naa xpwiinn Dxiohs nahpa
gaapa ra' ba paseensi nee chuu
guelriachii sto' xteenn Dxiohs sto'
ra' ba.

¹¹Seguihdu bwa'hahn stuhbi
maan roo' nin caria'h nez loh yuh;
zohba chiohpa xcahchu ma ziga
tuhbi lli'hyi, rñi' ma ziga rñi' maan
duxo nin laa dragohn, ¹²per rnabwa'
za ma ziga rnabwa' mweer maan
roo chi la'gahca nez loh maan roo
chi nee ruhnn za ma rzu'nllihbi ra'
bwiinn guidxyiyuh loh maan roo
nin guruu'ga yihca ñi'h per biaaca
yihca ma. ¹³Neezaa guelmilahgru
ra' ruhnn raroopa maan roo chi,
neezaa ruhnn ma riaaba bwehla
nez llaa'ndxibaa' para loh yuh nez
delaantaloh ra' bwiinn.

¹⁴Rusagui'hi ma la'h ra'
bwiinn guidxyiyuh ra' xcweenta
guelmilahgru ra' nin ruhnn ma
nez loh mweer maan roo, ya
gunabwa' ma guzu'nllihbi ra'
bwiinn guidxyiyuh loh tuhbi
figuhra xteenn maan roo nin
bidxeeldxyihdxyi yihca ñi'h cun
spahda nee biaaca yihca ma. ¹⁵Ya
nin raroopa maan roo chi guca'ha
ma guelrnabwa' tin gudi'hi ma
guelrnabahan la'h figuhra xteenn
mweer maan roo' tin figuhra chi
guunn guñi' gachi garaa ra' bwiinn
ra' nin ayi guzu'nllihbi nez loh ma,
¹⁶nee gunabwa' za ma squii'; desde
biñi'n cun bwiinn roo ra', rricu

ra', prohbi ra', nin ayi gudoo' loh dzi'n cun nin gudoo' ra'; chuu ra' ba tuhbi bwa' lahdu derehchu naa ra' ba o locah ra' ba, ¹⁷ya ayi nuu chyu bwiinn si' nin gutoo' sidela ya ayi nuu ra' ba bwa' chi, ya bwa' chi naa lah xteenn maan roo chi o númeru xteenn ziga lah maan chi. ¹⁸Dee rchi'hñ guelnaann, ya bwiinn nin nahpa guelnaann, gulaaba ba númeru xteenn maan roo chi, nin naa tuhbi númeru xteenn lah tuhbi ndxi'hw, ya númeru chi naa secientos sesenta y seis.

Cansiohn xteenn tuhbi gaywa'h chywa'h bitahpa mihiy bwiinn ra'

14 Ya seguihdu chin bwa'hahn stuhbi, chi'chi bwa'haloon la'h Lli'hyi xteenn Dxiohs zuu Ni'h yihca dahan nin laa Siohn, ya ri'chi za rii ra' bwiinn nin naa ra' ziga tuhbi gaywa'h chywa'h bitahpa mihiy ra' nin caabwa' sehn xteenn Lli'hyi nee cun sehn za xteenn Xtaada Ni'h. ²Lwehgu biindxiaagahn tuhbi rsiaa'ha nin ze' nez dxibaa', naa rsiaa'ha chi o bwihi chi ziga chin riuu' bwihi ñihsa ziahán guí'w; naa bwihi chi ziga zi bwihi nin riuu' chin rñi' guzi'w jweversi roo; naa za rsiaa'ha chi ziga rsiaa'ha xteenn chin ru'lda ziahán ra' bwiinn aarpa ra', ³ya cayu'lda ra' ba tuhbi cansiohn nacuubi nez delaanta hasta zuu yagaxiyyi nin zohba nin rnabwa', neezaa nez loh ra' gadaapa ra' maan ra' nin nabahan ra'pa'h, neezaa nez loh ra' bwiinn guuhla ra'. Ayi chyu stuhbi bwiinn ra' nin ñahca ñu'lda cansiohn chi sola la'h ra' bwiinn nin naa tuhbi gaywa'h chywa'h bi

tahpa mihiy bwiinn ra' nin gula'h loh duhlda nez loh garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh rahca cansiohn chi. ⁴Dee ra' nin ayi baxi'n la'h ra' ñi'h loh ra' gunna'h dxaaba, pwihsi naa ra' ba bwiinn saantu ra', nee zeenee Lli'hyi xteenn Dxiohs la'h ra' ba nez chi'h zi zee Ni'h. La'h ra' ba nin gula'h loh duhlda loh ra' bwiinn guidxyiyuh ziga mwer jusehchi nez loh Dxiohs cun nez loh Lli'hyi xteenn Ni'h; naa ra' ba ziga tuhbi guhn nez loh Ni'h, ⁵laasii ayi bidxeela nin tuhbi dxyi'dxyi dxixi'hw nez rwaaw' ra' ba, pwihsi ni'chin nin ayi naa ra' ba dxiiimma nez loh yahgaxiyyi hasta zohba Dxiohs.

Dxyi'dxyi nin baluu'yí chohnna ra' xaanjla Dxiohs

⁶Chi'chi bwa'hahn tuhbi xaanjla Dxiohs nin za'bi nez galaayi llaa'ndxibaa', ze'nee ba dxyi'dxyi nin banaa para tu'pazi xteenn Dxiohs tin guluu'yí aanjla chin nez loh ra' bwiinn guidxyiyuh; garaa ra' loh ra' guihdxyi roo ra' cun guihdxyi bi'ti'hn ra', nez loh ra' bwiinn nin rñi' guriin-guriin dxyi'zah ra', nee nez loh ra' bwiinn ra' nin naa guriin-guriin rrasha ra', ⁷ya guñi' ba squii' jweversi roo': —iGulguidxyihibi Dxiohs!, igulgui'hnn lasahca lah Ni'h!, laasii la'h hohra biga'ha guunn Ni'h guelguxchisi loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ni'chin gulgasu'nllihbi nez loh nin bwi'hnncha'yí guidxyiyuh cun dxibaa', neezaa ñihsado', nee cun hasta za rtahn ñihsa.

⁸Chi'chi ziaa gana'hla stuhbi aanjla nin cañi' squii':

—iLa'h guihdxyi roo' nin laa
Babilonia guñihchiloh!, ya la'n
biaaba laasii gulu'gui'wun guzuhdzi
ra' garaa ra' guidxyi ra' xteenn
guidxyiyuh pur xcweenta cohsa
duhlda ra'!

⁹ Chi'chi na'hla gahca nin rionhna
la'ga'h xaanjla Dxiohs, nin guñi'
jweersi roo' rahbi:

—Sidela chyulla guzu'nllihbi loh
maan roo nee cun ziga figuhra
xteenn ma, nee gusa'a'n bwiinn
chi chuu ba bwa' xteenn maan chi
locah ba o naa ba, ¹⁰zuti'dxiloh
duxo bwiinn chi guelrza'cazzii nin
guixe'hla Dxiohs zuti'dxiloh ba
cohsa ra' rii' loh bwehla cun loh
cohsa nin laa asufre nez delanta
loh ra' xaanjla Dxiohs nee cun
nez delanta loh za Lli'hyi xteenn
Dxiohs. ¹¹Per guhxo nin cayahca
nin za'bi nez loh ra' ba, guillii-
guillii par tu'pazi ziuu'hun, nee ayi
chuu guelrzi'laadzi ri'chi dxyih-
nague'la para la'h ra' nin bwi'hnn
bazu'nllihbi loh maan chi nee cun
figuhra xteenn ma, o dela caa ra' ba
bwa' xteenn ma o ziga bwa' xteenn
lah ma. ¹²Pwihs i ni'chin la'h ra'
bwiinn ra' nin naa xwiinn Dxiohs
nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h
nee zeezah dzi'tsi ra' ba loh xneziuh
Jesucristu nahpa ayi guiria'h gahn
ra' ba.

¹³ Ya chi'chi biindxiaagahn
cañi' tuhbi nin cañi' loon nez
llaan'dxibaa' squii':

—Baca'h squii': "Dichohsa ra'
bwiinn ra' nin gachi nin riachii sto'
ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nnah nee
par delanta."

Chi'chi biindxiaagazahn cañi'
Spíritu Saantu xteenn Dxiohs:

—Zi'chi, tin guzi'laadzi ra' ba, ya
ayi ru guunn ra' ba dzi'n, laasii
la'hnu'h naann la xi dzi'n bwi'hnn
ra' ba.

Jusehchi xteenn guidxyiyuh

¹⁴ Chi'chi bwa'hahn tuhbi xcahyi
labweh, ya loh xcahyi chi zohba
tuhbi nin rñah ziga Llii'n Dxiohs
nin naa ndxi'lhw ya zohba tuhbi
curohn nin naa ganaallatii' ohro
yihca Ñi'h, ya nuu tuhbi hohsa naa
¹⁵Ñi'h nee caa duxa loh hohsa chi,
ya chi'chi biria'h tuhbi xaanjla
Dxiohs xquido' Ñi'h, cañi' aanjla
chi jweersi roo' loh nin zohba loh
xcahyi squii':

—Gulu'tii xohsa lu'h tin batiaa'ha
xli'hn lu'h, laasii la'h hohra
biga'ha gutiaa'ha lu'h xli'hn lu'h
loh gaduhbi guidxyiyuh laasii ya
la'guhla.

¹⁶ Ya chi'chi guca'ha nin zohba loh
xcahyi xohsa Ñi'h gulluhbi Ñi'h
loh guidxyiyuh tin batiaa'ha Ñi'h
nin naa xli'hn Ñi'h loh guidxyiyuh
rii', ¹⁷ya chi'chi biria'h za stuhbi
xaanjla Dxiohs la'n xquido' Ñi'h nin
nuu dxibaa', nuu za tuhbi hohsa
nin caa duxa rwaa' ñi'h naa aanjla
chi, ¹⁸chi'chi biria'h stuhbi xaanjla
Dxiohs nez hasta naa bacu'gadxiah
xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa'.
Aanjla chi nahpa guelrnabwa' loh
bwehla duxa, ya guñi' aanjla chi
jweersi roo duxa loh nin nuu hohsa
naduxa naa ñi'h squii':

—Guca'ha xohsa lu'h bachyuu'ga
garaa ra' rrasima uva nin nuu ra'
loh guidxyiyuh rii', laasii banaa
guirwa'ha ra'n baguhla ra'n.

¹⁹ Ya chi'chi gulluhbi aanjla
chi xohsa ba loh guidxyiyuh, tin

basia'pitii ba uva loh guidxyiyuh,
 tin bachah ban la'n hasta bitaa'ha
 yihca ra'n, laasii bidxyi'chi Dxiohs
 pur xcweenta ra'n, ²⁰ya bitaa'ha
 yihca ra' uva ra' chi nez rwa'
 guihdxyi Jerusalehn, ya zi'hyi duxa
 rihn biria'h yihca ra' uva ra' chi, ya
 biga'ha rihn chi ziga zi chin riuu'
 ñisyuh gui'w, ya bibi'hyi rihn chi
 ziga chi chohnna gaywa'ha mihiy
 metru gadiidxi hasta bitaa'ha yihca
 ra' uva ra' chi.

**La'h ra' xaanjla Dxiohs nin
 nu'a gagaadzi luulchima
 ra' guelrza'cazii ra'**

15 Chi'chi bwa'ahn stuhbi
 sehn roo' llaa'ndxibaa'
 nin bachii'bi duxa na'l'h; bwa'hahn
 gahdzi xaanjla Dxiohs cun gagaadzi
 guelninrusa'cazii ra' nin naa
 luulchima ya ni'chi naa luulchima
 xquelnadxyi'chi Dxiohs, nin
 garia'llahn Ñi'h la'h ra' bwiinn
 guidxyiyuh. ²Bwa'ha zahn tuhbi
 ziga nin rñah ziga ñihsado' nin
 naa ziga cristal nuuchin bwehla,
 ya garaa ra' bwiinn ra' nin ayi
 guzu'nllihbi nez loh maan roo' cun
 ziga xfiguhra ma nee nin ayi za
 basaa'n ñicah tiixi ra' ba númeru,
 nin lah maan chi; zuu ra' ba galaayi
 ñihsado' chi, nee ca'ha ra' ba arpa
 ra' nin badi'hi Dxiohs la'h ra' ba,
³ya cayu'lda ra' ba tuhbi coru
 xteenn guehtu Moisehs nin guhca
 xpwiinn Dxiohs, nee cun coru za
 xteenn Xi'hyi Dxiohs; ya squil' naa
 coru chi:

Cohsa roo' duxa naa dzi'n nin
 bwi'hnn lu'h Yu'bili'h, Daada
 Dxiohs, nin nahpa garaatii' ra'
 guelrnabwa'.

Ruhnn Yu'bili'h ganaalla
 dzi'n za'ca, rñi' za Yu'bili'h
 ganaalla dxyi'dxyi ra' nin
 guchii,

nee Yu'bi za lu'h naa lu'h
 Rehyi loh garaa ra' bwiinn
 guidxyiyuh.

⁴ ¿Chyu ayi guidxyihbi yi'h
 Daada?

¿Chyu ayi guunn lasahca lah
 Yu'bili'h?

Pwihsa sola yi'h dxii'h naa lu'h
 saantu,
 ya zie'biiga ra' garaa ra'
 bwiinn guidxyiyuh ra' tin
 guzu'nllihbi ra' ba nez loh
 Yu'bili'h,
 laasii ba baluu'yiloh lu'h garaa
 ra' xtsi'n za'ca Yu'bili'h.

⁵ Ya seguihdu bwa'hahn nez
 llaa'ndxibaa', billaala guido' saantu
 roo' nez dxibaa' hasta riuu'cha'yi
 tahblu dxiah nin caa lehyi. ⁶Rwa'
 guido' saantu roo' chi biria'h
 gahdzi xaanjla Dxiohs nin ca'ha
 gahdzi guelrusa'cazii nin dxiaaba
 loh guidxyiyuh. Nahcu ra' aanjla
 ra' chi ganaalla lahdxi labweh ra'
 nin rca'bacha'h ra' za lahdxi chi,
 neezaa nuu tuhbigah ra' cinturohn
 nin naa cun ohro lasto' ra' aanjla ra'
 chi. ⁷Ya chi'chi loh gadaapa ra' nin
 naa ziga maan nabahan ra' nin nuu
 loh Dxiohs dxibaa', ya tuhbi maan
 ra' chi badi'hi tuhbigah cohpa la'h
 cada tuhbigah aanjla ra' nin naa
 gahdzi chi, ya cohpa ra' chi naa ra'
 ganaalla ohru, ya la'n cohpa ra' chi
 nuu guelguxchisi xteenn Dxiohs
 nin banabahan par tu'pazi. ⁸Ya la'n
 guido' saantu roo' chi gwadxahan
 guhxha nin naa guelña'ñih cun
 xquelrnabwa' roo' Dxiohs, ya ayi

chu guhcatii' ñiu'tii' la'n guido'
saantu roo' chi hasta que noyi
cha'loh gagaadzi ra' guelrusa'cazii
ra' nin ca'ha gagaadzi ra' xaanjla
Dxiohs.

**Cohpa ra' nin gadxah ra'
xquelguxchisi Dxiohs**

16 Chi'chi biindxiaagahn
rsiaa'ha tuhbi nin cañi'
jweersi roo' la'n guido' saantu roo'
nin nuu dxibaa', cañi' ni'chi loh ra'
gagaadzi xaanjla Dxiohs squii':
—Gulchegala'ta guelguxchisi
xteenn Dxiohs nin nuu la'n
gagaadzi cohpa ca loh guidxyiyuh.

²Ya gwah mweer tuhbi ra' aanjla
chi, ya bala'ta ba nin nuu la'n
xcohpa ba loh guidxyiyuh, ya garaa
ra' bwiinn ra' nin caa bwa' xteenn
maan roo' nee bwiinn ra' za nin
bazu'nllihbi ra' nez loh figuhra
xteenn maan chi, biria' tuhbi
gui'l'dxyu tihxi ra' ba nin badi'hi
guelnayaan duxa tihxi bwiinn
ra' chi, ³ya bwi'hnn tucahri la'h
nin raroopa aanjla chi bala'ta ba
xcohpa ba loh ñihsado', ya ñihsa
xteenn ñihsado' chi biahcan ziga
rihn xteenn tuhbi bwiinnguuchi nin
rlli'h llarihn ñi'h, ya guhchi garaa
ra' maan ra' nin naa maan ñihsa ra'
nin nuu loh ñihsado' chi. ⁴Lwehgu
bwi'hnn tucahri la'h nin rionhna
aanjla bala'ta ba xcohpa ba loh
gui'w ra' cun hasta catahn ra' ñihsa,
ya biahca ra'n ziga rihn. ⁵Lwehgu
biindxiaagahn guñi' aanjla xteenn
ñihsa ra' chi squii':

—Bwen duxa naa Yu'bilu'h Daada
Dxiohs nin naa pa'h saantu roo';
Yi'h naa lu'h nnah nee zi'ca gahca
za naa lu'h desde galohpii'yi laasii

cayuhnn Yu'bilu'h guelguxchisi
xcweenta cohsa ra' rii', ⁶laasii la'h
ra' dee' ra' nin gudxiinn la'h ra'
xpwiinn Yu'bilu'h nin gulli'h llarihn
ra' ñi'h, neezaa ra' xpwiinn lu'h nin
baluu'yi xchi'dxyi Yu'bilu'h, pwihsi
yi'h cayuhnn lu'h cayee' ra' ba rihn,
laasii ruhn tucahrin la'h ra' ba.

⁷Ya chi'chi biindxiaagahn cañi'
nin cañi' nez loh bacu'gadxiah
squii':

—Guchii pa'h lu'h, Daada Dxiohs
nin nahpa garaatii' ra' guelrnabwa';
xquelguxchiisi Yu'bilu'h naan
guchii pa'h nee naa xnehza za ra'n.

⁸Ya chi'chi la'h nin radaapa
aanjla bachah ba nin nuu la'n cohpa
nin nuu naa ba loh gubiwdxii, tin
zi'chi guhpa gubiwdxii guelrnabwa'
baca'dxih gubiwdxii la'h ra' bwiinn
cun dxih loh gubiwdxii. ⁹Ya garaa
ra' bwiinn guidxyiyuh guca'dxih
duxa ra' ba per nicala zi'chi
guzahca ra' ba per ayi bwi'hnn
ra' ba lligaaba ñusaguu'dzi sto' ra'
ba nez loh Dxiohs ñiñi' za'ca ra'
ba pur la'h Ñi'h, mahzi la'l'a'ga'h
guñi'yah ra' ba la'h Dxiohs nin
nahpa guelrnabwa' loh ra' cohsa ra'
rii'. ¹⁰Ya chi'chi guca'ha nin rahca
ga'yu aanjla cohpa nin nuu naa ba
bachah ban loh yahgaxiyyi xteenn
maan roo', ya bia'han nacahyi hasta
rnabwa' maan roo' chi; per la'h ra'
bwiinn sola riigaxa'ta lahyi ra' ba
luhwdxii ra' ba rwaal' ra' ba tantu
guelnayaan nin cagati'dxiloh ra' ba,
¹¹per nicala zi'chi guzahca ra' ba
per ayi basaguu'dzi sto' ra' ba nee
gwazahtii' guñi'yah ru ra' ba la'h
Yu'bi Dxiohs nin nuu dxibaa' laasii
cagati'dxiloh ra' ba guelnayaan
duxa xcweenta ra' guii'dxyu

nayaan ra' nin cagasa'cazii la'h ra' ba. ¹²Ya nin rahca xo'pa aanjla bala'ta ba nin nuu la'n cohpa nin nuu naa ba loh gui'w nin laa Eufrates, ya gubihdzi ñihsa gui'w chi tin guyuu' tuhbi nehza para la'h ra' rrehyi ra' nin ze' nez hasta rtahn gubihdxyi, ¹³ya chi'chi bwa'hahn biria'h chohnna spíritu dxaaba rwaa' maan duxa nin laa dragohn cun rwaa' maan roo' cun rwaa' profeta nin rusagui'hi; naa ra' spíritu ra' chi ziga naa ra' gurahn. ¹⁴Dee' ra' nin naa ra' spíritu xteenn bwiinndxaba, ruhnn ra'n milahgru ra', sehn roo' ra'; ya riah ra'n loh garaa ra' rrehyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh tin gadiaa'ha ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh tin gaca ra' ba tuhsa para guca'nee ra' ba la'h Yu'bi Dxiohs nin nahpa garaa ra' guelrnabwa' chin gadzihñ Ñi'h loh guidxyiyuh. ¹⁵"iGulgua'ha! Na'h dxie'ldahn ziga zi chin ayi nuu dxyi'dxyi radzihñ guba'n zi'chi zi gadzihna'hn. Dichohsa ra' nin cabweeza la'n dxyih ra' chi, cabwe'he xca'lda ra' ba nee caywa'ha ra' ba gu garaa ra' xahba ba tin ayi sah llihgabwe'hela ra' nee dxia'hanxtuhyi ba loh ra' bwiinn." ¹⁶Chi'chi gutiaa'ha ra' ba garaa ra' bwiinn ra' rii' tuhbi lahta hasta laa cun dxyi'dxyi hebreu Armagedohn.

¹⁷Ya chi'chi la'h nin rahca gahdzi aanjla guca'ha ba cohpa nin nuu naa ba bachah ban loh bwih zi, ya desde nez la'n guido' saantu roo' nin nuu nez dxibaa' biria'h tuhbi rsiaa'ha roo' hasta zuu yahgaxiyyi xteenn Dxiohs nin guñi' squii':
—La'n naa, la'n guya'loh.

¹⁸Chi'chi bidxi'ñaa' duxa, cun rsiaa'ha duxa xteenn ra' du'h guzi'w, ya loh guidxyiyuh guhca tuhbi lluh roo' duxa nin nagahdxi gacatii' loh garaa ra' lluh nin rahca desde nin rii nabahan bwiinn ra' loh guidxyiyuh. ¹⁹Chin guhca lluh roo' duxa chi, birehza guidxyi roo' duxa ca; guhcan chohnna taa'ha, ya guihdxyi roo' ra' ziga ciudahd ra' nin nuu loh guidxyiyuh gurih ra'n, ya baganna sto' Dxiohs guihdxyi roo' nin laa Babilonia, tin guya'loh bare'llahn Dxiohs la'h guihdxyi chi. ²⁰Garaa ra' isla ra' cun dahan ra' guñihchiloh ra'n, ²¹neezaa biaaba ra' dxidxiah duxa ra' nez dxibaa' para loh guidxyiyuh; dxidxiah ra' chi naa'ha ra'n ziga chwa'hgah kihlu, ya bwiinn ra' guñi'yah duxa ra' ba la'h Dxiohs laasii basiaaba Ñi'h dxidxiah duxa ra' chi, laasii guhcan tuhbi guelrsa'cazii roo' duxa para la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

**Guelguxchisi roo' nin guunn
Dxiohs la'h tuhbi gunna'h dxaaba**

17 Ya chi'chi bwa'hahn loh
ra' gahdzi aanjla nin ca'ha
gagaadzi cohpa biria'h tuhbi nin
guñi' loon squii':

—Rii' gudaa', tin gulu'y'i'hn yi'h cuun nin naa guelrsa'cazii duxa xteenn gunna'h dxaaba rii' nin zohba hasta nuu zi'hyi ñihsa ra'. ²Garaa ra' rrehyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh guhpa ra' ba duhlda pur gunna'h rii' ya basi'naa'ha xquelrusogui'hi gunna'h rii' la'h ra' ba pur nin bidxi' duhlda ra' ba la'h gunna'h rii'.

³Lwehgu ziga loh tuhbi baca'lda gwanee aanjla chi na'h loh tuhbi dahan desiertu, ya ri'chi bwa'hahn tuhbi gunna'h zohba ba dihtsi tuhbi maan roo' naxñaa, ya gaduhbitii' tihx ma caa dxyi'dxyi ra' nin rñi'yah la'h Yu'bi Dxiohs nee gahdzi naa yihca ma, zohba za ts'i'h xcahchu ma. ⁴Gunna'h rii' nahcu ba tuhbi lahdxii nin naa chiohpa culohri; tuhbin naa murahdu cun naxñaa', ya zuucha'yí ba cun ohro, cun dxiah josca ra' nee cun perla ra' nin lasahca duxa, ya neezaa nuu naa gunna'h chi tuhbi cohpa nin naa ganaalla tii' ohro nin gadxah cohsa gubwihlli nin bwi'hnn ba cun bwiinn guidxyiyuh ra', ⁵ya gunna'h ca locah ba caa tuhbi dxyi'dxyi nin ayi chyu rabwe'hecaa xa naa dxyi'dxyi ra' chi, per squii' rñi' dxyi'dxyi chi: "Guighdyi Babilonia guroo', nin naa xnaan gunna'h dxaaba ra' nee cun garaaloh ra' cohsa dxaaba ra' nin ruhnn ra' bwiinn loh guidxyiyuh." ⁶Chi'chi lwehgu badi'hihn cweenta nuullaadxxu yihca gunna'h chi cun llarihn ra' xpwiinn Dxiohs nin badxiinn ba, nee cun neezaa llarihn ra' bwiinn ra' nin baluu'yi xchil'dxyi Jesucristu. Ya chin bwa'hahn cohsa ra' chi bidxyiibi duuxa'hnn, ⁷ya chi'chi nnah aanjla chi loon squii': —¿Xixnaa rluu'yi cadxyihbi lu'h? Na'h ziñaan loh lu'h xa naa xcweenta gunna'h ca, nee cun xcweenta maan roo' nin nuu gahdzi yihca ñi'h ca nee gahdzi za xcahchu ma. ⁸Maan roo' nin bwa'ha lu'h naa ma tuhbi maan nin guyuu' cadxyih roo', ya ziga nnah ayi ma la'n dxyih ra' rii' per la'h dxyih biga'ha

garia'h ma gabihldxi, chi'chiyi cha'lohtii' ñichiloh ma. Ya bwiinn ra' nin nabahan loh guidxyiyuh nin ayi gucah lah ra' ñi'h loh dxihtsi xteenn guelnabahan xteenn Dxiohs, dxihtsi nin guhcacha'yí desdeyi chin nagahdxi cwachixchih Ñi'h guidxyiyuh, zidxyihbi duxa ra' ba chin gwa'ha ra' ba loh maan ca, maan nin gubahan desde cacheempa roo', per ayiru ma la'n dxyih ra' rii' per zibia'garii dxi' ma stuhbi.

⁹'Rii' nuu tuhbi dxyi'dxyi para la'h ra' nin gacabwa!: Nin naa gahdzi yihca maan chi naa gahdzi dahan ra' nin zohba gunna'h chi yihca ñi'h; ¹⁰nee naa za ra'n gahdzi rrehyi: ga'yu rrehyi ra' chi la'h ra' ba guñihchiloh ra' la, yannah la'h tuhbi ba canabwa' nnah, ya stuhbi ba nagahdxi dxiinlon ba. Ya chin dxi' stuhbi ra'ba nin naa luulchima, ayi gacata'h ba ziahan dxyih. ¹¹Ya chi'chi la'h maan roo' nin guyuu' cadxih roo' nee nicala ayiru ma nnah, naa nin rahca xuhnna rrehyi ra' per ya luulchimatii' cha'lohtii' ba para tu'pazi.

¹²'Gadzi'h ra' xcahchu ma nin bwa'ha lu'h naa ts'i'h ra' rrehyi ra' nin nagahdxi guinabwa', per sola tuhbi hohra si gapa ra' ni'chi guelrnabwa', tuhsí cun maan roo'. ¹³Gahdzi'h ra' rrehyi ra' rii' gaca xigaaba ra' ba tuhsí, ya zudi'hi ra' ba xlajweersi ra' ba cun xquelrnabwa' ra' ba la'h maan roo' chi. ¹⁴La'h ra' dee ra' nin guca'hnee la'h Lli'hyi chi gahn loh ra' cohsa ra' chi laasii la'h Ñi'h naa Ñi'h Daada loh garaa ra' daada ra' nee

naa za Ñi'h rrehyi loh garaa ra'
rrehyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh,
ya garaa ra' nin na'hla la'h Ñi'h,
naa bwiinn ra' nin gulii Dxiohs nee
naa ra' ba bwiinn nayaa nin zeezah
dzi'tsi loh xchi'dxyi Ñi'h.

¹⁵Neezaa guñi' aanjla chi loon
squii':

—Ñihsa ra' rii' nin bwa'ha lu'h
hasta zohba gunna'h dxaaba ca,
naan garaa ra' guihdxyi ra', garaa
ra' bwiinn ra', garaa ra' bwiinn ra'
nin rñi' guriin-guriin dxyi'zah ra'
cun garaa ra' lahdxyi ra' bwiinn
nin nuu loh guidxyiyuh. ¹⁶Ya
gadzi'h cahchu ra' nin bwa'ha lu'h
yihca maan roo' chi, zidxyi'chinee
ra'n la'h gunna'h dxaaba chi.
Zuuzuh lligabwe'hla ra'n la'h
gunna'h dxaaba ca zahw ra'n
xpwe'hla gunna'h dxaaba chi, nee
zuca'dxih za ra'n la'h gunna'h chi.
¹⁷Dxiohs ya badi'hi Ñi'h para guunn
ra' ba lligaaba chi, tin guica'ha
maan roo' chi guelrnabwa' hasta
que no cha'loh dxyi'dxyi ra' nin
guñi' Dxiohs. ¹⁸Ya gunna'h nin
bwa'ha lu'h naa guihdxyi roo' nin
nugasagui'hi yihca ra' rrehyi ra' nin
nuu loh guidxyiyuh.

Xeweenta ziga guñihchiloh guihdxyi Babilonia

18 Chi'chi bwa'hahn loh stuhbi
xaanjla Dxiohs nin ze'yehta
nez llaa'ndxibaa' cun ziroo' duxa
guelrnabwa', ya hasta loh yuh
bazi'ñih lla'ñih xteenn aanjla chi,
²ya cun tuhbi rsiaa'ha duxa guñi'
aanjla squii':

—La'h guihdxyi Babilonia
guñihchiloh ya la'n guñihchiloh,
la'n biahca chi'h lahdxyi ra'

bwiinndxaaa ra', hasta rca'nzaa
garaa clahsa spíritu dxaaba ra'
nee gudahla xpichiehza ra' maan
nin zohba xihyi ra' nin naa ñi'hin
maan dxaaba, cun maan duxa ra'
³laasii la'h yihca garaa ra' bwiinn
guidxyiyuh guyuu' llaadxuu cun
xcweenta duhlda nin bayihdxyi
ra' ba la'h gunna'h dxaaba rii',
garaa ra' za rrehyi ra' nin nuu
loh guihdxyiyuh gulu'tii za ra' ba
duhlda cun gunna'h dxaaba chi. Ya
garaa ra' bwiinn nin ruhnn guri'xi
guhca rricu ra' ba pur xcweenta
cohsa dxaaba ra' nin ruhnn
gunna'h dxaaba chi.

⁴Ya chi'chi bihna'hn stuhbi
rsiaa'ha nin ze' nez llaa'ndxibaa'
nin guñi' squii':

—Gulguiria'h loh guihdxyi
ca la'htu bwiinn ra' nin naa
ra' xpwii'nnahn, tin ayi neezaa
tu chiilli tu xtuhlda ra' bwiinn
ra' ca, nee tin ayi tiidxi tu loh
guelrza'cazzi duxa ra' nin gusa'cazzi
la'h ra' ba, ⁵laasii guyuu' duxa
xtuhlda ra' ba, hasta badia'a'ha
muntohnan nez loh Dxiohs dxibaa',
ni'chin nin bagannasto' Dxiohs
xtuhlda ra' ba. ⁶Gulgadi'hi la'h
gunna'h ca ziga gahca nin badi'hi
ba la'h ra' snuhn ra' bwiinn, nee
gulgasadxihlli la'h gunna'h
ca chiohpa tantu pur cweenta
nin bwi'hnn ba. Gulgagu'chi
guelrza'cazzi duxa nin bat'i'dxi
gunna'h dxaaba ca la'h ra' bwiinn
chiohpa bweelta, gulgui'hnnan
naa'ha duxa ru para la'h gunna'h
ca la'hgahca ziga bwi'hnnnee
ba la'h ra' snuhn ra' bwiinn.
⁷Gulgadi'hi tuhbi guelrza'cazzi
duxla la'h gunna'h dxaaba ca laasii

gubahan ba loh guidxyiyuh ziga chi'h zi nin guclaa'dzi ba nee cun bwi'hnn lasahca ba la'hgahca ba. Ni'chin nnah gulgasa'cازى با tin dxiagaadxuu loh nin gubahan nasaa ba cun ziga bwi'hnn lasahca za ba la'h ba, nee zi'chi gahca za gaca la'n lasto' ba laasii la'n lasto' ba bwi'hnn ba lligaaba squii!: "Na'h zo'ba'hn ziga zi tuhbi rrehyna; ayi naan biuhda, nee ayi chyu gusiahchyu loh xigaa'bahn." ⁸Pwihsı ni'chin loh tuhsı dxyih dxiaaba garaa guelguxchisi xteenn Dxiohs yiha gunna'h dxaaba ca, ziga guelguhchi, guelnalaasa duxa, guelrchia'han; nee guica'dxih ba laasii guelrnabwa' roo' duxa nahpa Daada Dxiohs nin nuu dxibaa' nin guunn guelguxchisi xcweenta gunna'h chi.

⁹Ya garaa ra' rrehyi loh guidxyiyuh nin bidxa'ga la'h gunna'h dxaaba rii' zu'n ra' ba nee ziaa duxa lasto' ra' ba pur nin gwa'ha ra' ba la'h gunna'h rii' chin chasa guhxa nin caca'dxih gunna'h dxaaba rii!. ¹⁰Zia'han ra' ba zihtu laasii guidxyihbi ra' ba xcweenta guelrza'cازى xteenn gunna'h chi, nee guiñi' ra' ba squii!:

—iAyy probhi za yi'h!, guihdxyi guroo' Babilonia, guihdxyi nin mahzi lasahca duxa; pwihsı pur minuhtu si badzihn bina'zu lu'h loh guelrza'cازى.

¹¹Ya bwiinn guri'xi ra' nin nuu loh guidxyiyuh zu'n duxa ra' ba pur xcweenta guihdxyi chi, laasii ayi ru chuu nin si' garaaloh nin rutoo' ra' ba. ¹²Nin rutoo' ra' ba naa ra' ziga ohro, plahta, cun dxiah ra' nin nuu dxiah za'ca ra',

perla ra', lahdxı nin laa linu finu cun lahdxı nin naa sehda cun nin naa culohr murahdu-naxñiaa, cun neezaa garaalohtii' yahga za'ca ra', nee cun cohsa ra' nin naa cun marfil, bronce ra', cun dxi'ba ra', cun marmol, ¹³cun canehla, cun garaaloh lah guelwahw, cun ya'hla neezaa mirra cun perfume ra', cun vihnu, nsehchi, harina za'ca cun trihgu, nee cun neezaa guidxa'h ra' nin rwa' cargo, lli'hyi, maangwahyi ra'; carrwaje ra', nee hasta neezaa bwiinn ra' nin gudoo'tii'; ¹⁴ya ziuu'-sa'bi dxyi'dxyi squii!:

—iAyiru nahpa lu'h ninahxi nin biuu' duxa sto' lu'h, yannah la'h lu'h bañihchitii' para tu'pazi garaatii' cohsa za'ca cun cohsa za'ca duxa ra' nin guhpa lu'h, nee nin stuhbi ayi chuu ru ra'n!

¹⁵Ya nin bwi'hnn ra' guri'xi cun xcweenta ra' cohsa ra' rii' nee guhca ra' ba rricu pur guihdxyi rii', zia'han ra' ba zihtu laasii tahtu guidxyihbi ra' ba pur guelrza'cازى nin sacan, zahca nalaasa sto' ra' ba nee zu'n ra' ba; ¹⁶nee zahbi ra' ba squii!:

—iAyi, prohbi la'h guihdxyi roo' ca! Naan ziga tuhbi gunna'h nin nahcu tuhbi lahdxı nin laa lihnu nee cun lahdxı culohr nin laa murahdu naxñaa ra' nee zucha'yı'h cun ohru, cun garaaloh dxiah za'ca ra' cun perla ra', ¹⁷inee pur minuhtu si guñihchiloh cohsa za'ca ziahan ra' chi!

Garaa ra' nin rnabwa' barcu ra' cun garaa ra' nin rusazah barcu ra' nee cun garaa ru ra' nin ruhnn ra' dzi'n loh ñihsado', nee cun garaa ra' bwiinn nin rzah biahja la'n barcu;

bia'han ra' ba zihtu, ¹⁸ya, loh nin bwa'ha ra' ba guhxa nin caca'dxih guihdxyi chi, guza'b'i rsiaa'ha-gudidxyidxiah ra' ba squii':

—¿Calla guidxeela stuhbi ziga guihdxyi roo' rii?

¹⁹Ya bachah ra' ba yuh yihca ra' ba, nee ru'nduxa ra' ba cun riaa duxa ra' ba, ya rbwidxyidxiah ra' ba squii':

—iAyy! iRiaa duxa nu guihdxyi roo' ca laasii pur guihdxyi roo ca guhca rricu ra' nin nahpa ra' barcu loh ñihsado', yannah pur minuhtu si guñihchiloh guihdxyi roo' ca!

²⁰Per biahxi xcweenta guihdxyi ca; yi'h dxibaa', la'htu nin naa ra' xpwiinn Dxiohs, la'htu xpooxtla xteenn Ñi'h, cun bwiinn ra' nin baluu'yi xchi'dxyi Ñi'h desde galohtt'i;y; laasii la'h Dxiohs bwi'hnn guelguxchisi loh guihdxyi ca tin gudxihllin garaa nin cagasa'cazii guihdxyica la'htu. ²¹Ya la'h tuhbi xaanjla Dxiohs nin nahpa guelrnabwa' guteesa ba tuhbi dxiah, nin naa ziga zi tuhbi dxiah roo' nin ruca'dzi maan dohba ya bala'h aanjla chin loh ñihsado', chi'chi rahbi ba squii':

—Squii' za dxiaabagueeta guihdxyi Babilonia, ya nin ayi chu'tii' nin stuhbi dxyih gwa'ha tu loh guihdxyi Babilonia. ²²Nin stuhbitii' ayi chuu ru dxihnu muusca xteenn arpa ra' cun bidxee ra', cun trompeta ra'; nee nin ayiru chyu bwiinn nin guunn dzi'n gaapa lu'h; nee nin ayiru chuu rsiaa'ha xteenn dxiah roo' ra' nin naa ziga dxiah nin ruca'dzi maan dohba. ²³Nee nin stuhbi bia'ñih ayiru gaapa lu'h ya nin stuhbitii' za ayi

xi lañih xteenn guelruchinaa ayiru sa'bi rsiaa'ha loh lu'h guihdxyi Babilonia, cun neezaa xpwiinn guri'xi ra' lu'h nin mahzi lasahca ra' cadxyih loh guidxyiyuh, basagui'hi lu'h garaa ra' guihdxyi ra' cun xquelbidxa'ha lu'h.

²⁴Pwihsı loh guihdxyi ca la'h llarihn bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs nee cun nin naa ra' xpwiinn Ñi'h, nee cun garaa ra' nin guhchi pur bwiinn loh guidxyiyuh; la'h llarihn ra' ba bidxeela nuuchi lu'h laasii yi'h gudxiinn lu'h la'h ra' ba.

19 Chin guluhlla ra' cohsa ra' riil', chi'chi biindxiaagahn rsiaa'ha ziga ziahan roo' ra' bwiinn nin cañi' nez llaa'ndxibaa' squii':

iLasahca duxa naa lah Daada Dxiohs!

Cun ziga ruta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, cun guelña'ñiih, cun guelrnabwa' naa xteenn Xtaada Dxiohs nu'h,

²laasii xquelguxchisi Ñi'h naa gaduhbi la'ga'htii' ziga naa xnehza; laasii la'h Ñi'h bwi'hnn guelguxchisi xcweenta gunna'h dxaaba nin cagaxi'n la'h ra' bwiinn guidxyiyuh cun xcweenta xquelgubwihlli ba;

la'h Ñi'h basadixihlli la'h gunna'h dxaaba chi llarihn ra' xpwiinn Ñi'h.

³Lwehgu guñi' ra' ba stuhbi squii': —iLasahca duxa naa lah Daada Dxiohs! Laasii guhxa xteenn gunna'h dxaaba cun ziga zohbadxih ba ayi chuu dxih cweezan.

4 Ya loh galda bitaapa ra' bwiinn guuhla cun gadaapa ra' maan nabahanpa'hcaa ra' bazu'nllihbi ra' nez loh Dxiohs nin zohba loh yahgaxiiyi roo' ya rahbi ra' ba squii':

—iZi'chi gaca! iLasahca naa lah lu'h Daada Dxiohs!

5 Ya chi'chi desde nez loh yagaxiiyi roo' chi biinloh tuhbi rsiaa'ha nin cañi' squii':

iGulgui'hnn lasahca la'h Xchiohs nu'h, garaa tu nin ruhnn dzi'n nez loh Ni'h; garaa tu nin ruzu'nllihbi nez loh Dxiohs; bwiinn ra' nin rnabwa' nee cun bwiinn ra' nin ayi xi guelrnabwa' nahpa za!

Lañih xteenn saa' Xi'hyi Dxiohs

6 Chi'chi biindxiaagahn ziga rsiaa'ha ziahana roo' ra' bwiinn, nee ziga bwihi xteenn ziahana gui'w chin radxa'galasaa' ñihsa nee ziga bwihi xteenn chin rdxi'ñaa' duxa du'guzi'w; guñi' squii':

iLasahca duxa naa lah Daada Dxiohs!, laasii la'h Yu'bi Dxiohs, nin naa Daada xteenn nu'h, la'h Ni'h guzohbaloh canabwa'.

7 Dxiahxi duxa ra' nu'h, chuu nasaa duxa sto' ra' nu'h nee gachidi'hnn lasahca nu'h la'h Ni'h, laasii la'h dxyih nin gaca rsaa' Xi'hyi Dxiohs badzih; la'h dxa'pa xteenn Ni'h guzuhcha'y.

8 Ya la'h dxa'pa chi guzi'guehlda Dxiohs gacu bi lahdxii nin laa linu finu, nin nayaan nin rca'bacha'h,

pwihsa lahdxii linu finu naa sehn xteenn ra' dzi'n za'ca nin bwi'hnn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs.

9 Ya chi'chi nnah aanjla chi loon: —Baca'h squii': "Dichoehsa ra' bwiinn ra' nin bidu'hun dxii' loh saa' xteenn Xi'hyi Dxiohs."

Guñi' za aanjla chi loon, nnah ba: —Dxyi'dxyi ra' rii' naa dxyi'dxyi nin naa guchii xteenn Dxiohs.

10 Chi'chi ñuzu'nlliibih loh aanjla chi, per squii' guñi' ba loon: —Ayi guunn lu'h zi'ca!, laasii na'h naan ziga gahca yi'h; na'h naan tuhbi nin ruhnn xtsi'n Dxiohs, ziga naa lu'h yi'h cun bwihtsi ra' lu'h nin zezah loh dxyi'dxyi guchii xteenn Jesucristu. Mas cha'yi guzu'nlliibih lu'h loh Dxiohs; laasii xchi'dxyi Jesuhs naa dxyi'dxyi nin ruluu'yi Dxiohs la'h ra' bwiinn tin rahpaa ra' ba dxyi'dxyi guiñi' ra' ba.

Nin dzi'ba tuhbi maangwahyi labweh

11 Chi'chi bwa'hahn billaala dxibaa', ya biinloh tuhbi maangwahyi labweh, ya nin zohba dihtsi ma laa Nin ruza'loh xchi'dxyi Ni'h, laasii rnabwa' Ni'h nee ruhnn Ni'h guehrro ziga naa xnehza ziga naa guelguxchisi za'ca. **12** Bizloh Ni'h naa ra'n ziga dxih bwehla, ya yihca Ni'h zohba ziahana roo' ra' curohn, ya caa Ni'h tuhbi lah nin sola la'h Ni'h naann Ni'h ya ayi chyu ruhnn gahn dxii'nbwa' lah Ni'h. **13** Nahcu Ni'h tuhbi lahdxii nin nuuchi rihn, ya lah Ni'h naa Xchi'dxyi Dxiohs. **14** Ya na'hla garaa ra' suldahdu dxibaa' xteenn Dxiohs la'h Ni'h, nahcu ra' ba lahdxii labweh

guii'w ra', lahdxi nayaas nee dzi'ba za ra' ba maangwahyi labweh ra'.
15 Rwa'a! Ñi'h care'h tuhbi spahda nin caa duxa garoopa dihtsi, tin cun la'h spahda chi childxinee Ñi'h la'h ra' bwiinn garaa ra' guihdxyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh; naa Ñi'h nu'a ziga zi tuhbi bahra dx'i'ba nguihdzi. La'h Ñi'h zuhnn za Ñi'h guelguxchisi loh ra' bwiinn ra' nin ruhnn malcriahdu nez loh Dxiohs ya zidxihchixquii! Ñi'h yihca ra' ba ziga zi uhva ra' chin rahcan vihnu, nee zuhnn Ñi'h para guti'dxiloh ra' ba loh guelguxchisi xteenn Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi llaa'ndxibaa'.

16 Nee loh xahba Ñi'h cun cwe' cuu'dxi Ñi'h caa squii!: "Rehyi xteenn ra' rrehyi ra', Daada xteenn ra' daada ra!"

17 Ya bwa'hazahn loh tuhbi aanjla nin zuunchii nez loh gubihdxyi, nee guñi' aanjla chi cun tuhbi rsiaa'ha roo' squii!:

—Loh ra' garaa ra' maan ra'
nin zohba xihyi ñi'h nin za'bi
nez llaa'ndxibaa': Gultaa! nee
gulgadlia'h ri'i!, tin gahw tu loh
xchih roo' xteenn Dxiohs, **18** tin gahw
tu bwe'hla xteenn rrehyi, neezaa
bwe'hla xteenn capitahn ra', nee
cun bwe'hla xteenn ra' za bwiinn
ra' nin ruhnn naruhla, cun bwe'hla
xtteenn ra' maangwahyi nee cun
nin rzohba za ra' dihtsi ma, neezaa
bwe'hla xteenn ra' bwiinn; bwiinn
nin naa ziga bwiinn nin gudoo'tii' ra'
nee cun bwiinn ra' za nin ayi gudoo'
ra', bwiinn nin nariin ra' cun ziga
bwiinn nin guyu'xa la ra!. Gacan
rwa'a'lloch'i'zi.

19 Chi'chi bwa'ahan loh maan roo'
cun loh ra' rrehyi loh guidxyiyuh

cun garaa ra' nin naa ra' ziga
xsuldaahu ra' ba; badiaa'ha ra' ba
tin childxinee ra' ba la'h nin dzi'ba
maangwahyi labweh cun neezaa
garaa ra' nin naa xsuldaahu Ñi'h,
20 ya bina'zu maan roo' chi cun
nin guhca xprofehta xteenn ma nin
bwi'hnn sehn roo' ra' cun milahgru
ra' nez loh maan roo' chi tin
bina'zunee ma tuhsa cun nin guhca
xprofehta ma. Ya cun milahgru ra'
chi basagui'hi profeta dxaaba chi
la'h ra' bwiinn ra' nin guzil'guehlda
ra' guyuu' ra' ba xpwa' maan roo'
chi nee cun nin bazu'nllihbi za
ra' loh xfiguhra maan roo' chi;
ya maan roo' chi cun nin guhca
xprofehta ma tuhsa zee ra'n loh
bwehla duxa nin naa asufre, **21** ya
chi'chi la'h garaa ra' nin bia'han,
guhchi ra' ba pur spahda nin biria'h
rwa'a! nin dzi'ba maangwahyi
labweh, ya garaa ra' maan nin
zohba xihyi ñi'h gudahw xpwe'hla
ra' ba.

Tuhbi mihiyi yihza

20 Chi'chi bwa'hahn
loh tuhbi aanjla nin
ze'yehta nez dxibaa' cun tuhbi
chiahzi nin ruxaala guil'dxyu
nin laa gabihldxyi naa ba. Nuu
za tuhbi cadehn roo' naa aanjla
chi. **2** Aanjla chi guna'zu ba la'h
maan duxa nin laa dragohn tin
biyi'bidu'h ma, la'hma nin guhca
bwe'lda roo' chieempa duxa nin
laa bwiinnxaaba cun Satanahs,
ya bachi'bidu'h aanjla chi la'hma
loh tuhbi mihiyi yihza, **3** ya
chi'chi bala'h aanjla chi la'hma
gabihldxyi, tin ri'chi bie'w ma.
Ya baca'h aanjla chi tuhbi sehyu

rwaal' pwerta gabihldxyi, tin zi'chi ayi ru nuu gusagui'hi ma la'h ra' bwiinn guidxyiyuh ra' loh tuhbi mihiy iyhza, ya loh gazaa' tuhbi mihiy iyhza rii', nahpa zila'h ma zabalaaqi'hnn.

⁴Lwehgu gahca za bwa'hahn loh yahgaxiyyi ra' nin zohba ra' bwiinn ra' nin guca'ha guelrnabwa' tin guunn ra' ni'chi guelguxchisi, neezaa bwa'hahn xaalma ra' bwiinn ra' nin birwa'h iycra' fi'i'h, pur nin baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun xchi'dxyi Jesucristu. La'h ra' bwiinn ra' rii' ayi bazu'nllihbi ra' ba loh maan roo' nee nin loh za figuhra xteenn maan roo' chi, nee nin ayi za basaa'n ra' ba ñuu' ra' ba bwa' xteenn maan chi locah ra' ba o yahn naa ra' ba. Bwa'hahn bwiinn ra' rii' gubia'garri babahn ra' ba ya gunabwa' ra' ba tuhbi cun Jesucristu loh tuhbi mihiy iyhza.

⁵Per snuhn ra' bwiinn nin guhchi ayi babahn ra' ba chin bacwa'hnn Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' rii', sino que hasta chin gazaa'yi tuhbi mihiy iyhza ra' rii'. ⁶Dicho hsaa nee saantu naa ra' bwiinn ra' nin gabahan ra' loh mwerloh nin gabahan ra' bwiinn laasii naa ra' ba bwiinn nin ayi ru xtuhlda ra' fi'i'h ni'chin nin raroopa guelguhchi ayi nahpa guelrnabwa' xcweenta ra' ba, sino que mas gaca ra' ba xpixohza Dxiohs nee cun xpixohza za Jesucristu, nee zinabwa'nee ra' ba la'h Jesucristu loh tuhbi mihiy iyhza.

⁷Ya chin gazaa' tuhbi mihiy iyhza chi, zila'h bwiinndxaba gabihldxyi, ⁸chi'chi zusagui'hi ba la'h ra' bwiinn guihdxyi ra'

nin rii ra' loh gadaapa lahdu loh guidxyiyuh; zusagui'hi ba la'h ra' bwiinn guihdxyi Gog cun bwiinn Magog, ya zutiaa'ha ba la'h ra' bwiinn ra' chi tin gaca bwiinn ra' chi xsuldaahu ba para loh guehrru, ya naa ra' ba ziga zi yuhlli nin rii rwaal' ñihsado' gaca ziahan ra' ba. ⁹Tin zi'chi babi'hyi ra' ba nez gaduhbi loh yuh ra' nez chi, tin bata'w naa ra' ba hasta rii ra' xpwiinn Dxiohs nee cun hasta naa za guihdxyi nin ruca' sto' Dxiohs, per Dxiohs guxelhla Ñi'h dxih nin dxiinloh nez llaa'ndxibaa' nin guñihchiloh la'h ra' dee' ra'. ¹⁰Ya bwiinndxaba nin basagui'hi la'h ra' bwiinn guna'zu neezaa ba zee ra' ba loh dxih nin cayahca cun nin laa asufre, hasta zee za maan roo' cun profeta xihn xteenn ma; ri'chi guti'dxiloh ra' dee' ra' guelrza'cazii duxa dxyih-nague'la para tu'pazi.

Jwisi nin gaca nez loh yagaxiyyi labweh

¹¹Chi'chi bwa'hahn tuhbi yagaxiyyi guroo' roo' nin naa culohr labweh nee cun nin zohba za loh yagaxiyyi chi, ya nez delaanta loh Ñi'h guñihchiloh guidxyiyuh cun dxibaa', ya ayiru bidxeela nin tuhbi lahta para la'h ra'n. ¹²Bwa'hazahn loh ra' bwiinn guuchi ziga nin lasahca cun nin ayi lasahca; zuu ra' ba nez loh Dxiohs, chi'chi billaala loh chihbru ra' nee cun neezaa loh stuhbi chihbru xteenn Dxiohs nin laa chihbru guelnabahan nin naa para tu'pazi. Ya chi'chi bwi'hnn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guuchi ra' chi pur dzi'n nin bwi'hnn tuhbigah ra' ba, ziga

naa xcweenta tuhbigah ra' ba nin caa loh dxihtsi ra' chi. ¹³Ñihsado' biu'nan ntriehgu bwiinn nin guhchi lohon, guelguhchi, nee lahta xteenn guelguhchi batsiiga la'h ra' bwiinn guuchi nin guyuu' loh ra'n loh Dxiohs. Ya chi'chi bwi'hnn Dxiohs guelguxchisi xcweenta tuhbigah ra' ba pur ziga cada bwi'hnn tuhbigah ra' ba. ¹⁴Ya seguihdu guelguhchi cun lahta hasta naa xteenn guelguhchi, zee ra'n loh bwehla duxa, ya loh bwehla duxa rii' naa guelguhchi nin raroopa, ¹⁵ya loh bwehla za chi zee ra' bwiinn ra' nin ayi caa lah ra' ñi'h loh chihbru nin laa guelnabahan.

**Llaa'ndxibaa' cuubi cun
loh guidxyiyuh cuubi**

21 Ya seguihdu bwa'hahn tuhbi llaa'ndxibaa' cuubi cun tuhbi guidxyiyuh cuubi, laasii la'h dxibaa' galoh cun guidxyiyuh galoh la'h ra'n guñihchiloh, ya ayi ru za ñihsado!. ²Na'h Jwahn bwa'haloon guihdxyi Jerusalehn cuubi; bwa'hahn guihdxyi saantu chi ze'yehtan nez dxibaa' hasta rnabwa! Dxiohs. Zucha'yin ziga zi rzuhcha'yti tuhbi dxa'pa nin rahlda ruchinaa. ³Chi'chibihna'hnn tuhbi rsiaa'ha roo' nin guñi' nez dxibaa' hasta zuu yahgaxiyyi roo', squii' cañi'n:

—Gulguia'ha nnah la'h Dxiohs zuu galaayi ra' bwiinn, la'h Dxiohs nabahanee la'h ra' bwiinn, ya la'h ra' ba gaca xpiinn Ñi'h, ya la'hgahca Yu'bi Dxiohs guibahanee la'h ra' ba tin gaca Ñi'h Xchiohs ra' ba, ⁴laasii ziñihchiloh guelguhchi, ayi ru chuu guelnalaasa sto' nin

guelnayaan, laasii garaa ra' dee' ra' nin guyuu' galoh la'h ra'n guñihchiloh.

⁵Ya chi'chi la'h nin zohba loh yahgaxiyyi roo' nez dxibaa' guñi' loon squii':

—Bwa'h, na'h guunn nacuu'bihn garaatii'.

Guñi' za Ñi'h loon squii':

—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' laasii dxyi'dxyi ra' rii' guchii pa' ca naa ra'n; zahca chechii sto' ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' rii'.

⁶Chi'chi nnah za Ñi'h loon squii':

—La'n guyaloh; na'h naan nin rbahchixchih nee na'h za naan ziga nin ruza'loh ziga zi lehtra A cun Z. Bwiinn nin rdxahga ñihsa; na'h gudi'hihn ñihsa nin rudi'hi guelnabahan guee ba, sin nin ayi chiilli ba nin tuhbi ga'y. ⁷Bwiinn ra' nin guunn gahn loh duhlda, bwiinn ra' chi guica'ha garaa ra' dee ra' ziga zi tuhbi herensi; ya na'h gaca'hnn Xchiohs ra' ba ya la'h ra' ba gaca ra' llii'nahn, ⁸per ya ziga la'h ra' bwiinn ra' nin nadxyi'bi, nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi'hnn, nin rdxyi'chinee xchi'dxyi'hnn, nin rdxiiinn ra' bwiinn, nin nabahan ra' loh guelgubwihlli, nin rusi'dxi ra' guelbidxa'ha, nin ruzu'nllihbi ra' nezloh ra' dxaan, nee garaa ra' nin ruu'yi dxixi'hw; garaa ra' dee ra' guzee loh bwehla nin naa cun nin laa asufre, dee na guelguhchi raroopa.

Guihdxyi Jerusalehn nacuubi

⁹Ya chi'chi bwa'hahn loh ra' tuhbi aanjla nin naa gahdzi ra' aanjla nin ca'ha gagaadzii ra' cohpa nin nuu ra' luulchima guelguxchisi xteenn Dxiohs, ya squii' guñi' ba loon:

—Rii' gudaa', tin gulu'yi'hn yi'h dxa'pa nin guchinaa Lli'hyi xteenn Dxiohs.

¹⁰Ya loh bihsí nin bani'hi Spíritu Saantu na'h bwa'hahn, gwanee Ñi'h na'h yihca tuhbi dahan roo', ya yihca dahan chi dxuu nu chin baluu'yi Ñi'h na'h guihdxyi saanto Jerusalehn nin ze'yehta nez llaa'ndxibaa', nez delaanta loh Dxiohs. ¹¹Guihdxyi Jerusalehn rii' rñah rca'bacha'han cun xquelbacha'h roo' xteenn Dxiohs, ya guelrca'bacha'h xteenn Jerusalehn cuubi rii' rñahan ziga zi guelrbacha'h xteenn tuhbi dxiah nin chuhla duxa, ziga dxiah nin laa jaspe nin rñah ziga cristal.

¹²Ya gadiidxi guihdxyi Jerusalehn chi nuu tuhbi barda nin naa altu roo', nee nuu za ts'i'h bichiohpaza ziga rwaa' yuu' nuu barda chi, ya zuu tuhbigah ra' aanjla cada ra' rwaa' yuu' chi; ya la'h ra' gadzi'h bichiohpaza cwa'h xpiwiainn ra' guehtu Israel caa rwaa' tuhbigah ra' yuu' chi. ¹³Chohnna rwaa' lee' chi zohba nez lahdu rtahn gubihdxyi, schohnnaan nez lahdu dahan dxiaa', schohnnaan nez lahdu dahan gueeta, nee schohnnaan nez lahdu ria'zi gubihdxyi. ¹⁴Ñaa' baarda chi nuu ts'i'h bichiohpaza dxiah nin naa simientu, ya tuhbigah ra' dxiah chi caa lah tuhbigah ra' pootla xteenn Lli'hyi xteenn Dxiohs.

¹⁵Aanjla nin cañi'nee na'h nuu tuhbi bahra ohro nin naa ziga fihta naa ba tin gudi'xi ba guihdxyi Jerusalehn chi balaaca chi'h nuu xpwerta ra'n cun barda nin nuu gadiidxin. ¹⁶Ya guihdxyi chi forma cwadrahdu naan; gadaapa xlahdun

tuhsi madxihdu naa ra'n, ya badi'xi aanjla chi cun fihta nin nuu naa ba, ya chiohpá mihiy chiohpá gaywa'h kilómetru naa guihdxyi chi; de largun cun de anchun cun de altuhran tuhsi madxihdu naa ra'n. ¹⁷Lwehgu badi'xi aanjla chi barda nin nuu gadiidxi guihdxyi chi ya nuu'hun sesenta y cuatro metru ra' ziga naa xmadxihdu ra' bwiinn, madxihdu chi na'zu aanjla chi nuugadi'xi ba. ¹⁸Baarda chi naan cun dxiah ra' nin laa jaspe, ya guihdxyi chi naa ganaalla ohru, naan ziga bihdru naya. ¹⁹Dxiah ra' nin naa ra' simientu zucha'yí ra'n cun garaaloh ra' dxiah joosca ra'; ziga mwer dxiah nin laa jaspe, nin raroopa cun dxiah nin laa zafiru, nin rionna dxiah nin laa ágata, nin radahpa dxiah nin laa esmeralda. ²⁰Nin rahca ga'yu dxiah nin laa ónice, nin rahca xo'pa cun dxiah nin laa cornalina, nin rahca gahdzi cun dxiah nin laa crisólito, nin rahca xuhnna cun dxiah nin laa berilo, nin rahca ga' cun dxiah nin laa topacio, nin rahca ts'i'h cun dxiah nin laa crisoprasa, ya nin rahca ts'i'h bituhbi dxiah nin laa jacinto, ya nin rahca ts'i'h bichiohpaza cun dxiah nin laa amatista. ²¹Ya rwaa' pwerta xteenn guihdxyi chi naa ts'i'h bichiohpaza perla ra' tuhbigah ra' rwaa' pwerta chi naa cun tuhbigah ra' perla ra', ya loh neziuh xteenn guihdxyi chi naa ganaalla ohro; rñahan ziga bihdru. ²²Ayi bwa'hahn nin tuhbi guido' loh guihdxyi chi, laasii la'h Daada Dxiohs nin nahpa guelrnabwa' naa xquido' guihdxyi chi cun neezaa Lli'hyi xteenn Ñi'h. ²³Guihdxyi chi

ayi rchi'hn gubiwdxii cun bwe'hw laasii xpia'ñih gahca Dxiohs ruzia'ñih ri'chi, ya Lli'hyi xteenn Ñi'h naa bia'ñih loh guihdxyi chi. ²⁴Bwiinn guidxyiyuh ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs ziah ra' ba loh xquelña'ñih xteenn guihdxyi chi, ya rrehyi ra' nin ze' nez loh guidxyiyuh zadzihnnnee ra' ba xquelrnabwa' ra' ba cun nee xquel lasahca ra' ba loh guihdxyi chi. ²⁵Ya rwaa' xteenn guihdxyi chi ayi dxie'wtii' ra'n radxyii nee ayi chuutii' gue'la ri'chi. ²⁶Ri'chi chenee za ra' ba guelnaza'ca, nee cun neezaa guel lasahca xteenn ra' guihdxyi roo' ra' nin guyuu' loh guidxyiyuh. ²⁷Ya ayi chuu nin tuhbi ra' bwiinn nin ruhnn dzi'n dxaaba ra' ri'chi; sola chuu ra' bwiinn ra' nin caa lah ra' ñi'h loh chihbru nin naa guelnabahan nin nahpa Lli'hyi xteenn Dxiohs.

22 Ya chi'chi baluu'yi aanjla chi na'h tuhbi gui'w nayaa, hasta nuu ñihsa nin runi'hi guelnabahan. Ña'ñihin ziga zi bihdru nin laa cristal, caria'han nez loh yahgaxiyyi hasta rnabwa' Dxiohs cun Lli'hyi xteenn Ñi'h. ²Galaayi neziuh roo' xteenn guihdxyi chi cun garoopa lahud rwaa' gui'w chi guroo' yahga ra' nin runi'hi guelnabahan, nin rcrah ñinahxi loh ra' ñi'h ts'i'h bichiohpa cwa'h loh tuhbi yihza, tuhbigah bwe'hw ni'chi rcrah ñinahxi loon. Ya batahga xteenn yahga ra' chi rallu'yi para gusiaacan la'h ra' bwiinn guidxyiyuh. ³Ayi ru chuu cohsha duhlda ra' loh guihdxyi chi. Yahgaxiyyi xteenn Dxiohs

cun xteenn Xi'hyi Ñi'h chuu loh guihdxyi chi, nee cun sola za la'h ra' xpwiinn Ñi'h chuu loh guihdxyi chi, nee cun sola za la'h ra' xpwiinn Ñi'h nin guzu'nllihbi nez loh Ñi'h nee gaann ra' ba la'h Ñi'h. ⁴Zwa'ha loh ra' ba loh Ñi'h gahxu gah ya zica'h za lah Ñi'h locah ra' ba. ⁵Ri'chi ayi ru chuu gue'la, ya bwiinn ra' nin chuu ra' ri'chi ayiru guichi'hn ra' ba bia'ñih xteenn ra' lámpara, nin lla'ñih xteenn gubiwdxii, laasii la'h Yu'bi Dxiohs guzia'ñih Ñi'h yihca ra' ba ya zinabwa'nee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h para tu'pazi.

La'ze'gadzih gahxu dxyih nin dxi' Jesucristu

⁶Chi'chi nnah aanjla chi loon squii!:

—Dxyi'dxyi ra' rii' guchii ra' pa'h naa ra'n, nee zahca chechii sto' ra' lu'hn. Daada Dxiohs gahca gusañi' lasto' ra' bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Ñi'h; la'gahca Ñi'h baxe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin baluu'yiloh Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h cuun cohsha ra' nin gue'du ze'yaahldaa gaca. ⁷iLa'h guyohbagah dxie'l dahni! iDichohsa ra' bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii'!

⁸Na'h Jwahn biindxiaagahn nee bwa'haloon cohsha ra' rii', ya chin biindxiaagahn nee bwa'ha ra'n cohsha ra' rii', chi'chi bazu'nllibihnez ñaa' aanjla nin baluu'yi garaa ra' cohsha ra' rii' na'h tin ñaa'nnahn la'h aanjla chi, ⁹per chi'chi guñi' aanjla chi loon squii!:

—iAyi guunn lu'h ni'ca!; pwihsina'h naan tuhbi xmooza Dxiohs

la'hgahca ziga naa lu'h cun garaa ra' bwihtsi ra' lu'h nin rñi' za xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, nee cun garaa ra' bwiinn ra' nin ruzo'badixahga dxyi'dxyi nin caa loh dxihtsi rii!. Guunn la'h Dxiohs si.

¹⁰Neezaa guñi' aanjla chi loon squii!:

—Ayi cuula'n lu'h xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh chihbru rii!, laasii la'h dxyih badzihngahua cha'loh garaa ra' nin rñi' loh dxihtsi rii!. ¹¹Ya loh nin ria'dxi gadzihngahua dxyih chi, basaa'n nin ruhnn dzi'n dxaaba zuu zeezah ba loh dzi'n dxaaba, zi'chi za nin ruhnn dzi'n dxiimma zuu zeezah ba loh loh dzi'n dxiimma, ya ziga nin zeezahnee dzi'n za'ca cheezah ba loh dzi'n za'ca nin cayuhnn ba, nin naa za bwiinn nayaaz i'chi za chezahru ba gaca nayaaz ba nez loh Dxiohs.

¹²Nah za ba loon:

—Zi'chi la'h guyohbagah dxie'l dahns; nee dxie'l dane'hn cohsha za'ca nin gudi'hihn la'h tuhbighag ra' bwiinn ziga chi'h biga'ha bwi'hnn ra' ba. ¹³Na'h naan nin rbachixchih nee cun nin rutu'llatii' ziga zi lehtra A cun Z.

¹⁴Dichohsa ra' bwiinn ra' nin riidxi'bi ra' xahba ra' Ñi'h, tin gapa ra' ba derehchu loh yahga nin rudi'hi guelnabahan, nee zi'chi za zahca chu'tii ra' ba ba nez rwa'a' yuu' xteenn guihdxyi Jerusalehn nacuubi. ¹⁵Ya ziga bwiinn ra' nin naa ra' ziga bwehcu, zia'hana ra' ba nez dihtsi yuu' xteenn guihdxyi chi, cun ziga ra' nin naa bidxa'ha, nin nabahan gubwihlli ra', nin rdxinna ra' bwiinn, nin ruzu'nllihbi ra' loh

dxaan ra', nee cun garaa ra' za nin rusi'dxi xcweenta guelrusagui'hi.

¹⁶'Na'h Jesuhs, baxe'hla'hn tuhbi xaanjla'hn loh tu tin baluu'yi ba dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, ziga naa tu xpwiinn guido'n, Na'h naan llahga guehtu rrehyi Davihd, nee naa zahn dxih nin ruzia'ñih rsiiyi.

¹⁷Spíritu Saantu Dxiohs cun dxa'pa xteenn Lli'hyi xteenn Dxiohs rñi' ra' squii!:

—Gudaa'!

Ya nin rihndxiahga za guiñi' ra' ba:
—Gudaa'!

Ya nin rdxahga ñihsa, nee xclaa'dzi ba guee ban, dxi' ba tin guee ba ñihsa nin rudi'hi guelnabahan, nee sin nin tuhbi ga'yu ayi guunn ba gaxtu.

¹⁸Garaa ra' bwiinn ra' nin rihxchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii'; rñi'n loh ra' ba squii!: Sidela chyulla gudzii'ba ru yihca dxyi'dxyi ra' nin caa loh dxihtsi rii!, Dxiohs gudzii'ba ziahan ru guelrusa'cazzi ra' nin rñi' loh dxihtsi rii' yihca bwiinn chi; ¹⁹ya sidela chyulla guzia'tii yihca xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii!, Dxiohs zura'h Ñi'h lah ba loh chihbru nin naa guelnabahan, neezaa xcweenta ba loh guihdxyi saanto roo' nin caa xcweenta ñi'h loh dxihtsi rii'.

²⁰Nin lu'h cagaluu'yi dxyi'dxyi xcweenta garaa ra' dee' guñi' Ñi'h nnah Ñi'h:

—Zi'chi, la'n guyohbagah dxie'l dahns.

Zi'chi gaca pwihs. ¡Gudaa' Daada Jesucristu!

²¹La'h Daada Jesucristu xteenn nu'h guunnta'yi yihca garaa tu. Zi'chi gaca pwihs.